

සූත්‍රාන්තපිටකයෙහි

06 වන ග්‍රන්ථය

මජ්ඣිමනිකාය

තෘතීය භාගය

උපරි පණ්ණාසකය

ලබ්භාලෝභද්ධිමණ්ඩලයෙහි ආරාමිකයෙහි

පාඨශෝධනය :

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රවීණෝදය පිරිවෙත්හි උපප්‍රධානාචාර්ය,

පණ්ඩිත, ලබුගම ලබ්භානන්ද

**කෝට්ටේ ශ්‍රීකල්‍යාණිකාමස්ත්‍රීධර් මහාසඬ්ඨසභායෙහි
අනුනායක සථීරයන් වහන්සේ**

සිංහලානුවාදය :

හිතුල, මාකඩවර විහාරාධිපාති

පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර

සථීරයන් වහන්සේගේ

සහාය ඇති වූ

පණ්ඩිත, ලබුගම ලබ්භානන්ද

අනුනායක සථීරයන් වහන්සේ

බු. ව. 2550

ක්‍රි. ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 12

The Sixth Book in the
Suttanta-Pitaka

6

MAJJHIMANIKĀYA (III)

UPARI PANNĀSAKA

Edited by

The Venerable Pandita

Labugama Lankānanda Thera

Anunāyaka of the Kōtte Sri Kalyāni Sāmaggrīdharma Mahāsangha Sabha,

Vice Principal, Pravacanōdaya Pirivena, Molligoda, Wādduwa

With the Sinhala translation by

The Venerable Pandita

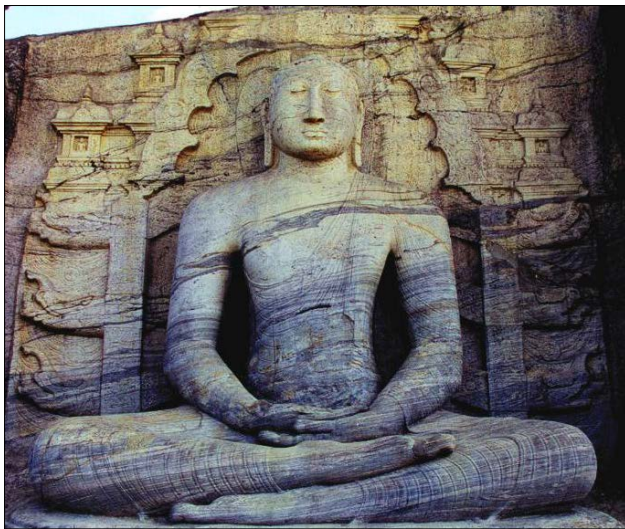
Labugama Lankānanda Anunāyaka Thera

with

The Venerable Pandita

Karahampitigoda Sumanasāra Thera

Mākadawara Vihāra, Hingula

නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!
නමෝ තස්ස භගවෙනෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස !!!

මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව,
 නිවනේ සැනසීම සොයන සෑම ලොවසියෙකුටම
 පරිහරණය කළහැකි ලෙස සැකසීමට නන් අයුරින් දායකත්වය දැක්වූ
 සෑම උතුමන්ටම පළමුව ස්තූතිය පුදකරන අතරම
 යමෙක් මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව පරිහරණයෙන්,
 යම් සත් කටයුත්තක් කරන්නේනම් එහි ද,
 නිවනේ සැනසීම ලාබනම් එහි ද
 සියලු ආතිසංසයෝ මෙම බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලාව
 මේ අයුරින් සැකසීමට දායකත්වය දැක්වූ
 ඔවුන් සෑම දෙනාටම අනුමෝදන් වෙත්වා!!!
 නිවන් දකින තුරු අභිවුර්ධියක්ම වෙත්වා!!!
 පතනා බෝධියකින් වහා වහා නිවනේ සැනසීම ම අත්වේවා!!!

ඔබ සැමට යහපතක්ම වෙත්වා!!!

| සැලකිය යුතුය :

මෙම පොතේහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත. එහි පටුන මත ඇති මාතෘකා මත click කිරීම මගින් ඊට අදාළ පිටුව වෙතට යොමුවේ. නැවත පටුන වෙතට යොමුවීමට Table of Contents හෝ පිටු අංකය (14) සටහන් කර යොමු වන්න.

සුභාග්‍යපිටකේ

මජ්ඣිමනිකායෝ

උපරිපණ්ණාසකෝ

සුභාග්‍යපිටකයෙහි

මජ්ඣිමනිකාය

උපරි පණ්ණාසකය

**“තථාගතපපථෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවචො විශේචති
නො පටිච්ඡනෙනා.”**

**“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ
ලද ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වෘසුනේ නො ම බබලයි.”**

(අභිතුතතරනිකාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩුවක, 9 සුත්ත)

පටුන CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	...	...	...	xxi-xxii
ත්‍රිපිටකසම්පාදකමණ්ඩලය	...	...	...	xxiii
සංකීර්ණ නිරූපණය - ABBREVIATIONS	...	...	...	xxv
පාළි හෝචිත - PALI ALPHABET	...	...	...	xxvi
විසය සූචි	...	...	...	xxvii
පෙළ හා පරිච්ඡිතය	...	...	...	1-625
භාෂාදිපාදානුකූලමණිකා	...	...	...	629-630
සංකීර්ණාමානුකූලමණිකා	...	...	...	631-634
විශේෂපදානුකූලමණිකා	...	...	...	635-640

සංස්කාරක - නිවේදනය

පරිවෘද්ධතාවය විශේෂ ලක්ෂණ කොට ඇති මණ්ඩලාගමයට අයත් උපපිටකණ්ණාසකපාළියෙහි මේ සිංහල පරිවර්තනය එහි තෙවන කාණ්ඩය වේ. පිටකග්‍රන්ථ - සංඛ්‍යාවයෙන් සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි සවැනි වූ ද, මූලික කාණ්ඩසංඛ්‍යාවයෙන් බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලාවෙහි දෙළොස් වැනි වූ ග්‍රන්ථය ද වේ. පුස්තකාලපොත් හා මූලික සියම් බුරුම ආදී පොත් හා වහල් කොට ගෙනා මෙහි පාඨශෝධනය අප විසින් කරන ලදී. ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයෙහි සාමාජික වූ රාජකීය පණ්ඩිත කර්නමපිටිගොඩ සුමනසාර සච්ඡරයන් වහන්සේ සහාය කොට ගෙනා මේ පරිවර්තනකායකීය අප මෑ කලකට මෙහිලා සඳහන් කරමිහ. අව්‍යක්තභාෂාව තබා ව්‍යක්තභාෂාවෙන් පරිවර්තනකායකීය කරන ලදී. දේශනයෙහි ගෞරවය හා සිංහල සාහිත්‍යයෙහි අභිවෘද්ධිය පිණිසා මූලා සිට මෑ ව්‍යක්තභාෂාව උපයෝග කොටගත්බව මෙහි කියවුනු යා. ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සමාදානමණ්ඩලයෙහි සහායක වූ අභංගම විදුමඥ පරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටක වාගීශ්වර්වායසී භෝද්දගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝකාභිමාන දක්ෂිණලඞ්කායෙහි ප්‍රධානසංඝනායක සච්ඡරයන් වහන්සේ ද මෙහි ලා වහල් වූ සිව්බව සඳහන් කරමිහ. මෑදුමසගිය පිළිබඳ වූ කියවුනු හැම ප්‍රථමභාගයෙහි ලා ලියු සංඥපන-යෙහි පළ වූ ඇතියෙන් මෙහි පුනපුනා සඳහන් කළයුතු නොවේ.

ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සමාදාන මණ්ඩලයෙහි සාමාජිකයන් වූ ද, කොළඹ විද්‍යාලය පිරිවෙන්හි ආචාර්යවරයන් වූ ද, ශාසත්‍රපති, විදුමභාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිටි පඤ්ඤාලෝකාභිමාන අනුනායකසච්ඡරයන්වහන්සේ ද, ශාසත්‍රපති, විදුමභාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, චේඛරුමේ සිටි අනුමාදකසී නායක සච්ඡරයන් වහන්සේ ද මූලිකවස්ථාවෙහි සංශෝධනකායකීය පිණිසා බෙහෙවින් වෙහෙස දුරුවා සඳහන් කරමිහ.

මූලික වහවහා නිමකරවාලීම පිණිසා සංස්කෘතික අධ්‍යක්ෂ ඩොනල්ඩ් අබේසිංහ මහතාණන් ප්‍රමුඛ ශ්‍රී ලඞ්කා සංස්කෘතික-මණ්ඩලයෙහි අධිකාරීන් බැරූ සැලකිල්ල ද පාලකයෙකුබව සඳහන් කළයුතු වෙයි. රජයෙහි මූලිකදෙපාර්තමේන්තුවෙහි මුද්‍රණාලයාධිපති ඇල්. ඩබ්ලිව්. පී. පිපිස් මහතා හා ත්‍රිපිටක මූලිකකායකීයෙහි නියුක්ත සේවකමහතුන් ඉතා සැලකිල්ලෙන්මෙහි ලා ක්‍රියා කළබව විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු ද වේ. මේ පින්වතුන්ගේ කායකීශූරභාවය ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයෙහි සිටුවනා හැමගේ චිත්තාචාර්යයට සමනී ද වියා. ත්‍රිපිටක-කායකීලය පිහිටි මහානායක වාදිකාණ්ඩයෙහි භාරකාර වන ඇම්. ඒ. ආර්. සමරසිංහ මහතා ඇතුළු සේවක පිරිස ඉතා හිතවත් වූ උපස්ථානාදියෙන් වහල්වූ සිව්බව ද මෙහිලා කියවුනු වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද ශ්‍රී ලංකා ජනරජයෙහි අනුමානාවර්ග වන සිවිල්මාවෝ බණ්ඩාරනායක මැතිනිය මේ පරිවර්තන කාලීයයෙහි ලා දක්වන බලවත් ප්‍රසාදය හා තදබල වෑ සංස්කෘතික අමාත්‍ය ඇස්. ඇස්. කුලනිලක මැතිතුමාණන් හා අමාත්‍යාංශයෙහි ලේකම් ඡේමසිරි ප්‍රේමවර්ධන මහතාණන් වෙතින් ලැබුණු විභල ද නිසු පෙරටු කොට සඳහන් කළුපත් ද වේ.

ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයෙහි ලේඛකාධිකාරී වන පණ්ඩිත දේරණනුවෙළි සිරි ධම්මපාලාභිධාන කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධානසභ්‍ය නායක සභිවරයන් වහන්සේ ද මෙහි ඉවහල් වෑ ක්‍රියා කළබව අවසාන වශයෙන් සඳහන් කරමිහ.

‘බුද්ධචරිත’ නිමිති කොට ආරම්භ කළ ත්‍රිපිටකපරිවර්තන-කාලීයයෙහි දවරය වෙහෙස ධරමින් ක්‍රියා කළ, ශ්‍රී ලංකාවේදීද විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති වෑ වැඩසිටි අතිගෞරවාදී ත්‍රිපිටක-වාගීශ්වර්වායාසී, දර්ශනවිශාරද පරවාහාර සිවිල්ජීවිතයාභිධාන කොළඹ නවකෝට්ටියෙහි ප්‍රධානසභ්‍යනායක මහාසභිවරයන් වහන්සේ ඇතුළු කොට, අපවත් වූ සංස්කාරක සභිවරයන් වහන්සේ හැම හා මේ කාලීයයෙහි නිසුක්ක හැම සුසිත්‍ර ද, ආධාර උපකාර කළ සියලු හවත්තු ද, මේ ධර්මදායක කුලයෙන් හවිනිසාරණය කෙරෙන්නවිසි ආශංසනය කරමිහ.

මෙයට

ශාසනසට්ඨික පතන,

ලබ්‍රහ්ම ලංකානන්ද

ත්‍රිපිටකපරිවර්තන සම්පාදක

මණ්ඩලයෙහි ප්‍රධාන සංස්කාරක.

රැජ්‍යවිෂි : 1974. 6. 10

ත්‍රිපිටකකාලීය,
මහානායකවාරිකාරාමය,
අඩක : 115,
විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදකමණ්ඩලය

උපදේශක :

එක්සත් අමරපුරමහානිකායෙහි සභාපති, අභ්‍යන්තරමහාපණ්ඩිත,
බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය මහානායක මහාඥානපාලයන් වහන්සේ

සභාපති :

අභ්‍යන්තර විද්‍යාඥපරිච්ඡේදනාධිපති, ත්‍රිපිටකවාග්ගිකාධිපති, කෝදු-
ගොඩ ශ්‍රීඥානාලෝක දක්ෂිණලංකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායකාධිපතිවරයන්
වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චිනෝදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාධිපති, ත්‍රිපිටක
වාග්ගික, ලබ්‍රහම ශ්‍රී ලංකානන්ද - ශ්‍රී කල්‍යාණිකාමත්‍රිවිමලාසංඝනායකයෙහි
අනුනායකාධිපතිවරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

දෙමටගොඩ ධම්මසංඝරාජවිද්‍යාලාධිපති, පණ්ඩිත, පරමාගාර සිරි
පඤ්ඤානන්ද (බී. ඒ. ලක්ෂ්මි) කොළඹ නවකෝරළයෙහි ප්‍රධාන
සංඝනායකාධිපතිවරයන් වහන්සේ.

කිරුළපන පූජාරාමාධිපති ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාඥ, පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ
ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක කෝට්ඨේ ශ්‍රී කල්‍යාණිකාමත්‍රිවිමලාසංඝනායකයෙහි
අනුනායකාධිපතිවරයන් වහන්සේ.

හෙරලියාවල ශ්‍රී සුධර්ශනාධිපති ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාඥ, පණ්ඩිත,
වේඩරුවේ ශ්‍රී අනන්තරාමයා නායකාධිපතිවරයන් වහන්සේ.

තිගුල්ලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, කරගම්පිටිගොඩ
සුමනසාර ස්වාමියන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝකවිහාරාධිපති, පණ්ඩිත,
දෙරණමුල්ලේ සිරිධම්මපාල - කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධානසංඝනායකාධිපතිවරයන්
වහන්සේ.

සමූහික නිරූපණය

ABBREVIATIONS

සිමු — සිහලකර ඉදිරි, මජ්ඣිමනිකායෙ

සං — සංකර ඉදිරි පොතක.

මජ්ඣ. — මජ්ඣමනිකායෙ පොතක.

PTS — PALI TEXT SOCIETY MAJJHIMANIKAYA

VOWELS

CONSONANTS

Conjunct - Consonants

ନିମ୍ନ ଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଅନୁସରଣ କରି ପଢ଼ାବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରାଯିବ ।

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මජ්ඣිමනිකායෙ උපරිපණ්ණාසිකො

විසයසූචි

සුත්තබේකා

පිට්ඨකබේකා

1. දෙවදගවගො

1. දෙවදග	සුත්තං	...	...	2 - 28
2. පඤ්චත්තය	„	...	...	30 - 42
3. කිත්ති	„	...	...	44 - 50
4. සාමගාම	„	...	...	52 - 64
5. සුත්තකඛිත්ත	„	...	...	66 - 80
6. ආනෙඤ්ඤසප්පාය	„	...	...	82 - 88
7. ගණක මොග්ගල්ලාන	„	...	...	90 - 98
8. ගොපකමොග්ගල්ලාන	„	...	...	100 - 114
9. මහාපුණ්ණම	„	...	...	116 - 124
10. චූළපුණ්ණම	„	...	...	126 - 132

දෙවදගවගො පඨමො

2. අනුපදවගො

1. අනුපද	සුත්තං	...	...	134 - 140
2. ඡබ්බිසොධන	„	...	...	142 - 152
3. සප්පරිස	„	...	...	154 - 164
4. සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ	„	...	...	166 - 192
5. බහුධාතුක	„	...	...	194 - 204
6. ඉසිඕලී	„	...	...	206 - 210
7. මහාවතතාරිසක	„	...	...	212 - 222
8. ආනාපානසති	„	...	...	224 - 236
9. කායගතාසති	„	...	...	238 - 254
10. සබ්බාරූපපතති	„	...	...	256 - 262

අනුපදවගො දුතියො

3. සුඤ්ඤතවගො

1. චූළසුඤ්ඤත	සුත්තං	...	...	264 - 270
2. මහාසුඤ්ඤත	„	...	...	272 - 284
3. අවජරියබ්බුත	„	...	...	286 - 294
4. බකකුල	„	...	...	296 - 302
5. දන්තගුම්	„	...	...	304 - 318
6. භුමිජ	„	...	...	320 - 330
7. අනුරාඨ	„	...	...	332 - 342
8. උපකකිලෙස	„	...	...	344 - 358
9. බාලපණ්ණිත	„	...	...	360 - 382
10. දෙවදුත්ත	„	...	...	384 - 396

සුඤ්ඤතවගො තතියො

4. විභවිතවග්ගො

1. භද්දකරතන	සුභතං	...	...	398 - 402
2. ආනන්දභද්දකරතන	„	...	...	404 - 408
3. මහාකම්මානභද්දකරතන	„	...	...	410 - 422
4. ලොමසකඛිති				
භද්දකරතන	„	...	...	424 - 430
5. වුලකම්මවිභවිත	„	...	...	432 - 442
6. මහාකම්මවිභවිත	„	...	...	444 - 456
7. සලායතනවිභවිත	„	...	...	458 - 468
8. උද්දසවිභවිත	„	...	...	470 - 482
9. අරණවිභවිත	„	...	...	484 - 494
10. ධාතුවිභවිත	„	...	...	496 - 510
11. සම්මවිභවිත	„	...	...	512 - 518
12. දක්ඛණවිභවිත	„	...	...	520 - 526

විභවිතවග්ගො චතුස්ථො

5. සලායතනවග්ගො

1. අනාථපිණ්ඩකොවාද	සුභතං	...	...	528 - 536
2. ඡන්තොවාද	„	...	...	538 - 544
3. පුණ්ණොවාද	„	...	...	546 - 550
4. නන්දකොවාද	„	...	...	552 - 572
5. වුලරාහුලොවාද	„	...	...	574 - 580
6. ඡ ඡක්ක	„	...	...	582 - 592
7. මහාසලායතනික	„	...	...	594 - 600
8. නගරවිඤ්ඤා	„	...	...	602 - 606
9. පිණ්ඩපාතපාරිසුද්ධි	„	...	...	608 - 614
10. ඉන්ද්‍රියභාවනා	„	...	...	616 - 624

සලායතනවග්ගො පඤ්චමො

උපරිපණ්ණාසකං නිට්ඨිතං.

සුභතතපිටකෙ

මජ්ඣිමනිකායො

උපරිපණ්ණාසකො

සුභතනපිටකෙ

මජ්ඣිමනිකායො

උපරිපණ්ණාසකො

1 දෙවදහවගගො

තමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමුදායස්ස

3. 1. 1.

දෙවදහ සුභතං

ඵලං මෙ සුභතං: ඵකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති දෙවදහං නාම සකාසං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි භික්ඛවො¹ති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොත්ථං. භගවා ඵතදවොච:

සනති භික්ඛවෙ, එකෙ සමණත්‍රාගමණං ඵලං වාදිනො ඵලං දිට්ඨිනො: ‘ගඬ්ඛිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛම්සුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා² නවානං කම්මානං අකරණං ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කම්මකකයො කම්මකකයා දුක්ඛකකයො දුක්ඛකකයා වෙදනාකකයො වෙදනාකකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති. ඵලංවාදිනො භික්ඛවෙ නිගණ්ඨා³.

ඵලං වාදහං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨො උපසම්බුද්ධො ඵලං වදාමි: සච්චං කිරි තුලෙහ ආවුසො නිගණ්ඨා ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො: ‘ගඬ්ඛිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛම්සුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා² නවානං කම්මානං අකරණං ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කම්මකකයො කම්මකකයා දුක්ඛකකයො දුක්ඛකකයා වෙදනාකකයො වෙදනාකකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති.

තෙ වෙ මෙ භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා ඵලං පුට්ඨා ආමාති පටිජානනති: තාසං ඵලං වදාමි: ‘කිං පන තුලෙහ ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ. අසුච්චෙතව මයං පුබ්බෙ, න නාසුච්චිතා’ති.

නො භිදං ආවුසො.

1. {බ්‍යන්තිභාවා - මජ්ඣං.
බ්‍යන්තිභාවා - සාසා.

2. නිගණ්ඨා - සාසා.

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

මැදුම් සඟිය

උපරිපණ්ණාසකය

1 දෙවදහවගීය

ඒ හඟවන් අතින් සම්මාසමුද්‍රජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා.

3. 1. 1

දෙවදහ සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාකාජනපදයෙහි සැඟැලුලු රජදරුවන්ගේ දෙවදහ නම් නියමගම ඇසිරි කොටගෙන (ලුම්බිනී උයන්හි) වැඩවාස කරන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි මහණුන් ඇමතුසේක. 'වහන්සැ'යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළුසේක :

මහණෙනි, මෙබඳු වාද ඇති මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති කිසි මහණකුටුණු කෙනෙක් ඇත. "මේ පුරුෂපුද්ගල සුව වේව'යි දුක් වේව'යි නොදුක් නොසුව වේව'යි යම් මැ වේදයිකයක් විදුනේ වේ ද එ හැම පෙරැ කළ කම්පයින් වෙයි. මෙසෙයින් පුරාණ කර්මයන් තැවීමෙන් විගතාන්තභාව කිරීමෙන්, නවකර්මයන් නො කිරීමෙන් මතුයෙහි අනාවසුව (කර්මාසුභණ නො වනු) වෙයි. මතුයෙහි කර්ම රැස් නො කිරීමෙන් කර්මක්ෂය (කර්ම ගෙවීයනු) වෙයි. කර්මක්ෂය හෙතෙයෙන් දුෂ්කර්මය වෙයි. දුෂ්කර්මය හෙතෙයෙන් වේදනාක්ෂය වෙයි. වේදනාක්ෂය හෙතෙයෙන් හැම දුක් නිර්ජිණ වන්නේය"යි. මහණෙනි, භුවච්ඡු මෙවන් වාද ඇතියහ.

මහණෙනි, මෙසේ වාද ඇති නුවවුන් කරා එළැඹ මෙසේ කියමි : "ඇවැත්නි නිගණ්ඨයෙනි, මේ පුරුෂපුද්ගල සුව වේව'යි දුක් වේව'යි නො දුක් නොසුව වේව'යි යම් මැ වේදයිකයක් විදුනේ වේ ද, එ හැම පෙරැ කළ කම්පයින් වෙයි. මෙසෙයින් පුරාණ කර්මයන් තැවීමෙන් විගතාන්තභාව කිරීමෙන් නවකර්මයන් නො කිරීමෙන් මතුයෙහි අනාවසුව වෙයි. මතුයෙහි කර්ම රැස් නො කිරීමෙන් කර්මක්ෂය වෙයි. කර්මක්ෂය හෙතෙයෙන් දුෂ්කර්මය වෙයි. දුෂ්කර්මය හෙතෙයෙන් වේදනාක්ෂය වෙයි. වේදනාක්ෂය හෙතෙයෙන් හැම දුක් නිර්ජිණ වන්නේ, ය"යි. තෙපි මෙවන් වාද ඇතියහු ල, මෙවන් දෘෂ්ටි ඇතියහු ල, යනු සැබෑ වේ ද ? යි පුළුවුමි.

මහණෙනි, ඉදින් මා විසින් මෙසෙයින් පුළුවුස්නාලද ඒ නුවච්ඡු 'එසේ යැ'යි පිළිඟ කෙරෙද්ද, මම උනට මෙසේ කියමි : "ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙනි, කිම තෙපි 'ඇපි පෙරැ වූමෝ මැ යැ, නොවූමෝ නො වම්හ"යි දන්නාව ?

ඇවැත්නි, මෙය නො දනුම්හ.

කිං පන තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ එවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං, එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙතබ්බං,¹ එත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණං සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති.

නො හිදං ආවුසො.

කිං පන තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානාථ: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පද'නති.

නො හිදං ආවුසො.

ඉති කිර තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, න ජානාථ: 'අසුච්ඡෙව මයං පුබ්බෙ න නාසුචමා'ති. න ජානාථ 'අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති. න ජානාථ, 'එවරුපං වා එවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති. න ජානාථ 'එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං, එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙතබ්බං,¹ එත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණං සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති. න ජානාථ: දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං, කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං. එවං සනෙත ආයස්සන්තානං නිගණ්ඨානං න කල්ලමස්ස වෙය්‍යාකරණං: "සබ්බස්සායං පුරිසපුත්තලො පටිසංවේදෙති, සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං නං පුබ්බෙ කතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කමමානං අකරණං ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කමමක්ඛයො කමමක්ඛයා දුක්ඛක්ඛයො දුක්ඛක්ඛයා වේදනාක්ඛයො වේදනාක්ඛයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති"ති.

සචෙ² තුමො ආවුසො නිගණ්ඨා, ජානෙය්‍යාථ අසුච්ඡෙව මයං පුබ්බෙ න නාසුචමා'ති. ජානෙය්‍යාථ අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං න නාකරමා'ති. ජානෙය්‍යාථ 'එවරුපං වා එවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා'ති, ජානෙය්‍යාථ 'එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං එත්තකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙතබ්බං,¹ එත්තකමහි වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණං සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති. ජානෙය්‍යාථ 'දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදං, එවං සනෙත ආයස්සන්තානං නිගණ්ඨානං කල්ලමස්ස වෙය්‍යාකරණං: "සබ්බස්සායං පුරිසපුත්තලො පටිසංවේදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං නං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමමානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කමමානං අකරණං ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කමමක්ඛයො කමමක්ඛයා දුක්ඛක්ඛයො දුක්ඛක්ඛයා වේදනාක්ඛයො වේදනාක්ඛයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති"ති.

1. නිජ්ජරෙතබ්බං - මජ්ඣං.

2. සචෙ පන - සිඬ්ඵි, මජ්ඣං, ධ්‍යා.

ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, කිම තෙපි “ඇපි පෙඨ පාපකර්ම කළමෝ මැ යැ, නොකළ මෝ නො වම්හ”යි දන්තාව ?

ඇවැත්ති, මෙය නො දනුම්හ.

ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, කිම තෙපි “ මෙවන් මෙවන් හෝ පාපකර්ම කළම්හ”යි දන්තාව ?

ඇවැත්ති, මෙය නො දනුම්හ.

ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, කිම තෙපි ‘මෙතෙක් දුක් දිරිණ හෝ මෙතෙක් දුක් දිඨ්ථිය යුතු යැ හෝ මෙතෙක් දුක් දිරිණු කලා හැම දුක් නිර්ජිණ වෙති’ හෝ දන්තාව ?

ඇවැත්ති, මෙය නො දනුම්හ.

ඇවැත්ති, නිගණ්ඨයෙහි, කිම තෙපි “දුට්ඨියෙහි මැ අකුශල ධර්මයන් ගේ ප්‍රභාණ හා කුශලධර්මයන් ගේ උපසම්පත් (ධස් කිරීම) වෙති”යි දන්තාව ?

ඇවැත්ති, මෙය නො දනුම්හ.

ඇවැත් නිගණ්ඨයෙහි, මෙසේ වත් මැ තෙපි “ඇපි පෙඨ වුමෝ මැ යැ නොවුමෝ නො වම්හ” යනුද නො දන්තානු යැ. “ඇපි පෙඨ පාපකර්ම කළමෝ මැ යැ නො කළමෝ නො වම්හ” යනුද නො දන්තානු යැ. “ මෙවන් මෙවන් හෝ පාපකර්ම කළම්හ” යනුද නො දන්තානු යැ, මෙතෙක් හෝ දුක් දිරිණ මෙතෙක් හෝ දුක් දිඨ්ථිය යුතු වැ ඇත. මෙතෙක් හෝ දුක් දිරිණු කලා හැම දුක් නිර්ජිණ වෙති”යි මෙ ද නො දන්තානු යැ. “ඉහත්මයෙහි මැ අකුශලධර්මයන් ගේ ප්‍රභාණ හා කුශලධර්මයන් ගේ උපසම්පත් වෙති”යි මෙ ද නො දන්තානු යැ. මෙසේ මෙතෙක් කරුණු නො දන්තා කලා ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයානට “මේ පුරුෂපුද්ගල සුව වේව’යි දුක් වේව’යි නොදුක් නොසුව වේව’යි යම් මැ වේදයිතයක් විදුනේ වේ ද, එ හැම පෙඨ කළ කර්මප්‍රත්‍යයෙන් වෙයි. මෙසේ වන හෙයින් පුරුණ කර්මයන් තපයින් විගතාන්ත කිරීමෙන්, නවකර්මයන් නො කිරීමෙන් මතුයෙහි කර්ම ධස්කිරීමෙන් නො වෙයි. මතුයෙහි කර්ම ධස් නො කිරීම හෙතෙයින් කර්මක්ෂය වෙයි. කර්මක්ෂය හෙතෙයින් දූෂක්ෂය වෙයි. දූෂක්ෂය හෙතෙයින් වේදනාක්ෂය වෙයි. වේදනාක්ෂය හෙතෙයින් හැම දුක් නිර්ජිණ වෙති” ප්‍රකාශ කරන්නට යුතු නො වේ.

ඇවැත් නිගණ්ඨයෙහි, ඉදින් තෙපි “පෙර ඇපි වුමෝ මැ’යැ, නොවුමෝ නො වම්හ” යි දන්තානු නම්, ‘ඇපි පෙර පටි කම් කළමෝ මැ යැ, නො කළමෝ නොවම්හ’යි දන්තානු නම් මෙවන් මෙවන් හෝ පටිකම් කළම්හ’යි දන්තානු නම් ; මෙතෙක් හෝ දුක් දිරිණ, මෙතෙක් හෝ දුක් දිඨ්ථිය යුතු වැ ඇත, මෙතෙක් හෝ දුක් දිරිණු කල හැම දුක් නිර්ජිණ වෙති’ දන්තානු නම්, ඉහත්මයෙහි මැ අකුශල ධර්මයන් ගේ ප්‍රභාණය හා කුශල ධර්මයන් ගේ උපසම්පත් දන්තානු නම්, මෙසේ වත් මැ ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයානට “ මේ පුරුෂ පුද්ගල සුව වේව’යි දුක් වේව’යි නොදුක් නොසුව වේව’යි යම් මැ වේදයිතයක් විදුනේ වේද, එ හැම පෙඨ කළ කර්මප්‍රත්‍යයෙනැ, මෙසේ වන හෙයින් පුරුණ කර්මයන් තැවීමෙන් විගතාන්ත කිරීමෙහුද නවකර්මයන් නො කිරීමෙහුද මතුයෙහි කර්ම ධස් නො කරනු වෙයි, මතුයෙහි අනවසුවයෙන් (කර්ම ධස් නො කිරීමෙන්) කර්මක්ෂය වෙයි, කර්මක්ෂය හෙතෙයින් දූෂක්ෂය වෙයි, දූෂක්ෂය හෙතෙයින් වේදනාක්ෂය වෙයි, වේදනාක්ෂය හෙතෙයින් හැම දුක් නිර්ජිණ වෙති” පටිසන්නට යුතු වන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො නිගණ්ඨා, පුරිසො සලලෙන විඥො අසං
 සවිසෙන ගාලුපලෙපනෙන, සො සලලස්සපි වෙදනාහෙතු¹ දුක්ඛා තිප්පා²
 කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. තස්ස මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොගිතා හිසකකං
 සලලකතො උපට්ඨාපෙය්‍යං. තස්ස සො හිසකකා සලලකතො සන්තෙන
 වණ්ණුබ්බෙ පරිකතොය්‍ය. සො සන්තෙනපි වණ්ණුබ්බස්ස පරිකතනහෙතු
 දුක්ඛා තිප්පා³ කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. තස්ස සො හිසකකා
 සලලකතො එසනිසා සලලං එසෙය්‍ය. සො එසනිසාපි සලලස්ස
 එසනාහෙතු⁴ දුක්ඛා තිප්පා⁵ කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය, තස්ස සො
 හිසකකා සලලකතො සලලං අබ්බහෙය්‍ය⁶. සො සලලස්සපි අබ්බහන-
 හෙතු⁷ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. තස්ස සො හිසකකා
 සලලකතො අගදඛාරං වණ්ණුබ්බෙ ඔදහෙය්‍ය. සො අගදඛාරස්සපි
 වණ්ණුබ්බෙ ඔදහනහෙතු දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිගෙය්‍ය. සො
 අපරෙන සමයෙන රුලොන වණෙන සඤ්ඤිතා අරෙගො අසං
 සුඛි සෙරි සංචිසි යෙන කාමඛගමො. තස්ස එවමස්ස : ‘අහං ඛො
 පුබ්බෙ සලලෙන විඥො අහොසිං සවිසෙන ගාලුපලෙපනෙන.
 සො‘හං සලලස්සපි වෙදනාහෙතු දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං.
 තස්ස මෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොගිතා හිසකකං සලලකතං උපට්ඨා-
 පෙය්‍යං⁸. තස්ස මෙ සො හිසකකා සලලකතො සන්තෙන වණ්ණුබ්බ-
 පරිකතති. සො‘හං සන්තෙනපි’ වණ්ණුබ්බස්ස පරිකතනහෙතු
 දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. තස්ස මෙ සො හිසකකා
 සලලකතො එසනිසා සලලං එසි. සො‘හං එසනිසාපි සලලස්ස
 එසනාහෙතු⁹ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. තස්ස මෙ සො
 හිසකකා සලලකතො සලලං අබ්බති¹⁰ සො‘හං සලලස්සපි අබ්බහනහෙතු¹¹
 දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. තස්ස මෙ සො හිසකකා
 සලලකතො අගදඛාරං වණ්ණුබ්බෙ ඔදති. සො‘හං අගදඛාරස්සපි
 වණ්ණුබ්බෙ ඔදහනහෙතු දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසිං. සො‘ඛි
 එතරහි රුලොන වණෙන සඤ්ඤිතා අරෙගො සුඛි සෙරි සංචිසි
 යෙන කාමඛගමො‘ති.

එවමෙව ඛො ආවුසො නිගණ්ඨා, සචෙ තුමො ජානෙය්‍යාථ
 අනුචලොච මයං පුබ්බෙ, න නානුචලො‘ති. ජානෙය්‍යාථ ‘අකරලොච
 මයං පුබ්බෙ පාපං කම්මං, න නාකරමො‘ති. ජානෙය්‍යාථ එවරුපං වා
 එවරුපං වා පාපං කම්මං අකරමො‘ති. ජානෙය්‍යාථ එතතකං වා
 දුක්ඛං නිජ්ඣණං, එතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ඣරෙකබ්බං. එතතකමහි වා
 දුක්ඛෙ නිජ්ඣණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ඣණං භවිස්සති‘ති. ජානෙය්‍යාථ
 ‘දිවෙඨව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පභානං, කුසලානං ධම්මානං
 උපසම්පදං. එවං සන්තො ආයස්මන්තානං නිගණ්ඨානං කලුමස්ස
 වෙය්‍යාකරණාය : ‘ගඬිකිඤ්චායං පුරිසප්‍රභාලො පටිසංවෙදෙති සුඛං
 වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං තං පුබ්බෙකතහෙතු : ඉති
 පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තිභාවා නවානං කම්මානං අකරණං
 ආයතීං අනවස්සවො ආයතී අනවස්සවා කම්මකයො කම්මකයා
 දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං
 දුක්ඛං නිජ්ඣණං භවිස්සති‘ති.

1. වෙදනහෙතු - ස්‍යා.
2. තිබ්බා - මජ්ඣං.
3. { එසනහෙතු - ස්‍යා.
 { එසනාහෙතු - සිඤ්ඤා.
4. { අබ්බහෙය්‍ය - ස්‍යා.
 { අබ්බහෙය්‍ය - PTS

5. { අබ්බහනහෙතු - ස්‍යා.
 { අබ්බහනහෙතු - PTS
6. උපට්ඨාපෙය්‍යං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
7. සලලෙනපි - PTS.
8. { අබ්බහති - PTS.
 { අබ්බහති - ස්‍යා.

ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙනි, යම් පරිදි පුරුෂයෙක් විෂසතිත භාසොපලෙපන (සුනසුනා විෂ භැල්වීම) ඇති ශල්‍යයෙන් විද්‍යා ලද වෙ ද, හේ ශල්‍යවේදනාහෙතුයෙකුදු දුක් වූ තීව්‍රත්වය වූ කටුක වූ වේදනා විද්‍යෙන් වෙ ද, ඔහුගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ නැ සහලේනායෝ ශල්‍යවේදනාවරයකු එළවන්නාහු ද, ඒ ශල්‍යවේදනයා ශස්ත්‍රයෙන් ඔහුගේ චුණ්ඩිම සිදුගේ වෙ ද, හේ ශස්ත්‍රයෙන් චුණ්ඩිම ඡේදනාහෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විද්‍යෙන් වෙ ද, ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා ඔහුගේ ශල්‍යය එෂණියෙන් (විමසුම් සලාකායෙන්) සොයන් හේ වෙ ද, හේ එෂණියෙන් ශලෝකණ්‍ය හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විද්‍යෙන් වෙ ද, ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා ඔහුගේ ශල්‍යය උදුරන්නේ වෙ ද, හේ ශලෝකධාරණ්‍ය හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විද්‍යෙන් වෙ ද, ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා ඔහුගේ චුණ්ඩිමයෙහි අගදඩගාර (දූවු අරළු හෝ ඇඹුල හෝ සුත්‍ර) බහාලන්නේ වෙ ද, හේ චුණ්ඩිමයෙහි අගදඩගාර බහාලන හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විද්‍යෙන් වෙ ද, හේ පසු කලෙක රුච්චිණ්‍යයෙන් යුක්ත වැ නැඟුණු සිව් ඇති වැ අරොග වූයේ සුඛිත ස්වේරි ස්වයංවසී වූයේ රිසි තැන රිසියේ යනුයෙක් වෙ ද, ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : "මම පෙඬ සවිෂ භාසොපලෙපන ඇති විත් කැයෙම් වෙමි. එ මම ශල්‍යවේදනා හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විදියෙමි. ඒ මාගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ නැ සහලේනායෝ ශල්‍යවේදනාවරයකු එළවාදුන්න. ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා ශස්ත්‍රයෙන් මාගේ චුණ්ඩිම සිදුපි යැ, එ මම ශස්ත්‍රයෙකුදු චුණ්ඩිම සිද්ධි හෙතුයෙන් දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විදියෙමි. ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා එෂණියෙන් මාගේ ශල්‍යය පෙඬියැ, එ මම එෂණියෙන් ශල්‍ය එෂණ්‍යහෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විදියෙමි. ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා මාගේ ශල්‍යය උදුළාපි යැ, එ මම ශලෝකධාරණ්‍ය හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විදියෙමි. ඒ ශල්‍යවේදනාවරයා මාගේ චුණ්ඩිමයෙහි අගදඩගාර බහාලී යැ, එ මම චුණ්ඩිමයෙහි අගදඩගාර බහාලනු හෙතුයෙකුදු දුටු තීව්‍ර කටුක වේදනා විදියෙමි. දන් එ මම රුච්චිණ්‍ය ඇති වැ, වැඹුණු සිවියෙන් යුතු වැ, අරොග වූයෙම් සුඛිත ස්වේරි ස්වයංවසී වූයෙම් රිසි තැනැ රිසියේ යනුයෙම් වෙමි" සිතයි.

ඇවැත් නිගණ්ඨයෙනි, එපරිදි මැ තෙපි ඉදින් (මෙසේ) දන්නවු නම් : "ඇපි පෙඬ වූම්හු මැ යැ, නො වූමෝ නො වම්හ"යි. 'ඇපි පෙඬ පටිකම් කළමෝ මැ යැ, නො කළමෝ නොවම්හ'යි දන්නවු නම්, 'මෙවන් හෝ මෙවන් හෝ පටිකම් කළම්හ'යි දන්නවු නම්, 'මෙතෙක් දුක් දිරිණැ හෝ, මෙතෙක් දුක් දිරිපියැ යුතු වැ ඇතැ හෝ, මෙතෙක් දුක් දිරුණු කල හැම දුක් නිරිජ්ඣ වෙති හෝ දන්නවු නම්. ඉහාත්මයෙහි මැ අකුලධර්මයන් ගේ ප්‍රභාණ හා කුලධර්මයන් ගේ උපසම්පත් හා වෙති" දන්නවු නම්, මෙසේ කරුණු දන්නා කල ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයනට "මේ පුරුෂපුද්ගල සුව වේව'යි දුක් වේව'යි නොදුක් නොසුව වේව'යි යම් මැ වේදයිතයක් විද්‍යෙන් වෙ ද, එ හැම පෙඬ කළ කර්මප්‍රත්‍යයෙනැ, මෙසේ පුරුෂ කර්මයන් තැවීමෙන් විගතාන්ත කිරීමෙනුදු, නව කර්මයන් රැස් නො කිරීමෙනුදු, මතුයෙහි කර්ම රැස්කරනු නො වෙයි, මතුයෙහි කර්ම රැස්නොකිරීමෙන් කර්මක්ෂය වෙයි, කර්මක්ෂය හෙතුයෙන් දුක්ඛණ්‍ය වෙයි, දුක්ඛණ්‍ය හෙතුයෙන් වේදනාක්ෂය වෙයි, වේදනාක්ෂය හෙතුයෙන් හැම දුක් නිරිජ්ඣ වෙති" පටිසන්නට තිසි වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසො ව ඛො තුමො ආවුසො නිගණ්ඨො, න ජානාථ ‘අනුච්ඡෙදා මයං පුබ්බෙ න නාසුචමා’ති. න ජානාථ ‘අකරමොව මයං පුබ්බෙ පාපං කමමං, න නාකරමා’ති. න ජානාථ ‘ඵවරුපං වා ඵවරුපං වා පාපං කමමං අකරමා’ති. න ජානාථ එතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං එතතකං වා දුක්ඛං නිජ්ජරෙනඛං, එතතකමිති වා දුක්ඛෙ නිජ්ජණ්ණෙ සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති. න ජානාථ දිට්ඨෙව ධම්මෙ අකුසලානං ධම්මානං පහානං කුසලානං ධම්මානං උපනම්ඨං. තසො ආයසමන්තානං නිගණ්ඨානං න කල්ලමිස්ස වෙය්‍යාකරණාය: ‘යඬ්ඛිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිනංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කමානං තපසා ව්‍යන්තිතා වා නවානං කමානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො. ආයතීං අනවස්සවා කමමකයො කමමකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතීති.

ඵවං වුත්තෙහ භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨො මං ඵතදවොචු: ‘නිගණ්ඨො’ ආවුසො, නාතපුත්තො’ සබ්බඤ්ඤා සබ්බදස්සාථි අපරිභෙසං ඤ්ණදස්සනං පටිජානාති: ‘චරතො ව මෙ තිට්ඨතො ව සුත්තස්ස ඵ ජාගරස්ස ව සතතං සමිතං ඤ්ණදස්සනං පච්චුපට්ඨිත’න්ති. සො ඵවමාහ: ‘අපි ඛො වො ආවුසො නිගණ්ඨො, පුබ්බෙව පාපං කමමං කතං, තං ඉමාය කට්ඨකාය දුක්ඛකාරිකාය නිජ්ජරෙථ.’¹ යමනෙත්ථ එතරහි කායෙන සංවුතා වාචාය සංවුතා මනසා සංවුතා, තං ආයතීං පාපස්ස කමමස්ස² අකරණං, ඉති පුරුණානං කමානං තපසා ව්‍යන්තිතා වා නවානං කමානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කමමකයො කමමකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සතී’ති. තඤ්ච පනමාකං රාචමිති වෙච ඛමති ව, තෙන චමතා අත්තමනා’ති

ඵවං වුත්තෙහ අහං භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨො ඵතදවොචං: ‘පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආවුසො නිගණ්ඨො, ධම්මා දිට්ඨෙවධම්මෙ ද්විධා විපාකා. කතමෙ පඤ්ච: සඤ්ඤා රුචි අනුස්සවො ආකාරපරිචිතකෙසා දිට්ඨි නිජ්ඣානකතන්ති. ඉමෙ ඛො ආවුසො නිගණ්ඨො, පඤ්ච ධම්මා දිට්ඨෙව ධම්මෙ ද්විධා විපාකා. තත්ත්වසමන්තානං නිගණ්ඨානං කා අතීතංසෙ සත්ථි සඤ්ඤා, කා රුචි, කො අනුස්සවො, කො ආකාරපරිචිතකෙසා, කා දිට්ඨිනිජ්ඣානකතන්ති’ති. ඵවාදි ඛො අහං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨො සු න කිඤ්චි සහධම්මකං වාදපටිහාරං’³ සමනුපස්සාමි

පුනවපරුහං භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨො ඵවං වදාමි: ‘තං කිමඤ්ඤාථාචුසො නිගණ්ඨො, යසමිති වො සමයෙ තිබ්බො උපක්කමො හොති තිබ්බං පටානං, තිබ්බා’ තසමිති සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසෙථ. යසමිති පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපක්කමො හොති න තිබ්බං පටානං, න තිබ්බො තසමිති සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදිසෙථා’ති.

1. සබ්බං තං දුක්ඛං - PTS.

2. නිගණ්ඨො - ස්‍යා.

3. නාචපුත්තො - මජ්ඣිම, ස්‍යා.

4. නිජ්ජරෙථ - සිඤ්ඤා, මජ්ඣිම.

5. පාපකමමස්ස - මජ්ඣිම.

6. පටිහාරං - මජ්ඣිම, සිඤ්ඤා, ස්‍යා.

7. තිප්පා, තිප්පා - PTS.

8. තමති - PTS

තවද ඇවැත් නිගණ්ඨයෙනි, යම් භෙයෙකින් තෙපි "පෙඳ ඇපි වූමෝ මැ යැ, නොවූමෝ නො වම්හ"යි නො දන්නවු ද, පෙඳ ඇපි පව්කම් කළමෝ මැ යැ, නො කළමෝ නො වම්හ"යි නො දන්නවු ද, මෙවන් හෝ මෙවන් හෝ පව්කම් කළම්හ"යි නො දන්නවු ද, මෙතෙක් දුක් දිරිණි හෝ, මෙතෙක් දුක් දිඳ වියැ යුතු වැ ඇතැ හෝ, මෙතෙක් දුක් නිර්ජිණි කල්හි හැම දුක් නිර්ජිණි වෙති, හෝ නො දන්නවු ද, ඉහාත්මයෙහි මැ අකුශල ධර්මයන් ගේ ප්‍රභාණ හා කුශලධර්මයන්ගේ උපසම්පත් හා නො දන්නවු ද, එහෙයින් ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයනට " මේ පුරුෂපුද්ගල සුව වෙවයි දුක් වෙවයි නොදුක් නොසුව වෙවයි යම් මැ වේදයිතයක් විදි ද එ හැම සුචිකාත කර්මප්‍රත්‍යයෙන් වෙ යයි ද මෙසේ පුරුෂකර්මයන් ගේ තැවීමෙන් විගතාන්තභාවයෙනුදු නවකර්මයන් ගේ රැස් නො කිරීමෙනුදු මතුයෙහි කර්මයන් ගේ රැස් වීමෙන් නො වෙයි. මතුයෙහි කර්ම රැස් නො වීමෙන් කර්මක්ෂය වෙයි. කර්මක්ෂය හෙතෙයෙන් දුෂ්කෂය වෙයි. දුෂ්කෂය හෙතෙයෙන් වේදනාක්ෂය වෙයි. වේදනාක්ෂය හෙතෙයෙන් හැම දුක් නිර්ජිණි වෙති"යි ප්‍රකාශ කිරීමට නො තිබි වෙ යයි.

මහණෙනි, මෙසේ කී කල්හි ඒ නිගණ්ඨයෝ මට තෙල කීහු : "ඇවැත්නි, නිගණ්ඨ- නාතපුත්‍ර සච්ඡෙ යැ සච්චර්ශි යැ නිරවශෙෂ කොට ඥාදර්ශනය ප්‍රතිඥ කෙරෙයි : ඇවිදිනා වූ ද සිටුනා වූ ද නිදන්නා වූ ද නිදි වරන්නා වූ ද මට නිරතුරු ඥාදර්ශනය එළැඹයිවියේ වනැ"යි. හෙ මෙසේ කියයි : "ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙනි, තොප විසින් පෙඳ මැ කරන ලද පව්කම් ඇත් මැ යැ. එය මේ කවුක වූ දුෂ්කරක්‍රියා හෙතෙයෙන්, නිර්ජිණි කරවු. තවද දැන් මෙහි යම් භෙයෙකින් කයින් සංවෘත වූවාහු වචනයෙන් සංවෘත වූවාහු මනසින් සංවෘත වූවාහු ද එය මතුයෙහි පාපකර්මයා ගේ නො කිරීම වෙයි. මෙසේ පුරුෂකර්මයන් තැවීමෙන් විගතාන්තභාවයෙනුදු නවකර්මයන් ගේ මතුයෙහි රැස් නො කිරීම වෙයි. මතුයෙහි රැස් නො කිරීම හෙතෙයෙන් කර්මක්ෂය වෙයි. කර්මක්ෂය හෙතෙයෙන් දුෂ්කෂය වෙයි. දුෂ්කෂය හෙතෙයෙන් වේදනාක්ෂය වෙයි. වේදනාක්ෂය හෙතෙයෙන් හැම දුක් නිර්ජිණි වෙති"යි. එ ද වැළින් අපට රුස්නෙන් සහනෙන් වෙයි. එයින් සතුටුසිත් ඇතියම්හ"යි.

මෙසේ කී කල්හි මහණෙනි, මම ඒ නුවවුනට තෙල කීම් : "ඇවැත්නි, නිගණ්ඨ යෙනි, ඉහාත්මයෙහි මැ දෙපරිද්දෙකින් විපාක දෙන මේ පඤ්චධර්ම කෙනෙක් වෙති : කවර පසෙක යත් : ශ්‍රද්ධා යැ රූපි යැ අනුසුව යැ කාරණ පරිචිතර්ක යැ රූපි කොට ගත් දෘෂ්ටි යැ යි. ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙනි, මේ පඤ්චධර්මයෝ ඉහාත්මයෙහි මැ දෙපරිදි විපාක ඇත්තාහු යැ. ඒ පඤ්චධර්මයන් කෙරෙහි ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයනට අනිකාංශවාදී ශාස්තෘහු කෙරෙහි ශ්‍රද්ධා කවර යැ ? රූපිය කවර යැ ? අනුසුවය කවර යැ ? ආකාර පරිචිතර්කය කවර යැ ? රූපි කොට ගත් දෘෂ්ටිය කවර යැ ?"යි. මහණෙනි, මෙසේ කියන මම නුවවුන් කෙරෙහි සකාරණ වූ වාදප්‍රතිභාරයක් නො දක්මි.

යළිද මහණෙනි, මම ඒ නුවවුන්ට මෙසේ කියමි : "ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙනි, ඒ කීමෙකැයි සිතවු ද ? යම් කලෙකැ තොප ගේ නියුණු වූ උපක්‍රමය නියුණු වූ වියතිය වෙ ද, එකල්හි තීව්‍ර වූ උපක්‍රම ඇති දුක් වූ නියුණු වූ කවුක වූ වේදනා විදින්නවු ද, යළි යම් කලෙකැ තොප ගේ තීව්‍ර උපක්‍රම නො වෙ ද, තීව්‍ර වියතිය නො වෙ ද, එකල්හි තීව්‍ර නො වූ භාපක්‍රමික වූ දුක් වූ නියුණු වූ කවුක වූ වේදනා විදින්නවු ද"යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසම් නො ආවුසො ගොතම්, සමයෙ තිබ්බො උපක්කමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියාමි. යසම් පන නො සමයෙ න තිබ්බො උපක්කමො හොති, න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියාමා'ති.

ඉති කීරුටුසො¹ නිගණ්ඨා, යසම් වො² සමයෙ තිබ්බො උපක්කමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපක්කමො හොති, න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. එවං සනෙත ආයසමනනානං නිගණ්ඨානං න කල්ලමස්ස වේයසාකරණාය: 'යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කම්මානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කම්මකයො කම්මකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති.

සචෙ ආවුසො නිගණ්ඨා, යසම් වො සමයෙ තිබ්බො උපක්කමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපක්කමො හොති න තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. එවං සනෙත ආයසමනනානං නිගණ්ඨානං කල්ලමස්ස වේයසාකරණාය: 'යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං -පෙ- සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති.

යසමා ව බො ආවුසො නිගණ්ඨා, යසම් වො සමයෙ තිබ්බො උපක්කමො හොති තිබ්බං පට්ඨානං, තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. යසම් පන වො සමයෙ න තිබ්බො උපක්කමො හොති න තිබ්බං පට්ඨානං, න තිබ්බං තසම් සමයෙ ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියෙථ. තෙ තුමෙහ සාමඤ්ඤච ඔපක්කමිකා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදියමානා අවිජ්ජා අඤ්ඤාණා සමොභා විපවෙච්ථ: 'යං කිඤ්චායං පුරිසපුග්ගලො පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, සබ්බං තං පුබ්බෙකතභෙතු. ඉති පුරුණානං කම්මානං තපසා ව්‍යන්තීභාවා නවානං කම්මානං අකරණා ආයතීං අනවස්සවො ආයතීං අනවස්සවා කම්මකයො කම්මකයා දුක්ඛකයො දුක්ඛකයා වෙදනාකයො වෙදනාකයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං භවිස්සති'ති. එවං වාදීපි බො අහං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨස්ස න කඤ්චි³ සහගම්මිකං වාදපටිභාරං සමනුපසාසමි.

පුනවපරහං⁴ භික්ඛවෙ, තෙ නිගණ්ඨ ඵලං වදාමි: 'තං කිං මඤ්ඤථා-වුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං දිට්ඨධම්මවෙදනීයං, තං උපක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා සමපර්ඨකවෙදනීයං හොතු'ති උබ්බමෙත්ත'නති.

නො භිදං ආවුසො.

1. කීර ආවුසො - සිඬු, මජ්ඣං.

3. කිඤ්චි - සිඬු, PTS

2. යසම් වො පන - සිඬු.

4. පුනවපනාහං - PTS.

ඇවැත්ති, ගෞතමයෙහි, යම් කලෙකැ අප හේ තීව්‍ර උපක්‍රම තීව්‍ර වියාය වේ ද, එකල්හි තීව්‍ර උපක්‍රම ඇති දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වූ වේදනා විඳිමහ. යළි යම් කලෙකැ අප හේ තීව්‍ර උපක්‍රම නො වේ ද, තීව්‍ර වියාය නො වේ ද, එකල්හි තීව්‍ර වූ උපක්‍රම ඇති දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වූ වේදනා නො විඳිමහ''යි.

මෙසේ නම් ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, යම් කලෙකැ තොපගේ තියුණු උපක්‍රම තියුණු වියාය වේ ද, එ සමයෙහි තියුණු වූ උපක්‍රමයෙන් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වූ වේදනා විඳින්නාවූ ය. තවද යම් කලෙකැ තොපගේ තියුණු වූ උපක්‍රමය නො වේ ද, තියුණු වූ වියාය නො වේ ද, එ සමයෙහි තියුණු වූ උපක්‍රමයෙන් හටගත් දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වූ වේදනා නො විඳින්නාවූ ය. මෙසේ ඇති කල්හි ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයානට : ''මේ පුරුෂ පුද්ගල සුව වේවයි දුක් වේවයි නොදුක් නොසුව වේවයි යම් මැ වේදනාවක් විදුනේ වේ ද, එ හැම පෙර කළ කර්ම හෙයින්, මෙසේ පුරුෂ කර්මයන් තැවීමෙන් ව්‍යාජාත්ත කිරීමෙන් නවකර්මයන් නො කිරීමෙන් මතුයෙහි කර්මායුභයෙන් නො වෙයි. මතුයෙහි අනායුභයෙන් කර්මක්ෂය වෙයි, කර්මක්ෂය හෙතෙයින් දුඃක්ෂය වෙයි, දුඃක්ෂය හෙතෙයින් වේදනාක්ෂය වෙයි, වේදනාක්ෂය හෙතෙයින් හැම දුක් නිශෙෂයෙන් ජීර්ණ වෙති ප්‍රකාශ කිරීමට යුතු නො වේ.

ඉදින් ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, යම් කලෙකැ තොපට තීව්‍ර උපක්‍රම වේ ද, තීව්‍ර ප්‍රධන් වියා වේ ද, එ කල තීව්‍ර භාපක්‍රමික වූ දුඃඛ වූ තීව්‍ර කටුක වේදනා විඳින්නාවූ නම්, තවද යම් කලෙක තොපට තීව්‍ර උපක්‍රම නො වේ ද, තීව්‍ර ප්‍රධන් වියා නො වේ ද එ කල තීව්‍ර භාපක්‍රමික වූ දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා විඳින්නාවූ ය. මෙසේ වත් මැ ආයුෂ්මත් නිගණ්ඨයානට '' මේ පුරුෂ පුද්ගල සුව වේවයි, දුක් වේවයි, නො දුක් නොසුව වේවයි, යම් මැ වේදයිතයක් විදුනේ වේ ද එ හැම පෙර කළ කර්ම හෙයින්, මෙසේ පුරුෂ කර්මයන් . . . හැම දුක් නිශෙෂයෙන් ජීර්ණ වෙති''යි කියන්නට නිසි වෙයි.

තවද ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි, යම්හෙයෙකින් තොපට යම් කලෙක තීව්‍ර උපක්‍රම වේ ද, තීව්‍ර ප්‍රධන් වියා වේ ද, එ කල තීව්‍ර උපක්‍රම සම්භූත වූ දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා විඳින්නාවූ ය. තොපට යම් කලෙකැ තීව්‍ර උපක්‍රම නො වේ ද, තීව්‍ර ප්‍රධන් වියා නො වේ ද, එ කල තීව්‍ර උපක්‍රම සම්භූත වූ දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා නො විඳින්නාවූ ය. එ කෙසි තුමු මැ උපක්‍රම සම්භූත වූ දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා විද්‍යානු අවිද්‍යායෙන් අඤ්ඤායෙන් සම්මොහයෙන් ''මේ පුරුෂ පුද්ගල සුව වේවයි දුක් වේවයි නොදුක් නොසුව වේවයි යම් මැ වේදයිතයක් විදුනේ වේ ද, එ හැම පෙර කළ කර්ම හෙයින්, මෙසේ පුරුෂ කර්මයන් තැවීමෙන් ව්‍යාජාත්ත කිරීමෙන් නවකර්මයන්, නො කිරීමෙන් මතුයෙහි කර්මායුභය නො වෙයි, මතුයෙහි අනායුභයෙන් කර්මක්ෂය වෙයි, කර්මක්ෂය හෙතෙයින් දුඃක්ෂය වෙයි, දුඃක්ෂය හෙතෙයින් වේදනාක්ෂය වෙයි, වේදනාක්ෂය හෙතෙයින් හැම දුක් නිශෙෂයෙන් ජීර්ණ වෙති'' වෙයෙයින් පිළිගන්නාවූ ය. මෙබඳු වාද ඇත්තාවූ නමුදු මහණෙහි, මම නුවවුන් කෙරෙහි සකාරණ වූ කිසි වාදපරිභාරයක් නො දක්මි.

යළිද අනෙකක් කියමි : ''මහණෙනි, මම ඒ නුවවුනට මෙසේ කියමි : ඇවැත්ති නිගණ්ඨයෙහි ඒ කෙසේ හඬවූ ද ? ඉහාත්මයෙහි විදුනට නිසි යම් මේ කර්මයෙක් ඇද්ද එය උපක්‍රමයෙන් හෝ ප්‍රධන් වියායෙන් හෝ පරලොව විදුනට නිසි වේවා'' යනු තෙල ලැබියැ හේ ද ?

ඇවැත්ති, තෙල නො වේ මැ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යං පනිදං කම්මං සම්පරිකම්මෙති, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා දිට්ඨිමිච්චෙති, භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාපාටුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කම්මං සුඛවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා දුක්ඛවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පනිදං කම්මං දුක්ඛවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා සුඛවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාපාටුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කම්මං පරිපකක්කවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා අපරිපකක්කවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පනිදං කම්මං අපරිපකක්කවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා පරිපකක්කවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාපාටුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං ඛහ්ඨවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා 'අප්පවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පනිදං කම්මං අප්පවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා 'ඛහ්ඨවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

තං කිං මඤ්ඤාපාටුසො නිගණ්ඨා, 'යමිදං කම්මං වෙදනීයං තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා 'අවෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

යං පනිදං කම්මං අවෙදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පටිභානෙන වා වෙදනීයං භොතුති ලබ්භමෙත්ති.

නො හිදං ආවුසො.

යම් මේ කර්මයෙක් පරලොවැ විද්‍යාට නිසි වේ ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ ප්‍රධන් වියායෙන් හෝ ඉහත්මයෙහි විද්‍යාට නිසි වේවා' යන තෙල ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ ද නො වේ මැ යැ.

ඇවැත්නි නිගණ්ඨයෙහි, එ කීමැයි සිතවු ද ? සුඛවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් වේව'යි ප්‍රධන් වියායෙන් වේව'යි දුඃඛවේදනීයවේවා' යන තෙල ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ යැ.

තවද දුඃඛවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, උපක්‍රමයෙන් හෝ ප්‍රධන් වියායෙන් හෝ ඒ කර්මය 'සුඛවේදනීය වේවා' යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ යැ.

ඇවැත් නිගණ්ඨයෙහි, ඒ කීමැයි සිතවු ද ? ඉහත්මයෙහි විපාකවිඤ්ඤායට නිසි වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් වේව'යි ප්‍රධන් වියායෙන් වේව'යි "සම්පරාය වේදනීය කර්මයෙක් වේවා" යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නොවේ මැ යැ.

තවද, යම් කර්මයක් අපරිපක්ව ආත්මභාවයෙහි හෙවත් සම්පරායෙහි වේදනීය වේද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් වේව'යි ප්‍රධන් වියායෙන් වේව'යි "පරිපක්වවේදනීය වේවා" යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ යැ.

ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙහි, එ කීමැ'යි සිතවු ද ? ඛණ්ඩවේදනීය හෙවත් සංඥාභාවයට පවුණුවන යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ ප්‍රධන් වියායෙන් හෝ "අල්පවේදනීය හෙවත් අසංඥාභාවයට පවුණුවන්නක් වේවා" යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ යැ.

තවද අල්පවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ ප්‍රධන් වියායෙන් හෝ "ඛණ්ඩවේදනීය වේවා" යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ ය .

ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙහි, එ කීමැ'යි සිතවු ද ? වේදනීය හෙවත් සවිපාක වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියායෙන් හෝ "අවේදනීය හෙවත් විපාක රහිත කර්මයෙක් වේවා" යන තෙල කරුණ වේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නො වේ මැ යැ.

තවද අවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියායෙන් හෝ "වේදනීය (සවිපාක) වේවා" යන තෙල කරුණ ලැබියැ හේ ද ? යි.

ඇවැත්නි, මේ නොවේ මැ යැ.

ඉති කිරාටුසො නිගණ්ඨා, යමිදං කමමං දිට්ඨධම්මවේදනීයං තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'සම්පරායවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං¹ කමමං සම්පරායවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'දිට්ඨධම්මවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං සුඛවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'දුක්ඛවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං දුක්ඛවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා සුඛවේදනීයං භොතුති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං පරිපකක්කවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'අපරිපකක්කවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං, යමිදං කමමං අපරිපකක්කවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා 'පරිකමම වේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං ඛත්තුවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා අප්පවේදනීයං භොතුති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං අප්පවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා ඛත්තුවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං වේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා අවේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. යමිදං කමමං අවේදනීයං, තං උපකක්කමෙන වා පට්ඨානෙන වා වේදනීයං භොතු'ති අලබ්භමෙතං. එවං සන්තො ආයස්මන්තානං නිගණ්ඨානං අඵලො උපකක්කමො භොති අඵලං පට්ඨානං. එවංවාදී භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා එවංවාදීනං භික්ඛවෙ නිගණ්ඨානං දස සහධම්මිකා වාදානුචාදා ගාරායං ථානං² ආගච්ඡන්ති.

සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා පුබ්බෙකතභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභිා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පුබ්බෙ දුක්ඛතකමමකාරිනො, යං එතරගි එවරුපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා ඉසාරතිම්මාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභිා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාපකොන ඉසාරෙත නිම්මිතා, යං එතරගි එවරුපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා සංගතිහාල-භෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභිා භික්ඛවෙ නිගණ්ඨා පාපසංගතිකා, යං එතරගි එවරුපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා අභිජාතිභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභිා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාපාභිජාතිකා, යං එතරගි එවරුපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා දිට්ඨධම්මපකක්කම-භෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභිා භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨා පාප-දිට්ඨධම්මපකක්කමා³. යං එතරගි එවරුපා දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදිගන්ති.

1. යං පනිදං - සිඞ්ඞ, මජ්ඣං.

2. ගාරායාධානං - ස්වා.

3. එවරුපා දිට්ඨධම්මපකක්කමා - සිඞ්ඞ, මජ්ඣං.

ඇවැත්නි, නිගණ්ඨයෙනි, මෙසේ නම් ඉහත්මයෙහි විවා විදුමට නිසි වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “සම්පරායවේදනීය වේවා” යන තෙල නො ලැබියැ හෙයි. සම්පරාය වේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “ඉහත්මයෙහි විවා විදුමට නිසි වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. යම් කර්මයෙක් සුඛවේදනීය වේද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “දුඃඛවේදනීය වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. දුඃඛවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “සුඛවේදනීය වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. පරිපක්ච වේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, ඒ කර්මය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “අපරිපක්ච වේදනීය වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබිය හෙයි. අපරිපක්චවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “පරිපක්චවේදනීය වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. ඛණ්ඩවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “අල්පවේදනීය වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. අල්පවේදනීය වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “ඛණ්ඩවේදනීය වේවා” යන මේ කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. සච්චාක වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “අච්චාක වේවා” යන තෙල නො ලැබියැ හෙයි. අච්චාක වූ යම් කර්මයෙක් ඇද්ද, එය උපක්‍රමයෙන් හෝ වියඛියෙන් හෝ “සච්චාක වේවා” යන තෙල කරුණ නො ලැබියැ හෙයි. මෙසේ වත් මැ ආයුෂ්මත් නුවවුන් ගේ උපක්‍රමය නිෂ්ඵල වෙයි. ප්‍රධන්වියඛිය නිෂ්ඵල වෙයි. මහණෙනි, නිගණ්ඨයෝ මෙ බඳු වාද ඇත්තාහු යැ. මහණෙනි, මෙ බඳු වාද ඇති නුවවුන් ගේ දසවාදනුවාදයෝ සකාරණ වැ විඤ්ජන් විසින් ගැරුභියායුතු තැනට පැමිණෙත්.

මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ පුරිකානහෙතුවින් සුවදුක් විඳිත් නම්, මහණෙනි, එකාන්තයෙන් නිගණ්ඨයෝ පෙර දුෂ්කාතකර්ම කළාහු වෙති. යම් හෙයකින් මේ කල්හි මෙ බඳු දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා විඳිත් ද එහෙයිනි. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණහෙතුවින් සුවදුක් විඳිත් නම්, මහණෙනි, එකාන්තයෙන් නිගණ්ඨයෝ පාපි ඊශ්වරයකු විසින් නිර්මාණය කරන ලදහ. යම් හෙයකින් මේ කල්හි මෙ බඳු දුක් වූ තියුණු වූ කටුක වේදනා විඳිත් ද එහෙයිනි. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ නියති භාවහෙතුවින් සුවදුක් විඳිත් නම්, මහණෙනි, එකාන්තයෙන් නිගණ්ඨයෝ පාපනියති ඇත්තාහු වෙති. යම් හෙයකින් මෙකල්හි මෙ බඳු දුඃඛ තීව්‍ර කටුක වේදනා විඳිත් ද එහෙයිනි. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ අභිජාතිහෙතුවින් සුවදුක් විඳිත් නම්, මහණෙනි, එකාන්තයෙන් නිගණ්ඨයෝ පාප අභිජාති ඇත්තාහු වෙති. යම් හෙයකින් මේ කල්හි මෙ බඳු දුඃඛ තීව්‍ර කටුක වේදනා විඳිත් ද එහෙයිනි. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ ඉහත්මයෙහි උපක්‍රමහෙතුවින් සුවදුක් විඳිත් නම්, මහණෙනි, එකාන්තයෙන් නිගණ්ඨයෝ ලාමක වූ දෘෂ්ටධර්ම උපක්‍රම ඇත්තාහු වෙති. යම් හෙයකින් මෙකල්හි මෙ බඳු දුඃඛ තීව්‍ර කටුක වේදනා විඳිත් ද එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා පුබ්බකතහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි ගාරායා නිගණ්ඨා. නො වෙ සත්තා පුබ්බකතහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා ඉසාර-නිම්මාණහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. නො වෙ සත්තා ඉසාරනිම්මාණහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. සචෙ භික්ඛවෙ, සත්තා සබ්බත්ථාචහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. නො වෙ සත්තා සබ්බත්ථාචහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා අභිජාතීහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. නො වෙ සත්තා අභිජාතීහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. සචෙ භික්ඛවෙ සත්තා දිට්ඨධම්මපක්කමහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. නො වෙ සත්තා දිට්ඨධම්මපක්කමහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනානි, ගාරායා නිගණ්ඨා. එවං වාදී භික්ඛවෙ නිගණ්ඨා. එවං වාදීනං භික්ඛවෙ, නිගණ්ඨානං ඉමෙ දස සහධම්මකා වාදනුවාදා ගාරායාං ධානං ආගච්ඡන්ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අථලො උපක්කමො හොති අථලං පට්ඨානං.

කථංඤා භික්ඛවෙ සථලො උපක්කමො හොති සථලං පට්ඨානං. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු න හෙව අනඤ්ඤානං අත්තානං දුක්ඛෙන අභිභාවෙති ධම්මකඤ්ඤා සුඛං න පටිච්ඡන්ති. තස්මිඤ්ඤා සුඛෙ අනඤ්ඤාවිනො¹ හොති සො එවං පජානාති: ඉමං ඛො මෙ දුක්ඛනිදානං සබ්බාරං පදහතො සබ්බාරපට්ඨානා වීරුගො හොති. ඉමං පන මෙ දුක්ඛනිදානං අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං² භාවයතො වීරුගො හොති. සො යං භි ඛවාංසං³ දුක්ඛනිදානං සබ්බාරං පදහතො සබ්බාරපට්ඨානා වීරුගො හොති. සබ්බාරං තත්ථ පදහති. යං පනංසං⁴ දුක්ඛනිදානං අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං භාවයතො වීරුගො හොති. උපෙක්ඛං තත්ථ භාවෙති. තං තං දුක්ඛනිදානං සබ්බාරං පදහතො සබ්බාරපට්ඨානා වීරුගො හොති. එවම්පි යං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං හොති. තං තං දුක්ඛනිදානං අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං භාවයතො වීරුගො හොති. එවම්පි යං දුක්ඛං නිජ්ජණ්ණං හොති

සෙසාථාපි භික්ඛවෙ පුරිසො ඉඤ්ඤා සාරතො, පටිබ්බාදිතො, තිබ්බච්ඡෙදා තිබ්බාපෙක්ඛං⁵. සො තං ඉඤ්ඤා පසොගා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨන්ති. සලලපන්ති. සඤ්ඤානති. සංභසන්ති. තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, අපි නු තං පුරිසං අක්ඛං ඉඤ්ඤා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨන්ති. සලලපන්ති. සඤ්ඤානති. සංභසන්ති. උපාපේයං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසාති.

එවං හතො, තං කිං හෙතු: අප්ප භි⁶ හතො, පුරිසො අක්ඛං ඉඤ්ඤා සාරතො, පටිබ්බාදිතො, තිබ්බච්ඡෙදා තිබ්බාපෙක්ඛං⁵. තං තං ඉඤ්ඤා දික්ඛා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨන්ති. සලලපන්ති. සඤ්ඤානති. සංභසන්ති. උපාපේයං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සපායාසාති.

1. අනඤ්ඤාවිනො - PTS.	4. යං භි ඛවාංසං - සිඤ්ඤා.
2. උපෙක්ඛං - PTS.	5. තිබ්බාපෙක්ඛං - PTS.
3 { යං භි ඛොපනං - සිඤ්ඤා	6. අක්ඛං - PTS.
යං ඛවාංසං - PTS.	

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ පෙර කළ කම් හෙයින් සුවදුක් විදිත් නම් නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ පෙර කළ කම් හෙයින් සුවදුක් නො විදිත් නම්, නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැ යුනුවහ. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණභෙතුවන් සුවදුක් විදිත් ද නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණ භෙතුවන් සුවදුක් නො විදිත් ද නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ භියතිභාවභෙතුවන් සුවදුක් විදිත් ද, නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ නියතිභාවභෙතුවන් සුවදුක් නො විදිත් ද, නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ අභිජාතිභෙතුවන් සුවදුක් විදිත් ද නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ අභිජාතිභෙතුවන් සුවදුක් නො විදිත් ද, නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. මහණෙනි, ඉදින් සත්ත්වයෝ දාෂ්ටධර්මඋපත්‍රමභෙතුවන් සුවදුක් විදිත් ද නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ දාෂ්ටධර්මඋපත්‍රමභෙතුවන් සුවදුක් නො විදිත් ද නිගණ්ඨයෝ ගැරහියැයුනුවහ. මහණෙනි, නිගණ්ඨයෝ මේ ඛද්‍ර වාද ඇතියහ. මහණෙනි, මේ ඛද්‍ර වාද ඇති නුවවුනට මේ දසවාදනුවාදයෝ සකාරණ වැ ගැරහියැයුනු තැනට එකී. මහණෙනි, මෙසෙයින් උපත්‍රම ඵල රහිත වෙයි. වියතිය ඵල රහිත වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් උපත්‍රම සඵල වේ ද, වියතී සඵල වේ ද යත් : මහණෙනි, මේ සස්තොති මහණ (දුක්ඛිනී) නො මැඩුණු ආත්මය දුක්ඛිනී නො මැඩෙයි. (සභිත් හෝ ගෙණෙන් උපන්) දහම් (සිවුපස) සුවයත් නො හරියි. එ සුවයෙහි දු (තෘෂ්ණායෙන්) මුසපත් නො වූයේ වෙයි. හෙ මෙසේ දනගනියි : " සප්‍රයොග වැ වියතීය කරන මා ගේ සප්‍රයොගවියතීභෙතුවන් මේ දු:ඛනිදන (පඤ්චස්කන්ධමූල) සධ්වොත තෘෂ්ණාව ගේ වීරාගය වෙයි. (සප්‍රයොගවියතීයෙහි) උපෙක්ෂා කරන, උපෙක්ෂාව වඩන මා ගේ මේ දු:ඛනිදනයා (තෘෂ්ණාව) ගේ වීරාගය වේ" යයි. ඒ පුද්ගල සප්‍රයොග වැ වියතී කරන ඔහු ගේ සප්‍රයොගවියතීභෙතුවන් යම් දු:ඛනිදනයක්හු ගේ වීරාගය වේ ද, එහි සප්‍රයොග වැ මැ වියතී කෙරෙයි. සප්‍රයොග වියතීයෙහි උපෙක්ෂා කරන උපෙක්ෂාව වඩන ඔහට වැළිත් යම් දු:ඛනිදනයක්හු ගේ වීරාගය වේ ද එහි උපෙක්ෂාව වඩයි. සප්‍රයොග වැ වියතී කරන ඒ පුහුල්හට සප්‍රයොගවියතීභෙතුවන් ඒ දු:ඛනිදනයා ගේ වීරාගය වෙයි. මෙසේත් ඔහට එ දුක් නිර්ජිණ වෙයි. සධ්වාරජ්ජධානයෙහි උපෙක්ෂා කරන උපෙක්ෂාව වඩන ඒ පුහුල්හට ඒ දු:ඛනිදනයා ගේ වීරාගය වෙයි. මෙසේත් ඔහට එ දුක් නිර්ජිණ වෙයි.

මහණෙනි, යම්සේ පුරුෂයෙක් ස්ත්‍රියක කෙරෙහි ඇලුණේ (ඡන්දරාගයෙන්) පිළිබැඳි සිතැතියේ බහල වූ ඡන්ද ඇතියේ බහල වූ ප්‍රාර්ථනා ඇතියේ වේ ද, හෝ ඒ ස්ත්‍රිය අත් පිරිමිනියක්හු සමග එක් වැ සිටින්නිය බණන්තිය සිතා මහසිතා සෙන්තිය දක්නේ නම්, මහණෙනි, එ කිමැයි සිතවු ද, ඒ පුරුෂ හට අත් පිරිමිනියක්හු සමග එක්වැ සිටින සල්ලාප කරන මහසිතායෙන් සෙන සිතන කරන එ ස්ත්‍රිය දක ශෝක පරිදෙව දුක් දෙමනස් උපායාසයෝ උපදනාහු නො වෙත් ද'යි.

එසේ යැ වහන්ස, එ කවර හෙයින් ? වහන්සැ, ඒ පුරුෂ යම්හෙයෙකින් එ ස්ත්‍රිය කෙරෙහි ඇලුණේ (ඡන්දරාගයෙන්) පිළිබැඳි සිත් ඇතියේ බහලවඡන්ද ඇතියේ බහල වූ ප්‍රාර්ථනා ඇතියේ වේ ද, එහෙයින් අත් පුරුෂයක්හු සමග එක්වැ සිටින සල්ලාප කරන සිතා මහසිතා සෙන එ ස්ත්‍රිය දක ශෝක පරිදෙව දුක් දෙමනස් උපායාසයෝ උපදනාහ'යි.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, තස්ස පුරිසස්ස ඵවමස්ස: අහං ඛො අශ්මස්ස: ඉඡ්ඨිය: සාරතො: පටිබ්බාසිතො: තිබ්බවජ්ඣෙ තිබ්බාපෙතො: . තස්ස මෙ අශ්මං ඉඡ්ඨිං දිත්වා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤානනතිං සංභසනතිං උපපජ්ජනති සොකපරිදෙවදුක්ඛ-දෙමනස්සුපායාසා: . යනුනාහං යො මෙ අශ්මස්ස: ඉඡ්ඨිය: ඡන්දරුගො: තං පජ්ඣෙය්‍ය'නති. සො යො අශ්මස්ස: ඉඡ්ඨිය: ඡන්දරුගො: තං පජ්ඣෙය්‍ය, සො තං ඉඡ්ඨිං පසෙය්‍ය අපරෙත සමයෙන අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤානනතිං සංභසනතිං. තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ අපි නු තස්ස පුරිසස්ස අශ්මං ඉඡ්ඨිං දිත්වා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤානනතිං සංභසනතිං උපපජ්ජෙය්‍ය සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාති.

නො හෙතං හනෙත, තං කිස්ස හෙතු: අසු භි හනෙත, පුරිසො අශ්මස්ස: ඉඡ්ඨිය: විතරුගො, තස්මා තං ඉඡ්ඨිං දිත්වා අඤ්ඤාන පුරිසෙන සද්ධිං සනතිට්ඨනතිං සලලපනතිං සඤ්ඤානනතිං සංභසනතිං න උපපජ්ජෙය්‍ය සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසාති.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු න හෙව¹ අනඬුගුතං අත්තානං දුක්ඛෙන අඬුගාවෙති, ධම්මිකඤ්ච සුඛං න පට්ඨවජ්ජති, තස්මිඤ්ච සුඛෙ අනඬුමිච්ඡිතො: හොති. සො ඵවං පජානාති: 'ඉමස්ස ඛො මෙ දුක්ඛනිදනස්ස සංඛාරං පදහතො: සංඛාරපාධානා: වීරුගො: හොති. ඉමස්ස පන මෙ දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීරුගො: හොති'ති. සො යස්ස ඛවාස්ස දුක්ඛනිදනස්ස සංඛාරං පදහතො: සංඛාරපාධානා: වීරුගො: හොති. සංඛාරං තථ පදහති. යස්ස පනස්ස දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීරුගො: හොති. උපෙක්ඛං තථ භාවෙති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස සංඛාරං පදහතො: සංඛාරපාධානා: වීරුගො: හොති. ඵවමිස්ස තං දුක්ඛං තිජ්ජණණං හොති. තස්ස තස්ස දුක්ඛනිදනස්ස අජ්ඣුපෙක්ඛතො උපෙක්ඛං භාවයතො: වීරුගො: හොති. ඵවමිස්ස තං දුක්ඛං² තිජ්ජණණං හොති. ඵවමි භික්ඛවෙ සථරො උපකක්ඛො: හොති, සථරං පධානං.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉති පටිසඤ්චිකති: 'යථාසුඛං ඛො මෙ විහරතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. දුක්ඛාය පන මෙ අත්තානං පදහතො: අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති යනුනාහං දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍ය'නති. සො දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තස්ස දුක්ඛාය අත්තානං පදහතො: අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. සො න අපරෙත සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තං කිස්ස හෙතු: යස්ස භි සො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අන්ධාය දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍ය, ස්වාස්ස අන්ධා: අභිතිපථනො: හොති. තස්මා න අපරෙත සමයෙන දුක්ඛාය අත්තානං පදහති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උසුකාරෙ තෙජනං දව්සු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ජං කරෙති කම්මතියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, උසුකාරස්ස තෙජනං දව්සු අලාභෙසු ආතාපිතං හොති පරිතාපිතං හොති උජ්ජං කතං හොති කම්මතියං. න සො තං අපරෙත සමයෙන උසුකාරෙ තෙජනං දව්සු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ජං කරෙති කම්මතියං. තං කිස්ස හෙතු: යස්ස භි සො භික්ඛවෙ, අන්ධාය උසුකාරෙ තෙජනං දව්සු අලාභෙසු ආතාපෙය්‍ය පරිතාපෙය්‍ය උජ්ජං කරෙය්‍ය කම්මතියං. ස්වාස්ස අන්ධා: අභිතිපථනො: හොති. තස්මා න අපරෙත සමයෙන උසුකාරෙ තෙජනං දව්සු අලාභෙසු ආතාපෙති පරිතාපෙති උජ්ජං කරෙති කම්මතියං.

1. භික්ඛවෙ නහෙව - PTS.

2. ඵවමිස්ස දුක්ඛං - PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉක්බිත්තෙන් මහණෙනි, එ පුරුෂ හට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : මම කළ අසු ස්ත්‍රිය කෙරෙහි ඇලුණෙමි පිළිබැඳි සිත් ඇත්තෙමි බහලව්‍යඤ්ඤ ඇතියෙමි බහල ප්‍රාර්ථනා ඇතියෙමි වෙමි. එ මට අන් පිරිමිනියක්හු සමග එක්වැ සිටින සල්ලාප කරන මහසිනා මදසිනා සෙන ඒ ස්ත්‍රිය දක සොකපරිදෙව්දුක්බදෙව්දුක්සුපායාසයෝ උපද්‍රව්‍යහ. මම එ ස්ත්‍රිය කෙරෙහි මාගේ යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇද්ද එය හැරපියම් නම් යෙහෙකැ'යි. හේ අසු ස්ත්‍රිය කෙරෙහි යම් ඡන්දරාගයෙක් ඇද්ද එය හැරපියන්නේය, හේ පසු කලෙක අන් පිරිමිනියක්හු සමග එක්වැ සිටින සල්ලාපකරන සිනා මහසිනා සෙන ඒ ස්ත්‍රිය දක්නේ නම්, මහණෙනි, එ කීමැයි සිතවු ද ? අන් පුරුෂයක්හු සමග එක්වැ සිටින සල්ලාප කරන සිනා මහසිනා සෙන අසු ස්ත්‍රිය දක ඒ පුරුෂ හට සොකපරිදෙව්දුක්බදෙව්දුක්සුපායාසයෝ කීම උපද්‍රව්‍යහ ද'යි.

වහන්සැ, කෙල නො වෙමැයි, ඒ කවර හෙයින් ? වහන්සැ, යම් හෙයකින් එ පුරුෂ අසු ස්ත්‍රිය කෙරෙහි විගත වූ කාමරාග ඇත්තේ ද, එහෙයින් අනා පුරුෂයක්හු සමග එක්වැ සිටින කපා කරන සිනා මහසිනා සෙන ඒ ස්ත්‍රිය දක සොකපරිදෙව්දුක්බදෙව්දුක්සුපායාසයෝ නූපද්‍රව්‍යහ'යි.

එහෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ (දුකින්) නො මැවුණු ආත්මභාවය නො මැ දුකින් මැඩලයි. දහම් (සිව්පස) සුවයක් නො හැරපියයි. එ සුවයෙහිද (තෘෂ්ණායෙන්) මුසපත් නො වූයේ වෙයි. හෙ මෙසේ දනගනී : “සප්‍රයොග ව වීයා වඩන මාගේ සප්‍රයොග වීයාහෙතෙයෙන් මේ ප්‍රකූත්පත්ත පඤ්චස්කන්ධ දූෂිතවූයෙහි (තෘෂ්ණාව හේ) වීරාගය වෙයි. යළි (සප්‍රයොග වීයායෙහි) උපෙක්ෂා කරන උපෙක්ෂාව වඩන මා ගේ මේ පඤ්චස්කන්ධ දූෂිතවූයෙහි (තෘෂ්ණාව හේ) වීරාගය වේ” යයි. හේ සප්‍රයොග ව වීයාය වඩන ඔහු ගේ සප්‍රයොග වීයාහෙතෙයින් යම් දූෂිතවූයෙක්හු ගේ වීරාගය වේ ද, සප්‍රයොග ව එහි වීයා කෙරෙයි. යළි සප්‍රයොග වීයායෙහි උපෙක්ෂා කරන උපෙක්ෂාව වඩන ඔහට යම් දූෂිතවූයෙක් හු ගේ වීරාගය වේ ද, එහි (මාර්ගභාවනායෙන්) උපෙක්ෂාව වෙයි. සප්‍රයොග ව වීයා වඩන ඔහට සප්‍රයොග වීයා හෙතෙයින් ඒ දූෂිතවූයෙක් ගේ වීරාගය වේ. මෙසේත් ඔහට එ දුක නිර්ජිණ වෙයි. සප්‍රයොග වීයායෙහි උපෙක්ෂා කරන උපෙක්ෂාව වඩන ඔහට ඒ දූෂිතවූයෙක් ගේ වීරාගය වෙයි. මෙසේත් ඔහට ඒ දුක නිර්ජිණ වේ. මහණෙනි, මෙසේත් උපක්‍රම සඵල වෙයි. වීයා සඵල වේ.

යළිද මහණෙනි, මහණ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවෙක්ෂා කෙරෙයි : සුවයේ වෙහෙත මට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙති, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත්, යළි දුකට ආත්මය මෙහෙයන මට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්. මම දුකට ආත්මය මෙහෙයම් නම් යෙහෙකැ'යි හේ දුකට ආත්මය මෙහෙයයි, දුකට ආත්මය මෙහෙයන ඔහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්, හේ පසු කලෙක දුකට ආත්මය නො මෙහෙයයි. එ කවර හෙයින් යත් : යම් හෙයකින් මහණෙනි, එ මහණ යම් කරුණක් සදහා දුකට ආත්මය මෙහෙයන නම්, ඔහුට ඒ අර්ථය අභිනිෂ්පත්ත වේ ද, එහෙයින් පසු කාලයෙහි දුකට ආත්මය නො මෙහෙයයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි භීව්‍යවෙක් භීතියක් දෙ පෙනෙහෙල්ලෙක ලා තවා ද, භාත්පසින් තවා ද, සෘජු කර්මක්ෂම කෙරේ ද, යම් කලෙක මහණෙනි, භීව්‍යවා ගේ භීද්ධ දෙ පෙනෙහෙල්ලෙහි ලා තැවුණේ වේ ද, භාත්පසින් තැවුණේ වේ ද, සෘජු කර්මක්ෂම කරනලද වේ ද, පසු කාලයෙහි ඒ භීව්‍ය ඒ භීද්ධ දෙ පෙනෙහෙල්ලෙහි ලා නො තවයි, භාත්පසින් නො තවයි, සෘජු කර්මක්ෂම නො කෙරෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත් : යම් හෙයකින් මහණෙනි, ඒ භීව්‍ය යම් කරුණක් සදහා භීද්ධ දෙ පෙනෙහෙල්ලෙක ලා තවා නම් භාත්පසින් තවා නම් සෘජු කර්මක්ෂම කෙරේ නම් ඔහට ඒ අර්ථය අභිනිෂ්පත්ත වේ ද, එහෙයින් භීව්‍ය පසු කාලයෙහි භීද්ධ දෙ පෙනෙහෙල්ලෙහි ලා නො තවයි, භාත්පසින් නො තවයි, සෘජු කර්මක්ෂම නො කෙරේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉති පටිසංඝුත්තකාති: 'ගථාසුඛං ඛො මෙ විහරතො අකුසලා ධම්මා අභිවිඤ්ඤානා කුසලා ධම්මා පරිහායනාති. දුක්ඛාය පන මෙ අත්තානං පදහතො අකුසලා ධම්මා පරිහායනාති කුසලා ධම්මා අභිවිඤ්ඤානා යනුනාහං දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍යනාති. සො දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තංහි දුක්ඛාය අත්තානං පදහතො අකුසලා ධම්මා පරිහායනාති කුසලා ධම්මා අභිවිඤ්ඤානා සො න අපරෙත සම්මෙතෙ දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. තං කිංහි හෙතු: යංහි සො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්ථාය දුක්ඛාය අත්තානං පදහෙය්‍ය. ස්වාස්ස අත්ථො අභිනිපථ්ථෙතො හොති. තස්මි, න අපරෙත සම්මෙතෙ දුක්ඛාය අත්තානං පදහති. එවමපි භික්ඛවෙ, සථලො උපකක්ඛො හොති සථලං පඛානං.

සුතවපරං භික්ඛවෙ, ඉධ තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සම්මාසම්මුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවම්භුක්ඛානං බුද්ධො හගවා. සො ඉමං ලොකං සද්දෙවකං සමාරකං සමුගම්කං සංසම්ඤ්ඤාගම්ඤ්ඤං පජං සද්දෙවම්භුක්ඛානං සං අභිඤ්ඤා සවිජ්ජකතා: පච්චෙදෙති. සො ධම්මං දෙවොති අදීක්ඛ්‍යාණං මිජ්ජෙකල්‍යාණං පරිගෙය්‍යානකල්‍යාණං සාත්ථං සංඝඤ්ජනං, කෙවලපරි-පුණ්ණං පරිසුඤ්ඤාං බුගම්චරිතං පකාසෙති. තං ධම්මං සුඤ්ඤානා හගපති වා භගපතිපුත්තො වා අඤ්ඤාතරස්මි වා කුලෙ පච්චාජාතො, සො තං ධම්මං සුඤ්ඤානා තථාගතෙ සඤ්ඤාං පටිලභති. සො තෙන සඤ්ඤාපටිලාභෙන සම්ඤ්ඤාගතො ඉති පටිසංඝුත්තකාති: 'සම්මාධො සර්වථාසො රජාපථො අබ්බොක්ඛාසො පබ්බජ්ජා, නසිදං සුඤ්ඤානං අගාරං අජ්ඣාචිතො එකන්ත-පරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුඤ්ඤාං සංඛලිඛිතං බුගම්චරිතං චරිතුං. යනුනාහං කෙසම්ඤ්ඤාං ඕහාරෙතා: කාසායාති. වත්ථාති අච්ඡාදෙතා: අගාරස්මා අනගාරිතං පබ්බජෙය්‍ය'නාති. සො අපරෙත සම්මෙතෙ අපං වා හොගක්ඛකිං පහාය මහන්තං වා හොගක්ඛකිං පහාය අපං වා ඤාතිපරිචට්ටං පහාය මහන්තං වා ඤාතිපරිචට්ටං පහාය කෙසම්ඤ්ඤාං ඕහාරෙතා: කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙතා: අගාරස්මා අනගාරිතං පබ්බජෙති.

සො එවං පබ්බජිතො සමාගො භික්ඛුනං සික්ඛාසාප්චිතමාපන්නො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතං පටිවිරතො හොති, නිතිතදුක්ඛා නිතිතසත්ථො ලජ්ජ දයාපන්නො සබ්බපාණගුහිතානුකමපි විහරති. අදීක්ඛාදනං පහාය අදීක්ඛාදනං පටිවිරතො හොති, දික්ඛාදනං දික්ඛපාටිකඛිඤ්ඤා අපේතෙන සුචිගුතෙන අත්තනා විහරති. අබුගම්චරිතං පහාය බුගම්චරිතො හොති අරුචාරි විරතො මෙදුතා ගාමධම්මා. මුසාවාදං පහාය මුසාවාදං පටිවිරතො හොති, සච්චවාදී සච්චසකො පේතො පච්චසිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඉතො සුඤ්ඤානා අමුත්ත අක්ඛායා ඉමෙසං හෙදාය, අමුත්ත වා සුඤ්ඤානා ඉමෙසං අක්ඛායා අමුත්ත හෙදාය, ඉති භික්ඛානං වා සකිනා: සභිකානං වා අනුපපදානා, සම්ඤ්ඤාධර්මො සම්ඤ්ඤාරතො සම්ඤ්ඤානදී සම්ඤ්ඤාකරණිං වාචං භාසිතා හොති. එරුසං වාචං පහාය එරුසං වාචාය පටිවිරතො හොති, යා සා වාචා තෙලා කණ්ණසුඛා පෙම්භිතා හදගඛාමා පොරි බහුජනකන්තා බහුජනමිතාපා, තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. සම්පප්පලාපං පහාය සම්පප්පලාපං පටිවිරතො හොති, කාලවාදී ගුහවාදී අත්ථවාදී විතථවාදී නිධානවතීං වාචං භාසිතා කාලෙන සාපදෙයං පරිගන්තවතීං අත්ථසංගිතං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එසෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : සුවයේ වෙසෙන මට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙති, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, යළි දුක්ට ආත්මය මෙහෙයන මට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්. මම දුක්ට ආත්මය මෙහෙයම් නම් යෙහෙකැ'යි හේ දුක්ට ආත්මය මෙහෙයයි. දුක්ට ආත්මය මෙහෙයන ඔහුට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්. හේ පසු කාලයෙහි දුක්ට ආත්මය නො මෙහෙයයි. ඒ කවර හෙයින් යත් : මහණෙනි, යම් හෙයෙකින් එ මහණ යම් කරුණක් සඳහා දුක්ට ආත්මය මෙහෙයා නම්, ඔහුට ඒ අර්ථය අභිනිෂ්පන්න වේ ද, එසෙයින් පසු කාලයෙහි දුක්ට ආත්මය නො මෙහෙයයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපක්‍රම සඵල වූයේ වෙයි, වියතිය සඵල වේ.

යළිද මහණෙනි, මෙ ලොවැ අරහත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ විද්‍යාවරණසම්පන්න වූ සුගත වූ ලොකවිද් අනුත්තර පුරුෂදමාසාරථී වූ දෙවමනුෂ්‍යයනට ශාස්තෘ වූ බුද්ධ වූ භාග්‍යවත් තරාගතයෝ උපද්‍යාහ. ඒ තරාගතයෝ දෙවියන් සහිත වූ මරුන් සහිත වූ බ්‍රහ්මන් සහිත වූ මහණබ්‍රහ්මන් සහිත වූ දෙවිච්ඡිකුන් සහිත ප්‍රජාව ඇති මේ ලොකය තුළු විශිෂ්ටභූතයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ප්‍රකාශ කෙරෙති. ඒ තරාගතයෝ ආදියෙහි කලණ වූ මැද කලණ වූ අවසන් කලණ වූ සාර්ථසවාසැප්පත වූ සියල්ලෙන් පරිපූර්ණ වූ පරිශුද්ධ වූ බ්‍රහ්මවයතීව ප්‍රකාශ කෙරෙති. ගැහැවියෙක් හෝ ගැහැවිදුනෙක් හෝ අන්‍යාතර කුලයෙක උපන්නෙක් හෝ එ දහම් අසයි. හේ එදහම් අසා තරාගතයන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාප්‍රතිලාභය කෙරෙයි. හේ ඒ ශ්‍රද්ධා ප්‍රතිලාභයෙන් සමන්විත වූයේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි. " ගෘහවාසය සම්බාධ යැ. කෙලෙස් රජ උපදින තැනෙක, පැවිද්ද අත්‍යවකාශ යැ. ගිහිගෙයි වසනුවහු විසින් එකාන්ත පරිපූර්ණ වූ එකාන්ත පරිශුද්ධ වූ දෙවු සකස් බෙදු මේ බඹසර හැසිරෙන්නට සුකර නො වෙයි. මම කෙස්මස් බහා කහවත් හැද පෙරෙවැ ගිහිගෙන් නික්ම සස්තෙහි පැවිදි වෙමි නම් යෙහෙකැ "යි. හෙ පසු කලෙක අල්ප වූ හෝ භොගස්කන්ධය හැරපියා මහත් වූ හෝ භොගස්කන්ධය හැරපියා අල්ප වූ හෝ නැපිරිස් හැරපියා මහත් වූ හෝ නැපිරිස් හැරපියා කෙස්මස් බහා කහවත් හැද පෙරෙවැ ගිහිගෙන් නික්ම සස්තෙහි පැවිදි වෙයි.

හෙ මෙසේ පැවිදි වූයේ භික්ෂූන්ගේ ශික්ෂා සංඛ්‍යාත සාර්වයට පැමිණියේ ප්‍රාණවධ හැරපියා ප්‍රාණවධයෙන් වැළකුණේ වෙයි. බහාතැබූ දඬු ඇතියේ බහාතැබූ අවි ඇතියේ පාපයෙහි ලජ්ජා ඇතියේ දයාවට පැමිණියේ සියලු ප්‍රාණතුන්‍යන් කෙරෙහි හිතයෙන් අනුකම්පා ඇතියේ වෙසෙයි. අධිනාදන් හැරපියා අධිනාදනින් වැළකුණේ වෙයි. දුන් දය මැ ගන්නේ දුන්දය මැ කැමැති වනුයේ නො සොර වූ පිවිතුරු වූ සිත් ඇති වැ වෙසෙයි. අබ්‍රමසර හැරපියා අබ්‍රමසරින් දුරු වූයේ මෙමුද්‍රිත සංඛ්‍යාත ග්‍රාමාධර්මයෙන් වෙන් වූයේ බඹසර සෙරෙයි. මුසවා හැරපියා මුසවායෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. සත්‍යවාදී වූයේ සත්‍යයෙන් සත්‍යය ගළපනුයේ ස්ථිරකරා ඇතියේ හැදෑරියයුතු වචන ඇතියේ ලොවට වසංවාද නො වූයේ (ලොව නො රවටනුයේ) වෙයි. පිසුනු බස් හැරපියා පිසුනු බසින් වෙන් වූයේ වෙයි. මෙතැන අසා මුත් බිදුමට එතැන නො කියනුයේ එතැන හෝ අසා උන් බිදුමට මුනට නො කියනුයේ වෙයි. මෙසේ බිදුණාවුන් හෝ ගළපනුයේ සහිතයන් හෝ දඩි කරනුයේ සමගියෙහි සිත් අලවනුයේ සමග බැවිහි ඇලුණේ සමග බැවිහි සතුටු වූයේ සමගි කරුණි බස් බණනුයේ වෙයි. පරොස්බස් හැරපියා පරොස්බසින් වෙන් වූයේ වෙයි. යම් වචනයක් භීර්දෝෂ, කරුණුබව, ප්‍රමණිය, හෘදයංගම, පෞර, බහුස්තකාන්ත, බහුස්තමානාප වේ ද, එබඳු බස් බණනුයේ වෙයි. භික්ෂ්වස් හැරපියා භික්ෂ්වසින් වෙන් වූයේ වෙයි. හිසි කල්හි කියනුයේ තරා දයක් මැ කියනුයේ අර්ථසන්නිශ්‍රීතය මැ කියනුයේ ධර්මනිශ්‍රීතය මැ කියනුයේ (සංවරාදී) විනය හිශ්‍රීතය මැ කියනුයේ හදවත්හි නිධන් කොට තැබියයුතු, පරිවර්තද ඇති අර්ථසංහිත වූ වචනය නිසිකල්හි කරුණු සහිත කොට කියනුයේ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො චිත්තාමහුතයාමිතමාර්ථො, පටිවිරතො, හොති. එකභතතිකො, හොති රතකුපරතො, විරතො, විකාලහොජනා. නව්විතවිද්ධවිසුක-
 දස්සනා, පටිවිරතො, හොති. මාලාගකිවිලෙපනධාරණමණ්ඩන-
 විගුහනවිධානා, පටිවිරතො, හොති. උච්චාසනමහාසයනා, පටිවිරතො,
 හොති. ජාතරූපරජනපටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. ආමකධස්සාද-
 පටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. ආමකමංසපටිග්ගහණා, පටිවිරතො,
 හොති. ඉඤ්ඤාමාරිකා¹ පටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. දුස්සදස-
 පටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. අපේළකපටිග්ගහණා, පටිවිරතො,
 හොති. කුකුලපුකුරපටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. හජ්ජිචායාච්ඡව්ව²
 පටිග්ගහණා, පටිවිරතො, හොති. ඛෙත්තවජ්ජුපටිග්ගහණා, පටිවිරතො,
 හොති. දුතෙය්‍යපභිනගමනාසුයොගා, පටිවිරතො, හොති. කයවිකකයා,
 පටිවිරතො, හොති. කුලාකුටකාසකුටමානකුටා, පටිවිරතො, හොති.
 උකෙකාටනවස්සවනතිකතිසාචියොගා, පටිවිරතො, හොති. ඡේදනවධ-
 බකිනවිපරමොසආලොපසහසාකාරා, පටිවිරතො, හොති.

සො සනතුච්චො, හොති කායපරිහාරිකෙන චිවරෙන කුච්ඡ-
 පරිහාරිකෙන පිණ්ඩපානෙන. සො යෙන යෙනෙව පක්කමිති
 සමාදයෙව පක්කමිති සෙය්‍යථාපි නාම පක්ඛි සකුණො යෙන යෙනෙව
 ඛෙති සපත්තභායෙව ඛෙති. එවමෙව භික්ඛු සනතුච්චො, හොති
 කායපරිහාරිකෙන චිවරෙන කුච්ඡපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපානෙන. සො
 යෙන යෙනෙව පක්කමිති සමාදයෙව පක්කමිති. සො ඉමිනා අරියෙන
 සීලකඩකෙන සමන්තාගතො අර්ඛිතං අභවජ්ජුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො වක්ඛුනා රූපං දිඤ්ඤා න තිමිත්තඤ්ඤා හොති නානුඛ්‍යාසුජන-
 ඤ්ඤාති, යන්තාසිකරණමෙතං වක්ඛුඤ්ඤා අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා
 දොමනඤ්ඤා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනායාසවෙය්‍යං, නස්ස සංවරය
 පටිපජ්ජති රක්ඛති වක්ඛුඤ්ඤා වක්ඛුඤ්ඤා සංවරං ආපජ්ජති.
 සොනෙන සද්දං සුචා-පෙ- භානෙන ගකිං භාසිචා -පෙ-ජ්වහාය
 රසං සාසිචා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං චුසිචා -පෙ- මනසා ධම්මං
 විඤ්ඤාය න තිමිත්තඤ්ඤා හොති නානුඛ්‍යාසුජනඤ්ඤාති. යන්තාසි-
 කරණමෙතං මනිඤ්ඤා අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනඤ්ඤා,
 පාපකා අකුසලා ධම්මා අනායාසවෙය්‍යං, නස්ස සංවරය පටිපජ්ජති
 රක්ඛති මනිඤ්ඤා මනිඤ්ඤා සංවරං ආපජ්ජති. සො ඉමිනා අරියෙන
 ඉඤ්ඤාසංවරෙන සමන්තාගතො අර්ඛිතං අභ්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො අභික්කනෙන පටික්කනෙන සමපජානකාරී හොති ආලොකිතෙ
 විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමිඤ්ඤාතො³ පසාරිතෙ සමපජානකාරී
 හොති. සබ්බාච්චිපත්තවිවරධාරණ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ
 පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපඤ්ඤාවකච්ඡි
 සමපජානකාරී හොති. ගතෙ සිතෙ නිසිතෙ සුතෙත ජාගරිතෙ
 භාසිතෙ කුණ්ඨිතාවෙ සමපජානකාරී හොති. සො ඉමිනා ච අරියෙන
 සීලකඩකෙන සමන්තාගතො ඉමාය ච අරියාය සනතුච්චියා සමන්තාගතො
 ඉමිනා ච අරියෙන ඉඤ්ඤාසංවරෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ච අරියෙන
 සතිසමපජඤ්ඤාන සමන්තාගතො විවිත්තං සෙනාසනං හජ්ජි අරස්සාදං
 රැකිඤ්ඤා පබ්බතං කාන්තං භිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤා අබ්බාකාසං
 පලාලසුඤ්ඤා.

1. ඉඤ්ඤාමාරික - සිඬු, මණ්ඩ. 2. සමිඤ්ඤාතො - මණ්ඩ.
 3. හවායාච්ඡව්ව - සිඬු, මණ්ඩ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හේ ධර්මාමභ්‍යාසාධාරණාසනායෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. රාත්‍රිභොජනායෙන් වැළකුණේ විකල්පෝප්‍රාප්තෙන් වෙන් වූයේ එක්වේලේ වළඳනුයේ වෙයි. නටනු ගසනු වයනු විසුර දස්නෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. මණ්ඩන විභූෂණයට කරුණු වූ මල් ගඳ ව්‍යංජන දර්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. උසසුන් මහඟස්නෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. රන් රිදී පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. අමු ධාන්‍ය පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. අමු මස් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. ස්ත්‍රීන් කුමරියන් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. දස් දස්සන් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. එළු කිරිපිටුන් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. කුකුළන් හුරන් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. ඇත් ගව අස් වෙළඹුන් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. කෙස් වත් පිළිගැන්මෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. දූතකර්මයෙහි ප්‍රභේදානුකූලව ගෙනී යෙදීමෙන් වැළැකුණේ වෙයි. ක්‍රය වික්‍රයයෙන් වෙන් වූයේ වෙයි. කුලාකුට කංසකුට මානකුටයෙන් වැළැකුණේ වෙයි. උක්කොටන (අල්ලස් ගැනීම) යැ වඤ්චන (උපායෙන් ධවැටීම) යැ නිකාති (ප්‍රතිරූපයෙන් ධවැටීම) යැ යන සාරී (කුටීල) යෝගයෙන් වැළැකුණේ වෙයි. (හස්තාදි) ඡෙදන යැ වධ යැ (රජ්ජ ආදියෙන්) බන්ධන යැ සැහැරී සිට පැහැරගැන්ම යැ වොලොගැන්ම යැ සැහැසිකම් යැ යන මෙයින් වැළැකුණේ වේ.

හේ කස පරිහරණයට නිසි වූ සිවුරින් කුස පරිහරණයට නිසි වූ පිණ්ඩපාතයෙන් සතුටු වූයේ වෙයි. හේ යම් යම් තැනෙක්හි මැ යේ ද, අටපිරිකර මතු මැ ගෙන යෙයි. යම්යේ පියාපත් ඇති ලිහිණියෙක් යම් යම් තැනෙක්හි මැ පියාසර කෙරේ නම් පක්ඛර සහිතව මැ පියාසර කෙරේ ද, එසෙයින් මැ මහණ කස පරිහරණයට නිසි වූ සිවුරින් කුස පරිහරණයට නිසි වූ පිණ්ඩපාතයෙන් සතුටු වූයේ වෙයි. හේ යම් යම් තැනෙක්හි මැ යේ ද, අටපිරිකර මතු මැ ගෙන යෙයි. හෙතෙම මේ ආයාති (නිර්දේශ) වූ ශීලස්කන්ධයෙන් සමන්විත වූයේ සිය අත්බැවිති අනවදාසුඛය වීදී.

හේ වක්ඝුර්විඤ්ජනායෙන් රූපයක් දැක (ක්ලෙශවස්තු වූ) ස්ත්‍රීපුරුෂාදී නිමිති නො ගනී. (හස්තපාදීන්ගේ) ආකාර නො ගනී, යම් අසංවරයක් හෙතු කොට ගෙන වක්ඝුරින්ද්‍රිය අසංවර වැ වෙසෙන තෙල පුභුල් අභිධ්‍යාදෝමනස්ස සංඛ්‍යාත ලාමක අකුශලධර්මයෝ අනුබද්ධානු ද ඒ වක්ඝුරින්ද්‍රියයාගේ සංවරය පිණිස පිළිපදී. වක්ඝුරින්ද්‍රිය රක්. වක්ඝුරින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙයි. ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ජනායෙන් ශබ්දයක් අසා . . . ස්‍රාණ විඤ්ජනායෙන් ගන්ධයක් ආස්‍රාණය කොට . . . ජීව්වාචිඤ්ජනායෙන් රසයක් විඳ කායවිඤ්ජනායෙන් ස්ප්‍ර්ශ්ව්‍යයක්, ස්පර්ශ කොට . . . මනෝවිඤ්ජනායෙන් ධර්මාලම්බනය දන නිමිත්ත ග්‍රහණය නො කෙරෙයි. අනුවාඤ්ජන වශයෙන් නො ගනී. යම් අසංවරයක් හේතු කොට ගෙන මනින්ද්‍රිය අසංවර ව වෙසෙන තෙල පුභුල් අභිධ්‍යාදෝමනස්ස සංඛ්‍යාත ලාමක අකුශලධර්මයෝ අනුබද්ධානු නම් ඒ මනින්ද්‍රියයාගේ සංවරයට පිළිපදී. මනින්ද්‍රියය රක්. මනින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙයි. හේ මේ ආයාති වූ ඉන්ද්‍රිය සංවරයෙන් සමන්විත වූයේ අධ්‍යාත්මයෙහි අව්‍යාමෙක (කෙලෙසුන් විසින් නො තෙත්) වූ සුවය වීදී.

හේ ඉදිරියට යෑමෙහි පෙරළා නැවැත්මෙහි සමාග්ඤ්ජනායෙන් සියලු කිස කෙරෙයි. ඉදිරිය බැලීමෙහි අවට බැලීමෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. (අත්පා) හැකිළීමෙහි දිගහැරීමෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. සහළපාසිවුරු දරීමෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. පිණ්ඩපාත භොජනයෙහි (කැඳආදිය) පිමෙහි (පිටිකැවුම් ආදිය) කෑමෙහි (මිපැණි ආදිය) රසවිඳීමෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. මලවූ කිසෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. ගමනෙහි සිටීමෙහි හිඳීමෙහි සයනයෙහි නිදිවැටීමෙහි බිණීමෙහි නො බිණීමෙහි නුවණින් දන කරන්නේ වෙයි. ඒ මේ ආයාතිශීලස්කන්ධයෙන් ද සමන්විත වූයේ මේ ආයාති සන්තොෂයෙන් ද සමන්විත වූයේ මේ ආයාතිඉන්ද්‍රියසංවරයෙන් ද සමන්විත වූයේ මේ ආයාතිස්මෘතිසම්ප්‍රජානායෙන් ද සමන්විත වූයේ අරණ්‍ය යැ වක්ෂමූල යැ පර්වත යැ කඤ්ඤා යැ ගිරිභූමා යැ ශ්මසානා යැ වානප්‍රස්ථ යැ අභ්‍යාවකාශ යැ පලාල පුඤ්ඤ යැ යන විවේක සෙනස්ත හජනය කෙරෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපානපටික්කනේතා නිසිදති පලලබ්බං ආභුජ්ඣා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිච්ඡිං සතිං උපට්ඨපෙණ්ණා. සො අභිජ්ඣාං ලොකෙ පහාය විගතාතිජේඛන වෙනසා විහරති. අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙති. ඛ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අඛ්‍යාපනනවිනේතා විහරති සබ්බපාණ්ණුතතිතානුකම්පි ඛ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙති. පිනමිඤ්ඤං පහාය විගතපිනමිඤ්ඤා විහරති ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජානො පිනමිඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙති. උඤ්චිවකුකකුච්චං පහාය අනුඤ්ඤා විහරති. අජ්ඣාතං වූපසනනවිනේතා උඤ්චිවකුකකුච්චා චිත්තං පරිසොධෙති. විචික්චජං පහාය තිණ්ණවිචික්චජං විහරති අකප්ඛකපි කුසලෙසු ධම්මෙසු විචික්චජාය චිත්තං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්ච නිවරණේ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බජීකරණේ විවිචේවිව කාමෙහි විවිචි අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සච්චාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පථමං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකක්කමො හොති සඵලං පට්ඨානං.

පුනච්චාරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතක්කවිචාරනං වූපසමා, අජ්ඣාතං සමපසාදනං වෙනසො එකොදිහාචං අවිතක්කං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකක්කමො හොති සඵලං පට්ඨානං.

පුනච්චාරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතියා ච විරුගා උපෙක්කකො ච විහරති සතො ච සමපජානො, සුඛඤ්චි කායෙන පටිසංවේදෙති. යං තං අරියා ආමික්කනති 'උපෙක්කකො සතිමා සුඛවිහාරී'ති තං තතියං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ සඵලො උපකක්කමො හොති සඵලං පට්ඨානං.

පුනච්චාරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථබ්බමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්කාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුතං උපසමපජ්ජි විහරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකක්කමො හොති සඵලං පට්ඨානං.

සො එවං සමාහිතෙ විතෙත පරිසුද්ධි පරිසොදනෙ අනබ්බණේ විගතපුප්පකක්ඛලෙසෙ ඉද්දගුතෙ කම්මනියෙ ඕතෙ ආනෙඤ්ජ්ජනෙ පුබ්බෙතිවාසානුස්සන්ධිඤ්ඤාය චිත්තං අභිනිත්තාමෙති. සො අනෙකවිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යපිදං: එකමපි ජාතියං දොපි ජාතියො, තියෙය්‍යපි ජාතියො, චතෙය්‍යපි ජාතියො, පඤ්චපි ජාතියො, දසපි ජාතියො, විසමපි ජාතියො, තිංසමපි ජාතියො, චතසාලිසමපි ජාතියො, පඤ්ඤසමපි ජාතියො, ජාතිසතමපි ජාතිසතස්සමපි ජාතිසතස්සමපි, අනෙකෙපි සංවට්ඨකපො අනෙකෙපි විවට්ඨකපො අනෙකෙපි සංවට්ඨ-විවට්ඨකපො, අභිත්‍රාසිං එවංනාමො, එවංගොතො, එවංවිණේණ, එවමාභායෙ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවේදී එවමාසුපරිභවෙතො. සො තතො වුතො අභිත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො, එවංගොතො, එවංවිණේණ, එවමාභායෙ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවේදී එවමාසුපරිභවෙතො. සො තතො වුතො ඉබ්බපපන්නාති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති. එවමපි භික්ඛවෙ, සඵලො උපකක්කමො හොති සඵලං පට්ඨානං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හේ පසුබත්ති පිණ්ඩපාතයෙන් නැවතුණේ පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා කමට හතට අභිමුඛ කොට සිටි එළුවා හිඳි. හේ පඤ්චස්කන්ධලෝකයෙහි රාගය දුරු කොට (චිත්තමහණ වීසින්) ප්‍රභීණ කළ රාග ඇති සිතින් යුතු වැ වෙසෙයි. අභිධ්‍යාසංඛ්‍යාත රාගයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ව්‍යාපාදප්‍රදේශය දුරු කොට ව්‍යාපාදරහිත වූ සිත් ඇතියේ සියලු ප්‍රාණභූතයන් කෙරෙහි හිතයෙන් අනුකම්පා කරනසුලු වූයේ වාසය කෙරෙයි. ව්‍යාපාද සංඛ්‍යාත ප්‍රද්වේෂයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ථිතථිද්ධය දුරු කොට පහවූ ථිතථිද්ධ ඇතියේ ආලෝකසංඥ ඇති වැ ස්මෘතියෙන් හා ඥානයෙන් යුක්ත වැ වෙසෙයි. ථිතථිද්ධයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. උද්ධරිවකුක්කුච්චය දුරු කොට උද්ධත නො වූයේ අධ්‍යාත්මයෙහි සන්ත්‍රන් සිත් ඇති වැ වෙසෙයි. උද්ධරිවකුක්කුච්චයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. විචිකිච්ඡාව දුරු කොට විචිකිච්ඡාව ඉක්මවූයේ කුලෙධර්මයන්හි කථංකරා රහිත වූයේ වෙසෙයි. විචිකිච්ඡායෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි.

හේ සිතට උපක්ලේශ වූ ලොවිලොවුතුරා ප්‍රඥව දුර්ල කරන මේ පඤ්චනිවරණයන් දුරු කොට කාමච්ඡන්දයෙන් වෙන් වැ (ශෛන්තිවරණ සංඛ්‍යාත) අකුලෙධර්මයෙන් වෙන් වැ සචිතරක වූ සචිතාර වූ විවෙකයෙන් උපත් ප්‍රිතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපත්‍රම සඵල වූයේ වෙයි. වියඛිය සඵල වේ.

යළිය මහණෙනි, මහණ, චිතර්කවිචාරයන් හේ සන්තිදීමෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි සම්ප්‍රසාදන ශ්‍රද්ධා ඇති වීත්තයා හේ එකඟ බව ඇති අචිතර්ක වූ අචිතාර වූ සමාධිප් ප්‍රිතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපත්‍රම සඵල වෙයි, වියඛිය සඵල වේ.

යළිය මහණෙනි, මහණ ප්‍රිතිය හේ ද විරාගයෙන් උපෙක්ෂා ඇතියේ ස්මෘති ඇතියේ සමාග්ඤන ඇතියේ වෙසෙයි. නාමකයින් සුවය ද වීදි. යම් ධ්‍යානයක් හෙතෙකොට ගෙන (තෘතීයධ්‍යාන සමධිති පුද්ගල) 'උපෙක්ෂා ඇත්තේ යැ ස්මෘති ඇත්තේ යැ, සුඛචිතාර ඇත්තේ යැ' යි බුද්ධාදි ආයතීයෝ පවසන් ද, ඒ තෘතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපත්‍රම සඵල වෙයි. වියඛිය සඵල වේ.

යළිය මහණෙනි, මහණ කායික සුවය ද, කායික දුක ද දුරු කිරීමෙන් පෙර මැ සොම් තස් ථොමනසුන් ප්‍රභීණ කිරීමෙන් නොදුක් නොසුව වූ උපෙක්ෂායෙන් උපත් ස්මෘති පාරිශුද්ධි ඇති චතුර්ථධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපත්‍රම සඵල වෙයි, වියඛිය සඵල වේ.

හේ මෙසේ සිත චතුර්ථධ්‍යානසමාධීන් සමාහිත කල්හි පරිශුද්ධ කල්හි (පිරිසිදු හෙයින් මැ) ප්‍රභාස්වර කල්හි අනාභිගණ (නිකෙලෙස්) කල්හි (අනාභිගණ හෙයින්) විගත උපක්ලේශ ඇති කල්හි (සුභාවිත හෙයින්) මෘදු වූ කල්හි (මෘදු හෙයින් ම) කර්මක්ෂම කල්හි (පරිශුද්ධතාවාදියෙහි) සිටි කල්හි (එහෙයින් ම) නිසල බවට පත් කල්හි සුචිතිවාස ස්මෘතිඤන පිණිස සිත එළවයි. හේ අනෙකවිධ වූ පෙර විසූ ස්කන්ධසන්තානය සිහි කෙරෙයි. එ මෙසේ යැ : එක් ජාතියකුදු දෙ ජාතියකුදු ජාති තුනකුදු ජාති සතරකුදු ජාති පසකුදු ජාති දසකුදු ජාති විස්සකුදු ජාති තිස්සකුදු ජාති සතළිසකුදු ජාති පනසකුදු ජාති සියයකුදු ජාති දහසකුදු ජාති සියදහසකුදු නොයෙක් නැසෙන කල්පයකුදු නොයෙක් වැඩෙන කල්පයකුදු නොයෙක් නැසෙන වැඩෙන කල්පයකුදු අසුවල් තැනැ මේ නම් ඇතියෙමි මෙබඳු ගොත්‍ර ඇතියෙමි මෙබඳු වර්ණ ඇතියෙමි මෙබඳු ආහාර ඇතියෙමි මෙසේ සුවදුක් චිත්තෙමි මෙසේ ආයු කෙළවර කෙළෙමි වීම්. ඒ මම එයින් ව්‍යුත වූයෙමි අසුවල් තැනැ උපන්මි. ඒ තැන්හිදු මේ නම් ඇතියෙමි මෙබඳු ගොත්‍ර ඇතියෙමි මෙබඳු වර්ණ ඇතියෙමි මෙබඳු ආහාර ඇතියෙමි මෙසේ සුවදුක් චිත්තෙමි මෙසේ ආයු කෙළවර කෙළෙමි වීම්. ඒ මම එ තැනින් ව්‍යුත වූයෙමි මෙහි උපන්මි මෙසේ ආකාර සහිත වූ උද්දෙස සහිත වූ අනෙකවිධ වූ පෙර විසූ ස්කන්ධසන්තතිය සිහි කෙරෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, උපත්‍රම සඵල වෙයි. වියඛිය සඵල වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො ඵලං සමාසිනෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරිඥාදානෙ අනඛණ්ණෙ විගහුපක්ඛිලෙසෙ ඉද්දානෙ කම්මනියෙ සීතෙ අනෙඤ්ජාපනෙත සත්තානං චුතුපපාතඤ්ඤාය විතතං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාන අභික්ඛන්තමානුසකෙන සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පඤ්ඤානෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථා-කම්මපගෙ සතෙත පජානාති : ‘ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කාය දුච්චරිතෙත සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙත සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙත සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙදු පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තීරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොනෙතා සත්තා කායසුචරිතෙත සමන්තාගතා වච්චුච්චරිතෙත සමන්තාගතා මනොසුචරිතෙත සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස හෙදු පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා’ති. ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාන අභික්ඛන්තමානුසකෙන සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පඤ්ඤානෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථා-කම්මපගෙ සතෙත පජානාති. ඵලං හික්ඛවෙ, සඵලො උපක්ඛමො භොති සඵලං පටානං.

සො ඵලං සමාසිනෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරිඥාදානෙ අනඛණ්ණෙ විගහුපක්ඛිලෙසෙ ඉද්දානෙ කම්මනියෙ සීතෙ අනෙඤ්ජාපනෙත අාසවානං ඛයඤ්ඤාය විතතං අභිනින්නාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ අාසවාති යථාභූතං පජානාති. අයං අාසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං අාසවනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං අාසවනිරෝධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස ඵලං ජානතො, ඵලං පස්සතො කාමාසවාපි විතතං විමුච්චති හවාසවාපි විතතං විමුච්චති. අවජ්ජාසවාපි විතතං විමුච්චති. විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤ්ඤාං භොති. “ඤ්ඤා ජාති, වුසිතං බුහුමච්චරියං, කතං කර්ණේයං, නාපරං ඉත්තන්තායා’ති පජානාති. ඵලං බො, හික්ඛවෙ සඵලො උපක්ඛමො භොති සඵලං පටානං.

ඵලංවාදි හික්ඛවෙ, තථාගතො, ඵලංවාදි, හික්ඛවෙ තථාගතො¹ දස සහගම්මිකා පාසංසට්ඨානා අාගමින්නා : සචෙ හික්ඛවෙ, සත්තා පුබ්බකතහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභි: හික්ඛවෙ තථාගතො පුබ්බක සුක්ඛකම්මකාරී, යං ඵතරහි ඵචරුපා අනාසවා සුඛා වේදනා වේදෙති. සචෙ හික්ඛවෙ, සත්තා ඉස්සරනිමිමාණහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභි: හික්ඛවෙ, තථාගතො හඤ්ඤානෙ ඉස්සරෙන නිමිතො, යං ඵතරහි ඵචරුපා අනාසවා සුඛා වේදනා වේදෙති. සචෙ හික්ඛවෙ, සත්තා සහගම්මිකාහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභි: හික්ඛවෙ, තථාගතො කල්‍යාණසංඝාතකො, යං ඵතරහි ඵචරුපා අනාසවා සුඛා වේදනා වේදෙති. සචෙ හික්ඛවෙ, සත්තා අභිජාතීහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභි: හික්ඛවෙ, තථාගතො කල්‍යාණාභිජාතීකො, යං ඵතරහි ඵචරුපා අනාසවා සුඛා වේදනා වේදෙති. සචෙ හික්ඛවෙ, සත්තා දිට්ඨධම්මපක්ඛමහෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, අභි: හික්ඛවෙ, තථාගතො කල්‍යාණදිට්ඨධම්මපක්ඛමො, යං ඵතරහි ඵචරුපා අනාසවා සුඛා වේදනා වේදෙති.

1. ඵලං බො - PTS.	3. ඵලං වාදිනං - සිඞ්ඤ, මජ්ඣං.
2. තථාගතා - සිඞ්ඤ, මජ්ඣං.	4. තථාගතානං - සිඞ්ඤ, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හේ මෙසේ සිත සමාහිත කල්හි පරිශුද්ධ ප්‍රභාස්වර අනාගතය කල්හි විගත උපක්කමෙ ඇති කල්හි මඤ්ච කර්මක්ෂම ව සිටී කල්හි නිසල බවට පත් කල්හි සත්ත්වයන්ගේ ව්‍යුති උත්පත්තිඥ්‍යාස පිණිස සිත යොමු කෙරෙයි. හේ පරිශුද්ධ වූ මිනිසාගේ ඉක්මැසිටි දිවැසින් ව්‍යුත වන උපදානා භීත වූ ප්‍රණීත වූ සුවර්ණ වූ දුර්ණ වූ සුගතිගත වූ දුර්ගතිගත වූ සත්ත්වයන් බලයි. කම්මු පරිදි පරලොව ගිය සත්ත්වයන් දනගනී : එකාත්තයෙන් මේ හවත් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, මනෝදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, බුද්ධාදි ආයාතනව උපවාද කළාහ, විපරිත දෘෂ්ටි ඇතියවිත, මිත්‍යාදෘෂ්ටි වශයෙන් ගන්නා ලද නානාවිධ කර්ම ඇතියවිත. ඔහු කාමුත් මරණින් මතුයෙහි අපාය වූ දුකට ගනී වූ විවිධ ව පතිත වන (ආස්වාද සංඛ්‍යාත අය රහිත වූ) නිරයට පැමිණියාහ. යළි මේ හවත් සත්ත්වයෝ කාය සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, වාක්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, මනස්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහ, ආයොනිපවාද නො කළාහ, සමාග්දෘෂ්ටි ඇතියවිත, සමාග්දෘෂ්ටිකර්ම සමාදාන කළාහ. ඔහු කාමුත් මරණින් මතුයෙහි සුන්දර ගති ඇති ස්වර්ගලොකයට පැමිණියාහ'යි. මෙසේ විශුද්ධ වූ මිනිසාගේ ඉක්මැසිටි දිවැසින් සැවයන උපදානා භීතප්‍රණීත වූ සුවර්ණදුර්වර්ණ වූ සුගතිගත දුර්ගතිගත වූ සත්ත්වයන් බලයි. කම්මු පරිදි පරලොව ගිය සත්ත්වයන් දනගනී. මෙසේත් මහණෙනි, උපක්‍රම සඵල වෙයි, වියාය සඵල වේ.

හේ මෙසේ සිත සමාහිත කල්හි පරිශුද්ධ පයාවදන කල්හි අනාගතය කල්හි අපගත උපක්කමෙ ඇති කල්හි මඤ්ච කර්මක්ෂම ව සිටී කල්හි ආසුචක්ෂයඥ්‍යාස පිණිස සිත යොමුකෙරෙයි. හේ 'මේ දුකැ'යි තතුසෙයින් දනගනී, 'මේ දුක් බ සමුදය'යි තතු සෙයින් දනගනී, 'මේ දුක් ධම්මාරොධ යැ'යි තතුසෙයින් දනගනී, 'මේ දුක් ධම්මාරොධ ගාමිතිපටිපද' යි තතුසෙයින් දනගනී. 'මොහු ආසුචයෝ'යි තතුසෙයින් දනගනී, 'මේ ආසුචසමුදය'යි තතුසෙයින් දනගනී, 'මේ ආසුචිතාරොධයැ'යි තතුසෙයින් දනගනී, 'මේ ආසුචිතාරොධගාමිතිප්‍රතිපද' යයි තතුසෙයින් දනගනී. මෙසේ දන්තා මෙසේ දන්තා ඔහුගේ සිත කාමාසුචයෙහි මිදෙයි, භවාසුචයෙහි සිත මිදෙයි, අවිද්‍යා සුචයෙහි සිත මිදෙයි. විමුක්ත කල්හි (සිත) මිදිණැයි පස්විකුම් නුවණ වෙයි : 'ජාති ක්ෂය වූ යැ, බමසර වෙසෙන ලද, කර්ණ කරන ලද, ඉත්තම්භාවය පිණිස අනෙක් (මාර්ග භාවනා) කිසියෙක් නැතැ'යි දනගනී. මෙසේත් මහණෙනි, උපක්‍රම සඵල වෙයි, වියාය සඵල වේ.

මහණෙනි, තථාගතයෝ මෙබඳු වාද ඇත්තාහ, මහණෙනි, මෙබඳු වාද ඇති තථාගත යන් කරා සකාරණ වූ දසවැදුරුම ප්‍රභාසා කාරණ කෙනෙක් පැමිණෙයි : ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ පුළුකාන කර්මහෙතුවින් සුවදුක් විදිනාහු නම්, මහණෙනි, එකැතින් තථාගත යෝ පෙර සුකානකර්මකාරිහ. යම්හෙයෙකින් මෙ කල්හි මෙවන් අනාසුච සුබවේදනා විදිනාහු ද එහෙයිනි. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණ හෙතුවින් සුවදුක් විදිනාහු නම්, මහණෙනි, එකැතින් තථාගතයෝ සොදුරු ඉසුරක්හු වසින් මවන ලදහ. යම් හෙයෙකින් මෙකල්හි මෙබඳු වූ අනාසුච වූ සුබවේදනා විදිනාහු ද එහෙයිනි. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ නියතිස්වභාව හෙතුවින් සුවදුක් විදිනාහු නම්, එකැතින් මහණෙනි, තථාගතයෝ කල්‍යාණ වූ නියතිස්වභාව ඇතියවිත. යම්හෙයෙකින් මෙකල්හි මෙවන් අනාසුච වූ සුබවේදනා විදිනාහු ද එහෙයිනි, ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ අභිජාති හෙතුවින් සුවදුක් විදිනාහු නම්, එකැතින් මහණෙනි, තථාගතයෝ කල්‍යාණ වූ අභිජාති ඇතියහ. යම්හෙයෙකින් මෙකල්හි මෙවන් අනාසුච වූ සුබවේදනා විදිනාහු ද එහෙයිනි. ඉදින් මහණෙනි සත්ත්වයෝ ඉභාත්මයෙහි උපක්‍රම හෙතුවින් සුවදුක් විදිනාහු නම්, එකැතින් මහණෙනි, තථාගතයෝ කල්‍යාණ වූ දෘෂ්ටිධර්මෝපක්‍රම ඇතියවිත. යම් හෙයෙකින් මෙකල්හි මෙවන් අනාසුච සුබවේදනා විදිනාහු ද එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සචේ භික්ඛවෙ, සත්තා පුබ්බකතභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති,
පාසංසො නථාගතො. නො වෙ සත්තා පුබ්බකතභෙතු සුඛදුක්ඛං
පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො. සචේ භික්ඛවෙ, සත්තා
ඉසාරනිමාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො.
නො වෙ සත්තා ඉසාරනිමාණභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති,
පාසංසො නථාගතො. සචේ භික්ඛවෙ, සත්තා සඛහනිභාවභෙතු සුඛදුක්ඛං
පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො. නො වෙ සත්තා සඛහනිභාව-
භෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො. සචේ භික්ඛවෙ,
සත්තා අභිජාතීභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො,
නො වෙ සත්තා අභිජාතීභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො
නථාගතො. සචේ භික්ඛවෙ, සත්තා දිට්ඨධම්මපක්කමභෙතු සුඛදුක්ඛං
පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො. නො වෙ සත්තා දිට්ඨධම්ම-
පක්කමභෙතු සුඛදුක්ඛං පටිසංවේදෙනති, පාසංසො නථාගතො ඵලංවාදී
භික්ඛවෙ නථාගතො.¹ ඵලංවාදී² භික්ඛවෙ, නථාගතං³ ඉමෙ දහ
සහධම්මකා පාසංසංථානා ඇගච්ඡන්ති.

ඉදමවොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
අභිනෙඤ්ඤති.

දෙවදහසුත්තං පඨමං.

1. නථාගතා - සිඹු, මජ්ඣං.
2. ඵලං වාදීතං - සිඹු, මජ්ඣං.
3. නථාගතානං - සිඹු, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ පුරිකෘතකර්ම හෙතුවින් සුවදුක් විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ පැසැස්ස යුක්තෘහ. ඉදින් සත්ත්වයෝ පුරිකෘතකර්ම හෙතුවින් සුවදුක් නොවිද්‍යනාහු ද, තරාගතයෝ පැසැස්ස යුක්තෘහ. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණ හෙතුවින් සුවදුක් විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් සත්ත්වයෝ ඊශ්වරනිර්මාණ හෙතුවින් සුවදුක් නො විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ නියතිස්වභාව හෙතුවින් සුවදුක් විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් සත්ත්වයෝ නියති ස්වභාව හෙතුවින් සුවදුක් නො විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ අභිජාති හෙතුවින් සුවදුක් විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් සත්ත්වයෝ අභිජාති හෙතුවින් සුවදුක් නොවිද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ ප්‍රශස්ත වෙති. ඉදින් මහණෙනි, සත්ත්වයෝ දුෂ්ටධර්මෝපක්‍රම හෙතුවින් සුවදුක් විද්‍යනාහු නම්, තරාගතයෝ පැසැස්ස යුක්තෘහ, ඉදින් සත්ත්වයෝ දුෂ්ටධර්මෝපක්‍රම හෙතුවින් සුවදුක් නො විද්‍යනාහු නම් තරාගතයෝ පැසැස්ස යුක්තෘහ. මහණෙනි, තරාගතයෝ මෙබඳු වාද ඇත්තෘහ. මහණෙනි, මෙබඳු වාද ඇති තරාගතයන් කරා සකාරණ වූ මේ දස ප්‍රශස්තකාරණයෝ පැමිණෙන්නෘහ'යි.

භාග්‍යාවත්තු මේ වදන. සතුටු සිත් ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ හේ භෘතිය සතුටුව පිළිගත්තෘහ යයි.

පළමුවැනි දෙවදහ සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 2

පඤ්චනාය සූත්තං

එවං මෙ සූතං: එතං සමයං භගවා සාවතේයං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්ස භික්ඛවොති. භද්දෙන්තති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

සනති භික්ඛවෙ, එකෙ සමණ්‍යාභමණ: අපරන්තකපටික: අපරන්තා-
නුදිට්ඨිනො අපරන්තං ආරාමං අනෙකවිහිතාති අභිවුත්ථිපදාති¹
අභිවදන්ති 'සඤ්ඤී අත්තා හොති අරොගො පරමමරණ:'ති ඉතෙථකෙ
අභිවදන්ති. 'අසඤ්ඤී අත්තා හොති අරොගො පරමමරණ:'ති ඉතෙථකෙ
අභිවදන්ති. 'නෙවසඤ්ඤී නාසඤ්ඤී අත්තා හොති අරොගො පරමමරණ:'ති
ඉතෙථකෙ අභිවදන්ති. සතො ව: පන සත්තස්ස උච්ඡදං විනාසං
විභවං පඤ්ඤපෙතති. දිට්ඨධම්මතිබ්බානං ව: පනෙකෙ අභිවදන්ති ඉති
සත්තං ව: අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. සතො ව:
පන සත්තස්ස උච්ඡදං විනාසං විභවං පඤ්ඤපෙතති. දිට්ඨධම්මතිබ්බානං
ව: පනෙකෙ අභිවදන්ති. ඉති ඉමාති පඤ්ච සූතා: තිණ්ණි හොන්ති
තිණ්ණි සූතා: පඤ්ච හොන්ති. අසමුද්දෙසො පඤ්චත්තංසස්ස.

තත්ත භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං² පඤ්ඤ-
පෙතති³ අරොගං පරමමරණං. රුපිං ව: තෙ හොන්තො සමණ්‍යාභමණ:
සඤ්ඤී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. අරුපිං ව: තෙ
හොන්තො සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං
පරමමරණං. රුපිඤ්ඤා අරුපිඤ්ඤා ව: තෙ හොන්තො සමණ්‍යාභමණ:
සඤ්ඤී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. නෙවරුපිං
නාරුපිං ව: තෙ හොන්තො සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. එකත්තසඤ්ඤී ව: තෙ හොන්තො
සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං.
නානත්තසඤ්ඤී ව: තෙ හොන්තො සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. පටිත්තසඤ්ඤී ව: තෙ හොන්තො
සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං.
අප්පමාණසඤ්ඤී ව: තෙ හොන්තො සමණ්‍යාභමණ: සඤ්ඤී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණං. එතං ව: පනෙකෙසං උපාතිවත්තං
විඤ්ඤාණකසිණං එකෙ අභිවදන්ති අප්පමාණං ආනෙඤ්ජං. තස්මිදං
භික්ඛවෙ, තථාගතො පජානාති.

1. අභිවුත්ථිපදාති - සත්.
2. සඤ්ඤීමත්තානං - සිමු.
3. පඤ්ඤපෙතති - මුඡ්භං.

3. 1. 2

පඤ්චනාය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අයත ලද ; එක් සමයෙක්හි භාගාවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ගොදුරුගම් කොට අනේවඩු මහසිටුහු ගේ දෙවරම් නම් අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල්හි භාගාවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි හික්කුන් ඇමතු සේක. ' වහන්සැ ' යි එ හික්කුහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක;

මහණෙනි, (අපරාන්ත සංඛ්‍යාත අනාගත ස්කන්ධභාග විකල්පනා කොට ගනුයෙන්) අපරාන්තකල්පික වූ (අපරාන්තානුගත දෘෂ්ටි ඇතියෙන්) අපරාන්තානුදෘෂ්ටික වූ අපරාන්තය අරභයා අනෙකප්‍රකාර වූ (යථාර්ථය නො ගෙන වැටෙනුයෙන් අධිවාන්ති යයි කියන ලද) දෘෂ්ටිදීපක වචනයන් මතු කොට පවසන් ද, එබඳු වූ (ලෝකයා විසින්) ශ්‍රමණයහ'යි ද බ්‍රාහ්මණයහ'යි ද සම්මත වූ කිසි වාදී කෙනෙක් ඇත. ' ආත්මය සංඥ සමන්විත වෙයි, මරණින් මතු නිත්‍ය වෙති ' මෙසේ කෙනෙක් පවසති. ' ආත්මය සංඥ සමන්විත නො වෙයි, මරණින් මතු නිත්‍ය වෙති ' මෙසේ කෙනෙක් පවසති. ' ආත්මය නෛවසංඥ නාසංඥ වෙයි, මරණින් මතු නිත්‍ය වෙති ' මෙසේ කෙනෙක් පවසති, විද්‍යාමාන වූ මෑ සත්ත්වයා ගේ උපවිජේදය අදර්ශනය හවිවිගම පනවති. කිසි වාදී කෙනෙක් (මෙ ලෝවිහි ම දුෂ්ඨව්‍යාපයම වෙති ගත්) දෘෂ්ටධර්මනිවාරණය පවසන්. මෙසේ (සංඥ ආදී විසින් තුන් අයුරෙකින්) විද්‍යාමාන වූ ආත්මයක් මරණින් මතු නිත්‍ය කොට පනවන්. විද්‍යාමාන වූ සත්ත්වයා ගේ උපවිජේද අදර්ශන හවිවිගම පනවන්. කිසි කෙනෙක් දෘෂ්ට ධර්මනිවාරණ හෝ පවසන්. මෙසේ මොහු පසක් ව තිදෙනෙක් වෙති. තුනක් ව පස් දෙනෙක් වෙති. මේ පඤ්චත්‍රිකයා ගේ උද්දෙස යි.

මහණෙනි, එහි යම් මහණබඩුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ සංඥවත් ආත්මය පනවන් ද, ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ (කර්මරූපයෙන් හෝ කසිණ රූපයෙන් හෝ) රූපි වූ සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ (අරූපසමාපත්තිනිමිත්ත වූ හෝ සංඥස්කන්ධය තබා සෙසු අරූපධර්ම සංඛ්‍යාත වූ හෝ) අරූපි වූ ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපි වූත් අරූපි වූත් සංඥවත් වූ ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නො මෑ රූපි වූ අරූපි නො වූ සංඥවත් වූ ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ එකත්වසංඥ වූ සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නානාත්වසංඥ වූ සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ (කිසිණුපිරියම් විසින්) අල්පමාත්‍ර සංඥ ඇති සංඥවත් වූ ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණ බඩුණෝ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ (විපුල කසිණ විසින්) අප්‍රමාණ සංඥ ඇති සංඥවත් වූ ආත්මය හෝ පනවති. යළි තෙල සංඥසප්තකය (කිසිවෙක් අෂ්ටකය) හෝ ඉක්මවා ගිය කිසි කෙනෙකුන් අතුරෙන් ඇතැම් කෙනෙක් විඤ්ඤානසංඥය අප්‍රමාණ ය අවල ය යි කියති. මහණෙනි, තථාගතයෝ ඒ (දිව්යිගත දිව්යිපච්චය දිව්‍යාරම්භය) ද විශිෂ්ටඤ්ඤායෙන් දන්තාහ.

යෙ ඛො තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණ-
වුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, අරුපිං
වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති
අරොගං පරමමරණා, රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනෙතා
සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා,
නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, එකතතසකුද්දී වා තෙ භොනෙතා
සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා,
නානතතසකුද්දී වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, පරිතතසකුද්දී වා තෙ භොනෙතා
සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා,
අපපමාණසකුද්දී වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, යා වා පනෙතාසං සකුද්දනං
පරිසුඤ්ඤා පරමා අග්ගා අනුතතරියා අකායසී, යදි රුපසකුද්දනං යදි
අරුපසකුද්දනං යදි එකතතසකුද්දනං යදි නානතතසකුද්දනං නානී
කිඤ්චිති අකිඤ්චකුද්දගතනං එකෙ අභිවදනති අපමාණං අනෙඤ්ජං,
තසිදං සබ්බතං ඔලාරිකං, අනී ඛො පන සබ්බාරහං නිරොධො,
අනෙතනති ඉති විදිනා තස්ස නිසාරණදස්සාපි තථාගතො
තදුපාතිවතො.

තත්ත භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණ-
වුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, අරුපිං
වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති
අරොගං පරමමරණා, රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනෙතා සමණ-
වුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා,
නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, තත්ත භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ-
වුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, තෙසං
එකෙ පටිකෙතාසනති, තං කිස්ස හෙතු: සකුද්දරොගො, සකුද්දගණො,
සකුද්දසලං එතං සත්තං එතං පඤ්ඤානං යදිදං අසකුද්දනති, තසිදං
භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

යෙ ඛො තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤ-
පෙතති අරොගං පරමමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා
අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, අරුපිං වා තෙ
භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං
පරමමරණා, රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා
අසකුද්දී අත්තානං පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, නෙවරුපිං
නාරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුහමණා අසකුද්දී අත්තානං
පඤ්ඤපෙතති අරොගං පරමමරණා, යො හි කොථී භික්ඛවෙ, සමණො වා
වුහමණො වා එවං වදෙය්‍ය: 'අභමඤ්ඤත්‍ර රුපා අඤ්ඤත්‍ර වේදනාය
අඤ්ඤත්‍ර සකුද්දය අඤ්ඤත්‍ර සබ්බාරෙහි විඤ්ඤණස්ස¹ ආගතීං වා ගතීං
වා චුතීං වා උපපතතීං² වා චුත්තීං වා විරුලතීං වා චෙට්ඨල්ලං වා පඤ්ඤ-
පෙස්සාමි'ති, නෙතං ථානං විජ්ජති, තසිදං සබ්බතං ඔලාරිකං, අනී ඛො
පන සබ්බාරහං නිරොධො, අනෙතනති ඉති විදිනා තස්ස නිසාරණදස්සාපි
තථාගතො තදුපාතිවතො.

1. {අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤණං - ස්‍යා.
{අඤ්ඤත්‍ර විඤ්ඤණස්ස - PTS.
2. උපපතතීං - සිඬු, PTS.

යම් හවත් මහණබ්බුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ සංඥ ඇති ආත්මය පනවත් ද, ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ (කර්මරූපයෙන් හෝ කසිණ රූපයෙන්) රූපි වූ සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අරූපි වූ සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපි වූත් අරූපි වූත් සංඥවත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ රූපි වූ අරූපි නො වූ සංඥයෙන් යුත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ එකත්වසංඥී වූ සංඥයෙන් යුත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණ බ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නානාත්වසංඥී වූ සංඥ යෙන් යුත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අල්පමාත්‍ර සංඥ ඇති සංඥයෙන් යුත් ආත්මය හෝ පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අප්‍රමාණ සංඥ ඇති සංඥයෙන් යුත් ආත්මය හෝ පනවති. යළි මෙසේ කියන ලද තෙල සංඥවත් අතුරෙන් යම් සංඥවක් පරිඥදධ (නිරූපක්ලෙශ) යැ උත්තම යැ අග්‍ර යැ අසද්ධා යැයි කියනු ලැබේ ද, ඉදින් රූපසංඥවත් කෙරෙන් වෙව්'යි ඉදින් අරූපසංඥවත් කෙරෙන් වෙව්'යි ඉදින් ඒකත්වසංඥවත් කෙරෙන් වෙව්'යි ඉදින් නානාත්වසංඥවත් කෙරෙන් වෙව්'යි ඇතැම් කෙනෙක් කිසිවක් නැතැ'යි ආකිඤ්චඤ්ඤාය තනය අප්‍රමාණයැ අවල යැයි කියති. එහැම (සංඥගතය) ප්‍රත්‍යයසම්මායෙන් කරන ලද, ඖදරික යැ, තෙල (සංඛත යයි කියන ලද) සංස්කාරයන් ගේ නිරෝධය ඇත් මැ ය. 'තෙල නිවන ඇතැ'යි මෙසේ දන එ සංඛතයා ගේ නිස්සරණය දක්නා තපාගතයෝ ඒ සංඛතය ඉක්මවුවාහ.

මහණෙනි, එහි (ඒ අවච්ඡාරුම් අසංඥවාදයන් කෙරෙහි) යම් මහණ බ්බුණුකෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අසංඥී වූ ආත්මය පනවත් ද, ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපවත් හෝ අසංඥී වූ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අරූපවත් හෝ අසංඥී වූ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපිත් අරූපිත් හෝ අසංඥී වූ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ රූපි වූ අරූපි නො වූ හෝ අසංඥී වූ ආත්මය පනවති. මහණෙනි, එහි යම් මහණබ්බුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ සංඥී වූ ආත්මය පනවත් ද, ඇතැම් කෙනෙක් ඔවුන් ගේ දෘෂ්ටිය ප්‍රතිබාහන කෙරෙන්. ඒ කුමක් හෙයින් යත් : සංඥව (ආබාධ අවින්) රොගයෙකැ, සංඥව (සදෙෂ අවින්) ගණ්ඩයෙකැ, සංඥව (ඇතුළතැ පිවිසෙන අවින්) ශල්‍යයෙකැ, යම් සංඥඅභාවයෙක් ඇද්ද තෙල ශාන්ත යැ, තෙල ප්‍රණීක යැ එහෙයින්. මහණෙනි, එ (දෘෂ්ටිගත ආදිය) ද තපාගතයෝ විශිෂ්ටඥා යෙන් දන්නාහ.

යම් ඒ හවත් මහණබ්බුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අසංඥ ආත්මය පනවත් ද, ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපවත් හෝ අසංඥී ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අරූපි වූ හෝ අසංඥී ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපිත් අරූපිත් හෝ අසංඥී ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහණබ්බුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ රූපි වූ අරූපි නො වූ හෝ අසංඥී ආත්මය පනවති. මහණෙනි, යම් කිසි මහණෙක් වෙව්'යි බ්බුණෙක් වෙව්'යි මෙසේ කියා නම් මම රූපය හැර වේදනාව හැර සංඥව හැර සංස්කාරයන් හැර විඥායා ගේ ප්‍රතිසන්ධිය හෝ ගතිය හෝ ව්‍යුතිය හෝ උපප්‍රාප්තිය හෝ වාද්ධිය හෝ විරූඪ බව හෝ විපුල බව හෝ පනවන්නෙමි'යි. තෙල කරුණ නො වෙයි. ඒ හැම සංඥගත යැ, ප්‍රත්‍යයන් විසින් සකස් කරනලද, එහෙයින් මැ ඖදරික වෙයි. යළි සංස්කාරයන් ගේ නිරෝධය ඇත් මැ යැ, 'තෙල නිවන ඇතැ'යි මෙසේ දන එ සංඛතයාගේ නිස්සරණය දක්නා තපාගතයෝ එ සංඛතය ඉක්මවුවා.

තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං¹ අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. අරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. තනු භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණ-වුභමණා සඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා, තෙසං එකෙ පටිකේකාසනති, යෙපි තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා අසඤ්ඤි අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. තෙසං එකෙ පටිකේකාසනති. භං කියා හෙතු: සඤ්ඤ රෙගො, සඤ්ඤ ගණේතා, සඤ්ඤ සලං, අසඤ්ඤ සමොභො. එතං සත්තං එතං පණ්ණිතං යදිදං නෙවසඤ්ඤනාසඤ්ඤනති, තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

යෙ ඛො තෙ භොනෙතා, සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා, රුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. අරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. රුපිඤ්ච අරුපිඤ්ච වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. නෙවරුපිං නාරුපිං වා තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා. යෙ හි කෙව් භික්ඛවෙ සමණා වා වුභමණා වා දිට්ඨසුතඤ්ච විඤ්ඤනබ්බසා සඤ්ඤාරමනෙතන² එතසා ආයතනසා උපසම්පදං පඤ්ඤපෙනති. බ්‍යසනං හෙතං භික්ඛවෙ, අකායෙති එතසා ආයතනසා උපසම්පදය. න හෙතං භික්ඛවෙ, ආයතනං සසඤ්ඤාරසමාපනති³ පත්තබ්බමකායති. සඤ්ඤාරවසෙස⁴ සමාපනති-පත්තබ්බමෙතං භික්ඛවෙ ආයතනං අකායෙති. තසිදං සඤ්ඤතං ඕලාරිකං. අභි ඛො පන සඤ්ඤාරතං තිරෙගො, අතෙතනති ඉති විදිචා තසා නිසාරණදසාචි තථාගතො තදුපාතිවනො.

තනු භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණවුභමණා සතො සත්තසා උචෙත්ථං විනාසං විහවං පඤ්ඤපෙනති. තනු භික්ඛවෙ යෙ තෙ සමණවුභමණා සඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා, තෙසමෙකෙ පටිකේකාසනති. යෙපි තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා අසඤ්ඤි අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා තෙසමෙකෙ පටිකේකාසනති. යෙපි තෙ භොනෙතා සමණවුභමණා නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං පඤ්ඤපෙනති අරොගං පරමරණා, තෙසමෙකෙ පටිකේකාසනති. තං කියා හෙතු: සබ්බෙපිමෙ භොනෙතා සමණවුභමණා උභිංසරු⁵ ආසතති. යෙව අභිවදනති. ඉති පෙච්ච හවිසාම ඉති පෙච්ච හවිසාමා⁶ති. සෙය්‍යථාපි නාම වාණිජසා වාණිජසා ගච්ඡතො එවං හොති: ඉතො මෙ ඉදං හවිසාමි, ඉමො ඉදං උච්ඡාමි⁷ති. එවමෙව ඉමෙ⁸ භොනෙතා සමණවුභමණා වාණිජ්ජපමා මඤ්ඤ පටිහනති ඉති පෙච්ච හවිසාම, ඉති පෙච්ච හවිසාමා⁹ති. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති.

1. නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිං - මජ්ඣං.
2. දිට්ඨසුතඤ්ච විඤ්ඤනබ්බසාසඤ්ඤාරමනෙතන - සිඬු, මජ්ඣං.
3. සඤ්ඤාරසමාපනති - මජ්ඣං.
4. සසඤ්ඤාරවසෙස - සිඬු.
5. නෙවසඤ්ඤිං නාසඤ්ඤිං අත්තානං - මජ්ඣං.
6. { උභිංසරං - සිඬු, මජ්ඣං
7. { එවමෙවිමෙ - මජ්ඣං.
8. { එවමෙව ඛොමෙ - ස්‍යා.
9. { උභිංසරං - ස්‍යා.

මහභූමි, එහි යම් මහභවමුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ ජනවසංඛ්‍යාසංඛ්‍යා වූ ආත්මය පනවත් ද, ඒ හවත් මහභවමුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ සංඥ ඇති අසංඥ නො වූ රූපි වූ හෝ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහභවමුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ සංඥ ඇති අසංඥ නො වූ අරූපි වූ හෝ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහභවමුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ සංඥ ඇති අසංඥ නො වූ රූපි වූත් අරූපි වූත් හෝ ආත්මය පනවති. ඒ හවත් මහභවමුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ ජනවසංඛ්‍යා වූ අසංඛ්‍යා නො වූ නො මැ රූපි වූ අරූපි නො වූ හෝ ආත්මය පනවති. මහභූමි, ඒ අවච්ඡදරූපි නවවසංඛ්‍යාසංඛ්‍යාදායක අනුරෝධ යම් මහභවමුණු කෙනෙක් මරණින් මත්තෙහි නිත්‍ය වූ සංඥාවත් ආත්මය පනවත් ද, ඔවුන්ගේ ලබ්ධිය ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රතිබාහත කෙරෙත්. යම් හවත් මහභවමුණු කෙනෙකුත් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අසංඛ්‍යා ආත්මය පනවත් ද, ඇතැම් කෙනෙක් ඔවුන්ගේ ලබ්ධිය පිළිකෙටි කෙරෙති. ඒ කවර හෙයකින් යත් : සංඥාව රොගයෙකැ, සංඥාව ගණ්ධයෙකැ, සංඥාව ශල්‍යයෙකැ, අසංඥ භාවය සම්මොහයට කැරුණු යැ, යම් ජනවසංඛ්‍යා නාසංඛ්‍යා බවත් ඇද්ද, තෙල ඔත්ත යැ තෙල ප්‍රණීත යැ, එහෙයින්, මහභූමි, එ (දෘෂ්ටිගත ආදිය) ද තරාගතයෝ විශිෂ්ට ඥානයෙන් දන්නාහ.

යම් හවත් මහණබවුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍යවූ තේනවසංගී වූ තාසංගී වූ ආත්මය පතවත් ද, ඒ හවත් මහණබවුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපවත් හෝ නො මැ සංඥ ඇති අසංඥ නො වූ ආත්මය පතවති. ඒ හවත් මහණබවුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අරුපී වූ හෝ නො මැ සංගී වූ අසංගී නො වූ ආත්මය පතවති. ඒ හවත් මහණබවුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ රූපී වූත් අරුපී වූත් හෝ තේනවසංගීතාසංගී වූ ආත්මය පතවති. ඒ හවත් මහණබවුණේ මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නො මැ රූපී වූ අරුපී නො වූ හෝ තේනව සංගීතාසංගී වූ ආත්මය පතවති. මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බවුණු කෙනෙක් හෝ දිවයි (රූප) සුඛ (ශබ්ද) මුඛ (ගන්ධ රස ස්ප්‍ර්ශ්වත්) සංඥාමාත්‍ර (පඤ්ච ද්වාරික සංඥ) ඇති තෙල තේනවසංඤ්ඤාතාසංඤ්ඤාතනායාගේ භෞද්විකසංස්කාරප්‍රවෘත්තී යෙන් ප්‍රතිලාභය පතවත් ද, මහණෙනි, තෙල ආයතනායාගේ ප්‍රතිලාභයට මෙය ව්‍යාසනායෙකැ'යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, තෙල ආයතනය භෞද්වික සංස්කාර සහිත වූ සමාපත්තියෙන් පැමිණිය යුතු යයි නො මැ කියනු ලැබෙයි. මහණෙනි, තෙල ආයතනය (භාවනා විධිත් සුමුම බවට පවුණුවන ලද බැවින්) අවශෙෂසංස්කාරයන්ගේ ප්‍රවෘත්තියෙන් පැමිණිය යුතු යයි කියනු ලැබේ. ඒ (සියුම් වූ ද) සංඛතය (ප්‍රත්‍යායොත්පන්න වන බැවින්) භෞද්වික වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇත් මැ යැ. තෙල නිරෝධය ඇතුළු මෙමේ දන ඒ සංඛතයාගේ නිස්සරණය දක්නා වූ තථාගතයෝ ඒ සංඛතය ඉක්මවූහ.

මහභෞති, ඒ සත්වදුරුම් උච්ඡේදවාදයන් කෙරෙහි යම් මහණබවුණු කෙනෙක් විද්‍යාමාන වූ සත්ත්වයාගේ සිද්ධිම නො දක්ම හවිච්ඡේදය පනවත් ද, මහභෞති, එහි යම් මහණබවුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ සංඥී වූ ආත්මය පනවත් ද, ඇතැම් කෙනෙක් ඔවුන්ගේ දෘෂ්ටිය ප්‍රතිබාහන කෙරෙහි. යම් හවත් මහණබවුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ අසංඥී වූ ආත්මය පනවත් ද ඇතැම් කෙනෙක් ඔවුන්ගේ දෘෂ්ටිය ප්‍රතිෂේධ කෙරෙහි. යම් හවත් මහණබවුණු කෙනෙක් මරණින් මතු නිත්‍ය වූ නොවසංඥිතාසංඥී වූ ආත්මය පනවත් ද, ඇතැම් කෙනෙක් ඔවුන්ගේ දෘෂ්ටිය ප්‍රතික්ෂේප කෙරෙහි. ඊට කලුණු කිම යත්: මෙ හැම හවත් මහණබවුණෝ උද්ධංසර (අනාගතයෙහි සංසාරයෙන් ඉද්ධිය වේ යයි) වාද ඇත්තාහු 'පරලොච්ඡ මෙසේ වම්හ' 'පරලොච්ඡ මෙසේ වම්හ'යි ඇලීම මැ ප්‍රකාශ කෙරෙහි. යම් පරිදි වෙච්ඡේදහම් සඳහා යන වෙච්ඡේදහුට මෙබඳු සිතෙක් වේ ද: කිලින් මට මේ ලාභය වෙයි. මෙයින් මෙ වත් ලබමි'යි. එසෙයින් මැ මේ හවත් මහණබවුණෝ 'මෙසේ පරලොච්ඡ (ක්ෂත්‍රිය) වෙමි. මෙසේ පරලොච්ඡ (බමුණු) වෙමි'යි වෙළෙඳුන් මෙන් වූවාහු (මට) වටහති. මහභෞති, ඒ උච්ඡේද දෘෂ්ටිය තරාගතයෝ විශිෂ්ටභූතයෙන් දත්තාහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යෙ ඛො තෙ ගොනො: සමණ්‍යාගමණ: සතො සත්තස්ස උචේදං විනාසං විහවං පඤ්ඤපෙනති, තෙ සක්කායහයා සක්කායපරිජේගුල්ථ: සක්කායඤ්ඤව අනුපරිධංවනති අනුපරිවත්තනති. සෙය්‍යථාපි නාම සා ගඤ්ඤබ්‍රො¹ දලො ඵලො වා ඩිලො වා උපතිබ්‍රො². තමෙව ඵලො වා ඩිලො වා අනුපරිධංවනති අනුපරිවත්තනති. ඵවමේවිමේ ගොනො: සමණ්‍යාගමණ: සක්කායහයා සක්කායපරිජේගුල්ථ: සක්කායඤ්ඤව අනුපරිධංවනති, අනුපරිවත්තනති. තසිදං සඛාතං ඕට්‍රාරිකං, අජී ඛො පන සඛාරුතං නිරොධො අනෙතනති. ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාපි තථාගතො තුද්දාතිවතො.

යෙ හි කෙවි හික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා අපරන්තකපටිකා අපරන්තානුදිට්ඨිනො අපරන්තං ආරබ්‍භ අනෙකවිතිනාති අභිවුත්තිපදාති අභිවදනති. සබ්බෙ තෙ ඉමානෙව පඤ්චායතනාති අභිවදනති එතෙසං වා අඤ්ඤතරං.

සනති හික්ඛවෙ, එකෙ සමණ්‍යාගමණ: පුබ්බන්තකපටිකා පුබ්බ-න්තානුදිට්ඨිනො පුබ්බන්තං ආරබ්‍භ අනෙකවිතිනාති අභිවුත්තිපදාති අභිවදනති. සස්සනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝ-මඤ්ඤනති. ඉනෙකෙ අභිවදනති. අසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. සස්සනො ව අසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නෙව සස්සනො නාසස්සනො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති අත්තවා අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අනන්තවා අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අත්තවා ව අනන්තවා ව අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නෙවන්තවා නානන්තවා අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. එකන්තසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. නානන්තසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. පරිත්තසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අප්පමාණසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. එකන්තසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. එකන්තසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. සුබ්බසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති. අද්දසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති ඉනෙකෙ අභිවදනති.

1. ගඤ්ඤබ්‍රො - ස්‍යා.

2. උපතිබ්‍රො - ස්‍යා

යම් හවින් මහණබ්බුණු කෙනෙක් විද්‍යාමාන වූ සත්ත්වයාගේ උච්ඡේදය විනයය හවර්ගය පනවින් ද, ඔහු (ප්‍රේමානුකූලව සංඛ්‍යාත) සත්කායට බියෙන් සත්කාය පුගුල්සා කිරීමෙන් සත්කාය මැ අනුධාවනය කෙරෙයි. අනුපරිවර්තන කෙරෙයි. යම්සේ බලුබැඳුමෙන් බැඳුණු ගුනකයෙක් දැඩි වූ ධූමික හෝ කණුවක හෝ බද්දා ලද්දේ එ මැ ධූමි හෝ කණුව හෝ අනුපරිධාවන අනුපරිවර්තන කෙරේ ද, එසෙයින් මැ මේ හවින් මහණබ්බුණේ සත්කායභීතිය හේතු කොට ගෙන සත්කාය පුගුල්සාව හේතු කොට ගෙන සත්කාය මැ අනුධාවන අනුපරිවර්තන කෙරෙත්. එ සත්කාය ප්‍රත්‍යයෙන් පත්තයෙක. (එහෙයින් මැ) ඕදාරික යැ. සංස්කාරයන්ගේ හිරෝධිය ඇත් මැ යැ. තෙල ' නිරෝධය ඇතැ 'යි මෙසේ දන ඒ සංඛ්‍යාතයේ හිස්සරණය දක්නා වූ තරාගතයෝ ඒ සංඛ්‍යාතය ඉක්මවූහ.

මහණෙනි, යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් වේවයි බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වේවයි අපරාන්තය විකල්පනා කොට ගත් අපරාන්තදෘෂ්ටි ඇත්තාහු අපරාන්තය අරහයා අනේකප්‍රකාර වූ දෘෂ්ටිදිපකවචනයන් ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, ඔහු සියල්ලෝ මේ පඤ්චකාරණයන් මැ ප්‍රකාශ කෙරෙයි. මොවුනතුරෙන් අත්‍යන්තරයක් හෝ ප්‍රකාශ කෙරෙත්.

මහණෙනි, ඇතැම් මහණබ්බුණු කෙනෙක් ඇත. ඔහු පූර්ණතය විකල්පන කොට ගත්තාහු පූර්ණතදෘෂ්ටි ඇතියාහු පූර්ණතය අරහයා අනේකවිධ දෘෂ්ටිදිපකවචනයන් ප්‍රකාශ කෙරෙත් : ' අත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වත යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත්, ලෝකයත් අශාශ්වත යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් ශාශ්වත ද අශාශ්වත ද වෙයි, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝක යත් නො මැ ශාශ්වත වූයේ නො ද අශාශ්වත වෙයි, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් අත්ත ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් අත්ත ඇත්තේ නො වෙයි, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් අත්ත ඇත්තේ නො වෙයි, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් නො මැ අත්තවත් වූයේ අත්තවත් නො වෙයි, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් එකත්වසංඥ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් නානත්වසංඥ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් පරිත්ත (අල්ප) සංඥ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් අප්‍රමාණසංඥ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් ඒකාන්තසුඛ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් ඒකාන්ත දුඃඛ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් සුඛදුඃඛ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙයි. ' අත්මයත් ලෝකයත් නොදුක් නොසුඛ ඇත්තේ යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තද්‍යාය තුර්ථ යැ ' යි මෙසේ ඇතැම් කෙනෙක් ප්‍රකාශ කෙරෙත්,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණව්‍යාහමණං ඵලං වාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො : සංස්සානො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. තෙසං චත අඤ්ඤත්‍රෙව සඤ්ඤාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිඤ්ඤානකකනතියං පච්චත්තං යෙව ඤ්ණං හවිස්සති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනති. නෙතං ධානං විජ්ජති. පච්චත්තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඤ්ණෙ අසති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනෙ, යදපි තෙ භොනෙතා සමණව්‍යාහමණං තත්ථ ඤ්ණභාගමත්තමෙව පරියොද-පෙනති, තදපි තෙසං හවතං සමණව්‍යාහමණානං උපාදනමකකායති. තසිදං සඛිතං ඕලාරිකං, අපි ඛො පන සඛිතාරානං නිරේධො, අනේතනති ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාවි තථාගතො තදුපාති-වතො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යෙ තෙ සමණව්‍යාහමණං ඵලංවාදිනො ඵලංදිට්ඨිනො : අසංස්සානො අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති -පෙ- සංස්සානො ව අසංස්සානො ව අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නෙව සංස්සානො නාසංස්සානො අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අත්තවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අනත්තවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අනත්තවා ව අනත්තවා ව අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නෙවත්තවා නානත්තවා අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- ඵකත්තසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- නානත්ත-සඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- පරිත්තසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අපාමාණසඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- ඵකත්තසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- ඵකත්තසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- සුඛදුක්ඛ අත්තා ව ලොකො ව -පෙ- අදුක්ඛමසුඤ්ඤි අත්තා ව ලොකො ව, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤනති. තෙසං චත අඤ්ඤත්‍රෙව සඤ්ඤාය අඤ්ඤත්‍ර රුචියා අඤ්ඤත්‍ර අනුස්සවා අඤ්ඤත්‍ර ආකාරපරිචිතකකා අඤ්ඤත්‍ර දිට්ඨිනිඤ්ඤානකකනතියං පච්චත්තංයෙව ඤ්ණං හවිස්සති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනති නෙතං ධානං විජ්ජති. පච්චත්තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඤ්ණෙ අසති පරිසුඤ්ඤං පරියොද්ධනෙ, යදපි තෙ භොනෙතා සමණ-ව්‍යාහමණං තත්ථ ඤ්ණභාගමත්තමෙව පරියොදපෙනති. තදපි තෙසං හවතං සමණව්‍යාහමණානං උපාදනමකකායති. තසිදං සඛිතං ඕලාරිකං. අපි ඛො පන සඛිතාරානං නිරේධො, අනේතනති ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාවි තථාගතො තදුපාතිවතො.

ඉධ භික්ඛවෙ, ඵකචෙවා සමණො වා ව්‍යාහමණො වා පුබ්බන්තානු-දිට්ඨිනඤ්ඤං පච්චිත්තස්සා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤං පච්චිත්තස්සා සබ්බසො කාමසඤ්ඤාජනානං අනඛිට්ඨානං පව්වෙකං පිතිං උපසම්පජ්ජ විහරති: ‘එතං සන්තං එතං පණ්ණිතං, යදිදං පව්වෙකං පිතිං උපසම්පජ්ජ විහරමි’ති. තස්ස සා පව්වෙකා පිති නිරුඤ්ඤති, පව්වෙකාය පිතියා නිරේධා උප්පජ්ජති දෙමනස්සං. දෙමනස්සස්ස නිරේධා උප්පජ්ජති පව්වෙකා පිති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යං ජායා ජහති තං ආතපො ඵරති, යං ආතපො ජහති, තං ජායා ඵරති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පව්වෙකාය පිතියා නිරේධා උප්පජ්ජති දෙමනස්සං, දෙමනස්සස්ස නිරේධා උප්පජ්ජති පව්වෙකා පිති. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො අභිජානාති: ‘අයං ඛො හවං සමණො වා ව්‍යාහමණො වා පුබ්බන්තානු-දිට්ඨිනඤ්ඤං පච්චිත්තස්සා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤං පච්චිත්තස්සා සබ්බසො

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණබවුණු කෙනෙක් 'ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තදන්‍යය සිස් යැ යන මෙවන් වාද ඇත්තාහු මෙවන් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔවුනට ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රද්ධාව මිස රූපීය මිස අනුශ්‍රවීය මිස ආකාරපරිච්ඡිතකය මිස දෘෂ්ටියෙන් සිතා රුස්වාහුනීම මිස 'පරිශුද්ධ (නිරූපක්ෂලය) පයඛිවදන (ප්‍රභාස්වර) ප්‍රත්‍යක්ෂඥනයෙන් වන්නේ යැ' යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි. මහණෙනි, වැළිත් 'පරිශුද්ධ පයඛිවදන ප්‍රත්‍යක්ෂඥනය නැති කල්හි ඒ හවත් මහණබවුණේ එහි යම් මැ ඥානාගයක් පිරිසිදු කෙරෙත් ද, එ ද ඒ හවත් ශ්‍රමණශ්‍රාත්මණයන්ගේ (දෘෂ්ටි) උපාදානයකැ' යි කියනු ලැබේ. ඒ දෘෂ්ටිගතය ප්‍රත්‍යයෝත්පන්න යැ, (එහෙයින් ම) ඖදරික වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇත් මැ යැ, 'තෙල නිවන ඇතැ' යි මෙසේ දක එ සම්බතයාගේ නිස්සරණය (නිවන) දක්නා තරාගතයෝ ඒ සම්බතය ඉක්මවූහ.

මහණෙනි, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණබවුණු කෙනෙක් මෙබඳු වාද ඇත්තාහු මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තාහු වෙත් ද, 'ආත්මයන් ලෝකයන් අශාශ්වත යැ, මේ මැ සත්‍ය යැ, තදන්‍යය තුවිලි යැ' යි . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් ශාශ්වත ද අශාශ්වත ද වෙයි . . . ආත්මයන් ලෝකයන් නො මැ ශාශ්වත යැ, අශාශ්වත නො වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් අන්තවත් යැ' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් අන්තවත් වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් අන්තවත් ද අන්තවත් ද වෙයි . . . ආත්මයන් ලෝකයන් නො මැ අන්තවත් යැ, අන්තවත් නො වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් එකත්වසංඥ වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් නානාත්වසංඥ වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් පරිත්තසංඥ වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් අප්‍රමාණසංඥ වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් එකාන්තසුඛ ඇති වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් ඒකාන්ත දුක් ඇති වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් සුවදුක් ඇති වෙයි' . . . 'ආත්මයන් ලෝකයන් නොදුක්නොසුව ඇති වෙයි' මේ මැ සැබව, තදන්‍යය තුවිලි යැ' යි ඔවුනට ඒකාන්තයෙන් ශ්‍රද්ධාව තබා රූපීය තබා අනුශ්‍රවීය තබා ආකාරපරිච්ඡිතකය තබා දෘෂ්ටියෙන් සිතා රුස්වාහුනීම තබා 'පරිශුද්ධ ප්‍රභාස්වර ප්‍රත්‍යක්ෂඥනයෙන් වන්නේ යැ' යන තෙල කරුණ විද්‍යමාන නො වෙයි, මහණෙනි, වැළිත් පරිශුද්ධ ප්‍රභාස්වර ප්‍රත්‍යක්ෂඥනය නැති කල්හි ඒ හවත් මහණබවුණේ එහි යම් මැ ඥානාගයකට බැසගනිත් ද, එ ද ඒ හවත් මහණබවුණන්ගේ (දෘෂ්ටි) 'උපාදානයකැ' යි කියනු ලැබේ. ඒ දෘෂ්ටිගතය ප්‍රත්‍යයෝත්පන්න යැ, (එහෙයින් ම) ඖදරික වෙයි, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇත් මැ යැ, 'තෙල නිවන ඇතැ' යි මෙසේ දක එ සම්බතයාගේ නිස්සරණය දක්නා තරාගතයෝ ඒ දෘෂ්ටිය ඉක්මවූහ.

මහණෙනි, මෙලොව ඇතැම් මහණෙක් හෝ බවුණෙක් හෝ සුචාරිත්තානුදෘෂ්ටීන් ගේ දුර්ලබ්‍යතාව අපරාන්තානුදෘෂ්ටීන්ගේ ද දුර්ලබ්‍යතාව සම්ප්‍රකාරයෙන් පඤ්චකාමඥාණික සංයෝජනයන්ගේ බැහැර කිරීමෙන් (සමුත්තරානුදර්ශය, සම්බන්ධතාව) ප්‍රච්චේදප්‍රතිපත්තියට පැමිණ වෙසෙයි. යම් ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තියට පැමිණ වෙසෙමි ද 'තෙල ප්‍රතිපත්තිය ශාන්ත යැ, තෙල ප්‍රතිපත්තිය යැ' යි කියා යි. ඔහුගේ ඒ ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තිය (ධ්‍යාන නිරෝධයෙන්) නිරුද්ධ වෙයි. ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තිය නිරුද්ධ වීමෙන් දෙමනස උපදී. දෙමනසහුගේ නිරෝධයෙන් ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තිය උපදී. මහණෙනි, යම්සේ සෙවණ යම් තැනක් හැරපියා ද ආතපය එතැන පැතිරෙයි. ආතපය යම් තැනක් හැරපියා ද සෙවණ එතැන පැතිරෙයි. එසෙයින් මැ මහණෙනි, ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තිය නිරුද්ධ වීමෙන් දොමනස උපදී. දොමනස නිරුද්ධ වීමෙන් ප්‍රච්චේද ප්‍රතිපත්තිය උපදී. මහණෙනි ඒ ධ්‍යානදර්ශන ප්‍රතිපත්තිය තරාගතයෝ විශිෂ්ටඥනයෙන් දන්තාහ : " මේ හවත් මහණ හෝ බවුණු හෝ සුචාරිත්තානුදෘෂ්ටිය ද දුර්ලබ්‍යතාව අපරාන්තානුදෘෂ්ටිය ද දුර්ලබ්‍යතාව සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන්

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කාමසංකොප්පජනානං අනඛිට්ඨානා, පච්චේකං පිතියං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සත්තං එතං පඤ්ඤාං, යදිදං පච්චේකං පිතියං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස සා පච්චේකා පිතී තිරුඤ්ඤා, පච්චේකාය පිතියං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ දෙමනස්සං. දෙමනස්සං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ පච්චේකා පිතී. තසිදං සඛිතං ඔලාරිකං, අප්පි ඛො පන සඛිතං තිරේවා, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස තිස්සරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාති-විනො.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානු-දිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා සබ්බසො කාමසංකොප්පජනානං අනඛිට්ඨානා, පච්චේකාය පිතියං සමතික්කමා, තිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සත්තං එතං පඤ්ඤාං යදිදං තිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස තං තිරුමිසං සුඛං තිරුඤ්ඤා, තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ පච්චේකා පිතී. පච්චේකාය පිතියං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං. සොයාපි භික්ඛවෙ, යං ඡායා ජහති, තං අතපො ඵරති. යං අතපො ජහති, තං ඡායා ඵරති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ පච්චේකා පිතී. පච්චේකාය පිතියං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං. තසිදං භික්ඛවෙ තථාගතො අභිජානාති : 'අයං ඛො හම්මං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා සබ්බසො කාමසංකොප්පජනානං අනඛිට්ඨානා පච්චේකාය පිතියං සමතික්කමා, තිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරති : එතං සත්තං එතං පඤ්ඤාං, යදිදං තිරුමිසං සුඛං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස තං තිරුමිසං සුඛං තිරුඤ්ඤා, තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ පච්චේකා පිතී, පච්චේකාය පිතියං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං. තසිදං සඛිතං ඔලාරිකං, අප්පි ඛො පන සඛිතං තිරේවා, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස තිස්සරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාතිවිනො.

ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානු-දිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා සබ්බසො කාමසංකොප්පජනානං අනඛිට්ඨානා පච්චේකාය පිතියං සමතික්කමා, තිරුමිසං සුඛං සමතික්කමා අදුක්ඛමසුඛං වේදනං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සත්තං එතං පඤ්ඤාං-යදිදං අදුක්ඛමසුඛං වේදනං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස සා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා තිරුඤ්ඤා. අදුක්ඛ-මසුඛාය වේදනාය තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං. තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. සොයාපි භික්ඛවෙ, යං ඡායා ජහති, තං අතපො ඵරති. යං අතපො ජහති, තං ඡායා ඵරති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං, තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. තසිදං භික්ඛවෙ, තථාගතො පජානාති : 'අයං ඛො හම්මං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා අපරන්තානුදිට්ඨිනඤ්ඤා පටිතිස්සංගා සබ්බසො කාමසංකොප්පජනානං අනඛිට්ඨානා පච්චේකාය පිතියං සමතික්කමා, තිරුමිසං සුඛං සමතික්කමා අදුක්ඛමසුඛා වේදනං උපසම්පජ්ඣ විහරති : 'එතං සත්තං එතං පඤ්ඤාං යදිදං අදුක්ඛමසුඛං වේදනං උපසම්පජ්ඣ විහරමි'ති. තස්ස සා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා තිරුඤ්ඤා. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ තිරුමිසං සුඛං. තිරුමිසං සුඛං තිරේවා, උපසම්පජ්ඣ අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. තසිදං සඛිතං ඔලාරිකං, අප්පි ඛො පන සඛිතං තිරේවා, අනෙතනති ඉති විදිති; තස්ස තිස්සරණදස්සාපි තථාගතො තදුපාතිවිනො.

' යම් ප්‍රච්චේදන ප්‍රතික්ෂේපයක් පැමිණ වෙසෙමි නම් තෙල ප්‍රතික්ෂේපයක් ඇති වේ. ' යම් ප්‍රච්චේදන ප්‍රතික්ෂේපයක් පැමිණ වෙසෙමි. ' ඔහුගේ ඒ ප්‍රච්චේදන ප්‍රතික්ෂේපය නිරුද්ධ වේ. ප්‍රච්චේදන ප්‍රතික්ෂේපය නිරුද්ධ වීමෙන් දෙවන සංක්‍රමනය උපද්‍රව්‍ය. දෙවන සංක්‍රමනය නිරුද්ධ වීමෙන් ප්‍රච්චේදන ප්‍රතික්ෂේපය උපද්‍රව්‍ය. ඒ ධ්‍යානද්වය ප්‍රතික්ෂේපය ප්‍රත්‍යයෝග්‍යතාවය ඇති, (එහෙයින් ම) භෞතිකය, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇති වූ යැ, තෙල ඇති ' යි වෙසෙමි දැන ඒ සංක්‍රමනය ගේ නිශ්චයනය දක්නා වූ තරාගතයෝ ඒ සංක්‍රමනය ඉක්මවූහ.

තවද මහණෙනි, මෙලොව ඇති මහණෙක් හෝ බ්‍රහ්මණෙක් හෝ සුචාරිතානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් අපරාත්තානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය ඉක්මවීමෙන් (තෘතීයධ්‍යාන සංක්‍රමනය) නිරාමිෂ්ඨයාව පැමිණ වෙසෙමි : ' යම් නිරාමිෂ්ඨයාවක් පැමිණ වෙසෙමි නම් තෙල ධ්‍යාන ඇති, තෙල ප්‍රතික්ෂේපය ඇති ' යි කියා යි. ඔහුගේ ඒ නිරාමිෂ්ඨයාව නිරුද්ධ වේ, නිරාමිෂ්ඨයාවගේ නිරෝධයෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය උපද්‍රව්‍ය. ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය නිරුද්ධ වීමෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. මහණෙනි, යම් සේ සෙවණ යම් තැනක් හැරවිය ද ආතපය එතැන පැතිරෙයි, ආතපය යම් තැනක් හැරවිය ද සෙවණ එතැන පැතිරෙයි, එසේයින් ම මහණෙනි, නිරාමිෂ්ඨයාවගේ නිරෝධයෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය උපද්‍රව්‍ය. ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය නිරුද්ධ වීමෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. මහණෙනි, තරාගතයෝ එකරුණ විශිෂ්ටභූතයෙන් දත්තාහ : ' මේ හවත් ශ්‍රමණ හෝ බ්‍රාහ්මණ හෝ සුචාරිතානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් අපරාත්තානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය ඉක්මවීමෙන් යම් නිරාමිෂ්ඨයාවක් පැමිණ වෙසෙමි නම් ' තෙල ධ්‍යාන ඇති, තෙල ප්‍රතික්ෂේපය ඇති ' යි නිරාමිෂ්ඨ (තෘතීයධ්‍යාන) සංක්‍රමනය පැමිණ වෙසෙමි. ඔහුගේ ඒ නිරාමිෂ්ඨයාව නිරුද්ධ වේ. නිරාමිෂ්ඨයාවගේ නිරෝධයෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය උපද්‍රව්‍ය. ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය නිරුද්ධ වීමෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. ඒ සංක්‍රමනය ප්‍රත්‍යයෝග්‍යතාවය ඇති, (එහෙයින් ම) භෞතිකය, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇති වූ යැ. ' තෙල නිරෝධය ඇති ' යි වෙසෙමි දැන ඒ සංක්‍රමනය ගේ නිශ්චයනය දක්නා තරාගතයෝ ඒ සංක්‍රමනය ඉක්මවූහ.

මහණෙනි, මෙලොව ඇති මහණෙක් හෝ බ්‍රහ්මණෙක් හෝ සුචාරිතානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් අපරාත්තානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය ඉක්මවීමෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව ඉක්මවීමෙන් නොදුක්නොසුව වේදනා උපයා වෙසෙමි ; ' යම් මේ නොදුක්නොසුව වේදනාවක් උපයා වෙසෙමි නම් තෙල වතුරිධ්‍යාන වේදනා ධ්‍යාන ඇති, තෙල ප්‍රතික්ෂේපය ඇති කියා යි. ඔහුගේ ඒ නොදුක්නොසුව වේදනා නිරුද්ධ වේ. නොදුක්නොසුව වේදනා නිරෝධයෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. නිරාමිෂ්ඨයාව ගේ නිරෝධයෙන් නොදුක්නොසුව වේදනා උපද්‍රව්‍ය. මහණෙනි, යම් සේ ජායා යම් තැනක් හැරවිය ද ආතපය එතැන පැතිරෙයි. ආතපය යම් තැනක් හැරවිය ද සෙවණ එතැන පැතිරෙයි. එසේයින් ම මහණෙනි, අදුක්ඛමසුඛවේදනාවගේ නිරෝධයෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. නිරාමිෂ්ඨයාවගේ නිරෝධයෙන් අදුක්ඛමසුඛවේදනාව උපද්‍රව්‍ය. මහණෙනි, ඒ මේ වතුරිධ්‍යානවේදනාව තරාගතයෝ දනිති : මේ හවත් මහණ හෝ බ්‍රහ්මණ හෝ සුචාරිතානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් අපරාත්තානුකූලයෙකු විය ද දුර්ලබයෙන් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදනප්‍රතික්ෂේපය ඉක්මවීමෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව ඉක්මවීමෙන් ' යම් මේ අදුක්ඛමසුඛවේදනාවක් උපයා වෙසෙමි ද, තෙල වතුරිධ්‍යානවේදනාව ධ්‍යාන ඇති, තෙල ප්‍රතික්ෂේපය ඇති ' යි අදුක්ඛමසුඛවේදනාව උපයා වෙසෙමි. ඔහුගේ ඒ අදුක්ඛමසුඛවේදනාව නිරුද්ධ වේ. අදුක්ඛමසුඛවේදනාවගේ නිරෝධයෙන් නිරාමිෂ්ඨයාව උපද්‍රව්‍ය. නිරාමිෂ්ඨයාවගේ නිරෝධයෙන් අදුක්ඛමසුඛවේදනාව උපද්‍රව්‍ය. ඒ මේ වතුරිධ්‍යානවේදනාව ප්‍රත්‍යයෝග්‍යතාවය ඇති, (එහෙයින් ම) භෞතිකය, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇති වූ යැ. ' තෙල නිරෝධය ඇති ' යි වෙසෙමි දැන ඒ සංක්‍රමනය ගේ නිශ්චයනය දක්නා තරාගතයෝ ඒ සංක්‍රමනය ඉක්මවූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකවෙචා, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තොනුදිට්ඨිනඤ්ච පටිනිස්සංගො අපරන්තොනුදිට්ඨිනඤ්ච පටිනිස්සංගො සබ්බසො කාමසංකොඤ්ඤාජනං අනබ්බිතං පටිවෙකාය පිතියා සමතික්කමා නිරුතීසංගං සුඛංගං සමතික්කමා අදුක්ඛමසුඛංගං වෙදනංගං සමතික්කමා සන්තොගමයම් නිබ්බුතොගමයම් අනුපාදනොගමයම්¹ති සමනුපසංගති. තස්මිං භික්ඛවෙ, තථාගතො පජානාති : ‘අයං ඛො හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තොනුදිට්ඨිනඤ්ච පටිනිස්සංගො අපරන්තොනුදිට්ඨිනඤ්ච පටිනිස්සංගො සබ්බසො කාමසංකොඤ්ඤාජනං අනබ්බිතං පටිවෙකාය පිතියා සමතික්කමා නිරුතීසංගං සුඛංගං සමතික්කමා අදුක්ඛමසුඛංගං වෙදනංගං සමතික්කමා සන්තොගමයම් නිබ්බුතොගමයම් අනුපාදනොගමයම්²ති සමනුපසංගති. අඛා අයමායසමා නිබ්බානසප්පායසොඤ්ඤා පටිපදං අභිවදති. අථ ච පනායං හවං සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, පුබ්බන්තොනුදිට්ඨිං වා, උපාදියමානො උපාදියති. අපරන්තොනුදිට්ඨිං වා, උපාදියමානො උපාදියති. කාමසංකොඤ්ඤාජනං වා, උපාදියමානො උපාදියති. පටිවෙකං වා, පිතිං උපාදියමානො උපාදියති. නිරුතීසං වා, සුඛං උපාදියමානො උපාදියති. අදුක්ඛමසුඛං වා, වෙදනං උපාදියමානො උපාදියති. යඤ්ච ඛො අයමායසමා ‘සන්තොගමයම්, නිබ්බුතොගමයම් අනුපාදනොගමයම්³ති සමනුපසංගති. තදපි ඉමංගං භොතො සමණංගං බ්‍රාහ්මණංගං උපාදනමක්කායති. තස්මිං සංඛිතං ඕලාරිකං, අභි ඛො පන සංඛාරානං නිරෝධො, අත්තෙතති ඉති විදිතා තස්ස නිස්සරණදස්සාවී තථාගතො තදුපාතීවතො.

ඉදං ඛො පන භික්ඛවෙ, තථාගතෙන අනුත්තරං සතතිවරපදං⁴ අභිසම්මුඤ්ඤා ‘යදිදං ඡන්තං එස්සායතනානං සමුදයඤ්ච අත්ඛිකමඤ්ච අස්සාදඤ්ච අදිනවඤ්ච නිස්සරණඤ්ච යථාභූතං විදිතා අනුපාද විමොක්ඛො⁵ති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනෙඤ්ඤති.

පඤ්ඤාසංකො සුභතං දුතීයං.

මහණෙනි, මෙලොව ඇතැම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ පුරාණතානුදාෂ්ටීන් ද දුර්ලබමත් අපරාණතානුදාෂ්ටීන් ද දුර්ලබමත් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදප්‍රතිපත්තිය ඉක්මවීමෙන් නිරුම්භසුඛය ඉක්මවීමෙන් අසුක්ඛමසුඛ වේදනාව ඉක්මවීමෙන් 'මම ඥාණයෙහි, මම නිව්‍යෙහි, මම උපාදාන නැතියෙහි' නුවණින් දකී. මහණෙනි, මෙය තරාගතයෝ දනිති : 'මේ හවත් මහණ හෝ බමුණු හෝ පුරාණතානුදාෂ්ටීන් ද දුර්ලබමත් අපරාණතානුදාෂ්ටීන් ද දුර්ලබමත් සම්ප්‍රකාරයෙන් කාමසංයෝජනයන් බැහැර කිරීමෙන් ප්‍රච්චේදප්‍රතිපත්තිය ඉක්මවීමෙන් නිරුම්භසුඛය ඉක්මවීමෙන් අසුක්ඛමසුඛවේදනාව ඉක්මවීමෙන් 'මම ඥාණයෙහි, මම නිව්‍යෙහි, මම උපාදාන නැතියෙහි' නුවණින් දකී, එකාන්තයෙන් මේ ආයුෂ්මත් භවිතව සත්ප්‍රාය වූ මැ ප්‍රතිපදාව කියයි, එතෙකුදු වත් මේ හවත් මහණ හෝ බමුණු හෝ දඩ් කොට ගන්නේ පුරාණතානුදාෂ්ටීය හෝ දඩ් කොට ගනිති. දඩ් කොට ගන්නේ අපරාණතානුදාෂ්ටීය හෝ දඩ් කොට ගනිති, දඩ් කොට ගන්නේ කාමසංයෝජනය හෝ දඩ් කොට ගනිති, දඩ් කොට ගන්නේ ප්‍රච්චේදප්‍රතිපත්තිය හෝ දඩ් කොට ගනිති, දඩ් කොට ගන්නේ නිරුම්භසුඛය හෝ දඩ් කොට ගනිති, දඩ් කොට ගන්නේ අසුක්ඛමසුඛවේදනාව හෝ දඩ් කොට ගනිති, මේ ආයුෂ්මත් යමක් ගෙන 'මම සන්ත්‍රාණයෙහි, මම නිව්‍යෙහි, මම උපාදාන නැතියෙහි' සමනුපස්සනා කෙරේ ද, එ ද මෙ හවත් මහණහුගේ බමුණුගේ 'උපාදානායෙකා' යි කියනු ලැබේ. ඒ මෙය ප්‍රත්‍යයෝක්තවත්ත යැ, (එහෙයින් මැ,) ඔදරික යි, සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධය ඇත් මැ යැ. 'තෙල නිරෝධය ඇතැ' යි මෙසේ දන ඒ සම්බන්ධයෙන් නිස්සරණය දක්නා තරාගතයෝ ඒ සම්බන්ධය ඉක්මවූහ.

මහණෙනි, සවැදුරුම් ස්පර්ශායතනයන්ගේ සමුදය ද අස්තභිගමය ද ආස්වාදය ද ආදීනවය ද නිස්සරණය ද තතුසේ දන යම් අනුපාදවීමාක්ෂ සම්බන්ධ අර්හත්ඵලසමාපත්තියක් ඇද්ද, පරාගතයන් වීයින් අනුත්තර වූ මේ ඥාණය වූ උත්තමපදය අවබෝධ කරන ලද්දේ යයි.

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රදේශනාව වදළසේක. සතුවුයින් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාගාවත්ත හේ භාෂිතය අභිනන්දන කළාහ'යි.

දෙවැනි පඤ්චාය සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 3

කිනිති සුභතං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා කුසිණාරයං^{*} විහරති බලිහරණෙ වනසණෙකි. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චිකොසාසු, භගවා එතදවොච :

කිනිති වො භික්ඛවෙ, මසි හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති.

න ඛො නො භනෙත, භගවති එවං හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති.

න ච කිර වො භික්ඛවෙ, මසි එවං හොති : ‘විවරහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, සෙනාසනහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති, ඉති භවාභවහෙතු වා සමණො ගොතමො ධම්මං දෙසෙති’ති. අථ කිනිති චරති වො භික්ඛවෙ මසි හොති’ති.

එවං ඛො නො භනෙත, භගවති හොති : ‘අනුකම්පකො භගවා භිකෙසි, අනුකම්පං උපාදය ධම්මං දෙසෙති’ති.

එවසුඤ්ඤා කිර වො භික්ඛවෙ මසි හොති : ‘අනුකම්පකො භගවා භිකෙසි, අනුකම්පං උපාදය ධම්මං දෙසෙති’ති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, යෙ වො මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙපිතා, සෙය්‍යපීදං : ‘චත්තාරෙ සතිපට්ඨානා චත්තාරෙ සම්මප්පධානා චත්තාරෙ ඉද්ධිපාද පඤ්චස්ථිතාති පඤ්ඤා බලාති සත්ත ඛොඤ්ඤානා අරියො අරියභික්ඛො මග්ගො. තස්ස සබ්බෙහෙව සම්මග්ගෙති සම්මොදමානෙති අවිච්ඡේදමානෙති සික්ඛිතබ්බං.

1. පිසිනාරයං - මජ්ඣං.

3. 1. 3

නීතිරීතිසූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරා නම් ජනවිශේහී (භූතයනට බිලි එළවනුයෙන්) බලිහරණ නම් වනළුවහි වැඩ වසනසේක. එතන්හි දී භාග්‍යවත්තු ' මහණෙනි ' යි හික්ෂුන් ඇමැතුහ. ' වහන්සැ ' යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ සුත වදළහ.

මහණෙනි, තොපට මා කෙරෙහි කුමන සිතෙක් වේ ද : ' ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ වීරවහෙතෙයන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ පිණ්ඩපාත හේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ සෙනාසන හෙතෙයන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ (දෙයනාමය පින්කිරියවත් නිසා) ඒ ඒ භවයෙහි ' සුව විදිම් ' යන හේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති ' යි කියා යි.

වහන්ස, අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙවන් සිතෙක් නො වෙයි : ' ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ වීරවහෙතෙයන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ පිණ්ඩපාත හේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ සෙනාසන හෙතෙයන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ ' ඒ ඒ භවයෙහි සුව විදිම් ' යන හේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති ' කියා යි.

මහණෙනි, තොපට මා කෙරෙහි මෙවන් සිතෙක් නො වේ ද : ' ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ වීරවහෙතෙයන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ පිණ්ඩපාතහේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ සෙනාසනහේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ ' ඒ ඒ භවයෙහි සුව විදිම් ' යන හේතුයෙන් හෝ දහම් දෙසති ' යි, සිතෙක් නො වේ ද. එසේ වී නම් මහණෙනි, තොපට මා කෙරෙහි කිනම් සිතෙක් වේ ද ? යි.

වහන්ස, අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : ' භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුකම්පා ඇතියහ, හිතෙහිහ, අනුකම්පා පිණිස දහම් දෙසනසේකැ ' යි.

මහණෙනි, තොපට මා කෙරෙහි මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් : ' බුදුහු අනුකම්පා ඇතියහ, හිතෙහිහ, අනුකම්පා පිණිස දහම් දෙසති ' යි. එහෙයින් මහණෙනි, මෙහිලා තොපට මා විසින් යම් ධර්ම කෙනෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දෙයනලද්දහු ද, ඒ මෙසේ යැ : ' සතර සතිපට්ඨානායෝ යැ සතර සමාක්ෂ්‍රධානායෝ යැ සතර සෘද්ධිපාදයෝ යැ පඤ්චෙන්ද්‍රියයෝ යැ පඤ්චබලයෝ යැ සජ්‍යබොධාධිග්‍යෝ යැ ආයාදුෂ්ටාභිහිතමාර්ග යි. ඒ සත්තිස් බොධිපාක්කධර්මයන්හි සියල්ලන් විසින් මැ සමග්‍රවූවන් සතුටු වූවන් විවාද නො කරනුවන් විසින් හික්මියයුතු යැ.

තෙසද්ධව වො භික්ඛවෙ, සමෙන්නානං සමෙමාදමානානං අවිච්ඡේදනානං සික්ඛතං, තත්ථ සිසුං¹ ද්වෙ භික්ඛු අභිධම්මෙ නානාවාදා. තත්ථ වෙ තුමානං ඵවම්හං : ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මත්තානං අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍යඤ්ඤානො ච නාන’නති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ‘ආයස්මත්තානං ඛො අත්තො වෙච්ච නානං. බ්‍යඤ්ඤානො ච නානං. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ යථා අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍යඤ්ඤානො ච නානං මා ආයස්මත්තො විවාදං අපඤ්ඤා’ති. අථාපරෙසං ඵකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ‘ආයස්මත්තානං ඛො අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍යඤ්ඤානො ච නානං. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ යථා අත්තො වෙච්ච නානං බ්‍යඤ්ඤානො ච නානං මා ආයස්මත්තො විවාදං අපඤ්ඤා’ති. ඉති දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතො සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛෙට්ඨො.

තත්ථ වෙ තුමානං ඵවම්හං. ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මත්තානං අත්තො, හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ඤානො සමෙති’ති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ‘ආයස්මත්තානං අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ඤානො සමෙති. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ යථා අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ඤානො සමෙති. මා ආයස්මත්තො විවාදං අපඤ්ඤා’ති. අථාපරෙසං ඵකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ‘ආයස්මත්තානං ඛො අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ඤානො සමෙති. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ ‘යථා අත්තො හි ඛො නානං, බ්‍යඤ්ඤානො සමෙති. මා ආයස්මත්තො, විවාදං අපඤ්ඤා’ති. ඉති දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතො සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛෙට්ඨො.

තත්ථ වෙ තුමානං ඵවම්හං : ‘ඉමෙසං ඛො ආයස්මත්තානං අත්තො, හි ඛො සමෙති. බ්‍යඤ්ඤානො නාන’නති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ‘ආයස්මත්තානං ඛො අත්තො හි සමෙති. බ්‍යඤ්ඤානො නානං. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ ‘යථා අත්තො හි ඛො සමෙති. බ්‍යඤ්ඤානො නානං. අප්පමත්තකං ඛො පනෙතං යදිදං බ්‍යඤ්ඤානං මා ආයස්මත්තො අප්පමත්තකෙ විවාදං අපඤ්ඤා’ති. අථාපරෙසං ඵකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවච්චතරං මඤ්ඤෙය්‍යාථ, සො උපසංඝිකම්මා ඵවම්හං වචනීයො : ආයස්මත්තානං ඛො අත්තො හි ඛො සමෙති. බ්‍යඤ්ඤානො නානං. තදම්මාපෙතං ආයස්මත්තො ජානාථ ‘යථා අත්තො හි ඛො සමෙති බ්‍යඤ්ඤානො නානං. අප්පමත්තකං ඛො පනෙතං යදිදං බ්‍යඤ්ඤානං. මා ආයස්මත්තො අප්පමත්තකෙ විවාදං අපඤ්ඤා’ති. ඉති සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතඛං. සුග්ගතිනං සුග්ගතිනො ධාරෙතො දුග්ගතිනං දුග්ගතිනො ධාරෙතො යො ධම්මො යො විනයො යො භාසිතඛෙට්ඨො.

1. සිසංසු - මජ්ඣිම, සිඝු.

තවද මහණෙනි, සමග්‍ර ව සතුටු වෙමින් විවාද නො කෙරෙමින් භික්ෂුන් වහන්සේන් අතුරෙන් භික්ෂුහු දෙදෙනෙක් ඒ (සත්තිස් බොධිපාක්ෂිකධර්ම සම්බන්ධයෙන්) අභිධර්මයෙහි නානාවාද ඇත්තාහු වෙති. ඉදින් තොපට එහි ලා 'මේ ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදයෙහි) අර්ථ හෙයින් ද නානාත්වය ඇත. වාඤ්ඤාන හෙයින් ද නානාත්වය ඇතැ'යි මෙබඳු සිතෙක් වී නම්, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක්හු ඉතා සුවච්ඡාදි හඟනාහු ද, (ඔහු කරා) එළඹ භේ මෙසේ කියායුතු වන්නේ ය : 'ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදය) අර්ථ හෙයින් ද විවිධ යැ, වාඤ්ඤාන හෙයින් ද විවිධ යැ, යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් නානාත්වය ඇද්ද වාඤ්ඤාන හෙයින් නානාත්වය ඇද්ද, මේ කරුණෙහු ආයුෂ්මත්හු තෙල දනගන්නාහු ය. නහමක් ආයුෂ්මත්හු විවාදයට පැමිණෙත්' යි. යළි සමාන පක්ෂ ඇති අනා භික්ෂුන් අතුරෙන් යම් මහණෙක් 'ඉතා සුවච්ඡාදි හඟනාහු ද, (ඔහු වෙත) එළඹ භේ මෙසේ කියායුතු වන්නේ ය : ආයුෂ්මතුන්ගේ වාදය අර්ථ හෙයින් වෙනසි, වාඤ්ඤාන හෙයින් වෙනසි, යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් නානාත්වය ඇද්ද, වාඤ්ඤාන හෙයින් නානාත්වය ඇද්ද, මේ කරුණෙහු ආයුෂ්මත්හි, තෙපි තෙල දනගන්නාහු ය. නහමක් ආයුෂ්මත්හු විවාදයට පැමිණෙත්' යි. මෙසේ නපුරු කොට ගන්නා ලද්ද නපුරු කොට ගන්නා ලද හෙයින් ධාරියයුතු ය. මනාකොට ගන්නා ලද්ද මනාකොට ගන්නා ලද හෙයින් ධාරියයුතු ය. දුග්ගතිකය දුග්ගතික හෙයින් ධරා සුග්ගතිකය සුග්ගතික හෙයින් ධරා යම් ධර්මයෙක් යම් විනයෙක් වේ ද, ඒ (ධර්මවිනය) කියයුත්තේ යි.

ඉදින් තොපට එහි ලා මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් : මේ ආයුෂ්මතුන්ගේ වැලික් අර්ථ හෙයින් ම නානාත්වය ඇත, වාඤ්ඤාන හෙයින් සම වේ ය' යි. ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක්හු සුවච්ඡාදි හඟනාහු නම්, (ඔහු කරා) එළඹ එ මහණ මෙසේ කියායුතු වන්නේ ය. ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදයෙහි) අර්ථ හෙයින් ම නානාත්වය ඇත, වාඤ්ඤාන හෙයින් සම වෙයි. යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් ම නානාත්වය ඇද්ද, වාඤ්ඤාන හෙයින් සම වේ ද, එහෙයින් මේ කරුණෙහු ආයුෂ්මත්හි, තෙපි තෙල දනගන්නාහු යැ. නහමක් ආයුෂ්මත්හු විවාදයට පැමිණෙත්' යි. යළි සමාන පක්ෂ ඇති අනා භික්ෂුන් අතුරෙන් යම් මහණෙක්හු සුවච්ඡාදි හඟනාහු ද, (ඔහු කරා) එළඹ භේ මෙසේ කියායුතු වන්නේ ය : ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදය) අර්ථ හෙයින් ම නානාත්වය ඇත, වාඤ්ඤාන හෙයින් සම වෙයි. යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් ම නානාත්වය ඇද්ද වාඤ්ඤාන හෙයින් සම වේ ද, එහෙයින් මේ කරුණෙහු ආයුෂ්මත්හු තෙපි තෙල දනගන්නාහු ය. නහමක් ආයුෂ්මත්හු විවාදයට පැමිණෙත්' යි, මෙසෙයින් දුග්ගතිකය දුග්ගතික හෙයින් ධාරිය යුතු යැ. සුග්ගතිකය සුග්ගතික හෙයින් ධාරිය යුතු යැ. දුග්ගතිකය දුග්ගතික හෙයින් ධරා සුග්ගතිකය සුග්ගතික හෙයින් ධරා යම් ධර්මයෙක් යම් විනයෙක් වේ ද, ඒ (ධර්මවිනය) කියයුත්තේ යි.

ඉදින් තොපට එහි ලා මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් : මේ ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදය) වැලික් අර්ථ හෙයින් ම සම සම වෙයි. වාඤ්ඤාන හෙයින් නානාත්වය ඇතැ' යි. ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක් ඉතා සුවච්ඡාදි හඟනාහු නම්, (ඔහු කරා) එළඹ භේ මෙසේ කියායුතු වන්නේ ය : ආයුෂ්මතුන්ගේ (වාදය) වැලික් අර්ථ හෙයින් ම සම වෙයි. වාඤ්ඤාන හෙයින් නානාත්වය ඇත. යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් ම සම වේ ද, වාඤ්ඤාන හෙයින් නානාත්වය ඇද්ද, එහෙයින් මේ කරුණෙහු ආයුෂ්මත්හි, තෙපි දනගන්නාහු ය : 'යම් මේ වාඤ්ඤානෙයක් ඇද්ද, තෙල අල්පමාත්‍ර මැ ය. ආයුෂ්මත්හු අල්පමාත්‍ර කරුණෙහි නහමක් විවාදයට පැමිණෙත්' යි. ඉක්බිති සපක්ෂ වූ අනා භික්ෂුන් අතුරින් යම් මහණෙක් සුවච්ඡාදි හඟනාහු ද, වෙත එළඹ භේ මෙසේ කියායුතු වෙයි : ආයුෂ්මතුන්ගේ වාදය වැලික් අර්ථ හෙයින් සම වෙයි. වාඤ්ඤාන හෙයින් භින්න වෙයි. යම් පරිදි අර්ථ හෙයින් සම වේ ද වාඤ්ඤාන හෙයින් භින්න වේ ද තෙල වාඤ්ඤාන අල්පමාත්‍ර වෙයි. ආයුෂ්මත්හු තෙපි අල්පමාත්‍ර වාඤ්ඤානෙහි විවාදයට නහමක් වදා යන තෙල කරුණ ආයුෂ්මත්හු තෙපි මෙයින් දන්නේ මැනවි. මෙසෙයින් මොනොවට ගත් දය මොනොවට ගත් සෙයින් ධාරිය යුතු ය. වරදවා ගත් දය වරදවා ගත් සෙයින් ධාරිය යුතු ය. මොනොවට ගත් දය මොනොවට ගත් සෙයින් ධරා, වරදවා ගත් දය වරදවා ගත් සෙයින් ධරා යම් ධර්මයෙක් යම් විනයෙක් ඇද්ද ඒ දෙයිය යුතු ය.

* මෙම පොතෙහි පිටු 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තනු වේ නුමානං ඵවමිංගා : ‘ඉටෙං ඛෙ අංගඤ්ඤානං අත්තො වෙව සමේති. බ්‍යඤ්ඤානො ච සමේති’ති. තත්ථ යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤායාපං සො උපසඛික්ඛා ඵවමිංගා විචතියො : ‘අංගඤ්ඤානං ඛෙ අත්තො වෙව සමේති. බ්‍යඤ්ඤානො ච සමේති. තදුමිනාපෙතං අංගඤ්ඤානො ජානාපං ‘යථා අත්තො වෙව සමේති, බ්‍යඤ්ඤානො ච සමේති. මා අංගඤ්ඤානො විවාදං අපඤ්ඤාති’ති. අථාපරෙං එකතො පක්ඛිනානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤායාපං, සො උපසඛික්ඛා ඵවමිංගා විචතියො : ‘අංගඤ්ඤානං ඛෙ අත්තො වෙව සමේති, බ්‍යඤ්ඤානො ච සමේති. තදුමිනාපෙතං අංගඤ්ඤානො ජානාපං ‘යථා අත්තො වෙව සමේති, බ්‍යඤ්ඤානො ච සමේති. මා අංගඤ්ඤානො විවාදං අපඤ්ඤාති’ති. ඉති සුග්ගභිනං සුග්ගභිනතො ඛාරෙතබ්බං සුග්ගභිනං සුග්ගභිනතො ඛාරෙති; සො ඛලෙඛා, සො විනගො සො භාසිතබ්බො.

තෙසඤ්ච වේ, හික්කවේ, සම්මානානං සමේවාදමිනානං අවිච්චිනානං සික්කිතං, සිය අඤ්ඤානරහං හික්කුනො අපතති සිය වීතික්කමො තත්‍ර හික්කවේ, න චොදනාය තරිතබ්බං, පුග්ගලො උපපරික්ඛිතබ්බො, ඉති මග්ගඤ්ච අවිභෙසා භවිස්සති. පරස්ස ච පුග්ගලස්ස අනුපඝානො, පරෙ හි පුග්ගලො අකෙකාඛිනො අනුපනාහි අදකිද්විති සුප්පටිතිස්සග්ගි, සකෙකාමි ච, 'භං එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙනා කුසලෙ පටිට්ඨාපෙනා'ති. සචෙ හික්කවේ, එවමස්ස කල්ලං වචනාය.

තවෙ පන හික්කවෙ, එවමිය : 'මයං බො අව්හෙතා හවියානි. පරයා ව පුග්ගලයා උපසානො, පරො හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහි අදකිදිවි සුපාටිතියාහි, තනෙකාමි වාහං එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙනා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙනා. අපමානකං බො පනෙනං යදිදං පරයා පුග්ගලයා උපසානො. අථ බො එතදෙව ඛහුතරං, 'කොහං' තනෙකාමි එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙනා කුසලෙ පතිට්ඨාපෙනා'නි. තවෙ හික්කවෙ, එවමිය කල්ලං වචනං.

තවෙ පන හික්කවෙ, එවමිණ : ‘මිණං බො විහෙසං හපිණ්ණති, පරණ ව පුණ්ණරණං අනුපභංගො, පරෙ හි පුණ්ණලො අකෙකංගිනො අනුපනාහි අදකිදිට්ඨි දුපථිතිණ්ණගි. සකෙකාමි වාහං එතං පුණ්ණලං අකුසලා චුට්ඨාපෙති; කුසලෙ පතිට්ඨාපෙතුං. අපාමන්තකං ඛො පනෙතං. ‘සද්දං මිණං විහෙසං. අප්ඛො එතදෙව ඛත්තරං, සොහං සකෙකාමි එතං පුණ්ණලං අකුසලා චුට්ඨාපෙති; කුසලෙ පතිට්ඨාපෙතු’නති. තවෙ හික්කවෙ, එවමිණ කල්ලං වට්ඨනං.

සඳු පන භික්ඛවෙ, එවමෙය : මෙයාඤ්ඤා බෝ විහෙතා භවිතොති. පරෙයා ච පුග්ගාලෙයා උපසාදො. පඤ්ඤා භි පුග්ගාලො කොඛනො උපනාති අදකුද්දිසි දුපපට්ඨිතොග්ගි. සකෙකාමි වාහං එතං පුග්ගාලං අකුසලා චුට්ඨාපෙති; කුසලෙ පට්ඨාපෙතුං. අපාමනනකං බෝ පනෙතං 'සද්දං මෙයාඤ්ඤා විහෙතා පරෙයා ච පුග්ගාලෙයා උපසාදො, අථ බෝ එතදෙව ඛහුතරං 'සොහං සකෙකාමි එතං පුග්ගාලං අකුසලා චුට්ඨාපෙති; කුසලෙ පට්ඨාපෙතුං'නති. සඳු භික්ඛවෙ, එවමෙය කල්ලං වචනං.

1. ස්වභාවය - මූලාශ්‍රය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදින් එහි ලා තොටට මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් : ' මේ ආයුෂ්මතුන් ගේ වාදය අර්ථ විසිනු සම වෙයි, බාහුජන විසිනු සම වෙයි ' යි කියායි. එහි ලා යම් මහණකු සුවච්ඡාර කොට හඟනවු ද, වෙන පැමිණ ඒ මහණ මෙසේ කියැවුනු වෙයි : ආයුෂ්මතුන් ගේ (වාදය) අර්ථ විසිනු සම වෙයි, බාහුජන විසිනු සම වෙයි, ' යම් පරිදි අර්ථ විසිනු සම වෙයි, බාහුජන විසිනු සම වෙයි ද තෙල කරුණ මෙසෙයිනු ආයුෂ්මතුන් දන්තේ මැනව, එහෙයින් ආයුෂ්මත්තු විවාදයට නඟමක් වුව ' යි. යළි සපක්ෂ වූ අන්‍ය භික්ෂූන් අතුරෙන් යම් මහණකු සුවච්ඡාර කොට හඟනවු ද, වෙන එළැඹ ඒ මහණ මෙසේ කියැවුනු වෙයි : ' ආයුෂ්මතුන් ගේ වාදය අර්ථ විසිනු සම වෙයි. බාහුජන විසිනු සම වෙයි. යම් පරිදි අර්ථ විසිනු සම වෙයි, බාහුජන විසිනු සම වෙයි, තෙල කරුණ ආයුෂ්මත්ති, තෙපි මෙයිනු දැනුව, ආයුෂ්මත්ති, විවාදයට නඟමක් වුව ' යි. මෙසේ මොනොවට ගත් දය මොනොවට ගත් සෙයින් ධාරිය යුතු, මොනොවට ගත් දය මොනොවට ධරා ගෙන යම් ධර්මයෙක් යම් විනයයෙක් ඇද්ද එය දෙසිය යුතු.

මහණෙනි, සමඟ වූ සමඟ සතුටුවන විවාද නො කරන (ශික්ෂාශාසනයෙහි) භික්ෂු මෙන තොප අතුරෙන් අන්‍යකර මහණක් හට ඇවතෙක් වෙයි. අධ්‍යාපාරයෙක් වෙයි, වොද්‍යා පිණිස නො යා යුතු ය. සාපක්ෂික පුද්ගලයා පරික්ෂා කළ යුතු ය. (කිසේ යැ යත් :) මෙසේ පරික්ෂා කරත් ම මට ද වෙහෙස නො වෙයි, මෙරමා හට ද උපසාහ නො වෙයි, යම් හෙයකින් අනෙක් පුභුලා නො කීපෙනසුලු බද්ධවෙර නැති කර කොට ගත් දෘෂ්ටි නැති සුවසේ ඇවතින් මුදලියහෙනසුලුයෙක් වෙයි, මම වැලිත් තෙල පුභුලා අතුසලින් නැවත කුසල්හි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි ද ' යි කියායි. ඉදින් මහණෙනි, මෙසේ වේ නම්, (වොද්‍යා නඟා) කියන්නට හිසි වෙයි.

ඉදින් මහණෙනි, මෙබඳු සිත් වේ නම් : ' මට වැලිත් වෙහෙසෙක් නො වෙයි, පරපුභුල්හට දුක් උපදනේ වෙයි, අනෙක් පුභුලා කීපෙනසුලු බද්ධවෙර ඇති කර කොට නො ගත් දෘෂ්ටි ඇති වහා ඇවතින් නඟාලියැහෙන්නෙක් වෙයි, තවද මම තෙල පුභුලා ඇවතින් නඟා නිරාපක්ෂියෙහි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි. පරපුභුලාහට දුකෙක් වේ ය යන තෙල කරුණ අල්පමාත්‍ර වෙයි. වැලිත් (මම තෙල පුභුලා ඇවතින් නඟා නිරාපක්ෂියෙහි පිහිටුවාලන්නට හැක්කෙමි ' යන) තෙල කරුණ ම බහුතර වෙයි කියා යි. ඉදින් මහණෙනි, මෙසේ වේ නම් වොද්‍යා නඟා බණන්නට හිසි වෙයි.

ඉදින් මහණෙනි, මෙබඳු සිත් වේ නම් : ' මට වැලිත් වෙහෙස වෙයි, පරපුභුල්හට දුක් නො වෙයි, පරපුභුල් නො කීපෙනසුලු උපනාහ නැති කර කොට ගත් දෘෂ්ටි නැති දුක් සේ ඇවතින් මුදලියහෙනසුලුයෙක් වෙයි. මම තෙල පුභුල් ඇවතින් නඟා නිරාපක්ෂික භාවයෙහි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි, මට වෙහෙසක් වෙයි යන තෙල කරුණ අල්පමාත්‍ර ය, මම තෙල පුභුල් ඇවතින් මුද නිරාපක්ෂික භාවයෙහි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි යන තෙල කරුණ ම වැඩිතරම් වෙයි කියා යි. මහණෙනි, ඉදින් මෙසේ සිත් වේ නම්, වොද්‍යා නඟා බණන්නට හිසි වෙයි.

ඉදින් මහණෙනි, මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් : ' මට ද වෙහෙසෙක් වෙයි, පරපුභුල්හට ද දුකෙක් වෙයි, පරපුභුල් කීපෙනසුලු උපනාහ ඇති කර කොට ගත් දිට්‍ර නැති ඇවතින් දුකෙක් නඟාලියැහෙනසුලුයෙක් වෙයි. මම වැලිත් තෙල පුභුල් ඇවතින් මුද නිරාපක්ෂික භාවයෙහි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි, ' මට වෙහෙසෙක් වෙයි, පරපුභුල්හට දුකෙක් වෙයි යන තෙල අල්පමාත්‍ර කාරණයකි, වැලිත් ' මම තෙල පුභුල් ඇවතින් මුද නිරාපක්ෂික භාවයෙහි පිහිටුවාලන්නට හැකියෙමි යන තෙල ම බහුතර කාරණ වෙයි ' කියා යි. මහණෙනි, ඉදින් මෙබඳු සිත් වේ නම්, වොද්‍යා නඟා බණන්නට නිසි වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සචෙ පන භික්ඛවෙ, එවමය් : 'මය්ඤ්ච ඛො විහෙසා හවිසසති. පරය්ඤා ච පුග්ගලය්ඤා උපසංඝො, පරෙ හි පුග්ගලො කොධනො උපනාහි දකිදිට්ඨි දුප්ඵලිකිසසසති. න වාහං සකෙකාමි එතං පුග්ගලං අකුසලා වුට්ඨාපෙති කුසලෙ පතිට්ඨාපෙත්තු'නති. එවරුපෙ භික්ඛවෙ, පුග්ගලෙ උපෙක්ඛා නාතිමඤ්ඤිතබ්බො

තෙසඤ්ච වො භික්ඛවෙ, සමය්ඤානං සමමොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤය්ඤා වච්ඡංසාදරු¹ උප්පජ්ජය්ඤා දිට්ඨිපලාසො චෙතසො අභානො අප්පච්චයො අනභිරුද්ධි. තත්ථ එකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤය්ඤාථ, සො උපසංඝමිති ඵවමය්ඤා වච්ඡිකො : 'යං නො අචුසො, අමාකං සමය්ඤානං සමමොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤය්ඤා වච්ඡංසාදරු¹ උප්පජ්ජය්ඤා දිට්ඨිපලාසො චෙතසො අභානො අප්පච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්ඤාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්ඤා : 'යං නො අචුසො, අමාකං සමය්ඤානං සමමොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤය්ඤා වච්ඡංසාදරු¹ උප්පජ්ජය්ඤා දිට්ඨිපලාසො චෙතසො අභානො අප්පච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්ඤාති. එතං පනාචුසො ධම්මං අප්පභාය නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්ඤාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, එවං බ්‍යාකරෙය්ඤා : එතං ඛො අචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්ඤාති.

අථාපරෙසං එකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං යං භික්ඛුං සුවචතරං මඤ්ඤය්ඤාථ, සො උපසංඝමිති ඵවමය්ඤා වච්ඡිකො : යං නො අචුසො, අමාකං සමය්ඤානං සමමොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤය්ඤා වච්ඡංසාදරු¹ උප්පජ්ජය්ඤා දිට්ඨිපලාසො චෙතසො අභානො අප්පච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්ඤාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්ඤා : යං නො අචුසො, අමාකං සමය්ඤානං සමමොදමානානං අවිච්ඡේදමානානං සික්ඛතං අඤ්ඤමඤ්ඤය්ඤා වච්ඡංසාදරු¹ උප්පජ්ජය්ඤා දිට්ඨිපලාසො චෙතසො අභානො අප්පච්චයො අනභිරුද්ධි. තං ජානමානො සමානො² ගරහෙය්ඤාති. එතං පනාචුසො ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්ඤාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්ඤා : එතං ඛො අචුසො, ධම්මං අප්පභාය න නිබ්බානං සච්ඡිකරෙය්ඤාති.

තඤ්ඤෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුං පරෙ එවං පුච්ඡෙය්ඤා : අයං සමතො නො එතෙ භික්ඛු අකුසලා වුට්ඨාපෙති කුසලෙ පතිට්ඨාපිතාති. සමමා බ්‍යාකරමානො භික්ඛවෙ, භික්ඛු එවං බ්‍යාකරෙය්ඤා : ඉධාහං අචුසො, යෙන හගචා තෙත්ථපසිකමි, තස්ස මෙ හගචා ධම්මං දෙසෙසි, තාහං ධම්මං සුඤ්ඤා තෙසං භික්ඛුනං අහාසිං : තං තෙ භික්ඛු ධම්මං සුඤ්ඤා අකුසලා වුට්ඨාසිංසු. කුසලෙ පතිට්ඨාසිංසු'ති. එවං බ්‍යාකරමානො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු න චෙව අත්තානං උක්ඛංසෙති, න පරං විලොභති, ධම්මය්ඤා වාසුධම්මං බ්‍යාකරෙති, න ච කොචි සහධම්මකො වාදනුවාදෙ ගාරය්ඤා ධානං අගච්ඡති'ති.

ඉදමචොච හගචා අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගචතො හාසිතං අභිනික්ඛන්ති.

කිනති සුතං තතිගං.

1. {වච්ඡංසාදරු - මජ්ඣං.
{සංඛාදරු - සිඤ්ඤා.

2. සමය්ඤා - මජ්ඣං, PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදින් මහණෙනි, මෙසේ සිත් වේ නම්, 'මට ද වෙහෙසෙක් වෙයි, අනෙකාගට ද දුකෙක් වෙයි, අනෙක් පුතුල් කොපනයිලී වූ උපතාහි වූ තර කොටගත් දාෂ්ටිගති ඇති ඇවිතින් දුකසේ මුදලියා හෙතෙයෙක් වෙයි, මම වැලිත් තුළුන් ඇවිතින් මුදු නිරාපත්තික භාවයෙහි පිහිටුවාලන්නට නො හැකියෙමි' කියා යි. මහණෙනි, මෙබඳු පුතුල් කෙරෙහි මධ්‍යස්ථතා කළ යුතු.

මහණෙනි, සමග වූ සමග සතුටු වන උතුන් විවාද නො කරන ශික්ෂාශාසනයෙහි භික්ෂමන තොර පිළිබඳ උතුනට දාෂ්ටිවිපයාස වූ විත්තාසාන වූ සිතට නො සතුටු වූ සිත් නො අලවන වචනයෙක් උපදන්නේ ද, එහි දී සපක්ෂ භික්ෂුන් අතුරින් යම් මහණකු සුවචතර කොට හඟනාහු ද, වෙත පැමිණ හේ මෙසේ කියැයුතු වෙයි : 'ඇවත, සමග වූ සමග සතුටු වන උතුන් විවාද නො කරන අප පිළිබඳ උතුනට දාෂ්ටිවිපයාස වූ විත්තාසාන වූ නො සතුටට කරුණු වූ සිත් නො අලවන බයෙක් උපත. එය දැනීමින් ගර්භා කරන්නේ යයි' කියා යි. මහණෙනි, මොනොවට පවසන මහණ මෙසේ පවසන්නේ ය : (කෙසේ යැ :) 'ඇවත, සමග වූ සමග සතුටු වන උතුන් විවාද නො කරන ශික්ෂාශාසනයෙහි භික්ෂමන අප පිළිබඳ උතුනට දාෂ්ටිවිපයාස වූ විත්තාසාන වූ නො සතුටට කරුණු වූ ව්‍යාපාද ජනක වූ යම් බයෙක් උපන් ද, එබස දන්නේ මුදුහු ගරහති, ඇවත, තෙල කලහ හණ්ඩනධර්මය නො පියා නිවන් පසක් නො කරන්නේ ය' කියා යි. මහණෙනි, මොනොවට බණන මහණ මෙසේ බණන්නේ ය : (කෙසේ යැ :) 'ඇවත, තෙල කලහ හණ්ඩනධර්මය නො පියා නිවාණධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ නො කරන්නේ ය' යි.

ඉක්බිති සපක්ෂ වූ අත්‍යා භික්ෂුන් අතුරින් යම් මහණකු සුවචතර කොට හඟනාහු ද, වෙත එළැඹ ඒ මහණ මෙසේ කියැයුතු වෙයි : 'ඇවත, සමග වූ සමග සතුටු වූ උතුන් විවාදනො කරන ශික්ෂාශාසනයෙහි භික්ෂමන අප පිළිබඳ උතුනට යම් හෙයෙකින් දාෂ්ටි ප්‍රදස වූ චේතාසාන වූ අප්‍රත්‍යය වූ ව්‍යාපාදජනක වචනයෙක් උපන් ද, එය දන්නේ ගරහති' යි. මහණෙනි, මොනොවට පවසන මහණ මෙසේ පවසන්නේ ය : (කිසේ යැ :) 'ඇවත, සමග වූ සමග සතුටු වන උතුන් විවාද නො කරන ශික්ෂාශාසනයෙහි භික්ෂමන අප පිළිබඳ අනෙත්‍යාත්‍යයනට දාෂ්ටිප්‍රදස වූ චේතාසාන වූ අප්‍රත්‍යය වූ ව්‍යාපාදකාර වූ වාක්සංස්කාර යෙක් යම් හෙයකින් උපන් ද, එය දන්නේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගර්භා කරති. 'ඇවත, තෙල කලහ හණ්ඩනධර්මය හැරපියා මුත් නිවන් පසක් නො කළහෙන්නේ ය' යි කියා යි. මහණෙනි, මොනොවට බණන මහණ මෙසේ බණන්නේ ය : (කිසේ ය යත්) 'ඇවත, තෙල දහම නො පියා නිවන පසක් නො කළහෙන්නේ ය' යි.

මහණෙනි, ඉදින් අත්‍යයෝ ඒ මහණ මෙසේ පුළුවස්නාහු නම් : ආයුෂ්මතුන් විසින් තෙල භික්ෂුහු ඇවිතින් මුදු කුසල්භි පිහිටුවන ලද්දහු නො වේ ද' යි. මහණෙනි, මොනොවට බණන මහණ මෙසේ බණන්නේ ය : 'ඇවත, මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියෙමි, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මට දහම් දෙසූසේක. මම ඒ දහම අසා එ මහණුන්ට කීමි, ඒ මහණහු එ දහම අසා අකුසලින් නැඟිසිටියහ, මහණෙනි, මෙසේ බණන ඒ මහණ ආත්මොක්කම් නො ද කරන්නේ ය, පරපරිභවත් නො කරන්නේ ය, ධර්මානුධර්මත් පවසන්නේ ය, සහෙතුක වූ කිසිත් වාදනුවාදයෙක් ගර්භනීය තැනට නො ද එන්නේ ය' යි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක. ප්‍රිතිසොමනසායන් විසින් ගත් ඒ මහණහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ ඒ භාෂිතය අභිමුඛ ව ගෙන සතුටුවූහ.

තුන්වැනි කීතති සුත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 4

සාමගාම සුභං

එවං මෙ සුභං: එකං සමයං හගවා සකෙකසු විහරති සාමගාමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨා නාතපුතො¹ පාචායං අබුනා කාලකතො² භොති. තස්ස කාලකිරියාය³ හින්නා නිගණ්ඨා දොඩකජානා හණ්ඩනජානා කලහජානා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තීහි විතුදන්නා විහරන්ති. 'න නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි, කිං නිං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානියාසි? මිච්ඡා පටිපතො නම්මසි, අහමඤ්ඤි සම්මාපටිපතො. සතිතං මේ, අසතිතං තෙ. පුරෙ වචනියං පච්ඡා අවචි පච්ඡා වචනියං පුරෙ අවචි. ආවිණ්ණං⁴ තෙ විපරිච්ඡිතං, ආරොපිතො තෙ වාදො, නිග්ගහිතොසි, චර වාදපා-මොක්ඛාය, නිබ්බේදෙහි වා සචෙ පභොසි'ති. වඩො යෙව ඛො⁵ මඤ්ඤා නිගණ්ඨසු නාතපුතනියෙසු වත්තති.

යෙපි නිගණ්ඨස්ස නාතපුතස්ස සාවකා භිහි මදුතවසනා, තෙපි නිගණ්ඨසු නාතපුතනියෙසු නිබ්බින්නරූපා විරතතරූපා පටිච්චානරූපා, යථා තං දුරකකාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනියාණිකෙ අනුපසම්-සංවත්තනිකෙ අසම්මාසච්ඡුඤ්ඤාපවෙදිතෙ හින්නාදුපෙ අපාටිසරණේ'ති.

අථ ඛො චුඤ්ඤ සමණ්ඤ්ඤෙසො පාචායං වස්සං චුඤ්ඤො⁶ යෙන සාමගාමො යෙනායස්මා ආනඤ්ඤ තෙනුපසඛිකමි, උපසඛිකමිනා ආයස්මන්තං ආනන්දං අභිවාදෙති එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසින්නො ඛො චුඤ්ඤ සමණ්ඤ්ඤෙසො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: නිගණ්ඨා හනෙත, නාතපුතො පාචායං අබුනා කාලකතො. තස්ස කාලකිරියාය හින්නා නිගණ්ඨා දොඩකජානා හණ්ඩනජානා කලහජානා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තීහි විතුදන්නා විහරන්ති -පෙ- හින්නාදුපෙ අපාටිසරණේ'ති.

එවං චුඤ්ඤ ආයස්මා ආනඤ්ඤ චුඤ්ඤ සමණ්ඤ්ඤෙසං එතදවොච: අභි ඛො ඉදං ආචුඤ්ඤ චුඤ්ඤ, කථාපාහතං හගවිතං දස්සනාය. ආයාමාචුඤ්ඤ චුඤ්ඤ, යෙන හගවා තෙනුපසඛිකමිස්සාම, උපසඛිකමිනා එතමන්තං හගවිතො ආරොචෙස්සාමා'ති. එවං හනෙතති ඛො චුඤ්ඤ සමණ්ඤ්ඤෙසො ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොසි.

1. නාතපුතො - මජ්ඣං, සා.
2. කාලකතො - මජ්ඣං, සිමු.
3. කාලකිරියාය - මජ්ඣං,
4. අභිවිණ්ණං - මජ්ඣං. අභිවිණ්ණං - සිමු.
5. වඩො යෙවෙතො - සිමු, PTS.
6. { වස්සං චුඤ්ඤා - මජ්ඣං.
වස්සචුඤ්ඤා - PTS.

3. 1. 4

සාමගාම සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍යජනපදයෙහි වූ සාමග්‍රාමයෙහි වැඩවාස කරන සේක. එකල්හි භිගණ්ඨනාතසුත්‍ර පාචානුවර කල්‍රිය කළ නො බෝකල් ඇති වෙයි. ඔහු ගේ කාලක්‍රියායෙන් බුන් නුවටහු ද්විභාග වූවාහු හටගත් භණ්ඩන ඇත්තාහු හටගත් කලහ ඇත්තාහු විවාදපන්න වූවාහු උතුන් මුවසැකින් පෙළන්නාහු වෙසෙති. කෙසේ යැ : ' තෝ මේ ධර්මචිත්‍ය නො දැනති, මම මේ දහම්චිත්‍ය පිළිපැද දැනිමි, කිම තෝ මේ දහම්චිත්‍ය දැනති ද, තෝ වරදවා පිළිපන්නති, මම මොනොවට පිළිපන්නිමි, ම බස අර්ථ සංහිත ය, තා බස අර්ථසංහිත නො වෙයි. කැලම කියැයුත්ත පසුවලා කියෙහි, පසුවලා කියැයුත්ත කැලම කියෙහි, (විරකාලාසෙවන වශයෙන්) ආචීර්ණ වූ තාගේ වාදය පෙරැළිණ, තට වාදරොපණ කරන ලද, නිගන්නා ලද්දෙහි, වාදප්‍රමොක්ෂයට (උත්තර සපයමින්) ඇවිදුව, ඉදින් හැක්කෙහි නම්, හිරවුල් හෝ කරවයි ' කියා යි. නාතසුත්‍රයා සිසු නුවවුන් කෙරෙහි වඩයක් සෙයින් වැටෙයි.

භිගණ්ඨනාතසුත්‍රයා ගේ සුදු පිළිහඳනා යම් ගිහිසව කෙනෙක් ඇද්ද ඔහුත් වරදවා කී වරදවා දන්වාලූ අනෙකුත් අයෙකු වූ ක්ලෙශව්‍යුපශම පිණිස නො වැටෙන සමාක් සම්බුද්ධ නො වන්නකු විසින් කියන ලද බුන් පිහිට ඇති පිළිසරණ රහිත ධර්මචිත්‍යයෙක යම්සේ කලකිරෙත් ද, එසේ නාතසුත්‍ර අතැවැයි වූ නුවවුන් කෙරෙහි උකැටියැහැවී ඇත්තාහු නො ඇලුණාහු සත්කෘත්‍යක්‍රියායෙන් වැළැකුණාහු වෙති.

එසඳ වුදුසමණුද්දේස තෙරණුවෝ පාචානුවර වස්විසුවාහු සාමග්‍රාමයෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් සකසාවැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් වුදුසමණුද්දේස තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවනට තෙල කීහු : ' වහන්ස, භිගණ්ඨනාතසුත්‍ර පාචානුවර දී කල්‍රියකළ නො බෝකල් ඇත්තේ ය, ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන් බුන් නුවටහු දෙබෙ වූවාහු හටගත් භණ්ඩන ඇතියාහු හටගත් කලහ ඇතියාහු විවාදපන්න වූවාහු උතුන් මුවසැකින් විදුනාහු වාස කෙරෙහි ' . . . බුන් පිහිට ඇති පිළිසරණ නැති (වරදවා කී ධර්මචිත්‍යයෙක යම්සේ කල කිරෙත් ද එසෙයින් . . . කලකිරෙති.)

මෙසේ කී කල ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ වුදුසමණුද්දේස තෙරණුවනට තෙල කීහු : ' ඇවැත් වුදුසෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා සඳහා මේ කථාවස්තු පඩුරෙක් ඇත, යම්හ, ඇවත වුදුසෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹෙමිහ, එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කථාර්ථය සැලකරමිහ ' යි. ' වහන්ස, එසේ යැ ' යි වුදුසමණුද්දේස තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවනට පිළිවදන් දුන්හ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො ආයසො ච ආනන්දො චුන්දො ච සමණ්ණද්දෙසො යෙන හගවං තෙත්ථපසබ්බසිංසු, උපසබ්බසිංසු හගවන්තං අභිවාදෙති; එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයසො ආනන්දො හගවන්තං එතදවොච: අයං හන්තෙ, චුන්දො සමණ්ණද්දෙසො එවමාහ: නිගණ්ණො හන්තෙ, නානුප්පන්නො පාඨායං අධුනා කාලකන්තො. තස්ස කාලකිරියාය හින්නා නිගණ්ණො දොග්ගකථානා හන්තිනපථානා කලහකථානා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං චූඛසන්තිති විතුදන්තා විහරන්ති-පෙ-හින්නප්පෙ අපථවි-සරණෙ'ති. තස්ස මය්සං හන්තෙ, එවං හොති: මාගෙව හගවන්තො අවචගෙහ සබ්බෙ විවාදෙ උපපජ්. සොංඤ්ඤා විවාදෙ බහු ජනාභිතාය බහුජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනන්ධාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සාන'නති.

තං කීං මඤ්ඤාසි ආනන්ද, යෙ වො මයං ධම්මො අභිඤ්ඤා දෙසිතා සෙය්‍යපීදං: චන්තාරෙ සතිපට්ඨානා චන්තාරෙ සම්මප්පාධානා චන්තාරෙ ඉඤ්ඤාපාදා පඤ්ඤාසුභාසානි පඤ්ඤා බලානි සත්ත බොජ්ඣංගා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. පස්සාසි තො තිං ආනන්ද, ඉමෙසු ධම්මෙසු දොග්ගි හික්ඛු නානාවාදෙ'ති. යෙමෙ හන්තෙ, ධම්මො හගවතා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, සෙය්‍යපීදං: චන්තාරෙ සතිපට්ඨානා චන්තාරෙ සම්මප්පාධානා චන්තාරෙ ඉඤ්ඤාපාදා පඤ්ඤාසුභාසානි පඤ්ඤා බලානි සත්ත බොජ්ඣංගා අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. නාහං පස්සාමි ඉමෙසු ධම්මෙසු දොග්ගි හික්ඛු නානාවාදෙ. යෙ ච ඛො' හන්තෙ, පුග්ගලා හගවන්තං පතියායමානරූපා විහරන්ති. තෙපි හගවන්තො අවචගෙහ සබ්බෙ විවාදං ජනෙය්‍යං අජ්ඣාජ්ඣෙ වා අධිපාතිමොක්ඛෙ වා. සොංඤ්ඤා විවාදෙ බහුජනාභිතාය බහුජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනන්ධාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සාන'නති.

අපමන්තකො සො ආනන්ද, විවාදෙ යදිදං අජ්ඣාජ්ඣෙ වා අධිපාතිමොක්ඛෙ වා. මග්ගෙ වාපි ආනන්ද, පටිපදාය වා සබ්බෙ විවාදෙ උපපජ්මානො උපපජෙය්‍ය. සොංඤ්ඤා විවාදෙ බහුජනාභිතාය බහු-ජනාසුඛාය බහුතො ජනස්ස අනන්ධාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙව-මනුස්සාන'නති.

ජයිමානි ආනන්ද, විවාදමූලානි. කතමානි ඡ: ඉධානන්ද, හික්ඛු කොධන්තො හොති උපනාති, යො සො ආනන්ද හික්ඛු කොධන්තො හොති උපනාති, සො සන්ථරිපි අගාරවො විහරති අපාතිස්සො. ධම්මෙපි අගාරවො විහරති අපාතිස්සො. සබ්බෙපි අගාරවො විහරති අපාතිස්සො. සික්ඛායෙපි න පරිපුරකාරී හොති. යො සො ආනන්ද, හික්ඛු සන්ථරි අගාරවො විහරති අපාතිස්සො. ධම්මෙ -පෙ- සබ්බෙ අගාරවො විහරති අපාතිස්සො. සික්ඛායෙ න පරිපුරකාරී හොති. සො සබ්බෙ විවාදං ජනෙති, යො හොති විවාදෙ බහුජනාභිතාය බහුජනා-සුඛාය බහුතො ජනස්ස අනන්ධාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුස්සානං. එවරූපං වෙ තුමෙහ ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා සමනුපසෙය්‍යායාම. තත්ත තුමෙහ ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාද-මූලස්ස පහානාය වායමෙය්‍යාම. එවරූපං වෙ තුමෙහ ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣන්තං වා බහිඤ්ඤා වා න සමනුපසෙය්‍යායාම. තත්ත තුමෙහ ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමූලස්ස අයතීං අනවස්සවාය පටිපජෙය්‍යායාම. එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමූලස්ස පහානං හොති, එවමෙතස්ස පාපකස්ස විවාදමූලස්ස අයතීං අනවස්සවො හොති.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනාද තෙරණුවන් හා වුද්ධසමණ්දදෙස තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹීයහ. එළැඹ භාගාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස්වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනාද තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළෝ : ' වහන්ස, මේ වුද්ධසමණ්දදෙස තෙරණුවෝ මෙසේ කියති : (කිසේ යැ :) ' වහන්ස, නිගණ්ඨනාතපුත්‍ර පාවානුවර මෙසඳ කල්ලරිය කළේ යැ, ඔහුගේ කාලක්‍රියායෙන් බුන් නුවටහු දෙබේ වැ හණ්ඩනජාන වැ කලහජාන වැ විවාදපන්න වැ උතුන් මුවසැකිත් විදුම්න් වාස කෙරෙති, . . . බුන් පිහිට ඇති පිළිසරණ නැති (වරදවා කී ධර්මවිනයෙක කලකිරෙනුවන් සෙයින් උන්ගේ ගිහිසවටෝ ද උන් කෙරෙහි කල කිරුණහ.) වහන්ස, දිට මෙවන් සිතෙක් පහළ වෙයි : භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවැ මෙන් සතුන් කෙරෙහි නහමක් විවාද උපදිවා, (කවර හෙයින් ?) ඒ විවාද බොහෝ දෙකට අහිත පිණිස බොහෝදෙකට නොසුව පිණිස බොහෝදෙකට අනාර්ථ පිණිස දෙවිච්ඡික්ෂ්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වේ ද එහෙයින්.

ආනන්දය, ඒ කෙසේ හිතී, මා විසින් තොපට යම් ධර්ම කෙනෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දෙසන ලදහු ද, ඔහු කවරහ යක් : සතර සිව්ටන්හු යැ, සතර සමාක් ප්‍රධානයෝ යැ, සතර සෘද්ධිපාදයෝ යැ, පඤ්චෙන්ද්‍රියයෝ යැ, පඤ්ච බලයෝ යැ, සජ්ජ බොධාධිගයෝ යැ, ආයාඤ්ජාධිගිකමාර්ගය යන මොහු යි. ආනාදය, තෙපි මේ ධර්මයන් කෙරෙහි හිත්තවාද වූ දෙ මහණ කෙනකුදු දක්නාව ? වහන්ස, භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් යම් මේ ධර්ම කෙනෙක් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දෙසන ලදහු ද, ඔහු කවරහ යක් : සතර සිව්ටන් හු යැ, සතර සමාක්ප්‍රධානයෝ යැ, සතර සෘද්ධිපාදයෝ යැ, පඤ්චෙන්ද්‍රියයෝ යැ, පඤ්ච බලයෝ යැ, සජ්ජ බොධාධිගයෝ යැ ; ආයාඤ්ජාධිගිකමාර්ගය යන මොහු යි. මම මේ ධර්මයන් කෙරෙහි හිත්තවාද වූ දෙ මහණ කෙනකුදු නො දක්මි. වහන්ස, යම් මැ පුද්ගල කෙනෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ ඇසුරු කරන්නාහු වාස කෙරෙත් ද, ඔහුද භාගා වතුන් වහන්සේ ගේ ඇවැමෙන් ආජීවනිමිත්තෙහි හෝ (කද්දා) ප්‍රාතිමොක්ෂ නිමිත්තෙහි හෝ සධ්‍යයා කෙරෙහි විවාද දනවන්නාහු නම් ඒ විවාද බොහෝදෙකට අහිත පිණිස බොහෝදෙකට දුක් පිණිස බොහෝදෙකට අනාර්ථ පිණිස දෙවිච්ඡික්ෂ්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වැටෙති ' සැලකළෝ.

ආනාදය, ආජීවනිමිත්තෙහි වේවයි, අධිප්‍රාතිමොක්ෂනිමිත්තෙහි වේවයි යම් මැ විවාදයක් ඇත්නම් ඒ විවාද අල්පමාත්‍ර විවාදයෙකි, ආනන්දය, මාර්ගය නිමිති කොට හෝ ප්‍රතිපත් නිමිති කොට හෝ උපද්‍රවාවිවාදයක් වේ නම් ඒ විවාද බොහෝදෙකට අහිත පිණිස බොහෝදෙකට දුක් පිණිස බොහෝදෙකට අනාර්ථ පිණිස දෙවිච්ඡික්ෂ්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වැටෙයි.

ආනාදය, මේ විවාදමූලයෝ සදෙනෙකි, කවර සදෙනෙක යක් : ආනාදය, මේ ස්වනෙහි මහණෙක් කිපෙනසුලු වූයේ බද්ධවෙර ඇතියේ වේ ද, ආනන්දය, යම් ඒ මහණෙක් කිපෙනසුලු වූයේ බද්ධවෙර ඇතියේ වේ නම්, ඒ මහණ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහිද අගෞරව ව යටත් පැවැතුම් නැති ව වාස කෙරෙයි, ධර්මය කෙරෙහි ද ගෞරව නැති ව ප්‍රතිග්‍රය නැති ව වාස කෙරෙයි, සධ්‍යයා කෙරෙහි ද ගෞරව නැති ව අප්‍රතිග්‍රය ව වාස කෙරෙයි, ශික්ෂායෙහි ද පරිපූරකාරී නො වෙයි. ආනන්දය, යම් මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව රහිත ව ප්‍රතිග්‍රය රහිත ව වාස කෙරේ ද, ධර්මය කෙරෙහි . . . ගෞරව රහිත ව ප්‍රතිග්‍රය රහිත ව වාස කෙරේ ද, ශික්ෂායෙහි පරිපූරකාරී නො වේ ද, හේ සධ්‍යයා කෙරෙහි විවාද දනවා ද, ඒ විවාද බොහෝදෙකට අහිත පිණිස බොහෝදෙකට දුක් පිණිස බොහෝදෙකට අනාර්ථ පිණිස දෙවිච්ඡික්ෂ්නට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වැටේ. ඉදින් ආනන්දය, තෙපි මෙවන් විවාදමූලයක් තමා තුළ හෝ බැහැර හෝ දක්නාහු නම්, ආනන්දය, එහි ලා තෙපි ඒ පාපක වූ විවාදමූලයා ගේ මැ ප්‍රහාණය පිණිස ව්‍යායාම කරව, ඉදින් ආනාදය, තෙපි මෙබඳු විවාදමූලයක් තමා කෙරෙහි හෝ මෙරමා කෙරෙහි හෝ නො දක්නාහු නම්, ආනන්දය, එහි ලා තෙපි පාපක වූ ඒ විවාදමූලයා ගේ මැ මතු නුපදනා පිණිස පිළිපදව. මෙසේ තෙල පාපක විවාදමූලයාගේ ප්‍රහාණය වෙයි. මෙසේ තෙල විවාදමූලයා ගේ මතු නො ඉපැදිම වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු මක්ඛි හොති පලාසි -පෙ- ඉය්‍යුක්ඛි හොති මච්ඡරි -පෙ- සථො හොති මායාපි -පෙ- පාපිච්ඡෙත්, හොති චේත්තදිට්ඨි -පෙ- සන්දිට්ඨිපරමාසි හොති ආධ්‍යානගාති¹ දුප්පට්ඨිකාගති. යො සො ආනන්ද, භික්ඛු සන්දිට්ඨිපරමාසි හොති ආධ්‍යානගාති දුප්පට්ඨිකාගති. සො සන්ථරිපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, ධම්මෙපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, සබ්බෙපි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, සික්ඛායපි න පරිපුරකාරී හොති. යො සො ආනන්ද, භික්ඛු සන්ථරි අගාරවො විහරති අප්පතියොං, ධම්මෙ -පෙ- සබ්බෙ -පෙ- සික්ඛාය න පරිපුරකාරී හොති. සො සබ්බෙ විවාදං ජනෙති. යො හොති විවාදෙ ඛුප්පනාතිතාය ඛුප්පනාසුඛාය ඛුප්පනො ජනස්ස අනන්ධාය අභිතාය දුක්ඛාය දෙවමිත්තස්සානං. එවරුපං වෙ තුමො ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣත්තං වා ඛිඤ්ඤා වා සමනුපසොග්ගාථ. තත්‍ර තුමො ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමූලස්ස පභානාය වායමොග්ගාථ. එවරුපං වෙ තුමො ආනන්ද, විවාදමූලං අජ්ඣත්තං වා ඛිඤ්ඤා වා න සමනුපසොග්ගාථ. තත්‍ර තුමො ආනන්ද, තස්සෙව පාපකස්ස විවාදමූලස්ස ආගතීං අනවස්සවාය පටිපජ්ජෙග්ගාථ එවමෙනස්ස පාපකස්ස විවාද- මූලස්ස පභානං හොති. එවමෙනස්ස පාපකස්ස විවාදමූලස්ස ආගතීං අනවස්සවො හොති. ඉමාති ඛො ආනන්ද, ඡ විවාදමූලාති.

චත්තාරිමාති ආනන්ද, අධිකරණාති. කතමාති චත්තාරි: විවාදාධිකරණං අනුවාදාධිකරණං ආපත්තාධිකරණං කිවාධිකරණං, ඉමාති ඛො ආනන්ද චත්තාරි අධිකරණාති.

සත්ත ඛො පනිමේ ආනන්ද, අධිකරණසම්ථා උප්පනුප්පනානං අධිකරණානං සම්ථාය වුපසමාය, සමමුඛාවිනයො දුතඛෙඛො සතිවිනයො දුතඛෙඛො අමුලඛවිනයො දුතඛෙඛො පටිඤ්ඤාය කාරෙතඛෙඛො යෙභ්බසාසිකා තස්සපාපිග්ගසිකා තිණවත්ථාරකො'ති.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, සමමුඛාවිනයො හොති: ඉධානන්ද භික්ඛු විවදන්ති ධම්මොති වා අධම්මොති වා විනයොති වා අවිනයොති වා. තෙහානන්ද* භික්ඛුහි සබ්බෙහෙව සමග්ගෙහි සන්තිපතිතඛෙඛං. සන්තිපතිතා: ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතඛෙඛං. ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතා: යථා තත්ථ සමෙති. තථා තං අධිකරණං වුපසමෙතඛෙඛං. එවං ඛො ආනන්ද, සමමුඛාවිනයො හොති. එවඤ්ඤා පනිධෙකච්චානං අධිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං සමමුඛාවිනයෙන.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, යෙභ්බසාසිකා හොති: තෙ වෙ ආනන්ද, භික්ඛු න සකෙකානති තං අධිකරණං තයමිං ආවාසෙ වුපසමෙතුං. තෙහානන්ද, භික්ඛුහි යයමිං ආවාසෙ ඛුප්පතරි භික්ඛු, සො ආවාසො ගත්තඛෙඛං. තත්ථ සබ්බෙහෙව සමග්ගෙහි සන්තිපතිතඛෙඛං. සන්තිපතිතා: ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතඛෙඛං. ධම්මනෙතති සමනුමජ්ජිතා: යථා තත්ථ සමෙති, තථා තං අධිකරණං වුපසමෙතඛෙඛං. එවං ඛො ආනන්ද, යෙභ්බසාසිකා හොති. එවඤ්ඤා පනිධෙකච්චානං අධිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං යෙභ්බසාසිකාය.

1. ආධ්‍යානගාති - මජ්ඣං.
2. තෙතෙව ආනන්ද - සිඬ්ඪි, සායා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද ආනන්දය, මහණ භූතමකු වෙයි, යුගග්‍රාහලක්ෂණ ප්‍රදය ඇති වෙයි, . . . ඊෂ්ඨා ඇති වෙයි, මසූරු ඇති වෙයි, . . . ශය වෙයි, මායාවී වෙයි, . . . පාපෙච්ඡ වෙයි, මිත්ථ්‍යා දෘෂ්ටික වෙයි . . . යුගග්‍රාහ ඇතියේ මුද්වාලියැ නො හෙතෙමේ සිය දිවු පරාමර්ශකරනසුලු වෙයි, ආනන්දය, යම් ඒ මහණෙක් ආධ්‍යාතමානී වැ දුප්පවිනිස්සග්ගී වැ සිය දෘෂ්ටිය ම පරාමර්ශ කරනසුලු වේ නම් හේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ද ගෞරව රහිත වැ ප්‍රතිශ්‍රය රහිත වැ වාස කෙරෙයි, ධර්මය කෙරෙහිද අගෞරව වැ ප්‍රතිශ්‍රය රහිත වැ වාස කෙරෙයි, සධ්දියා කෙරෙහිද ගෞරව රහිත වැ ප්‍රතිශ්‍රය රහිත වැ වාස කෙරෙයි, ශික්ෂාශාසනයෙහි ද පරිපූරකාරී නො වෙයි. ආනන්දය, යම් ඒ මහණෙක් ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි අගෞරව වැ ප්‍රතිශ්‍රය රහිත වැ වාස කෙරේ ද, ධර්මය කෙරෙහි . . . සධ්දියා කෙරෙහි . . . (ප්‍රතිශ්‍රය රහිත වැ වාස කෙරේ ද) ශික්ෂායෙහි පරිපූරකාරී නො වේ ද, හේ සධ්දියා කෙරෙහි විවාද දනවයි, ඒ විවාද බොහෝ දෙතාට අහිත පිණිස බොහෝදෙතාට දුක් පිණිස බොහෝ දෙතාට අනාර්ථ පිණිස දෙව්විනිස්සනට අහිත පිණිස දුක් පිණිස වෙයි. ඉදින් ආනන්දය, තෙපි මෙබඳු විවාදමූලයක් තමා කෙරෙහි හෝ මෙරමා කෙරෙහි හෝ නුවණින් දක්නු නම්, ආනන්දය, තෙපි ඒ පාපක විවාදමූලයා ගේ මැ ප්‍රභාණය පිණිස වැයම් කරව. ඉදින් ආනන්දය, තෙපි මෙබඳු විවාද මූලයක් තමා කෙරෙහි හෝ මෙරමා කෙරෙහි හෝ නො දක්නු නම්, ආනන්දය, තෙපි එහි ලා ඒ පාපක විවාද මූලයා ගේ මැ මතු නො ඉපද්ම පිණිස පිළිපදව, මෙසේ තෙල පාපක විවාදමූලයා ගේ ප්‍රභාණ වෙයි, මෙසේ තෙල පාපක විවාදමූලයා ගේ මතු නො ඉපද්ම වෙයි. ආනන්දය, මොහු සවැදුරුම් විවාදමූලයෝ යි.

ආනන්දය, මේ අධිකරණයෝ සතරදෙනෙකි. කවර සතරදෙනෙක යත් : විවාදාධිකරණ යැ, අනුවාදාධිකරණ යැ, ආපත්තාධිකරණ යැ, කිව්වාධිකරණ යි. ආනන්දය, මොහු සතර අධිකරණයෝ යි.

යළි ආනන්දය, මේ අධිකරණසමථයෝ සත්දෙනෙක් වෙති : 'උපනුපත් අධිකරණ යත් ගේ ශමථය පිණිස චුත්‍රපශමය පිණිස (වතුර්විධ සම්මුඛතායෙන්) සම්මුඛාවිනය දිය යුතු ය. (රහත් මහණහට වෙදනා නො කරනු සඳහා) සතිවිනය දියයුතු යැ (උමතු ව සිටි මහණහට වෙදනා නො කරනු සඳහා) අමුල්භවිනය දියයුතු යැ, (ඇවත පිළිගන්නාහට) ප්‍රතිභද්‍යෙන් කටයුතු යැ, (ධර්මවාදීන් ගේ බාහුලයෙන් කරන) යෙභ්‍යාසසිකා යැ, (පාපොත්සද පුද්ගල හට කරන) තස්සපාපියාසිකා යැ, තිණ්වත්ථාරකකර්ම යැ යන මොහු යි.

ආනන්දය, කිසෙයින් සම්මුඛාවිනය වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙහි භික්ෂු කෙනෙක් ධර්ම යැ කියා හෝ අධර්ම යැ කියා හෝ විනය යැ කියා හෝ අවිනයයැකියා හෝ විවාද කෙරෙයි. ආනන්දය, සමහ වූ එ හැම භික්ෂුහු රැස්විය යුතු වෙති. රැස් වැ ධර්මනීතිය විමසියැ යුත්ති යැ, ධර්මනීතිය විමසා ඒ ධර්මන්‍යායයෙහි යම්සේ සම වේ ද, එසෙයින් ඒ අධිකරණය සන්තිදුර්විය යුතු. ආනන්දය, මෙසේ සම්මුඛාවිනය වෙයි. යම් අධිකරණ යෙක් යම් සම්මුඛාවිනයෙකින් සන්තිදේ ද, මෙසෙයින්ද මෙහි ඇතැම් විවාදාධිකරණයන් ගේ සන්තිදීම වේ.

කිසෙයින් ආනන්දය යෙභ්‍යාසසිකා වෙයි යත් : ඉදින් ආනන්දය, ඒ භික්ෂුහු ඒ අධිකරණය ඒ ආවාසයෙහි (හිඳ) සන්තිදුර්වාලන්නට නො හැකි වෙත් ද, ආනන්දය, ඒ භික්ෂුන් විසින් යම් ආවාසයෙක බහුතර භික්ෂුහු වෙසෙත් ද, ඒ ආවාසය ගත්තවා වෙයි. (ඒ ආවාසයට යායුතුයි) එහි සමහ වූ හැම භික්ෂුහු මැ රැස්විය යුත්තාහ. රැස්වැ ධර්මන්‍යාය විමසියැ යුතු ය. ධර්මන්‍යාය විමසා එහි යම්සේ සම වේ ද, එසෙයින් ඒ අධිකරණය සන්තිදුර්විය යුතු. ආනන්දය, මෙසේ යෙභ්‍යාසසිකා වෙයි. යම් අධිකරණයෙක් යම් යෙභ්‍යාසසිකායෙකින් සන්තිදේ ද, මෙසෙයින්ද මේ ශාසනයෙහි කිසි අධිකරණ කෙනකුත් ගේ චුත්‍රපශම වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, සතිවිනයො හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣ-සාමනෙතෙන වා ‘සරතායසමා ඵවරුපිං¹ ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජතා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමන්තං වා’ති. සො ඵවමාහ: ‘න ඛො අහං ආවුසො, සරුම් ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජතා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමන්තං වා’ති. තස්ස ඛො ආනන්ද², භික්ඛුනො සතිවිනයො දුතබ්බො. ඵවං ඛො ආනන්ද, සතිවිනයො හොති. ඵවඤ්ඤා පතිධෙකච්චානං අභිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං සතිවිනයෙන.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, අමුලාභිනයො හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣ-සාමනෙතෙන වා සරතායසමා ඵවරුපිං¹ ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජතා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමන්තං වාති. සො ඵවමාහ: ‘න ඛො අහං ආවුසො, සරුම් ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජතා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමන්තං වා’ති. තමෙන සො නිබ්බේධෙනං අතිවේධෙති³ ඉඛ්සායසමා සාමුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ජතා පාරුජ්ඣං වා පාරුජ්ඣසාමන්තං වා’ති. සො ඵවමාහ: ‘අහං ඛො ආවුසො, උමාදං පාපුණ්ඨං වෙනසො විපරියෙසං.⁴ තෙන මෙ උමමතතකෙන ඛසුං අසාමණ්ණකං අජ්ඣාපිණ්ණං භාසිතපරිකන්තං⁵, නාහං තං සරුම්. මුලෙන මෙ එතං කතන්ති. තස්ස ඛො ආනන්ද, භික්ඛුනො අමුලාභිනයො දුතබ්බො. ඵවං ඛො ආනන්ද, අමුලාභිනයො හොති. ඵවඤ්ඤා පතිධෙකච්චානං අභිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං අමුලාභිනයෙන.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, පරිඤ්ඤාතකරණං හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු වොදිතො වා අවොදිතො වා⁶ ආපත්තිං සරති විවරති උත්තානිකරොති. තෙනානන්ද, භික්ඛුනා බුඬ්ඤ්ඤා භික්ඛු⁷ උපසංකප්පිතො ඵකංසං විවරං කතො පාදෙ වන්ති⁸ උත්තංසං නිසිදිතො අඤ්ඤා පසංගෙහො ඵවමසා වචනියො ‘අහං භනෙත, ඉත්තංසං ආපත්තිං ආපනෙතා, තං පරිදෙසෙමි’ති. සො ඵවමාහ: ‘පසංසි’ති, ‘පසංසිමි’ති.⁹ ආයතිං සංවරං ආපජ්ජෙය්‍යාසිති¹⁰ සංවරං ආපජ්ජෙය්‍යාමිති.¹¹ ඵවං ඛො ආනන්ද, පරිඤ්ඤාතකරණං හොති. ඵවඤ්ඤා පතිධෙකච්චානං අභිකරණානං වුපසමො හොති, යදිදං පරිඤ්ඤාතකරණෙන.

කථඤ්ඤා ආනන්ද, තස්සපාපියසසිකා¹¹ හොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු භික්ඛුං ඵවරුපාය ගරුකාය ආපත්තියා වොදෙති පාරුජ්ඣකෙන වා පාරුජ්ඣසාමනෙතෙන වා, ‘සරතායසමා ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං

1. ඵවරුපං - සභා. 2. තස්ස ඛො ඵවං ආනන්ද - සිමු, සභා, PTS.
3. නිබ්බේධෙනං අතිවේධෙති - සභා.
4. විපරියෙසං - මජ්ඣං, PTS. 5. පරිකප්පතං - මජ්ඣං.
6. වුදිතො වා අවුදිතො වා - සභා.
7. බුඬ්ඤ්ඤා - මජ්ඣං, සිමු.
8. ආමි පසංසමිති - සිමු, මජ්ඣං.
9. ආයතිං සංවරෙය්‍යාසිති - මජ්ඣං.
10. සංවරෙය්‍යාමිති - මජ්ඣං.
11. තස්සපාපියසසිකා - මජ්ඣං, සභා.

ආනන්දය, කිසෙය්‍යිත් සත්ථිතය වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙනි මහණ මෙබඳු ගරුකාපත්තියෙකින් මහණක්හු සොයයි : පරාර්ථකයෙන් වෙවයි ඇවත් අවත් ආයුෂ්මත් පරිථි හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත හෝ මෙබඳු ගරුකාපත්තියක් සිහි කෙරේදයි. ඒ මහණ මෙසේ කියයි : ' ඇවත, ඇවත් අවත් මම පාරාර්ථක හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත හෝ මෙබඳු ගරුකාපත්තියක් සිහි නො කරමි ' ආනන්දය, ඒ මහණහට සත්ථිතය දියයුතු. ආනන්දය මෙසේ සත්ථිතය වෙයි. සත්ථිතයෙන් යම් අධිකරණයක් ව්‍යුපසම වේ ද, ආනන්දය, මෙසෙය්‍යිත්‍යු මෙ සස්තෙනි කිසි අනුවාදාධිකරණ කෙනකුන්ගේ ව්‍යුපසම වෙයි.

ආනන්දය, කිසෙය්‍යිත් අමුල්භවිතය වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙනි මහණ පාරාර්ථකයෙන් වෙවයි පාරාර්ථකසාමන්තයෙන් වෙවයි මෙබඳු ගරුකාපත්තියකින් මහණකු සොයයි : ' ආවුත් අවත් ආයුෂ්මත් පාරාර්ථක හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත හෝ මෙබඳු ගරුකාපත්තියක් සිහි කෙරේ ද ' යි. හේ මෙසේ කියයි : ' ඇවත, ඇවත් අවත් මම පාරාර්ථක හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත හෝ මෙබඳු ගරුකාපත්තියක් සිහි නො කරමි ' ඒ වොදක මහණ ඇවුත්වෙච්චි හරන තෙල වුදිත මහණහු තර කොට ඇවතින් වෙළෙයි : ' ඇවුත් අවත් ආයුෂ්මත් පාරාර්ථක හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත හෝ මෙබඳු ගරුකාපත්තියක් ඉදින් සිහි කරති නම්, එයින් ආයුෂ්මත් මනාකොට මැ දනුව ' යි. (එසඳ) ඒ වුදිත මහණ මෙසේ කියයි : ' ඇවත මම වූ කලි චිත්තවිපයඛාස වූ උන්මාදයට පැමිණියෙමි, උමතු වූ මා විසින් බසින් බිණු කයින් කළ බොහෝ නො සරුප් ද ආචාර බිඳ කරන ලද. මම ඒ නො සිහි කරමි, සම්මුඛ වූ මා විසින් තෙල කැරුණේ ය ' යි. ආනන්දය, ඒ මහණ හට අමුල්භවිතය දියයුතු. ආනන්දය, මෙසේ අමුල්භවිතය වෙයි. යම් අධිකරණයක් යම් අමුල්භවිතයෙකින් සන්තිදේ ද, මෙසෙය්‍යිත් මෙ සස්තෙනි කිසි අනුවාදාධිකරණ කෙනකුන්ගේ සන්තිදීම වෙයි.

කිසෙය්‍යිත් ආනන්දය, පටිඤ්ඤාකරණ වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙනි මහණ වොදිත වූයේ හෝ අවොදිත වූයේ හෝ ඇවුත් සිහි කෙරෙයි, විචර කෙරෙයි, පාළ කෙරෙයි. ආනන්දය, ඒ මහණහු විසින් වාද්ධතර මහණ වෙත එළැඹ සිවුරු එකස් කොට පාසඟුළුවන් වැද උච්ඡ්‍රයෙන් හිඳ ඇදිලි බැඳ මෙසේ කියයුතු වෙයි : ' වහන්ස ,මම මෙනම් ඇවුත් අවන්මි, එ ඇවුත් දෙයමි ' හේ මෙසේ කියයි : ' දක්තෙනි ද ' යි. ' දක්මි '. ' මතුයෙහි සංවරයට පැමිණෙහි ' යයි. ' සංවරයට පැමිණෙමි ' යි. ආනන්දයෙනි, මෙසේ පටිඤ්ඤාකරණ වෙයි. යම් අධිකරණයක් යම් පටිඤ්ඤාකරණ නම් සමථ-යෙකින් සන්තිදේ ද, මෙසේත් මෙ සස්තෙනි ඇතැම් ආපත්තාධිකරණ කෙනකුන්ගේ ව්‍යුපසම වෙයි.

ආනන්දය, කිසෙය්‍යිත් ' තස්සපාපියාසිකා ' වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙනි මහණ මහණක්හට පරිථි ඇවතින් වෙවයි පාරාර්ථකසාමන්තයෙකින් වෙවයි ' ආයුෂ්මත් පරිථි හෝ පාරාර්ථකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බඳු ගරු ඇවුතකට පැමිණියේ සිහි කෙරේව ' යි. මෙ බඳු ගරු ඇවුතෙකින් වොදනා කෙරෙයි. හේ මෙසේ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. තමෙනං සො නිබ්බේදෙත්තං අතිවේදෙති. ඉඛ්ඤායස්මා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'න ඛො අහං ආවුසො, සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා, සරුඡි ඛො අහං ආවුසො ඵවරුපිං අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා'ති තමෙනං සො නිබ්බේදෙත්තං අතිවේදෙති, ඉඛ්ඤායස්මා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'ඉමං හි නාමාහං ආවුසො, අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා අපුට්ඨා පටිජානිස්සාමි. කිම්පනාහං ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා පුට්ඨා න පටිජානිස්සාමි'ති. සො ඵවමාහ: 'ඉමං හි නාම නිං ආවුසො, අපමන්තිකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා අපුට්ඨා න පටිජානිස්සාමි. කිම්පන නිං ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා පුට්ඨා පටිජානිස්සාමි, 'ඉඛ්ඤායස්මා සාධුකමෙව ජානාහි, යදි සරසි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. සො ඵවමාහ: 'සරුඡි ඛො අහං ආවුසො, ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා 'දව්වං මෙ ඵවං වුත්තං, රව්වං මෙ ඵවං වුත්තං, 'නාහං තං සරුඡි ඵවරුපිං ගරුකං ආපත්තිං ආපජ්ඣතා පාරජිකං වා පාරජිකසාමන්තං වා'ති. ඵවං ඛො ආනන්ද, තස්සපාපියසසිකා හොති. ඵවස්සුට්ඨ පතිබොක්ඛවානං අභිකරණං වුපසමො හොති, යදිදං තස්සපාපියසසිකාය.

කථස්සුට්ඨ ආනන්ද, තිණ්ණිකාරකො හොති: ඉඛ්ඤා, භික්ඛුනං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං විහරතං ඛසුං අස්සා-මණ්ණං අජ්ඣාමිණ්ණං හොති භාසිතපරිකන්තං. තෙහානන්ද, භික්ඛුහි සබ්බෙහෙව සම්මොග්ගි සන්තිපතිතබ්බං. සන්තිපතිතා ඵකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං බ්‍යත්තතරෙත¹. භික්ඛුනා උට්ඨායාසනා ඵකංසං විවරං කතා අස්සුට්ඨපනාමෙති; සඛෙසා සුපෙතබ්බො.

'සුඤ්ඤා මෙ භන්තෙ, සඛෙසා: ඉදං අමාහං භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපන්නානං විහරතං ඛසුං අස්සාමණ්ණං අජ්ඣාමිණ්ණං භාසිතපරිකන්තං. යදි සඛෙසස්ස පත්තකල්ලං, අහං යා වෙව ඉමෙසං අයසමන්තානං ආපත්ති, යා ව අත්තතො ආපත්ති, ඉමෙසස්සෙව අයසමන්තානං අත්ථාය අත්තතො ව අත්ථාය සඛෙසමජෙඤ්ඤා තිණ්ණිකාර-කෙන දෙසෙය්‍යං ධපෙති; ථුල්ලවජ්ජං ධපෙති; හිනිපට්ඨංගුත්ත'නති.

අථාපරෙසං ඵකතො පක්ඛිකානං භික්ඛුනං බ්‍යත්තතරෙත¹ භික්ඛුනා උට්ඨායාසනා ඵකංසං විවරං කතා අස්සුට්ඨපනාමෙති; සඛෙසා සුපෙතබ්බො:

කියයි : ' ඇවුත්ති, මම පරිච්ඡේදයේ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙමි නො මැ සිහි කෙරෙමි ' යි. ඒ වොදක මහණ නිවේෂ්ඨන කරන (තමා මුද්දන) තෙල වුද්දිතයා අතිවේශන කෙරෙයි : ' ඉදින් පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙහි සිහි කෙරෙහි නම් ආයුෂ්මත් ඵකාන්තයෙන් මනාකොට මැ දන්ව ' යි. හේ මෙසේ කියයි : ' ඇවුත්ති, මම පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙමි නො මැ සිහි කෙරෙමි. ඇවුත්ති, මම මෙ බද්ධ වූ අල්පමාත්‍ර ඇවුත්තකට පැමිණියෙමි සිහි කෙරෙමි ' යි. ඒ වොදක මහණ නිවේෂ්ඨන කරන තෙල වුද්දිත මහණහු අතිවේශන කෙරෙයි : ' ඵකාන්ත යෙන් ආයුෂ්මත් මනාකොට මැ දන්වි. ඉදින් පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙහි සිහි කරව ' යි. හේ මෙසේ කියයි : ' ඇවුත්ති, මම යම් හෙයකින් මෙ අල්පමාත්‍ර වූ ඇවුත්තකට පැමිණ නො පුළුවන්තා ලද්දෙහි ප්‍රතිඥා කෙරෙමි නම් කීමෙන් ද මම පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණ පුළුවන්තා ලද්දෙහි පිළින නො කෙරෙමි ද ' යි. ඒ වොදක මහණ මෙසේ කියයි : ' ඇවුත්ති, යම් හෙයකින් තෝ මෙ අල්පමාත්‍ර වූ ඇවුත්තකට පැමිණ නො පුළුවන්තා ලද්දෙහි ප්‍රතිඥා නො කරව. කීමක තෝ පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණ පුළුවන්තා ලද්දෙහි ප්‍රතිඥා කරන්නෙහි ද ? ඵකාන්ත යෙන් ආයුෂ්මත් මනාකොට මැ දන්වි. ඉදින් පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියහු සිහි කරව ' යි. ඒ වුද්දිත මහණ කියයි. ඇවුත්ති, මම පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙමි සිහි කෙරෙමි මැ යැ. ' මා විසින් සැහැසි වැ මෙසේ කියන ලද. මා විසින් අනෙකක් කියනු කැමැති වැ මෙසේ කියන ලද. මම පාරාජික හෝ පාරාජිකසාමන්ත වූ හෝ මෙ බද්ධ ගරු ඇවුත්තකට පැමිණියෙමි ඵය නො සිහි කෙරෙමි ' යි. ආනන්දය, මෙසේ ' තස්ස-පාපියාසිකා වෙයි. මෙ සස්තෙහි ' තස්සපාපියාසිකා ' නම් සමථයෙකින් යම් අධිකරණයක් සන්තිදේ ද, මෙසේත් මෙ සස්තෙහි ඇතැම් ආපත්තාධිකරණ කෙනකුත් හේ ව්‍යුපසම වෙයි.

ආනන්දය, කියෙයින් ' නිණවත්ථාරක ' වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙහි උපන් ඩබ්බ ඇති උපන් කලහ ඇති විවාදයට පැමිණ වෙසෙන භික්ෂූන් විසින් බසින් කියන වැයම් කොට කළ බොහෝ නොසරුප් ද කරන ලද වෙයි. ආනන්දය, ඒ භික්ෂූන් හැම සමහ වුවත් රැස්විය යුතු, රැස්වූ සපක්ෂ භික්ෂූන් අතුරෙන් වාක්තර මහණක්හු විසින් හුනස්තෙන් නැඟිසිට සිවුර එකස් කොට පෙරෙව ඇඳිලි බැඳ සධසයා මෙසේ දන්විය යුතු :

' වහන්ස, සධස තෙමේ මා කියන්නක් අසාවා, උපන් ඩබ්බ ඇති උපන් කලහ ඇති විවාදයෙන් වැ වෙසෙන අප විසින් බසින් කියන කළ මෙ බොහෝ නො සරුප් ද කරන ලද, ඉදින් සහනට පැමිණි කල් වී නම්, මෙ ආයුෂ්මතුන් හේ යම් මැ ඇවුත්තකුත් වෙ ද, තමා හේ යම් ඇවුත්තකුත් වෙ ද, (ඵය) මෙ ආයුෂ්මතුන් සඳහාත් තමා සඳහාත් ස්ථුලවදා (පරිච්ඡේද සහවෙසෙස්) ඇවුත් තබා ගෘහීප්‍රතිසංයුක්ත ඇවුත් තබා, සහමැද නිණවත්ථාරක යෙන් දෙසන්නෙමැ ' යි.

ඉක්බිති සපක්ෂ වූ අනා භික්ෂූන් අතුරෙන් වාක්තර මහණක්හු විසින් හුනස්තෙන් නැඟිසිට සිවුර එකස් කොට පෙරෙව ඇඳිලි බැඳ සධස තෙමේ ඥාන වෙයි :

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘සුභතං මෙ භනෙත, සංකේතං : ඉදං අමානං¹ භණ්ඩනජාතානං කලහජාතානං විවාදපත්තානං විහරතං ඛත්තං අසාමාන්‍යං අජායිකාමානං භාසිතපරිකන්තං. යදි සංකේතං පත්තකල්පං. අහං යා වෙව ඉමෙසං අයසමන්තානං අපතති, යා ච අත්තනො අපතති, ඉමෙසං සෙව අයසමන්තානං අත්තං අත්තනො ච අත්තං සංකේතෙකං තිණ්ණිකා, රංකෙත දෙසෙයං, රංකෙතා ඵලලවජං රංකෙතා ගිහිපටිසංසුත්තං’නති.

එවං ඛො අනන්ද, තිණ්ණිකා රංකෙතා හොති. එවං සෙව පතිගෙකවිතානං අතිකරණානං වූපසමො හොති, යදිදං තිණ්ණිකා රංකෙතා.

ජයිමෙ අනන්ද, ඛම්මො සාරංගේයං² පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති. කතමෙ ජ : ඉධානන්ද, භික්ඛුනො මෙත්තං කායකම්මං පච්චුට්ඨිතං හොති සමුග්ගවාදීසු අවිච්චි රහො ච. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

සුභවපරං අනන්ද, භික්ඛුනො මෙත්තං විචිකම්මං පච්චුට්ඨිතං හොති. සමුග්ගවාදීසු අවි ච්චි රහො ච. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

සුභවපරං අනන්ද, භික්ඛුනො මෙත්තං මනොකම්මං පච්චුට්ඨිතං හොති සමුග්ගවාදීසු අවි ච්චි රහො ච. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

සුභවපරං අනන්ද, භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ඛම්මකා ඛම්මලභා, අත්තමසො පත්තපරියාපත්තමත්තමපි, තථාරුපෙති ලාභෙති අපප්පි- විභත්තහොති³ හොති සිලවනෙති සමුග්ගවාදීති සාධාරණහොති. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

සුභවපරං අනන්ද, භික්ඛු යානි තානි සිලානි අඛණ්ඩානි අවිජ්ජානි අසංඛ්‍යානි අකම්මාසානි භුජ්ජානි⁴ විඤ්ඤාප්පානානි අපරං- මධ්‍යානි සමාධිසංවත්තනිකානි. තථාරුපෙසු සිලෙසු සිලසාමඤ්ඤාගතො විහරති සමුග්ගවාදීති අවි ච්චි රහො ච. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

සුභවපරං අනන්ද, භික්ඛු යායං දිට්ඨි අරියං නිත්‍යංගේකා නිත්‍යාති තකකරණං සමමං දුක්ඛකමයං. තථාරුපාය දිට්ඨියං දිට්ඨිසාමඤ්ඤා- ගතො විහරති සමුග්ගවාදීති අවි ච්චි රහො ච. අයමපි ඛම්මො සාරංගේයො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

ඉමෙ ඛො අනන්ද, ජ සාරංගේයා ඛම්මො පියකරණං ගරුකරණං සංකේතං අවිවාදයං සාමාන්‍යං එකිනාමානං සංවත්තනති.

1. ඉධමානං - භාසා.

2. සාරංගේයා - මිත්තං.

3. අපප්පිභත්තහොති - සිලු.

4. භුජ්ජානානි - PTS.

‘ වහන්ස, සඨස තෙමේ මා කියන්නක් අසවා, උපන් ධර්ම ඇති උපන් කල්හ ඇති විවාදපන්න වැ වෙසෙන අප විසින් බසින් කී කයින් කළ මේ බොහෝ නො සරුප් ද වෙයි, ඉඳින් සහනට පැමිණි කල් වී නම්, මම මේ ආයුෂ්මකුන් ගේ යම් මැ ඇවැතකුත් ඇද්ද තමා ගේ යම් ඇවැතකුත් ඇද්ද, (එය) මේ ආයුෂ්මකුන් සඳහාත් තමා සඳහාත් (පරිච්ඡිද්ධ සහවෙසෙස් යන) ස්ථුලවදා ඇවැත් තබා ගෘහිප්‍රතිසංයුක්ත ඇවැත් තබා, සහමැද තිණවත්ථාරකයෙන් දෙසන්නෙමැ ’ යි.

ආනන්දය, මෙසේ තිණවත්ථාරක සමථ වෙයි. මෙසේ වැලිත් සස්තෙහි යම් ‘ තිණ වත්ථාරක ’ නම් ශමථයෙක් ඇද්ද එයින් ඇතුළු අපන්නාධිකරණ කෙනකුන් ගේ සන්තිදීම වෙයි.

ආනන්දය, සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන සමුම්සරුන් ගරු කරන මේ ධර්මයෝ සදෙනෙක් සමුම්සරුන් විසින් සඨග්‍රහ කළයුතු බවට අවිවාදයට සමග බවට එකීභාවයට වැටෙති. කවර සදෙනෙක් යත් : ආනන්දය, මේ සස්තෙහි මහණහට සමුම්සරුන් කෙරෙහි සම්මුඛයෙහි ද පරාමිමුඛයෙහි ද මෙමුත්‍රී කායකර්මය එළඹෙයිවියේ වෙයි. සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ ධර්මය ද සමුම්සරුන් විසින් සඨග්‍රහ පිණිස (ඔවුන් හා) අවිවාද පිණිස සාමග්‍රිය පිණිස එකීභාවය පිණිස වැටෙයි.

යළිය ආනන්දය, මහණහට සමුම්සරුන් කෙරෙහි මෙමුත්‍රී වාක්කර්මය හමුයෙහි ද නො හමුයෙහි ද එළඹෙයිවියේ වෙයි. සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ දහම ද සඨග්‍රහ පිණිස අවිවාද පිණිස සාමග්‍රිය පිණිස එකීභාවය පිණිස වැටෙයි.

යළිය ආනන්දය, මහණහට සමුම්සරුන් කෙරෙහි මෙමුත්‍රීවනාකර්මය හමුයෙහි ද නොහමුයෙහි ද එළඹෙයිවියේ වෙයි. සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ දහම ද සඨග්‍රහයට අවිවාදයට සමගියට එකඟ බවට වැටෙයි.

යළිය ආනන්දය, දහම වූ දහමින් ලද යම් ලාභ කෙනෙක් වෙන් ද, යටත්පිරිසෙයින් පාත්‍රපයාපන්නමාත්‍රයෙකුදු වේ නම් එබඳු ලාභයෙන් සිල්වත් සමුම්සරුන් සමග (ආමිසය හෝ පුද්ගලයා) වෙන් කොට නො වළඳනුයේ සාධාරණතොගී වෙයි. සිහි කටයුතු වූ ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ දහම ද සඨග්‍රහයට අවිවාදයට සමගියට එකඟ බවට වැටෙයි.

යළිය ආනන්දය, නො කඩ වූ නො සිදුරු වූ නො සබල වූ කල්මාෂ නො වූ හිඳක් වූ ත්‍රුවණැත්තන් විසින් පසස්නාලද (කෘෂ්ණදාෂ්ටියෙන්) නො පහස්නාලද, සමාධි පිණිස පවත්නා වූ යම් ශීල කෙනෙක් වෙන් ද, එබඳු ශීලයෙහි හමුයෙහි ද නො හමුයෙහි ද සමුම්සරුන් සමග ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණ වෙසෙයි. සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ දහම ද සඨග්‍රහයට අවිවාදයට සාමග්‍රියට එකීභාවයට වැටෙයි.

යළිය ආනන්දය, මහණ ආයාසී වූ මනෝයාසික වූ යම් දාෂ්ටියක් එලෙසින් කරනුවහට මැනැවින් දුක් කෙළවර කිරීමට පැමිණේ ද, එබඳු වූ දාෂ්ටියෙන් හමුයෙහි ද නො හමුයෙහි ද සමුම්සරුන් සමග දාෂ්ටියෙන් සමාන බවට පැමිණියේ වෙසෙයි. සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ දහම ද සඨග්‍රහයට අවිවාදයට සාමග්‍රියට එකීභාවයට වැටෙයි.

ආනන්දය, සිහි කටයුතු වූ සමුම්සරුන් ප්‍රිය කරන ගරු කරන මේ ධර්මයෝ සදෙන සඨග්‍රහයට අවිවාදයට සාමග්‍රියට එකීභාවයට වැටෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉමෙ වෙ තුමෙහ ආනන්ද, ඡ සාරණීයෙ ධම්මෙ සමාදාය සංවතෙන-
යසාථ. පසාථ නො තුමෙහ, ආනන්ද, නං චචනපථං අණං වා පුලං වා,
යං තුමෙහ නාඛිවාසෙයසාථාති.

නො හෙතං හතෙන.

නසමාතිහානන්ද, ඉමෙ ඡ සාරණීයෙ ධම්මෙ සමාදාය චත්තථ.¹ නං
වො හවිසසති දීඝරත්තං භිතාය සුඛායාති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනො අයසම, ආනන්දෙ හගවනො
භාසිතං අභිනන්දීති.

සාමගාම සුතං චතුස්ථං.

1. සංවතෙනයසාථ - සසා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය, ඉදින් තෙපි සිහි කටයුතු වූ මේ ධර්මයන් සඳහා මොනොවට ගෙන වැටෙන්නහු නම් ආනන්දය, තෙපි අල්පසාවද්‍ය හෝ මහාසාවද්‍ය හෝ යම් වචනපථයක් නො ඉවසන්නහු ද ඒ වචනපථය තෙපි දක්නහු ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

එහෙයින් ආනන්දය, මේ කරුණෙහි ලා මේ ඡට්ඨාසාරාණීයධර්මයන් මොනොවට ගෙන වැටෙවු. එය තොපට දීර්ඝරාත්‍රයෙහි හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුණේක. ආයුෂ්මත් ආද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය පිළිගත්තාහ ' සි.

සිට වැනි සාමගාම සූත්‍ර සි.

3. 1. 5

සුභකඩතන සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා වෙසාලියං විහරති මහාවිනෙ කුටාංගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්මසුලෙහි භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාතතා හොති 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමා'ති. අය්‍යොසි ඛො සුභකඩතෙනා ලිච්චිපුතෙනා 'සම්මසුලෙහි කීර භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාතතා හොති 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමා'ති.

අථ ඛො සුභකඩතෙනා ලිච්චිපුතෙනා යෙන භගවා තෙහුපසඤ්ඤා, උපසඤ්ඤා භගවතං අභිවාදෙති: එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසිතෙනා ඛො සුභකඩතෙනා ලිච්චිපුතෙනා භගවතං එතදවොච:

'සුභං මේතං භනෙත සම්මසුලෙහි කීර භික්ඛුහි භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාතතා 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමා'ති. යෙ තෙ භනෙත, භික්ඛු භගවතො සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමා'ති. කච්චි තෙ භනෙත, භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං උදුහු සනෙතෙත්තෙව භික්ඛු අභිමානෙත අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං'ති?

යෙ තෙ සුභකඩතන, භික්ඛු මම සනතිකෙ අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං 'ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමා'ති. සනෙතෙත්තෙව භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං, සනති පතිධෙකෙව භික්ඛු අභිමානෙත අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං. තහු, සුභකඩතන, යෙ තෙ භික්ඛු සම්මදෙව අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං තෙසං තං තථෙව හොති. යෙ පන තෙ භික්ඛු අභිමානෙත අඤ්ඤා ඛ්‍යාතං, තහු සුභකඩතන, තථාගතස්ස එවං හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. එවඤ්ඤා සුභකඩතන, තථාගතස්ස හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. අථ ච පතිධෙකෙව මොහපුරිසා පඤ්ඤා අභිසංඛාරිතා අභිසංඛාරිතා තථාගතං උපසඤ්ඤා පුච්ඡති. තහු සුභකඩතන, යමපි තථාගතස්ස එවං හොති: 'ධම්මං නෙසං දෙසෙස්ස'නති. තස්සපි හොති අඤ්ඤාචතනනති.

එතස්ස භගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො. 'යං භගවා ධම්මං දෙසෙස්ස, භගවතො සුඤ්ඤා ඛ්‍යාතං ඛික්ඛු ධාරෙස්සනති'ති. තෙන හි සුභකඩතන, සුඤ්ඤා ඛ්‍යාතං මහසි කණ්ණි හාසිස්සාමිති

එවං භනෙතති ඛො සුභකඩතෙනා ලිච්චිපුතෙනා භගවතො පච්චිකොසි. භගවා එතදවොච:

3. 1. 5

සුනක්ඛත්ත සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර සමීපයෙහි වූ මහවෙනෙහි කුටාගාරශාලායෙහි වැඩ වාස කරනසේක. එසමයෙහි බොහෝ මහණුන් විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමීපයෙහි “ ජාති ක්ෂය කරනලද, මහ ඛණ්ඩසරවස් වැස නිමවන ලද, කරණි කරනලද, මේ බවට කළයුතු අත් කියෙක් නැතැ ” යි දැනුම්හ ” යි අර්භත්වය ප්‍රකාශ කරන ලද වෙයි. සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවිපුත්‍ර “ බොහෝ මහණුන් විසින් භාග්‍යවතුන් සමීපයෙහි දී ‘ ජාති ක්ෂය කරනලද, මහඛණ්ඩසරවස් වැස නිමවනලද, කරණි කරනලද, මේ බවට කළයුතු අත් කියෙක් නැතැ ’ යි දැනුම්හ ” යි අර්භත්වය පවසන ලද වේ ” යයි ඇයි.

එසද සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවිපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් කරා එළඹ භාග්‍යවතුන් වැද එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවිපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ :

“ වහන්ස, මා විසින් තෙල අසන ලද : ‘ බොහෝ භික්ෂූන් විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමීපයෙහි අර්භත්වය ප්‍රකාශ කරන ලද, ජාතිය ක්ෂය වූ යැ, මහඛණ්ඩසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, ඉත්ථම්භාවය (කෙලෙසුන් නැසීම) පිණිස මහඔවුන් කියයෙක් නැතැ ” යි දැනුම්හ ” යි. කීමෙක වහන්ස, ඒ භික්ෂූහු මැනැවින් ම අර්භත්වය පැවැසුහු ද, නොහොත් ඔවුන් කෙරෙහි ඇතැම් භික්ෂූහු අධිමානායෙන් අර්භත්වය පැවසුහු ඇත් ද ” යි.

සුනක්ඛත්තය, යම් භික්ෂු කෙනෙක් මා සමීපයෙහි ‘ ජාති ක්ෂය වූ යැ, මහඛණ්ඩසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, ඉත්ථම්භාවය පිණිස අත් කියයෙක් නැතැ ” යි දැනුම්හ ” යි රභත්බව පැවැසුහු ද, ඔවුන් කෙරෙහි ඇතැම් භික්ෂූහු මැනැවින් ම අර්භත්වය ප්‍රකාශ කළාහු ඇත. යළි ඇතැම් භික්ෂූහු අධිගතමානායෙහුද අර්භත්වය ප්‍රකාශ කළාහු ඇත. සුනක්ඛත්තය, ඔවුන් කෙරෙහි යම් භික්ෂු කෙනෙක් මැනැවින් ම අර්භත්වය ප්‍රකාශ කළාහු ද, ඔවුන් ගේ ඒ ව්‍යාකරණය එසෙයින් මැ වෙයි. යළි යම් භික්ෂු කෙනෙක් අධි ගතමානායෙන් අර්භත්වය ප්‍රකාශ කළාහු ද, එහි ලා සුනක්ඛත්තය, තරාගතයනට මෙසේ සිත් වෙයි : ‘ ඔවුනට දහම් දෙසන්නෙමැ ’ යි. සුනක්ඛත්තය, ඒ භික්ෂූන් ගේ අඤ්ඤාචා-කරණයෙහි ලා ‘ ඔවුනට දහම් දෙසන්නෙමැ ’ යි තරාගතයනට මෙසේ සිත් වෙයි. එතෙකුදු වත් මේ සස්තෙහි ඇතැම් මොසපුරුෂයෝ පැන පුනපුනා සකසා තරාගතයන් කරා එළඹ පුරවුස්ති. එහි ලා සුනක්ඛත්තය, යම් කරුණෙකින් ‘ ඔවුනට දහම් දෙසන්නෙමැ ’ යි තරාගතයනට මෙසේ සිත් වෙයි, ඒ විත්තයා ගේ ද අනාරාභත්වය වේ යයි.

‘ යම් භෙයෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහම් දෙසන සේක් ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ ඊට කලැ, සුගතයන් වහන්ස, මේ ඊට කලැ, භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දෙසුම් අසා ධරන්නාහ ’ යි. සුනක්ඛත්තය, එසේ වී නම් අස, මනා කොට මෙනෙහි කර, දෙසන්නෙමි ’ යි.

එසේ යැ වහන්සැ ’ යි සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවිපුත්‍ර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

පඤ්ච ඛො ඉමෙ සුනකඛතා, කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ච: චක්ඛවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පිගරූපා කාමුපසංඝිතා රජනීයා, සොතවිඤ්ඤායා සද්දා -පෙ- ඝානවිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා -පෙ- ජ්වහාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කතතා මනාපා පිගරූපා කාමුපසංඝිතා රජනීයා, ඉමෙ ඛො සුනකඛතා පඤ්ච කාමගුණා.

ධානං ඛො පනෙතං සුනකඛතා, විජ්ජති යං ඉධෙකචේවා පුරිසපුග්ගලො ලොකාමිසාධිමුතො අස්ස, ලොකාමිසාධිමුතාස්ස ඛො සුනකඛතා, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ඡි කථා සංඝඤ්ඤාති, තදනු- ධම්මඤ්ඤා අනුචිතකෙකති, අනුචිතාරොති, තඤ්ඤා පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. අනෙකප්පට්ඨසංග්ගතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුග්ගති, න සොතං ඔදහති, න අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙති,¹ න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතා, පුරිසො සකමිමා ගාමා වා නිගමා වා වීරවීරාදිතො අස්ස, සො අඤ්ඤාතරං පුරිසං පසෙය්‍යාය තඬා ගාමා වා නිගමා වා අවීරපකකතො, සො තං පුරිසං තස්ස ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා ඛෙමිතඤ්ඤා සුභිකඛතඤ්ඤා අප්පාඛාධිතඤ්ඤා පුච්ඡෙය්‍ය, තස්ස සො පුරිසො තස්ස ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා ඛෙමිතඤ්ඤා සුභිකඛතඤ්ඤා අප්පාඛාධිතඤ්ඤා සංසෙය්‍ය. තං කීං මඤ්ඤාසි සුනකඛතා, අපි නු සො පුරිසො තස්ස පුරිසස්ස සුසුග්ගෙය්‍ය,² සොතං ඔදහෙය්‍ය, අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙය්‍ය, තඤ්ඤා පුරිසං භජෙය්‍ය, තෙන ච විතතිං අපජ්ජෙය්‍යා'ති?

ඵචං හනෙත.

ඵචමෙව ඛො, සුනකඛතා, ධානමෙතං³ විජ්ජති: යං ඉධෙකචේවා පුරිසපුග්ගලො ලොකාමිසාධිමුතො අස්ස, ලොකාමිසාධිමුතාස්ස ඛො සුනකඛතා, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ඡි කථා සංඝඤ්ඤාති. තදනු- ධම්මඤ්ඤා අනුචිතකෙකති, අනුචිතාරොති, තඤ්ඤා පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. අනෙකප්පට්ඨසංග්ගතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුග්ගති, න සොතං ඔදහති, න අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙති,¹ න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති. සො ඵචමස්ස වෙදිතඛෙබ්බා: අනෙකප්පට්ඨසංග්ගතො භි ඛො විසංග්ගතො ලොකාමි- සාධිමුතො පුරිසපුග්ගලොති.

ධානං ඛො පනෙතං සුනකඛතා, විජ්ජති: යං ඉධෙකචේවා පුරිස- පුග්ගලො අනෙකප්පට්ඨමුතො අස්ස, අනෙකප්පට්ඨමුතාස්ස ඛො සුනකඛතා, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරූපි වෙච්ඡි කථා සංඝඤ්ඤාති තදනුධම්මඤ්ඤා අනුචිතකෙකති, අනුචිතාරොති, තඤ්ඤා පුරිසං භජති, තෙන ච විතතිං අපජ්ජති. ලොකාමිසපට්ඨසංග්ගතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුසුග්ගති, න සොතං ඔදහති, න අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙති¹ න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතතිං අපජ්ජති.

1. උපට්ඨාපෙති - මජ්ඣං.
2. තස්ස සුසුග්ගෙය්‍ය - PTS.
3. ධානං ඵතං - සිමු.

සුනක්ඛත්තය, මේ කාමඥාණයේ පස්දෙනෙක, කවර පස්දෙනෙක යත් : වක්ඝුර විඤ්ඤායෙන් දතයුතු වූ ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව වූ (අරමුණු කොට උපද්‍රව්‍ය) කාමයෙන් යුක්ත රාග ඉපදීමට කරුණු වූ රූපයෝ යැ, ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤායෙන් දතයුතු ශබ්දයෝ යැ . . . ස්පර්ශවිඤ්ඤායෙන් දතයුතු ගන්ධයෝ යැ . . . ජිහ්වාවිඤ්ඤායෙන් දතයුතු රසයෝ යැ . . . කායවිඤ්ඤායෙන් දතයුතු වූ ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව වූ කාමොත්පාදක වූ රාගයට කරුණු වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ යැ, සුනක්ඛත්තය, මොහු පඤ්චකාමඥාණයෝ යි.

තවද සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : මෙලොවැ ඇතැම් පුරුෂ පුද්ගලයෙක් යම්භෙයෙකින් (වට්ට-කාම-ලොකාමිසසංඛ්‍යාත) පස්කම්ඥාණයෙහි ඇලුණේ වේ නම්, සුනක්ඛත්තය, එකාන්තයෙන් පඤ්චකාමඥාණයෙහි අධිවුක්ති ඇති පුරුෂපුද්ගල හට ඒ කාමඥාණ සහග වූ මැ කථාව පවතී, ඊට අනුරූප ධර්ම වූ චිත්තකය ද චිත්තක කෙරෙයි, විචාරණය කෙරෙයි, ඒ (කාමඥාණ කථා කරන) පුරුෂයා ද හස්තය කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි, යළි ආනෙඤ්ජරසමාපත්ති පිළිබඳ කථාව කරනු ලබන කල්හි නො අසනු කැමැති වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දැනුමට සිත නො එළවයි, ඒ පුරුෂයා නො ද බෙජෙයි, ඔහු ගෙන් නො ද සතුටට පැමිණෙයි.

යම්සේ සුනක්ඛත්තය, පුරුෂයෙක් සිය ගමින් හෝ නිගමයෙන් හෝ බොහෝ කල් වෙන් වැ වසන්නේ ද, හේ ඒ ගමින් හෝ නිගමයෙන් හෝ පැමිණි නො බෝකල් ඇති ආහාර පුරුෂයකු දක්නේ නම්, හේ ඒ පුරුෂයා අතින් ඒ ගම හෝ නිගමය හෝ පිළිබඳ කොට බව ද සුභික්ෂ බව ද භිරාබාධ බව ද පුළුවන්නේය, ඔහට ඒ පුරුෂ ඒ ගම හෝ නිගමය හෝ පිළිබඳ කොට බව ද සුභික්ෂ බව ද නිරාබාධ බව ද පවසන්නේය. සුනක්ඛත්ත, එ කීමයි සිතයි ද ? ඒ පුරුෂ ඒ (පැමිණි) පුරුෂයා හේ බස් අසනු කැමැතිවන්නේ නො ද, ඇසීමට කන නමන්නේ නො ද, දැනුමට සිත එළවන්නේ නො ද, ඒ පුරුෂයාත් සෙවුනේ නො ද, ඔහුගෙනු සතුටට පැමිණෙන්නේ නො වේ ද ? ' යි.

එසේ යැ වහන්ස,

එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි: යම් භෙයෙකින් මෙලොව ඇතැම් පුරුෂපුද්ගලයෙක් (වට්ට-කාම-ලොකාමිස සංඛ්‍යාත) පඤ්චකාමඥාණයෙහි ඇලුණේ වන්නේ ද, සුනක්ඛත්තය, ලොකාමිසයෙහි ඇලුණු පුරුෂපුද්ගලහට ඊට අනුරූප වූ මැ කථාව පවතී, ඊට අනුරූප වූ ධර්මය මැ චිත්තක කෙරෙයි, විචාරණය කෙරෙයි, ඒ පස්කම්ඥාණයෙහි ඇලුණු පුරුෂයා හස්තය ද කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි, යළි ආනෙඤ්ජරසමාපත්ති පිළිබඳ වූ කථාව කරනු ලබන කල්හි අසන්නට නොපියි වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දැනුමට සිත නො එළවයි, ඒ පුරුෂයා නො ද හස්තය කෙරෙයි, එයින් සතුටට නො ද පැමිණෙයි. හේ මෙසේ දතයුතු වන්නේ ය. ආනෙඤ්ජර සමාපත්තිසංයෝජනයෙන් යුක්ත නො වූ පඤ්චකාමඥාණාමිසයෙහි ඇලුණු පුරුෂපුද්ගල යෙකු ' යි කියා යි.

සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි: මෙලොවැ ඇතැම් පුරුෂපුද්ගල යෙක් ආනෙඤ්ජරසමාපත්තියෙහි ඇලුණේ වේද, සුනක්ඛත්තය, ආනෙඤ්ජරසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ති ඇති පුරුෂපුද්ගලහට ඊට අනුරූප වූ කථාව පවතී, ඊට අනුරූප වූ ධර්මය චිත්තකවිචාර ද කෙරෙයි, ඒ පුරුෂයා හස්තය ද කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි. යළි පඤ්චකාමඥාණාමිසයෙන් යුක්ත වූ කථාව කරනු ලබන කල්හි නො අසනු කැමැති වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දැනුමට සිත නො එළවයි, ඒ පුරුෂයා නො ද ඇසුරු කෙරෙයි, ඔහුගෙන් නො ද සතුටු වෙයි.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතත, පඤ්චපලාසො ඛකිනා පටුතො අභබ්බො භරිතතාය. එවමෙව ඛො සුනකඛතත, ආනෙඤ්ජාබිච්ඡිතතං පුරිස-පුග්ගලං යෙ ලොකාමිසසඤ්ඤාප්තො සෙ පටුතො. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ලොකාමිසසඤ්ඤාප්තො හි ඛො විසඤ්ඤාතො ආනෙඤ්ජාබිච්ඡිතො: පුරිසපුග්ගලො'ති.

ථානං ඛො පනෙනං සුනකඛතත, විජ්ජිති: යං ඉධෙකවෙවා පුරිස-පුග්ගලො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතො: අස්ස, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාබි-ච්ඡිතතං ඛො සුනකඛතත, පුරිසපුග්ගලං තප්පතිරුපි වෙවි කථා සණ්ඨාති, තදනුබම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති අනුචිවාරෙති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතති. ආපජ්ජති. ආනෙඤ්ජපරිසඤ්ඤාතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුගුහති, න සොනං ඕදහති, න අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙති, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතති. ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතත, පුට්ඨිලා දොධා හිත්තා අප්පට්ඨකීනා හොති. එවමෙව ඛො සුනකඛතත, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතතං පුරිසපුග්ගලං යෙ ආනෙඤ්ජසඤ්ඤාප්තො සෙ හිත්තො. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ආනෙඤ්ජසඤ්ඤාප්තො හි ඛො විසඤ්ඤාතො ආකිඤ්ච-ඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතො: පුරිසපුග්ගලො'ති.

ථානං ඛො පනෙනං සුනකඛතත, විජ්ජිති: යං ඉධෙකවෙවා පුරිස-පුග්ගලො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතො: අස්ස, නෙවසඤ්ඤා-නාසඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතතං ඛො සුනකඛතත, පුරිසපුග්ගලං තප්පති-රුපි වෙවි කථා සණ්ඨාති, තදනුබම්මඤ්ච අනුචිතකෙකති. අනුචිවාරෙති, තඤ්ච පුරිසං භජති, තෙන ච විතති. ආපජ්ජති. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන-පරිසඤ්ඤාතාය ච පන කථාය කච්ඡමානාය න සුගුහති, න සොනං ඕදහති, න අඤ්ඤා විතතං උපට්ඨපෙති, න ච තං පුරිසං භජති, න ච තෙන විතති. ආපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතත, පුරිසො මිත්තඤ්ඤාභොජනං භුත්තාපි ජබ්බියා. තං කිං මඤ්ඤාසි සුනකඛතත, අපි නු තස්ස පුරිසස්ස තස්මිං භනෙත පුත භොත්තුකමාසතා* අස්සා'ති?

නො භෙනං භනෙත, තං කිස්ස භෙතු: අදුං හි භනෙත, භත්තං පරිකතුලසම්මතනති.

එවමෙව ඛො සුනකඛතත, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතතං පුරිසපුග්ගලං යෙ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාප්තො සෙ විනෙත. සො එවමං වෙදිතබ්බො: ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාප්තො හි ඛො විසඤ්ඤාතො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනාබිච්ඡිතො: පුරිස-පුග්ගලො'ති.

1. භත්තකමාසතා - PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුත, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යම්ඥේ සුනක්ඛත්තය, නට්ඨයෙන් ගිලිහුණු පවුවන් වූ පත්‍රයක් හරිද්වර්ණය පිණිස අභවා වේද, එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, ආනෙඤ්ජයමාපත්තියෙහි ඇලුණු පුරුෂපුද්ගල හට යම් ලෝකාමිෂසංයෝජනයක් ඇද්ද, එය ගිලිහුණේ වෙයි. හේ මෙඥේ දහසූතු වන්නේ ය: ලෝකාමිෂසංයෝජනයෙන් විසංයුක්ත වූ ආනෙඤ්ජයමාපත්තියෙහි අධිවුක්ත ඇති පුරුෂපුද්ගලයෙකු ' යි කියා යි.

තවද සුනක්ඛත්තය, මෙකරුණ විද්‍යාමාන වෙයි. යම් භෙයෙකින් මෙලොවැ ඇතැම් පුරුෂපුද්ගලයෙක් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ති ඇත්තේ වේ ද, සුනක්ඛත්තය, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ති ඇති පුරුෂපුද්ගලහට ඊට අනුරූ වූ මැ කරාව පවතී, ඊට අනුරූප වූ ධර්මය ද විතර්ක විවාර කෙරෙයි, ඒ පුරුෂයා හජනය ද කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි. යළි ආනෙඤ්ජයමාපත්තිපටිසංයුක්ත කරාව කරනු ලබන කල්හි නො අසනුකැමැති වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දැනුමට සිත නො එළවයි, ඒ පුරුෂයා නො ද හජනය කෙරෙයි, ඔහුගෙන් නො ද සතුටට පැමිණෙයි.

යම්ඥේ සුනක්ඛත්තය, මහලක් දෙකඩ වැ බිදුණේ ප්‍රතිසන්ධානයට නො නිසි වේ ද, එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි ඇලුණු පුරුෂ පුද්ගලහට යම් ආනෙඤ්ජයමාපත්තිසංයෝජනයක් ඇද්ද, එය බිදුණේ ' වෙයි. හේ මෙඥේ දහසූතු වන්නේ යැ: " ආනෙඤ්ජයමාපත්තිසංයෝජනයෙන් විසංයුක්ත වූ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ත වූ පුරුෂපුද්ගලයෙකු " යි කියා යි.

තවද සුනක්ඛත්තය, මෙ කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි: යම් භෙයෙකින් මෙලොවැ ඇතැම් පුරුෂපුද්ගලයෙක් නෙවසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ති ඇත්තේ වේද සුනක්ඛත්තය, නෙවසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි අධිවුක්ති වූ පුරුෂපුද්ගලහට ඊට අනුරූප වූ මැ කරාව පවතී, ඊට අනුරූප වූ මැ ධර්මය ද විතර්කවිවාර කෙරෙයි, ඒ පුරුෂයා හජනය ද කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි. යළි ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපත්ති ප්‍රතිසංයුක්ත කරාව කරනු ලබන කල්හි නො අසනුකැමැති වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දැනුමට සිත නො එළවයි, එ පුරුෂයා නො ද හජනය කෙරෙයි, ඔහුගෙන් නො ද සතුටට පැමිණෙයි.

යම්ඥේ සුනක්ඛත්තය, පුරුෂයෙක් ඛත්තිස නිමවුයේ මනෝභූ භෞජනය බැහැර ලත්තේ යැ. සුනක්ඛත්තය, ඒ කෙසේ හඟිහි ? කීමෙන් ද ඒ පුරුෂයාහට එ බත වටාලා බුද්ධිකැමැත්තක් වන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ. ඒ කවර භෙයින යත් : වහන්ස, තෙල බත පිළිතුලැ ' යි සම්මත භෙයිති.

එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, නෙවසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි ඇලුණු පුරුෂ පුද්ගලහට යම් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපත්ති සංයෝජනයක් ඇද්ද, එය ඔහු විසින් වමාළේ වෙයි. හේ මෙඥේ දහසූතු වන්නේ යැ. නෙවසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙහි ඇලුණු පුරුෂපුද්ගල ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපත්ති සංයෝජනයෙන් විසංයුක්ත වූයේ මැ යැ කියා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ථානං ඛො පනෙනං සුනකඛතන, විජ්ජිති. යං ඉධෙකච්චො පුරිස-
පුග්ගලො සම්මානිබ්බානාධිමුත්තො අස්ස. සම්මානිබ්බානාධිමුත්තස්ස ඛො
සුනකඛතන, පුරිසපුග්ගලස්ස තප්පතිරුපි වෙච්ඡා සංඝස්සාති, තදනු-
බ්බිමඤ්ච අනුචිතකෙසකති, අනුචිතාරොති, තඤ්ච පුරිසං හජ්ජති, තෙන
ච විතති. අපජ්ජති, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනපටිසඤ්ඤාතතාය ච
පන කථාය කච්ඡමානාය න සුග්ගසති, න සොනං ඕදහති, න අඤ්ඤා
චිත්තං උපට්ඨපෙති, න ච තං පුරිසං හජ්ජති, න ච තෙන විතති.
අපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, තාලො මජ්ඣකච්ඡිනො අභබ්බො පුන
විරුද්ධියා. එවිමෙව ඛො සුනකඛතන, සම්මානිබ්බානාධිමුත්තස්ස
පුරිසපුග්ගලස්ස යෙ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤාජනෙ සෙ
උච්ඡින්නමුලෙ තාලාවන්තකෙන අනභාවකතො¹ අයතිං අනුපාදාමිමෙම.
සො එවිමස්ස වෙදිතබ්බො: 'නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනසඤ්ඤාජනෙන
හි ඛො විසඤ්ඤාතො සම්මානිබ්බානාධිමුත්තො පුරිසපුග්ගලො'ති.

ථානං ඛො පනෙනං සුනකඛතන, විජ්ජිති. යං ඉධෙකච්චො
හික්ඛුනො එවිමස්ස: 'තඤ්ඤාඛො සලං සමඤ්ඤාන චුත්තං අවිජ්ජාපිස-
දෙසො ඡන්දරාගමාපාදෙන රුප්පති. තං මෙ තඤ්ඤාසලං පටිනං,
අපතීනො අවිජ්ජාපිසදෙසො, සම්මානිබ්බානාධිමුත්තොහමසිමි'ති. එවි-
මානි² අස්ස අතථං 'ස මානං'. සො යාති සම්මානිබ්බානාධිමුත්තස්ස
අසප්පායාති, තාති අනුසුඤ්ඤාය: අසප්පායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං
අනුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං සොතෙන සද්දං අනුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං
භානෙන ගඤ්ඤං අනුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං ජීව්හාය රසං අනුසුඤ්ඤාය,
අසප්පායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං අනුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං මනසා ධම්මං
අනුසුඤ්ඤාය. තස්ස අසප්පායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං අනුසුත්තස්ස,
අසප්පායං සොතෙන සද්දං අනුසුත්තස්ස, අසප්පායං භානෙන ගඤ්ඤං
අනුසුත්තස්ස, අසප්පායං ජීව්හාය රසං අනුසුත්තස්ස, අසප්පායං
කායෙන ථොට්ඨබ්බං අනුසුත්තස්ස, අසප්පායං මනසා ධම්මං අනුසුත්තස්ස
රුගො චිත්තං අනුභිංසෙය්‍ය. සො රාගානුභිංසිතෙන චිත්තෙන
මරණං වා නිගචෙත්තං මරණමත්තං වා දුක්ඛං.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, පුරිසො සලලෙන විද්ධො අස්ස සවිසෙන
ගාලුපලෙපනෙන. තස්ස ඡිත්තාමච්චො ඤ්ඤාතාලොභිතා හිසකකා
සලකතනං උපට්ඨාපෙය්‍යං³ තස්ස සො හිසකකා සලකතො සතෙත
චණ්ඩුබ්බං පරිකතෙතය්‍ය, සතෙත චණ්ඩුබ්බං පරිකතෙතො එසතියා
සලං එසෙය්‍ය, එසතියා සලං එසෙය්‍ය, සලං අබ්බහෙය්‍ය⁴
අපනෙය්‍ය විසදෙය්‍ය සඋපාදිසෙය්‍ය සඋපාදිසෙය්‍යාති⁵ මඤ්ඤාමානො⁶ සො
එවිම වදෙය්‍ය: 'අමො පුරිස, උඛතං ඛො තෙ සලං, අපතීනො

1. {අනභාවං කතෙ - සිමු, මජ්ඣං.
2. එවිමානි - මජ්ඣං, එවිමානි-සයා.
3. {අතථං සමානං - PTS, සයා. 4. උපට්ඨපෙය්‍යං - සිමු, සයා, මජ්ඣං.
5. {අබ්බහෙය්‍ය - සිමු, මජ්ඣං.
6. අනුපාදිසෙය්‍යාති - සයා, PTS.
7. ජානමානො - සිමු, මජ්ඣං, සයා.

සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : යම්හෙයෙකින් මෙලොවැ ඇතැම් පුද්ගලයෙක් මනාකොට නිච්ඡායෙහි අධිවුක්ති ඇත්තේ වේ ද, සුනක්ඛත්තය, මනාකොට නිච්ඡායෙහි අධිවුක්ති වූ ඊට අනුරූප වූ මැ කරාව පවතී, ඊට අනුගත වූ ධර්මය ද විතර්ක විචාර කෙරෙයි, ඒ පුරුෂයා සේවනය ද කෙරෙයි, ඔහුගෙන් සතුටට ද පැමිණෙයි, යළි තේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්ති ප්‍රතිසංයුක්ත වූ කරාව කරනුලබන කල්හි නො අසනු කැමති වෙයි, ඇසීමට කන නො නමයි, දනුමට සිත නො එළවයි, ඒ පුරුෂයා නො ද හජනය කෙරෙයි, ඔහුගෙන් නො ද සතුටට පැමිණෙයි.

යම්සේ සුනක්ඛත්තය, මුද්‍රා සුත් තලෙක් යළි වැඩීමට නො නිසි වේද, එසෙයින් ම සුනක්ඛත්තය, මනාකොට නිච්ඡායාධිවුක්ති වූ පුරුෂපුද්ගලහට යම් තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තිසංයෝජනයක් ඇද්ද, එය උසුන් මුල් ඇතියේ තාලවස්තුවක් සෙයින් කරන ලද්දේ අනුභාවය කරන ලද්දේ මතුයෙහි නුපද්‍රා සැහැවී ඇතියේ වෙයි. හේ මෙසේ දකසුත්තේ වන්නේ ය : මනාකොට නිච්ඡායාධිවුක්ති වූ පුරුෂපුද්ගල තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තිසංයෝජනයෙන් විසංයුක්ත වූයේ මැ යැ කියා යි.

තවද සුනක්ඛත්තය, මෙ කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි. කීමෙක යත් : මෙ සස්තෙනි ඇතැම් මහණක් හට මෙසේ සිත් වෙයි : ' තෘෂ්ණාව වනාහි ශල්‍යයෙකැ ' යි බුද්ධිමුමණ යත් විසින් වදරන ලද, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෝෂය ජඤ්ජාගයෙන් හා ව්‍යාපාදයෙන් කොපා වෙයි. මට ඒ තෘෂ්ණාශල්‍යය ප්‍රතිණ යැ, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෝෂය බැහැර කරන ලද, මම මනාකොට නිච්ඡායෙහි අධිවුක්ති වූයෙමි වෙමි ' යි. (අධිගත) මාන ඇතියේ වෙයි. ඔහුගේ මානය අතරා (හිස්) වෙයි. හේ මනාකොට නිච්ඡායෙහි බැයගත් සිත් ඇත්තහුට අහිත වූ යම් අරමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, එහි යෙදෙන්නේ ය, ඇසින් අහිත වූ රු දුක්මෙහි යෙදෙන්නේ ය, කනින් අහිත වූ ශබ්දයෙහි යෙදෙන්නේ ය, නැහැයෙන් අහිත වූ ගන්ධයෙහි යෙදෙන්නේ ය, දිවින් අහිත වූ රසයෙහි යෙදෙන්නේ ය, කයින් අහිත වූ පැහැයියුක්තෙහි යෙදෙන්නේ ය, සිතින් අහිත වූ දහමිහි යෙදෙන්නේ ය. ඇසින් අහිත වූ රුදුක්මෙහි යෙදුණු, කනින් අහිත වූ ශබ්දයෙහි යෙදුණු, නැහැයෙන් අහිත වූ ගන්ධයෙහි යෙදුණු, දිවින් අහිත වූ රසයෙහි යෙදුණු, කයින් අහිත වූ පැහැයියුක්තෙහි යෙදුණු, සිතින් අහිත වූ දහමිහි යෙදුණු ඔහු ගේ සිත රාගය විසුරුවාලත් තේ ය. හේ රාගයෙන් මධ්‍යා ලද සිතින් යුක්ත ව මරණයට හෝ මරණමාත්‍ර දුකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

සුනක්ඛත්තය, යම්සේ පුරුෂයෙක් විෂ සහිත වූ පුනපුනා විෂ පෙවූ තියෙකින් විද්‍යා ලද්දේ වන්නේ ද, ඔහු ගේ චිත්‍රාමාත්‍යයෝ නැ සහලේනායෝ සැත්කම් කරන වෙදකු එළවන්නාහුය, ඒ සැත්කම් කරන වෙද්‍යා සැතින් ඔහුගේ චුණ්ඩිමය සිද්ධින්නේ ය, සැතින් චුණ්ඩිමය සිද්ධි එෂණිසල්‍යාකායෙන් ශල්‍යය සොයන්නේ ය, එෂණියෙන් ශල්‍යය සොයා ශල්‍යය උදුරන්නේ ය ග්‍රහණශෂ සහිත කොට විෂදෝෂය බැහැර කරන්නේ ය. ග්‍රහණ ශෂ සහිත යයි හඟනා වූ හෙතෙම මෙසේ කියන්නේ ය : ' එම්බා පුරුෂය, තාගේ ශල්‍යය

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

විසදෙතො සඋපාදිසෙතො¹, අනුලඤ්ච² තෙ අනතරයාය. සපායානි වෙවි භොජනානි භුඤ්ඤායාසි, මා තෙ අසපායානි භොජනානි භුඤ්ඤායො වණො අසායාසි අසාය. කාලෙන ච කාලං වණං ධොවෙයාසි, කාලෙන ච කාලං වණ්ණං ආලිමෙයාසි, මා තෙ න කාලෙන කාලං වණං ධොවතො න කාලෙන කාලං වණ්ණං ආලිමතො පුබ්බලොභිතං වණ්ණං පරියොනනී, මා ච වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුඤ්ඤා, මා තෙ වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුභතං රජෝසුකං³ වණ්ණං අනුභංගෙයාසි, වණානුරකිච්චි අමොහො පුරිස විහරෙයාසි වණසාරෙපි⁴ති. තස්ස ඵම්මස්ස : ‘උබ්බතං ඛො මෙ සල්ලං, අපනීතො විසදෙතො අනුපාදිසෙතො, අනුලඤ්ච මෙ අනතරයාය’ති. සො අසපායානි වෙවි භොජනානි භුඤ්ඤාය. තස්ස අසපායානි භොජනානි භුඤ්ඤායො වණො අසායාසි අසාය. න ච කාලෙන කාලං වණං ධොවෙයා. න ච කාලෙන කාලං වණ්ණං ආලිමෙයා. තස්ස න කාලෙන කාලං වණං ධොවතො න කාලෙන කාලං වණ්ණං ආලිමතො පුබ්බලොභිතං වණ්ණං පරියොනනෙයා. වාතාතපෙ ච වාරිතතං අනුසුඤ්ඤාය. තස්ස වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුභතං රජෝසුකං⁵ වණ්ණං අනුභංගෙයා න ච වණානුරකිච්චි විහරෙයා න වණසාරෙපි. තස්ස ඉමිස්සා ච⁶ අසපායානිවිසයාය, අසු ච විසදෙතො⁷ අපනීතො සඋපාදිසෙතො, තදුභගෙන වණො පුට්ඨතං ගච්ඡෙයා, සො පුට්ඨතං ගතෙන වණෙන මරණං වා නිගච්ඡෙයා මරණමතතං වා දුක්ඛං.

ඵම්මෙව ඛො සුභකඛතත, ථානමෙතං විජ්ජති යං ඉධෙකච්චස්ස භික්ඛුනො ඵම්මස්ස : තණ්හා ඛො සල්ලං සමණෙන වුත්තං, අවිජ්ජා-විසදෙතො ඡන්දරුගච්ඡාපාදෙන⁸ රුපානි, තං මෙ තණ්හාසල්ලං පනිනං, අපනීතො අවිජ්ජා-විසදෙතො, සම්මා නිබ්බානාභිමුත්තොගමි⁹ති ඵම්මං මානි අසාය. අතථං ‘ස මානං’¹⁰. සො යානි සම්මානිබ්බානාභිමුත්තස්ස අසපායානි තානි අනුසුඤ්ඤාය: අසපායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං අනුසුඤ්ඤාය, අසපායං සොතෙන සද්දං අනුසුඤ්ඤාය, අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං අනුසුඤ්ඤාය, අසපායං ජිව්හාය රසං අනුසුඤ්ඤාය, අසපායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං අනුසුඤ්ඤාය, අසපායං මනසා ධම්මං අනුසුඤ්ඤාය. තස්ස අසපායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං අනුසුභතං, අසපායං සොතෙන සද්දං අනුසුභතං, අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං අනුසුභතං, අසපායං ජිව්හාය රසං අනුසුභතං, අසපායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං අනුසුභතං, අසපායං මනසා ධම්මං අනුසුභතං රුගො විතතං අනුභංගෙයා. සො රුගානුභංගෙන විතතෙන මරණං වා නිගච්ඡෙයා, මරණ මතතං වා දුක්ඛං. මරණං හෙතං සුභකඛතත, අරියස්ස විනයෙ යො සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිනායාවතතී. මරණමතතං හෙතං සුභකඛතත, දුක්ඛං යො අඤ්ඤාතරං සබ්බිලිථං ආපත්තිං ආපජ්ජති.

1. අනුපාදිසෙතො - සා, PTS.
2. අනුලඤ්ච - සා, PTS.
3. රජෝසුකං - සා, PTS, සිමු.
4. ඉමිස්සාච - සා.
5. අසුචි විසදෙතො - සබ්බස්ස.
6. ඡන්දරුගච්ඡාපාදෙන - PTS, සා.
7. අතං සමානං - සබ්බස්ස.

උදුරන ලද මැ ය, ග්‍රහණශෂ සහිත වූ විෂදෙෂය බැහැර කරන ලද, එතෙකු වත් තව අන්තරාය පිණිස අසමර්ථ ය. පරා වූ භොජන ම වළඳන්නෙහි ය, අහිත බොදුන් වළඳන තාගේ ප්‍රණය නහමක් සුයා වැහෙනසුලු වේවා, කලින් කල ප්‍රණය බොවනය කරන්නෙහි, කලින් කල ප්‍රණවූබය ආලිම්පන කරන්නෙහි, කලින් කල ප්‍රණය බොවනය නො කරන කලින් කල ප්‍රණවූබය ආලිම්පනය නො කරන තාගේ ප්‍රණවූබය නහමක් ලේසැරව බඳිවා, අවසුළංහි හැසිරීමෙහි ද නහමක් යෙදෙව, අවසුළංහි හැසිරීමෙහි යෙදුණු තාගේ ප්‍රණවූබය දුලි හා නණ්ඩු නහමක් පෙළාවා, එමබා පුරුෂය, ප්‍රණය රක්තාසුලුව ප්‍රණ රොපණය කරනසුලුව වාසය කරන්නෙහි යයි.” එ පුරුෂභව මෙබඳු සිතෙක් වන්නේ ය :

‘ එකාන්තයෙන් මාගේ ශල්‍යය උදුරන ලද, විෂදෙෂය බැහැර කරන ලද, ග්‍රහණශෂ රහිත යැ, මට අන්තරාය පිණිස ද අසමර්ථ වේ ය ’ යි. හේ අපරා වූ භොජන ද වළඳන්නේ ය, අපරාභොජනයන් වළඳකරන ඔහුගේ ප්‍රණය සුයා වැහෙනසුලු වන්නේ ය, කලින් කල වණය නො ද බොවනය කරන්නේ ය, කලින් කල වණවූබය නො ද ආලෙපනය කරන්නේ ය, ඔහු කලින් කල වණය නො දෙවුනා භව කලින් කල වණවූබය ආලෙපන නො කරනු වහුව ලේසැරව වණවූබය අවටින් බඳන්නේ ය, අවසුළංහි හැසිරීමෙහිද යෙදෙන්නේ ය, අවසුළංහි හැසිරීමෙහි යෙදුණු ඔහුගේ ප්‍රණවූබය දුලි හා නණ්ඩු පෙළන්නේ ය, වණය රක්තාසුලු ව ප්‍රණරොපණය කරනසුලු ව නො ද වෙසෙන්නේ ය. ඔහුගේ මේ අපරා ක්‍රියාහේතුයෙකුණු ඒ බැහැර කළ විෂදෙෂයන් ග්‍රහණශෂ සහිත විය, එ දෙකින් වණය මහත් බවට යන්නේ ය, හේ මහත් බවට ගිය වණයෙන් මරණයට හෝ මරණමාත්‍ර දුකට හෝ පැමිණෙන්නේ යි.

එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ වීදාමාන වෙයි. කීමෙක යත් : “ මෙ සස්තෙහි මැනවින් නිව්‍ර්තියෙහි අධිවුක්ක වූ මැ ඇතැම් මහණක් භව මෙසේ සිත් වෙයි : ‘ තෘෂ්ණාව වනාහි ශල්‍යයෙකැ ’ යි බුද්ධග්‍රමණයන් වීසින් වදුරන ලද, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෙෂය ජතුරාගයෙන් හා ව්‍යාපාදයෙන් කොපා වෙයි. මා වීසින් ඒ තෘෂ්ණාශල්‍යය ප්‍රභීණ යැ, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෙෂය බැහැර කරන ලද, මම මැනවින් නිව්‍ර්තියෙහි අධිවුක්ක වූයෙමි වෙමි ” යි. (අධිගත) මාන ඇතිසේ වෙයි. ඔහුගේ මානය අතරා (සිස්) වෙයි. හේ මැනවින් නිව්‍ර්තියෙහි අධිවුක්ක වූවහුට අහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මයන්හි යෙදෙන්නේ ය. ඇසින් අහිත වූ රූපදර්ශනයෙහි යෙදෙන්නේ ය, කනින් අහිත වූ ශබ්ද ඇසීමෙහි යෙදෙන්නේ ය, නැහැයෙන් අහිත වූ ගඳ ගැන්මෙහි යෙදෙන්නේ ය, දිවින් අහිත වූ රස විදුමෙහි යෙදෙන්නේ ය, කයින් අහිත වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි යෙදෙන්නේ ය, සිතින් අහිත වූ ධර්මයෙහි යෙදෙන්නේ ය, ඇසින් අපරා වූ රූපදර්ශනයෙහි යෙදුණු, කනින් අහිත වූ ශබ්දග්‍රවණයෙහි යෙදුණු, නැහැයෙන් අපරා වූ ගඳගැන්මෙහි යෙදුණු, දිවින් අපරා වූ රසාස්වාදනයෙහි යෙදුණු, කයින් අපරා වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි යෙදුණු, සිතින් අපරා වූ ධර්මයෙහි යෙදුණු ඔහුගේ සිත රාගය තෙමේ වියළන්නේ ය, හේ රාගයෙන් අනුධවස්ත වූ සිතින් මරණයට හෝ මරණමාත්‍ර දුකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. සුනක්ඛත්තය, යමෙක් ශික්ෂාව හැරැපියා ලාමක වූ ගිහිබවට වැටෙ ද, තෙල ආයච්චනයෙහි (සස්තෙහි) මරණය මැ වෙයි. සුනක්ඛත්තය, යමෙක් සංක්ලිෂ්ට වූ අනාතර ආපත්තියකට පැමිණේ ද, තෙල මරණමාත්‍ර වූ මැ දුක වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යානං ඛො පනෙතං, සුනකකතත, විජ්ජි යං ඉධෙකවට්ඨස්ස භික්ඛුනො එවමස්ස: 'තණ්හා ඛො සලලං සමණෙන වුත්තං, අවිජ්ජා- විසදෙසො ඡ්ඤාරුහස්සාපාදෙන රුප්පති. තං මෙ තණ්හාසලලං පභිනං අපතීනො අවිජ්ජා විසදෙසො. සමමා නිබ්බානාධිජ්ඣිතොගමස්මි' ති සමමා නිබ්බානාධිජ්ඣිතස්සෙව සතො. සො යාති සමමානිබ්බානාධිජ්ඣිතස්ස අසප්පායාති, තාති නානුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං නානුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං සොනෙන සද්දං නානුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං ඝානෙන ගඤ්ඤං නානුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං ජිව්හාය රසං නානුසුඤ්ඤාය, අසප්පායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං නානුසුඤ්ඤාය: අසප්පායං මනසා ධම්මං නානුසුඤ්ඤාය. තස්ස අසප්පායං චක්ඛුනා රුපදස්සනං නානුසුත්තස්ස, අසප්පායං සොනෙන සද්දං නානුසුත්තස්ස, අසප්පායං ඝානෙන ගඤ්ඤං නානුසුත්තස්ස, අසප්පායං ජිව්හාය රසං නානුසුත්තස්ස, අසප්පායං කායෙන ථොට්ඨබ්බං නානුසුත්තස්ස, අසප්පායං මනසා ධම්මං නානුසුත්තස්ස රුකො චිත්තං නානුඤ්ඤාය. සො න රුකා- නුඤ්ඤායිතෙන චිත්තෙන නෙව මරණං වා නිගච්ඡෙය්, න මරණමත්තං වා දුක්ඛං.

සෙය්‍යථාපි සුනකකතත, පුරිසො සලලෙන විඤ්ඤා අස්ස සවිසෙන ගාලුපලෙපනෙන. තස්ස මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා භිසක්කං සලලකතතං උපට්ඨාපෙය්‍යං. තස්ස සො භිසක්කො සලලකතො සතෙන වණ්ණුඛං පරිකතොය්. සතෙන වණ්ණුඛං පරිකතොය් එසනියා සලලං එසෙය්. එසනියා සලලං එසෙය් සලලං අබ්බගෙය්¹ අපනෙය් විසදෙසං අනුපාදිසෙය්. අනුපාදිසෙය් ජානමානො. සො එවං විදෙය්: අමො පුරිස, උබ්බතං ඛො තෙ සලලං අපතීනො විසදෙසො අනුපාදිසෙය්, අනුලඤ්ඤා තෙ අත්තරුයාය. සප්පායාති චෙව ගොජනාති භුඤ්ඤායායි. මා තෙ අසප්පායාති ගොජනාති භුඤ්ඤායො වණො අස්සාපි අස්ස. කාලෙන ච කාලං වණං ධොවෙය්. කාලෙන ච කාලං වණ්ණුඛං ආලිමෙය්. මා තෙ න කාලෙන කාලං වණං ධොවෙය් න කාලෙන කාලං වණ්ණුඛං ආලිමෙය් පුබ්බලොභිතං වණ්ණුඛං පරියොනෙය්. මා ච වාතා තපෙ වාරිතතං අනුසුඤ්ඤා. මා තෙ වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුත්තස්ස² රජොසුඤ්ඤා වණ්ණුඛං අනුඤ්ඤාය. වණානුරක්ඛි ච අමො පුරිස, විහරෙය් වණසාරෙපි'ති. තස්ස එවමස්ස: උබ්බතං ඛො මෙ සලලං අපතීනො විසදෙසො අනුපාදිසෙය්, අනුලඤ්ඤා මෙ අත්තරුයාය'ති. සො සප්පායාති චෙව ගොජනාති භුඤ්ඤාය, තස්ස සප්පායාති ගොජනාති භුඤ්ඤායො වණො න අස්සාපි අස්ස. කාලෙන ච කාලං වණං ධොවෙය්, කාලෙන ච කාලං වණ්ණුඛං ආලිමෙය්, තස්ස කාලෙන කාලං වණං ධොවෙය් කාලෙන කාලං වණ්ණුඛං ආලිමෙය් පුබ්බලොභිතං වණ්ණුඛං න පරියොනෙය්, න ච වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුඤ්ඤාය, තස්ස වාතාතපෙ වාරිතතං අනුසුත්තස්ස රජොසුඤ්ඤා වණ්ණුඛං නානුඤ්ඤාය, වණානුරක්ඛි ච විහරෙය් වණසාරෙපි. තස්ස ඉමිස්සා ච සප්පාය කිරියාය අසු ච විසදෙසො අපතීනො අනුපාදිසෙය්. තද්දගෙය් වණො විරුභෙය්³ සො රුලොභෙන වණෙන සඤ්ඤායො නෙව මරණං වා නිගච්ඡෙය්, න මරණමත්තං වා දුක්ඛං.

1. {අබ්බගෙය් - මජ්ඣං.
{අබ්බගෙය් - ස්ව.

2. අනුසුත්තස්ස - PTS.
3. පරිභෙය් - PTS.

යළි සුනක්ඛන්තය, තෙල කරුණ ව්‍යාමාන වෙයි, කීමෙක යත් : මෙ සස්තෙනි මැනවින් නිව්ණයෙහි අධිවුක්ක වූ මැ ඇතැම් මහණක්හට මෙසේ සිත් වෙයි : 'තෘෂ්ණාව වනාහි ශල්‍යයෙකැයි බුද්ධශ්‍රමණයන් විසින් වදන ලද, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෙෂය ජතුරාගයෙන් හා ව්‍යාපාදයෙන් කොපා වෙයි. මට ඒ තෘෂ්ණාශල්‍යය ප්‍රභීණ යැ, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදෙෂය බැහැර කරන ලද, මම මැනවින් නිව්ණයෙහි අධිවුක්කයෙම වෙමි' යි. හේ මැනවින් නිව්ණාදිවුක්කි ඇත්තකුට අහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මයන්හි නො යෙදෙන්නේ ය. ඇසින් අහිත වූ රූපදර්ශනයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය, කහින් අහිත වූ ශබ්ද ඇසීමෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ, නැහැයෙන් අහිත වූ ගඳ ගැන්මෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ, දිවින් අහිත වූ රස විඳීමෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ, කයින් අහිත වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ, සිතින අහිත වූ දහමිති නො යෙදෙන්නේ යැ, ඇසින් අහිත වූ රූපදර්ශනයෙහි නො යෙදුණු, කනින් අහිත වූ ශබ්ද ඇසීමෙහි නො යෙදුණු, නැහැයෙන් අහිත වූ ගඳ ගැන්මෙහි නො යෙදුණු, දිවෙන් අහිත වූ රස විඳීමෙහි නො යෙදුණු, කයින් අහිත වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි නො යෙදුණු, සිතින් අහිත වූ දහමිති නො යෙදුණු ඔහු හේ සිත රාගය තෙමේ නො වියළන්නේ ය, (නොමැඩපියන්නේ ය.) හෙතෙම රාගය විසින් නො මඩනා ලද සිතින් යුක්ත ව මරණයට හෝ නො මැ පැමිණෙන්නේ ය, මරණමාත්‍ර දුකට හෝ නො පැමිණෙන්නේ යි.

යම්සේ සුනක්ඛන්තය, පුරුෂයෙක් විෂ සහිත වූ සුනාසුනා විෂ පෙවූ තීයෙකින් වීද්‍යා ලද්දේ වෙ ද, ඔහුගේ චිත්‍රාමාත්‍යයෝ නැසහලේනැයෝ සැත්කම් කරන වෙදකු එළවන් නාහු ය, ඒ ශල්‍යවේද්‍යා සැත්කම් ඔහුගේ චුණ්ඩ්‍රිමය සිඳින්නේ ය, සැත්කම් චුණ්ඩ්‍රිමය සිඳිපියා එෂණියෙන් ශල්‍යය සොයන්නේය, එෂණියෙන් ශල්‍යය සොයා ශල්‍යය උදුරන්නේය, ග්‍රහණශෂ්‍ර රහිත කොට විෂදෙෂය බැහැර කරන්නේ ය, ග්‍රහණශෂ්‍ර රහිත වී යයි දන්නා ඒ විෂවේද්‍ය මෙසේ කියන්නේ ය : " එම්බා පුරුෂය, තොප ගේ ශල්‍යය උදුරන ලද්දේ මැ ය, විෂදෙෂය බැහැර කරන ලද, ග්‍රහණශෂ්‍ර රහිත විය, තොපට අන්තරාය පිණිස අසමර්ථ ද වෙයි. යළි පටා වූ භොජනයන් වළඳනනෙහි ය, අපටා වූ භොජන වළඳකරන්නා වූ තාගේ වණය නහමක් ලේසැරව ගලනසුලු වන්නේ ය, යළි කලින් කල වණය ධොවනය කරන්නෙහි ය. කලින් කල චුණ්ඩ්‍රිමය ආලෙප කරන්නෙහි, කලින් කල වණය නො දෙවුනා, කලින් කල චුණ්ඩ්‍රිමය අලෙවි නො දෙන තාගේ වණ චුඩ්‍රිමය නහමක් ලේසැරව බැදේවා, අවිසුළු හැසිරෙන බැවිනි නහමක් යෙදේව, අවිසුළු හැසිරීමෙහි යෙදෙන තාගේ චුණ්ඩ්‍රිමය දුලි හා නණ්ඩු නහමක් පෙළාවා, එම්බා පුරුෂය වණය රක්කෙහි චුණරොපණය කරන සුල්ලෙහි වාසය කරන්නෙහි ය " යි. ඔහුට මෙවන් සිතෙක් වෙයි : ' මාගේ ශල්‍යය උදුරන ලද්දේ මැ යැ විෂදෙෂ බැහැර කරන ලද්දේ ග්‍රහණශෂ්‍ර රහිත යැ, මට අන්තරාය පිණිස අසමර්ථ ද වෙ ය ' යි. හේ පටා වූ බොදුනු බුදින්නේ ය, පටා වූ බොදුන් වළඳ කරන ඔහුගේ වණය ලේසුයා වැහෙන සුලු නො වෙයි, යළි කලින් කල වණය දෙන්නේ ය, කලින් කල වණය අලෙවි දෙන්නේ ය, කලින් කල වණය දෙන්නා කලින් කල චුණ්ඩ්‍රිමය අලෙවිදෙන ඔහුගේ වණ්ඩ්‍රිමය ලේසැරව භාක්පසින් නො බදන්නේ ය, අවිසුළු හැසිරීමෙහි නො ද යෙදෙන්නේ ය. අවිසුළු හැසිරීමෙහි නො යෙදුණු ඔහුගේ වණ්ඩ්‍රිමය රජස් හා නණ්ඩු නො පෙළන්නේ ය, යළි වණය රක්කාසුලු වූයේ චුණරොපණය කරනසුලු වූයේ වෙසෙන්නේ ය, ඔහුගේ මේ පටාක්‍රියාහෙතෙමෙකුදු, ඒ විෂදෙෂයක් බැහැර කරන ලද්දේ ග්‍රහණශෂ්‍ර රහිත විය. එ දෙකින් වණය (මස්) වැඩෙන්නේ ය. හේ වැඩුණු වණයෙන් හටගත් සිවියෙන් යුක්ත ව මරණයට හෝ නො පැමිණෙන්නේ ය, මරණමාත්‍ර දුකට හෝ නො පැමිණෙන්නේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එවිමෙව ඛො සුනකඛතන, ධානමෙන විජ්ජති යං ඉධෙකච්චය්‍ය භික්ඛුනො එවිමය්‍ය: තණ්හා ඛො සලලං සමණෙන වුත්තං. අවිජ්ජා විසදෙසො ඡන්දරුග්ගාපාදෙහ රුපාති. තං මේ තණ්හාසලලං පටිනං, අපතීනො අවිජ්ජා විසදෙසො. සම්ම, නිබ්බානාධික්ඛිතෙනාගමෙමි'ති සම්ම, නිබ්බානාධික්ඛිතය්‍යෙව සතො සො යාති සම්ම, නිබ්බානාධි-
ක්ඛිතය්‍ය අසපායාති, තාති නානුසුඤ්ඤාය: අසපායං චක්ඛනා රුප-
දස්සනං නානුසුඤ්ඤාය, අසපායං සොතෙන සග්ගං නානුසුඤ්ඤාය,
අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං නානුසුඤ්ඤාය, අසපායං ජිට්ඨාය රසං
නානුසුඤ්ඤාය, අසපායං කායෙන ථොට්ඨිකං නානුසුඤ්ඤාය,
අසපායං මනසා ධම්මං නානුසුඤ්ඤාය. තස්ස අසපායං චක්ඛනා
රුපදස්සනං නානුසුත්තය්‍ය අසපායං සොතෙන සග්ගං නානුසුත්තය්‍ය
අසපායං ඝාතෙන ගඤ්ඤං නානුසුත්තය්‍ය අසපායං ජිට්ඨාය රසං
නානුසුත්තය්‍ය අසපායං කායෙන ථොට්ඨිකං නානුසුත්තය්‍ය අසපායං
මනසා ධම්මං නානුසුත්තය්‍ය රුගො චිත්තං නානුභිංසෙය්‍ය, සො හ
රුගානුභිංසිතෙන චිත්තෙන නෙව මරණං වා නිගවෙජ්ජය්‍ය, න මරණ-
මිත්තං වා දුක්ඛං.

උපමා ඛො මේ අයං සුනකඛතන, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයමෙවෙත්ථ අත්ථො: වණොති ඛො සුනකඛතන, ඡන්තෙනං අජ්ඣතතිකානං අයතනානං අභිවචනං. විසදෙසොති ඛො සුනකඛතන, අවිජ්ජායෙනං අභිවචනං. සලලානති ඛො සුනකඛතන, තණ්හායෙනං අභිවචනං. එසතීති ඛො සුනකඛතන, සතියායෙනං අභිවචනං. සත්ථානති ඛො සුනකඛතන, අරියායෙනං පඤ්ඤාය අභිවචනං. භිසකෙකා සලල-
කතෙනාති ඛො සුනකඛතන, තථාගතය්‍යෙනං අභිවචනං අරහතො සම්මාසම්මුඛය්‍ය. සො වත සුනකඛතන, භික්ඛු ඡස්ථ ථස්සායතනෙසු සංවුත්තකාරී. උපධි දුක්ඛස්ස චූලානති¹ ඉති විදිතා නිරුපධි, උපධිසංඛයෙ වික්ඛිතො උපධිසම්මි වා කායං උපසංහරිස්සති චිත්තං වා උපපාදෙස්සති'ති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, අපානිගකංසො වණ්ණසම්පන්නො ගඤ්ඤා-
සම්පන්නො රසසම්පන්නො, සො ව ඛො විසෙහ සංසරෙධා. අථ පුරිසො අගවෙජ්ජය්‍ය ජීවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛ-
පටික්ඛාලො. තං කිං මඤ්ඤාසි සුනකඛතන, අපි නු සො පුරිසො අක්ඛිං
අපානිගකංසං පිවෙය්‍ය. යං ජඤ්ඤා ඉමාහං පිවිතො මරණං වා
නිගවෙජ්ජමි, මරණමිත්තං වා දුක්ඛ'නති?

නො හෙනං හතෙන.

එවිමෙව ඛො සුනකඛතන, සො වත භික්ඛු ඡස්ථ ථස්සායතනෙසු සංවුත්තකාරී උපධි දුක්ඛස්ස චූලානති ඉති විදිතා නිරුපධි, උපධිසංඛයෙ වික්ඛිතො උපධිසම්මි වා කායං උපසංහරිස්සති, චිත්තං වා උපපාදෙස්සති'ති නෙතං ධානං විජ්ජති.

1. දුක්ඛචූලං - ස්‍යා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එසෙයින් මෑ සුනක්ඛත්තය, තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි, කීමෙක යත් : මෙ සස්තනෙහි මෑතාවන් නිර්වාණාදිමුක්ත වූ මෑ ඇතැම් මහණක් හට මෙවන් සිතෙක් වෙයි : ' තෘෂ්ණාව වනාහි ඔලායෙකැයි බුද්ධශ්‍රමණයන් විසින් වදරන ලද, අවිද්‍යා සංඛ්‍යාත විෂදේශය ජන්දරාගයෙන් හා ව්‍යාපාදයෙන් කොපා වෙයි. මා විසින් ඒ තෘෂ්ණාඔලාය ප්‍රතීණ කරන ලද, අවිද්‍යාවිෂදේශය බැහැර කරන ලද, මම මෑතාවන් නිර්වාණයෙහි අධිමුක්ත වූයෙමි වෙමි ' යි. හේ මෑතාවන් නිර්වාණයෙහි අධිමුක්ත වූවහුට අහිත වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඒ ධර්මයන්හි නො යෙදෙන්නේ ය, ඇසින් අහිත වූ රූපදර්ශනයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය, කනින් අහිත වූ ශබ්දශ්‍රවණයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය. ස්පර්ශයෙන් අහිත වූ ගන්ධාස්ප්‍රාණයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය, දිවින් අහිත වූ රසාස්වාදනයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය, කයින් අහිත වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි නො යෙදෙන්නේ ය, සිතින් අහිත වූ දහම් දැනුමෙහි නො යෙදෙන්නේ ය. ඇසින් අහිත වූ රූ දක්මෙහි නො යෙදුණු, කනින් අහිත වූ ශබ්ද ඇසීමෙහි නො යෙදුණු, නැහැයෙන් අහිත වූ ගඳ ගැන්මෙහි නො යෙදුණු, දිවින් අහිත වූ රස විඳීමෙහි නො යෙදුණු, කයින් අහිත වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි නො යෙදුණු, සිතින් අහිත වූ දහම්හි නො යෙදුණු ඔහු හේ සිත රාගය තෙමේ නො මඬනේ ය. හේ රාගය විසින් නො මඬනා ලද සිතින් යුක්ත ව මරණයට හෝ නො මැ පැමිණෙන්නේ ය, මරණමාත්‍ර වූ දුකට හෝ නො පැමිණෙන්නේ යි.

සුනක්ඛත්තය, මා විසින් තොපට අරුත් හඟවනු සඳහා මේ උපමා කරන ලදී. තෙල උපමායෙහි මෙ මෑ අර්ථ වෙයි : ' වණ ' යි සුනක්ඛත්තය, සවැදුරුම් අධ්‍යාත්මික ආයතනයට තෙල නමෙක, ' විසදෙය ' යි සුනක්ඛත්තය, අවිද්‍යාවට තෙල නමෙක, ' සල්ල ' යි සුනක්ඛත්තය, තෘෂ්ණාවට තෙල නමෙක, ' එසණි ' යි සුනක්ඛත්තය, ස්මෘතියට තෙල නමෙක, ' සන්ථ ' යි සුනක්ඛත්තය, ආයතීප්‍රඥාවට තෙල නමෙක, ' හිසක්ක සල්ලකත්ත ' යි සුනක්ඛත්තය, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ තරාගතයාට තෙල නමෙකි. සුනක්ඛත්තය, ඒකාන්තයෙන් ඒ මහණ සවැදුරුම් ස්පර්ශායතනයෙහි සංවෘතකාරී වෙයි. පඤ්චස්කන්ධොපධිය දුකට මුලැයි මෙසේ දන (ක්ලෙශොපධීන්) උපධි රහිත වූයේ, උපධිසංඛ්‍යා සංඛ්‍යාත නිවනෙහි විමුක්ත වූයේ කාමොපධියෙහි කය හෝ ඵලවන්නේ ය, සිත හෝ උපදවන්නේ ය යන තෙල කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ.

සුනක්ඛත්තය, යම්සේ වර්ණසම්පන්න වූ ගන්ධසම්පන්න වූ රසසම්පන්න වූ මිහිරි පැන් පිරු කස්තලියෙක් වේ ද, හෙ ද වනාහි හලාහලවීෂයෙන් මුසු කරන ලද්දේ වෙයි, එකල්හි ජීවත්වනු කැමැති සුව කැමැති නො මැරෙනු කැමැති දුකට පිළිතුල් කරන පුරුෂයෙක් එන්නේ යැ, සුනක්ඛත්තය, එ කිමැයි සිතයි ද ? ඒ පුරුෂ යම්හෙයෙකින් ' මම මෙය පානය කොට මරණයට හෝ මරණමාත්‍ර දුකට හෝ පැමිණෙමැ ' යි දන්නේ නම්, ඒ මිහිරි පැන් පිරු කස්තලිය පානය කරන්නේ ද ? ' යි.

වහන්සැ, තෙල නො වේ මැ ය.

එසෙයින් මෑ සුනක්ඛත්තය, ඒකාන්තයෙන් ඒ මහණ ණව ස්පර්ශායතනයන්හි සංවෘතකාරී වූයේ (පස්වැදුරුම්) ස්කන්ධොපධිය දුකට මුලැ ' යි මෙසේ දන උපධි රහිත වූයේ, උපධික්ෂය සංඛ්‍යාත නිර්වාණයෙහි විමුක්ත වූයේ කාමොපධියෙහි කය හෝ ඵලවන්නේ යැ, සිත හෝ උපදවන්නේ යැ යන තෙල කරුණ නො වන්නේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

80 උපරිපණ්ණාසකො - දෙවදහවගෙහො [8.1.5 සුනකඛතන සුතං.]

සෙය්‍යථාපි සුනකඛතන, ආසිවිසො, භොරවිසො, අථ පුරිසො
ආගච්ඡෙය්‍ය ජිවතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපටිකකුලො.
තං කිං මඤ්ඤයි සුනකඛතන, අපි නු සො පුරිසො අශ්‍රිකො ආසිවිසකො
භොරවිසකො හන්ථං වා අභිගුට්ඨං වා යුඤ්ඤෙය්‍ය යං ජඤ්ඤො ඉමිනාභං
දවෙඨා මරණං වා නිගච්ඡාමි, මරණමතතං වා දුක්ඛ'නති?

නො, හෙතං හතෙන.

ඵවමෙව ඛො සුනකඛතන, සො වත භික්ඛු ඡසු ඵකාංගතනෙසු
සංවුතකාරි, උපඨි දුක්ඛකො චූලනති ඉති විදිනා නිරුපඨි, උපඨි
සංඛිගෙ විමුක්තො උපඨිගමිං වා කායං උපසංභරිකොති, විතතං වා
උපපාදෙකොති'ති හෙතං ථාතං විජ්ජති.

ඉදමවොච හගවා, අත්තමනො සුනකඛතෙනා ලිච්ඡවිපුතෙනා
හගවනො භාසිතං අභිනන්දී'ති.

සුනකඛතන සුතං පඤ්චමං.

යමසේ සුනක්ඛත්තය, තුර ව්‍යාප්තිය ඇති ආශීර්වාදයක් වේ ද, එකල්හි ජීවත්වනු කැමැති නො මැරෙනු කැමැති සුව කැමැති දුකට පිළිතුල් කරන පුරුෂයෙක් එන්නේ යැ, සුනක්ඛත්තය, ඒ කිමැයි සිතයි ද? ඒ පුරුෂ 'යමහෙයෙකින් මම මොහු විසින් දෂට කරන ලද්දෙමි නම්, මරණයට හෝ මරණමාත්‍ර දුකට හෝ පැමිණෙමි' යි දන්නේ නම්, ඒ සෝරව්‍යය වූ ආශීර්වාදයට අතක් හෝ ඇතිල්ලක් හෝ මෙහෙයන්නේ ද?' යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ ය.

එසෙයින් මැ සුනක්ඛත්තය, එකාන්තයෙන් ඒ මහණ භවස්පර්ශායතනයන්හි සංවෘතකාරී වූයේ, ස්කන්ධොපධිය දුකට මුලා 'යි මෙසේ දන ක්ලෙශෝපධි රහිත වූයේ, උපධික්ෂය සංඛ්‍යාත නිවාරණයෙහි විමුක්ත වූයේ කාමොපධියෙහි කය හෝ එළවන්නේ යැ, සිත හෝ උපදවන්නේ යැ යන තෙල කරුණ නො වන්නේ යි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු සිත් ඇති සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවිපුත්‍ර භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනාදනය කෙළේ යි.

පස්වැනි සුනක්ඛත්ත සූත්‍ර යි.

3. 1. 6

ආනෙඤ්ජසප්පාය සූතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා: කුරුසු විහරති කම්මාසදම්මං නාම කුරුතං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි භික්ඛවොති, හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

අනිච්චා භික්ඛවෙ, කාමා තුච්ඡා මොසධම්මා. මායාකතමේතං භික්ඛවෙ, බාලලාපනං. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරිසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා, යා ච සම්පරිසිකා කාමසඤ්ඤා, උභයමේතං මාරධෙය්‍යං, මාරස්සෙසවිසයො, මාරස්සෙසනිවාපො, මාරස්සෙසගොචරො. එතේතෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි බ්‍යාපාදාපි සාරඞ්භාපි සංචිත්තනති. තෙව අරියසාවකස්ස ඉධම්මුසික්ඛතො අනතරුකාය සම්භවනති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ අරියසාවතො ඉති පටිසඤ්චිකති: යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා යෙ ච සම්පරිසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරිසිකා කාමසඤ්ඤා, උභයමේතං මාරධෙය්‍යං. මාරස්සෙසවිසයො, මාරස්සෙසනිවාපො, මාරස්සෙසගොචරො. එතේතෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි බ්‍යාපාදාපි සාරඞ්භාපි සංචිත්තනති. තෙව අරියසාවකස්ස ඉධම්මුසික්ඛතො අනතරුකාය සම්භවනති. යනත්‍ර නාහං විපුලෙන මහස්සතෙන චේතසා විහරෙය්‍යං අභිභුග්‍ය ලොකං අධිට්ඨාය මනසා. විපුලෙන හි මෙ මහස්සතෙන චේතසා විහරතො අභිභුග්‍ය ලොකං අධිට්ඨාය මනසා. යෙ පාපකා අකුසලා මානසා අභිජ්ඣාපි සාරඞ්භාපි, තෙ න භවිස්සනති. තෙසං පහානා අපරිත්තඤ්ච මෙ චිත්තං භවිස්සති, අපමාණං සුභාවිත්'නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තඤ්ඤාලම්භාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පටිද්ඨති. සම්පසාදෙ සති එතරහි වා ආනෙඤ්ජං¹ සමාපජ්ජති, පඤ්ඤං වා අභිමුච්චති. කායස්ස හෙද පරමමරණා ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචිත්තනතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙඤ්ජපභං. අයං භික්ඛවෙ, පඨමා ආනෙඤ්ජසප්පායා පටිපදා අකංඛායති.

1. ආනෙජ්ජං - පිඤ්ඤා.

3. 1. 6

ආනෙඤ්ජ සප්පාය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාගාවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කුරුඳුනවියෙහි වූ කල්මාෂදමා නම් කුරුටු වැසියන් ගේ නියමගමිහි වැඩවාස කරන සේක. එහි දී භාගාවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි භික්ෂූන් බණවා වදළ සේක. ' පින්වතුන් වහන්සැ ' යි ඒ භික්ෂූහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල සූත්‍රය වදළ සේක.

මහණෙනි, වත්කම් කෙලෙස්කම්හු ඇතිවූ නැතිවන අවින් අනිත්‍යයහ, (නිත්‍යසාර බ්‍රුවසාර ආත්මසාර වීරහිතයෙන්) සිස්හ, නැසෙනුවහ, නැසෙනසැහැවී ඇතියවහ. මහණෙනි, මායාවෙන් කරන ලද බාලලාපනයෙක, (බාලයන් ලවා මා ගේ යයි කියවනු යෙක). දෘෂ්ටධාර්මික වූ යම් මාත්‍රූෂක පඤ්චකාමගුණ කෙනෙක් ඇද්ද, සාම්පරායික වූ යම් තදවශෙෂ කාම කෙනෙකුත් ඇද්ද, දෘෂ්ටධාර්මික වූ යම් කාමසංඥවකුත් ඇද්ද, සාම්පරායික වූ යම් කාමසංඥවකුත් ඇද්ද, තෙල කාම කාමසංඥ යන දෙක ම මාරායත්ත යෙක (මාරයා ගේ වශයෙහි වැටෙයි) තෙල මාරයාගේ විෂයයෙක, තෙල මාරයා ගේ නිවාපයෙක, තෙල මාරයා ගේ ගොවරයෙක. මේ පස්කම් විෂයෙහි මෙනෙහි උපදනා අභිධ්‍යාව ද ව්‍යාපාදය ද (කරුණුත්තරියකරණ ලක්ෂණ) සාරම්භය ද යන තෙල ලාමක අකුශල ධර්මයෝ පවත්නාහ. ඒ තුන් කෙලෙස්හු මෙ සස්තෙහි භික්ෂමෙන ආයාශ්‍රාවක හට අන්තරාය පිණිස වෙත්.

මහණෙනි, එහි ලා ආයාශ්‍රාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමයෝත් යම් සාම්පරායික කාමයෝත් වෙත්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමසංඥ කෙනෙකුත් යම් සාම්පරායික කාමසංඥ කෙනෙකුත් වෙත්ද, තෙල කාම කාමසංඥ යන දෙක ම මරුට තුන් වෙයි, තෙල මරුට විෂය වෙයි, තෙල මරුගේ නිවාප යැ, තෙල මරුගේ ගොවර යි. මේ කාමගුණ විෂයෙහි මානසික වූ අභිධ්‍යා යැ ව්‍යාපාද යැ සාරම්භ යැ යන තෙල ලාමක අකුශලධර්මයෝ පවත්නාහ. ඒ තුන් කෙලෙස්හු මෙ සස්තෙහි භික්ෂමෙන ආයාශ්‍රාවක හට අන්තරාය පිණිස වෙති. මම් කාමගුණලෝකය මැඩපියා, දහන් අරමුණු සිහින් ඉටා, විපුල වූ මහද්ගත වූ සිහින් යුක්ත ව වෙසෙමි නම් මැනව. යම්හෙයෙකින් කාමගුණලෝකය මැඩපියා, දහන් අරමුණු සිහින් ඉටා, විපුල වූ මහද්ගත වූ සිහින් යුක්ත ව වෙසෙන මට විත්තසම්භූත වූ අභිධ්‍යා යැ ව්‍යාපාද යැ සාරම්භ යැ යන යම් ලාමක අකුශල කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු නො වන්නාහ. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් මාගේ සිත (ලොකොත්තර විසින්) මහද්ගත ද අප්‍රමාණ ද සුභාවිත ද වන්නේය ' යි. මෙසේ පිළිපත් එම පිළිවෙත බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත (අර්භත්ත්වාදී) කාරණයෙහි පහදී. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉහාත්මයෙහි විදසුන් නුවණින් රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි, ආනෙඤ්ජ (වතුර්ථධ්‍යාන) සමාපත්තියට හෝ සමවදියි. කාලින් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි. යම්හෙයෙකින් ඒ භික්ෂූහු ගේ උපදනට නිසි විපාක විඤ්ජන වීද, එය කුශලානෙඤ්ජස්වභාවයට පැමිණියේ වන්නේ ය. මහණෙනි, මේ පළමුවන ආනෙඤ්ජ සප්පාය (වතුර්ථධ්‍යානයට හිත වූ) ප්‍රතිපදාව යයි කියනු ලැබේ.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසංඝථික්ඛති, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසංඝායා යා ච සම්පරුසිකා කාමසංඝායා, යං කිංඤ්ච රූපං¹ චත්තාරි ච මහාභුතාති චතුත්තරස්ස චතුත්තරස්සං රූප'නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුඋච්ඡාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති එතරති වා ආනෙය්‍යං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිත්ථිවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙය්‍යපගං. අයං භික්ඛවෙ, දුතියා ආනෙය්‍ය-සපායා පටිපදා අක්ඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසංඝථික්ඛති. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසංඝායා යා ච සම්පරුසිකා කාමසංඝායා, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ච සම්පරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා රූපසංඝායා යා ච සම්පරුසිකා රූපසංඝායා, උභයමේතං අනිච්චං යදනිච්චං තං නාලං අභිනජ්ඣං, නාලං අභිවිද්ධං, නාලං අජේඛාසිභු'නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුඋච්ඡාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති එතරති වා ආනෙය්‍යං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිත්ථිවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආනෙය්‍යපගං. අයං භික්ඛවෙ, තතියා ආනෙය්‍ය-සපායා පටිපදා අක්ඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො ඉති පටිසංඝථික්ඛති. යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා කාමසංඝායා යා ච සම්පරුසිකා කාමසංඝායා, යෙ ච දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ච සම්පරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මිකා රූපසංඝායා යා ච සම්පරුසිකා රූපසංඝායා, යා ච ආනෙය්‍යසංඝායා, සබ්බා සංඝායා යජ්ඣෙතා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. එතං සත්තං එතං පණීතං යදිදං ආකිංඤ්චසංඝායානන'නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුඋච්ඡාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති එතරති වා ආකිංඤ්චසංඝායානනං සමාපජ්ජති. පඤ්ඤාය වා අධිත්ථිවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආකිංඤ්චසංඝායානනපගං. අයං භික්ඛවෙ, පඨමා ආකිංඤ්චසංඝායානනසපායා පටිපදා අක්ඛායති.

සුභ ව පරං භික්ඛවෙ, අරියතාවකො අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමුල-ගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා ඉති පටිසංඝථික්ඛති: සුඤ්ඤමිදං අනෙතන වා අනතනිදෙත වා'ති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුඋච්ඡාරිනො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති සම්පසාදෙ සති එතරති වා ආකිංඤ්චසංඝායානනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අධිත්ථිවති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචත්තතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආකිංඤ්චසංඝායානනපගං. අයං භික්ඛවෙ, දුතියා ආකිංඤ්චසංඝායානනසපායා පටිපදා අක්ඛායති.

1. යං කිංඤ්ච රූපං සබ්බං රූපං - මජ්ඣිම, සූ. 1.

යළි මහණෙනි, ආයතියාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාම මෘතනාකුත් යම් සාම්පරාධික කාම මෘතනාකුත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාම සංඥාවකුත් යම් සාම්පරාධික කාම සංඥාවකුත් ඇද්ද, යම් කිසි රූපයක් ඇද්ද, (ඒ හැම) සත්‍ර මහාභූතයෝ ද සත්‍ර මහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූපය ද ' යි (කියයි). මෙසේ පිළිපත් ඒ මැ පිළිවෙත බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත (අර්භත්වාදී) කාරණයෙහි පහදී. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉහත්මයෙහි විදසුන් නුවණින් රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි. ආනෙඤ්ජසමාපත්තියට හෝ සමවදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණුගේ උපද්ධතට නිසි විපාක විභූතය වී නම්, එය කුශලානෙඤ්ජස්වභාවයට පැමිණියේ වන්නේ ය. මහණෙනි, මේ දෙවැනි වතුර්ධ්‍යාන සංඛ්‍යාත ආනෙඤ්ජසප්පාය ප්‍රතිපද්ධතිය යයි කියනු ලැබේ.

යළි මහණෙනි, ආයතියාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමයෙන් යම් සාම්පරාධික කාමයෙන් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාම සංඥාවකුත් යම් සාම්පරාධික කාම සංඥාවකුත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපයෙන් යම් සාම්පරාධික රූපයෙන් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූප සංඥාවකුත් යම් සාම්පරාධික රූප සංඥාවකුත් ඇද්ද, තෙල (දිව්‍යධර්මික සාම්පරාධික යන) දෙකම අනිත්‍ය ය. යමක් අනිත්‍ය නම් එය තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් අභිනන්දනා කරන්නට නො නිසි වෙයි. අභිමානායෙන් කියන්නට නො නිසි වෙයි, බැසැහෙන සිවින්නට නො නිසි වේ ය ' යි. මෙසේ පිළිපත් ඒ කාම-රූපප්‍රතිබාහන යෙන් එමැ පිළිවෙත බහුල කොට වෙසෙන ඒ මහණුගේ සිත අර්භත්වාදී කාරණයෙහි පහදී. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉහත්මයෙහි මැ විදසුන් නුවණින් රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි. විඤ්ඤාඤ්චායතන සංඛ්‍යාත ආනෙඤ්ජයට හෝ සමවදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණුගේ උපද්ධතට නිසි විපාක විභූතය වී නම්, එය කුශලානෙඤ්ජස්වභාවයට පැමිණියේ වන්නේ ය. මහණෙනි, මේ තුන්වැනි අනෙඤ්ජසප්පාය ප්‍රතිපද්ධතිය යයි කියනු ලැබේ.

යළි මහණෙනි, ආයතියාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමයෙන් යම් සාම්පරාධික කාමයෙන් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාම සංඥාවකුත් සාම්පරාධික කාම සංඥාවකුත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපයෙන් යම් සාම්පරාධික රූපයෙන් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූප සංඥාවකුත් යම් සාම්පරාධික රූප සංඥාවකුත් ඇද්ද, යම් විඤ්ඤාඤ්චායතන සංඛ්‍යාත ආනෙඤ්ජසංඥාවකුත් ඇද්ද, යම් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාකට පැමිණ තෙල සියලු සංඥාවෝ නිරවශේෂ කොට නිරුද්ධ වෙත් ද, යම් මේ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයක් ඇද්ද, තෙල (අධිග්‍රහණාත්තකායෙන් ද ආලම්බනග්‍රහණාත්තකායෙන් ද) ගාත්ත යැ තෙල (අත්‍යාත්මකාර්ථයෙන්) ප්‍රණීත යැ ' යි. මෙසේ පිළිපත් (ඒ සංඥා යටපත් කිරීමෙන්) ඒ මැ පිළිවෙත බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයෙහි පහදී. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉහත්මයෙහි විදසුන් නුවණින් රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපත්තියට හෝ සමවදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණුගේ උපද්ධතට නිසි විපාක විභූතය වී නම් එය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනාකුශල ස්වභාවයට පැමිණියේ වන්නේ යැ. මහණෙනි, මේ පළමු වන ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සප්පාය ප්‍රතිපද්ධතිය යයි කියනු ලැබේ.

යළි මහණෙනි, ආයතියාවක අරණ්‍යසෙනාසනයට ගියේ වේව ' යි වෘක්ෂමූලයට ගියේ වේව ' යි භූතාගාරයට ගියේ වේව ' යි මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' මේ පඤ්චස්කන්ධය (මම ය මාගේ ය යන) ආත්මයෙන් ද ආත්මනිශ්චායයෙන් ද භූතා වේ ' යයි. මෙසේ පිළිපත් (යට කී පිළිවෙත හා) මේ භූතාතප්‍රතිපද්ධත බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත ආයතනයෙහි පහදී. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉහත්මයෙහි රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි, ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතට හෝ සමවදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණුගේ උපද්ධතට නිසි විපාක විභූතය වී නම් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන කුශලභාවයට පැමිණියේ වන්නේ යැ. මහණෙනි, දෙවැනි ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සප්පාය ප්‍රතිපද්ධතිය යයි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති: නාහං කචනි කස්සචි කිඤ්චනතතයම්, න ච මම කචනි කියම්චි කිඤ්චන-තත්ථි¹ තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුලච්ඡාරිතො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති එතරගි වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අභිමුච්චති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචතතතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤායතනුපගං. අයං භික්ඛවෙ, තතියා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසප්පායා පටිපදා අකම්භයති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉති පටිසඤ්චිකති. යෙ ච දිට්ඨධම්මකා කාමා යෙ ච සම්පරුසිකා කාමා, යා ච දිට්ඨධම්මකා කාමසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා, යෙ ච දිට්ඨධම්මකා රූපා යෙ ච සම්පරුසිකා රූපා, යා ච දිට්ඨධම්මකා රූපසඤ්ඤා යා ච සම්පරුසිකා රූපසඤ්ඤා, යා ච ආනෙඤ්ජසඤ්ඤා, යා ච ආකිඤ්චඤ්ඤා-යතනසඤ්ඤා, තබ්බා සඤ්ඤා යතේතා අපරිසෙතා නිරුජ්ඣති. එතං සත්තං එතං පණීතං යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන²නති. තස්ස එවං පටිපත්තස්ස තබ්බසුලච්ඡාරිතො ආයතනෙ චිත්තං පසිදති. සම්පසාදෙ සති එතරගි වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජති, පඤ්ඤාය වා අභිමුච්චති. කායස්ස හෙද පරමමරණං ධානමේතං විජ්ජති: යං තං සංචතතතිකං විඤ්ඤාණං අස්ස නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-යතනුපගං, අයං භික්ඛවෙ, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසප්පායා පටිපදා අකම්භයති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දෙ භවන්තං එතදවොච : ‘ඉධ භනෙත. භික්ඛු එවං පටිපත්තො හොති, නො චස්ස, නො ච මෙ සියා න භවිස්සති, න මෙ භවිස්සති. යදත්ථි යං භූතං තං පජ්ඣාමි³ති එවං උපෙක්ඛං පටිලභති. පරිනිබ්බායෙය්‍ය නු ඛො සො භනෙත, භික්ඛු න වා පරි-නිබ්බායෙය්‍යා’ති.

අපෙපේකච්චො ආනන්ද, භික්ඛු පරිනිබ්බායෙය්‍ය, අපෙපේකච්චො භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍යා’ති.

කො නු ඛො භනෙත හෙතු, කො පච්චයො, යෙනපෙපේකච්චො භික්ඛු පරිනිබ්බායෙය්‍ය, අපෙපේකච්චො භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍යාති.

ඉධානන්ද භික්ඛු එවං පටිපත්තො හොති : ‘නො චස්ස, නො ච මෙ සියා. න භවිස්සති. න මෙ භවිස්සති. යදත්ථි යං භූතං තං පජ්ඣාමි³ති එවං උපෙක්ඛං පටිලභති. සො තං උපෙක්ඛං අභිනන්දති, අභිච්ඡෙති, අජේඤ්ඤාය තිට්ඨති. තස්ස තං උපෙක්ඛං අභිනන්දතො අභිච්ඡෙතො අජේඤ්ඤාය තිට්ඨතො තං නිස්සිතං හොති විඤ්ඤාණං, තදුපාදතං. සඋපාදතො ආනන්ද, භික්ඛු න පරිනිබ්බායෙය්‍ය’ති.

තවද මහණෙනි, ආයතීශ්‍රාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' මම කිසි තැනෙක්හි ආත්මය ඇතියෙමි නො වෙමි, කිසි අනෙකක්හට පළිබෝධ ඇතියෙමි නො වෙමි, කිසි තැනෙක්හි (මෙරලාගේ ආත්මය) නො ද දක්මි, කිසි තැනෙක්හි මාගේ පළිබෝධබවෙක් නැතැ ' යි. මෙසේ පිළිපත් (යට කී පිළිවෙත හා) මේ වතුකොටික ඉත්තාසාව බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයෙහි පහදීයි. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉත්තාත්මයෙහි රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි, ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමාපත්තියට හෝ සම්බදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණහුගේ ප්‍රතිසන්ධියට නිසි විපාකවිඤ්ඤාය වී නම් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන කුශලභාව යට පැමිණියේ වන්නේ යැ. මහණෙනි, මේ තුන්වැනි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසප්පාය ප්‍රතිපදායි කියනු ලැබේ.

යළිද මහණෙනි, ආයතීශ්‍රාවක මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමයෝත් යම් සාම්පරාධික කාමයෝත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමසංඤ්චකුත් යම් සාම්පරාධික කාමසංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපයෝත් යම් සාම්පරාධික රූපයෝත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපසංඤ්චකුත් යම් සාම්පරාධික රූපසංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් ආනෙය්‍ය (වතුර්ථධ්‍යාන) සංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඤ්චකුත් ඇද්ද යම් තැනෙක්හි තෙල සියලු සංඤ්චෝ නිරවශෙෂ වුවාහු නිරුද්ධ වෙත් ද, යම් මේ නෙවසඤ්ඤායතනසංඤ්ඤායතනයක් ඇද්ද තෙල (අංගශාන්තකායෙන් ද ආලම්බන ශාන්තකායෙන් ද) ශාන්ත යැ, තෙල (අතෘප්තකාර්ථයෙන්) ප්‍රණීත යැ ' යි. මෙසේ පිළිපත් (ඒ සංඤ් යටපත් කිරීමෙන්) ඒ පිළිවෙත බහුල කොට වෙසෙන ඔහුගේ සිත නෙවසඤ්ඤායතනසංඤ්ඤායතනයෙහි පහදීයි. සම්ප්‍රසාදය ඇති කල්හි ඉත්තාත්මයෙහි මැ රහත්බව හෝ පසක් කෙරෙයි. නෙවසඤ්ඤායතනසංඤ්ඤායතනයට හෝ සම්බදී. කායුත් මරණින් මත්තෙහි තෙල කරුණ විද්‍යාමාන වෙයි : ' යම් කරුණෙකින් ඒ මහණහු ගේ පිළිසදගන්නට නිසි විපාකවිඤ්ඤාය වී නම් නෙවසඤ්ඤායතන කුශලභාවයට පැමිණියේ වන්නේ ය. මහණෙනි, මේ නෙවසඤ්ඤායතනසප්පාය ප්‍රතිපදායි කියනු ලැබේ යයි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආයුෂ්මත් ආනාදු ' තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල කීහ : ' වහන්සැ, මෙ සස්තෙහි මහණෙක් මෙසේ පිළිපත්තේ වෙයි : ' ඉදින් මා විසින් (පෙර පස්වැදුරුම්) කම්මට රැස් නො කරන ලද නම්, මට දන් (පස්වැදුරුම්) විවාට නො ද වන්නේ ය. ඉදින් මෙකල්හි කම්මට රැස් නො කරනු වන්නේ නම්, අනායෙහි මට පස්වැදුරුම් විවාට නො වන්නේ ය. ඉත්තාත්මයෙහි යම් කම්මටක් ඇද්ද හටගත් යම් ස්කන්ධපඤ්චකයක් ඇද්ද, එය දුරු කරමි ' යි මෙසේ විදර්ශනා උපෙක්ෂාව ලබයි. වහන්ස, ඒ මහණ පිරිනිවේන්නේ දෝ හෝ නොහොත් නො පිරිනිවේන්නේ ද යි.

' ආනාදුය, මෙහි ඇතැම් මහණෙක් පිරිනිවේන්නේ ද වෙයි, මෙහි ඇතැම් මහණෙක් නො පිරිනිවේන්නේ ද වේ ' යයි.

වහන්ස, යම්හෙයෙකින් මෙහි ඇතැම් මහණෙක් පිරිනිවේන්නේක් වේ ද, මෙහි ඇතැම් මහණෙක් නො පිරිනිවේන්නේක් වේ ද ඊට හෙතු කවරේ ද ? ප්‍රත්‍යාය කවරේ ද ' යි.

ආනාදුය, මෙසස්තෙහි මහණ මෙසේ පිළිපත්තේ වෙයි : ' ඉදින් මා විසින් පෙර පස්වැදුරුම් කම්මට රැස් නො කරන ලද නම්, මෙකල්හි මට පස්වැදුරුම් විවාට නො ද වන්නේය. ඉදින් මෙකල්හි පස්වැදුරුම් කම්මට අනායුහිත වන්නේ නම්, මට අනායෙහි පස්වැදුරුම් විවාට නො වන්නේ ය. ඉත්තාත්මයෙහි යම් කම්මටක් ඇද්ද, භූත වූ යම් පඤ්චස්කන්ධයෙක් ඇද්ද, එය දුරු කෙරෙමි ' යි මෙසේ විදර්ශනාඋපෙක්ෂාව ලබයි. ඒ මහණ ඒ විදර්ශනාඋපෙක්ෂාව තෘෂ්ණාදෘෂ්ටිඅභිනාදනායෙන් අභිනාදනා කෙරෙයි. අභිමානායෙන් බෙණෙයි, බැසගෙන සිටී. ඒ උපෙක්ෂාව අභිනාදනා කරන අභිමානායෙන් බණන බැසගෙන සිටුනා ඔහුගේ නිකාන්තිවිඤ්ඤාය ඒ විදර්ශනාව ඇසුරු කරන ලද වෙයි. ඒ නිකාන්තිවිඤ්ඤාය ඔහුට උපාදාන වෙයි, ආනාදුය, උපාදාන (ග්‍රහණ) සහිත වූ මහණ නො පිරිනිවේ ' යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘කහමපන සො හනෙත, හික්ඛු උපාදියමානො උපාදියතී’ති.

නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං ආනන්දති.

උපාදනසෙව්ඨං කීර සො හනෙත, හික්ඛු උපාදියමානො උපාදියතීති.

උපාදනසෙව්ඨං හි සො ආනන්ද, හික්ඛු උපාදියමානො උපාදියති.
උපාදනසෙව්ඨං ගෙහං ආනන්ද, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං.

ඉධානන්ද, හික්ඛු එවං පටිපන්නො හොති : නො වස්ස, නො ව මේ සියා. න හවිස්සති. න මේ හවිස්සති. යදපි යං භූතං තං පඡ්භාමී’ති. එවං උපෙක්ඛං පටිලභති. සො තං උපෙක්ඛං නාහිනන්දති, නාහිවදති, නාඡේක්ඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස තං උපෙක්ඛං අනහිනන්දතො අනහිවදතො අනඡේක්ඛාසාය තිට්ඨතො න තං නියසිතං හොති විඤ්ඤාණං, න තදුපාදනං අනුපාදනො ආනන්ද, හික්ඛු පරිනිබ්බායතීති.

අවුත්ථිං හනෙත! අබ්බුතං හනෙත! නිස්සාය නිස්සාය කීර නො හනෙත, හභවතා ඕඝස්ස නිත්ථරණො අක්ඛාතා. කතමො පන හනෙත, අරියො විමොක්ඛොති

ඉධානන්ද, අරියසාවකො හික්ඛු ඉතිපට්ඨසඤ්චික්ඛති : යෙ ව දිට්ඨධම්මිකා කාමා, යෙ ව සම්පරුසිකා කාමා, යා ව දිට්ඨධම්මිකා කාමසඤ්ඤා, යා ව සම්පරුසිකා කාමසඤ්ඤා යෙ ව දිට්ඨධම්මිකා රූපා, යෙ ව සම්පරුසිකා රූපා, යා ව දිට්ඨධම්මිකා රූපසඤ්ඤා, යා ව සම්පරුසිකා රූපසඤ්ඤා, යා ව ආනෙඤ්ජසඤ්ඤා, යා ව ආකිඤ්චසඤ්ඤායතනසඤ්ඤා, යා ව නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤා, එස සක්ඛායො, යාවතා සක්ඛායො, එතං අමතං යදිදං අනුපාදා චිත්තස්ස විමොක්ඛො.

ඉති බො ආනන්ද, දෙසිතා මයා ආනෙඤ්ජපථායා පටිපදා, දෙසිතා ආකිඤ්චසඤ්ඤායතනපථායා පටිපදා, දෙසිතා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනපථායා පටිපදා, දෙසිතා නිස්සාය නිස්සාය ඕඝස්ස නිත්ථරණො, දෙසිතො අරියො විමොක්ඛො. යං බො ආනන්ද, සත්ථාරු කර්ණීයං සාවකානං හිනෙසිතා අනුකම්පකෙන අනුකම්පං උපාදය. කතං චෝ තං මයා. එතාති ආනන්ද, රුක්ඛමූලාති, එතාති සුඤ්ඤාගාරුති, කියාප් ආනන්ද, මා පමාදත්ථ, මා පච්ඡා විපාටිසාරිනො අසුචත්ථ. අයං චෝ අමනාකං අනුසාසතීති.

ඉදමචොච හභවා, අත්තමනො ආයසමා ආනන්ද හභවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

ආනෙඤ්ජපථාය සුභතං ජට්ඨං.

වහන්ස, පිළිසද ගන්නා ඒ මහණ කොහි වැලිත් පිළිසද ගනීද ' යි.

ආනන්දය, නෙවසඤ්ඤානාසංඝායකතාය 'යි.

වහන්ස, ඒ මහණ පිළිසද ගන්නේ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හවය උපාදානය කෙරෙයි (උත්තම හවයෙහි පිළිසද ගනී යේ යි.)

ආනන්දය, පිළිසද ගන්නා ඒ මහණ ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හවය ම උපාදානය කෙරෙයි. ආනන්දය, යම් නෙවසඤ්ඤානාසංඝායකතායෙක් ඇද්ද, තෙල ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හවය වේ මැ යි.

ආනන්දය, මෙ සස්තෙහි මහණෙක් මෙසේ පිළිපත්තේ වෙයි : ' ඉදින් මා විසින් පෙර පස්වැදූරුම් කම්වට රැස් නො කරන ලද නම්, මෙ කල්හි, මට පස්වැදූරුම් විවාට නො ද වන්නේ ය. ඉදින් මෙකල්හි පස්වැදූරුම් කම්වට ආයුහිත නො වන්නේ නම්, මට අනායෙහි පස්වැදූරුම් විවාට නොවන්නේ ය. ඉහක්මයෙහි යම් කම්වටෙක් ඇද්ද, භූත වූ යම් පඤ්චස්කන්ධයෙක් ඇද්ද, එය දුරු කෙරෙමි ' යි. මෙසේ විදර්ශනාපේක්ෂාව ප්‍රතිලාභ කෙරෙයි. මේ උපේක්ෂාව තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි අභිනන්දනායෙන් අභිනන්දනා නො කෙරෙයි, අභිමාන වශයෙන් නො බෙණෙයි, බැසගෙන නො සිටී. ඒ උපේක්ෂාව අභිනන්දනා නො කරන අභිමානයෙන් නො බණන නො බැසගෙන සිටුනා ඔහුගේ නිකාන්තිවිඤ්ඤානා ඒ විදර්ශනාව ඇසුරු නො කරන ලද වෙයි. ඒ විඤ්ඤානා ඔහුට උපාදාන නො වෙයි. ආනන්දය, උපාදාන රහිත වූ මහණ පිරිනිවේ යයි.

වහන්ස, ආශ්වයාසී යැ, වහන්ස, අද්භූත යැ වහන්ස, භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් අපට ඒ ඒ සමච්ඡන් නිසා ඔසතරණය වදරන ලද. වහන්ස, යළි ආයාච්චමොක්ෂය කවරේද' යි.

ආනන්දය, මෙ සස්තෙහි (ශ්‍රේෂ්ඨවිදර්ශක වූ) ආයාච්චාවක මහණ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : ' යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමයෝත් යම් සාම්පරායික කාමයෝත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික කාමසංඤ්චකුත් යම් සාම්පරායික කාමසංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපයෝත් සාම්පරායික රූපයෝත් ඇද්ද, යම් දෘෂ්ටධාර්මික රූපසංඤ්චකුත් යම් සාම්පරායික රූපසංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් ආනෙඤ්ජනාසංඝායකතාසංඤ්චකුත් යම් ආකිඤ්චඤ්ඤායකතාසංඤ්චකුත් යම් නේවසඤ්ඤානාසංඝායකතාසංඤ්චකුත් ඇද්ද, යම් පමණ (වට්ට සංඛ්‍යාත) සත්කායයෙක් ඇද්ද, තෙල හැම සත්කාය වෙයි. විත්තයා ගේ යම් අනුපාද විමොක්ෂයෙක් ඇද්ද තෙල අමානයයි (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි.)

මෙසෙයින් ආනන්දය, මා විසින් ආනෙඤ්ජනාසංඝාය ප්‍රතිපද දෙසන ලද, ආකිඤ්චඤ්ඤායකතාසංඝාය ප්‍රතිපද දෙසන ලද, නේවසඤ්ඤානාසංඝායකතාසංඝාය ප්‍රතිපද දෙසන ලද. ඒ ඒ සමච්ඡන් නිසා වතුරෝස නිස්තරණ දෙසන ලද, ආයාච්චමොක්ෂය දෙසන ලද. ආනන්දය, ශ්‍රාවකයාට හිතෙමි වූ අනුකම්පා කරන ශාස්තෘහු විසින් අනුකම්පා පිණිස යමක් කටයුතු ද, එය තොපට මා විසින් කරන ලද, ආනන්දය, තෙල රුක්වුල් සෙනසුනැ, තෙල ගුනාගාර සෙනසුනැ, ආනන්දය, (තෙපි) ධාන්‍ය වඩවු, නහමක් පමා වවු, පසු වැ නහමක් විපිළිසර ඇත්තෘහු වවු, මේ තොපට අප ගේ අනුසසුන් වේ යයි.

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ සුත දෙගොත කළ සේක, සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරඤ්ඤෝ භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්හ ' යි.

සවැනි ආනෙඤ්ජනාසංඝාය සූත්‍ර යි.

3. 1. 7

ගණකමොග්ගලාන සූත්තං

එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති පුබ්බාරුමේ මිහාරමාතුපාසාදෙ. අථ ඛො ගණකමොග්ගලානො: බ්‍රාහ්මණො: යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤා, උපසඤ්ඤා, භගවතා සද්ධං සමමොද්දි. සමමොද්දියං කථං සාරඤ්ඤං¹ විනිසාරෙත්වා එකමිත්තං නිසිද්දි. එකමිත්තං නිසිත්තො ඛො ගණකමොග්ගලානො: බ්‍රාහ්මණො: භගවත්තං එතදවොච :

සෙය්‍යථාපි හො ගොතම, ඉමස්ස මිහාරමාතු පාසාදස්ස දිස්සති අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා, යදිදං යාච පච්ඡිමා සොපානකලෙඛරා² ඉමෙසමිති හො ගොතම බ්‍රාහ්මණානං දිස්සති අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා, යදිදං අජේඛනෙ. ඉමෙසමිති හො ගොතම, ඉස්සාසානං දිස්සති අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා යදිදං ඉස්සන්තෙ. අඛාකමිති හො ගොතම, ගණකානං ගණනාථ්ථානං³ දිස්සති අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා, යදිදං සඤ්ඤානෙ. මයං හි හො ගොතම, අත්තෙවාසි ලග්ගිකා පඨමං එවං ගණාපෙම : එකං එකකං, ද්වෙ ද්වකා, තිණ්ණි තිකා, චතතාරි චතුකකා, පඤ්ඤා පඤ්ඤකා, ඡ ඡකකා, සත්ත සත්තකා, අට්ඨ අට්ඨකා, නව නවකා, දස දසකාති; සතමිති මයං හො ගොතම, ගණාපෙම. හිසෙය්‍යාපි ගණාපෙම සකකානු ඛො හො ගොතම, ඉමෙසමිති ධම්මවිනයෙ එවමෙව අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා පඤ්ඤාපෙත්වා⁴ ති.

සකකා බ්‍රාහ්මණ, ඉමෙසමිති ධම්මවිනයෙ අනුපුබ්බසික්ඛා: අනුපුබ්බකිරියා: අනුපුබ්බපට්ඨපදා පඤ්ඤාපෙත්වා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ, දකෙසා අස්සදම්මකො හදුං අස්සාථාතියං ලග්ගිකා පඨමෙනෙව මුඛාධානෙ කාරණං කාරෙති. අථ උත්තරිං කාරණං කාරෙති. එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, තථාගතො පුරිසදම්මං⁴ ලග්ගිකා පඨමං එවං විනෙති : 'එහි නිං හික්ඛු, සිලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොචර-සම්පන්නො, අණුමත්තෙසු වජේසු හයදස්සාචි සමාදාය සික්ඛස්ස සික්ඛාපදෙසු'ති.

යතො ඛො බ්‍රාහ්මණ, හික්ඛු සිලවා හොති, පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො, අණුමත්තෙසු වජේසු හයදස්සාචි සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. තමෙනං තථාගතො උත්තරිං විනෙති : 'එහි නිං හික්ඛු, ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යආරුඤ්ඤා හොති, චක්ඛුතා රූපං දිස්සා මා නිමිත්තඤ්ඤා හොති මානුඛ්‍යඤ්ඤානඤ්ඤාති යනාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසංවේදස්සං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජාති. රක්ඛාති චක්ඛුන්ද්‍රියං. චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජාති. සොත්තෙත සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- භානෙත ගඤ්ඤා භාසිතා -පෙ- ජ්ඣාය රහං සාසිතා -පෙ- කායෙත ථොට්ඨබ්බං ප්‍රසිතා -පෙ- මිත්තං ධම්මං විඤ්ඤා මා නිමිත්තඤ්ඤා හොති මානුඛ්‍යඤ්ඤානඤ්ඤාති යනාධිකරණමෙනං මනිජ්ජියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අනාසංවේදස්සං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජාති. රක්ඛාති මනිජ්ජියං. මනිජ්ජියෙ සංවරං ආපජ්ජාති'ති.

1. සාරඤ්ඤං - මජ්ඣමං.
2. පච්ඡිමසොපානකලෙඛරා - සිමු.
3. ගණානං ගණනාථ්ථානං - PTS.
4. පුරිසධම්මං - සිමු.

3. 1. 7

ගණකමොගගලාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක හාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර වෙත පූර්වාරම්භයෙන් වූ මාරාමාකුප්‍රාසාදයෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ගණකමොගලාන ලාන බමුණු හාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ හාගාවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු විය යුතු සිහි කළයුතු කරුව කොට නිමවා එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් ගණකමොගලාන බමුණු හාගාවතුන් වහන්සේට තෙල කී :

භවත් ගොතමයෙනි, මේ මුවරමා පහය පිළිබඳ කොට යම් පරිදි යම් අනුපූර්ණිකයා යෙක් අනුපූර්ණියායෙක් අනුපූර්ණිකයෙක් පැනේ ද, භවත් ගොතමයෙනි, මේ බමුණන්ගේ ද මේ අධ්‍යායනයෙහි ද අනුපූර්ණිකයෙක් අනුපූර්ණියායෙක් අනුපූර්ණිකයෙක් පැනේ. භවත් ගොතමයෙනි, මේ ධනුර්ධරයන්ගේ ද මේ ආයුධශිල්පයෙහි අනුපූර්ණිකයෙක් අනුපූර්ණියායෙක් අනුපූර්ණිකයෙක් පැනෙයි. භවත් ගොතමයෙනි, ගණනයෙන් ජීවිකා කරන අප ගණකයනුයුත් මේ ගණනයෙහි අනුපූර්ණිකයෙක් අනුපූර්ණියායෙක් අනුපූර්ණිකයෙක් පැනේ. භවත් ගොතමයෙනි, අපි අතැවැස්සන් ලැබූ පළමුව ලා මෙසේ ගණනා කරමහ. එක එකකය, දෙක ද්විකය, තුන ත්‍රිකය, සතර චතුෂ්කය, පස පඤ්චකය, සය ෂට්කය, සත සප්තකය, අට අෂ්ටකය, නවය නවකය, දසය දශකය ' යි. භවත් ගොතමයෙනි, අපි සියය ද ගණනා කරමහ. ඉන් වැඩියකුදු ගණනා කරමහ. භවත් ගොතමයෙනි, මෙ සස්තෙහි දු එපරිදි ම අනුපූර්ණිකයා අනුපූර්ණියා අනුපූර්ණිකයෙක් පනවා ලන්නට හැක්කාව ?

බමුණ, මෙ සස්තෙහි දු අනුපූර්ණිකයා අනුපූර්ණියා අනුපූර්ණිකයෙක් පනවන්නට හැක්ක. බමුණ, යම් පරිදි දක්ෂ අස්දම්සැරියෙක් හදු සෙසන්ධවයකු ලැබ පළමු කොට ම මුවවළලුයෙහි කාරණා කෙරේ ද, නැවත මතුයෙහි කාරණා කෙරේ ද බමුණ එපරිදිම තරාගත දම්ය යුතු පුරුෂයකු ලැබූ පළමු කොට මෙසේ විනයන කෙරෙයි : ' මහණ, ණො ඵ, සිල්වත් ව, ප්‍රාතිමොක්ෂසංවර සංවාත ව ආචාරගොචර සම්පන්න ව අණුමාත්‍ර වරදෙහි දී ඩිය දක්නාසුලු ව වාස කරව. සමාදන්වැ සිකපදයෙහි හික්මෙව ' යි.

බමුණ, යම් කලෙක මහණ සිල්වත් වෙ ද, ප්‍රාතිමොක්ෂසංවරසංවාත ව ආචාර ගොචර සම්පන්න ව අණුමාත්‍ර වරදෙහි ඩිය දක්නාසුලු ව වාස කෙරේ ද, සමාදන් ව සිකපද යෙහි හික්මේ ද, තරාගත තුලන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙයි : ' මහණ, ණො ඵ, ඉන්ද්‍රියයෙහි ගුප්තද්වාර වව, ඇසින් රූප දක නිමිත්තග්‍රාහී නො වව, අනුවාඤ්ජනග්‍රාහී නො වව, යමක් හෙතු කොටගෙන වක්කුරින්ද්‍රියයෙහි අසංවාත ව වාස කරන තෙල මහණහු අභිධ්‍යා දොරමනසාපාපක අකුලධර්මයෝ ලුහුබැඳ යෙත් ද, ඒ වක්කුරින්ද්‍රියයාගේ සංවරය පිණිස පිළිපදුව, වක්කුරින්ද්‍රිය රක්ව, වක්කුරින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙව, කනිත් ශබ්ද අසා . . . ස්‍රාණයෙන් ගන්ධ ආභ්‍රණය කොට . . . දිවින් රස ආභ්‍යාද කොට . . . කයින් පහස් ස්පර්ශ කොට . . . සිතින් ධර්ම දන නිමිත්තග්‍රාහී නො වව, අනුවාඤ්ජනග්‍රාහී නො වව, යමක් හේතු කොටගෙන මනින්ද්‍රිය අසංවාත කොට වාස කරන තෙල මහණහු අභිධ්‍යාදොරමනසා පාපක අකුලධර්මයෝ ලුහුබැඳ යෙත් ද, ඒ මනින්ද්‍රියයාගේ සංවරය පිණිස පිළිපදුව, මනින්ද්‍රිය රක්ව, මනින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙව ' යි.

යතො බො බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු ඉඤ්ඤෙසු ගුත්තථාරෙ හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: 'එහි තිං භික්ඛු, හොජනෙ මත්තඤ්ඤා හොති. පටිසඛ්ඛා යොනිසො ආහාරං ආහාරෙත්තාසි. නෙව දව්‍යා න මද්දය න මණ්ඩනාය න විගුහනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස සීතියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මවරියානුග්ගහාය, ඉති පුරුණඤ්ච වෙදනං පටිහඛ්ඛාමි, නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රාච මෙ හවිස්සති අනවජ්ජතා ච එසු විහාරෙ වා'ති.

යතො බො බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු හොජනෙ මත්තඤ්ඤා හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: 'එහි තිං භික්ඛු, ජාගරියං අනුසුත්තො විහරති, දිව්‍යං වඛ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රත්තියා පඨමං යාමං වඛ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි, රත්තියා මජ්ඣමං යාමං දක්ඛිණෙන පස්සෙන සිහසෙත්තං කප්පෙත්තාසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය යතො සමප-ජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනස්සි කරිත්වා, රත්තියා පඨමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඛ්කමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි'ති.

යතො බො බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු ජාගරියං අනුසුත්තො හොති තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති 'එහි තිං භික්ඛු, සතිසමපඤ්ඤෙන සමත්තාගතො හොති 'අභිකක්කනෙත පටික්කනෙත සමපජානකාරී, ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී, සමමිඤ්ජතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී, සඛ්ඤාචිපත්තච්චරධාරණෙ සමපජානකාරී, අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී, උච්චාරපස්සාවකමෙව සමපජානකාරී, ගතෙ සිතෙ නිසිතො සුත්තො ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී'ති.

යතො බො බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු සතිසමපඤ්ඤෙන සමත්තාගතො හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: 'එහි තිං භික්ඛු, විචිත්තං සෙනාසනං හජ්ඣ අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කඤ්ඤං කිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොකාසං පලාලපුෂ්පං'නති. යො විචිත්තං සෙනාසනං හජ්ඣ අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කඤ්ඤං කිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොකාසං පලාලපුෂ්පං.

යො පච්ජාහත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙතා නිසිදති පලලඛ්ඤං ආතුජ්ජා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා, යො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ජෙතා වේදනා විහරති. අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙහි, බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අබ්‍යාපනතචිත්තො විහරති සබ්බපාණ්ඩුගතිනානු-කමපි. බ්‍යාපාදපදෙසා චිත්තං පරිසොධෙහි පිනමිඤ්ඤං පහාය විගත පිනමිඤ්ඤා විහරති ආලොකසඤ්ඤා යතො සමපජානො, පිනමිඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙහි උඤ්චවකුක්කච්චං පහාය අනුඤ්ඤා විහරති අජ්ඣන්තං චූපසනතචිත්තො. උඤ්චවකුක්කච්චා චිත්තං පරිසොධෙහි. විචිකිච්ජං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ජා විහරති. අකථඛ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු. විචිකිච්ජාය චිත්තං පරිසොධෙහි.

බමුණ, යම් කලෙක මහණ ඉන්ද්‍රියයෙහි භූතද්වාර වේ ද, තරාගත තෙල මහණහු මතු විනයන කෙරෙයි. 'මහණ, තො ඵ, භොජනයෙහි මාත්‍රඥ වව, නුවණින් ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට අහර වළඳ කරව, දවස පිණිස නො වෙයි, මදය පිණිස නො වෙයි, මණ්ඩනය පිණිස නො වෙයි, විභූෂණය පිණිස නො වෙයි, හුදෙක් මේ කරජකායයාගේ ස්ථිතිය පිණිස යාපනය පිණිස විහිංසොපරති පිණිස බ්‍රහ්මවරියානුග්‍රහය පිණිස ම වෙයි. මෙසේ පුරාණ වෙද්දා ද නස්මි, නවවෙද්දා ද නො උපදවමි, මාගේ ජීවිත යාත්‍රා ද වෙයි, අනවදාතා රාසුචිතාර ද වෙති, කියායි.

බමුණ, යම් කලෙක මහණ භොජනයෙහි මාත්‍රඥ වේ ද, තරාගත තෙල මහණහු මතුයෙහි විනයන කෙරෙයි. 'මහණ, තො ඵ, නිදි වැරීමෙහි අනුයුක්ත ව වාස කරව, දවහල්කල වඩිත්‍රමණයෙන් නිෂද්දයෙන් සිත් අවුරන දහමින් සිත පිරිසිදු කරව, රැකල පෙරයමිහි වඩිත්‍රමණයෙන් නිෂද්දායෙන් සිත් අවුරන දහමින් සිත පිරිසිදු කරව, රැකල මැදියම පයෙහි පය හයාතබා ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව උත්ථානසංඥ මෙනෙහි කොටගෙන දකුණුඇළයෙන් සිංහශය්‍යා කරව, රැකල පැසුරපමැ හොත් අස්නෙන් නැගී සිට වඩිත්‍රමණයෙන් නිෂද්දායෙන් සිත් අවුරන දහමින් සිත පිරිසිදු කරව, කියායි.

බමුණ, යම් කලෙක මහණ නිදි වැරීමෙහි අනුයුක්ත වේ ද, තරාගත තෙල මහණහු මතුයෙහි විනයන කෙරෙයි : 'මහණ, තො ඵ, ස්මෘතියම්ප්‍රඥනයෙන් සමන්වාගත වව, ඉදිරියට යෑමෙහි පෙරළා ඊමෙහි සම්ප්‍රඥනයෙන් කරනසුලු වව, ඉදිරිපස බැලීමෙහි අනුදික් බැලීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව, (පරියන්) හැකිළීමෙහි දිගුකිරීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව, සහළපාසිවුරු වැරීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව, භොජනයෙහි සානයෙහි කෑමෙහි රස විඳීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව, සුඵවටන් මහවටන් කිරීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව, ගමනෙහි සිටීමෙහි හිඳීමෙහි ශයනයෙහි නිදි වැරීමෙහි බිණීමෙහි නො බිණීමෙහි නුවණින් කරනසුලු වව ' යි කියායි.

බමුණ යම් කලෙක මහණ ස්මෘතියම්ප්‍රඥනයෙන් සමන්වාගත වේ ද, තරාගත තෙල මහණ මතුයෙහි විනයන කෙරෙයි : 'මහණ, තො ඵ, ජනශූන්‍ය සෙනසුන් හඳුනා කරව, අරණ්‍යය වෘක්ෂමූලය පථිතය කඤ්ජය ගිරිගුහාය ශ්මසානය වානප්‍රස්ථය අභ්‍යවකාශය පලාලපුඤ්ජය යන මේ යි. හේ අරණ්‍යය වෘක්ෂමූල පථිත කඤ්ජ ගිරිගුහා ශ්මසාන වානප්‍රස්ථ අභ්‍යවකාශ පලාලපුඤ්ජය යන විවික්ත ශයනාසන හඳුනා කෙරෙයි.

හේ පසුබත පිඬුවායෙන් වැළැකියේ පලක් බැඳ උඩුකය සෘජු කොට තබා කර්ම ස්ථානානිවුට කොට සිහි එළවා තබාගෙන හිඳුනේ ය. හේ පඤ්චස්කන්ධලොකයෙහි අභිධ්‍යා හැරපියා පැහු අභිධ්‍යා ඇති සිතින් වාස කෙරෙයි. අභිධ්‍යායෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ව්‍යාපාදප්‍රදේවෂ හැරපියා අව්‍යාපන්නචිත්ත ව සථිස්සව භිතෘනුකම්පි ව වාස කෙරෙයි. ව්‍යාපාදප්‍රදේවෂයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. ස්‍ත්‍යානම්ද්ධය පියා පැහු ස්ත්‍යානම්ද්ධ ඇති ව ආලොකසංඥ ඇති ව ස්මෘතිමත් ව නුවණින් දන්මින් වාස කෙරෙයි, ස්ත්‍යානම්ද්ධයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. උද්ධට්ඨය හා කුක්කුච්ඨය හැරපියා අනුද්ධත ව අධ්‍යාත්මයෙහි උපශාන්ත සිත් ඇති ව වාස කෙරෙයි. උද්ධට්ඨකුක්කුච්ඨයෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි. විචිකිච්ඡා පියා තරණය කළ විචිකිත්සා ඇති ව කුසල්දහමි කප්පා රහිත ව වාස කෙරෙයි. විචිකිත්සායෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො ඉමෙ පඤ්ච නිවරණේ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණේ විවිච්චව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං සච්චාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පථමං කුංචං¹ උපසම්පජ්ජි විහරති විතකකච්චාරානං වූපසමා අර්ඛතතං සම්පසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුංචං² උපසම්පජ්ජි විහරති. පිතියං ච විරතා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජ්ජනො සුඛඤ්ඤි කායෙන පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති, උපෙක්ඛකො සත්ථිමා සුඛචිභාරීති. තං තතියං කුංචං³ උපසම්පජ්ජි විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ථානමා අදුක්ඛමුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුංචං⁴ උපසම්පජ්ජි විහරති.

යෙ ඛො තෙ බ්‍රාහ්මණ, හික්ඛු සෙඛා⁵ අප්පත්තමානසා⁶ අනුත්තරං යොගකෙමං පත්ථමානා විහරන්ති. තෙසු මෙ අයං එවරුපි අනුසාසනී භොති: 'යෙ පන තෙ හික්ඛු අරහත්තො ඩිණාසවා වුඤ්ඤවත්තො කතකරණීයා ඕභිතභාරා අනුප්පත්තසද්ධා පරික්ඛණ්භවසඤ්ඤාජනා සම්මදඤ්ඤා විශ්‍රිතා. තෙසං ඉමෙ ධම්මා දිට්ඨධම්මසුඛචිභාරාය වෙච්ච සංවිතන්ති සතිසම්පජ්ඤාය වා'ති.

එවං වුත්තෙ ගණකමොග්ගලොකො බ්‍රාහ්මණො ගගවත්තං එතදවොච: 'කිනත්‍ර ඛො භොතො ගොතමස්ස සාවකා භොතා ගොතමෙන එවං ඕවදිගමානා එවං අනුසාසිගමානා සබ්බෙව අවිත්තන-තිට්ඨං තිබ්බානං ආරාධෙන්නී, උදත්ථ එකච්ච නාරාධෙන්නී'ති⁷.

අප්පෙකච්චෙ ඛො බ්‍රාහ්මණ, මම සාවකා මයා එවං ඕවදිගමානා එවං අනුසාසිගමානා අවිත්තනතිට්ඨං තිබ්බානං ආරාධෙන්නී, එකච්ච නාරාධෙන්නී'ති.

කො හු ඛො භො ගොතම, හෙතු, කො පච්චයො, යං තිට්ඨතෙව තිබ්බානං, තිට්ඨති තිබ්බානගාමිමයො, තිට්ඨති හවං ගොතමො සමාදපෙතා, අථ ච පන භොතො ගොතමස්ස සාවකා භොතා ගොතමෙන එවං ඕවදිගමානා එවං අනුසාසිගමානා අප්පෙකච්චෙ අවිත්තනතිට්ඨං තිබ්බානං ආරාධෙන්නී, එකච්ච නාරාධෙන්නී'ති.

තෙන හි බ්‍රාහ්මණ, තඤ්ඤවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි. යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා තං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. 'තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ, කුසලො තිං රජගහගාමිස්ස මග්ගස්සා'ති?

එවං භො, කුසලො අහං රජගහගාමිස්ස මග්ගස්සා'ති.

තං කිං මඤ්ඤාසි බ්‍රාහ්මණ, ඉධ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය රජගහං ගන්තුකාමො, සො තං උපසම්ඤ්ඤාමි එවං වදෙය්‍ය: 'ඉච්ඡාමහං ගන්තො, රජගහං ගන්තුං, තස්ස මෙ රජගහස්ස මග්ගං උපදිගාති. තමෙනං තිං එවං වදෙය්‍යාසි: 'එහච්ඡො පුරිස, අයං මග්ගො රජගහං ගච්ඡති, තෙන ඉහුත්තං ගච්ඡ, තෙන ඉහුත්තං ගන්තො දක්ඛිස්සාසි අභිකං නාම ගාමිං, තෙන ඉහුත්තං ගච්ඡ, තෙන ඉහුත්තං ගන්තො දක්ඛිස්සාසි අභිකං නාම නිගමිං, තෙන ඉහුත්තං ගච්ඡ, තෙන ඉහුත්තං ගන්තො දක්ඛිස්සාසි රජගහස්ස ආරාමරුමණෙය්‍යකං චන්දරුමණෙය්‍යකං භුමිරුමණෙය්‍යකං පොක්ඛරණි-රුමණෙය්‍යක'න්ති. සො ත්‍යා, එවං ඕවදිගමානො එවං අනුසාසිගමානො උම්මග්ගං ගගෙති: පච්ඡාභිබ්බො ගච්ඡෙය්‍ය.

1. පථමස්සානං - සිඳු, PTS.

3. තතියස්සානං - සිඳු, PTS.

5. සෙක්ඛා - සිඳු, මජ්ඣං.

2. දුතියස්සානං - සිඳු, PTS.

4. චතුත්ථස්සානං - සිඳු, PTS.

6. අප්පත්තමානසා - සිඳු, මජ්ඣං.

ඒ මහණ විතෙකාපක්ථෙය වන ප්‍රඥව දුර්ල කරන මේ පඤ්චනීවරණයන් හැරියා කාමයෙන් වෙන්ව මැ අකුසල ධර්මයෙන් වෙන්ව සවිතර්ක සවිචාර වූ විචේකයෙන් හටගත් ප්‍රිතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානය උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. විතර්කවිචාරයන් සන්තිදීමෙන් සිය සත්ත්ව පැහැදීම කරන සිත පිළිබඳ එකොදිභාව ඇති අවිතර්ක අවිචාර වූ සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රිතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යාන උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. ප්‍රිතිවිරාග යෙහුදු උපෙක්ෂක ව ස්මෘතිමත් ව නුවණින් දන්මින් වාස කෙරෙයි, නාමකයින් සුඛය ද විඳියි. ආයායෝ ' උපෙක්ෂක යැ ස්මෘතිමත් යැ සුඛවිහාරී යයි යම් තෘතීයධ්‍යානයක් ගෙන කියත් ද, ඒ තුන්වන දහන් උපයා වාස කෙරෙයි. සුඛයාගේ ප්‍රභාණයෙහුදු දුඛයාගේ ප්‍රභාණයෙහුදු කැලම සොමනසා දොර්මනසායන් අස්තයට යෑමෙන් අයුධ අසුඛ වූ උපෙක්ෂායෙන් ජනිත ස්මෘතිපරිභ්‍රද්ධභාව ඇති චතුර්ධ්‍යාන උපයා වාස කෙරෙයි.

බමුණ, යම් මහණ කෙනෙක් ශ්‍රේෂ්ඨ ව අරහත්වයට නො පැමිණි සිත් ඇති ව අනුත්තර යොගකේෂමය පතමින් වාස කෙරෙත් ද, උන් කෙරෙහි මාගේ මේ මෙබඳු අනුශාසනා වෙයි : ' අරහත් වූ ක්ෂිණාසුඛ වූ වැස නිමකළ බමිසර ඇති කළ කරණි ඇති බහාතැබූ කෙලෙස්බර ඇති ලැබූ ස්ථාර්ථ ඇති පරි ක්ෂිණ හවසංයොජන ඇති මොනොවට දැන කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු යම් මහණ කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුනට මේ දහම්හු ඉහාත්ම සුඛවිහාර පිණිසත් ස්මෘති සම්ප්‍රජනාය පිණිසත් වැටෙති ' වදළ සේක.

මෙසේ වදළ කල ගණකමුගලන් බමුණු භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළේ : 'කීමෙක! හවත් ගෞතමයන්ගේ සච්චෝ හවත් ගෞතමයන් විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබන්නාහු හැම දෙනම අත්‍යන්ත නිෂ්ඨා සංඛ්‍යාත නිර්ථාණය ආරාධනා කෙරෙත් ද ? නොහොත් නො එසේ වුව, කෙනෙක් ආරාධනා නො කෙරෙත් ද ' යි.

බමුණ, මා විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබන මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබන මාගේ ඇතුළු සච්චෝ අත්‍යන්තනිෂ්ඨා සංඛ්‍යාත නිර්ථාණය ආරාධනා කෙරෙත්, කෙනෙක් ආරාධනා නො කෙරෙත් යයි වදළේ.

හවත් ගෞතමයෙනි, යම්ගෙයෙකින් නිවන් ඇත්තේ ම වේ ද, නිවන්මග ඇද්ද, සමාදාන් කරවන හවත් ගෞතමයෝ ඇද්ද, වැලිත් හවත් ගෞතමයන් විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබන මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබන හවත් ගෞතමයන්ගේ ඇතුළු සච්චෝ අත්‍යන්තනිෂ්ඨා සංඛ්‍යාත නිර්ථාණය ආරාධනා කෙරෙත් නම්, කෙනෙක් ආරාධනා නො කෙරෙත් නම් එයට හෙතු කවරේ යැ ? ප්‍රත්‍යය කවරේ යැ ?

බමුණ, එකරුණෙන් මෙහි ලා තා මැ පුළුවස්මී : යම් පරිදි තට රුස්නේ නම් එපරිදි එය පවසාලව. බමුණ, ඒ කෙසේ හභනාව, තෝ රජගහනුවර කරා යන මහ කියන්නට දක්ෂයෙහි? යි වදළේ.

හවත්නි, එසේ යැ, මම රජගහ කරා යන මහට දක්ෂයෙමි ' කී.

බමුණ, එ කෙසේ හඟිහි, පුරුෂයෙක් රජගහ යනු කැමැති ව එන්නේ ය, හේ තා කරා එළැඹී මෙසේ බෙණෙයි : 'වහන්ස. මම රජගහ වදනට කැමැතියෙමි, මට රජගහනුවරට මං දක්වයි, තෝ තෙල පුරුෂ හට මෙසේ කියන්නෙහි, එමබා පුරුෂය, එ, මේ මග රජගහ නුවරට යේ, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් මේ නම් ගම දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් මෙනම් නියමගම දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් රජගහනුවර අරමරමණිය චතරමණිය ඩීමරමණිය පොතුඤ්ජරමණිය දක්නෙහි ' යි. ඒ පුරුෂ තා විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබනුයේ මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබනුයේ උන්මාර්ගයක් ගෙන පස්වාත්-මුඛ ව යන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අපි දුකියො පුරිසො ආගවේශය රුජගහං ගනතුකාමො. සො තං උපසඛකමිතිං එවං වදෙය්‍ය : 'ඉච්ඡාමහං හනෙන්, රුජගහං ගනතුං. තස්ස මෙ රුජගහස්ස මිත්තං උපදිසා'ති. තමෙනං තිං එවං වදෙය්‍යායි : එහඬො පුරිස, අයං මග්ගො රුජගහං ගව්ඡති, තෙන ඉුහුතතං ගව්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනති; දකඛිස්සයි අමුකං නාම ගාමං, තෙන ඉුහුතතං ගව්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනති; දකඛිස්සයි අමුකං නාම නිගමං, තෙන ඉුහුතතං ගව්ඡ, තෙන ඉුහුතතං ගනති; දකඛිස්සයි රුජගහස්ස ආරුමරුමණෙය්‍යකං චතරුමණෙය්‍යකං භුමිරුමණෙය්‍යකං පොකඛරණීරුමණෙය්‍යකා'නති. සො තයං එවං ඔවදිගමානො එවං අනුසාසිගමානො සොත්ථිනා රුජගහං ගවේශය.

කො හු ඛො බ්‍රාහ්මණ, හෙතු, කො පච්චයො, යං තිට්ඨතෙව රුජගහං තිට්ඨති රුජගහගාමී මග්ගො, තිට්ඨති තිං සමාදපෙතා. අපි ච පන තයං එවං ඔවදිගමානො එවං අනුසාසිගමානො එකො පුරිසො උමමග්ගං ගහෙතිං පච්ඡාමුඛො ගවේශය. එකො සොත්ථිනා රුජගහං ගවේශයා'ති?

එත්ථ ක්‍රාහං හො ගොතමි කරෙමි, මග්ගකඛාසිහං හො ගොතමා'ති.

එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, තිට්ඨතෙව තිබ්බානං, තිට්ඨති තිබ්බානගාමි-මග්ගො, තිට්ඨාමහං සමාදපෙතා, අපි ච පන මම සාවකා මයං එවං ඔවදිගමානා එවං අනුසාසිගමානා අපෙකවෙව අවචන්තතිට්ඨං තිබ්බානං ආරුධෙතති, එකවෙව නාරුධෙතති. එත්ථ ක්‍රාහං බ්‍රාහ්මණ, කරෙමි මග්ගකඛාසිහං බ්‍රාහ්මණ, තථාගතො'ති.

එවං වුත්තෙ ගණකමොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො හගචන්තං එතදවොච : 'යෙමෙ හො ගොතමි, පුග්ගලා අස්සඤ්ඤා ජීවිකත්ථා¹ අගාරස්ස අනගාරිකං පබ්බජිතා සථා මායාචිනො කෙට්ඨිනො² උඤ්ඤා උත්තලා වපලා ඉමරා විකිණ්ණවාචා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනඤ්ඤා හොජනෙ අමත්තඤ්ඤානො ජාගරිකං අනුසුතතා සාමඤ්ඤා අනපෙකචිනො³ සික්ඛාය න තිබ්බගාරවා බාහුලිකා⁴ සාථලිකා ඕක්කමනෙ පුබ්බඛගමා පච්චෙකෙ නික්ඛිත්තධුරු කුසිතා සිනවිරිකා ඉට්ඨස්සතිනො අසමපජානා අසමාසිතා විබ්භන්තවිත්තා දුප්පඤ්ඤා එළඹුගා, න තෙති හවං ගොතමො සද්ධිං සංවසති.

යෙ පනමෙ කුලපුත්තා සඤ්ඤා අගාරස්ස අනගාරිකං පබ්බජිතා අසථා අමායාචිනො අකෙට්ඨිනො අනුඤ්ඤා අනුත්තලා අවපලා අමුඛරා අවිකිණ්ණවාචා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනඤ්ඤා හොජනෙ මත්තඤ්ඤානො ජාගරිකං අනුසුතතා සාමඤ්ඤා අනපෙකචිනො සික්ඛාය තිබ්බගාරවා න බාහුලිකා න සාථලිකා ඕක්කමනෙ නික්ඛිත්තධුරු පච්චෙකෙ පුබ්බඛගමා ආරුභිවිරිකා පතිත්තතා උපවසිතස්සතිනො සමපජානා සමාසිතා එකග්ගවිත්තා පඤ්ඤාචනො⁵ අනෙළඹුගා, තෙති හවං ගොතමො සද්ධිං සංවසති.

1. ජීවිකත්ථා න සඤ්ඤා - මජ්ඣං.

2. කෙතඤ්ඤා - මජ්ඣං.

3. අනපෙකචිනො - PTS.

4. බාහුලිකා - සා,

5. පඤ්ඤාචනො - සිමු.

නැවත රජගහ යනු කැමැති දෙවන පුරුෂයෙක් එන්නේ ය, හේ තා වෙත එළැඹි මෙසේ බෙණෙයි : ' වහන්ස, මම රජගහ යන්නට කැමැතියෙමි, මට රජගහනුවරට මං කීයට ' යි. තෝ තෙල පුරුෂ හට මෙසේ කියති, ' එම්බා පුරුෂය, එ, මේ මහ රජගහ නුවරට යෙයි, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් මෙනම් ගම් දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් මෙනම් නියමගම දක්නෙහි, එයින් මොහොතක් යා, එයින් මොහොතක් ගොස් රජගහනුවර අරමරමණිය වනරමණිය බිම්මරමණිය පොකුණුරමණිය දක්නෙහි ' යි. හේ තා විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබනුයේ මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබනුයේ සුවසේ රජගහනුවරට යන්නේ ය.

බමුණ, රජගහනුවර ඇත් මැ යැ, රජගහනුවර යන මහ ඇත් මැ යැ, සමාදන් කරවන තොයින් ඇත් මැ යැ, වැලි තා විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබන මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබන එක් පුරුෂයෙක් උන්මාර්ග ගෙන පශ්චාත්වුට ව යන්නේ යැ. එකෙක් සුවසේ රජගහනුවර යන්නේ යැ, ඊට හෙතු කිම ? ප්‍රත්‍යය කිමැ ' යි.

හවත් ගොතමයෙනි, මෙහි ලා මම් කුම් කෙරෙමි ද ? හවත් ගොතමයෙනි, මම මහ කියන සුල්ලෙමි.

එසෙයින් මැ බමුණ, නිවන් ඇත් මැ යැ, නිවන් යන මහ ඇත් මැ යැ, සමාදන් කරවන මම් සිටීම මැ යැ. එතෙකුසුටත් මාගේ සර්වෝ මා විසින් මෙසේ අවවාද කරනු ලබන්නාහු මෙසේ අනුශාසනා කරනු ලබන්නාහු ඇතැම් කෙනෙක් අත්‍යන්තරිෂ්ඨා වූ නිර්මාණය සම්පාදනය කෙරෙහි, ඇතැම් කෙනෙක් සම්පාදනය නො කෙරෙත්. බමුණ, මෙහි ලා මම් කුම් කෙරෙමි ද ? බමුණ, මම් මහ පවසන තරාගතයෙමි.

මෙසේ වදළ කල්හි ගණකමොගගල්ලාන බ්‍රාහ්මණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කී : " හවත්ගොතමයෙනි, යම් පුද්ගල කෙනෙක් ශ්‍රද්ධා තැත්තාහු ජීවිකාව ප්‍රයොජන කොට ඇති ව ගිහිගෙන් නික්ම සස්තට පැමිණියාහු ශබ්ද වූවාහු මායා ඇත්තාහු වඤ්චක වූවාහු උඩඟු වූවාහු නැඟුණු මානනළ ඇත්තාහු වපල වූවාහු දෙඩමලු වූවාහු විපුරුණු වචන ඇත්තාහු ඉදුරන්හි නො පිළු දෙර ඇත්තාහු භෝජනයෙහි අමාත්‍ර වූවාහු ජාගයඛායෙහි නොයෙදුණාහු ශ්‍රාමණායෙහි අපේක්ෂා තැත්තාහු ශික්ෂායෙහි කීව්‍රගොරව තැත්තාහු ප්‍රත්‍යය බහුල කොට ඇත්තාහු සස්ත ලිහිල් කොට ගත්තාහු පඤ්චනිවරණයෙහි පෙරදැරි වූවාහු ප්‍රච්චේකයෙහි හළ වියඞ් ඇත්තාහු කුසිත වූවාහු භීත වියඞ් ඇත්තාහු මුළුසමානි ඇත්තාහු සමාග්භන්ත තැත්තාහු අසමානිත වූවාහු විත්‍රාන්ත සිත් ඇත්තාහු දුෂ්ප්‍රාභු වූවාහු කෙළතොලු වූවාහු වෙත් ද, හවත් ගොතමයෝ ඔවුන් සමග සංවාස නො කෙරෙහි.

යළි යම් කුලපුත්‍ර කෙනෙක් සැදැහැති ව ගිහිගෙන් නික්ම සස්තට පැමිණියාහු ශබ්ද නොවූවාහු මායාවී නො වූවාහු වඤ්චක නො වූවාහු අනුද්ධත වූවාහු උද්ගත මානනළ තැත්තාහු වපල නො වූවාහු මුර නො වූවාහු අවිකීර්ණ වචන ඇත්තාහු ඉදුරන් හි පිළු දෙර ඇත්තාහු භෝජනයෙහි මාත්‍රභු වූවාහු ජාගයඛායෙහි යෙදුණාහු ශ්‍රාමණායෙහි අපෙක්ෂා වත් වූවාහු ශික්ෂායෙහි කීව්‍රගොරව ඇත්තාහු බාහුලික නොවූවාහු සාරලික නො වූවාහු පඤ්චනිවරණයෙහි නික්මිප්තධුර ඇත්තාහු ප්‍රච්චේකයෙහි පුර්ධාම වූවාහු ආරබ්ධ වියඞ් ආත්තාහු නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇත්තාහු එළඹිසිටි සිහි ඇත්තාහු සමාග්භන්ත ඇත්තාහු සමානිත වූවාහු එකක සිත් ඇත්තාහු ප්‍රභවත් වූවාහු එළමුග නො වූවාහු වෙත් ද, හවත් ගොතමයෝ ඔවුන් සමග සංවාස කෙරෙත්.

සෙය්‍යථාපි භො ගොතමි, යෙ කෙච් චූලගකිං, කාලානුසාරිකං¹ තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. යෙ කෙච් සාරගකිං, ලොහිතවිඤ්ඤාං තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. යෙ කෙච් පුප්ඵගකිං, වසසිකං තෙසං අඤ්ඤාමකිංයති. එවමෙව ඛො භොතො ගොතමස්ස ඕවාදො පරමජ්ඣමමසු.

‘අභික්ඛන්තං භො ගොතමි, අභික්ඛන්තං භො ගොතමි, සෙය්‍යථාපි භො ගොතමි, තික්ඛුජ්ජිතං වා උක්ඛුජ්ජය්‍ය, පච්චින්නං වා විචරෙය්‍ය, චූලගස්ස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අකිකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ඛාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛිත්ති’ති එවමෙවං භොතො ගොතමෙන අනෙකපරිසාරයෙන ධම්මො පකාශිතො. එසාහං භවන්තං ගොතමිං සරණං භව්ත්මි ධම්මස්සු තික්ඛුසම්භස්සු. උපාසකං මං භවං ගොතමො ඛාරෙතු අජ්ඣන්තො පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

ගණක මොග්ගලොන සුතං සත්තමං.

යමසේ හවත් ගොතමයෙනි, යම් කිසි මූලගන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුනතුරෙන් කථෙහිල් අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. යම් කිසි සාරගන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුනතුරෙන් ලොහිත වන්දන අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි, යම් කිසි පුෂ්පගන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද ඔවුනතුරෙන් දසමත් අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙයි. එසෙයින් ම භට්ඨාස්තෘධර්මයන් කෙරෙහි හවත් ගොතමයන් ගේ (අව) වාදය උත්තම වෙයි.

හවත් ගොතමයෙනි, ඉතා කාන්තය, හවත් ගොතමයෙනි, ඉතා කාන්තය, යමසේ හවත් ගොතමයෙනි, යටිහුරු කරන ලද්දක් උඩුහුරු කරන්නේ හෝ වේ ද, ප්‍රතිච්ඡන්ත වුවක් විවර කරන්නේ හෝ වේ ද, මුළාවුවක්හට මහ කියන්නේ හෝ වේ ද, 'ඇස් ඇත්තෝ රූප දකිත් ව ' යි අදුරෙහි තෙල්පහනක් දල්වන්නේ හෝ වේද, එසෙයින් ම හවත් ගොතමයන් වහන්සේ විසින් අන්තෙප්‍රකාරයෙන් දහම් පවසන ලද. තෙල මම් හවත් ගොතමයන් වහන්සේ ද ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ කොට යෙමි. හවත් ගොතමයන් වහන්සේ මා අද ආදි කොට දිවිහිම ව සරණ ගිය උපාසකයකු කොට ධරන සේක්ව ' යි.

සත්වැනි ගණකමොග්ගලොන සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 1. 8

ගොපකමොග්ගලොන සුත්තං

එවං මේ සුත්තං: එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ රුජගභෙ විහරති වෙළුවනෙ කලන්දකනිවාපෙ අවිරපරිනිබ්බුතෙ භගවති. තෙන ඛො පන සමයෙන රුජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො රුජගතං පටිත්ඛායාරූපෙති රඤ්ඤ පඤ්ඤානස්ස ආත්මකමානො. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවානෙති; පත්තව්වරං අදං රුජගතං පිණ්ඩං පාවිසි.

අථ ඛො ආයස්මතො ආනන්දස්ස එතදභොයි: ‘අතිපග්ගො ඛො තාව රුජගතං¹ පිණ්ඩං වරිදුං, යනත්තාහං යෙන ගොපක-මොග්ගලොනස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මනො, යෙන ගොපකමොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො, තෙත්තපසම්මතෙය්’නති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන ගොපකමොග්ගලොනස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කම්මනො, යෙන ගොපක-මොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො, තෙත්තපසංකම්. අද්දා ඛො ගොපක-මොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තො ආනන්දං දුරතොව අගච්ඡන්තං. දිස්සාන ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච:

‘එතු ඛො භවං ආනන්දෙ, ස්වාගතං භොතො ආනන්දස්ස, වීරස්සං ඛො භවං ආනන්දෙ ඉමං පරියායමිකාපි යදිදං ඉධාගමනාය. නිසිදතු භවං ආනන්දෙ, ඉදමාසනං පඤ්ඤත්ත’නති. නිසිදි ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පඤ්ඤතෙත ආසනෙ. ගොපකමොග්ගලොනොපි ඛො බ්‍රාහ්මණො අඤ්ඤතරං නිවං ආසනං ගහෙති; එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ගොපකමොග්ගලොනො බ්‍රාහ්මණො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච:

අපී නු ඛො භො ආනන්ද², එකතික්ඛුපි තෙති ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මන්තාගතො, යෙති ධම්මෙහි සම්මන්තාගතො සො භවං ගොතමො අහොසි අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො’ති.

තපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකතික්ඛුපි තෙති ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මන්තාගතො, යෙති ධම්මෙහි සම්මන්තාගතො සො භගවා අහොසි අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො. සො හි බ්‍රාහ්මණ, භගවා අනුප්පන්නස්ස මග්ගස්ස උප්පාදෙනා, අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජෙනා; අනක්ඛාතස්ස මග්ගස්ස අක්ඛාතා, මග්ගඤ්ඤ මග්ගවිදු මග්ගකොවිදො, මග්ගානුගා ව පන එතරති සාවකා විහරන්ති පච්ඡා සම්මන්තාගතා’ති.

1. රුජගභෙ - සිඬු, මජ්ඣං, සා. 1.

2. අපී ඛො ආනන්ද - PTS.

3. 1. 8

ගෝපකමොග්ගලාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් නොබෝ කාලයෙහි රජගහනුවර කලාපකනිවාස නම් වේරවනයෙහි වාස කෙරෙති. තවද එසමයෙහි වේදේහිපුත්‍ර වූ අජාතසත්තු නම් මගධදෙශයෙහි රජ ප්‍රදොෂාන රජුට සැක කෙරෙමින් රජගහනුවර ප්‍රතිසංස්කරණ කරවයි. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පෙරවරු කාලයෙහි හැදපෙරෙවැ පායිවුරු ගෙන රජගහ නුවරට පිළු පිණිස පිවිසියහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට තෙල සිත් විය : ' රජගහනුවර පිළු සිභා යන්නට තව ඉතා උදෑසන වෙයි. මම ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණයා ගේ කර්මාන්ත ස්ථානය යම් තැනෙක්හි ද ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණ යම් තැනෙක්හි ද එහි එළැඹෙමි නම් මැනැවැ ' යි. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණයා ගේ කර්මාන්තස්ථානයෙහි ගෝපකමොග්ගල්ලාන බමුණු වෙත එළැඹියහ. ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණ දුරින් මැ වඩනා ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් දුටුසේ ය, දක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ට තෙල කී :

' හවත් ආනන්දයෝ පැමිණෙත්වා, හවත් ආනන්දයන්ට ස්වාගත යැ, හවත් ආනන්දයෝ මෙහි පැමිණීමෙන් බොහෝ කලෙකින් මේ පරියාය කළහ. හවත් ආනන්දයෝ වැඩ හිඳිත්වා, මේ අසුන් පනවන ලද ' යි. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පැනැවූ අස්තෙහි වැඩසුන්හ. ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණ ද එක්තරා මිටි අස්තක් ගෙන එක් පසෙක හිඳගහ. එක්සේසේ වැ හුන් ගෝපකමොග්ගල්ලාන බ්‍රාහ්මණ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණු වන්ට තෙල කී :

' හවත් ආනන්දයෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ යම් ධර්මයෙකින් සමන්විත වූ සේක් ද, ඒ සර්ඤ්ඤාභ්‍යවකාර්මයන්ගෙන් සියල්ලෙන් සියල්ල සර්වායෙන් සියල්ල සමන්විත වූ එක භික්ෂු කෙනෙක් නමුණු ඇත් ද ' යි.

' බමුණු අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාගාවතුන් වහන්සේ යම් ධර්මයෙකින් සමන්වාගත වූ සේක් ද, ඒ සර්ඤ්ඤාභ්‍යවකාර්මයන්ගෙන් සියල්ලෙන් සියල්ල සර්වායෙන් සියල්ල සමන්විත වූ එක භික්ෂු කෙනෙකු නැත. එසේ ම ය, ඒ භාගාවත්හු තුපත් මාර්ගය (ස්වසන්තානයෙහි) උපදවනුවහ., (වේදනාසන්තානයෙහි) අසඤ්ජාතමාර්ගය දැව්නුවහ, ප්‍රකාශ නො කළ මාර්ගය (විවරණවශයෙන්) පවසනුවහ, (ප්‍රකාශවත්භාවයෙන්) මාර්ගය දකුණ, මාර්ගය දක්නාසුල්ලහ, මාර්ගයෙහි විවක්ඡණයහ, ඒ බුදුන් විසින් භෙළිකළ මාර්ගය හේතු කොටගෙන මෙකල්හි මාර්ගය අනුව යන ශ්‍රාවකයෝ (ශීලාදිගුණයෙන්) පසුපස යෙමින් වෙසෙති ' යි.

අයඤ්ච තිදං අයසමනො අනන්දස්ස ගොපකමොහගලානෙන
 බ්‍රාහ්මණෙන සද්ධිං අනන්තකථා විපකතා හොති¹. අථ ඛො වස්ස-
 කාරෙ බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතා රුජගහෙ කමමනෙත අනුසඤ්ඤා-
 මානො යෙන ගොපකමොහගලානස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස කමමනෙතා යෙන
 අයසමා අනන්දො තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතිං අයසමනා අනන්දෙන
 සද්ධිං සමමොද්දි, සමමොදතිසං කථං සාරණීයං² විතිසාරෙතා එකමන්තං
 නිසිද්දි. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො වස්සකාරෙ බ්‍රාහ්මණො මගධ-
 මහාමනෙතා අයසමන්තං අනන්දං එතදවොච: කායනුඤ්ඤා හො අනන්ද³,
 එතරති කථාය සන්තිසින්නා, කා ච පන වො අනන්ත කථා විපකතා'ති?

ඉධ මං බ්‍රාහ්මණ, ගොපකමොහගලානො බ්‍රාහ්මණො එවමාහ:
 'අපී නු ඛො හො අනන්ද, එකතිකුට්ඨි තෙති ධම්මෙති සබ්බෙන
 සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සමන්තාගතො, යෙති ධම්මෙති සමන්තාගතො
 සො භවං ගොතමො අහොසි අරහං සමමාසමුද්ධො'ති. එවං වුතෙන
 අහං බ්‍රාහ්මණ, ගොපකමොහගලානං බ්‍රාහ්මණං එතදවොච: 'නපී
 ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකතිකුට්ඨි තෙති ධම්මෙති සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා
 සබ්බං සමන්තාගතො, යෙති ධම්මෙති සමන්තාගතො සො භගවා අහොසි
 අරහං සමමාසමුද්ධො සො හි බ්‍රාහ්මණ, භගවා අනුප්පාදකස්ස
 මහස්ස උප්පාදෙනා, අසඤ්ජාතස්ස මහස්ස සඤ්ජෙනා, අනකඛාතස්ස
 මහස්ස අකඛාතා, මහස්සඤ්ඤා මහවිද්ධා මහකොවිදො, මහානුභා ච
 පන එතරති සාවකා විහරන්ති පච්ඡා සමන්තාගතා'ති. අයං ඛො
 නො බ්‍රාහ්මණ, ගොපකමොහගලානෙන බ්‍රාහ්මණෙන සද්ධිං අනන්ත
 කථා විපකතා. අථ නං අනුප්පාදෙතො'ති.

අපී නු ඛො හො අනන්ද, එකතිකුට්ඨි තෙන හොතා ගොතමෙන
 ථපිතො: 'අයං වො මම්බවයෙන පටිසරණං භවිස්සති'ති යං තුලෙන
 එතරති පටිඛාවෙය්‍යාථාති?

නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකතිකුට්ඨි තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා
 අරහතා සමමාසමුද්ධෙන ථපිතො: 'අයං වො මම්බවයෙන පටිසරණං
 භවිස්සති'ති යං මයං එතරති පටිඛාවෙය්‍යාමා'ති.

අපී පන ඛො හො අනන්ද, එකතිකුට්ඨි සබ්බෙන සමමනො
 සමඤ්ඤෙති ථෙරෙති තිකුට්ඨි ථපිතො: 'අයං නො භගවතො අව්වයෙන
 පටිසරණං භවිස්සති'ති, යං තුලෙන එතරති පටිඛාවෙය්‍යාථාති?

නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකතිකුට්ඨි සබ්බෙන සමමනො සමඤ්ඤෙති
 ථෙරෙති තිකුට්ඨි ථපිතො, අයං නො භගවතො අව්වයෙන පටිසරණං
 භවිස්සති'ති, යං මයං එතරති පටිඛාවෙය්‍යාමා'ති⁴.

එවං අප්පටිසරණෙ ච පන හො අනන්ද, කො හෙතු සාමග්ගියා'ති?

න ඛො මයං බ්‍රාහ්මණ, අප්පටිසරණා, සප්පටිසරණා මයං බ්‍රාහ්මණ
 ධම්මපටිසරණා'ති.

1. විපකතා අහොසි - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා.
2. සාරණීයං - සිමු, මජ්ඣං.
3. කායනුඤ්ඤා අනන්ද - PTS.
4. පටිපාදෙය්‍යාථාති - මජ්ඣං.

තවද ගෝතමාගෝෂ්ටාන බමුණු සමග ආයුෂ්මත් ආනතු තෙරුන්ගේ මේ අතුරු කරාව නො නිමියා වෙයි. එකල්හි මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බ්‍රාහ්මණ රාජගහයෙහි කමාන්තයන් විමසනුයේ ගෝතමාගෝෂ්ටාන බ්‍රාහ්මණයාගේ කර්මාන්තස්ථානය වෙත ආයුෂ්මත් ආනතු තෙරුන් කරා එළැඹියේය, එළැඹ ආයුෂ්මත් ආනතු තෙරුන් සමග සතුටු විය, සතුටුවිය යුතු සිහි කළ යුතු කරාව කොට නිමවා එකත්පස් වැ හිත. එකත්පස් වැ හුන් මගධමහාමාත්‍ර වස්සකාර බ්‍රාහ්මණ ආයුෂ්මත් ආනතු තෙරුන්ට තෙල කී : 'හවත් ආනතුයෙනි, දන් කවර කරායෙකින් යුක්ත ව හුන්තු ද ? තොප ගේ කවර අතුරු කරායෙක් කොට අඩාළ වී ද ' යි.

බමුණ, මෙහි දී ගෝතමාගෝෂ්ටාන බ්‍රාහ්මණ මට මෙසේ කී : 'හවත් ආනතුයෙනි, අරහත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ යම් ධර්මයෙකින් සමන්විත වූවාහු නම් ඒ සර්ඤ්ඤාඤාතධර්මයන් ගෙන් සියල්ලෙන් සියල්ල සර්ථායෙන් සියල්ල සමන්විත වූ එක් භික්ෂු කෙනෙකුද ඇද්ද ' යි. මෙසේ කී කල්හි බමුණ, මම ගෝතමාගෝෂ්ටාන බමුණුහට මෙසේ කීම් : 'බමුණ, අරහත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් ධර්මයෙකින් සමන්වාගත වූ සේක් නම් ඒ සර්ඤ්ඤාඤාතධර්මයන්ගෙන් සියල්ලෙන් සියල්ල සර්ථායෙන් සියල්ල සමන්විත වූ එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැත. බමුණ, එසේ ම ය, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (සංසන්ධානායෙහි) තුළන් මාර්ගය උපදවනුවහ, (වේදනාසන්ධානායෙහි) අසඤ්ජාතමාර්ගය දනවනුවහ, (විවරණවගයෙන්) ප්‍රකාශ නො කළ මාර්ගය පවසනුවහ, (තමන් වහන්සේ ඉපදවූ) ආයුධමාර්ගය (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා වීසින්) දකුවහ, (වේදනාසන්ධානායෙහි දනැවිය යුතු) මාර්ගය දන්තාසුල්ලහ, (බෝසත්තට පැවැසිය යුතු) මාර්ගයෙහි විවක්ෂණයහ. ඒ බුදුන් වීසින් හෙළිකළ මාර්ගය හෙතු කොටගෙන මෙකල්හි මාර්ගය අනුව යන ශ්‍රාවකයෝ (ශීලාදී ගුණයෙන්) පසුපස යෙමින් වෙසෙති ' යි බමුණ, ගෝතම මාගෝෂ්ටාන බමුණු සමග අපගේ මේ අතුරු කරාව අඩාළ විය, එකල්හි තෙපි පැමිණියහ යැ ' යි.

හවත් ආනතුයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නාහු නම් ඒ හවත් ගෞතමයන් වීසින් ' මේ තෙම තොපට මා ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද ' යි.

බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නමෝ නම් දතයුතු දන්තාසු දක්ක යුතු දන්තාසු අරහත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් ' මේ තෙම තොපට මා ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ ' යි තබන ලද එක් භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැ ' යි.

හවත් ආනතුයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නාහු නම් සංඝයා වීසින් සම්මත වූ බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් වීසින් ' මේ තෙම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද ' යි.

බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නමෝ නම් සංඝයා වීසින් සම්මත වූ බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් වීසින් ' මේ පොම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැ ' යි.

තවද හවත් ආනතුයෙනි, මෙසේ අප්‍රතිසරණ ශාසනයෙහි සාමග්‍රියට හේතු කවරේ ද ' යි.

බමුණ, ඇපි අප්‍රතිසරණයමෝ නො වම් හ, බමුණ, ඇපි සප්‍රතිසරණයම්හ, දහම් පිළිසරණ කොට ඇතියම් හ ' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘අපී නු ඛො හො ආනඤ්ඤා, එකභික්ඛුපි තෙන හොතා ගොතමෙන ධර්මයො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුලෙන එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි තෙන හවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොත ධර්මයො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති වදෙයි. ‘අපී පන හො ආනඤ්ඤා, එකභික්ඛුපි සමෙකත සමමතො සමඛුත්තලෙගි ථෙරෙගි භික්ඛුපි ධර්මයො : අයං නො හවතො අච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුලෙන එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි සමෙකත සමමතො සමඛුත්තලෙගි ථෙරෙගි භික්ඛුපි ධර්මයො : ‘අයං නො හවතො අච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති වදෙයි. ‘එවං අපාටිසරණං ච පන හො ආනඤ්ඤා, කො ගෙතු සාමග්ගියා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘න ඛො මයං බ්‍රාහ්මණ, අපාටිසරණං සපාටිසරණං මයං බ්‍රාහ්මණ, ධම්මපටිසරණං’ති වදෙයි. ඉමං පන හො ආනඤ්ඤා, හාසිතං කථං අනෙඤ්ඤා’ති?

අපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, තෙන හවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොත භික්ඛුපි සික්ඛාපදං පඤ්ඤාතං, පාඨමොක්ඛං උද්දිට්ඨං. තෙ මයං තදුත්තපොසථෙ යාවතීකා එකං හාමකෙකතං උපනිස්සාය විහරාමි. තෙ සබ්බෙ එකජ්ඣං සනතිපතාම, සනතිපතීනා යස්ස නං පටිත්තතී. නං අජේඛසාමි. තස්මිං වෙ හඤ්ඤාමොහෙ හොති භික්ඛුස්ස ආපනති, භොති විනික්ඛමො, නං මයං යථාධම්මං යථානුසිට්ඨං කාරොමා’ති.

න කිර නො හවතො කාරෙතී. ධම්මො නො කාරෙතී.

අපී නු ඛො හො ආනඤ්ඤා, එකභික්ඛුපි යං තුලෙන එතරගි සක්කරෙථ, ගරුකරෙථ,¹ මානෙථ, පුජෙථ, සක්කතා ගරුකතා උපනිස්සාය විහරාමා’ති?

‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි යං මයං එතරගි සක්කරෙම, ගරුකරෙම, මානෙම, පුජෙම, සක්කතා ගරුකතා උපනිස්සාය විහරාමා’ති.

‘අපී නු ඛො හො ආනඤ්ඤා, එකභික්ඛුපි තෙන හොතා ගොතමෙන ධර්මයො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං තුලෙන එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති. ඉති පුට්ඨො සමානො : ‘නපී ඛො බ්‍රාහ්මණ, එකභික්ඛුපි තෙන හවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්ධොත ධර්මයො : ‘අයං වො මමච්චයෙන පටිසරණං හවිසානී’ති යං මයං එතරගි පටිඛාචෙයාපා’ති වදෙයි. ‘අපී පන හො ආනඤ්ඤා, එක භික්ඛුපි සමෙකත සමමතො සමඛුත්තලෙගි ථෙරෙගි භික්ඛුපි ධර්මයො :

1. ගරු කරෙථා - සිද්ධි, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භවත් ආනාදයෙනි, මෙකල්හි තෙපි යම් මහණක්හු අනුව යන්නවු නම් ඒ භවත් ගොතමයන් වීසින් 'මේ තෙම මා ඇවෑමෙන් තොපට පිළිසරණ වන්නේ යැ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද 'යි මෙසේ පුරවුත්හු 'බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නමෝ නම් දහයුතු දන්නාවු දක්කයුතු දක්තාවු අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් 'මේ තෙම තොපට මාගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැයි කියනු. යළි භවත් ආනාදයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නවු නම් සංඝයා වීසින් සම්මත වූ බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් වීසින් 'මේ තෙම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේයැ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද 'යි පුරවුත්හු 'බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නමෝ නම් සංඝයා වීසින් සම්මත වූ බොහෝ ස්ථවිරභික්ෂූන් වීසින් 'මේ තෙම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැත්තාහු 'යි කීවහු ය. තවද මෙසේ අප්‍රතිසරණ වූ ශාසනයෙහි භවත් ආනාදයෙනි, සාමග්‍රියට හෙතු කවරේ ද 'යි පුරවුත්හු 'මුත්මණය, ඇපි අප්‍රතිසරණ නො වම්හ, බමුණ, ඇපි සප්‍රතිසරණයම්හ, ධර්මය පිළිසරණ කොට ඇතියම්හ ' යි කියනු. යළි භවත් ආනාදයෙනි, මේ භාෂිතයාගේ අර්ථ කිසෙයින් දහ යුත්තේ ද ' යි.

බමුණ, දහයුතු දන්නාවු දක්කයුතු දක්තාවු අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් භික්ෂූන්ට සිකපද පනවන ලද්දේ පාමොක් උදෙසන ලද්දේ ඇත් මැ ය. ඒ ඇපි එදවස් පොහොයැ එක් ගම්කෙතක් ඇසුරු කොට යම් පමණ වාස කරමෝ ද එ හැමදෙනමෝ එක් තැනැ රැස්වම්හ, රැස්වැ යමක්හට එ පාමොක් පුහුණුව වැටේ නම් ඔහුට ආරාධනා කරම්හ, ඉදින් එ පාමොක් දෙසන කල්හි මහණක් හට ඇවෑත් වේ නම්, ව්‍යතික්‍රම වේ නම්, ඔහු ලවා ඇපි දහම් වූ පරිදි අනුසසුන් වූ පරිදි කරවම් හ ' යි.

භවත්හු නො කරවත් ල, ධර්මය මැ කරවා ල යි.

භවත් ආනාදයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු සත්කාර කරවූ ද, ගරු කරවූ ද, බ්‍රහ්මින් කරවූ ද, පුදවූ ද, සත්කාර කොට ගරුකාර කොට ඇසුරු කොට වාසය කරවූ නම්, එබඳු එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද ' යි පිළිවිත්.

බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු සත්කාර කරමෝ නම්, ගරු කරමෝ නම්, බ්‍රහ්මින් කරමෝ නම්, පුදමෝ නම්, සත්කාර කොට ගරු කොට ඔහු ඇසුරු කොට වසමෝ නම්, එබඳු එක් භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැ ' යි කීහ.

භවත් ආනාදයෙනි, මෙකල්හි, තෙපි යම් මහණක්හු අනුව යන්නවු නම්, ඒ භවත් ගොතමයන් වීසින් 'මේ තෙම මාගේ ඇවෑමෙන් තොපට පිළිසරණ වන්නේ ය ' යි තබනලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද ' යි මෙසේ පුරවුත්හු 'බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නමෝ නම් දහයුතු දන්නාවු දක්කයුතු දක්තාවු අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් 'මේ තෙම තොපට මාගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ ය ' යි තබනලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැ ' යි කියනු. යළි 'භවත් ආනාදයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නවු නම් සංඝයා වීසින් සම්මත වූ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘අයං නො හගවතො අවධයෙන පටිසරණං හවිසාති’ති යං භූමො ඵතරති පටිධාවෙයාථාති. ඉති පුට්ඨා සමානො : ‘නච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, ඵකතිකුපි සබ්බෙන සමමතො සමබ්‍රලෙහි ථෙරෙහි හිකුපි ධරිතො : අයං නො හගවතො අවධයෙන පටිසරණං හවිසාති’ති, යං මයං ඵතරති පටිධාවෙයාමා’ති වදෙයි. අච්චි නු බො හො ආනන්ද, ඵකතිකුපි යං භූමො ඵතරති සකකරෙථ, ගරුකරෙථ, මානෙථ, පුජෙථ, සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරථා’ති ඉති පුට්ඨා සමානො : ‘නච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, ඵකතිකුපි යං මයං ඵතරති සකකරෙම ගරුකරෙම මානෙම පුජෙම. සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරමා’ති වදෙයි. ඉමස්ස පන හො ආනන්ද, භාසිතස්ස කථං අනේ දඬබබ්බාති.

අච්චි බො බ්‍රාහ්මණ, තෙන හගවතා ජාතතා පස්සතා අරහතා සමාසමුද්ධෙන දස පසාදනීයා ධම්මා අකඛාතා, යස්මිං නො ඉමෙ ධම්මා සංවිජ්ජති. තං මයං ඵතරති සකකරෙම ගරුකරෙම මානෙම පුජෙම. සකකතො ගරුකතො උපනිසායාය විහරම. කතමෙ දස :

ඉධ බ්‍රාහ්මණ, හිකුපි සීලවා ගොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමනෙතසු වජ්ජෙසු හයදස්සාවි සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු.

බහුසුත්තො ගොති සුතධරෙ සුතසන්නිවයො, යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣිකල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සාත්ථා සබ්බඤ්ඤා¹ කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුඤ්ඤා බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථාරූපාස්ස ධම්මා බහුසුත්තා ගොනති, ධ්‍යා² වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පට්ඨිඤා.

සනතුට්ඨා ගොති ඉතරීතරෙහි විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනහිලාන-පච්චයගෙසජ්ජපටික්ඛාරෙහි.

වතුණ්ණං ක්කානානං ආභිවෙතසික්කානං දිට්ඨධම්මසුබ්බිහාරානං තිකාමලාභී ගොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුගොති: ඵකොපි හුතො බහුධා ගොති, බහුධාපි හුතො ඵකො ගොති, ආවිහාවං තිරෙහාවං තිරෙකුඛං තිරෙපාකාරං තිරෙපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පථවියාපි උමුච්ඡන්තිමුච්ඡන්තො³ කරෙති සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ⁴ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පථවියං. ආකාසෙපි පලලබ්බෙන වඛ්ඤාමති⁵ සෙය්‍යථාපි පක්ඛි සකුණො. ඉමෙපි වජ්ජිමසුරියෙ ඵවං මහිද්ධිකෙ ඵවංමහානුභාවෙ පාණීනා පරිමසති, පරිමජ්ජති. යාච බ්‍රහ්මලොකාපි කායෙන වසං වතොති.

1. සාත්ථා සබ්බඤ්ඤා - සිඕ, මජ්ඣං, PTS.

2. ධ්‍යාන - සිඕ, මජ්ඣං.

3. නිමුච්ඡන්තො - PTS.

4. අගෙජ්ජමානො - සි.

5. කමති - මජ්ඣං.

බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් විසින් ' මේ තෙම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ යැ ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද ඇත්තාහු ද ' යි පුළුවන්හු ' බමුණ, ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු අනුව යන්නාමෝ නම් සංඝයා විසින් සම්මත වූ බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂූන් විසින් ' මේ තෙම අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඇවෑමෙන් පිළිසරණ වන්නේ ය ' යි තබන ලද එක භික්ෂු කෙනෙකුද නැත්තාහ ' යි කියනු. ' හවත් ආනන්දයෙනි, තෙපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු සත්කාර කරවූ ද, බුහුමන් කරවූ ද, සුජා කරවූ ද, සත්කාර කොට ගරු කොට ඇසුරු කොට වාසය කරවූ ද ' යි මෙසේ පුළුවන්හු ' බමුණ ඇපි මෙකල්හි යම් මහණක්හු සත්කාර කරමෝ නම් ගරුකාර කරමෝ නම් බුහුමන් කරමෝ නම් පුදමෝ නම් සත්කාර කොට ගරුකාර කොට නිසා වසමෝ නම් එබඳු එක් භික්ෂු කෙනෙකුද නැතැ ' යි කියනු. තවද හවත් ආනන්දයෙනි, මේ භාෂිතයා ගේ අර්ථ කිසෙයින් දතයුත්තේ ද ' යි, කිය.

බමුණ, දතයුතු දත්තාඩු දක්කයුතු දක්තාඩු අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දස ප්‍රසාදනීය ධර්ම කෙනෙක් වදරන ලද්දහ, යමක්හු කෙරෙහි මේ ධර්මයෝ විද්‍යාමාන වෙත් නම්, ඇපි මෙකල්හි ඒ මහණහු සත්කාර කරම්හ, ගරුකාර කරම්හ, බුහුමන් කරම්හ, පුදම්හ, සත්කාර කොට ගරුකාර කොට නිසා වාසය කරම්හ, කවර දසයෙක යත් :

බමුණ, මේ සස්තෙහි මහණ ප්‍රාතිමොක්ෂසංචරයෙන් සංවාත වූයේ සිල්වත් වෙයි, ආචාරයෙන් හා ගොචරයෙන් යුක්ත වූයේ අල්පමාත්‍ර අකුශලයෙහි හය දක්තාසුලු වැ වෙසෙයි, සමාදන් වැ ගෙන ප්‍රඥප්තශික්ෂාපදයන්හි භික්ෂෙයි.

ශ්‍රාතයට ආධාර වූ ශ්‍රාතසන්නිවය ඇති බහුශ්‍රාතයෙක් වෙයි. ආදියෙහි කල්‍යාණ වූ මධ්‍යයෙහි කල්‍යාණ වූ පයඨිවසානකල්‍යාණ වූ සාර්ථ වූ සවාඤ්ජන වූ යම් ධර්ම කෙනෙක් සම්පරිපූර්ණ වූ පරිඥද්ධ වූ ශික්ෂාත්‍රයසංගාථිත ශාසනය ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, ඔහු විසින් එබඳු ධර්මයෝ ධරන ලද්දහු වචනයෙන් ප්‍රඥා කරන ලද්දහු සිතින් විමසන ලද්දහු (අර්ථ විසින් කාරණ විසින්) ප්‍රඥයෙන් සුප්‍රතිවිදිත වූවාහු වෙත්.

ඉතරිතර විවරයෙන් පිණ්ඩපාතයෙන් සෙනාසනයෙන් ගිලන්පසබෙහෙසත්පිරි කරින් සතුටුවූයේ වෙයි.

අභිචිත්තය ඇසුරු කළ ඉහාත්මසුඛචිතරණයට හේතු වූ සතර ධ්‍යානයන් රිසිරිසි කෙණෙහි ලබනසුලු වූයේ නිදුකින් ලබනසුලු වූයේ විපුල ව ලබනසුලු වූයේ වෙයි.

අතෙකඩ්ඪ වූ සාද්ධි කොටස් වළඳ කෙරෙයි : එකෙක් මැ වී බහුප්‍රකාර වෙයි, බහුප්‍රකාර වැ එකෙක් වෙයි, ආචීර්භාවය කිරොභාවය කෙරෙයි, බිතින් ඇතට පවුරින් ඇතට පව්වෙන් ඇතට අහසෙහි සෙයින් නො ගැටෙමින් යෙයි, දියෙහි සෙයින් පොළොවෙහි ද උම්මුජ්ජනිමුජ්ජන කෙරෙයි. පොළොවෙහි සෙයින් නො බිඳෙන දියෙහි ද යෙයි, පක්ෂි ලිහිණියක සෙයින් අහස්හි ද පලහින් සක්මන් කෙරෙයි, මෙසේ මහර්ද්ධි ඇති මෙසේ මහානුභාව ඇති මේ වන්ද්‍ර සුයඨියනුද අත්ලෙන් පරාමර්ශ පරිමාර්ජන කෙරෙයි. බම්බලොව දක්වාත් නාමකයින් වශයෙහි පවත්වයි.

දිබ්බංග සොතවාතුයා විසුඤ්ඤාය අතික්කන්තමානුසංකාය¹ උගො සංඥා සුඤ්ඤානි දිබ්බෙ ව මනුසෙ ව සෙ දුරෙ සන්තිකෙ ව.

පරසත්තානං පරපුග්ගලානං චේතනා චේතනා පරිච්ච පජානාති: සරුභං වා චිත්තං සරුභං චිත්තන්ති පජානාති. විතරුභං වා චිත්තං විතරුභං චිත්තන්ති පජානාති. සද්දෙසං වා චිත්තං සද්දෙසං චිත්තන්ති පජානාති. විතද්දෙසං වා චිත්තං විතද්දෙසං චිත්තන්ති පජානාති. සමොභං වා චිත්තං සමොභං චිත්තන්ති පජානාති. විතමොගං වා චිත්තං විතමොගං චිත්තන්ති පජානාති. සඛිබ්බන්තං වා චිත්තං සඛිබ්බන්තං චිත්තන්ති පජානාති. වික්ඛිත්තං වා චිත්තං වික්ඛිත්තං චිත්තන්ති පජානාති. මහග්ගන්තං වා චිත්තං මහග්ගන්තං චිත්තන්ති පජානාති. අමහග්ගන්තං වා චිත්තං අමහග්ගන්තං චිත්තන්ති පජානාති. සඋතතරං වා චිත්තං සඋතතරං චිත්තන්ති පජානාති. අනුතතරං වා චිත්තං අනුතතරං චිත්තන්ති පජානාති. සමාහිතං වා චිත්තං සමාහිතං චිත්තන්ති පජානාති. අසමාහිතං වා චිත්තං අසමාහිතං චිත්තන්ති පජානාති. විමුක්තං වා චිත්තං විමුක්තං චිත්තන්ති පජානාති. අවිමුක්තං වා චිත්තං අවිමුක්තං චිත්තන්ති පජානාති.

අනෙකවිහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති සෙය්‍යපීදං: එකමපි ජාතීං දොපි ජාතීයො කිසුංපි ජාතීයො චතසුංපි ජාතීයො පඤ්ඤාපි ජාතීයො දසපි ජාතීයො විසමපි ජාතීයො තිංසමපි ජාතීයො චත්තාරිකමපි ජාතීයො පඤ්ඤාසමපි ජාතීයො ජාතිතතමපි ජාතිසහසුමපි ජාතිත-සහසුමපි අනෙකෙපි සංවට්ටකපො අනෙකෙපි විවට්ටකපො අනෙකෙපි සංවට්ටවිවට්ටකපො, අමුත්‍රායං එවත්තාමො එවඛොත්තො එවංවණ්ණො, එවමාභාඤ්ඤා එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියත්තො. සො තනො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං², තත්‍රාපායං එවංතාමො එවංගොත්තො එවං-වණ්ණො, එවමාභාඤ්ඤා එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමාසුපරියත්තො. සො තනො චුතො ඉධුපපත්තො³ති, ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙක-විහිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුසාරති.

දිබ්බෙත චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාය අතික්කන්තමානුසංකොත සතොත පසානි චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පඤ්ඤානෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකමුඛපගෙ සතොත පජානාති.

ආසවානං ඛයං අනාසවං චේතොවිමුක්තං පඤ්ඤාවිමුක්තං. දිට්ඨව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සමජිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති.

ඉමෙ ඛො චුාභමණ, තෙන භගවතා ජානතා පසානා අරහතා සමමාසමුද්දොත දස පසාදතීයා ඛමම අකඛාතා. යසම් නො ඉමෙ ඛමම සංවිජ්ජන්ති, තං මයං එතරහි සක්කඤ්ඤාම ගරුකඤ්ඤාම⁴ මානෙම පුජෙම, සක්කත්වා ගරුකත්වා උපනිස්සාය විහරමාති.

1. අතික්කන්ත මානුසිකාය - PTS.
2. උපපාදිං - සිමු.
3. ගරුං කඤ්ඤාම - සිමු, මජ්ඣ.

මනුෂ්‍යශ්‍රෝත්‍රය ඉක්මැ සිටි විඤ්ඨ වූ දිවාශ්‍රෝත්‍රධාතුයෙන් දිවා වූ ද මනුෂ්‍ය වූ ද දුර වූ ද ළඟ වූ ද උභය ශබ්දයන් අසයි.

පරසත්ත්වයන් ගේ පරපුද්ගලයන් ගේ සිත තමා සිතීන් පිරිසිදු දනගනී : රාගසහිත විත්තය ද, සරාග සිතූ 'යි දනගනී, විතරාග විත්තය ද, විතරාග වූ සිතූ 'යි දන ගනී, සද්ධෙස විත්තය ද, සද්ධෙස විත්තයෑ 'යි දනගනී, විතද්ධෙස විත්තය ද 'විගතද්ධෙස විත්ත යෑ 'යි දනගනී, සමෝභ විත්තය ද 'සමෝභ විත්තයෑ 'යි දනගනී, විතමෝභ විත්තය ද 'විගතමෝභ විත්තයෑ 'යි දනගනී, හැකුළුණු සිත ද 'හැකුළුණු සිතූ 'යි දනගනී, විසුරුණු සිත ද 'විසුරුණු සිතූ 'යි දනගනී, මහද්ගත විත්තය ද 'මහද්ගත විත්තයෑ 'යි දනගනී, අමහද්ගත විත්තය ද 'අමහද්ගත විත්තයෑ 'යි දනගනී, සඋත්තර විත්තය ද 'සඋත්තර විත්තයෑ 'යි දනගනී, අනුත්තර විත්තය ද 'අනුත්තර විත්තයෑ 'යි දනගනී, සමාහිත විත්තය ද 'සමාහිත විත්තයෑ 'යි දනගනී, අසමාහිත විත්තය ද 'අසමාහිත විත්ත යෑ 'යි දනගනී, විචුක්ත වූ විත්තය ද 'විචුක්ත විත්තයෑ 'යි දනගනී, අවිචුක්ත විත්තය ද 'අවිචුක්ත විත්තයෑ 'යි දනගනී.

අන්තකම්ම වූ පුච්චිවාස සිහි කෙරෙයි. එ මෙසේ යෑ : එක් ජාතියකු ජාති දෙකකු තුන් ජාතියකු සතර ජාතියකු පස් ජාතියකු ජාති දසයකු ජාති විස්සකු ජාති තිසකු ජාති සතළිසකු ජාති පනසකු ජාති සතයකු ජාති සහස්‍රයකු ජාති සතසහස්‍රයකු නොයෙක් සංවර්තකල්පයනු නොයෙක් විවර්තකල්පයනු නොයෙක් සංවර්තවිවර්ත කල්පයනු අසූවල් තැන මෙබඳු නම් ඇත්තෙමි මෙබඳු ගොත්‍ර ඇත්තෙමි මෙබඳු වර්ණ ඇත්තෙමි මෙබඳු ආහාර ඇත්තෙමි මෙබඳු සුවද්‍රව්‍ය වින්දෙමි මෙබඳු ආයුර්‍යයාත්ත ඇත්තෙමි වීම්. ඒ මම ඉන් සැවැ අසූවල් තැනැ උපන්මි. එ තැන්හිද මෙබඳු නම් ඇත්තෙමි මෙබඳු ගෝත්‍ර ඇත්තෙමි මෙබඳු වර්ණ ඇත්තෙමි මෙබඳු ආහාර ඇත්තෙමි මෙබඳු සුවද්‍රව්‍ය විදිනසුලු වූයෙමි මෙබඳු ආයුර්‍යයාත්ත ඇත්තෙමි වීම්. ඒ මම එයින් සැවැ මෙහි උපන්මි, මෙසේ ආකාර සහිත වූ උද්දෙස සහිත වූ අන්තකම්ම පුච්චිවාසය සිහි කෙරෙයි.

මිනිසාග ඉක්මැ සිටි විඤ්ඨ වූ දිව ඇසින් චක්‍රවෙමින් උපදමින් සිටි සත්ත්වයන් දැකී, භිතප්‍රණීත වූ සුවර්ණදුර්වර්ණ වූ සුගතදුර්ගත වූ යථාකර්මෝපගත සත්ත්වයන් දනගනී.

ආප්‍රවයන් ක්‍ෂය වීමෙන් අනාප්‍රව වූ විත්තවිචුක්තිය ප්‍රභේදවිචුක්තිය ඉහාත්මයෙහි මැ තෙමේ විශිෂ්ටඥනයෙන් දන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ඊට පැමිණ වාස කෙරෙයි.

බමුණ, දහසුතු දන්තාවු දක්කසුතු දක්තාවු අර්හත් සමාසක්කම්බුද්ධ වූ ඒ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ විසින් මේ දසවැදුරුම ප්‍රසාදනීය ධර්මයෝ වදරන උද්දහ. යම් මහණක්හු කෙරෙහි මේ ධර්මයෝ විද්‍යාමාන වෙත් ද, ඇපි මෙකල්හි ඒ මහණහු සත්කාර කරමහ, ගරුකාර කරමහ, බ්‍රහ්මන් කරමහ, පුදමහ. සත්කාර කොට ගරුකාර කොට ඇසුරු කොට වාස කරමහ 'යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එවං වුතෙන වසාකාරෙ වුගමණො මගධමහාමතො උපනන්දං සොපතිං අමනෙහි. තං කිං මඤ්ඤයි හවං සොපති¹, යදිමෙ එවං භොනො² සක්කාතබ්බං සක්කරෙන්නි, ගරුකාතබ්බං ගරුකරෙන්නි. මානෙතබ්බං මානෙන්නි, පුජෙතබ්බං පුජෙන්නි. තගඤ්ඤෙ භොනො සක්කාතබ්බං සක්කරෙන්නි, ගරුකාතබ්බං ගරුකරෙන්නි, මානෙතබ්බං මානෙන්නි, පුජෙතබ්බං පුජෙන්නි. ඉමඤ්ඤ භි තෙ භොනො න සක්කරෙය්‍යං, න ගරුකරෙය්‍යං, න මානෙය්‍යං, න පුජෙය්‍යං, අථ කිඤ්ඤරිති තෙ භොනො සක්කරෙය්‍යං, ගරුකරෙය්‍යං, මානෙය්‍යං, පුජෙය්‍යං, සක්කතා ගරුකතා උපනිස්සාය විහරෙය්‍යනති.

අථ ඛො වසාකාරෙ වුගමණො මගධමහාමතො අයසමනං අනන්දං එතදවොච : ‘කහං පන හවං අනන්දෙ එතරිති විහරති’ති.

වේථවනෙ ඛො අහං වුගමණ එතරිති විහරමිති.

කච්චි පන භො අනන්ද, වේථවනං රමණීයඤ්ඤව අප්පකල්පඤ්ඤව අප්පකිණ්ණොසඤ්ඤව විජනවාතං මනුස්සරුහසෙය්‍යකං³ පටිසල්ලානසාරුප්පනති.

තහං වුගමණ, වේථවනං රමණීයඤ්ඤව අප්පකල්පඤ්ඤව අප්පකිණ්ණොසඤ්ඤව විජනවාතං මනුස්සරුහසෙය්‍යකං පටිසල්ලානසාරුප්පං යථා තං තුමාදිසෙති රක්ඛකෙති ගොපකෙතිති.

තහං භො අනන්ද, වේථවනං රමණීයඤ්ඤව අප්පකල්පඤ්ඤව අප්පකිණ්ණොසඤ්ඤව විජනවාතං මනුස්සරුහසෙය්‍යකං පටිසල්ලානසාරුප්පං යථා තං හවනෙති කිංතසිලිති. කිංතො වෙච්ච හවනො කිංතසිලිතො ච.

එකමිදහං භො අනන්ද, සමයං සො හවං ගොතමො වේසාලියං විහරති මහාවනෙ කුටාගාරසාලායං. අථ ඛො අහං⁴ භො අනන්ද, යෙන මහාවනං කුටාගාරසාලා, යෙන සො හවං ගොතමො, තෙත්තප්පසංඝකම්මං. තත්ථ ච පන සො හවං ගොතමො අනෙකපට්ඨායෙන කිංතකථං කපෙයි. කිංතී වෙච්ච සො හවං ගොතමො අහොයි කිංතසිලි ච. සබ්බඤ්ඤ පන සො හවං ගොතමො කිංතං වණ්ණෙයිති.

න ඛො⁵ වුගමණ, සො හගවා සබ්බං කිංතං වණ්ණෙයි. නාපි⁶ සො හගවා සබ්බං කිංතං න වණ්ණෙයිති.

1. එවං සොපති - සහ, PTS.
2. යදිමෙ භොනො - මජ්ඣං, PTS.
3. මනුස්සරුහසෙය්‍යකං - මජ්ඣං.
4. අථ ඛො - මජ්ඣං.
5. න ච ඛො - මජ්ඣං.
6. නපි - මජ්ඣං.

මෙසේ කී කල්හි මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බ්‍රාහ්මණ උපතඤ්ඤ සේනාපති ඇමැති :
 'හවත් සේනාපතිය, ඒ කිමැයි සිතයි ද, ඉදින් මෙ හවත්තු මෙසේ සත්කාර කළයුත්තතු
 සත්කාර කෙරෙත් නම් ගරු කළ යුත්තතු ගරු කෙරෙත් නම් බුහුමන් කළයුත්තතු බුහුමන්
 කෙරෙත් නම් පිදියයුත්තතු පුදත් නම්, ඒකාන්තයෙන් මෙ හවත්තු සත්කාර කළයුත්තතුව
 සත්කාර කෙරෙති, ගරු කළයුත්තතුව ගරු කෙරෙති, බුහුමන් කළයුත්තතුව බුහුමන්
 කෙරෙති, පිදිය යුත්තතුව පුජා කෙරෙති. තවද යම් භෙයෙකින් ඒ හවත්තු මෙ මහණතු
 සත්කාර නො කරන්නාහු නම් ගරු නො කරන්නාහු නම් බුහුමන් නො කරන්නාහු නම්
 නො පුදන්නාහු නම්, එකල්හි ඒ හවත්තු කවරක්භව සත්කාර කරන්නාහු ද ගරු කරන්නාහු
 ද බුහුමන් කරන්නාහු ද පුදන්නාහු ද, සත්කාර කොට ගරු කොට නිසා වාස කරන්නාහු
 ද ' යි.

ඉක්බිති මගධමහාමාත්‍ර වස්සකාර බ්‍රාහ්මණ ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤ තෙරුන්ට කෙල කී :
 'හවත් ආනඤ්ඤ මෙකල්හි කොහි වෙසෙත් ද ' යි.

බමුණ, මම මෙකල්හි වෙරච්චනයෙහි වාස කෙරෙමි ' කීහ.

කීමෙක හවත් ආනඤ්ඤෙහි, වෙරච්චනය රමණී වූයේත් අල්පශබ්ද අල්පනිර්සොෂ
 වූයේත් ඇද්ද, ජනවාත රහිත වූයේ මිනිසුන්ගේ රාහසයට යොග්‍ය වූයේ විවේකයට
 සුදුසු වූයේ වී ද ' යි පිළිවිත.

බමුණ, ඒකාන්තයෙන් වෙරච්චනය රමණී වූයේත් අල්පශබ්ද අල්පනිර්සොෂ වූයේත්
 වෙයි, ජනවාත රහිත වූයේ මිනිසුන්ගේ රාහසයට යොග්‍ය වූ විවේකයට නිසි වෙයි,
 තොප වැනි වූ රක්ෂක ගොපකයන් විසින් (රක්තාලද්‍රයේ) යමෙක් ද එමෙනි.

හවත් ආනඤ්ඤෙහි, ඒකාන්තයෙන් වෙරච්චනය රමණී වූයේත් අල්පශබ්ද අල්ප
 නිර්සොෂ වූයේත් වෙයි, විජනවාත වූයේ මිනිසුන්ගේ රහසාකර්මයට සුදුසු වූයේ
 විවේකවාසයට නිසි වූයේ වෙයි. ධ්‍යානාශීලී වූ පින්වතුන් විසින් යමෙක් ද එමෙනි.
 හවත් ධ්‍යානීහු ද ධ්‍යානාශීලීහු ද වෙති.

හවත් ආනඤ්ඤෙහි, එක් සමයෙක්හි ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසාලා නුවර
 මහාවනයෙහි වූ කුටාගාරශාලායෙහි වැඩවෙසෙති. හවත් ආනඤ්ඤෙහි, එකල්හි මම
 මහාවනයෙහි කුටාගාරශාලාව යම් තැනෙක්හි ද, ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ යම්
 තැනෙක්හි ද, එතැන්හි එළැඹිමෙහි. එහි වූ කලී ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ නන්
 අයුරින් ධ්‍යානකරාව වදළහ. ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ධ්‍යායි ද ධ්‍යානාශීලී ද වූහ.
 ශ්‍රේ ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ සියලු ධ්‍යානය වර්ණනා කළහ ' යි කීය.

බමුණ, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සියලු ධ්‍යානය වර්ණනා නො කළ සේක. ඒ
 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සියලු ධ්‍යානය නො ද වර්ණනා නො කළ සේකැ ' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථං රූපඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, සො හගවා ක්‍ෂාන්තං න වණේණයි. ඉධ බ්‍රාහ්මණ, එකච්චො කාමරුගපරිසුට්ඨිනෙන චේතසා විහරති කාමරුගපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච කාමරුගස්ස නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. සො කාමරුගංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පඤ්ඤායති නිඤ්ඤායති අපඤ්ඤායති. බ්‍යාපාදපරිසුට්ඨිනෙන චේතසා විහරති බ්‍යාපාදපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. සො බ්‍යාපාදංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පඤ්ඤායති නිඤ්ඤායති අපඤ්ඤායති. ඵිනමිඤ්ඤපරිසුට්ඨිනෙන චේතසා විහරති ඵිනමිඤ්ඤපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච ඵිනමිඤ්ඤ නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. සො ඵිනමිඤ්ඤංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පඤ්ඤායති නිඤ්ඤායති අපඤ්ඤායති. උඤ්චවකුක්කුචවපරිසුට්ඨිනෙන චේතසා විහරති උඤ්චවකුක්කුචවපරේතෙන. උප්පන්නස්ස ච උඤ්චවකුක්කුචවස්ස නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. සො උඤ්චවකුක්කුචවංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පඤ්ඤායති නිඤ්ඤායති අපඤ්ඤායති. විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිනෙන චේතසා විහරති විචිකිච්ඡාපරේතෙන. උප්පන්නාය ච විචිකිච්ඡාය නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. සො විචිකිච්ඡංගෙව අනතරං කරිතො ක්‍ෂායති පඤ්ඤායති නිඤ්ඤායති අපඤ්ඤායති. එවරූපං ඛො බ්‍රාහ්මණ, සො හගවා ක්‍ෂාන්තං න වණේණයි.

කථං රූපඤ්ච බ්‍රාහ්මණ, සො හගවා ක්‍ෂාන්තං වණේණයි. ඉධ බ්‍රාහ්මණ, හික්ඛු විචිච්චො කාමෙහි විචිච්චො අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතකකං යච්චාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ක්‍ෂාන්තං උපසම්පජ්ජි විහරති. විතකකච්චාරතං චූපසමා අඤ්ඤාතං සම්පසාදනං චේතසො එකොදිහාවං අවිතකකං අච්චාරං සමාහිජං පිතිසුඛං දුතියං ක්‍ෂාන්තං උපසම්පජ්ජි විහරති. පිතියා ච විරුගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො සුඛඤ්ච කාසෙන පටිසංචෙදෙති, යං තං අරියා ආවිකන්නති උපෙක්ඛකො සතීමා සුඛවිහාරී'ති තං තතියං ක්‍ෂාන්තං උපසම්පජ්ජි විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සද්දෙමනස්සානං අභ්ඞ්ගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සං ක්‍ෂාන්තං උපසම්පජ්ජි විහරති. එවරූපං ඛො බ්‍රාහ්මණ සො හගවා ක්‍ෂාන්තං වණේණයිති.

ගාරග්ගං කිර හො ආනන්ද, සො හවං ගොතමො ක්‍ෂාන්තං ගරති. පාසංසං පසංසි. හන්ද ච'දුතී මයං හො ආනන්ද ගච්ඡාමි බහුකිච්චා මයං බහුකරණීයාති.

යසාදති තං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤාසිති.

අථ ඛො වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො ආයස්මනො ආනන්දස්ස ගාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා පක්කාමි.

අථ ඛො ගොපකමොහගල්ලානො බ්‍රාහ්මණො අචීරපක්කනෙන වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතො ආයස්මනං ආනන්දං එතදචොච: 'යං නො මයං හවින්නං ආනන්දං අපුච්ඡිමා' තං නො හවං ආනන්දො න බ්‍යාකාසිති.

1. අපුච්ඡිමො - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බමුණ, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙබඳු වූ ධ්‍යානයක් වර්ණනා නො කළ සේක් ද යත් : ' බමුණ, මෙලොවැ කිසිවෙක් කාමරාගයෙන් මධ්‍යා ලද කාමරාගයෙන් පෙළන ලද සිතින් යුක්ත වූ වෙසෙයි, යළි උපන් කාමරාගයාගේ නිස්සරණය තතුයේ නො දනී. හේ කාමරාගය මැ ඇතුළු කොට ගෙන සිතයි, අතිශයින් සිතයි, අනේකප්‍රකාරයෙන් සිතයි, ඉන් බැහැර වූ සිතයි. ව්‍යාපාදයෙන් මැඩුණු ව්‍යාපාදයෙන් පෙළුණු සිතින් යුක්ත වූ වෙසෙයි. උපන් ව්‍යාපාදයාගේ ද නිස්සරණය තතුයේ නො දනෙහයි, හේ ව්‍යාපාදය මැ ඇතුළු කොටගෙන සිතයි, අතිශයින් සිතයි, නන් අයුරින් සිතයි, ඉන් බැහැර වූ සිතයි. ඊතම්ද්ධයෙන් මැඩුණු ඊතම්ද්ධයෙන් පෙළුණු සිතින් යුක්ත වූ වෙසෙයි. උපන් ඊතම්ද්ධයාගේත් නිස්සරණය තතුයේ නො දනෙහයි. හේ ඊතම්ද්ධය මැ ඇතුළු කොටගෙන සිතයි, අතිශයින් සිතයි, නන් අයුරින් සිතයි, ඉන් බැහැර වූ සිතයි. උද්ධව්ව කුක්කුච්චයෙන් මැඩුණු උද්ධව්වකුක්කුච්චයෙන් පෙළුණු සිතින් යුක්ත වූ වෙසෙයි. උපන් උද්ධව්වකුක්කුච්චයාගේත් නිස්සරණය තතුයේ නො දනෙහයි. හේ උද්ධව්ව කුක්කුච්චය මැ ඇතුළු කොටගෙන සිතයි, අතිශයින් සිතයි, නන් අයුරින් සිතයි, ඉන් බැහැර වූ සිතයි. විචිකිච්ඡායෙන් මැඩුණු විචිකිච්ඡායෙන් පෙළුණු සිතින් යුක්ත වූ වෙසෙයි, උපන් විචිකිච්ඡාවගේ ද නිස්සරණය තතුයේ නො දනෙහයි, හේ විචිකිච්ඡාව මැ ඇතුළු කොටගෙන සිතයි, අතිශයින් සිතයි, නන් අයුරින් සිතයි, ඉන් බැහැර වූ සිතයි. බමුණ, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු වූ ධ්‍යානය වර්ණනා නො කළ සේක.

බමුණ, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙබඳු ධ්‍යානයක් වර්ණනා කළසේක් ද යත් : ' බමුණ, මෙ සස්තෙහි මහණ කාමරාගයෙන් වෙන් වූ අකුශලධර්මයන්ගෙන් වෙන් වූ සචිතරක වූ සචිචාර වූ විචේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛය ඇති පුරුමධ්‍යානය උපදවා වෙසෙයි. චිතරකචිචාරයන්ගේ සන්තිදීමෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි සම්ප්‍රසාදය ඇති විත්තයාගේ එකෝදි භාවය ඇති අචිතරක වූ අචිචාර වූ සමාධිප වූ ප්‍රීතිසුඛය ඇති ද්විතීයධ්‍යානය උපදවා වෙසෙයි. ප්‍රීතියගේ ද විරාගයෙන් උපේක්ෂා ඇත්තේ ද ස්මෘති ඇති ව සමාග්ඤ්‍ය ඇති ව වෙසෙයි, නාමකයින් සුඛය ද විඳි, යම් ධ්‍යානයක් හේතුකොටගෙන ආයාසයෝ ' උපේක්ෂා ඇත්තේ යැ ස්මෘතීමත් යැ සුචරිතාරී යැ ' යි පවසත් ද, ඒ තෘතීයධ්‍යානය උපදවා වෙසෙයි. සුඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පෙර මැ සොමනස් දෙමනසුන්ගේ අස්තංගමයෙන් දුක් නො වූ සුව නො වූ උපේක්ෂාව හා ස්මෘතිපාරිශුද්ධිය ඇති චතුර්ථ ධ්‍යානය උපදවා වෙසෙයි. බමුණ, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු වූ ධ්‍යානය වර්ණනා කළ සේකැ ' යි වදන.

හවත් ආනන්දයෙනි, ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ගැරැහියැ යුතු ධ්‍යානය කළී ගැරැහුන. පැයැසියැ යුත්ත පැයැසුන. මැනැවැ හවත් ආනන්දයෙනි, මෙවිට ඇපි යම්හ, ඇපි බොහෝ කිය ඇතියම්හ, බොහෝ කරණි ඇතියම්හ ' යි.

බමුණ, තෙපි දන් ඒ කටයුතු සඳහා කල් දනුව ' යි.

ඉක්බිති මගධමහාමාත්‍ර වස්සකාර බ්‍රාහ්මණ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කොට අනුමොදන් වූ හුනස්තෙන් නැගිට නික්මැ ගියේ ය.

ඉක්බිති ගෝපකමොග්ගලාන බ්‍රාහ්මණ මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණු නික්මැ ගිය නොබෝවෙලෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන්ට තෙල කී : ' ඇපි හවත් ආනන්දයන් යමක් විවෘළමෝ නම් හවත් ආනන්දයෝ එය ප්‍රකාශ නො කළහ ' යි.

අපි නු තෙ¹ බ්‍රාහ්මණ, අවොවුමා: නජී ඛො බ්‍රාහ්මණ එකඟිකුට්ඨි තෙහි ධම්මෙහි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං සම්මතාගතො, යෙහි ධම්මෙහි සම්මතාගතො සො හගවා අහොසි අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. සො හි බ්‍රාහ්මණ, හගවා අනුපපන්නස්ස මග්ගස්ස උප්පාදෙනා, අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජනෙනා, අනකඛාතස්ස මග්ගස්ස අකඛාතා, මග්ගඤ්ඤ මග්ගවිදු මග්ගකොවිදො මග්ගානුගා ව පන එතරහි සාවකා විහරන්ති පච්ඡා සම්මතාගතාහි.

ගොපකමොග්ගලානසුත්තං අධ්‍යයනං.

—————

බමුණ, තොපට කිවමේ නොද : ' බමුණ, ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධජාණන් වහන්සේ යම් සඵලදායක ධර්මයෙකින් සමන්වාගත සේක් නම් ඒ ධර්මයන්ගෙන් සියල්ලෙන් සියල්ල සම්පාදයන් සියල්ල සමන්විත වූ එක භික්ෂු කෙනෙකුදු නැත්තාහ. එසේ මැ යැ, බමුණ, ඒ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ (සිය සත්ත්ව) නූපත් මහ උපදවනුවහ, වෛතෙයසන්නායෙහි) අසඤ්ජාත මාර්ගය දනවනුවහ. ප්‍රකාශ නො කළ මහ පටිසනුවහ ආයම්මාර්ග ප්‍රත්‍යාවේෂ වීසින් දකුවහ, (වෛතෙයසන්නායෙහි) දනුවියයුතු මහ දන්නාසුල්ලහ, මාර්ගයෙහි විවික්ෂණයහ, ඒ බුද්ධන් හෙළිකළ මාර්ගය භේතුකොටගෙන මේකල්හි මාර්ගය අනුව යන ශ්‍රාවකයෝ (ශීලාදී ගුණයෙන්) පසුපස යෙමින් වාස කෙරෙත් යයි වදළහ.

අවවාදි ගෝපකමොක්ශල්ලාන සූත්‍ර සි.

3. 1. 9

මහාපුණ්ණම සුත්තං

එවං මේ සුත්තං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති පුබ්බාරමේ
 මහාරමානුපාසාදෙ, තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදහුපොසථෙ
 පණ්ණරහෙ පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතතියං හික්ඛුසංඝපරිව්වුතො
 අබ්බෙහාකාසෙ නිසිනෙත්වා හොති.

අථ ඛො අඤ්ඤානරෙ හික්ඛු උට්ඨාසාසනා: එකංසං විවරං කතා
 යෙන භගවා තෙනඤ්ජිං පණ්ණමේනා භගවන්තං එතදවොච:
 ‘පුච්ඡේය්‍යාහං භනෙත්වා, භගවන්තං කිඤ්චිදෙව දෙසං සචෙ මෙ භගවා
 ඕකාසං කුරෙති පඤ්ඤාසං වේය්‍යාකරණායා’ති.

තෙන හි තිං හික්ඛු සකෙ අසනෙ නිසිදිති: පුච්ඡ යදකඛාසිති.

අථ ඛො සො හික්ඛු සකෙ අසනෙ නිසිදිති: භගවන්තං එතදවොච:

‘ඉමේ හු ඛො භනෙත්වා, පඤ්චපාදනකකිකා, සෙය්‍යපීදං:
 රුප්පපාදනකකිකො වේදහුපාදනකකිකො සඤ්ඤපාදනකකිකො
 සංඛාරපාදනකකිකො විඤ්ඤාණපාදනකකිකො’ති.

ඉමේ ඛො හික්ඛු, පඤ්චපාදනකකිකා, සෙය්‍යපීදං: ‘රුප්පපාද-
 නකකිකො වේදහුපාදනකකිකො සඤ්ඤපාදනකකිකො සංඛාරපාද-
 නකකිකො විඤ්ඤාණපාදනකකිකො’ති.

සාධු භනෙත්ති ඛො සො හික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දිති:
 අනුමොදිති: භගවන්තං උත්තරිං පඤ්ඤං පුච්ඡි.

‘ඉමේ පන භනෙත්වා පඤ්චපාදනකකිකා කිංවුලුකා’ති?

‘ඉමේ ඛො හික්ඛු, පඤ්චපාදනකකිකා ඡන්දවුලුකා’ති.

තංයෙව හු ඛො භනෙත්වා, උපාදනං තෙ පඤ්චපාදනකකිකා
 උදහු අඤ්ඤානු පඤ්චපාදනකකිකෙහි උපාදනං’ති?

න ඛො හික්ඛු, තං යෙව උපාදනං තෙ පඤ්චපාදනකකිකා නාපි
 අඤ්ඤානු පඤ්චපාදනකකිකෙහි උපාදනං. යො ඛො හික්ඛු, පඤ්චපාද-
 නකකිකෙසු ඡන්දරහො, තං තත් උපාදනන්ති.

ඕසං පන භනෙත්වා, පඤ්චසු උපාදනකකිකෙසු ඡන්දරහවේමත්තනාති?

3. 1. 9

මහාපුණ්ණම සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි මහාරමාත්‍යප්‍රසාද නම් වූ පුරාරාමයෙහි වැඩවාස කරන සේක, තවද එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එදවස් පණ්ණසි පොභොයෙහි මස් පිරුණු සඳ පිරුණු රාත්‍රියෙහි භික්ෂුසංඝයා විසින් පිරිවරන ලද්දු අභ්‍යවකාශයෙහි වැඩහුන් සේක.

ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් හුනස්නෙන් නැගිටිට සිවුර එකස්කොට පෙරෙව් භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ දිසාවට දෙභොක් මුදුන් තබා වැද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කී : ' වහන්ස, ඉදින් මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන විසඳනුවට අවකාස කරන සේක් නම්, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකදෙසමාත්‍රයක් පුළුවුසම් ' කිය.

එසේ වී නම් මහණ තෙපි සිය අස්නෙහි හිඳ යමක් රිසියෙයි නම් පුළුවුසව ' යි වදාළහ.

එ සඳ එ මහණ සිය අස්නෙහි හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කරුණ සැල කෙළේ :

වහන්ස, පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ මොවුහු නො ද, ඒ මෙසේ යැ : රූපොපාදන ස්කන්ධය වේදනොපාදනස්කන්ධය සංඥොපාදනස්කන්ධය සංස්කාරොපාදනස්කන්ධය වීඥනොපාදනස්කන්ධය යි.

මහණ, පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ මොහු යැ, ඒ මෙසේ යැ : රූපොපාදනස්කන්ධ වේදනොපාදනස්කන්ධ සංඥොපාදනස්කන්ධ සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ වීඥනොපාදන ස්කන්ධය යි.

' මැනවැ වහන්සැ ' යි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාණ්ඩය අභිනන්දනා කොට අනුමොදන් වැ බුදුරදුන් මත්තෙහි පැන පිළිවිත් :

යළි වහන්සැ, මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ කුමක් මුල් කොට ඇත්තාහු ද ' යි.

මහණ, මේ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ තෘණ්ණාව මුල් කොට ඇත්තාහ ' යි.

වහන්ස, එ මැ උපාදන ඒ පඤ්චස්කන්ධයෝ වෙත් ද, නොහොත් පඤ්චොපාද ස්කන්ධයෙන් වෙන් වැ උපාදන වේ ද ' යි.

මහණ, එ මැ උපාදනය ඒ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ නො වෙයි, පඤ්චොපාදන ස්කන්ධයෙන් වෙන් වැ නො ද උපාදන වෙයි. මහණ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෙහි යම් ඡතුරාගයක් ඇද්ද, ඒ එහි උපාදන යි.

වහන්ස, යළි පඤ්චොපාදනස්කන්ධයන් ව්‍යයෙහි ඡතුරාගයාගේ වෙනස්බවක් ඇද්ද ' යි පිළිවිත්.

සියා හිකුඬු හඟවා අවොච. ඉඩ හිකුඬු, එකවරිසා එවං හොති. එවංඋපො සියං අනාගතමඬානං, එවංවෙදනො සියං අනාගතමඬානං, එවංසකුඬු සියං අනාගතමඬානං, එවංසකිංසො සියං අනාගතමඬානං, එවංවිසුඬුසො සියං අනාගතමඬානං. එවං ඛො හිකුඬු, සියා පසුච්චු උපාදානකිකිසු ඡන්දරගවෙමනානාති.

කිහිපයකට පත් වූයේ, බිඳින බිඳිබිඳිවන බොහෝදෙනෙකුද?

ගං කිඤ්චි භික්ඛු, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තං අර්ඤ්ඤතං වා
 බහිද්ධා වා ඕලාරිකං වා සුත්ථිමං වා භීනං වා පණීතං වා යං දුරේ
 සනතීතෙ වා, අයං රූපකඛ්ඤා. යා කාමී වේදනා අතීතානාගත-
 පච්චුප්පත්තා අර්ඤ්ඤතං වා බහිද්ධා වා ඕලාරිකා වා සුත්ථිමා වා භීනා
 වා පණීතා වා යා දුරේ සනතීතෙ වා, අයං වේදනාකඛ්ඤා. යා කාමී
 සඤ්ඤා අතීතානාගතපච්චුප්පත්තා අර්ඤ්ඤතං වා බහිද්ධා වා ඕලාරිකා
 වා සුත්ථිමා වා භීනා වා පණීතා වා යා දුරේ සනතීතෙ වා, අයං
 සඤ්ඤාකඛ්ඤා. යෙ කෙමි සඛාරං අතීතානාගතපච්චුප්පත්තා අර්ඤ්ඤතං
 වා බහිද්ධා වා ඕලාරිකා වා සුත්ථිමා වා භීනා වා පණීතා වා යෙ දුරේ
 සනතීතෙ වා, අයං සඛාරකඛ්ඤා. ගං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අතීතානා-
 ගතපච්චුප්පත්තං අර්ඤ්ඤතං වා බහිද්ධා වා ඕලාරිකං වා සුත්ථිමං වා
 භීනං වා පණීතං වා යං දුරේ සනතීතෙ වා, අයං විඤ්ඤාණකඛ්ඤා.
 ඵත්තාවතා, ඛො භික්ඛු, ඛන්ධානං ඛන්ධාධිවචනං භොගී'ති.

කො: හු බො: හනො, හෙතු කො: පච්චයො: රූපකකිකියං පඤ්ඤා පනාය, කො: හෙතු කො: පච්චයො: වේදනාකකිකියං පඤ්ඤාපනාය, කො: හෙතු කො: පච්චයො: භක්ඛාකකිකියං පඤ්ඤාපනාය, කො: හෙතු කො: පච්චයො: භව්වාරකකිකියං පඤ්ඤාපනාය, කො: හෙතු කො: පච්චයො: විඤ්ඤාණකකිකියං පඤ්ඤාපනායාති?

ව්‍යාපාරයේ මෙම සිසුන්, මහාඥානා හෙතු ව්‍යාපාරයේ මහාඥානා පව්වයෝ, රූපකකිකියා පඤ්ඤාපනාය, එයෝ, හෙතු එයෝ, පව්වයෝ, වේදනාකකිකියා පඤ්ඤාපනාය, එයෝ, හෙතු එයෝ, පව්වයෝ, සඤ්ඤාකකිකියා පඤ්ඤාපනාය, එයෝ, හෙතු එයෝ, පව්වයෝ, සංකාරකකිකියා පඤ්ඤාපනාය, නාමරූපය මෙම සිසුන්, හෙතු නාම රූපය පව්වයෝ, විඤ්ඤාණකකිකියා පඤ්ඤාපනාය, යි.

කථාං පන හතෙහි, සකකායද්වයි ගොනිති?

ඉඩ හිඟවූ, අපහසු වූ පුළුල් නොවූ අර්ධානං අදකොව් අර්ධබම්මක අකොව්දෙ අර්ධබම්ම අවිතීනො, සපුර්ව්භානං අදකොව් සපුර්ව්භානං අකොව්දෙ සපුර්ව්භානං අවිතීනො, රූපං අත්තනො සම්නුප්පකානී, රූපචන්ද්‍රං වා අත්තනං, අත්තනී වා රූපං, රූපසම්මං වා අත්තනං. වේදනං අත්තනො සම්නුප්පකානී, වේදනාචන්ද්‍රං වා අත්තනං, අත්තනී වා වේදනං, වේදනාස වා අත්තනං. සංකෘතං අත්තනො සම්නුප්පකානී, සංකෘතචන්ද්‍රං වා අත්තනං, අත්තනී වා සංකෘතං, සංකෘතාස වා අත්තනං. සංකාරං අත්තනො සම්නුප්පකානී, සංකාරචන්ද්‍රං වා අත්තනං, අත්තනී වා සංකාරං, සංකාරෙසු වා අත්තනං. විකෘතං අත්තනො සම්නුප්පකානී, විකෘතචන්ද්‍රං වා අත්තනං අත්තනී වා විකෘතං, විකෘතාසම්මං වා අත්තනං. එවං ඛෙං හිඟවූ, සකකාසද්විඨි හොතිති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණ, 'ඇතැ' යි බුදුහු වදන : ' මහණ, මෙලොවැ කිසිවක්හට මෙසේ සිත් වෙයි : අනාගතකාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇත්තෙම වන්නෙමි. අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු වේදනා ඇත්තෙම වන්නෙමි, අනාගතකාලයෙහි මෙබඳු සංඥ ඇත්තෙම වන්නෙමි, අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු සංස්කාර ඇත්තෙම වන්නෙමි, අනාගතකාලයෙහි මෙබඳු විඤන ඇත්තෙම වන්නෙමි. මහණ, මෙසේ පඤ්චොපාදාස්කන්ධ විෂයෙහි ඡන්දරාගයාගේ විවිධත්වය වන්නේ ය ' යි වදන.

වහන්ස, යළි කොපමණෙකින් ස්කන්ධයන් ගේ ස්කන්ධප්‍රඥප්තිය වේ ද ' යි.

මහණ, අධ්‍යාත්ම වේවයි බාහ්‍ය වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්ත වූ යම් කිසි රූපයෙක් ඇද්ද, දුර හෝ සමීපයෙහි හෝ යම් රූපයෙක් ඇද්ද, මේ රූපස්කන්ධ යැ, අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්ත වූ අධ්‍යාත්මයෙහි වේවයි බාහ්‍යයෙහි වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් වේදනාවක් ඇද්ද, දුර හෝ සමීපයෙහි යම් වේදනාවක් ඇද්ද, මේ වේදනාස්කන්ධ යැ, අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්ත වූ අධ්‍යාත්මයෙහි වේවයි බාහ්‍යයෙහි වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් සංඥාවක් ඇද්ද, මේ සංඥස්කන්ධ යැ. අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්ත වූ අධ්‍යාත්මයෙහි වේවයි බාහ්‍යයෙහි වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද, දුර හෝ සමීපයෙහි හෝ යම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද, මේ සංස්කාරස්කන්ධ යැ. අතීතානාගතප්‍රත්‍යක්ෂත්වන්ත වූ අධ්‍යාත්මයෙහි වේවයි බාහ්‍යයෙහි වේවයි ඖදරික වේවයි සුක්ෂම වේවයි භීත වේවයි ප්‍රණීත වේවයි යම් කිසි විඤනයෙක් ඇද්ද, දුර හෝ සමීපයෙහි හෝ යම් විඤනයෙක් ඇද්ද, මේ විඤනස්කන්ධ යැ. මහණ, මෙතෙකින් ස්කන්ධයන් ගේ ස්කන්ධප්‍රඥප්තිය වේයයි වදන.

වහන්ස, රූපස්කන්ධයාගේ පැනැවීමට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද, වේදනා ස්කන්ධය පැනැවීමට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද, සංඥස්කන්ධය පැනැවීමට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද, සංස්කාරස්කන්ධය පැනැවීමට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද, විඤනස්කන්ධය පැනැවීමට හේතු කවරේ ද, ප්‍රත්‍යය කවරේ ද ' යි.

මහණ, රූපස්කන්ධය පැනැවීමට සතර මහාභූතයෝ හේතු වෙති, සතර මහාභූතයෝ ප්‍රත්‍යය වෙති. වේදනාස්කන්ධය පැනැවීමට ස්පර්ශය හේතු වෙයි. ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය වෙයි. සංඥස්කන්ධය පැනැවීමට ස්පර්ශය හේතු වෙයි, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය වෙයි. සංස්කාරස්කන්ධය පැනැවීමට ස්පර්ශය හේතු වෙයි, ස්පර්ශය ප්‍රත්‍යය වෙයි. මහණ, විඤනස්කන්ධය පැනැවීමට නාමරූපය හේතු වෙයි, නාමරූපය ප්‍රත්‍යය වේ යයි වදනෙස්ක.

වහන්ස, යළි කිසෙයින් සත්කායදෘෂ්ටි වේ දැයි පිළිවිත්.

මහණ, මෙලොවැ ගුණවත් පාරමිත ආයතීයන් නුදුටුයේ ආයතීධර්මයෙහි අකෝවිද වූයේ ආයතීධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ, සත් පුරුෂයන් නුදුටුයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අකෝවිද වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ රූපය ආත්ම වශයෙන් දැකී, රූපවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි රූපය හෝ රූපයෙහි ආත්මය හෝ දැකී. වේදනාව ආත්මවශයෙන් දැකී, වේදනාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි වේදනාව හෝ වේදනාවෙහි ආත්මය හෝ දැකී. සංඥාව ආත්මවශයෙන් දැකී, සංඥාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංඥාව හෝ සංඥයෙහි ආත්මය හෝ දැකී. සංස්කාරයත් ආත්මවශයෙන් දැකී, සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාරයන් හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ දැකී. විඤනය ආත්මවශයෙන් දැකී, විඤනවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි විඤනය හෝ විඤනයෙහි ආත්මය හෝ දැකී. මහණ, මෙසෙයින් සත්කායදෘෂ්ටි වේ යයි වදන.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථං පන හනෙත, සක්කායදිවසී න ගොතීති?

ඉධ භික්ඛු, සුත්තවා අරියසාවකෝ අරියානං දසොච්ඡි අරියධම්මස්ස කොච්ඡෙදෙ අරියධම්මෙ සුවිතීතො, සප්පරිසානං දසොච්ඡි සප්පරිසධම්මස්ස කොච්ඡෙදෙ සප්පරිසධම්මෙ සුවිතීතො, න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා රූපං, න රූපසම්මං වා අත්තානං. න වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, න වේදනාචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා වේදනං, න වේදනාය වා අත්තානං. න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති, න සඤ්ඤාචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා සඤ්ඤං, න සඤ්ඤාය වා අත්තානං. න සඬ්ඛාරෙ අත්තතො සමනුපස්සති, න සඬ්ඛාරචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා සඬ්ඛාරෙ, න සඬ්ඛාරෙසු වා අත්තානං. න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, නාත්තති වා විඤ්ඤාණං න විඤ්ඤාණසම්මං වා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, සක්කායදිවසී න ගොතීති.

කො භු ඛො හනෙත රූපෙ අස්සාදෙ කො ආදීනවො කිං නිස්සරණං. කො වේදනාය අස්සාදෙ කො ආදීනවො කිං නිස්සරණං. කො සඤ්ඤාය අස්සාදෙ කො ආදීනවො කිං නිස්සරණං. කො සඬ්ඛාරෙසු අස්සාදෙ කො ආදීනවො කිං නිස්සරණං. කො විඤ්ඤාණෙ අස්සාදෙ කො ආදීනවො කිං නිස්සරණන්ති.

යං ඛො භික්ඛු, රූපං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං රූපෙ අස්සාදෙ, යං රූපං අනුච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං අයං රූපෙ ආදීනවො, යො රූපෙ ඡන්දරුගච්ඡන්දො ඡන්දරුගප්පහානං ඉදං රූපෙ නිස්සරණං. යං ඛො භික්ඛු, වේදනං පටිච්ච-පෙ-සඤ්ඤං පටිච්ච-පෙ-සඬ්ඛාරෙ පටිච්ච-පෙ-විඤ්ඤාණං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛං සොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණෙ අස්සාදෙ, යං විඤ්ඤාණං අනුච්චං දුක්ඛං විපරිණාම-ධම්මං අයං විඤ්ඤාණෙ ආදීනවො, යො විඤ්ඤාණෙ ඡන්දරුගච්ඡන්දො ඡන්දරුගප්පහානං ඉදං විඤ්ඤාණෙ නිස්සරණන්ති.

කථං පන හනෙත, ජානතො කථං පස්සතො ඉම්ඤ්ඤාදු සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤා ව සබ්බන්තීතෙතසු අභිඛිකාරමම්ඛිකාර-මානානුසයා න ගොතන්ති?

යං කිඤ්ඤි භික්ඛු, රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා ඛගිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, 'සබ්බං රූපං නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පසාදස්ස පස්සති. යා කාචී වේදනා-පෙ- යා කාචී සඤ්ඤා-පෙ- යෙ කෙචී සඬ්ඛාර-පෙ- යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නං අජ්ඣත්තං වා ඛගිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පණීතං වා යං දුරෙ සන්තිකෙ වා, 'සබ්බං විඤ්ඤාණං නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා'ති. එවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පසාදස්ස පස්සති. එවං ඛො භික්ඛු ජානතො එවං පස්සතො ඉම්ඤ්ඤාදු සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛගිඤ්ඤා ව සබ්බන්තීතෙතසු අභිඛිකාර මම්ඛිකාරමානානුසයා¹ න ගොතන්ති'ති.

1. අභිකාරමම්ඛිකාරමානානුසයා - සිමු, මජ්ඣිම, ස්ථා, PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වහන්ස, යළි කිසෙයින් සත්කායදෘෂ්ටි නො වෙද ' යි පිළිවිත්.

මහණ, මෙලොවැ ග්‍රැකවත් ආයාශ්‍රාවක ආයායන් දුටුයේ ආයාධර්මයට නිපුණ වූයේ ආයාධර්මයෙහි සුවිනිත වූයේ, සත්පුරුෂයන් දුටුයේ සත්පුරුෂධර්මයට නිපුණ වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි සුවිනිත වූයේ රූපය ආත්මවශයෙන් නො දකී, රූපවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි රූපය හෝ රූපයෙහි ආත්මය හෝ නො දකී. වේදනාව ආත්මවශයෙන් නො දකී, වේදනාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි වේදනාව හෝ වේදනයෙහි ආත්මය හෝ නො දකී. සංඥව ආත්මවශයෙන් නො දකී, සංඥවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංඥව හෝ සංඥයෙහි ආත්මය හෝ නො දකී. සංස්කාරයන් ආත්මවශයෙන් නො දකී. සංස්කාරවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාරයන් හෝ නො දකී. විඤ්ඤාන ආත්ම වශයෙන් නො දකී, විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤාන හෝ විඤ්ඤානෙහි ආත්මය හෝ නො දකී. මහණ, මෙසෙයින් සත්කායදෘෂ්ටි නො වෙ යයි වදළහ.

වහන්ස, රූපයෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම ? වේදනයෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම ? සංඥයෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම ? සංස්කාරයන්හි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම ? විඤ්ඤානෙහි ආස්වාද කවර, ආදීනව කවර, නිස්සරණ කිම ' යි පිළිවිත්.

මහණ, රූපය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ රූපයෙහි ආස්වාද යැ. යම්භෙයෙකින් රූපය අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ ද, මේ රූපයෙහි ආදීනව යැ. රූපයෙහි යම් ජන්තරාග්‍රහණයක් ජන්තරාග්‍රහණයෙන් වේ ද, මේ රූපයෙහි නිස්සරණ යි. මහණ, වේදනාව නිසා යම් . . . සංඥව නිසා . . . සංස්කාරයන් නිසා . . . විඤ්ඤාන නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද, මේ විඤ්ඤානෙහි ආස්වාද යැ, යම් භෙයෙකින් විඤ්ඤාන අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ ද, මේ විඤ්ඤානෙහි ආදීනව යැ, විඤ්ඤානෙහි යම් ජන්තරාග්‍රහණයක් ජන්තරාග්‍රහණයෙන් වේ ද, මේ විඤ්ඤානෙහි නිස්සරණ ' යි වදළහ.

වහන්ස, යළි කිසෙයින් දන්තාහට කිසෙයින් දක්තාහට මේ සවිඤ්ඤාක කයෙහි ද මෙරමාගේ සවිඤ්ඤාක කයෙහි හා අනිත්ථියබද්ධයෙහි ද අභංකාර මානා යැ මමංකාර තෘෂ්ණා යැ යන අනුග්‍රහයධර්මයෝ නො වෙත් ද ' යි.

මහණ, අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහ්‍ය වූ ද භෞරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද භීත වූ ද ප්‍රණීක වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වූ යම් රූපයක් ඇද්ද, දුරු හෝ සමීපයෙහි හෝ යම් රූපයක් ඇද්ද, එ භූමි රූපය මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ යැ ' යි මෙසේ තෙල රූපය යථාස්වභාවයෙන් විදර්ශනාප්‍රඥයෙන් දකී. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහිර වූ ද භෞරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද භීත වූ ද ප්‍රණීක වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වූ යම් කිසි විඤ්ඤානෙක් ඇද්ද, දුරු හෝ සමීපයෙහි හෝ යම් විඤ්ඤානෙක් ඇද්ද, තෙල භූමි විඤ්ඤාන මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වෙ යැ ' යි මෙසේ තෙල විඤ්ඤාන තත්ව වර්ධි විදර්ශනාප්‍රඥයෙන් දකී. මහණ, මෙසේ දන්තාහට මෙසේ දක්තාහට මේ සවිඤ්ඤාක කයෙහි ද බාහ්‍ය වූ සවිඤ්ඤාක කයෙහි හා අනිත්ථියබද්ධයෙහි ද අභංකාර මානා යැ මමංකාර තෘෂ්ණා යැ යන අනුග්‍රහය ධර්මයෝ නො වෙත් යයි වදළහ.

අථ ඛො, අඤ්ඤාතරංගං හික්ඛුනො ඵලං වේතසො පරිවිතකෙකා උදපාදී: ‘ඉති කීර හො, රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා¹ අනත්තකතාති කම්මාති කම්මත්තානං පුට්ඨස්සන්තීති.

අථ ඛො හගවා තස්ස හික්ඛුනො වේතසා වේතො පරිවිතකකම්ඤ්ඤාය හික්ඛු අංමනෙතයි: ධානං ඛො පනෙතං හික්ඛවෙ, විජ්ජාති යං ඉධෙකවෙඨා මොඤ්ජුරිසො අවිඤ්ඤා අවිජ්ජාගතො තණ්හාධිපතෙයොන වේතසා සඤ්ජාතං අතීධාවිතඛං මඤ්ඤාය: ‘ඉති කීර හො රූපං අනත්තා, වේදනා අනත්තා, සඤ්ඤා අනත්තා, සංඛාරා අනත්තා, විඤ්ඤාණං අනත්තා අනත්තකතාති කම්මාති කම්මත්තානං පුට්ඨස්සන්තී’ති. පට්ඨව විතීතා² ඛො මෙ තුලෙහ හික්ඛවෙ, තත්ත තත්ත ධම්මෙසු³ තං. කිම්මඤ්ඤාථ හික්ඛවෙ, රූපං තීවං වා අතීවං වාති⁴

අතීවං හනෙත.

යං පනාතිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති⁵

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං

‘ඵතං මම්, ඵසොහම්සම්, ඵසො මෙ අත්තා’ති⁶

නො හෙතං හනෙත.

තං කිංමඤ්ඤාථ හික්ඛවෙ, වේදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- සංඛාරා-පෙ- විඤ්ඤාණං තීවං වා අතීවං වාති⁷

අතීවං හනෙත.

යං පනාතිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති⁸

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපස්සිතුං ‘ඵතං මම්, ඵසොහම්සම්, ඵසො මෙ අත්තා’ති⁹

නො හෙතං හනෙත.

තස්මාතිහ හික්ඛවෙ, යං කිඤ්ඤි රූපං අතීතානාගතපච්චුප්පාත්තං අජකිත්තං වා ඛිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුත්තං වා හිනං වා පණ්ණිතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා, ‘සංඛං රූපං නෙතං මම්, නෙසොහම්සම්, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨඛං. යා කාචි වේදනා -පෙ- යා කාචි සඤ්ඤා -පෙ- යෙ කෙචි සංඛාරා -පෙ- යං කිඤ්ඤි විඤ්ඤාණං අතීතානාගතපච්චුප්පාත්තං අජකිත්තං වා ඛිඤ්ඤා වා ඕලාරිකං වා සුත්තං වා හිනං වා පණ්ණිතං වා යං දුරේ සන්තිකෙ වා, සංඛං විඤ්ඤාණං නෙතං මම්, නෙසොහම්සම්, න මෙසො අත්තාති ඵවමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨඛං.

1. විඤ්ඤාණං අනත්තං - සිද්ධි.

2. {පට්ඨවිතීතා - සිද්ධි, මජ්ඣං.

{පට්ඨවිජ්ජාවිතීතා - සා.

3. තත්ත තත්ත තෙසු තෙසු ධම්මෙසු සිද්ධි, PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එකල්හි එක්තරා මහණක්හට මෙබඳු වික්ෂපරිවික්ෂකයෙක් උපත : 'හවත්නි, මෙසේ කළි රූපය ආත්මය යැ, වේදනාව ආත්මය යැ, සංඥාව ආත්මය යැ, සංස්කාරයෝ ආත්මයෝ යැ, විඤ්ඤාය ආත්මය යැ, ආත්මයෙහි සිට කළ කර්මයෝ කවර ආත්මයෙකැ සිට විපාක දෙන්නාහුද ' යි.

එකල්හි භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ඒ මහණහුගේ වික්ෂපරිවික්ෂකය තමන් වහන්සේගේ සිහිත් දන භික්ෂුන් ඇමැතු සේක : ' මහණෙනි, තෙල කරුණ වැලිත් විදාමාන වෙයි, යම් කරුණෙකින් මෙලොවැ ඇතැම් මෝසපුරුෂයෙක් අවිද්වද් වූයේ අවිද්‍යාවට පැමිණියේ තෘෂ්ණාව අධිපති කොට ඇති සිහිත් යුක්ත වූ ශාස්තෘශාසනය ඉක්මැයුයුතු කොට සිතන්නෝ ය : 'හවත්නි, මෙසේ කළි රූපය ආත්මය යැ, වේදනාව ආත්මය යැ, සංඥාව ආත්මය යැ, සංස්කාරයෝ ආත්මයෝ යැ, විඤ්ඤාය ආත්මය යැ, ආත්මයෙහි සිට කළ කර්මයෝ කවර ආත්මයෙකැ සිට විපාක දෙන්නාහු ද ' යි. මහණෙනි, මා විසින් තෙපි ඒ ඒ දහමිහි (දහම්) පිණිස විනිසයහ. මහණෙනි, ඒ කීමැයි සිතවු ද, රූපය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ' යි.

' වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.'

' යළි යමක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ' යි.

' වහන්ස, දුක් වෙයි.'

' යළි යම් රූපයෙක් අනිත්‍ය දූඨ විපරිණාමස්වභාව වී නම් එය ' තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මයැ ' යි (තෘෂ්ණාදාෂ්ටි විසින්) දක්නට නිසි වේ ද ' යි.

' වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි.'

' මහණෙනි, ඒ කීමැයි සිතව් ද, වේදනාව . . . සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . විඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ' යි.

' වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.'

' යළි යම් විඤ්ඤායක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ' යි.

' වහන්ස, දුක් වෙයි.'

' යළි යම් විඤ්ඤායක් අනිත්‍ය දූඨ විපරිණාම ස්වභාව වී නම් එය තෙලෙ මාගේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම වී යැ ' යි (තෘෂ්ණාදාෂ්ටි විසින්) දක්නට නිසි වේ ද ' යි.

' වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යි.'

' එහෙයින් මහණෙනි, මෙහි ලා අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහ්‍ය වූ ද භෞරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද භීත වූ ද ප්‍රණීත වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූ යම් කිසි රූපයෙක් ඇද්ද දුර්භෝ සම්පයෙහි හෝ යම් රූපයෙක් ඇද්ද තෙල හැම රූපය මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ යයි මෙසේ තෙල රූපය යථාභූත කොට සමාග්ඤ්ඤායෙන් දක්ක යුතු. යම් කිසි වේදනාවක් . . . යම් කිසි සංඥාවක් . . . යම් කිසි සංස්කාර කෙනෙක් . . . අධ්‍යාත්ම වූ ද බාහ්‍ය වූ ද භෞරික වූ ද සුක්ෂ්ම වූ ද භීත වූ ද ප්‍රණීත වූ ද අතීතානාගප්‍රත්‍යක්ෂන්ත වූ යම් කිසි විඤ්ඤායෙක් ඇද්ද දුර්භෝ සම්පයෙහි හෝ යම් විඤ්ඤායෙක් ඇද්ද තෙල හැම විඤ්ඤාය මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම් නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ ' යයි මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාග්ඤ්ඤායෙන් දක්ක යුතු.

එවිං පසුං භික්ඛවෙ, සුත්ථා අරියසාවකො රූපස්මි නිබ්බිද්දති,
 වේදනායපි නිබ්බිද්දති, සංකෘයපි නිබ්බිද්දති, සංඛාරෙසුපි නිබ්බිද්දති,
 විඤ්ඤාණස්මිම්පි නිබ්බිද්දති, නිබ්බිදං විරජ්ජති, විරූපා විශුද්ධති, විශුද්ධස්මි
 විශුද්ධමිති ඤාණං හොති: ඩිණං ජාති, වුසිතං චුග්ගචරියං, කතං
 කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායා'ති පජානාතිති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
 අභිනායුනති.

ඉමස්මිං ඛො පන¹ වේදනාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ සට්ඨිමත්තානං
 භික්ඛුනං අනුපාදාය අසවේඨි විත්තානි විශුද්ධිංසුති.

මහාපුණ්ණම සුත්තං නවමං.

1. ඉමස්මිං ච පන - මත්තං, සත්තං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රීතවත් ආයතීශ්‍රාවක රූපයෙහි කලකිරෙයි, වේදනායෙහිද කලකිරෙයි, සංඥායෙහිද කලකිරෙයි, සංස්කාරයන්හිද කලකිරෙයි, විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙයි, කලකිරෙනුයේ විරාගයට පැමිණෙයි, විරාගයෙන් විච්ඡක්ත වෙයි, විච්ඡක්ත කල්හි විච්ඡක්ත යයි ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාඥනය වෙයි : ' ජාතිය ක්ෂිණ යැ, ඛම්සර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, ඉත්ථම්භාවය පිණිස අත් කියෙක් නැතැයි දනගනී.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ වදළහ. සතුටුසිත් ඇති ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කළහ ' යි.

තවද මේ වේයාකරණය වදරන කල්හි සැටක් පමණ භික්ෂූන්ගේ සිත් උපාදාන රහිත කොට ආශ්‍රවයන් කෙරෙන් මිදුණහ ' යි.

නවවැනි මහාපුණ්ණම සුත්‍ර යි.

3. 1. 10

චූළපුණ්ණම සූතං.

ඵලං මේ සූතං: ඵකං සමයං හගචා සාවච්ඡියං විහරති පුබ්බාරුමේ මිඟාරමාතු පාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගචා ඩදුපුපොසථෙ පණ්ණරසෙ පුණ්ණංය පුණ්ණමාය රතතියා භික්ඛුසංඝපච්චිනො අබ්බොකාසෙ නිසින්නො භොති. අථ ඛො හගචා තුණ්හිතුතං තුණ්හිතුතං භික්ඛුසංඝං අනුච්චොකෙති: භික්ඛු අමනෙතයි:

ජානෙය්‍ය ණු ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසං, 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

නො භෙතං, හනෙත.

සාඬු භික්ඛවෙ, අට්ඨානමේතං භික්ඛවෙ, අනචකාසො යං අසපුරිසො අසපුරිසං ජානෙය්‍ය, 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

ජානෙය්‍ය පන භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සපුරිසං, 'සපුරිසො අයං හව'නති.

නො භෙතං, හනෙත.

සාඬු භික්ඛවෙ, එතමපි ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨානං අනචකාසො, යං අසපුරිසො සපුරිසං ජානෙය්‍ය 'සපුරිසො අයං හව'නති.

අසපුරිසො භික්ඛවෙ, අසභිමමසමනාගතො භොති, අසපුරිසං-හතති භොති, අසපුරිසච්ඡතති භොති, අසපුරිසමිතති භොති, අසපුරිසචාචො භොති, අසපුරිසකමනො භොති, අසපුරිසදිට්ඨි භොති, අසපුරිසදුතං දෙති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ. අසපුරිසො අසභිමමසමනාගතො¹ භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසාඤ්ඤා භොති, අභිරිකො භොති, අනොතතපි භොති, අපාසුතො භොති, කුසිතො භොති, මුට්ඨසාති භොති, දුපාඤ්ඤා භොති. 'ඵලං ඛො භික්ඛවෙ අසපුරිසො අසභිමමසමනාගතො¹ භොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසහතති භොති: ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසංය යෙ තෙ සමණ්ට්ඨානො අසාඤ්ඤා අභිරිකා අනොතතපිනො අපාසුතා කුසිතා මුට්ඨසාතිනො දුපාඤ්ඤා, ත්‍යාගා මිත්තා භොතති තෙ සභායා. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසහතති භොති.

1. අසාඤ්ඤාමසමනාගතො - මජ්ඣං.

3. 1. 10

විලසුණුම සූත්‍රය

මා විසින් මෙයේ අසන ලද : එක් සමයෙකු භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි පුච්ඡාම නම් වුවරමා පායෙහි වැඩවසන සේක. තවද, එසමයෙහි භාගාවතුන් වහන්සේ එදවස් පණ්ණාසි පොභොයෙහි කලා පිරුණු මැදිපොභොයා රාත්‍රියෙහි හික්ෂු සංඝයා විසින් පිරිවරනලද සේක් අභාවකායයෙහි වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති භාගාවතුන් වහන්සේ නිහඬ ව හුන් හික්ෂුසංඝයා බලා හික්ෂුන් ඇමතු සේක :

මහණෙනි, අසත්පුරුෂ 'මේ හවත් අසත්පුරුෂයෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දතහෙන්නේද' යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ' යි.

මැනැව් මහණෙනි, යම් කරුණෙකින් අසත්පුරුෂ 'මේ හවත් අසත්පුරුෂයෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දතහෙන්නේ ද, මහණෙනි, තෙල අකාරණ යැ, අනවකාශ යි.

යළි මහණෙනි, අසත්පුරුෂ 'මේ හවත් අසත්පුරුෂයෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දතහෙන්නේද' යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

මැනැව් මහණෙනි, යම් කරුණෙකින් අසත්පුරුෂ 'මේ හවත් අසත්පුරුෂයෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දතහෙන්නේ ද, මහණෙනි, තෙල ද අකාරණ යැ අනවකාශ යි.

මහණෙනි, අසත්පුරුෂ පාප (අසද්) ධර්මයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි, අසත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වෙයි, අසත්පුරුෂචිත්තයෙන් සිතන්නේ වෙයි, අසත්පුරුෂමත්ත්‍රණ ඇත්තේ වෙයි, අසත්පුරුෂ බස් බණන්නේ වෙයි, අසත්පුරුෂකම් කරනුයේ වෙයි, අසත්පුරුෂ අෂ්ඨි ඇත්තේ වෙයි, අසත්පුරුෂ දත් දෙනුයේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂධර්මසමත්වාගත වෙයි යත් : මහණෙනි මෙලොවැ අසත්පුරුෂ ශ්‍රද්ධා නැතියේ වෙයි, (පාපයෙහි) ලජ්ජා නැතියේ වෙයි, භය නැතියේ වෙයි, අල්පශ්‍රාත වෙයි, කුසිත වෙයි, මුළාසිහි ඇතියේ වෙයි, දුෂ්ප්‍රාභූ වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් අසත්පුරුෂ අසද්ධර්මසමත්වාගත වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ භව ශ්‍රද්ධා නැති පාපයෙහි ලජ්ජා නැති බිය නැති අල්පශ්‍රාත වූ කුසිත වූ මුළස්මානි ඇති දුෂ්ප්‍රාභූ වූ යම් මහණබවුණු කෙනෙක් වෙද්ද, ඔවුහු මිත්‍ර වෙති, ඔවුහු සභායයෝ වෙත්. මහණෙනි, මෙසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වේ.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචින්නී හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අතතව්‍යාඛාධායපි වෙනෙති, පරව්‍යාඛාධායපි වෙනෙති, උභයව්‍යාඛාධායපි වෙනෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ අසපුරිසො අසපුරිසචින්නී හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසමන්නී හොති. ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අතතව්‍යාඛාධායපි මනෙතති, පරව්‍යාඛාධායපි මනෙතති, උභයව්‍යාඛාධායපි මනෙතති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසමන්නී හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචාචො හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො මුසාවාදි¹ හොති. පිසුණ්‍යාවාචො² හොති. එරුසචාචො හොති. සමථප්පලාපි හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසචාචො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසකම්මනෙතො හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො පාණ්ණිපාති හොති, අදින්නාදුසි හොති, කාමෙසු ඕච්ඡාවාරි හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසකම්මනෙතො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසද්ධිං හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො එවංදිට්ඨි³ හොති : 'නච්ඡි දින්නං, නච්ඡි සිට්ඨං, නච්ඡි හුතං, නච්ඡි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකො, නච්ඡි අයං ලොකො, නච්ඡි පරෙ ලොකො, නච්ඡි මාතා, නච්ඡි පිතා, නච්ඡි සත්තා ඕපපාතිකා, නච්ඡි ලොකෙ සමණ්‍යාගමණා සම්මඤ්ඤා සම්මා පටිපත්තා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සම්මිකත්වා පච්චෙදෙත්ති'ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසද්ධිං හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසො, අසපුරිසදුනං දෙති : ඉධ භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසක්කම්මං දුනං⁴ දෙති, අසග්ග්‍යා දුනං දෙති, අචිත්තිකත්වා⁵ දුනං දෙති, අපච්ඡිකං⁶ දුනං දෙති, අනාගමනදිට්ඨිකො දුනං දෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, අසපුරිසො අසපුරිසදුනං දෙති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ,⁷ අසපුරිසො එවං අසභ්මිමසමන්නාගතො, එවං අසපුරිසභන්නී, එවං අසපුරිසචින්නී, එවං අසපුරිසමන්නී, එවං අසපුරිසචාචො, එවං අසපුරිසකම්මනෙතො, එවං අසපුරිසද්ධිං, එවං අසපුරිසදුනං දත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණා යා අසපුරිසානං ගති, තත්ථ උප්පජ්ජති. කා ච භික්ඛවෙ, අසපුරිසානං ගති, තිරයො වා තිරච්ඡානසොති වා.

ජානෙය්‍ය ණ ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසං 'සපුරිසො අගං හව'නති.

එවං හනෙත.

1. මුසාවාදෙ - සිමු, 2. පිසුණ්‍යාවාචො - සිමු, මජ්ඣං, සා.
3. එවංදිට්ඨිකො - සා. 4. අසක්කම්මදුනං - PTS.
5. {අචිත්තිකත්වා - සිමු, මජ්ඣං, PTS.
{අචිත්තිකත්වා - සා.
6. අපච්ඡිකං - සිමු, මජ්ඣං, සා. 7. සො භික්ඛවෙ - සිමු, මජ්ඣං

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂචිත්තී වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ තභව දුක් පිණිස ද සිතයි, මෙරමාහව දුක් පිණිස ද සිතයි, තමා හා පරහව දුක් පිණිස ද සිතයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂ සිතුවිලි සිතනුයේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂමත්ත්‍රණ ඇත්තේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ ආත්මපිඩා පිණිස ද මත්ත්‍රණ කෙරෙයි, පරපිඩා පිණිස ද මත්ත්‍රණ කෙරෙයි, උභයපිඩා පිණිස ද මත්ත්‍රණ කෙරෙයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂ මත්ත්‍රණ ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂඛස් ඛණන්නේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ මුසවා ඇතියේ වෙයි, පිසුනු ඛණන්නේ වෙයි, පරොස්ඛස් ඛණනුයේ වෙයි, සිස්ඛස් ඛණනුයේ වෙයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂ ඛස් ඛණන්නේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂකම් ඇතියේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ ප්‍රාණවධ කරනුයේ වෙයි, අධිනාදන් ගන්නේ වෙයි, කාමයෙහි ඕසභසර ඇතියේ වෙයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂ කර්මාන්ත ඇතියේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂදෘෂ්ටි ඇතියේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ මෙඛද්‍ර දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි : ද්‍රායෙහි ඵල නැත, යාගයෙහි ඵල නැත, පුද්ගලයෙහි ඵල නැත, කුශලාකුශලකර්මයන්ගේ ඵල වීසාක නැත, මෙලොව නැත, පරලොව නැත, මවු නැත, පියා නැත, සැවැ උපද්‍රා සත්ත්ව කෙනෙක් නැත, යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමු වීශිෂ්ටඤ්ඤායෙන් ද්‍රා ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එඛද්‍ර සමාග්ගත සමාක්ප්‍රතිපත්ත වූ මහණඛද්‍රිණු කෙනෙක් ලොවැ නැතැ ' යි. මෙසෙයින් මහණෙනි, අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂදෘෂ්ටි ඇතියේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත්පුරුෂද්‍රා දෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ අසත්පුරුෂ නො සකසා දන් දෙයි, සියතින් දන් නො දෙයි, (දෙය ධර්ම, පුද්ගලයන් කෙරෙහි) බුහුමන් නො කොට දන් දෙයි, බැහැරලන රිසි ඇති වැ (අපචිත්‍ර ව) දන් දෙයි, වීසාක ලැබෙයි යන දෘෂ්ටි නැති ව දන් දෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් අසත්පුරුෂ අසත් පුරුෂද්‍රාය දෙයි.

මහණෙනි, තෙල අසත්පුරුෂ මෙසේ අසද්ධර්මයෙන් සමත්වාගත වූයේ මෙසේ අසත් පුරුෂයෙවන ඇතියේ මෙසේ අසත්පුරුෂචිත්තා ඇතියේ මෙසේ අසත්පුරුෂ මත්ත්‍රණ ඇතියේ මෙසේ අසත්පුරුෂ ඛස් ඇතියේ මෙසේ අසත්පුරුෂ කම් ඇතියේ මෙසේ අසත් පුරුෂ දෘෂ්ටි ඇතියේ මෙසේ අසත්පුරුෂ දන් දී කාලුන් මරණින් මත්තෙහි අසත්පුරුෂ යන්ගේ යම් ගතියක් ඇද්ද, එහි උපදී. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයන්ගේ ගති කවර යැ : නිරය හෝ තිරිසන් යොනිය හෝ යි.

මහණෙනි, සත්පුරුෂ ' මේ භවත් සත්පුරුෂයෙකැ ' යි සත්පුරුෂයා දකගන්නේ ද ' යි.

එසේයැ, වහන්ස,

සංඛු භික්ඛවෙ, ධානමේතං භික්ඛවෙ, විජ්ඣති යං සපුරිසො සපුරිසං ජානෙය්‍ය 'සපුරිසො අයං හව'නති.

ජානෙය්‍ය පන භික්ඛවෙ, සපුරිසො අසපුරිසං 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

එවං හනෙත.

සංඛු භික්ඛවෙ, එතච්චි ඛො භික්ඛවෙ, ධානං විජ්ඣති යං සපුරිසො අසපුරිසං ජානෙය්‍ය 'අසපුරිසො අයං හව'නති.

සපුරිසො භික්ඛවෙ, සඤ්චිකම්මකම්මාගතො හොති, සපුරිසභනති හොති, සපුරිසචිනති හොති, සපුරිසමිනති හොති, සපුරිසචාලො හොති, සපුරිසකම්මනො හොති, සපුරිසදිට්ඨි හොති, සපුරිසදුනං දෙති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සඤ්චිකම්මකම්මාගතො හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො සඤ්චා හොති, හිරිමා හොති, ඕතතප්පි හොති, ඛුසුසුතො හොති, අරඤ්චිරියො හොති, උපට්ඨිතසති හොති, පඤ්ඤාචා හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සඤ්චිකම්මකම්මාගතො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසභනති හොති : ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසං යෙ තෙ සමණ්ණාසමණා සඤ්චා හිරිමිනො ඕතතප්පිනො ඛුසුසුතො අරඤ්චිරියො උපට්ඨිතසතිනො පඤ්ඤාචනො, න්‍යායං මිත්තා හොනති තෙ සභායා.¹ එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසභනති හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසචිනති හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො නෙච්චතච්ඡාඛායාය චෙතෙති, න පරච්ඡාඛායාය චෙතෙති, න උභයච්ඡාඛායාය චෙතෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසචිනති හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසමිනති හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො නෙච්චතච්ඡාඛායාය මනෙතති, න පරච්ඡාඛායාය මනෙතති, න උභයච්ඡාඛායාය මනෙතති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසමිනති හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසචාලො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො චූසාචාද පටිවිරතො හොති, පිසුනාය චාචායා² පටිවිරතො හොති, එරුසාය චාචායා³ පටිවිරතො හොති. සච්චපඤ්ඤා පටිවිරතො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසචාලො හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසකම්මනො හොති, ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදික්කාදුනා පටිවිරතො හොති, කාමේසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසකම්මනො හොති.

1. තෙ සභායා හොනති - PTS.

2. පිසුණාචාචායා - PTS.

3. එරුසාචාචායා - PTS.

මැනුවැ මහණෙනි. යම් කරුණෙකින් මහණෙනි, සත්පුරුෂ 'මේ හටත් සත්පුරුෂ යෙකු' යි සත්පුරුෂයා දතහොත්තෝ යන මෙකරුණ වන්නේ යි.

යළි මහණෙනි, සත්පුරුෂ 'මේ හටත් අසත්පුරුෂයෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දත හොත්තෝ ද' යි.

එසේ යැ, වහන්ස,

මැනුවැ මහණෙනි. යම් කරුණෙකින් මහණෙනි, සත්පුරුෂ 'මේ හටත් අසත්පුරුෂ යෙකු' යි අසත්පුරුෂයා දතහොත්තෝ යි.

මහණෙනි, සත්පුරුෂ සද්ධර්මයෙන් සමන්වාගත වෙයි, සත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වෙයි, සත්පුරුෂ සිතිවිලි සිතන්නේ වෙයි, සත්පුරුෂමත්ත්‍රණ ඇත්තේ වෙයි, සත්පුරුෂ බස් ඇත්තේ වෙයි, සත්පුරුෂ ක්‍රියා ඇත්තේ වෙයි, සත්පුරුෂආශ්ච ඇත්තේ වෙයි, සත්පුරුෂදත දෙයි.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සද්ධර්මසමන්වාගත වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ ශ්‍රද්ධා ඇත්තේ වෙයි, ශ්‍රී ඇත්තේ වෙයි, අපත්‍රසා ඇත්තේ වෙයි, බහුශ්‍රැත වූයේ වෙයි, ආරබ්ධවියම් වෙයි, ඵළැඹසිටි සිහි ඇත්තේ වෙයි, ප්‍රඥවත් වෙයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, සත්පුරුෂ සද්ධර්මසමන්වාගත වූයේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂහට යම් මහණබවුණු කෙනෙක් ශ්‍රද්ධා ඇත්තාහු ශ්‍රී ඇත්තාහු අපත්‍රසා ඇත්තාහු බහුශ්‍රැත වූවාහු ආරබ්ධවියම් වූවාහු ඵළැඹසිටි සිහි ඇත්තාහු ප්‍රඥවත් වූවාහු වෙත් ද, ඔවුහු මිත්‍ර වෙති, ඔවුහු සභායයෝ වෙත්. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂයන් සෙවුනේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂචිත්තා ඇත්තේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ ආත්මපිඩාව පිණිස නො මැ සිතයි, පරපිඩා පිණිස නො සිතයි, උභයපිඩා පිණිස නො සිතයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂචිත්තා ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂමත්ත්‍රණ ඇත්තේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ ආත්මපිඩා පිණිස නො මැ මත්ත්‍රණ කෙරෙයි, පරපිඩා පිණිස මත්ත්‍රණ නො කෙරෙයි, උභයපිඩා පිණිසමත්ත්‍රණ නො කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂමත්ත්‍රණ ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂවචන ඇතියේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ මුසවායෙන් වැළැකුණේ වෙයි, පිසුනු බසින් වැළැකුණේ වෙයි, පරොස්බසින් වැළැකුණේ වෙයි, සිස්බස් බිණීමෙන් වැළැකුණේ වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂ වචන ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂ කර්මාන්ත ඇතියේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ ප්‍රාණවධයෙන් වැළැකුණේ වෙයි, අදත්තාදානයෙන් වැළැකුණේ වෙයි, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැකුණේ වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂකර්මාන්ත ඇතියේ වේ.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසද්ධිං හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො එවංද්ධිං හොති: අභි දිත්තං, අභි සිව්ඨං, අභි හුතං, අභි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකො, අභි අයං ලොකො, අභි පරෙ ලොකො, අභි මාතා, අභි පිතා, අභි සත්තා ඕපපාතිකා, අභි ලොකෙ සමණ්ඩාභමණා සම්මග්ගතා සම්මාපට්ඨකතා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සවිජ්ඣන්තා පච්චෙදෙත්ති'ති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසද්ධිං හොති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසදුතං දෙති: ඉධ භික්ඛවෙ, සපුරිසො සකකච්චං දුතං¹ දෙති, සහන්තා දුතං දෙති, විතතිකන්තා² දුතං දෙති, පරිසුඤ්ඤා දුතං දෙති, අභමනද්ධිංකො දුතං දෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, සපුරිසො සපුරිසදුතං දෙති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ³, සපුරිසො එවං සඤ්චිතමනසාගතො, එවං සපුරිසහන්ති, එවං සපුරිසවිත්ති, එවං සපුරිසමිත්ති, එවං සපුරිසවාචො, එවං සපුරිසකම්මනෙත්තා, එවං සපුරිසද්ධිං, එවං සපුරිසදුතං දන්තා කායසා හෙද පරමර්ණායා සපුරිසානං ගති, තත්ථ උපජ්ජති. කා ච භික්ඛවෙ, සපුරිසානං ගති, දෙවම්භත්තතා වා ඕත්තසම්භත්තතා වාති.

ඉදම්චොච හගවා, අත්තමනා යෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනක්ඛන්ති.

වූලපුණ්ණම සුත්තං දසමං.

දෙවදහ වගෙහා පඨමො.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දනං.

දෙවදහං පඤ්චත්තස කිත්ති සාම සුභකච්ඡත්තක සප්පායා.
ගණකො යොපක පුණ්ණකා දො ඉති පඨමො අගමො වරවග්ගො.

1. සකකච්චදුතං - PTS.

2. { විතතිකන්තා - මජ්ඣං, PTS.
විතතිකන්තා - සා.

3. අනපච්චිඨං - මජ්ඣං.

4. සො භික්ඛවෙ - සිච්චි, මජ්ඣං.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂ දෘෂ්ටි ඇතියේ වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි : දහයෙහි විපාක ඇත, යාගයෙහි විපාක ඇත, පුරායෙහි විපාක ඇත, සුක්කාදුෂ්කාය කර්මයන්ගේ එළ විපාක ඇත, (පර ලොවැ සිටියානව) මෙලොව ඇත, (මෙලොව සිටියානව) පරලොව ඇත, මවු (මාතෘ-උපස්ථානයෙහි විපාක) ඇත, පියා ඇත, ඔපපාතික ව උපද්‍යා සත්ත්වයෝ ඇත, ලොවැ යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමු විශිෂ්ටභූතයන් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එබඳු සමාග්ගත සමාක්ෂ්‍යතිපත්ත වූ මහණබමුණෝ ඇතැ ' යි මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂදෘෂ්ටි ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂදහ දෙයි යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ සත්පුරුෂ සකසා දන් දෙයි, සියතින් දන් දෙයි, සිතින් බ්‍රහ්මන් කොට දන් දෙයි, පරිශුද්ධ කොට දන් දෙයි, විපාක ලැබෙයි යන දෘෂ්ටි ඇති ව දන් දෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් සත්පුරුෂ සත්පුරුෂදහ දෙයි.

මහණෙනි, තෙල සත්පුරුෂ මෙසේ සද්ධර්මසමන්වාගත වූයේ මෙසේ සත්පුරුෂයන් සෙවුනේ මෙසේ සත්පුරුෂචිත්තා ඇතියේ මෙසේ සත්පුරුෂමන්ත්‍රණ ඇතියේ මෙසේ සත්පුරුෂ බස් ඇතියේ මෙසේ සත්පුරුෂකර්මාන්ත ඇතියේ මෙසේ සත්පුරුෂදෘෂ්ටි ඇතියේ මෙසේ සත්පුරුෂදහ දී කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සත්පුරුෂයන් ගේ යම් ගතියක් ඇද්ද, එහි උපදන්තය. මහණෙනි, සත්පුරුෂයන්ගේ ගති කවර යත් : භවකාමාවචර දෙව සංඛ්‍යාත දේවමහත්වය හෝ මනුෂ්‍යමහත්වය හෝ යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සුත වදන සේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කළාහ ' යි.

දසවැනි වූලපුණ්ණම සූත්‍ර යි

පලමුවන දෙවදහ වග්ගය නිමි.

දෙවදහ වර්ගයේ, උද්දතය :

දෙවදහ නම් ශාක්‍යානිගමය නිසා වැඩවෙසෙමින් වදන දෙවදහ සූත්‍රය ද, සංඥ ආදි ඡ්‍රීකය උච්ඡේද දෘෂ්ටිධර්මනිවාරණ හා පඤ්චකය ගෙන " ඉති ඉමානි පඤ්ච හුත්වා තිණි භොන්ති, තිණි හුත්වා පඤ්ච භොන්ති " යි පඤ්චත්‍රය උද්දෙස කොට වදන පඤ්චත්තය සූත්‍රය හා " කිත්ති වො භික්ඛවෙ " යනාදීන් ආරබ්ධකිත්ති සූත්‍රය ද, සාමග්‍රාමයෙහි වැඩහිඳ වදන සාමගාම සූත්‍රය, ලිච්ඡවිපුත්‍ර සුනක්ඛන්ත භික්ෂුව සඳහා වදන සුනක්ඛන්ත සූත්‍රය හා වතුරට්ඨානාදී ආනෙඤ්ජසමාපත්තියට උපකාරවූ ප්‍රතිපත් වදන ආනෙඤ්ජ-සප්පාය සූත්‍රය ද, ශාසනයෙහි අනුසුචික්ෂා වදන ගණකමොග්ගල්ලාන සූත්‍රය ද, බුද්ධපරිනිවාරණයට සමනන්තර ව ආනතු තෙරුන් විසින් ගොපකමොග්ගල්ලාන බමුණුහු ගේ කර්මාන්ත ස්ථානයෙහි දී වදන ගොපකමොග්ගල්ලාන සූත්‍රය හා පුවරම් මුවරමාපායෙහි වැඩහිඳ සඳ පිරුණු මැදිපොහොයෙහි වදන මහාපුණ්ණම වූලපුණ්ණම දෙ සුත ද යන මෙයින් සඤ්ඤ පළමු වන දෙවදහ වග නිමියේ යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

2 අනුපදවග්‍යෝ

3. 2. 1

අනුපද සුභතං

එවං මේ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසාසුං. භගවා එතදවොච :

පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ සාරිපුතො, මහාපඤ්ඤා භික්ඛවෙ සාරිපුතො, පුච්චපඤ්ඤා භික්ඛවෙ සාරිපුතො, හාසුපඤ්ඤා¹ භික්ඛවෙ සාරිපුතො, ජම්භපඤ්ඤා භික්ඛවෙ සාරිපුතො, තික්ඛපඤ්ඤා භික්ඛවෙ සාරිපුතො, තිබ්බෙතිකපඤ්ඤා භික්ඛවෙ සාරිපුතො. සාරිපුතො භික්ඛවෙ, අභිමාසං අනුපදබ්බමවිපස්සනං විපස්සති. තත්‍රිදං භික්ඛවෙ සාරිපුතස්ස අනුපදබ්බමවිපස්සනාය භොති.

ඉධ භික්ඛවෙ, සාරිපුතො විවිච්චවි කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි බ්බමෙහි සම්මතස්ස සම්මාරං විවෙකජං පිතීසුඛං පරිමං ක්කානං උපසම්පජ්ජි විහරති. සෙ ච පරිමෙ ක්කානෙ² බ්බමා විතක්කො ච විචාරෙ ච පිතී ච සුඛඤ්ච විතෙතකස්සතා ච එකො වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා විතනං ඡඤ්ඤා අභිමොක්ඛො විරියං³ සති උපෙක්ඛා⁴ මනසිකාරෙ. ත්‍යාස්ස බ්බමා අනුපදවච්චජිතා භොනති, ත්‍යාස්ස බ්බමා විදිතා උපපජ්ජනති, විදිතා උපධ්වංගනති, විදිතා අබ්බන්ධං ගච්ඡනති. සො එවං පජානාති : එවං කිර මෙ බ්බමා අසුඤ්ඤා සමොගනති, සුඤ්ඤා පච්චෙතති⁵ති. සො තෙසු බ්බමෙසු අනුපයො⁶ අනපායො අතිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විපසම්මතො විසංසුතො විමරිසාදිකතෙන වෙතසා විහරති. සො අජි උත්තරිං⁷ නිස්සරණ⁸නති පජානාති. තබ්බහුලිකාරු අජිකෙවස්ස⁹ භොති.

1. හාසුපඤ්ඤා - මජ්ඣිම, සා. 1.

2. පරිමෙකානං - සිඤ්ඤා, PTS.

3. උපෙක්ඛා - PTS.

4. උත්තරි - මජ්ඣිම.

5. පරිමෙකානං - සිඤ්ඤා, PTS.

6. විරියං - මජ්ඣිම.

7. අනුපයො - සිඤ්ඤා.

8. අජිකෙවස්ස - PTS.

2 අනුපද්‍යෝගීය

3. 2. 1

අනුපද සූත්‍රය

මෘ වීසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි වූ ජේතවන නම් අන්තර්වූ සිවුහුගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි' යි හික්කුන් ඇමතු සේක. වහන්සැ' යි ඒ වහන්ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල අනුපද සූත්‍ර වදන සේක.

මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (ධාත්වාදී කුලකතාවෙන්) පණ්ඩිත වූයේ ය, මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර මහාපුරුෂ ඇත්තේ ය, මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (නානාස්කන්ධාදියෙහි ප්‍රවෘත්ත වූ) පාලුපුරුෂ ඇත්තේ ය, මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (භර්ෂබහුල ව ශිල්පකන්ධාදිය සුරත)භාසුපුරුෂ ඇත්තේ ය, මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (රූපාදියෙහි අනිත්‍යාදී වීසින් වහා දිවෙන) ජවන පුරුෂ ඇත්තේ ය, මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (වහා කෙලෙස් සිදින) තීක්ෂණ පුරුෂ ඇත්තේ ය. මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර (පෙර නොවුන් ලොභස්කන්ධාදිය ප්‍රදාරණ කරන) නිබ්බේධක පුරුෂ ඇත්තේ ය. මහණෙනි, ආරිපුත්‍ර අධි මසක් මුළුල්ලෙහි (සමාපත්ති වීසින් හෝ ධ්‍යානාංග වීසින් හෝ) අනුපිළිවෙළින් ධර්මවිදර්ශනාව කෙරෙයි. මහණෙනි, ඒ අනුපද ධර්මවිදර්ශනා විෂයෙහි ආරිපුත්‍රයන්ගේ මේ (අනුපදධර්ම විදර්ශනාව) වෙයි.

මහණෙනි, මේ සස්තෙහි ආරිපුත්‍ර, කාමච්ඡන්ද නිවරණයෙන් වෙන් ව (ශෂ්‍යනිවරණ) අකුල ධර්මයන්ගෙන් වෙන් ව විතර්ක යහිත විචාර සහිත විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ප්‍රථම ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. තවද ප්‍රථම ධ්‍යානයෙහි විතර්කය ද, විචාරය ද ප්‍රීතිය ද සුඛය ද වික්ෂේපකාශය ද එක්සේ වෙද්දා සඤ්ඤ වෙතනා වික්ෂේප ඡන්ද අධිමොක්ෂ වීරිය සහිත උපෙක්ඛා මනසිකාර යන යම් ධර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, ඔහු වීසින් ඒ ධර්මයෝ අනු පිළිවෙළින් පිරිසිදුනා ලද්දහු වෙති. ඔහුට ඒ ධර්මයෝ ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු වෙති, ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසෙයින් දනගනි ; මෙසේ මේ ධර්මයෝ පෙර නොවී උපදිති, ඉපිද වැනැසෙත් යයි. හේ ඒ ධර්මයන්, කෙරෙහි රාග වශයෙන් නොපැමිණෙනුයේ ප්‍රතිසවශයෙන් අනාපගත වූයේ තෘෂ්ණාදාමිතීන් අනිශ්‍රිත වූයේ ඡන්දරාගයෙන් නො බැඳුණේ කාමරාගයෙන් වෙසෙයින් මිදුණේ චතුර යෝගයෙන් නො යෙදුණේ සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු සිහිත් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මතුයෙහි අනන්තර විස්ස සංඛ්‍යාත නිස්සරණය ඇතැ'යි දනගනි. ඒ දැනුම බහුලීකාරයෙන් ඇත් මැ යයි ඔහුට දැඩි ව සිත් වේ.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො විතක්ඛවිචාරනං වූපසමං අර්ඛතං සමසාදනං වෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතක්ඛං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුභං¹ උපසමාජි විහරති. යෙ ච දුතියෙ කුභෙන² ධම්මං අර්ඛතං සමසාදෙ ච පිති ච සුඛඤ්ච විතෙතකඤ්ඤා ච ඵසො වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා චිත්තං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරේ, ත්‍යාගං ධම්මං අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මං විදිතා උපාජිනති, විදිතා උපධිගනති, විදිතා අබ්‍යජං ගච්ඡති. සො ඵං පජානාති: 'ඵං කිර මෙ ධම්මං අනුඤා සමොභනති, හුඤා පටිවෙන්නි'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අපාටිබඥො විපාසිතො විසංඤ්ඤා විමරියදිකතෙන වෙතසා විහරති. සො 'අජි උත්තරිං නිසාරණ'නති පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අජිකෙවසා භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො පිතියා ච විරගා උපෙක්ඛකො ච³ විහරති. සතො ච සමජානො සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යං තං අරියා ආවික්ඛනති 'උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරි'ති තං තතියං කුභං උපසමාජි විහරති. යෙ ච තතියෙ කුභෙන ධම්මං සුඛඤ්ච සති ච සමජඤ්ඤාඤ්ච විතෙතකඤ්ඤා ච ඵසො වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා චිත්තං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරේ, ත්‍යාගං ධම්මං අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මං විදිතා උපාජිනති, විදිතා උපධිගනති, විදිතා අබ්‍යජං ගච්ඡති. සො ඵං පජානාති: 'ඵං කිර මෙ ධම්මං අනුඤා සමොභනති, හුඤා පටිවෙන්නි'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අපාටිබඥො විපාසිතො විසංඤ්ඤා විමරියදිකතෙන වෙතසා විහරති. සො අජි උත්තරිං නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අජිකෙවසා භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුතො සුඛස්ස ච පභානා දුක්ඛස්ස ච පභානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ඛමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුභං උපසමාජි විහරති, යෙ ච චතුත්ථෙ කුභෙන ධම්මං උපෙක්ඛා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා පසංඛිතතා⁴ වෙතසො අනාභොගො සතිපාරිසුද්ධිං විතෙතකඤ්ඤා ච ඵසො වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා චිත්තං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරේ, ත්‍යාගං ධම්මං අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මං විදිතා උපාජිනති, විදිතා උපධිගනති, විදිතා අබ්‍යජං ගච්ඡති. සො ඵං පජානාති: 'ඵං කිර මෙ ධම්මං අනුඤා සමොභනති, හුඤා පටිවෙන්නි'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අපාටිබඥො විපාසිතො විසංඤ්ඤා විමරියදිකතෙන වෙතසා විහරති. සො අජි උත්තරිං නිසාරණනති පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අජිකෙවසා භොති.

1. දුතියකුභං - සිඝ්‍ර. PTS.

2. දුතියකුභෙන - සිඝ්‍ර. PTS.

4. { පසංඛිතා - සිඝ්‍ර.
පරිසුද්ධිතා - සා.
පස්සි වෙදනා - PTS.

3. උපෙක්ඛකොච - PTS.

යළිය අනෙකෙකි. මහණෙනි, ඥාතිපුත්‍ර විතර්ක විචාරයන්ගේ සන්තිදීමෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි පැහැදීම ඇති වීත්තයාගේ එකඟ බව ඇති අවිතර්ක අවිචාර වූ සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුව ඇති දෙවෙනි දෘෂ්ටාන්ත පැමිණ වෙසෙයි. ද්විතීය ධ්‍යානයෙහි අධ්‍යාත්මයෙහි සම්ප්‍රසාදය ද ප්‍රීතිය ද සුවය ද විත්තෙකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා වීත්ත ඡන්ද අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, උන් විසින් ඒ ධර්මයෝ අනු පිළිවෙළින්, පිරිසිදුනා ලඟු වෙති, ඔහුට ඒ දහම්හු ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු වෙති, ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසේ දැනගනී ; මෙසේ මේ ධර්මයෝ පෙර නොවී උපදිති, ඉපද වැනැසෙත් යයි. හේ ඒ දහම්හි රාග විසින් නො පැමිණෙනුයේ ප්‍රතිස විසින් අනාපගත වූයේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිත් අතිශ්‍රිත වූයේ ඡන්දරාගයෙන් නො බැඳුණේ (කාමරාගයෙන්) වෙසෙයින් මිදුණේ චතුර්යෝගයෙන් නො යෙදුණේ කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු සිතින් යුක්ත ව වෙසෙයි, හේ මත්තෙහි නිස්සරණය ඇතැ යි දැනගනී. ඒ දැනුම බිහිවී කිරීමෙන් ඇතැයි කියා ම ඔහුට සිත වේ.

යළිය මහණෙනි, ඥාතිපුත්‍ර ප්‍රීතියගේ ද වීරාගයෙන් ධ්‍යානෝපෙක්ෂා ඇති ව වෙසෙයි. ස්මෘති ඇති ව සමාක්ප්‍රඥ ඇති ව කයින් සුවය ද වීදී, යම් ධ්‍යානයක් හේතු කොටගෙන ආයාමයෝ ඒ ධ්‍යාන සමථිති පුගල්හු උපේක්ෂා ඇත්තෙක ස්මෘතිමත් යැ සුව විහරණ ඇත්තෙකැ යි පවසන් ද, ඒ තුන්වැනි දෘෂ්ටාන්ත පැමිණ වෙසෙයි. තවද තෘතීය ධ්‍යානයෙහි - සුවය ද ස්මෘතිය ද සම්ප්‍රජන්‍යය ද විත්තෙකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා වීත්ත ඡන්ද අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, උන් විසින් ඒ ධර්මයෝ අනුපරිපාටියෙන් ව්‍යවස්ථිත වූවාහු වෙති, ඔහුට ඒ ධර්මයෝ ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු වෙති; ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසේ දැනගනී : මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නො වී උපදිති, ඉපද වැනැසෙත්' යයි. හේ ඒ ධර්මයන්හි රාග විසින් නො පැමිණෙනුයේ ප්‍රතිස විසින් අනාපගත වනුයේ අතිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විගත මයාරාද කළ සිතින් යුක්ත ව වාස කෙරෙයි. හේ මතුයෙහි නිස්සරණයක් ඇතැයි දැනගනී. ඒ දැනුම බහුලීකරණයෙන් ඇතැයි කියා ම ඔහුට සිත් වේ.

යළිය මහණෙනි, ඥාතිපුත්‍ර කායිකසුවයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් කායික දුඃඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පෙර මැ සොම්නස්, දොම්නසුන් හේ අස්තභිගමයෙන් දුක් නො වූ සුව නො වූ උපේක්ෂායෙන් උපන් ස්මෘති පාරිශුද්ධිය ඇති සිවුවන දෘෂ්ටාන්ත පැමිණ වෙසෙයි. චතුර්ථ ධ්‍යානයෙහි වෙදනුපෙක්ඛා (සංඛ්‍යාන) නො දුක් නො සුව වෙදනාව ද ප්‍රශ්නද්ධ හෙයින් වීත්තයාගේ අනාභාග යැ ස්මෘතිපාරිශුද්ධියැ (එයින්) විත්තෙකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤා වෙතනා වීත්ත ඡන්ද අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙතෙක් ඇද්ද ඔහු විසින් ඒ ධර්මයෝ අනු පිළිවෙළින් පිරිසිදුනා ලඟු වෙති. ඔහුට ඒ ධර්මයෝ ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු ය, ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්, හේ මෙසේ දැනගනී ; මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නොවී උපදිති, ඉපද වැනැසෙත්' යයි. හේ ඒ දහම්හි රාග විසින් නො ගන්නේ ප්‍රතිස විසින් අපගත නො වනුයේ අතිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ කාමරාගයෙන් වෙසෙයින් මිදුණේ චතුර්යෝගයෙන් නො යෙදුණේ සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙහි මිදුණු සිතින් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මතුයෙහි නිස්සරණයක් ඇතැ යි දැනගනී. ඒ දැනුම බහුලීකාරයෙන් ඇතැයි කියා ම ඔහුට සිත් වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමිං පටිඝසඤ්ඤානං අත්ඛන්ධානං නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරං 'අනන්තො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. යෙ ච ආකාසානඤ්ඤායතනෙ ධම්මො ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකායා ච එසෙයො වෙදනා සඤ්ඤා චේතනා විතතං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උප්පජ්ජති, විදිතා උපවිභන්ති, විදිතා අබ්බත්ථං ගවජ්ජති. සො එවං පජානාති: 'එවං කීර්මෙ ධම්මො අනුත්තං සමොභානති, හුත්තං පටිවේනති'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විපජ්ඣතො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරති. සො අපි උත්තරිං¹ නිස්සරණෙනි පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අපිකේවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කමිං 'අනන්තං විඤ්ඤාණ'නති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. යෙ ච විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනෙ ධම්මො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකායා ච එසෙයො වෙදනා සඤ්ඤා චේතනා විතතං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උප්පජ්ජති, විදිතා උපවිභන්ති, විදිතා අබ්බත්ථං ගවජ්ජති. සො එවං පජානාති: 'එවං කීර්මෙ ධම්මො අනුත්තං සමොභානති, හුත්තං පටිවේනති'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විපජ්ඣතො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරති. සො අපි උත්තරිං¹ නිස්සරණෙනි පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අපිකේවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමිං 'නපි කිඤ්චි'ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. යෙ ච ආකිඤ්චඤ්ඤායතනෙ ධම්මො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤා ච විතෙකකායා ච එසෙයො වෙදනා සඤ්ඤා චේතනා විතතං ඡන්දො අධිමොක්ඛො විරියං සති උපෙක්ඛා මනසිකාරො, ත්‍යාගං ධම්මො අනුපදවච්ඡිතා භොනති. ත්‍යාගං ධම්මො විදිතා උප්පජ්ජති, විදිතා උපවිභන්ති, විදිතා අබ්බත්ථං ගවජ්ජති. සො එවං පජානාති: 'එවං කීර්මෙ ධම්මො අනුත්තං සමොභානති, හුත්තං පටිවේනති'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විපජ්ඣතො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරති. සො අපි උත්තරිං¹ නිස්සරණෙනි පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අපිකේවසං² භොති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමිං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති, සො නාය සම්පතතිසා සතො වුට්ඨති. සො නාය සම්පතතිසා සතො වුට්ඨතිනා යෙ තෙ ධම්මො³ අතිතා නිරුධා විපරිණතා, තෙ ධම්මෙ සමනුපසංගි: එවං කීර්මෙ ධම්මො අනුත්තං සමොභානති, හුත්තං පටිවේනති'ති. සො තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විපජ්ඣතො විසංයුතො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරති. සො අපි උත්තරිං නිස්සරණෙනි පජානාති. තබ්බහුලිකාරං අපිකේවසං² භොති.

1. උත්තරි - මජ්ඣං.

2. අපිකේවසං - PTS.

3. යෙ ධම්මො - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

යළි මහණෙනි, ආර්යස්ත ධර්මප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන් ඉක්මැවීමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් හේ අස්තංගමයෙන් නානාත්වසංඥාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාසය අනන්ත යැයි ආකාසානන්දවායතන සමාපත්තියට පැමිණ වෙසෙයි. ආකාසානන්දවායතනයෙහි ආකාසානන්දවායතනසංඥාව ද චිත්තෙනකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤ වෙතනා චිත්ත ඡන්ද අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු විසින් ඒ ධර්මයෝ අනුපිළිවෙළින් පිරිසිදුනා ලදහු වෙති, ඔහුට ඒ දහම්හු ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකටව පවත්නාහු වෙති, ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසේ දනගති : මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නො වී උපදිති, ඉපද වැනැසෙති යි, හේ ඒ දහම්හි රාග විසින් අනුපගතවූයේ ප්‍රතිස විසින් අනාපගත වූයේ අනිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විගත මයාර්‍යා කළ සිතින් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මත්තෙහි නිස්සරණ ඇතැයි දනගති. ඒ දැනුම බිහිලි කිරීමෙන් ඇතැයි කියා මැ ඔහුට සිත් වේ.

යළි මහණෙනි, ආර්යස්ත ධර්මප්‍රකාරයෙන් ආකාසානන්දවායතනය ඉක්මවා විඤ්ඤාන අනන්ත යයි විඤ්ඤානන්දවායතන සමාපත්තියට පැමිණ වෙසෙයි. විඤ්ඤානන්දවායතනයෙහි විඤ්ඤානන්දවායතන සංඥාව ද චිත්තෙනකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤ වෙතනා චිත්ත අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු විසින් ඒ ධර්මයෝ අනුපිළිවෙළින් පිරිසිදුනා ලදහු වෙති, ඔහුට ඒ දහම්හු ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු වෙති, ප්‍රකට ව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසේ දනගති : මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නො වී උපදිති, ඉපද වැනැසෙති'යි, හේ ඒ දහම්හි අනුපගත වූයේ අනාපගත වූයේ අනිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විමයාර්‍යාදිකෘත චිත්තයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මතුයෙහි නිස්සරණ ඇතැයි දනගති, ඒ දැනුම බිහිලි කිරීමෙන් ඇතැයි කියා මැ ඔහුට සිත් වේ.

යළි මහණෙනි, ආර්යස්ත විඤ්ඤානන්දවායතනය ඉක්මැවීමෙන් තත්ථි කිඤ්ථි යි ආකිඤ්ථිඤ්ඤාන සමාපත්තිය උපදවා වෙසෙයි. ආකිඤ්ථිඤ්ඤානනයෙහි ආකිඤ්ථිඤ්ඤාන සංඥාව ද චිත්තෙනකාග්‍රතාව ද එස්ස වෙදනා සඤ්ඤ වෙතනා චිත්ත ඡන්ද අධිමොක්ඛ වීරිය සති උපෙක්ඛා මනසිකාර යැ යන යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු විසින් ඒ දහම්හු අනුපිළිවෙළින් පිරිසිදුනා ලදහු වෙති. ඔහුට ඒ දහම්හු ප්‍රකට ව උපදිති, ප්‍රකට ව පවත්නාහු වෙති, ප්‍රකටව නිරුද්ධ වෙත්. හේ මෙසේ දනගති ; මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නො වී උපදිති, ඉපද වැනැසෙති'යි. හේ ඒ දහම්හි අනුපගත වූයේ අනාපගත වූයේ අනිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විමයාර්‍යාදිකෘත චිත්තයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මත්තෙහි නිස්සරණ ඇතැයි දනගති. ඒ දැනුම බිහිලි කිරීමෙන් ඇතැයි කියා මැ ඔහුට සිත් වේ.

යළි මහණෙනි, ආර්යස්ත ධර්මප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්ථිඤ්ඤාන සමාපත්තිය ඉක්මවා තෙවසඤ්ඤානසඤ්ඤාන සමාපත්තියට පැමිණ වෙසෙයි, හේ ඒ සමච්ඡිත්ත සිහි ඇති ව නැගී සිටී, හේ ඒ සමච්ඡිත්ත සිහි ඇති ව නැගී සිට යම් ධර්ම කෙනෙක් ඉක්මැ ගියාහු නිරුද්ධ වූවාහු විපරිණත වූවාහු ද ඒ ධර්මයන් විදසුන් නුවණින් දකී : මෙසේ මේ දහම්හු පෙර නො වී උපදිති, ඉපද වැනැසෙත් යයි, හේ ඒ දහම්හි අනුපගත වූයේ අනාපගත වූයේ අනිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විමයාර්‍යාදිකෘත චිත්තයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මත්තෙහි නිස්සරණ ඇතැ යි දනගති, ඒ දැනුම බහුල කිරීමෙන් ඇතැ'යි කියා මැ ඔහුට සිත් වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තො සබ්බසො නෙවසඤ්ඤා-
නාසඤ්ඤායතනං සමතික්කමම සඤ්ඤාවෙදසිත්තිරොධං උපසම්පජ්ජි
විහරති. පඤ්ඤාය වසා දිස්වා අංඝවා පරික්ඛිණං භොනති. සො තාය
සමාපත්තියා සතො වුට්ඨහති. සො තාය සමාපත්තියා සතො වුට්ඨහිත්වා
යෙ තෙ ධම්මා¹ අනිත්තා නිරුද්ධා විපරිණතා, තෙ ධම්මෙ සමනුපසස්සති:
ඵවං කිර මෙ ධම්මං අනුත්තං සමොභානති, හුත්තං පටිවේනති² ති. සො
තෙසු ධම්මෙසු අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඥො විප-
මුත්තො විසංසුත්තො විමරියාදිකතෙන චෙත්සා විහරති. සො නඤ්ඤි
උත්තරිං නිස්සරණනති පජානාති. තබ්බසුචිකාරං නඤ්ඤෙවස්ස³
භොති.

යං ඛො තං භික්ඛවෙ, සම්මං වදමානො වදෙය්‍ය: වසිප්පත්තො
පාරමිප්පත්තො අරියස්මිං සිලස්මිං, වසිප්පත්තො පාරමිප්පත්තො අරියස්මිං
සමාධිස්මිං, වසිප්පත්තො පාරමිප්පත්තො අරියාය පඤ්ඤාය³, වසිප්පත්තො
පාරමිප්පත්තො අරියාය විමුක්තියාති. සාරිපුත්තමෙව තං සම්මං වදමානො
වදෙය්‍ය වසිප්පත්තො පාරමිප්පත්තො අරියස්මිං සිලස්මිං, වසිප්පත්තො
පාරමිප්පත්තො අරියස්මිං සමාධිස්මිං, වසිප්පත්තො පාරමිප්පත්තො අරියාය
පඤ්ඤාය, වසිප්පත්තො පාරමිප්පත්තො අරියාය විමුක්තියා³ ති.

යං ඛො තං භික්ඛවෙ, සම්මං වදමානො වදෙය්‍ය: භගවතො
පුත්තො ඕරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජේ, ධම්මනිම්මිතො ධම්මදායාදෙ,
තො අමිසදායාදෙ³ ති සාරිපුත්තමෙව තං සම්මං වදමානො වදෙය්‍ය
භගවතො පුත්තො ඕරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජේ, ධම්මනිම්මිතො
ධම්මදායාදෙ ජනා අමිසදායාදෙ³ ති

සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ, තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවත්තීතං
සචම්ඤෙව අනුප්පවත්තෙතිති

ඉදම්චොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
අභිනික්ඛන්ති.

අනුපද සුත්තං පඨමං.

-
1. යෙ ධම්මා - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
 2. නඤ්ඤෙවස්ස - PTS.
 3. සඤ්ඤාය - PTS.

යළි, මහණෙනි, ආර්යයන්, සර්වප්‍රකාරයෙන් නේවසඤ්ඤාසංකල්පයක සමාපත් ඉක්මවා සංඥාවේදිතනිරෝධයට පැමිණ වෙසෙයි. යළි ඔහු විසින් මහනුවණින් සිව්සස් දක වතුරාසුවයෝ ක්‍ෂය කරන ලද්දාහු වෙති. හේ ඒ පලසමවකින්, සිහි ඇති ව නැති සිටී, හේ ඒ සමවකින් සිහි ඇති ව නැති සිට යම් ධර්ම කෙනෙක් ඉක්මැගියාහු නිරුද්ධ වූවාහු විපරිණත වූවාහු ද, ඒ (ඇතුළුසමවනැ පැවැති තිසම්මවයානික) රූපධර්මයන් (නොහොත් යට නොවසඤ්ඤාසංකල්පයක සමාපත්තියෙහි පැවැති ධර්මයන්) තුවණින් දකී. මෙසේ මේ ධර්මයෝ පෙර නො වී උපදිති ඉපද වැනැසෙත් යයි. හේ ඒ ධර්ම යන්හි අනුපගතවූයේ අනාපගතවූයේ අභිශ්‍රිත වූයේ අප්‍රතිබද්ධ වූයේ විප්‍රමුක්ත වූයේ විසංයුක්ත වූයේ විමයාධිකෘත සිකිත් යුක්ත ව වෙසෙයි. හේ මතුයෙහි නිස්සරණයෙන් නැතැයි දනගනී. ඒ දැනුම බහුලීකරණයෙන් නැතැයි කියා මැ ඔහුට සිත් වේ.

මහණෙනි, මනා කොට කියනුයෙක් ආයාධිලයෙහි විශ්වශීලයට පැමිණියේ නිෂ්පත්ති යට පැමිණියේ යැ. ආයා සමාධියෙහි වශීප්‍රාප්ත යැ පාරමි ප්‍රාප්ත යැ ආයා ප්‍රඥයෙහි වශීප්‍රාප්ත යැ , පාරමි ප්‍රාප්ත යැ, ආයා විමුක්තියෙහි වශී ප්‍රාප්තයැ පාරමි ප්‍රාප්ත යැ'යි යම් බසක් කියා නම් ආර්යයන් මැ ගෙන මනා කොට කියනුයෙක් ආයාධිලයෙහි වශීප්‍රාප්ත යැ පාරමිප්‍රාප්ත යැ, ආයා සමාධියෙහි වශීප්‍රාප්ත යැ පාරමිප්‍රාප්ත යැ, ආයා ප්‍රඥයෙහි වශීප්‍රාප්ත යැ පාරමිප්‍රාප්ත යැ ආයා විමුක්තියෙහි විර්ණවශී බවට පැමිණියේ ය. නිෂ්පත්තියට පැමිණියේ යැ යථා ඒ බස කියන්නේ යි.

මහණෙනි, මනා කොට කියනුයෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ (ළෙඞි නිපත් ශබ්දය අසා ජාත භූමි) භාරය වූ මුචින් පහළ වූ ශබ්ද අසා ජාත වූ ධර්මයෙන් නිර්මිත වූ ධර්මය දයාදා කොට ගත් ආමිෂ දයාදා කොට නො ගත් සුත්‍ර යැයි යමක් කියා නම් මනා කොට කියනුයෙක් භාරය වූ මුචයෙන් උපන් ධර්මය වූ ධර්ම නිර්මිත වූ ධර්මය දයාදා කොට ගත් ආමිෂ දයාදා කොට නොගත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සුත්‍රයා යැ යන ඒ බස ආර්යයන් මැ ගෙන කියන්නේ යි.

මහණෙනි, ආර්යයන් තරාගතයන් විසින් පවත්වන ලද අනුක්තර ධර්මවක්‍රය මනා කොට මැ අනුප්‍රවර්තන කෙරේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ අනුපද සූත්‍ර වදළ සේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්හ.

පළමුවන අනුපද සූත්‍ර යි.

3. 2. 2

ජබ්බිසොධන සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොත්ථං. භගවා එතදවොච:

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරෙති: ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරුණියං, නාපරං ඉන්ද්‍රියායාති පජානාමි'ති. තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පටිකෙකාසි-තබ්බං අභනිනන්දිතා අප්පටිකෙකාසිතා පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: චත්තාරෙ මෙ ආවුසො වොහාර තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන සම්මදක්ඛාතා. කතමෙ චත්තාරො: දිට්ඨ දිට්ඨවාදිනා, සුතෙ සුතවාදිනා, මුතෙ මුතවාදිනා, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිනා. ඉමෙ ඛො ආවුසො, චත්තාරෙ වොහාර තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන සම්මදක්ඛාතා.

කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පස්සතො ඉමෙසු චතුසු වොහාරෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්ත'නති: ඛිණංසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරුණියස්ස ඔහිතහාරස්ස අනුප්පත්තසද්ඡස්ස පරික්ඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤා විමුක්තස්ස අසම්බුධමො භොති වෙය්‍යාකරණාය: දිට්ඨ ඛො අහං ආවුසො, අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඤ්ඤා විප්පමුත්තො විසංයුත්තො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරමි, සුතෙ ඛො අහං ආවුසො-පෙ-මුතෙ ඛො අහං ආවුසො-පෙ-විඤ්ඤාතෙ ඛො අහං ආවුසො, අනුපයො අනපායො අනිස්සිතො අප්පට්ඨඤ්ඤා විප්පමුත්තො විසංයුත්තො විමරියාදිකතෙන චේතසා විහරමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පස්සතො ඉමෙසු චතුසු වොහාරෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්ත'නති.

තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සංවුත්ථි භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං, අනුමොදි-තබ්බං. සංවුත්ථි භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: පඤ්ඤා ඛො ඉමො¹ ආවුසො, උපාදනකකිං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන සම්මදක්ඛාතා. කතමෙ පඤ්ඤා: රුප්පාදනකකිං, වේදනුපාදනකකිං, සඤ්ඤා-පාදනකකිං, සංඛාරුපාදනකකිං, විඤ්ඤාණුපාදනකකිං. ඉමෙ ඛො ආවුසො, පඤ්ඤාපාදනකකිං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤෙන සම්මදක්ඛාතා. කථං ජානතො පනායස්මතො:

1. පඤ්ඤිමෙ - සිමු, මජ්ඣං.

3. 2. 2

ජබ්බිසොධන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් කලෙක භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීප යෙහි ජේතවන නම් වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවාසය කරන සේක, එකල්හි භාගාවතුන් වහන්සේ මහණෙනි යි හික්කුන් ඇමතුසේක. ඒ හික්කුහු 'වහන්සැ' යි භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදලසේක.

මහණෙනි, මම සස්තෙහි මහණෙක් 'ජාතිය ක්ෂය විය, බබ්බර වසනලද, කරණි කරන ලද, මේ රහත්බව පිණිස කළ යුතු අත් කිසෙක් නැති යි නුවණින් දන්මි' කියා අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරෙයි. මහණෙනි, ඒ මහණහුගේ භාෂිතය අභිනන්දන නො කටයුතු ය, පිළිකෙව නො කටයුතු ය. අභිනන්දන නො කොට පිළිකෙව නො කොට ප්‍රශ්නයෙන් විචාළ යුතු ය : ඇවැත්නි, භාගාවත් වූ සියල්ල දන්තා වූ සියල්ල දක්තා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ සතර වෙහෙර කෙනෙක් මොනොවට වදරන ලදහ. කවර සතර කෙනෙක යත් : දක්තා ලද්දෙහි දෘෂ්ටවාදී බව යැ. අසන ලද්දෙහි ශ්‍රැතවාදී බව යැ, ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටවාදී සභිමාන මුත්තයෙහි මුත්තවාදී බව යැ, ධර්මා ලම්බන සභිමාන විඤ්ඤානෙහි විඤ්ඤාවාදී බව යැ. ඇවැත්නි, භාගාවත් වූ සියල්ල දන්තා වූ සියල්ල දක්තා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ සතර වෙහෙර කෙනෙක් මොනොවට වදරන ලදහ.

කෙසේ දන්තා වූ කෙසේ දක්තා වූ ඒ ආයුෂ්මත්හුගේ සිත මේ සතර වෙහෙරයන් කෙරෙහි උපාදන වශයෙන් නො ගෙන ආශ්‍රවයන් කෙරෙත් මිදුණේ වේ ද යත් : මහණෙනි, වැය නිම වූ බබ්බර ඇති කළ කරණි ඇති බහා තැබූ කෙලෙස්බර ඇති පැමිණි ස්වාරත්ථ සභිමාන රහත්ඵල ඇති පරික්ෂිණ වූ භවසංයෝජන ඇති මොනොවට දන මිදුණු ක්ෂිණාසුච මහණහට පිළිතුරු පවසනු පිණිස මේ ස්වභාවය වෙයි. 'ඇවැත්නි, මම රූපාලම්බනයෙහි රාගවශයෙන් උපගමන නැතියෙමි, ප්‍රතිස වශයෙන් අපගමන නැතියෙමි තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් අනිශ්‍රිත වූයෙමි ඡන්දරාග වශයෙන් ප්‍රතිබද්ධ නො වූයෙමි කාමරාගයෙන් මිදුණෙමි කෙලෙසුන් කෙරෙත් විසංයුක්ත වූයෙමි විගතමයභීද කළ සිතින් යුක්ත ව වාසකරමි. ඇවැත්නි, මම ශබ්ද ලම්බනයෙහි ...ඇවැත්නි, මම (ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටවාදී) මුත්තයෙහි ...ඇවැත්නි, මම ධර්මා ලම්බනයෙහි රාගවශයෙන් උපගමන නැතියෙමි, ප්‍රතිසවශයෙන් අපගමන නැතියෙමි, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් අනිශ්‍රිත වූයෙමි ඡන්දරාග විසින් ප්‍රතිබද්ධ නො වූයෙමි කාමරාග යෙන් මිදුණෙමි කෙලෙසුන් කෙරෙත් විසංයුක්ත වූයෙමි විගතමයභීද කළ සිතින් යුක්ත ව වාස කරමි. ඇවැත්නි, මෙසේ දන්තා වූ මෙසේ දක්තා වූ මාගේ සිත මේ සතර වෙහෙරයන් කෙරෙහි උපාදන වශයෙන් නො ගෙන ආශ්‍රවයන් කෙරෙත් මිදිණැ' යි කියා යි.

මහණෙනි, ඒ මහණහුගේ භාෂිතය 'මැනැවැ' යි අභිනන්දන කළ යුතු යැ, අනුමොදනා කළ යුතු යැ, මැනැවැ' යි ඒ භාෂිතය අභිනන්දන කොට අනුමෝදන් ව මතුයෙහි ප්‍රශ්නයෙක් පිළිවිසියැ යුතු : ඇවැත්නි, භාගාවත් වූ සියල්ල දන්තා වූ සියල්ල දක්තා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ පස්වැදෑරුම් උපාදාස්කන්ධයෝ මොනොවට දෙසන ලදහ. කවර පසෙක යත් : ඒ මෙසේ යැ : රූපුපාදාස්කන්ධ යැ, වේද්‍යා පාදාස්කන්ධ යැ, සංඥාපාදාස්කන්ධ යැ, සභිමාරූපාදාස්කන්ධ යැ, විඤ්ඤාපාදාස්කන්ධ යි. ඇවැත්නි, භාගාවත් වූ සියල්ල දන්තා වූ සියල්ල දක්තා වූ සමාක්

කථං පසාදො ඉමෙසු පඤ්චසාදනකකිකෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්තනති: ඩිණාසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරණීයස්ස ඕභිතභාරස්ස අනුපාතනසද්දන්තස්ස පරික්ඛිණ්ණව-සඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤා විමුක්තස්ස අසමනුබ්බෙමො හොති වෙය්‍යා-කරණාය: රූපං ඛො අහං ආවුසො, අබලං විරහං අනස්සාසික්ඛනති විදිනි: යෙ රූපෙ උපසුපාදනා¹ වේතසො අබ්බානාභිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරහා නිරෝධා වාගා පටිතියස්සා විමුක්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. වෙදනං ඛො අහං ආවුසො-පෙ-සඤ්ඤා ඛො අහං ආවුසො-පෙ-සඤ්ඤා ඛො අහං ආවුසො-පෙ-විඤ්ඤා ඛො අහං ආවුසො අබලං විරහං අනස්සාසික්ඛනති විදිනි: යෙ විඤ්ඤාණෙ උපසුපාදනා වේතසො අබ්බානාභිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරහා නිරෝධා වාගා පටිතියස්සා විමුක්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පසාදො ඉමෙසු පඤ්චසාදනකකිකෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්තනති.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සංවුත්ථි භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං, අනුමොදි-තබ්බං. සංවුත්ථි භාසිතං අභිනන්දිනි: අනුමොදිනි: උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: ඡයිමා² ආවුසො, ඛාතුයො තෙන භගවතා ජානතා පසාදා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධො න සම්මදකඛාතා. කතමා ඡ: පඨවිඛාතු ආපොඛාතු තෙජොඛාතු වායොඛාතු ආකාසඛාතු විඤ්ඤාණඛාතු. ඉමා ඛො ආවුසො ඡ ඛාතුයො තෙන භගවතා ජානතා පසාදා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධො න සම්මදකඛාතා. කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පසාදො ඉමාසු ඡස්ස ඛාතුසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්තනති: ඩිණාසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරණීයස්ස ඕභිත-භාරස්ස අනුපාතනසද්දන්තස්ස පරික්ඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤා විමුක්තස්ස අසමනුබ්බෙමො හොති වෙය්‍යාකරණාය: පඨවිඛාතුං ඛො අහං ආවුසො න අත්තතො උපගච්ඡිං, න ච පඨවිඛාතුනිසිතං අත්තානං. යෙ ච පඨවිඛාතුනිසිතා උපසුපාදනා¹ වේතසො අබ්බානාභි-නිවේසානුසයා තෙසං ඛයා විරහා නිරෝධා වාගා පටිතියස්සා විමුක්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. ආපොඛාතුං ඛො අහං ආවුසො-පෙ- තෙජොඛාතුං ඛො අහං ආවුසො-පෙ- වායොඛාතුං ඛො අහං ආවුසො-පෙ- ආකාසඛාතුං ඛො අහං ආවුසො-පෙ- විඤ්ඤාණඛාතුං ඛො අහං ආවුසො, න අත්තතො උපගච්ඡිං න ච විඤ්ඤාණඛාතු-නිසිතං අත්තානං. යෙ ච විඤ්ඤාණඛාතුනිසිතා උපසුපාදනා වේතසො අබ්බානාභිනිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරහා නිරෝධා වාගා පටිතියස්සා විමුක්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. එවං ඛො මෙ ආවුසො, ජානතො එවං පසාදො ඉමාසු ඡස්ස ඛාතුසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුක්තනති.

1. { උපාසුපාදනා - සිමු, PTS.
උපාසුපාදනා - මජ්ඣං.
උපාසුපාදනා - ස්‍යා.
- 2 ඡ ඛො පනිමානි - මජ්ඣං.

සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ පඤ්චාසාදන ස්කන්ධයෝ මොනොවට දෙසන ලදහ. කෙසේ දන්නා වූ කෙසේ දක්නා වූ ඒ ආයුෂ්මත්හුගේ සිත මේ පඤ්චාසාදනස්කන්ධයන් කෙරෙහි උපාදන වශයෙන් නො ගෙන ආසුවයන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද : මහණෙනි, වැස නිමවූ බඹසර ඇති කළ කරණි ඇති බහාතැබූ කෙලෙස්බර ඇති පැමිණි රහත්ඵල ඇති පරික්ෂිණ හවසංයෝජන ඇති ක්ෂිණාසුව මහණහුගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණයට මේ ස්වභාව වෙයි : ඇවැත්නි, මම රූපය අබල ය, විරාග ය, අනස්වාසික යයි දැන රූපයෙහි යම් උපසුපාදන කෙනෙක් ඇද්ද සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේශ අනුයය කෙනෙක් ඇද්ද උන්ගේ ක්ෂය හේතුවෙන් විරාගහේතුවෙන් නිරෝධ හේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් හැරැපිම්හේතුවෙන් මාගේ සිත මිදිණැ' යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, මම වේදනාව . . . ඇවැත්නි, මම සංඥාව . . . ඇවැත්නි, මම සංස්කාරයන් . . . ඇවැත්නි, මම විඤ්ඤාන අබල ය විරාග ය අනස්වාසික යැ' යි දැන විඤ්ඤානෙහි යම් උපය-උපාදන කෙනෙක් ඇද්ද සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේශ අනුයය කෙනෙක් ඇද්ද, උන්ගේ ක්ෂයහේතුවෙන් විරාග හේතුවෙන් නිරෝධ හේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් හැරැපිම්හේතුවෙන් 'මාගේ සිත මිදිණැ' යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, මෙසේ දන්නා වූ මෙසේ දක්නා වූ මාගේ සිත පඤ්චාසාදනස්කන්ධයන් කෙරෙහි උපාදන වශයෙන් නො ගෙන ආසුවයන් කෙරෙන් මිදිණැ' යි කියා යි.

මහණෙනි, ඒ මහණහුගේ භාෂිතය 'මැනැවැ' යි අභිනන්දන කළයුතු යි. අනුමෝදනා කළයුතු යි. 'මැනව' යි ඒ භාෂිතය සතුටින් පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ මතුයෙහි ප්‍රශ්න යෙක් පිළිවිසිය යුතු : ඇවැත්නි, භාග්‍යවත් වූ සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දක්නා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ ධාතුහු සදෙනෙක් මොනොවට වදරන ලදහ. කවර සදෙනෙක යත් : පෘථිවිධාතු යැ, අඛණ්ඩාතු යැ, තේජෝධාතු යැ, වායෝ ධාතු යැ, ආකාශධාතු යැ, විඤ්ඤාධාතු යි. ඇවැත්නි, භාග්‍යවත් වූ සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දක්නා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ ධාතුහු සදෙන මොනොවට වදරන ලදහ. කෙසේ දන්නා වූ කෙසේ දක්නා වූ ආයුෂ්මත්හුගේ සිත මේ සවැඳුරුම් ධාතූන් කෙරෙහි උපාදන වශයෙන් නොගෙන ආසුවයන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද : මහණෙනි, වැස නිමවූ බඹසර ඇති, කළ කරණි ඇති, බහා තැබූ කෙලෙස් බර ඇති, පැමිණි රහත්ඵල ඇති, පරික්ෂිණ හවසංයෝජන ඇති, මොනොවට දැන මිදුණු ක්ෂිණාසුව මහණහට ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය පිණිස මේ ස්වභාවය ඇත : ඇවැත්නි, මම පෘථිවිධාතුව ආත්මවශයෙන් නො පැමිණියෙමි. පෘථිවිධාතු නිශ්ශ්‍රිත වූ සෙසු ධාතු ද ආත්මකොටගෙන නො පැමිණියෙමි. පෘථිවිධාතු නිශ්ශ්‍රිත වූ (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) යම් උපය උපාදන කෙනෙක් ඇද්ද, සිත පිළිබඳ (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) යම් අධිෂ්ඨාන අභිවේස අනුසය කෙනෙක් ඇද්ද, උන්ගේ ක්ෂය හේතුවෙන් විරාග හේතුවෙන් නිරෝධ හේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් හැරැපිම්හේතුවෙන් "මා සිත මිදිණැ" යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, මම අඛණ්ඩාතු . . . ඇවැත්නි, මම තේජෝධාතු . . . ඇවැත්නි, මම වායෝ ධාතු . . . ඇවැත්නි, මම ආකාශධාතු . . . ඇවැත්නි, මම විඤ්ඤාධාතු ආත්ම වශයෙන් නො ගනිමි. ආත්මය විඤ්ඤා ධාතු නිශ්ශ්‍රිතකොට ද නො ගනිමි. විඤ්ඤාධාතු නිශ්ශ්‍රිත වූ (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) යම් මැ උපය උපාදන කෙනෙක් ඇද්ද, සිත පිළිබඳ (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) යම් අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙනෙක් ඇද්ද, උන්ගේ ක්ෂය හේතුවෙන් විරාග හේතුවෙන් නිරෝධහේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් "මා සිත මිදිණැ" යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, මෙසෙයින් දක්නා වූ මෙසෙයින් දක්නා වූ මාගේ සිත මේ සවැඳුරුම් ධාතූන් කෙරෙහි උපදන වශයෙන් නො ගෙන මිදිණැ යි කියායි.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සංඛුති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනුමොදිතබ්බං. සංඛුති භාසිතං අභිනන්දිති, අනුමොදිති උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: ඡ ඛො පනිමාති ආට්ඨසො අජ්ඣත්තිකඛාතිරුති¹ ආයතනාති තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්ධෙන සම්මදකතාතාති. කතමාති ඡ: චක්ඛුං චෙව² රූපා ච, සොතං ච සඤ්ඤා ච, ඝානං ච ගන්ධා ච, ජීව්හා ච රසා ච, කායො ච ඵොට්ඨබ්බා ච, මනො ච ධම්මා ච, ඉමාති ඛො ආට්ඨසො ඡ අජ්ඣත්තිකඛාතිරුති ආයතනාති තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්ධෙන සම්මදකතාතාති. කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පස්සතො ඉමෙසු ඡසු අජ්ඣත්තිකඛාතිරෙසු ආයතනෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුත්තනති: ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරණීයස්ස ඕභිතභාරස්ස අනුප්පත්තසදත්ථස්ස පරික්ඛිණ්ණභවසඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤාවිමුත්තස්ස අයමනුධම්මො හොති වේය්‍යාකරණාය: චක්ඛුස්මිං ආට්ඨසො, රූපෙ චක්ඛුවිඤ්ඤාණෙ චක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤාතබ්බෙසු ධම්මෙසු යො ඡන්දො, යො රුගො, යා නන්දී, යා තණ්හා, යෙ ච උපසුපාදනා චේතසො අභිට්ඨානාභිතිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරුගා නිරුධා චාගා පච්චිස්සග්ගා විමුත්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. සොතස්මිං ආට්ඨසො, සඤ්ඤා සොතවිඤ්ඤාණෙ-පෙ- ඝානස්මිං ආට්ඨසො, ගන්ධා ඝානවිඤ්ඤාණෙ-පෙ-ජීව්හාය ආට්ඨසො, රසෙ ජීව්හාවිඤ්ඤාණෙ-පෙ-කායස්මිං ආට්ඨසො, ඵොට්ඨබ්බෙ කායවිඤ්ඤාණෙ-පෙ- මනස්මිං ආට්ඨසො, ධම්මෙ මනො-විඤ්ඤාණෙ මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤාතබ්බෙසු ධම්මෙසු යො ඡන්දො, යො රුගො, යා නන්දී, යා තණ්හා, යෙ ච උපසුපාදනා චේතසො අභිට්ඨානාභිතිවේසානුසයා, තෙසං ඛයා විරුගා නිරුධා චාගා පච්චිස්සග්ගා විමුත්තං මෙ චිත්තනති පජානාමි. ඵලං ඛො මෙ ආට්ඨසො ජානතො ඵලං පස්සතො ඉමෙසු ඡසු අජ්ඣත්තිකඛාතිරෙසු ආයතනෙසු අනුපාදය ආසවෙහි චිත්තං විමුත්තනති.

තස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො 'සංඛු'ති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනුමොදිතබ්බං. සංඛුති භාසිතං අභිනන්දිති, අනුමොදිති උත්තරිං පඤ්ඤා පුච්ඡිතබ්බො: 'කථං ජානතො පනායස්මතො කථං පස්සතො ඉමස්මිං ච සවිඤ්ඤාණකෙ කායෙ ඛග්ගිඤ්ඤා ච සබ්බනිමිත්තෙසු අභිඛකාර මිම්ඛකාරමානානුසයා: සුසම්මුගතාති³. ඛිණ්ණසවස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො වුසිතවතො කතකරණීයස්ස ඕභිතභාරස්ස අනුප්පත්තසදත්ථස්ස පරික්ඛිණ්ණභවසඤ්ඤාජනස්ස සම්මදඤ්ඤාවිමුත්තස්ස අයමනුධම්මො හොති වේය්‍යාකරණාය: 'පුබ්බෙ ඛො අහං ආට්ඨසො අගාරියගුතො සමානො අවිඤ්ඤ අහොසිං. තස්ස මෙ තථාගතො වා තථාගතසාවකො වා ධම්මං දෙසෙසි. තාගං ධම්මං සුත්වා තථාගතෙ සඤ්ඤා පච්චිග්ගිං. සො තෙන සඤ්ඤාපච්චිග්ගෙන සමන්තාගතො ඉති පටිසඤ්චිකම්භි සම්මාධො ඝාරවාසො රජාපථො, අබ්බොකාසො පබ්බජ්ජා, නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචසතා ඵකන්තපරිපුණ්ණං ඵකන්තපරිපුර්ණං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං. යහ්නුතාගං කෙසමස්සුං ඕහාරෙතො කාසායාති වජ්ජාති අච්ඡාදෙතො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජේය්‍ය'නති.

1. අජ්ඣත්තිකාති බාතිරුති - ස්‍යා, PTS.

2. චක්ඛු චෙව - මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.

3. අහංකාරමමංකාරමානානුසයා - මජ්ඣං, සිමු, ස්‍යා.

4. සම්මුගතාති - මජ්ඣං.

මහණෙනි, ඒ මහණහුගේ වචනය 'මැනැවැ' යි සතුටින් පිළිගත යුතු යැ. අනුමේදනී කළ යුතු යැ. වචනය 'මැනැව' යි සතුටින් පිළිගෙන අනුමේදනී කොට මතුයෙහි ප්‍රශ්නයක් පිළිවිසිය යුතු : ඇවැත්නි, භාග්‍යවත් වූ සියල්ල දන්නා වූ, සියල්ල දන්නා වූ, අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ ආධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතනයෝ සදෙන මොනොවට වදරන ලදහ. කවර සදෙනෙක යන් : ඇස හා රූපයෝ යැ, කන හා ශබ්දයෝ යැ. නාසය හා ගන්ධයෝ යැ, දිව හා රසයෝ යැ, කය හා ස්ප්‍ර්ෂාවෝ යැ සිත හා ධර්මයෝ යි. ඇවැත්නි, භාග්‍යවත් වූ සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දන්නා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් මේ ආධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතනයෝ සදෙන මොනොවට වදරන ලදහ. කීපරිදි දන්නා වූ කීපරිදි දන්නා වූ ආයුෂ්මත්තයෝ සිත මේ සවැදැරුම් ආධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතනයන් කෙරෙහි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන ආසුචයන් කෙරෙන් මිදුණේ වේ ද, මහණෙනි, වැසැනීම වූ බබ්බර ඇති, කළ කරණි ඇති බැහු කෙලෙස් බර ඇති. ලැබූ රහත් ඵල ඇති, ක්ෂය කළ හවසංයෝජන ඇති මොනො වට දන මිදුණු ක්ෂණාසුච මහණහට ප්‍රශ්න ව්‍යාකරණය පිණිස මේ ස්වභාවය ඇත : ඇවැත්නි, වක්ෂස්වි රූපයෙහි වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙහි වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤා ධර්මයෙහි යම් තෘෂ්ණා ජන්දයක් යම් රාගයක් යම් තන්දියක් යම් තෘෂ්ණාවක් (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි සංඛ්‍යාත) යම් උපය උපාදාන කෙතෙක් සිත පිළිබඳ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නම් වන අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙතෙක් ඇද්ද, උන්ගේ ක්ෂය හේතුවෙන් විරාග හේතුවෙන් නිරෝධ හේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් හැරැපිම හේතුවෙන් "මා සිත මිදිණැ" යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, ශ්‍රොත්‍රයෙහි ශබ්දයෙහි, ශ්‍රොත්‍ර විඤ්ඤායෙහි ඇවැත්නි, ස්‍රාණයෙහි ගන්ධයෙහි ස්‍රාණවිඤ්ඤායෙහි . . . ඇවැත්නි, ජීව්වායෙහි, රසයෙහි, ජීව්වා විඤ්ඤායෙහි . . . ඇවැත්නි, කයෙහි. ස්ප්‍ර්ෂාවෝයෙහි, කායවිඤ්ඤායෙහි ඇවැත්නි, මනස්සි, ධර්මයෙහි-මනෝවිඤ්ඤායෙහි, මනෝවිඤ්ඤායෙන් දහයුතු ධර්ම යෙහි යම් ජන්දයක් යම් රාගයක්, යම් තන්දියක් යම් තෘෂ්ණායක් ඇද්ද, යම් උපය උපාදාන කෙතෙක් සිත පිළිබඳ අධිෂ්ඨාන අභිනිවේස අනුසය කෙතෙක් ඇද්ද, උන්ගේ ක්ෂය හේතුවෙන් විරාග හේතුවෙන් නිරෝධ හේතුවෙන් ත්‍යාග හේතුවෙන් හැරැපිම හේතුවෙන් "මා සිත මිදිණැ" යි නුවණින් දනිමි. ඇවැත්නි, මේ පරිදි දන්නා වූ මේ පරිදි දන්නා වූ මා ගේ සිත මේ සවැදැරුම් ආධ්‍යාත්මික බාහිර ආයතනයන් කෙරෙහි උපාදාන වශයෙන් නොගෙන ආසුචයන් කෙරෙන් මිදිණ කියායි.

මහණෙනි, ඵලමහණහුගේ තෙපුල 'මැනැවැ' යි සතුටින් පිළිගත යුතු යැ අනුමේදනී කටයුතු යැ. තෙපල 'මැනැවැ' යි සතුටින් පිළිගෙන අනුමේදනී කොට මතුයෙහි ප්‍රශ්නයක් පිළිවිසිය යුතු : කීපරිදි දන්නා කීපරිදි දන්නා ආයුෂ්මත්තයන් විසින් මේ සවිඤ්ඤා ක කායයෙහි ද බැහැර හැම නිමිත්තෙහි ද (මාන නම් වූ, අභිකාර තෘෂ්ණා නම් වූ) මමිකාර මානානුසයයෝ මොනොවට නසන ලද්දහු ද ? 'යි මහණෙනි, වැසැනීම වූ බබ්බර ඇති, කළ කරණි ඇති, බැහු කෙලෙස්බර ඇති, ලැබූ රහත්ඵල ඇති, පරික්ෂිණ හවසංයෝජන ඇති, මොනොවට දන මිදුණු ක්ෂණාසුච මහණහුගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණ පිණිස මේ ස්වභාවය වෙයි. ඇවැත්නි, මම පෙඨගිහිවූයෙමි අඤ චිම්. මට තථාගතයන් වහන්සේ හෝ තථාගතශ්‍රාවක කෙතෙක් හෝ දහම් දෙසූහ. මම ඒ දහම් අසා තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධා ලැබිමි. මම ඒ ශ්‍රද්ධා ප්‍රතිලාභයෙන් යුක්ත වූයෙමි මෙසේ සැලැකීම : ගෘහ වාසය සම්බාධ යැ, කෙලෙස් රජසුනට මහ යැ, පැවිද්ද අභ්‍යවකාශ යැ, ශිභිභෙයි වසභත්‍ර විසින් ඒකාන්ත පරිපූරණ වූ ඒකාන්ත පරිශුද්ධ වූ ලියු සකක් වැනි මේ බබ්බර පුරන්තට සුකර නො වේ. මම කෙහෙමස් බහා කසටවත් හැදපෙරෙවැ ගිහිගෙන් නික්ම පැවිද්දට පැමිණෙන්නෙමි නම් මනාමැනු ' යි කියා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො ඛො අහං ආට්ඨසො, අපරෙත සමයෙන අපං වා හොගකකිං
පහාය මහනතං වා හොගකකිං පහාය අපං වා ඤජිපරිවට්ටං පහාය
මහනතං වා ඤජිපරිවට්ටං පහාය කෙසමස්සං ඕහාරෙතා කාසායානි
වජානි අවජාදෙනා අගාරස්මා අනගාරිගං පබ්බජිං. සො එවං පබ්බජිතො
සමානො භික්ඛුනං සික්ඛාසාර්ථසමාපන්නො පාණාතිපාතං පහාය
පාණාතිපාතං පරිවරතො අහොසිං, නිහිතදණො නිහිතසන්තො ලජ්ජි
දයාපන්නො සබ්බපාණභ්ගුනසිත්තානුකම්පි විහාසිං. අදින්නාදුනං පහාය
අදින්නාදුනං පරිවරතො අහොසිං. දින්නාදුසි දින්නපාටිකබ්බි අපේනෙන
සුචිභ්ගුතෙන අත්තනා විහාසිං. අමුහමචරිගං පහාය බ්‍රහමචාරී අහොසිං
ආරුචාරී වරතො මෙට්ඨනං ගාමබ්බමා. මුසාවාදං පහාය මුසාවාද
පරිවරතො අහොසිං, සච්චවාදී සච්චසන්තො ථේතො පච්චසිකො
අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය
පරිවරතො අහොසිං, ඉතො සුත්තං අමුත්තං අකාමානා ඉමෙසං හෙදග,
අමුත්තං වා සුත්තං ඉමෙසං අකාමානා අමුසං හෙදග, ඉති භික්ඛානං වා
සකාතා සතිතානං වා අනුප්පදනා සමග්ගාරුමො සමග්ගරතො
සමග්ගනඤ්ඤි සමග්ගකරණිං වාචං භාසිතා අහොසිං. එරුසං වාචං පහාය
එරුසාය වාචාය පරිවරතො අහොසිං, යාසා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා
පෙමණිසා හදගඛිමා පොරි බ්‍රහ්මචරිකත්තා බ්‍රහ්මචරිමනාපා නථාරුපිං
වාචං භාසිතා අහොසිං. සමථප්පලාපං පහාය සමථප්පලාපං පරිවරතො
අහොසිං කාලවාදී භුතවාදී අත්ථවාදී බම්මවාදී විනයවාදී නිබ්බානවාදී
වාචං භාසිතා අහොසිං කාලෙන සාපදෙගං පරිගන්තවාදී අත්ථසංගිතං.

සො ඛිජ්ජාමභ්ගුනගාමසමාරම්භා පරිවරතො අහොසිං. එකභතතිකො
අහොසිං රතතුපරතො පරිවරතො විකාලහොජනා. නච්චගිතවාදීන
විසුකදස්සනා පරිවරතො අහොසිං. මාලාගකුම්බිලපනධාරණමණ්ඩන
විභුසනට්ඨානා පරිවරතො අහොසිං. උච්චාසයනමහාසයනා පරිවරතො
අහොසිං. ජාතරූපරජනපට්ඨානගණා පරිවරතො අහොසිං. ආමකබ්බසුද්ද
පට්ඨානගණා පරිවරතො අහොසිං. ආමකමංසපට්ඨානගණා පරිවරතො
අහොසිං. ඉත්ථිකුමාරිකපට්ඨානගණා¹ පරිවරතො අහොසිං. දුසිද්දග-
පට්ඨානගණා පරිවරතො අහොසිං. අජේලකපට්ඨානගණා පරිවරතො
අහොසිං. කුකකුටසුකරපට්ඨානගණා පරිවරතො අහොසිං. හත්ථිගවාස්ස
චුළුවපට්ඨානගණා පරිවරතො අහොසිං. බෙත්තචක්ඛුපට්ඨානගණා
පරිවරතො අහොසිං. දුතෙය්‍ය පභිනගමනානුයොගා පරිවරතො අහොසිං.
කයවිකකයා පරිවරතො අහොසිං. තුලාකුටකංසකුටමානකුටා පරිවරතො
අහොසිං. උකෙකාචනවඤ්ඤනනිකතිසාපියොගා පරිවරතො අහොසිං.
ජේදනවබ්බකුඤ්ඤනවිපරුමොසආලොපසහසාකාරං පරිවරතො අහොසිං.

සො සනතුට්ඨා අහොසිං කායපරිහාරිකෙන විවරෙන කුච්ඡිපරිහාරි-
කෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො යෙන යෙනෙව පක්කමිං, සමාදුයෙව
පක්කමිං. සෙය්‍යථාපි නාම පක්ඛි සකුණො යෙන යෙනෙව බෙති,
සපත්තභාගේව බෙති. එවමෙව ඛො අහං ආට්ඨසො, සනතුට්ඨා අහොසිං
කායපරිහාරිකෙන විවරෙන කුච්ඡිපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන. සො
යෙන යෙනෙව පක්කමිං, සමාදුයෙව පක්කමිං. සො ඉමිනා අරියෙන
සිලකඩකෙන සමනතාගතො අක්ඛිතං අනවජ්ජසුඛං පරිසංවෙදෙසිං.

1. ඉත්ථිකුමාරිකාපට්ඨානගණා - කත්ථි.

ඇවුත්ති, මම පසු කලෙක අල්ප වූ හෝ හෝගස්කන්ධය හැර මහත් වූ හෝ හෝගස්කන්ධය හැර අල්පවූ හෝ නැ පිරිවට හැර මහත් වූ හෝ නැ පිරිවට හැර කෙතෙමස් බහා කහවත් හැර පෙරෙවැ ගිහිගෙන් නික්මා පැවිද්දට පැමිණියෙමි. මම මෙසේ පැවිදි වූයෙමි හික්ෂුන් ගේ ශික්ෂාසාප්තියට පැමිණියෙමි පණ්ඩා හැර පණ්ඩායෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. බහා තැබූ දඩු ඇත්තෙමි බහා තැබූ ශස්ත්‍ර ඇත්තෙමි. ලජ්ජා ඇත්තෙමි දයාවට පැමිණියෙමි සර්වප්‍රාණභූත හිතානුකම්පි වූයෙමි වාස කළෙමි. අධිනාදන් හැර අධිනාදනින් වැළැකුණෙමි වීම්. දුන්දය ගන්නා සුදුසුයෙමි දුන්දය කැමැති වූයෙමි නොසොර වූ පව්ත්‍ර වූ ආත්මයෙන් වාස කළෙමි. අබ්‍රහ්මචරියාය හැර ග්‍රාමධර්ම සංඛ්‍යාත චෛත්‍යයෙන් විරත වැ දුරවූ හැසිරීම් ඇති වැ බ්‍රහ්මචාරී වීම්. මුසවා හැර මුසවායෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. සත්‍යවාදී වූයෙමි සත්‍ය සන්ධාන ඇත්තෙමි ස්ථිරවචන ඇත්තෙමි විශ්වසනීය වචන ඇත්තෙමි ලොකය විසංවාද නොකරන්නෙමි මුසවායෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. පිණ්ණුබස් හැර මොබ අසා මුත්තේ හෙදය පිණ්ණු ඵලි නො කියනසුදු වූයෙමි ඔබ හෝ අසා තුළුන්ගේ හෙදය පිණ්ණු මුත්තට නො කියනසුදු වූයෙමි මෙසේ හින්න වූවන් හෝ සන්ධානකරණසුල්ලෙමි සමග වූවන්ට හෝ අනුබල දෙනසුදු වූයෙමි සමග්‍රාරාම වූයෙමි සමග්‍රරත වූයෙමි සමගියෙහි සතුටු වූයෙමි සමග්‍රකරණ වූ තෙපුල් දෙන සුල්ලෙමි වීම්. පරොස්බස් හැර පරොස් බසින් වැළැකුණෙමි වීම්. යම් වචනයක් කෙළතොලු නො වී ද, කර්ණසුබ වී ද, ප්‍රේමණිය වී ද, භාදයංගම වී ද, සුරවැසි වී ද, බහුජන කාන්ත වී ද, බහුජන මනාප වී ද, ඵලසු බස් කියන සුල්ලෙමි වීම්. පලජ හැර පලසින් වැළැකුණෙමි වීම්. කාලවාදී වූයෙමි භූතවාදී වූයෙමි අර්ථවාදී වූයෙමි ධර්මවාදී වූයෙමි චිත්තවාදී වූයෙමි සුසුසු කල්හි සාපදෙශ වූ පයානිත්තවත් වූ අර්ථසංහිත වූ ලෙහි නිධන් කළ යුතු වූ තෙපුල් කියනසුදු වූයෙමි වීම්.

මම බිජ්ජාම භූතගාමයන් ගේ නැස්මෙන් විරත වීම්. ඵක්චෙලෙහි බත වළඳ කරන සුදු වීම්. විකල් බොජුනෙන් වැළැකුණෙමි රෑ බොජුනෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. තට්ඨා ගනු වයනු විසුර දස්නෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. මල්ගඳවිලෙවුන් පිළිබඳ ධාරණය, මණ්ඩ න යැ විභූෂණ යැ යන මෙයින් වැළැකුණෙමි වීම්. උසසුන් මහඅස්නෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. රන්රිදි පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. අමුධාන්‍ය පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. අමුමස් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. ස්ත්‍රීකුමාරිකාවන් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. දසිඳස් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. ඵඵ තිරෙර පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. කුකුළන් හා හුරන් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. ඇත්ගව අස්වෙළඹුන් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. කෙත්වත් පිළිගැන්මෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. දුක්කම් හා මෙහෙයුම් ගමන්හි යෙදීමෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. ක්‍රය වික්‍රය දෙකින් වැළැකුණෙමි වීම්. කුලාකුට කසංකුට මානකුටයෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. උක්කොටන-වඤ්චන-නිකති-යන කුටීලයෝගයෙන් වැළැකුණෙමි වීම්. ඡේදන යැ වධ යැ බන්ධන යැ විපරාමොෂ යැ වොලොගැන්ම යැ සහසාකාරයැ යන මෙයින් වැළැකුණෙමි වීම්.

මම කායපරිහරණයට නිසි සිවුරින් කුක්කපරිහරණයට නිසි පිඩුවායෙන් සතුටු වීම්. මම යම් යම් කැනෙකැ ගියෙමි නම්, සිවුරුආදිය රැගෙනා මැ ගියෙමි. යම් පරිදි ලිහිණි පක්ෂියෙක් යම් යම් කැනෙකැ පියා පහරා යන්නේ පත්‍රභාර සහිත වැ මැ පියඹා යේ ද ඵසෙයිති. ඇවුත්ති, මම පරිදි මැ මම කායපරිහරණයට නිසි සිවුරින් කුක්කපරිහරණයට නිසි පිඩුවායෙන් සතුටු වීම්. මම යම් යම් කැනෙකැ යෙමි ද, (පිරිකර) රැගෙන මැ ගියෙමි. මම මේ ආයුධ ශීලස්කන්ධයෙන් සමන්වාගත වූයෙමි සිත් තුළ අනවදාසුබය වීන්දෙමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො, චක්ඛුනා රූපං දික්ඛාන නිමිත්තඤ්ඤාති අභොසිං නානුව්‍යාඤ්ඤානඤ්ඤාති. යත්ථාධිකරණමෙතං¹ චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාභවෙද්දං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජං, රක්ඛං චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං අපජ්ජං. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- භානෙන ගන්ධං භාසිත්වා -පෙ- ජීව්‍යාය රසං සාසිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තඤ්ඤාති අභොසිං නානුව්‍යාඤ්ඤානඤ්ඤාති. යත්ථාධිකරණමෙතං මනික්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාභවෙද්දං, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජං, රක්ඛං මනික්ද්‍රියං, මනික්ද්‍රියෙ සංවරං අපජ්ජං. සො ඉමිනා අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො අජ්ඣත්තං අබ්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙයිං.

සො, අභික්ඛන්තො පටික්ඛන්තො සමපජානකාරී අභොසිං. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. සමිඤ්ඤිතෙ ජසාරිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. සබ්බාපිපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී අභොසිං. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී අභොසිං. උච්චාරපස්සාවකමම සමපජානකාරී අභොසිං. ගතෙ සීතෙ නිසින්නො සුත්තෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී අභොසිං.

සො, ඉමිනා ච අරියෙන සීලකඛ්ඤෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ච අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො ඉමිනා ච අරියෙන සතිසම්පජ්ඤෙඤෙන සමන්තාගතො විචිත්තං සෙනාසනං හජ්ං අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කාන්දරං හිරිගුහං සුසානං චනපථං අබ්‍යාසාසං පලාලපුඤ්ඤං. සො පච්ඡාභ්‍යතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛන්තො නිසිද්ධං පලලබ්භං ආතුරිත්වා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.

සො, අභිජ්ඣා ලොකෙ පභාය විගතාභිජ්ඣෙන වේතසා විභාසිං, අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙයිං. බ්‍යාපාදපද්‍යෙසං පභාය අව්‍යාපන්තචිත්තො විභාසිං සබ්බපානභූතතිත්තානුකම්පි, බ්‍යාපාදපද්‍යෙසා චිත්තං පරිසොධෙයිං. චිත්තේඤ්ඤා පභාය විගතචිත්තමිඤ්ඤා විභාසිං ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජානො, චිත්තේඤ්ඤා චිත්තං පරිසොධෙයිං. උභවචක්ඛුකකුච්චං පභාය අනුභූතො විභාසිං අජ්ඣත්තං වූපසන්තචිත්තො, උභවචක්ඛුකකුච්චා චිත්තං පරිසොධෙයිං. විචිතිච්ඡං පභාය තිණ්ණවිචිතිච්ඡො විභාසිං අකප්ඵකම්පි කුසලෙසු ධම්මෙසු, විචිතිච්ඡාය චිත්තං පරිසොධෙයිං.

සො, ඉමෙ පඤ්ච නිවරණෙ පභාය වේතසො උපකම්ප්‍රෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ විච්චේව භාමෙති විච්චි අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විවේකජං පිතිසුඛං පථමං කුභං උපසම්පජ්ජා විභාසිං. විතකකවිචාරනං වූපසමා අජ්ඣත්තං සමපජානං වේතසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුභං උපසම්පජ්ජා විභාසිං. පිතියා ච විරහා උපෙක්ඛකො ච විභාසිං සතො ච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙයිං. යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති : උපෙක්ඛකො සම්මා සුඛවිහාරීති තං තතියං කුභං උපසම්පජ්ජා විභාසිං. සුඛස්ස ච පභානා දුක්ඛස්ස ච පභානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථකම්පි අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං කුභං උපසම්පජ්ජා විභාසිං.

1. යත්ථාධිකරණමෙතං - කත්ථි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මම ඇසින් රු දැකූ නිමිති නොගන්නාසුලු වූයෙමි අනුවියදුන් නොගන්නාසුලුයෙමි වීම්. යම් හෙතෙසෙකින් චක්ෂුරින්ද්‍රිය අසංවෘත කොට වසන තෙල මා කරා ලාමක අකුලෙ ධර්ම වන අභිධ්‍යාදොර්මනසායෝ ලුහුබදනාහු නම්, ඒ අවුරුතුටට පිළිපත්වී. චක්ෂුරින්ද්‍රිය රැකගෙමි. චක්ෂුරින්ද්‍රියෙහි සංවරයට පැමිණියෙමි. ශ්‍රෝත්‍රයෙන් ශබ්ද අසා . . . ස්‍රාණයෙන් ගන්ධය අසා . . . ජීව්වායෙන් රස විඳ . . . කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් පැහැසැ . . . මනසින් ධර්මයන් දැනූ නිමිති නොගන්නාසුලුයෙමි අනුවියදුන් නොගන්නාසුලුයෙමි වීම්. යම් කරුණෙකින් මනින්ද්‍රිය අසංවෘත කොට වසන තෙල මා කරා අභිධ්‍යාදොර්මනසා සංඛ්‍යාත ලාමක අකුලෙධර්මයෝ ලුහුබදනාහු නම්, ඒ අවුරුතුටට පිළිපත්වී. මනින්ද්‍රිය රැකගෙමි. මනින්ද්‍රියෙහි සංවරයට පැමිණියෙමි. මම මේ ආයාඝ්‍රන්ද්‍රියසංවරයෙන් සමන්වාගත වූයෙමි අධ්‍යාත්මයෙහි (කෙලෙසුන් විසින් අනාඤ්ඤා වූ) අව්‍යාසෙක සුඛය විඳියෙමි.

මම ඉදිරිබලාගමන්හි දුටුවාලාගමන්හි දුසම්ප්‍රඥනකාරී වීම්. ඉදිරිබැලුම් හා දිගුකුදක් බැලුම්හි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම්. අත්පා හැකුළුම් හා දිගු කිරීමෙහි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම්. සහළපාසිවුරු දරුම්හි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම්. අසිත පිත ඛාසිත සාසිතයෙහි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම් සුලුවටත්මහුවටත්කම්හි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම්. ගමනෙහි සිටුවෙහි හිඳුවෙහි නිදියෙහි නිදිවැරුම්හි කපායෙහි තුෂ්ණීභාවයෙහි සම්ප්‍රඥනකාරී වීම්.

මම මේ ආර්යශීලස්කන්ධයෙන් සමන්වාගත වූයෙමි, මේ ආර්යඉන්ද්‍රියසංවරයෙන් සමන්වාගත වූයෙමි, මේ ආර්යස්මෘතිසම්ප්‍රජනායෙන් සමන්වාගත වූයෙමි, අරණ්‍ය යැ වෘක්ෂමූල යැ පර්වත යැ කඳුරු යැ ගිරිගුහා යැ සොහොනායැ වනපෙත යැ අබවස් යැ පිදුරුකිළි යැ යන විවික්ඛශයනාසන හරතය කෙළෙමි. මම පසුබත්හි පිඩුවායෙන් පෙරළා ආයෙමි, පලක් බැඳ උඩුකය සෘජු කොට පිහිටුවා සිහි පරිමුඛ කොට ඵලවාගෙන හින්දෙමි.

මම පඤ්චොපාදනස්කන්ධලොකයෙහි අභිධ්‍යාව දුරු කොට පහවූ අභිධ්‍යා ඇති සිහින් වාස කෙළෙමි. අභිධ්‍යායෙන් සිත පිරිසිදු කෙළෙමි. ව්‍යාපාද සංඛ්‍යාත ප්‍රද්වේෂය දුරු කොට ව්‍යාපාදයෙන් තොර වූ සිතැත්තෙමි සඵලාණභූතයන් කෙරෙහි භික්ෂානුකම්පා ඇතියෙමි වාස කෙළෙමි. ව්‍යාපාදප්‍රද්වේෂයෙන් සිත පිරිසිදු කෙළෙමි. ස්ත්‍රායානම්ද්ධය දුරු කොට පහ වූ ස්ත්‍රායානම්ද්ධ ඇතියෙමි, (විගතනිවරණයෙන්) ආලොකසංඤ ඇතියෙමි, ස්මෘති ඇතියෙමි, සමාක්ෂප්‍රඤ ඇතියෙමි, වාස කෙළෙමි. ස්ත්‍රායානම්ද්ධයෙන් සිත පිරිසිදු කෙළෙමි. ඖද්ධතාය හා කෞක්ෂාතාය දුරු කොට උද්ධතභාව නැතියෙමි, අධ්‍යාත්මයෙහි මොනවට සන්තූන් සිත් ඇතියෙමි වාස කෙළෙමි. උද්ධවචකුක්කුච්ච යෙන් සිත පිරිසිදු කෙළෙමි. විචිකිත්සා දුරු කොට තරණය කළ විචිකිත්සා ඇතියෙමි, කුශලධර්මයෙහි කපංකම්භාව නැතියෙමි වාස කෙළෙමි. විචිකිත්සායෙන් සිත පිරිසිදු කෙළෙමි.

මම චිත්තයාගේ උපක්ලේශ වූ ප්‍රඥවගේ දුර්වල කරණ වූ මේ පඤ්චනිවරණයන් දුරු කොට කාමයෙන් වෙන් වැ මැ අකුසල දහමින් වෙන් වැ සචිත්ත වූ සචිතාර වූ විචේත යෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යාන උපයා වාස කෙළෙමි. චිත්තචිතාර සන්තිදීමෙන් තමා තුළ සම්ප්‍රසාදන කරන චිත්තයාගේ ඵකභව ඇති චිත්තක රහිත විචාර රහිත සමාධි යෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යාන උපයා වාස කෙළෙමි. ප්‍රීතිවීරාගයෙහි උපෙක්ෂක වැ වාස කෙළෙමි. ස්මෘතිමත් වූයෙමි, සම්ප්‍රඥන ඇතියෙමි, නාමකයින් සුඛය ද වීන්දෙමි. ආර්යයෝ යම් ධ්‍යානයක් ' උපෙක්ෂකයැ, ස්මෘතිමත් යැ, සුචිතාරී යැ ' යි (වෙන් කොට) කියත් ද, ඒ තෘතීයධ්‍යානය උපයා වාස කෙළෙමි. සුචිතාණ යෙහුදු දුඃචිතාණයෙහුදු සොම්නස්පොම්නස් කැලෑ මැ අස්තංගමයෙහුදු අදුඃච වූ අසුච වූ උපෙක්ෂායෙන් උපන් ස්මෘතිපාරිශුද්ධි ඇති චතුර්ථධ්‍යාන උපයා වාස කෙළෙමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො එච්. සමාසිතෙ විතෙන පරිසුඤ්ඤා පරිශොදනෙ අනඛණෙන විභූපකාසිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මතිශෙ ධිතෙ අනෙඤ්ජපනෙන අසවානං ඛයඤ්ඤාංග චිත්තං අභිනිත්තාමෙසිං. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපථි-පද්ධති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං. ඉමෙ අසවානි යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං අසවසමුදයොති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං අසවනිරෝධොති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං, අයං අසවනිරෝධගාමිනීපථිපද්ධති යථාභූතං අඛයඤ්ඤාසිං. තස්ස මෙ එච්. ජානතො එච්. පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චිත්ථ¹, භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චිත්ථ, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චිත්ථ. විමුත්තග්ගිං විමුත්තග්ගිං ඤ්ඤාං අගොසි : 'බිණ්ණං ජාති, වුසිතං චුග්ගචරිතං, කතං කරණිතං, නාපරං ඉත්තතායා'ති අඛයඤ්ඤාසිං. එච්. ඛො මෙ අට්ඨසො, ජානතො එච්. පස්සතො ඉමග්ගිං ච සවිඤ්ඤා-ණකෙ කායෙ ඛග්ගිං ච සබ්බතිමිතෙනසු අභිඤ්ඤා රම්මිඤ්ඤා රම්මානානුසයා සුසම්මතාති.

තසා භික්ෂුවෙ, භික්ෂුනෙ; සාධුතී භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනු-
මොදිතබ්බං. සාධුතී භාසිතං අභිනන්දිති; අනුමොදිති; එවමසා
වචනීයො : 'ලාභා නො ආවුසො, සුලභං නො ආවුසො, යෙ මයං
ආයසමනතං තදිතං බ්‍රහ්මචාරී පසාමා'ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමිතා තෙ භික්ඛු භගවතො, භාසිතං අභිතඤ්ඤායී.

ජබ්බිගසාධානසුතං දුතියං.

1. විද්‍යාව - කාණ්ඩ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මම මෙසෙයින් සමාධිගත සිත පිරිසිදු වූ කල්හි පයථිවදන වත් මැ අංගණ රහිත වත් මැ උපක්ලෙශවිගත වත් මැ මෘදු වත් මැ කර්මණ්‍ය වත් මැ ස්ථිත වත් මැ නොසැලෙනබවට පත් වත් මැ ආප්‍රවක්ෂයඤ්ඤා සඳහා සිත තතු කෙළෙමි. මම 'මේ දුකැ' යි යථාභූතය දන්මි, 'මේ දුඃඛප්‍රඥා' යැ යි යථාභූතය දන්මි. 'මේ දුඃඛනිරෝධ යැ' යි යථාභූතය දන්මි, 'මේ දුඃඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදා' යි යථාභූතය දන්මි. 'මුහු ආප්‍රවයහ' යි යථාභූතය දන්මි, 'මේ ආප්‍රවප්‍රඥා' යැ යි යථාභූතය දන්මි, 'මේ ආප්‍රවනිරෝධ යැ' යි යථාභූතය දන්මි, 'මේ ආප්‍රවනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදා' යි යථාභූතය දන්මි. මෙසේ දන්තා වූ මෙසේ දක්තා වූ මාගේ සිත කාමාප්‍රවයෙහි මිදිණ, භවාප්‍රවයෙහි සිත මිදිණ, අවිද්‍යාප්‍රවයෙහි සිත මිදිණ. විමුක්ත කල්හි 'විමුක්ත යැ' යන ඥානය වී. 'ජාතිය ක්ෂණික වියැ. ඉත්තවයථික වයන ලදී. සිවුමහකරණි කරනලදී. 'මේ රහත්ඵලය සඳහා' කළයුතු අත් කිසෙක් නැතියි දන්මි. ඇවැත්නි, මෙසේ දන්තා වූ මෙසේ දක්තා වූ මා වීසින් මේ සවිඤ්ඤා කයෙහි ද බැහැර හැම නිමිත්ති ද අභිකාර මමිකාරමානාත්‍රයයෝ නස්තා ලභයි කියා යි.

මහණෙනි, ඒ මහණහුගේ භාෂිතය මැනැවැ 'යි සතුටින් පිළිගතයුතු යැ. අනුමෙවුනි කළ යුතු යැ. 'මැනැවැ' යි ඒ භාෂිතය අභිමුඛ වැ පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ මෙසේ කියයුතු වෙයි. 'යම් අපි එබඳු ඉත්තවාරියකු වන ආයුෂ්මකුන් දක්නමෝ ද' ඇවැත්නි, ඒ අපට ලාභයෙකැ, ඇවැත්නි, ඒ අපට මනාලැබීමෙකැයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක. ප්‍රීතිසෞමනසායයන් වීසින් ගත් සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුටින් පිළිගත්හ.

දෙවැනිජබ්බිසොධන සූත්‍රයි.

3. 2. 3

සප්තරිස සුතං

ඵලං මෙ සුතං: ඵනං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතස්සි භික්ඛවොති. භද්දනෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා ඵතදවොච :

සප්තරිසධම්මඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසෙස්සාමි අසප්තරිසධම්මඤ්ච. නං සුඤ්ඤාඨ සාධුතං මනස්සි කරොඨ. භාස්සාමිති.

ඵලං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොස්සං. භගවා ඵතදවොච :

කතමොච භික්ඛවෙ, අසප්තරිසධම්මො: ඉධ භික්ඛවෙ, අසප්තරිසො උච්චාකුලා පබ්බජිතො හොති. සො ඉති පටිසංඝීකකති: ‘අහං ඛොමහි උච්චාකුලා පබ්බජිතො ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛූ න උච්චාකුලා පබ්බජිතාහි. සො තාය උච්චාකුලීනතාය අත්තානුක්කංසෙහි, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්තරිසධම්මො. සප්තරිසොච ඛො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසංඝීකකති: ‘න ඛො උච්චාකුලීනතාය ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති මොහධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි උච්චාකුලා පබ්බජිතො හොති, සොච හොති ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාමීපිපටිපන්නො අනුධම්මවාදී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසොති. සො පටිපදං යෙව අත්තරං කරිතො තාය උච්චාකුලීනතාය නෙවත්තානුක්කංසෙහි, න පරං වම්භෙති. අයං භික්ඛවෙ, සප්තරිසධම්මො.

පුනච්ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්තරිසො මහාකුලා පබ්බජිතො හොති -පෙ- මහාභොගකුලා පබ්බජිතො හොති -පෙ- උළාරභොගකුලා පබ්බජිතො හොති. සො ඉති පටිසංඝීකකති: ‘අහං ඛොමහි උළාරභොගකුලා පබ්බජිතො, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛූ න උළාරභොගකුලා පබ්බජිතාහි. සො තාය උළාරභොගතාය අත්තානුක්කංසෙහි, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්තරිසධම්මො. සප්තරිසොච ඛො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසංඝීකකති: ‘න ඛො උළාරභොගතාය ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. මොහධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි උළාරභොගකුලා පබ්බජිතො හොති. සොච හොති ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාමීපිපටිපන්නො අනුධම්මවාදී, සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසොති. සො පටිපදං යෙව අත්තරං කරිතො තාය උළාරභොගතාය නෙවත්තානුක්කංසෙහි, න පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ සප්තරිසධම්මො.

3. 2. 3

සපයුරිය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජෙනවිත නම් වූ අනේපිඬු මහසිටුහුගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි භික්ෂූන් ඇමතු සේක. ඒ භික්ෂූහු ' වහන්සැ ' යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල සත්පුරුෂ සූත්‍රය වදළ සේක :

මහණෙනි, කොපට සත්පුරුෂධර්මය හා අසත්පුරුෂධර්මය හා දෙසමි. එය අසව, මනා කොට මෙනෙහි කරව, කියමි ' යි.

වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

මහණෙනි, අසත්පුරුෂධර්ම නම් කවරෙ යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ පාපපුරුෂ (කැත් බමුණු) උසස් කුලයෙන් පැවිදි වූයේ වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : ' මම වනාහි උසස් කුලෙන් නික්ම පැවිදි වූයෙමි. මේ තෙසු භික්ෂූහු උසස් කුලෙන් පැවිදි නො වූහ ' කියා යි. හේ ඒ උසස් කුල ඇතිබැවින් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකි. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්මයෙක. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : ' උච්චාකුලීන භාවයෙන් ලොභ ධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නොයෙකි, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නොයෙකි, මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නොයෙකි. ඉදින් උසස් කුලයෙන් පැවිදි නොවූයේ නමුදු හෙ ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වී නම්, සාමීච්ඡතිපත්ත වී නම්, අනුධර්ම යෙහි හැසිරෙන සුලු වී නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි කියා යි. හේ ප්‍රතිපදව ම අභ්‍යන්තර කොට තබා ඒ උච්චාකුලීනතාහෙතුයෙන් තමා හුවන්නේ නො වෙයි, මෙරමා හෙළාදක්නේ නො වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ (කැත් බමුණු ගැහැවි යන) මහාකුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූයේ වෙයි . . . මහාභෝග ඇති කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූයේ වෙයි . . . උදරභෝගකුල සංඛ්‍යාත සතරකුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූයේ වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : මම වනාහි උදර භෝග ඇති කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූයෙමි වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු උදරභෝග කුලයෙන් නික්ම පැවිදි වූවාහු නො වෙති කියා යි. හේ ඒ උදරභෝගතායෙන් තමා හුවන්නේ වෙයි, මෙරමා හෙළාදක්නේ වෙයි. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : උදරභෝගතායෙන් ලොභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙකි, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙකි, මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙකි. උදරභෝග ඇති කුලයෙන් නික්ම පැවිදි නො වූයේ නමුදු හේ ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වෙද, සාමීච්ඡතිධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වෙද, අනුධර්මය පුරනසුලු වෙද, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි කියා යි. හේ පිළිවෙත ම අභ්‍යන්තර කොට තබා ඒ උදරභෝගතාහෙතුයෙන් තමා හුවන්නේ නො වෙයි, මෙරමා හෙළාදක්නේ නො වෙයි. මෙ ද මහණෙනි, සත්පුරුෂධර්ම යි.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො ඤාතො හොති යසස්සි. සො ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'අහං බොමහි ඤාතො යසස්සි. ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු අපඤ්ඤාතා¹ අපෙසකකා'ති. සො තෙන ඤාතතෙනන² අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'න බො ඤාතතෙනන ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෛසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ඤාතො හොති යසස්සි, සො ච හොති ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාම්පිපටිපන්නො අනුධම්මචාරි. සො තත්ථ පුජේයා, සො තත්ථ පාසංසො'ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතො තෙන ඤාතතෙනන. නෙවත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො ලාභී හොති විවරපිණ්ඩපාත-සෙනාසනගීලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං. සො ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'අහං බොමහි ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගීලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං. ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ලාභීනො විවරපිණ්ඩපාත-සෙනාසනගීලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුත'න්ති. සො තෙන ලාභෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'න බො ලාභෙන ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෛසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ලාභී හොති විවරපිණ්ඩ-පාතසෙනාසනගීලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්කාරුතං. සො ච හොති ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාම්පිපටිපන්නො අනුධම්මචාරි, සො තත්ථ පුජේයා, සො තත්ථ පාසංසො'ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතො තෙන ලාභෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො බහුස්සුතො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'අහං බොමහි බහුස්සුතො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න බහුස්සුතා'ති. සො තෙන බාහුසචේතන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චික්ඛති: 'න බො බාහුසචේතන ලොභධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෛසධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධම්මා වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි බහුස්සුතො හොති, සො ච හොති ධම්මානුධම්ම-පටිපන්නො සාම්පිපටිපන්නො අනුධම්මචාරි, සො තත්ථ පුජේයා, සො තත්ථ පාසංසො'ති. සො පටිපදංසෙව අත්තරං කරිතො තෙන බාහුසචේතන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

1. අපඤ්ඤාතා - සතා.

2. { ඤාතෙන - සිමු.
ඤාතෙනන - මිෂ්ඨං.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ ප්‍රසිද්ධ වූයේ පරිවාර සම්පන්න වූයේ වෙයි. හේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : මම වනාහි ප්‍රසිද්ධ වූයෙමි වෙමි, පරිවාරසම්පන්න වූයෙමි වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු වනාහි අප්‍රසිද්ධයහ, අල්පපරිවාර ඇතියහ කියා යි. හේ ඒ ඥාතභාවහේතුයෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : ඥාතභාවහේතුයෙන් ලොභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි, මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි. ප්‍රසිද්ධ නො වූයේ නමුදු පරිවාරසම්පන්න නො වූයේ නමුදු හේ ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වේ ද, සාමීථිධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වේ ද, අනුධර්මය පුරනසුලු වේ ද, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි කියා යි. හේ පිළිවෙත ම අභ්‍යන්තර කොට තබා ඒ ඥාතභාවහේතුයෙන් තමා හුවන්නේ නො වෙයි, මෙරමා හෙළාදක්නේ නො වෙයි. මහණෙනි මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ සිවුරුපිඩුවාසෙනසුන්ගිලන්පසබෙහෙත්පිරිකර ලබන සුලු වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි: මම වනාහි සිවුරුපිඩුවාසෙනසුන්ගිලන්පසබෙහෙත්පිරිකර ලබනසුලුයෙමි වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු සිවුරුපිඩුවාසෙනසුන්ගිලන්පසබෙහෙත්පිරිකර නොලබනසුලු වෙති කියා යි. හේ ඒ ලාභහේතුයෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : ලාභ හේතුයෙන් ලොභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නොයෙහි, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි, මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නොයෙහි. සිවුරුපිඩුවාසෙනසුන් ගිලන්පසබෙහෙත්පිරිකර නොලබනසුලු වුව ද, හේ ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වේ නම්, සාමීථිධර්මයෙහි පිළිපත්තේ වේ නම්, අනුධර්ම පුරනසුලු වේ නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි කියායි. හේ පිළිවෙත ම අභ්‍යන්තර කොට ගෙන ඒ ලාභහේතුයෙන් තමා හුවාගන්නේ නො වෙයි. මෙරමා හෙළාදක්නේ හෝ නො වෙයි. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ බහුශ්‍රැත වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : ‘ මම වනාහි බහුශ්‍රැතයෙමි. මම සෙසු භික්ෂූහු බහුශ්‍රැතයෝ නො වෙති ’ කියායි. හේ ඒ බහුශ්‍රැතභාවයෙන් තමා හුවාදකී, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : “ බහුශ්‍රැතභාවයෙන් ලොභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි, මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙහි. බහුශ්‍රැත නො වුවද හේ ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපත්තේ නම්, සාමීථිධර්මයෙහිත් පිළිපත්තේ වේ නම්, අනුධර්මය පුරන සුලු වේ නම් හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි ” කියායි. හේ ප්‍රතිපත් ම කරුණු කොට ගෙන ඒ බහුශ්‍රැතභාවයෙන් තමා නොහුවන්නේ යැ. මෙරමා නො හෙළාදක්නේ යැ. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්මයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො විනයධරෙ හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: 'අහං බොමහි විනයධරෙ, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න විනයධර'ති. සො තෙන විනයධරතෙතන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙයා. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: 'න බො විනයධරතෙතන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි විනයධරෙ හොති, සො ච හොති ධමොනුධමපට්ඨපනො සාමීපිපට්ඨපනො අනුධමමාරි, සො තත් පුජේයා, සො තත් පාසංසො'ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනො තෙන විනයධරතෙතන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙයා.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො ධම්මකපිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: 'අහං බොමහි ධම්මකපිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ධම්මකපිකා'ති. සො තෙන ධම්මකපිකතෙතන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙයා. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: 'න බො ධම්මකපිකතෙතන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ධම්මකපිකො හොති, සො ච හොති ධමොනුධමපට්ඨපනො සාමීපිපට්ඨපනො අනුධමමාරි, සො තත් පුජේයා, සො තත් පාසංසො'ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනො තෙන ධම්මකපිකතෙතන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ සපුරිසධමෙයා.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො ආරඤ්ඤිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: 'අහං බොමහි ආරඤ්ඤිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ආරඤ්ඤිකා'ති. සො තෙන ආරඤ්ඤිකතෙතන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙයා. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: න බො ආරඤ්ඤිකතෙතන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ආරඤ්ඤිකො හොති, සො ච හොති ධමොනුධමපට්ඨපනො සාමීපිපට්ඨපනො අනුධමමාරි, සො තත් පුජේයා, සො තත් පාසංසො'ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනො තෙන ආරඤ්ඤිකතෙතන නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙයා.

පුන ව පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො පංසුකුලිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: 'අහං බොමහි පංසුකුලිකො. ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න පංසුකුලිකා'ති. සො තෙන පංසුකුලිකතෙතන අත්තානුක්කංසෙති. පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධමෙයා. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: 'න බො පංසුකුලිකතෙතන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි පංසුකුලිකො හොති, සො ච හොති ධමොනුධමපට්ඨපනො සාමීපිපට්ඨපනො අනුධමමාරි. සො තත් පුජේයා, සො තත් පාසංසො'ති. සො පට්ඨපදංසෙව අන්තරං කරිනො තෙන පංසුකුලිකතෙතන නෙවත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධමෙයා.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ විනයධර වෙයි. හේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : "මම වනාහි විනයධර වෙමි. මෙ සෙසු භික්ෂුහු විනයධර නො වෙති" කියායි. හේ ඒ විනයධරභාවයෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : "විනයධර භාවයෙන් ලොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. විනයධර නොවුව ද හේ ධර්මානුධර්මයට පැමිණියේ වේ නම්, සාමීච්ඡධර්මයට පැමිණියේ වේ නම්, අනුධර්මවාරී වේ නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි. ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි" කියා යි. හේ පිළිවෙත ම කරුණු කොට ගෙන ඒ විනයධරභාවයෙන් තමා නො හුවයි. මෙරමා නොහෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ තෙම ධර්මකථික වෙයි. හේ මෙසේ සිතයි : "මම ධර්මකථිකයෙමි. මෙ සෙසු භික්ෂුහු ධර්මකථිකයෝ නො වෙති" කියා යි. හේ ඒ ධර්මකථික භාවයෙන් තමා හුවයි. මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සිතයි : "ධර්මකථික භාවයෙන් ලොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ධර්මකථික නොවුව ද හේ ධර්මානුධර්මය පිළිපදනේ වේ නම්, සාමීච්ඡධර්මය පිළිපදනේ වේ නම්, අනුධර්මවාරී වේ නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි. හෙ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි" කියා යි. හේ පිළිවෙත ම කරුණු කොට ගෙන ඒ ධර්මකථික භාවයෙන් තමා නො හුවයි. මෙරමා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ ආරණ්‍යක වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : "මම ආරණ්‍යක යෙමි. මෙ සෙසු භික්ෂුහු ආරණ්‍යක නො වෙති" කියා යි. හෙ ඒ ආරණ්‍යක භාවයෙන් තමා හුවාගනී. පරා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : "ආරණ්‍යකභාවයෙන් ලොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ආරණ්‍යක නො වුව ද හේ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වේ නම්, සාමීච්ඡධර්ම ප්‍රතිපත්ත වේ නම්, අනුධර්මවාරී වේ නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි. හෙ ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි" කියා යි. හේ පිළිවෙත ම කරුණු කොට ගෙන ඒ ආරණ්‍යක භාවයෙන් තමා නො හුවයි. පරා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ පංසුකුලික වෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : "මම වනාහි පංසුකුලිකයෙමි. මෙ සෙසු භික්ෂුහු පංසුකුලික නො වෙති" කියා යි. හේ ඒ පංසුකුලික භාවයෙන් තමා හුවාගනී, පරා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ ද වනාහි මෙසේ සිතයි : "පංසුකුලික භාවයෙන් ලොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. මොහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙත්. පංසුකුලික නො වුවද හේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වේ නම්, සාමීච්ඡධර්මප්‍රතිපත්ත වේ නම්, අනුධර්මවාරී වේ නම්, හේ ඒ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හෙ ඒ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි" කියා යි. හෙ පිළිවෙත ම කරුණු කොටගෙන, ඒ පසුකුලික භාවයෙන් තමා නො හුවයි, පරා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො පිණ්ඩපාතිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි පිණ්ඩපාතිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න පිණ්ඩපාතිකා’ති. සො තෙන පිණ්ඩපාතිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්පරිසධමො. සප්පරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො පිණ්ඩපාතිකතෙන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි පිණ්ඩපාතිකො හොති. සො ච හොති. ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාමීපිපටිපන්නො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පටිපදංසෙව අනතරං කරිතො තෙන පිණ්ඩපාතිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සප්පරිසධමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො රුක්ඛමුලිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි රුක්ඛමුලිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න රුක්ඛමුලිකා’ති. සො තෙන රුක්ඛමුලිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති. පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්පරිසධමො. සප්පරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො රුක්ඛමුලිකතෙන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි රුක්ඛමුලිකො හොති. සො ච හොති. ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාමීපිපටිපන්නො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පටිපදංසෙව අනතරං කරිතො තෙන රුක්ඛමුලිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සප්පරිසධමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො සොසාතිකො හොති - පෙ-අබ්බොකාසිකො හොති - පෙ-නෙතජ්ජිකො හොති - පෙ-යථාසත්ථිකො හොති - පෙ-ඵකාසතිකො හොති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි ඵකාසතිකො, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න ඵකාසතිකා’ති. සො තෙන ඵකාසතිකතෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්පරිසධමො. සප්පරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘න බො ඵකාසතිකතෙන ලොභධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, දෙසධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති, මොහධමො වා පරික්කයං ගච්ඡන්ති. නො වෙපි ඵකාසතිකො හොති. සො ච හොති. ධම්මානුධම්මපටිපන්නො සාමීපිපටිපන්නො අනුධම්මවාරී. සො තත්ථ පුජ්ජො, සො තත්ථ පාසංසො’ති. සො පටිපදංසෙව අනතරං කරිතො තෙන ඵකාසතිකතෙන නෙවත්තානුක්කංසෙති. න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සප්පරිසධමො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො විවිචේවිව කාමෙහි විවිචව අක්ඛයලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං සචිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පථමං කුෂානං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘අහං බොමහි පථමජ්ඣානසමාපත්තියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤ භික්ඛු න පථමජ්ඣානසමාපත්තියා ලාභිනො’ති. සො තාය පථමජ්ඣානසමාපත්තියා අත්තානුක්කංසෙති, පරං වමොති, අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්පරිසධමො. සප්පරිසො ච බො භික්ඛවෙ. ඉති පරිසඤ්චිකති: ‘පථමජ්ඣානසමාපත්තියාපි බො අතම්මයනා වුත්තා භගවතා යෙන යෙන හි මඤ්ඤන්ති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා’ති. සො අතම්මයනංසෙව අනතරං කරිතො තාය පථමජ්ඣානසමාපත්තියා නෙව අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වමොති. අයමපි භික්ඛවෙ, සප්පරිසධමො.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ පිණ්ඩපාතික වෙයි. හේ මෙසේ සිතයි : “ මම ව්‍යාභි පිණ්ඩපාතිකයෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු පිණ්ඩපාතිකයෝ නො වෙති ” කියා යි. හේ ඒ පිණ්ඩපාතික භාවයෙන් තමා හුවයි, පරා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ ව්‍යාභි මෙසේ සිතයි : “ පිණ්ඩපාතිකභාවයෙන් ලෝභ ධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. මෝහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. පිණ්ඩපාතික නො වුව ද ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වේ නම් සාමීච්ඡිධර්මප්‍රතිපත්ත වේ නම් අනුධර්මවාරී වේ නම්, හේ එ මහණුන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි. හේ එ මහණුන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි ” කියා යි. හේ පිළිවෙත ම කරුණු කොටගෙන එ පිණ්ඩපාතිකභාවයෙන් තමා නො හුවයි. පරා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ රුක්ඛමූලික වෙයි. හේ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : ‘ මම ව්‍යාභි රුක්ඛමූලිකයෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු රුක්ඛමූලිකයෝ නො වෙති ’ කියා යි. හේ ඒ රුක්ඛමූලිකභාවයෙන් තමා හුවයි, පරා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණ කෙරෙයි : ‘ රුක්ඛමූලිකභාවයෙන් ලෝභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති, මෝහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. රුක්ඛ මූලික නොවුව ද, හේ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්ත වේ නම්, සාමීච්ඡිප්‍රතිපත්ත වේ නම්, අනු ධර්මවාරී වේ නම්, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි. හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි ’ කියා යි. හේ පිළිවෙත ම කරුණු කොට ගෙන ඒ රුක්ඛමූලික භාවයෙන් තමා නො හුවන්නේ වෙයි, පරා නො හෙළාදක්නේ යැ. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ සෝසානික වෙයි, . . . අභිභොක්කාසික වෙයි, . . . නෙසජ්ජික වෙයි, . . . යරාසන්ථනික වෙයි, . . . එකාසනික වෙයි, හේ මෙසේ සලකයි ; “ මම එකාසනික වෙමි, මේ සෙසු භික්ෂූහු එකාසනික නො වෙති ” කියා යි. හේ ඒ එකාසනිකභාවයෙන් තමා හුවයි. මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත් පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ ව්‍යාභි මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : “ එකාසනික භාවයෙන් ලෝභධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති, ද්වේෂධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති, මෝහධර්මයෝ හෝ පරික්ෂයට නො යෙති. එකාසනික නො වුව ද හෙ ද ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වේ යි, සාමීච්ඡිප්‍රතිපත්ත වෙයි, අනුධර්මවාරී වෙයි, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි පූජාර්භ වෙයි, හේ ඒ භික්ෂූන් කෙරෙහි ප්‍රශංසාර්භ වෙයි. හේ ප්‍රතිපදව ම කරුණු කොටගෙන ඒ එකාසනිකභාවයෙන් තමා නො හුවයි, මෙරමා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ කාමයෙන් වෙන් වැ මැ අකුසල්දහමින් වෙන් වැ විතර්ක සහිත විචාර සහිත විචේතයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානස උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : ‘ මම ව්‍යාභි ප්‍රථමධ්‍යානසමාපත්තිලාභී වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු ප්‍රථමධ්‍යානසමාපත්තිලාභීහු නො වෙති ’ කියා යි. හේ ඒ ප්‍රථමධ්‍යාන සමාපත්තියෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ ව්‍යාභි මෙසේ සලකයි : ‘ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රථමධ්‍යාන සමාපත්තියෙනුදු තෘෂ්ණා රහිතව වදරන ලදී. යම් යම් මඤ්ඤානායෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙන් ද, එහෙයින් එය අත් පරිද්දෙකින් වෙයි කියා යි. හේ තෘෂ්ණා රහිතව ම කරුණු කොට ගෙන ඒ ප්‍රථමධ්‍යානසමාපත්තියෙන් තමා නො මැ හුවයි, මෙරමා නො හෙළා දකී. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො විතකකම්මාරුතං වුපසමා අජකිත්තං සම්පසාදනං වේතසො එකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාගිජං පිතිසුඛං දුතියං කුන්තං -පෙ- තතියං කුන්තං -පෙ- චතුත්තං කුන්තං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'අභං බොමහි චතුත්තජ්ඣානසමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු චතුත්තජ්ඣානසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය චතුත්තජ්ඣානසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'චතුත්තජ්ඣානසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤානති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංයෙව අත්තරං කරිත්වා තාය චතුත්තජ්ඣානසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො රුපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පරිසඤ්ඤානං අත්ඛිඛමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාර අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'අභං බොමහි ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා ලාභී. ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියාපි අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤානති, තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංයෙව අත්තරං කරිත්වා තාය ආකාසානඤ්චායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතිකකමම්¹ අනන්තං විඤ්ඤාණානති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'අභං බොමහි විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා, යෙන යෙන හි මඤ්ඤානති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංයෙව අත්තරං කරිත්වා තාය විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ සපුරිසධම්මො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසපුරිසො සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතිකකමම්¹ නත්ති කිඤ්චති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'අභං බොමහි ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤෙ භික්ඛු ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා අත්තානුකකංසෙති, පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසපුරිසධම්මො. සපුරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පරිසඤ්චිකකති: 'ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියාපි බො අත්මමයතා වුත්තා භගවතා. යෙන යෙන හි මඤ්ඤානති තතො තං හොති අඤ්ඤථා'ති. සො අත්මමයතංයෙව අත්තරං කරිත්වා තාය ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසමාපතතියා නෙව අත්තානුකකංසෙති, න පරං වම්භෙති. අයමපි භික්ඛවෙ, සපුරිසධම්මො.

1. සමතිකකමා - PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ විතර්ක විචාරයන් සන්තිදීමෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි පැහැදීම ඇති සිත පිළිබඳ එකඟ බව ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීති සුඛ ඇති ද්විතීය ධ්‍යානය තෘතීය ධ්‍යානය චතුර්ත්ව ධ්‍යානය උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : "මම වනාහි චතුර්ත්වධ්‍යානයමාපත්තිලාභී වෙමි, මේ සෙසු භික්ෂූහු චතුර්ත්වධ්‍යානයමාපත්තිලාභීහු නො වෙති" කියා යි. හේ ඒ චතුර්ත්ව ධ්‍යානයමාපත්තියෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් චතුර්ත්වධ්‍යානයමාපත්තියෙහි තෘෂ්ණා රහිත බව වදාරන ලදී. යම් යම් මඤ්ඤානා යෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙත් ද, ඒ හේතුවෙන් එය අන් පරිදි වෙයි' කියා යි. හේ තෘෂ්ණා රහිතබව ම කරුණු කොට ගෙන ඒ චතුර්ත්වධ්‍යානයමාපත්තියෙන් තමා නො හුවයි, මෙරමා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ තෙමේ සර්වප්‍රකාරයෙන් රූප සංඥාවන්ගේ සමතික්‍රමණයෙන් ප්‍රතිසංඥාවන්ගේ අස්තංගමයෙන් නානාත්වසංඥාවන්ගේ නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාශය අනන්ත යයි ආකාශානුච්ඡේදයක සම්වතට පැමිණ වෙසෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : මම වනාහි ආකාශානුච්ඡේදයක සමාපත්ති ලාභී වෙමි, මේ සෙසු භික්ෂූහු ආකාශානුච්ඡේදයක සමාපත්තිලාභීහු නො වෙති' කියා යි. හේ ඒ ආකාශානුච්ඡේදයක සමාපත්තියෙහි තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද අසත් පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් ආකාශානුච්ඡේදයක සමාපත්තියෙහි නිස්තෘෂ්ණතාව වදාරන ලදී. යම් යම් මඤ්ඤානා යෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙත් ද, ඒ හේතුවෙන් අන් පරිදි වෙයි කියා යි. හේ නිස්තෘෂ්ණ බව ම කරුණු කොට ගෙන ඒ ආකාශානුච්ඡේදයක සමාපත්තියෙන් තමා නො හුවයි, මෙරමා නො හෙළාදකී.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ තෙමේ සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාශානුච්ඡේදයක ඉක්ම වීඤ්ඤාය අනන්ත යයි විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සම්වතට පැමිණ විහරණ කෙරෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : 'මම වනාහි විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සමාපත්තිලාභී වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු විඤ්ඤාණ ඤ්චායකතා සමාපත්තිලාභීහු නො වෙති' කියා යි. හේ ඒ විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සමාපත්තියෙන් තමා හුවයි, මෙරමා හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද අසත්පුරුෂධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සමාපත්තියෙහි නිස්තෘෂ්ණතාව වදාරන ලදී. යම් යම් මඤ්ඤානා යෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙත් ද එයින් එය අන් පරිදි වෙයි' කියා යි. හේ නිස්තෘෂ්ණතාව ම කරුණු කොට ගෙන ඒ විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සමාපත්තියෙන් තමා නො හුවයි, මෙරමා නො හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද සත්පුරුෂධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායකතා සමතික්‍රමණය කොට 'කිසිදු නැති'යි ගෙනැ ආකිඤ්චඤ්චායකතා සම්වතට සම වැද විහාර කෙරෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : 'මම වනාහි ආකිඤ්චඤ්චායකතා සමාපත්තිලාභී වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු ආකිඤ්චඤ්චායකතා සමාපත්තිලාභීහු නො වෙති'යි කියා යි. හේ ඒ ආකිඤ්චඤ්චායකතා සමාපත්තියෙන් තමා හුවයි. පරා හෙළාදකී. මහණෙනි, මේ ද අසත්පුරුෂධර්මයි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වීසින් ආකිඤ්චඤ්චායකතා සමාපත්තියෙහි නිස්තෘෂ්ණතාව වදාරන ලදී. යම් යම් මඤ්ඤානා යෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙත් ද එයින් එය අන් පරිදි වෙයි කියා යි. හේ නිස්තෘෂ්ණතාව ම කරුණු කොට ගෙන ඒ ආකිඤ්චඤ්චායකතා සමාපත්තියෙන් තමා නො මැ හුවයි. පරා නො හෙළයි. මහණෙනි, මේ ද සත්පුරුෂ ධර්ම යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො සබ්බසො ආකිඤ්ඤාසංගතං සමතික්ඛමම්¹ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතං උපසම්පජ්ඣ විහරති. සො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති: 'අහං බොවති නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතසමාපතියා ලාභී, ඉමෙ පනඤ්ඤා භික්ඛු නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතසමාපතියා න ලාභිනෝ'ති. සො තාය නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතසමාපතියා අත්තානුක්ඛංසෙති, පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, අසප්පරිසවමෙවො. සප්පරිසො ච බො භික්ඛවෙ, ඉති පටිසඤ්චික්ඛති: 'නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතසමාපතියාපි බො අත්මමයතා චූත්තා භගවතා. යෙන යෙන භි මඤ්ඤාති, තතො තං භොති අඤ්ඤාථා'ති. සො අත්මමයතංයෙව අනතරං කරිනිා තාය නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතසමාපතියා නෙව අත්තානුක්ඛංසෙති, න පරං වමෙහති. අයමපි භික්ඛවෙ, සප්පරිසවමෙවො.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, සප්පරිසො සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසංගතං සමතික්ඛමම්¹ සඤ්ඤාවේදසිත්තිරොධං උපසම්පජ්ඣ විහරති. පඤ්ඤාය වස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛිණා භොනති² අයං බො³ භික්ඛවෙ, භික්ඛු න කිඤ්චි මඤ්ඤාති, න කුභිඤ්චි මඤ්ඤාති, න කෙනපි මඤ්ඤාති'ති.

ඉදමවොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤාති.

සප්පට්ඨ සුභතං තතියං.

1. සමතික්ඛමා - PTS.

2. පරික්ඛයාපෙනති - PTS.

3. {අයමපි - පිඤ්ඤා, PTS.
{අයං - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, අසත්පුරුෂ සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය ඉක්ම නෙව. සඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවත උපයාගෙන විහාර කෙරෙයි. හේ මෙසේ සලකයි : ' මම වනාහි නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තිලාභී වෙමි. මේ සෙසු භික්ෂූහු නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තිලාභීහු නො වෙති' කියා යි. හේ ඒ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තිලාභයෙන් තමා හුවයි, පරා හෙළාදකියි. මහණෙනි, මෙ ද අසත්පුරුෂ ධර්ම යි. මහණෙනි, සත්පුරුෂ වනාහි මෙසේ සලකයි : ' භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙනුදු නිස්තෘෂ්ණතාව වදරන ලදු. යම් යම් මඤ්ඤානායෙකින් මඤ්ඤානා කෙරෙත් ද, එයින් එය අත් පරිදි වෙයි' කියා යි. හේ නිස්තෘෂ්ණතාව මැ කරුණු කොට ඒ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියෙන් තමා නො මැ හුවයි, පරා නොහෙළයි. මහණෙනි, මෙ ද සත්පුරුෂ ධර්ම යි.

තවද මහණෙනි, සත්පුරුෂ සර්වප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය සමතික්‍රම කොට සඤ්ඤාවේදිතනිරෝධය උපයාගෙන විහරණ කෙරෙයි. ප්‍රඥයෙන් දැකීම් හෙතු කොට ගෙන ඔහුගේ ආශ්‍රවයෝ පරික්ෂිණ වෙති. මහණෙනි, මේ මහණ වනාහි කිසිදු පුභුලකු ත්‍රිවිධ මඤ්ඤානායෙන් නො හඟනේ යැ. කිසිදු අවකාශයෙක ලා නො හඟනේ යැ. කිසිදු වස්තුවෙකිනුදු නො හඟනේ යැ යි වදළ සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රය වදළහ. ප්‍රීතිසෞමනසායන් විසින් ගන්නා ලද සිත් ඇති ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දෙශනා අභිනන්දනයෙන් පිළිගත්හ.

තුන්වැනි සප්තපිපෙ සූත්‍ර යි.

3. 2. 4

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. භද්දනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චික්ඝොසුං, භගවා එතදවොච:

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බං වො භික්ඛවෙ ධම්මපරියායං දෙසිස්සාමි. තං පුණ්ණං සාධුකං මනසි කරෙථ. භාසිස්සාමිති. එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චික්ඝොසුං, භගවා එතදවොච:

කායසමාචාරම්පහං¹ භික්ඛවෙ දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං කායසමාචාරං. වච්ඡසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං වච්ඡසමාචාරං. මනෝසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මනෝසමාචාරං. චිත්තප්පාදම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං චිත්තප්පාදං. සඤ්ඤාපටිලාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සඤ්ඤාපටිලාභං. දිට්ඨිපටිලාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං දිට්ඨිපටිලාභං. අත්තභාවපටිලාභම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං අත්තභාවපටිලාභ'නති.

එවං වුත්තෙත ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: ඉමස්ස ඛො අහං භනෙත භගවතා සම්ඛින්නෙතන භාසිතස්ස විජාරෙත අත්ථං අවිහත්තස්ස එවං විජාරෙත අත්ථං ආඡානාමි.

“කායසමාචාරම්පහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨොන වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවි- තබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං කායසමාචාර”නති. ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිස්සෙවතං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවංශිනති කුසලා ධම්මා පටිභායනති. එවිරූපො කායසමාචාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පටිභායනති කුසලා ධම්මා අභිවංශිනති. එවිරූපො කායසමාචාරෙ සෙවිතබ්බො.

1. කායසමාචාරම්පහං - සිඹු, මජ්ඣං.

3. 2. 4

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සථිපයෙහි ජෙතවන නම් වූ අනේවඩු මහසිටුහු ගේ අරමිහි වැඩවාස කෙරෙහි. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' කියා මහණුන් ඇමතු සේක. ' වහන්සැ ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල සුත වදළ සේක.

මහණෙනි, තොපට සෙවිතව්‍ය අසෙවිතව්‍ය වූ ධර්මපයඨාය දෙයනා කරමි. ඒ අසව, මනාකොට මෙනෙහි කරව, කියමි ' යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක.

මහණෙනි, මම කායසමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් කායසමාචාර යි. මහණෙනි, මම වච්ඡසමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් වාක්සමාචාර යි. මහණෙනි, මම මනස්සමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් මනස්සමාචාර යි. මහණෙනි, මම චිත්තොත්පාදය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් චිත්තොත්පාද යි. මහණෙනි, මම සංඤ්‍යුක්තිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් සංඤ්‍යුක්තිලාභ යි. මහණෙනි, මම දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ යි. මහණෙනි, මම ආත්මභාවප්‍රතිලාභ ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද එකිනෙක වෙනස් ආත්මභාවප්‍රතිලාභ වේ යයි.

මෙසේ වදළ කල ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැළකළහ : වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදළ විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ අර්ථ විස්තර විසින් මෙසේ අවබෝධ කොට දනිමි.

"මහණෙනි, මම කායසමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි එ ද වෙන වෙන සිටි කායසමාචාරය " යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ තෙල බසෙක් වදරන ලද ද, තෙල බස කුමක් පිණිස වදරන ලද ද යත් : 'වහන්ස, යම්බඳු කායසමාචාරයෙක් සෙවුනහට අකුශලධර්මයෝ වෙසෙසා වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු කායසමාචාරය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම් බඳු කායසමාචාරයක් සෙවුනහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වෙසෙසා වැඩෙත් ද, මෙබඳු කායසමාචාරය සෙවිය යුතු යැයි.

කථං රූපං භනෙත, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඉධ භනෙත, එකච්චො පාණ්ණාතිපාතී හොති, ඌඤ්ඤා ලොභිතපාණී භතපභතෙ නිව්චෙය්ඤ අදයාපකෙතො පාණ්භුතෙසු. අදින්නාදුපි ඛො පන හොති, යං තං පරස්ස පරචිතකුපකරණං භාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා, තං අදින්නං ථෙය්සසංඛාතං ආදානා හොති. කාමෙසු මිච්ඡාවාරී ඛො පන හොති, යා තා මාතුරක්ඛිතා පිතුරක්ඛිතා මාතෘපිතුරක්ඛිතා භාතුරක්ඛිතා භගිතීරක්ඛිතා ඤාතීරක්ඛිතා ගොතතරක්ඛිතා ධම්මරක්ඛිතා සස්සාමිකා සපරිදණ්ඩා අනාමසො මාලාගුලපරික්ඛිතතාපි. තථාරූපාසු වාරිතතං ආපජ්ජිතා හොති. එවරූපං භනෙත කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

කථං රූපං භනෙත, කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති: ඉධ භනෙත එකච්චො පාණ්ණාතිපාතං පභාය පාණ්ණාතිපාතා පටිවිරතො හොති. නිහිතදණ්ඩා නිහිතසන්තො ලජ්ජා දයාපකෙතො සබ්බපාණ්භුතභිතානුකම්පී විහරති. අදින්නාදුතං පභාය අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති, යං තං පරස්ස පරචිතකුපකරණං භාමගතං වා අරඤ්ඤගතං වා, තං අදින්නං ථෙය්සසංඛාතං න ආදානා හොති කාමෙසු මිච්ඡාවාරං පභාය කාමෙසු මිච්ඡාවාරං පටිවිරතො හොති, යා තා මාතුරක්ඛිතා පිතුරක්ඛිතා මාතෘපිතුරක්ඛිතා භාතුරක්ඛිතා භගිතීරක්ඛිතා ඤාතීරක්ඛිතා ගොතතරක්ඛිතා ධම්මරක්ඛිතා සස්සාමිකා සපරිදණ්ඩා අනාමසො මාලාගුලපරික්ඛිතතාපි. තථාරූපාසු වාරිතතං න ආපජ්ජිතා හොති. එවරූපං භනෙත කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“කායසමාවාරම්පභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදාමි: සෙවිතබ්බච්චි අසෙවිතබ්බච්චි. තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං කායසමාවාර”න්ති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා. ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

“වච්ඡසමාවාරම්පභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදාමි: සෙවිතබ්බච්චි අසෙවිතබ්බච්චි. තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං වච්ඡසමාවාර”න්ති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙත, වච්ඡසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාවාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත වච්ඡසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාවාරෙ සෙවිතබ්බො.

වහන්ස, කෙබඳු කායසමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, වහන්ස, මෙලොවැ කිසිවෙක් රෝදු ලෙහෙ වැකුණු අත් ඇති පරපුහාරයෙහි පරවධයෙහි නියුක්ත ප්‍රාණීන් කෙරෙහි අද්‍යාපන්න පණිවා ඇතියෙක් වේ ද, අධිනාදන් ගන්නේ වේ ද, මෙරමා සතු පරා අයත් සතුටු ඵලවන පිරිකර බඩු ඇද්ද ග්‍රාමගත වේවයි, අරණ්‍යගත වේවයි. ඒ නුදුන් දය සොරසිතින් ගන්නේ වේ ද, යළි කාමයෙහි මිසභසර ඇතියේ වේ ද, මවු විසින් රක්තා ලද පියා විසින් රක්තා ලද දෙ මාපියන් විසින් රක්තා ලද බැයා විසින් රක්තා ලද බුහුන විසින් රක්තා ලද නැයන් විසින් රක්තා ලද ගොත්‍රය විසින් රක්තා ලද ධර්මය විසින් රක්තා ලද සස්වාමික සපරි දණ්ඩ වූ යටකින් මාලාගුණමාත්‍රයෙකුදු පරික්ෂිත වූ යම් කුලකුමාරිකාවෝ ඇද්ද, එබඳු ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි මිත්‍රාචාර වශයෙන් ව්‍යතික්‍රම කරන්නේ වේ ද. වහන්ස, මෙබඳු කාය සමාචාරය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙති කියා යි.

වහන්ස, කෙබඳු කායසමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ කිසිවෙක් පණිවා හැරපියා පණිවායෙන් දුරුවූයේ වේ ද, බහාතැබූ දඩු ඇති ව බහාතැබූ ශස්ත්‍ර ඇති ව ලජ්ජාවට පැමිණ ද්‍යාපන්න ව සියලු ප්‍රාණීන් කෙරෙහි භිතෘනුකම්පි ව වාස කෙරේ ද, අධිනාදන් හැරපියා අධිනාදනින් විරත වේ ද, මෙරමා සතු පරා අයත් තෘෂ්ටිජනක යම් උපකරණ ඇද්ද, ග්‍රාමගත වේවයි අරණ්‍යගත වේවයි එ හැම අධිනාදන් සොරසිතින් නො ගන්නේ වේ ද. කාමයෙහි මිසභසර හැරපියා කාමයෙහි මිසභසරින් වැළැකුණේ වේ ද, මාතුරක්ඛිතා ය, පිතුරක්ඛිතා ය, මාතෘපිතුරක්ඛිතා ය, භාතුරක්ඛිතා ය, හගිනීරක්ඛිතා ය, ඤාතිරක්ඛිතා ය, ගොත්තරක්ඛිතා ය, ධම්මරක්ඛිතා ය, සස්සාමිකා ය, සපරිදණ්ඩා ය යන මොවුන් හා යටකින් මල්දමින් වටලා වෙන්කළා වූවා ද ' යි යම් කුලකුමාරිකාවෝ ඇද්ද, එබඳු ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ව්‍යතික්‍රම නො කරන්නේ වේ ද, වහන්ස, මෙබඳු කායසමාචාර සෙවුනා හට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙති කියා යි.

“ මහණෙනි, මම කායසමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවාස ද අසෙවිතවාස ද ' යි. එ ද වෙන වෙන කායසමාචාර වෙති ” භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යමක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල පිණිස වදරන ලදි.

“ මහණෙනි, මම වාක්සමාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවාස ද අසෙවි තවාස ද ' යි. එ ද වෙන වෙන වාක්සමාචාර වෙති ” යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බසෙක් වදරන ලද ද, තෙල කුමක් පිණිස වදරන ලද්දේ ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු වාක්සමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වාක්සමාචාරය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බඳු වාක්සමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු වාක්සමා චාරය සෙවිය යුතු ය.

කථං රූපං හනෙන්, වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඉධ හනෙන් එකච්චො ඉසාවාදි හොති. සහග්ගතො¹ වා පරිසග්ගතො² වා සුභමඤ්ඤාගතො වා පුගමඤ්ඤාගතො වා රුජකුලමඤ්ඤාගතො වා අභිනිතො සක්ඛිපුට්ඨො 'එහමොහො පුරිස, යං ජානාසි තං වදෙහි'ති. සො අජානං වා අභ 'ජානාමි'ති, ජානං වා අභ 'න ජානාමි'ති, අපසංඝං වා අභ 'පසංඝාමිති, පසංඝං වා අභ 'න පසංඝාමි'ති. ඉති අත්තභෙත්තු වා පරභෙත්තු වා අමිසකිඤ්චිකකභෙත්තු වා සමපජානමුසා භාසිතා හොති. පිසුනාවාවෝ³ ඛො පන හොති ඉතො සුත්තා අමුත්ත අකතාතා ඉමෙසං භෙදය, අමුත්ත වා සුත්තා ඉමෙසං අකතාතා අමුසං භෙදය, ඉති සමග්ගානං වා භෙත්තා⁴, භික්ඛානං වා අනුපදාතා, වග්ගාරුමො වග්ගරතො වග්ගනන්දී වග්ගකරණීං වාචං භාසිතා හොති. එරුසාවාවෝ⁵ ඛො පන හොති, යා සා වාචා අණ්ණකා⁶ කකකසා එරුසා පරකටුකා පරුහිසජ්ජති කොධසාමන්තා අසමාධි-සංවත්තනිකා, තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. සමපපලාපි ඛො පන හොති අකාලවාදී අභුතවාදී අනන්ධවාදී අධම්මවාදී අවිනයවාදී අනිධානවතීං වාචං භාසිතා හොති අකාලෙන අනපදෙසං අපරියන්තවතීං අනන්ධසංහිතං. එවරූපං හනෙන්, වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

කථං රූපං හනෙන්, වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති. ඉධ හනෙන්, එකච්චො ඉසාවාදං පහාය ඉසාවාද පටිච්චරතො හොති. සහග්ගතො වා පරිසග්ගතො වා සුභමඤ්ඤාගතො වා පුගමඤ්ඤාගතො වා රුජකුලමඤ්ඤාගතො වා අභිනිතො සක්ඛිපුට්ඨො 'එහමොහො පුරිස, යං ජානාසි තං 'වදෙහි'ති, සො අජානං වා අභ 'න ජානාමි'ති, ජානං වා අභ 'ජානාමි'ති, අපසංඝං වා අභ 'න පසංඝාමි'ති පසංඝං වා අභ 'පසංඝාමි'ති ඉති අත්තභෙත්තු වා පරභෙත්තු වා අමිසකිඤ්චිකකභෙත්තු වා සමප-ජානමුසා භාසිතා හොති. පිසුනං වාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිච්චරතො හොති ඉතො සුත්තා න අමුත්ත අකතාතා ඉමෙසං භෙදය අමුත්ත වා සුත්තා න ඉමෙසං අකතාතා අමුසං භෙදය, ඉති භික්ඛානං වා සක්ඛාතා සහිතානං වා අනුපදාතා, සමග්ගාරුමො සමග්ගරතො සමග්ගනන්දී සමග්ගකරණීං වාචං භාසිතා හොති. එරුසං වාචං පහාය එරුසාය වාචාය පටිච්චරතො හොති. යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමණීයා හදයභිගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා, තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. සමපපලාපං පහාය සමපපලාපා පටිච්චරතො හොති. කාලවාදී භුතවාදී අනන්ධවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතීං වාචං භාසිතා හොති කාලෙන සාපදෙසං පරියන්තවතීං අනන්ධසංහිතං එවරූපං හනෙන්, වච්ඡමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති.

1. සහගතො - සහා.
2. {පරිසගතො - සිමු.
පරිසාගතො - මජ්ඣං, PTS.
3. {පිසුණාවාවෝ - මජ්ඣං, සහා.
පිසුණාවාවෝ - සිමු, PTS.
4. භෙදෙතා - සහා.

5. එරුසාවාවෝ - සිමු, සහා,
6. කණ්ණකා - සිමු, මජ්ඣං.

වහන්ස, කෙනෙකු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනහුට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් මුසවා කියනසුලු වෙයි. සභායෙහි සිටියේ වෙවයි, ගම්පිරිස්හි සිටියේ වෙවයි, නැ මුළුයෙහි සිටියේ වෙවයි, සෙනින් මැද සිටියේ වෙවයි, රජකුලන් මැද සිටියේ වෙවයි, ඉදිරියට පමුණුවන ලද ව ' එම්බා පුරුෂය, එ, යමක් දන්හි නම් ඒ කියා ' යි සාක්ෂ්‍ය කොටපුළුවුණා ලද ව හේ නො දන්මින් හෝ ' දන්මි ' කියයි. දන්මින් හෝ ' නො දන්මි ' කියයි. නො දන්මින් හෝ ' දක්මි ' යි කියයි. දක්මින් හෝ ' නො දක්මි ' යි කියයි. මෙසේ ආත්මහෙතූයෙන් හෝ පරහෙතූ යෙන් හෝ අල්පමාත්‍ර අත්ලස් හේතූයෙන් හෝ දූත දූත මුසවා කියනු වෙයි. යළි මෙහි දී අසා එතැන දී මුත්තේ බිදුමට ඇසුවා කියනු වෙයි, එතැන දී හෝ අසා උන්ගේ බිදුමට මුතට ඇසුවා කියනු වේ යයි මෙසේ පිසුනුබස් ඇතියෝ වෙයි. මෙසේ සමග වුවත් හෝ බිඳිනුයේ බුන් ඇත්තනට හෝ අනුබල දෙනු වෙයි. වර්ගාරාම ව වර්ගරත ව වර්ගනාදි ව වර්ග කරන බස් බණනු වෙයි. යළි පරොස් බස් බණනු වෙයි : යම් බසෙක් සදෙස් වී ද කැකුළු වේ ද, පරොස් වේ ද, පරාභට මනොපදෙස ඇති කෙරේ ද, මෙරමා ගටනු වේ ද, ක්‍රොධාසන්න වේ ද, සමාධිසංවත්තනික නො වේ ද, එබඳු වාග් බණනු වෙයි. යළි පලස් ඇතියෝ වෙයි ; අකාලවාදී ව අභූතවාදී ව අතර්ථවාදී ව අධර්මවාදී ව අවිනයවාදී ව අකාලයෙහි සූත්‍රපදෙස නැති පර්‍යන්ත රහිත අතර්ථසංහිත ළෙහි නිදහනට නො නිසි බස් බණනු වෙයි. වහන්ස, මෙබඳු වාක්සමාවාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙති.

වහන්ස, කෙනෙකු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද යන් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් මුසවා හැරපියා මුසවායෙන් වැළැකියේ වෙයි. සභාගත ව වෙවයි, පර්ෂද්ගත ව වෙවයි, ඥාතිමධ්‍යගත ව වෙවයි, සුගමධ්‍යගත ව වෙවයි, රාජකුලමධ්‍යගත ව වෙවයි, ඉදිරියට පමුණුවන ලද්දේ ' හවත් පුරුෂය ' ඒ, යමක් දන්හි නම් ඒ කියව ' යි සාක්ෂ්‍ය විසින් පුළුවුණා ලද ව හේ නො දන්මින් හෝ ' නො දන්මි ' යි කියයි. දන්මින් හෝ ' දන්මි ' යි කියයි. නො දන්මින් හෝ ' නො දක්මි ' යි කියයි. දක්මින් හෝ ' දක්මි ' යි කියයි. මෙසේ ආත්මහෙතූයෙන් වෙවයි, පරහෙතූයෙන් වෙවයි ඇලුප් අල්ලස් මතුයෙකින් වෙවයි දූත දූත මුසවා නො කියනු වෙයි. පෙහෙසුන් හැරපියා පෙහෙසුන් බසින් වැළැකියේ වෙයි. මෙහි අසා මුත් බිඳිනු පිණිස එහි ලා නො කියනු වෙයි. එහි අසා හෝ උන් බිඳිනු පිණිස මුතට නො කියනු හෝ වෙයි. මෙසේ හෙදගතයන් සන්ධාන කරනුයේ හෝ සන්ධාන වුවනට අනුබල දෙනුයේ හෝ සමගාරාම ව සමගරත ව සමගනාදි ව සමග කරන බස් කියනු වෙයි. පරොස්බස් හැරපියා පරොස් බසින් වැළැකියේ වෙයි. යම් බසෙක් නිර්දෝෂ වේ ද, කනට සුව එළවා ද, ප්‍රමතීය වේ ද, හෘදයභිගම වේ ද, පුරවැසි වේ ද, බොහෝ දෙනාට කන්කලු වේ ද, බොහෝ දෙනා මන්වඩනු වේ ද, එබඳු බස් බණනු වෙයි. පලස් හැරපියා පලස්බසින් වැළැකියේ වෙයි. කාලවාදී ව භූතවාදී ව අර්ථවාදී ව ධර්මවාදී ව විනයවාදී ව සූත්‍රපදෙස සහිත පර්‍යන්ත ඇති අර්ථ සංහිත ළෙහි නිදහනට යන බස් කියනු වෙයි. වහන්ස, මෙබඳු වාක්සමාවාර සෙවුනහුට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති කුශලධර්මයෝ වැඩෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වර්ෂසමාචාරමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං වර්ෂසමාචාර”නති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

මනොසමාචාරමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තං ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මනොසමාචාරනති ඉති බො පනෙතං චුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති, ඵවරූපො මනොසමාචාරෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා බො භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, ඵවරූපො මනොසමාචාරෙ සෙවිතබ්බො.

කථං රූපං භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති: ඉධ භනෙත ඵකච්චො අභිඤ්ඤාසු හොති, යං තං පරස්ස පරචිතතුපකරණං, තං අභිඤ්ඤානා¹ හොති: ‘අහො වත යං පරස්ස, තං මම අස්සා’ති. ව්‍යාපනනචිත්තො බො පන හොති පදුට්ඨමනසංකප්පො: ‘ඉමෙ සත්තා හඤ්ඤානඤ්ඤා වා චර්ඤානඤ්ඤා වා උච්ඡිඤ්ඤානඤ්ඤා වා, විනස්සනඤ්ඤා වා, මා වා අභෙසුනති². ඵවරූපං භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති.

කථං රූපං භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති: ඉධ භනෙත, ඵකච්චො අනභිඤ්ඤාසු හොති: යං තං පරස්ස පරචිතතුපකරණං, තං නාභිඤ්ඤානා හොති: අහො වත යං පරස්ස, තං මම අස්සා’ති. අව්‍යාපනනචිත්තො බො පන හොති. අපදුට්ඨමනසංකප්පො: ‘ඉමෙ සත්තා අවෙරු අබ්‍යාපඤ්ඤා අනිඤ්ඤා සුඛිනො අත්තානං³ පරිහරන්තු’ති. ඵවරූපං භනෙත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති.

“මනොසමාචාරමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මනොසමාචාර”නති ඉති යං තං චුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චුත්තං.

චිත්තපාදමපහං⁴ භික්ඛවෙ, දුට්ඨධෙන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං චිත්තපාද”නති ඉති බො පනෙතං චුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච චුත්තං: යථාරූපං භනෙත, චිත්තපාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, කුසලා ධම්මා පරිභාසනති, ඵවරූපො චිත්තපාදෙ න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා බො භනෙත, චිත්තපාදං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛිනති, ඵවරූපො චිත්තපාදෙ සෙවිතබ්බො.

1. අභිඤ්ඤානා - PTS.

3 සුඛි අත්තානං - මජ්ඣිම.

2. මා අභෙසුනා වාති - ස්‍යා.

4 චිත්තපාදමපහං - සීමු, මජ්ඣිම.

“ මහණෙනි, මම වාක්සමාචාර ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතචාර ද අසෙවිතචාර ද ’ යි. එ ද වෙන වෙන වාක්සමාචාර වෙති ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදන ලද ද, මෙය තෙල විස්තර පිණිස වදන ලදි.

“ මහණෙනි, මම මනාස්මාචාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතචාර ද අසෙවිතචාර ද ’ යි. එ ද වෙන වෙන මනාස්මාචාර වෙති ’ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බසෙක් වදන ලද ද, තෙල කුමක් පිණිස වදන ලද්දේ යැ යත් : වහන්ස, යම්බදු මනාස්මාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබදු මනාස්මාචාරය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බදු මනාස්මාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබදු මනාස්මාචාරය සෙවිය යුතු ය.

වහන්ස, කෙබදු මනාස්මාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යා බහුල වෙයි, මෙරමා ගේ යම් පරගත කුෂ්ටිජනක උපකරණ ඇද්ද, ‘ පරා අයත් යමෙක් වෙ ද, ඒ මා සතු වෙ නම් මැනැවැ ’ යි මෙසේ එය අභිධ්‍යායෙන් බලනු වෙයි. විපත් සිත් ඇතියේ ‘ මේ සත්ත්වයෝ නැසෙත්වා, වධයට වැටෙත්වා, සිඳෙත්වා, වැනැසෙත්වා, නො වෙත්වා ’ යි මෙසේ ද්වේෂයෙන් දුෂ්ට මනාස්මාකල්ප ඇතියේ වෙයි. වහන්ස, මෙබදු මනාස්මාචාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙති.

වහන්ස, කෙබදු මනාස්මාචාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යා බහුල නො වෙයි, මෙරමා අයත් යම් පරායත්ත කුෂ්ටිජනක උපකරණ ඇද්ද, ‘ පරා අයත් යමක් ඇද්ද, ඒ මා සතු වෙව ’ යි මෙසේ එය අභිධ්‍යායෙන් නො බලනු වෙයි. අව්‍යාපන්න සිත් ඇතියේ ‘ මේ සත්ත්වයෝ අවෙර වුවාහු නිදුක් වුවාහු වාසන නැත්තාහු සුඛිත වුවාහු තමන් පරිහරණ කෙරෙත්ව ’ යි මෙසේ අප්‍රදුෂ්ට මනාස්මාකල්ප ඇත්තේ වෙයි. වහන්ස, මෙබදු මනාස්මාචාර සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙති.

“ මහණෙනි, මම මනාස්මාචාර ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතචාර ද අසෙවිතචාර ද ’ යි. එ ද වෙන වෙන මනාස්මාචාර වෙති ’ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය පිණිස වදන ලදි.

මහණෙනි, මම විත්තොත්පාදය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතචාර ද අසෙවිතචාර ද ’ යි. එ ද වෙන වෙන විත්තොත්පාද වෙති ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ තෙල බසෙක් වදන ලද ද, තෙල බස කුමක් පිණිස වදන ලද්දේ යැ යත් : වහන්ස, යම්බදු විත්තොත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබදු විත්තොත්පාදය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බදු විත්තොත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබදු විත්තොත්පාදය සෙවිය යුතු ය.

කථංරූපං භනෙත, විතතුපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති: ඉධ භනෙත, එකච්චො අභිඤ්ඤාසු හොති, අභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා විහරති. ව්‍යාපාදවා හොති, ව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. විහෙසවා හොති. විහෙසාසහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං භනෙත, විතතුපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති.

කථංරූපං භනෙත, විතතුපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති: ඉධ භනෙත එකච්චො අනභිඤ්ඤාසු හොති, අනභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා විහරති. අව්‍යාපාදවා හොති, අව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. අවිහෙසවා හොති, අවිහෙසාසහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං භනෙත විතතුපාදං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති.

“විතතුපාදමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං විතතුපාද”න්ති ඉති යං තං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චූත්තං.

“සඤ්ඤපට්ටාභමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපට්ටාභන්ති” ඉති ඛො පනෙතං චූත්තං භගවතා, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච චූත්තං: යථාරූපං භනෙත, සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, එවරූපො සඤ්ඤපට්ටාභො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපං ච ඛො භනෙත සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති. එවරූපො සඤ්ඤපට්ටාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං භනෙත, සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති: ඉධ භනෙත, එකච්චො අභිඤ්ඤාසු හොති. අභිඤ්ඤාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. ව්‍යාපාදවා හොති. ව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. විහෙසවා හොති. විහෙසාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං භනෙත, සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කථංරූපං භනෙත සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති: ඉධ භනෙත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාසු හොති, අනභිඤ්ඤාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අව්‍යාපාදවා හොති, අව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අවිහෙසවා හොති, අවිහෙසාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං භනෙත සඤ්ඤපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති.

“සඤ්ඤපට්ටාභමපහං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපට්ටාභන්ති” ඉති යං තං චූත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච චූත්තං.

“දිට්ඨිපට්ටාභමපහං¹ භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං දිට්ඨිපට්ටාභන්ති” ඉති ඛො පනෙතං චූත්තං භගවතා, කිඤ්ඤවතං පටිච්ච චූත්තං, යථාරූපං භනෙත දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො දිට්ඨිපට්ටාභො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවික්ඛන්ති එවරූපො දිට්ඨිපට්ටාභො සෙවිතබ්බො.

1. දිට්ඨිපට්ටාභමපාහං - සිමු, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වහන්ස, කෙබඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යා ඛ්‍යාත වෙයි. අභිධ්‍යා සහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. ව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි. ව්‍යාපාදසහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. චිත්තියා ඇතියේ වෙයි. චිත්තියාසහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. වහන්ස, මෙබඳු චිත්තෝත්පාදය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත්, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්.

වහන්ස, කෙබඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යා ඛ්‍යාත නො වෙයි. අනභිධ්‍යාසහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. අව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, අව්‍යාපාද සහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. අචිත්තියා ඇතියේ වෙයි, අචිත්තියාසහගත සිතින් වාස කෙරෙයි. වහන්ස, මෙබඳු චිත්තෝත්පාද සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

"මහණෙනි, මම චිත්තෝත්පාදයත් දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි. එ ද වෙන වෙන චිත්තෝත්පාද වෙති " යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදන ලද ද, මෙ බස තෙල විස්තරය පිණිස වදන ලදී.

"මහණෙනි, මම සංඥප්තිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි. හෙ ද වෙන වෙන සංඥප්තිලාභ යැ ' යි. මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බසෙක් වදන ලද ද, තෙල කුමක් පිණිස වදන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වූ සංඥප්තිලාභය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු සංඥප්ති ලාභය සෙවිය යුතු ය.

වහන්ස, කෙබඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යාලු වෙයි, අභිධ්‍යාසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. ව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, ව්‍යාපාදසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. චිත්තියා ඇතියේ වෙයි, චිත්තියාසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. වහන්ස, මෙබඳු සංඥප්ති ලාභය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත්, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. වහන්ස, කෙබඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් අනභිධ්‍යාලු වෙයි, අනභිධ්‍යාසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. අව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, අව්‍යාපාදසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. අචිත්තියා ඇතියේ වෙයි, අචිත්තියාසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. වහන්ස, මෙබඳු සංඥ ප්‍රතිලාභය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

"මහණෙනි, මම සංඥප්තිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය පිණිස වදන ලදී.

"මහණෙනි, මම දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි. එ ද වෙන වෙන දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ වෙති " යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බසෙක් වදන ලද ද, තෙල බස් කුමක් පිණිස වදන ලද්දේ ය යත් : වහන්ස, යම්බඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ යක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු දෘෂ්ටි ප්‍රතිලාභය සෙවිය යුතු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථංරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති: ඉධ භනෙත, එකච්චො ඵලංදිට්ඨිකො හොති: ‘නඤ්චි දිත්තං, නඤ්චි සිට්ඨං, නඤ්චි හුතං, නඤ්චි සුකච්චුක්ඛකචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, නඤ්චි අයං ලොකො, නඤ්චි පරො ලොකො, නඤ්චි මාතා, නඤ්චි පිතා, නඤ්චි සත්තා ඔපපාතිකා, නඤ්චි ලොකෙ සමණ්ණාගමණා සම්මඤ්ඤානා සම්මාපට්ටන්තා, යෙ ඉමස්සු ලොකං පරස්සු ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති: පච්චෙදෙන්නි’ති. ඵලරූපං භනෙත දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති? ඉධ භනෙත, එකච්චො ඵලංදිට්ඨිකො හොති: ‘අඤ්චි දිත්තං, අඤ්චි සිට්ඨං, අඤ්චි හුතං, අඤ්චි සුකච්චුක්ඛකචානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අඤ්චි අයං ලොකො, අඤ්චි පරො ලොකො, අඤ්චි මාතා, අඤ්චි පිතා, අඤ්චි සත්තා ඔපපාතිකා, අඤ්චි ලොකෙ සමණ්ණාගමණා සම්මඤ්ඤානා සම්මාපට්ටන්තා, යෙ ඉමස්සු ලොකං පරස්සු ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ති: පච්චෙදෙන්නි’ති. ඵලරූපං භනෙත, දිට්ඨිපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“දිට්ඨිපට්ටාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තස්සු අඤ්ඤාමඤ්ඤං දිට්ඨිපට්ටාභ”න්ති. ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“අත්තභාවපට්ටාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තස්සු අඤ්ඤාමඤ්ඤං අත්තභාවපට්ටාභ”න්ති. ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා කිස්සෙවනං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ඵලරූපො අත්තභාවපට්ටාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපං ච ඛො භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, ඵලරූපො අත්තභාවපට්ටාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති: සබ්බාපජ්ඣං භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං අභිනිබ්බන්තයතො අපරිනිට්ඨිතභාවාය අක්‍රසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං සෙවතො අක්‍රසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. අබ්බාපජ්ඣං භනෙත, අත්තභාවපට්ටාභං අභිනිබ්බන්තයතො පරිනිට්ඨිතභාවාය අක්‍රසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“අත්තභාවපට්ටාභමපභං භික්ඛවෙ, දුට්ඨෙවන වදුමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තස්සු අඤ්ඤාමඤ්ඤං අත්තභාවපට්ටාභ”න්ති. ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො අහං භනෙත භගවතා සබ්බිත්තෙන භාසිතස්ස විජාරොත අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵලං විජාරොත අත්ථං අජානාමිති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො ත්වං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සබ්බිත්තෙන භාසිතස්ස විජාරොත අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵලං විජාරොත අත්ථං අජානාමි.

වහන්ස, කෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් එවංදෘෂ්ටික වෙයි : දුන් දයැ විපාක නැත. යාග විපාක නැත. ප්‍රාසූණසත්කාර විපාක නැත. සුකෘතදෘෂ්කෘත කර්ම ඵල විපාක නැත. (පරලොවැ සිටුනාහට) මෙලොව නැත. (මෙලොවැ සිටුනා හට) පරලොව නැත. ඔවු නැත, පියා නැත, ව්‍යුහ වැ උපද්‍රව සත්ත්වයෝ නැත. යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් මෙලොව හා පරලොව හා තුමු විශිෂ්ටඥනයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට පවසත් ද, එබඳු වූ සමාග්ගික සමාක්ෂ්‍යප්‍රතිපත්ත මහණ බමුණු කෙනෙක් නැති 'යි කියා යි. වහන්ස, මෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත්, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. වහන්ස, කෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, මෙලොවැ එකෙක් එවංදෘෂ්ටික වෙයි : දුන් විපාක ඇත, යාගවිපාක ඇත, ප්‍රාසූණසත්කාරවිපාක ඇත, සුකෘතදෘෂ්කෘතකර්ම ඵල විපාක ඇත, මෙලොව ඇත, පරලොව ඇත, ඔවු ඇත, පියා ඇත, ව්‍යුහ වැ උපද්‍රව සත්ත්ව යෝ ඇත, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් මෙලොව හා පරලොව හා තුමු විශිෂ්ටඥනයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට පවසත් ද, සමාග්ගික සමාක්ෂ්‍යප්‍රතිපත්ත එබඳු මහණබමුණෝ ඇතැ ' යි කියා යි. වහන්ස, මෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්.

' මහණෙනි, මම දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. එ ද වෙන වෙන දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ වෙති ' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය පිණිස වදරන ලදී.

" මහණෙනි, මම ආත්මභාවප්‍රතිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි. හෙ ද වෙන වෙන ආත්මභාවප්‍රතිලාභ වෙති ' යි. මෙසේ භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බසෙක් වදරන ලද ද, තෙල බස් කුමක් පිණිස වදරන ලද්දේ යැ යත් : වහන්ස, යම්බඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යම්බඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභය සෙවිය යුතු ය.

වහන්ස, කෙබඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, යත් : වහන්ස, සද්ධම්මආත්මභාවප්‍රතිලාභය නිපදවනුවහට භවයන්ගේ පරිනිෂ්ටිකභාවය පිණිස අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. වහන්ස, කෙබඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : වහන්ස, අද්ධම්මආත්මභාවප්‍රතිලාභය නිපයනුවහට භවයන්ගේ පරිනිෂ්ටිකභාවය පිණිස අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

"මහණෙනි, මම ආත්මභාවප්‍රතිලාභය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතව්‍ය ද අසෙවි තව්‍ය ද ' යි. එ ද වෙන වෙන ආත්මභාවප්‍රතිලාභ වෙති ' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය පිණිස වදරන ලදී.

වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ අර්ථ මෙසේ විස්තර විසින් අවබෝධ කොට ගනිමි.

ශාරිපුත්‍රය, මැනැව, මැනැව. ශාරිපුත්‍රය, තෙපිමා විසින් සැකෙවින් වදළ විස්තර විසින් අර්ථවිභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ අර්ථ මනාකොට අවබෝධ කරන්නාව.

“කායසමාචාරමහං හික්ඛවෙ, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාචාර’නති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො කායසමාචාරො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො කායසමාචාරො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො පාණාතිපාතී භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථං රූපං සාරිපුත්ත, කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො පාණාතිපාතං පහාය -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත කායසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. “කායසමාචාරමහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි, තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං කායසමාචාරනති ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“වච්ඡසමාචාරමහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡසමාචාර’නති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා. කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාචාරො න සෙවිතබ්බො, යථාරූපං ච ඛො සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො වච්ඡසමාචාරො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො මුසාවාදී භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිච්චිතො භොති -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, වච්ඡසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“වච්ඡසමාචාරමහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි. තඤ්ච අඤ්ඤමඤ්ඤං වච්ඡසමාචාර’නති ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“මනොසමාචාරමහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි. තං ච අඤ්ඤමඤ්ඤං මනොසමාචාර’නති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්චෙතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො මනොසමාචාරො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, මනොසමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, එවරූපො මනොසමාචාරො සෙවිතබ්බො.

මහණෙනි, මම කායසමාවාරය ද දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි. එ ද වෙන වෙන කායසමාවාර වෙති ' යි මෙසේ මා විසින් තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු කායසමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු කාය සමාවාර නො සෙවිය යුතු ය. ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු කායසමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු කායසමාවාරය සෙවිය යුතු ය.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු කායසමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් පණ්ඩා කරනු වෙයි. . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු කායසමාවාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු කායසමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් පණ්ඩා හැරපියා . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු කායසමාවාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්. " ආරිපුත්‍රය, මම කායසමාවාර ද, දෙපරිද්දෙකින් කියමි : සෙවිතවා ද, අසෙවිතවා ද ' යි. එ ද වෙන වෙන කායසමාවාර වෙති " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් වදන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය පිණිස වදන ලදි.

" ආරිපුත්‍රය, මම වාක්සමාවාරය ද, සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙ පරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන වාක්සමාවාර වෙති " යි මෙසේ මා විසින් තෙල බසෙක් වදන ලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනා හට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වාක්සමාවාරය නො සෙවිය යුතු ය. තව ද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු වාක්සමාවාරය සෙවිය යුතු ය.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් මුසවා ඇත්තේ වෙයි. . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු වාක්සමාවාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති. කුශලධර්ම යෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු වාක්සමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් මුසවා හැර පියා මුසවායෙන් වැළැකුණේ වෙයි. . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු වාක්සමාවාර සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

" ආරිපුත්‍රය, මම වාක්සමාවාරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන වාක්සමාවාර යැ " යි මෙසේ මා විසින් යමක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා පවසන ලද්දේ ය.

" ආරිපුත්‍රය, මම මනස්සමාවාරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන මනස්සමාවාර යැ " යි මෙසේ මා විසින් තෙල (ඥානෙවිත්ති) කියන ලද. තෙල බස් කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු මනස්සමා වාරයක් සෙවුනා හට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබඳු මනස්සමාවාරය නො සෙවිය යුතු ය. තව ද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු මනස්සමාවාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, මෙබඳු මනස්සමා වාරය සෙවිය යුතු ය.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, මනෝසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාපු සොභී -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, මනෝසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි. කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, මනෝසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි. කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි. ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාපු සොභී -පෙ- එවරූපං සාරිපුත්ත, මනෝසමාචාරං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි.

“මනෝසමාචාරම්පහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං මනෝසමාචාර”නති ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“චිත්තපාදම්පහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං චිත්තපාදනති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි. කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, එවරූපො චිත්තපාදො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච ඛො සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, එවරූපො චිත්තපාදො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාපු සොභී, අභිඤ්ඤාසහගතෙන චේතසා විහරති. ව්‍යාපාදවා සොභී, ව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. විහෙසවා සොභී, විහෙසා සහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි. කථංරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාපු සොභී, අනභිඤ්ඤා-සහගතෙන චේතසා විහරති. අව්‍යාපාදවා සොභී, අව්‍යාපාදසහගතෙන චේතසා විහරති. අවිහෙසවා සොභී, අවිහෙසාසහගතෙන චේතසා විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත චිත්තපාදං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි.

“චිත්තපාදම්පහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තං ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං චිත්තපාද”නති ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“සඤ්ඤාපටිලාභම්පහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ඤා පටිලාභනති” ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤාපටිලාභං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, කුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, එවරූපො සඤ්ඤාපටිලාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපං ච ඛො සාරිපුත්ත, සඤ්ඤාපටිලාභං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසනානි, කුසලා ධම්මා අභිවංචිකානි, එවරූපො සඤ්ඤාපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු මනස්සමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යානු වෙයි. . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු මනස්සමාචාරය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති. කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත්.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු මනස්සමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ කිසිවෙක් අනභිධ්‍යානු වෙයි. . . . ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු මනස්සමාචාරය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති. කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්.

"ආරිපුත්‍රය, මම මනස්සමාචාරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන මනස්සමාචාර වෙති " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලද.

"ආරිපුත්‍රය, මම චිත්තෝත්පාදයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන චිත්තෝත්පාද යැ " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු චිත්තෝත්පාදය නො සෙවිය යුතු ය. තවද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු චිත්තෝත්පාදය සෙවිය යුතු.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යානු වෙයි, අභිධ්‍යා සහගත සිකිත් වෙසෙයි. ව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, ව්‍යාපාද සහගත සිකිත් වෙසෙයි. චිං-සා ඇතියේ වෙයි, චිං-සාසහගත සිකිත් වෙසෙයි. ආරිපුත්‍රය මෙබඳු චිත්තෝත්පාදය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙති. කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු චිත්තෝත්පාදයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ කිසිවෙක් අනභිධ්‍යානු වෙයි, අනභිධ්‍යාසහගත සිකිත් යුක්ත ව වෙසෙයි. අව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, අව්‍යාපාදසහගත සිකිත් වෙසෙයි. අචිං-සා ඇතියේ වෙයි, අචිං-සාසහගත සිකිත් වෙසෙයි. ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු චිත්තෝත්පාදය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

"ආරිපුත්‍රය, මම චිත්තෝත්පාදයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන චිත්තෝත්පාද යැ " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලදි.

"ආරිපුත්‍රය, මම සංඥප්තිලාභයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන සංඥප්තිලාභ වෙති " යි මෙසේ මා විසින් තෙල කරුණ කියන ලද, කුමක් සඳහා තෙල බස් කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු සංඥප්තිලාභය නො සෙවිය යුතු ය. තවද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු සංඥප්තිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු සංඥප්තිලාභය සෙවිය යුතු.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අභිඤ්ඤාං භොති, අභිඤ්ඤාසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. ව්‍යාපාදවා භොති, ව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. විහෙසවා භොති විහෙසා සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො අනභිඤ්ඤාං භොති, අනභිඤ්ඤා සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අව්‍යාපාදවා භොති, අව්‍යාපාදසහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. අවිහෙසවා භොති, අවිහෙසා-සහගතාය සඤ්ඤාය විහරති. එවරූපං සාරිපුත්ත, සඤ්ඤපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“සඤ්ඤපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං සඤ්ඤපටිලාභන්ති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

‘දුට්ඨිපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං දුට්ඨිපටිලාභන්ති’ ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං? යථාරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො දුට්ඨිපටිලාභො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො දුට්ඨිපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො එවංදුට්ඨිකො භොති : නත්ති දින්නං -පෙ- පච්චෙදෙනතිති. එවරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති : ඉධ සාරිපුත්ත, එකච්චො එවංදුට්ඨිකො භොති : අත්ති දින්නං, -පෙ-පච්චෙදෙනතිති. එවරූපං සාරිපුත්ත, දුට්ඨිපටිලාභං සෙවනො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති.

“දුට්ඨිපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. තඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං දුට්ඨිපටිලාභන්ති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

අත්තහාමපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත -පෙ- වුත්තං මයා, කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- න සෙවිතබ්බො, යථාරූපඤ්ඤා ඛො සාරිපුත්ත, අත්තහාමපටිලාභං -පෙ- අභිවක්ඛන්ති. එවරූපො අත්තහාමපටිලාභො සෙවිතබ්බො.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු සංඥප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් අභිධ්‍යානු වෙයි, අභිධ්‍යා සහගත සංඥයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. ව්‍යාපාද ඇත්තේ වෙයි, ව්‍යාපාදසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. චිඛිංසා ඇතියේ වෙයි, චිඛිංසාසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු සංඥප්‍රතිලාභය සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත්, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු සංඥප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ කිසිවෙක් අනභිධ්‍යානු වෙයි, අනභිධ්‍යා සහගත සංඥයෙන් යුක්ත ව වෙසෙයි. අව්‍යාපාද ඇතියේ වෙයි, අව්‍යාපාදසහගත සංඥයෙන් වෙසෙයි. අචිඛිංසා ඇතියේ වෙයි, අචිඛිංසාසහගත සිතීන් වෙසෙයි. ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු සංඥප්‍රතිලාභ සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

" ආරිපුත්‍රය, මම සංඥප්‍රතිලාභයක් සෙව්තවා ද අසෙව්තවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන සංඥප්‍රතිලාභ වෙති " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලදි.

" ආරිපුත්‍රය, මම දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙව්තවා ද අසෙව්තවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ වෙති " යි මෙසේ මා විසින් තෙල කරුණ කියන ලදි. කුමක් සඳහා තෙල කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය නො සෙවිය යුතු ය. තවද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය සෙවිය යුතු.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ එකෙක් මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි : දුන් දය එල විපාක නැත, . . . යම්, කෙනෙක් මෙ ලොවත් පරලොවත් මොනොවට දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දැනගනිත් ද, එබඳු සමාග්ගත සමාක්ෂප්‍රතිපත්ත මහණ බමුණු කෙනෙක් ලොවැ නැතැ ' යි. ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභය සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙත්, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, මෙලොවැ කිසිවෙක් මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි : දුන් දය එල විපාක ඇත, . . . යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් කුමු මොනොවට දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දැනගනිත් ද, එබඳු සමාග්ගත සමාක්ෂප්‍රතිපත්ත මහණබමුණෝ ලොවැ ඇතැ ' යි. ආරිපුත්‍රය, මෙබඳු දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්.

" ආරිපුත්‍රය, මම දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභයක් සෙව්තවා ද අසෙව්තවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන දෘෂ්ටිප්‍රතිලාභ වෙති " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලදි.

ආරිපුත්‍රය, මම ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් දෙපරිද්දෙකින් . . . මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, කුමක් සඳහා තෙල බස් කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු . . . නො සෙවිය යුතු. තවද ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභයක් . . . කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු ආත්මභාවප්‍රතිලාභය සෙවිය යුතු.

කථංරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- පරිභායනති: සච්ඡාපජ්ඣං සාරිපුත්ත,
-පෙ- පරිභායනති. කථංරූපං සාරිපුත්ත, -පෙ- අභිවංඤ්නති? අච්ඡාපජ්ඣං
සාරිපුත්ත, -පෙ- අභිවංඤ්නති. “අත්තභාවපටිලාභමපහං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි, තඤ්ච අඤ්ඤාමඤ්ඤාං
අත්තභාවපටිලාභනති” ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච
වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො සාරිපුත්ත, මයා සංඛිතතෙන භාසිතස්ස ඵලං විජ්ඣාරොන
අජො: දට්ඨබ්බො.

චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි. සොනච්ඤ්ඤායාං සද්දමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති
වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි භානච්ඤ්ඤායාං ගත්ථමපහං සාරි-
පුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ජ්ඣා විඤ්ඤායාං
රසමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි.
කායච්ඤ්ඤායාං ථොට්ඨබ්බමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවි-
තබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. මනෝවිඤ්ඤායාං ධම්මමපහං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි.

ඵලං වුත්තෙ අයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං ඵතදවොච: ඉමස්ස
ඛො අහං භනෙත, භගවතා සංඛිතතෙන භාසිතස්ස විජ්ඣාරොන අජං
අවිභ්ගතස්ස ඵලං විජ්ඣාරොන අජං අඤ්ඤානාමි:

‘චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤොතං
පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතො
අකුසලා ධම්මා අභිවංඤ්නති, කුසලා ධම්මා පරිභායනති. ඵවරූපං
චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං න සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ච ඛො භනෙත,
චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායනති. කුසලා
ධම්මා අභිවංඤ්නති. ඵවරූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතබ්බං.
චක්ඛුච්ඤ්ඤායාං රූපමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවිතබ්බමපි
අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච
වුත්තං.

‘සොනච්ඤ්ඤායාං සද්දමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති වදාමි: සෙවි-
තබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා.
කිඤ්ඤොතං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, සොනච්ඤ්ඤායාං සද්දං
සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවංඤ්නති. කුසලා ධම්මා පරිභායනති.
ඵවරූපො සොනච්ඤ්ඤායො: සද්දො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ච
ඛො භනෙත, සොනච්ඤ්ඤායාං සද්දං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා
පරිභායනති, කුසලා ධම්මා අභිවංඤ්නති, ඵවරූපො සොනච්ඤ්ඤායො:
සද්දො සෙවිතබ්බො. ‘සොනච්ඤ්ඤායාං සද්දමපහං සාරිපුත්ත, දුට්ඨොති
වදාමි: සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ ඉති යං තං වුත්තං භගවතා,
ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු . . . කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, ආරිපුත්‍රය, දුක් සහිත වූ . . . කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත්. ආරිපුත්‍රය, කෙබඳු . . . කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද යත් : ආරිපුත්‍රය, නිදුක් වූ . . . කුශලධර්මයෝ වැඩෙත්. ආරිපුත්‍රය මම ආත්මභාවප්‍රතිලාභයත් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. එ ද වෙන වෙන ආත්මභාවප්‍රතිලාභ වෙති " යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලදි.

ආරිපුත්‍රය, මා විසින් සැකෙවින් කියන ලද මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තර හෙයින් අර්ථ දත යුක්තේ යි.

ආරිපුත්‍රය, මම වක්ෂුර්විඥායෙන් දතයුතු රූපයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ස්‍රාණවිඥය ගන්ධයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ජිහ්වාවිඥය රසයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම කායවිඥය ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම මනෝවිඥය ධර්මයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආයුෂ්මත් ආරිපුත්‍රයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : ' වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද, විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නො කළ මේ භාෂිතයාගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දනිමි :

'ආරිපුත්‍රය, මම වක්ෂුර්විඥය රූපයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල වදරන ලද. කුමක් සඳහා තෙල බස් වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු වක්ෂුර්විඥය රූපයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු වක්ෂුර්විඥය රූපය නො සෙවිය යුතු ය. තවද වහන්ස, යම්බඳු වක්ෂුර්විඥය රූපයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු වක්ෂුර්විඥය රූපය සෙවිය යුතු ය. " ආරිපුත්‍රය, මම වක්ෂුර්විඥය රූපයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි " යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තර සඳහා වදරන ලදි.

'ආරිපුත්‍රය, මම ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බස් වදරන ලද. කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දය නො සෙවිය යුතු ය. යළි වහන්ස, යම්බඳු ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දය සෙවිය යුතු. ' ආරිපුත්‍රය, මම ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදි.

‘භානවිඤ්ඤායං ගක්ඛමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤානං පටිච්ච වුත්තං යථාරූපං භනෙත, භානවිඤ්ඤායං ගක්ඛං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඵවරූපො භානවිඤ්ඤායො ගඤ්ඤානං සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, භානවිඤ්ඤායං ගක්ඛං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඵවරූපො භානවිඤ්ඤායො ගඤ්ඤානං සෙවිතබ්බො. ‘භානවිඤ්ඤායං ගක්ඛමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඒව්භාවිඤ්ඤායං රසමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤානං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං භනෙත, ඒව්භාවිඤ්ඤායං රසං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඵවරූපො ඒව්භාවිඤ්ඤායො රසො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, ඒව්භාවිඤ්ඤායං රසං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඵවරූපො ඒව්භාවිඤ්ඤායො රසො සෙවිතබ්බො. ඒව්භාවිඤ්ඤායං රසමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘කායවිඤ්ඤායං ථොඨබ්බමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤානං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, කායවිඤ්ඤායං ථොඨබ්බං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. ඵවරූපො කායවිඤ්ඤායො ථොඨබ්බො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, කායවිඤ්ඤායං ථොඨබ්බං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, ඵවරූපො කායවිඤ්ඤායො ථොඨබ්බො සෙවිතබ්බො. ‘කායවිඤ්ඤායං ථොඨබ්බමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘මනොවිඤ්ඤායං ධම්මමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා, කිඤ්ඤානං පටිච්ච වුත්තං: යථාරූපං භනෙත, මනොවිඤ්ඤායං ධම්මං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති, කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, ඵවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා ඛො භනෙත, මනොවිඤ්ඤායං ධම්මං සෙවිතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති, කුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඵවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො. මනොවිඤ්ඤායං ධම්මමභං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදුමි: සෙවිතබ්බමි අසෙවිතබ්බමි’ති ඉති යං තං වුත්තං භගවතා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමිං ඛො අහං භනෙත භගවතා සම්බුද්ධො භාසිතං විජාරො අත්ථං අවිභ්භාසං ඵම්මං විජාරො අත්ථං අඤ්ඤාමිති

'ආරිපුත්‍රය, මම ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල වදරන ලද. තෙල බස් කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද එබඳු ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යළි යම්බඳු ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධය සෙවිය යුතු. 'ආරිපුත්‍රය, මම ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදි.

'ආරිපුත්‍රය, මම ජිත්වාච්ඤෙය රසයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල වදරන ලද. තෙල බස් කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු ජිත්වාච්ඤෙය රසයක් සෙවුනාහට අකුශල ධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු ජිත්වාච්ඤෙය රසය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යළි යම්බඳු ජිත්වාච්ඤෙය රසයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු ජිත්වාච්ඤෙය රසය සෙවිය යුතු. ආරිපුත්‍රය, මම ජිත්වාච්ඤෙය රසයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදි.

'ආරිපුත්‍රය, මම කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවායක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බස් වදරන ලදි. තෙල කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවායක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවාය නො සෙවිය යුතු ය. යළි වහන්ස, යම්බඳු කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවායක්, සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවාය සෙවිය යුතු. 'ආරිපුත්‍රය, මම කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටවායක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදි.

'ආරිපුත්‍රය, මම මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල බස් වදරන ලද, තෙල කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු මනෝවිඥෙය ධර්මය නො සෙවිය යුතු ය. යළි වහන්ස, යම්බඳු මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු මනෝවිඥෙය ධර්මය සෙවිය යුතු. 'ආරිපුත්‍රය, මම මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි' යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් යම් බසෙක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදි.

වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ ධර්මයා හේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දැනිමි' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො භිං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා සඛිතිතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං වින්දාරෙන අත්ථං අඡානාසි.

‘වන්ඛුච්ඤෙඤායං රූපමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං : යථාරූපං සාරිපුත්ත -පෙ- න සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ඤා ඛො සාරිපුත්ත, -පෙ- අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං මයා, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්ති.

‘සොතච්ඤෙඤායං සද්දමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත සොතච්ඤෙඤායං සද්දං සෙවනො අකුසලා ධම්මා අභිවිඤ්ඤති. කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති. එවරූපො සොතච්ඤෙඤායො සද්දො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො සොතච්ඤෙඤායො සද්දො සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ඝාතච්ඤෙඤායො ගඤ්ඤා න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ඝාතච්ඤෙඤායො ගඤ්ඤා සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ජිට්ඨාච්ඤෙඤායො රසො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො ජිට්ඨාච්ඤෙඤායො රසො සෙවිතබ්බො. එවරූපො කායච්ඤෙඤායො ථොට්ඨබ්බො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො කායච්ඤෙඤායො ථොට්ඨබ්බො සෙවිතබ්බො -පෙ-.

මනොච්ඤෙඤායං ධම්මමපභං සාරිපුත්ත -පෙ- එවරූපො මනොච්ඤෙඤායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො -පෙ- එවරූපො මනොච්ඤෙඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො. ‘මනොච්ඤෙඤායං ධම්මමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි’ති ඉති යං තං වුත්තං මයා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො සාරිපුත්ත, මයා සඛිතිතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං වින්දාරෙන අත්ථො දට්ඨබ්බො.

ච්චරමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. පිණ්ඩපාතමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. සෙනාසනමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ගාමමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. නිගමමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. නගරමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. ජනපදමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි. සුත්තලමපභං සාරිපුත්ත, දුච්ඛෙත වදාමි : සෙවිතබ්බමපි අසෙවිතබ්බමපි.

එවං වුත්තො අයස්මා සාරිපුත්තො ගගවන්තං එතදවොච : ‘ඉමස්ස ඛො අභං ගන්තො, ගගවතා සඛිතිතෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස එවං වින්දාරෙන අත්ථො අඡානාමි :

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාධු සාධු ආරිපුත්‍රය, මැනැවැ ආරිපුත්‍රය, තෙපි මා විසින් සැකෙවින් දෙසන ලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දන්නාව.

“ ආරිපුත්‍රය, මම චක්ඡුර්විඥෙය රූපයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ මා විසින් තෙල කියන ලද, තෙල බස් කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බදු . . . නො සෙවිය යුතු ය. යළි ආරිපුත්‍රය, යම්බදු . . . අසෙවිතව්‍ය ද ' යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා කියන ලද ' යි.

' ආරිපුත්‍රය, මම ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ මා විසින් තෙල පවසන ලද, තෙල කුමක් සඳහා පවසන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බදු ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දයක් සෙවුනාහට අකුලලධර්මයෝ වැඩෙත් කුලලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබදු ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දය නො සෙවිය යුතු. . . . එබදු ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දය සෙවිය යුතු . . . එබදු ස්ප්‍රාණවිඥෙය ගන්ධය නො සෙවිය යුතු ය . . . එබදු ස්ප්‍රාණවිඥෙය ගන්ධය සෙවිය යුතු. . . . එබදු ජීව්වාචිඥෙය රසය සෙවිය යුතු. . . . එබදු කායවිඥෙය ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය නො සෙවිය යුතු ය. . . . එබදු කාය විඥෙය ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යය සෙවිය යුතු. . . .

ආරිපුත්‍රය, මම මනෝ විඥෙය ධර්මයක් . . . එබදු මනෝවිඥෙය ධර්මය නො සෙවිය යුතු ය, . . . එබදු මනෝවිඥෙය ධර්මය සෙවිය යුතු. ආරිපුත්‍රය මම මනෝවිඥෙය ධර්මයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි ' යි මෙසේ මා විසින් යම් බසෙක් පවසන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා පවසන ලදි.

ආරිපුත්‍රය, මා විසින් සැකෙවින් පවසන ලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කරන ලද මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දත යුත්තේ යි.

ආරිපුත්‍රය, මම චිවරයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම පිණ්ඩපාතයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ඔයනාසනයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ග්‍රාමයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම නියම්ගමක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම නගරයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම ජනපදයක් සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි. ආරිපුත්‍රය, මම පුද්ගල ද සෙවිතව්‍ය ද අසෙවිතව්‍ය ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආයුෂ්මත් ආරිපුත්‍රයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : ' වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද, විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දනගනිමි :

ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවි-
තබ්බමපි'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං භගවතා. කිඤ්ඤාතං පටිච්ච
වුත්තං. යථාරූපං භනෙත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති,
කුසලා ධම්මා පරිභාසන්ති. ඵචරූපං ච්චරං න සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ඤා
ඛො භනෙත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභාසන්ති, කුසලා
ධම්මා අභිවක්ඛන්ති. ඵචරූපං ච්චරං සෙවිතබ්බං. ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බමපි'ති ඉති යං තං වුත්තං
භගවතා ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

පිණ්ඩපාතම්ප'හං සාරිපුත්ත දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං පටිච්ච
වුත්තං. සෙනාසනම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං. ගාමම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං. නිගමම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං. නගරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං. ජනපදම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං. පුග්ගලම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි -පෙ- ඉදමෙතං
පටිච්ච වුත්තං.

ඉමස්ස ඛො අහං භනෙත, භගවතා සඬඛිතෙතන භාසිතස්ස
විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵලං විජාරෙන අත්ථං ආජානාමිති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛො නිං සාරිපුත්ත, ඉමස්ස මයා
සඬඛිතෙතන භාසිතස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභත්තස්ස ඵලං විජාරෙන
අත්ථං ආජානාමි.

'ච්චරම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවි-
තබ්බමපි'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා, කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං :
යථාරූපං සාරිපුත්ත, ච්චරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති
-පෙ- පටිච්ච වුත්තං. පිණ්ඩපාතම්ප'හං සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි :
සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බමපි'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං මයා
කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපඤ්ඤා සාරිපුත්ත, පිණ්ඩපාතං සෙවතො
අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති -පෙ- ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. සෙනාසනම්ප'හං
සාරිපුත්ත, දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බමපි'ති -පෙ-
ඵචරූපං සෙනාසනං න සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපං සෙනාසනං
සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපො ගාමො න සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපො
ගාමො සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපො නිගමො න සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵච-
රූපො නිගමො සෙවිතබ්බො -පෙ- ඵචරූපං නගරං න සෙවිතබ්බං -පෙ-
ඵචරූපං නගරං සෙවිතබ්බං -පෙ- ඵචරූපො ජනපදෙ න සෙවිතබ්බො
-පෙ- ඵචරූපො ජනපදෙ සෙවිතබ්බො -පෙ- 'පුග්ගලම්ප'හං සාරිපුත්ත,
දුට්ඨෙත වදාමි : සෙවිතබ්බෙට්ඨි අසෙවිතබ්බමපි'ති ඉති ඛො පනෙතං
වුත්තං මයා, කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං. යථාරූපං සාරිපුත්ත, පුග්ගලං
සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවක්ඛන්ති -පෙ- ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

“ආරිපුත්‍රය, මම චිවරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි” යි මෙසේ භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් තෙල වදරන ලද, තෙල භාෂිතය කුමක් සඳහා වදරන ලද ද යත් : වහන්ස, යම්බඳු චිවරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කුශල ධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, එබඳු චිවරය නො සෙවිය යුතු ය. වහන්ස, යළි යම්බඳු චිවරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, කුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, එබඳු චිවරය සෙවිය යුතු. ‘ආරිපුත්‍රය, මම චිවරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි’ යි මෙසේ භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් යම් භාෂිතයක් වදරන ලද ද, මෙය තෙල විස්තරය සඳහා වදරන ලදී.

ආරිපුත්‍රය, මම පිණ්ඩපාතයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම ශයනාසනයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම ග්‍රාමයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම භිගමයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම නගරයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම ජනපදයක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම පුද්ගලයාක් දෙපරිද්දෙකින් කියමි, . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී.

වහන්ස, මම භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් වදරන ලද, විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දැනගනිමි.

සාධු සාධු ආරිපුත්‍රය, මැනවැ ආරිපුත්‍රය, තෙපි මා විසින් සැකෙවින් කියන ලද, විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නො කළ මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථය දන්නාව.

ආරිපුත්‍රය, මම චිවරයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි යි මෙසේ මා විසින් තෙල කියන ලද, තෙල බස් කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු චිවරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද . . . තෙල සඳහා කියන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම පිණ්ඩපාතයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි’ යි මෙසේ මා විසින් තෙල බස් කියන ලද. තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු පිණ්ඩපාතයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද . . . තෙල සඳහා කියන ලදී. ආරිපුත්‍රය, මම ශයනාසනයක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි’ යි . . . මෙබඳු ශයනාසනය නො සෙවිය යුතු ය . . . මෙබඳු ශයනාසනය සෙවිය යුතු, . . . මෙබඳු ග්‍රාමය නො සෙවිය යුතු ය . . . මෙබඳු ග්‍රාමය සෙවිය යුතු. . . . මෙබඳු භිගමය නො සෙවිය යුතු ය . . . මෙබඳු භිගමය සෙවිය යුතු, . . . මෙබඳු නගරය නො සෙවිය යුතු ය . . . මෙබඳු නගරය සෙවිය යුතු, . . . මෙබඳු ජනපදය නො සෙවිය යුතු ය . . . මෙබඳු ජනපදය සෙවිය යුතු, . . . ‘ආරිපුත්‍රය, මම පුද්ගලයාක් සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද ‘යි දෙපරිද්දෙකින් කියමි’ යි මෙසේ තෙල බස් මා විසින් පවසන ලද, තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ආරිපුත්‍රය, යම්බඳු පුද්ගලයාකු සෙවුනා හට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද . . . තෙල සඳහා වදරන ලදී.

ඉමස්ස බො සාරිපුත්ත, මයා සබ්බිකේතනන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිහත්තස්ස¹ ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං දුරිඨබ්බො.

සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, ඛතතීයා ඉමස්ස මයා සබ්බිකේතනන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං සබ්බසානම්ප'ස්ස ඛතතීයානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය. සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, බ්‍රාහ්මණා-පෙ-වේස්සා-පෙ-සබ්බෙපි චෙ සාරිපුත්ත, සුඤ්ඤා ඉමස්ස මයා සබ්බිකේතනන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං. සබ්බසානම්ප'ස්ස සුඤ්ඤානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය සද්දෙවකොපි චෙ සාරිපුත්ත, ලොකො සමාරකො සමුහමකො සංඝමණ්ඩ්‍රාහමණී පජා සද්දෙවමනුස්සා ඉමස්ස මයා සබ්බිකේතනන භාසිතස්ස ඵලං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානෙය්‍යං. සද්දෙවකස්සපිස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සමුහමකස්ස සංඝමණ්ඩ්‍රාහමණීයා පජාය සද්දෙවමනුස්සාය දීඝරත්තං හිතාය සුඛායාති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනො ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බසුතනං වතුන්ථං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඥාතීන්, මා විසින් සැකෙවින් දෙසන ලද විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නො කරන ලද මේ භාෂිතයා ගේ මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථ දක්වනු.

ඥාතීන්, ඉදින් හැම ක්ෂත්‍රියයෝ මා විසින් සැකෙවින් දෙසන ලද මේ ධර්මපරියායා මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථ දන්තාහු නම්, හැම ක්ෂත්‍රියයානට දීර්ඝරාත්‍රයෙහි භික්ෂු පිණිස සුව පිණිස වන්නේය. ඥාතීන්, හැම බ්‍රාහ්මණයෝ . . . වෛශ්‍යයෝ . . . ඥාතීන්, ඉදින් හැම ශුද්‍රයෝ මා විසින් සැකෙවින් දෙසන ලද මේ ධර්මපරියායා මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථ දන්තාහු නම්, හැම ශුද්‍රයානට දීර්ඝරාත්‍රයෙහි භික්ෂුට සුවයට වන්නේය. ඥාතීන්, ඉදින් සමාරක සබ්බමක සදෙවක ලොක ද, දෙවිමිනිසුන් සහිත ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් සහිත ප්‍රජාව මා විසින් සැකෙවින් දෙසන ලද මේ ධර්මපරියායා මෙසේ විස්තරයෙන් අර්ථ දන්තාහු නම්, මරුන් සහිත බමුන් සහිත සදෙවක ලොකයට ද, දෙවිමිනිසුන් සහිත මහණ බමුණන් සහිත ප්‍රජාවට ද දීර්ඝරාත්‍රයෙහි භික්ෂුට සුවයට වන්නේය යි වදනු සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සෙවිතව්‍යාසෙවිතව්‍යා ධර්මපරියායා වදනු සේක. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් ඥාතීන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කළ සේකැ ' යි.

සතරවැනි සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ සූත්‍ර යි

3 2. 5

බහුබාතුක සුන්‍ය

එවිට මේ සුන්‍ය: එකං සමයං භගවා සාවිජ්ජිං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එතදවොච:

යාති කාතිථි භික්ඛවෙ, භයාති උපපජ්ජනති, සබ්බාති තාති බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙථි උපද්දවො උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙථි උපසංගො උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නලාගාරො වා තිණ්ණාරො වා¹ අභිඤ්ඤානා² කුටාගාරානිපි දහති³ උලුචිතතාවලිතතාති තිවාතාති චුසිතභග්ගාති⁴ පිතිතවාතපානාති. එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යාති කාතිථි භයාති උපපජ්ජනති, සබ්බාති තාති බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. යෙ කෙථි උපසංගො උපපජ්ජනති, සබ්බෙ තෙ බාලතො උපපජ්ජනති නො පණ්ඩිතතො. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, සප්පට්ඨංගො බාලො අප්පට්ඨංගො පණ්ඩිතො. සඋපද්දවො බාලො අනුපද්දවො පණ්ඩිතො. සඋපසංගො බාලො අනුපසංගො පණ්ඩිතො. නත්ථි භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතතො භයං. නත්ථි පණ්ඩිතතො උපද්දවො. නත්ථි පණ්ඩිතතො උපසංගො. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, * එවිට සික්ඛිතබ්බං: පණ්ඩිතා භවිස්සාම විමංසකාති⁵, එවිට හි වො භික්ඛවෙ සික්ඛිතබ්බන්ති.

එවිට ටුතෙත ආයස්මා ආනන්දො භගවතං එතදවොච: කිත්තාවතා හු ඛො භනෙත, පණ්ඩිතො භික්ඛු විමංසකොති අලං වචනායා'ති.

යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු බාතුකුසලො ච හොති, ආයතන-කුසලො ච හොති, පට්ඨවසනුප්පාදකුසලො ච හොති, ධානාධාන-කුසලො ච හොති. එතතාවතා ඛො ආනන්ද, පණ්ඩිතො භික්ඛු විමංසකොති අලං වචනායාති.

කිත්තාවතා පන භනෙත, බාතුකුසලො භික්ඛුති අලං වචනායාති.

අට්ඨාරස ඛො ඉමා ආනන්ද, බාතුසො: චක්ඛුබාතු රූපබාතු චක්ඛු-විඤ්ඤාණබාතු, සොතබාතු සද්දබාතු සොතවිඤ්ඤාණබාතු, ඤානබාතු ගතිබාතු ඤානවිඤ්ඤාණබාතු, ජ්ඣාබාතු රසබාතු ජ්ඣාවිඤ්ඤාණබාතු කායබාතු ථොට්ඨබ්බබාතු කායවිඤ්ඤාණබාතු මනොබාතු ඛම්මබාතු මනොවිඤ්ඤාණබාතුති. ඉමා ඛො ආනන්ද, අට්ඨාරස බාතුසො යතො ජානාති පස්සති, එතතාවතාපි ඛො ආනන්ද, බාතුකුසලො භික්ඛුති අලං වචනායාති.

1. නලාගාර වා තිණ්ණාර වා - සිමු, මජ්ඣං.
 2. අභිඤ්ඤානො - ස්‍යා, මජ්ඣං. 4. චුසිතභග්ගාති - සිමු, මජ්ඣං.
 3. ධහති - සිමු. 5. පණ්ඩිතා භවිස්සාමාති - ස්‍යා.
- * එවිට සික්ඛිතබ්බං' ඉති පොත්තෙසු න දියාති.

3. 2. 5

බහුධාතුක සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සම්පයෙහි ජේතවන නම් අනේවාසි මහසිටුහු ගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි'යි හික්ෂුන් ඇමතු සේක. ' වහන්සැ'යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල බහුධාතුක සුත්‍ර වදළ සේක.

මහණෙනි, යම් කිසි භය කෙනෙක් උපද්‍යාහු ද එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. යම් කිසි උපද්‍රව කෙනෙක් උපද්‍යාහු ද, එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. යම් කිසි උපසාෂ්ටාකාරයෝ උපද්‍යාහු ද, එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. මහණෙනි, ගීති ඇවිළුගත් නළ (බට) සෙවෙතිගෙයක් වෙවයි තණ සෙවෙති ගෙයක් වෙවයි ඇතුළත පිටත සුණු පිරියම් කළ වැළැහු වාත ප්‍රවේශ ඇති පැහැසු දොර කවුරු ඇති පියු වාතපාන ඇති කුරුගෙවලු යම් සේ දවා ද, එසෙයින් මැ මහණෙනි, යම් කිසි භය කෙනෙක් උපද්‍යාහු ද එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. යම් කිසි උපද්‍රව කෙනෙක් උපද්‍යාහු ද එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. යම් කිසි උපසාෂ්ටාකාරයෝ උපද්‍යාහු ද එ හැම බාලයා නිසා උපදිති, පණ්ඩිතයා නිසා නුපදිත්. මහණෙනි, මෙසේ බාල සප්තභය වෙයි, පණ්ඩිත අප්තභය වේ. බාල උපද්‍රව සහිත වෙයි, පණ්ඩිත අනුපද්‍රව වේ. බාල උපසර්ග සහිත වෙයි, පණ්ඩිත අනුපසර්ග වේ. මහණෙනි, පණ්ඩිතයා නිසා භයෙක් නැත, පණ්ඩිතයා නිසා උපද්‍රවයෙක් නැත, පණ්ඩිතයා නිසා උපසර්ගයෙක් නැත්. එ හෙයින් මහණෙනි, මෙහි ලා පණ්ඩිත වන්නම් හ. විමංසක වන්නම්'යි මෙසේ හික්ෂිය යුතු. මහණෙනි. තොප විසින් මෙසේ ම හික්ෂිය යුතු යයි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආනන්දයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ : වහන්ස, කිපමණෙකින් මහණ පණ්ඩිත යැ විමංසක යැ යි කියන්නට හිසි වේදයි.

ආනන්දය, මහණ යම් භයකින් ධාතු කුශල වේද, ආයතනකුශල වේද, ප්‍රතික්ෂා සමුත්පාද කුශල වේ ද, ස්ථානාස්ථානකුශල වේ ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් මහණ පණ්ඩිත යැ විමංසක යැ යි කියන්නට හිසි වේ යයි.

යළි වහන්ස, කිපමණෙකින් ධාතුකුශල මහණැයි කියන්නට හිසි වේ ද, යි.

ආනන්දය, මේ අටළොස් ධාතු කෙනෙක් වෙති; වක්ෂුර්ධාතු රූප ධාතු වක්ෂුර්විඤ්ජනාධාතු යැ, ශ්‍රොත්‍රධාතු ශබ්ද ධාතු ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ජනාධාතු යැ, ස්පර්ශ ධාතු ගන්ධධාතු ස්පර්ශවිඤ්ජනාධාතු යැ, ජිහ්වාධාතු රස ධාතු ජිහ්වාවිඤ්ජනාධාතු යැ, කායධාතු ස්ප්‍රෂ්ටවාධාතු කායවිඤ්ජනාධාතු යැ, මනෝධාතු ධර්මධාතු මනෝවිඤ්ජනාධාතු යි. ආනන්දය, යම් භයකින් මේ අටළොස් ධාතුන් දනී ද, දකී ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් ධාතුකුශල මහණැයි කියන්නට හිසි වේ යයි.

සියා පන හනෙන, අඤ්ඤපි පරියායො යථා බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා ආනන්ද, ඡසිමා ආනන්ද, බාතුයො: පඨවිබාතු ආපොබාතු තෙජෝබාතු වායොබාතු ආකාශබාතු විඤ්ඤාණබාතු. ඉමා ඛො ආනන්ද, ඡ බාතුයො යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතාපි ඛො ආනන්ද බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා පන හනෙන, අඤ්ඤපි පරියායො යථා බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා ආනන්ද, ඡසිමා ආනන්ද, බාතුයො: සුඛබාතු දුක්ඛබාතු සොම-නස්සබාතු දොමනස්සබාතු උපෙක්ඛාබාතු අවිජ්ජාබාතු. ඉමා ඛො ආනන්ද, ඡ බාතුයො යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතාපි ඛො ආනන්ද, බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා පන හනෙන, අඤ්ඤපි පරියායො යථා බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා ආනන්ද, ඡසිමා ආනන්ද, බාතුයො: කාමබාතු නෙක්ඛම්මබාතු ව්‍යාපාදබාතු අව්‍යාපාදබාතු විහිංසාබාතු අවිහිංසාබාතු¹ ඉමා ඛො ආනන්ද, ඡ බාතුයො යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතාපි ඛො ආනන්ද, බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා පන හනෙන, අඤ්ඤපි පරියායො යථා බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා ආනන්ද, තිස්සො ඉමා ආනන්ද, බාතුයො: කාමබාතු රූපබාතු අරූපබාතු. ඉමා ඛො ආනන්ද, තිස්සො බාතුයො යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතාපි ඛො ආනන්ද, බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා පන හනෙන, අඤ්ඤපි පරියායො යථා බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

සියා ආනන්ද, ද්වෙ ඉමා ආනන්ද, බාතුයො: සංඛිතා ව බාතු අසංඛිතා ව බාතු. ඉමා ඛො ආනන්ද, ද්වෙ බාතුයො යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතාපි ඛො ආනන්ද, බාතුකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

කිත්තාවතා පන හනෙන, ආයතනකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

ඡ ඛො පනිමාති ආනන්ද, අජ්ඣත්තිකඛාගිරුති ආයතනානි: චක්ඛුං වෙච්ඡ² රූපා ව්³, සොතඤ්ච සඤ්ච⁴, ඝාතඤ්ච ගඤ්ච⁵, ජීව්හා ව රසා ව, කායො ව ථොට්ඨබ්බො ව්⁶, මනො ව ධම්මො ව. ඉමානි ඛො ආනන්ද, ඡ අජ්ඣත්තිකඛාගිරුති ආයතනානි යනො ජානාති පස්සති. එත්තාවතා ඛො ආනන්ද, ආයතනකුසලො හික්ඛුති අලං වචනායාති.

1. විභෙසාබාතු අවිභෙසාබාතු - PTS.

2. චක්ඛු වෙච්ඡ - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. සඤ්ච ව - PTS.

4. ථොට්ඨබ්බො ව - PTS.

5. රූපඤ්ච - PTS.

6. ගඤ්ච ව - PTS.

යළි වහන්ස, යම් කරුණෙකින් බාහුකුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේද, එබඳු අත් කරුණකු වන්නේ දැයි.

ආනන්දය, වන්නේය. ආනන්දය, මේ බාහුකු සදෙනෙක් වෙති ; පෘථුවිධාන යැ, අබ්බානු යැ, තෙජොධානු යැ, වායුධානු යැ, ආකාශධානු යැ, විඤ්ඤාධානු යි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ ඡේදධානුන් දැනී ද, දකී ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් බාහුකුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යයි.

යළි වහන්ස, යම් කරුණෙකින් බාහුකුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ ද, එබඳු අත් කරුණකු වන්නේ දැයි.

ආනන්දය, වන්නේය. ආනන්දය, මේ බාහුකු සදෙනෙක් වෙති: සුඛධානු යැ දුඃඛධානු යැ සංඝමනසාධානු යැ දොර්මනසාධානු යැ උපෙක්ඛාධානු යැ අවිද්‍යාධානු යයි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ ඡේදධානුන් දැනී ද, දකී ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් බාහු කුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යයි.

යළි වහන්ස, යම් කරුණෙකින් බාහු කුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ ද, එබඳු අත් කරුණකු වන්නේ දැයි.

ආනන්දය, වන්නේය. ආනන්දය, මේ බාහුකු සදෙනෙක් වෙති : කාමධානු යැ නෙක්ඛම්මධානු යැ ව්‍යාපාදධානු යැ අව්‍යාපාදධානු යැ විභිංසාධානු යැ අවිභිංසාධානු යි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ ඡේද ධානුන් දැනී ද දකී ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් බාහුකුල මහණැ යි කියන්නට නිසි වේ යයි.

යළි වහන්ස, යම් කරුණෙකින් බාහුකුල මහණැ යි කියන්නට නිසි වේ ද, එබඳු අත් කරුණකු වන්නේ ද යි.

වන්නේ ය ආනන්දය, ආනන්දය, මේ බාහුකු තිදෙනෙක් වෙති : කාමධානුයැ රූප ධානු යැ අරූප ධානු යි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ තුන් ධානුන් දැනී ද දකී ද ආනන්දය මෙතෙකින් බාහුකුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යැයි.

යළි වහන්ස, යම් කරුණෙකින් බාහු කුල මහණැ යි කියන්නට නිසි වේ ද, එබඳු අත් කරුණකු වන්නේ ද යි.

වන්නේය, ආනන්දය, ආනන්දය, මේ බාහුකු දෙදෙනෙක් වෙති : සඨම්ම ධානු ද අසඨම්ම ධානු දැයි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ දෙ ධානුන් දැනී ද දකී ද, මෙතෙකින් බාහු කුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යැයි.

යළි වහන්ස, කීර්මණෙකින් ආයතනකුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ ද යි.

ආනන්දය, මේ අධ්‍යාත්මික බාහ්‍ය වූ ආයතනයෝ සදෙනෙක් වෙති: ඇස ද රූපයෝ ද කන ද ශබ්දයෝ ද නැඟුය ද ගන්ධයෝ ද දිව ද රසයෝ ද කය ද සප්තව්‍යායෝ ද යිත ද ධර්මයෝ ද යි. ආනන්දය, යම් කරුණෙකින් මේ ආධ්‍යාත්මික බාහ්‍ය වූ ඡේදයතනයන් දැනී ද, දකී ද, ආනන්දය, මෙතෙකින් ආයතන කුල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යැයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කිත්තාවතා පන භනෙත, පටිච්චසමුප්පාදකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

ඉධානන්ද, හික්ඛු ඵලං පජානාති : ඉමසමිං සති ඉදං හොති. ඉමස්සුප්පාද ඉදං උපපජ්ජති. ඉමසමිං අසති ඉදං න හොති. ඉමස්ස නිරෝධා ඉදං නිරුජ්ඣති, යදිදං අවිජ්ජා පච්චයා සංඛාරා, සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතන-පච්චයා ඵසො, ඵසාපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදානපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සුපායාසා සමාවනති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛක්ඛස්ස සමුදයො හොති. අවිජ්ජයනෙව අසෙසවිරහනිරෝධා සංඛාරනිරෝධො, සංඛාරනිරෝධා විඤ්ඤාණ-නිරෝධො, විඤ්ඤාණනිරෝධා නාමරූපනිරෝධො, නාමරූපනිරෝධා සලායතනනිරෝධො, සලායතනනිරෝධා ඵසානිරෝධො, ඵසානිරෝධා වේදනානිරෝධො, වේදනානිරෝධා තණ්හානිරෝධො, තණ්හානිරෝධා උපාදානනිරෝධො, උපාදානනිරෝධා භවනිරෝධො, භවනිරෝධා ජාතීනිරෝධො, ජාතීනිරෝධා ජරාමරණං සොකපරිදේවදුක්ඛදොමනස්සු-පායාසා නිරුජ්ඣනති. ඵවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛක්ඛස්ස නිරෝධො හොති. ඵත්තාවතා ඛො අනන්ද, පටිච්චසමුප්පාදකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

කිත්තාවතා පන භනෙත, ධානාධානකුසලො හික්ඛුති අලං චචනායාති.

ඉධානන්ද, හික්ඛු : ‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො, යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සංඛාරං නිව්වතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි සංඛාරං නිව්වතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි සංඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි සංඛාරං සුඛතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො කඤ්චි ධම්මං අත්තතො උපගච්ඡෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති යං පුපුජ්ජනො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති’ති පජානාති.

යළි වහන්ස, කිසිමෙකුත් ප්‍රතික්ෂේපයක්ද කෙරෙහි මහණ, කියන්නට නිසි වේ දැයි.

ආනන්දය, මෙ සස්තෙහි මහණ මෙසේ දනගනී : මේ අවිද්‍යාදී ප්‍රත්‍යය ඇති කල්හි මේ සංස්කාරාදී ඵලය වෙයි. මේ අවිද්‍යාදී ප්‍රත්‍යයාගේ ඉපදීමෙන් මේ සංස්කාරාදී ඵලය උපදී. මේ අවිද්‍යාදී ප්‍රත්‍යය නැති කල්හි මේ සංස්කාරාදී ඵලය නො වෙයි. මේ අවිද්‍යාදී ප්‍රත්‍යයාගේ අනුක්ෂේපය නිරෝධයෙන් මේ සංස්කාරාදී ඵලය නිරුද්ධ වෙයි. එ කිසේ යැ යත් : අවිද්‍යා ප්‍රත්‍යයෙන් සංස්කාරයෝ සම්භව වෙති. සංස්කාර ප්‍රත්‍යයෙන් විපාක විඤ්ඤා වෙයි. ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාප්‍රත්‍යයෙන් නාමරූප වෙයි. නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් ංඛා යතන වෙයි. ංඛායතන ප්‍රත්‍යයෙන් ස්පර්ශ වෙයි. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා වෙයි. වේදනා ප්‍රත්‍යයෙන් තෘෂ්ණා වෙයි. තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයෙන් උපාදාන වෙයි. උපාදාන ප්‍රත්‍යයෙන් භවය වෙයි. කර්මභව ප්‍රත්‍යයෙන් ජාතිය වෙයි. ජාති ප්‍රත්‍යයෙන් ජරාමරණ හා සොකපරිදේවදුක්ඛදෙවනස්සුපායසයෝ සම්භව වෙත්. මෙසේ යථොක්ත අසම්මිශ්‍ර දුෂ්ඨප්‍රියයාගේ නිර්වාණය වෙයි. යළි අවිද්‍යාවගේ මැ වරාග සංඛ්‍යාත මාර්ගයෙන් අශේෂ නිරෝධය හෙතු කොටගෙන සංස්කාරයන්ගේ අනුක්ෂේපය නිරෝධය වෙයි. සංස්කාරයන්ගේ නිරෝධයෙන් විඤ්ඤායාගේ නිරෝධය වෙයි. විඤ්ඤානිරෝධයෙන් නාමරූපයන්ගේ නිරෝධය වෙයි. නාමරූප නිරෝධයෙන් ංඛායතනයාගේ නිරෝධය වෙයි. ංඛායතන නිරෝධයෙන් ස්පර්ශයාගේ නිරෝධය වෙයි. ස්පර්ශ නිරෝධයෙන් වේදනාවන්ගේ නිරෝධය වෙයි. වේදනා නිරෝධයෙන් තෘෂ්ණා නිරෝධය වෙයි. තෘෂ්ණා නිරෝධයෙන් උපාදානයන්ගේ නිරෝධය වෙයි. උපාදාන නිරෝධයෙන් භව නිරෝධය වෙයි. භව නිරෝධයෙන් ජාති නිරෝධය වෙයි. ජාති නිරෝධයෙන් ජරාමරණ හා සොකපරිදේවදුක්ඛදෙවනස්සුපායසයෝ නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ අසම්මිශ්‍ර දුෂ්ඨප්‍රියයාගේ අනුක්ෂේපය නිරෝධය වේ. ආනන්දය, මෙතෙකින් ප්‍රතික්ෂේපයක්ද කෙරෙහි මහණ, කියන්නට නිසි වේ යයි.

යළි වහන්ස, කිසිමෙකුත් ස්ථානාස්ථානකුල මහණ, කියන්නට කිසි වේ දැයි.

ආනන්දය, මේ සස්තෙහි මහණ යම් කරුණකින් මාර්ගදෘෂ්ටිසම්පන්න (ප්‍රොක්ෂාපන්න ආයතනික) පුද්ගල (වාතුර්ගුමක සංස්කාරයන් කෙරෙහි) කිසි එක් සංස්කාරයකුදු නිත්‍ය වශයෙන් ගන්නේ ද තෙල හෙතු රහිත යැ, ප්‍රත්‍යය රහිත යැ, තෙල කරුණ නො ලැබේ යයි දනගනී. යළි තෙල කරුණ ඇත : යම් භෙයකින් පාරමිත කිසි සංස්කාරයක් නිත්‍ය වශයෙන් ගන්නේ ද, තෙල කරුණ ඇතැ යි දනගනී.

තෙල කරුණ අහෙතුකය, අප්‍රත්‍යය : යම් භෙයකින් මාර්ගදෘෂ්ටිසම්පන්න ආයතනික පුද්ගල (වාතුර්ගුමක සංස්කාරයන් කෙරෙහි) කිසි එක ද සංස්කාරයක් සුඛ වශයෙන් ගන්නේ ය යන තෙල කරුණ නැතැයි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණු පුහුල් (ප්‍රොක්ෂාපන්න සංස්කාරයන් කෙරෙහි) කිසි සංස්කාරයක් සුඛ විසින් ගන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල කරුණ අහෙතුකය, අප්‍රත්‍යය : යම් කරුණකින් මාර්ග දෘෂ්ටියෙන් සමන්වාගත පුද්ගල (වාතුර්ගුමක ධර්මයන් කෙරෙහි) කිසි එක ද ධර්මයක් ආත්ම විසින් ගන්නේ ය යන තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණු පුහුල් (ප්‍රොක්ෂාපන්න ධර්මයන් කෙරෙහි) කිසි ධර්මයක් ආත්ම විසින් ගන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ යි දනගනී.

තෙල කරුණ අහෙතුකය, අප්‍රත්‍යය : යම් කරුණකින් දෘෂ්ටිසම්පන්න (සෝවාන) පුහුල් මව දිවියෙන් තොරකරන්නේ ය යන තෙල කරුණ නැතැයි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් කරුණකින් පුහුණු පුහුල් මව දිවියෙන් තොරකරන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො පිතරං ජිවිතා වොරෙපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුට්ඨජනො පිතරං ජිවිතා වොරෙපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අරහන්තං ජිවිතා වොරෙපෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුට්ඨජනො අරහන්තං ජිවිතා වොරෙපෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො දුට්ඨචිත්තො තථාගතස්ස ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුට්ඨජනො දුට්ඨචිත්තො තථාගතස්ස ලොභිතං උප්පාදෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො සංකප්පං භිඤ්ඤෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුට්ඨජනො සංකප්පං භිඤ්ඤෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං දිට්ඨිසම්පන්නො පුග්ගලො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ‘ධානං ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුට්ඨජනො අඤ්ඤං සන්ධාරං උද්දිසෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ථෙව අරහන්තො සම්මාසම්මුද්ධො අප්‍රබ්බං අවරිමං උප්පජෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ධානං ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො අරහං සම්මාසම්මුද්ධො උප්පජෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා ථෙව රාජානො චක්කවත්තීනො අප්‍රබ්බං අවරිමං උප්පජෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ධානං ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං එකිස්සා ලොකධාතුයා එකො රාජා චක්කවත්තී උප්පජෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී අරහං අස්ස සම්මාසම්මුද්ධො, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුරිසො අරහං අස්ස සම්මාසම්මුද්ධො, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී රුජා අස්ස චක්කවත්තී, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුරිසො රුජා අස්ස චක්කවත්තී, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

‘අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො: යං ඉතී සක්කත්තං කරෙය්‍ය¹, නෙතං ධානං විජ්ජිති’ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජිති: යං පුරිසො සක්කත්තං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජිති’ති පජානාති.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ අනවකාශ යි: යම් භෙයකින් සෝවාන් පුභුල් පියා දිවියෙන් තොර කරන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණුන් පුභුල් පියා දිවියෙන් තොර කරන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ අනවකාශ යි: යම් භෙයකින් සෝවාන් පුභුල් රහත්වු දිවියෙන් තොරකරන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් කරුණෙකින් පුහුණුන් පුභුල් රහත්වු දිවියෙන් තොර කරන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි : යම් කරුණෙකින් මාර්ගඝෂ්ටියෙන් සමන්වාගත පුද්ගල (වධකවෙනනායෙන්) පුද්ගල වූ සිත් ඇති යේ තථාගතයන් වහන්සේගේ (ජීවමානක සිරුරුහි කුඩා මැස්සක බොන පමණකුදු) ලෙහෙ උපදවන්නේ ය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණුන් පුභුල් පුද්ගල වූ සිත් ඇතියේ තථාගතයන් වහන්සේගේ (දිවමන් සිරුරුහි කුඩා මැස්සක බොන පමණකුදු) ලෙහෙ උපද වන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි : යම් භෙයකින් සෝවාන් පුභුල් (සමාන සංවාසක) සංඝයා හෙද කරන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දන ගනී. තෙලකරුණ වලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණුන් පුභුල් සංඝයා හෙද කරන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි ; යම් කරුණකින් සෝවාන් පුද්ගල අන් ශාස්තෘ වක්ඛු (මේ මාගේ ශාස්තෘ යයි) ගන්නේය යන මෙකරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුහුණුන් පුද්ගල අන් ශාස්තෘවක් හු (මේ මාගේ ශාස්තෘ යයි) ගන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි: යම් භෙයකින් ලොකධාතුයෙක් හි අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයෝ දෙදෙනෙක් පෙර පසු නො වැ එක්වට උපද්‍යාහුය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් එක් ලොකධාතුයෙක එක් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ කෙනෙක් උපද්‍යාහ යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි : යම් භෙයකින් එක් ලොකධාතුයෙක සක්චිති රජවරු දෙදෙනෙක් පර පසු නො වැ එක්වට උපද්‍යාහුය යන තෙල නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත: යම් භෙයකින් එක් ලොකධාතුයෙක එක් සක්චිති රජෙක් උපදනේය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ අනවකාශ යි : යම් භෙයකින් ස්ත්‍රියක් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වන්තිය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දන ගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත: යම් භෙයකින් පුරුෂයෙක් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ වන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී..

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ : අනවකාශ ය : යම් භෙයකින් ස්ත්‍රියක් සක්චිතිරජ වන්තිය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත: යම් භෙයකින් පුරුෂයෙක් සක්චිති රජ වන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශ යි : යම් භෙයකින් ස්ත්‍රියක් ශක්‍රභාවය කරන්නිය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලික් ඇත : යම් භෙයකින් පුරුෂයෙක් ශක්‍රභාවය කරන්නේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැ'යි දනගනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං ඉති මාරතං කරෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං පුරිසො මාරතං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං ඉති බ්‍රහ්මතං කරෙය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති ‘ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං පුරිසො බ්‍රහ්මතං කරෙය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං කායදුච්චිතස්ස ඉට්ඨො කතො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං කායදුච්චිතස්ස අතිට්ඨො අකතො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං චිච්චුච්චිතස්ස -පෙ- යං මනො-දුච්චිතස්ස ඉට්ඨො කතො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං මනො-දුච්චිතස්ස අතිට්ඨො අකතො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං කායසුච්චිතස්ස අතිට්ඨො අකතො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං කායසුච්චිතස්ස ඉට්ඨො කතො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානං මෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

‘අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං චිච්චුච්චිතස්ස —පෙ— යං මනො-සුච්චිතස්ස අතිට්ඨො අකතො අමනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං මනොසුච්චිතස්ස ඉට්ඨො කතො මනාපො විපාකො නිබ්බතෙතය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං කායදුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං කායදුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං චිච්චුච්චිතසමඛිති—පෙ—යං මනොදුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි. යං මනො දුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

අට්ඨානමෙතං අනවකාසො : යං කායසුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං තීරයං උපපජේය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජි’ති පජානාති. ‘ධානඤ්ඤ බො එතං විජ්ජි : යං කායසුච්චිතසමඛිති තනන්දනා තප්පච්චයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජේය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජි’ති පජානාති.

තෙල අස්ථාන යැ, අනාවකාශ යි: යම් භෙයකින් ස්ත්‍රියක් මාර බව කරන්නීය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් පුරුෂ මාර බව කරන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ අනාවකාශ යි: යම් භෙයකින් ස්ත්‍රියක් බ්‍රිහ්මත්වය කරන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දන ගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් පුරුෂ බ්‍රිහ්මත්වය කරන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් කායදුශ්චරිතයා ගේ ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ විපාකයෙක් උපදනේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් කායදුශ්චරිතයාගේ අනිෂ්ට වූ අකාන්ත වූ අමනාප වූ විපාකය උපදනේය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ, අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් වාග්දුශ්චරිතයාගේ ... මනෝදුශ්චරිතයාගේ ඉෂ්ට කාන්ත මනාප විපාකයෙක් උපදනේ ය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත: යම් භෙයකින් මනෝදුශ්චරිතයාගේ අනිෂ්ට ආකාන්ත අමනාප විපාකය උපදනේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ අනාවකාශයි: යම් භෙයකින් කාය සුවරිතයාගේ අනිෂ්ට අකාන්ත අමනාප විපාකයෙක් උපදනේ ය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දන ගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් කාය සුවරිතයාගේ ඉෂ්ටකාන්ත මනාප විපාකය උපදනේය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් වාක්සුවරිතයා ගේ ... යම් භෙයකින් මනස්සුවරිතයාගේ අනිෂ්ට ආකාන්ත අමනාප විපාකයෙක් උපදනේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් මනස්සුවරිත යා ගේ ඉෂ්ට කාන්ත මනාප විපකය උපදනේ ය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ, අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් කායදුශ්චරිතසමඛි පුද්ගල ඒ හේතූයෙන් ඒ ප්‍රත්‍යයෙන් සුගති ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් කායදුශ්චරිත සමඛි පුද්ගල ඒ කරුණෙක් ඒ හේතූයෙන් අපාය දුර්ගතිවිහිපාත වූ තිරයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැයි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් වාග් දුශ්චරිත සමඛි ... මනෝදුශ්චරිත සමඛි පුද්ගල ඒ කරුණෙන් ඒ හේතූයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් මනෝදුශ්චරිත සමඛි පුද්ගල ඒ කරුණෙන් ඒ හේතූයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුගති විහිපාත වූ තිරයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ යි දනගනී.

තෙල අස්ථාන යැ, අනාවකාශ යි : යම් භෙයකින් කාය සුවරිත සමඛි පුද්ගල ඒ කරුණෙන් ඒ හේතූයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විහිපාත තිරයෙහි උපදනේය යන තෙල කරුණ නැතැ යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් භෙයකින් කාය සුවරිත සමඛි පුද්ගල ඒ කරුණෙන් ඒ හේතූයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ග ලෝකයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ යි දනගනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අධ්‍යානමෙතං අනවකාසො : යං චිත්තචරිතසම්ඛනි—පෙ—යං මනෝ සුචරිතසම්ඛනි තනන්දනා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජය්‍ය, නෙතං ධානං විජ්ජති'ති පජානාති. ධානඤ්ච ඛො එතං විජ්ජති යං ඉද්දනාසුචරිතසම්ඛනි තනන්දනා තප්පවයා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජය්‍ය, ධානමෙතං විජ්ජති'ති පජානාති. එතතාවතා ඛො ආනන්ද, ධානාධානකුසලො හික්ඛුති අලං චචිනායාති.

එවං වුතෙන ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතනං එතදවොච : අච්ඡරියං භනෙත, අබ්බුතං භනෙත, කො නාමො අයං භනෙත, ධම්මපරියායොති.

තස්මාතිහ නිං ආනන්ද, ඉමං ධම්මපරියායං බහුබාතුකොතිපි නං ධාරෙහි, චතුපරිච්චොතිපි නං ධාරෙහි, ධම්මාද්දසොතිපි නං ධාරෙහි, අමතදුද්දෙහිතිපි නං ධාරෙහි, අනුත්තරේ සබ්බාමච්ඡයොතිපි නං ධාරෙහිති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමිනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

බහුබාතුකසුත්තං පඤ්චමං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තෙල කරුණ අස්ථාන යැ, අනවකාශයි ; යම් භෙයකින් වාක්ස්වරිත සමඬගී පුද්ගල ... මනො සුවරිත සමඬගී පුද්ගල එ කරුණෙන් ඒ භේතුයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ භිරයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ නැතැ'යි දනගනී. තෙල කරුණ වැලිත් ඇත : යම් කරුණකින් මනස්සුවරිත සමඬගී පුද්ගල එකරුනෙන් එ භෙතු යෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ග ලොකයට පැමිණෙන්නේය යන තෙල කරුණ ඇතැ යි දනගනී. ආනන්දය, මෙතෙකින් ධානාධානතුසල මහණැයි කියන්නට නිසි වේ යයි වදනු සේක.

මෙසේ වදනු කල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාගාවතුන්වහන්සේට තෙල සැළකළහ : ආශ්වයායී යැ වහන්ස, අද්භුත යැ වහන්ස, වහන්ස, මේ කිනම් ධර්මපර්යාය යෙක් ද යි.

එහෙයින් ආනන්දය, තෙපි මේ ධර්මපර්යාය බහුධාතුක ' යි ද ධරව, වතුෂ්පරිවර්ත යි ද ධරව, ධර්මාදර්ශ යි ද ධරව, අමෘතදුන්ද්‍රගී යි ද ධරව, අනුත්තර සංග්‍රාමවීර්ය යි ද ධරව'යි වදනු සේක.

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ බහුධාතුක සූත වදනුසේක. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගත්ත'යි.

පස්වැනි බහුධාතුක සූත්‍ර යි.

3. 2. 6

ඉයිගිලි සුභනං

එවිං මේ සුභනං : එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති ඉයිගිලියම් පබ්බතෙ. නත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති, හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටසොංසුං. භගවා එතදවොච :

පස්සථ නො තුලො භික්ඛවෙ, එතං වේභාරං පබ්බතනති.

එවිං භනෙත.

එතස්සපි ඛො භික්ඛවෙ, වේභාරස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අභොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤනති, පස්සථ නො තුලො භික්ඛවෙ, එතං පණ්ඩිතං පබ්බතනති.

එවිං භනෙත.

එතස්සපි ඛො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අභොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤනති. පස්සථ නො තුලො භික්ඛවෙ, එතං වේපුලං පබ්බතනති.

එවිං භනෙත.

එතස්සපි ඛො භික්ඛවෙ, වේපුලස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අභොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤනති. පස්සථ නො තුලො භික්ඛවෙ, එතං ගිජ්ඣකුටං පබ්බතනති.

එවිං භනෙත.

එතස්සපි ඛො භික්ඛවෙ, ගිජ්ඣකුටස්ස පබ්බතස්ස අඤ්ඤව සමඤ්ඤ අභොසි අඤ්ඤ පඤ්ඤනති. පස්සථ නො තුලො භික්ඛවෙ, ඉමං ඉයිගිලිං පබ්බතනති.

එවිං භනෙත

ඉමස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉයිගිලියස්ස පබ්බතස්ස එසාව සමඤ්ඤ අභොසි එසා පඤ්ඤනති.

භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, පඤ්ඤ පච්චෙකවුඤ්ඤාසතාති ඉමස්මිං ඉයිගිලියම් පබ්බතෙ වීරතීවාසිනො අගෙසුං. තෙ ඉමිං පබ්බතං පච්චතතා දිස්සනති, පච්චා න දිස්සනති. තමෙන¹ මනුස්සා දිස්වා එවමාහංසු : ‘අයං පබ්බතො ඉමේ ඉයි ගිලිති’ති ඉයිගිලි ඉයිගිලිනිව සමඤ්ඤ උදපාදි. ආචික්ඛිස්සාමි භික්ඛවෙ, පච්චෙකවුඤ්ඤානං නාමාති. කිත්තසිස්සාමි භික්ඛවෙ, පච්චෙක-වුඤ්ඤානං නාමාති. දෙසිස්සාමි භික්ඛවෙ, පච්චෙකවුඤ්ඤානං නාමාති. තං සුණාථ, සාමුකං මහසි කරොථ, භාසිස්සාමිති.

1. තමෙනං - සිමු, මජ්ඣං.

3. 2. 6

ඉයිගිලි සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර ඉයිගිලි පර්වතේ වැඩවසන සේක. එකල්හි එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි 'යි භික්ෂූන් අභිගාචදළ සේක. 'පින්වතුන් වහන්සැ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල ඉයිගිලි සූත වදළ සේක :

‘ මහණෙනි, තෙපි තෙල වෙහාර පර්වතය දක්නාහු නො ද ’ යි.

එසේ යැ වහන්ස,

මහණෙනි තෙල පෙනෙන වෙහාර පර්වතයට ද අත් මැ සංඥවක් විය. අත් ප්‍රඥප්තියක් වී. මහණෙනි, තෙපි තෙල පාණ්ඩව පර්වතය දක්නාහු නො ද’යි.

එසේ යැ වහන්ස.

මහණෙනි, තෙල පෙනෙන පාණ්ඩව පර්වතයට ද අත් මැ සංඥවක් විය. අත් ප්‍රඥප්තියක් වී. මහණෙනි, තෙපි තෙල වෛදුලා පර්වතය දක්නාහු නො ද’යි.

එසේ යැ වහන්ස.

මහණෙනි, තෙල පෙනෙන වෛදුලා පර්වතයට ද අත් මැ සංඥවක් විය. අත් ප්‍රඥප්තියක් වී. මහණෙනි, තෙපි තෙල ගාඨුකුට පර්වතය දක්නාහු නො ද’යි.

එසේ යැ වහන්ස,

මහණෙනි, තෙල පෙනෙන ගාඨුකුට පර්වතයට ද අත් මැ සංඥවක් විය. අත් ප්‍රඥප්තියක් වී. මහණෙනි, තෙපි මේ ඉයිගිලි පර්වතය දක්නාහු නො ද’යි.

එසේ යැ වහන්ස.

මහණෙනි, මේ ඉයිගිලි පර්වතයට තෙල සංඥව මැ විය, තෙල ප්‍රඥප්තිය වී.

මහණෙනි, භූත පූර්වයෙකි ; මේ ඉයිගිලි පර්වතයෙහි පන්සියක් පසේබුදුහු බොහෝ කලක් වාසය කළාහුය. ඔහු මේ පර්වතයට පිවිසෙන්නාහු දක්නා ලැබෙති, පිවිසියාහු නො දක්නා ලැබෙත්. එ දක මනුෂ්‍යයෝ මෙසේ කීහු : ‘ මේ පර්වත මේ ප්‍රත්‍යක්ෂ බුද්ධ සෘෂීන් ගිලගනී ’ යයි. එහෙයින් ‘ඉයිගිලි ඉයිගිලි’ යි කියා මැ නම් උපත. මහණෙනි, පසේබුදුවරුන්ගේ නම් පවසන්නෙමි. මහණෙනි, පසේ බුදුවරුන්ගේ නම් කීර්තනය, කරන්නෙමි, මහණෙනි, පසේ බුදුවරයන්ගේ නම් දෙසන්නෙමි. ඒ අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි’ යි.

එවං ගතොති ඛො තෙ හික්ඛු ගගවිතො පච්චෙක්ඛාසුං. ගගවා එතදවොච :

අරිට්ඨො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො¹ ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. උපරිට්ඨො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. තගරසිඛි නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. යසස්සි නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. සුදස්සනො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. පියදස්සි නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. ගක්ඛාඤ්ඤා නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. පිණ්ණාලො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. උපාසගො නාම හික්ඛවෙ පච්චෙක්ඛසමුද්ධො, ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. තීනො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. තථො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. සුතවා නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසි. භාවිතතො නාම හික්ඛවෙ, පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ඉමස්මිං ඉසිහිලිස්මිං පබ්බතෙ චීරනිවාසී අහොසිති.

යෙ සත්තසාරං අනිඤා නිරුතා
පච්චෙක්ඛමෙවජ්ඣගමුං සුඛොධිං²,
තෙසං විසල්ලානං නරාභ්‍යමානං
නාමාති මෙ කිත්තසතො සුඤ්ඤාථ.

අරිට්ඨො උපරිට්ඨො තගරසිඛි යසස්සි
සුදස්සනො පියදස්සි ච බුද්ධො³,
ගක්ඛාඤ්ඤා පිණ්ණාලො උපාසගො ච
තීනො තථො සුතවා භාවිතතො.

සුමො සුගො මෙජ්ඣලො⁴ අට්ඨමො ච
අථ සුසමෙඤ්ඤා අනිඤා සුද්ධො,
පච්චෙක්ඛසමුද්ධො ගගතොනිඤ්ඤා
හිඤ්ඤා ච හිඤ්ඤා ච මහානුභාවා.

ඤ්ඤා ජාලිනො මුනිනො අට්ඨකො ච
අථ කොසල්ලො⁵ බුද්ධො අථො සුඛානු,
උපනෙමිසො නෙමිසො සත්තචිත්තො
සච්චො තථො විරජො පණ්ණිතො ච.

1. පච්චෙක්ඛසමුද්ධො - PTS.

2. ගමංසු ඛොධිං - සිමු, මජ්ඣං.

3. සමුද්ධො - මජ්ඣං, සිමු.

4. මතුලො - මජ්ඣං.

5. කොසල්ලො - මජ්ඣං.

එසේ යැ වහන්සැයි ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක.

මහණෙනි, අරිට්ඨ නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි බොහෝ කල් විසුහ. මහණෙනි උපරිට්ඨ නම් පසේ බුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, තගරසිඛි නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, යසස්සි නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, සුදස්සන නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, පියදස්සි නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, ගන්ධාර නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, පිණ්ඩොල නම් පසේ බුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, උපාසහ නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, නිත නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි, තට නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ. මහණෙනි සුතචන්තු නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි බොහෝ කල් විසුහ. මහණෙනි, භාවිතත්ත නම් පසේබුදුහු මේ ඉසිගිලි පවියෙහි විරතිවාසී වූහ'යි.

සත්ත්වයන් කෙරෙහි සාර වූ හෙවත් උත්තම සත්ත්ව වූ නිදුක් වූ නිස්කෘෂ්ණ වූ යම් පසේබුදු කෙනෙක් වෙත වෙත මැ සතර මාර්ගඥන බොධිය අවබෝධ කළාහු ද වීගත වූ රාගාදී ශල්‍ය ඇති ඒ නරොත්තමයන් ගේ නාමයන් කීර්තනය කරන්නාවූ මාගේ බසින් අසව.

අරිට්ඨ යැ, උපරිට්ඨ යැ, තගරසිඛි යැ, යසස්සි යැ, සුදස්සන යැ, පියදස්සි බුද්ධ යැ, ගන්ධාර යැ, පිණ්ඩොල යැ, උපාසහ යැ, නිත යැ, තට යැ, සුතචන්තු යැ, භාවිතත්ත යැ, යන පසේබුදුහු ද.

සුමිහ යැ, සුහ යැ, මෙටුල යැ, අට්ඨම යැ, යළි සුමෙස යැ, අනීස යැ, සුද්ධ යැ, භිඛු යැ, භිඛිග යැ, යන මහත් අනුභාව ඇති හටනෙත්ති සංඛ්‍යාත කෘෂ්ණාක්ෂය කළ පසේ බුදුහු යැ—

වුල්ලජාලී මහාජාලී යැයි ජාලී නම් ඇති දෙ මුනිහු යැ, අට්ඨක බුදුහු යැ, නැවත කොසල බුද්ධ යැ, යළි සුබාහු යැ, උපනෙමිස යැ, නෙමිස යැ. සත්ත විත්ත යැ, සච්ච යැ, තට යැ, විරජ යැ, පණ්ඩිත යැ, යන පසේබුදුහු ද—

කාලුපකාලා විජ්ඣො ජ්ඣො ච
අඛො ච පඛො ච ගුහිජ්ඣො¹ ච,
පසසි ජහි උපධිං² දුක්ඛමුලං
අපරජ්ඣො මාරබලං අපේසි.

සත්ථා පච්ඡන්තා සරහඛො ලොමහංසො
උච්චඛගමායො අසිත්තො අනාසවො,
මනොමයො මානවජ්ජෙ ච ඛණ්ඩමා
තදගිමුත්තො විමලො ච කෙතුමා.

කෙතුච්චාරගො ච මාතඛො අරියො
අථච්චුත්තො අච්චුත්තාමබ්ඝාමකො,
සුමඛලො දබ්බිලො සුප්පභිට්ඨිත්තො³
අසංයො බෙමාභිරත්තො ච සොරත්තො.

දුරත්තයො සඛෙසා අථොපි උච්චයො⁴
අපරෙ මුතී⁵ සංයො අනොමනික්කමො,
අනන්දනන්දො⁶ උපතන්දො ආදස
භාරආඡො⁷ අත්තිමදෙහධාරි.

බොධි මහානාමො අථොපි උත්තරෙ
කෙසි සිඛි සුන්දරෙ භාරආඡො⁸
තිස්සපතිස්සා හවබ්බනවජ්ජ
උපසිද්ධි⁹ තණ්හවජ්ජෙ ච සිද්ධි¹⁰.

බුඤ්ඤා අහු මඛලො විතරගො
උග්ගවජ්ජ ජාලිනිං දුක්ඛමුලං,
සත්තං පදං අජ්ඣගමුපතීත්තො¹¹.
උපොසථො සුන්දරෙ සච්චනාමො.

ජේතො ජයන්තො පදුමො උප්පලො ච
පදුමුත්තරෙ රක්ඛිත්තො පබ්බත්තො ච,
මානස්ඤ්ඤා සොභිත්තො විතරගො
කණ්ණො ච බුඤ්ඤා සුච්ඡිත්තථිත්තො.

ඵතෙ ච අඤ්ඤා ච මහානුභාවා
පච්චෙකබුඤ්ඤා හවන්තතිඤ්ඤා.
තෙ සබ්බසංඛාරාසංගතො¹² මහෙසි
පරිනිබ්බුත්තෙ වින්දා අප්පමෙය්‍ය'ති.

ඉසිහිලිසුත්තං ඡද්ධං.

1. { ගුහිජ්ඣො - සිමු.
ගුහිජ්ඣො - මජ්ඣං.
ගුහිවජ්ඣො - ස්‍යා.	2. පසසි ජහි උපධි - මජ්ඣං.
3. සුප්පභිට්ඨිත්තො - සිමු, මජ්ඣං,
ස්‍යා, PTS.
4. උජ්ජයො - PTS.	9. උපසිඛි - මජ්ඣං.
5. මුතී - ස්‍යා, මජ්ඣං.	10. සිඛි - මජ්ඣං.
6. අනන්දනන්දො - මජ්ඣං.	11. අජ්ඣගමොපතීත්තො - මජ්ඣං.
7. භාරආඡො - PTS.	12. සබ්බසංඛාරාසංගතො - ස්‍යා.
8. ආරභාඡො - මජ්ඣං.	

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කාල උපකාල යන දෙ බුදුහු යැ, විජිත යැ, ජිත යැ, අධිග යැ, පධිග යැ, ගුතිජිත යැ, පස්සි නම් ඒ පසේබුදුහු ස්කන්ධ දූඛයට මුල වූ උපධි හළය. අපරාජිත නම් පසේබුදුහු මාරබල දිනුය.

සත්ථු, පවත්තු, සරභධග, ලොමභංස, උච්චිධගමාය, යන නම් ඇති පස් පසේබුදුහු යැ, අසිත, අනාසව, මනොමය, යන තුන් පසේබුදුහු යැ, නවවිධ මාන පසුන් කළ බන්ධුමත්තු නම් පසේබුදුහු යැ, තද්ධිමුත්ත යැ, විමල යැ, කෙතුමත්තු යැ, යන පසේ බුදුහු ද—

කෙතුමිබරාග යැ, මාතඬිග යැ, අරිය යැ, යන තුන් පසේ බුදුහු යැ, යළි අවුච්ඡාය යැ, අවුච්ඡායාමබ්‍යාමක යැ, යන පසේබුදුහු දෙදෙන යැ, සුමංගල, දබ්බිල, සුප්පතිට්ඨිත, අසස්භ යන පසේබුදුහු යැ, බෙමාභීරත යැ, සොරත යැ, යන පසේ බුදුහු දෙදෙන ද—

දුරන්තය, සඬ්ඝ, යන පසේ බුදුහු යැ, යළිදු උච්ච යැ, අලාමක වියා ඇති සස්භ නම් අනාගත් පසේබුදු මුනිවිරයෙකැ, ආනන්ද, නන්ද, උපනන්ද, සිදු දෙනතුන් බැගින් දෙළොස් පසේබුදු කෙනෙකැ, අන්තිම ශරීරය ධරන භාරද්වාර නම් පසේ බුදුහු ද—

බොධි, මහානාම යන පසේ බුදුහු යැ, යළිදු උත්තර, කෙසි, සිඨි, සුන්දර, භාරද්වාර යන පස් පසේබුදුහු යැ, බව්බැදුම් පසුන් කළ තිස්ස, උපතිස්ස යන පසේබුදුහු දෙදෙන යැ, උපසිද්ධි නම් පසේබුදුහු යැ, තෘෂ්ණා පසුන් කළ සිද්ධි නම් පසේබුදුහු ද—

චිත්තරාග වූ මංගල පසේබුදුහු ද වූහ. උසභ නම් පසේබුදුහු පස්කඳුකට මුල් වූ තෘෂ්ණාරාලිනිය සුන් කළය. උපනිත නම් පසේබුදුහු ශාන්ත නිර්වාණපදය අධිගම කළය. උපොසථ සුන්දර සච්චනාම යන තුන් පසේ බුදුහු ද—

ජෙත ජයන්ත, පදුම, උප්පල, යන සිදු පසේබුදුහු ද, පදුමුත්තර, රක්ඛිත පබ්බත, යන තුන් පසේබුදුහු ද, මානත්ථද්ධ, සොභිත, චිත්තරාග, යන පසේබුදුහු ද, මොනොවට කෙළෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු සිත් ඇති කණ්ඞ නම් පසේබුදුහු ද යන—

නාම විසින් පෙළ ආ තෙල පසේබුදුහු ද, ගුණු හවතෘෂ්ණා ඇති මහත් අනුභාව ඇති (පසේ බුදුන් පන්සියක් කෙරෙහිපෙළ නො ආ) අනාග වූත් යම් පසේබුදු කෙනෙක් ඇද්ද, සියලු කෙලඤ්ඤායන් ඉක්මවාගිය ස්කන්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පිරිනිවන් වත් ගුණ විසින් අප්‍රමේය වූ ඒ ප්‍රත්‍යක්‍යවුද්ධ මහර්ෂින්හට නමස්කාර කරව'යි.

සඬැති ඉසිගිලි සූත්‍ර යි.

3. 2. 7

මහාචන්දාර්ථසක සූත්‍රය

එවං මේ සූත්‍රං: එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාර්ථිකේකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතස්සි භික්ඛවොති. භද්දෙනෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං, භගවා එතදවොච:

අරියං වො භික්ඛවො, සම්මාසමාධිං දෙසිස්සාමි සඋපනිසං සපරික්ඛාරං. තං සුඤ්ච, සාමුකං මනසි කරොථ, හාසිස්සාමිති.

එවං භද්දෙනෙති ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

කතමො ච භික්ඛවො, අරියො සම්මාසමාධි සඋපනිසො සපරික්ඛාරො, සෙය්‍යපීදං: සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පො, සම්මාචාරා, සම්මාකම්මනො, සම්මාආර්ථවො, සම්මාචාරායාමො, සම්මාසති. යා ඛො භික්ඛවො, ඉමෙහි සත්තභ'ඛෙහති¹ චිත්තස්ස එකස්සතා පරික්ඛතා. අයං වුච්චති භික්ඛවො, අරියො සම්මාසමාධි සඋපනිසො ඉතිපි, සපරික්ඛාරො ඉතිපි.

තත්‍ර භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි පුබ්බඛ්‍යමා හොති. කථංඤ්ච භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි පුබ්බඛ්‍යමා හොති: මිච්ඡාදිට්ඨිං මිච්ඡාදිට්ඨිති පජානාති. සම්මාදිට්ඨිං සම්මාදිට්ඨිති පජානාති. සාස්ස හොති සම්මාදිට්ඨි.

කතමා ච භික්ඛවො, මිච්ඡාදිට්ඨි: නත්ථි දිත්තං, නත්ථි සිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරෙ ලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා, ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණ්‍යාගමණං, සම්මය්‍යතා සම්මාපට්ඨනනා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙත්තිති. අයං භික්ඛවො, මිච්ඡාදිට්ඨි.

කතමා ච භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි: සම්මාදිට්ඨිමපහං² භික්ඛවො, ආයං³ වදාමි: අත්ථි භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි සාත්ථවා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා: අත්ථි භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි අරියා අනාසවා ලොභාද්‍යාදි මග්ගඛ්‍යා.

කතමා ච භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි සාත්ථවා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා: අත්ථි දිත්තං, අත්ථි සිට්ඨං, අත්ථි හුතං, අත්ථි සුකට්ඨකකථානං කම්මානං එලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරෙ ලොකො, අත්ථි මාතා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්තා, ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණ්‍යාගමණං, සම්මය්‍යතා සම්මාපට්ඨනනා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙත්තිති. අයං භික්ඛවො, සම්මාදිට්ඨි සාත්ථවා පුඤ්ඤභාගීයා උපධිවෙපකකා.

1. සත්තභේගති - PTS.
2. සම්මාදිට්ඨිමපහං - සිඝ්‍ර.
3. ආයං - මජ්ඣං.

3. 2. 7

මහාමහනාමිසක සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි අන්තර්විහිමුහුන් දෙවරම් වෙහෙර වැඩවසන සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි, කියා භික්ෂූන් අඩගාවදළ සේක. පින්වතුන් වහන්සැ'යි ඒ වහන්ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල මහාවත්තා රිසක සුත වදළ සේක.

මහණෙනි, තොපට නිර්දොෂ වූ මාර්ගසමාධිය සප්තාය කොට සපරිවාර කොට දෙසන්නෙමි. ඒ අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව ප්‍රකාශ කරන්නෙමි.'යි වදළ සේක.

එසේ යැ වහන්සැ'යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක.

මහණෙනි, ප්‍රත්‍යය සහිත වූ සපරිවාර වූ ආයථි සමාක්සමාධිය කවරෙ යැ ය ක් : එ මෙසේ යැ : සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්ප සම්මාවාචා සම්මා කම්මන්ත සම්මා ආජීව සම්මා වායාම සම්මාසති යන මේ සතතින් විත්තයා ගේ යම් එකාග්‍ර බවක් පරිවාර බවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ ආයථි සමාක්සමාධිය සප්තාය යි ද සපරිවාර යි ද කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, එහි ලා (විපස්සනා සම්මාදිට්ඨි, මග්ග සම්මාදිට්ඨි යන ද්විවිධ) සමාක් දෘෂ්ටිය පූර්වධගම වෙයි. කිසෙයින් මහණෙනි, සමාක්දෘෂ්ටිය පූර්වධගම වෙයි යක් : මිට්ඨාදෘෂ්ටිය 'මිට්ඨාදෘෂ්ටි' යයි ලක්ෂණ ප්‍රති වේධයෙහි ලා ආරම්මණ වශයෙන් දනගනී. සමාක්දෘෂ්ටිය (කෘත්‍යවශයෙන් අසම්මුඛ හෙයින්) දනගනී. මෙසේ ඒ දනුම ඔහුට සම්මාදිට්ඨි නම් වෙයි.

මහණෙනි, මිට්ඨාදෘෂ්ටි කවර යක් : දුන් දය විපාක නැත, යජන ලද්දෙහි විපාක නැත. පුද්ගල ලද්දෙහි විපාක නැත, සුක්කාන දුෂ්කාන කර්මයන්ගේ එල විපාක නැත, (පරලොවැ සිටියහුට) මේ ලොව නැත, (මෙලොවැ සිටියහුට) පරලොව නැත, (මව්පියන් කෙරෙහි සමාක් ප්‍රතිපත්ති-මිට්ඨා ප්‍රතිපත්තින්ගේ එලාභාවයෙන්) මවු නැත. පියා නැත. (සැවැ උපද්‍රවා) ඔපපාතික සත්ත්වයෝ නැත, ලොවැ යම් කෙනෙක් මෙ ලොවත් පර ලොවත් විශිෂ්ටඤ්ඤායෙන් තුමු මැ ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දන ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එබඳු සමාග්ගත සමාක්ප්‍රතිපත්ත ග්‍රමණ ශ්‍රාග්මණ කෙනෙක් නැතැ'යි. මහණෙනි, මේ මිට්ඨා දෘෂ්ටි නම් වෙයි.

මහණෙනි, සමාක්දෘෂ්ටි කවර යක් : මහණෙනි, මම සමාක්දෘෂ්ටියක් දෙ පරිදි කොට කියමි. මහණෙනි, සාසුච වූ පුණ්‍යභාගීය වූ උපධි සංඛ්‍යාත විපාකය දෙන සමාක්දෘෂ්ටි යක් ඇත. මහණෙනි, ආයථි වූ අනාසුච වූ ලෝකොත්තර මාර්ගාධිග වූ සමාක්දෘෂ්ටියක් ඇති.

මහණෙනි, සාසුච වූ පුණ්‍යභාගීය වූ උපධි විපාකය දෙන සමාක්දෘෂ්ටි කවර යක් : දුන් දය විපාක ඇත. යජන ලද්දෙහි විපාක ඇත. පුද්ගල ලද්දෙහි විපාක ඇත. සුක්කාන දුෂ්කාන කර්මයන්ගේ එල විපාක ඇත. මෙලොව ඇත. පරලොව ඇත. මවු ඇත. පියා ඇත, උපද්‍රවා ඔපපාතික සත්ත්වයෝ ඇත, ලොවැ යම් කෙනෙක් මෙලොවත් පරලොවත් විශිෂ්ටඤ්ඤායෙන් තුමු මැ ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට දන ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද, එබඳු සමාග්ගත සමාක් ප්‍රතිපත්ත ග්‍රමණ ශ්‍රාග්මණයෝ ඇතැ'යි. මහණෙනි, මේ සාසුච පුණ්‍ය භාගී වූ උපධි සංඛ්‍යාත විපාකය දෙන සම්මාදිට්ඨි නම් වෙයි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී අරියො අනාසවො ලොකුත්තරං මග්ගඛානා: යො ඛො භික්ඛවෙ, අරියච්ඡිත්තස්ස අනාසවච්ඡිත්තස්ස අරියමග්ගසමඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිප්පිතං පඤ්ඤාඛල්යං ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාඛේතො සමමාදිට්ඨී මග්ගඛානං¹ අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨී අරියො අනාසවො ලොකුත්තරං මග්ගඛානං. සො² මිච්ඡාදිට්ඨියං පහානාය වායමති සමමාදිට්ඨියං උපසම්පදාය. සායං³ භොති සමමාචාරාමො. තො සතො මිච්ඡාදිට්ඨිං පජ්ඣති. සතො සමමාදිට්ඨිං උපසම්පජ්ජ විහරති. සායං භොති සමමාසති. ඉතිසිසිමේ⁴ තයො ධම්මො සමමාදිට්ඨිං අනුපරිබාවනති අනුපරිච්ඡිත්තනති. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී සමමාචාරාමො සමමාසති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛතමා භොති. කථංඤා භික්ඛවෙ සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛතමා භොති: මිච්ඡාසංකප්පං මිච්ඡාසංකප්පොති පජානාති සමමාසංකප්පං සමමාසංකප්පොති පජානාති. සායං භොති සමමාදිට්ඨී.

කතමො ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසංකප්පො: කාමසංකප්පො, ව්‍යාපාද-සංකප්පො, විහිංසාසංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසංකප්පො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො: සමමාසංකප්පප්පභං⁵ භික්ඛවෙ, දායං⁶ වදාමි. අපි භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤභාගීයො උපධිවේපකෙකා, අපි භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරො මග්ගඛො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤභාගීයො උපධිවේපකෙකා: නෙකධම්මසංකප්පො අව්‍යාපාදසංකප්පො අවිහිංසා සංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො සාසවො පුඤ්ඤභාගීයො උපධිවේපකෙකා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරො මග්ගඛො: යො ඛො භික්ඛවෙ, අරියච්ඡිත්තස්ස අනාසවච්ඡිත්තස්ස අරියමග්ගසමඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො තකෙකා විතකෙකා සංකප්පො අපඤ්ඤා ව්‍යපඤ්ඤා වේතසො අභිනිද්දෙපනා වච්ඡිසංකප්පො. අයං භික්ඛවෙ, සමමාසංකප්පො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරො මග්ගඛො. සො මිච්ඡාසංකප්පස්ස පහානාය වායමති සමමාසංකප්පස්ස උපසම්පදාය. සායං³ භොති සමමාචාරාමො. සො සතො මිච්ඡාසංකප්පං පජ්ඣති. සතො සමමාසංකප්පං උපසම්පජ්ජ විහරති. සායං භොති සමමාසති. ඉතිසිසිමේ⁴ තයො ධම්මො සමමාසංකප්පං අනුපරිබාවනති. අනුපරිච්ඡිත්තනති. සෙය්‍යපීදො: සමමාදිට්ඨී සමමාචාරාමො සමමාසති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛතමා භොති. කථංඤා භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨී පුබ්බඛතමා භොති: මිච්ඡාවාචං මිච්ඡාවාචාති පජානාති. සමමාචාවං සමමාචාවාති පජානාති. සායං භොති සමමාදිට්ඨී.

1. මග්ගඛානං - සිමු, PTS.

2. යො - PTS.

3. සායං - සිමු.

4. { ඉතිසිමේ - මජ්ඣං.
ඉතිමේ - සිමු.

5. සමමාසංකප්පප්පභං - සිමු.

6. දායං - මජ්ඣං.

7. සායං - සිමු, PTS.

මහණෙනි, ආයථි වූ අනාසුච වූ ලොකොත්තර මාර්ගාදිත වූ සම්මාදිට්ඨි කවර යත්: මහණෙනි, ආයථි සිත් ඇති අනාසුච සිත් ඇති ආයථිමාර්ගසමඨි වූ ආයථිමාර්ගය වඩනු වහු හේ යම් ප්‍රඥවක් ප්‍රඥෝද්‍රියයෙන් ප්‍රඥාලයෙන් ධර්මවිවිසම්බොධාදිතයෙන් සමාග්දාෂ්ටියෙන් මාර්ගාදිතයෙන් ඇද්ද, මහණෙනි, මේ ආයථි වූ අනාසුච වූ ලොකොත්තර මාර්ගාදිත වූ සම්මාදිට්ඨි යයි කියනු ලැබේ. ඒ මහණ මිත්‍රාදාෂ්ටි ප්‍රභාණය පිණිස සමාග්දාෂ්ටි ප්‍රතිලාභය පිණිස වැයම් කෙරෙයි. ඒ වැයම ඔහුට සම්මාචාර්යාම වෙයි. හේ ස්මාතියෙන් සමන්වාගත ව මිත්‍රාදාෂ්ටිය දුරු කෙරෙයි. ස්මාතිමත් ව සමාග්දාෂ්ටිය උපදවා වෙසෙයි. ඒ ස්මාතිය ඔහුට සම්මාසති වෙයි. මෙසේ ඔහුට මේ තුන් ධර්මයෝ සමාග්දාෂ්ටිය අනුපරිධාවන කෙරෙති. (සහජාත ද පුරෙජාත ද වී) පරිවාර වෙත්. ඒ කවර තුන් දහම්හ යත් : සම්මාදිට්ඨි සම්මා චාර්යාම සම්මාසති යන මොහු යි.

මහණෙනි, එහි ලා සමාග්දාෂ්ටි පූර්වාදිතම වෙයි. මහණෙනි, කිසෙයින් සමාග්දාෂ්ටි පූර්වාදිතම වෙයි යත් : මිත්‍රාසධිකල්පය 'මිත්‍රාසධිකල්ප' යයි. (ලක්ෂණ ප්‍රතිවේධයෙහි ලා අරමුණු විසින්) දනගනී. සමාක්සධිකල්පය 'සමාක්සධිකල්ප' යයි දනගනී. ඔහුට ඒ දැනුම සම්මාදිට්ඨි නම් වෙයි.

මහණෙනි මිත්‍රාසධිකල්ප කවරෙ යත් : කාමසධිකල්ප ව්‍යාපාදසධිකල්ප විහිංසා සධිකල්ප යි. මහණෙනි, මේ මිත්‍රාසධිකල්ප නම්.

මහණෙනි, සමාක්සධිකල්ප කවරෙ යත් : මහණෙනි, මේ සමාක්සධිකල්පයන් දෙ පරිදි කොට කියමි. මහණෙනි, සාසුච වූ පුණ්‍යභාගිය වූ උපධිවිපාක දෙක සමාක්සධිකල්පයෙන් ඇත. මහණෙනි, ආයථි අනාසුච ලොකොත්තර මාර්ගාදිත වූ සමාක්සධිකල්පයෙන් ඇති.

මහණෙනි, සාසුච පුණ්‍යභාගිය උපධිවිපාක දෙක සමාක්සධිකල්ප කවරෙ යත් : නෛෂ්ක්‍රමාසධිකල්ප අව්‍යාපාදසධිකල්ප අවිහිංසාසධිකල්ප යි. මහණෙනි, මේ සමාක්සධිකල්පය සාසුච යැ පුණ්‍යභාගිය යැ උපධිවිපාක දෙන්නේ යි.

මහණෙනි, ආයථි අනාසුච ලොකොත්තර මාර්ගාදිත වූ සමාක්සධිකල්ප කවරෙ යත්: මහණෙනි, ආයථි සිත් ඇති අනාසුච සිත් ඇති ආයථිමාර්ගසමඨි වූ ආයථිමාර්ගය වඩනු වහු හේ යම් තර්කයෙන් විතර්කයෙන් සධිකල්පයෙන් සිත අරමුණෙහි පිහිටුවීමෙන් වෙසෙ සිත් පිහිටුවීමෙන් සිත අරමුණට නැංවීමෙන් වාක්සංස්කාරයෙන් වේ ද, මහණෙනි, මේ සමාක්සංකල්පය ආයථි යැ අනාසුච යැ ලොකොත්තර යැ මාර්ගාදිත යි. ඒ මහණ මිත්‍රාසධිකල්පයා හේ, ප්‍රභාණයට වැයම් කරයි, සමාක්සධිකල්පයා හේ ප්‍රතිලාභයට වැයම් කරයි. ඒ ව්‍යායාමය ඔහුට සම්මාචාර්යාම වෙයි. හේ ස්මාතිමත් වූයේ මිත්‍රාසධිකල්පය දුරුලයි. ස්මාතිමත් වූයේ සමාක්සධිකල්පය උපදවා වෙසෙයි. ඔහුට ඒ ස්මාතිය සම්මාසති වෙයි. මෙසේ මේ තුන් ධර්මයෝ (සහජාත ද පුරෙජාත ද වී) සමාක්සධිකල්පය අනුච යෙති. අනුච වැටෙත්, ඒ කවර තුන් දහම්හ යත් : සම්මාදිට්ඨි සම්මාචාර්යාම සම්මාසති යන මොහු යි.

මහණෙනි ඒ (ආයථි සමාක්සධිකල්පයෙහි) ලා සමාග්දාෂ්ටි පූර්වාදිතම වෙයි. කිසෙයින් මහණෙනි, සමාග්දාෂ්ටි පූර්වාදිතම වෙයි යත් : මිත්‍රාවචනා 'මිත්‍රාවචන' යයි දනගනී. සමාග්වචනා 'සමග්වචන' යයි දනගනී. ඒ දැනුම ඔහුට සමාග්දාෂ්ටි වෙයි.

කතමා ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාචාචා: මුසාචාදෙ පිසුනාචාචා ඵරුසාචාචා සමථසලාපො. අයං භික්ඛවෙ මිච්ඡාචාචා.

තතමා ච භික්ඛවෙ සමමාචාචා: සමමාචාචමප්භං භික්ඛවෙ, ආයං වදුමි. අපථි භික්ඛවෙ, සමමාචාචා සාසවා පුඤ්ඤභාගියො උපධිවෙපකකා, අපථි භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා ලොකුතතරං මග්ගඛිනා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාචාචා සාසවා පුඤ්ඤභාගියො උපධි-
වෙපකකා: මුසාචාද වෙරමඤ්ඤි, පිසුනාය වාචාය වෙරමඤ්ඤි. ඵරුසාය
වාචාය වෙරමඤ්ඤි, සමථසලාපා වෙරමඤ්ඤි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාචාචා
සාසවා පුඤ්ඤභාගියො උපධිවෙපකකා.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා ලොකුතතරං
මග්ගඛිනා: යා ඛො භික්ඛවෙ, අරියචිත්තස්ස අනාසවචිත්තස්ස අරිය-
මග්ගසම්ඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො චතුභිජි ව්විද්ධවිරතෙති අරති
විරති පටිවිරති වෙරමඤ්ඤි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාචාචා අරියො අනාසවා
ලොකුතතරං මග්ගඛිනා. සො මිච්ඡාචාචාය පභානාය වායමති, සමමා-
චාචාය උපසම්පදාය. ස්වායං¹ භොති සමමාචායාමො. සො සතො
මිච්ඡාචාචං පජ්ඣති. සතො සමමාචාචං උපසම්පජ්ජ විහරති. සායං
භොති සමමාසති. ඉතිසිමේ² තයො ධම්මා සමමාචාචං අනුපරිධාවනති
අනුපරිවත්තනති. සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි, සමමාචායාමො, සමමාසති.

තනු භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛිනමා භොති. කථංඤ්ඤා භික්ඛවෙ,
සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛිනමා භොති: මිච්ඡාකම්මනතං මිච්ඡාකම්මනෙතාති
පජ්ඣනාති සමමාකම්මනතං සමමාකම්මනෙතාති පජ්ඣනාති. සායං
භොති සමමාදිට්ඨි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාකම්මනෙතා: පාණ්ණාතිපාතො, අදින්නා-
දනං, කාමේසු මිච්ඡාචාරො. අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාකම්මනෙතා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකම්මනෙතා: සමමාකම්මනනමපභං
භික්ඛවෙ, ආයං වදුමි. අපථි භික්ඛවෙ, සමමාකම්මනෙතා සාසවො
පුඤ්ඤභාගියො උපධිවෙපකකා. අපථි භික්ඛවෙ සමමාකම්මනෙතා
අරියො අනාසවො ලොකුතතරො මග්ගඛිනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකම්මනෙතා සාසවො පුඤ්ඤභාගියො
උපධිවෙපකකා: පාණ්ණාතිපාතා වෙරමඤ්ඤි, අදින්නාදනා වෙරමඤ්ඤි,
කාමේසු මිච්ඡාචාරා වෙරමඤ්ඤි. අයං භික්ඛවෙ සමමාකම්මනෙතා සාසවො
පුඤ්ඤභාගියො උපධිවෙපකකා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාකම්මනෙතා අරියො අනාසවො
ලොකුතතරො මග්ගඛිනො: යා ඛො භික්ඛවෙ, අරියචිත්තස්ස අනාසව-
චිත්තස්ස අරියමග්ගසම්ඛිනිනො අරියමග්ගං භාවයතො තිභිජි කායදුච්චි-
තෙති අරති විරති පටිවිරති වෙරමඤ්ඤි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාකම්මනෙතා
අරියො අනාසවො ලොකුතතරො මග්ගඛිනො. සො මිච්ඡාකම්මනස්ස
පභානාය වායමති, සමමාකම්මනස්ස උපසම්පදාය. ස්වායං භොති
සමමාචායාමො. සො සතො මිච්ඡාකම්මනතං පජ්ඣති. සතො
සමමාකම්මනතං උපසම්පජ්ජ විහරති. සායං භොති සමමාසති. ඉතිසි-
මේ³ තයො ධම්මා සමමාකම්මනතං අනුපරිධාවනති අනුපරිවත්තනති.
සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි, සමමාචායාමො සමමාසති.

1. සායං - සිමු.

2. ඉතිසිමේ - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, මිත්‍යාවක් කවර යත් : මාෂාවාද පිගනවාක් පරුෂවාක් ප්‍රලාප යැ, මහණෙනි, මේ මිත්‍යාවක් නම්.

මහණෙනි, සමාග්ගික කවර යත් : මහණෙනි, මම සමාග්ගික ද දෙපරිදි කොට කියමි : මහණෙනි, සාසුට වූ පුණ්‍ය කොටසෙහි වූ උපධිවිපාක දෙක සමාග්ගිකයෙක් ඇත. මහණෙනි, ආයාසී වූ අනාසුට ලොකොත්තර මාර්ගාදිග වූ සමාග්ගිකයෙක් ඇති.

මහණෙනි, සාසුට පුණ්‍ය කොටසෙහි වූ උපධි විපාක දෙක සමාග්ගික කවර යත්; මුසවායෙන් වෙන්වීම යැ, පිසුනුබයින් වෙන්වීම යැ, පරොස්බයින් වෙන්වීම යැ, ප්‍රලාපයෙන් වෙන්වීම යි. මහණෙනි, මේ සමාග්ගිකය සාසුට යැ, පුණ්‍යභාගයෙහි වූයෙ යැ උපධිවිපාක දෙකුයේ යි.

මහණෙනි, ආයාසී වූ අනාසුට ලොකොත්තර මාර්ගාදිග වූ සමාග්ගික කවර යත් : මහණෙනි, ආයාසී සිත් ඇති අනාසුට සිත් ඇති ආයාසීමාර්ගසමධීරී වූ ආයාසී මාර්ගය වඩනු වහුගේ සිව්වැදූරුම් වාග්දුග්ගිකයෙන් ම යම් දුරුවීමක් වෙන්වීමක් නැවැත්වීමක් වීරමණයෙක් ඇද්ද මහණෙනි, මේ සමාග්ගිකය ආයාසී යැ, අනාසුට යැ ලොකොත්තර යැ, මාර්ගාදිග යි. ඒ මහණ මිත්‍යාවට්ඨකයාගේ ප්‍රභාණයට සමාග්ගිකයාගේ ප්‍රතිලාභයට වැයම් කෙරෙයි, ඒ වැයම ඔහුට සම්මාචාර්යාම වෙයි. හේ ස්මෘතිමත් වූයේ මිත්‍යාවක් දුරලයි, ස්මෘතිමත් වූයේ සමාග්ගිකය උපදවා වෙසෙයි. ඒ ස්මෘතිය ඔහුට සම්මාසති වෙයි, මෙසේ මේ තුන් දහම්හු සමාග්ගිකය අනුව යෙහි, අනුව වැටෙත්, ඔහු කවරහ යත් : සමාග්ගිකය සමාග්ගිකයාම සමාක්ස්මෘති යන මොහු යි.

මහණෙනි, ඒ සමාක්ස්මාධියෙහි ලා සමාග්ගිකයෙහි පූර්වධගම වෙයි. මහණෙනි, කිසෙයින් සමාග්ගිකයෙහි පූර්වධගම වෙයි යත් : මිත්‍යාකර්මාන්තය මිත්‍යාකර්මාන්ත යැයි දනගනී, සමාක්ස්මාන්තය සමාක්ස්මාන්ත යැ යි දන ගනී. ඒ දැනුම ඔහුට සම්මා දිවයි වෙයි.

මහණෙනි, මිත්‍යා කර්මාන්ත කවර යත් : පරපණ නැසුම යැ, අයිනාදන් ගැනුම යැ, කාමයෙහි මිසභසර යි. මහණෙනි, මේ මිත්‍යා කර්මාන්ත යි.

මහණෙනි සමාක්ස්මාන්ත කවර යත් : මහණෙනි, මම සමාක්ස්මාන්තයක් දෙපරිදි කොට කියමි : මහණෙනි, සාසුට වූ පුණ්‍යභාගයෙහි වූ උපධි විපාක දෙක සමාක්ස්මාන්තයෙක් ඇත. මහණෙනි, ආයාසී වූ අනාසුට ලොකොත්තර මාර්ගාදිග වූ සමාක්ස්මාන්තයෙක් ඇති.

මහණෙනි, සාසුට වූ පුණ්‍යභාගය වූ උපධිවිපාක දෙක සමාක්ස්මාන්තය කවර යත් : පරපණ නැසීමෙන් වැළැකීම යැ අයිනාදනින් වැළැකීම යැ කාමයෙහි මිසභසරින් වැළැකීම යැ. මහණෙනි, මේ ආසුට සහිත පුණ්‍යභාගයෙහි වූ උපධි විපා දෙක සමාක්ස්මාන්ත යි.

මහණෙනි, ආයාසී වූ අනාසුට වූ ලොකොත්තර මාර්ගාදිග වූ සමාක්ස්මාන්තය කවර යත් : මහණෙනි, ආයාසී සිත් ඇති අනාසුට සිත් ඇති ආයාසීමාර්ගසමධීරී වූ ආයාසීමාර්ගය වඩනුවහු ගේ තුන් කායදුග්ගිකයෙන් ම යම් දුරුවීමක් වෙන්වීමක් නැවැත්වීමක් වීරමණයෙක් ඇද්ද මහණෙනි, මේ සමාක්ස්මාන්තය ආයාසී යැ අනාසුට යැ ලොකොත්තර යැ මාර්ගාදිග යි. ඒ මහණ මිත්‍යාකර්මාන්තයා ගේ ප්‍රභාණය පිණිස සමාක්ස්මාන්තයා ගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස වැයම් කෙරෙයි. ඒ වැයම ඔහුට සම්මා වායාම වෙයි, හේ ස්මෘතිමත් ව මිත්‍යාකර්මාන්තය දුරලයි ස්මෘතිමත් ව සමාක්ස්මාන්තය උපදවා වෙසෙයි. ඒ ස්මෘතිය ඔහුට සම්මාසති වෙයි. මෙසේ මේ තුන් දහම්හු සමාක්ස්මාන්තය අනුව යෙහි, අනුව වැටෙත්. ඔහු කවරහ යත් : සමාග්ගිකය සමාග්ගිකයාම සමාක්ස්මාති යන මොහු යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති: මිච්ඡාදාජ්චං මිච්ඡාදාජ්චොති පජානාති. සමමාදාජ්චං සමමාදාජ්චොති පජානාති. සාස්ස හොති සමමාදිට්ඨි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදාජ්චො: කුහනා ලපනා නෙමිත්තිකතා නිදෙපසිකතා ලාභෙන ලාභං නිජ්ඣිංසනනා¹ අයං භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදාජ්චො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො: සමමාදාජ්චට්ඨං භික්ඛවෙ, ආයං වදුමි. අපී භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිගො උපධිවෙපකෙකා, අපී භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මග්ගඛෙයා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිගො උපධිවෙපකෙකා: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො මිච්ඡාදාජ්චං පහාය සමමාදාජ්චෙන ජීවිතං කදෙපාති. අයං භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො සාසවො පුඤ්ඤභාගිගො උපධිවෙපකෙකා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මග්ගඛෙයා: යා ඛො භික්ඛවෙ, අරියච්ඡිත්තස්ස අනාසවච්ඡිත්තස්ස අරිය-මග්ගසමමුඛිනො අරියමග්ගං භාවයතො මිච්ඡාදාජ්චො ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි. අයං භික්ඛවෙ, සමමාදාජ්චො අරියො අනාසවො ලොකුත්තරෙ මග්ගඛෙයා. සො මිච්ඡාදාජ්චස්ස පහානාය වායමති. සමමාදාජ්චස්ස උපසම්පදාය. ස්වාස්ස² හොති සමමාචාරාමො. සො සතො මිච්ඡාදාජ්චං පජ්ඣති. සතො සමමාදාජ්චං උපසම්පජ්ජ විහරති. සා'ස්ස හොති සමමාසති. තස්සිමෙ තයො ධම්මා සමමාදාජ්චං අනුපරිධාවනති අනුපරිචිත්තනති. සෙය්‍යපීදං : සමමාදිට්ඨි, සමමාචාරාමො, සමමාසති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති: සමමාදිට්ඨිස්ස භික්ඛවෙ, සමමාසඛකපෙපා පහොති සමමාසඛකපස්ස සමමාචාරා, පහොති. සමමාචාරස්ස සමමා-කම්මනො පහොති. සමමාකම්මනස්ස සමමාදාජ්චො, පහොති. සමමාදාජ්චස්ස සමමාචාරාමො, පහොති. සමමාචාරාමස්ස සමමාසති පහොති. සමමාසතිස්ස සමමාසමාධි පහොති. සමමාසමාධිස්ස සමමාඤ්ඤං පහොති. සමමාඤ්ඤස්ස සමමාචිත්තති පහොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, අධිඛිතසමනනාගතො සෙඛො³ දසඛිතසමනනාගතො අරහා හොති.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමාදිට්ඨි පුබ්බඛතමා හොති. සමමාදිට්ඨිස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි නිජ්ජණ්ණො හොති. යෙ ච මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවනති. තෙ වස්ස නිජ්ජණ්ණො හොනති. සමමාදිට්ඨිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡනති.

සමමාසඛකපස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසඛකපෙපා නිජ්ජණ්ණො හොති, යෙ ච මිච්ඡාසඛකපපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවනති. තෙ වස්ස නිජ්ජණ්ණො හොනති. සමමාසඛකපපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපුරිං ගව්ඡනති.

1. නිජ්ඣිසනනා - මජ්ඣං.
3. {සෙකෙකා - මජ්ඣං.
සෙඛො පටිපදො - PTS.

2. සොස්ස - සිඤ්ඤ, PTS.

සමමාවාචස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාවාචා නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාවාචාපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාවාචාපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාකම්මන්තස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාකම්මන්තො නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාකම්මන්තපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාකම්මන්තපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාආජීවස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාආජීවො නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාආජීවපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාආජීවපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමවායාමස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාවායාමො නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාවායාමපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමවායාමපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාසනීස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසනී නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාසනීපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති; තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාසනීපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාසමාඛිස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාසමාඛි නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාසමාඛිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාසමාඛිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාඤ්ඤස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාඤ්ඤං නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාඤ්ඤපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාඤ්ඤපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

සමමාවිඤ්ඤාන්තස්ස භික්ඛවෙ, මිච්ඡාවිඤ්ඤානී නිජ්ජණණං හොති. යෙ ච මිච්ඡාවිඤ්ඤානීපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජණණං හොන්ති. සමමාවිඤ්ඤානීපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිසුරිං ගව්න්ති.

ඉති ඛො භික්ඛවෙ, විසති කුසලපකතා, විසති අකුසලපකතා, මහාවතකාරීසකො ධම්මපරියායො පච්ඤතො අපච්චිතතියො සමණෙන වා, බ්‍රාහ්මණෙන වා, දෙවෙන වා, මාරෙන වා, බ්‍රහ්මිනා වා, කෙනපි වා, ලොකසමීන්ති.

මහණෙනි, සමාග්ගවනයෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාවාක් නිර්ජීරණ වෙයි, මිත්‍යාවාක් හෙතෙයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ වෙත් ද, ඔහුද නිර්ජීරණ වෙත්. යළි සමාග්ගවාදා හෙතෙයෙන් නොයෙක් කුශලධර්මයෝ වැඩීමෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාක්කර්මාන්තයෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාකර්මාන්තය නිර්ජීරණ වෙයි. මිත්‍යාකර්මාන්තප්‍රත්‍යයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ වෙත් ද, ඔහුද නිර්ජීරණ වෙත්. යළි සමාක්කර්මාන්තප්‍රත්‍යයෙන් නොයෙක් කුශලධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාග්ගාචීවයෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාචීවය නිර්ජීරණ වෙයි, මිත්‍යාචීව ප්‍රත්‍යයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ සම්භව වෙත් ද, ඔහුද නිර්ජීරණ වුවාහු වෙත්. සමාග්ගාචීවප්‍රත්‍යයෙහිද නොයෙක් කුශලධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාග්ගව්‍යායාමයෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාව්‍යායාමය නිර්ජීරණ වූයේ වෙයි. මිත්‍යාව්‍යායාමප්‍රත්‍යයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ සම්භව වෙත් ද, ඔහුද නිර්ජීරණ වුවාහු වෙත්. යළි සමාග්ගව්‍යායාමප්‍රත්‍යයෙන් නොයෙක් කුශල ධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාක්සමානියෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාස්මානිය නිර්ජීරණ වෙයි. මිත්‍යාස්මානිප්‍රත්‍යයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ සම්භව වෙත් ද, ඒ අකුශලයෝ ද ඔහුට නිර්ජීරණ වුවාහු වෙත්. යළි සමාක්සමානි ප්‍රත්‍යයෙන් නොයෙක් කුශලධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාක්සමාධියෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාසමාධිය නිර්ජීරණ වෙයි, මිත්‍යාසමාධි හෙතෙයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශලධර්මයෝ වෙත් ද, ඔහුද ඔහුට නිර්ජීරණ වුවාහු වෙත්. යළි සමාක්සමාධිහෙතෙයෙන් නොයෙක් කුශලධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාග්ගඤ්ජයෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාඤ්ජය නිර්ජීරණ වෙයි, මිත්‍යා ඤ්ජ ප්‍රත්‍යයෙන් යම් නොයෙක් පාපක අකුශල ධර්මයෝ වෙත් ද, ඔහුද ඔහුට නිර්ජීරණ වෙත්. යළි සමාග්ගඤ්ජ හෙතෙයෙන් නොයෙක් කුශලධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, සමාග්ගච්චික්ඛියෙහි සිටි පුභුල් හට මිත්‍යාච්චික්ඛිය නිර්ජීරණ වෙයි, මිත්‍යාච්චික්ඛි හෙතෙයෙන් යම් නොයෙක් ලාමක අකුශලධර්මයෝ සම්භව වෙත් ද, ඔහුද ඔහුට නිර්ජීරණ වුවාහු වෙත්, යළි සමාග්ගච්චික්ඛි හෙතෙයෙන් නොයෙක් කුශල ධර්මයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙත්.

මහණෙනි, මෙපරිද්දෙන් (සම්මාදිට්ඨි ආදි දස යැ, යළි සම්මාදිට්ඨි ප්‍රත්‍යයෙන් අනෙක කුශලධර්මයෝ වෙත් ' යි ආදීන් වදළ දස යැයි) කුශලපක්ෂයෙහි වූ විසි ධර්මයෝ යැ, ('මිථ්‍යාදිට්ඨි නිජ්ජිණ්ණා භෝති' යනාදීන් වදළ මිථ්‍යාදිට්ඨි ආදි දස යැ, "මිථ්‍යාදිට්ඨි පපච්චයා අනෙක " යනාදීන් වදළ දස යැයි) අකුශලපක්ෂයෙහි වූ විසි ධර්මයෝ යැ යන ශ්‍රමණයක්හු විසින් හෝ බ්‍රාහ්මණයක්හු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවක්හු විසින් හෝ නො පවත්වාලියැ හැකි මහාවත්තාරියක ධර්මපරිසරය පවත්වන ලද්දේ යි.

යො හි කොථි හික්ඛවෙ, සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, ඉමං මහාවතනාර්ථසකං ධම්මපරිසාරං ගරභිතබ්බං පටිකෙකාසිතබ්බං මඤ්ඤායා, තස්ස දිට්ඨංච ධම්මෙ දස සහධම්මිකා වාදානුචාදා ගාරයාං ධානං ආගච්ඡන්ති. සම්මාදිට්ඨිං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාදිට්ඨි සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා. තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාසබ්බසා චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසබ්බසා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාචාචං චෙ හවං ගරහති, යෙ ච ඡිව්ජාචාචා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාකම්මන්තං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාකම්මන්තා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාආජීවං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාආජීවා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාචායාමං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාචායාමා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාසතිං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසති සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාසමාසිඤ්ඤා චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාසමාසි සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාඤ්ඤා චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාඤ්ඤා සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා. සම්මාච්ඡිත්තං චෙ හවං ගරහති. යෙ ච ඡිව්ජාච්ඡිත්ති සමණව්‍යාගමණා, තෙ භොතො පුජ්ජා, තෙ භොතො පාසංසා.

යො හි කොථි හික්ඛවෙ සමණො වා, බ්‍රාහ්මණො වා, ඉමං මහාවතනාර්ථසකං ධම්මපරිසාරං ගරභිතබ්බං පටිකෙකාසිතබ්බං මඤ්ඤායා. තස්ස දිට්ඨංච ධම්මෙ ඉමෙ දස සහධම්මිකා වාදානුචාදා ගාරයාං ධානං ආගච්ඡන්ති.

යෙපි තෙ හික්ඛවෙ, අහෙසුං උක්කලා වස්සහඤ්ඤා¹ අහෙතුචාදා අතිරිච්චාදා නත්ථිකචාදා, තෙපි මහාවතනාර්ථසකං ධම්මපරිසාරං න ගරභිතබ්බං, න පටිකෙකාසිතබ්බං² මඤ්ඤායා³ තං කිස්ස හෙතු : නිඤ්ඤායාගෙසලපාරමහගයාති.

ඉදම්චොච හගවා. අත්තමනා තෙ හික්ඛු හගවතො හාසිතං අභිනඤ්ඤති.

මහාවතනාර්ථසක සුතනං සත්තමං.

1. මක්කලා / වයහිඤ්ඤා = මජ්ඣං.
2. පටිකෙකාසිතබ්බං = මජ්ඣං.
3. මඤ්ඤායා = මජ්ඣං - ස්‍ය - PTS

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණෙක් වේවයි බමුණෙක් වේවයි මේ මහාවත්තාරිසක ධර්ම පර්යාය ගැඬිණියැ යුතු යැ, බැහැර කළ යුතු යයි සිතන්නේ නම්, දිට්‍රදුමියෙහි මැ (පරා විසින් කී කරුණෙන්) සකාරණ ව ඔහු ගේ වාදනුවාදයෝ දස දෙනෙක් විභයන් විසින් ගැඬිණිය යුතු තැනට පැමිණෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්දෘෂ්ටිය ගරභා නම් යම් මැ මිසදිටු ගත් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජායෝ වෙති. ඔහු හවතුන් විසින් පසැස්ස මනා වෙති. ඉදින් හවත් සමාග්දෘෂ්ටිය ගරභා නම්, මිත්තාසඛකල්ප ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්වචන ගරභා නම්, මිත්තාවචන ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්කර්මාන්ත ගරභා නම්, මිත්තාකර්මාන්ත ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාගාථීව ගරභා නම්, මිත්තාථීව ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්ව්‍යායාම ගරභා නම්, මිත්තාව්‍යායාම ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්ස්මාදි ගරභා නම්, මිත්තාස්මාදි ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්සමාධි ගරභා නම්, මිත්තාසමාධි ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්භෙදනාය ගරභා නම් මිත්තාභෙදන ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්. ඉදින් හවත් සමාග්විමුක්ති ගරභා නම්, මිත්තාවිමුක්ති ඇති යම් මැ මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු හවතුන් විසින් පුජා වෙති, ඔහු හවතුන් විසින් පැසැස්ස මනා වෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණෙක් වේවයි බමුණෙක් වේවයි මේ මහාවත්තාරිසක ධර්ම ක්‍රමය ගැඬිණියැ යුතු කොට පිළිකෙටි කළ යුතු කොට හඟනේ නම්, මෙලොවහි මැ ඔහු ගේ මේ දස වාදනුවාදයෝ සකාරණ ව ගැඬිණියැ යුතු තැනට එත්.

මහණෙනි, උක්කල දතාව්‍යාධි අභෙතුවාද අක්‍රියවාද නාස්තිකවාද ඇති යම් වස්ස භක්ඛු නම් වාදී කෙනෙක් වූහු ද, ඔහුද මහාවත්තාරිසක ධර්මපර්යාය නො ගැඬිණියැ යුතු සේ පිළිකෙටි නො කළයුතු සේ සිතුහු. ඒ කවර හෙයින් යත් ? තමහට නින්දාය හා ගැටුම් බිය හා පරිභාෂණ බියෙනැ ' යි වදන.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ මහාවත්තාරිසක සූත්‍රය වදන සේක. ප්‍රිතිසො මනායන් විසින් ගත් සිත් ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිමුඛ ව පිළිගත්හ.

සත්වැනි මහාවත්තාරිසක සූත්‍ර යි.

3. 2. 8

ආනාපානසති සුත්තං

ඵචං මෙ සුත්තං : ඵකං සමයං භගවා සාවඥීයං විහරති පුබ්බාරුමේ මහාරමාතුපාසාදෙ සම්බුද්ධෙහි අභිඤ්ඤානෙහි අභිඤ්ඤානෙහි ථෙරෙහි සාවකෙහි සද්ධිං, ආයස්මනා ච සාරිපුත්තෙන ආයස්මනා ච මහා මොග්ගල්ලානෙන ආයස්මනා ච මහාකස්සපෙන ආයස්මනා ච මහා කල්වායනෙන ආයස්මනා ච මහාකොට්ඨිකෙන ආයස්මනා ච මහාකසපි- නෙන ආයස්මනා ච මහාචුඤ්ඤෙන ආයස්මනා ච අනුරුද්ධෙන ආයස්මනා ච රෙවතෙන ආයස්මනා ච ආනඤ්ඤෙන අඤ්ඤාති ච අභිඤ්ඤානෙහි අභිඤ්ඤානෙහි ථෙරෙහි සාවකෙහි සද්ධිං.

තෙන ඛො පන සමයෙන ථෙරං භික්ඛු නවෙ භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු දසපි භික්ඛු ඔවදනති අනුසා- සනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු විසමි¹ භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු නිංසමි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු චත්තරීසමි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. තෙ ච නවා භික්ඛු ථෙරෙහි භික්ඛුහි ඔවදියමානා අනුසාසියමානා උලාරං² පුබ්බෙනාපරං විසෙසං පජානති.³

තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසථෙ පත්තරසෙ පචාරණාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතතියා භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො අබ්බො- කාසෙ නිසින්නො භොති. අථ ඛො භගවා තුණ්හිභුතං තුණ්හිභුතං භික්ඛුසංඝං අනුච්චොකෙකො භික්ඛු ආමනොසි : ‘ආරඥොස්මි භික්ඛවෙ, ඉමාය පටිපදාය. ආරඥවිත්තොස්මි භික්ඛවෙ, ඉමාය පටිපදාය. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, භියොසොමත්තාය විරියං ආරභථ අපාත්තස්ස පතතියා අනභිගතස්ස අභිගමාය, අභවජිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉධෙවාහං සාවඥීයං කොඡුදිං වාතුමාසිතිං අගමෙස්සාමිති.

අස්සොසුං ඛො ජානපද භික්ඛු : භගවා කිර තජෙව සාවඥීයං කොඡුදිං වාතුමාසිතිං අගමෙස්සාමිති. තෙ ච ජානපද භික්ඛු සාවඥී. ඕසරනති භගවන්තං දස්සනාය. තෙ ච ඛො ථෙරං භික්ඛු භියොසො- මත්තාය නවෙ භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු දසපි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු විසමි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු නිංසමි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. අපොකච්චෙ ථෙරං භික්ඛු චත්තරීසමි භික්ඛු ඔවදනති අනුසාසනති. තෙ ච නවා භික්ඛු ථෙරෙහි භික්ඛුහි ඔවදියමානා අනුසාසියමානා උලාරං පුබ්බෙනාපරං විසෙසං පජානති.

1. විසමිමි - PTS.
2. ඔලාරං - සභා.
3. ජානනති - සිඡු, මජ්ඣං.

3. 2. 8

ආනාපානසති සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද නොහොත් මා ඇසූ හැටි මෙසේ යැ : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි පුවරම් නම් මුට්‍රමාපායෙහි හැම තැනැ ගීලාදී ඉණයෙන් පළමු වූ බොහෝ ස්ථවිර ශ්‍රාවකයන් සමග වැඩවසන සේක. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහසුප් තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහාකොට්ඨික තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහාකප්පික තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් මහාවුන්ද තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් රෙවක තෙරුන් ද, ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරුන් ද, අනාග වූ මහත් ඉණයෙන් ප්‍රකට වූ ස්ථවිර ශ්‍රාවක භික්ෂූන් ද සමග පුවරම් මුට්‍රමාපායෙහි වැඩවසන සේක.

තව ද එසමයෙහි ස්ථවිර භික්ෂුහු නවක පැවිද්දනට අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. ඇතැම් ස්ථවිර භික්ෂුහු පැවිද්දන් දසදෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. ඇතැම් ස්ථවිර භික්ෂුහු පැවිද්දන් විසි දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. ඇතැම් ස්ථවිර භික්ෂුහු පැවිද්දන් තිස්දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. ඇතැම් ස්ථවිර භික්ෂුහු පැවිද්දන් හතළිස් දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. තෙර මහණුන් විසින් අවවාද අනුශාසනා කරනු ලබන ඒ නවක භික්ෂුහු ශීලපරිපූරණාදී පූර්ව විශේෂයෙන් වැඩි උදරතර අපර කෘත්ස්න පරිකර්මාදී විශේෂ දැනිත්.

එ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එදවස් පොහොයැ පණ්ඩසියෙහි පවුරුණු ඇති සඳ පිරුණු මැදිපොහෝරැයැ භික්ෂුසංඝපරිවෘත ව අභ්‍යාවකාශයෙහි වැඩහුන් සේක. එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ නිහඬ ව හුන් මහණුන් බලා ඒ මහණුන් ඇමතු සේක. "මහණෙනි, මේ ප්‍රතිපදයෙන් (මම) ආරාධිතයෙමි. මහණෙනි, මේ ප්‍රතිපදයෙන් මම ඇරැයූ සිතැතියෙමි. එහෙයින් මහණෙනි, නො පත් අර්භත්ඵලයාගේ ප්‍රාප්තිය පිණිස අනාධිගත ඵලයා ගේ අධිගමය පිණිස නො පසක් කළ නිවන පසක් කරනු පිණිස වෙසෙයින් වියඞ්ආරම්භ කරවු, මම මේ සැවතෙහි මැ පිපි කුමුදු ඇති වාතුවාසිනිය හෙවත් පස්විමකාර්තීක පූර්ණිමාව දක්වා බලමි'යි වදළහ.

"භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ සැවැත්හි මැ කුමුදු ඇති ඉල්පොහොය දක්වා බලන සේක් ලැ "යි දනවවාසි සහසු ඇසුහු මැ ය. ඒ දනවවාසි භික්ෂුහු බුද්ධන් දක්නට පැමිණෙත්. ඒ තෙර මහණහු වැඩි පමණින් නවක පැවිද්දනට අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. කිසි තෙර මහණ කෙනෙක් පැවිද්දන් දසදෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. කිසි තෙර මහණ කෙනෙක් පැවිද්දන් විසි දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි, කිසි තෙර මහණ කෙනෙක් පැවිද්දන් තිස්දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. කිසි තෙර මහණ කෙනෙක් පැවිද්දන් සතළිස්දෙනකුට ද අවවාද අනුශාසනා කෙරෙහි. තෙරමහණුන් විසින් අවවාද අනුශාසනා කරනු ලබන ඒ නවක භික්ෂුහු පූර්ව විශේෂයට වඩා අපර වූ ශ්‍රොතාපක්ති ආදී උදර විශේෂය වෙසෙයින් දැනිත්.

තෙන ඛො පන සමයෙන භගවා තදනුපොසථෙ පනතරසෙ කොමුදියා වාතුමාසිතියා පුණ්ණොය පුණ්ණමාය රතතියා භික්ඛුසංඝ-පරිවුතො අබොධාකාසෙ නිසින්නො භොති. අථ ඛො භගවා තුණ්හිගුතං තුණ්හිගුතං භික්ඛුසංඝං අනුචිලොකෙත්වා භික්ඛු ආමනෙතාසි : අපලාපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා. නිපාලාපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා සුඛා සාරෙ පතිට්ඨිතා. තථාරූපො අයං භික්ඛුවෙ, භික්ඛුසංඝො. තථාරූපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා. යථාරූපා පරිසා ආහුනෙය්‍යා පාහුනෙය්‍යා දක්ඛිණෙය්‍යා අඤ්ඤාලිකරණීයා අනුතතරං පුඤ්ඤකෙතිතං ලොකස්ස. තථාරූපො අයං භික්ඛුවෙ, භික්ඛුසංඝො. තථාරූපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා. යථාරූපාය පරිසාය අපං දින්නං ඛහුං¹ භොති, ඛහුං¹ දින්නං ඛහුතරං. තථාරූපො අයං භික්ඛුවෙ, භික්ඛුසංඝො. තථාරූපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා. යථාරූපා පරිසා දුලලභා දස්සනාය ලොකස්ස. තථාරූපො අයං භික්ඛුවෙ, භික්ඛුසංඝො. තථාරූපායං භික්ඛුවෙ, පරිසා. යථාරූපං පරිසං අලං යොජනගණනාති දස්සනාය ගතත්ථං පුට්ටසෙනාසි².

සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ අරහනො ඛිණ්ණසවා වුසිතවිනො කතකරණීයා ඕභිතභාරු අනුප්පත්තසද්ධා පරික්ඛිණ්ණවසඤ්ඤාජනා සම්මදඤ්ඤා විමුක්තා, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ පඤ්චන්තං ඕරම්භාසියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඕපපාතිකා තථ පරිතිබ්බාසිනො අනාවතතිබ්බා තස්මා ලොකා, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රුගදෙසමොභානං තනුතතා සකදගාමිනො සක්ඛදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්ති. ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ තිණ්ණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොනාපන්නා අවිනිපාතබ්බා නියතා සමොධිපරුණො, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ.

සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ චතුන්තං සතිපට්ඨානානං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ චතුන්තං සම්මප්පධානානං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ, චතුන්තං ඉද්ධිපාදනං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ පඤ්චන්තං ඉන්ද්‍රියානං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති, ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ පඤ්චන්තං බලානං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති. ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ සත්තන්තං බොජ්ඣංගිකානං භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති. ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ. සනාති භික්ඛුවෙ, භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස භාවනානුයොගමනුයුත්තා විහරන්ති. ඵවරූපාසි භික්ඛුවෙ, සනාති භික්ඛු ඉමස්මිං භික්ඛුසංඝෙ.

1. ඛහු - මජ්ඣං, සෘ.

2. පුට්ටසෙනාසි - පු. සෘ.

එසමයෙහි භාගාවතුන් වහන්සේ එදින පොභොලක් පණ්ණය කුටුසු පිපි ඉල් පුණු පොභොද රැයැ බික්සහන විසින් පිරිවරන ලද ව අබවස හුන් සේක. එසඳ භාගාවතුන් වහන්සේ නිහඬ නිහඬ ව හුන් බික්සහන දක ඒ සඟුන් ඇමතු සේක. “ මහණෙනි, මේ භික්ෂුපර්ෂත් නො සිස් යැ. මහණෙනි, මේ භික්ෂු පර්ෂත් නිෂ්ප්‍රපාප යැ, ඉද්ධ යැ, අධිගමසාරයෙහි පිහිටි යැ. සම්බුදු පිරිසෙක් ආහුනෙය්‍ය වෙ ද, පාහුනෙය්‍ය වෙ ද දක්ඛිණෙය්‍ය වෙ ද අක්ඛිණිකරණිය වෙ ද, ලොවට අනුත්තර පුණ්‍යක්ෂෙත්‍ර වෙ ද, මහණෙනි, මේ භික්ෂු සංඝ තෙමේ එබඳු යැ. මහණෙනි, මේ පිරිස එබඳු යැ යම්බඳු පිරිසක් කෙරෙහි දුන් ඇලුප් දනෙක් බොහෝ වෙ ද, දුන් බොහෝ දනෙක් ඉබොහෝ වෙ ද, මහණෙනි මේ, භික්ෂු සබ්බ එබඳු යැ, මහණෙනි, මේ පිරිස එබඳු යැ. යම්බඳු පිරිසෙක් ලොකයා ගේ දර්ශනයට දුර්ලභ වෙ ද, මහණෙනි, මේ භික්ෂුසංඝ එබඳු යැ, මහණෙනි, මේ පර්ෂත් එබඳු යැ. යම්බඳු පිරිසක් දක්නට යොදුන් දහසකුදු වුව මාර්ගොපකරණ ගෙනත් යන්නට නිසි වෙ ද, මහණෙනි, මේ බික්සහනු එබත්දහ, මේ පර්ෂත් එබඳු වෙති’ වදලෝ.

මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි අර්හත් ක්ෂිණාසුච වූ වුසු මහබ්බසර ඇති කළ කරණි ඇති තැබූ කෙලෙස්බර ඇති පැමිණි සදර්ථ ඇති ක්ෂය වූ භවසංයොජන ඇති මොනොවට දැන විවුක්ත වූ මහණහු ඇත. මෙබඳු රහත් මහණහු ද මේ බික්සහනු කෙරෙහි ඇත්තාහ. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි පඤ්චොරම්භාගිය සංයොජන යන් ක්ෂය වීමෙන් ඔපපාතික වූ එහි මැ පිරිනිවෙනසුලු වූ ඒ ඉද්ධාවාසලොකයෙන් පෙරලා නො එන සැහැවි ඇති භික්ෂුහු වෙති. මහණෙනි, බික්සහනු කෙරෙහි මෙබඳු වූ අනාගාමී මහණහු ද ඇත්තාහ. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි ත්‍රිවිධ සංයොජනයන් ගේ පරික්ෂය හෙතෙයෙන් රාග ද්වේෂ මොහයන් ගේ ක්ෂායයෙන් සකාදගාමී ව වරෙක මැ මෙලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් සකාදගාමී මහණහු ද ඇත්තාහ. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි ත්‍රිවිධ සංයොජනයන් ගේ පරික්ෂය හෙතෙයෙන් ශ්‍රොතාපන්න ව අවිනිපාත ස්වභාව ඇති ව නිශ්ශ ව සම්බොධිපරායණ වූ සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් ශ්‍රොතාපන්න භික්ෂුහු ද ඇත්තාහ.

මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි සතර සිව්වන් පිළිබඳ භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් සතිපට්ඨාන භාවනානු යෝගී මහණහු වෙති. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි සතර සමාන් ප්‍රධානවීර්‍ය පිළිබඳ භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් මහණහු ද වෙති. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි සතර සාද්ධිපාදයන් පිළිබඳ භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් සාද්ධිපාද භාවනානුයෝගී මහණහු ද ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි පඤ්චප්‍රකාර ඉන්ද්‍රියභාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් ඉන්ද්‍රිය භාවනානුයෝගී මහණහු වෙති. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි පඤ්චප්‍රකාර බලභාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙබඳු බලභාවනානුයෝගී මහණහු වෙති. මහණෙනි මේ බික්සහනු කෙරෙහි සප්තබොධාංග භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙබඳු බොධාංගභාවනානුයෝගී මහණහු වෙති. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි අරිඅට්ඨමහ පිළිබඳ භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ බික්සහනු කෙරෙහි මෙවන් මාර්ගභාවනානුයෝගී මහණහු වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස මේතනාභාවනානු-
යොගමනුසුතනා විහරන්ති. ඵවරුපාපි හික්ඛවෙ, සනති හික්ඛු ඉමස්මිං
හික්ඛුසඛෙස. සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස කරුණා-
භාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති. ඵවරුපාපි හික්ඛවෙ, සනති හික්ඛු
ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස. සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස
මුදිතාභාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති. ඵවරුපාපි හික්ඛවෙ, සනති
හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස. සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛු-
සඛෙස උපෙක්ඛාභාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති. ඵවරුපාපි
හික්ඛවෙ, සනති හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස. සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු
ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස අසුභභාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති ඵවරුපාපි
හික්ඛවෙ, සනති හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස. සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු
ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස අතිවිචිතඤ්ඤාභාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති.
ඵවරුපාපි හික්ඛවෙ, සනති හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස.

සනති හික්ඛවෙ, හික්ඛු ඉමස්මිං හික්ඛුසඛෙස ආනාපානසති¹
භාවනානුයොගමනුසුතනා විහරන්ති. ආනාපානසති හික්ඛවෙ, භාවිතා
බහුලිකතා මහපථලා හෙති මහානිසංසා. ආනාපානසති හික්ඛවෙ
භාවිතා බහුලිකතා චත්තාරෙ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති² චත්තාරෙ
සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලිකතා සත්ත බොජ්ඣංගෙහ පරිපුරෙතති සත්ත
බොජ්ඣංගා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාපිඤ්ඤානි පරිපුරෙතති.

කථං භාවිතා ච හික්ඛවෙ, ආනාපානසති කථං බහුලිකතා
මහපථලා³ හෙති මහානිසංසා. ඉධ හික්ඛවෙ, හික්ඛු අරඤ්ඤාගතො වා
රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසිද්ධි පලලඛිතං ආභුජ්ඣා
උජුං කායං පණ්ඩායං පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙති; සො සතොව
අස්සසති, සතො⁴ පස්සසති.

දිඝං වා අස්සසතො; දිඝං අස්සසාමීති පජානාති. දිඝං වා පස්ස-
සතො; දිඝං පස්සසාමීති පජානාති. රස්සං වා අස්සසතො; රස්සං
අස්සසාමීති පජානාති. රස්සං වා පස්සසතො; රස්සං පස්සසාමීති
පජානාති. සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. සබ්බකාය-
පට්ඨංවෙදී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. පස්සමායං කායසංඛාරං අස්ස-
සිස්සාමීති සික්ඛති. පස්සමායං කායසංඛාරං පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති.

පිතිපට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. පිතිපට්ඨංවෙදී පස්ස-
සිස්සාමීති සික්ඛති. සුඛපට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. සුඛපට්ඨ-
ංවෙදී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. විතතසංඛාරපට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමීති
සික්ඛති. විතතසංඛාරපට්ඨංවෙදී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. පස්සමායං
විතතසංඛාරං අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. පස්සමායං විතතසංඛාරං
පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. විතතපට්ඨංවෙදී අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති.
විතතපට්ඨංවෙදී පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. අභිපපමොදයං විතතං
අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. අභිපපමොදයං විතතං පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති.
සමාදහං විතතං අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. සමාදහං විතතං පස්සසිස්සාමීති
සික්ඛති. විමොචයං විතතං අස්සසිස්සාමීති සික්ඛති. විමොචයං විතතං
පස්සසිස්සාමීති සික්ඛති.

1. ආනාපානස්සති - මජ්ඣං.

2. පරිපුරෙතති - මජ්ඣං, සිමු.

3. කථං මහමථලා - PTS.

4. සතොව - සිමු, මජ්ඣං.

මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙත්තාභාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් මෙත්තාභාවනානුයෝගී මහණෙකු වෙති. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි කරුණාභාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් කරුණාභාවනානුයෝගී මහණෙකු වෙති. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මුද්ධාභාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් මුද්ධාභාවනානුයෝගී මහණෙකු වෙති. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි උපක්ෂා භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් උපක්ෂාභාවනානුයෝගී මහණෙකු වෙති. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි අශ්‍රවණානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් අශ්‍රවණානුයෝගී මහණෙකු වෙති. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි අනිත්තාසං ඥානානුයෝගයෙහි යෙදී වසන සහනු ඇත. මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි මෙවන් අනිත්තාභාවනානුයෝගී මහණෙකු වෙති.

මහණෙනි, මේ ඛික්ඛුණ්ණ කෙරෙහි අනාපන්ධි භාවනානුයෝගයෙහි යෙදී වසන මහණෙකු ඇත. මහණෙනි, භාවිත ඛික්ඛුණ්ණ අනාපන්ධි භාවනා මහත්ඵල මහනාශංස වෙයි. මහණෙනි, භාවිත ඛික්ඛුණ්ණ අනාපන්ධි සතර සිව්වන් සපුරාලයි. භාවිත ඛික්ඛුණ්ණ සතර සිව්වන්හු සප්තබොධිගයන් සපුරාලති. භාවිත ඛික්ඛුණ්ණ සප්ත බොධිගයෝ විද්‍යාවිමුක්ති සපුරාලති.

මහණෙනි, කිසෙයින් භාවිත කිසෙයින් ඛික්ඛුණ්ණ අනාපන්ධි මහත්ඵල මහනාශංස වේය යත් : මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ අරණංගන වේවයි වාක්ෂමුලගත වේවයි ඉන්ද්‍රියාගාරගත වේවයි පලක් බැඳ කය සෘජු කොට තබා සිහිය කමටහන් අභිමුඛ කොට ඵලවා හිඳි. හේ සිහි ඇති ව ම ආශ්වාස කෙරෙයි, සිහි ඇති ව ප්‍රශ්වාස කෙරෙයි.

දීර්ඝ කොට හෝ ආශ්වාස කරනුයේ 'දීර්ඝ කොට අසස් කරම්' නුවණින් දනී. දීර්ඝ කොට හෝ ප්‍රශ්වාස කරනුයේ 'දීර්ඝ කොට පසස් කරම්' නුවණින් දනී. හ්‍රස්ව කොට හෝ ආශ්වාස කරනුයේ හ්‍රස්ව කොට අසස් කරම් 'නුවණින් දනී. හ්‍රස්ව කොට හෝ ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හ්‍රස්ව කොට පසස් කරම් 'නුවණින් දනී. සර්වකායප්‍රතිසංවේදී ව අසස් කරම් භික්ඛෙයි. සර්වකායප්‍රතිසංවේදී ව පසස් කරම් 'භික්ඛෙයි. කායසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් අසස් කරම් භික්ඛෙයි. කායසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් පසස් කරම් භික්ඛෙයි.

ප්‍රිති ප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරම් භික්ඛෙයි, ප්‍රිති ප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කරම් භික්ඛෙයි. සුඛප්‍රතිසංවේදී ව අසස් කරම් 'භික්ඛෙයි, සුඛ ප්‍රතිසංවේදී ව පසස් කරම්, භික්ඛෙයි. චිත්තසංස්කාර ප්‍රතිසංවේදී ව අසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තසංස්කාර ප්‍රතිසංවේදී ව පසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් අසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් පසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තප්‍රතිසංවේදී ව අසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තප්‍රතිසංවේදී ව පසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තය වෙසෙයින් ප්‍රමොද කරමින් අසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තය වෙසෙයින් ප්‍රමොද කරමින් පසස් කරම් භික්ඛෙයි. චිත්තය සමාධාන කරමින් අසස් කරම් 'භික්ඛෙයි. චිත්තය සමාධාන කරමින් පසස් කරම් 'භික්ඛෙයි, චිත්තය විමුක්ඛවන කරමින් අසස් කරම් 'භික්ඛෙයි. චිත්තය විමුක්ඛවන කරමින් පසස් කරම් 'භික්ඛෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අනිච්චානුපය්සි අස්සපිස්සාමිති සිකති. අනිච්චානුපය්සි පස්සපිස්සාමිති සිකති. විරුගානුපය්සි අස්සපිස්සාමිති සිකති. විරුගානුපය්සි පස්ස-
පිස්සාමිති සිකති. නිරුධානුපය්සි අස්සපිස්සාමිති සිකති. නිරුධානු-
පය්සි පස්සපිස්සාමිති සිකති. පටිනිස්සග්ගානුපය්සි අස්සපිස්සාමිති
සිකති. පටිනිස්සග්ගානුපය්සි පස්සපිස්සාමිති සිකති. එවං භාවිතා
ඛො භික්ඛවෙ, ආනාපානසති¹ එවං බහුලිකතා මහපථලා ගොති
මහානිසංසා.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, ආනාපානසති¹ කථං බහුලිකතා
විත්තාඥෙ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති: යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
දිශං වා අස්සසනෙතා දිශං අස්සසාමිති පජානාති, දිශං වා පස්සසනෙතා
දිශං පස්සසාමිති පජානාති, රස්සං වා අස්සසනෙතා රස්සං අස්සසාමිති
පජානාති, රස්සං වා පස්සසනෙතා රස්සං පස්සසාමිති පජානාති,
සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අස්සපිස්සාමිති සිකති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී
පස්සපිස්සාමිති සිකති, පස්සමහංසං කායසංඛාරං අස්සපිස්සාමිති
සිකති, පස්සමහංසං කායසංඛාරං පස්සපිස්සාමිති සිකති, කායෙ
කායානුපය්සි භික්ඛවෙ, තස්මිං සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො
සතිමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. කායෙසු කායඤ්ඤාතරුහං
භික්ඛවෙ, එවං වදාමි: යදිදං අස්සාසපස්සාසා. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ,
කායෙ කායානුපය්සි තස්මිං සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො
සතිමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතිපට්ඨංවෙදී අස්සපිස්සාමිති
සිකති, පිතිපට්ඨංවෙදී පස්සපිස්සාමිති සිකති, සුඛපට්ඨංවෙදී අස්ස-
පිස්සාමිති සිකති, සුඛපට්ඨංවෙදී පස්සපිස්සාමිති සිකති, විත්තසංඛාර
පට්ඨංවෙදී අස්සපිස්සාමිති සිකති, විත්තසංඛාර පට්ඨංවෙදී පස්ස-
පිස්සාමිති සිකති, පස්සමහංසං විත්තසංඛාරං අස්සපිස්සාමිති සිකති,
පස්සමහංසං විත්තසංඛාරං පස්සපිස්සාමිති සිකති, වෙදනාසු වෙදනානු-
පය්සි භික්ඛවෙ, තස්මිං සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා
විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වෙදනඤ්ඤාතරුහං
භික්ඛවෙ, එවං වදාමි: යදිදං අස්සාසපස්සාසානං සාධුකං මනසිකාරං.
තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, වෙදනාසු වෙදනානුපය්සි තස්මිං සමයෙ භික්ඛු
විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣා-
දෙමනස්සං.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විත්තපට්ඨංවෙදී අස්සපිස්සාමිති
සිකති, විත්තපට්ඨංවෙදී පස්සපිස්සාමිති සිකති, අභිප්පමොදයං
විත්තං අස්සපිස්සාමිති සිකති, අභිප්පමොදයං විත්තං පස්සපිස්සාමිති
සිකති, සමාදහං විත්තං අස්සපිස්සාමිති සිකති, සමාදහං විත්තං
පස්සපිස්සාමිති සිකති, විමොචයං විත්තං අස්සපිස්සාමිති සිකති,
විමොචයං විත්තං පස්සපිස්සාමිති සිකති, විනෙත විත්තානුපය්සි
භික්ඛවෙ, තස්මිං සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා
විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. නාහං භික්ඛවෙ, මුට්ඨිස්සාතිස්ස
අසමපජානස්ස ආනාපානසතිහාවිනං වදාමි. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ,
විනෙත විත්තානුපය්සි තස්මිං සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො
සතිමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං.

1. ආනාපානස්සති - මජ්ඣං.

අනිත්‍යය නුවණින් දක්නේම අසස් කරමි හික්මෙයි. අනිත්‍යය නුවණින් දක්නේම පසස් කරමි හික්මෙයි. විරාගය අනුව නුවණින් දක්නේම අසස් කරමි හික්මෙයි. විරාගය අනුව නුවණින් දක්නේම පසස් කරමි හික්මෙයි. නිරෝධය නුවණින් දක්නේම අසස් කරමි හික්මෙයි. නිරෝධය නුවණින් දක්නේම පසස් කරමි හික්මෙයි. පටිනිස්සජ්ජනය නුවණින් දක්නේම අසස් කරමි හික්මෙයි. පටිනිස්සජ්ජනය නුවණින් දක්නේම පසස් කරමි හික්මෙයි. මහණෙනි, මෙසේ භාවිත මෙසේ බහුලිකෘත වූ අනාපත්ඨි භාවනාව මහත් ඵල මහානාශංස වෙයි.

තවද මහණෙනි, කියෙයින් භාවිත කියෙයින් බහුලිකෘත අනාපත්ඨි සතර සිව්වන් පරිපූරණ කෙරෙයි යත් : මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ දීර්ඝ කොට හෝ අසස් කරනුයේ 'දීර්ඝ කොට අසස් කරමි' දැනගනී ද, දීර්ඝ කොට හෝ පසස් කරනුයේ 'දීර්ඝ කොට පසස් කරමි' දැනගනී ද, හුස්ව කොට හෝ අසස් කරනුයේ 'හුස්ව කොට අසස් කරමි' දැනගනී ද, හුස්ව කොට හෝ පසස් කරනුයේ 'හුස්ව කොට පසස් කරමි' දැනගනී ද, සර්වකාය 'ප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරන්නේම' හික්මේ ද, 'සර්වකායප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කරන්නේම' හික්මේ ද, කායසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ආශ්වාස කරන්නේම' හික්මේ ද, කාය සංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නේම' හික්මේ ද, මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ කයෙහි කායානුදර්ශී ව කෙලෙසුන් තවන වැර ඇති ව සමානිමත් ව ස්කන්ධ මත් ව කායසංඛ්‍යාත ලොකයෙහි අභිධ්‍යා දොර්මනසාය දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, යම් ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කෙරෙත් ඇද්ද, එය පෘථිව්‍යාදී වතුර්විධ කායයන් කෙරෙහි කායානාසතරයක් කොට මම් මෙසේ කියමි. මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා එසමයෙහි මහණ කයෙහි කායානුදර්ශී ව ආකාසී ව සමානිමත් ව ස්කන්ධ මත් ව කායලොකයෙහි අභිධ්‍යාදොර්මනසාය දුරු කොට වාසය කෙරෙයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ 'ප්‍රතිප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරන්නේම' හික්මේ ද, 'ප්‍රතිප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'සුඛප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'ප්‍රතිප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'සුඛප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'සුඛප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තසංස්කාර ප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තසංස්කාර ප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ප්‍රශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ වේදනායෙහි වේදනා නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව සමානිමත් ව ස්කන්ධ සංඛ්‍යාත ලෝකයෙහි අභිධ්‍යා දොර්මනසාය දුරු කොට වාසය කෙරෙයි. යම් ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් පිළිබඳ සුන්දර මනසිකාරයක් වේ ද, මහණෙනි, මම මෙසේ වේදනාවන් කෙරෙහි එය අනාසතරයෙකි'යි කියමි. මහණෙනි, එහෙයින් එසමයෙහි මහණ වේදනායෙහි වේදනා නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව සමානිමත් ව ස්කන්ධ ලෝකයෙහි අභිධ්‍යා දොර්මනසාය දුරු කොට වාස කරන්නේ වෙයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ 'චිත්තප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'චිත්තප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය ප්‍රමොද කරමින් ආශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය ප්‍රමොද කරමින් ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය සමාධාන කරමින් ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය සමාධාන කරමින් ප්‍රශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය විමුක්ඛත කරමින් ආශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, 'චිත්තය විමුක්ඛත කරමින් ප්‍රශ්වාස කරමි' හික්මේ ද, මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ චිත්තයෙහි චිත්තය නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව සමානිමත් ව ස්කන්ධ ලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොර්මනසාය පභා වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මම මූෂික ස්මෘති ඇති සම්ප්‍රඥන නැතිසුට අනාපත්ඨි හටුන් නො වදරමි. මහණෙනි, එහෙයින් එසමයෙහි මහණ චිත්තයෙහි චිත්තය නුවණින් දක්නේ ආකාස ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව ස්මෘති ඇති ව ස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොර්මනසාය පභා වාස කරන්නේ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනිව්‍යානුපයයි අසාසිකාමීති සික්ඛති, අනිව්‍යානුපයයි පසාසිකාමීති සික්ඛති, විරුහානුපයයි අසාසිකාමීති සික්ඛති, විරුහානුපයයි පසාසිකාමීති සික්ඛති, නිරුධානුපයයි අසාසිකාමීති සික්ඛති, නිරුධානුපයයි පසාසිකාමීති සික්ඛති, පටිනිසංගානුපයයි අසාසිකාමීති සික්ඛති, පටිනිසංගානුපයයි පසාසිකාමීති සික්ඛති, ධම්මෙසු ධම්මානුපයයි භික්ඛවෙ, තසම්. සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං. සො යං තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සානං පභානං තං පඤ්ඤාය දිසා සාධුකං අජ්ඣාපෙක්ඛිතා හොති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, ධම්මෙසු ධම්මානුපයයි තසම්. සමයෙ භික්ඛු විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, ආනාපානසති එවං බහුලිකතා චතතායුරෙ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති.

තථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, චතතායුරෙ සතිපට්ඨානං තථං බහුලිකතා සතත ඛොජ්ඣාඛෙහ පරිපුරෙතති: යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපයයි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, උපට්ඨිතස්ස¹ තසම්. සමයෙ සති හොති අසමුට්ඨා², යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො උපට්ඨිතා සති හොති අසමුට්ඨා,³ සතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. සතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

සො තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිවිනති, පටිවයති, පරිවිමංසං ආපජ්ජති. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිවිනති, පටිවයති,⁴ පරිවිමංසං ආපජ්ජති, ධම්මවිවයසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. ධම්මවිවයසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. ධම්මවිවයසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

තස්ස තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිවිනතො පටිවයතො පරිවිමංසං ආපජ්ජතො ආරඥං හොති විරියං අසලීනං. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිවිනතො පටිවයතො,⁴ පරිවිමංසං ආපජ්ජතො ආරඥං හොති විරියං අසලීනං, විරියසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. විරියසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. විරියසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

ආරඥවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරුමිසා. යසම්. සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ආරඥවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරුමිසා, පිතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. පිතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පිතිසම්මොජ්ඣාඛෙහ තසම්. සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති.

1. උපට්ඨිතස්ස - මජ්ඣං.
2. අසමුට්ඨා - සායා.
3. පටිවරති - සායා, PTS.

4. පටිවරතො - සායා, PTS.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ අනිත්‍යානුදර්ශී වූයේ ආශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, අනිත්‍යානුදර්ශී වූයේ ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, විරාගය නුවණින් දක්නේ ආශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, විරාගය නුවණින් දක්නේ ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, නිරෝධය නුවණින් දක්නේ ආශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, නිරෝධය නුවණින් දක්නේ ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, පටිනිස්සප්පතය නුවණින් දක්නේ ආශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, පටිනිස්සප්පතය නුවණින් දක්නේ ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි හික්මේ ද, මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ ධර්මයෙහි ධර්මය නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව ස්මෘති ඇති ව ස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොච්ඡාසයා පහා වාස කෙරෙයි. හේ අභිධ්‍යාදොච්ඡාසයාගේ පිළිබඳ යම් ඒ ප්‍රභාණයෙක් වේ ද, ඒ ප්‍රඥයෙන් දැක මනා කොට එහි ආලම්බනඅධ්‍යුපෙක්ෂායෙන් උපෙක්ෂණ කරනුයේ වෙයි. මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ ධර්මයෙහි ධර්මය අනුව නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව ස්මෘති ඇති ව ස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොච්ඡාසයා දුරු කොට වාස කරනුයේ නම් වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ භාවිත බහුලිකෘත අනාපන්ධි සතර සිව්වන් සපුරනු වේ.

මහණෙනි, කෙසේ භාවිත වූ කෙසේ බහුලිකෘත වූ සතර සිව්වන්හු සප්තඛොධාධිගයන් සපුරාලත් ද යත් : මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ කයෙහි කය නුවණින් දක්නේ ආනාප ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව ස්මෘති ඇති ව ස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොච්ඡාසයා දුරු කොට වාස කෙරේ ද, එසමයෙහි ඔහුට ස්මෘතිය එළඹ සිටියා වෙයි, මුෂිත නො වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහට ස්මෘතිය එළඹ සිටියා මුෂිත නො වූවා වේ ද, එසමයෙහි මහණහට ස්මෘතිසම්ඛොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ ස්මෘති සම්ඛොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහට ස්මෘතිසම්ඛොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

ඒ මහණ එසේ ස්මෘතිමත් ව වසනුයේ ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් (අනිත්‍යාදි වශයෙන්) විචිත්ත කෙරෙයි, ප්‍රවීච්ච කෙරෙයි, ප්‍රකර්ෂ මීමාංසාවට එළඹෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ එසේ ස්මෘතිමත් ව වසනුයේ ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් විචිත්ත කෙරේ ද, ප්‍රවීච්ච කෙරේ ද, මීමාංසාවට එළඹේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහට ධර්මවිච්චයසම්ඛොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ ධර්මවිච්චයසම්ඛොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහට ධර්මවිච්චයසම්ඛොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

ඒ දහම ප්‍රඥවෙන් ප්‍රවිචිත්ත කරන ප්‍රවීච්ච කරන පරිවීමාංසාවට පැමිණෙන ඒ මහණ හට අසංලීන වීයතීය ආරබ්ධ වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් ප්‍රවිචිත්ත ප්‍රවීච්ච කරන විමසීමට පැමිණෙන ඒ මහණහට අසංලීන වීයතීය ආරබ්ධ වේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහු විසින් වීයතීසම්ඛොධාධිගය පටන්ගන්නා ලද වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ වීයතීසම්ඛොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහට වීයතීසම්ඛොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

රුකුළු වැර ඇති ඒ මහණහට නිරාමීය ප්‍රීති උපදී. මහණෙනි, යම් කලෙක රුකුළු වැර ඇති ඒ මහණහට නිරාමීය ප්‍රීති උපදී ද, එසමයෙහි ඒ මහණහට ප්‍රීතිසම්ඛොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ ප්‍රීතිසම්ඛොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි ඒ මහණහු හේ ප්‍රීතිසම්ඛොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමානී. චිත්තමපි පස්සමානී. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො, පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමානී, චිත්තමපි පස්සමානී, පස්සද්ධිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. පස්සද්ධිසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පස්සද්ධිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

පස්සද්ධිකායස්ස සුඛනො චිත්තං සමාධියති. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො, පස්සද්ධිකායස්ස සුඛනො චිත්තං සමාධියති, සමාධිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. සමාධිසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සමාධිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

සො තථා සමාහිතං චිත්තං සාධුකං අර්ඤ්ඤපෙක්ඛිතා හොති. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු තථා සමාහිතං චිත්තං සාධුකං අර්ඤ්ඤපෙක්ඛිතා හොති, උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු-පෙ-චිත්තෙ-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපය්ඨි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා, විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාද්දමනස්සං. උපට්ඨිතස්ස නයම් සමයෙ සති හොති අසමමුට්ඨා. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො උපට්ඨිතා සති හොති අසමමුට්ඨා, සතිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. සතිසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සතිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

සො තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිච්චනති, පටිච්චයති, පරිච්චංසං ආපජ්ජති. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිච්චනති, පටිච්චයති පරිච්චංසං ආපජ්ජති, ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. ධම්මවිචය සම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

තස්ස තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිච්චනතො පටිච්චයතො පරිච්චංසං ආපජ්ජතො ආරඥං හොති විරියං අසලඝීනං. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො තං ධම්මං පඤ්ඤාය පටිච්චනතො පටිච්චයතො පරිච්චංසං ආපජ්ජතො ආරඥං හොති විරියං අසලඝීනං, විරියසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. විරියසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. විරියසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

ආරඥවිරියස්ස උපාජ්ජති පිති නිරුමිසා. යයම් සමයෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුනො ආරඥවිරියස්ස උපාජ්ජති පිති නිරුමිසා, පිතිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො, ආරඥො හොති. පිතිසම්මොඤ්ඤිකං නයම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පිතිසම්මොඤ්ඤිකො නයම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපූරිං ගව්ඡති.

ප්‍රීති සිත් ඇති මහණහු ගේ නාමකය ද සන්තිදෙයි, සිත ද සන්තිදෙයි. මහණෙනි, යම්කලෙක ප්‍රීති සිත් ඇති ඒ මහණහු ගේ නාමකයත් සන්තිදේ ද, සිතත් සන්තිදේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහු විසින් ප්‍රග්‍රහිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ ප්‍රග්‍රහිසම්බොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි ඒ මහණහට ප්‍රග්‍රහිසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

සන්තූන් නාමකය ඇති සුඛිත මහණහු ගේ චිත්තය සමාධිගත වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ප්‍රග්‍රහිසම්බොධාධිගය ඇති සුඛිත මහණහු ගේ චිත්තය සමාධිගත වේ ද එසමයෙහි ඒ මහණහට සමාධිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ සමාධි සම්බොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහු ගේ සමාධිසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

හේ එසේ සමාධිගත චිත්තය මනා කොට (ආලම්බනඅධ්‍යුපෙක්ෂායෙන්) අධ්‍යුපෙක්ෂණ කරනු වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ඒ මහණ එසේ සමාධිගත චිත්තය මනාකොට අධ්‍යුපෙක්ෂණ කරනු වේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහට උපෙක්ෂා සම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ උපෙක්ෂාසම්බොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහු ගේ උපෙක්ෂාසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ වේදනායෙහි . . . චිත්තයෙහි . . . ධර්මයෙහි ධර්මය නුවණින් දක්නේ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව ස්මෘති ඇති ව ස්කන්ධ ලොකයෙහි අභිධ්‍යා දොළීනසා දුරු කොට වාසය කෙරේ ද, එසමයෙහි ඔහු ගේ සිතිය එළැඹ සිටියා වෙයි, නුවුළා වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණහට ස්මෘතිය එළැඹ සිටියා වේ ද, නුවුළා වේ ද, එසමයෙහි මහණහට ස්මෘතිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි මහණ ස්මෘතිසම්බොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි මහණහු ගේ ස්මෘති සම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණ භාවයට යෙයි.

හේ එසේ ස්මෘතිමත් ව වසනුයේ ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් සොයයි, වෙසෙසින් සොයයි, විමසීමට පැමිණෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ඒ මහණ එසේ ස්මෘතිමත් ව වසනුයේ ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් සොයා ද, වෙසෙසින් සොයා ද, හැමසේ විමසීමට පැමිණේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහට ධර්මවිවිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ ධර්මවිවිසම්බොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහු ගේ ධර්මවිවිසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් සොයන වෙසෙසින් සොයන හැමසේ විසීමටම පැමිණි ඒ මහණ විසින් වියභිය ආරබ්ධ වෙයි. වැර අසංලීන වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ඒ දහම ප්‍රඥයෙන් සොයන ප්‍රවිච්ඡා කරන මීමාසාවට පැමිණෙන ඒ මහණහට වියභිය ආරබ්ධ වේද ඒ වැර අසංලීන වේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහට වියභිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි ඒ මහණ වියභිසම්බොධාධිගය හවයි. එසමයෙහි ඒ මහණහුගේ වියභිසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

ආරබ්ධ වියභි ඇති මහණහට නිරාමිස ප්‍රීතිය උපදී. මහණෙනි, යම් කලෙක ආරබ්ධ වියභි ඇති මහණහට නිරාමිස ප්‍රීතිය උපදී ද, එසමයෙහි මහණහට ප්‍රීතිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි මහණ ප්‍රීතිසම්බොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි මහණහට ප්‍රීතිසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් වැඩීමට යෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමානී විතතමපි පස්සමානී. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමානී, විතතමපි පස්සමානී, පස්සද්ධිසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ආරඥො හොති. පස්සද්ධිසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. පස්සද්ධිසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිද්ධරිං ගව්ඡති.

පස්සද්ධිකායස්ස සුඛිනො විතතං සමාධියති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පස්සද්ධිකායස්ස සුඛිනො විතතං සමාධියති, සමාධි-සලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. සමාධි-සලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. සමාධිසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිද්ධරිං ගව්ඡති.

සො තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අජ්ඣපෙක්ඛිතා හොති. යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සමාහිතං විතතං සාධුකං අජ්ඣපෙක්ඛිතා හොති, උපෙක්ඛාසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. උපෙක්ඛාසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති. උපෙක්ඛාසලොඤ්ඤායා තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිද්ධරිං ගව්ඡති.

ඵලං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, චතතායෙ සතිපට්ඨානා ඵලං බහුලීකතා සත්ත සලොඤ්ඤායා පරිද්ධරෙනති.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, සත්ත බොඤ්ඤායා කථං බහුලීකතා විජ්ජා විමුක්ඛානිං පරිද්ධරෙනති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසලොඤ්ඤායා භාවෙති විචෙකන්ධස්සිතං විරුහන්ධස්සිතං නිරුධන්ධස්සිතං වොස්සග්ග-පරිණාමිං. ධම්මවිවයසලොඤ්ඤායා භාවෙති-පෙ-විරියසලොඤ්ඤායා භාවෙති-පෙ-පිතිසලොඤ්ඤායා භාවෙති-පෙ-පස්සද්ධිසලොඤ්ඤායා භාවෙති-පෙ-සමාධිසලොඤ්ඤායා භාවෙති-පෙ-උපෙක්ඛාසලොඤ්ඤායා භාවෙති විචෙකන්ධස්සිතං විරුහන්ධස්සිතං නිරුධන්ධස්සිතං වොස්සග්ග-පරිණාමිං.

ඵලං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොඤ්ඤායා ඵලං බහුලීකතා විජ්ජා විමුක්ඛානිං පරිද්ධරෙනති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනෙද්දන්ති.

ආනාපානසති සුතනං අට්ඨමං.

ප්‍රීති සිත් ඇත්තහු ගේ කය ද සන්තිදෙයි, සිත ද සන්තිදෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ප්‍රීති සිත් ඇති මහණහුගේ කයත් සන්තිදේ ද, සිතත් සන්තිදේ ද, මහණෙනි, එසමයෙහි මහණහු විසින් ප්‍රග්‍රබ්ධිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. මහණෙනි, එසමයෙහි මහණ ප්‍රග්‍රබ්ධිසම්බොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි මහණහට ප්‍රග්‍රබ්ධිසම්බොධාධිගය භාවනා යෙන් පරිපූර්ණ භාවයට යෙයි.

සන්තූන් කය ඇති එහෙයින් ම සුඛිත වූවහු ගේ සිත සමාධිගත වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක ප්‍රග්‍රබ්ධ කය ඇති සුඛිත වූ මහණහුගේ සිත එකඟ වේ ද එසමයෙහි මහණහු විසින් සමාධිසම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වෙයි. එසමයෙහි මහණ සමාධිසම්බොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි මහණහට සමාධි සම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

ගේ එසේ සමාහිත චිත්තය මනා කොට අධ්‍යුපෙක්ෂණ කරනු වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ එසේ සමාධිගත වූ චිත්තය අධ්‍යුපෙක්ෂණ කරනු වේ ද, එසමයෙහි මහණහු විසින් උපෙක්ෂා සම්බොධාධිගය ආරබ්ධ වූයේ වෙයි. එසමයෙහි මහණ උපෙක්ෂා සම්බොධාධිගය වඩයි. එසමයෙහි මහණහට උපෙක්ෂාසම්බොධාධිගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණභාවයට යෙයි.

මහණෙනි, මෙපරිද්දෙන් වඩන ලද මෙපරිද්දෙන් බහුලිකෘත වූ සත්‍ය සිව්වන්හු සප්ත බොධාධිගයන් පරිපූර්ණ කෙරෙත්.

තවද මහණෙනි, කිසෙයින් වඩන ලද කිසෙයින් බහුලිකෘත සප්ත බොධාධිගයෝ විද්‍යාවිමුක්ති පරිපූර්ණ කෙරෙති යත් : මහණෙනි, මෙ සස්තෙනා මහණ විචෙකනිශ්ශ්‍රිත විරාගනිශ්ශ්‍රිත නිරොධනිශ්ශ්‍රිත චොස්සග්ගයට පිරිනැමුණු ස්මෘතිසම්බොධාධිගය වඩයි.ධර්මචිවියසම්බොධාධිගය වඩයි.....වියායම්බොධාධිගය වඩයි.....ප්‍රීතිසම්බොධාධිගය වඩයි.....ප්‍රග්‍රබ්ධිසම්බොධාධිගය වඩයි.....සමාධි සම්බොධාධිගය වඩයි.විචෙකනිශ්ශ්‍රිත විරාගනිශ්ශ්‍රිත නිරොධනිශ්ශ්‍රිත චොස්සග්ගයට පිරිනැමුණු උපෙක්ෂා සම්බොධාධිගය වඩයි.

මහණෙනි, මෙසේ භාවිත වූ මෙසේ බහුලිකෘත වූ සප්ත බොධාධිගයෝ විද්‍යාවිමුක්ති පරිපූර්ණ කෙරෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ආනාසානසති සුත්‍ර වදළු සේක. ආත්මනස්ස වූ ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුටින් පිළිගත්තාහු යයි.

අටවැනි ආනාසානසති සුත්‍ර යි.

3. 2. 9

කායගතාසති සූත්තං

ඵලං මෙ සූතං: ඵකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාර්ථිකේකස්ස ආරමේ. අථ බො සම්මසුලානං භික්ඛූනං පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපට්ඨානසාලායං සනතිසිත්තානං සනති-පතිතානං අයමනතරු කථා උදපාදි: අවජ්ජියං ආවුසො, අබ්භූතං ආවුසො, යාවඤ්ඤිදං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මා-සම්මුද්ධෙන කායගතා සති භාවිතා බහුලිකතා මහපථලා වුත්තා මහාතිසංසා'ති. අයං ච භිදං¹ තෙසං භික්ඛූනං අනතරුකථා විපකතා හොති.

අථ බො භගවා සායනසමයං පතිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන උපට්ඨානසාලා, තෙත්ථපසබ්බසි. උපසබ්බසිති: පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. නිසජ්ඣ බො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි: කායනුත්ථ භික්ඛවෙ, ඵතරහි කථාය සනතිසිත්තා කා ච පන වො අනතරු කථා විපකතා'ති.

ඉධ භනෙත අව්භාකං පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපට්ඨානසාලායං සනතිසිත්තානං සනතිපතිතානං අයමනතරුකථා උදපාදි: අවජ්ජියං ආවුසො, අබ්භූතං ආවුසො, යාවඤ්ඤිදං තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්මුද්ධෙන කායගතා සති භාවිතා බහුලිකතා මහපථලා වුත්තා මහාතිසංසා'ති. අයං නො² භනෙත අනතරුකථා විපකතා. අථ භගවා අනුප්පතො'ති.

කථං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, කායගතා සති කථං බහුලිකතා මහපථලා හොති මහාතිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරඤ්ඤානෙතො වා රුක්ඛමූල-ගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසිදති පලලබ්බං ආභූජිති: උජ්ජං කායං පඤ්ඤායං පටිත්ථං සතිං උපට්ඨපෙති. සො සතොව අස්සසති, සතො³ පස්සසති. දිඝං වා අස්සසනෙතා දිඝං අස්සසාමිති පජානාති. දිඝං වා පස්සසනෙතා දිඝං පස්සසාමිති පජානාති. රස්සං වා අස්සසනෙතා රස්සං අස්සසාමිති පජානාති, රස්සං වා පස්සසනෙතා රස්සං පස්සසාමිති පජානාති. සබ්බකායපටිසංවේදී අස්සසිස්සාමිති සික්ඛති, සබ්බකායපටිසංවේදී පස්සසිස්සාමිති සික්ඛති. පස්සමායං කායසංඛාරං අස්සසිස්සාමිති සික්ඛති, පස්සමායං කායසංඛාරං පස්සසිස්සාමිති සික්ඛති. තස්ස ඵලං අප්පමත්තස්ස ආනාපිනො පභිත්තතස්ස විහරතො යෙ ගෙගසිතා සරසබ්බපා තෙ පභිසනති. තෙසං පහානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සනතිට්ඨති, සනතිසිදති, ඵකොදි හොති, සමාධියති. ඵලවටි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං⁴ භාවෙති.

1. අයඤ්ඤි බො භිදං - ස්‍යා.

3. සතොව - සිත්ථ, මජ්ඣං.

2. අයං බො නො - සිත්ථ, මජ්ඣං. 4. කායගතා සතිං - මජ්ඣං.

3. 2. 9

කායගතාසනී සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ අනේපිඬු සිටුහුගේ ජේතවන නම් අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල්හි පසුබත්හි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණු උපස්ථානශාලායෙහි රැස්ව හුන් බොහෝ භික්ෂූන් අතර මේ අතුරු කරාව පැන නැඟිණ. "ඇවැත්නි, අයිරි යැ, ඇවැත්නි අද්භූත යැ, හඟවත් වූ සියල්ල දන්නා වූ සියල්ල දන්නා වූ අර්හත් වූ සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් භාවිත බහුලීකෘත වූ කායගතස්මෘති භාවනා මහත්ඵල මහානාශංස යයි " වදන ලද මැ යැ. ඒ මහණුන්තර මේ අතුරු කරාව අඩහළ විය.

එ සඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්වරුයෙහි පිළිසලනින් නැඟිසිටි සේක් උපස්ථාන ශාලාව කරා එළැඹී සේක. එළැඹ පැන්වූ අස්තෙහි වැඩහුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහිඳ මහණුන් ඇමැතු සේක : මහණෙනි, දන් කවර කරායෙකින් රැස්ව හුන්නහු වව, තොප ගේ කිනම් අතුරු කරායෙක් කොට අඩාළ වී දැයි වදලෝ.

වහන්ස, පස්වරුයෙහි පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැඹී මේ උපස්ථාන ශාලායෙහි රැස්ව හුන් අප අතර මේ අතුරු කරාව පහළ වී : " ඇවැත්නි, ආශ්වාසී යැ, ඇවැත්නි, අද්භූත යැ, සියල්ල දන්නා සියල්ල දන්නා හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් භාවිත බහුලීකෘත කායගතස්මෘති භාවනා මහත්ඵල මහානාශංස ය "යි වදන ලද, වහන්ස, අපගේ මේ අතුරු කරා අඩහළ වූ, එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩි සේකැ "යි.

මහණෙනි, කිසෙයින් භාවිත වූ කිසෙයින් බහුලීකෘත වූ කායගත මහත්ඵල මහානාශංස වේ යැ යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ අරණ්‍යගත වේවයි වෘක්ෂමූලගත වේවයි ඉන්‍යායාරගත වේවයි පලක් බැඳ උඩුකය සෘජු කොට තබා කර්මස්ථානාභිමුඛ කොට සිහි එළවා හිඳී. හේ සිහි ඇති ව මැ ආශ්වාස කෙරෙයි, සිහි ඇතිව ප්‍රශ්වාස කෙරෙයි, දීර්ඝ කොට හෝ ආශ්වාස කරනුයේ දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කරමි* නුවණින් දනී. දීර්ඝ කොට හෝ ප්‍රශ්වාස කරනුයේ දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කරමි දනී. හ්‍රස්ව කොට හෝ ආශ්වාස කරනුයේ හ්‍රස්ව කොට ආශ්වාස කරමි දනී, හ්‍රස්ව කොට හෝ ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හ්‍රස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කරමි දනී. සර්වකායප්‍රතිසංවේදී ව ආශ්වාස කරමි භික්ෂෙයි. සර්වකායප්‍රතිසංවේදී ව ප්‍රශ්වාස කරමි භික්ෂෙයි. කායසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ආශ්වාස කරමි භික්ෂෙයි. කායසංස්කාර සන්තිද්‍රවමින් ප්‍රශ්වාස කරමි භික්ෂෙයි. මෙසේස්මෘතිවිප්‍රවාස නැතිව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව තිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇතිව වසන ඒ මහණහු ගේ පඤ්චකාමගුණ නිශ්ශ්‍රිත වූ යම් දිවෙන සංකල්පනාවෝ ඇද්ද ඔහු පහව යෙහි. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත පිහිටා සිටී. පිහිටා හිඳී, එකඟ වෙයි, සමාහිත වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු මහණ කායගතී හවයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ගවජනො වා ගවජමිති පජානාති. ධිනො වා ධිනොමිති පජානාති. නිසිනො වා නිසිනොමිති පජානාති. සයානො වා සයානොමිති පජානාති. යථා යථා වා පනස්ස කායො පණ්ණිනො හොති. තථා තථා නං පජානාති. තස්ස ඵලං අපමන්තස්ස ආනාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛ්ඤාපා, තෙ පභිගන්ති. තෙසං පහානා අජ්ඣන්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිදති, ඵකොදි හොති, සමාධියති. ඵලමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්ඛනො පටික්ඛනො සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සම්මිඤ්ඤෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛ්ඤාපිපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපස්සාවකමෙව සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධිනෙ නිසිනෙහි සුතෙහි ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී හොති. තස්ස ඵලං අපමන්තස්ස ආනාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛ්ඤාපා, තෙ පභිගන්ති. තෙසං පහානා අජ්ඣන්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිදති, ඵකොදි හොති, සමාධියති. ඵලමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඤ්ඨං පාදතලා අධො කෙසමිඤ්ඤා තවපරිගන්තං පුරං නානපාකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති. අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසං ලොමා නබා දන්තා තවො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා¹ වක්ඛං හදයං යක්ඛං කිලොමකං පිහකං පප්ඨාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්මං පිත්තං සෙඛ්ඨං පුබ්බං ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අයුඤ්ඤා වසා බෙළො සිඛ්ඤාණිකා ලසිකා ඉත්ත'න්ති. තස්ස ඵලං අපමන්තස්ස ආනාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛ්ඤාපා, තෙ පභිගන්ති. තෙසං පහානා අජ්ඣන්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිදති, ඵකොදි හොති, සමාධියති. ඵලමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උහතො ඉඛා මුතොප්පි² පුරං නානාචරිතස්ස ඛඤ්ඤාස්ස. සෙය්‍යපිදං සාලිතං විහිතං ඉඤ්ඤානං මාසානං තිලානං තණ්ඩුලානං, තමේනං වක්ඛමි. පුරිසො ඉඤ්ඤාචිත්තා පච්චවෙකකියා ඉමෙ සාලී, ඉමෙ විහි, ඉමෙ ඉඤ්ඤා, ඉමෙ මාසා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා'ති. ඵලමෙව ඛො භික්ඛවෙ, නික්ඛු ඉමමෙව කායං උඤ්ඨං පාදතලා අධො කෙසමිඤ්ඤා තවපරිගන්තං පුරං නානපාකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකකිති. අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසං ලොමා නබා දන්තා තවො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා¹ වක්ඛං හදයං යක්ඛං කිලොමකං පිහකං පප්ඨාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්මං පිත්තං සෙඛ්ඨං පුබ්බං ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අයුඤ්ඤා වසා බෙළො සිඛ්ඤාණිකා ලසිකා ඉත්ත'න්ති. තස්ස ඵලං අපමන්තස්ස ආනාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිත්තා සරසඛ්ඤාපා, තෙ පභිගන්ති. තෙසං පහානා අජ්ඣන්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිදති, ඵකොදි හොති, සමාධියති, ඵලමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතිං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාසිතං යථාපණ්ණිතං ඛාතුසො පච්චවෙකකිති. අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ පඨවිඛාතු ආපොඛාතු තෙජෝඛාතු වායොඛාතුති.

1. අට්ඨිමිඤ්ඤා - මජ්ඣං.

2. පුතොප්පි - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යළි මහණෙනි, මහණ යන්නේ හෝ 'යෙම්' නුවණින් දැනී, සිටියේ හෝ 'සිටියෙම්' නුවණින් දැනී, හුන්නේ හෝ 'හුන්නෙම්' නුවණින් දැනගනී, හෝනේ හෝ 'හෝනෙම්' නුවණින් දැනගනී, යළි යම් යම් පරිද්දෙකින් හෝ ඔහුගේ කය පිහිටුවන ලද්දේ වේ ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් එය නුවණින් දැනගනී, මෙසේ අප්‍රමන්ත වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති නිවනට මෙහෙයු සිතැතිව වසන ඔහුගේ යම් ශාභශ්‍රිත වූ දිවෙන සංකල්පයෝ වෙත් ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවර සංඛ්‍යාත අධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත පිහිටා සිටී, සන්තුන් වෙයි, එකඟ වෙයි, සමාහිත වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු මහණ කායගතස්මානී වෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ඉදිරි ගමන්හි දු පෙරළා ගමන්හි දු සම්පජානකාරී වෙයි. ඉදිරි බැලීමෙහි දු අවට බැලීමෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි, අත් පා දිගු කිරීමෙහි දු හැකිළීමෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි. සහළ පාසිවුරු බැරීමෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි. අසන පාන බාදන ආස්වාදන ක්‍රියායෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි. අස්පස්කිසෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි, ගමන ස්ථාන නිෂිද්‍යා ශයන ජාගරණ භාෂණ තුෂ්ණිමභාවක්‍රියායෙහි දු සම්පජානකාරී වෙයි. මෙසේ අප්‍රමන්තව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වසන ඔහුගේ යම් ශාභශ්‍රිත දිවෙන සංකල්පනායෝ ඇද්ද, ඔහු ප්‍රතීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවර සංඛ්‍යාත අධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත වැදගෙන සිටී, සන්තුන් වෙයි, එකඟ වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු මහණ කායගත ස්මානී වෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ පාදතලයෙන් උඩ කෙස් මතුයෙන් යට ත්වක්පයඝ්නිත වූ නානාප්‍රකාර අසුචි පිරුණු මේ කරජකය ම ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : 'මේ කයෙහි කෙස් යැ, ලොම් නිය යැ දතැ සමැ මසැ නහර යැ ඇට යැ ඇටමිදුර වැඩුණු යැ හෘදය යැ අක්මා යැ දලඬු යැ බඩදිව යැ පපුව යැ අතුණු යැ අතුණුබහනැ නො පැසුණු අහර යැ මල යැ පිතූ සෙමැ පුයා යැ ලෙහෙ යැ සෝදිය යැ මේදය යැ කදුර යැ වූරුණුතෙලැ කෙළ යැ මුතුණු යැ සඳමිදුලු යැ මුත්‍ර යැ යන මේ ඇතැයි කියා යි.

මහණෙනි, යම් සේ නානාවිධ ධාන්‍ය පිරුණු දෙපස මුව ඇති මල්ලෙක් වේ ද, එකෙබඳු ධාන්‍ය යැ යත් : හැල් වී මුං මැ තල සහල් යන මේ ධාන්‍යයන්ගේ යැ. ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල මල්ල මුදු ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ යැ : මොහු හැල්හ, මොහු වීහ, මොහු මුලුහ, මොහු මාසහ, මොහු තිලයහ, මොහු තණ්ඩුලයහ යි කියා යි, මහණෙනි, එපරිදි ම මහණ පාතෙලෙන් උඩ කෙහෙමතුයෙන් යට සම පිරිවරා සිටින නානාවිධ අසුචි පිරුණු මේ කරජකය ම ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි: මේ කයෙහි කෙස් ලොම් නිය දත් සම් මස් නහර ඇට ඇටමිදුර වැඩුණු ළය අක්මා දලඬු බඩදිව පපුවේ අතුණු අතුණුබහන් නො පැසුණු අහර මල පිත් සෙම් පුයා ලෙහෙ සෝදිය මේදය කදුර වූරුණුතෙල් කෙළ මුතුණු සඳමිදුලු මු යන මේ ඇතැයි කියා යි. මෙසෙයින් අප්‍රමන්ත ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වසන ඒ මහණෙකුගේ ශාභාශ්‍රිත වූ යම් මැ දිවෙන සංකල්පයෝ ඇද්ද ඔහු ප්‍රතීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවර සංඛ්‍යාත අධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී, සන්තුන් වෙයි, එකඟ වෙයි, සමාහිත වෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයිනුදු මහණ කායගතස්මානී හවයි.

තවද මහණෙනි, මහණ සිටි පරිදි තුටු පරිදි මැ මේ කය ම ධාතු වශයෙන් ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි: මේ කයෙහි පෘථිවිධාතු අඛිධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ඇත කියා'යි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දුක්ඛා ගොඤ්ඤානා වා ගොඤ්ඤානනෙතවාසී වා, ශාචිං වධිකා වාතුම්භාපථෙ¹ ඛලසො² විහජ්ඣා³ නිසිනෙතා අස්ස, එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාසීතං යථාපඤ්ඡිතං ධාතුසො පච්චවෙකති: අපි ඉමස්මිං කායෙ පඨවිධාත අපොධාතු තෙජෝධාතු වායොධාතු⁴ ති. තස්ස එවං අපමනතස්ස අනාපිනො පභිතතතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභියනති තෙසං පභානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සනතිධ්වතී, සනතිසිද්ධතී. එකොදි හොති, සමාධියති. එවමි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

සුත ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිව්චිකාය ජඤ්චිතං එකාහමතං වා ද්විහමතං වා ත්විහමතං වා උද්ධුමාතකං විජීලකං විපුබ්බකජාතං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති : 'අයමි ඛො කායො එවංධමෙව, එවංභාවි එතං අනතීතො'ති.⁵ තස්ස එවං අපමනතස්ස අනාපිනො පභිතතතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සනතිධ්වතී, සනතිසිද්ධතී, එකොදි හොති, සමාධියති. එවමි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

සුත ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිව්චිකාය ජඤ්චිතං කාකෙති වා ඛජ්ජමානං කුලලෙහි වා ඛජ්ජමානං ගිජ්ජෙති වා ඛජ්ජමානං සුවාණෙහි⁶ වා ඛජ්ජමානං සිංහලෙහි⁶ වා ඛජ්ජමානං විවිධෙහි වා පාණ්ණජාතෙහි ඛජ්ජමානං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති : 'අයමි ඛො කායො එවංධමෙව, එවංභාවි එතං අනතීතො'ති. තස්ස එවං අපමනතස්ස අනාපිනො පභිතතතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසංකප්පා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සනතිධ්වතී, සනතිසිද්ධතී, එකොදි හොති, සමාධියති. එවමි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

සුත ව පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිව්චිකාය ජඤ්චිතං අවසිකසඤ්චිකං සමංසලොභිතං නභාරාසමකං. -පෙ- අවසිකසඤ්චිකං නිමමංසලොභිතමනිතං නභාරාසමකං, -පෙ- අවසිකසඤ්චිකං අපගතමංසලොභිතං නභාරාසමකං, -පෙ- අවසිකානි අපගතසමකානි දිසාවිදිසාසු විකතීතානි⁷ අඤ්ඤාන හත්ථවසීකං අඤ්ඤාන පාදවසීකං අඤ්ඤාන ජඤ්චවසීකං අඤ්ඤාන උග්ගවසීකං.⁸ අඤ්ඤාන කට්ඨවසීකං අඤ්ඤාන පිට්ඨකණ්ඩකං⁹ අඤ්ඤාන සිසකවාහං¹⁰ සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති : අයමි ඛො කායො එවංධමෙව, එවංභාවි එතං අනතීතොති. තස්ස එවං අපමනතස්ස අනාපිනො පභිතතතස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛකප්පා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සනතිධ්වතී, සනතිසිද්ධතී, එකොදි හොති, සමාධියති. එවමි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

1. වතුම්භාපථෙ - මජ්ඣං. 4. එවං අනතීතොති - සිඬු, මජ්ඣං.
2. පලසො - ස්‍යා.
3. පට්ඨිහවිජ්ඣා - ස්‍යා, PTS. 5. සුතඛෙති - සිඬු, මජ්ඣං.
6. සිංහලෙහි - මජ්ඣං, ස්‍යා.
7. දිසා විදිසා විකතීතොති - ස්‍යා.
8. උග්ගවසීකං - මජ්ඣං, ස්‍යා.
9. පිට්ඨවසීකං - සිඬු, මජ්ඣං.
10. විහජ්ජපදානි මජ්ඣං පොත්ථකෙ දිස්සන්තො.

මහණෙනි, යම් පරිදි දක්ෂ ගෝසාතකයෙක් හෝ ගෝසාතක අතැවැසියෙක් හෝ දෙනක මරා සිව්මංසන්ධියෙහි කොටස් වීසින් බෙදා තබා හුන්නේ වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ යථාස්ථිත වූ මේ කය ම ධාතු වශයෙන් ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරෙයි : මේ කයෙහි පෘථිවිධාතු අබ්ධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ඇතැ'යි කියා යි. මෙසේ අප්‍රමන්ත ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව තිව්නට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වසන ඔහුගේ යම් ගෘහශ්‍රිත සරසංකල්පකෙනෙක් ඇද්ද ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටුවා සිටී. සන්තූන් වෙයි, එකඟ වෙයි, සමාහිත වේ. මෙසේත් මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ මළ එක් දවසක් ඇති වේවයි මළ දෙදවසක් ඇති වේවයි මළ තුන්දවසක් ඇති වේවයි ඉදිමැගිය තැන තැන කුන්සිත නීලවර්ණ ඇති හටගත් පුයා ඇති සොහොනෙහි බහාලන ලද සිරුරක් යම් සේ දක්නේ ද හේ (තමා ගේ) මේ කයට එළවා බලයි : මේ කය ද මෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ යැ, මෙසේ වනසුලු යැ, තෙල ස්වභාව නො ඉක්මවන ලද යි. මෙසේ අප්‍රමන්ත ව ආකාපන වැර ඇති ව ප්‍රභීතාත්ම ව වෙසෙන ඔහුගේ යම් ගෘහශ්‍රිත යම් සරසංකල්ප කෙනෙක් වෙත් ද ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත පිහිටා සිටී, සන්තූන් වෙයි, එකඟ වෙයි, සමාසී ගත වෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, මහණ කාශියාසී හවයි.

තවද මහණෙනි, මහණ සොහොනෙහි දමන ලද කවුඩන් වීසින් හෝ කනු ලබන උකුස්සන් වීසින් හෝ කනු ලබන ගිජුලිහිණියන් වීසින් හෝ කනු ලබන භූතකයන් වීසින් හෝ කනු ලබන සිව්ලුන් වීසින් හෝ කනු ලබන විවිධ ක්ෂුද්‍රප්‍රාණිකයින් වීසින් හෝ කනු ලබන සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ (තමා ගේ) මේ කය මැ එළවා බලයි : මේ කය ද මෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ යැ, මෙසේ වනසුලු යැ තෙල ස්වභාව නො ඉක්මවන ලද යි. මෙසේ අප්‍රමන්තව ආකාපන වියහී ඇති ව ප්‍රභීතාත්ම ව වෙසෙන ඔහු ගේ යම් ගෘහශ්‍රිත සරසංකල්ප කෙනෙක් ඇත් ද ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී, සන්තූන් වෙයි. එකාග්‍ර වෙයි, සමාසීගත වෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ සොහොනෙහි දමන ලද මස්ලේ සහිත වූ නහරවලින් බැඳුණු ඇටසැකිලි වූ සිරුරක් යම් සේ දක්නේ ද ... මස් රහිත ලෙයින් වැකුණු නහරවැලින් බැඳුණු ඇටසැකිලි වූ සිරුර ... අපගත මස්ලෙහෙ ඇති නහර වැලින් බැඳුණු ඇටසැකිලි වූ සිරුර ... අපගත සම්බන්ධ ඇති දිසාවිදිසායෙහි විසුරුණු ඇට ඇති අත් තැනෙක අත් ඇටය අත් තැනෙක පාඇටය අත් තැනෙක කෙණ්ඩාඇටය අත් තැනෙක කලවාඇටය අත් තැනෙක පිටකවුවය අත් තැනෙක හිස්කබලය යන මේ ඇති සිරුරක් යම් සේ දක්නේ ද, ඒ මහණ මේ කය මැ එළවා බලයි : මේ කය ද මෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ යැ, මෙසේ වනසුලු යැ, තෙල ස්වභාව නොඉක්මවන ලද යි. මෙසේ අප්‍රමන්ත ව ආකාපන වියහී ඇති ව ප්‍රභීතාත්ම ඇතිව වසන ඔහුගේ යම් ගෘහශ්‍රිත සරසංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන් ගේ ප්‍රභාණයෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි සිත පිහිටා සිටී, සන්තූන් වෙයි, එකාග්‍ර වෙයි, සමාසීගත වෙයි. මෙසෙයිනුදු මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසේය්‍ය සරීරං සිව්විකාය ඡඤ්චිතං අට්ඨිකානි සෙතානි සඤ්චිතාණ්ණපටිභානි¹ -පෙ- අට්ඨිකානි පුඤ්ජකිතානි², තෙරොවසිකානි, -පෙ- අට්ඨිකානි පුතීනි වුණ්ණකඡාතානි, සො ඉමමේව කායං උපසංහරති: අයමපි ඛො කායො එවංඛමේමො එවංභාවි එතං අනතීතොති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමේව චිත්තං සනතිට්ඨති, සනතිසිද්ධති, එකොදි භොති, සමාධියති. එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විවිචේව ඛාමෙති විවිචව අකුසලෙහි ඛමෙති සවිතක්කං සවිචාරං විචේකජං පිතිසුඛං පඨමං කුඤ්ඤං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමේව කායං විචේකජෙන පිතිසුඛෙන අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙති පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස විචේකජෙන පිතිසුඛෙන අපච්චං භොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, දක්ඛො නභාපකො³ චා නභාපකනෙතවාසි චා කංසථාලෙ නභානීයවුණ්ණානි අකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසකං පරිපෙඨාසකං සනෙතය්‍ය, සාස්ස⁴ නභානීයපිණ්ඩි සෙනහානුගතා සෙනහපරෙතා සනතරඤ්ඤාතිරු පුට්ඨා සෙනහෙන, න ච පග්ගරිඤ්ඤි. එවමේව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමේව කායං විචේකජෙන පිතිසුඛෙන අභිසංඤ්ඤා, පරිසංඤ්ඤා, පරිපුරෙති, පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස විචේකජෙන පිතිසුඛෙන අපච්චං භොති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමේව චිත්තං සනතිට්ඨති, සනතිසිද්ධති, එකොදි භොති, සමාධියති එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතක්කවිචාරානං වූපසමා අඤ්ඤාතං සම්පසාදනං චේතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුඤ්ඤං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො ඉමමේව කායං සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන අභිසංඤ්ඤා, පරිසංඤ්ඤා, පරිපුරෙති, පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන අපච්චං භොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකරහදෙ ගමිතරෙ උඛතිදෙදකො, තස්ස නෙවස්ස පුරත්ථිමාය දිසාය උදකස්සායමුඛං, න පච්ඡිමාය දිසාය උදකස්සායමුඛං⁵, න උත්තරාය දිසාය උදකස්සායමුඛං, න දක්ඛිණාය දිසාය උදකස්සායමුඛං, දෙවො ච න කාලෙන කාලං සමමා ධාරං අනුප්පවෙච්ඡය්‍ය. අථ ඛො තඤ්ඤා උදකරහදා සිතා වාරිධාර උඛතිජ්ඣා⁶ තමෙව උදකරහදං සිතෙන වාරිතා අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙය්‍ය පරිපථරෙය්‍ය. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො උදකරහදස්ස සිතෙන වාරිතා අපච්චං අස්ස. එවමේව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමේව කායං සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙති පරිපථරති. නාස්ස කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස සමාධිජෙන පිතිසුඛෙන අපච්චං භොති. තස්ස එවං අප්පමත්තස්ස අතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඤ්ඤාපා, තෙ පභියනති. තෙසං පභානා අඤ්ඤාත්තමේව චිත්තං සනතිට්ඨති, සනතිසිද්ධති, එකොදි භොති, සමාධියති. එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

1. සඤ්චිතාණ්ණපටිභානානි - මජ්ඣ.	3. නභාපකො - මජ්ඣ.
2. පුඤ්ජකඡාතානි - සා.	4. සායං - මජ්ඣ.
5. උදකස්සායමුඛං - PTS.	6. උඛතිජ්ඣා - සිඤ්ඤා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, මහණ සොහොනෙහි දමන ලද සක්වත් පැහැති සුදු ඇට...එකතු වූ හවුරුදු පැන ගිය ඇට ... සුණු ව සිටි කුණු වූ ඇට යම්සේ දක්නේ ද ඒ මහණ මේ කය ද මෙ බදු ස්වභාව ඇත්තේ යැ. මෙසේ වන්නේ යැ, තෙල සැහැවී නො ඉක්මවන ලද යි. මෙසේ නො පමා ව ආතාපන වියඹ ඇතිව ප්‍රතිතාත්ම ව වාස කරන ඒ මහණහු ගේ ගෘහග්‍රීත යම් ම ධාවන සංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත පිහිටා සිටී, සන්තුන් වෙයි, එකාග්‍ර වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මෙසේත් මහණෙනි, මහණ කාශියාසී හවයි.

තවද මහණෙනි, මහණ කාමයෙන් වෙන් ව මැ අකුශල දහමින් වෙන් ව සචිතර්ක සචිතාර විවේක ප්‍රතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට එළැඹ වෙසෙයි. හේ මේ කය මැ විවේක ප්‍රතිසුඛයෙන් තෙමයි, භාත්පයින් තෙමයි. භාත්පයින් පුරවයි, භාත්පයින් ස්පර්ශ කෙරෙයි. මොහුගේ හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් විවේක ප්‍රතිසුඛයෙන් ස්පර්ශ නො කරන ලද්දේ නො වෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි දක්ෂ වූ නභවත්‍රයෙක් හෝ නභවත්‍ර අතැවැසියෙක් හෝ කස්ලෝතලියෙහි නභනුසුණු විසුරුවා පුන පුනා දිය ඉසැ පිඩු කෙරේ ද, ඒ නභනුපිඩු අනුගත උදකස්නේහ ඇති ව පරිගත උදක ස්නේහ ඇති ව දියෙන් ඇතුළත හා බැහැර පහස්නා ලද වේ ද නො ද වැගිරේ ද මහණෙනි, එපරිදි ම මහණ මේ කය මැ විවේක ප්‍රතිසුඛයෙන් තෙමයි, භාත්පයින් තෙමයි, භාත්පයින් පුරවයි, භාත්පයින් ස්පර්ශ කෙරෙයි, හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් විවේක ප්‍රතිසුඛයෙන් නො පහළේ නො වෙයි. මෙසේ අප්‍රමන්ත ව ආතාපන වියඹ ඇති ව ප්‍රතිතාත්ම ව වාසන ඔහු ගේ ගෘහග්‍රීත වූ යම් ම ධාවන සංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. ඔවුන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී. සන්තුන් වෙයි, එකාග්‍ර වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මෙසෙයිනුද මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වඩයි.

තවද මහණෙනි, මහණ විතර්ක විචාරයන්ගේ ව්‍යුපශමයෙන් තමා තුළ පැහැදීම ඇති විත්තෙකාග්‍රභාවය ඇති අවිතර්ක අවිචාර සමාධි ප්‍රති සුඛ ඇති ද්විතීය ධ්‍යානය උපදවා වෙසෙයි. හේ මෙ කය මැ සමාධි ප්‍රතිසුඛයෙන් තෙමයි, භාත් පයින් තෙමයි, භාත්පයින් පුරවයි, භාත්පයින් ස්පර්ශ කෙරෙයි. හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් සමාධි ප්‍රතිසුඛයෙන් නො පහළේ නො වෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි ගැඹුරු නැහෙන දිය ඇති, උදකහුදයෙක් වේ ද එයට පෙරදික්කිදු දිය එන මහෙක් නැද්ද පැසීම දික්කිදු දිය එන මහෙක් නැද්ද, උතුරු දික්කිදු දිය එන මහෙක් නැද්ද, දකුණු දික්කිදු දිය එන මහෙක් නැද්ද මෙසයත් කලින් කල සමාග්ධාරා නො වස්වා ද එසඳ ඒ හුදයෙන් ශීතවාරිධාරාව පොළොවින් නැඟී ඒ හුදය මැ ශීතරලයෙන් තෙමා ද භාත්පයින් තෙමා ද, පුරවා ද භාත්පයින් ස්පර්ශ කෙරේ ද, හැම හුදය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් ශීතරලයෙන් නොපහළේ නො වේ ද මහණෙනි, එපරිදි මැ මහණ මේ කය මැ සමාධි ප්‍රතිසුඛයෙන් තෙමයි, භාත්පය පුරවයි, ස්පර්ශ කෙරෙයි, හැම කය පිළිබඳ කිසි දු තැනෙක් සමාධි ප්‍රතිසුඛයෙන් නො පහළේ නො වෙයි. මෙසෙයින් නො පමා වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව හිචනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන ඔහුගේ යම් කාමනිග්‍රීත ධාවන සංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. උන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී, සන්තුන් වෙයි, එකග වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මෙලෙසිනි දු මහණෙනි, මහණ කායගතස්මාති වඩන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිතියං ච විරුගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සමපජානො, සුඛඤ්ච කායෙත පටිසංවෙදෙති. යං තං අරියං ආවික්ඛනති : උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති, තං තතියං කුඤ්චං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉමමෙව කායං නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙති පරිපථරති. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අපච්චං ගොති, සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උපප්පිතිං වා පදුමිතිං වා පුණ්ණිරිකිතිං වා අපොකච්චාති උපප්පාති වා පදුමාති වා පුණ්ණිරිකාති වා උදකෙ ජාතාති උදකෙ සංවඤ්ඤාති උදකානුග්ගතාති අනෙතා නිශ්චිත්තපොසිති. තාති යාච ව අස්සා යාච ව මුලා සිතෙන වාරිනා අභිසන්තාති පරිසන්තාති පරිපුරති පරිපච්චාති. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතං උපප්පාතං වා පදුමාතං වා පුණ්ණිරිකාතං වා සිතෙන වාරිනා අපච්චං අස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අභිසංඤ්ඤා පරිසංඤ්ඤා පරිපුරෙති පරිපථරති, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස නිපට්ඨිකෙන සුඛෙන අපච්චං ගොති. තස්ස එවං අපමන්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛක්ඛපා තෙ පභීයන්ති. තෙසං පහානා අර්ක්ඛත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිද්ධති, එකොදි ගොති, සමාධියති. එවමපි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අත්ඛිඛමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛා-සතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සං කුඤ්චං උපසම්පජ්ජි විහරති. සො ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන ඵරිත්ථා නිසින්නො ගොති, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන අපච්චං ගොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිකො ඕදනෙන වරෝඪන සසීසං පාරාපිත්ථා නිසින්නො අස්ස, නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස ඕදනෙන වරෝඪන අපච්චං අස්ස. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමමෙව කායං පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන ඵරිත්ථා නිසින්නො ගොති. නායං කිඤ්චි සබ්බාවතො කායස්ස පරිසුද්ධෙන චේතසා පරියොදනෙන අපච්චං ගොති. තස්ස එවං අපමන්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තත්තස්ස විහරතො යෙ ගෙහසිතා සරසඛක්ඛපා තෙ පභීයන්ති. තෙසං පහානා අර්ක්ඛත්තමෙව චිත්තං සන්තිට්ඨති, සන්තිසිද්ධති, එකොදි ගොති, සමාධියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායගතං සතීං භාවෙති.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ, කායගතා සතී භාවිතා ඛහුලීකතා අනෙතාගධා තස්ස¹ කුසලා ධම්මා යෙ කෙචී විජ්ජාභාගියා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී මහාසමුද්දො චේතසා ඵුට්ඨො, අනෙතාගධා තස්ස¹ කුන්තාදියො යා කාචී සමුද්දඛිතමා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචී කායගතාසනී භාවිතා ඛහුලීකතා අනෙතාගධා තස්ස කුසලා ධම්මා යෙ කෙචී විජ්ජාභාගියා.

යස්ස කස්සචී භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො කායගතා සතී අභාවිතා අඛහුලීකතා, ලහති තස්ස මාරෙ ඕතාරං, ලහති තස්ස මාරෙ ආරම්භං.

1. අනෙතාගධාවාසය - මර්ත්තං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, මහණ ප්‍රීතිවිරාගයෙහි උපෙක්ෂක ව ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥා ඇති ව ද වාස කෙරෙයි. නාමකයින් සුඛය ද වීදි. බුද්ධාදි ආයාසයෝ යම් ඒ ධ්‍යානයක් ගෙන උපෙක්ෂක යැ ස්මෘතිමත් යැ සුඛවිහාරී යැයි බෙණෙත් ද, ඒ තෘතීයධ්‍යාන උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. හේ මේ කය මැ නිෂ්ප්‍රීතික සුඛයෙන් තෙමයි, භාත්පයින් තෙමයි, පුරවයි, ස්පර්ශ කෙරෙයි. හැම කය පිළිබඳව කිසිදු තැනෙක් නිෂ්ප්‍රීතික සුඛයෙන් නො පහළේ නො වේ. මහණෙනි, යම් පරිදි උපුල් විලෙක වේවයි හෙළපියුම් විලෙක වේවයි රත්පියුම් විලෙක වේවයි ඇතැම් උපුල්හු හෝ හෙළපියුම්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැටුණාහු දියෙන් නො නැංගාහු දියතුළ ගැලී වැටෙන්නාහු වෙත් ද, ඔහු අග දක්වාත් මුල දක්වාත් සිහිල් දියෙන් තෙමුණාහු භාත්පයින් තෙමුණාහු පිරුණාහු පහළාහු වෙත් ද, උපුල් වේවයි හෙළපියුම් වේවයි රත්පියුම් වේවයි හැම පද්මයන්ගේ කිසිදු තැනෙක් සිහිල් දියෙන් නො පහළේ නො වේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ මහණ මෙ කය මැ නිෂ්ප්‍රීතික සුඛයෙන් තෙමයි, භාත්පයින් තෙමයි, පුරවයි, ස්පර්ශ කෙරෙයි, සියලු කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් නිෂ්ප්‍රීතික සුඛයෙන් නො පහළේ නො වෙයි. මෙසෙයින් අප්‍රමාදවිහාරී වැ ආකාපන වීයා ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරන ඔහුගේ ගෘහස්ථිත වූ යම් මැ ධාවනසංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. උන්ගේ ප්‍රභාණයෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී. සන්සුන් වෙයි, එකාග්‍ර වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මෙසෙයින් මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ සුඛයාගේ ප්‍රභාණයෙහි දුඃඛයාගේ ප්‍රභාණයෙහි කැලඹ සොම් නස් දොම්නසුන් ගේ අස්තංගමයෙන් අදුංඛ වූ අසුඛ වූ උපෙක්ෂායෙන් උපන් ස්මෘතිපාරි ශුද්ධි ඇති වාතුර්ථධ්‍යාන උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. හේ මෙ කය මැ නිරුපක්ෂලෙශ වූ ප්‍රභාස්වර වූ සිතින් පැහැර හුන්නේ වෙයි. ඔහු ගේ හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් පරිශුද්ධ පයාච්ඡාත වූ සිතින් නො පහළේ නො වෙයි. මහණෙනි යම් පරිදි පුරුෂයෙක් අවදාන වස්ත්‍රයෙකින් හිස වටා පෙරව හුන්නේ වේ ද, ඔහුගේ හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් අවදාන වස්ත්‍රයෙන් නො පහළේ නො වේ ද, එපරිදි මැ මහණෙනි, මහණ මෙ කය මැ පරිශුද්ධ පයාච්ඡාත වූ සිතින් පැහැරගෙන හුන්නේ වෙයි. ඔහුගේ හැම කය පිළිබඳ කිසිදු තැනෙක් පිරිසිදු පයාච්ඡාත වූ සිතින් නො පහරන ලද නො වෙයි. මෙසේ අප්‍රමාද විහරණ ඇති ව ආකාපන වීයා ඇති වැ කායච්චිත නිරපෙක්ෂක ව වාසය කරන ඔහුගේ යම් කාමනිඃශ්‍රිත දිවෙන සංකල්ප කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු ප්‍රභීණ වෙති. උන් ගේ ප්‍රභාණයෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි මැ සිත පිහිටා සිටී. සන්සුන් වෙයි, සමාධිගත වෙයි. මෙසෙ යිනු මහණෙනි, මහණ කාශියාසී වෙයි.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසී භාවිත වේද බිහිලි කරන ලද වේ ද, විද්‍යා භාගයට අයත් යම් කිසි ධර්මකෙනෙක් ඇත් නම් ඒ කුලඬධර්මයෝ ඔහුට අත්තොගඬ වෙති. මහණෙනි, යම් පරිදි යමක්හු විසින් මහමුහුද සිතින් පහස්නා ලද ද මුහුද කරා යන හැම කුන්නදීහු ඇද්ද එයට ඇතුළත් වෙති. මහණෙනි, එපරිදි මැ යම්කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසී භාවිත වේද බහුලීකෘත වේද, විද්‍යා භාගයෙහි වූ යම් මැ කුලඬධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු එයට ඇතුළත් වෙති.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසී අභාවිත වේද අබහුලීකෘත වේ ද, ඔහුට මාරයා අවතරණ ලබයි. ඔහුට මාරයා ආලම්බන ලබයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ගරුකං සිලාගුලං අලලමතතිකාපුඤ්ඤ පකඨිපෙය්‍ය, තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො ගරුකං සිලාගුලං අලලමතතිකාපුඤ්ඤ ලභෙථ ඕතාරන්ති.

ඵචං භනෙත.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්භං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සුක්ඛං කට්ඨං කොළාපං, අථ පුරිසො ආගචේත්ථය උත්තරුණිං ආදාය අග්ගිං අභිනිබ්බතෙතස්සාමි¹. තෙජෝ පාතුකරිස්සාමිති². තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං සුක්ඛං කට්ඨං කොළාපං උත්තරුණිං ආදාය අභිමිඤ්ඤෙතො අග්ගිං අභිනිබ්බතෙතස්ස තෙජෝ පාතුකරෙය්‍යාති

ඵචං භනෙත.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්භං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණිකො රිතො තුචේත්ථ ආධාරෙ ථපිතො, අථ පුරිසො ආගචේත්ථය උදකභාරං ආදාය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො ලභෙථ උදකස්ස නිකේපෙනන්ති.

ඵචං භනෙත.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති අභාවිතා අබහුලීකතා, ලභති තස්ස මාරෙ ඕතාරං ලභති තස්ස මාරෙ ආරම්භං.

යස්සි කස්සචි භික්ඛවෙ, කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං, න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්භං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ලහුකං සුත්තගුලං සබ්බතාරමයෙ අග්ගලථලකෙ පකඨිපෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො තං ලහුකං සුත්තගුලං සබ්බතාරමයෙ අග්ගලථලකෙ ලභෙථ ඕතාරන්ති.

නො හෙතං භනෙත.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්භං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අලලං කට්ඨං සසෙතභං, අථ පුරිසො ආගචේත්ථය උත්තරුණිං ආදාය අග්ගිං අභිනිබ්බතෙතස්සාමි තෙජෝ පාතුකරිස්සාමිති. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං අලලං කට්ඨං සසෙතභං උත්තරුණිං ආදාය අභිමිඤ්ඤෙතො අග්ගිං අභිනිබ්බතෙතස්ස තෙජෝ පාතුකරෙය්‍යාති.

නො හෙතං භනෙත.

ඵචමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතාසති භාවිතා බහුලීකතා, න තස්ස ලභති මාරෙ ඕතාරං න තස්ස ලභති මාරෙ ආරම්භං.

1. අභිනිබ්බතතිස්සාමි - ස්‍යා.
2. තෙජෝධාතුං කරිස්සාමිති - ස්‍යා.

මහණෙනි, යම් පරිදි පුරුෂයෙක් බර වූ ශිලාගුලයක් එක් මැටිපිඩෙක බහාලන්නේ වේද, මහණෙනි එ කිමැයි හඟනවුද ඒ බර වූ ගල් කැට තෙත් මැටි පිඩෙහි ගිලීම් ලබා ද,

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායියාසී අභාවිත අබ්‍රුලීකෘත වේ ද, ඒ මහණහු පිළිබඳ ව මාරයා අවතරණ ලබයි. මාරයා ඔහු පිළිබඳ අරමුණු ලබයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි වියළි කොළපු වූ කාෂ්ටයෙක් ඇත් ද, එසඳ කිසි පුරුෂයෙක් 'ගිනි නිපදවම් තෙජොධාතු පහළ කරම්' උතුරුරිණි (ගිනිගානාදවු) ගෙන එන්නේ වේ ද, මහණෙනි ඒ කෙසේ හඟනාහු; ඒ පුරුෂ වියළි කොළපු වූ මේ කාෂ්ටය උතුරුරිණි ගෙන මඩනේ ගිනි නිපද වන්නේ වේ ද ? තෙජොධාතු පහළ කරන්නේ වේ ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි ම යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගත ස්මෘතිය අභාවිත වේ ද, අබ්‍රුලීකෘත වේ ද, ඒ මහණහු පිළිබඳ ව මාරයා අවතරණ ලබයි. ඔහු පිළිබඳව මාරයා අරමුණු ලබයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි ආධාරයෙක තැබූ හිස් වූ මහදිය සැළියෙක් ඇද්ද, එසඳ පුරුෂ යෙක් දිය බරක් ගෙන එන්නේ වේ ද, මහණෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව ; ඒ පුරුෂ දිය බහාලීම් ලබන්නේ වේ ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි ම යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගත ස්මෘතිය අභාවිත අබ්‍රුලීකෘත වේ ද, ඒ මහණහු පිළිබඳව මාරයා අවතරණ ලබයි. ඔහු පිළිබඳව මාරයා අරමුණු ලබයි.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගතාසනීය භාවිත බ්‍රහ්මලීකෘත වේද, ඔහු පිළිබඳව මාරයා අවතරණ නොලබයි, ඔහු පිළිබඳව මාරයා අරමුණු නොලබයි, මහණෙනි, යම් පරිදි පුරුෂයෙක් සැහැල්ලු වූ හුඟුළක් හැම හරවුවා කවුළුවරුයෙක්හි බහා ලන්නේද මහණෙනි ඒ කිමැයි හඟනවුද ; ඒ පුරුෂ ඒ සැහැල්ලු වූ හුඟුළ හැම හරවුවා කවුළු පුවරු යෙහි අවතරණය ලබන්නේ ද ?

වහන්ස, තෙල නොවේ මැ ය.

මහණෙනි, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගතාසනී භාවිත බ්‍රහ්මලීකෘත වේ ද, ඔහු පිළිබඳ ව මාරයා අවකාශ නො ලබයි. ඔහු පිළිබඳ ව මාරයා අරමුණු නො ලබයි.

මහණෙනි, යම් සේ කිරි සහිත අවු දිඹුල් කැටෙක් වේ ද, එසඳ පුරුෂයෙක් උතුරුරිණි ගෙන ගිනි නිපදවම් තෙද පහළ කෙරෙම් එන්නේ වේ ද, මහණෙනි ඒ කෙසේ හඟනාව ; කිම ඒ පුරුෂ දිය සහිත වූ තෙත් මේ උදුම්බර කාෂ්ටය උතුරු ගිනිගානා දවු ගෙන මඩනේ ගිනි නිපදවා ද, තෙද පහළ කෙරේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ ය.

මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායියාසී භාවිත බ්‍රහ්මලීකෘත වේ ද, මාරයා ඔහුට අවතරණ නො ලබයි. මාරයා ඔහුට අරමුණු නො ලබයි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණිකො පුරෙ උදකස්ස සමතිත්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ ධීපිතො, අථ පුරිසො ආගචේත්ථො උදකහාරං ආදාය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො ලහෙථ උදකස්ස තිකේඛපනන්ති.

හො හෙතං හන්තෙ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, න තස්ස ලහති මාරෙ ඔතාරං, න තස්ස ලහති මාරෙ ආරම්මණං.

යස්ස කස්සචි භික්ඛවෙ, කායගතා සති භාවිතා ඛහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතිත්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං¹ පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, උදකමණිකො පුරෙ උදකස්ස සමතිත්තිකො කාකපෙය්‍යො ආධාරෙ ධීපිතො, තමෙතං ඛලවා පුරිසො යතො යතො ආවජේත්ථො², ආගචේත්ථො උදකන්ති.

එවං හන්තෙ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතිත්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සමෙ භූමිභාගෙ චතුරස්සා පොක්කරිණී³ අස්ස ආලිඛණි⁴ පුර උදකස්ස සමතිත්තිකා කාකපෙය්‍යො. තමෙතං ඛලවා පුරිසො යතො යතො ආලිං මුඤ්ඤෙත්ථො⁵, ආගචේත්ථො උදකන්ති.

එවං හන්තෙ.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා ඛහුලී-කතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතිත්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය. තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සුභූමියං වාතුම්මභාපථෙ ආජ්ඤ්ඤාරථො සුත්තො අස්ස සීතො ඔධස්සපතොදෙ⁶. තමෙතං දකේවා යොග්ගාවරිගො අස්සදම්මහාරථි අභිරුහිත්වා වාමෙන හත්ථෙන රත්ථියො ගහෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන පතොදං⁷ ගහෙත්වා යෙනිච්ඡකං යදිච්ඡකං සාරෙය්‍යාපි පච්චාසාරෙය්‍යාපි⁸ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යස්ස කස්සචි කායගතා සති භාවිතා ඛහුලීකතා, සො යස්ස යස්ස අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරණීයස්ස ධම්මස්ස චිත්තං අභිතිත්තාමෙති අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරියාය, තත්‍ර තත්‍රෙව සක්ඛිභබ්බතං පාපුණාති සති සති ආයතනෙ.

1. { සක්ඛිඛ්‍යතං - ස්‍යා.
2. { සක්ඛිච්ඡතං - PTS.

3. { ආපජේත්ථො - ස්‍යා.
4. { ආවජේත්ථො - PTS.
5. පොක්කරිණී - සිංහ.
6. ආලිඛණි - මජ්ඣ.

5. ආලිං පචේත්ථො - ස්‍යා.
6. උග්ගහාරපථොදෙ - ස්‍යා.
7. පථොදං - ස්‍යා.

8. යදිච්ඡකං යදිච්ඡකං සාරෙය්‍යා - ස්‍යා.

මහණෙනි, යම් සේ වුව විට සමච සිටි කවුඩන් විසින් පියැහෙන ආධාරයෙක තැබූ දිය පිරුණු දිය සැළෙක් වේ ද, එසේ පුරුෂයෙක් දිය නෙරනා බඳුනක් ගෙන එන්නේ වේ ද, මහණෙනි, ඒ කෙසේ හඟනා ව ? කිම ඒ පුරුෂ උදක නිකේපයක් ලබා ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසි භාවිත බහුලීකෘත වේ ද, මරු ඔහු පිළිබඳ අවතරණ නො ලබයි. මරු ඔහු පිළිබඳව ආලම්බන නො ලබයි.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසි භාවිත බහුලීකෘත වේ ද. හේ අභිඤ්ජයෙන් පසක් කළ යුතු යම් යම් දහමක් පිළිබඳව අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරනු පිණිස සිත නතු කෙරේ ද කාරණ ඇතිවත් ම ඒ ඒ දහමෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂ භාවයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි සමතික්කික ව සිටි කාකපෙය ව සිටි ආධාරයෙහි ස්ථාපිත දිය පිරුණු මහදිය සැළෙක් වේ ද, බලවත් පුරුෂයෙක් තෙල දිය සැළ " යම් යම් පසෙකින් නමන්නේ නම් (ඒ ඒ පසින්) දිය එන්නේ වේ ද "යි.

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගතස්මානි භාවිත බහුලීකෘත වේ ද, හේ අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ යුතු යම් යම් දහමකට අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරනු පිණිස සිත නතු කෙරේ ද, අභිඤ්ජ කාරණ ඇති වන්නේ මැ ප්‍රත්‍යක්ෂ භාවයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි සම භූමිභාගයෙකිහි බැදී මියර ඇති සම තිත්තික ව කාකපෙය වැ දිය පිරුණු සිව්ඳස් පොකුණෙක් වේ ද, බලවත් පුරුෂයෙක් යම් යම් පසෙකින් තෙල පොකුණ මියර බිඳුණේ නම් දිය වහනය වේ ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

මහණෙනි, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණක්හු විසින් කායගතස්මානි භාවිත බහුලීකෘත වේ ද, හේ අභිඤ්ජයෙන් පසක් කළ යුතු යම් මැ දහමකට අභිඤ්ජයෙන් පසක් කරනු පිණිස සිත නතු කෙරේ නම් අභිඤ්ජ කාරණ ඇති වත් ම සාක්ෂ්‍ය හව්‍යතාවට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි මනා බිමෙක සිව්ඳස් සන්ධියෙකිහි ගත හැකි සේ තබන ලද කෙටිවි ඇති ව සිටි යුක්ත කළ ආජනා රථයෙක් වේ ද, දක්ෂ අශ්වාචායාච්ච දස්දම් සැරියෙක් තෙල රිය නැඟි වමතින් රැහැන් ගෙන දකුණතින් කැඟිටි ගෙන කැමැති සේ කැමැති දිගෙක පද වන්නේත් පෙරළා පද වන්නේත් වේ ද, මහණෙනි, එපරිදි ම යම් කිසි මහණක්හු විසින් කාශියාසි භාවිත බහුලීකෘත වේ ද, හේ අභිඤ්ජයෙන් පසක් කළ යුතු යම් මැ දහමකට අභිඤ්ජයෙන් පසක් කරනු පිණිස සිත නතු කෙරේ ද, ඒ ඒ දහමෙහි අභිඤ්ජකාරණ ඇති ඇති විට ප්‍රත්‍යක්ෂ භාවයට පැමිණෙයි.

කායගතාය නිකඛවෙ, සතියා අසෙවිතාය ගාවිතාය බහුලිකතාය යානිකතාය වජ්ජිකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරභාය ඉමෙ දසානිසංසා පාවිකඛා. කතමෙ දස:

අරතීරතිසභො හොති, න ච තං අරති සහති, උප්පන්නං අරතිය අභිභූය්‍ය අභිභූය්‍ය විහරති, භයහෙරවසභො හොති, න ච තං භයහෙරවං සහති, උප්පන්නං භයහෙරවං අභිභූය්‍ය අභිභූය්‍ය විහරති. ඛමො හොති සිතස්ස උණස්ස ජ්‍යෙෂ්ඨාය පිපාසාය ඛංසමකසමානාතපසිරිංසප සමථස්සානං දුර්ඤ්ඤානං දුර්ගතානං වචනපථානං උප්පන්නානං සාරීරිකානං චේදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං බරුනං කවුකානං අසානානං අමනාපානං පාණ්ඩුනං අධිවාසකජාතිකො හොති. චතුන්නං ක්කානානං අභිචේතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරනං නිකාමලාභී හොති අභිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

සො අනෙකවිනිතං ඉද්ධිවිධිං¹ පච්චනුහොති. එකොපි හුතො බහුධා හොති. බහුධාපි හුතො එකො හොති. ආවිභාවං තිරේභාවං තිරේකුඛං තිරේපාකාරං තිරේපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියාපි උමුච්ඡජ්ජමුච්ඡං කරෙති සෙය්‍යථාපි උදකෙ. උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ². ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං. ආකාසෙපි පලලභේකන කමති සෙය්‍යථාපි පක්ඛි සකුණො. ඉමෙපි චජ්ජිමසුරියෙ එවංමභිද්ධිකෙ එවංමනාහුතාවෙ පාණිනා පරිමසති පරිමජ්ජති. යාව චුභමලොකාපි කාසෙන වසං වතෙතති.

දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුභාය අතික්කන්තමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුණාති : දිබ්බෙ ව මානුසෙ ව, යෙ දුරෙ සන්තිකෙ ව. පරසත්තානං පරපුඤ්ඤානං චේතසා චේතො පරිච්ච පජානාති : සරුගං වා විතතං සරුගං විතතනති පජානාති. විතරුගං වා විතතං විතරුගං විතතනති පජානාති සද්දෙසං වා විතතං සද්දෙසං විතතනති පජානාති. විතද්දෙසං වා විතතං විතද්දෙසං විතතනති පජානාති. සමොගං වා විතතං සමොගං විතතනති පජානාති. විතමොගං වා විතතං විතමොගං විතතනති පජානාති. සඛ්ඛිතතං වා විතතං සඛ්ඛිතතං විතතනති පජානාති. විකඛිතතං වා විතතං විකඛිතතං විතතනති පජානාති. මහග්ගතං වා විතතං මහග්ගතං විතතනති පජානාති. අමහග්ගතං වා විතතං අමහග්ගතං විතතනති පජානාති. සඋතතරං වා විතතං සඋතතරං විතතනති පජානාති. අනුතතරං වා විතතං අනුතතරං විතතනති පජානාති. සමාසිතං වා විතතං සමාසිතං විතතනති පජානාති. අසමාසිතං වා විතතං අසමාසිතං විතතනති පජානාති. විමුත්තං වා විතතං විමුත්තං විතතනති පජානාති. අවිමුත්තං වා විතතං අවිමුත්තං විතතනති පජානාති.

1. ඉද්ධිවිධිං - ස්‍යා.

2. අභිජ්ජමානො - සිමු.

මහණෙනි, කායගතාසනීය ආසෙවිත කල්හි භාවිත කල්හි බහුලිකෘත කල්හි යුක්ත යානයක් සේ කළ කල්හි ප්‍රතිෂයා කළ කල්හි නැවත නැවත පැවැත් වූ කල්හි පරිවය කළ කල්හි සම්ප්‍රග්‍රහ කළ කල්හි මේ දස අනුසස් කෙනෙක් කැමැති විය යුක්තාහ. කවර දස අනුසස් යැ යත් :

අධිකුශලයෙහි නො ඇලීම හා පඤ්චකාමඉණිකරතිය සිහියැ හැකි වෙයි. අරතිය ඔහු නො සහයි. උපන් අරතිය පුනපුනා මැඩ වෙසෙයි. හයහෙරව සිහියැ හැකි වෙයි. හය හා හෙරවාලම්බන ඔහු නො සෙහෙයි. උපන් හය හෙරවාලම්බන මැඩ මැඩ වෙසෙයි. ශීත උෂ්ණ සාපවස් මැයිමදුරුවාආදි සපුන්ගේ පහස් සහනු වෙයි. දුරාක්ත දුරාගත වචනපථ හා දූෂිත ඡීව්‍ර බර කටුක අමඩුර අමනාපකර ප්‍රාණහර වූ උපන් ශාරීරික වේදනාවන් ඉවසන සැහැවි ඇති වෙයි. අභිචිත්තය ඇසුරු කළ ඉහත්මසුඛප්‍රතිලාභයට හෙතු වූ සිව් දහැත් කැමැතිසේ ලබනසුලු වෙයි, නිදුකින් ලබනසුලු වෙයි, විපුල කොට ලබනසුලු වෙයි.

හේ අනෙක ප්‍රකාර සෘද්ධිහෙද වළඳ කෙරෙයි. එකෙක් වැ සිට බහුප්‍රකාර වෙයි, බහු ප්‍රකාර වැ සිට එකෙක් වෙයි. ආචර්භාවයට තිරොභාවයට භිත්තියගේ පාරයට ප්‍රාකාර යාගේ පාරයට පර්වතයාගේ පාරයට අභසෙහි සෙයින් නො පැහැර ආකාශයෙහි යනුවන් සෙයින් යෙයි. පොළොවෙහි ද දියෙහි සෙයින් උන්මජ්ජන කෙරෙයි. දියෙහි ද පොළොවෙහි සෙයින් අභිදාමාන වැ යෙයි. අභස්භිදු පක්ෂශක්‍රීන් සෙයින් පලගින් යෙයි. මෙබඳු මහත් සෘද්ධි ඇති මෙබඳු මහත් අනුභාව ඇති මේ සඳ හිරු දෙදෙනා ද කර තලයෙන් පරාමර්ශ පරිමාර්ජන කෙරෙයි. යාවද්‍රව්‍යමලොකය දක්වා ස්වභූමියෙන් සිය විසිය පවත්වයි.

මිනිස් කන ඉක්මැ වූ විභුද්ධ දිව්‍යශ්‍රොත්‍රධාතූයෙන් දුරස්ථ වූත් සමීපස්ථ වූත් දිව්‍යමානුෂ උභය ශබ්දයන් අසයි. සිය සිතින් පර සත්ත්වයන්ගේ පර පුද්ගලයන්ගේ සිත පිරිසිදු දනී, සරාග සිත හෝ සරාග සිතැයි දනගනී. චිතරාග සිත හෝ චිතරාග සිතැ යි දනගනී. සදොෂ සිත හෝ සදොෂ සිතැයි දනගනී. චිතදොෂ සිත හෝ චිතදොෂ සිතැයි දනගනී. සමොභ සිත හෝ සමොභ සිතැයි දනගනී. චිතමොභ සිත හෝ චිතමොභ සිතැයි දනගනී. සංක්ෂිප්ත සිත හෝ සංක්ෂිප්ත සිතැ යි දනගනී. වික්ෂිප්ත සිත හෝ වික්ෂිප්ත සිතැ යි දනගනී. මහද්ගත සිත හෝ මහද්ගත සිතැ යි දනගනී, අමහද්ගත සිත හෝ අමහද්ගත සිතැයි දනගනී. සඋත්තර සිත හෝ සඋත්තර සිතැයි දනගනී. අනුත්තර සිත හෝ අනුත්තර සිතැයි දනගනී, සමාහිත සිත හෝ සමාහිතැයි සිතැයි දනගනී. අසමාහිත සිත හෝ අසමාහිත සිතැයි දනගනී. විමුක්ත සිත හෝ විමුක්ත සිතැයි දනගනී. අවිමුක්ත සිත හෝ අවිමුක්ත සිතැයි දනගනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුසාරති. සෙය්‍යපීදං: එකවපි ජාතීං ඥෙපි ජාතියො -සෙ- ඉති සාකාරං සඋදෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුසාරති. දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුඥෙන අතික්කන්ත-
මානුසකෙන සතෙන පස්සතී චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හිතෙ පණ්ණිනෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ ගථාකම්මුපගෙ සතෙන පජානාති. අසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තීං පඤ්ඤාවිමුත්තීං දිවෙඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජා විහරති.

කායගතාය හික්ඛවේ, සතියා අංසෙවිතාය භාවිතාය ඛත්ථුලිකතාය යාතීකතාය විජුක්ඛතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරභාය ඉමෙ දසානිසංසා පාපිකම්බාති.

ඉදම්මොච භගවා. අත්තමනා තෙ හික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනද්දන්ති.

කායගතාසනී සුත්තං නිවමං.

හේ අනෙක ප්‍රකාර පූර්වනිවාස අනුස්මරණ කෙරෙයි. කිසේ යැ යත්: එක් ජාතියකුදු ජාති දෙකකකුදු ... මෙසේ සාකාර සඋද්දෙස අනෙකප්‍රකාර පූර්වනිවාස අනුස්මරණ කෙරෙයි. මිනිසුන් ඉක් මැ සිටි විශුද්ධ දිව්‍ය වක්ෂුසින් ව්‍යුහ වන උපද්‍රව භීත ප්‍රණීත සුවර්ණ දුර්වර්ණ සත්ත්වයන් දකී. මෙසේ යථාකර්මොපගත සත්ත්වයන් ප්‍රඥායෙන් දනගනී. ආසුවක්ෂය හෙතෙයෙන් අනාසුව වූ වේතොවිමුක්ති ප්‍රඥවිමුක්ති දුටුබැමි යෙහි මැ තෙමේ විශිෂ්ට ඥානයෙන් පසක් කොට උපයා වාස කෙරෙයි.

මහණෙනි, ආසෙවිත භාවිත බහුලිකාත යුක්තයානාසක් සේ කළ ප්‍රතිෂ්ඨා කළ අනුස්ථිත පරිචිත සුසමාරබ්බ කායගතස්මානිය ගේ මේ දශ ප්‍රකාර අනුසස්සු කැමැති විය යුක්තාහ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කායගතාසනි සූත්‍රය වදළ සේක. ප්‍රීතිසොමනසායෙන් ගත් සිත් ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඒ භාෂිතය අභිනන්දනයෙන් පිළිගත්හ.

නවවැනි කායගතාසනි සූත්‍ර යි.

3. 2. 10

සඛ්ඛාරූපතනි සුතනං

එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනේ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමේ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි : භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එතදවොච :

සඛ්ඛාරූපතනිං¹ වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුණාථ. සාධුකං මනසිකරෙථ, භාසිස්සාමිති එවං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්නාගතො හොති. සිලෙන සමන්නාගතො හොති. සුතෙන සමන්නාගතො හොති. වාගෙන සමන්නාගතො හොති. පඤ්ඤාය සමන්නාගතො හොති. තස්ස එවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං ඛතතිමහාසාරානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අබ්ච්ඡාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාර ච විහාර ච එවං භාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මඤ්ඤා අයං පටිපදා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්නාගතො හොති. සිලෙන සමන්නාගතො හොති. සුතෙන සමන්නාගතො හොති. වාගෙන සමන්නාගතො හොති. පඤ්ඤාය සමන්නාගතො හොති. තස්ස එවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං බ්‍රාහ්මණමහාසාරානං වා -පෙ- ගහපඨිමහාසාරානං වා සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අබ්ච්ඡාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාර ච විහාර ච එවංභාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ මඤ්ඤා අයං පටිපදා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්නාගතො හොති. සිලෙන සමන්නාගතො හොති. සුතෙන සමන්නාගතො හොති. වාගෙන සමන්නාගතො හොති. පඤ්ඤාය සමන්නාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : වාතුමහාරජ්කා² දෙවා දිඝාසුකා වණ්ණවනෙතා සුඛඛුප්පා'ති තස්ස එවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං වාතුමහාරජ්කානං දෙවානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. තො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අබ්ච්ඡාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඛ්ඛාර ච විහාර ච එවංභාවිතා එවංඛුප්පිකතා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ මඤ්ඤා අයං පටිපදා තත්‍රූපපතතියා සංවත්තති.

1. සඛ්ඛාරූපතනිං - සිද්ධි, මජ්ඣං, ධ්‍යා.

2. වාතුමහාරජ්කා - මජ්ඣං.

3. 2. 10

සංඛාරූපතනි සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීප යෙහි අනේවඩ්ඵ මහසිටුහු ගේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වාසය කෙරෙති. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි මහණුන් ඇමතු සේක. ' වහන්සැ ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල සංඛාරූපතනි සූත්‍රය වදාළේ.

මහණෙනි, නොපට සංස්කාරොත්පත්තිය දෙසමි. ඒ අසව, මනා කොට මෙනෙහි කරව. කියමි ' යි වදළ කල වහන්ස, එසේ යැ ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ග්‍රැතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහුට මෙසේ සිතෙක් වෙයි : " මම කාබුන් මරණින් මතුයෙහි කැත් මහසල්කුලන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැනු ' යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් හවයි. මෙසේ භාවිත මෙසේ බහුලිකාන ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයෝ ද විහරණයෝ ද එහි උපත පිණිස පවතිත්. මහණෙනි, මේ මාර්ගය මේ ප්‍රතිපත් ඒ උපත පිණිස පවතී.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ග්‍රැතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි : ' මම කාබුන් මරණින් මතුයෙහි බමුණු මහසල්කුලන් ගේ හෝ . . . ගැහැවිමහසල්කුලන් ගේ හෝ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැනු ' යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් හවයි. ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහරණයෝ මෙසේ භාවිත වූවාහු මෙසේ බහුලිකාන වූවාහු එහි උපත පිණිස වැටෙත්. මහණෙනි, මේ පිළිවෙත එහි උපතට වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ග්‍රැතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් අසන ලද වෙයි. ' සියුමහරජයෙහි වූ දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම ' යි කියා යි. ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි : ' මම කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සිව්මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැනු ' යි, හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් හවයි. ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහරණයෝ මෙසේ භාවිත ව මෙසේ බහුලිකාන ව සිට ඒ දෙවිලොව උපත් පිණිස පවතිත්. මහණෙනි, මේ මාර්ගය මේ ප්‍රතිපත් එහි උපතට වැටෙයි.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති. සිලෙන සමන්තාගතො භොති, සුතෙන සමන්තාගතො භොති, වාගෙන සමන්තාගතො භොති, පඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති. තස්ස සුතං භොති : තාවතීංසා දෙවා - පෙ- යාමා දෙවා - පෙ- තුඤ්ඤා දෙවා - පෙ- නිම්මාණරතී දෙවා - පෙ- පරනිම්මතවසවත්තනො,¹ දෙවා දිශාසුකා වණ්ණවතො, සුඛබහුලාති. තස්ස එවං භොති. අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං පරනිම්මතවසවත්තනං දෙවානං සහව්‍යතං උප- පජේය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිධංඤාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඤ්ඤා ච විහාරං ච එවංභාවිතා එවං බහුලිකතා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං ඛො භික්ඛවෙ මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති, සිලෙන සමන්තාගතො භොති, සුතෙන සමන්තාගතො භොති, වාගෙන සමන්තාගතො භොති, පඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති. තස්ස සුතං භොති : 'සහස්සො බ්‍රහ්මා දිශාසුකො වණ්ණවා සුඛබහුලො'ති. සහස්සො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහස්සං ලොකධාතුං ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, චක්ඛුමා පුරිසො එකං අමණ්ඩං හත්ථෙ කරිත්ථා පච්චවෙකෙය්‍ය. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සහස්සො බ්‍රහ්මා සහස්සං ලොකධාතුං² ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. තස්ස එවං භොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං සහස්සස්ස බ්‍රහ්මනො සහව්‍යතං උපපජේ- ය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිධංඤාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඤ්ඤා ච විහාරං ච එවංභාවිතා එවංබහුලිකතා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති, සිලෙන සමන්තාගතො භොති, සුතෙන සමන්තාගතො භොති, වාගෙන සමන්තාගතො භොති, පඤ්ඤාය සමන්තාගතො භොති. තස්ස සුතං භොති : ද්විසහස්සො බ්‍රහ්මා - පෙ- ත්විසහස්සො බ්‍රහ්මා - පෙ- චතුසහස්සො බ්‍රහ්මා - පෙ- පඤ්ඤාසහස්සො බ්‍රහ්මා දිශාසුකො වණ්ණවා සුඛබහුලොති. පඤ්ඤාසහස්සොපි භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා පඤ්ඤාසහස්සං ලොකධාතුං ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, චක්ඛුමා පුරිසො පඤ්ඤා අමණ්ඩාති හත්ථෙ කරිත්ථා පච්චවෙකෙය්‍ය, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාසහස්සො බ්‍රහ්මා පඤ්ඤාසහස්සං ලොකධාතුං. ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. තස්ස එවං භොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමමරණං පඤ්ඤාසහස්සස්ස බ්‍රහ්මනො සහව්‍යතං උපපජේය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති. තං චිත්තං අභිධංඤාති. තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සඤ්ඤා ච විහාරං ච එවංභාවිතා එවංබහුලිකතා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති.

1. පරනිම්මතවසවත්ති - සිමු, මජ්ඣං.

2. සහස්සං ලොකධාතුං - මජ්ඣං.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශ්‍රාතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද වෙයි : ' තවත්සා වැසි දෙවියෝ . . . යාමවැසි දෙවියෝ . . . තුසිපුර වැසි දෙවියෝ . . . නිර්මාණරතියෙහි වැසි දෙවියෝ . . . පරිහර්මිත වශවර්තියෙහි වැසි දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණ ඇතියහ, බහුල සුඛ ඇතියහ ' යි. ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි : " මම කාබුන් මරණින් මතු පරනිර්මිතවශවර්තියෙහි වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැනු ' යි හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ මෙසේ භාවිත වූවෝ බහුලිකෘත වූවෝ එහි උපත පිණිස පවතිත්. මහණෙනි, මේ මග මේ පිළිවෙත් එහි උපතට වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශ්‍රාතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද : ' සහසුබ්‍රහ්ම දිගා ඇතියෙ යැ, වර්ණ ඇතියෙ යැ, සුඛබහුල යැ ' යි. මහණෙනි, සහසුබ්‍රහ්ම සහසී ලොකධාතු පැතිරගෙන බැසගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු ද, උනුදු පැතිරගෙන වැදගෙන වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එක් ඇඹුලක් අතෙහි කොට ගෙන ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ සහසුබ්‍රහ්ම සහසීලොකධාතු පැතිරගෙන වැදගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු ද උනුදු පැතිරගෙන වැදගෙන වාස කෙරෙයි. ඒ මහණහට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : " මම කාබුන් මරණින් මතු සහසු බ්‍රහ්මයා ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැනු " යි හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. මෙසේ භාවිත වූ මෙසේ බහුලිකෘත වූ ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ එහි උපත් පිණිස පවතිත්. මහණෙනි, මේ මග මේ පිළිවෙත් එහි උපත් පිණිස පවතී.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශ්‍රාතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද වෙයි : ' ද්විසහසුබ්‍රහ්ම . . . ත්‍රිසහසුබ්‍රහ්ම . . . චතුස්සහසු බ්‍රහ්ම . . . පඤ්චසහසු බ්‍රහ්ම දිගා ඇතියේය, වර්ණ ඇතියේ ය, සුවිභිතිලි යයි. මහණෙනි, පඤ්චසහසු බ්‍රහ්ම ද, පඤ්චසහසී ලොකධාතුව පැතිරගෙන වැදගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් මැ සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු නම් උනුදු පැතිරගෙන ආවිෂ්ට කොටගෙන වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඇඹුලුපක් පසක් අතෙහි කොට ගෙන ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කෙරේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ පඤ්චසහසුබ්‍රහ්ම පඤ්චසහසී ලොකධාතු පැතිරගෙන ආවිෂ්ට කොටගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් ම සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු නම්, උනුදු පැතිරගෙන ආවිෂ්ට කොටගෙන වාස කෙරෙයි. ඒ මහණහට මෙසේ සිත් වෙයි : " මම කාබුන් මරණින් මතු පඤ්චසහසු බ්‍රහ්මයා ගේ සහභාවයට එළැඹෙමි නම්, මනා මැනු " යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. එවාභාවිත එවාබහුලිකෘත වූ ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ මේ උපත් සඳහා වැටෙත්. මහණෙනි, මේ මාර්ග මේ ප්‍රතිපද එහි උපත් සඳහා වැටෙයි,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති -පෙ- සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : දසසහස්සො චුහමා දිඝායුකො වණ්ණවො සුඛබහුලොති. දසසහස්සො භික්ඛවෙ, චුහමා දසසහස්සං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මණ්ණි වෙඵරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරිකම්මකතො පඤ්ඤාකම්මලෙ නික්ඛිතො භාසතෙ ච, තපතෙ ච,¹ විරෝවති ච. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, දසසහස්සො චුහමා දසසහස්සං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණං දසසහස්සස්ස චුහමුතො සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සංඛාරං ච විහාරං ච ඵවංභාවිතා ඵවං බහුලිකතා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : සතසහස්සො චුහමා දිඝායුකො වණ්ණවො සුඛබහුලොති. සතසහස්සො භික්ඛවෙ, චුහමා සතසහස්සං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, නෙකං ජලොකධාතුං දකඛ කම්මාරපුත්තඋක්කාමුඛසුක්කසලසම්පගට්ඨං පඤ්ඤාකම්මලෙ නික්ඛිතං භාසතෙ ච තපතෙ ච,¹ විරෝවති ච. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සත- සහස්සො චුහමා සතසහස්සං ලොකධාතුං ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි ඵරික්ඛා අධිඡ්චිතික්ඛා විහරති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණං සතසහස්සස්ස චුහමුතො සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සංඛාරං ච විහාරං ච ඵවංභාවිතා ඵවං බහුලිකතා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : ආහා දෙවො -පෙ- පරිත්තාහා දෙවො -පෙ- අපමාණාහා දෙවො -පෙ- ආභස්සරා දෙවො දිඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛබහුලාති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණං ආභස්සරානං දෙවොනං සහව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අභිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තෙ සංඛාරං ච විහාරං ච ඵවංභාවිතා ඵවං බහුලිකතා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තන්ති. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා තත්‍රාපපත්තියා සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤාය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : පරිත්තසුභා දෙවො -පෙ- අපමාණසුභා දෙවො -පෙ- සුභකිණ්ණා දෙවො -පෙ- දිඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛ- බහුලාති. තස්ස ඵවං හොති : අහො වතාහං -පෙ- සංවත්තති.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් . . . ග්‍රැතයෙන් . . . ත්‍යාගයෙන් . . . ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද : " දශසහස්‍ර බ්‍රහ්ම දීර්ඝායුෂ්ක යැ, වර්ණවත් යැ, සුබබ්‍රහ්ම යැ " යි. මහණෙනි, දශසහස්‍ර බ්‍රහ්ම දශසහස්‍රී ලොකධාතුව පැතිරගෙන ආවිෂ්ට කොට ගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් මැ සත්ත්වකෙනෙක් උපන්නු නම් උනුදු පැතිරගෙන ආවිෂ්ට කොටගෙන වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි සුන්දර ආකාරසම්පන්න වූ මොනොවට පිරිසම කළ රක්තකම්බලයෙක්හි තැබූ අටයේ වෙරළමණ බබළා ද දිලියේ ද වෙසෙසින් දිලියේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ දශසහස්‍ර බ්‍රහ්ම දශසහස්‍රී ලොකධාතුව පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් මැ සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්නු නම්, උනුදු පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි : ' මම කායභෙදයෙන් මරණින් මතු දශසහස්‍ර බ්‍රහ්මයා ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැ නු ' යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. මෙසේ වැඩූ මෙසේ බිහිලි කළ ඒ මහණහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ එහි උපතට සංවර්තන කෙරෙත්. මහණෙනි, මේ මාර්ග මේ ප්‍රතිපත් එහි උපතට වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධාවෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් . . . ත්‍යාගයෙන් . . . ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලදී : " ශතසහස්‍ර බ්‍රහ්ම දීර්ඝජීවී යැ, වර්ණසම්පන්න යැ, සුබබ්‍රහ්ම යැ " යි. මහණෙනි, ශතසහස්‍ර බ්‍රහ්ම ශතසහස්‍රී ලොකධාතුව පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් මැ සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්නු නම් උනුදු පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි ජම්බුතදියෙහි උපත් පස්සුණෙකින් කළ පළඳනා දක්ෂ ලොහකාර සුත්‍රයකු විසින් කඹුරු උදනෙහි ලා සුධොත වූයේ පාණ්ඩුකම්බලයෙහි හික්මින්න වූයේ බබළා ද, දිලියේ ද, වෙසෙසින් දිලියේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ ශතසහස්‍ර බ්‍රහ්ම ශතසහස්‍රී ලොකධාතුව පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. එහි යම් මැ සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්නු නම්, උනුදු පැතිරගෙන බිම්සැගෙන වාස කෙරෙයි. ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි : " මම කායභෙදයෙන් මරණින් පසු ශතසහස්‍ර බ්‍රහ්මයා ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැ නු " යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. මෙසේ වැඩූ මෙසේ බිහිලි කළ ඔහු ගේ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ එහි උපත් පිණිස සංවර්තන කෙරෙත්. මහණෙනි, මේ මාර්ග මේ ප්‍රතිපත් එහි උපත් පිණිස සංවර්තන කෙරේ.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධාවෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් . . . ත්‍යාගයෙන් . . . ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලදී : " ආභ දෙවියෝ . . . පරිත්තාභ දෙවියෝ . . . අප්පමාණභ දෙවියෝ . . . ආභස්සර දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කසහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම ' යි. ඔහුට මෙසේ සිත් වෙයි : " මම කාබුත් මරණින් මතුයෙහි ආභස්සර දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම් මනා මැ නු ' යි. හේ එ සිත් තබයි, එ සිත් පිහිටුවයි, එ සිත් වඩයි. ඔහු ගේ මෙසේ භාවිත වූ මෙසේ බහුලිකාන වූ ඒ සංස්කාරයන් හා විහාරයෝ එහි උපතට වැටෙත්. මහණෙනි, මේ මාර්ග මේ ප්‍රතිපත් එහි උපතට වැටේ.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් . . . ත්‍යාගයෙන් . . . ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලදී : " පරිත්තසුභ දෙවියෝ . . . අප්පමාණසුභ දෙවියෝ . . . සුභකිණිණකදෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කසහ, වර්ණවත්හ, සුබබ්‍රහ්ම ' යි. ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි. ' මම . . . වැටෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්තාගතො හොති. සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : වෙහපථලා දෙව්‍යා -පෙ- අවිහා දෙව්‍යා -පෙ- අතප්පා දෙව්‍යා -පෙ- සුදස්සා දෙව්‍යා -පෙ- සුදස්සි දෙව්‍යා -පෙ- අකණ්ඨිකා දෙව්‍යා දීඝාසුකා වණ්ණවතො සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරමරණං අකණ්ඨිකානං දෙව්‍යානං සභව්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති. සො තං විතතං දහති -පෙ- සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : ආකාසානඤ්චායනනුපගා දෙව්‍යා දීඝාසුකා විරට්ඨිතිකා සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං -පෙ- සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන -පෙ- සුතෙන -පෙ- වාගෙන -පෙ- පඤ්ඤය සමන්තාගතො හොති. තස්ස සුතං හොති : විඤ්ඤාණඤ්චායනනුපගා දෙව්‍යා -පෙ-

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, -පෙ- ආකිඤ්චඤ්ඤායනනුපගා දෙව්‍යා -පෙ-

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනුපගා දෙව්‍යා දීඝාසුකා විරට්ඨිතිකා සුඛබහුලාති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං -පෙ- සංවත්තති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාය සමන්තාගතො හොති, සිලෙන සමන්තාගතො හොති, සුතෙන සමන්තාගතො හොති, වාගෙන සමන්තාගතො හොති, පඤ්ඤය සමන්තාගතො හොති. තස්ස ඵලං හොති : අහො වතාහං ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති. සො ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සචරිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛු න කත්ථි උපපජ්ජති, න කුභිඤ්චි උපපජ්ජති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දන්ති.

සංඛාරූපපත්ති සූත්තං දසමං.

අනුපදවගෙහා දුතියො.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දාමං.

අනුපදසොධන පොරිස ධම්මා—සෙවිතඛබ්බ බහුධාතු විභත්ති.
ඉසිභිලිකිත්තිතවත්තාලිසං—ආනාපානසති උපපත්ති.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් ... ත්‍යාගයෙන් ... ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද වෙයි : ' වේගජ්ඣ දෙවියෝ . . . අවිග දෙවියෝ . . . අතජ්ඣ දෙවියෝ . . . සුදස්ස දෙවියෝ . . . සුදස්සි දෙවියෝ . . . අකණ්ඩකදෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වර්ණවත්හ, සුඛබ්‍රහ්ම ' යි. ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි : ' මම කාබුන් මරණින් මතු අකිණ්ඩකදෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙමි නම්, මනා මැ හු ' යි. හේ ඵ සිත් තබයි . . . වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් ... ත්‍යාගයෙන් ... ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් මෙසේ අසන ලද : ' ආකාසානන්ද්‍රව්‍යානන්‍යුපග දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වීරස්ථිතිකයහ, සුඛබ්‍රහ්මයහ ' යි. ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි : ' මම . . . වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් ... ග්‍රැතයෙන් ... ත්‍යාගයෙන් ... ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහු විසින් අසන ලද වෙයි : විඤ්ඤාණන්ද්‍රව්‍යානන්‍යුපග දෙවියෝ . . .

තවද මහණෙනි, . . . ආකිඤ්ඤාණන්ද්‍රව්‍යානන්‍යුපග දෙවියෝ . . .

තවද මහණෙනි . . . නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤානන්‍යුපග දෙවියෝ දීර්ඝායුෂ්කයහ, වීරස්ථිතිකයහ, සුඛබ්‍රහ්මයහ ' යි, ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි, . . . වැටෙයි.

තවද මහණෙනි, මහණ ශ්‍රද්ධායෙන් සමන්වාගත වෙයි, ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ග්‍රැතයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ත්‍යාගයෙන් සමන්වාගත වෙයි, ප්‍රඥයෙන් සමන්වාගත වෙයි. ඔහුට මෙබඳු සිත් වෙයි : ' මම ආසුච්ඡේදයෙන් අනාසුච වූ වෙතොවිමුක්ති ප්‍රඥවිමුක්ති දුටුබැලියෙහි මැ තමා විශිෂ්ටඥනයෙන් පසක් කොට උපයා වාස කෙරෙමි නම් මනා මැ හු ' යි. හේ ආසුච්ඡේදයෙන් අනාසුච වූ වෙතොවිමුක්ති ප්‍රඥවිමුක්ති ඉහත්මයෙහි මැ තමා අභිඤයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට උපසම්පාදන කොට වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ මහණ කිසිදු තැනෙක නො පැමිණෙයි, කිසිදු තැනෙක ප්‍රතිසන්ධි විසින් නො උපදනේ යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ සුත් වදලෝ සියමන ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සංඛාරූපපත්ති සූත්‍ර දේශනාව අභිනන්දනයෙන් පිළිගත්හ.

දසවැනි සංඛාරූපපත්ති සූත්‍ර යි.

දෙවැනි අනුපදවතී යි

ඒ වර්ගයා ගේ උද්දනය :

අනුපද සූත්‍රය, ජබ්බිසොධන සූත්‍රය, සජ්ජුපි සූත්‍රය, සෙවිතබ්බාසෙවිතබ්බ සූත්‍රය, බ්‍රහ්මාකුක සූත්‍රය, ඉසිගිලි සූත්‍රය, මහාවත්තාරිසක සූත්‍රය, ආනාපානාසති සූත්‍රය, කායගතාසති සූත්‍රය, සංඛාරූපපත්ති සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3 සුඤ්ඤතවග්ගො

3. 3. 1

චූළසුඤ්ඤත සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති පුබ්බාරුමෙ මිභාරමානුපාසාදෙ. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සායනසමයං පටිසල්ලානා¹ වුට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසංකම්, උපසංකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච :

එකමිදං භනෙන්, සමයං භගවා සකෙකසු විහරති නාගරකං² නාම සත්තානං නිගමො. තත් මෙ භනෙන්, භගවතො සච්ඡුඛා සුත්තං සච්ඡුඛා පටිග්ගහිතං. සුඤ්ඤතාවිහාරෙනාහං ආනන්ද, එතරහි ඛහුලං විහරමිති. කච්චි මෙ තං භනෙන්, සුසුත්තං සුග්ගහිතං³. සුමනසිකතං සුපඛාරිතනති.

තඤ්ඤා තෙ එතං ආනන්ද, සුසුත්තං සුග්ගහිතං³. සුමනසිකතං සුපඛාරිතං. පුබ්බපාහං⁴ ආනන්ද, එතරහි පි⁵ සුඤ්ඤතාවිහාරෙන ඛහුලං විහරමි. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, අයං මිභාරමානුපාසාදෙ සුඤ්ඤා භවිතවාසාවලවෙන, සුඤ්ඤා ජාතරුපරජතෙන, සුඤ්ඤා ඉන්ද්‍රිය-සන්තිපාතෙන, අත්ථි චෙට්ඨිදං අසුඤ්ඤතං යදිදං භික්ඛුසංඝං පටිච්ච එකත්තං. එවමෙව ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා ගාමසඤ්ඤං, අමනසිකරිත්වා මනුස්සසඤ්ඤං, අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරෙති එකත්තං. තස්ස අරඤ්ඤසඤ්ඤය විතං පකඛන්දති පසීදති සන්තිච්චති අභිඤ්චති⁶. සො එවං පජානාති : 'යෙ අසුඤ්ඤ දරථා ගාමසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. යෙ අසුඤ්ඤ දරථා මනුස්සසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. අත්ථි චෙට්ඨායං දරථමත්තා යදිදං අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච එකත්තනති. සො සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං ගාමසඤ්ඤයාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤාගතං මනුස්සසඤ්ඤයාති පජානාති. අත්ථි චෙට්ඨිදං අසුඤ්ඤතං යදිදං අරඤ්ඤසඤ්ඤං පටිච්ච එකත්තනති. ඉති යං හි ඛො තත් න භොති, තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත් අවසිච්චං භොති තං සන්තමිදං අත්ථිති පජානාති. එවමෙව එසා ආනන්ද, යථාභුච්චා අවිපල්ලන්තා පරිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤතාවකකන්ති භවති.

1. පටිසල්ලානා - ස්‍යා.

2. නගරකං - මජ්ඣං.

3. {සුග්ගහිතං - සිද්ධි, මජ්ඣං.
{සුග්ගහිතං - ස්‍යා.

4. පුබ්බ පාහං - PTS, ස්‍යා.

5. එතරහි ච - PTS, ස්‍යා.

6. විඤ්චති - PTS.

3 සුඤ්ඤතවර්ගය

3. 3. 1

චූළසුඤ්ඤත සූත්‍රය

මා වීසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි පුවරම් වෙහෙර මුවරමාපායෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේ සවස්කාලයෙහි පිළිසලනින් නැගීසිටියාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභිවාදනාය කොට එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ :

වහන්ස, එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍යජනපදයෙහි ශාක්‍යයන් ගේ නාගරක නම් නියම් ගම්හි වැඩ වසන සේක. වහන්ස, එහි දී මා වීසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි දී “ ආනන්දය, මම දැන් ශුන්‍යතාවිචාරයෙන් බහුල කොට වෙසෙමි ” අසන ලදි. හමුයෙහි දී පිළිගන්නා ලදි. ‘ වහන්ස, කිම, මා ගේ ඒ ඇසීම සුග්‍රැහ වෙ ද ? සුගාභීත වෙ ද ? මනා කොට මෙනෙහි කරන ලද වෙ ද ? මොනොවට කළ විමසීමක් වෙ ද ?

ආනන්දය, එකාන්තයෙන් තොප ගේ තෙල ඇසීම සුග්‍රැහ වෙයි, සුගාභීත වෙයි, මනා කොට මෙනෙහි කරන ලද වෙයි, මොනොවට විමසන ලද වෙයි. ආනන්දය, මම පළමුවත් දැනුන් ශුන්‍යතාවිචාරණයෙන් බහුල කොට වෙසෙමි. ආනන්දය, යම් පරිදි මේ මුවරමා පහය ඇත් ගව අස් වෙළඹුන් ගෙන් ශුන්‍ය වෙ ද, රන්රිදියෙන් ශුන්‍ය වෙ ද, ස්ත්‍රීපුරුෂ සන්නිපාතයෙන් ශුන්‍ය වෙ ද, (එතෙකුදු වුව) මේ අශුන්‍යතායෙක් ද ඇත. කිමෙක යත් : බික්සහුන් නිසා වන එකත්වය යි. ආනන්දය, එපරිදි ම මහණ ග්‍රාමසංඥ මෙනෙහි නො කොට මනුෂ්‍යසංඥ මෙනෙහි නො කොට අරණ්‍යසංඥ පිණිස එකත්වයක් මෙනෙහි කෙරේ ද, ඒ මහණහු ගේ අරණ්‍යසංඥයෙහි සිත දිවෙයි. පහදීයි, මොනොවට සිටී, බැස ගනී. ඒ මහණ මෙසේ නුවණින් දන්නේ ය. ග්‍රාමසංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. මනුෂ්‍යසංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. (එතෙකුදු වුව) මේ දරටමාත්‍රයෙක් ඇත, කිමෙක යත් : අරණ්‍යසංඥ නිසා වන එකත්වය යි. ඒ මහණ ග්‍රාමසංඥව පිළිබඳ මේ සංඥගතය ශුන්‍ය යයි නුවණින් දන්නේය. මනුෂ්‍යසංඥ පිළිබඳ මේ සංඥගතය ශුන්‍ය යයි නුවණින් දන්නේය. (එතෙකුදු වුව) ශුන්‍යතායෙක් ද ඇත, කිමෙක යත් : අරණ්‍යසංඥ නිසා වන එකත්වය යි (කියා ද දන්නේ ය). මෙසේ එහි යමෙක් නැද්ද, එයින් ඒ ශුන්‍ය යයි මොනොවට නුවණින් දනී. යමෙක් එහි ඉතිරි වෙ ද, විද්‍යාමාන වන එය ඒ මේ අශුන්‍යතාව ඇතැ ’ යි නුවණින් දන්නේ ය. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණ හට තෙල යථාභූතවූ අවිපයාබ්ඝ්ඤ වූ පරිඥද්ධ වූ ශුන්‍යතාවත්‍රාන්තිකයක් වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා මනුස්සසඤ්ඤං අමනසි-
කරිත්වා අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං.
තස්ස පථවිසඤ්ඤාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති.
සො ඵලං ආනන්ද, ආනභවිමං¹ සංකප්පාදෙන සුචිතතං විගතවලිකං
ඵලමෙව ඛො ආනන්ද, භික්ඛු යං ඉමිස්සා පථවියා උක්ඛුලවිකුලං²
නදිවිදුක්ඛං බාහුකණ්ටකධානං³ පබ්බතවිසමං, තං සබ්බං අමනසි-
කරිත්වා පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස පථවි-
සඤ්ඤාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං
පජානාති : 'සෙ අස්ස දරථා මනුස්සසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති.
සෙ අස්ස දරථා අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. අපි වෙවායං
දරථමත්තා යදිදං පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති. සො සුඤ්ඤාමිදං
සඤ්ඤාගතං මනුස්සසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං
අරඤ්ඤාසඤ්ඤායාති පජානාති. අපි වෙවිදං අසුඤ්ඤාතං යදිදං
පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති. ඉති යං හි ඛො තත්ථ න භොති.
තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සාති. යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං භොති.
තං සන්තමිදං අපිති පජානාති. ඵලමිස්ස ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා
අවිපලලත්ථා පරිසුඤා සුඤ්ඤාතාවකකන්ති භවති.

පුන ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා අරඤ්ඤාසඤ්ඤං අමනසි-
කරිත්වා පථවිසඤ්ඤං ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච මනසිකරොති
එකතතං. තස්ස ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤාය චිත්තං පක්ඛන්දති
පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං පජානාති : 'සෙ අස්ස දරථා
අරඤ්ඤාසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. සෙ අස්ස දරථා පථවිසඤ්ඤං
පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. අපි වෙවායං දරථමත්තා යදිදං ආකාසා-
නඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතත'න්ති. සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං
අරඤ්ඤාසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං පථවිසඤ්ඤායාති
පජානාති. අපි වෙවිදං අසුඤ්ඤාතං යදිදං ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤං
පටිච්ච එකතතන්ති. ඉති යං හි ඛො තත්ථ න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං
සමනුපස්සාති. යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං භොති, තං සන්තමිදං අපිති
පජානාති. ඵලමිස්ස ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා අවිපලලත්ථා පරිසුඤා
සුඤ්ඤාතාවකකන්ති භවති.

පුන ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා පථවිසඤ්ඤං, අමනසි-
කරිත්වා ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤං, විඤ්ඤාණඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච
මනසිකරොති එකතතං. තස්ස විඤ්ඤාණඤ්චායනනසඤ්ඤාය චිත්තං
පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති. සො ඵලං පජානාති : 'සෙ
අස්ස දරථා පථවිසඤ්ඤං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. සෙ අස්ස දරථා
ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච තෙධ න සන්ති. අපි වෙවායං
දරථමත්තා යදිදං විඤ්ඤාණඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතත'න්ති.
සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං පථවිසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං
සඤ්ඤාගතං ආකාසානඤ්චායනනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපි වෙවිදං
අසුඤ්ඤාතං යදිදං විඤ්ඤාණඤ්චායනනසඤ්ඤං පටිච්ච එකතතන්ති.
ඉති යං හි ඛො තත්ථ න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සාති.
යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං භොති. තං සන්තමිදං අපිති පජානාති.
ඵලමිස්ස ඵසා ආනන්ද, යථාභුච්චා අවිපලලත්ථා පරිසුඤා සුඤ්ඤාතා-
වකකන්ති භවති.

1. උග්ගභවිමං - PTS.

2. උක්ඛුලවිකුලං - සිමු, මජ්ඣ.

3. බාහුකණ්ටකධානං - මජ්ඣ. බාහුකණ්ටකධානං - සිමු.

තවද ආනන්දය, මහණ මනුෂ්‍යසංඤ සිත්ති නො කොට, අරණ්‍යසංඤ සිත්ති නො කොට, පෘථිවිසංඤ පිණිස එකත්වය සිත්ති කෙරෙයි. ඔහුට පෘථිවිසංඤයෙහි සිත අවතරණ කෙරෙයි. පහදී, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට බැසගනී. ආනන්දය, යම් පරිදි ගෙරි සමෙන් සියක්හුලින් මොනොවට හිදුවන ලද්දේ පහවගිය ධූලි ඇත්තේ වේ ද, ආනන්දය, එපරිදි ම මහණ මේ පොළොවෙහි යම් උස්පහත් තැන් ඇද්ද, නදින් හා දුර්ගමස්ථාන ඇද්ද, කණුකවූ තැන් ඇද්ද, පරිත්‍යයෙන් විෂම වූ තැන් ඇද්ද, එ හැම සිත්ති නො කොට පෘථිවිසංඤ නිසා එකත්වය මෙනෙහි කෙරේ ද, ඔහුට පෘථිවිසංඤයෙහි සිත බසී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චය කොට ගනී. ඒ මහණ මෙසේ නුවණින් දනී : මනුෂ්‍යසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු මෙහි නැත. අරණ්‍යසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. වැලින් මේ දරටමාත්‍රයෙන් ඇත. කිමෙක යත් : පෘථිවිසංඤ නිසා වන ඒකත්වයයි කියා යි. හේ මනුෂ්‍යසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි නුවණින් දනී, අරණ්‍යසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි දනී, (එහෙත්) මේ අශූන්‍ය තායෙන් ද ඇත. කිමෙක යත් : පෘථිවිසංඤ නිසා වන එකත්වයයි කියාත් දනී. මෙසේ එහි යමෙන් නැද්ද එයින් ඒ ශූන්‍ය යයි නුවණින් දකී, එහි යමෙන් ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇතැ ' යි නුවණින් දනී. මෙසෙයිනුදු ආනන්දය, ඔහුට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ණ වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ශූන්‍යතාවක්‍රාන්තිය වෙයි.

තවද ආනන්දය, මහණ අරණ්‍යසංඤ මෙනෙහි නො කොට පෘථිවිසංඤ මෙනෙහි නො කොට ආකාශානන්දවායතනසංඤ පිණිස ඔහුගේ සිත බසී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චය කොට ගනී, හේ මෙසේ නුවණින් දනී : අරණ්‍යසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. පෘථිවිසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. (එහෙත්) මේ දරටමාත්‍රයෙන් ඇත. කිමෙක යත් : ආකාශානන්දවායතනසංඤ නිසා වන එකත්වය කියායි. හේ අරණ්‍යසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි නුවණින් දනී. පෘථිවිසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි නුවණින් දනී. එහෙත් මේ අශූන්‍යතා යෙන් ද ඇත. කිමෙක යත් : ආකාශානන්දවායතනසංඤ නිසා වන එකත්වය (කියා ද දනී. මෙසේ එහි යමෙන් නැද්ද, එයින් ඒ ශූන්‍ය යයි නුවණින් දකී, එහි යමෙන් ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇති ' යි නුවණින් දනී. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණහට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ණ වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ශූන්‍යතාවක්‍රාන්තිය වෙයි.

තවද ආනන්දය, මහණ පෘථිවිසංඤ මෙනෙහි නො කොට, ආකාශානන්දවායතනසංඤ මෙනෙහි නො කොට, විඤ්ඤාණන්දවායතනසංඤ නිසා වන එකභාවය මෙනෙහි කෙරෙයි විඤ්ඤාණන්දවායතනසංඤයෙහි ඔහු ගේ සිත බසී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට යෙයි. හේ මෙසේ නුවණින් දනී ; පෘථිවිසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු මෙහි නැත. ආකාශානන්දවායතනසංඤ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. විඤ්ඤාණන්දවායතනසංඤ නිසා වන යම් එකිභාවයෙන් වේ ද, මේ දරට මාත්‍රා මතූයෙන් ඇත කියා යි. හේ පෘථිවිසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි නුවණින් දනී. ආකාශා නන්දවායතනසංඤ පිළිබඳ මේ සංඤගතය ශූන්‍ය යයි දනී. විඤ්ඤාණන්දවායතනසංඤ නිසා එකභාවයෙන් වේ ද, මේ අශූන්‍යතා ඇති ' යි දනී. මෙසේ එහි යමෙන් නැද්ද, එයින් ඒ ශූන්‍ය යයි නුවණින් දකී. එහි යමෙන් ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇති ' යි නුවණින් දනී. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණහට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ණ වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ශූන්‍යතාවක්‍රාන්තිය වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාය විතතං පක්ඛන්දති පසිදති සනතිට්ඨති අභිඤ්චවති. සො එවං පජානාති : 'යෙ අයස්ස දරථා ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච තෙධ න සනති. යෙ අයස්ස දරථා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. අපි චෙවායං දරථමත්තා, යදිදං ආකිඤ්චඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාං පටිච්ච එකතත'නති. සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං ආකාසානඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපි චෙවිදං අසුඤ්ඤාතං යදිදං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච එකතතනති. ඉති යං හි ඛො තත්ත න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත්ත අවසිට්ඨං භොති. තං සත්තමිදං අපිති පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද, යථාභූවො අවිපලලත්ථා පරිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤාතාවකකනති භවති.

පුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාය විතතං පක්ඛන්දති පසිදති සනතිට්ඨති අභිඤ්චවති. සො එවං පජානාති : 'යෙ අයස්ස දරථා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. යෙ අයස්ස දරථා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. අපි චෙවායං දරථමත්තා, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච එකතත'නති. සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපි චෙවිදං අසුඤ්ඤාතං යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච එකතතනති. ඉති යං හි ඛො තත්ත න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත්ත අවසිට්ඨං භොති. තං සත්තමිදං අපිති පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද, යථාභූවො අවිපලලත්ථා පරිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤාතාවකකනති භවති.

පුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිත්වා ආකිඤ්චඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාං අමනසිකරිත්වා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං අනිමිතතං චෙතොසමාධිං පටිච්ච මනසිකරොති එකතතං. තස්ස අනිමිතතෙ චෙතොසමාධිමති විතතං පක්ඛන්දති පසිදති සනතිට්ඨති අභිඤ්චවති. සො එවං පජානාති : 'යෙ අයස්ස දරථා ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. 'යෙ අයස්ස දරථා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාං පටිච්ච, තෙධ න සනති. අපි චෙවායං දරථමත්තා යදිදං ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං ජිවිතපච්චයා'ති. සො සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. සුඤ්ඤාමිදං සඤ්ඤාගතං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤායාති පජානාති. අපි චෙවිදං අසුඤ්ඤාතං යදිදං ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං ජිවිතපච්චයාති. ඉති යං හි ඛො තත්ත න භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති. යං පන තත්ත අවසිට්ඨං භොති. තං සත්තමිදං අපිති පජානාති. එවමපිස්ස එසා ආනන්ද, යථාභූවො අවිපලලත්ථා පරිසුඤ්ඤා සුඤ්ඤාතාවකකනති භවති.

තවද ආනන්දය, මහණ ආකාසානඤ්චායතනය සිත්හි නො කොට විඤ්ඤාණඤ්චායතනය සිත්හි නො කොට ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය නිසා එකභාවය මෙනෙහි කෙරෙයි. ඔහුගේ සිත් ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයෙහි බයි, පහදයි, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට යෙයි. හේ මෙසේ නුවණින් දනී : ' ආකාසානඤ්චායතන සංඥව නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. විඤ්ඤාණඤ්චායතනසංඥව නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. එහෙත් මේ දරටමාත්‍රයෙක් ඇත. කීමෙක යත් : ආකිඤ්චඤ්ඤායතනය නිසා වන එකභාවය යි කියා යි. හේ ආකාසානඤ්චායතනසංඥ පිළිබඳ ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දනී. විඤ්ඤාණඤ්චායතනසංඥව පිළිබඳ මේ සංඥගතය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දනී. (එතෙකුදු වුව) මේ අසුඤ්ඤාතායෙක් ද ඇත. කීමෙක යත් : ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ නිසා වන එකත්වය වෙති නුවණින් දනී. මෙසේ එහි යමෙක් නැද්ද, එය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දකී. යමෙක් එහි ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇති ' යි නුවණින් දනී. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණහට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ත වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ඉත්‍යාතාවක්‍රාන්ති වෙයි.

තවද ආනන්දය, මහණ විඤ්ඤාණඤ්චායතනසංඥ මෙනෙහි නො කොට ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ මෙනෙහි නො කොට නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතන සංඥ නිසා එකත්වය මෙනෙහි කෙරෙයි. ඔහුගේ සිත් නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනයෙහි බැසගෙන සිටී, පහදයි, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට යෙයි. හේ මෙසේ නුවණින් දනී : ' විඤ්ඤාණඤ්චායතන සංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු මෙහි නැත. වැලිත් මේ දරටමාත්‍රයෙක් ද ඇත. කීමෙක යත් : නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනසංඥ නිසා වන එකත්වය වෙති ' යි දනී, හේ විඤ්ඤාණඤ්චායතන සංඥව පිළිබඳ මේ සංඥගතය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දනී, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥව පිළිබඳ මේ සංඥගතය ඉත්‍යාය යයි දනී. වැලිත් මේ අභූතාත්මයෙක් ද ඇත, කීමෙක යත් : නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනය පිළිබඳ එකත්වය වෙති ' යි දනී. මෙසේ එහි යමෙක් නැද්ද, එයින් ඒ ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දකී. යමෙක් එහි ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇති ' යි නුවණින් දනී. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණ හට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ත වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ඉත්‍යාතාවක්‍රාන්ති වෙයි.

තවද ආනන්දය, මහණ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ මෙනෙහි නො කොට නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනසංඥ මෙනෙහි නො කොට අනිමිත්තවේතොසමාධිය (විදර්ශනාවිත්ත සමාධිය) නිසා එකභාවය මෙනෙහි කෙරෙයි. ඔහු ගේ සිත් අනිමිත්තවේතොසමාධියෙහි බැසගෙන සිටී, පහදයි, මොනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට යෙයි. හේ මෙසේ නුවණින් දනීයි : ' ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනසංඥ නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මෙහි නැත. වැලිත් මේ දරටමාත්‍රයෙක් ද ඇත. කීමෙක යත් : ' මේ කය ම නිසා ඡායාතනප්‍රතිසංයුක්ත වූ ජීවිතයට ප්‍රත්‍යය වූ ප්‍රවෘත්ත දරටමාත්‍රායෙක් ඇති ' යි දනී. හේ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඥ පිළිබඳ මේ සංඥගතය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දනී. නෙවසඤ්ඤාතාසඤ්ඤායතනසංඥ පිළිබඳ සංඥගතය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දනී. වැලිත් මේ අභූතාත්මයෙක් ද ඇත. කීමෙක යත් : මේ කය ම නිසා වූ ඡායාතනප්‍රතිසංයුක්ත වූ ජීවිතප්‍රත්‍යය දරටමාත්‍රායෙක් ඇති ' යි දනී. මෙසේ යමෙක් එහි නැද්ද, එයින් එය ඉත්‍යාය යයි නුවණින් දකී. යමෙක් එහි ඉතිරි වූ ඇද්ද, විද්‍යාමාන වූ එය ඇති ' යි නුවණින් දනී. ආනන්දය, මෙසෙයිනුදු ඒ මහණ හට යථාභූත වූ අවිපයභීෂ්ත වූ පරිඥද්ධ වූ තෙල ඉත්‍යාතාවක්‍රාන්ති වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සුභ ව පරං ආනන්ද, භික්ඛු අමනසිකරිතා ආතිඤ්ඤායනන-
සඤ්ඤං අමනසිකරිතා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනසඤ්ඤං අනිමිත්තං
චෙතොසමාධිං පටිච්ච මනසිකරෙති එකත්තං. තස්ස අනිමිත්තෙ
චෙතොසමාධිමති චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිට්ඨති අභිමුච්චති.
සො එවං පජානාති : ‘අයමපි ඛො අනිමිත්තො චෙතොසමාධි අභි-
සංඛිතො ආභිසංඤ්චනයිකො යං ඛො පන කිඤ්චි අභිසංඛිතං
ආභිසංඤ්චනයිකං, තදනිච්චං නිරොධබ්බම’නති පජානාති. තස්ස එවං
ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. භවාසවාපි චිත්තං
විමුච්චති. අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං
භොති. ඩිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරිතං, කතං කරණීයං, නාපරං
ඉන්ද්‍රියායාති පජානාති. සො එවං පජානාති : ‘යෙ අයස්ස දරථා
කාමාසවං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති. යෙ අයස්ස දරථා භවාසවං පටිච්ච
තෙධ න සන්ති. යෙ අයස්ස දරථා අවිජ්ජාසවං පටිච්ච, තෙධ න සන්ති.
අපි චෙවායං දරථමත්තා, යදිදං ඉමමෙව කායං පටිච්ච සලායතනිකං
උච්චතපච්චයා’ති. සො සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං කාමාසචෙතාති පජානාති.
සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං භවාසචෙතාති පජානාති. සුඤ්ඤමිදං සඤ්ඤායනං
අවිජ්ජාසචෙතාති පජානාති. අපි චෙවිදං අසුඤ්ඤායනං යදිදං ඉමමෙව
කායං පටිච්ච සලායතනිකං උච්චතපච්චයාති. ඉති යං හි ඛො තත්ථ න
භොති. තෙන තං සුඤ්ඤං සමනුපස්සති යං පන තත්ථ අවසිට්ඨං
භොති, තං සන්තමිදං අපිති පජානාති එවමස්ස එසා ආනන්ද, යථා-
භූචා අපිපලන්තා පරිසුඤා පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානාවකක්කන්ති භවති.

යෙපි හි කෙචි ආනන්ද, අනිත්තමඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා
පරිසුඤා පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිංසු. සබ්බෙ තෙ
ඉමං යෙව පරිසුඤා පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිංසු. යෙපි
හි කෙචි ආනන්ද, අනාගතමඤානං සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා පරිසුඤා
පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සන්ති. සබ්බෙ තෙ ඉමං යෙව
පරිසුඤා පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සන්ති. යෙපි හි
කෙචි ආනන්ද, එතරහි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා පරිසුඤා පරමානුත්තරං
සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. සබ්බෙ තෙ ඉමං යෙව පරිසුඤා
පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරන්ති. තස්මාතිහ ආනන්ද,
පරිසුඤා පරමානුත්තරං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමාති. එවං
හි වො ආනන්ද, සික්ඛිතබ්බන්ති.

ඉදමචොව භගවා අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො භාසිතං
අභිනන්දීති.

චූළසුඤ්ඤානසුත්තං පඨමං.

තවද ආනන්දය, මහණ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසංඤ මෙනෙහි නො කොට නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනසංඤ මෙනෙහි නො කොට අනිමිත්තවේතොසමාධිය සඳහා එකත්වයක් මෙනෙහි කෙරෙයි. ඔහුගේ සිත අනිමිත්තවේතොසමාධියෙහි බසි, පහදී, මෙනොවට පිහිටයි, නිශ්චයට යෙයි. හේ මෙසේ නුවණින් දැනී : ' මේ අනිමිත්තවේතොසමාධිය ද අභිසංස්කෘත ය, ආභිසංවේතසිත ය, යම් කිසිවක් අභිසංස්කෘතත් අභිසංවේතසිතත් වේ නම් ඒ අනිත්‍ය ය, නිරොධස්භාව ඇති ' යි නුවණින් දැනී. මෙසේ දන්තා මෙසේ දක්තා ඔහු ගේ සිත කාමාසුචයන් කෙරෙහුද වෙසෙසින් මිඳෙයි, හවාසුචයන් කෙරෙහුද සිත මිඳෙයි, අවිද්‍යාසුචයන් කෙරෙහුද සිත මිඳෙයි. විමුක්ත වත් මැ විමුක්ත යැ යන ඥානය වෙයි. ජාතිය ක්ෂිණ ය, ඉත්තවයභීය වැය නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මේ අර්හත්වය පිණිස මතුයෙහි කිසිදු නැති ' යි නුවණින් දැනී. හේ මෙසේ නුවණින් දැනී : කාමසුච නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මේ ආයභිමාර්ග-ඵලයෙහි නැත. හවාසුච නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මේ ආයභිමාර්ග-ඵලයෙහි නැත. අවිද්‍යාසුච නිසා යම් දරට කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු මේ ආයභිමාර්ග-ඵලයෙහි නැත. වැලින් මේ දරටමාත්‍රයෙක් ද ඇති. කීමෙක යත් : මේ කය ම නිසා ඡධායතනසම්ප්‍රසක්ත ජීවිතප්‍රත්‍යය වූ දරටමාත්‍ර යයි දැනී. හේ කාමාසුචයෙන් මේ සංඤගතය ශුන්‍ය යයි දැනී. හවාසුචයෙන් මේ සංඤගතය ශුන්‍ය යයි දැනී. අවිද්‍යාසුචයෙන් මේ සංඤගතය ශුන්‍ය යයි දැනී. වැලින් මේ අශුන්‍යතායෙක් ද ඇති. කීමෙක යත් : ' මේ කය ම නිසා ඡධායතන-ප්‍රතිසංයුක්ත වූ ජීවිතප්‍රත්‍යය වූ දරටමාත්‍ර සංඛ්‍යාත අශුන්‍යතා යයි දැනී. මෙසේ එහි යමෙක් නැද්ද, එයින් ඒ ශුන්‍ය යයි නුවණින් දකී. එහි යමෙක් ඉතිරි වැ ඇද්ද, විද්‍යමාන වූ එය ඇති ' යි දැනී. ආනන්දය, මෙසේ ඒ මහණ හට යථාභූත වූ අවිපයභීක්ෂ වූ නිරූපක්ෂලෙශ වූ තෙල පරමානුත්තර ශුන්‍යතාවක්‍රාන්ති වේ.

ආනන්දය, අතීත කාලයෙහි යම් මැ ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ නිරූපක්ෂලේශ පරමානුත්තර ශුන්‍යතාඵලසමාපත්තියට පැමිණ විසුහු ද, ඒ හැම මහණ බමුණෝ පරිඤ්ඤා පරමානුත්තර මේ ශුන්‍යතාවට ම පැමිණ විසුහු. ආනන්දය, අනාගත කාලයෙහි යම් මැ ශ්‍රමණ හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු පරමානුත්තර පරිඤ්ඤා ශුන්‍යතාව උපයා වාස කෙරෙත් ද, එ හැම පරිඤ්ඤා පරමානුත්තර මේ ශුන්‍යතාව ම උපයා ගෙන වෙසෙත්. ආනන්දය, දන් යම් මැ ශ්‍රමණ හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් පරිඤ්ඤා පරමානුත්තර ශුන්‍යතාවට පැමිණ වෙසෙත් ද, එ හැම පරිඤ්ඤා පරමානුත්තර මේ ශුන්‍ය තාවට මැ පැමිණ වෙසෙති. ආනන්දය, එහෙයින් පරිඤ්ඤා පරමානුත්තර ශුන්‍යතාව උපයාගෙන වසම්හ ' යි ආනන්දය, මෙසේ තොප හික්මෙන්නේ ය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ වදළු සේක. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ බුදුවදන් සතුටින් පිළිගත්හ.

පළමුවැනි චූළසුඤ්ඤාන සුත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 2

මහාසුද්දාන සුඛයා

එවිං මේ සුඛං : එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථසම්.
නිග්‍රොධාරුමේ. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙකො පත්තවිවරං.
ආදාය කපිලවත්ථං පිණ්ඩං පාවිසි. කපිලවත්ථසම්. පිණ්ඩං චරිතො
පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපානපටික්කනේතො යෙන කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස
විහාරේ, තෙහුපසඛකම් දිවා විහාරුං. තෙන ඛො පන සමයෙන
කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස විහාරේ සමඛුලාති සෙනාසනාති පඤ්ඤත්තාති
භොනති. අද්දසා ඛො භගවා කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස විහාරේ සමඛුලාති
සෙනාසනාති පඤ්ඤත්තාති. දිස්සාන භගවතො එතදභොසි : සමඛුලාති
ඛො කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස විහාරේ සෙනාසනාති පඤ්ඤත්තාති
සමඛුලා හු ඛො ඉධ භික්ඛු විහරන්තීති.

තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ සමඛුලෙහි භික්ඛුහි
සද්ධිං ඝට්ඨං සක්කස්ස විහාරේ විවරකම්මං කරුති. අථ ඛො භගවා
සායන්තසමයං පතීසල්ලානා වුට්ඨිතො, යෙන ඝට්ඨං සක්කස්ස විහාරේ
තෙහුපසඛකම්, උපසඛකම්නි පඤ්ඤතෙත ආසනෙ නිසිදි. නිසජ්ඡ ඛො
භගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙතයි : සමඛුලාති ඛො ආනන්ද
කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස විහාරේ සෙනාසනාති පඤ්ඤත්තාති, සමඛුලා
හු ඛො එත්ථ භික්ඛු විහරන්තීති.

සමඛුලාති භනෙත, කාලබෙමකස්ස සක්කස්ස විහාරේ සෙනාසනාති
පඤ්ඤත්තාති, සමඛුලා එත්ථ භික්ඛු විහරන්ති. විවරකාරසමයො නො
භනෙත, වත්තතීති.

න ඛො ආනන්ද, භික්ඛු සොභති සංඛග්ගිකාරුමො සංඛග්ගිකාරතො
සංඛග්ගිකාරුමිතං අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසම්මුදිතො.
සො වතානන්ද, භික්ඛු සංඛග්ගිකාරුමො සංඛග්ගිකාරතො සංඛග්ගිකාරුමිතං
අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසම්මුදිතො, යං තං නෙක්ඛම්මසුඛං
පටිච්චෙකසුඛං උපසම්මුඛං සම්මොධිසුඛං¹ තස්ස සුඛස්ස නිකාමලාභී
භවිස්සති අකිච්ඡල්ලාභී අකසිරල්ලාභී නෙතං ධානං විජ්ජති. යො ච ඛො
සො ආනන්ද, භික්ඛු එකො ගණස්මා වුපකට්ඨො විහරති. තස්සෙතං
භික්ඛුනො පටික්කඛිං : යං තං නෙක්ඛම්මසුඛං පටිච්චෙකසුඛං උපසම්මුඛං
සම්මොධිසුඛං¹ තස්ස සුඛස්ස නිකාමලාභී භවිස්සති අකිච්ඡල්ලාභී
අකසිරල්ලාභී ධානමෙතං විජ්ජති.

සො වතානන්ද, භික්ඛු සංඛග්ගිකාරුමො සංඛග්ගිකාරතො සංඛග්ගිකා-
රුමිතං අනුසුතො ගණාරුමො ගණරතො ගණසම්මුදිතො සාමසිකං²
වා කන්තං චෙතොවිඤ්ඤති. උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති, අසාමසිකං³ වා
අකුප්පනති නෙතං ධානං විජ්ජති. යො ච ඛො සො ආනන්ද, භික්ඛු
එකො ගණස්මා වුපකට්ඨො විහරති, තස්සෙතං භික්ඛුනො පාටික්කඛිං :
සාමසිකං³ වා කන්තං චෙතොවිඤ්ඤති. උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති, අසාමසිකං³
වා අකුප්පනති ධානමෙතං විජ්ජති.

1. සම්මොධිසුඛං - ස්වා, මජ්ඣං. 2. සාමාසිකං - මජ්ඣං.
3. අසාමාසිකං - මජ්ඣං.

3. 3. 2

මහාසුඤ්ඤාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැඟර්පවියෙහි කිඹුල්වන නිශ්‍රොධාරාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු යෙහි හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන කිඹුල්වනට පිඩු පිණිස වැඩී සේක. කිඹුල්වත්හි පිඩු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැලැකී සේක් කාළබෙමක සැඟර්පහු ගේ විහාරය කරා දිවා විහරණය පිණිස වැඩියෝ. එසමයෙහි කාළබෙමක සැඟර්පහු ගේ වෙහෙර පනවන ලද බොහෝ සෙනසුන් ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාළබෙමක සැඟර්පහු ගේ වෙහෙරෙහි පනවන ලද බොහෝ සෙනසුන් දුටු සේක. දැක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සිත් වී. කාළබෙමක සැඟර්පහු ගේ වෙහෙර පනවන ලද බොහෝ සෙනසුන් ඇත. මෙ වෙහෙර හික්ෂුහු සම්බහුල වශයෙන් වෙසෙත් ද හෝ යි.

එසමයෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ බොහෝ හික්ෂුන් හා සමඟ සටාය නම් ශාක්‍යයන්ගේ විහාරයෙහි විවරකර්ම කෙරෙති. එක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්-වෙලෙහි පිළිසලණින් නැගී සිටි සේක් සටාය නම් ශාක්‍යයන්ගේ විහාරය කරා වැඩී සේක. වැඩූ පැන්වූ අසනෙහි හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි වැඩ හිඳ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් ඇමතු සේක. “ ආනන්දය, කාළබෙමක ශාක්‍යයන් ගේ විහාරයෙහි සම්බහුල සෙනාසනයෝ පනවන ලද්දහු වෙති. කිම මෙහි සම්බහුල හික්ෂුහු වාස කෙරෙත් ද හෝ ” යි, ප්‍රථවුත්ත.

වහන්ස, කාළබෙමක ශාක්‍යයන් ගේ විහාරයෙහි පැන්වූ බොහෝ සෙනසුන් ඇත. මෙහි බොහෝ හික්ෂුහු වාස කෙරෙති. වහන්ස, අපගේ විවරකාර සමය පවත්නේ යයි පිළිවදන් දුන්හ.

ආනන්දය, සංගණිකාරාම වූ සංගණිකායෙහි ඇලුණු සංගණිකාරාමිකායෙහි යෙදුණු ගණාරාම වූ ගණයා කෙරෙහි ඇලුණු ගණයා හා සම්මුද්ධ වූ මහණ නො හොබනේ ය. ආනන්දය, සංගණිකාරාම වූ සංගණිකායෙහි ඇලුණු සංගණිකාරාමිකායෙහි අනුයුක්ත වූ ගණාරාම වූ ගණයා කෙරෙහි ඇලුණු ගණයා කෙරෙහි සම්මුද්ධ වූ ඒ මහණ යම් ඒ නෛෂ්ක්‍රමාසුඛයෙන් ප්‍රවිච්ඡෙදසුඛයෙන් උපසම්ප්පාදයෙන් සම්බෝධසුඛයෙන් ඇද්ද, ඒ සුඛය එකාන්තයෙන් කැමැති සේ ලබනුයේ නිද්දක් ව ලබනුයේ විසුල ව ලබනුයේ වෙයි යන තෙල කරුණ නො වේ. ආනන්දය, යම් මහණෙක් එකලා වූයේ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයේ වාස කෙරේ ද, ඒ මහණහට තෙල කැමති විය යුතු ය : “ යම් ඒ නෛෂ්ක්‍රමාසුඛයෙන් ප්‍රවිච්ඡෙදසුඛයෙන් උපසම්ප්පාදයෙන් සම්බෝධ සුඛයෙන් ඇද්ද, ඒ සුඛය කැමැති සේ ලබන්නේ නිද්දක් ව ලබන්නේ විසුල ව ලබන්නේ වෙයි ” යන තෙල කරුණ ඇත.

ආනන්දය, එකැතින් ඒ මහණ ස්වකීය පරික්ෂණමාධ්‍යයෙහි නියැලියේ සිය පිරිස් හා එක්වීමෙහි ඇලුණේ සංගණිකාරාමිකායෙහි යෙදුණේ ගණයා කෙරෙහි නියැලියේ ගණයා කෙරෙහි ඇලුණේ ගණයා හා සම්මුද්ධ වූයේ මනාප වූ රූපාරූපාවචර විත්ත විමුක්තිය හෝ කෙලෙසුන් විසින් අනොපාය වූ අසාමයික හෙවත් ලොකොත්තර අනාත්ත විමුක්තිය හෝ උපයා වෙසෙන්නේ ය යන තෙල කරුණ නො වේ. ආනන්දය, යම් ඒ මහණෙක් එකලා වූයේ ගණයා කෙරෙන් වාපකර්ෂ වූයේ වෙසේ ද, ඒ මහණහට තෙල කැමැති විය යුතු ය. කීමෙක යත් : කාන්ත වූ සාමයික වෙතොවිමුක්තිය හෝ අනොපාය වූ අසාමයික වෙතොවිමුක්තිය හෝ උපයා වෙසෙන්නේ ය යන තෙල කරුණ වෙයි.

භාහං ආනන්ද, එකරූපමි සමනුපස්සාමි: යත් රත්තස්ස¹ යත්ථාගි-
රත්තස්ස² රූපස්ස විපරිනාමඤ්ඤථාභාවා න උපපජ්ජෙත්ථ සංකපටිද්දෙවි-
දුක්ඛද්දෙමනස්සපායාසා.

අයං ඛො ආනන්ද, විභායෙ තථාගතෙන³ අභිසම්බුද්ධො, යදිදං
සබ්බන්තිත්තානං අමනසිකාර අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං⁴
තත්ථ වෙ ආනන්ද, තථාගතං ඉමිනා විභායෙත විහරන්තං භවන්ති
උපසම්බන්තිතායෙ භික්ඛු භික්ඛුනිසො උපාසකා උපාසිකායො රුජානො
රුජමහාමත්තා තිච්චියා තිච්චියසාවකා. තත්ථානන්ද, තථාගතො විවේක-
නිත්තෙනෙව චිත්තෙන විවේකපොඤ්ඤාන විවේකපඛ්‍යායෙත වූපකට්ඨන
නෙක්ඛම්මාගිරිතෙන බ්‍යන්තිභූතෙන සබ්බසො ආසව්ඨානිසෙති ධම්මෙති
අඤ්ඤාදිත්ථ උසොජ්ජනිකපටිසංයුත්තංයෙව කරං කත්තා හොති.
තස්මාතිහ ආනන්ද, භික්ඛු වෙපි ආකඤ්ඤාය: අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං
උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති. තෙනානන්ද, භික්ඛුනා අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං
සණ්ඨපෙතබ්බං, සන්තිසාදෙතබ්බං, එකොදි කාතබ්බං, සමාදහාතබ්බං.

කථංඤා ආනන්ද, භික්ඛු අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සණ්ඨපෙති සන්තිසා-
දෙති එකොදි කරෙති සමාදහති. ඉධානන්ද, භික්ඛු විවිධෙව කාමෙති
විවිධ අකුසලෙති ධම්මෙති සම්පක්කං සම්චාරං විචෙකජං පිතිසුඛං
පථමං කුසං උපසම්පජ්ජ විහරති, වික්කම්චාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං
සම්පසාදනං වේතසො එකොදිභාවං අවික්කකං අවිචාරං සමාධිජං
පිතිසුඛං දුතියං කුසං-පෙ-තතියං කුසං-පෙ-වතුන් කුසං උපසම්පජ්ජ
විහරති. එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අජ්ඣත්තමෙව චිත්තං සණ්ඨපෙති,
සන්තිසාදෙති, එකොදි කරෙති, සමාදහති. සො අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං
මනසිකරෙති. තස්ස අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙතො සුඤ්ඤානාය
චිත්තං න පක්ඛන්දති, නප්පසිදති, න සන්තිඨති, න විමුච්චති. එවං
සන්තමෙතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති: අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං ඛො
මෙ මනසිකරෙතො අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානාය චිත්තං න පක්ඛන්දති,
නප්පසිදති, න සන්තිඨති, න විමුච්චති'ති. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො
හොති. සො ඛිතිඤා සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති -පෙ- සො අජ්ඣත්තඛිතිඤා
සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති -පෙ- සො ආනෙඤ්ජං මනසිකරෙති. තස්ස
ආනෙඤ්ජං මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ජාය චිත්තං න පක්ඛන්දති, නප්පසිදති,
න සන්තිඨති, න විමුච්චති. එවං සන්තමෙතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං
පජානාති: ආනෙඤ්ජං ඛො මෙ මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ජාය චිත්තං
න පක්ඛන්දති නප්පසිදති න සන්තිඨති න විමුච්චති'ති. ඉතිහ තත්ථ
සම්පජානො හොති.

තෙනානන්ද, භික්ඛුනා තස්මිංයෙව පුරිමස්මිං සමාධිනිම්මෙන
අජ්ඣත්තං එව චිත්තං සණ්ඨපෙතබ්බං, සන්තිසාදෙතබ්බං, එකොදිකා-
තබ්බං, සමාදහාතබ්බං. සො අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති. තස්ස
අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙතො අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානාය චිත්තං
පක්ඛන්දති, පසිදති, සන්තිඨති, විමුච්චති. එවං සන්තමෙතං ආනන්ද,
භික්ඛු එවං පජානාති: අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානං ඛො මෙ මනසිකරෙතො
අජ්ඣත්තං සුඤ්ඤානාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසිදති සන්තිඨති විමුච්චති.

1. රත්තස්ස - පිච්ච, මජ්ඣං, PTS.

3. තත්ථ තථාගතෙන - ස්‍යා.

2. යත්ථාගිරත්තස්ස - පිච්ච, මජ්ඣං, PTS. 4. විහරති - ස්‍යා.

ආනන්දය, යම් රූපයෙක රාග වශයෙන් ඇලුණක් හට යම් රූපයෙක අභිරක්ක චූළිත්තට ඒ රූපයා හේ විපරිණාම අන්‍යරා භාව හේතුවෙන් ශෝක පරිදෙව දුඃඛ ආරම්භකයා උපායාසයෝ නුපදිත් නම්, මම එබඳු එක ද ශරීරයක් නුවණැසින් නො දක්මි.

ආනන්දය, තරාගතයන් විසින් මේ විහාරය මොනවට අවබෝධ කරන ලද, කුමක් පිණිස යැ යත් : රූපාදි භූම නිමිති නො මෙනෙහි කිරීමෙන් විෂය අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යත ඵලසමාපත්තිය සපයා වාස කිරීම පිණිස යි. ආනන්දය, ඉදින් මේ විහරණයෙන් වාස කරන ඒ තරාගතයන් කරා මහණ මෙහෙණ උවසු උවැසි රජ රජමහමැති තොටු තොටු සවිවෝ ඵලමෙන්නාහු වෙත් ද, ආනන්දය, එ පිරිස්හි තරාගත විවෙක ප්‍රචණ වූ විවෙක ප්‍රාග්භාර වූ වාපකර්ම වූ නිෂ්කාමාභීරත වූ සර්වප්‍රකාරයෙන් ආප්‍රවයනට හෙතුහුත ධර්මයන් කෙරෙන් විසංයුක්ත වූ නිවනට නැඹුරු වූ මැ සිතීන් එකැතින් යන්නට මෙහෙ යන කරායෙන් යුක්ත කරාවක් ම කරනු වෙයි. ආනන්දය, එහෙයින් ඉදින් මහණ ද ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව උපයාගෙන වාසය කරන්නේ නම් මැනවැ'යි කැමැති වන්නේ ද ආනන්දය, ඒ මහණ විසින් අධ්‍යාත්මයෙහි සිත මොනොවට පිහිටු වියැ යුතු යි, භිදුවියැ යුතු යි, එකඟ කළ යුතු යි, සමාධාන කළ යුතු යි.

ආනන්දය, කෙසේ නම් මහණ අධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත මොනොවට පිහිටුවන්නේ මොනොවට භිදුවන්නේ එකඟ කරන්නේ සමාධාන කරන්නේ වේ ද යත් : ආනන්දය, මෙ සස්තෙහි මහණ කාමයෙන් වෙන්ව මැ අකුසල දහමින් වෙන් ව සච්ඡර්ක සච්චාර විවේකර ප්‍රීතිසුඛ ඇති පළමු දහැත් උපයා වාස කෙරෙයි. විඤ්ඤා විචාරයන්ගේ වාපකම හෙතෙයෙන් සිත්හි පැහැදීම් කරන සිත පිළිබඳ එකඟ බව ඇති අච්ඡර්ක අච්චාර සමාධිප්‍රීතිසුඛ ඇති දෙවන දහැත් ... තෙවන දහැත් ... සිව්වන දහැත් උපයාගෙන වාස කෙරෙයි. ආනන්දය, මෙසේ මහණ අධ්‍යාත්මයෙහි සිත මොනොවට පිහිටුවයි, මොනොවට භිදුවයි, එකඟ කෙරෙයි, සමාධාන කෙරෙයි. හේ සිය පස්කදෙහි උපන් ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කෙරෙයි. අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කරන ඔහුට ශුන්‍යතායෙහි සිත නො බයි, නො පහ දී, මොනොවට නො පිහිටයි, නො මිදේ. ආනන්දය, මහණ මෙසේ වූ තෙල සිත මෙසේ නුවණින් දැනී : අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කරන මාගේ අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාවට සිත නොබස්නේ ය, නො පහදනේ ය, නො පිහිටන්නේ ය නො මිදේ ය කියා යි. මෙසේ එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. හේ පරපඤ්චස්කන්ධයෙහි ශුන්‍යතා මෙනෙහි කරයි ... හේ ස්ව පර උභය පඤ්චස්කන්ධයෙහි ශුන්‍යතා මෙනෙහි කෙරෙයි. ... හේ ආනෙඤ්ජ අරූපසමාපත්ති මෙනෙහි කෙරෙයි, අරූප සමාපත්ති මෙනෙහි කරන ඔහුට ආනෙඤ්ජ අරූප සමාපත්තියට සිත නො බයි, නො පහ දී, මොනොවට නො පිහිටයි. නො මිදේ. ආනන්දය, මහණ මෙසේ විද්‍යාමාන වූ තෙල සිත මෙසේ නුවණින් දැනගනී : ආනෙඤ්ජය මෙනෙහි කරන මට ආනෙඤ්ජය පිණිස සිත නොබස්නේ ය නො පහදන්නේ ය. මොනොවට නො පිහිටන්නේ ය. නො බිඳෙන්නේ ය කියා යි. මෙසේ එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

ආනන්දය, ඒ මහණ විසින් එ මැ පූර්වසමාධිනිමිත්තයෙහි අධ්‍යාත්මයෙහි ම සිත මොනොවට පිහිටුවිය යුතු යැ, මොනොවට භිදුවියැ යුතු යැ, එකඟ කළ යුතු යැ, සමාධාන කළ යුතු යි. හේ අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කරයි. අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කරන ඔහුගේ සිත අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව පිණිස බැසගනී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, මිදේ. ආනන්දය, ඒ මහණ මෙසේ ඇති තෙල සිත මෙසේ නුවණින් දැනී : අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව මෙනෙහි කරන මාගේ සිත අධ්‍යාත්මයෙහි ශුන්‍යතාව පිණිස බැසගනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. සො ඛගිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති -පෙ- සො අජ්ඣතතඛගිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං මනසිකරෙති. -පෙ- සො ආනෙඤ්ඤානං මනසිකරෙති. තස්ස ආනෙඤ්ඤානං මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ඤාය විතතං පක්ඛන්දුති පසිදති සනතිට්ඨති විමුච්චති. එවං සත්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති: ආනෙඤ්ඤානං ඛො මෙ මනසිකරෙතො ආනෙඤ්ඤාය විතතං පක්ඛන්දුති පසිදති සනතිට්ඨති විමුච්චති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො චික්ඛමාය විතතං නමති. සො චික්ඛමති එවං මං චික්ඛමිතතං නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාසික්ඛන්ති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො ධානාය විතතං නමති. සො නිට්ඨති: එවං මං නිට්ඨන්තං¹ නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාසික්ඛන්ති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො නිසජ්ජාය විතතං නමති. සො නිසිදති: එවං මං නිසිදන්තං² නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාසික්ඛන්ති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො සයනාය විතතං නමති. සො සයති: එවං මං සයන්තං නාභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභාසාසික්ඛන්ති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො කථාය³ විතතං නමති. සො යායං කථා ගිනා ගම්මා පොථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ඨංගිනා න නිබ්බිද්ධා න විරහාය න නිරෝධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. සෙය්‍යපීදං: රුජකථා වොරකථා මහාමත්තකථා සෙනාකථා හයකථා සුඤ්ඤානකථා අන්තකථා පානකථා චන්දකථා සයනකථා මාලාකථා ගඤ්ඤානකථා යානකථා ගාමකථා නිගමකථා නගරකථා ජනපදකථා ඉන්ද්‍රියකථා පුරිසකථා පුරකථා විසිඛාකථා කුමභව්වානකථා පුබ්බපෙතකථා නානත්ථකථා ලොකකඤ්ඤානකථා සමුද්දායකථා ඉතිහවාසවකථා, ඉති වා ඉති එවරුපිං කථං න කථෙස්සාමිති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති. යා ව ඛො අයං ආනන්ද, කථා අභිසංලොඛිකා වෙතොවිතීවරණසප්පායා එකන්තනිබ්බිද්ධා විරහාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. සෙය්‍යපීදං: අපිච්ඡකථා සනත්තවිකිකථා පච්චේකකථා අසංසන්නකථා විරියාරම්භකථා සිලකථා සමාධිකථා පඤ්ඤාකථා විමුක්තිකථා විමුක්තිඤ්ඤාදස්සනකථා, ඉති එවරුපිං කථං කථෙස්සාමිති. ඉතිහ තත්ථ සමපජානො හොති.

1. සිතං - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. නිසිදන්තං - සිමු.

3. භාසාය - ස්‍යා.

පහදීයි, මොනොවට පිහිටයි, වෙසෙයින් මිදේ යයි කියා යි. මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ඒ මහණ පර පඤ්චස්කන්ධයෙහි භූතාත්‍යාව මෙනෙහි කෙරෙයි... හේ ස්ව පර උභය පඤ්චස්කන්ධයෙහි භූතාත්‍යාව මෙනෙහි කෙරෙයි. ආනෙඤ්ජය මෙනෙහි කරන ඔහුගේ සිත ආනෙඤ්ජය පිණිස බැසගනී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, මිදේ. ආනන්දය, ඒ මහණ මෙසේ ඇති තෙල සිත මෙසේ නුවණින් දනී : ආනෙඤ්ජය මෙනෙහි කරන මාගේ සිත අනෙඤ්ජය පිණිස බැසගනී, පහදී, මොනොවට පිහිටයි, වෙසෙයින් මිදේ ය යි කියා යි.

ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට සක්මන පිණිස සිත නැමේ නම් හේ සක්මන් කෙරෙයි. මෙසේ සක්මන් කරන මා අභිධ්‍යා දොර්මනසා සංඛ්‍යාත ලාමක අකුශල ධර්මයෝ උුහු නො බඳනාහ යි කියා යි. මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට සිව්නු පිණිස සිත නැමේ නම් හේ සිටී. මෙසේ සිටුනා මා අභිධ්‍යා දොර්මනසා සංඛ්‍යාත ලාමක අකුශල ධර්මයෝ නො උුහුබඳනාහ යි කියා මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට හිදිනු පිණිස සිත නැමේ නම් හේ හිදියි. 'මෙසේ හිදුනා මා අභිධ්‍යා දොර්මනසා සංඛ්‍යාත පාපක අකුශල ධර්මයෝ නො උුහුබඳනාහ ' යි කියා මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට හෝනා පිණිස සිත නැමේ නම් හේ හෝනේ වෙයි. 'මෙසේ හෝනා මා අභිධ්‍යා දොර්මනසා සංඛ්‍යාත පාපක අකුශල ධර්මයෝ නො උුහුබඳනාහ ' යි කියා මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට භාෂාකරා පිණිස සිත නැමේ නම්, හේ යම් කරායෙක් හිත ග්‍රාමය පුහුදුනන් කෙරෙහි වැටෙන අනායාසී අනර්ථ සංහිත වේ ද, භිවේදය පිණිස නො වැටේ ද, විරාගය පිණිස නො වැටේ ද, භිරෝධය පිණිස නො වැටේ ද, උපශමය පිණිස නො වැටේ ද, අභිඤ්ඤා පිණිස නො වැටේ ද, සම්බෝධය පිණිස නො වැටේ ද, නිර්වාණය පිණිස නො වැටේ ද, ඒ කෙබඳු කරා යෑ යත් : රාජකරා වෙරකරා මහාමාත්‍ර කරා සෙනාකරා භයකරා සුද්ධකරා ආහාරකරා පානකරා වස්ත්‍රකරා ශයනකරා මාලා කරා ගන්ධකරා භෞතකරා යානකරා ග්‍රාමකරා භිග්ගකරා නගරකරා ජනපදකරා ස්ත්‍රීකරා පුරුෂකරා සුරාකරා වීථිකරා කුම්භස්ථානකරා පූර්වප්‍රේතකරා නානාත්වකරා ලොකායතකරා සාමුද්‍රිකකරා ඉතිහවාහවකරා යයි මෙසේ හෝ මෙසේ මෙබඳු වූ හෝ කරා නො කියමි ' කියා මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, යම් කරායෙක් ක්ලේශයන් හේ කුහුබව කරන්නේ වික්තයාගේ විනිවරණයට සක්ප්‍රාය වූයේ එකාන්ත භිවේදය පිණිස විරාගය පිණිස භිරෝධය පිණිස උපශමය පිණිස අභිඤ්ඤා පිණිස සම්බෝධය පිණිස නිර්වාණය පිණිස වැටේ ද, කෙබඳු කරා යෑ යත් : අල්පෙවිජ කරා සන්තුෂ්ඨිකරා ප්‍රච්චේදකරා අසංසර්ගකරා වියාර්මභ කරා ශීලකරා සමාධිකරා ප්‍රඥකරා විමුක්තිකරා විමුක්ති භද්‍රාදර්ශනකරා යයි ' මෙසේ මෙබඳු කරා කියමි ' යි කියා මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තස්ස වෙ ආනන්ද, භික්ඛුනො ඉමිනා විහාරෙන විහරතො විතකකාය විතතං නමති. සො යෙ තෙ විතකකා භිනා ගමමා පොථුරුත්තිකා අනරියා අනන්තංගිතා න නිබ්බිදා න විරුහාය න නිරෝධාය න උපසම්භාය න අභිඤ්ඤාය න සම්මොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තනාති. සෙය්‍යපීදං : කාමවිතකෙකා ව්‍යාපාදවිතකෙකා විහිංසාවිතකෙකා, ඉති එවරුපෙ විතකෙක න¹ විතකෙකස්සාමිති. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො භොති. යෙ ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, විතකකා අරියා නිය්‍යානිකා නිය්‍යනාති. තකකරස්ස සමමා දුක්ඛකයාය. සෙය්‍යපීදං : නෙක්ඛම්ම විතකෙකා අව්‍යාපාදවිතකෙකා අවිහිංසාවිතකෙකා ඉති එවරුපෙ විතකෙක විතකෙකස්සාමිති. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො භොති.

පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ච : චක්ඛු විඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංගිතා රජනියා, සොතවිඤ්ඤායා සංද්‍රුපෙ—භානවිඤ්ඤායා ගඤ්ඤා—පෙ—ජීව්‍යාවිඤ්ඤායා රසා—පෙ—කායවිඤ්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංගිතා රජනියා. ඉමෙ ඛො ආනන්ද, පඤ්ච—කාමගුණා, යත්ථ භික්ඛුනා අභික්ඛණං සකං විතතං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං. අත්ථි නු ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චස්ස කාමගුණෙස්ස අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උප්පජ්ජති චේතසො සමුද්ධවාරෙති. සචෙ ආනන්ද, භික්ඛු පච්චවෙක්ඛමානො එවං පජානාති : අත්ථි ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චස්ස කාමගුණෙස්ස අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උප්පජ්ජති චේතසො සමුද්ධවාරෙති. එවං සන්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චස්ස කාමගුණෙස්ස ඡන්දරුගො, සො මෙ අප්පට්ඨිනොති.² ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො භොති. සචෙ පනානන්ද, භික්ඛු පච්චවෙක්ඛමානො එවං පජානාති. නත්ථි ඛො මෙ ඉමෙසු පඤ්චස්ස කාමගුණෙස්ස අඤ්ඤාතරස්මිං වා අඤ්ඤාතරස්මිං වා ආයතනෙ උප්පජ්ජති චේතසො සමුද්ධවාරෙති, එවං සන්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චස්ස කාමගුණෙස්ස ඡන්දරුගො, සො මෙ පට්ඨිනොති. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො භොති.

පඤ්ච ඛො ඉමෙ ආනන්ද, උපාදනකඛකා, යත්ථ භික්ඛුනා උදගබ්බයානුපසයිනා විහාතබ්බං. ඉති රූපං ඉති රූපස්ස සමුදයො. ඉති රූපස්ස අත්ථඛ්‍යමො, ඉති වේදනා, ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අත්ථඛ්‍යමො, ඉති සඤ්ඤා—පෙ—ඉති සංකාර—පෙ—ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථඛ්‍යමොති. තස්ස ඉමෙසු පඤ්චස්ස උදගබ්බයානුපසයිනො විහරතො, යො පඤ්චස්ස උපාදනකඛකේසු අග්ගිමානො, සො පට්ඨිති. එවං සන්තමේතං ආනන්ද, භික්ඛු එවං පජානාති : යො ඛො ඉමෙසු පඤ්චස්ස උපාදනකඛකේසු අග්ගිමානො, සො මෙ පට්ඨිනොති. ඉතිහ තත්ථ සම්පජානො භොති. ඉමෙ ඛො තෙ ආනන්ද, ධම්මා එකන්තකුහලායතිකා³ අරියා ලොකුත්තර අනවකක්ඛන්තා පාපිමතා.

තං කිං මඤ්ඤසි ආනන්ද, කං අත්ථවසං සම්පස්සමානො අරහති සාවකො සත්ථාරං අනුචක්ඛිතුං අපි පනුරුමානොති.

1. එවරුපෙත විතකෙකත - සිමු, ස්‍යා.
2. නප්පට්ඨිණො - සිමු.
3. එකන්තකුහලායාතිකා - සිමු.

ආනන්දය, ඉදින් මේ විහාරයෙන් විහරණ කරන ඒ මහණහට විතර්කය පිණිස සිත නැමේ නම්, ඒ මහණ යම් ඒ විතර්ක කෙනෙක් හීන වූවානු ග්‍රාමා වූවානු පුත්‍රදුන්නන් කෙරෙහි පවත්නානු අත්‍යයානි වූවානු අතර්ථසංහිත වූවානු නිවේදයට නො වැටෙන්නානු විරාගයට නො වැටෙන්නානු නිරෝධයට නො වැටෙන්නානු උපශමයට නො වැටෙන්නානු අභිඤ්චට නො වැටෙන්නානු සම්බෝධියට නො වැටෙන්නානු නිවනට නො වැටෙන්නානු වෙත් ද, කෙබඳු විතර්කයෝ යැ යත් : ' කාමවිතර්ක යැ ව්‍යාපාද විතර්ක යැ විහිංසාවිතර්ක යි. මෙසේ මෙබඳු විතර්කයන් විතර්කණය නො කෙරෙමි ' යි කියා මෙසේ එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, යම් විතර්ක කෙනෙක් ආයානි වූවානු නෛයනික වූවානු ඒ විතර්කණ කරනුවන් මොනොවට දුක් කෙළවර කරනු පිණිස පමුණුවන් ද, කෙබඳු විතර්ක යෝ යැ යත් : ' නිෂ්කාමවිතර්ක යැ අව්‍යාපාදවිතර්ක යැ අවිහිංසාවිතර්ක යි. මෙසේ මෙබඳු විතර්කයන් විතර්කණ කෙරෙමි ' යි කියා මෙසෙයින් මෙහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

ආනන්දය, මේ කාමඥාණයෝ පස්දෙනෙක් වෙති. කවර පස්දෙනෙක යත් : ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව අරමුණු කොට උපද්‍යා කාමයෙන් යුක්ත වූ රාගොත්පත්තියට කාරණ වූ චක්ෂුර්විඤ්ඤායෙන් දක්ක යුතු රූපයෝ යැ, . . . ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤායෙන් දකුණු ශබ්දයෝ යැ, . . . ස්පර්ශවිඤ්ඤායෙන් දකුණු ගන්ධයෝ යැ, . . . චීඝ්‍රවිඤ්ඤායෙන් වින්දයුතු රසයෝ යැ, . . . ඉෂ්ටාලම්භන වූ කමතිය වූ මනවඛන ප්‍රියස්වභාව අරමුණු කොට උපද්‍යා කාමයෙන් යුක්ත වූ රාගොත්පත්තියට කාරණ වූ කායවිඤ්ඤායෙන් දකුණු ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ යි. යම් කාමඥාණයෙක මහණහු විසින් ' මේ පස්කම් ඥාණයෙහි යම් යම් කාමඥාණයෙක උපද්‍යා චිත්තසම්ප්‍රදායයක් ඇද්දෝ ' යි නිතර තම සිත ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළ යුතු වේ ද, ආනන්දය, මේ ඒ පස්කම් ඥාණයෝ යි. ආනන්දය, ඉදින් මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මෙසේ නුවණින් දන්නේ වේ ද, කියේ යැ යත් : ' මේ පස්කම් ඥාණයෙහි අත්‍යතර අත්‍යතර ඥාණයෙක මා ගේ චිත්තසම්ප්‍රදායයක් උපද්‍යෝ ඇද්ද කියා යි. ආනන්දය, මහණ මෙසේ විද්‍යාමාන වූ තෙල කරුණ මෙසේ නුවණින් දන්නේ යැ. කියේ යැ යත් : ' මේ පස්කම් ඥාණයෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් වී නම් මට ඒ ප්‍රභේණ යයි කියා යි. මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, ඉදින් මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මෙසේ නුවණින් දන්නේ වේ ද, කියේ යැ යත් : ' මේ පස්කම් ඥාණයෙහි අත්‍යතර අත්‍යතර ආයතනයෙක මා ගේ චිත්තසම්ප්‍රදායයක් නැත ' කියා යි. ආනන්දය, ඒ මහණ මෙසේ විද්‍යාමාන වූ තෙල කරුණ මෙසේ නුවණින් දන්නේ ය : මේ පඤ්චකාමඥාණයන් කෙරෙහි යම් ජන්දරාගයෙක් වී නම්, ඒ මට ප්‍රභේණය කියා යි. මෙසෙයින් එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි.

ආනන්දය, මහණ යම් උපාදාන ස්කන්ධයෙක උදයවාය නුවණින් දක්නානු විසින් විසිය යුතු වේ ද, එබඳු මේ උපාදාන ස්කන්ධයෝ පස්දෙනෙකි. රූපය මෙසේ යැ, රූපසම්ප්‍රදාය මෙසේ යැ, රූපයා ගේ අස්තතිගමය මෙසේ යැ, වේදනා මෙසේ යැ, වේදනා සම්ප්‍රදාය මෙසේ යැ, වේදනාව ගේ අස්තතිගමය මෙසේ යැ, සංඤ මෙසේ යැසංස්කාර මෙසේ යැ..... විඤ්ඤා මෙසේ යැ, විඤ්ඤාසම්ප්‍රදාය මෙසේ යැ, විඤ්ඤායා ගේ අස්තතිගමය මෙසේ යැ' යි කියා යි. මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධයෙහි උදයවාය නුවණින් දක්මින් වාස කරන ඒ මහණහට පඤ්චොපාදාන ස්කන්ධයෙහි යම් අස්මිමානායෙක් ඇද්ද, ඒ පහ වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ විද්‍යාමාන වූ තෙල කරුණ ඒ මහණ මෙසේ නුවණින් දනී ; මේ පඤ්චොපාදානස්කන්ධ යෙහි යම් අස්මිමානායෙක් වී ද, ඒ මට ප්‍රභේණය කියා යි. මෙසේ එහි සම්ප්‍රඥන ඇති වෙයි. ආනන්දය, ඒ කාන්ත කුලයෙන් පැමිණි නිකෙලෙස් වූ ලොකයෙහි විශිෂ්ට වූ මරහු විසින් නො ඇක්මුණු ඒ දම්හු නම් මොහු ය :

ආනන්දය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ද ග්‍රාවකයා කිනම් අර්ථයක් දක්මින් තොරතුරු ශාස්තෘන් නුහුබදනට නිසි වේ ද ?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හගවච්ඡුලකා නො හනෙන, ධම්මා හගවංනෙත්තිකා හගවචපපථි-
සරණා. සාධු චිත හනෙන, හගචන්තංයෙව පටිභාතු ඵනස්ස භාසිතස්ස
අනේවා, හගචනො සුත්තා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

ත ඛො ආනන්ද, අරහති සාවකො සන්ථාරං අනුබ්ඤ්ඤාං ගද්දං සුත්තං
ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණං තස්ස හෙතු¹ තං කිස්ස හෙතු: දිඤ්ඤානස්ස හි
වො² ආනන්ද, ධම්මා සුත්තා ධනා චට්ඨා පටිච්ඡා මනසානුපෙක්ඛිතා
දිව්ඪා: සුප්පට්ඨිතා. යා ච ඛො අයං ආනන්ද, කථා අභිසංලොඛිතා
වේතො විනිවරණසප්පායා, ඵකන්තතිබ්බදාය විරුගාය නිරුධාය
උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. සෙය්‍යපීදං:
අපට්ඨකථා සන්තුට්ඨිකථා පටිවේකකථා අසංසක්කකථා විරියාරම්භකථා
සිලකථා සමාධිකථා පඤ්ඤාකථා විමුක්ඛිකථා විමුක්ඛිඤ්ඤාදස්සනකථා.
ඵචරුපිතා ඛො ආනන්ද කථාය හෙතු අරහති සාවකො සන්ථාරං අනුබ්ඤ්ඤාං
අපි පනුජ්ජමානො.

ඵචං සනෙත ඛො ආනන්ද, ආචරිතපද්ධතො හොති. ඵචං සනෙත
අනෙතවාසුපද්ධතො හොති. ඵචං සනෙත බ්‍රහ්මචාරුපද්ධතො හොති.

කථං චානන්ද, ආචරිතපද්ධතො හොති: ඉධානන්ද, ඵකචො සන්ථා
විචිත්තං සෙනාසනං හජ්ඨි අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං
සුසානං චනපන්ථං අබොකාසං පලාලපුඤ්ජං. තස්ස තථා වූපකට්ඨස්ස
විහරතො අනුච්චිතති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ව.
යො අනුච්චිතතොසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු
ච මුච්ඡති, නිකායමති, ගෙඨං ආපජ්ජති, ආච්චති බාහුලාය. අයං
වුච්චතානන්ද, උපද්ධතො ආචරිතො. ආචරිතපද්ධතො අවධිංසු නං පාපකා
අකුසලා ධම්මා සංකිලෙසිකා පොනොභවිකා³ සද්දං දුක්ඛවිපාකා ආයතීං
ජාතිජරාමරණීයා, ඵචං ඛො ආනන්ද, ආචරිතපද්ධතො හොති.

කථං චානන්ද, අනෙතවාසුපද්ධතො හොති. තස්සෙව ඛො පනානන්ද,
සන්ථා සාවකො තස්ස සන්ථා විවේකමනුබ්‍රාහ්මණො විචිත්තං සෙනාසනං
හජ්ඨි අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං චනපන්ථං
අබොකාසං පලාලපුඤ්ජං, තස්ස තථා වූපකට්ඨස්ස විහරතො
අනුච්චිතති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙච ජානපදා ව. යො
අනුච්චිතතොසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙච ජානපදෙසු
ච මුච්ඡති, නිකායමති, ගෙඨං ආපජ්ජති, ආච්චති බාහුලාය. අයං
වුච්චතානන්ද, උපද්ධතො අනෙතවාසී. අනෙතවාසුපද්ධතො අවධිංසු නං
පාපකා අකුසලා ධම්මා සංකිලෙසිකා පොනොභවිකා සද්දං දුක්ඛවිපාකා
ආයතීං ජාතිජරාමරණීයා. ඵචං ඛො ආනන්ද, අනෙතවාසුපද්ධතො හොති.

1. {සුත්තගෙය්‍යවේය්‍යාකරණස්ස සොත්තං - ස්‍යා.
{සුත්තං ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණස්ස හෙතු - PTS.
2. තෙ - සිමු, මජ්ඣං.
3. {අනුච්චිතතොසු - සිමු, මජ්ඣං.
{අනුච්චිතොසු - ස්‍යා, PTS.
4. පොනොභවිකා - මජ්ඣං. 5. කාමයති - PTS.

වහන්ස, දහම්පු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මුල් කොට ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නෙතෘ කොට ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිසරණ කොට ඇත. වහන්සේ තෙල භාෂිතයා ගේ අර්ථ නුබ වහන්සේට මැ වැටගේ නම් මනාමැනු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ බස් අසා හික්මුනු ධර්මී සැල කළෝ.

ආනන්දය, ශ්‍රාවකයා සූත්‍රය ගෙයය වෙය්‍යාකරණය යන ඒ හෙතු කොට ශාස්තෘන් වහන්සේ නුහුබදනට නිසි වෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත් : ආනන්දය, පැවිදි ව බොහෝ කල් ඇත්තනු විසින් පයඝාතධර්මයෝ අසන ලදහ, ධරන ලදහ, බසින් පුරුදු කරන ලදහ, සිතින් දක්නා ලදහ, ප්‍රඥායෙන් අවබෝධ කරන ලදහ. ආනන්දය, යම් කථා කෙතෙක් ක්ලේශයන් ගේ තුනුබව කරන්නාහු වෙතොවිනිවරණයට සත්ප්‍රාය වුවාහු එකාන්ත නිවේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස උපගම පිණිස අභිඥා පිණිස සම්බෝධය පිණිස නිව්‍යාණය පිණිස වැටෙන් ද, ඔහු කවරහ යත් : අල්පෙච්ඡකථා යැ, සන්තුෂ්ටිකථා යැ, ප්‍රච්චේකකථා යැ, අසංසර්ගකථා යැ, වියඝාරම්භකථා යැ, ශීලකථා යැ, සමාධිකථා යැ, ප්‍රඥාකථා යැ, විමුක්තිකථා යැ, විමුක්තිඥානදර්ශනකථා යැ යන මොහු යි. ආනන්දය, ශ්‍රාවකයා තෙරතුදු මෙවන් කථාහෙතෙයෙන් ශාස්තෘන් වහන්සේ නුහුබද යන්නට නිසි වෙයි.

ආනන්දය, මෙසේ වත්ම ආවායෙඝාපද්‍රව වෙයි, මෙසේ වත් ම අන්තෙවාසිකොපද්‍රව වෙයි, මෙසේ වත් ම ඉත්තවාදාපද්‍රව වේ.

ආනන්දය, කෙසේ ආවායෙඝාපද්‍රව වේ යැ යත් : ආනන්දය, මෙලොවැ ඇතැම් ශාස්තෘවරයෙක් අරණ්‍යය, වෘක්ෂමූලය, පථිතය, කදුරැළිය, ගිරිගුහාය ශ්මසානය, වන ප්‍රස්ථය, අභ්‍යවකාශය, පලාලපුඤ්ජයයි විවික්ත ශායනාසන ඇසුරු කෙරෙයි. එසේ එකලා වැ වාස කරන ඔහු වෙත බමුණු ගැහැවියෝ ද නියම්ගම්වැස්සෝ ද දනව්වැස්සෝ ද එළැඹෙත්. හේ බමුණු ගැහැවියනුදු නියම්ගම්වැස්සනුදු දනව්වැස්සනුදු එළැඹෙන කල තෘෂ්ණායෙන් මුර්ච්ඡිත වෙයි නිකාම කෙරෙයි, ගිජුබවට පැමිණෙයි, ප්‍රත්‍යයබ්‍රාහ්මණයට වැටෙයි. ආනන්දය, මේ ආවායෙඝාපද්‍රව යයි කියනු ලැබේ. ආවායෙඝාපද්‍රව හෙතෙයෙන් සංක්ලේශයට හිත වූ පුනර්භවය පිණිස පවත්නා දර්ථ සහිත වූ දූෂිතපාක ඇති මතුයෙහි ජාතිජරාමරණයට හිත වූ පාපක අකුසලධර්මයෝ ඒ ආවායඝීරියා ගුණ මරණයෙන් මැරූහ. ආනන්දය, මෙසේ ආවායඝීයාහට උපද්‍රව වෙයි.

ආනන්දය, කිසෙයින් අන්තෙවාසිකොපද්‍රව වේ යැ යත් ආනන්දය : , ඒ ශාස්තෘහු ගේ මැ සවිවෙක් ඒ ශාස්තෘහු ගේ විවේකය අනුව වඩනුයේ අරණ්‍යය, වෘක්ෂමූලය, පථිතය, කදුරු ය, ගිරිලෙන, සොහොන, වනපෙත, අභ්‍යවකාශය, පිදුරුකිළිය යන සෙනසුන් සෙවෙයි. එසෙයින් එකලා වැ වාස කරන ඔහු වෙත බමුණු ගැහැවියන් හා නියම්ගම් වැස්සෝ ද දනව්වැස්සෝ ද එළැඹෙති. හේ බමුණුගැහැවියන් හා නියම්ගම් වැස්සනුදු දනව්වැස්සනුදු එළැඹෙත් ම තෘෂ්ණාමුර්ච්ඡායෙන් මුසපත් වෙයි, නිකාම කෙරෙයි, ගිජුබවට පැමිණෙයි, බ්‍රාහ්මණයට වැටෙයි. ආනන්දය, මේ අන්තෙවාසිකොපද්‍රව යයි කියනු ලැබේ. අන්තෙවාසිකොපද්‍රව හෙතෙයෙන් කෙලෙසන පුනර්භවය කරන දර්ථ සහිත දූෂිතපාක දෙක මතුයෙහි ජාතිජරාමරණ උද්ධරන ලාමක අකුසලදහම්පු ඒ අකැවැස්සා ගුණමරණයෙන් මැරූහ. ආනන්දය, මෙසේ අන්තෙවාසිකොපද්‍රව වෙයි.

කථං වානඤ්ඤා, බ්‍රහ්මචාරිපද්ග්ගො හොති : ඉධානඤ්ඤා තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපී සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො ගගවා. සො විවිත්තං සෙතාසනං හජ්ජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කාන්තරං ගිරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජං, තස්ස තථා වූපකට්ඨස්ස විහරතො අනිච්චානති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙව ජානපදා ව. සො අනිච්චානෙත්තසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙව ජානපදෙසු ව න මූව්ජති, න නිකාමයති, න ගෙගං අපජ්ජති. න අච්චති බාහුලාය. තස්සෙව බො පනානඤ්ඤා සජ්ඣ සාවකො තස්ස සජ්ඣ විවෙකමනුබ්‍රාහ්මණො, විවිත්තං සෙතාසනං හජ්ජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කාන්තරං ගිරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජං, තස්ස තථා වූපකට්ඨස්ස විහරතො අනිච්චානති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමා වෙව ජානපදා ව. සො අනිච්චානෙත්තසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු නෙගමෙසු වෙව ජානපදෙසු ව මූව්ජති, නිකාමයති, ගෙගං අපජ්ජති. අච්චති බාහුලාය. අයං වූච්චනානඤ්ඤා උපද්ග්ගො බ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපද්ග්ගො අවිබ්බුතං පාපකා අකුසලා ධම්මා සංඛිතිලෙසිකා පොනොගහිකා සදරු දුක්ඛවිපාකා අයතිං ජාතිජරං මරණිකා. එවං බො අනඤ්ඤා, බ්‍රහ්මචාරිපද්ග්ගො හොති.

තත්‍රානඤ්ඤා යො වෙව්භං අචරිසුපද්ග්ගො යො ව අනෙත්තවාසුපද්ග්ගො, අයං තෙහි බ්‍රහ්මචාරිපද්ග්ගො දුක්ඛවිපාකතරෙ වෙව කට්ඨකවිපාකතරෙ ව, අපි ව විනිපාතාය සංවත්තති.

තස්මාතිහ මං අනඤ්ඤා මිත්තවතාය සමුද්ධර්ථ, මා සපත්තවතාය. තං වො හවිස්සති දිග්ගරත්තං හිතාය සුඛාය.

කථං වානඤ්ඤා, සත්ථාරං සාවකා සපත්තවතාය සමුද්ධර්ථනති නො මිත්තවතාය : ඉධානඤ්ඤා, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායාති. තස්ස සාවකා න සුසුසනති, න සොගං ඕදහනති න අඤ්ඤා විත්තං උපට්ඨපෙතති. වොක්ඛමම්ම ව සජ්ඣසාසනා වත්තනති. එවං බො අනඤ්ඤා සත්ථාරං සාවකා සපත්තවතාය සමුද්ධර්ථනති නො මිත්තවතාය.

කථාඤ්ඤානඤ්ඤා, සත්ථාරං සාවකා මිත්තවතාය සමුද්ධර්ථනති නො සපත්තවතාය : ඉධානඤ්ඤා, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය : ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායාති. තස්ස සාවකා සුසුසනති, සොගං ඕදහනති, අඤ්ඤා විත්තං¹ උපට්ඨපෙතති, න ව වොක්ඛමම්ම සජ්ඣසාසනා² වත්තනති. එවං බො අනඤ්ඤා, සත්ථාරං

1. අඤ්ඤා විත්තං - PTS.

2. සාසනං - ස්‍යා.

ආනන්දය, කෙසේ බ්‍රහ්මචාරී උපද්‍රව වේ යැ යත් : ආනන්දය, මෙලොවැ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ විද්‍යාවරණසම්පන්න සුගත වූ ලොකවිද් අනුක්තර පුරුෂදමාසාරථී වූ දෙව්මිනිස්තට ශාස්තෘ වූ චතුස්සත්‍යාවබෝධ කළ භාග්‍යවත් වූ තථාගතයන් වහන්සේ උපද්‍යා සේක. ඔබ අරණ්‍ය ය, වෘක්ෂමූල ය, පථික ය, කන්‍යර ය, ගඟ්වර ය, ශ්මසානය වනප්‍රස්ථ ය, අභ්‍යවකාශ ය, පලාලපුඤ්ජ යයි විචිත්ත ශයනාසන සෙවුනි. එසේ එකලා ව වාස කරන ඔබ වෙත බමුණුගැහැවියෝ ද නියමගම්වැස්සෝ ද දනවවැස්සෝ ද පැමිණෙති, ඔබ බමුණු ගැහැවියකුදු නියමගම් වැසියකුදු දනවවැසියකුදු පැමිණෙන කල මුර්ච්ඡිත නොවෙති, නිකාම නො කෙරෙති, ගෙඩියට නො පැමිණෙති, බාහුලායට නො වැටෙත්. ආනන්දය, ඒ තථාගත ශාස්තෘන් ගේ මැ සථිවෙක් ඒ ශාස්තෘන් ගේ විවේකය වඩන්නේ අරණ් රුක්මූල පථි කදුරු ලෙන සොහොන වනපෙත එළිමහන පිදුරුකිළි යයි ජනසුන් සෙනසුන් සෙව්. එසේ එකලා වූ වාස කරන ඔහු වෙත බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියෝ ද නිගම වාසිහු ද ජනපදවාසිහු ද පැමිණෙති. හේ බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතියකුදු නිගමවාසිකුදු ජනපද වාසිකුදු පැමිණෙත් ම තෘෂ්ණාමූර්ච්ඡායෙන් මූර්ච්ඡිත වෙයි, නිකාම කෙරෙයි, ගෙඩියට පැමිණෙයි, බාහුලායට වැටෙයි. ආනන්දය, මේ බ්‍රහ්මචාරී උපද්‍රව යයි කියනු ලැබේ. බ්‍රහ්මචාරී උපද්‍රව හෙතෙයින් සංක්ලේශයට හිත වූ පුනර්භවයට වැටෙන සඳර වූ දුෂ්චරිතාක වූ මතු ජාතිපරාමරණයට කරුණු වූ ලමු අකුසලදහමිහු ඒ බ්‍රමසරහු ගුණමරණයෙන් මැරුන.

ආනන්දය, එහි යම් ආවායෙඛාපද්‍රවයෙක් ඇද්ද, යම් අත්තෙවාසිකොපද්‍රවයෙක් ඇද්ද, ඒ උපද්‍රවයනට වඩා මේ බ්‍රහ්මචාරී උපද්‍රවය දුෂ්චරිතාකර වෙයි. කටුක විපාකතර ද වෙයි. තවද විනිපාතයට වැටෙයි.

ආනන්දය, එකරුණෙන් මා මෙත්තාප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කරව, වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කරව, එය තොපට දීර්ඝරාත්‍රියෙහි හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි.

ආනන්දය, කෙසේ සථිවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කෙරෙති යත් : මෙත්තාප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කෙරෙති යත් : ' ආනන්දය, මෙලොවැ ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුකම්පා ඇති වූ හිතෙහි වූ අනුකම්පා පිණිස සථිවනට ආමි දෙසති. ' මෙය තොපට හිත පිණිස ය, මෙය තොපට සුව පිණිස ය කියා යි. සථිවෝ ඔබ ගේ වචනය නො අසනු කැමැති වෙති, කන් නො නතු කෙරෙති, දනගනුවට සිත නො එළවති, ශාස්තෘශාසනයෙන් ඉවත් ව වැටෙත්. ආනන්දය, මෙසේ සථිවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කෙරෙති. මෙත්තාප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කෙරෙත්.

ආනන්දය, කෙසේ සථිවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙත්තා ප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කෙරෙති යත් : වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කෙරෙති යත් : ' ආනන්දය, මෙලොවැ ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුකම්පක ව හිතෙහි වූ අනුකම්පා පිණිස සථිවනට ආමි දෙසති : ' මෙය තොපට හිත පිණිස ය, මෙය තොපට සුව පිණිස ය කියා ' යි සථිවෝ ඔබ ගේ වචනය අසනු කැමැති වෙති, කන් නතු කෙරෙති, දනගනුවට සිත එළවති, ශාස්තෘශාසනයෙන් ඉවත් ව නො ද වැටෙත්. ආනන්දය, මෙසෙයින් සථිවෝ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාවකා මිත්තවතාය සමුදවරනති නො සපත්තවතාය. තසමානිහ ම. ආනන්ද, මිත්තවතාය සමුදවරථ, මා සපත්තවතාය තං වො භවිස්සති දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය. න ඛො අහං ආනන්ද, තථා පරක්කමිස්සාමි. යථා කුම්භකාරෙ ආමකෙ ආමකමත්තෙ. නිග්ගස්ස නිග්ගස්සාහං ආනන්ද චක්ඛාමි. පචස්ස ආනන්ද පචස්ස චක්ඛාමි. යො සාරෙ සො රාස්සානිති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො කාසිනං අභිනන්දිති.

මහාසුඤ්ඤාන සුත්තං දුතියං.

—

ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙත්තාප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කෙරෙති, වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කෙරෙත්. ආනන්දය, එකරුණෙන් මා මෙත්තාප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර කරව, වෙරප්‍රතිපත්තියෙන් ව්‍යවහාර නො කරව, එය තොපට දීර්ඝරාත්‍රයෙහි හිත පිණිස සුව පිණිස වෙයි. ආනන්දය, යම් පරිදි කුම්භකාරයෙක් අපක්ව වූ අමු මැටිබදුනෙහි ක්‍රියා කෙරේ ද, මම එපරිදි නො පිළිපදිමි. ආනන්දය, මම පුනපුනා නිග්‍රහ කොට කියමි, ආනන්දය, දෙස් පුනපුනා නෙර කියමි. යම් සාරයෙක් ඇද්ද, ඒ සිටුනේය කියා යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ මහාසුඤ්ඤාන සූත වදළ සේක. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුටින් පිළිගත්හ.

දෙවැනි මහාසුඤ්ඤානසූත්‍ර යි.

3. 3. 3.

අව්‍යවස්ථාපිත සුභාග

එවිට මෙ සුභාග: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො සම්බුද්ධානං භික්ඛූනං පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපධ්මානසාරායං සන්තිසිත්තානං සන්ති-පඤ්ඤානං අයමන්තරු කථා උදපාදි: අව්‍යවස්ථාං ආවුසො අබ්බුතං ආවුසො, තථාගතස්ස මහිඤ්ඤානං මහානුභාවකතා¹ යත්‍ර හි නාම තථාගතො අනිතො බුද්ධො පරිනිබ්බුතො ජිත්තපපඤ්ඤා ජිත්තවට්ඨමෙ පරිපාදිතත්වංචො සම්බුද්ධත්විතිවනො ජාතිස්සති: එවංජචො තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංගොත්තා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංසීලා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංධම්මා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවං-පඤ්ඤා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංවිහාරී තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංවිජ්ඣනා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපිති.

එවිට වුත්තෙ අයස්මා ආනඤ්ඤා තෙ භික්ඛූ එතදවොච: අව්‍යවස්ථාං චෙච ආවුසො, තථාගතා අව්‍යවස්ථාමමසමන්තාගතා ච අබ්බුතා චෙච ආවුසො, තථාගතා අබ්බුතධම්මසමන්තාගතා චාති.

අයඤ්ඤා භිදං තෙසං භික්ඛූනං අන්තරු කථා විප්පකතා හොති. අථ ඛො භගවා සායන්හසමයං පඤ්ඤාලානා වුට්ඨිතො යෙනු-පධ්මානසාරා තෙනුපසංකමි. උපසම්මතමිත්තා පඤ්ඤානෙත ආතනෙ නිසිදි. නිස්සර්ථ ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි:

කායනුස්ථ භික්ඛවෙ, එතරහි කථාය සන්තිසිත්තා, කා ච පන වො අන්තරු කථා විප්පකතාති.

ඉධ භනෙත, අමාකං පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛනනානං උපධ්මානසාරායං සන්තිසිත්තානං සන්තිපඤ්ඤානං අයමන්තරු කථා උදපාදි: අව්‍යවස්ථාං ආවුසො-පෙ-එවංවිජ්ඣනා තෙ භගවතො අහෙසුං ඉතිපිති. එවිට වුත්තෙ භනෙත, අයස්මා ආනඤ්ඤා අමෙහ එතදවොච: අව්‍යවස්ථාං චෙච ආවුසො, තථාගතා අව්‍යවස්ථාමමසමන්තාගතා ච, අබ්බුතා චෙච ආවුසො, තථාගතා අබ්බුතධම්මසමන්තාගතාචාති. අයං ඛො නො භනෙත, අන්තරුකථා විප්පකතා. අථ භගවා අනුප්පතෙතාති.

අථ ඛො භගවා අයස්මිත්තං ආනඤ්ඤා ආමනෙතසි: තස්මාතිහ තං ආනඤ්ඤා භිශ්‍යොසොමත්තාය පටිභන්තු තථාගතස්ස අව්‍යවස්ථාං අබ්බුත-ධම්මාති.

1. මහානුභාවතා - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

3. 3. 3

අව්‍යවස්ථාපිත සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අයන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර සමීපයෙහි පෙනවන නම් අනේපිඬු සිටුහු ගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල්හි පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණු උච්චන්තලිහි එක්දස්ව වැඩහුන් බොහෝ භික්ෂූන් ගේ මේ අතුරුකරායෙක් පහළ වී : යම් තරාගතයන් වහන්සේ කෙනෙක් තෘෂ්ණාමානදෘෂ්ටි සුන් කළ කම්චට සුන් කළ ගෙවාලු කම්චට ඇති හැම විවාදක් ඉක්මැ සිටි පිරිනිව් අතීත බුදුවරයන් දත්සේක් ද, ඇවත, තරාගතයන් වහන්සේ ගේ මහත්-සෘද්ධි ඇති බව මහත්-අනුභාව ඇති බව ආශ්වයා යැ, ඇවත, අද්භූත යැ. කිසේ යැ යත් : ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ජාති ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු නම් ඇති වූහ ' යි කියා ද ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ගොත් ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු සිල් ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු දහම් ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ප්‍රභූ ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු විහරණ ඇති වූහ ' යි කියා ද, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙසේ විමුක්ත වූහ ' යි කියා ද, දත්ත ' යි.

මෙසේ කී කල්හි, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ ඒ භික්ෂූන් හට මෙසේ කීහ : ඇවැත්නි, තරාගතවරයෝ ආශ්වයා ද වෙති, ආශ්වයාධර්ම සමන්වාගත ද වෙති. ඇවැත්නි, තරාගතවරයෝ අද්භූත ද වෙති, අද්භූතධර්ම සමන්වාගත ද වෙත් යයි.

ඒ භික්ෂූන් ගේ මේ අතුරු කරාව කොට අධාල වෙයි. එසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිසලනින් තැහිසිටි සේක් උච්චන්තල කරා වැඩී සේක. වැඩ පැත්වූ අස්නෙහි හුන් සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහිඳ සඟුන් ඇමතු සේක :

මහණෙනි, දැන් මා එන්නට පළමුව කීනම් කරායෙකින් යුක්ත ව රැස්ව හුන්නහුද ? තොප ගේ කීනම් අතුරු කරාවක් කොට අධාල වී ද ' යි, පුළුවන් සේක.

වහන්ස, මෙහි පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණු උච්චන්තල රැස්වූ හුන් අප ගේ මේ අතුරු කරාව උපත : ' ඇවැත්නි, ආශ්වයා යැ . . . ඒ භාග්‍යවත්හු මෙසේ විමුක්ත වූහ ' යි කියා යි. වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් අනාද තෙරණුවෝ අපට තෙල කීහ : ' ඇවැත්නි, තරාගතවරයෝ ආශ්වයා වූවාහු ද ආශ්වයාධර්මසමන්වාගත වූවාහු ද වෙති. ඇවැත්නි, තරාගතවරයෝ අද්භූත වූවාහු ද අද්භූතධර්මසමන්වාගත වූවාහු ද වෙත් ' යයි. වහන්ස, මේ අප ගේ කොට අධාල වූ අතුරු කරාව වී. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුප්‍රාප්ත සේකැ ' යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් ඇමතු සේක : " ආනන්දය, එහෙයින් තරාගතයන් ගේ ආශ්වයා අද්භූතධර්මයෝ තොපට අධිමාත්‍ර ව වැටුණෙත්ව " යි, වදන.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසත්තො තුසිතං කායං උපපජ්ජති යමපි භනෙන්, සතො සමපජානො බොධිසත්තො තුසිතං කායං උපපජ්ජති. ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසත්තො තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසිති. යමපි භනෙන් සතො සමපජානො බොධිසත්තො තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසි. ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : සාවතාසුකං ආනන්ද, බොධිසත්තො තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසිති. යමපි භනෙන්, සාවතාසුකං බොධිසත්තො තුසිතෙ කායෙ අට්ඨාසි. ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : සතො සමපජානො ආනන්ද, බොධිසත්තො තුසිතං කායං චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමිති. යමපි භනෙන්, සතො සමපජානො බොධිසත්තො තුසිතං කායං චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමි, ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො තුසිතං කායං චචිත්තා මාතුකුච්ඡං ඔක්කමි. අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහමකෙ සසාමණ්ඩ්‍රාගමණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අපමාණො උළාරෙ ඔහාසො ලොකෙ පාතු-භවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකනන්රිකා අකා අසංවුතා අකුකාර අකුකාරතිමිසා, යත්ථමෙ චන්දිමසුරියා ඵලං-මහිද්ධිකා ඵලංමහානුභාවා ආභාය නානුභොනති තත්ථපි අපමාණො උළාරෙ ඔහාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානු-භාවං. යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤා-මඤ්ඤං සඤ්ජානන්ති : අඤ්ඤාපි කිර හො සන්ති සත්තා ඉවුපපන්නාති. අයඤ්ච දසසහස්සි ලොකධාතු සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අපමාණො ච උළාරෙ ඔහාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවන්ති. යමපි භනෙන්, -පෙ-ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙන්, භගවතො සුතං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡං ඔක්කමෙන්තො හොති. චත්තාරෙ නං දෙවපුත්තා¹ චතුර්දිසං ආරක්ඛාය උපගච්ඡන්ති : මා නං බො බොධි-සත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මත්තස්ස වා අමත්තස්ස වා කොපි වා විහෙරෙයිති². යමපි භනෙන්, -පෙ-ඉදම්භං භනෙන්, භගවතො අව්චරියං අබ්භුතධම්මං ධාරෙමි.

1. උපපජ්ජමානො ආනන්ද - PTS.
2. චත්තාරෙ දෙවපුත්තා - මජ්ඣිම, පිට්.
3. විහෙයිති - සා:

වහන්ස, මා විසින් තෙල කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්මුඛයෙහි අසන ලද, සම්මුඛයෙහි පිළිගන්නා ලද : ‘ආනන්දය, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සමාග්ග්‍යන ඇති ව තුසිකයට එළඹුණහ’ යි. වහන්ස, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව තුසිකයට එළඹුණහ’ යන යමක් ඇද්ද, වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද, “ආනන්දය, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව තුසිකයෙහි සිටියහ” යි. වහන්ස, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව තුසිකයෙහි සිටියහ, යන යමක් ඇද්ද, වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ආනන්දය, බෝසත්හු ආයු ඇති තාක් තුසිකයෙහි සිටියහ” යි. වහන්ස, බෝසත්හු ආයු ඇති තාක් තුසිකයෙහි සිටියහ’ යන යමක් ඇද්ද, වහන්ස මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ආනන්දය, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව තුසිකයෙන් සැව මවකුස පිළියද ගත්හ” යි. වහන්ස, බෝසත්හු ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති ව තුසිකයෙන් සැව මවකුස පිළියද ගත්හ’ යන යමක් ඇද්ද, වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් තුසිකයෙන් සැව මවකුස පිළියද ගත්තේ වෙද, එකල මරුන් සහිත බහුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලොකයෙහි මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි දෙවියන්ගේ දෙවානුභාව ඉක්මැගෙන ම අප්‍රමාණ වූ උදර වූ අවභාසයෙක් පහළ වෙයි” ‘නිත්‍යාවිච්ඡේදය වූ අසංචාය වූ අත්ඛකාර වූ සනාත්ඛකාර ඇති යම් ලොකාන්තරික නිරය කෙනෙක් ඇද්ද, යම් නිරයෙක මෙසේ මහත් සෘද්ධි ඇති මහත් අනුභාව ඇති මේ සද්දේරු දෙදෙනා පවා සිය එළියෙන් වළඳ නො කෙරෙත් ද, එබඳු ඒ ලොකාන්තරිකයෙහි ද දෙවියන්ගේ දෙවානුභාව ඉක්මැගෙන ම නො පමණ උදර එළියෙක් ලොකයෙහි පහළ වෙයි’. ඒ නිරයී යම් සත්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු ද, ඒ සත්හු ද ඒ එළියෙන් ‘මෙහි උපන් අත්‍යා සත්ත්වයෝත් ඇති’ යි උනුත් හඳුනාගනිත්. මේ දශසහස්‍රී ලොකධාතුව ද කම්පිත වෙයි, ප්‍රකර්ෂයෙන් කම්පිත වෙයි, වෙසෙසින් වෙවුළයි. දෙවියන්ගේ දෙවානුභාව ඉක්මැ ගෙන ම අප්‍රමාණ වූ උදර වූ අවභාසයෙක් ලොකයෙහි පහළ වෙයි” ඇයිණ. වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මවකුස පිළියද ගත්තේ වෙද, එකල මිනිසෙක් වෙවයි නො මිනිසෙක් වෙව’ යි කිසිවෙක් ඒ බෝසත් හෝ බෝසත්මව හෝ නභමක් පෙළාව’ යි සත්ථවරම් දෙවිපුත්තු සිවුදිග ආරක්ෂා පිණිස ඔහු කරා පැමිණෙති.” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕක්කනෙතො භොති. පකතියා පිලවතී බොධිසත්තමානා භොති. විරතා පාණානිපානා, විරතා අදින්නාදුනා, විරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, විරතා මුසාවාදා, විරතා සුරුමෙරයමිජ්ජපමාදව්ඤානාති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕක්කනෙතො භොති. න බොධිසත්තමානු පුරිසෙසු මානසං උපපජ්ජති කාමගුණ්ණපසංහිතං. අනතික්කමනීයා ච බොධිසත්තමානා භොති කෙනචී පුරිසෙත රත්තවිත්තෙතාති. යමපි භනෙත,—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕක්කනෙතො භොති. ලාභිනී බොධිසත්තමානා භොති පඤ්චන්තං කාමගුණානං. සා පඤ්චති කාමගුණෙති සමපට්ඨා සමබ්බිග්ගා පරිචාරෙතී'ති. යමපි භනෙත,—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕක්කනෙතො භොති. න බොධිසත්තමානු කොච්ඡෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමානා භොති අකිලන්තකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමානා තිරේකුච්ඡිගතං පසානති සබ්බබ්හපච්චිබ්භං අභිනිජ්ඣං. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, මණ්ඤ්චෙචරියො සුභො ජාතිමා අව්චංසො සුපරිකම්මකතො. තත්‍රාසානු සුත්තං ආවුතං නිලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඕද්‍යං වා පණ්ඩුසුත්තං වා. තමෙතං චක්ඛුමා පුරිසො භජෙථ කරිනි; පච්චිවෙකෙකය්‍ය : අයං බො මණ්ඤ්චෙචරියො සුභො ජාතිමා අව්චංසො සුපරිකම්මකතො. තත්‍රිදං සුත්තං ආවුතං නිලං වා පිතං වා ලොභිතං වා ඕද්‍යං වා පණ්ඩුසුත්තං වාති. ඵවමෙව බො ආනන්ද, යද්ද බොධිසත්තො මානුකුච්ඡිං ඕක්කනෙතො භොති. න බොධිසත්තමානු කොච්ඡෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමානා භොති අකිලන්තකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමානා තිරේකුච්ඡිගතං පසානති සබ්බබ්හපච්චිබ්භං අභිනිජ්ඣංයති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : සත්තාභජාතෙ ආනන්ද, බොධිසත්තො බොධිසත්තමානා කාලං කරෙතී. කුසිතං කායං උපපජ්ජති'ති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමුත්ඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ඛා පටිග්ගහිතං : යථා බො පනානන්ද අඤ්ඤා ඉප්පිකා නච වා දුත වා මාසෙ ගම්‍හං කුච්ඡිනා පරිහරිනි; විජායතී. න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමානා විජායතී. දසෙව මාසානි බොධිසත්තං බොධිසත්තමානා කුච්ඡිනා පරිහරිනි; විජායතී'ති. යමපි භනෙත—පෙ—ඉදමපාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ හමුවෙහි තෙල අසන ලද, හමුවෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මව්කුස පිළිසඳ ගනී ද, එකල බෝසත් මව පියවින් සිල්වත් වෙයි, පණ්ඩායෙන් දුරු වෙයි, අධිනාදනින් දුරු වෙයි, කාමයෙහි මිසභසරින් දුරු වෙයි, මුසවායෙන් දුරු වෙයි, මහාප්‍රමාදස්ථාන වූ රහමෙරින් දුරු වෙයි " වහන්ස මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමුවෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මව්කුස පිළිසඳ ගනී ද, එකල බෝසත් මව ගේ කාමභූෂණාපසංහිත සිතෙක් පුරුෂයන් කෙරෙහි නූපදනේ ය, රාගයෙන් රත් සිතැති යම් මැ පුරුෂයකු විසින් බෝසත්මව අනාභිකුමණිය ද වෙයි " වහන්ස, මම . . . භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මව්කුස පිළිසඳ ගනී ද, එකල බෝසත්මව පස්කම්භුණු ලබනසුලු වෙයි. ඒ පස්කම්භුණයෙන් සමර්පිත ව සමන්විත ව ඉදුරන් පිනවයි " වහන්ස, . . . මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මව්කුස පිළිසඳ ගනී ද, එකල බෝසත්මවට කිසිදු ආබාධයෙක් නූපදනේ ය. බෝසත්මව නො කලකුළු කය ඇති ව සුවිතී වෙයි, බෝසත්මව බෝසතු ද කුසකුළ සිටියහු හැම අභපසභ ඇතියහු නුහුනු ඉදුරන් ඇතියහු දක්නී ය. ආනන්දය, යම්පරිදි භූත වූ ජාතිමත් වූ අෂ්වාංශ වූ මොනොවට පිරියම් කළ වෙරළමණෙක් වේ ද, එහි නිල් වූ හෝ කසාවන් වූ හෝ ලේවන් වූ හෝ සුදු වූ හෝ පඩුවන් වූ හෝ හුයෙක් අවුණන ලද ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් තෙල හුය අතෙහි ලා බලා නම් මේ වෙරළමණ භූත යැ, ජාතිමත් යැ, අෂ්වාංශ යැ, සුපරිකර්මකාශ ද වෙයි. එහි නිල්වන් හෝ කසාවන් හෝ ලෙහෙවන් හෝ සුදු වූ හෝ පඩුවන් හෝ මේ හුයෙක් අවුණන ලද ' යි දක්නේ වේ ද, ආනන්දය, එපරිදි මැ යම් කලෙක බෝසත් මව්කුස පිළිසඳ ගනී ද, එකල බෝසත්මවට කිසිදු ආබාධයෙක් නූපදනේ ය. බෝසත්මව ක්ලාන්ත නො වූ කය ඇති ව සුවිත ව සිටුනී ය. බෝසත්මව බෝසතු ද කුසකුළ සිටියහු අභපසභ ඇතියහු නුහුනු ඉදුරන් ඇතියහු දක්නී යයි. වහන්ස, මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ හමුවෙහි තෙල අසන ලද, හමුවෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, බෝසතුන් උපන් සත්වනද බෝසත්මව කල්‍යාණික කෙරෙයි, කුසිකයට එළෙඹෙයි " වහන්ස, . . . මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ හමුවෙහි තෙල අසන ලද, හමුවෙහි පිළිගන්නා ලද : " ආනන්දය, යම්කලෙක අනාගත ස්ත්‍රීහු නවමසක් හෝ දසමසක් හෝ දරුගති කුසින් ධරාසිට ප්‍රසව කෙරෙත් ද, එසේ බෝසත්මව බෝසතුන් ප්‍රසව නො කෙරේ. බෝසත්මව දසමසක් ම බෝසතුන් කුසින් ධරාසිට ප්‍රසව කෙරෙයි." වහන්ස, . . . මම භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වාසී අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං :
යථා බො පනානං, අඤ්ඤා ඉතිකා නිසිත්තා වා නිපත්තා වා විජායන්ති.
න භෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමානා විජායන්ති. සිත්වා බො බොධි-
සත්තං බොධිසත්තමානා විජායන්ති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමාසං
භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං :
යද්ද ආනං, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිකා නිකම්මති, දෙව් නං පඨමං
පටිඤ්ඤානං, පච්ඡා මනුස්සාති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමාසං
භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං :
යද්ද ආනං, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිකා නිකම්මති අපානෙතා ව
බොධිසත්තො පඨමං භෙති. චත්තාරෙ නං දෙවපුත්තා පටිඤ්ඤානං
මාතු පුරතො ධරෙතති : 'අත්තමානා දෙව් භෙති, මහෙසකෙතා තෙ
පුත්තො උපපත්තා'ති. යමපි භනෙත-පෙ-ඉදමාසං භනෙත, භගවතො
අවුත්තං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං :
යද්ද ආනං, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිකා නිකම්මති, විසදෙව නිකම්මති
අමකම්මතො උද්දෙන¹ අමකම්මතො සෙවෙන, අමකම්මතො රුහිරෙන,
අමකම්මතො කෙනවි අසුචිනා සුඤ්ඤා විසදෙ. සෙය්‍යථාපි ආනං,
මණිරතනං කාසිකෙ වජ්ඣ නිකම්මතං, නෙව මණිරතනං කාසිකං වජ්ඣ
මකෙති. නාපි කාසිකං වජ්ඣ මණිරතනං මකෙති. තං කිසං හෙතු :
උභික්ඛා සුඤ්ඤා. එවමෙව බො ආනං, යද්ද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිකා
නිකම්මති, විසදෙව නිකම්මති අමකම්මතො උද්දෙන අමකම්මතො සෙවෙන
අමකම්මතො රුහිරෙන අමකම්මතො කෙනවි අසුචිනා සුඤ්ඤා විසදෙති.
යමපි භනෙත පෙ-ඉදමාසං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්බුතධම්මං
ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං : යද්ද
ආනං, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිකා නිකම්මති. දෙව උදකස්ස ධාර
අත්තලිකා, පාතුභවන්ති එකා සිත්තං එකා උඤ්ඤා, සෙන
බොධිසත්තස්ස උදකස්ස වං කෙතති² මාතු වාති. යමපි භනෙත -පෙ-
ඉදමාසං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

සමමුඛා මෙතං භනෙත, භගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානං :
සමාසි ජාතො ආනං, බොධිසත්තො සමෙති පාදෙති පඨමං පටිඨාසිනා
උත්තරාසිනා සත්තපදවිහාරෙන භවති. සෙනමති ජනෙන
අනුභවමානො³ සබ්බා ව දිසා විලොකෙති ආසනං ව වාටං හාසති :
'අඤ්ඤාභවමි ලොකස්ස, සෙවෙඤ්ඤාභවමි ලොකස්ස, ජෙවෙඤ්ඤාභවමි
ලොකස්ස, අසමානමාජාති, නඤ්ඤාති පුනබ්බවො'ති. යමපි භනෙත -පෙ-
ඉදමාසං භනෙත, භගවතො අවුත්තං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමි.

1 උද්දෙන - මජ්ඣං.

2 කරොති - ස්‍යා.

3 {අනුභවමානො - PTS.
{අනුබ්‍යාසිතො - සිද්ධි, මජ්ඣං.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් සෙසු ස්ත්‍රීහු හුන්නාහු හෝ භොක්තෘහු හෝ ප්‍රසව කෙරෙත් ද, එසේ බෝසත්වට බෝසතුන් ප්‍රසව නො කෙරෙයි. බෝසත් වට සිටියා මැ බෝසතුන් ප්‍රසව කෙරෙයි ” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් දිනෙක බෝසත් මවකුසින් නික්මේ ද, එකල දෙවියෝ පළමු ඔහු පිළිගනිති, පසුව මිනිස්සු පිළිගනිති.” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මවකුසින් බිහි වේ ද, එ බෝසත් පොළොවට නො පැමිණියේ මැ වෙයි, සිව්දෙව්පුත්තු ඔහු පිළිගෙන මව පෙරට තබති. දෙවිය, සතොස්වා, මහෙශාකාස පිතෙක් කිට උපතැ ” යි. වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් දිනෙක බෝසත් මවකුසින් බිහි වේ ද, එකල වීශ්‍ය ව මැ බිහි වෙයි. දියෙන් නො වැකුණේ සෙමෙන් නො වැකුණේ ලෙහෙයෙන් නො වැකුණේ කිසිදු අසුවියෙකින් නො වැකුණේ ශුද්ධ ව වීශ්‍ය ව බිහිවෙයි. ආනන්දය, යම් පරිදි කසිවතෙක බහාලූ මිණිරුවතෙක් වේ ද, ඒ මිණිරුවන කසිවත් නො මකා ද, කසිවත් ද මිණිරුවන නො මකා ද, එ කවර හෙයින් යත් : දෙදෙනා ශුද්ධ හෙයින්. ආනන්දය, එපරිදි මැ යම් කලෙක බෝසත් මවකුසින් බිහි වේ ද, වීශ්‍ය ව මැ නික්මෙයි, දියෙන් නො වැකුණේ සෙමෙන් නො වැකුණේ ලෙහෙයෙන් නො වැකුණේ කිසිදු අසුවියෙකින් නො වැකුණේ ශුද්ධ ව වීශ්‍ය ව බිහි වෙයි.” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මවකුසින් බිහි වේ ද, එකල දෙ දියදහර කෙනෙක් අභසින් පහළ වෙති. ඡිත එකෙක, උෂ්ණ එකෙකැ ” යි. එයින් බෝසත් හට ද, බෝසත්වට ද දියකිස කෙරෙයි.” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමියෙහි තෙල අසන ලද, හමියෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, උපන් ඇසිල්ලෙහි බෝසත් සමපාදයෙන් බිමැ සිට උත්තරදිශාහිමුව ව සත්පියවරින් යෙයි. සේසත් ධරන කල්හි හැම දික් ඔබෑ මොබෑ බලයි. අභිත බස් බෙණෙයි, ‘ මම ලොවට අග්‍රයෙමි, මම ලොවට ශ්‍රේෂ්ඨයෙමි, මම ලොවට රොෂ්ඨයෙමි. මේ අන්තිම ජාති යැ, දැන් පුනර්භවයෙක් නැතැ ” යි. වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සමුත්ථා මෙතං භනෙත, භගවතො සුතං, සමුත්ථා පටිඤ්ඤානං : යද්ද ආනන්ද, බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා නික්කමති. අථ සද්දෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සසසමණවුහමණීයා පජාය සද්දෙව- මනුස්සාය අප්පමාණො උළාරෙ ඕහාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකනතරිකා අභා අසංවුතා අක්කිකාර අක්කිකාරතිමිසා, යත්ථපිමෙ චන්ද්‍රිමසුරියා එවං මහිදානිකා එවං මහානුභාවා ආභාය නානුභොනති. තත්ථපි අප්පමාණො උළාරෙ ඕහාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං, යෙපි තත්ථ සත්තා උපපන්නා, තෙපි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ජානනති: අඤ්ඤාපි කීර හො සනති සත්තා ඉබ්බපපන්නාති. අයඤ්ච දසසහස්සි ලොකධාතු සබ්බමපති, සමපකමපති, සමවෙධති. අප්පමාණො ච උළාරෙ ඕහාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙව දෙවානං දෙවානුභාවනති. යමපි භනෙත -පෙ- ඉදම්පාභං භනෙත, භගවතො අව්චරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

තසමාතිහ නිං ආනන්ද, ඉදම්පි තථාගතස්ස අව්චරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙති. ඉධානන්ද, තථාගතස්ස විදිතා වේදනා උප්පජ්ජනති. විදිතා උපට්ඨහනති. විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡනති. විදිතා සඤ්ඤා උප්පජ්ජනති -පෙ- විදිතා විතක්කා උප්පජ්ජනති. විදිතා උපට්ඨහනති. විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡනති. ඉදම්පි ඛො නිං ආනන්ද, තථාගතස්ස අව්චරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

යමපි භනෙත, භගවතො විදිතා වේදනා උප්පජ්ජනති, විදිතා උපට්ඨහනති, විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡනති, විදිතා සඤ්ඤා -පෙ- විදිතා විතක්කා උප්පජ්ජනති, විදිතා උපට්ඨහනති, විදිතා අබ්බත්ථං ගච්ඡනති. ඉදම්පාභං භනෙත භගවතො අව්චරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙමිති.

ඉදම්වොචි අයස්මා ආනන්දො, සම්නුඤ්ඤා සත්ථා අභොසි. අත්තමනා ච තෙ හික්ඛු අයස්මතො ආනන්දස්ස භාසිතං අභිනන්තති.

අව්චරියබහුත සුත්තං නතියං.

වහන්ස, මා විසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ හමුවෙහි තෙල අසන ලද, හමුවෙහි පිළිගන්නා ලද : “ ආනන්දය, යම් කලෙක බෝසත් මව්කුසින් බිහි වේ ද, එකල මරුන් සහිත බමුන් සහිත දෙවියන් සහිත ලොකයෙහි ශ්‍රමණාත්මණයන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැගෙන මැ අප්‍රමාණ උදර අවභාසයෙක් පහළ වෙයි. මෙසේ මහත් ඉහු ඇති මහත් අනුභාව ඇති මේ සඳහිරුහු ද එළිය නො කළ හෙත විවෘත වූ අසංවෘත වූ අදුරු වූ ගතඅදුරින් වැසුණු යම් ලොකාන්තරික නිරය කෙනෙක් ඇද්ද, එහි දු දෙවියන්ගේ දෙවානුභාව ඉක්මැගෙන මැ අප්‍රමාණ උදර අවභාසයෙක් ලොකයෙහි පහළ වෙයි. එහි යම් සත්ත්ව කෙනෙක් උපත්තු ද, ඔහුත් ඒ එළියෙන් උනුත් හැඳින අත්‍යා සත්ත්වයෝත් මෙහි උපත්ත ‘ යි දනිති. මේ දශසහස්‍රී ලොකධාතු ද කම්පිත වෙයි, වෙසෙසින් කම්පිත වෙයි, වෙසෙසින් වෙවුළයි, දෙවියන්ගේ දෙවානුභාව ඉක්මැගෙන මැ අප්‍රමාණ උදර අවභාසයෙක් පහළ වෙයි.” වහන්ස, . . . මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරමි.

ආනන්දය, එහෙයින් තෙපි තපාගතයන්ගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරව : ‘ ආනන්දය, තපාගතයන් වහන්සේට ප්‍රකට වූවාහු වෙදනා උපදිති. විදිත ව වටහති, විදිත ව අස්තයට යෙති, විදිත ව සංඤ්චෝ උපදිති, . . . විදිත ව විතර්කයෝ උපදිති, විදිත ව අස්තයට යෙත්. ආනන්දය තෙපි තපාගතයන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්මය ද ධරව.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට විදිත ව වෙදනාවෝ උපදිත් ද, විදිත ව වටහත් ද, විදිත ව අස්තයට යෙත් ද, විදිත ව සංඤ්චෝ . . . විදිත ව විතර්කයෝ උපදිත් ද, විදිත ව වටහත් ද, විදිත ව අස්තයට යෙත් ද, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ආශ්වයා “ අද්භූත ධර්මය ද ධරමි ” යි සැලකළෝ.

ආයුෂ්මත් ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේ මෙය සැලකළහ : ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුදත් සේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් ආනන්ද ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිමුඛ ව පිළිගත්හ ය.

තුන් වැනි අවජරියබහුත සුත්ත යි.

3. 3. 4

බකකුල සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං ආයස්මා බකකුලො¹ රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤානිවාසෙ. අථ ඛො අවේලකස්සපො² ආයස්මතො බකකුලස්ස³ පුරාණගිහිසභායො යෙනායස්මා බකකුලො¹ තෙහුපසඛකම්. උපසඛකම්නා ආයස්මතා බකකුලෙන සද්ධිං සමොද්දි. සමොදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙණා එකමන්තං නිසිද්දි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අවේලකස්සපො³ ආයස්මන්තං බකකුලං එතදවොච :

කීවරිං පබ්බජිතොසි, ආවුසො බකකුලාති :

අසිති මෙ ආවුසො, වස්සානි පබ්බජිතස්සාති.

ඉමෙහි පන තෙ ආවුසො බකකුල, අසිතියා වස්සෙහි කතිකතතො මෙට්ඨනො ධම්මො පතිසෙවිතොති :

න ඛො මං ආවුසො කස්සප, එවං පුච්ඡිතබ්බං : ‘ඉමෙහි පන තෙ ආවුසො බකකුල, අසිතියා වස්සෙහි කතිකතතො මෙට්ඨනො ධම්මො පතිසෙවිතො’ති. එවිඤ්ඤා ඛො මං ආවුසො කස්සප, පුච්ඡිතබ්බං : ‘ඉමෙහි පන තෙ ආවුසො බකකුල, අසිතියා වස්සෙහි කතිකතතො කාමසඤ්ඤා උපන්නපුබ්බො’ති.

ඉමෙහි පන තෙ ආවුසො, බකකුල, අසිතියා වස්සෙහි කතිකතතො කාමසඤ්ඤා උපන්නපුබ්බාති.

අසිති මෙ ආවුසො කස්සප, වස්සානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි කාමසඤ්ඤා උපන්නපුබ්බං.

යමපායස්මා බකකුලො අසිතියා වස්සෙහි නාහිජානාති කාමසඤ්ඤා උපන්නපුබ්බං, ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අවජරියං අබ්බත-ධම්මං ධාරෙම.

අසිති මෙ ආවුසො, වස්සානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි බ්‍යාපාද-සඤ්ඤාං-පෙ-විහිංසාසඤ්ඤා උපන්නපුබ්බං.

යමපායස්මා බකකුලො අසිතියා වස්සෙහි නාහිජානාති විහිංසා-සඤ්ඤා උපන්නපුබ්බං, ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අවජරියං අබ්බතධම්මං ධාරෙම.

අසිති මෙ ආවුසො, වස්සානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි කාම-විතක්කං උපන්නපුබ්බං, යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසිති මෙ ආවුසො, වස්සානි පබ්බජිතස්ස නාහිජානාමි බ්‍යාපාද-විතක්කං-පෙ-විහිංසාවිතක්කං උපන්නපුබ්බං, යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

1. බකකුලො - මජ්ඣං

2. අවේලො කස්සපො - ස්‍යා.

3. බකකුලස්ස - මජ්ඣං.

3. 3. 4

බක්කුල සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි ආයුෂ්මත් බක්කුලස්ථවිරයන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලන්දකතිවාස නම් වෙළඳවනයෙහි වැඩවසන සේක. එසඳ අවෙලකස්සප නුවට ආයුෂ්මත් බක්කුලස්ථවිරයන් වහන්සේ ගේ පැරණි ගිහි යහළුවකු වූයේ ආයුෂ්මත් බක්කුලස්ථවිරයන් වහන්සේ කරා එළැඹිණ. එළැඹූ ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් හා සමග සතුටු විය. සම්මොදනයට නිසි සිහිකරනට නිසි කථා කොට නිමවා එකත්පස් වූ හින. එකත්පස් වූ හුන් අසෙලකසුබු නුවට ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන්ට තෙල කී :

ඇවැත්නි, බක්කුලයෙනි, පැවිදි වූ කොතෙක් දිගුකල් ඇතියාව ?

ඇවැත්නි, පැවිදි වන් මට අසුභවුරුද්දෙක.

ඇවැත්නි, බක්කුලයෙනි, තොප විසින් මේ අසුභයින් කොතෙක් වර මෙවුන්දම් සෙවුනා ලද ද ?

ඇවැත්නි, ' ඇවැත්නි බක්කුලයෙනි, තොප විසින් මේ අසුභයින් කොතෙක් වර මෙවුන්දම් සෙවුනා ලද ද ' යි මෙසේ මා නො පුළුවන්සේ යැ, ඇවැත්නි, ' ඇවැත්නි බක්කුලයෙනි, මේ අසුභයින් කොතෙක්වර කාමසංඤ උපන් වීරු ද ' යි මෙසේ මා පුළුවන්සේ ය.

" ඇවැත්නි බක්කුලයෙනි, මේ අසුභයින් කොතෙක් වර තොපට කාමසංඤ උපන්වීරු ඇද්ද " යි.

ඇවැත්නි, පැවිදි වූ මට අසුභයෙක. උපන්වීරු කාමසංඤ සිහි කොට නො දන්මි.

ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අසුභයෙකින් උපන්වීරු කාමසංඤ සිහි කොට නො දනිති ' යි යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයාඪී අද්දහන ධර්ම යයි ධරමහ.

ඇවැත්නි, පැවිදි වූ මට අසුභයෙක. උපන් වීරු ව්‍යාපාදසංඤ . . . විභිංසාසංඤ නො දන්මි.

ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අසුභයෙකින් උපන්වීරු විභිංසාසංඤ නො දනිති ' යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයාඪී අද්දහන ධර්ම යයි ධරමහ.

ඇවැත්නි, පැවිදි වූ මට අසුභයෙක. උපන්වීරු කාමචිතර්ක නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ඇවැත්නි, පැවිදි වූ මට අසුභයෙක. උපන්වීරු ව්‍යාපාදචිතර්ක . . . විභිංසාචිතර්ක නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ගහපති-
විවරං සාදිතා. යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි සන්තො විවරං ඡිජිතා. යමපායස්මා-පෙ-
ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සුඵයා
විවරං සිබ්බිතා. යමපායස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති මෙ-පෙ-නාහිජානාමි රජතෙන විවරං රජිතා. යමපායස්මා-
පෙ-ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි කසිනො¹ විවරං සිබ්බිතා. යමපායස්මා-පෙ-
ධාරෙම.

අසීති-පෙ-නාහිජානාමි සමුග්ගචාරී විවරකමෙම බ්‍යාපාරිතා² යමපා-
යස්මා-පෙ-ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො -පෙ- නිමිත්තනං සාදිතා. යමපායස්මා -පෙ-
ධාරෙම.

අසීති මෙ -පෙ- නාහිජානාමි ඵවරුපං චිත්තං උප්පන්නප්‍රබ්බං : අහො-
වත මං කොපි නිමිත්තෙනාසාති. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති -පෙ- නාහිජානාමි අන්තර්ගරෙ නිසිදිතා. යමපායස්මා -පෙ-
අන්තර්ගරෙ නිසිදිතා. ඉදමපි මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං
අබ්‍යුත්තමමං ධාරෙම.

අසීති —පෙ— නාහිජානාමි අන්තර්ගරෙ භුඤ්ජිතා. යමපායස්මා
බකකුලො අසීතියා වස්සෙති නාහිජානාති අන්තර්ගරෙ භුඤ්ජිතා. ඉදමපි
මයං ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්‍යුත්තමමං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි මානුගාමස්ස
අනුබ්‍යඤ්ඤාසො නිමිත්තං ගහෙතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො -පෙ- මානුගාමස්ස ධමමං දෙසිතා, අන්තමසො
වතුපදමපි ගාථං. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හික්ඛුණ්ණපස්සයං
උපසඬ්ඛමිතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හික්ඛුණ්ණියා
ධමමං දෙසිතා -පෙ- නාහිජානාමි සික්ඛමානාය ධමමං දෙසිතා. -පෙ-
නාහිජානාමි සාමණේරියා ධමමං දෙසිතා. යමපායස්මා බකකුලො අසීතියා
වස්සෙති නාහිජානාති සාමණේරියා ධමමං දෙසිතා. ඉදමපි මයං
ආයස්මතො බකකුලස්ස අච්ඡරියං අබ්‍යුත්තමමං ධාරෙම.

අසීති මෙ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි පබ්බාජේතා,
-පෙ- නාහිජානාමි උපසමාදේතා -පෙ- නාහිජානාමි නිස්සයං දුතා -පෙ-
නාහිජානාමි සාමණේරං උපධිංපෙතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

1. කපිනෙ - මජ්ඣං.

2. සමුග්ගචාරීනං විවරකමෙම විචාරිතා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. ගැහැවි සිවුරු ඉවසුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති . . . අසුවසෙක. ශස්ත්‍රයෙන් සිවුරුපිළි සිඳැලුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. හිදින් සිවුරු මැසුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. රඳනින් සිවුරු රැළුයෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ, . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. කසීනයෙහිලා සිවුරු මැසුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. සමුම්සරහු සිවුරුකම්හි මෙහෙයුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. නිමන්ත්‍රණ ඉවසුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. යමෙක් මා නිමන්ත්‍රණ කළේ නම් මැනැවැ 'යි මෙබඳු සිතක් උපන්විණි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. අන්තර්සරයෙහි හුන්නෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අන්තර්සරයෙහි හුන්නා නො දනිති යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන්ගේ ආශ්වයා අද්දහ ධර්ම යයි ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. අන්තර්සරයෙහි වැළඳුයෙමි නො දන්මි, 'ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අසුවසෙකින් අනන්තර්සරයෙහි වැළඳුවාහු නො දනිති ' යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්දහ ධර්ම යයි ධරමහ.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. අනුවාඤ්ඡන වශයෙන් මාගමක ගේ නිමිති ගත්තෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, . . . අසුවසෙක. මාගමකට යටතින් සිව්පැදි ගසක් පමණකුදු දහමක් දෙසුයෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. මෙහෙණවරකට ගියෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. මෙහෙණකට දහම් දෙසුයෙමි නො දන්මි, . . . සික්ඛමානාවකට දහම් දෙසුයෙමි නො දන්මි, . . . හෙරැණියකට දහම් දෙසුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අසුවසෙකින් හෙරැණියකට දහම් දෙසුවාහු නො දනිති ' යි යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්දහ ධර්ම යයි ධරමහ.

ආවුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. පැවිදි කරවුයෙමි නො දන්මි, . . . උපසපන් කරවුයෙමි නො දන්මි, . . . නිස දුන්නෙමි නො දන්මි, . . . හෙරැණකු ලවා උවටන් කරවුයෙමි නො දන්මි. ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරමහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අසීති මේ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ජනනාභරෙ නභාසිතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි චුණ්ණෙන නභාසිතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සමුග්ගචාරි ගත්තපරිකමෙම ව්‍යාපාරිතා¹ යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ආබාධං උපත්තප්පබ්බං අත්තමසො ගඤ්ඤනමිත්තමපි. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි හෙසජ්ජං පරිහරිතා² අත්තමසො හරිතකිංචිකමපි. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාම අපසෙසනකං අපසෙසනා³ යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි සෙය්‍යං කපෙපතා. යමපායස්මා -පෙ- ධාරෙම.

අසීති මේ ආවුසො, වසානි පබ්බජිතස්ස, නාහිජානාමි ශාමන්ත-සෙනාසනෙ වසාං උපගන්තා. යමපායස්මා බ්බකුලො අසීතිසා වසෙසති නාහිජානාති ශාමන්තසෙනාසනෙ වසාං උපගන්තා. ඉදමපි මයං ආයස්මතො බ්බකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්බතඛමමං ධාරෙම.

සත්තාහමෙව ඛො අහං ආවුසො, සරණො රට්ඨපිණ්ඨං භුඤ්ජිං. අථ අට්ඨමිමං අඤ්ඤා උදපාදි. යමපායස්මා බ්බකුලො සත්තාහමෙව සරණො රට්ඨපිණ්ඨං භුඤ්ජි, අථ අට්ඨමිමං අඤ්ඤා උදපාදි. ඉදමපි මයං ආයස්මතො බ්බකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්බතඛමමං ධාරෙම.

ලභෙය්‍යාහං ආවුසො බ්බකුල, ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යං උපසම්පදනාති.

අලුත් ඛො අවේලකස්සපො ඉමස්මිං ධම්මවිනයෙ පබ්බජ්ජං, අලුත් උපසම්පදං. අචීරුපසම්පන්නො ඛො පනායස්මා කස්සපො එකො වූපකට්ඨා අපමන්නො ආතාපි පතිත්තො විහරන්නො න චිරස්සෙව යස්සන්ඨා කුලප්පතො සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජනාති. තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤා සම්මිකනා උපසම්පජ්ජ විහාසි. ඛිණං ජාති, වූසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායාති අබ්බඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරෙ ඛො පනායස්මා කස්සපො අරහතං අහොසි.

1. විචාරිතා - මජ්ඣං.
2. උපහරිතා - මජ්ඣං.
3. අපසෙසනා - සීමු, මජ්ඣං.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. ගිහිභල්ගෙහි ස්නානය කෙළෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. (කොසඛආදි) සුණ්ඤ්ඤයෙන් ස්නානය කෙළෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. සක්කුමසරුන් සිරුරුපිරියමිහි යෙදවුයෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. යටත්පිරිසෙයින් දෙනක තනයෙන් කිරිපිහිරක් දෝනා කල්මතු දු ආබාධයක් උපන්වීරු නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. යටත් පිරිසෙයින් අරථකඩකුදු බෙහෙදක් පරිහරණය කෙළෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. අපග්‍රයණයෙක පිට ඵලවූයෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. ශයනය කෙළෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ . . . ධරම්හ.

ආචුත්ති, පැවිදි වූ මට අසුවසෙක. ග්‍රාමාන්ත සෙනස්තෙහි වස් ඵලැබියෙමි නො දන්මි, ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ අසුවසෙකින් ග්‍රාමාන්තශයනාසනයෙකිහි වස් ඵලැබියාහු නො දනිති යන මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්ම යයි ධරම්හ.

ආචුත්ති, මම සතියක් මතු සක්ලේශ වැ රටවැසියා දුන් පිණ්ඩපාතය වැළඳුයෙමි. යළි අටවන දවස් අර්භත්වය උපන. “ ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ සතියක් මතු සක්ලේශ වැ රටවැසියා දුන් පිණ්ඩපාතය වැළඳු සේක, යළි අටවන දවස් රහත්බව උපන ” යන යම් කරුණෙක් ඇද්ද, මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්ම යයි ධරම්හ.

“ ආචුත්ති බක්කුලයෙනි, මම මේ ශාසනයෙහි පැවිද්ද ලබමිවා, උපසම්පව ලබමි ” යි කීය.

අවෙල කසුබු මෙ සස්තෙහි පැවිදි ලද, උපසම්ප ලද. යළි ආයුෂ්මත් කසුබු උපසපත් නොබෝකල් ඇතියේ එකලා වූයේ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයේ නො පවා වූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ නිවනට මෙහෙයු සිතැති ව වසනුයේ නො බෝකලෙකින් ම යම් අර්භත්ත්වයක් සඳහා කුලපුත්‍රයෝ ගිහිගෙන් නික්මැ පැවිදි වෙන් ද, මාර්ග ඉෂ්මවයා අවසන් කොට ඇති ඒ අනුත්තර අර්භත්ඵලය දිවුබැවියෙහි මැ තමා විසින් මැ ප්‍රඥයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ඊට පැමිණ වාස කළේ ය. ජාති ක්ෂය වූ යැ, මහබඹසර වැසනිමවන ලද, සිව්මහ කරණි කොට නිමවන ලද, ඉත්ථම්භාවය පිණිස කටයුතු අනෙකෙක් නැතැයි මොනොවට දනගති. ආයුෂ්මත් කසුබු තෙරණුවෝ රහතුන් කෙරෙහි අත්‍යතර කෙනෙක් වූහ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො ආයස්මා බ්බකුලො අපරේන සමයෙන අපාපුරණං¹ ආදාය විහාරේන විහාරං උපසඛකමිත්වා එවමාහ : ‘අභික්ඛම්ථායස්මනෙතා, අභික්ඛම්ථායස්මනෙතා, අජ්ජ මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති’ති.

යමපායස්මා බ්බකුලො අපාපුරණං¹ ආදාය විහාරේන විහාරං උපසඛකමිත්වා එවමාහ : ‘අභික්ඛම්ථායස්මනෙතා, අභික්ඛම්ථායස්මනෙතා, අජ්ජ මෙ පරිනිබ්බානං භවිස්සති’ති. ඉදම්පි මයං ආයස්මනො බ්බකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙම.

අථ ඛො ආයස්මා බ්බකුලො මජ්ඣේඛි භික්ඛුසංඝස්ස නිසිත්තකොච පරිනිබ්බාසි.

යමපායස්මා බ්බකුලො මජ්ඣේඛි භික්ඛුසංඝස්ස නිසිත්තකොච පරිනිබ්බාසි. ඉදම්පි මයං ආයස්මනො බ්බකුලස්ස අවජ්ජියං අබ්බුතධම්මං ධාරෙමාහි.

බ්බකුලසුත්තං වතුස්ථං.

1. අපාපුරණං - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ මෑත භාගයෙහි කෙසි යතුරු ගෙන විහාරයෙන් විහාරයට එළැඹ මෙසේ කීහ : “ ආයුෂ්මත්ති, තික්මෙව, ආයුෂ්මත්ති, තික්මෙව, අද මා ගේ පිරිනිව්න වන්නේ ය ” යි.

ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ කෙසි යතුරු ගෙන විහාරයෙන් විහාරයට එළැඹ මෙසේ කීහ : “ තික්මෙව ආයුෂ්මත්ති, තික්මෙව ආයුෂ්මත්ති, අද මා ගේ පිරිනිව්න වන්නේ ය ” යන යම් කරුණෙක් ඇද්ද, මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්ම යයි ධරමහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ මැද හුන්නාහු මැ පිරිනිව් සේක.

ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවෝ භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ මැද වැඩහුන්නාහු මැ පිරිනිව් සේක යන යමක් ඇද්ද, මෙ ද අපි ආයුෂ්මත් බක්කුල තෙරණුවන් ගේ ආශ්වයා අද්භූත ධර්ම යයි ධරම හ ’ යි.

සතරවැනි බක්කුල සුත්ත යි.

3. 3. 5

දැනගැනීම සූත්‍රය

එවං මෙ සූත්‍රං: එකං සමයං භගවා රුජභගෙ විහරති වෙථවනෙ කුලඤ්ඤානිවාසෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො අරඤ්ඤාකුපිකායං විහරති. අථ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ජඛ්ඤා-විහාරං අනුච්චිකමමානො අනුච්චරමානො යෙන අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිත්වා අවිරවතෙන සමණ්ණද්දෙසෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනීයං කරං සාරුඤ්ඤිං විතීතාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතං සමණ්ණද්දෙසං එතදවොච: සූත්‍රං මෙනං හො අග්ගිවෙස්සන, ඉධ භික්ඛු අප්පමනෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරන්නො චූසෙය්‍ය විත්තස්ස එකඤ්ඤානිවාසො.

එවිමෙන රුජකුමාර, එවිමෙන රුජකුමාර, ඉධ භික්ඛු අප්පමනෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරන්නො චූසෙය්‍ය විත්තස්ස එකඤ්ඤානිවාසො.

සායු මෙ භවං අග්ගිවෙස්සනො යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං දෙසෙතුති.

න ඛො තෙ අහං රුජකුමාර, සකෙකාමි යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං දෙසෙතුං. අහං චරති තෙ රුජ කුමාර, යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, තිඤ්ඤා මෙ භාසිතස්ස අත්ථං න ආජානෙය්‍යාසි. සො මම්ඤ්ඤා කිලමථො, සා මම්ඤ්ඤා විහෙසාති.

දෙසෙතු මෙ භවං අග්ගිවෙස්සනො යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං, අප්පෙචනාමාහං හොතො අග්ගිවෙස්සනස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානෙය්‍යානති.

දෙසෙය්‍යං ඛො තෙ අහං රුජකුමාර, යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං, සචෙ මෙ තුං භාසිතස්ස අත්ථං ආජානෙය්‍යාසි ඉච්චෙතං කුසලං. නො චෙ මෙ තුං භාසිතස්ස අත්ථං ආජානෙය්‍යාසි. යථා සකෙ තිට්ඨෙය්‍යාසි න මං තත්ථ උත්තරිං පටිපුච්ඡෙය්‍යාසිති.

දෙසෙතු මෙ භවං අග්ගිවෙස්සනො යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං. සචෙ අහං හොතො අග්ගිවෙස්සනස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිස්සාමි. ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ අහං හොතො අග්ගිවෙස්සනස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිස්සාමි. යථා සකෙ තිට්ඨිස්සාමි. නාහං තත්ථ භවන්තං අග්ගිවෙස්සනං උත්තරිං පටිපුච්ඡිස්සාමිති.

අථ ඛො අවිරවතො සමණ්ණද්දෙසො ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස යථාසූත්‍රං යථාපරිසත්තං ධම්මං දෙසෙසි. එවං වුත්තෙ ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතං සමණ්ණද්දෙසං එතදවොච: 'අට්ඨානමෙනං හො අග්ගිවෙස්සන, අනචකාසො, යං භික්ඛු අප්පමනෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරන්නො චූසෙය්‍ය විත්තස්ස එකඤ්ඤානිවාසො. අථ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ අවිරවතස්ස සමණ්ණද්දෙසස්ස අට්ඨානතඤ්ඤා අනචකාසතඤ්ඤා පච්චෙදෙත්වා උට්ඨායාසනා පකකාමි.

1. අහඤ්ඤා හි - සිමු, මජ්ඣං.

3. 3. 5

දන්තභූමි සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාගාවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලන්දක නිවාප නම් වූ වෙළඳවනයෙහි වැඩවසන සේක. තව ද එසමයෙහි අවිරවන සමණ්දදෙස අරණ්‍යකූටිකායෙක්හි වෙසෙයි. එකල්හි ජයසෙන රාජකුමාර ජංඝාවිහරණයෙන් ඔබෑ මොබෑ හැසිරෙනුයේ අවිරවන සමණ්දදෙස යම් තැනෙක්හි ද එතැන්හි එළැඹියේ ය. එළැඹ අවිරවන සමණ්දදෙසයන් සමග සතුටු විය, සතුටු විය යුතු සිහි කරන්නට නිසි කථාව කොට නිමවා එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් ජයසෙන රාජකුමාර අවිරවන සමණ්දදෙසයනට තෙල කී : " හව්න ගිනිවෙස්න, මෙ සස්තෙහි මහණ අප්‍රමත්ත වැ ආකාපන වියා ඇති වැ ප්‍රතිකාත්ම වැ වසනුයේ චිත්තෙනකාග්‍රතා ලබන්නේ ය යන මෙ කරුණ මා විසින් අසන ලදි යි.

රාජ කුමාරය, තෙල එ සේ මැය, රාජ කුමාරය, තෙල එසේ මැය. මෙ සස්තෙහි මහණ අප්‍රමත්ත ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරනුයේ චිත්තෙනකාග්‍රතා ලබන්නේ යයි ඇසු සේකි.

හව්න ගිනිවෙස්න, ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි මට දහම් දෙසාවයි අයැද සිටීමි.

රාජ කුමාරය, මම තොපට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙසන්නට නො හැකියෙමි. රාජ කුමාරය, මම තොපට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙසන්නෙමි නම් තෙසි ද මබස අරුත් අවබෝධ නො කරන්නහු නම් ඒ මට කායක්ලමටුයෙක් වෙයි, ඒ මට විහිංසායෙක් වෙයි.

හව්න අග්ගිවෙස්සනයෝ මට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙසත්වා. මම හව්න අග්ගිවෙස්සනයන්ගේ සේ කී අරුත් හුවඟින් දන්නෙමි නම් මනා මැ නු.

රාජ කුමාරය, මම තොපට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙසමි. ඉදින් තෙසි මබස අරුත් හුවඟින් දනගන්නහු නම් තෙල මැනව, ඉදින් තෙසි මබස අරුත් දන නො ගන්නහු නම් තමා නො දන්නා තන්හි මැ සිටුහු නම්, එහි ලා මතුයෙහි මා හුපුරවුස් නා බව යයි.

හව්න අග්ගිවෙස්සනයෝ මට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙසත්වා, ඉදින් මම හව්න අග්ගිවෙස්සනයන්ගේ බස අරුත් හුවඟින් දන්නෙමි නම්, මෙසේ මේ මැනව, ඉදින් මම හව්න අග්ගිවෙස්සනයන්ගේ බස අරුත් හුවඟින් නො දන්නෙමි නම් තමන් සතු නො දන්නා තන්හි මැ සිටීමි නම් එහි දී හව්න අග්ගිවෙස්සනයන් මතුයෙහි නො පුරවුස්මි'යි.

එසඳ අවිරවන හෙරණ ජයසෙන රජකුමාරහට ඇසු පරිදි පුහුණු කළ පරිදි දහම් දෙයි. මෙසේදෙසු කළ ජයසෙන රජකුමාර අවිරවන හෙරණහට තෙල කී : " හව්න ගිනිවෙස්න, මහණ නොපමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව හිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වසනුයේ චිත්තෙනකාග්‍රතා ලබා යන යමෙක් ඇද්ද, තෙල නො වන්නෙකි. වන්නට අවකාශ ද නැති. එ සඳ ජයසෙන රජකුමාර අවිරවන හෙරණ හට අස්ථානතා ද අනවකාසතා ද පවසා හුතස්තෙන් නැගී ගියේ.

අථ ඛො අච්චිතො සමණ්ණදෙසො අච්චිතකතො ජයසෙනෙ රුජකුමාරෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො අච්චිතො සමණ්ණදෙසො යාවතකො අහොසි ජයසෙනෙන රුජකුමාරෙන සද්ධිං කථාසලලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙයි.

එවං වුත්තෙ භගවා අච්චිතං සමණ්ණදෙසං එතදවොච: ‘තං කුතෙත්ථ අග්ගිවෙස්සන, ලබ්භා යං තං නෙක්ඛම්මෙන ඤ්ඤාබ්බං, නෙක්ඛම්මෙන දඨාබ්බං, නෙක්ඛම්මෙන පත්තබ්බං, නෙක්ඛම්මෙන සච්ඡිකාතබ්බං, තං වත ජයසෙනො රුජකුමාරෙ කාමමිඤ්ඤා වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ඤානො කාමවිතකෙකභි ඛජ්ජමානො කාමපරිලාභෙන පරිබ්ඣමානො කාමපරියෙසනාය උසුඤ්ඤකා¹ ඤ්ඤාති වා දක්ඛිති වා සච්ඡි වා කරිස්සති’ති නෙතං ධානං විජ්ජති. සෙය්‍යථාපි සු අග්ගිවෙස්සන, දො භජීදම්මා වා අස්සදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදන්තා සුචිතීතා, දො භජීදම්මා වා අස්සදම්මා වා ගොදම්මා වා අදන්තා අචිතීතා. තං කිං මඤ්ඤාසි අග්ගිවෙස්සන, යෙ තෙ දො භජීදම්මා වා අස්සදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදන්තා සුචිතීතා, අපි නු තෙ දන්තාව දන්තකාරණං ගච්ඡිය්‍යං, දන්තාව දන්තගුම් සමපාපුණ්ණෙය්‍යනති :

එවං භනෙත.

යෙ පන තෙ දො භජීදම්මා වා අස්සදම්මා වා ගොදම්මා වා අදන්තා අචිතීතා, අපි නු තෙ අදන්තාව දන්තකාරණං ගච්ඡිය්‍යං. අදන්තාව දන්තගුම් සමපාපුණ්ණෙය්‍යං. සෙය්‍යථාපි තෙ දො භජීදම්මා වා අස්සදම්මා වා ගොදම්මා වා සුදන්තා සුචිතීතාති :

නො භෙතං භනෙත.

එවම්මෙව ඛො අග්ගිවෙස්සන, යං තං නෙක්ඛම්මෙන ඤ්ඤාබ්බං නෙක්ඛම්මෙන දඨාබ්බං නෙක්ඛම්මෙන පත්තබ්බං නෙක්ඛම්මෙන සච්ඡිකාතබ්බං, තං වත ජයසෙනො රුජකුමාරෙ කාමමිඤ්ඤා වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ඤානො කාමවිතකෙකභි ඛජ්ජමානො කාමපරිලාභෙන පරිබ්ඣමානො කාමපරියෙසනාය උසුඤ්ඤකා ඤ්ඤාති වා දක්ඛිති වා සච්ඡි වා කරිස්සතිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි අග්ගිවෙස්සන, ගාමස්ස වා නිගමස්ස වා අවිදුරෙ මහාපබ්බතො, තමෙනං දො සභායකා තමා ගාමා වා නිගමා වා නික්ඛමිත්වා හත්ථවිලඛිකකෙන යෙන සො පබ්බතො, තෙනුපසඛකමෙය්‍යං. උපසඛකමිත්වා එකො සභායකො හෙට්ඨා පබ්බතපාදෙ තිට්ඨෙය්‍ය. එකො සභායකො උපරිපබ්බතං ආරොහෙය්‍ය. තමෙනං හෙට්ඨා පබ්බතපාදෙ සීතො සභායකො උපරිපබ්බතෙ සීතං සභායකං එවං වදෙය්‍ය: ‘යං සම්ම කිං තිං පස්සාසි උපරිපබ්බතෙ සීතො’ති: සො එවං වදෙය්‍ය: ‘පස්සාමි

1. උසුඤ්ඤා - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එසඳ අවිරවන හෙරණ ජයසෙන රජකුමරු නැඟී යන්නා හා මැඟ් හාගාවකුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ හාගාවකුන් වහන්සේ සකසා වැද එකක් පස් වැනින. එකක් පස් වැනි හුන් අවිරවන හෙරණ ජයසෙන රජකුමරු හා යම් පමණ කාරා සාලාපයක් වී ද, එහුම හාගාවකුන් වහන්සේට සැලකෙළේ.

මෙසේ සැල කළ කල්හි හාගාවකුන් වහන්සේ අවිරවන හෙරණ හට තෙල වදළ සේක: “ගිනිවෙස්න, යම් දහමෙක් කාමයෙන් නික්මැ යෑමෙන් දත යුතු වේ ද හික්මීමෙන්, දක්ක යුතු වේ ද, හික්මීමෙන් ලැබිය යුතු වේ ද, නික්මීමෙන් පසක් කළ යුතු වේද, ඒ දහම මෙහි ලා කොයින් ලැබේ ද ? ජයසෙන රජකුමර දෙවැදූරුම් කාමමධ්‍යයෙහි වසනුයේ කාමයන් වළඳ කරනුයේ කාම චිත්තයන් විසින් කනු ලබනුයේ කාමපරිදහයෙන් දූවෙනුයේ කාමපයෝඡණයෙහි උත්සුක වූයේ එකාන්තයෙන් ඒ දහම දන්නේ වෙව්’යි දක්නේ වෙව් යි පසක් කරනුයේ වෙව්’යි යන තෙල කරුණ නො වෙයි. ගිනිවෙස්න, යම් පරිදි හස්තිදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අශ්වදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ ගොදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ සුදාන්ත වූවාහු සුවිනිත වූවාහු ඇද්ද, හස්තිදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අශ්වදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ ගොදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අදාන්ත වූවාහු අවිනිත වූවාහු ඇද්ද, ගිනිවෙස්න, ඒ කෙසේ හඟිහි, සුදාන්ත වූ සුවිනිත වූ යම් හස්තිදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අශ්වදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ ගොදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ ඇද්ද, ඔහු දුමුණා හු මැදන්තකාරණයට යන්නා හු නො වේ ද ? දුමුණාහු මැදන්ත කාරණයට දන්තභූමියට යන්නාහු නො වේ ද ?

වහන්ස, එසේ යැ.

යම් ඒ හස්තිදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අශ්වදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ ගොදමයෝ දෙදෙනෙක් හෝ අදාන්ත වූවාහු අවිනිත වූවාහු ඇද්ද, ඔහු අදාන්ත වැ මැ සිට සුදාන්ත සුවිනිත වූ ඒ හස්තිදමයන් දෙදෙනා සෙයින් අශ්වදමයන් දෙදෙනා සෙයින් ගොදමයන් දෙදෙනා සෙයින් දන්ත කාරණයට යන්නාහු වේ ද, අදාන්ත ව මැ සිට දන්ත කාරණයට යන්නාහු වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වන්නේ මැ යි.

ගිනිවෙස්න, එපරිදි මැ යම් දහමෙක් හික්මීමෙන් දත යුතු වේ ද හික්මීමෙන් දක්ක යුතු වේ ද, හික්මීමෙන් ලැබිය යුතු වේ ද, නික්මීමෙන් පසක් කළ යුතු වේ ද, ජයසෙන රජකුමර කාම මධ්‍යයෙහි වසනුයේ කාමයන් වළඳ කරනුයේ කාම චිත්තයන් විසින් කනු ලබනුයේ කාමපරිදහයෙන් දූවෙනුයේ කාමපයෝඡණයෙහි උත්සුක වූයේ එකැතින් ඒ දහම දන්නේ වෙව්’යි දක්නේ වෙව්’යි පසක් කරනුයේ වෙව්’යි යන තෙල කරුණ නො වේ.

ගිනිවෙස්න, යම් පරිදි ගමකට හෝ නිගමයකට හෝ නුදුරෙහි මහාපර්වතයෙක් වේ ද, යහළුවෝ දෙදෙනෙක් ඒ ගමින් හෝ නිගම ගමින් හෝ නික්මැ අතිනක් ගෙන ඒ පර්වතය යම් තැනක් හි ද එහි එළැඹෙන්නාහු ය. එළබූ එක් යහළුවෙක් යට පවුපාත්ති සිටින්නේ ය. එක් යහළුවෙක් පර්වත මස්තකයට නඟින්නේ ය. යට පවුපාත්ති සිටි යහළු පර්වත මස්තකයෙහි සිටි යහළුවන් මෙසේ කියන්නේ ය : ‘යහළුව, තෙපි ගල් මුදුන්හි සිටියහු කුමක් දක්නා ව’යි. හේ මෙසේ කියන්නේ ය : ‘යහළුව මම ගල් මුදුන්හි සිටියෙමි රමණී අරම් රමණී වන රමණී බිම් පෙදෙස් රමණී පොකුණු දක්මි’යි. හේ මෙසේ කියන්නේ ය : ‘යහළුව, යම් හෙයකින් තෙපි උපරි පර්වතයෙහි සිටියහු රමණී අරම් රමණී වන රමණී බිම්පෙදෙස් රමණී පොකුණු දක්නාහු නම් තෙල අස්ථාන යැ අනාවකාශ ය’යි. එසඳ පර්වත මස්තකයෙහි සිටි යහළු යට පවුපාතට බැස ඒ යහළුවා අත ගෙන උපරි පර්වතයට නඟා මොහොතක් අස්වසා මෙසේ කියන්නේ ය : ‘යහළුව, තෙපි උපරි පර්වතයෙහි සිටියහු කුමක් දක්නාව, යි හේ මෙසේ කියන්නේ ය : ‘යහළුව, මම උපරි පර්වතයෙහි

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බො අහං සම්ම, උපරි පබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණෙය්‍යකං චන්දරාමි-
ණෙය්‍යකං භූමිරාමණෙය්‍යකං පොක්ඛරණීරාමණෙය්‍යකන්ති. සො එවං
වදෙය්‍ය: අට්ඨානං ඛො එතං සම්ම, අනචකාසො යං තිං උපරිපබ්බතෙ
සීතො පසෙය්‍යාසි ආරාමරාමණෙය්‍යකං චන්දරාමණෙය්‍යකං භූමිරාමි-
ණෙය්‍යකං පොක්ඛරණී රාමණෙය්‍යකන්ති. තමෙනං උපරිපබ්බතෙ සීතො
සභායකො හෙට්ඨිමපබ්බතපාදං ඔරොගිත්තිං තං සභායකං බාහායං ගහෙනි:
උපරිපබ්බතං ආරුපෙත්ති ඉහුත්තං අස්සාසෙනි: එවං වදෙය්‍ය: 'යං සම්ම
තිං තිං පසාසි උපරිපබ්බතෙ සීතොති. සො එවං වදෙය්‍ය: 'පසාසි ඛො
අහං සම්ම, උපරිපබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණෙය්‍යකං චන්දරාමණෙය්‍යකං
භූමිරාමණෙය්‍යකං පොක්ඛරණීරාමණෙය්‍යකන්ති. සො එවං වදෙය්‍ය:
'ඉදුනෙව ඛො තෙ සම්ම, භාසිත්තං: 'මයං එවං ආචානාම: අට්ඨානං ඛො
එතං සම්ම, අනචකාසො යං තිං උපරිපබ්බතෙ සීතො පසෙය්‍යාසි
ආරාමරාමණෙය්‍යකං -පෙ- පොක්ඛරණීරාමණෙය්‍යකන්ති. ඉදුනෙව ච
පන තෙ භාසිත්තං: 'මයං එවං ආචානාම: පසාසි ඛො අහං සම්ම,
උපරිපබ්බතෙ සීතො ආරාමරාමණෙය්‍යකං -පෙ- පොක්ඛරණීරාමණෙය්‍ය-
කන්ති. සො එවං වදෙය්‍ය: තථා හි පනාහං සම්ම, ඉමිනා මහතා පබ්බතෙන
ආවුතො දවේශයං නාගුත්තන්ති.

එවමෙව ඛො අතො මහත්තතරෙන බො අග්ගිවේස්සන, අවිජ්ජා
බ්බේන ජයසෙනො රාජකුමාරො ආවුතො,¹ නිවුතො ඔවුතො, පරිසො-
නඛො. සො වත යං තං නෙක්ඛමෙවන ඤාතබ්බං, නෙක්ඛමෙවන දට්ඨබ්බං,
නෙක්ඛමෙවන පත්තබ්බං, නෙක්ඛමෙවන සවජිකාතබ්බං, තං වත
ජයසෙනො රාජකුමාරො කාමමජේඛි වසනො කාමෙ පරිභුඤ්ජනො
කාමචිතකෙකහි ඛජ්ජමානො කාමපරිලාභෙන පරිබ්ඣාමානො කාමපරි-
සෙතනාය උසුසුකො ඤායාති වා දක්ඛිති වා සච්ඡි වා කරිස්සාති තෙන
ථානං විජ්ජති. සචෙ ඛො තං අග්ගිවේස්සන, ජයසෙනස්ස රාජකුමාරස්ස
ඉමා දො උපමා පටිභාසෙය්‍යං. අනච්ඡරියං තෙ ජයසෙනො රාජකුමාරෙ
පසිදෙය්‍ය: පසනො ච තෙ පසනාකාරං කරෙය්‍යාති.

කුතො පන මං හනෙන, ජයසෙනස්ස රාජකුමාරස්ස ඉමා දො උපමා
පටිභාසිස්සන්ති අනච්ඡරියං පුබ්බෙ අස්සුතපුබ්බා. සෙය්‍යථාපි හගවත්තන්ති.

සෙය්‍යථාපි අග්ගිවේස්සන, රාජා බතතියො මුඛාචස්සිතො නාගචිතිකං
ආමනෙත්ති: එහි තිං සම්ම නාගචිතික, රඤ්ඤා නාගං අභිරුගිත්ති
නාගචනං පටිසිත්ති ආරඤ්ඤකං නාගං අභිපසිත්ති රඤ්ඤා නාගස්ස
ගිවාය^{*} උපනිබ්බාති. එවං දෙවති ඛො අග්ගිවේස්සන, නාගචිතිකො
රඤ්ඤා බතතියස්ස මුඛාචස්සිතස්ස පටිසුත්ති රඤ්ඤා නාගං අභිරුගිත්ති
නාගචනං පටිසිත්ති ආරඤ්ඤකං නාගං අභිපසිත්ති රඤ්ඤා නාගස්ස
ගිවාය^{*} උපනිබ්බාති. තමෙනං රඤ්ඤා නාගො අබ්බාකාසං නීහරති.
එත්තාවතා ච ඛො අග්ගිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො අබ්බාකාසං
ගතො හොති. එත්තං හොති අග්ගිවේස්සන, ආරඤ්ඤකා නාගා යදිදං
නාගචනං, තමෙනං නාගචිතිකො රඤ්ඤා බතතියස්ස මුඛාචස්සිතස්ස
ආරුචෙති; ආබ්බාකාසගතො ඛො දෙව, ආරඤ්ඤකො නාගොති.

1. ඔවුටො - මජ්ඣං.

2. ගිවායං - සිඤ්ඤා, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සිටියෙම් රමණී අරම් රමණී වන රමණී බිම් පෙදෙස් රමණී පොකුණු දක්මි'යි. හේ මෙසේ කියන්නේ ය : යහළු මෙව්වැ මැ තොප විසින් කියන ලද : " ඇපි මෙසේ ද්‍රෝණි හ : යහළු යම් හෙයෙකින් තෙපි උපරි පර්වතයෙහි සිටියහු රමණී අරම්.....රමණී පොකුණු දක්නහු ද, තෙල අස්ථාන යැ, අනවකාශ ය යි. තව ද යළි මෙව්වැ මැ තොප විසින් කියන ලද : ඇපි මෙසේ ද්‍රෝණි හ : යහළු මම් ගල්මුදුන්හි සිටියෙම් රමණී අරම් ... රමණී පොකුණු දක්මි'යි. හේ මෙසේ කියන්නේ ය : ඒ එසේ මැ යැ. යහළු, මම් මේ මහාපර්වතයෙන් අවුරන ලද්දෙයම් දක්ක යුතු ද නො දිටි මි'යි.

එසෙයින් ම ගිහිවෙස්න, තෙල මහාපර්වතයට වඩා ඉතා මහත් වූ අවිද්‍යාස්කන්ධයෙන් ජයසෙන රජකුමර අවුරන ලද වළහන ලද වෙලන ලද භාත්පයින් බඳනා ලදි. හේ එකාන්තයෙන් කාමයෙන් නික් මැ යැමෙන් දක යුතු නික්මීමෙන් දක්ක යුතු නික්මීමෙන් පැමිණිය යුතු නික්මීමෙන් පසක්කළ යුතු යම් චිත්තෙනකාග්‍රතා ධර්මයෙක් ඇද්ද, ජයසෙන රජකුමර වත්කම් කෙලෙස්කම් මැද වසනුයේ කාමයෙන් වළදනුයේ කාමචිතර්කයන් විසින්, කහු ලබනුයේ කාමපරිද්‍රව්‍යයෙන් දවෙනුයේ කාමපර්වයේෂණයෙහි උත්සුක වූයේ එකාන්තයෙන් ඒ දහම දන්නේ යැ හෝ දක්නේ යැ හෝ පසක් කරන්නේ යැ හෝ යන තෙල කරුණු නො වන්නේ ය. ඉදින් ගිහිවෙස්න, ජයසෙන රජකුමර හට මේ උපමාවෝ දෙදෙන තා ලකුණු කොට හෙළි වෙත් නම් කොපට ජයසෙන රජකුමර පහදින්නේ ය යනුද ප්‍රසන්න ව තොපට සත්කාර කරන්නේ ය යනුද අසිරි නො වේ.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ලකුණු කොට හෙළි වන්නා සෙයින් කෙසේ නම් මා ලකුණු කොට ජයසෙන රජකුමරහට පුනපුනා අසිරියට නිසි වූ පෙර නො ඇසුරුවූ මේ උභය උපමාවෝ හෙළි වෙත් ද.

ගිහිවෙස්න, යම් පරිදි මුර්ධාභිෂික්ත ක්ෂත්‍රිය රජ නාගවනික හස්තිගොපයක්හු අමතාද " සගය, නාගවනිකය, තෝ එ රජු ගේ ඇතු නැඟී නාගවනයට වැද අරන්වැසි නාගයකු සොයා බලා රජු සතු නාගයාගේ ගෙලෙහි ලා බඳනේ යයි. ගිහිවෙස්න, නාගවනිකයා මුර්ධාභිෂික්ත ක්ෂත්‍රිය රජ හට එසේ යැ දෙවයෙනී, පිළිවදන් දී රජුගේ ඇතු නැඟී නාග වනයට වැද අරන්වැසි නාගයකු සොයා බලා රාජනාගයාගේ ගෙලෙහි බඳනේ ය. රාජනාගයා තෙල ඇතු එළියට නෙරනේ වෙයි. ගිහිවෙස්න, මෙතෙකිනුදු ආරණ්‍යක නාගයා අභාවකාශ ගත වූයේ වෙයි. ගිහිවෙස්න, යම් නාගවනයෙක් ඇද්ද, ආරණ්‍යක නාගයෝ එහි පැවැති ගෙඩ ඇත්තා හු ම ය. නාගවනිකයා මුර්ධාභිෂික්ත ක්ෂත්‍රිය රජ හට දෙවයිනි, ආරණ්‍යක නාගයා එළියට අළැයි සැල කරන්නේ ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

අථ ඛො අග්‍හිවේස්සන තමෙන රුජා ඛත්තිසො මුඛාවසින්නො හත්ථිදම්කං ආමනෙතසි : එහි තං සම්ම හත්ථිදම්ක, ආරඤ්ඤකං නාගං දම්යාහි ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව ධීලානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව සරසඛකපානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව දරථකීලමථපරිලාභානං අභිනිමිදනාය, ගාමනෙත අභිරමාපනාය, මනුස්සකනෙතසු ධීලෙසු සමාදපනායාති. එවං දෙවාති ඛො අග්‍හිවේස්සන, හත්ථිදම්කො රඤ්ඤ ඛත්තිසං මුඛාවසින්නස්ස පටිත්තකා මහත්තං ථම්මං පඨවිසං නිබ්ඤ්ඤා ආරඤ්ඤකස්ස නාගස්ස ගිව්‍යං උපරි ඛන්ති. ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව ධීලානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව සරසඛකපානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤකානඤ්ඤව දරථකීලමථපරිලාභානං අභිනිමිදනාය, ගාමනෙත අභිරමාපනාය මනුස්සකනෙතසු ධීලෙසු සමාදපනාය. තමෙන හත්ථිදම්කො යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඛගමා පොරි ඛුජ්ජනකන්තා ඛුජ්ජනමනාපා, තථාරූපාහි වාචාහි සමුදවරති. යතො ඛො අග්‍හිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හත්ථිදම්කස්ස යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඛගමා පොරි ඛුජ්ජනකන්තා ඛුජ්ජනමනාපා, තථාරූපාහි වාචාහි සමුදවරිතමානො සුත්තසති. තොතං ඔදහති. අඤ්ඤ චිත්තං උපට්ඨපෙති. තමෙන හත්ථිදම්කො උත්තරිං තිණ්ණසංසොදකං අනුප්පවෙච්ඡති.

යතො ඛො අග්‍හිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හත්ථිදම්කස්ස තිණ්ණසංසොදකං පටිගණ්හාති.¹ තත්‍ර හත්ථිදම්කස්ස එවං භොති : ජිවිස්සති ඛොද්දති² ආරඤ්ඤකො³ නාගො'ති. තමෙන හත්ථිදම්කො උත්තරිං කාරණං කාරෙති. ආදිය භො, නිකම්ප භොති. යතො ඛො අග්‍හිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හත්ථිදම්කස්ස ආදනනිකෙඛපෙ වචනකරෙ භොති ඕවාදපතිකරෙ.⁴ තමෙන හත්ථිදම්කො උත්තරිං කාරණං කාරෙති අභිකකම භො, පටිකකම භොති. යතො ඛො අග්‍හිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හත්ථිදම්කස්ස අභිකකමපටිකකමෙ වචනකරෙ⁵ භොති, ඕවාද පතිකරෙ. තමෙන හත්ථිදම්කො උත්තරිං කාරණං කාරෙති. උට්ඨග භො, නිසිද භොති.⁶ යතො ඛො අග්‍හිවේස්සන, ආරඤ්ඤකො නාගො හත්ථිදම්කස්ස උට්ඨානනිපජ්ජාය⁷ වචනකරෙ භොති, ඕවාදපතිකරෙ. තමෙන හත්ථිදම්කො උත්තරිං ආනෙඤ්ජං නාම කාරණං කාරෙති. මහත්තංස්ස ඵලකං සොණ්ඩාය උපනිඛන්ති. තොමරහන්ථො ච පුරිසො උපරි ගිව්‍යං නිසින්නො භොති. සමන්තතො ච තොමරහන්ථො පුරිසා පරිවාරෙත්වා සීතා භොනති. හත්ථිදම්කො ච දීඝ තොමරයට්ඨිං ගහෙත්වා පුරතො සීතො භොති. සො ආනෙඤ්ජකරණං කාරිතමානො නෙව පුරිමෙ පාදෙ වොපෙති, න පච්ඡිමෙ පාදෙ වොපෙති, න පුරිමං කායං වොපෙති, න පච්ඡිමං කායං වොපෙති. න සිතං

1. පටිගණ්හාති - මජ්ඣං, සෘ.
2. ජිවිස්සති නුඛො ද්දති - සිමු, PTS.
3. රඤ්ඤ - PTS.
4. ඕවාදපට්ඨකරෙ - මජ්ඣං.
5. අභිකකමපටිකකම වචනකරෙ - සිමු, මජ්ඣං.
6. තිසජ්ජ භොති - සෘ.
7. උට්ඨානනිපජ්ජාය - සෘ.

එසඳ ගිහිවෙස්න, මුර්ධාභිෂික්ක ක්ෂත්‍රිය රජ භස්තිදමකයකු ඇමති : සගය භස්තිදමකය, තෝ ඒ ආරණ්‍යක වූ මැ සැහැවි සන්තිදුට්ඨ සඳහා ආරණ්‍යක වූ මැ ස්වරසංකල්ප සන්තිදුට්ඨ සඳහා ආරණ්‍යක වූ මැ පිඩා ක්ලමථු පරිදහයන් සන්තිදුට්ඨ සඳහා ග්‍රාමාන්තයෙහි සිත් අලවාලනු සඳහා මිනිසුන්ට කල් වූ සැහැවියෙහි පිහිටුවාලනු සඳහා ආරණ්‍යක නාගයා දමනය කරව'යි. ගිහිවෙස්න, දෙවයෙහි, එසේ යැයි භස්තිදමක මුද්‍රණෙහි බිසෙස් කළ කැත් රජහට පිළිවදන් දී, මහත් වැඟික් පොළොවෙහි පිහිටුවා ආරණ්‍යක නාගයාගේ ගල ඊමක බදී. ආරණ්‍යක වූ මැ සැහැවි සන්තිදුට්ඨ සඳහා ආරණ්‍යක වූ මැ ස්වර සංකල්ප සන්තිදුට්ඨ සඳහා ආරණ්‍යක වූ මැ පිඩා ක්ලමථු පරිදහයන් සන්තිදුට්ඨ සඳහා, ග්‍රාමාන්තයෙහි සිත් අලවාලනු සඳහා, මිනිස්සන්ට කල් වූ සැහැවියෙහි පිහිටුවනු සඳහා වෙයි. භස්තිදමක හිරිදොෂ වූ කර්ණ සුඛ වූ ප්‍රෙමණිය වූ භෘදයංගම වූ පුරවැසි වූ බහුජනකාන්ත වූ බහුජන මනාප වූ යම් වචන කෙනෙක් ඇද්ද, එබඳු වචනයෙන් බෙණෙයි. ගිහිවෙස්න, යම් කලෙක ආරණ්‍යක නාගයා භස්තිදමකයාගේ නිදොස් වූ කන්කලු වූ පෙම් කළ යුතු ළගන්නා වූ පුරවැසි වූ බහුජන කාන්ත වූ බහුජන මනාප වූ යම් බස්සු ඇද්ද, එවන් බසින් බණනු ලබනුයේ අසනු කැමැති වේ ද, කන් නතු කෙරේ ද, දනගන්නට සිත් එළවා ද, උනුට භස්තිදමක මත්තෙහි තණ කබල හා දිය එළවයි.

ගිහිවෙස්න, යම් තැනෙක පටන් ආරණ්‍යක නාග භස්තිදමකයාගේ තණ කබල හා දිය පිළිගනීද, එහිදී භස්තිදමකහට මෙ සිත් වෙයි : ආරණ්‍යකනාග දන් ජීවත් වන්නේ ය'යි. ඔහුට භස්තිදමක මත්තෙහි කර්මකාරණ කෙරෙයි : නභාගන හච්ඡ, බහාතබ හච්ඡ යි. ගිහි වෙස්න, යම් තැනෙක පටන් ආරණ්‍යකනාග භස්තිදමකයාගේ නභා ගැනුම් බහා තැබුම් හි වචනකරු වූයේ අවවාද පිළිගෙන කරනුයේ වේ ද, භස්තිදමක තුළුන් මතුයෙහි කර්මකාරණ කෙරෙයි : හච්ඡ, ඉදිරියටම යා, වටාලා ඒ'යි කියා යි. ගිහිවෙස්න, යම් කලෙක ආරණ්‍යකනාගයා භස්තිදමකයාගේ අභික්‍රම ප්‍රතික්‍රම වචනකරු වේ ද, අවවාද පිළිගෙන කරන්නේ වේ ද, භස්තිදමක තුළුන් මතුයෙහි දු කාරණ කෙරෙයි : හච්ඡ, නැඟී සිටුව, හච්ඡ හිදුව'යි. ගිහිවෙස්න, යම් කලෙක ආරණ්‍යකනාගයා භස්තිදමකයාගේ උත්ථාන නිෂද්ධාචාරයෙහි වචනකරු වේ ද, අවවාද ප්‍රතිකර වේ ද, භස්තිදමක තුළුන් මතුයෙහි අනිඤ්ජන කාරණ කෙරෙයි : ඔහුගේ සොබෙහි මහත් ඵලකයක් බදීයි, තෙබගත් අත් ඇති පුරුෂයෙක් ශ්‍රීවාමතුයෙහි හිදුනේ වේ යි. තෙබගත් අත් ඇති පුරුෂයෝ වටාගෙන පිරිවරා සිටිත් ; භස්තිදමක ද දිගු තෙබයටක් ගෙන පෙරට සිටියේ වෙයි. උයින් අනිඤ්ජන කාරණ කැරෙන්නුයේ ඉදිරි පා නො සලයි. පසු පා නො සලයි, පෙරට කය නො සලයි,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වොපෙති. න කණේණ වොපෙති. න දනෙන වොපෙති. න නඛුච්ඡං වොපෙති. න සොණං වොපෙති. සො හොති ආරඤ්ඤකො නාගො ඛමො සත්තිප්පාභාරානං අසිප්පාභාරානං උප්පාභාරානං පරසත්තිප්පාභාරානං¹ හෙරිපණ්ණි² වංසසංඛිද්දෙණිම³තිත්තාදසද්දනං සංඛවිඛිද්දසතිතින- නිත්තිත්තසාවො රුජරහො රුජහොග්ගො රඤ්ඤා අඛනනෙත්ති සංඛං ගච්ඡති.

එවිමෙව ඛො අග්ගිවෙස්සන, ඉධ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ඣති අරහං සම්මාසම්මුඤ්ඤො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරම් සත්ථා දෙවම්මනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො ඉමො ලොකං සදෙවකං සම්මාරකං සමුග්ගකං සංඝමණ්ඩ්‍රාගමිණිං පජං සදෙවම්මනුස්සං සගං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරිශොඝානකල්‍යාණං සාත්ථං සංඛාඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරිතං පකාසෙති.

තං ධම්මං සුණ්ණං ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා අඤ්ඤාතරඝම්මි වා කුලෙ පච්චාජ්ජතො. සො තං ධම්මං සුත්වා තථාගතෙ සඤ්ඤං පරිලභති. සො තෙන සඤ්ඤාපරිලාභෙන සමන්නාගතො ඉති පටිසංඝෙඨිකති: “සංඛොධො ඤාතවාසො රජාපථො, අබ්බාසාසො පඛ්ඛජ්ජා. නසිදං සුකරං අගාරං අජ්ඣාචිතතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුඤ්ඤං සංඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරිතං චරිතුං. යනනුත්තරං කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරඝම්මං අනගාරිතං පඛ්ඛජ්ජෙය්”නති: සො අපරෙත සමයෙන අපාං වා සොගක්ඛිකං පහාය මහන්තං වා සොගක්ඛිකං පහාය අපාං වා ඤාතිපරිච්චං පහාය මහන්තං වා ඤාති පරිච්චං පහාය කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායාති වත්ථාති අච්ඡාදෙත්වා අගාරඝම්මං අනගාරිතං පඛ්ඛජ්ජති.

එත්තාවතා ඛො අග්ගිවෙස්සන, අරියසාවකො අබ්බාසාසගතො හොති. එත්ථ ගෙධා හි අග්ගිවෙස්සන, දෙවම්මනුස්සා, යදිදං පඤ්චකාමගුණා. තමෙනං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: ‘එහි තං හික්ඛු සිලවා හොති. පාඨිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති, ආචාරගොචරසම්පන්නො, අණු- මනෙත්තු විජේත්තු භයදස්සාවි සමාදාය සික්ඛස්ස සික්ඛාපදෙස්ස’ති.

ගතො ඛො අග්ගිවෙස්සන, අරියසාවකො සිලවා හොති. පාඨි- මොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරති. ආචාරගොචරසම්පන්නො, අණුමනෙත්තු විජේත්තු භයදස්සාවි, සමාදාය සික්ඛස්ස සික්ඛාපදෙස්ස. තමෙනං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. ‘එහි තං හික්ඛු ඉන්ද්‍රියෙස්ස ගුත්තථායෙ හොති. චක්ඛුතා රූපං දිස්සා මා නිමිත්තඤ්ඤාහි. මානුච්ඡාඤ්ජනඤ්ඤාහි. යත්ථාසි- කරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසායෙස්සා, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජ. රක්ඛ චක්ඛුන්ද්‍රියං. චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජ. සොතෙන සද්දං සුත්වා—පෙ— ඤාතෙන ගතං ඤාතිත්වා—පෙ—ජ්ඣායා රසං සාසිත්වා—පෙ—කායෙන ථොට්ඨබ්බං. පුට්ඨිත්වා—පෙ—මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය මා නිමිත්තඤ්ඤාහි මානුච්ඡාඤ්ජනඤ්ඤාහි, යත්ථාසිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුත්තං විහරන්තං අභිජ්ඣාදෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසායෙස්සා, තස්ස සංවරය පටිපජ්ජ. රක්ඛ මනින්ද්‍රියං. මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජා’ති.

1. පරසත්තිප්පාභාරානං - සා, PTS.
සරසත්තිප්පාභාරානං - සිමු, මජ්ඣ.
2. තිනව - PTS, පණ්ණි - සා.
3. දිශෙතිම - සිමු, සා, භිණ්ණිම - මජ්ඣ.

පසු කය නො සලයි, භිස නො සලයි. කන් නොසලයි, දත් නො සලයි, නඟුට නො සලයි, සොඩි නො සලයි. ඒ ආරණ්‍යකතාග සිරිපහර කඩුපහර භීපහර පරශස්ත්‍රප්‍රහාර බෙර පණා බෙර වස්දඩු සක් දෙණ්ඩිම හඬ සහනු වෙයි. හළ සර්වචක්‍රදෝෂ ඇතියේ හළ කසට ඇතියේ රාජාරහ වූයේ රාජාවයවයෙක යන පරිගණනාවට යෙයි.

ගිහිවෙස්න, එපරිදි මැ මෙලො වැ අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධ විද්‍යාවරණයෙන් යුත් සුගත වූ ලොකය දන්තා වූ නිරුක්තර පුරුෂදමාසාරථී වූ දෙවිච්ඡික්ෂ්ණට ශාස්තෘ වූ බුද්ධ වූ භාග්‍යවත් වූ තරාගතයන් වහන්සේ පහළ වෙති. ඔබ දෙවියන් සහිත වූ මරුන් සහිත වූ බමුන් සහිත වූ මේ ලොකය ද මහණ බමුණන් සහිත දෙවිච්ඡික්ෂ්ණ සහිත ප්‍රජාව ද තුමු විශිෂ්ට ඥානයෙන් දැන සාක්ෂාත් කොට ප්‍රකාශ කෙරෙති. ඔබ ආදි කල්‍යාණ කොට, මධ්‍යකල්‍යාණ කොට පයච්චිසාන කල්‍යාණ කොට, අර්ථ සහිත කොට, බ්‍යඤ්ජන සහිත කොට, කෙවල පරිපූර්ණ කොට, දහම් දෙසති. පරිභුද්ධ කොට බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යය ප්‍රකාශ කෙරෙති.

ඒ ධර්මය ගැහැවියෙක් හෝ ගැහැවි පුතෙක් හෝ එක්තරා කුලයෙක උපන්නෙක් හෝ අසයි. හෙතෙම ඒ ධර්මය අසා තරාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව උපදවයි. හේ ඒ ශ්‍රද්ධාව ලැබීමෙන් යුක්ත වූයේ මෙසේ සිතයි : “ගෘහවාසය සම්බාධය රාගාදී රජසුන්ට මාර්ගයෙකි, පැවිද්ද එළිමහණක් වැන්න, එකාන්තයෙන් පරිපූර්ණ වූ එකාන්තයෙන් පරිභුද්ධ වූ මේ සංඛ්‍යාතික බ්‍රහ්මචර්‍ය්‍යය පුරන්තට ගිහිගෙයි වසන්නාහු විසින් පහසු නො වේ. මම කෙහෙ රවුර බහා කහවත් හැඳ පෙරෙව් ගිහිගෙන් නික්මැ අනාගායී සංඛ්‍යාත පැවිද්දට පැමිණෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ” යි. හෙතෙම පසු කාලයෙක ස්වල්ප වූ හෝ භොගරාශිය හැර මහත් වූ හෝ භොග රාශිය හැර ස්වල්ප වූ හෝ නැ පිරිවර හැර මහත් වූ හෝ නැ පිරිවර හැර කෙස් රවුර බහා කහවත් හැඳ පෙරෙව්, හිගිගෙන් නික්මැ අනාගායී සංඛ්‍යාත පැවිද්දට පැමිණෙයි.

ගිහිවෙස්න, මෙතෙකින් ආයච්ඡාවක අභ්‍යවකාශගත වූයේ වෙයි. ගිහිවෙස්න, දෙවිච්ඡික්ෂු පඤ්චකාම ඥානයෙහි ගෙබ වෙති. තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි චිත්තයන කෙරෙති : “මහණ තෝ එම සිල්වත් ව, ප්‍රාතිමොක්ෂ සංවර සංචාත ව වාස කර ආචාර ගොචර සම්පන්න ව අණුමාත්‍ර වරදෙහි බිය දක්නා සුලු ව සිකපද සමාදන් ව හික්මෙව”යි.

ගිහිවෙස්න, යම් කලෙක ආයච්ඡාවක සිල්වත් වේ ද, ප්‍රාතිමොක්ෂසංවර සංචාත ව වාස කෙරේ ද, ආචාරගොචර සම්පන්න ව අණුමාත්‍ර වරදෙහි බිය දක්නාසුලු ව සිකපද සමාදන් ව හික්මේ ද, තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි චිත්තයන කෙරෙති. “මහණ, තෝ එම ඉන්ද්‍රියෙහි ගුප්තධ්වාර වව, ඇසින් රු දක නිමිත්තග්‍රාහී නො වව, අණුවාඤ්ජනග්‍රාහී නො වව, යම් කරුණෙකින් වක්ෂුරිත්තියයෙහි අසංචාත ව වාස කරන තෙල මහණ අභිධ්‍යාදොච්ඡාසා සංඛ්‍යාත පාපක අකුශලධර්මයෝ ලුහුබැඳගනිත් ද, එහි සංවරය පිණිස පිළිපදව, වක්ෂුරිත්තිය රක්ව, වක්ෂුරිත්තියයෙහි සංවරයට පැමිණෙව. කනින් ශබ්ද අසා . . . ස්‍රාණයෙන් ගඳ ආස්‍රාණය කොට . . . දිවින් රස ආස්වාද කොට . . . කයින් ස්ප්‍රෂ්ටවා පැහැස . . . මනසින් දහම් දැන නිමිත්තග්‍රාහී නො වව, අණුවාඤ්ජනග්‍රාහී නො වව, යම් හෙයෙකින් මනින්ද්‍රියයෙහි අසංචාත ව වාස කරන තෙල මහණහු අභිධ්‍යාදොච්ඡාසා සංඛ්‍යාත පාපක අකුශලධර්මයෝ ලුහුබැඳගනිත් ද, එහි සංවරය පිණිස පිළිපදව, මනින්ද්‍රිය රක්ව, මනින්ද්‍රියයෙහි සංවරයට පැමිණෙව ” යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යතො ඛො අග්ගිවේස්සන, අරියසාවකො ඉත්ථිගෙසු ගුත්තඤ්ඤානං හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. එහි නිං භික්ඛු, භොජනෙ මත්තඤ්ඤානං හොති. පටිසංඛාරොත්ථිසො ආභාරං ආභාරෙය්‍යාසි. නෙව දවාය න මදාය න මණ්ඩනාය න විභූසනාය, යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස සීනියං යාපනාය, විහිංසුපරතියා මුහුට්ඨරියානුග්ගහාය. ඉති පුරුණඤ්ච වෙදනං පටිහඛාමි. නවඤ්ච වෙදනං න උපාදෙස්සාමි. යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජනා ව එත්ථවිහාරෙ වාති.

යතො ඛො අග්ගිවේස්සන, අරියසාවකො භොජනෙ මත්තඤ්ඤානං හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. එහි නිං භික්ඛු ජාගරියං අනුයුත්තො විහරති. දිවසං වඩ්ඤමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතියා පඨමං යාමං වඩ්ඤමෙන නිසජ්ජාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි. රතතියා මජ්ඣමං යාමං දක්ඛිණෙන පස්සෙන සිහසෙය්‍යං කපෙය්‍යාසි පාදෙ පාදං අව්වාධාය සතො සමපජානො උට්ඨානසඤ්ඤං මනසි කරන්තා. රතතියා පථමං යාමං පච්චුට්ඨාය වඩ්ඤමෙන නිසස්සාය ආවරණීයෙහි ධම්මෙහි චිත්තං පරිසොධෙහි'ති.

යතො ඛො අග්ගිවේස්සන, අරියසාවකො ජාගරියං අනුයුත්තො හොති. තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. 'එහි නිං භික්ඛු සතිසමපජ්ඤාඤ්ඤාන සම්මතාගතො හොති. අභික්ඛන්තො පටික්ඛන්තො සමපජානකාරී ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී සමමුද්දරිතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී සංඝාපිපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී උච්චාරපස්සාවකමෙම සමපජානකාරී ගතෙ සීතෙ නිසින්නෙ සුත්තෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී හොති'ති.

යතො ඛො අග්ගිවේස්සන, අරියසාවකො සතිසමපජ්ඤාඤ්ඤාන සම්මතාගතො හොති, තමෙතං තථාගතො උත්තරිං විනෙති. එහි නිං භික්ඛු විචිත්තං සෙනාසනං භජ්, අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පඤ්ඤානං කඤ්ඤං භීරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජනති. සො විචිත්තං සෙනාසනං භජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පඤ්ඤානං කඤ්ඤං භීරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්බොකාසං පලාලපුඤ්ජං. සො පච්ඡාභ්ගතං පිණ්ඩපාතපටික්ඛන්තො නිසීදති පලලඛකං ආභුජන්තා උජ්ජං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතීං උපට්ඨපෙත්වා. සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාතිජේඛින වෙතසා විහරති. අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙහි. බ්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපත්තචිත්තො විහරති සංඝපාණ්ඩු-හිතානුකම්පි. බ්‍යාපාදපදෙසං චිත්තං පරිසොධෙහි. චිත්තමිදං පහාය විගතචිත්තමිදො විහරති ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජානො, චිත්තමිදං චිත්තං පරිසොධෙහි. උභවචිත්තකුච්චං පහාය අනුභවතො විහරති අජ්ඣන්තං වුපසන්තචිත්තො. උභවචිත්තකුච්චං චිත්තං පරිසොධෙහි. විචිතිච්ඡං පහාය කිණ්ණවිචිතිච්ඡං විහරති අකථංකපි කුසලෙසු ධම්මෙසු. විචිතිච්ඡාය චිත්තං පරිසොධෙහි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ශීතීවෙස්න, යම් කලෙක ආයාශ්‍රාවක ඉන්ද්‍රියයෙහි ඉප්පද්වාර වේ ද, තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙහි : " මහණ, තෝ ඒ, භොජනයෙහි මාත්‍රඥ වව, භූවණින් ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා කොට ආහාර වළඳ කරව, (කිසේ යැ යත්) දවයට නො මැ වෙයි. මද වඩන්නට නො වෙයි. උනුතැන් පුරවන්නට නො වෙයි. විභූෂණයට නො වෙයි. මෙ කය සිටිනු පිණිස යැපෙනු පිණිස මැ වෙයි. විංසා සන්තිද්‍රවනු පිණිස බ්‍රහ්මවයාසයට අනුග්‍රහ පිණිස මැ වෙයි. මෙසේ පැරණි වේදනා නස්මි, නවවේදනා නූපදවමි, මාගේ ජීවිතයාත්‍රා ද වෙයි. අනවදානා හා එසුචිහාර හා වෙති " කියා යි.

ශීතීවෙස්න, යම් කලෙක ආයාශ්‍රාවක භොජනයෙහි මාත්‍රඥ වේ ද, තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙහි : " මහණ, තෝ ඒ, හිදි වැරිමෙහි යෙදී වාස කර, දහවලා සක්මනිනුදු හිදුම්නුදු ආවරණිය දහමින් සිත පිරිසිදු කර, රැයැ පළමුයමැ වඩිනුමණයෙකුදු නිෂදායෙකුදු ආවරණිය දහමින් සිත පිරිසිදු කර, රැයැ මැදුම්යමැ දකුණු ඇලයෙන් ගෙන පය මත පය මදක් හයාතබා, ස්මෘතිමත් ව සම්ප්‍රඥන ඇති වැ ' නැඟිගන්මි ' යන සත් මෙනෙහි කොට සිංහශයා කර, රැයැ පැසුළුයමැ නැඟිසිට වඩිනුමණයෙකුදු නිෂදායෙකුදු ආවරණිය දහමින් සිත පිරිසිදුකර " යි.

ශීතීවෙස්න, යම් කලෙක ආයාශ්‍රාවක හිදි වැරිමෙහි යෙදුණේ වේ ද, තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙහි : ' මහණ, තෝ ඒ, සතිසම්පජ්ඣයෙන් සමන්වාගත වව, ඉදිරිගමන්හි දු පෙරළාරීම්හි දු සම්පජානකාරී වව, ආලෝකන විලෝකන යෙහි සම්පජානකාරී වව, සම්ඤ්ජන ප්‍රසාරණයෙහි සම්පජානකාරී වව, සධිසාවි පාත්‍රවීචර ධාරණයෙහි සම්පජානකාරී වව, බාදාභොජාලයපෙය සධිබ්‍යාත සිදුඅභරෙහි සම්පජානකාරී වව, අස්පස්කියෙහි සම්පජානකාරී වව, ගමන-ස්ථාන-නිෂිද්ධ-ස්වප්න-ජාග්‍යා-භාෂණ-තුෂ්ණිමිභාව යන මෙහි සම්පජානකාරී වව " යි.

ශීතීවෙස්න, යම් කලෙක ආයාශ්‍රාවක සතිසම්පජ්ඣයෙන් සමන්වාගත වේ ද, තරාගතයන් වහන්සේ තුලුන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙහි : " මහණ, තෝ ඒ, ජනශූන්‍ය සෙනසුන් ඇසුරු කර, අරණැ, රුක්වුලැ, පව් යැ, කඳුරැ, ගිරිලෙනැ, සොහොනැ, වන පෙතැ, අබවස, පිදුරුකිළියැ " යි. හේ අරණය යැ වෘක්ෂවුල යැ පථිත යැ කන්දර යැ ගිරිභූමා යැ ස්මයාන යැ වනප්‍රස්ත යැ අභ්‍යවකාශ යැ පලාලපුඤ්ජ යැ යන ජනශූන්‍ය ශයනාසන හපන කෙරෙයි. හේ පසුබත්ති පිටුවායෙන් වැළැකුණේ පලක් අවුළුවා උඩුකය සෘජු කොට තබා කර්මස්ථානාභිමුඛ කොට සිහි එළවා හිදී. හේ පඤ්චස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාව දහැ විගතාභිධ්‍යා සිතින් වාස කෙරෙයි. අභිධ්‍යායෙන් සිත පරිශෝධන කෙරෙයි. ව්‍යාපාද සධිබ්‍යාත ප්‍රද්වේෂය දහැ අව්‍යාපන්නචිත්ත වැ සම්ප්‍රාණහිතානුකම්පි වැ වාස කෙරෙයි. ව්‍යාපාද සධිබ්‍යාත ප්‍රද්වේෂයෙන් සිත පරිශෝධන කෙරෙයි. ස්ත්‍රානම්දධය දහැ ආලෝකය-ඥ ඇති වැ ස්මෘතිමත් වැ සම්ප්‍රඥන ඇති වැ පැහු ථිතම්දධ ඇති වැ වාස කෙරෙයි. ථිතම්දධයෙන් සිත පරිශෝධන කෙරෙයි. භිද්ධතාකොකාතා දහැ අධ්‍යාත්මයෙහි සන්ත්‍රන් සිත් ඇති වැ අනුද්ධත වැ වාස කෙරෙයි. භිද්ධතාකොකාතායෙන් සිත පරිශෝධන කෙරෙයි. විචිකිත්සා දහැ කුසල් දහමහි කට්ඨකථා රහිත වැ කුත්‍ර විසිකිස් ඇති වැ වාස කෙරෙයි. විචිකියෙන් සිත පිරිසිදු කෙරෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො ඉමෙ පඤ්ච නිවර්ණෙ පභාය වෙනසො උපකක්ඛ්‍යෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බප්‍රිකරණෙ කායෙ කායානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ-විතෙත-පෙ-බ්බෙමසු බ්බමානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. සෙය්‍යථාපි අඤ්චෙස්සන, හජීදමකො මහතං ඵමං පඨවියං නිබ්ඤ්ඤා, ආරඤ්ඤාකස්ස නාගස්ස ගිව්‍යං උපනිබ්ඤ්ඤා. ආරඤ්ඤාකානඤ්ඤාව ධ්‍යානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤාකානඤ්ඤාව සර්ගබ්බපානං අභිනිමිදනාය, ආරඤ්ඤාකානඤ්ඤාව දර්ථකිලම්ඵපරිලාභනං අභිනිමිදනාය, ගාමනෙත අභිරම්ඵපනාය, මනුස්සකනෙතසු සිලෙසු සමාදපනාය¹ ඵවමෙව ඛො අඤ්චෙස්සන, අරියසාවකස්ස ඉමෙ චත්තාරෙ සතීපට්ඨානා වෙනසො උපනිබ්ඤ්ඤා භොනති. ගෙහසිත්තානඤ්ඤාව ධ්‍යානං අභිනිමිදනාය, ගෙහසිත්තානඤ්ඤාව සර්ගබ්බපානං අභිනිමිදනාය, ගෙහසිත්තානඤ්ඤාව දර්ථකිලම්ඵ-පරිලාභනං අභිනිමිදනාය, ඤායස්ස අභිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය.

තමෙනං තථාගතො උත්තරිං විනෙති: ඵහි තිං තිකුඤ්ඤා, කායෙ කායානුපය්‍යි විහරති. මා ච කාමුපසංගිතං¹ විතකකං විතකෙකසි. වෙදනාසු-පෙ-විතෙත-පෙ-බ්බෙමසු බ්බමානුපය්‍යි විහරති. මා ච කාමුප-සංගිතං² විතකකං විතකෙකසි³ති. සො විතකකවිචාරනං වුපසමා අජ්ඣාතං සමපසාදනං වෙනසො ඵකොදිභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුංචං-පෙ-තතියං කුංචං-පෙ-චතුර්ථං කුංචං උපසමපජානං විහරති.

සො ඵවං සමාගිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරියොදානෙ අනඛනණෙ විගතූපකක්ඛ්‍යෙසෙ මුදුගුනෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ජප්පතෙත පුබ්බෙ-නිවාසානුස්සතිඤ්ඤාය විතං අභිනිත්තාමෙති. සො අනෙකවිතිතං පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යථිදං: ඵකමපි ජාතීං ඤෙපි ජාතියො-පෙ-ඉති සාකාරං සලඤ්ඤාය අනෙකවිතිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති.

සො ඵවං සමාගිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරියොදානෙ අනඛනණෙ විගතූපකක්ඛ්‍යෙසෙ මුදුගුනෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ජප්පතෙත සත්තානං වුතූපපාතඤ්ඤාය විතං අභිනිත්තාමෙති. සො දිබ්බෙත චකුඤ්ඤා විසුඤ්ඤාන අතීක්කත්තමානුසකෙත සතෙත පස්සති වචමානෙ උපපජ්ජමානෙ සීතෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති: ඉමෙ ච්ඡා ගොනෙතා සත්තා කාය-දුච්චරිතෙත සමත්තාගතා-පෙ-යථාකම්මුපගෙ සතෙත පජානාති.

සො ඵවං සමාගිතෙ විතෙත පරිසුඤ්ඤා පරියොදානෙ අනඛනණෙ විගතූපකක්ඛ්‍යෙසෙ මුදුගුනෙ කම්මණීයෙ සීතෙ ආනෙඤ්ජප්පතෙත ආසවානං බ්‍යඤ්ඤාය විතං අභිනිත්තාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛනති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපට්ඨපදාති යථාභූතං පජානාති. ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරෝධගාමිනීපට්ඨපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස ඵවං ජානතො ඵවං පස්සතො කාමාසවාපි විතං විමුච්චති. භවාසවාපි විතං විමුච්චති. අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චති. විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං භොති. ඛිණං ජාති, වුසිතං වුග්ගමවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති.

1. කාමුපසංගිතං - PTS.
2. බ්බමුපසංගිතං - PTS

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඒ ආයතීශ්‍රාවක චිත්තොපක්කමෙය වූ ප්‍රඥාපිටකයෙකුට මේ පඤ්චනිවරණයන් හැරපියා කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නුවණින් දන්නේ සිහි ඇති වූ පඤ්චස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොළඹනසා හැරපියා කයෙහි කය නුවණින් දන්නාසුලු ව වාස කෙරෙයි. වෙදනායෙහි . . . චිත්තයෙහි . . . කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව නුවණින් දන්නේ පඤ්චස්කන්ධලෝකයෙහි අභිධ්‍යාදොළඹනසා හැරපියා ධර්මයෙහි ධර්මය නුවණින් දන්නාසුලු ව වාස කෙරෙයි. ගිහිවෙස්න, යම් පරිදි හස්තිදමක මහත් වැඹක් පොළොවෙහි සිටුවා ආරණ්‍යකනාගයා ගේ ගෙලෙහි බඳනේ වෙ ද, ආරණ්‍යක ස්වභාවයන් මඩනු පිණිස ය, ආරණ්‍යක වාක්සඨකල්ප මඩනු පිණිස ය, ආරණ්‍යක වූ මැ පිඩා ක්ලමටු පරිදහ මඩනු පිණිස යැ, ශ්‍රාමාන්තයෙහි අලවනු පිණිස යැ, මිහිස්නට කල් වූ සැහැවියෙහි සමාදාන කරවනු පිණිස යි. ගිහිවෙස්න, එපරිදි මැ ආයතීශ්‍රාවකයාහට මේ සතර සිව්වන්හු චිත්තොපනිබන්ධන වෙති. ගෘහස්‍රිත වූ මැ සැහැවි මඩනු පිණිස යැ, ගෘහස්‍රිත වූ මැ ස්වරසඨකල්ප මඩනු පිණිස යැ, ගෘහස්‍රිත වූ මැ පිඩා ක්ලමටු පරිදහ මඩනු පිණිස යැ, න්‍යායධර්මයා ගේ අධිගමය පිණිස යැ, නිච්ඡාණයා ගේ ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිණිස යි.

තථාගතයන් වහන්සේ තුළුන් මතුයෙහි විනයන කෙරෙති : “ මහණ, තෝ ඒ, කයෙහි කය නුවණින් දන්නාසුලු ව වාස කර, කාමොපසංහිත විතර්ක නහමක් විතර්කණ කර, වෙදනායෙහි . . . චිත්තයෙහි . . . ධර්මයෙහි ධර්මය නුවණින් දන්නාසුලු ව වාස කර, කාමුපසංහිත විතර්ක නහමක් විතර්කණ කර ” යි, හේ විතර්කවිචාරයන් සන්තිදීමෙන් අධ්‍යාත්මයෙහි පැහැදිලි ලකුණු කොට ඇති විත්තයා ගේ එකඟබව ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානය . . . තෘතීයධ්‍යානය . . . චතුර්ථධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි.

ඒ මහණ මෙසේ සමාහිත විත්තය පරිශුද්ධ ව පයඨවද්ධ ව අනාඨගණ ව විගතොපක්කමෙය ව මෘදු ව කර්මණ්‍ය ව ස්ථිත ව අභිඤ්ජනප්‍රාප්ත ව සිටි කල්හි සුචිතිවාසානුස්මාති ඥානය පිණිස සිත නතු කෙරෙයි, හේ අනෙකවිධ සුචිතිවාසය සිහි කෙරෙයි. කියේ යැ යත් : එක් ජාතියකුදු දෙ ජාතියකුදු . . . මෙසේ සාකාර සොද්දෙය අනෙකප්‍රකාර සුචිතිවාසය සිහි කරයි.

ඒ මහණ මෙසේ සමාහිත විත්තය පරිශුද්ධ ව පයඨවද්ධ ව අනාඨගණ ව විගතොපක්කමෙය ව මෘදු ව කර්මණ්‍ය ව ස්ථිත ව අභිඤ්ජනප්‍රාප්ත ව සිටි කල්හි සත්ත්වයන් ගේ චුතුපසාත ඥානය පිණිස සිත නතු කෙරෙයි. හේ විශුද්ධ වූ මිහිසැස ඉක්මැ සිටි දිවැසින් ව්‍යුහ වන උපද්‍රව භීත ප්‍රණීත සුවර්ණ දුර්වර්ණ සුගත දුර්ගත සත්ත්වයන් දකී. කම් වූ පරිදි පරලොව ගිය සතුන් දනී. මේ හවන් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් සමන්විතාගත යහ. . . . මෙසේ යථාකමොපග සත්ත්වයන් නුවණින් දනී.

හේ මෙසේ සමාහිත විත්තය පරිශුද්ධ ව පයඨවද්ධ ව අනාඨගණ ව විගතොපක්කමෙය ව මෘදු ව කර්මණ්‍ය ව ස්ථිත ව අභිඤ්ජනප්‍රාප්ත ව සිටි කල්හි ආසුචිත්තයඥානය පිණිස සිත නතු කෙරෙයි. හේ ‘මේ දුක්කැ’ යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. ‘මේ දුඃඛසමුදයැ’ යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. ‘මේ දුඃඛතිරොධ යැ’ යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. ‘මේ දුඃඛතිරොධගාමිනීප්‍රතිපද්ධ යැ’ යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. මොහු ආසුචියහ ‘යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. ‘මේ ආසුචියමුදය යැ’ යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. මේ ආසුචි තිරොධ යැ ‘යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. මේ ආසුචි තිරොධගාමිනීප්‍රතිපද යැ ‘යි යථාභූත ව නුවණින් දනී. මෙසේ දන්නා මෙසේ දන්නා ඔහුට කාමාසුචියෙහුද සිත මිදෙයි. හවාසුචියෙහුද සිත මිදෙයි. අවිද්‍යාසුචියෙහුද සිත මිදෙයි. මුත් සද විමුක්ත යයි ප්‍රත්‍යාවේක්ෂාඥානය වෙයි. ජාතිය ක්ෂය විය. බඹසර වැස නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මේ රහත්බවට අත් කියෙක් නැති ‘යි නුවණින් දනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො භොති, භික්ඛු ඛමො සිත්ඤ්ඤා උණ්ඤ්ඤා ජ්ඣව්ජාය පිපාසාය ඛංසමිකසවානානුපසිරිංසපසමථස්සානං දුරුක්ඛානං දුරුගතානං වචන-පථානං උප්පත්තානං සාරීරිකානං වේදනානං දුක්ඛානං තිප්පානං ඛරුනං කට්ඨකානං අසානානං අමනාපානං පාණ්ඩරුනං අඛිවාසක-ජාතිකො භොති. සබ්බරුගද්දෙසමොභතිභවතිනතිවකසාවො ආහු-ණ්ණෙය්‍යා පාහුණ්ණෙය්‍යා දක්ඛිණ්ණෙය්‍යා අඤ්ඤාලිකරණීයො අනුත්තරං පුඤ්ඤානෙකත්තං ලොකස්සාති.

මහලුකො වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො අදනො අවිනිනො කාලංකරෙති. අදන්තමරණං මහලුකො රඤ්ඤා නාගො කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො-පෙ-දහරෙ වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො අදනො අවිනිනො කාලංකරෙති. අදන්තමරණං දහරෙ රඤ්ඤා නාගො කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. එවමෙව ඛො අග්ගිවේස්සන ථෙරෙ වෙපි භික්ඛු අඛිණ්ණෙවො කාලංකරෙති. අදන්තමරණං ථෙරෙ භික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවේස්සන භික්ඛු-පෙ-නවො වෙපි අග්ගිවේස්සන, භික්ඛු අඛිණ්ණෙවො කාලංකරෙති. අදන්තමරණං නවො භික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති.

මහලුකො වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො සුදනො සුචිනිනො කාලංකරෙති. දන්තමරණං මහලුකො රඤ්ඤා නාගො කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො-පෙ-දහරෙ වෙපි අග්ගිවේස්සන, රඤ්ඤා නාගො සුදනො සුචිනිනො කාලංකරෙති. දන්තමරණං දහරෙ රඤ්ඤා නාගො කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. එවමෙව ඛො අග්ගිවේස්සන ථෙරෙ වෙපි භික්ඛු ඛිණ්ණෙවො කාලංකරෙති. දන්තමරණං ථෙරෙ භික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති. මජ්ඣිමො වෙපි අග්ගිවේස්සන, භික්ඛු-පෙ-නවො වෙපි අග්ගිවේස්සන භික්ඛු ඛිණ්ණෙවො කාලංකරෙති. දන්තමරණං නවො භික්ඛු කාලඛිකතොනෙව සඛිං ගව්ඡති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමනො අවිරවනො සමඤ්ඤෙද්දෙසො භගවනො හාසිතං අභිනජ්ඣති.

දන්තභූමි සුත්තං පඤ්චමං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඒ මහණ ශීත ය උෂ්ණ ය බධසය පටිස මැයි මදුරු අවි සුළං දික්දැපහස යන මේ සහනුයේ දුරුක්ක දුරාගත වචනපථ හා උපන් දූඛ තීව්‍ර බර කවුක අසාන අමනාප ප්‍රාණහර ශාරීරික වේදනා හා සහනසැහැවී ඇති වෙයි. පැහු සියලු රාගද්වේෂමෝහ ඇතියේ නොදැනු කසට ඇතියේ වෙයි. දෙන්නට නිසි අන්තපානප්‍රතිග්‍රහණයට අරභ වෙයි. ප්‍රාසූණ සම්බන්ධාත ආගන්තුකසත්කාරයට නිසි වෙයි. දක්ෂිණාවට නිසි වෙයි. ඇඳිලි කළසුතු වෙයි. ලොකයට අනුත්තර පුණ්‍යකොත්‍රත් වේ.

ශීතීවෙස්න, රාජනාගයා මහලුවත් අදන්ත ව අවිනීත ව කල්ලරියකෙරේ, රාජනාගයා මහලු වුව අදන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි ගණනට යෙයි. ශීතීවෙස්න, රාජනාගයා මධ්‍යමවයස්කවත් . . . ශීතීවෙස්න, රාජනාගයා දහරවත් අදන්ත ව අවිනීත ව කාලක්‍රියා කෙරේ නම්, රාජනාගයා දහර ව අදන්තමරණයෙන් කාලක්‍රියා කෙළේ යයි ගණනට යෙයි. ශීතීවෙස්න, එපරිදි ම මහණ ස්ථවිර ව සිට ද ක්ෂිණාසුව නො වූයේ කාලක්‍රියා කෙරේ ද, මහණ ස්ථවිර ව සිට අදන්තමරණයෙන් කාලක්‍රියා කෙළේ යයි සම්බන්ධානයට යෙයි. ශීතීවෙස්න, මහණ මධ්‍යම වයස්ක ව සිටත් . . . ශීතීවෙස්න, මහණ නවක ව සිටත් ක්ෂිණාසුව නො වූයේ කල්ලරිය කෙරේ ද නවක මහණ අදන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි සම්බන්ධානයට යෙයි.

ශීතීවෙස්න, රාජනාගයා මහලුව සිටත් සුදන්ත ව සුවිනීත ව කල්ලරිය කෙරේ ද, රාජ නාගයා මහලු ව දන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි ගණනට යෙයි. ශීතීවෙස්න, රාජනාගයා මධ්‍යම වයස්ක ව සිටත් . . . ශීතීවෙස්න රාජනාගයා දහර ව සිටත් සුදන්ත ව සුවිනීත ව කාලක්‍රියා කෙරේ ද, රාජනාගයා දහර ව සිට දන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි ගණනට යෙයි. ශීතීවෙස්න, එපරිදි ම ස්ථවිර ව සිටත් ක්ෂිණාසුව ව කල්ලරිය කෙරේ ද, මහණ ස්ථවිර ව සිට දන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි පරිගණනාවට යෙයි. ශීතීවෙස්න, මහණ මධ්‍යම වයස්ක ව සිටත් . . . ශීතීවෙස්න, මහණ නවක ව සිටත් ක්ෂිණාසුව ව කල්ලරිය කෙරේ ද, මහණ නවක ව සිට දන්තමරණ කාලක්‍රියා කෙළේ යයි පරිගණනාවට යෙයි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ දන්තභූමි සූත්‍රය වදළු සේක. ප්‍රීතිසොමනසායන් විසින් ගත් සිත් ඇති අවිරචන භෙරණ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනන්දන කළේ යි.

පස්වැනි දන්තභූමිසූත්‍ර යි.

3. 3. 6

භූමිජ සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා රුජගගෙ විහරති වෙළුමනෙ කලාඤ්ඤානිවාපෙ, අථ ඛො ආයස්මා භූමිජො පුබ්බන්ධසමයං නිවාසෙත්ති, පත්තච්චිරමාදය යෙන ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස නිවෙසනං, තෙනු-පසඛකමි. උපසඛකමිත්ති: පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි.

අථ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ යෙනායස්මා භූමිජො තෙනු-පසඛකමි. උපසඛකමිත්ති: ආයස්මතා භූමිජෙන සද්ධිං සමොදි. සමොදනිං කථං සාරණීයං විනිසාරෙත්ති: එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ආයස්මන්තං භූමිජං එතදවොච: සන්ති භො භූමිජ, එකෙ සමණ්ණාභමණ: එවංවාදිනො: එවංදිට්ඨිනො: ආසඤ්ඤාපි කරිත්ති, බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමායාති. ඉධ භොතො භූමිජස්ස සත්ථා කිංවාදි කිමකකාසි'ති?

න ඛො මෙතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුත්තං, සමමුඛා පටිග්ගහිතං. ථානඤ්ඤා ඛො එතං විජ්ජති යං භගවා එවං ව්‍යාකරෙත්තා: ආසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්ති, යොනිසො බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අහබ්බා ඵලස්ස අධිගමායාති. න ඛො මෙතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුත්තං, සමමුඛා පටිග්ගහිතං, ථානඤ්ඤා ඛො එතං විජ්ජති, යං භගවා එවං ව්‍යාකරෙත්තාති.

සථෙ ඛො භොතො භූමිජස්ස සත්ථා එවංවාදි එවමකකාසි, අභ්‍යා භොතො භූමිජස්ස සත්ථා සබ්බසංයෙව පුට්ඨසමණ්ණාභමණ:නං මුද්ධානං මඤ්ඤා ආහච්ච තිට්ඨති. අථ ඛො ජයසෙනො රුජකුමාරෙ ආයස්මන්තං භූමිජං සකෙතෙව පාලිපාකෙන පරිච්ඡි.

3. 3. 6

භූමිජ සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර කලන්දකනිවාස නම් වෙළඳනගාරයෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණුවෝ පෙරවරු කාලයෙහි හැදපෙරෙව් පාසිවුරු ගෙන ජයසෙන රජකුමරු ගේ නිවෙස්න යම් තැනෙක්හි ද එතැන්හි එළැඹියහ. එළැඹ පැන්වූ අස්තෙහි වැඩහුන්හ.

එසඳ ජයසෙන රාජකුමාර ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණුවන් කරා එළැඹ, ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණුවන් සමග සතුටු විය. සම්මොදනයට හිසි සිහි කරන්නට හිසි කරාව කොට නිමවා එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් ව හුන් ජයසෙන රජකුමර ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණු වන්ට තෙල කී : “ හවත් භූමිජයෙනි, මෙවන් වාද ඇති මෙවන් දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණබවුණු කෙනෙක් ඇත්තාහ : “ ඉදින් ආශා කොට බබ්සර සෙරෙත් නමුදු එලාධිගමයට අභව්‍යයෝ යැ, අනාශා කොට බබ්සර සෙරෙත් නමුදු එලාධිගමයට අභව්‍යයෝ යැ, කලෙක ආශා කොටත් කලෙක අනාශා කොටත් බබ්සර සෙරෙත් නමුදු එලාධිගමයට අභව්‍යයෝ යැ, නො මැ ආශා කොටත් අනාශා නො කොටත් බබ්සර සෙරෙත් නමුදු එලාධිගමයට අභව්‍යයෝ වෙති ” යි. මෙහි ලා හවත් භූමිජ තෙරුන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කුමන වාද ඇති සේක් ද ? කුමක් ප්‍රකාශ කරන සේක් ද ” යි.

රාජකුමාරය, මා විසින් තෙල කරුණු බුදුන් හමුයෙහි නො අසන ලද, හමුයෙහි නො පිළිගන්නා ලද, “ බුදුහු මෙසේ වදරති ” යන තෙල කරුණ ඇත. “ ආශා කොටත් භුතුවණින් බබ්සර වසත් නම්, එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, අනාශා කොටත් භුතුවණින් බබ්සර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, ආශා ද අනාශා ද කොටත් භුතුවණින් බබ්සර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් භුතුවණින් බබ්සර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, ආශා කොටත් භුවණින් බබ්සර පුරත් නම්, එලාධිගමයට භව්‍යයහ, අනාශා කොටත් භුවණින් බබ්සර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට භව්‍යයහ, ආශා ද අනාශා ද කොටත් භුවණින් බබ්සර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට භව්‍යයහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් භුවණින් බබ්සර හැසිරෙත් නම් එලාධිගමයට භව්‍යයහ ” යන තෙල කරුණ යි. රාජකුමාරය, මා විසින් තෙල කරුණු බුදුන් හමුයෙහි නො අසන ලද, හමුයෙහි නො පිළිගන්නා ලද, “ බුදුහු මෙසේ වදරති ” යන තෙල කී කරුණ විය හෙයි.

ඉදින් හවත් භූමිජයන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙසේ වදරන සේක් නම්, මෙසේ බණන සේක් නම්, හවත් භූමිජයන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ හැම මහණ බවුණන් ගේ මුදුන් පැහැර සිටුනා සේක් වැන්න. එසඳ ජයසෙන රාජකුමාර ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණු වන් තමන් සතු වූ මැ මුළුබිත්ති පිරිවිසි.

අථ ඛො ආයසො භූමිජෝ පච්ඡාභ්‍යතං පිණ්ඩපානපටික්කනේනා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නි භගවන්තං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසිනේනා ඛො ආයසො භූමිජෝ භගවන්තං ඵතදවොච : ‘ඉධාහං භනේන පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙති පත්තව්වරමාදය යෙන ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස නිවෙසනං, තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නි පඤ්ඤානේන ආයතෙ නිසිදි. අථ ඛො භනේන ජයසෙනා රුජකුමාරේ යෙනාහං, තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නි මම සද්ධිං¹ සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙති ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසිනේනා ඛො භනේන, ජයසෙනා රුජකුමාරේ මං ඵතදවොච : ‘සත්ති භො භූමිජ, ඵකෙ සමණ්ණාහමණා ඵචංවාදිනො ඵචංදිට්ඨිනො ආසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤෙපි කරිති -පෙ- ආසඤ්ඤෙ අනාසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමායාති. ඉධ භොනො භූමිජස්ස සත්ථා කිංවාදි කිමික්කාසිති?

ඵචං වුත්තෙ අහං භනේන, ජයසෙනා රුජකුමාරං ඵතදවොචං : ‘න ඛො මේතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං. ථානං ච ඛො ඵතං විජ්ජති, යං භගවා ඵචං ව්‍යාකරෙය්‍යා : ‘ආසඤ්ඤෙපි කරිති අයොනිසො ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිති අයොනිසො ඩුභවවරියං වරන්ති. අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤෙපි කරිති යොනිසො ඩුභවවරියං වරන්ති. භබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය, අනාසඤ්ඤෙපි කරිති -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිති යොනිසො ඩුභවවරියං වරන්ති, භබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය’ති. න ඛො මේතං රුජකුමාර, භගවතො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං. ථානඤ්ඤෙ ඛො ඵතං විජ්ජති : යං භගවා ඵචං ව්‍යාකරෙය්‍යාති. සථෙ භොනො භූමිජස්ස සත්ථා ඵචංවාදි ඵචංදිට්ඨි අභි භොනො භූමිජස්ස සත්ථා සබ්බෙසං යෙව පුපුසමණ්ණාහමණානං මුඤ්ඤානං මඤ්ඤානං ආහව්ව තිට්ඨතිති.

කච්චි² භනේන, ඵචං පුට්ඨො ඵචං ව්‍යාකරමානො වුත්තවාදි චෙව භගවතො භොමි, න ච භගවන්තං අභුතෙන අබ්‍යාපික්කාමි. ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙමි. න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදෙ ගාරායං ථානං ආගච්ජති.

තස්ස තිං භූමිජ, ඵචං පුට්ඨො ඵචං ව්‍යාකරමානො වුත්තවාදි චෙව මෙ භොසි, න ච මං අභුතෙන අබ්‍යාපික්කාමි, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරෙමි. න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදෙ ගාරායං ථානං ආගච්ජති.

යෙ හි කෙචි භූමිජ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා මිච්ඡාදිට්ඨිනො මිච්ඡාසඛකප්පා මිච්ඡාචාචා මිච්ඡාකම්මන්තා මිච්ඡාආජ්චා මිච්ඡාචායාමා මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤෙ අනාසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤෙපි කරිති ඩුභවවරියං වරන්ති, අභබ්බා ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස භෙතු : අයොනි ගෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

1. මයා සද්ධිං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. කච්චාහං - සිමු, මජ්ඣං, ස්‍යා

ඉක්කිති ආයුෂ්මත් භූමිප තෙරණුවෝ පසුබතෑ පිටුවායෙන් වැළැක්කාහු බුදුන් කරා එළඹීයහ. එළඹ බුදුන් සකයා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් භූමිප තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළෝ. “ වහන්ස, මම පෙරවරු හැදපෙරෙව් පාසිටුරු ගෙන ජයසෙන රජකුමරුන් නිවෙසට ගියෙමි. ගොස් පැන්වූ අස්නෙහි හිනිමි. වහන්ස, එසඳ ජයසෙන රජකුමර මා කරා එළඹියේය, එළඹ මා සමග සතුටු වී. සම්මොදනයට හිසි කලතුරුහි සිහි කළයුතු කථාව කොට නිමවා, එකත්පස් ව හින. වහන්ස, එකත්පස් ව හුන් ජයසෙන රජකුමර මට තෙල සැලකෙළේ : “ හවත් භූමිපයෝ, මෙබදු වාද ඇති මෙබදු දෘෂ්ටි ඇති මහණබමුණු කෙනෙක් ඇත. ‘ආශා කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, අනාශා කොටත් ... ආශා ද අනාශා ද කොටත් බ්‍රහ්මසර පුරත් නම්, එළාධිගමයට අභවායහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ ’ යි. මෙහි ලා හවත් භූමිපයන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙබදු වාද ඇති සේක් ද ? කුමක් ප්‍රකාශ කරන සේක් ද ” යි.

වහන්ස, මෙසේ කී කල මම ජයසෙන රජකුමරහට තෙල කීමි : “ රාජකුමාරය, තෙල කරුණ මා විසින් බුදුන් හමුයෙහි නො අසන ලද, හමුයෙහි නො පිළිගන්නා ලද, ‘ බුදුහු මෙසේ වදරති ’ යන තෙල කරුණ ඇත : ‘ ආශා කොට ද නුනුවණින් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද නුනුවණින් බ්‍රහ්මසර පුරත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, ආශා කොට ද නුවණින් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, අනාශා කොට ද . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද නුවණින් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ ” යි. රජකුමර, මෙසේ තෙල කරුණ මා විසින් බුදුන් හමුයෙහි නො අසන ලද, හමුයෙහි නො පිළිගන්නා ලද. ‘ බුදුහු මෙසේ වදරති ’ යන තෙල කරුණ ඇත. ” යි කීමි. ඉදින් හවත් භූමිපයන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙබදු වාද ඇති සේක් නම්, මෙබදු දෘෂ්ටි ඇති සේක් නම්, හවත් භූමිපයන් ගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ හැම මහණබමුණන් ගේ මුදුන් පැහැරගෙන සිටුනාක් වැන්නහ ” යි, හේ කී.

වහන්ස, කීම මෙසේ පුළුල්වන ලද්දේ මෙසේ පිළිතුරු විසින් පවසන්නෙමි, හගවත් හට උක්තවාදී වෙමි දෝ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභූතයෙන් අභ්‍යාධ්‍යාන නො කෙරෙමි දෝ, ධර්මානුධර්මය ප්‍රකාශ කෙරෙමි දෝ, කිසියම් සකාරණ වාදානුවාදයක් ගර්භණීය තැනට නොද ඒ දෝ හෝ ’ යි, (දන්තට පිසියෙමි).

භූමිපය, එකාන්තයෙන් තෙපි මෙසේ විවාරන ලදුවහු මෙසේ ප්‍රකාශ කරන්නහු මා පිළිබඳ ව උක්තවාදී වව, මට අභූතයෙන් අභ්‍යාධ්‍යාන නො කරන්නහු වව, ධර්මයට අනුධර්මය ද ප්‍රකාශ කරන්නහු වව, කිසි යම් සහෙතුක වාදානුවාදයක් ගර්භණීයත්වයට ද නො එයි.

භූමිපය, මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වූ මිථ්‍යාසංකල්ප ඇති මිථ්‍යාවාක් ඇති මිථ්‍යාකර්මාන්ත ඇති මිථ්‍යාආර්ථ ඇති මිථ්‍යාව්‍යායාම ඇති මිථ්‍යාස්මාති ඇති මිථ්‍යාසමාධි ඇති යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ඇද්ද, ඔහු ආශා කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, අනාශා කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, ආශා කොටත් අනාශා කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රහ්මසර සෙරෙත් නම් එළාධිගමයට අභවායහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, එළාධිගමයට තෙල අනුපාය වේ ද එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො තෙලඤ්ඤිකො තෙලභවෙසි තෙලපරියෙසනං වරමානො වාලිකං දෙණ්ඤායා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඨාසකං පරිපොඨාසකං පිළෙය්‍ය, ආසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඤායා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඨාසකං පරිපොඨාසකං පිළෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඤායා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඨාසකං පරිපොඨාසකං පිළෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඤායා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඨාසකං පරිපොඨාසකං පිළෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො වාලිකං දෙණ්ඤායා ආකිරිතො උදකෙන පරිපොඨාසකං පරිපොඨාසකං පිළෙය්‍ය, අහබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, තෙලස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිත්‍රාදිට්ඨිනො මිත්‍රාසකිකපා මිත්‍රාචාචා, මිත්‍රාකම්මන්තා, මිත්‍රාආජිචා, මිත්‍රාචායාමා, මිත්‍රාසනී මිත්‍රාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො ඛිරඤ්ඤිකො ඛිරගවෙසි ඛිරපරියෙසනං වරමානො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආවිඤ්ඤාය. ආසඤ්ඤාපි කරිතො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආවිඤ්ඤාය, අහබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො ගාචිං තරුණවච්ඡං විසාණතො ආවිඤ්ඤාය, අහබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා භූමිජ, ඛිරස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිත්‍රාදිට්ඨිනො -පෙ- මිත්‍රාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති. අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො නොනීතඤ්ඤිකො නොනීතා²ගවෙසි නොනීතපරියෙසනං වරමානො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාමි මනෙන්නා³ ආවිඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිතො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාමි මනෙන්නා³ ආවිඤ්ඤාය, අහබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිතො උදකං කලසෙ ආසිඤ්ඤාමි මනෙන්නා³ ආවිඤ්ඤාය, අහබ්බො නොනීතස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා¹ භූමිජ, නොනීතස්ස අධිගමාය. එවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙවි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා මිත්‍රාදිට්ඨිනො -පෙ- මිත්‍රාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිතො බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිතො -පෙ- බ්‍රහ්මවරියං වරනති, අහබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු : අයොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

1. අයොනිසො හෙසා - මජ්ඣිම, සිමු.
2. නවනීත - සිමු, මජ්ඣිම.
3. මනෙන්න - සිමු, මජ්ඣිම, ස්‍යා, PTS.

යම්සේ භූමිජය, තෙල් කැමැති තෙල් සොයන තෙල් සෙවීමෙහි හැසිරෙන පුරුෂයෙක් පැසෙහි වැලි එව දිය ඉස ඉස පෙළන්නේ නම්, ආශා කොට නමුදු පැසෙහි වැලි එව දිය ඉස ඉස මිරිකනුයේ නමුදු තෙල් ලැබීමට අභව්‍ය ය. ආශා නො කොටපියාත් පැසෙහි වැලි එව දිය ඉස ඉස පෙළා නමුදු තෙල් ලැබීමට අභව්‍ය ය, ආශා කොටත් අනාශා කොටත් පැසෙහි වැලි එව දිය ඉස ඉස පෙළා නමුදු තෙල් ලැබීමට අභව්‍ය ය, නො මැ ආශා කොට ද අනාශා නො කොට ද පැසෙහි වැලි එව දියෙන් තෙම තෙමා පෙළන්නේ නමුදු තෙල් ලබාගැනීමට අභව්‍ය ය. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, තෙල් මිරිකා ගැනීමට ඒ අකාරණ හෙයිනි. එසෙයින් ම භූමිජය, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මිත්‍යාදෘෂ්ටික වූවාහු මිත්‍යාසංකල්ප ඇත්තාහු මිත්‍යාවචන ඇත්තාහු මිත්‍යාකර්මාන්ත ඇත්තාහු මිත්‍යාආර්ථ ඇත්තාහු මිත්‍යාව්‍යායාම ඇත්තාහු මිත්‍යාසම්මානි ඇත්තාහු මිත්‍යාසමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොටත් බලිසර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, අනාශා කොටත් බලිසර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, ආශා හා අනාශා හා කොටත් බලිසර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට අභව්‍යයහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බලිසර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට අභව්‍යයහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, එලාධිගමයට තෙල අනුපාය වෙයි, එහෙයිනි.

භූමිජය, යම් පරිදි කිඨවි වූ කිරි සොයන ක්ෂීරපයෝෂිණ කරන පුරුෂයෙක් තුරුණු වසුපැටකු ඇති දෙනෙක් ගෙන අහ අදනේ වේ ද, ආශා කොටත් තරුණ වසුපැටකු ඇති දෙන අහ අදනේ වේ ද, කිරි ලබන්නට අහවා වෙයි, අනාශා කොටත් . . . ආශාත් අනාශාත් කොටත් . . . ආශා ද නො කොට අනාශා ද නො කොටත් තුරුණු වසුපැටකු ඇති දෙන ගෙන අහ අදනේ වේ ද, කිරි ලබන්නට නො නිස්ස. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, කිරි ලබන්නට තෙල අනුපාය වෙයි, එහෙයින්. භූමිජය, එපරිදි ම යම් මැ මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි බමුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . මිථ්‍යා සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොට ද බලසර සෙරෙත් නම්, එලායිගමයට නො නිස්සහ, අනාශා කොට ද . . . ආශා හා අනාශා හා කොට ද . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද බලසර සෙරෙත් නම්, එලායිගමයට නො නිස්සහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, එලායිගමයට තෙල අනුපාය වේ ද, එහෙයින්.

භූමිජය, යම් පරිදි වෙඩිරු කැමැති වෙඩිරු ඉලියන වෙඩිරු පිරියෙස්ලි කරන පුරුෂයෙක් දියත්තක් ගෙන කලසයෙකැ එවැ මථනදඩයෙන් කලබන්නේ වේ ද, ආශා කොට ද කෙළෙහි දිය එව මන්ථනදණ්ඩකින් කලබන්නේ වේ ද, වෙඩිරු ලබන්නට නො නිස්ස. අනාශා කොට ද . . . ආශා හා අනාශා හා කොට ද . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද දිය කළයෙක්හි එව මන්ථනයෙන් කලබන්නේ වේ ද, වෙඩිරු ලබන්නට නො නිස්ස, භූමිජය, වෙඩිරුවට කෙල අනුපාය වේ ද, එහෙයිනි. භූමිජය, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්ව 'යි බමුණු කෙනෙක් වෙත්ව 'යි මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . මිථ්‍යාසමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොට ද බඹසර වසත් නම්, එලාධිගමයට අභවායහ, අනාශා කොට ද . . . බඹසර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට නො නිස්සහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, එලාධිගමයට කෙල අනුපාය වේ ද, එහෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො අග්ගඤ්ඤො¹ අග්ගිගවෙසි අග්ගිපරිඥෙසනං චරමානො අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය්‍ය², ආසඤ්ඤපි කරිතා අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය්‍ය, අභබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිතා අලුං කට්ඨං සසෙනහං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය්‍ය, අභබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, අග්ගිස්ස අධිගමාය ඵවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්ඡි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඡිව්ජාදිට්ඨිනො-පෙ-ඡිව්ජාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අභබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, අභබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

යෙ ව ඛො කෙච්ඡි භූමිජ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමාදිට්ඨිකා සමාසකිකප්පා සමාචාරා සමාකම්මන්තා සමාදාජ්චා සමාචාරාමා සමාසනී සමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො තෙලඤ්ඤො තෙලගවෙසි තෙල-පරිඥෙසනං චරමානො තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඤා ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසකං පරිපෙඨාසකං පිලෙය්‍ය, ආසඤ්ඤපි කරිතා තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඤා ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසකං පරිපෙඨාසකං පිලෙය්‍ය, භබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිතා තිලපිට්ඨිං දෙණ්ඤා ආකිරිතා උදකෙන පරිපෙඨාසකං පරිපෙඨාසකං පිලෙය්‍ය, භබ්බො තෙලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, තෙලස්ස අධිගමාය. ඵවමෙව ඛො භූමිජ, යෙ හි කෙච්ඡි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමාදිට්ඨිනො-පෙ-සමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති. භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-ආසඤ්ඤ අනාසඤ්ඤපි කරිතා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤපි කරිතා බ්‍රහ්මචරියං චරන්ති, භබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොනි හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

1. අග්ගිඤ්ඤො - සිඬු, මජ්ඣං, ස්‍යා, PTS.
2. අභිමනේය්‍ය - සිඬු, ස්‍යා, PTS.
3. යෙහි කෙච්ඡි - සිඬු, මජ්ඣං, PTS.

භූමිපය, යම් පරිදි ගිනි කැමැති ගිනි සොයන අග්නිපයෝෂණ කරන පුරුෂයෙක් සස්තේහ වූ තෙත් දඬුකඩක් ගෙන උතුරුරිණි ගෙන මථනය කරන්නේ වේ ද, ආශා කොට ද, සස්තේහ තෙත් දඬුකඩ ගිනිගානා උතුරු දඬු ගෙන මඩනේ වේ ද, ගිනි ලබන්නට නො නිස්ස, අනාශා කොට ද . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද සස්තේහ ආර්ද්‍ර කාෂ්ටය ගිනිගානා උතුරු දඬු ගෙන මඩනේ වේ ද, ගිනි ලබන්නට නො නිස්ස. ඒ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, ගිනි ලබන්නට තෙල අනුපාය වේ ද එහෙයිනි. භූමිපය, එපරිදි මැ යම් මැ මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි ඛවුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . මිථ්‍යාසමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොට ද, බ්‍රමසර පුරත් නම්, ඵලාධිගමයට අභව්‍ය වෙති, අනාශා කොට ද . . . ආශාත් අනාශාත් කොට ද . . . ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද බ්‍රමසර සෙරෙත් නම්, ඵලාධිගමයට අභව්‍ය වෙති. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, ඵලාධිගමයට තෙල අනුපාය වෙයි, එහෙයිනි.

භූමිපය, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි ඛවුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි සමාග් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු සමාග්සංකල්ප ඇත්තාහු සමාග්වචන ඇත්තාහු සමාග්කර්මාන්ත ඇත්තාහු සමාග්ආර්ථ ඇත්තාහු සමාග්ව්‍යායාම ඇත්තාහු සමාග්ස්මාති ඇත්තාහු සමාග්සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොට ද බ්‍රහ්මවය්‍යාසී පුරත් නම්, ඵලාධිගමයට භව්‍යයහ, අනාශා කොට ද බ්‍රහ්මවය්‍යාසී කෙරෙත් නම්, ඵලාධිගමයට යොග්‍යයහ. ආශා ද අනාශා ද කොටත් බ්‍රහ්මවය්‍යාසී කෙරෙත් නම්, ඵලාධිගමයට යුතුචත. ආශා නො කොට ද අනාශා නො කොට ද බ්‍රමසර සෙරෙත් නම් ඵලාධිගමයට සුදුසුයහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, ඵලාධිගමයට තෙල උපාය වෙයි, එහෙයිනි.

භූමිපය, යම් පරිදි තෙල් කැමැති තෙල් සොයන තෙලපර්යෙෂණ කරන පුරුෂයෙක් තලපිටි පැසෙහි එව දිය ඉස ඉස පෙළන්නේ වේ ද, ආශා කොටත් තලපිටි පැස එව දිය ඉස ඉස පෙළන්නේ වේ ද, තෙල් ලබන්නට නිස්ස, අනාශා කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් තලපිටි පැස එව දිය ඉස ඉස පෙළන්නේ වේ ද, තෙල් ලබන්නට නිස්ස. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, තෙල් ලබන්නට තෙල උපාය වේ ද එහෙයිනි. භූමිපය, එපරිදි මැ යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ ඛවුණු කෙනෙක් හෝ සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . සමාග්සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොටත් බ්‍රමසර සෙරෙත් නම්, ඵලාධිගමයට නිසි වෙති, ආශා නො කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රමසර වෙසෙත් නම් ඵලාධිගමයට භව්‍ය වෙති. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිපය, ඵලාධිගමයට තෙල උපාය වේ ද, එහෙයිනි.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො ඛිරතීකො ඛිරගවෙසි ඛිරපරියෙසනං වරමානො ගාචිං තරුණවච්ඡං එනතො ආවිඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා ගාචිං තරුණවච්ඡං එනතො ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා ගාචිං තරුණවච්ඡං එනතො ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො ඛිරස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඛිරස්ස අධිගමාය. එවමෙව බො භූමිජ, යෙ හි කෙථි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමමාදිට්ඨිනො-පෙ-සමමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො නොනිතපීකො නොනිතගවෙසි නොනිතපරියෙසනං වරමානො දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤිත්වා මනේන ආවිඤ්ඤාය, ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤිත්වා මනේන ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො නොනිතස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා දධිං කලසෙ ආසිඤ්ඤිත්වා මනේන ආවිඤ්ඤාය, හබ්බො නොනිතස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, නොනිතස්ස අධිගමාය. එවමෙව බො භූමිජ, යෙ හි කෙථි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමමාදිට්ඨිනො-පෙ-සමමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

සෙය්‍යථාපි භූමිජ, පුරිසො අග්ගපීකො අග්ගිගවෙසි අග්ගිපරියෙසනං වරමානො සුක්කං කට්ඨං කොළාපං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා-පෙ-අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා සුක්කං කට්ඨං කොළාපං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා සුක්කං කට්ඨං කොළාපං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා සුක්කං කට්ඨං කොළාපං උත්තරුර්ණිං ආදාය අභිමනේය, හබ්බො අග්ගිස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, අග්ගිස්ස අධිගමාය. එවමෙව බො භූමිජ, යෙ හි කෙථි සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා සමමාදිට්ඨිනො-පෙ-සමමාසමාධිනො, තෙ ආසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. ආසඤ්ඤා අනාසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. නෙවාසං නානාසඤ්ඤාපි කරිත්වා බ්‍රහ්මචරියං වරනති, හබ්බො ඵලස්ස අධිගමාය. තං කිස්ස හෙතු: යොති හෙසා භූමිජ, ඵලස්ස අධිගමාය.

භූමිජය, යම් පරිදි කිරි කැමැති කිරි සොයන ක්ෂීරපයෙඛිණි කරන පුරුෂයෙක් තුරුණු වස්සකු ඇති දෙනෙක් තන ගෙන අදනේ වේ ද, ආශා කොටත් තුරුණු වසු ඇති දෙන තෙතෙහි ගෙන අදනේ වේ ද, කිරි ලබන්නට නිස්ස. ආශා නො කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් තුරුණු වසු ඇති දෙන තන ගෙන අදනේ වේ ද, කිරි ලබන්නට නිස්ස. එ, කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, කිරි ලබන්නට තෙල උපාය වේ ද එහෙයිනි. එසෙයින් ම භූමිජය, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි බටුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . සමාක් සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොටත් . . . බ්‍රමීසර පුරත් නම් එලාධිගමයට යුතුවන, අනාශා කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රමීසර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට හවායහ. ඒ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, එලාධිගමයට තෙල උපාය වෙයි, එහෙයිනි.

භූමිජය, යම් පරිදි වෙඩරු කැමැති වෙඩරු ඉලියන වෙඩරු පිරියෙස්ලි කරන පුරුෂයෙක් කළයෙහි දිහි එවගෙන මතින් කලබන්තේ වේද, ආශා කොටත් කළයෙහි දිහි එවගෙන මතින් අලළන්තේ වේ ද, වෙඩරු ලබන්නට නිස්ස. අනාශා කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් කළයෙහි දිහි එවගෙන මතින් අලළන්තේ වේ ද, වෙඩරු ලබන්නට නිස්ස. ඒ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, වෙඩරු ලබන්නට තෙල උපාය වෙයි, එහෙයිනි. භූමිජය, එපරිදි ම යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි බටුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තාහු . . . සමාක් සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොටත් බ්‍රමීසර පුරත් නම්, එලාධිගමයට හවා වෙති. අනාශා කොටත් . . . ආශා ද අනාශා ද කොටත් . . . ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රමීසර පුරත් නම්, එලාධිගමයට හවා වෙති, ඒ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, තෙල එලාධිගමයට උපාය වෙයි, එහෙයිනි.

භූමිජය, යම් පරිදි ගිනි කැමැති ගිනි සොයන අග්නිපයෙඛිණි කරන පුරුෂයෙක් කොළපු වූ ශුෂ්කකාෂ්ටයක් ගෙන, උතුරුරිඪි ගෙන, මඩනේ නම්, ගිනි ලබන්නට නිස්ස. ආශා කොටත් . . . අනාශා කොටත් කොළපු වූ වියළි දඩක් ගෙන ගිනිගානා උතුරු දඩු ගෙන මඩනේ නම්, ගිනි ලබන්නට නිස්ස. ආශා ද අනාශා ද කොටත් කොළපු වූ වියළි කට ගෙන උතුරුරිඪි ගෙන මඩනේ නම්, ගිනි ලබන්නට නිස්ස, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් වියළි කට හා උතුරුරිඪි ගෙන මඩනේ නම්, ගිනි ලබන්නට නිස්ස. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, ගිනි ලබන්නට තෙල උපාය වෙයි. එහෙයිනි. භූමිජය, එපරිදි ම යම් කිසි මහණ කෙනෙක් වෙත්ව ' යි බටුණු කෙනෙක් වෙත්ව ' යි සම්දිටු ඇත්තාහු . . . සමාක්සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, ඔහු ආශා කොටත් බ්‍රමීසර පුරත් නම්, එලාධිගමයට නිස්සහ. අනාශා කොටත් බ්‍රමීසර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට නිස්සහ, ආශා ද අනාශා ද කොටත් බ්‍රමීසර සෙරෙත් නම් එලාධිගමයට නිස්සහ, ආශා නො කොටත් අනාශා නො කොටත් බ්‍රමීසර සෙරෙත් නම්, එලාධිගමයට නිස්සහ. එ කවර හෙයින් යත් : භූමිජය, එලාධිගමයට තෙල උපාය වේ ද එහෙයිනි.

සචෙ ඛො නං භූමිජ,¹ ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස ඉමා චතස්සො උපමා පටිභාසෙය්‍යං, අනච්ඡරියං තෙ ජයසෙනො රුජකුමාරො පසිදෙය්‍ය. පසතො ව තෙ පසතොකාරං කරෙය්‍යාති.

කුතො පන මං භතො, ජයසෙනස්ස රුජකුමාරස්ස ඉමා චතස්සො උපමා පටිභාසිස්සාති. අනච්ඡරියා පුබ්බෙ අසසුතපුබ්බා, සෙය්‍යථාපි භගවතානති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො අයසමා භූමිජො භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

භූමිජසුත්තං ජම්බු.

1. සචෙ ඛො භූමිජ - ස්‍යා, PTS.

භූමිජය, ඉදින් ජයසෙන් කුමර හට මේ සතර උපමාවෝ වැටහුණාහු නම්, " ජයසෙන් කුමර තොපට පහදනේ ය " යනු අයිරි නො වෙයි. " පහන් ව තොපට පහන් අයුරු කරන්නේ ය " යනුත් අයිරි නො වෙයි.

වහන්ස, ජයසෙන් කුමරහු පිළිබඳ කොට මේ සතර උපමාවෝ මා ලකුණු කොට එළිවෙත් ද ඔහු නැවත නැවත අයිරියට නිසියහ. සුචියෙහි නො ඇසු වීරුව. භාගාවතුන් වහන්සේට එළිදරව් වූවා සෙයින් ' යි.

භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල සූත්‍රය වදළ සේක. සතුවූ සිත් ඇති ආයුෂ්මත් භූමිජ තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිවූච ව සතුවීන් පිළිගත්හ.

සවැනි භූමිජ සූත්‍ර යි.

3. 3. 7

අනුරුඳි සුන්‍යං

එවං මෙ සුන්‍යං : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාර්ථිකාසිකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො පඤ්චකඛේයා එපති අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතයි : 'එහි තිං අමො, පුරිස, යෙනායස්මා අනුරුඳො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා මම වචනෙන ආයස්මතො අනුරුඳස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤාති. පඤ්චකඛේයා භනෙත, එපති ආයස්මතො අනුරුඳස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤාති. එවං ආභිච්ඡාදාදි කිරි භනෙත, ආයස්මා අනුරුඳො, පඤ්චකඛස්ස එපතස්ස ස්වාභ්‍යාය අත්තචතුර්ථො භතං, යෙන ච කිරි භනෙත, ආයස්මා අනුරුඳො, පඤ්චකඛරං ආගචෙත්ඨා, පඤ්චකඛේයා භනෙත, එපති බහුකිච්චො බහුකරණීයො රුජකරණීයෙනා'ති.

එවං භනෙතති ඛො සො පුරිසො පඤ්චකඛස්ස එපතස්ස පටිසංඝාතො යෙනායස්මා අනුරුඳො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා ආයස්මතං අනුරුඳො අභිච්ඡාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො පුරිසො ආයස්මතං අනුරුඳො එතදවොච : 'පඤ්චකඛේයා භනෙත, එපති ආයස්මතො අනුරුඳස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුඤ්ඤාති. එවං ච වදෙති : 'අභිච්ඡාදාදි කිරි භනෙත, ආයස්මා අනුරුඳො, පඤ්චකඛස්ස එපතස්ස ස්වාභ්‍යාය අත්තචතුර්ථො භතං. යෙන ච කිරි භනෙත, ආයස්මා අනුරුඳො, පඤ්චකඛරං ආගචෙත්ඨා. පඤ්චකඛේයා භනෙත, එපති බහුකිච්චො බහුකරණීයො රුජකරණීයෙනා'ති. අභිච්ඡාදෙති ඛො ආයස්මා අනුරුඳො තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො ආයස්මා අනුරුඳො තස්සා රතතියා අච්චයෙන පුබ්බන්තසමයං නිච්ඡාදෙත්වා පත්තච්චිරමාදාය යෙන පඤ්චකඛස්ස එපතස්ස නිවේසනං තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා පඤ්ඤාතො ආයතෙ නිසීදි. අථ ඛො පඤ්චකඛේයා එපති ආයස්මතං අනුරුඳො පඤ්ඤාතො ඛාදතියෙන භොජනියෙන සහත්වා සන්තප්පෙයි සම්පවාරෙයි. අථ ඛො පඤ්චකඛේයා එපති ආයස්මතං අනුරුඳො භූතතාපිං ඔණ්හිපත්තපාණිං අඤ්ඤාතරං නිවං ආයතං ගගෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො පඤ්චකඛේයා එපති ආයස්මතං අනුරුඳො එතදවොච :

ඉධ මං භනෙත¹ ථෙරා භික්ඛු උපසඛකමිත්වා එවමාභංසු : 'අපමාණං ගහපති, වෙතොවිමුත්තිං භාවෙහි'ති. එකච්ච ථෙරා එවමාභංසු : 'මග්ගන්තං ගහපති, වෙතොවිමුත්තිං භාවෙහි'ති. යා වායං භනෙත, අපමාණං වෙතොවිමුත්ති, යා ච මග්ගන්තා වෙතොවිමුත්ති, ඉමෙ ධම්මා නානත්වා වෙච්ච නානාබ්‍යාඤ්ඤාතා ච? උදාහු එකත්වා බ්‍යාඤ්ඤාතමෙච්ච නානන්ති?

තෙන හි ගහපති, තඤ්ඤාතෙත්වා පටිභාතු අපත්තං තෙ ඉතො භවිස්සතිති.

1. ඉධ භනෙත - PTS.

3. 3. 7

අනුරුථ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජෙනවිත නම් අනේපිඬුසිටුහු ගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල්හි පඤ්චකඩා නම් වඩුදෙටුවාණෝ එක්තරා පුරුෂයකු ඇමතුහ : “ එම්බා පුරුෂය, තෙපි එව, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් කරා එළැඹ මා ගේ බසින් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් ගේ පාදයන් හිසින් වළුව, ‘ වහන්ස, පඤ්චකඩා ථපති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ, තෙරණුවන් ගේ පාදයන් හිසින් වදියයි. මෙසේත් කියව : ‘ වහන්ස, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධස්ථවිරයන් වහන්සේ පඤ්චකඩා ථපතිහු ගේ සෙට දින බත තමා සතරවනු ව ඉවසන සේක්වා, වහන්ස, පඤ්චකඩා ථපති බොහෝ කිස ඇතියෙක, රාජකරණියයෙන් බොහෝ කරණී ඇතියෙක, වහන්ස, එයින් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධස්ථවිරයන් වහන්සේ ඉතා අලුයම වඩනා සේක්ව ” යි.

‘ එසේ යැ වහන්සැ ’ යි එපුරිස් පඤ්චකඩා ථපති හට පිළිවදන් දී, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් කරා එළැඹියේය. එළැඹ ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් සකසා වැද එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් එපුරිස් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවනට තෙල සැලකෙළේ : “ වහන්ස, පඤ්චකඩා ථපති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් ගේ පා හිසින් වදී, මෙසේත් සැලකෙරෙයි : ‘ වහන්ස, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ පඤ්චකඩා ථපතිහු ගේ සෙට බත ආත්මවතුර්ථ ව ඉවසන සේක්වා, වහන්ස, පඤ්චකඩා ථපති බොහෝ කිස ඇතියෙක, රාජකරණියයෙන් බොහෝ කරණී ඇතියෙක, වහන්ස, එයින් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධස්ථවිරයන් වහන්සේ ඉතා අලුයම වඩනේ මැනවැ ” යි. ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ තුෂ්ණිමාවයෙන් ඉවසූහ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ රැගෙවීමෙන් පෙරවරු හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන පඤ්චකඩා ථපතිහු ගේ නිවෙස්න කරා වැඩියෝ, වැඩැ පැන්වූ අස්නෙහි හුන්හ. එසඳ පඤ්චකඩා ථපති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් ප්‍රණීත බාද්‍යභොජ්‍යයෙන් සියතින් සැතැපී. මොනොවට පැවරී. ඉක්බිති පඤ්චකඩා ථපති වළඳා හිමවූ පාත්‍රයෙන් ඉවත් කළ අත් ඇති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් වෙත අනාතර නිවාසනයක් ගෙන එකත්පස් වැ හින, එකත්පස් වැ හුන් පඤ්චකඩා ථපති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවනට තෙල සැලකෙළේ.

“ වහන්ස, ස්ථවිර භික්ෂූහු මා කරා එළැඹ මෙසේ කීහ : ‘ ගැහැවියෙනි, අප්‍රමාණ වේතොවිමුක්ති වඩව ’ යි. කිසි තෙර කෙනෙක් මෙසේ කීහ : ‘ ගැහැවිය, මහද්ගත වේතොවිමුක්ති වඩව ’ යි. වහන්ස, යම් අප්‍රමාණ වේතොවිමුක්තියෙක් ඇද්ද, යම් මහද්ගතවේතොවිමුක්තියෙක් ඇද්ද, මේ දහම්හු නානාසීන් වෙන් ද, නානාවාඤ්ජනන් වෙන් ද, නොහොත් එකාර්ථ වෙන් ද, ව්‍යඤ්ජනමාත්‍රය මැ වෙනස් වේ ද ” යි.

ගැහැවිය, එකරුණෙන් මෙහි ලා තොපට මැ වැටුණේවා, මෙයින් තොපට අවිරාධිත බවෙක් වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මඤ්ඤානං ඛෙධා භනන්තා, එවං භොති. යා වායං අප්පමාණා වෙතො විමුක්ඛා, යා ච මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා, ඉමෙ ධම්මා එකන්තා බ්‍යඤ්ඤානමෙව නානන්තා.

යා වායං ගහපති, අප්පමාණා වෙතො විමුක්ඛා, යා ච මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා, ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙව නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච. තදවිනාපෙනං ගහපති, පරියායෙන වෙදිතබ්බං, යථා ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙව නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච.

කතමා ච ගහපති, අප්පමාණා වෙතො විමුක්ඛා? ඉධ ගහපති භික්ඛු මේත්තාසහගතෙන වේතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං තථා තතියං තථා චතුථීං. ඉති උඤ්ඤාධිකාරිකං සබ්බසි සබ්බත්තත්තාස සබ්බාවත්තං ලොකං මේත්තාසහගතෙන වේතසා විපුලෙන මහඤ්ඤානෙන අප්පමාණෙන අවේරෙන අබ්‍යාපජේඛන ඵරිත්ථා විහරති. කරුණාසහගතෙන වේතසා—පෙ—මුදිතාසහගතෙන වේතසා—පෙ—උපෙක්ඛා—සහගතෙන වේතසා එකං දිසං ඵරිත්ථා විහරති. තථා දුතියං—පෙ—විහරති. අයං චූළවති ගහපති අප්පමාණා වෙතො විමුක්ඛා.

කතමා ච ගහපති මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා? ඉධ ගහපති භික්ඛු යාවතා එකං රුක්ඛමූලං මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති භික්ඛු යාවතා දො වා තිණ්ණි වා රුක්ඛමූලානි මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා එකං ගාමකේඛත්තං මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා දො වා තිණ්ණි වා ගාමකේඛත්තානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා එකං මහාරුජං මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති, භික්ඛු යාවතා දො වා තිණ්ණි වා මහාරුජානි මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති, අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉධ පන ගහපති භික්ඛු යාවතා සමුද්දුපරියතං පඨවිං මහඤ්ඤානානි ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. අයං චූළවති ගහපති, මහඤ්ඤානා වෙතො විමුක්ඛා. ඉමිනා ඛෙධා එතං ගහපති පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ඉමෙ ධම්මා නානන්තා වෙව නානාබ්‍යඤ්ඤානා ච.

චිත්තස්සො ඛෙධා ඉමා ගහපති, හවුපපත්තියො, කතමා චිත්තස්සො? ඉධ ගහපති එකචේවා පරිත්තාභාති ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං පරිත්තාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකචේවා අප්පමාණාභාති ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං අප්පමාණාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකචේවා සංඛිලිට්ඨාභාති ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං සංඛිලිට්ඨා—භානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉධ පන ගහපති, එකචේවා පරිසුඤ්ඤාභාති ඵරිත්ථා අධිමුච්චිත්ථා විහරති. සො කායස්ස හෙද පරමමරුණං පරිසුඤ්ඤාභානං දෙවානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. ඉමා ඛෙධා ගහපති, චිත්තස්සො හවුපපත්තියො.

' වහන්ස, මට මෙසේ සිත් වෙයි : යම් අප්‍රමාණවේතොවිමුක්තියක් හා යම් මහදග්ගතවේතොවිමුක්තියක් හා ඇද්ද, මේ දහම්හු එකාර්ථයක වාඤ්ඤානාමාත්‍රය මැ වෙන වෙන යැ කියා යි.

ගැහැවිය, යම් අප්‍රමාණවේතොවිමුක්තියක් හා යම් මහදග්ගතවේතොවිමුක්තියක් හා ඇද්ද, මේ දහම්හු නානාර්ථට ද වෙති, නානාවාඤ්ඤානා ද වෙත්. යම් පරිදි මේ දහම්හු නානාර්ථත්වත් නානාවාඤ්ඤානාත් වෙත්ද, ගැහැවිය, මේ ක්‍රමයෙකුදු තෙල දන්නේ මැනවි.

ගැහැවිය, අප්‍රමාණ වේතොවිමුක්ති නම් කවර : ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ මෙන් සහගිය සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වාස කෙරෙයි. දෙවන දිග එපරිදි ම ය, තෙවන දිග එපරිදි මය, සතරවන දිග එපරිදි මැ යි. මෙ සැටියෙන් උඩ ය, යට යැ සරස යැ, යි හැම තැන සඵඤ්ඤායෙන් සියලු සතුන් ඇති ලොකය ව්‍යුල මහදග්ගත අප්‍රමාණ අවේර අව්‍යාබාධ වූ මෙමත්‍රියසහගත සිතින් පැතිරගෙන වාස කෙරෙයි. කරුණාසහගත සිතින් . . . මාදුකාසහගත සිතින් . . . උපපක්ෂා සහගත සිතින් එක් දිගක් පැතිරගෙන වාස කෙරෙයි. දෙවන දිග ද එසේ යැ . . . වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මේ අප්‍රමාණවේතොවිමුක්ති වෙයි.

ගැහැවිය, මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති කවර : ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ එක් රුක් මුලක් පමණ තැන් මහදග්ගත යයි පතුරුවා නිශ්චය කොට වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මේ මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ රුක්මුල් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ගත යයි පතුරුවා නිශ්චය කොට වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ එක් ගම්කෙතක් පමණ තැන මහදග්ගත යයි පතුරුවා නිශ්චය කොට වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ ගම්කෙතක් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන මහදග්ගත යයි පතුරුවා නිශ්චය කොට වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ එක් මහාරාජායක් පමණ තැන් මහදග්ගත යයි පතුරුවා නිශ්චය කොට වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි මහණ මහාරාජා දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ගත යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වාස කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය, මේ සස්තෙනාහි මහණ සමුද්‍ර පයභින්න පෘථුවිය පමණ තැන් මහත්ගත යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වාසය කෙරෙයි. ගැහැවිය, මෙ ද මහදග්ගතවේතොවිමුක්ති යයි කියනු ලැබේ. ගැහැවිය යම් පරිදි මේ දහම්හු නානාර්ථත් වෙත් ද නානාවාඤ්ඤානාත් වෙත් ද, තෙල මෙ කරුණුදු දනුනු වේ.

ගැහැවිය, මේ හවොත්පත්තීහු සතරදෙනෙකි ; කවර සතරදෙනෙක යත් : ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි කිසි මහණෙක් ' පරිත්තාහ ' යයි අරමුණු කොට, නිශ්චය කොට වෙසෙයි, හේ කාබුන් මරණින් මතුයෙහි පරිත්තාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි කිසි මහණෙක් ' අප්පමාණාහ ' යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොටගෙන වෙසෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතුයෙහි අප්පමාණාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි කිසි මහණෙක් ' සංකිලියාහ ' යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ වශයෙන් බැසගෙන වෙසෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සංකිලියාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මෙ සස්තෙනාහි කිසි මහණෙක් ' පරිසුද්ධාහ ' යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ වශයෙන් නිශ්චය කොටගෙන වෙසෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතුයෙහි පරිසුද්ධාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ගැහැවිය, මේ සතර හවොත්පත්තීහු යි.

හොති බො සො ගහපති, සමයො, යා නා දෙවතා එකඡ්ඤාං සනතිපතනති. තාසං එකඡ්ඤාං සනතිපතිතානං වණ්ණනානතතං හි බො පඤ්ඤායති. නො ව ආභානානතතං. සෙය්‍යථාපි ගහපති, පුරිසො සමඛහුලාති තෙලපාදීපාති එකං ඝරං පවෙසෙය්‍ය, තෙසං එකං ඝරං පවෙසිතානං අවචිනානතතං හි බො පඤ්ඤායෙථ නො ව ආභානානතතං. එවමෙව බො ගහපති, හොති බො සො සමයො, යා නා දෙවතා එකඡ්ඤාං සනතිපතනති, තාසං එකඡ්ඤාං සනතිපතිතානං වණ්ණනානතතං හි බො පඤ්ඤායති. නො ව ආභානානතතං. හොති බො සො ගහපති සමයො, යා නා දෙවතා තතො විපකකමනති, තාසං තතො විපකකමනතිනං වණ්ණනානතතං වෙව පඤ්ඤායති, ආභානානතතඤ්ච. සෙය්‍යථාපි ගහපති, පුරිසො තාති සමඛහුලාති තෙලපාදීපාති තමා ඝරං නිගරෙය්‍ය තෙසං තතො නිගරනානං අවචිනානතතං වෙව පඤ්ඤායෙථ ආභානානතතඤ්ච. එවමෙව බො ගහපති, හොති බො සො සමයො, යා නා දෙවතා තතො විපකකමනති. තාසං තතො විපකකමනතිනං වණ්ණනානතතං වෙව පඤ්ඤායති ආභානානතතඤ්ච. න බො ගහපති, තාසං දෙවතානං එවං හොති: ඉදං අමාකං නිව්චන්ති වා බුචන්ති වා සංඝතන්ති වා. අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා දෙවතා අභිවසන්ති¹ තත්ථ තත්ථෙව තා දෙවතා අභිරමන්ති. සෙය්‍යථාපි ගහපති, මකඛිකානං කාචේන වා පිටකේන වා ගරියමානානං න එවං හොති: ඉදං අමාකං නිව්චන්ති වා බුචන්ති වා සංඝතන්ති වා, අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා මකඛිකා අභිනිවිසන්ති, තත්ථ තත්ථෙව තා මකඛිකා අභිරමන්ති. එවමෙව බො ගහපති තාසං දෙවතානං න එවං හොති: ඉදං අමාකං නිව්චන්ති වා බුචන්ති වා සංඝතන්ති වා, අපි ච යත්ථ යත්ථෙව තා දෙවතා අභිවසන්ති, තත්ථ තත්ථෙව තා දෙවතා අභිරමන්ති.

එවං වුත්තො ආයස්මා සභියො කච්චානො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතද්දොව: සාබ්බ හතොන අනුරුද්ධ, අපි ච මෙ එත්ථ උත්තරිං පටිපුච්ඡිතබ්බං. යා නා හතොන දෙවතා ආභා, සබ්බා නා පරිත්තාභා? උදහ්‍ය සතොතත්ථ එකච්චා දෙවතා අපමාණාභාති?

තද්දෙහන බො ආවුසො කච්චාන, සන්ති පන එත්ථ² එකච්චා දෙවතා පරිත්තාභා, සන්ති පනෙත්ථෙකච්චා දෙවතා අපමාණාභාති.

කො හු බො හතොන අනුරුද්ධ, හෙතු, කො පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකායං උපපන්නානං සතොතෙත්ථෙකච්චා දෙවතා පරිත්තාභා? සන්ති පනෙත්ථෙකච්චා දෙවතා අපමාණාභාති?

තෙන භාවුසො කච්චාන, තංයෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡිස්සාමි යථා තෙ ඛමේය්‍ය, තථා නං ව්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිලඤ්ඤාසි ආවුසො කච්චාන, යායං හිකුඤ්ච යාවතා එකං රුකඛිමුලං මහඤ්ඤානති එරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. යො වායං හිකුඤ්ච යාවතා ඥො වා තිණි වා රුකඛිමුලාති මහඤ්ඤානති එරිත්ථා අභිමුච්චිත්ථා විහරති. ඉමාසං උභින්නං විතතභාවනානං කතමා විතතභාවනා මහඤ්ඤානති?

1. අභිනිවිසන්ති - සිමු. PTS

2. සතොතත්ථ - මජ්ඣං.

ගැහැවිය, යම් කලෙක ඒ දෙවියෝ එක්රැස් වෙත් ද, එබඳු කලෙක් වෙයි. එක්රැස් වූ ඒ දෙවියන් ගේ වර්ණනානාත්වය මැ පැනෙයි, ආලෝකනානාත්වයෙක් නොද පැනෙයි. යම්සේ ගැහැවිය, පුරුෂයෙක් බොහෝ කෙල්පහන් එක් ගෙයකට ප්‍රවේශ කරන්නේ නම්, ඒ එක් ගෙයකට ප්‍රවේශ කළ ප්‍රදීපයන් ගේ ගිනිසිළු වෙනස මැ පැනෙයි, ආලෝකනානාත්වයෙක් නොද පැනෙයි. එසෙයින් මැ ගැහැවිය, ඒ දෙවියෝ යම් කලෙක එක්රැස් වෙත් ද, එබඳු කලෙක් වෙයි. එක්රැස් වූ ඒ දෙවියන් ගේ වර්ණනානාත්වය මැ පැනෙයි, ආලෝකනානාත්වයෙක් නොද පැනේ. ගැහැවිය, යම් කලෙක ඒ දෙවියෝ එකැහින් හික්මයෙන් ද, එබඳු කලෙක් වෙයි. එයින් නික්මයන ඒ දෙවියන් ගේ ශරීරවර්ණයා ගේ නානාත්වය ද ආලෝකයෙහි නානාත්වය ද පැනෙයි. යම් පරිදි ගැහැවිය, පුරුෂයෙක් ඒ බොහෝ වූ කෙල්පහන් එ ගෙයින් බැහැර කරන්නේ නම්, එයින් බැහැර කරන ඒ ප්‍රදීපයන් ගේ සිළුනානාත්වයත් ආලෝකයෙහි නානාත්වයත් පැනෙයි. එපරිදි ම ගැහැවිය, යම් කලෙක ඒ දෙවියෝ එකැහින් හික්මයෙන් ද, එබඳු කලෙක් වෙයි. ඉන් හික්මයන ඒ දෙවියන් ගේ ශරීරවර්ණනානාත්වය ද ආලෝකයෙහි නානාත්වය ද පැනේ. ගැහැවිය, ඒ දෙවියනට මෙබඳු සිතෙක් නො මැ වෙයි : ' මේ අපට නිත්‍ය යැයි හෝ ධ්‍රැව යැයි හෝ ශාශ්වත හෝ වේ යැ ' යි කියා යි. තවද ඒ දෙවියෝ උයන් වීමත් කපරුක් ඇ යම් යම් තැනෙකින් මැ වෙසෙත් ද, ඒ ඒ තැන්හි ඒ දෙවියෝ රමණය කෙරෙත්. ගැහැවිය, යම් පරිදි කදෙකින් හෝ පැසෙකින් හෝ ගෙනයනු ලබන මැස්සනට " මේ අප ගේ නිත්‍ය ස්ථාන යයි හෝ ධ්‍රැවස්ථාන යයි හෝ ශාශ්වතස්ථාන යයි හෝ මෙබඳු සිත් නො වන්නේ වේ ද, වැලිත් යම් යම් තැනෙක ඒ මැස්සෝ වැදගහින් ද, ඒ ඒ තැන්හි මැ ඒ මැස්සෝ රමණය කෙරෙත් ද, ගැහැවිය, එපරිදි ම ඒ දෙවියනට " මේ අප ගේ නිත්‍යස්ථාන යයි හෝ ධ්‍රැවස්ථාන යයි හෝ ශාශ්වතස්ථාන යයි හෝ මෙබඳු සිත් නො වේ. වැලිත් යම් යම් තැනෙකින් මැ ඒ දෙවියෝ වෙසෙත් ද, ඒ ඒ තැන්හි මැ ඒ දෙවියෝ රමණය කෙරෙත්.

මෙසේ කී කල ආයුෂ්මත් සහිය කව්වායන තෙර ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවනට කෙල සැලකළේ : " වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මැනවැ, මෙහි ලා මා විසින් මතුයෙහි පිළිවිසියැ යුතු දෑයෙක් ඇත්තේ ද වෙයි. වහන්ස, යම් ආභ දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, එ හැම දෙවියෝ පරිත්තාභ වෙත් ද, නොහොත් අප්පමාණාභ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද ?

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, ඒ භවොපපත්ති කාරණයෙන් මෙහි පරිත්තාභ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇත. මෙහි අප්පමාණාභ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ද ඇත.

වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, යම් හෙයකින් එක් මැ දෙව්නිකායට වැදගෙන සිටුනා ඒ දෙවියන් අතුරින් මෙහි ලා පරිත්තාභ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, මෙහි ලා අප්පමාණාභ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, එයට කවර හෙතු යැ ? කවර ප්‍රත්‍යය යැ ?

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, එකරුණින් මෙහි ලා තොප ම පුළුවස්මි : යම් පරිදි තොපට රුස්තේ නම් එපරිදි එය ප්‍රකාශ කරව, ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, ඒ කිමැයි භහනාව ? යම් මහණෙක් එක් රුක්වුලක් පමණ තැන් මහදගත යයි අරවුණු කොටගෙන අධිමොක්ෂ වශයෙන් බැසගෙන වෙසේ ද, යම් මහණෙක් රුක්වුල් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදගත යයි අරවුණු කොට අධිමොක්ෂ වශයෙන් නිශ්චය කොටගෙන වෙසේ ද, මේ උභය චිත්තභාවනා අතුරින් කවර චිත්තභාවනායෙක් මහදගතතර වේ ද ?

සාධාරණ හා නොහොඳ හිසකුළු සැලකීම, දෙපාර්තමේන්තු වැඩ, නිකුත් කිරීම, රැකියා මාරු, මහා සංගමයේ සාමාජිකයෙක් වීම, අධිකාරීත්වය, විවිධ අංශයේ සේවය, ඉංජිනේරු, උපකරණ, විද්‍යා-
 සාහිත්‍ය, මහා සංගමයේ සාමාජිකයෙක් වීම.

තං කිම්භෙදෙකි අංවුසෙං කච්චාන, යායං හිකු යචනා ඥෙ වා
 කීණි වා රුකකමුලානි මහග්ගනනානි ඵරිකා අබ්බුච්චිකා විහරතී. යෙ
 වායං හිකු යචනා ඵකං ගාමකෙකතං මහග්ගනනානි ඵරිකා අබ්බුච්චිකා
 විහරතී. ඉමං උභින්නං චිත්තගාචනානං කතමං චිත්තගාචනං
 මහග්ගනනරුතී?

[illegible]

තං කිමෙඤ්ඤපි අච්ඡෙසො කච්චාන, යථායං භික්ඛු යාවතා එකං ගාමකෙඛතතං මහග්ගතනති එරිතො අධිමුච්චිතො විහරති. යො වායං භික්ඛු යාවතා ඥො වා තිණ්ණි වා ගාමකෙඛතතාති මහග්ගතනති එරිතො අධිමුච්චිතො විහරති. ඉමායං උභින්නං ඵිත්තගාවනානං කතමා ඵිත්තගාවනා මහග්ගතනරුති?

සා. ස. හතෙක හිකුටු යාමයා දෙම වා, තිණි වා, ගාමකෙකතයාහි මහගතයාහි එරිකා, අතිශ්චිතියා, විහරකී. අයං ඉමාසං උභින්නං චිත්තභාවනානං මහගතයාහි.

තං කිම්බෙදාසි අච්ඡෙදා කච්චාන, යායං භික්ඛු යාවනා දො වා
කිණ්චි වා භාමකෙතතානි මහග්ගතනනි ඵරිකා අබ්බුච්චිකා විහරති.
යො වායං භික්ඛු යාවනා ඵකං මහරජං මහග්ගතනනි ඵරිකා අබ්බුච්චිකා
විහරති. ඉමං උභින්නං විත්තභාවනානං කතමං චිත්තභාවනා
මහග්ගතතරාති?

යායාගේ භෞතය, භික්ෂු යාවිතය එකම මහාරජය. මහායානනයන් එරිතය, අධිබුද්ධිය විසරයි. අයං ඉමාසං උභින්නං විතතභාවනානං මහායානනරුකි.

තං කිම්මඤ්ඤං අවුසො කම්මානං, යොසං භික්ඛු යාවතා ඵකං මහරජං. මහඤ්ඤානං ඵරිත්ථො අධිත්ථවිත්ථො, විහරති. සො වාසං භික්ඛු යාවතා දො වා කීණි වා මහරජාති මහඤ්ඤානං ඵරිත්ථො අධිත්ථවිත්ථො, විහරති. ඉමං උභික්ඛං ඵිත්තභාවනානං කතමං ඵිත්තභාවනා මහඤ්ඤානං?

සබ්බං භනෙත සික්ඛු යාවතා, ඥාථ වා, තිණ්ඨි වා, මහරජාති
 මහභක්තාති එටිතා, අබිඉට්ඨිතා, විහරති. අයං ඉමංසං උභික්ඛං
 ඵිත්තභාවනානං මහභක්තාති.

තං කිම්මඤ්ඤං අච්ඡෙදං කම්මානං, යම්යං භික්ඛු යාවතා ඥාති වා, තිණ්ණි වා, මහාරුක්ඛාති මහස්සනනාති ඵරිත්ථා අධිත්ථුවිත්ථා විහරති. යො වායං භික්ඛු යාවතා සත්ථෙසුපරිඤ්ඤාං පඨවිං මහස්සනනාති ඵරිත්ථා අධිත්ථුවිත්ථා විහරති. ඉමං උභික්ඛං චිත්තභාවනාං කතමා චිත්තභාවනා මහස්සනනාති?

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වහන්ස, යම් මහණෙක් රුක්මුල් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ වශයෙන් බැසගෙන වාස කෙරේ නම්, මේ භාවනාව මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරෙන් මහදග්ගතර වේ යයි.

ඇවැත් කාතඤ්ඤානසෙති, ඒ කීමැයි හඟනාව ? යම් මහණෙක් රුක්මුල් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොට වෙසේ ද, තවද යම් මහණෙක් එක් ගම්කෙතක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොට ගෙන වෙසේ ද, මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරෙන් කවරක් මහදග්ගතර වේ ද ' යි.

වහන්ස, යම් මහණෙක් එක් ගම්කෙතක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වෙසේ ද, මේ භාවනාව මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරෙන් මහදග්ග තර වේ යයි.

ඇවැත් කාතඤ්ඤානසෙති, ඒ කීමැයි හඟනාව ? යම් මහණෙක් එක් ගම්කෙතක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට දැනගෙන වෙසේ ද, තවද යම් මහණෙක් ගම්කෙතක් දෙකක් තුනක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට දැනගෙන වෙසේ ද, මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරෙන් කවර චිත්තභාවනායෙක් මහදග්ගතර වේ ද ' යි.

වහන්ස, යම් මහණෙක් ගම්කෙතක් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වාස කෙරේ ද, මේ චිත්තභාවනාව මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරින් මහදග්ගතර වෙයි.

ඇවැත් කාතඤ්ඤානසෙති, ඒ කීමැයි හඟනාව ? යම් මහණෙක් ගම්කෙතක් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වෙසේ ද, යම් මහණෙක් එක් මහරජයක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොට ගෙන වෙසේ ද, මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරින් කවර චිත්තභාවනායෙක් මහදග්ගතර වේ ද ' යි.

වහන්ස, යම් මහණෙක් එක් මහරජයක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වෙසේ ද, මේ චිත්තභාවනාව මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරින් මහදග්ගතර වෙයි.

ඇවැත් කාතඤ්ඤානසෙති, යම් මහණෙක් එක් මහරජයක් පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වෙසේ ද, යම් මහණෙක් මහරජයන් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් අරමුණු කොට නිශ්චය කොටගෙන වෙසේ ද, මේ උභය චිත්ත භාවනාවන් අතුරින් කවර චිත්තභාවනායෙක් මහදග්ගතර වේ ද ' යි.

වහන්ස, යම් මහණෙක් මහරජ දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වෙසේ ද, මේ චිත්තභාවනාව මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරින් මහදග්ගතර වෙයි.

ඇවැත් කාතඤ්ඤානසෙති, ඒ කීමැයි හඟනාව ? යම් මහණෙක් මහරජ දෙකක් හෝ තුනක් හෝ පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වෙසේ ද, යම් මහණෙක් සමුද්‍රපයඞ්නන් පාථවිය පමණ තැන් මහදග්ග යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වාස කෙරේ ද, මේ උභය චිත්තභාවනාවන් අතුරින් කවර චිත්තභාවනායෙක් මහදග්ගතර වේ ද ' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යොසං භනෙන, භික්ඛු යාවතා සමුද්දායපරිසන්නං පඨමං මහග්ගනන්ති ඵරිත්ථො අධිමුච්චිත්ථො විහරති. අයං ඉමාසං උභින්නං චිත්තභාවනානං මහග්ගනතරාති.

අයං ඛො ආවුසො කල්වාන, හෙතු අයං පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකායං උපපන්නානං සනෙතජෙකල්වා දෙවතා පරිත්තභාහා, සන්ති පනෙජෙකල්වා දෙවතා අපපමාණාහාති.

සාධු භනෙන අනුරුද්ධ, අතී ව මෙ එත්ථ උත්තරිං පටිපුච්ඡිතබ්බං. යාවතා භනෙන, දෙවතා ආහා, සබ්බා තා සබ්බිලිට්ඨාහා? උදය්ඤ සනෙතජෙකල්වා දෙවතා පරිසුඤාහාති?

තදබ්බෙන ඛො ආවුසො කල්වාන, සනෙතජෙකල්වා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා සන්ති පනෙජෙකල්වා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

කො ඤු ඛො භනෙන අනුරුද්ධ, හෙතු කො පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකායං උපපන්නානං සනෙතජෙකල්වා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා සන්ති පනෙජෙකල්වා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

තෙන භාවුසො කල්වාන, උපමං තෙ කරිසාමි. උපමායපිට්ඨෙකල්වෙ විඤ්ඤා පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආඡානන්ති. සෙය්‍යථාපි ආවුසො කල්වාන, තෙලපාදීපස්ස ක්වායතො තෙලමපි අපරිසුඤා, වට්ඨිපි අපරිසුඤා, සො තෙලස්සපි අපරිසුඤාත්තා වට්ඨිතාපි අපරිසුඤාත්තා අකුකුං විය ක්වායති. එවමෙව ඛො ආවුසො කල්වාන, ඉට්ඨෙකල්වො භික්ඛු සංකිලිට්ඨාහාති ඵරිත්ථො අධිමුච්චිත්ථො විහරති. තස්ස කායදුට්ඨලලමපි න සුපාටිපාස්සඤාං හොති. චිත්තමිඤ්ඤා න සුසමුහතං හොති. උඤ්චිකුකුච්චමපි න සුපාටිවිනිතං හොති. සො කායදුට්ඨලලස්සපි න සුපාටිපාස්සඤාත්තා චිත්තමිඤ්ඤා න සුසමුහතානා උඤ්චිකුකුච්චස්සපි න සුපාටිවිනිතානා අකුකුං විය ක්වායති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සංකිලිට්ඨාහානං දෙවතානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති. සෙය්‍යථාපි ආවුසො කල්වාන, තෙලපාදීපස්ස ක්වායතො තෙලමපි පරිසුඤා, වට්ඨිපි පරිසුඤා, සො තෙලස්සපි පරිසුඤාත්තා වට්ඨිතාපි පරිසුඤාත්තා න අකුකුං විය ක්වායති. එවමෙව ඛො ආවුසො කල්වාන, ඉට්ඨෙකල්වො භික්ඛු පරිසුඤාහාති ඵරිත්ථො අධිමුච්චිත්ථො විහරති. තස්ස කායදුට්ඨලලමපි සුපාටිපාස්සඤාං හොති. චිත්තමිඤ්ඤා න සුසමුහතං හොති. උඤ්චිකුකුච්චමපි සුපාටිවිනිතං හොති. සො කායදුට්ඨලලස්සපි සුපාටිපාස්සඤාත්තා චිත්තමිඤ්ඤා න සුසමුහතානා උඤ්චිකුකුච්චස්සපි සුපාටිවිනිතානා න අකුකුං විය ක්වායති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණං පරිසුඤාහානං දෙවතානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති.

අයං ඛො ආවුසො කල්වාන, හෙතු අයං පච්චයො, යෙන තාසං දෙවතානං එකං දෙවතිකායං උපපන්නානං සනෙතජෙකල්වා දෙවතා සබ්බිලිට්ඨාහා, සන්ති පනෙජෙකල්වා දෙවතා පරිසුඤාහාති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා සභිසො කල්වානො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදවොච : ‘සාධු භනෙන අනුරුද්ධ, න භනෙන, ආයස්මා අනුරුද්ධො එවමාහ : එවං මෙ සුතන්ති වා, එවං අරහති භවිතුන්ති වා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

වහන්ස, යම් මහණෙක් සමුද්‍රපයානන්ත පාරිථිය පමණ තැන් මහදගත යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වාස කෙරේ ද, මේ චිත්තභාවනාව මේ උභයචිත්තභාවනාවන් අතුරින් මහදගතකර වෙයි.

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, යම් කරුණෙකින් එක් දේවනිකායකට පැමිණි ඒ දෙවියන් අතුරින් මෙහි කිසි පරිත්තාහ දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, මෙහි අප්පමාණෙහ කිසි දෙව්කෙනෙක් ඇද්ද, මේ එයට හෙතු යැ, මේ එයට ප්‍රත්‍යයැ ' යි.

වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මනා මැ ය, මෙහි දී මා විසින් මතුයෙහි ඇයියයුතු පැනගෙස් ද ඇත. වහන්ස, යම් පමණ ආහ දෙවියෝ ඇද්ද, එ හැම දෙවියෝ සඬිකිලියාහ වෙත් ද, නොහොත් මෙහි කිසි දෙව්කෙනෙක් පරිසුද්ධාහ වූවාහු ඇද්ද ?

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, තදධ්‍යවගයෙන් මෙහි සඬිකිලියාහ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇත, මෙහි පරිසුද්ධාහ කිසි දෙව් කෙනෙක් ද ඇත.

වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, යම් කරුණෙකින් එක් දේවනිකායකට පැමිණි ඒ දෙවියන් අතර සඬිකිලියාහ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, පරිසුද්ධාහ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, ඊට හේතු කවරේ ය ? ඊට ප්‍රත්‍යය කවරේ යැ ' යි.

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, එකරුණින් කොපට උපමාවක් කරමි : මෙ ලොවැ කිසි විඤ්ජුරුෂ කෙනෙක් උපමායෙහුහ භාෂිතයාගේ අර්ථය අවබෝධ කොට දනිත්. ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, යම් පරිදි දුල්වෙන තෙල්පහනක්හු ගේ තෙලුහු නො පිරිසිදු වේ නම්, වැට්ටු නො පිරිසිදු වේ නම්, ඒ පහන තෙල් නො පිරිසිදු හෙයිනුදු වැටි නො පිරිසිදු හෙයිනුදු අකිශයින් අඳුරු වූවක් සෙයින් දිලෙයි. ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, එපරිදි ම මෙ සස්තෙහි කිසි මහණෙක් සංකිලියාහ යයි අරමුණු කොට අධිමොක්ෂ කොට වාස කෙරේ ද, ඔහු ගේ දෙෂනිශ්ශ්‍රිත කය ත් නො සන්තිදුණේ වේ ද, ථිතමිදධයත් නො නැසුණේ වේ ද, උදධර්ව කුක්කුර්වයත් මොනොවට විනිත නො වේ ද, හේ කායදුට්ඨල්ලය නො සන්ත්‍රන් බැව්නුදු ථිතමිද්ධය නො නට බැව්නුදු උදධර්වකුක්කුර්වය අවිනිත බැව්නුදු වැඩිපමණ අඳුරු වූවාක් සෙයින් දිලෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු සඬිකිලියාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි. ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, යම් පරිදි දුල්වෙන තෙල්පහනක්හුගේ තෙලක් පිරිසිදු වේ ද, වැටිත් පිරිසිදු වේ ද, ඒ පහන තෙලත් පිරිසිදු හෙයිනුදු වැටිත් පිරිසිදු හෙයිනුදු වැඩිපමණ අඳුරු වූවාක් සෙයින් නො දිලේ ද, ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, එපරිදි ම මෙසස්තෙහි කිසි මහණෙක් පරිසුද්ධාහ යයි අරමුණු කොට භිශ්වය කොට වෙසේ ද, ඔහු ගේ කායදුට්ඨල්ලයත් සන්ත්‍රන් වේ ද, ථිතමිද්ධයත් නටුයේ වේ ද, උද්ධර්වකුක්කුර්වයත් විනිත වේ ද, ඒ මහණ කායදුට්ඨල්ලයත් සන්ත්‍රන් හෙයින් ථිතමිද්ධයත් නටහෙයින් උද්ධර්වකුක්කුර්වයත් විනිත හෙයින් අකිශයින් අඳුරු වූවාක් සෙයින් නො දිලෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු පරිසුද්ධාහ දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙයි.

ඇවැත් කාත්‍යායනයෙනි, එක් දේවනිකායකට පැමිණි ඒ දෙවියන් අතර සඬිකිලියාහ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, පරිසුද්ධාහ වූ කිසි දෙව් කෙනෙක් ඇද්ද, මේ ඊට හේතු යැ, මේ ඊට ප්‍රත්‍යය යි.

මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් සහිය කාත්‍යායන ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවනට ඔෙල ඩී : " වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මැනැව්. වහන්ස, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ මෙසේ නො කියති. කිසේ යැ යත් : ' මා විසින් මෙසේ අසන ලද ' යි කියා හෝ ' මෙසේ වන්නට භික්ෂු ' යි කියා හෝ ' යි.

අථ ච පන හතෙත, අයසමා අනුරුද්ධො 'ඵවමපි තා දෙවතා ඉතිපි තා දෙවතානෙව හාසති. තස්ස මය්‍යං හතෙත, ඵවං හොති : අභ්‍යාසමතා අනුරුද්ධෙන තාහි දෙවතාහි සද්ධිං සන්තිවුත්ථුබ්බඤ්ඤාව සල්ලපිතපුබ්බඤ්ඤාව සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජතපුබ්බාති.

අභ්‍යාස මො තෙ අයං අචුසො කම්මාන, අසජ්ජ උපතීය වාචා හාසිතා. අපි ච තෙ අහං ව්‍යාකරිස්සාමි. දීඝරතතං ඛො මෙ අචුසො කම්මාන, තාහි දෙවතාහි සද්ධිං සන්තිවුත්ථුබ්බඤ්ඤාව සල්ලපිතපුබ්බඤ්ඤාව සාකච්ඡා ච සමාපජ්ජතපුබ්බාති.

ඵවං වුතෙත අයසමා සහියො කම්මානො පඤ්ඤාකම්මං ඵපතීං ඵතදවොච : 'ලාභා තෙ ගහපති. සුලභං තෙ ගහපති. යං කිං වෙච තං සක්ඛාබ්මමං පගාසි. මයඤ්චි'මං බ්මමපරියායං අලත්ථිතා සවණායා'ති.

අනුරුද්ධ සුත්තං සත්තමං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද වහන්ස, ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ “ ඒ දෙවියෝ මෙසේත් වෙති, ඒ දෙවියෝ මේ අයුරු වෙති ” යි කියා ම කියති. වහන්ස, මට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි : එකැතින් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ ඒ දෙවියන් හා එක්ව විසූවිරූහ, සල්ලාප කළ වීරූහ, සාකච්ඡා කළවීරූහ, කියා යි.

ඇවැත් කාන්‍යායනායෙනි, තොප විසින් සටා නිගා එළවා බස් පැවැසිණ, වැලිත් මම තොපට කියමි : ‘ ඇවැත් කාන්‍යායනායෙනි, මා දීර්ඝරාත්‍රයෙහි ඒ දෙවියන් හා විසූවිරූ ඇත, සල්ලාප කළවීරූ ඇත, සාකච්ඡා කළවීරූ ඇතැ ’ යි.

මෙසේ කී කල ආයුෂ්මත් සභිය කාන්‍යායනා පඤ්චකඩ්ඛ ඵලති හට තෙල කී : ‘ ගැහැවිය, තොපට ලාභයෙක, ගැහැවිය, තොපට සුලඳ්ධයෙකි, යම් භෙයකින් තෙපිදු ඒ සැක දහම හැරපියව් ද, අපිත් මේ ධර්මපර්යාය අසන්නට ලද්දෝ ද එහෙයිනි.

සත්වැනි අනුරුද්ධ සූත්‍ර යි.

3. 3. 8

උපකතීලෙස සූඛාං

එවං මෙ සුඛං : එකං සමයං භගවා කොසම්බියං විහරති කොසිනා-
රුමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසම්බියං භික්ඛු භණ්ඩනජාතා
කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මුඛසතතීති විතුදන්නා විහරන්ති.
අථ ඛො අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා
භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සිතො ඛො
සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : ඉධ භනෙත, කොසම්බියං භික්ඛු
භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං මුඛසතතීති
විතුදන්නා විහරන්ති. සාධු භනෙත, භගවා යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුප-
සඛකමතු අනුකම්පං උපාදාතී. අභිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන.

අථ ඛො භගවා යෙන තෙ භික්ඛු තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා
තෙ භික්ඛු එතදවොච : 'අලං භික්ඛවෙ, මා භණ්ඩනං, මා කලහං, මා
විග්ගහං, මා විවාද'න්ති.

එවං ථූතෙත අඤ්ඤාතරේ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච. ආගමේතු
භනෙත, භගවා ධම්මස්සාමි. අපොසස්සකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨි-
ධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතොතා විහරතු. මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලහෙන
විග්ගහෙන විවාදෙන පඤ්ඤාසිස්සාමාති.

දුතියම්ඨි ඛො භගවා තෙ භික්ඛු එතදවොච : 'අලං භික්ඛවෙ, මා
භණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද'න්ති.

දුතියම්ඨි ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : ආගමේතු භනෙත,
භගවා ධම්මස්සාමි. අපොසස්සකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨිධම්මසුඛවිහාරං
අනුසුතොතා විහරතු. මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලහෙන විග්ගහෙන
විවාදෙන පඤ්ඤාසිස්සාමාති.

තතියම්ඨි ඛො භගවා තෙ භික්ඛු එතදවොච : අලං භික්ඛවෙ, මා
භණ්ඩනං, මා කලහං, මා විග්ගහං, මා විවාද'න්ති.

තතියම්ඨි ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : 'ආගමේතු
භනෙත, භගවා ධම්මස්සාමි. අපොසස්සකෙකා භනෙත, භගවා දිට්ඨි-
ධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතොතා විහරතු මයමේතෙන භණ්ඩනෙන කලහෙන
විග්ගහෙන විවාදෙන පඤ්ඤාසිස්සාමාති.

3. 3. 8

උපකතීමය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසඹානුවර සොම්නාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එකල කොසඹානුවර මහණහු හටගත් භණ්ඩන ඇත්තාහු හටගත් කලහ ඇත්තාහු විවාදපත්ත වූවාහු උතුන් මුවසැතින් පෙළන්නාහු වෙසෙති. ඉක්බිති අන්‍යාතර මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේය. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ සිටියේය. එකත්පස් වැ සිටි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ : “ වහන්ස, මේ කොසඹානුවර මහණහු හටගත් භණ්ඩන ඇති වැ හටගත් කලහ ඇති වැ විවාදයට පැමිණ, උතුන් මුවසැතින් පෙළමින් වෙසෙති. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණුන් කරා අනුකම්පා පිණිස වඩනේ මැනවැ ” යි ඇයැද සිටිමි ” යි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමාචරයෙන් අභිවාසනා කළේ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණුන් කරා එළැඹි සේක. එළඹ ඒ මහණුන්ට තෙල වදළේ : “ මහණෙනි, කම් නැත, නහමක් භණ්ඩන කරව, නහමක් කලහ කරව, නහමක් විග්‍රහ කරව, නහමක් විරුද්ධවාද කරව ” යි.

මෙසේ වදළ කල අන්‍යාතර මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ : “ වහන්ස, ධර්මස්වාමී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බලන සේක්වා, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අල්පොත්සුක ව දෘෂ්ටධර්මසුචිහරණයෙහි අනුයුක්ත ව වැඩවසන සේක්වා. අපි තෙල භණ්ඩන කලහ විග්‍රහ විවාදයෙන් පැනෙමහ ” යි.

දෙවනවටත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණුන්ට තෙල වදළේ : “ මහණෙනි, කම් නැත, භණ්ඩන නො කරව, කලහ නො කරව, විග්‍රහ නො කරව, විවාද නො කරව ” යි.

දෙවනවටත් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ : “ වහන්ස, ධර්මස්වාමී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉවසන සේක්වා, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අල්පොත්සාහ ව ඉහාත්මසුචිහාරයෙහි අනුයුක්ත ව වසන සේක්වා, තෙල භණ්ඩනයෙන් කලහයෙන් විරුද්ධග්‍රහණයෙන් විරුද්ධවාදයෙන් අපි පැනෙමහ ” යි.

තෙවනවටත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මහණුන්ට තෙල වදළේ : “ මහණෙනි, කම් නැත, භණ්ඩන නො කරන්නේ මැනවැ, කලහ නො කරන්නේ මැනවැ, විග්‍රහ නො කරන්නේ මැනවැ, විවාද නො කරන්නේ මැනවැ ” යි.

තෙවනවටත් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ. “ වහන්ස, නවත්තේ මැනවැ, වහන්ස, ධර්මස්වාමී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිරුත්සුක ව මෙලොවැ සුඛ විහරණයෙහි යෙදුණාහු වැඩවසන සේක්වා. අපි තෙල භණ්ඩන කලහ විග්‍රහ විවාදයෙන් පැනෙමහ ” යි.

අථ ඛො භගවා සුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවිවරමාදය
කොසලිං පිණ්ඩාය පාවිසි. කොසලිං¹ පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභතතං
පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො සෙනාසනං සංසාමෙත්වා පත්තවිවරමාදය
සීතකොව ඉමා ගථා අභාසි :

පුටු සද්දො සමජනො න බාලො කොචි මඤ්ඤථ,
සබ්බසම් භිජුමානසම් නාඤ්ඤො භියො අමඤ්ඤථ²

පරිමුඛා පණ්ඩිතා භාසා වාචා ගොචරභාණීන්තො,
යාවිච්ඡන්ති මුඛාසාමං යෙන තීනා න තං විදු.

අකෙකාවච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ,
යෙ ච තං³ උපනස්සන්ති වෙරං තෙතං න සමමති.

අකෙකාවච්ඡි මං අවධි මං අජිති මං අභාසි මෙ,
යෙ තං න උපනස්සන්ති වෙරං තෙසුපසමමති.

න භි වෙරෙන වෙරුති සම්මන්තිං කුදුවනං,
අවෙරෙන ච සම්මන්ති එස ධම්මො සනන්තනො.

පරෙ ච න විජානන්ති මයමෙත්ථ යමාමසෙ,
යෙ ච තත්ථ විජානන්ති තතො සමමන්ති මෙධගා.

අවසිච්ඡිද්⁴ පාණ්හරා ගවාස්සධනහාරිනො,
රඬං විලුම්පමානානං තෙසමි හොති සබ්බති.
නසමා තුම්හාක නො සිසා?

සචෙ ලහෙථ නිපකං සභායං සද්ධිං චරං සාධුවිහාරි සිරං,
අභිභුසා සබ්බානි පරිස්සයානි චරෙයා තෙනත්තමනො සනිමා.

නො චෙ ලහෙථ නිපකං සභායං සද්ධිං චරං සාධුවිහාරි සිරං,
රුජාව රඬං විජිතං පහාය එකො චරෙ මාතඛාරඤ්ඤාව නාගො.

එකස්ස චරිතං සෙයො නත්ථි බාලෙ සභායො,
එකො චරෙ න ච පාපානි කසිරා අපොසුකෙකා මාතඛා
රඤ්ඤාව නාගො'ති.

අථ ඛො භගවා සීතකොව ඉමා ගථා භාසිත්වා යෙන බාලකලොණ-
කාරගාමො තෙත්ථපසඬකම්. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා භගු
බාලකලොණකාරගාමෙ විහරති. අද්දසා ඛො ආයස්මා භගු භගවන්තං
දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආසනං පඤ්ඤපෙසි උදකඤ්ච පාදනං⁵.
නිසිදි භගවා පඤ්ඤන්තො ආසනෙ. නිසජ්ජ පාදෙ පකබාලෙයි. ආයස්මාපි
ඛො භගු භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නං
ඛො ආයස්මන්තං භගුං භගවා එතදවොච :

කච්චි භික්ඛු, ඛමනිසං, කච්චි යාපනිසං, කච්චි පිණ්ඩකෙන න
කිලමසිති?

1. කොසලිං - PTS. 2. අමඤ්ඤං - සිමු. 3. යෙ තං - PTT.
4. අවසිච්ඡිත්තා - සිමු, මජ්ඣං. 5. පාදනං ධොවනං - සිමු, මජ්ඣං.

එසඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන කොසඹැනුවර පිටු පිණිස වැඩියේක. කොසඹැයෙහි පිටු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැකුණාහු සෙනසුන් සහවාතබා, පාසිවුරු ගෙන සිටිවන සිටියේත් ම මේ ගාරා වදළ සේක :

සමානස්වරුප වූ මේ භණ්ඩනකාරක ජන තෙමේ මහාඥාන දැකියේ යැ, කිසිවෙන් ' මෙ බාලයෙමි ' නො සිතී, සංසායා බිඳෙන කල්හි වැඩි පමණ වූ (මා නිසා සහසු බිඳෙති යන) ඈත් කරුණ නො සිතී.

යම් කලහයෙකින් මේ නිර්ලජ්ජභාවයට එළවන ලද්දහු (මෙසේ මේ ආදිනව සහිතය යන) එ කරුණ නො දනිත් ද, ඔහු මුළාවූ සිහි ඇතියාහු පණ්ඩිතාභාස ඇතියාහු වාග්ගෝචර කොට ඇත්තාහු යම් කාන් මුට ඇයුම් කැමැති වෙත් ද, එතෙක් බණනාහු වෙති.

මට ආත්‍රොශ කෙළේය, මා පෙළි ය, මා දිනි ය, මා අයත් වස්තු පැහැර ගනැ ' යි යම් කෙනෙක් ඒ වෛරය සිතූ බිඳිත් ද, උන් ගේ වෛරය නො සන්තිඳෙයි.

මට ආත්‍රොශ කෙළේ ය, මා පහළේ ය, මා දිනි ය, මා සතු දු පැහැර ගනැ ' යි යම් කෙනෙක් ඒ අයුරු වෛරය සිතූ නො බිඳිත් ද, උන් ගේ වෛරය සන්තිඳේ.

මෙ ලොවැ කිසිදු කලෙක වෛරයෝ වෛරයෙන් නො සන්තිඳෙති, අවෛරයෙන් ම සන්තිඳෙත්, මෙය පුරාතන වූ (බුදු පසේබුදු මහරහතන් විසින් පුරුදු කළ) ධර්මයෙකි.

මේ කලහයෙහි දී ' අපි නැපෙමහ ' යි (කලහකාර) අත්‍යාජනායෝ නො දන්නාහ. යම් කෙනෙක් ඒ කලහයෙහි දී (අපි නැපෙමහ ' යි) දනිත් ද, ඒ භේතයෙන් කලහයෝ සන්තිඳෙත්.

ඇට බිදුනා පණ නස්නා ගෙටි අස් ධන පැහැරගන්නා යම් කෙනෙක් ඇත් ද, රට වොලොගන්නා මවුනුදු ගේ සඩානි වෙයි, නොප ගේ සඩානි කවර හෙයින් නො වේ ද ?

ඉදිත් සම්ප්‍රඥන ඇති තමා හා වසන්නට නිසි සත් විහරණ ඇති, සිර වූ කලාණ මිත්‍රයකු ලබන්නේ නම්, (ප්‍රකට වූත් අප්‍රකට වූත්) හැම උවදුරු කාන් මැඩ ඔහු හා සතුටු සිත් ඇති ව ස්මෘතිමත් ව හැසිරෙන්නේ ය.

ඉදිත් සම්ප්‍රඥන ඇති තමා හා වසන්නට නිසි සත් විහරණ ඇති සිර වූ කලාණ මිත්‍රයකු නො ලබන්නේ නම්, දිනන ලද රට හැරපියා එකලා වූ (මහාරජාත) රජු සෙයින් ද, රක්ෂිතවනයෙහි එකලා වූ මානඩා නාගයා මෙන් ද එකලා වැ වසන්නේ ය.

එකලා වූවහු ගේ හැසිරීම ශ්‍රේෂ්ඨ වෙයි, බාලයා කෙරෙහි සහායභාවයෙන් නැත, අල්පොක්සක ව අරණ්‍යයෙහි වාසයට පැමිණි ශ්‍රේෂ්ඨ මානඩා සෙයින් එකලා වැ හැසිරෙන්නේ ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිටියේත් ම මේ ගාරා වදුරා (උපාලි ගැහැරිහු ගේ භොගග්‍රාම වූ) බාලකලොණකාර ග්‍රාමයට වැඩියේක. එකල ආයුෂ්මත් හඳු තෙරණුවෝ බාලකලොණකාර ගමහි වෙසෙති. ආයුෂ්මත් හඳු තෙරණුවෝ වඩනා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුර දී මැ දුටහ, දක අසුන් පැන්වී, පා දෝනා දිය ද එළැවී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන්වූ අස්තෙහි වැඩහුන් සේක. වැඩහිඳ පා දෙවූහ, ආයුෂ්මත් හඳු තෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් හඳු තෙරණුවනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

" මහණ, කිම සිහියැ හැකි ද ? කිම යැපියැ හේ ද ? කිම පිටුවායෙන් ක්ලාන්ත නො වන්නෙහි ද ? "

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බමනියං භගවා, යාපනියං භගවා, න වාහං භනෙත පිණ්ඩකෙන කිලමාමි'ති.

අථ බො භගවා ආයස්මන්තං හගුං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙරේත්වා සම්පහංසෙත්වා උට්ඨායාසනා යෙන පාචිනවංසදායො තෙනුපසඛකම්.

තෙන බො පන සම්මයෙන ආයස්මා ච අනුරුඤ්ඤා ආයස්මා ච නන්දියො ආයස්මා ච කිම්බිලො¹ පාචිනවංසදායො විහරන්ති. අඤ්ඤා බො දායපාලො භගවන්තං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන භගවන්තං එතදවොච : 'මා මහාසමණ එතං දායං පාචිසි, සනෙත්ථ තයො කුලපුත්තා අත්තකාමරූපා විහරන්ති, මා තෙසං අථාසුං අකාසි'ති. අස්සොසි බො ආයස්මා අනුරුඤ්ඤා දායපාලස්ස භගවතා සද්ධිං මන්තසමානස්ස. සුත්වාන දායපාලං එතදවොච :

'මා ආවුසො දායපාල, භගවන්තං වාරෙසි. සත්ථා නො භගවා අනුප්පත්තො'ති.

අථ බො ආයස්මා අනුරුඤ්ඤා යෙනායස්මා ච නන්දියො යෙනායස්මා ච කිම්බිලො තෙනුපසඛකම්. උපසඛකමිත්වා ආයස්මන්තං ච නන්දියං ආයස්මන්තං ච කිම්බිලං එතදවොච : 'අභික්කමථායස්මනෙත්වා, සත්ථා නො භගවා අනුප්පත්තො'ති. අථ බො ආයස්මා ච අනුරුඤ්ඤා ආයස්මා ච නන්දියො ආයස්මා ච කිම්බිලො භගවන්තං පච්චුග්ගන්ත්වා එකො භගවතො පත්තචීවරං පටිග්ගහෙසි, එකො ආසනං පඤ්ඤාපෙසි, එකො පාදෙදකං උපට්ඨපෙසි. නිසිදි භගවා පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ. නිසජ්ජ පාදෙ පක්කාලෙසි. තෙපි බො ආයස්මනෙත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නං බො ආයස්මන්තං අනුරුඤ්ඤා භගවා එතදවොච :

කච්චි වො අනුරුඤ්ඤා, බමනියං, කච්චි යාපනියං, කච්චි පිණ්ඩකෙන න කිලමථාති?

'බමනියං භගවා, යාපනියං භගවා. න ච මයං භනෙත, පිණ්ඩකෙන කිලමාමා'ති.

කච්චි පන වො අනුරුඤ්ඤා, සමග්ගා සම්මොදමානා අවිච්ඡිදමානා ඛිරෙදකිභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤා පියචක්ඛුති සම්පස්සන්තා විහරථාති?

තග්ග මයං භනෙත, සමග්ගා සම්මොදමානා අවිච්ඡිදමානා ඛිරෙදකිභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤා පියචක්ඛුති සම්පස්සන්තා විහරමා'ති.

යථා කථං පන තුමේන අනුරුඤ්ඤා, සමග්ගා සම්මොදමානා අවිච්ඡිදමානා ඛිරෙදකිභුතා අඤ්ඤාමඤ්ඤා පියචක්ඛුති සම්පස්සන්තා විහරථා'ති.

ඉධ මග්ගං භනෙත, එවං හොති : 'ලාභා වත මේ, සුලඤ්ඤා වත මේ, යොහං ඵචරුපෙති සමුග්ගවාට්ඨි සද්ධිං විහරමි'ති. තස්ස මග්ගං භනෙත, ඉමෙසු ආයස්මනෙතසු මෙත්තං කායකම්මං පච්චුපට්ඨිතං ආච්චි වෙච්ච රහො ච. මෙත්තං චිච්චිකම්මං - පෙ - මෙත්තං මනොකම්මං පච්චුපට්ඨිතං ආච්චි වෙච්ච රහො ච. තස්ස මග්ගං භනෙත, එවං හොති : යනුනුනාහං සකං විත්තං නික්ඛිපිත්වා ඉමෙසංයෙව ආයස්මන්තානං විත්තස්ස වසෙන වත්තෙය්‍ය'න්ති. සො බො අහං භනෙත, සකං විත්තං නික්ඛිපිත්වා ඉමෙසං යෙව ආයස්මන්තානං විත්තස්ස වසෙන වත්තාමි. නානා හි බො නො භනෙත, කායා, එකං ච පන මඤ්ඤා විත්තන්ති.

1. කිම්බිලො - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සිහියැ හැකි යැ, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යැපියැ හැකි යැ, වහන්ස, මම පිටුවායෙන් ක්ලාන්ත නො වෙමි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් හගු තෙරණුවනට දැහැමිකරායෙන් කරුණු දක්වා සමාදන් කරවා තෙද ගන්වා පහදවා හුනස්නෙන් නැගී පාවිනවංසදය කරා වැඩි සේක.

එසමයෙහි ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් නන්දිය තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් කිම්බිල තෙරණුවෝ ද පාවිනවංසදයෙහි වෙසෙති. උයන්පලු වඩනා බුදුරදුන් දුරදී මැ දිට, දක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කී : “මහමහණ, තෙල වනයට නො වදු, මෙහි තමන් කැමැති සේ වැඩවසන කුලපුත්‍රයෝ තුන්දෙනෙක් ඇත. ඔවුනට තහමක් නො පහසු කරව ” යි. ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ බුදුන් භා මන්ත්‍රණ කරන දයපාලයා ගේ බස් ඇසූහ. අසා දයපාලයාට තෙල කී :

“ ඇවත දයපාලයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො වළඟව, අප ගේ ශාස්තෘ වූ බුදුහු වැඩියහ ” යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් නන්දිය තෙරණුවන් හා ආයුෂ්මත් කිම්බිල තෙරණුවන් කරා ගියහ, ගොස් ආයුෂ්මත් නන්දිය තෙරණුවන් හා ආයුෂ්මත් කිම්බිල තෙරණුවනට තෙල කී : ‘ ආයුෂ්මත්නි, වහා එව, ආයුෂ්මත්නි, වහා එව. අප ගේ ශාස්තෘ වූ බුදුහු වැඩියහ ” යි. එසඳ ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් නන්දිය තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් කිම්බිල තෙරණුවෝ ද බුදුන්ට පෙර ගමන් කොට, එක් නමෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පාසිවුරු පිළිගනී, එක් නමෙක් අසුන් පැන්වී, එක් නමෙක් පා දෝනා දිය එළැවී. බුදුහු පැන්වූ අස්නෙහි වැඩහුන්හ. හිඳ පා දෙවූහ. ඒ ආයුෂ්මත්හු ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් ව හුන්හ, එකත්පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළෝ:

“ කිම අනුරුද්ධයෙනි, තොප විසින් සිහියැ හැකි ද ? කිම යැපියැ හැකි ද ? කිම පිණ්ඩපාතයෙන් ක්ලාන්ත නො වවු ද ” යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සිහියැ හැකි ය, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යැපියැ හැකි ය, වහන්ස, අපි පිණ්ඩපාතයෙන් ක්ලාන්ත නො වමහ ’ යි.

කිම අනුරුද්ධයෙනි, තෙපි සමගි ව සම්මොදමාන ව විවාද නො කරනු ව කිරඹ වැනි ව උතුන් පිය ඇසින් දක්නහු වාස කරවු ද ?

වහන්ස, එකාන්තයෙන් අපි සමගි ව සම්මොදමාන ව විවාද නො කරනු ව කිරඹ වැනි ව උතුන් පිය ඇසින් දක්නමෝ වසමහ ’ යි.

අනුරුද්ධයෙනි, කෙසේ නම් තෙපි සමගි ව සම්මොදමාන ව විවාද නො කරනු ව කිරඹ වැනි ව උතුන් පිය ඇසින් දක්මින් වාස කරව ද ?

වහන්ස, මෙහි වසන මට මෙබඳු සිත් වෙයි : “මම මෙබඳු සබ්බසරුත් සමග වාස කෙරෙමි ද, මට එකාන්තයෙන් ලාභයෙක, මට ඒකාන්තයෙන් මනා ලැබීමෙක, වහන්ස, මේ ආයුෂ්මතුන් කෙරෙහි හමුයෙහිත් නො හමුයෙහිත් මෙමුත්‍රියභගත කායකර්ම ඵළැඹ සිටියේ ය, මෙමුත්‍රියභගත වාක්කර්ම . . . හමුයෙහිත් නො හමුයෙහිත් මෙමුත්‍රියභගත මනාකර්ම ඵළැඹසිටියේ ය. වහන්ස, ‘ මම සිය සිත තබා මේ ආයුෂ්මතුන් ගෙ විත්ත වශයෙන් වැටෙමි නම් මැනැවැ ’ යි මට මෙබඳු සිත් විය. වහන්ස, මම සිය සිත් පියා මේ ආයුෂ්මතුන් ගේ සිත් විසින් වැටෙමි. වහන්ස, අපගේ ශරීරයෝ වෙන වෙන වෙති, සිත එකක් මෙහි.

ආයස්මාපි ඛො නන්දියො -පෙ- ආයස්මාපි කිම්බිලො හගවන්තං එතදවොච¹. මයහමපි ඛො හන්තො, එවං හොති: 'ලාභා වත මෙ, සුලභං වත මෙ, යොහං -පෙ- එකං ච පන මඤ්ඤා චිත්තනති.

එවං ඛො මයං හන්තො, සමග්ගා සමමොදමානා අවිච්ඡේදානා කිරෙද්ධිභූතා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං පියවක්ඛුති සමපස්සන්තා විහරමාති.

සාඛු සාඛු අනුරුඤා, 'කම්මි පන වො අනුරුඤා, අපමන්නා ආතාපිනො පභිත්තනා විහරමා'ති?

'තග්ග මයං හන්තො, අපමන්නා ආතාපිනො පභිත්තනා විහරමා'ති.

'යථා කථං පන තුලො අනුරුඤා, අපමන්නා ආතාපිනො පභිත්තනා විහරමා'ති?

ඉධ හන්තො, අමාකං යො පථමං ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති. සො ආසනාති පඤ්ඤාපෙති, පාතීයං පරිභොජනීයං උපට්ඨපෙති, අවක්කාරපාතීයං උපට්ඨපෙති. යො පච්ඡා ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමති, සචෙ හොති භුත්තාවසෙසො, සචෙ ආකඛිති, භුඤ්ඤති. නො වෙ ආකඛිති අප්පහරිතෙ වා ඡබ්බෙති, අප්පාණකෙ වා උදකෙ ඔපිලාපෙති. සො ආසනාති පටිසාමෙති, පාතීයං පරිභොජනීයං පටිසාමෙති. අවක්කාරපාතීයං ධොවිත්තං පටිසාමෙති, හත්තග්ගං සමමජ්ජති. යො පස්සති පාතීයකටං වා පරිභොජනීයකටං වා වච්චිකටං වා ඊත්තං තුච්ඡං. සො උපට්ඨපෙති. සවස්ස හොති අවිසංගං, හත්ථිචිකාරෙන දුතීයං ආමන්තොත්තා හත්ථිච්චිකකෙන උපට්ඨපෙමි. නතොව මයං හන්තො තප්පව්වයා වාචං තිද්දමි. පඤ්චාතිකං ඛො පන මයං හන්තො, සබ්බ-රත්තීයං ධම්මියා කථාය සන්නිසිද්දමි. එවං ඛො මයං හන්තො, අපමන්නා ආතාපිනො පභිත්තනා විහරමා'ති.

සාඛු සාඛු අනුරුඤා, අපී පන වො අනුරුඤා, එවං අපමන්නානං ආතාපිනං පභිත්තනානං විහරන්තානං උත්තරිමනුස්සධම්මො අලම්භි-ඤ්ඤාදස්සනවිසෙසො අධිගතො එසුචිගාරො'ති

ඉධ මයං හන්තො, අපමන්නා ආතාපිනො පභිත්තනා විහරන්තා ඔහාසඤ්ඤව සඤ්ඤානාම දස්සනඤ්ඤව රූපානං. සො ඛො පන නො ඔහාසො න චිරස්සෙව අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤව රූපානං. තඤ්ඤ නිමිත්තං න පටිච්ඡක්ඛාමා'ති.

තං ඛො පන වො අනුරුඤා, තිමිත්තං පටිච්ඡක්ඛිතබ්බං. අහමපි සුදං අනුරුඤා පුබ්බෙව සමොධා අනභිසම්බුද්ධො බොධිසත්තොව සමානො ඔහාසඤ්ඤව සඤ්ඤානාම දස්සනඤ්ඤව රූපානං. සො ඛො පන මෙ ඔහාසො න චිරස්සෙව අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤව රූපානං. තස්ස මග්ගං අනුරුඤා එතදහොසි: 'කො නුඛො හෙතු කො පච්චියො, යෙන මෙ ඔහාසො අන්තරධායති දස්සනඤ්ඤව රූපාන'නති. තස්ස මග්ගං අනුරුඤා එතදහොසි: 'විචිකිච්ඡා ඛො මෙ උදපාදි. විචිකිච්ඡාති-

ආයුෂ්මත් නන්දිය තෙරණුවෝ ද ... ආයුෂ්මත් කිම්බිල තෙරණුවෝ ද භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළෝ : 'වහන්ස, මට ද මෙබඳු සිත් වෙයි : ඒකාන්තයෙන් මට ලාභයෙක, ඒකාන්තයෙන් මට මනා ලාභයෙක, මම . . . සිත එක්බිඳු වෙතී.

වහන්ස, මෙසේ අපි සමඟ ව සතුටු ව විවාද නො කරනු ව කිරි හා දිය වැනි ව උනුන් පියඇසින් දක්නමෝ වසම්හ ' යි.

මැනැව් මැනැව් අනුරුද්ධයෙනි, කීමෙක අනුරුද්ධයෙනි, තෙපි නො පමාව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරව් ද ?

' වහන්ස, අපි ඒකාන්තයෙන් අප්‍රමත්ත ව ආකාපන වියාම් ඇති ව ප්‍රතිකාත්ම ව වසමහ'යි.

අනුරුද්ධයෙනි, තෙපි කෙසේ නම් නො පමා ව කෙලෙස් තැවුලි වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරව් ද ?

වහන්ස, මේ වන වසන අප අතුරින් යමෙක් පළමු ව ගමන් පිඩු පිණිස හැසිර වටාලා එන්නේද, හේ අසුන් පන්වයි, පියයුතු පැන් පරිභොග කළයුතු පැන් එළවයි. අවකරතලිය එළවාතබයි. යමෙක් පසුව ගමන් පිඩු සිභා වටාලා ඒ ද, ඉදින් වළඳා ඉතිරි අහරෙක් වේ නම්, ඉදින් රිසි වී නම්, වළඳ කෙරෙයි. ඉදින් නො රිසි වී නම්, නිල් තණ රහිත බීමෙකැ හෝ දමයි, (එයින් නැසෙන) ප්‍රාණින් නැති දියෙක හෝ බහාලයි. හේ අසුන් සහවා තබයි, පානීය පරිභොජනීය දිය සහවා තබයි, අවකර තලි සෝද සහවයි, හක්තග්‍රය හමදී. යමෙක් පැන්කළය හෝ පිරිබෝදියකළය හෝ හිස් වූවා දක්නේ ද, හේ එද එළවාතබයි. ඉදින් ඔහුට නො සැහියැ හැකි වී නම්, හස්තවිකාරයෙන් දෙවැන්නා අමතා අතිනක් ගැනීමෙන් වටම්හ. වහන්ස, අපි ඒ හෙතෙයෙන් වාග්හෙදයක් නො කරමිහ. වහන්ස, අපි පස්දවසකට වරක් කොට මුළු රූප දහමි කපායෙන් මුළු දී හිඳුම්හ. වහන්ස, මෙසේ අපි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරමිහ ' යි.

මැනැව් මැනැව් අනුරුද්ධයෙනි, යළි අනුරුද්ධයෙනි, මෙසේ අප්‍රමත්ත ව ආකාප ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරන තොපට මනුෂ්‍යධර්මයෙන් මතුයෙහි ආයාම් භාවකරණයට සමර්ථ ඥානදර්ශනවිශේෂයෙක් අධිගත ව එාසුවිහාර ව ඇද්ද ?

වහන්ස, අපි මේ, වෙනෙහි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව කායච්චිත නිර පේක්ෂක ව වසන්නමෝ අවභාසය හා (දිවැසින්) රූපදර්ශනය හඳුනාමිහ, අප ගේ ඒ අවභාසය හා රූපදර්ශනය නො බෝකල්හි මැ අන්තර්හිත වෙයි. ඒ කරුණ ද නො පිළිවිදුම්හ ' යි.

අනුරුද්ධයෙනි, තොප විසින් ඒ කරුණ පිළිවිදිය යුතු ය. අනුරුද්ධයෙනි, මම ද සම්බෝධියෙන් පෙර මැ අනාභිසම්බුද්ධ බෝධිසත්ත්ව වූයේම් මැ පරිකර්මාවභාසය හා රූපදර්ශන හැදිනිමි. මා ගේ ඒ පරිකර්මාවභාසය ද දිවැසින් කළ රූපදර්ශනය ද නො බෝකල්හි මැ අන්තර්හිත වී, අනුරුද්ධයෙනි මට තෙල සිත් වී : 'යම් හෙයෙකින් මා ගේ අවභාසයත් රූපදර්ශනයත් අන්තර්හිත වේ ද, ඊට හේතු කවරෙ යැ ඊට ප්‍රත්‍යය කවරෙ ය ' යි, අනුරුද්ධයෙනි, එසඳ මට තෙල සිත් වී මට විවිකිවණ උපන.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කරණයකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති. සො ඛො අහං අනුරුඤා, අපමනෙතා අනාපි පතිතතෙතා විහරනෙතා ඕහාසකටෙව සඤ්ඤානාමි දස්සනකට රුපානං. සො ඛො පන මෙ ඕහාසො න වීරසොව අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. තස්ස මය්සං අනුරුඤා එතදහොසි : 'කො ඤු ඛො හෙනු කො පච්චයො, යෙන මෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං'නති. තස්ස මය්සං අනුරුඤා එතදහොසි : 'අමනසිකාරෙ ඛො මෙ උදපාදි. අමනසිකාරාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති. න අමනසිකාරෙති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා—පෙ—තස්ස මය්සං අනුරුඤා, එතදහොසි : ඵනමිඤ්ඤං ඛො මෙ උදපාදි. ඵනමිඤ්ඤාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති, න අමනසිකාරෙ, න ඵනමිඤ්ඤානති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා,—පෙ—තස්ස මය්සං අනුරුඤා, එතදහොසි : ඡමහිතතං ඛො මෙ උදපාදි. ඡමහිතතාධිකරණං ව පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සෙය්සථාපි අනුරුඤා, පුරිසො අඤානමය්සපටිපනෙතා, තස්ස උභතො පසො වධිකා¹ උපතෙය්සං² තස්ස තතො නිදනං ඡමහිතතං උපපජ්ජියති. එවමෙව ඛො මෙ අනුරුඤා, ඡමහිතතං උදපාදි. ඡමහිතතාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤං න ඡමහිතතනති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා,—පෙ—තස්ස මය්සං අනුරුඤා, එතදහොසි : උඛිලං³ ඛො මෙ උදපාදි. උඛිලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සෙය්සථාපි අනුරුඤා පුරිසො එකං නිඛිලං ගවෙසනෙතා සකිදෙව පඤ්ඤානිඛිලානි අභිගචෙජ්ජියති. තස්ස තතො නිදනං උඛිලං උපපජ්ජියති. එවමෙව ඛො අනුරුඤා උඛිලං ඛො මෙ උදපාදි. උඛිලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤං න ඡමහිතතං න උඛිලානති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා—පෙ—තස්ස මය්සං අනුරුඤා, එතදහොසි : දුට්ඨලං⁴ ඛො මෙ උදපාදි. දුට්ඨලාධිකරණකට පන මෙ සමාධි වවි. සමාධිමති වුනෙ ඕහාසො අනතරධායති දස්සනකට රුපානං. සොහං තථා කරිය්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උපපජ්ජියති න අමනසිකාරෙ න ඵනමිඤ්ඤං න ඡමහිතතං න දුට්ඨලානති.

1. වධිකා - මජ්ඣං.

2. උපතෙය්සං - ස්වා.

3. උඛිලං - මජ්ඣං.

4. උට්ඨලා - න - ම.

විචිකිච්ඡා හේතුවෙන් මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධි ගිලිහුණු කල්හි අවහාසයක් රූප දර්ශනත් අන්තර්භිත වී, යම්පරිදි මට විචිකිච්ඡා නූපදනේ ද, මම එසේ කරමි, කියා යි. අනුරුද්ධයෙනි, මම නො පමා ව වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වාස කරන්නෙමි අවහාසයක් රූපදර්ශනයක් හැඳිනිමි. මා ගේ ඒ අවහාසය හා රූපදර්ශන නො බෝ කල්හි මැ අන්තර්භිත වී, අනුරුද්ධයෙනි, මට මෙ සිත් වී : යම් හෙයකින් මා ගේ අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර් භිත වී ද, එයට හේතු කවරෙ යැ, ඊට ප්‍රත්‍යය කවරෙ යැ ' යි, අනුරුද්ධයෙනි, මට මෙ සිත් වී : මට අමනසිකාරය උපන, අමනසිකාර හේතුවෙන් මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධි ගිලිහුණු කල අවහාස හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වී. යම්පරිදි මට යළි විචිකිච්ඡා නූපදනේ ද, අමනසිකාර නූපදනේ ද, මම එසේ කරමි ' යි කියා යි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම . . . අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට ථිනම්ද්ධය උපන, ථිනම්ද්ධහෙතුවෙන් මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධිය ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වෙයි. යම්පරිදි මට නැවත විචිකිච්ඡා නූපදනේ ද, අමනසිකාර නූපදනේ ද, ථිනම්ද්ධ නූපදනේ ද, මම එසේ කරමි ' කියා යි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට තැකිගැනුම් උපන, තැකිගැනුම් හෙතුවෙන් මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධිය ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වෙයි. අනුරුද්ධයෙනි, යම් පරිදි අද්ධමභට පිළිපත් පුරුෂයෙක් ඇද්ද, ඔහු දෙපස වධකයෝ නැඟිසිටිත් ද, ඔහුට ඒ හෙතුවෙන් තැකිගැනුම් උපදනේ වෙ ද, අනුරුද්ධයෙනි, එපරිදි ම තැකිගැනුම් උපන. තැකිගැනුම් හේතුවෙන් මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධිය ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වෙයි. යම්පරිදි මට විචිකිච්ඡා, අමනසිකාර ථිනම්ද්ධ තැකිගැනුම් නූපදනේ වෙ ද, එසේ කරමි ' යි කියා යි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට ඉපිලීම් උපන, ඉපිලීම් හේතුවෙනුය මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධි ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වී. අනුරුද්ධයෙනි, යම්පරිදි පුරුෂයෙක් එක් හිඩ්මුටයක් සොයානුයේ එක්වර ම හිඩ්මුට පසක් ලබා ද, ඔහුට ඒ හේතුවෙන් ඉල්පිම් උපදනේ වෙ ද, අනුරුද්ධයෙනි, එපරිදි ම මට ඉල්පිම් උපන, ඉල්පිම් හේතුවෙනුය මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධි ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූපදර්ශන අන්තර්භිත වෙයි. යම් පරිදි මට නැවත විචිකිච්ඡා නූපදනේ වෙ ද, අමනසිකාර නූපදනේ වෙ ද, ථිනම්ද්ධ නූපදනේ වෙ ද, තැකිගැනුම් නූපදනේ වෙ ද, ඉල්පිම් නූපදනේ වෙ ද, මම එසේ කරමි ' කියා යි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට කායදර්ථ උපන, කායදර්ථ හෙතුවෙනුය මා ගේ සමාධි ගිලිහිණි, සමාධි ගිලිහුණු කල අවහාසය හා රූප දර්ශන අන්තර්භිත වෙයි. යම් පරිදි මට නැවත විචිකිච්ඡා නූපදනේ වෙ ද, අමනසිකාර නූපදනේ වෙ ද, ථිනම්ද්ධ නූපදනේ වෙ ද, තැකිගැනුම් නූපදනේ වෙ ද, ඉල්පිම් නූපදනේ වෙ ද, කායදර්ථ නූපදනේ වෙ ද, මම එසේ කරමි ' කියා යි.

සො ඛො අහං අනුරුඳ්ධා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : අව්චාරඳ්ධවිරියං ඛො මෙ උදපාදි. අව්චාරඳ්ධවිරියාධිකරණඤ්ඤා පන මෙ සමාධි වපි. සමාධිමති චූතෙ ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සෙය්‍යථාපි අනුරුඳ්ධා පුරිසො උභොති හතෙති වට්ටකං ගාලං ගණේතය්‍ය. සො තතෙව පනමෙය්‍ය¹. එවමෙව ඛො අනුරුඳ්ධා, අව්චාරඳ්ධවිරියං ඛො මෙ උදපාදි. අව්චාරඳ්ධවිරියාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඳං න ඡමතිතතං, න උබ්බිලං, න දුට්ඨලං, න අව්චාරඳ්ධවිරියනති.

සො ඛො අහං අනුරුඳ්ධා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : අතිලීනවිරියං ඛො මෙ උදපාදි. අතිලීනවිරියාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සෙය්‍යථාපි අනුරුඳ්ධා පුරිසො වට්ටකං සිච්චා ගණේතය්‍ය. සො තස්ස හත්තො උප්පතෙය්‍ය. එවමෙව ඛො මෙ අනුරුඳ්ධා, අතිලීනවිරියං උදපාදි. අතිලීනවිරියාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඳං න ඡමතිතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඳ්ධවිරියං න අතිලීනවිරියනති.

සො ඛො අහං අනුරුඳ්ධා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : 'අභිජ්ජා ඛො මෙ උදපාදි. අභිජ්ජාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඳං න ඡමතිතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඳ්ධවිරියං න අතිලීනවිරියං න අභිජ්ජාති.

සො ඛො අහං අනුරුඳ්ධා -පෙ- තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : නානත්තසඤ්ඤා ඛො මෙ උදපාදි. නානත්තසඤ්ඤාධිකරණඤ්ඤා -පෙ- දස්සනඤ්ඤා රූපානං. සොහං තථා කරිස්සාමි යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජස්සති න අමනසිකාරො, න පිනමිඳං, න ඡමතිතතං, න උබ්බිලං, න දුට්ඨලං, න අව්චාරඳ්ධවිරියං, න අතිලීනවිරියං, න අභිජ්ජා, න නානත්තසඤ්ඤා'ති.

සො ඛො අහං අනුරුඳ්ධා, අප්පමතො ආනාපි පතිතතො විහරන්තො ඕභාසඤ්ඤාච සඤ්ජානාමි දස්සනඤ්ඤා රූපානං, සො ඛො පන මෙ ඕභාසො න විරස්සෙව අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං. තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : 'කො භු ඛො භෙතු, කො පච්චයො යෙන මෙ ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපාන'නති. තස්ස මඤ්ඤා අනුරුඳ්ධා, එතදභොසි : 'අනිතිඤ්ඤාසිතතං ඛො මෙ රූපානං උදපාදි. අනිතිඤ්ඤාසිතතාධිකරණඤ්ඤා පන මෙ රූපානං සමාධි වපි. සමාධිමති චූතෙ ඕභාසො අනතරධායති දස්සනඤ්ඤා රූපානං, සොහං තථා කරිස්සාමි, යථා මෙ පුන න විචිකිච්ඡා උප්පජ්ජස්සති න අමනසිකාරො න පිනමිඳං න ඡමතිතතං න උබ්බිලං න දුට්ඨලං න අව්චාරඳ්ධවිරියං න අතිලීනවිරියං න අභිජ්ජා න නානත්තසඤ්ඤා න අනිතිඤ්ඤාසිතතං රූපානනති.

1. මතමෙය්‍ය - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට මෙ සිත් විය : මට අත්‍යාරබ්බ වියානීය උපත, යළි අත්‍යාරබ්බ වියානීයේකුයෙහුයා මා ගේ සමාධි ගිලිහිණ, සමාධි ගිලිහුණු කල්හි අවසාසය ද රූපදර්ශනය ද අත්තර්භිත වෙයි. යම්පරිදි අනුරුද්ධයෙනි, පුරුෂයෙක් දකින් වටුවකු දඬි කොට ගන්නේ ද, උෂ්ඨි මැ මරුමුවට පැමිණේ ද, එපරිදි මැ අනුරුද්ධයෙනි, මට අත්‍යාරබ්බවියානීය උපත, අත්‍යාරබ්බවියානීයේකුයෙහුයා . . . රූපදර්ශනය ද අත්තර්භිත වී. යම්පරිදි මට නැවත විච්ඡිව්‍යානුපදනේ ද අමනසිකාර නුපදනේ ද ථිතමිද්ධ නුපදනේ ද තැතිගැනුම් නුපදනේ ද ඉල්පිම් නුපදනේ ද කායදරට නුපදනේ ද අත්‍යාරබ්බවියානීය නුපදනේ ද මම එපරිදි කරමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට අතිලීනවියානීය උපත. අතිලීන වියානීයේකුයෙහුයා . . . රූපදර්ශනය අත්තර්භිත වී. අනුරුද්ධයෙනි, යම්පරිදි පුරුෂයෙක් වටුවකු ලිහිල් කොට ගන්නේ වෙ ද, එවටු ඔහු අතින් පිය හඹා නඟී ද, අනුරුද්ධයෙනි, එපරිදි ම මට අතිලීන වියානීය උපත. අතිලීන වියානීයේකුයෙහුයා . . . රූපදර්ශනය ද අත්තර්භිත වී. යම්පරිදි මට නැවත විච්ඡිව්‍යානුපදනේ ද අමනසිකාර නුපදනේ ද ථිතමිද්ධ නුපදනේ ද තැතිගැනුම් නුපදනේ ද ඉල්පිම් නුපදනේ ද කායදරට නුපදනේ ද අත්‍යාරබ්බවියානීය නුපදනේ ද අතිලීනවියානීය නුපදනේ ද මම එසේ කරමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම ... අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට තෘෂ්ණා උපතා තෘෂ්ණාහේකුයෙහුයා . . . රූපදර්ශනය ද අත්තර්භිත වී. යම් පරිදි මට නැවත විච්ඡිව්‍යානුපදනේ ද අමනසිකාර නුපදනේ ද ථිතමිද්ධ නුපදනේ ද තැතිගැනුම් නුපදනේ ද ඉල්පිම් නුපදනේ ද කායදරට නුපදනේ ද අත්‍යාරබ්බවියානීය නුපදනේ ද අතිලීනවියානීය නුපදනේ ද තෘෂ්ණා නුපදනේ ද මම එසේ කරමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම . . . අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට නානත්තසඤ්ඤා උපත. නානත්තසඤ්ඤා හේකුයෙහුයා . . . රූපදර්ශන අත්තර්භිත වී. යම් පරිදි මට නැවත විච්ඡිව්‍යානුපදනේ ද අමනසිකාර නුපදනේ ද ථිතමිද්ධ නුපදනේ ද තැතිගැනුම් නුපදනේ ද ඉල්පිම් නුපදනේ ද කායදරට නුපදනේ ද අත්‍යාරබ්බවියානීය නුපදනේ ද අතිලීනවියානීය නුපදනේ ද තෘෂ්ණා නුපදනේ ද නානත්තසඤ්ඤා නුපදනේ ද, මම එසේ කරමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම නොපමාව කෙලෙස් තවන වැර ඇති වී හිච්චනට මෙහෙයු සිත් ඇති වී වාස කරන්නොම් ඔහාසය ද රූපදර්ශනය ද හඳුනාමි. මා ගේ ඒ ඔහාසය හා රූප දර්ශනය නොබෝ වෙලෙහි අතුරුදහන් කෙරෙයි. අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී. යම් හේකුයෙකින් මාගේ ඔහාසය හා රූපදර්ශන අතුරුදහන් කෙරේ ද, ඊට හේතු කවරේ යැ ? ප්‍රත්‍යය කවරේ යැ ? අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මට රූපයන් පිළිබඳ අධික නිර්ඝ්‍රාහණය ඇති බව උපත. මාගේ රූපයන් පිළිබඳ අතිනිර්ඝ්‍රාහණය ඇති බව හේතු කොටගෙන සමාධි බුත. සමාධිය බුත් කල ඔහාස හා රූපදර්ශන අතුරුදහන් කෙරෙයි. යම්පරිදි මට නැවත විච්ඡිව්‍යානුපදනේ ද අමනසිකාර නුපදනේ ද ථිතමිද්ධ නුපදනේ ද තැතිගැනුම් නුපදනේ ද ඉල්පිම් නුපදනේ ද කායදරට නුපදනේ ද අත්‍යාරබ්බවියානීය නුපදනේ ද අතිලීනවියානීය නුපදනේ ද තෘෂ්ණා නුපදනේ ද නානත්තසඤ්ඤා නුපදනේ ද රූපයන් පිළිබඳ අතිනිර්ඝ්‍රාහණය නුපදනේ ද මම එසේ කරමි.

සො ඛො අහං අනුරුඤා, විචිකිච්ඡ, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, විචිකිච්ඡ, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. අමනසිකාරො, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, අමනසිකාරො, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. චිතමිඤ්ඤං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, චිතමිඤ්ඤං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. ඡම්මිතතතං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. උඛිලලං¹, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, උඛිලලං¹, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. දුට්ඨලලං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, දුට්ඨලලං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. අච්චාරඤ්චරියං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, අච්චාරඤ්චරියං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. අනිලිනවිරියං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, අනිලිනවිරියං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, අභිජ්ජා, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. නානතතසඤ්ඤා, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, නානතතසඤ්ඤා, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං. අනිතිජ්ඣාසිතතතං රූපානං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිනො, අනිතිජ්ඣාසිතතතං රූපානං, විතතස්ස උපකක්කිලෙසං පජ්ඣං.

සො ඛො අහං අනුරුඤා, අපමනෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරතෙතො ඔභාසමපි භි ඛො සඤ්ඤානාමි, න ච රූපානි පස්සාමි. රූපානි භි ඛො පස්සාමි, න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං² කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති. තස්ස මය්‍යං අනුරුඤා, එතදගොසි : කො නු ඛො ගෙතු, කො පච්චයො, සොහං³ ඔභාසමපි ඛො සඤ්ඤානාමි. න ච රූපානි පස්සාමි. රූපානි භි ඛො තසමිං සමයෙ පස්සාමි. න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති. තස්ස මය්‍යං අනුරුඤා, එතදගොසි : යසමිං භි ඛො අහං සමයෙ රූපනිමිතතං අමනසිකරිනො, ඔභාසනිමිතතං මනසිකරොමි. ඔභාසං භි ඛො තසමිං සමයෙ සඤ්ඤානාමි න ච රූපානි පස්සාමි. යසමිං පනාහං සමයෙ ඔභාසනිමිතතං අමනසි කරිනො, රූපනිමිතතං මනසි කරොමි. රූපානි භි ඛො තසමිං භි සමයෙ පස්සාමි. න ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති.

සො ඛො අහං අනුරුඤා අපමනෙතො අතාපි පභිතතෙතො විහරතෙතො පරිතතං වෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. අපමාණඤ්ඤෙච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි, කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං, කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති. තස්ස මය්‍යං අනුරුඤා, එතදගොසි : 'කො නු ඛො ගෙතු, කො පච්චයො, සොහං³ පරිතතං වෙච්ච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. අපමාණඤ්ඤෙච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි. කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති. තස්ස මය්‍යං අනුරුඤා, එතදගොසි : යසමිං ඛො මෙ සමයෙ පරිතෙතො, සමාධි ගොති, පරිතතං මෙ තසමිං සමයෙ චක්ඛු ගොති. සොහං පරිතෙතන චක්ඛුනා පරිතතඤ්ඤෙච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි. පරිතතානි ච රූපානි පස්සාමි. යසමිං පන සමයෙ අපමාණො⁴ මෙ සමාධි ගොති. අපමාණං මෙ තසමිං සමයෙ චක්ඛු ගොති. සොහං අපමාණෙන චක්ඛුනා අපමාණඤ්ඤෙච ඔභාසං සඤ්ඤානාමි, අපමාණානි ච රූපානි පස්සාමි කෙවලමපි රතතිං කෙවලමපි දිවසං කෙවලමපි රතතින්ද්‍රිවනති.

1. උපපිලං - මජ්ඣං,
2. දිවං - මජ්ඣං,

3. යාහං - මජ්ඣං,
4. අපරිතෙතො - PTS.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අනුරුද්ධයෙනි, මම විවික්ඛිට්ඨාදි විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ විවික්ඛිට්ඨාදි හළෙමි. අමනසිකාරය විත්තොපක්කලෙයයෙකැයි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ අමනසිකාරය හළෙමි. ථිතමිද්ධය විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ ථිතමිද්ධය හළෙමි. තැතිගැනුම විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ තැතිගැනුම හළෙමි. ඉල්පිම විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ ඉල්පිම හළෙමි. කායදරථය විත්තොපක්කලෙයයෙකැ යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ කායදරථය හළෙමි. අත්තාරබ්බවිඨය විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ අත්තාරබ්බවිඨය හළෙමි. අතිලිත විඨය විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ අතිලිතවිඨය හළෙමි. තෘෂ්ණාව විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ තෘෂ්ණාව හළෙමි. නානත්තසඤ්ඤාව විත්තොපක්කලෙයයෙකැ යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ නානත්තසඤ්ඤාව හළෙමි. රූපයන් පිළිබඳ අතිනිජ්ඣායනාව විත්තොපක්කලෙයයෙකැ ' යි මෙසේ දැන විත්තොපක්කලෙය වූ රූපයන් පිළිබඳ අතිනිජ්ඣායනාව හළෙමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම අප්‍රමත්ත ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවනට මෙහෙයු සිත් ඇති ව වසන්තෙමි මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙක ද ඔහාසය දැනිමි, රූප නො දක්මි. රූප දක්මි, එතෙකුළු ඔහාස නො දැනිමි. අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී: මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙක ද මම ඔහාස දැනිමි ද රූප නො දක්මි ද, එසමයෙහි රූප දක්මි ද ඔහාස නො ද දැනිමි ද, ඊට හේතු කවරෙ යැ, ප්‍රත්‍යය කවරෙ යැ යි. අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙකම දැයි මෙසේ යම් සමයෙක මම රූප නිමිති මෙනෙහි නො කොට ඔහාස නිමිති මෙනෙහි කෙරෙමි ද, එ සමයෙහි ඔහාස දැනිමි. රූප නො දක්මි. යම් කලෙක මම ඔහාසනිමිති මෙනෙහි නො කොට රූපනිමිති මෙනෙහි කෙරෙමි ද, එ සමයෙහි රූප දක්මි, ඔහාස නො ද දැනිමි.

අනුරුද්ධයෙනි, මම අප්‍රමත්ත ව ආත්මාපන වීඨය ඇති ව ප්‍රතිතාත්ම ව වසනුයෙමි මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙක ද පරිත්ත වූ කර්මස්ථානයෙහි ඔහාසයක් දැනගනිමි, පරිත්ත වූ කර්මස්ථානයෙහි රූපයනු දක්මි. අප්‍රමාණ කර්මස්ථානයෙහි ඔහාසයක් දැනගනිමි, අප්‍රමාණකර්මස්ථානයෙහි රූප ද දක්මි. අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් විය : ' මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙක ද මම පරිත්ත ඔහාස හඳුනමි, පරිත්ත රූප දක්මි. අප්‍රමාණභාස හඳුනමි, අප්‍රමාණ රූප ද දක්මි. ඊට හේතු කවරෙ යැ, ඊට ප්‍රත්‍යය කවරෙ යැ ' යි. අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් විය : ' යම් කලෙක පරිත්ත පරිකර්මොභාස වේ ද, එ සමයෙහි මට පරිත්ත වූ දිවැස් වෙයි, මම පරිත්ත වූ දිවැසින් පරිත්ත වූ ඔහාස හඳුනමි, පරිත්තරූප ද දක්මි. යම් කලෙක මට අප්‍රමාණ සමාධි වේ ද, එසමයෙහි මට අප්‍රමාණ වූ දිවැස් වෙයි, මම අප්‍රමාණ වූ දිවැසින් අප්‍රමාණ වූ ඔහාස හඳුනමි, අප්‍රමාණ වූ රූප ද දක්මි. මුළු රූප ද මුළු ද්විප ද මුළු ද්විප දෙක ද ගෙනය කියා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යතො ඛො මෙ අනුරුඳ්වා, විචිතිච්ඡා විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, විචිතිච්ඡා විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. අමනසි-කාරෙ විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, අමනසිකාරෙ විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. චිතමිඳ්ධං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, චිතමිඳ්ධං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. ඡම්මිතත්තං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, ඡම්මිතත්තං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. උබ්බිලං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, උබ්බිලං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. දුට්ඨලං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, දුට්ඨලං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. අව්චාරඳ්ධවිරියං විත්තස්ස උපකක්කි-ලෙසොති ඉති විදිකා, අව්චාරඳ්ධවිරියං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. අතිලීනවිරියං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, අතිලීන-විරියං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. අභිජපා, විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, අභිජපා, විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. නානත්තසඤ්ඤා විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, නානත්තසඤ්ඤා විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. අති-නිජ්ඣායිතත්තං රූපානං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසොති ඉති විදිකා, අති-නිජ්ඣායිතත්තං රූපානං විත්තස්ස උපකක්කිලෙසො පභිනො අහොයි. තස්ස මය්හං අනුරුඳ්වා එතදහොයි. යෙ ඛො මෙ විත්තස්ස උපකක්කි-ලෙසා, තෙ මෙ පභිනා භන්දදනාහං තිව්ධෙන සමාධිං භාවෙමි'ති. සො ඛො අහං අනුරුඳ්වා සවිතකකම්පි සම්මාරං සමාධිං භාවෙයිං. අවිතකකම්පි විචාරමත්තං සමාධිං භාවෙයිං. අවිතකකම්පි අවිචාරං සමාධිං භාවෙයිං. සප්පිතිකම්පි සමාධිං භාවෙයිං. නිප්පිතිකම්පි සමාධිං භාවෙයිං. සාතසහගතම්පි සමාධිං භාවෙයිං. උපෙක්ඛාසහගතම්පි සමාධිං භාවෙයිං. යතො ඛො මෙ අනුරුඳ්වා, සවිතකකම්පි සම්මාරෙ සමාධි භාවිතො අහොයි, අවිතකකම්පි විචාරමත්තො සමාධි භාවිතො අහොයි, අවිතකකම්පි අවිචාරෙ සමාධි භාවිතො අහොයි, සප්පිතිකම්පි සමාධි භාවිතො අහොයි. නිප්පිතිකම්පි සමාධි භාවිතො අහොයි, සාතසහගතොපි සමාධි භාවිතො අහොයි. උපෙක්ඛාසහගතොපි සමාධි භාවිතො අහොයි. ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උදපාදි: අකුප්පා මෙ වෙතො විමුත්ති, අයමනතිමා ජාති, නප්පිද්දති පුනබ්බවොති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො ආයසමා අනුරුඳ්වා භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

උපකක්කිලෙසසුත්තං අට්ඨම.

අනුරුද්ධයෙනි, යම් කලෙක විවික්චිතාව චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ විවික්චිතාව ප්‍රභිණ වී ද, අමනසිකාරය චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ අමනසිකාරය ප්‍රභිණ වී ද, ථිතමිද්ධය චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ ථිතමිද්ධය ප්‍රභිණ වී ද, තැතිගැන්ම චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ තැතිගැන්ම ප්‍රභිණ වී ද, ඉල්පිම චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ ඉල්පිම ප්‍රභිණ වී ද, කායදරට චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ කායදරටය ප්‍රභිණ වී ද, අත්‍යාරබ්බවීයාය චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ අත්‍යාරබ්බවීයාය ප්‍රභිණ වී ද, අතිලීනවීයාය චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ අතිලීනවීයාය ප්‍රභිණ වී ද, තෘෂ්ණාව චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ තෘෂ්ණාව ප්‍රභිණ වී ද, නානාත්ව සංඤ්ච චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ නානාත්වසංඤ්ච ප්‍රභිණ වී ද, රූපයන් පිළිබඳ අතිනිජ්ඣායනාව චිත්තොපක්කමෙයෙකැ ' යි මෙසේ දන විත්තොපක්කමෙය වූ අතිනිජ්ඣායනාව ප්‍රභිණ වී ද, අනුරුද්ධයෙනි, මට තෙල සිත් වී : මා ගේ යම් චිත්තොපක්කමෙයෝ ඇද්ද, ඔහු මට ප්‍රභිණයහ, එයින් දන් මම තුන් අයුරෙකින් සමාධිය වඩමි, අනුරුද්ධයෙනි, මම සචිතර්ක වූ ද සචිචාර වූ ද සමාධිය වැඩුවෙමි, අචිතර්ක වූ ද චිචාරමාත්‍ර සමාධිය වැඩිමි. අචිතර්ක වූ ද අචිචාරසමාධිය වැඩිමි, සමුත්ත සමාධිය වැඩිමි, නිෂ්ප්‍රිතික වූ ද සමාධිය වැඩිමි, සුඛසහගත වූ ද සමාධිය වැඩිමි, උපෙක්ඛා සහගත වූ ද සමාධිය වැඩිමි. අනුරුද්ධයෙනි, යම් කලෙක මා විසින් සචිතර්ක වූ ද සචිචාර වූ ද සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, අචිතර්ක වූ ද චිචාරමාත්‍ර සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, අචිතර්ක වූ ද අචිචාර සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, සමුත්ත වූ ද සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, නිෂ්ප්‍රිතික වූ ද සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, සුඛසහගත වූ ද සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, උපෙක්ඛා සහගත වූ ද සමාධිය වඩන ලද්දේ වී ද, (එකල්හි) මට සියල්ල දක්නා සර්වඤ්ඤාභ්‍යාස ද උපත : ' මාගේ චිත්තවිමුක්තිය අකොපා ය, මේ අන්තිම ජාතිය යි, මෙවිට සුනර්භවයෙක් නැතැ ' යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ උපක්කමෙය සූත්‍රය වදළ සේක. සතුටු සිත් ඇති ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරඤ්චෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කළහ.

අටවැනි උපක්කමෙය සූත්‍ර යි.

3. 3. 9

බාලපණ්ඩිත සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවතසියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛුවොති. භද්දනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං භගවා එතදවොච :

නිණ්මානි භික්ඛුවෙ, බාලස්ස බාලලක්ඛණානි බාලනිමිත්තානි බාලා-පද්‍යනානි. කතමානි නිණ් : ඉධ භික්ඛුවෙ, බාලො දුච්චිනතිතච්ඡිනති ච භොති දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච. නො වෙතං භික්ඛුවෙ, බාලො දුච්චිනතිතච්ඡිනති ච අභවස්ස දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙය්‍යුං : බාලො අයං භවං අසප්පරිසො'ති යස්මා ච ඛො භික්ඛුවෙ, බාලො දුච්චිනතිතච්ඡිනති ච භොති දුබ්භාසිතභාසි ච දුක්ඛකතකම්මකාරී ච, තස්මා නං පණ්ඩිතා ජානනති : බාලො අයං භවං අසප්පරිසොති.

ස ඛො සො භික්ඛුවෙ, බාලො තිව්ඨං දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති. සචෙ භික්ඛුවෙ, බාලො සභායං වා නිසිනෙතො භොති. රට්ඨයාඨ වා නිසිනෙතො භොති. සිඛ්ඤාටකෙ වා නිසිනෙතො භොති. තත්‍ර චෙ ජනො තජ්ජං තස්සාරූපං කථං මනෙතති සචෙ භික්ඛුවෙ, බාලො පාණාතිපාති භොති. අදින්නාදුසි භොති කාමෙසු මිච්ඡාචාරී භොති මුසාචාරී භොති සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨාසි භොති. තත්‍ර භික්ඛුවෙ බාලස්ස එවං භොති : යං ඛො ජනො තජ්ජං තස්සාරූපං කථං මනෙතති. සංවිජ්ජනෙත තෙ ච ධම්මා මසි, අභඤ්ච තෙසු ධම්මෙසු සඤ්ඤාමිති. ඉදං භික්ඛුවෙ, බාලො පඨමං දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛං දෙමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

පුත ව පරං භික්ඛුවෙ, බාලො පස්සති රුජානො චොරං ආගුචාරිං ගහෙණා විව්ඨා කම්මකාරණා කාරෙතො : කසාහිපි තාලෙතො, වෙතෙතහිපි තාලෙතො, අඛදණ්ඩකෙහිපි තාලෙතො, හත්ථෙවි ඡිඤ්ඤානො පාදෙවි ඡිඤ්ඤානො, හත්ථපාදෙවි ඡිඤ්ඤානො, කණ්ණෙවි ඡිඤ්ඤානො, නාසෙවි ඡිඤ්ඤානො, කණ්ණනාසෙවි ඡිඤ්ඤානො, බිලඛනාලිකෙවි කරෙතො, සඛිමුණ්ඩකෙවි කරෙතො, රුහුමුඛෙවි කරෙතො, ජොතිමාලිකෙවි කරෙතො, හත්ථපජ්ජොතිකෙවි කරෙතො, එරක-විතතිකෙවි කරෙතො, වීරකවාසිකෙවි කරෙතො, එණෙය්‍යකෙවි කරෙතො, බලිසමංසිකෙවි කරෙතො, කභාපණකෙවි කරෙතො, බාරපතව්ඡිකෙවි කරෙතො, පලිසපරිවතතිකෙවි කරෙතො, පලාලපිඨකෙවි කරෙතො, තතෙතනපි තෙලෙන ඔසිඤ්ඤානො, සුතබෙහිපි බාදපෙතො, ජිවනාමපි සුලෙ උත්තාසෙතො, අසිනාපි සිසං ඡිඤ්ඤානො. තත්‍ර භික්ඛුවෙ, බාලස්ස එවං භොති : යථාරූපානං ඛො පාපකානං කම්මානං හෙතු රුජානො චොරං ආගුචාරිං

1. රට්ඨකාය - මජ්ඣං, සිමු.

3. 3. 9

බාලපණ්ඩිත සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි අනේවඩු මහසිටුහු ගේ ජේතවන අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි හික්ෂුන් ඇමතු සේක. ඒ හික්ෂුහු 'වහන්සැ'යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල බාලපණ්ඩිත සුත්‍ර වදළ සේක.

මහණෙනි, බාලයා පිළිබඳ බාලයා දැනගන්නා ලක්ෂණයෝ බාලයා දැනගන්නා කාරණයෝ බාලවර්තාපදනායෝ මොහු තුන්දෙනෙක. කවර තුන්දෙනෙක යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ බාල තෙමේ අභිජ්ඣා ආදී නපුරු සිතිවිලි සිතනසුලු වෙයි. මුසවා ආදී නපුරු බස් බණනසුලු ද වෙයි. පණ්ඩා ආදී නපුරුකම් කරනසුලු ද වෙයි. ඉදින් මහණෙනි, බාල තෙමේ නපුරු සිතිවිලි සිතනසුලු වේ ය, නපුරු බස් බණනසුලු ද වේ ය, නපුරු කම් කරනසුලු ද වේ ය යන තෙල නො වී නම් කවර අයුරෙකින් පණ්ඩිත ජනයෝ "මේ හවත් අසත්පුරුෂ බාලයෙකැ"යි ඔහු හඳුනාගනිත් ද, මහණෙනි, යම් හෙයකින් බාල තෙමේ නපුරු සිතිවිලි සිතනසුලු වේ ද, නපුරු බස් බණනසුලු වේ ද, නපුරු කම් කරනසුලු වේ ද, එහෙයින් පණ්ඩිත ජනයෝ "මේ හවත් අසත්පුරුෂ බාලයෙකැ"යි ඔහු හඳුනාගනිති.

මහණෙනි, ඒ බාල ඉභාත්මයෙහි ම තුන්වැදෑරුම් දුක්දෙමනසක් වීදුනේ ය. ඉදින් මහණෙනි, බාල සභායෙක වේව'යි හුන්නේ වේ ද, වීරියෙක වේව'යි හුන්නේ වේ ද, සතරමංසන්ධියෙක වේව'යි හුන්නේ වේ ද, එහිදු ජනයා එයින් උපත් එයට නිසි කපා මන්ත්‍රණ කෙරෙයි. මහණෙනි, ඉදින් බාල පණ්ඩා කරනසුලු වේ ද, අයිතාදන් ගන්නාසුලු වේ ද, කාමයෙහි මීසභසර ඇති වේ ද, මුසවා බණනසුලු වේ ද, මද පමා දෙකට කරුණු වූ රහමෙර බොනසුලු වේ ද, මහණෙනි, එහි දී බාලයා හට මෙසේ සිත් වෙයි : "ජනයා එයින් උපත් එයට නිසි යම් කපාවක් මන්ත්‍රණ කෙරේ ද, ඒ දුසිරිත් දහම්හු මා කෙරෙහි ඇත, මම ද ඒ දහම්හි ලා දක්වෙමි. මහණෙනි, බාල තෙමේ ඉභාත්මයෙහි ම මේ පළමුවන දුක්දෙමනස වීදුනේ වෙයි.

තවද මහණෙනි, බාල තෙමේ රජදරුවෝ අපරාධකාරී සොරු ගෙන විවිධ කම්කටුලු කෙරෙත් ද, කසයෙහුදු තළනුවන් වේවැලිනුදු තළනුවන් අබ්බිසෙහුදු තළනුවන් අත ද සිඳිනුවන් පය ද සිඳිනුවන් අත්පා ද සිඳිනුවන් කනුදු සිඳිනුවන් නැහැදු සිඳිනුවන් කන් නැහැදු සිඳිනුවන් බිලඬාලාලික නම් වධ ද කරනුවන් ශබ්දමුණ්ඩික නම් වධ ද කරනුවන් රාහුමුඛ නම් වධ ද කරනුවන් ජොතිමාලික නම් වධ ද කරනුවන් හත්පප්පොතික නම් වධ ද කරනුවන් එරකවත්තික නම් වධ ද කරනුවන් වීරකවාසික නම් වධ ද කරනුවන් එණෙයාක නම් වධ ද කරනුවන් බලිසමංසික නම් වධ ද කරනුවන් කභාපණ්ඩ නම් වධ ද කරනුවන් බාරාපතවිජ්ඣ නම් වධ ද කරනුවන් පලිසපරිවත්තික නම් වධ ද කරනුවන් පලාලපිංක නම් වධ ද කරනුවන් රත්තෙලිනුදු ඉස්නවුන් ශ්‍රතකයන් ලවා කවනුවන් දිවස්සුලු හිඳුවනුවන් කටුවෙහුදු හිස සිඳිනුවන් දක්නේ වේ ද, මහණෙනි, එහි දී බාලයා හට මෙසේ සිත් වෙයි : යම්බදු පාපකර්ම හෙතු කොටගෙන රජදරුවෝ අපරාධකාරී

සොරු ගෙන විවිධ කම්කටොලු කෙරෙත් ද, කසයෙකුණු තළන් ද, වෙවැළිකුණු තලන් ද අඛණ්ඩයෙකුණු තළන් ද, අත ද සිඳිත් ද, පය ද සිඳිත් ද, අත්පාත් සිඳිත් ද, කන ද සිඳිත් ද, නැහැය ද සිඳිත් ද, කන්තැහැ ද සිඳිත් ද, බිලඬගරාලිකවධ ද කෙරෙත් ද, ශඬබමුණ්ඬිකවධ ද කෙරෙත් ද, රාහුමුවධ ද කෙරෙත් ද, ජොතිමාලිකවධ ද කෙරෙත් ද, හත්ථපථජොතික වධ ද කෙරෙත් ද, ඵරකවත්තිකවධ ද කෙරෙත් ද, වීරකවාසිකවධ ද කෙරෙත් ද, ඵණ්ණකවධ ද කෙරෙත් ද, බලිසමංසිකවධ ද කෙරෙත් ද, කභාපණ්ණකවධ ද කෙරෙත් ද, බාරාපතචරිතවධ ද කෙරෙත් ද, පලිසපරිවත්තිකවධ ද කෙරෙත් ද, පලාලපිට්ඨිකවධ ද කෙරෙත් ද, රත්තෙලිකුණු ඉසිත් ද, ඉතකයන් ලවා කවන් ද, දිවස්සුලෙහි හිඳුවන් ද, කඩුවෙකුණු හිස සිඳිත් ද, ඵබ්බ පාපධර්මයෝ මා කෙරෙහි ඇත, මම ද ඒ දහමිහි දක්වෙමි. රජදරුවෝ මයිත් දූතගන්තාහු නම් රජදරුවෝ මයිදු ගෙන විවිධ කම්කටොලු කරන්නාහු ය. කසයෙකුණු තළන්නාහු ය, වෙවැළිකුණු තළන්නාහු ය. අඛණ්ඩයෙකුණු තළන්නාහු ය, අත ද සිඳින්නාහු ය, පය ද සිඳින්නාහු ය, අත්පා ද සිඳින්නාහු ය, කන ද සිඳින්නාහු ය, නැහැය ද සිඳින්නාහු ය, කන්තැහැ ද සිඳින්නාහු ය, බිලඬගරාලික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, ශඬබමුණ්ඬික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, රාහුමුව නම් වධ ද කරන්නාහු ය, ජොතිමාලික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, හත්ථපථජොතික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, ඵරකවත්තික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, වීරකවාසික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, ඵණ්ණක නම් වධ ද කරන්නාහු ය, බලිසමංසික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, කභාපණ්ණක නම් වධ ද කරන්නාහු ය, බාරාපතචරිත නම් වධ ද කරන්නාහු ය, පලිසපරිවත්තික නම් වධ ද කරන්නාහු ය, රත්වූ තෙලිකුණු ඉස්නාහු ය, ඉතකයන් ලවා ද කවන්නාහු ය, දිවස්සුලෙහි හිඳුවන්නාහු ය, කඩුවෙකුණු හිස සිඳින්නාහු යයි කියා යි. මහණෙනි, බාල තෙමේ ඉහාත්මයෙහි ම මේ දෙවන දුක්දෙමනස වීදුනේ වෙයි.

යළිදු මහණෙනි, බාලයා පියයෙහි නැගී හුන්නහුට වෙව'යි මඤ්චයෙහි නැගී හුන්-
නහුට වෙ ව'යි බිමැ හෝනහුට වෙව'යි ඔහු විසින් පෙර කරන ලද කායදුශ්චරිත වූ වාශ්
දුශ්චරිත වූ මනෝදුශ්චරිත වූ යම් ලාමක කර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඵසමයෙහි ඔහුට ඒ
කර්මයෝ ඵළැබ සිටිත්, (අවලම්බන අධ්‍යාවලම්බන අභිප්‍රලම්බන වෙත්.) මහණෙනි,
යම් පරිදි සවස් කාලයෙහි මහත් පර්වතකූටයන් ගේ සෙවණැලි පොළොවෙහි පැතිරේ ද,
ඵපරිදි මැ මහණෙනි, පියයෙහි නැගී හුන්නහු වෙව'යි මඤ්චයෙහි නැගී හුන්නහු වෙව'යි
බිමැ හෝනහු වෙව'යි බාල හට ඔහු විසින් කළ කායදුශ්චරිත වූ හෝ වාශ්දුශ්චරිත වූ හෝ
මනෝදුශ්චරිත වූ හෝ යම් පූර්ව පාපකර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඵකල්හි ඵ කර්මයෝ ඵළැබ
සිටිත්. මහණෙනි, ඒ වැටැහීම් ආපාතගත කල්හි බාලයා හට මෙසේ සිත් වෙයි : 'මා
විසින් කල්‍යාණයෙක් නො කරන ලද මැ ය, කුශලයෙක් නො කරන ලද මැ ය, බියට
පිහිටෙක් නො කරන ලද මැ ය, පච්ච කරන ලද, කැකුළුකම් කරන ලද, කිලුටු කම් කරන
ලද, කලණකම් නොකළ කුසල් නො කළ බියට පිහිට නො කළ පච්ච කළ කැකුළුකම් කළ
කිලුටුකම් කළ ඇත්තනට යම් ගතියෙක් ඇද්ද, පරලොවැ ඵ ගතියට යෙමි'යි කියා යි.
හේ ශෝක කෙරෙයි, හේ ක්ලාන්ත වෙයි, පරිදේවනා කෙරෙයි, ලෙහි අත් පැහැර හඬයි,
සම්මොහයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, බාල තෙමේ ඉහාත්මයෙහි ම මේ තුන්වන
දුක්දෙමනස ද වීදුනේ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඒ බාල කයින් දුශ්චරිත කොට බයින් දුශ්චරිත කොට සිතින් දුශ්චරිත කොට කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සැපයෙන් පහවූ නපුරු ගති ඇති විවස ව පතිත වන නිරයට එළැබෙයි, මහණෙනි, මොනොවට බණ්ණාසකයක් එකාන්ත අනිෂ්ට යයි එකාන්ත අකාන්ත යයි එකාන්ත අමනාප යයි යමක් ගෙන බෙණේ නම් මොනොවට බණ්ණාසකයේ එකාන්ත අනිෂ්ට යයි එකාන්ත අමනාප යයි තෙල නිරය මැ ගෙන බණන්තේ ය, මහණෙනි, නිරයයෝ අතිශය දුක් ඇතියහ'යි දක්වන්නට උපමාවකුදු සුකර නො වේ යයි වදලෝ.

මෙසේ වදළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළේ :
'වහන්ස, උපමාවක් කරන්නට හැකි ද'යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණ, හැක්කැ'යි වදළ සේක; "මහණ, යම් පරිදි 'දෙවයෙනි, මේ අපරාධකාරී සොරෙක, මුහුට යම් දඬුවමක් කැමැත්තහු නම් ඒ දඬුවම එළවාලව'යි පාපකාරී සොරකු ගෙන රජුට දක්වත් ද, රජ ඔහුට මෙසේ කියන්නේ ය : 'හවත, යා, මේ පුරුෂයා පෙරවරුයෙහි සියක් සිරිපහරින් හිංසා කරව'යි පෙරවරුයෙහි තුළුන් ගෙන සියක් සිරියෙන් හිංසා කෙරෙයි. ඉක්බිති රජ මධ්‍යාහ්නයෙහි මෙසේ කියන්නේ ය : 'එම්බා පුරුෂය, ඒ වධ්‍යාමාන පුරුෂයා කෙසේ වේ ද'යි. දෙවයන් වහන්ස, එසේ ම ජීවත් වේ ය'යි. රජ තුළුන්ට මෙසේ කියන්නේ ය; 'හවත, යා, ඒ පුරුෂයා මධ්‍යාහ්න සමයෙහි සියක් සිරියෙන් හිංසා කරව'යි. මධ්‍යාහ්න සමයෙහි තුළුන් ගෙන සියක් සිරියෙන් හිංසා කරන්නාහු ය. ඉක්බිති රජ සවස්වරුයෙහි මෙසේ කියන්නේ ය; එම්බා පුරුෂය, ඒ වධ්‍යාමාන පුරුෂයා කෙසේ වේ ද'යි. දෙවයෙනි, එසේ ම ජීවත් වේ යැ'යි. රජ තුළුන්ට මෙසේ කියන්නේ ය : 'හවත, යා, ඒ පුරුෂයා සවස්වරුයෙහි සියක් සිරියෙන් හිංසා කරව'යි, සවස්වරුයෙහි තුළුන් ගෙන සියක් සිරියෙන් නස්නාහුය. මහණෙනි, කෙසේ හඟව, ඒ පුරුෂ සියක් සිරියෙන් නැස්නේ ඒ හෙතෙයෙන් දුක් දෙමනස් වීදුනේ වේ ද'යි.

වහන්ස, එක් සිරිපහරකින් හත්‍යාමාන පුරුෂ ඒ හෙතෙයෙන් දුක්දෙමනස් වීදුනේ ය. තුන්සියක් සිරියෙන් නැස්නේ කවර කපා යැ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇතුළුමිටු සිටුනා පමණ කුඩා කැටක් ගෙන මහණුන් ඇමැතු සේක : 'මහණෙනි, ඒ කියේ හඟව, මා විසින් ඇතුළුමිටු සිටුනා පමණ ඇලුප් කැටෙක් ගන්නා ලද ද, යම් හිමාලය පර්වතරාජයෙක් ඇද්ද, මුත් කෙරෙහි කිමෙක් මහත්තර වේ ද?

වහන්ස, මුඛ වහන්සේ විසින් යම් ඇතුළුමිටු සිටුනා පමණ අල්ප පාෂාණයෙක් ගන්නා ලද ද, මෙය හිමවත් පර්වතරාජයා පිණිස අල්පමාත්‍ර වෙයි, ගණනාවට ද නො යෙයි. කලහාගයට ද නො යෙයි, වෙතැ තැබීමට ද නො යෙයි.

එසෙයින් මැ මහණෙනි, ඒ පුරුෂ තුන් අධ්‍යවි සියෙන් පෙළනු ලබනුයේ ඒ හෙතෙයෙන් යම් දුක්ක දෙමනසක් වීදි ද, එය නිරයදුක් සඳහා ගණනාවට ද නො යෙයි, කලහාගයට ද නො යෙයි, වෙතැ නැබීමට ද නො යෙයි.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා පඤ්චවිධබ්බතං නාම කාරණං¹ කරෙන්නති : තතනං අයොඛිලං හන්ථෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං දුතියෙ හන්ථෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං පාදෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං දුතියෙ පාදෙ ගමෙන්නති. තතනං අයොඛිලං මජ්ඣෙ උරග්ගිං ගමෙන්නති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරෙති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා සංවෙගෙත්වා² කුරාරිති තච්ඡන්ති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරෙති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උද්ධපාදං³ අධොසිරං ගහෙත්වා⁴ වාසිති තච්ඡන්ති සො තත්ථ -පෙ- යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා රථෙ යොජෙත්වා ආදිත්තාය පඨවියා සමපජ්ජිතාය සජ්ජාතිභූතාය සාරෙන්නපි පච්චාසාරෙන්නපි. සො තත්ථ -පෙ- යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහන්තං අභිහාරපබ්බතං ආදිත්තං සමපජ්ජිතං සජ්ජාතිභූතං ආරොපෙන්නපි ඕරොපෙන්නපි. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරෙති. යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උද්ධපාදං අධොසිරං ගහෙත්වා තත්තාය ලොහකුමනියා පක්ඛිපනති ආදිත්තාය සමපජ්ජිතාය සජ්ජාතිභූතාය. සො තත්ථ ථෙණ්ණද්දෙහකං පච්චති. සො තත්ථ ථෙණ්ණද්දෙහකං පච්චමානො සකිම්පි උද්ධං ගච්ඡති. සකිම්පි අධො ගච්ඡති. සකිම්පි තීරිසං ගච්ඡති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරෙති යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහාතිරයෙ පක්ඛිපනති. සො බො පන භික්ඛවෙ, මහාතිරයො.

චතුක්කණ්ණො චතුදාරො විහත්තො භාගසො මිත්තො,
අයොපාකාරපරිග්ගො අයසො පටිකුජ්ඣො.

තස්ස අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා සුතා,
සමන්තා යොජනසතං ඵරිත්වා තිට්ඨති සබ්බදා.

අනෙකපරිසාරයෙනපි බො අහං භික්ඛවෙ, නිරයකථං කථෙය්‍යං, යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ, න සුකරං⁵ අකානොන පාපුණ්ණං යාව දුක්ඛා තිරයාති.

1. කම්මකාරණං - මජ්ඣං, සිමු.

2. සංවෙගෙත්වා - ස්‍යා.

3. උද්ධං පාදං - ස්‍යා.

4. රථපත්තා - PTS.

5. සුකරා - මජ්ඣං, සිමු.

මහණෙනි, ඔහුට නිරයපාලයෝ පඤ්චවිධබන්ධන නම් වධයක් කෙරෙහි : රත්වූ යහුලක් දකුණතෙහි ගසනි, රත් යහුලක් දෙවැනි අතෙහි ගසනි, රත් යහුලක් දකුණු පයෙහි ගසනි, රත් යහුලක් දෙවැනි පයෙහි ගසනි, රත් යහුලක් ළමැද ගසනි, හේ එහි දූෂිත කවුක වේදනා විඳී, යම් තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු යපොළො වැ හොවා කෙටෙරියෙන් සයිනි, හේ එහි දූෂිත කවුක වේදනා විඳී. යම් තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු උර්ධ්වපාද කොට අධිශීෂී කොට ගෙන වැයෙන් සයිනි. හේ එහි . . . යම්තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු ගෙන සම්ප්‍රජ්වලිත වූ රථයෙහි යොද ප්‍රදීප්ත වූ භාත්පයින් ප්‍රජ්වලිත වූ සප්ත වූ අයොමය පාරිච්ඡෙදයෙහි සාරණය ද ප්‍රත්‍යාසාරණය ද කරවත්. (ඔබ මොබැ ඇවිදුවත්.) හේ එහි . . . යම්තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු ගෙන ප්‍රදීප්ත වූ භාත්පයින් ප්‍රජ්වලිත වූ ඇවිළගත් ගිනි ඇති මහත් අභිගාරපර්වතයකට නැංවීම ද බැස්වීම ද කෙරෙහි, හේ එහි තීව්‍ර වූ කවුක වූ දුක් වේදනා විඳී, යම්තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු උඩුපා කොට හිස් යවිහුරු කොට ගෙන ආදීප්ත වූ සම්ප්‍රජ්වලිත වූ ගිනි ඇවිළගත් ප්‍රත්‍යත ලොභොකුශ්ලිනිරයෙහි බහාලති, හේ එහි පෙණ පිඩක් බඳු දෙහ ඇති ව පැසෙයි. හේ එහි පෙණපිඩක් බඳු දෙහ ඇති ව පස්තේ එක්වට උඩ නැගෙයි; එක්වට යටට බස්සි, එක්වට සරස ඇවිදී, හේ එහි තීව්‍ර වූ කවුක වූ දූෂිත වේදනා විඳී. යම් තාක් ඒ පාපක්‍රියා නො ගෙවේ ද, ඒ තාක් කල්පරිය නො කෙරේ.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු ගෙන මහානිරයෙහි බහාලති. මහණෙනි, ඒ මහානිරය නම් :

(ඒ මහානිරය) චතුෂ්කර්ණ යැ, චතුර්ද්වාර යැ, වෙන වෙන ම කොටස් වශයෙන් බෙදන ලද, අයස්ප්‍රාකාරයෙන් පරික්ෂිප්ත යැ, යපියනින් පිළියොයන ලද.

ඒ නරකයාගේ අයොමය වූ භූමියැ, එ ද ජ්වලිත යැ, ගිනිදල සහිත යැ, හැමදම අවට සියක් යොදුන් තන්හි පැතිරී සිටුනේ යි.

මහණෙනි, මම නන් අයුරින් නිරයකථා කියමි, මහණෙනි, නිරයයෝ මෙතෙක් දුක් ඇතියහ'යි කීමෙකින් මස්තකප්‍රාප්ත කොට කියන්නට සුකර නො වේ මැයි,

සනාති භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා. තෙ අලලාතිපි තිණාති සුකකාතිපි තිණාති දනසුලෙලගකං බාදනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා, අය්‍යා ගොණො ගුහා අජා මිගා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්ඡි තිරව්ජානගතො පාණො තිණ්හකකා. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධ පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධ පාපාති කම්මාති කරිත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා තිණ්හකකා.

සනාති භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො ගුථගකකා, තෙ දුරතොව ගුථගකං ඝාසිත්වා ධාවනති : 'එත්ථ භුඤ්ජියාමි, එත්ථ භුඤ්ජියාමා'ති. සෙය්‍යථාපි නාම බ්‍රාහ්මණො ආහුතිගකෙත ධාවනති : 'එත්ථ භුඤ්ජියාමි, එත්ථ භුඤ්ජියාමා'ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සනාති තිරව්ජානගතො පාණො ගුථගකකා, තෙ දුරතොව ගුථගකං ඝාසිත්වා ධාවනති : එත්ථ භුඤ්ජියාමි, එත්ථ භුඤ්ජියාමාති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො ගුථගකකා : කුකකුටා සුකර් සොණො සිගාලා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්ඡි තිරව්ජානගතො පාණො ගුථගකකා. ස ඛො සො භික්ඛවෙ බාලො ඉධ පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධ පාපාති කම්මාති කරිත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා ගුථගකකා.

සනාති භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ මියනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ මියනති : කිටා පුලවා ගණ්ඩුපාදා, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්ඡි තිරව්ජානගතො පාණො අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ මියනති. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධ පාපාති කම්මාති කරිත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති, යෙ තෙ සත්තා අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ ජායනති අකුකාරෙ මියනති.

සනාති භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මි ජායනති උදකස්මි ජායනති උදකස්මි මියනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මි ජායනති උදකස්මි ජායනති උදකස්මි මියනති : ඔව්ජා කව්ජපා සුංසුමාරා¹ යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙච්ඡි තිරව්ජානගතො පාණො උදකස්මි ජායනති උදකස්මි ජායනති උදකස්මි මියනති. ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධ පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධ පාපාති කම්මාති කරිත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති, යෙ තෙ සත්තා උදකස්මි ජායනති උදකස්මි ජායනති උදකස්මි මියනති.

සනාති භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මියනති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, තිරව්ජානගතො පාණො අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මියනති : යෙ තෙ භික්ඛවෙ සත්තා පුත්තිමච්ඡෙ වා ජායනති පුත්තිමච්ඡෙ වා ජායනති පුත්තිමච්ඡෙ වා මියනති. පුත්තිකුණ්ථෙ වා-පෙ-පුත්තිකුමාසෙ වා-පෙ-චන්දනිකාය වා-පෙ-මිලිගලෙ වා ජායනති-පෙ-ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො ඉධ පුබ්බෙ රසාදෙ ඉධ පාපාති කම්මාති කරිත්වා කායස්ස හෙද පරම්මරණො තෙසං සත්තානං සහව්‍යතං උපපජ්ජති යෙ තෙ සත්තා අසුචියම් ජායනති අසුචියම් ජායනති අසුචියම් මියනති.

1. හත්ථි අය්‍යා - මජ්ඣං.

2. සුසුමාරා - මජ්ඣං.

මහණෙනි, තණපතක් බුද්ධා නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු ඇත, ඔහු තෙත් වූත් විශූලි වූත් තණ දකින් සිදිමින් කති. මහණෙනි, තණ බුද්ධා නිරිසන්තිය සත්ත්‍ව කවරහ යත් : අශ්වයෝ යැ, ගොන්හු යැ, ගද්‍යයෝ යැ, එළුවෝ යැ, මෘගයෝ යි, තෘණහත්භ්‍ය වූ මෙයින් අන්‍ය නිරිසන්තිය කිසි ප්‍රාණි කෙනෙක් හෝ ඇද්ද, මහණෙනි, ඒ බාල පෙර මෙලොවැ රස බුද්ධෝ මෙලොවැ පටිකම් කොට කාවුන් මරණින් මතු තණ බුද්ධා සත්ත්‍ව වෙත් නම් ඒ සතුන් ගේ සහවාසයට එළැබෙයි.

මහණෙනි, අසුචි බුද්ධා නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු ඇත, ඔහු දුරින් මැ අසුචිගෙද අසා “මෙහි දී කම්හ, මෙහි දී කම්හ” යි දිවෙති. යම් සේ බමුණෝ “මෙහි දී වළඳම්හ, මෙහි දී වළඳම් හ” යි යාගගන්ධයෙන් දිවෙත් ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ අසුචි කන නිරිසන්තිය ප්‍රාණි කෙනෙක් ඇත, ඔහු දුරින් මැ ගුප්තන්ධය අසා මෙහි කම්හ, මෙහි කම්හ” යි දිවෙත්, මහණෙනි, අසුචි කන නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු කවරහ යත් : කුකුළෝ යැ, උරෝ යැ, බල්ලෝ යැ, සිවල්හු යි, අසුචි බුද්ධා මෙයින් අන්‍ය යම් කිසි නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු ඇද්ද, මහණෙනි, ඒ බාල මෙලොවැ පෙර ගෙඩයෙන් රස වළඳනේ මෙලොවැ පටිකම් කොට කායගෙදයෙන් මරණින් මතු අසුචි බුද්ධා යම් සත්ත්ව කෙනෙක් වෙත් නම් ඒ සතුන් ගේ සහවාසයට එළැබෙයි.

මහණෙනි, අදුරෙහි උපද්‍යා අදුරෙහි දිරන අදුරෙහි මියන නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු ඇත. මහණෙනි, අදුරෙහි උපද්‍යා අදුරෙහි දිරන අදුරෙහි මියන නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු කවරහ යත් : කීටයෝ යැ, පණුවෝ යැ, ගඩවිල්ලු යි. අදුරෙහි උපද්‍යා අදුරෙහි දිරන අදුරෙහි මියන මෙයින් අන්‍ය යම් කිසි නිරිසන්තිය ප්‍රාණිහු හෝ ඇද්ද, මහණෙනි, ඒ බාල පෙර මෙලොවැ රස වළඳනේ මෙලොවැ පටිකම් කොට කාවුන් මරණින් මතු අදුරෙහි උපද්‍යා අදුරෙහි දිරන අදුරෙහි මියන යම් සත්ත්ව වෙත් නම් ඒ සතුන් ගේ සහවාසයට එළැබෙයි.

මහණෙනි, දියෙහි උපද්‍යා දියෙහි දිරන දියෙහි මියන ප්‍රාණිහු ඇත, මහණෙනි, දියෙහි උපද්‍යා දියෙහි දිරන දියෙහි මියන ප්‍රාණිහු කවරහ යත් : මස් හ, කසුබුවෝ යැ, කිඹුල්ලු යි. දියෙහි උපද්‍යා දියෙහි දිරන දියෙහි මියන මෙයින් අන්‍ය යම් කිසි ප්‍රාණි කෙනෙක් හෝ ඇද්ද, මහණෙනි, ඒ බාල පෙර මෙලොවැ ගෙඩයෙන් රස වළඳනේ මෙලොවැ පටිකම් කොට කාවුන් මරණින් මතු දියෙහි දනන දියෙහි දිරන දියෙහි මියන යම් සත්ත්ව වෙත් නම් ඒ සතුන් ගේ සහවාසයට එළැබෙයි.

මහණෙනි, අසුචියෙහි උපද්‍යා අසුචියෙහි දිරන අසුචියෙහි මියන නිරිසන්තිය ප්‍රාණි කෙනෙක් ඇත. මහණෙනි, අසුචියෙහි දනන අසුචියෙහි දිරන අසුචියෙහි මියන ප්‍රාණිහු කවරහ යත් : මහණෙනි, යම් සත්ත්ව කෙනෙක් කුණුමයෙහි හෝ උපදිත් ද, කුණුමයෙහි හෝ දිරත් ද, කුණුමයෙහි හෝ මියත් ද, පුතිකුණපයෙහි හෝ . . . කුණු කොමුයෙහි හෝ . . . මොහොළෙහි හෝ . . . ගවරවළැ හෝ උපද්‍යා . . . සත්ත්වයෝ ඇද්ද . . . මහණෙනි, ඒ බාල පෙර මෙලොවැ ගෙඩයෙන් රස වළඳනේ මෙලොවැ පටිකම් කොට කාවුන් මරණින් මතුයෙහි අසුචියෙහි දනන අසුචියෙහි දිරන අසුචියෙහි මියන යම් සත්ත්ව කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ සතුන් ගේ සහ වාසයට එළැබෙයි.

අනෙකපරිසායෙනපි ඛො අහං භික්ඛවෙ, තීරව්‍යානසොතිකථං කථෙය්‍යං, යාවඤ්ඤිදං භික්ඛවෙ, න සුතරං අකංඛානෙන පාපුණ්ණං යාව දුක්ඛා තීරව්‍යානසොතිති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පුරිසො ඵකච්ඡික්ඛාලං යුගං මහාසමුද්දෙ පක්ඛිපෙය්‍ය, තමෙනං පුරුඡ්ඡිමො වාතො පච්ඡිමෙන සංභරෙය්‍ය. පච්ඡිමො වාතො පුරුඡ්ඡිමෙන සංභරෙය්‍ය. උත්තරෙ වාතො දක්ඛිණෙන සංභරෙය්‍ය දක්ඛිණො වාතො උත්තරෙන සංභරෙය්‍ය. තත්‍රායං කාණ්ඩව්‍යපො, සො වසංඝතස්ස වසංඝතස්ස අව්වයෙන සතිං උච්ච්ඡෙය්‍ය. තං කිම්මඤ්ඤථ භික්ඛවෙ, අපි නු සො කාණො කච්ඡපො අමුසම් ඵකච්ඡික්ඛාලෙ යුගෙ ගිවං පචෙසෙය්‍යාති?

යදි නු න¹ භනෙත, කදචි කරහචි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අව්වයෙනාති.

ඛිප්පතරං ඛො සො භික්ඛවෙ, කාණො කච්ඡපො අමුසම් ඵකච්ඡික්ඛාලෙ යුගෙ ගිවං පචෙසෙය්‍ය. අතො දුල්ලභතරං භික්ඛවෙ මනුස්සතං වදම් සතිං විනිපාතගතෙන බාලෙන. තං කිස්ස හෙතු : න හෙත් භික්ඛවෙ, අපී ඛම්මවරියා සම්මවරියා කුසලකිරියා පුඤ්ඤාසිරියා, අඤ්ඤාමඤ්ඤාබාදිකා ඵත් භික්ඛවෙ, වතනති දුබ්බලබාදිකා.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, බාලො සචෙ කදචි කරහචි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අව්වයෙන මනුස්සතං ආගච්ඡති. යාති තාති නිවසුලාති : වණ්ඩාලකුලං වා නෙසාදකුලං වා වෙණ්ණකුලං² වා රථකාරකුලං වා පුකකුකුලං වා තථාරූපෙ කුලෙ පච්චාජායති දමිද්දෙ අප්පත්තපානභොජනෙ කසිර-චූතතිකෙ, යත් කසිරෙන භාසව්‍යාදෙ ලබ්බති. සො ව හොති දුබ්බණ්ණො දුග්ගසිකො ඔකොපිමකො බට්ඨාබාධො, කාණො වා කුණී වා බුජෙය්‍ය වා පක්ඛගතො වා, න ලාභී අත්තස්ස පානස්ස වත්තස්ස යානස්ස මාලාගක්ඛිවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං වරති වාචාය දුච්චරිතං වරති මනසා දුච්චරිතං වරති. සො කායෙන දුච්චරිතං වරිති වාචාය දුච්චරිතං වරිති මනසා දුච්චරිතං වරිති කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අකංඛානෙනා පථමෙනෙව කල්ඞ්ගහෙන පුත්තමපි ජියෙථ දුරමපි ජියෙථ සබ්බං සාපතෙය්‍යමපි ජියෙථ උත්තරමපි අනුබ්බං³ නිගචෙය්‍ය. අප්පමත්තකො සො භික්ඛවෙ, කල්ඞ්ගහො යං සො අකංඛානෙනා පථමෙනෙව කල්ඞ්ගහෙන පුත්තමපි ජියෙථ දුරමපි ජියෙථ සබ්බං සාපතෙය්‍යමපි ජියෙථ උත්තරමපි අනුබ්බං නිගචෙය්‍ය. අථ ඛො අයමෙව තතො මහත්තරෙ කල්ඞ්ගහො : යං සො බාලො කායෙන දුච්චරිතං වරිති වාචාය දුච්චරිතං වරිති මනසා දුච්චරිතං වරිති කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයමපි භික්ඛවෙ කෙවලපරිපුර්⁴ බාලභූමිති.

1 යදි පන - මජ්ඣං, පි. 3.

2. වෙණ්ණකුලං - ස්‍යා.

3. අනුබ්බං - ස්‍යා.

4. කෙවලං පරිපුර් - මජ්ඣං.

මහණෙනි, මම නන්දයුරින් තීරශ්චිතයොනිකරා කියමි. මහණෙනි, තීරශ්චිතයොනිය ඉමහත් දුකැ'යි වචනයෙන් කියා නිමහම් පැමිණෙන්නට සුකර නො වෙයි.

මහණෙනි, යම්සේ පුරුෂයෙක් එක් සිද්ධති වියදඩක් මහමුහුදෙහි බහාලන්නේ වේ ද, තෙල වියදඩ පෙරදිගින් හමන සුළඟ පැසුළු දිග කරා ගෙන යන්නේ වේ ද, පැසුළු දිගින් හමන සුළඟ පෙරදිග කරා ගෙනයන්නේ වේ ද, උතුරුදිගින් හමන සුළඟ දකුණුදිගින් ගෙනයන්නේ වේ ද, දකුණුදිගින් හමන සුළඟ උතුරුදිගින් ගෙනයන්නේ වේ ද, ඒ මුහුදෙහි කණකැස්බෙක් ඇද්ද, ඒ කසුටු වර්ෂභයක් වර්ෂභයක් ඇවෑමෙන් වරක් ඉල්පෙන්නේ වේ ද, මහණෙනි, ඒ කෙසේ හඟිව ද, ඒ කණකැස්බා තෙල එක් සිද්ධති වියදඩයෙහි ගෙල බහන්නේ වේ දැ'යි.

වහන්ස, දීර්ඝකාලයක් ඇවෑමෙන් යම් මැ දිනෙක වියැහෙන්නේ යැ'යි.

මහණෙනි, ඒ කණකැස්බා තෙල එක් සිද්ධති වියදඩයෙහි ඉතා ශීඝ්‍ර ව ගෙල බහන්නේය. මහණෙනි, මම වරක් චිතිපාතගත බාලයා විසින් මනුෂ්‍යත්වය එයට වඩා දුර්ලභතර යයි කියමි. එ කවර හෙයින් යත් : මහණෙනි, මෙහි ධර්මවයඨා සම්මවයඨා, කුසලක්‍රියා පුණ්‍යක්‍රියා නැත් ම ය, මහණෙනි, මෙහි උතුන් කැම දුර්වලයන් කැම ඇත.

මහණෙනි, ඒ බාල ඉදින් කිසි කලෙක දීර්ඝකාලයක්හු හේ ඇවෑමෙන් සැඩල්කුලය වෙව'යි වැදිකුලය වෙව'යි කුලුපොතු කුලය වෙව'යි රියකරු කුලය වෙව'යි පුජසඩුකුලය වෙව'යි යම් නිව්කුල කෙනෙක් ඇද්ද, යම් කුලයෙක්හි දුකසේ බත් වත් ලැබේ ද, දිළිඳු වූ අල්ප ආහාරපාන භොජන ඇති දුකසේ දිව්වැටුම් ඇති එබදු කුලයෙහි උපදන්නේය. හේ වැලින් දුර්වර්ණ වූයේ බිය එළවන දකුම් ඇතියේ ලකුණටක (අඟුටුම්චි) වූයේ බොහෝ ආබාධ ඇතියේ වෙයි, කණ භෝ කොර භෝ කුදු භෝ පිළු භෝ වෙයි, ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල්ගඳවිලෙටුන් ශයන අගාර හා පහන්තෙල් දුකසේ ලබනසුලු වෙයි. හේ කයින් දුසිරිත් කෙරෙයි, බසින් දුසිරිත් කෙරෙයි, සිතින් දුසිරිත් කෙරෙයි, හේ කයින් දුසිරිත් පුරා බසින් දුසිරිත් පුරා සිතින් දුසිරිත් පුරා කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහවැගිය දුර්ගති ඇති විවස ව පතීත වන නිරයට එළැඹෙයි.

මහණෙනි, යම් පරිදි අක්ෂධූර්ත තෙමේ පළමු පරාජයෙන් ම පුතුගෙහු පිරිහෙන්නේ යැ, අඹුවන්ගෙහු පිරිහෙන්නේ යැ, හැම වස්තුවෙහු පිරිහෙන්නේ යැ, මතුයෙහි දු බන්ධනයට පැමිණෙන්නේ යැ. මහණෙනි, යම් භෙයකින් ඒ අක්ෂධූර්ත පළමු පරාජයෙන් ම පුතුගෙහු පිරිහේ ද, අඹුවන්ගෙහු පිරිහේ ද, සියලු වස්තුවෙහු පිරිහේ ද, මතුයෙහිත් බන්ධනයට පැමිණේ ද, ඒ පරාජය අල්පමාත්‍ර වූයෙක, වැළි යම් භෙයකින් ඒ බාල කයින් දුසිරිත් කොට බසින් දුසිරිත් කොට සිතින් දුසිරිත් කොට කාබුන් මරණින් මතුයෙහි අපාය දුර්ගති චිතිපාත වූ නිරයට පැමිණේ ද මෙය මැ ඊට වඩා ඉතා මහත් පරාජයකි. මෙ ද මහණෙනි, සර්වපරිපූර්ණ වූ බාලභූමි වේ'' යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

නිණ්මානි භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතස්ස පණ්ඩිතලක්ඛණානි පණ්ඩිත-
නිකේතනානි පණ්ඩිතාපදානානි. කතමානි තිණ්: ඉධ භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො
සුචිනතිතච්ඡන්ති ව හොති සුභාසිතභාසි ව සුකතකම්මකාරී ව. නො
වෙ තං භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො සුචිනතිතච්ඡන්ති ව අභවිස්ස සුභාසිතභාසි
ව සුකතකම්මකාරී ව. කෙන නං පණ්ඩිතා ජානෙය්‍යං පණ්ඩිතො,
අයං භවං සපුරිසො'ති. යමො ව ඛො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො,
සුචිනතිතච්ඡන්ති ව හොති සුභාසිතභාසි ව සුකතකම්මකාරී ව තමො,
නං පණ්ඩිතා ජානන්ති පණ්ඩිතො අයං භවං සපුරිසො'ති.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, අයං පණ්ඩිතො තිව්ඨං දිට්ඨෙව ධම්මෙ
සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. සචෙ භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො සභාය¹
වා නිසිනෙතා හොති, රට්ඨාය වා නිසිනෙතා හොති. සිංඝාටකෙ වා
නිසිනෙතා හොති. තත්‍ර වෙ ජනො තජං තස්සාරූපං කරං මනෙතති.
සචෙ භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති අදින්නාදානා
පටිවිරතො හොති කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති මුසාවාදා
පටිවිරතො හොති සුරමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති.
තත්‍ර භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතස්ස එවං හොති: යං ඛො ජනො තජං
තස්සාරූපං කරං මනෙතති. සංවිජ්ජනෙතව තෙ ධම්මා මසි, අභඤ්ච
තෙසු ධම්මෙසු සඤ්ඤාමි'ති. ඉදං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො පඨමං දිට්ඨෙව
ධම්මෙ සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො පස්සති රුජානො චොරං
ආගුචාරිං ගහෙකා විවිධා කම්මකාරණා කාරෙන්නෙ. කසාහිපි
තාලෙන්නෙ වෙතෙතහිපි තාලෙන්නෙ-පෙ-අසිනාපි සිසං ඡිකුන්නෙ.
තත්‍ර භික්ඛවෙ පණ්ඩිතස්ස එවං හොති: යථාරූපානං ඛො පාපකානං
කම්මානං හෙතු රාජානො චොරං ආගුචාරිං ගහෙකා විවිධා
කම්මකාරණා කාරෙන්නති කසාහිපි තාලෙන්නති. වෙතෙතහිපි තාලෙන්න-
-පෙ-අසිනාපි සිසං ඡිකුන්නති න තෙ ධම්මා මසි සංවිජ්ජන්ති, අභඤ්ච න
තෙසු ධම්මෙසු සඤ්ඤාමිති. ඉදං භික්ඛවෙ පණ්ඩිතො දුතියං දිට්ඨෙව
ධම්මෙ සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

පුතවපරං භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතං පිඨසමාරුලානං වා මඤ්චසමාරුලානං වා
ජමාය² වා සෙමානං. යානිස්ස පුබ්බෙ කලාසාණානි කම්මානි කතානි
කායෙත සුචරිතානි වාචාය සුචරිතානි මනසා සුචරිතානි, තානිස්ස තමහි
සමයෙ ඔලඛන්ති අජේඛාලඛන්ති අභිප්පලඛන්ති. සෙය්‍යාපාපි
භික්ඛවෙ, මහත්තානං³ පබ්බතකුටානං ඡායා යායන්තසමයං පඨවියා
ඔලඛන්ති, අජේඛාලඛන්ති, අභිප්පලඛන්ති. එව මෙව ඛො භික්ඛවෙ,
පණ්ඩිතං පිඨසමාරුලානං වා මඤ්චසමාරුලානං වා ජමාය වා සෙමානං
යානිස්ස පුබ්බෙ කලාසාණානි කම්මානි කතානි කායෙත සුචරිතානි වාචාය
සුචරිතානි මනසා සුචරිතානි, තානිස්ස තමහි සමයෙ ඔලඛන්ති,
අජේඛාලඛන්ති, අභිප්පලඛන්ති. තත්‍ර භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතස්ස එවං හොති:
'අකතං වග්ග මෙ පාපං අකතං ලුඤ්ඤං අකතං කිබ්බිතං, කතං කලාසාණං
කතං කුසලං කතං භීරුතතාණං. යාවතා හොති⁴ අකතපාපානං
අකතලුඤ්ඤං අකතකිබ්බිසානං, කතකලාසාණං කතකුසලානං
කතභීරුතතාණං භංගති, තං ගතිං පෙච්ච ගච්ඡාමි'ති. සො න සොචති,
න කිලමති, න පරිදෙවති, න උරත්තාමිං කාඤ්ඤති, න සමොභං
අපජ්ජති. ඉදං භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො තතියං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සුඛං
සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති.

1. සභායං - සිඹු, මජ්ඣං.
2. ජමායං - සිඹු, මජ්ඣං.

3. මහතං - මජ්ඣං.
4. යාවතා හො - මජ්ඣං.

මහණෙනි, පණ්ඩිතයාගේ මේ පණ්ඩිතලක්ෂණයෝ පණ්ඩිත නිමිති හා පණ්ඩිත අපදානයෝ තුන්දෙනෙක් වෙති. කවර තුන්දෙනෙකු යත් : මහණෙනි, මෙලොව පණ්ඩිත මනා සිතිවිලි සිතනුයේ ද වෙයි, මනා බස් බණනුයේ ද වෙයි, මනා ක්‍රියා කරනුයේ ද වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් පණ්ඩිත මනා සිතිවිලි සිතනුයේත් නොවී නම් මනා බස් බණනු නො වී නම්, සුකෘත කර්ම නො කරනු වී නම් මේ හවත් පුරුෂ පණ්ඩිතයෙකු යි පණ්ඩිතයෝ කවර ලකුණෙකින් ඔහු හඳුනත් ද, යම් හෙයකින් මහණෙනි, පණ්ඩිත මනා සිතිවිලි සිතනුයේත් වේ ද, සුභාෂිත බණනුයේත් වේ ද, සුකෘතකර්ම කරනුයේත් වේ ද, එහෙයින් පණ්ඩිතයෝ 'මේ හවත් සත්පුරුෂ පණ්ඩිතයෙකු' යි ඔහු දන ගනිති.

මහණෙනි, මේ පණ්ඩිතපුරුෂ ඉහාත්මයෙහි මැ තුන් වැදෑරුම් සුවසොම්නස් විදුනේ යැ. මහණෙනි, ඉදින් මේ පණ්ඩිත තෙමේ සභායෙකු හුන්නේ හෝ වේ ද, විරියෙකු හුන්නේ හෝ වේ ද, සතර මංසන්ධියෙකු හුන්නේ හෝ වේ ද, එහිලා ජනයා එයින් උපන් එයට නිසි කරා මන්ත්‍රණ කෙරේ. මහණෙනි, ඉදින් පණ්ඩිත තෙමේ පණ්ඩිතයෙක් දුරු වූයේ වේ ද, අධිනාදනින් දුරු වූයේ වේ ද, කාමයෙහි මිසභසරින් දුරු වූයේ වේ ද, මුසාවයෙන් දුරු වූයේ වේ ද, මදපමා දෙකට කරුණු වූ රහමෙරින් දුරු වූයේ වේ ද, මහණෙනි, එහි දී ඒ පණ්ඩිතහට මෙබඳු සිත් වෙයි : ජනයා එයින් උපන් එයට නිසි යම් කර්මක් මන්ත්‍රණ කෙරේ ද, ඒ පණ්ඩිතධර්මයෝ මා වෙත ඇත. මම ද ඒ පණ්ඩිතධර්මයෙහි මොනොවට පැනෙමි'යි. මහණෙනි, පණ්ඩිත තෙමේ ඉහාත්මයෙහි මැ මේ පළමු වන සුඛ සොමනසා විදුනේ යැ.

යළිය මහණෙනි, පණ්ඩිත තෙමේ අපරාධකාරී සොරු ගෙන විවිධ කම්කටොලු කරන රජුන් දකී. කසයෙනුදු තළනුවන් වේවැලිනුදු තළනුවන් . . . කඩුයෙනුදු හිස සිඳුනුවන් දකී. මහණෙනි, එහි දී පණ්ඩිත පුරුෂහට මෙ සිත වෙයි. 'යම්බඳු ලාමක අකුශල කර්මයන් හෙතුකොටගෙන අපරාධකාරී සොරු ගෙන රජදරුවෝ විවිධ කම්කටොලු කරද්ද; කසයෙනුදු තළද්ද, වේවැලිනුදු තළද්ද . . . කඩුයෙනුදු හිස සිඳිද්ද, ඒ අකුශල ධර්මයෝ මා කෙරෙහි විදාමාන නො වෙති, මම ද ඒ අකුශලධර්මයන්හි නො පැනෙමි'යි. මහණෙනි, පණ්ඩිත තෙම ඉහාත්මයෙහි මේ දෙවැනි සුවසොම්නස වී දී.

යළිය මහණෙනි, පණ්ඩිතයා පිටියෙහි නැඟී සිටියහුට වේවයි මඤ්චයෙහි නැඟී සිටියහුට වේවයි බිම හෝනහුට වේවයි ඔහු විසින් පෙර කරනලද කායසුවරිත වූ වාක්සුවරිත වූ මනාසුවරිත වූ යම් කුශල කර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, එයමයෙහි ඔහුට ඒ කුශලකර්මයෝ එළැඹිසිටිති අධ්‍යාවලම්බන අභිප්‍රලම්බන වෙන්, යම්පරිදි මහණෙනි, මහත් වූ පරවත කුටයන්ගේ සෙවණැළි සවස් කාලයෙහි පොළොවෙහි අවලම්බන අධ්‍යාවලම්බන අභිප්‍රලම්බන වශයෙන් පැතිරෙත් ද එපරිදි ම මහණෙනි, පණ්ඩිතයා පිටියෙහි නැඟීසිටියහු වේවයි මඤ්චයෙහි නැඟීසිටියහු වේවයි බිම හෝනහු වේවයි ඔහු විසින් පෙර කරනලද කායසුවරිත වූ වාක්සුවරිත වූ මනාසුවරිත වූ යම් කුශලකර්ම කෙතෙක් ඇද්ද, එයමයෙහි ඔහුට ඒ කර්මයෝ අවලම්බන අධ්‍යාවලම්බන අභිප්‍රලම්බන වශයෙන් එළැඹි සිටිත්. මහණෙනි, එහි දී පණ්ඩිතහට මෙබඳු සිත් වෙයි, 'එකාන්තයෙන් මා විසින් පරි නො කරනලද, රෝදකර්ම නො කරනලද, කීල්චිෂ නො කරනලද, කල්‍යාණය කරනලද, කුශලය කරනලද, භයපරිත්‍රාණය කරන ලද, නො කළ පරි ඇති නො කළ රෝදකර්ම ඇති නො කළ කීල්චිෂ ඇති කළ කල්‍යාණ ඇති, කළ කුසල් ඇති කළ භයපරිත්‍රාණ ඇති සත්තට යම්බඳු ගතියක් ඇද්ද, ඒ ගතියට පරලොවැ යෙමි'යි හේ ශොක නො කෙරෙයි, වෙහෙස නො වෙයි, පරිදෙවනා නො කෙරෙයි, ලෙහි අත් පැහැර නො හබයි, සම්මොහයට නො පැමිණෙයි. මහණෙනි, පණ්ඩිත තෙමේ ඉහාත්මයෙහි මැ මේ තුන් වැනි සුවසොම්නස වී දී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

භ ඛො සො භික්ඛවෙ, පණ්ණිනො කායෙන සුවරිතං වරිත්ථා වාචාය සුවරිතං වරිත්ථා මනසා සුවරිතං වරිත්ථා කායස්ස හෙද පරමමරුණං සුභතීං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. යං ඛො තං භික්ඛවෙ, සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘එකන්තං ඉට්ඨං එකන්තං කන්තං එකන්තං මනාප’නති. සංඝමෙව තං සමමා වදමානො වදෙය්‍ය ‘එකන්තං ඉට්ඨං එකන්තං කන්තං එකන්තං මනාප’නති. යාවඤ්චිදං භික්ඛවෙ, උපමාපි න සුකරා යාවසුඛා සංඝාති.

එවං වුත්තෙ අඤ්ඤානරු භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච : සකකා, පන භන්තෙ, උපමං කාතු’නති ?

‘සකකා භික්ඛු’ති භගවා අවොච. ‘සෙය්‍යථාපි භික්ඛු¹, රාජා වක්ඛවන්තී සත්තති රතනෙති සමන්තාගතො චතුති ච ඉද්ධිති, තතො නිදානං සුඛං සොමනස්සං පටිසංවෙදෙති. කතමෙති සත්තති :

ඉධ භික්ඛු රඤ්ඤාද ඛතතියස්ස මූඛාවසිත්තස්ස තදහුපොසථෙ පණ්ණරුසෙ සිසං නභාතස්ස උපොසපිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං චක්ඛාරතනං පාතුභවති සහස්සාරං සනෙමිකං සනාහිකං සබ්බාකාර-පරිපූරං. තං දිස්වාන රඤ්ඤාද ඛතතියස්ස මූඛාවසිත්තස්ස එවං හොති : ‘සුතං ඛො පන මෙන : යස්ස රඤ්ඤාද ඛතතියස්ස මූඛාවසිත්තස්ස තදහුපොසථෙ පණ්ණරුසෙ සිසං නභාතස්ස උපොසපිකස්ස උපරිපාසාද-වරගතස්ස දිබ්බං චක්ඛාරතනං පාතුභවති සහස්සාරං සනෙමිකං සනාහිකං සබ්බාකාරපරිපූරං, සො හොති රාජා වක්ඛවන්තී. අස්සං හු ඛො අහං රාජා වක්ඛවන්තී’ති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, රාජා ඛතතියො මූඛාවසිත්තො උට්ඨායාසනා² වාමෙන හත්ථෙන භිඤ්ඤා³රං⁴ ගහෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන චක්ඛාරතනං අබ්භුකිරිති⁵, ‘පටිත්තතු භවං චක්ඛාරතනං, අභිවිජ්ජනාතු භවං චක්ඛාරතන’නති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, චක්ඛාරතනං පුරුෂිමං දිසං පවත්තති, අනිදෙව රාජා වක්ඛවන්තී සද්ධිං චතුරභිනිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ, පදෙසෙ චක්ඛාරතනං පටිට්ඨාති. තත්‍ර රාජා වක්ඛවන්තී වාසං උපෙති සද්ධිං චතුරභිනිනියා සෙනාය.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, පුරුෂිමාය දිසාය පටිරුජානො, තෙ රුජානං වක්ඛවන්තී උපසංඛික්ඛිත්වා එවමාහංසු : ‘එහි ඛො මහාරුජ, ස්වාගතං මහාරුජ, සකන්තෙ මහාරුජ, අනුසාස මහාරුජා’ති.

රාජා වක්ඛවන්තී එවමාහ : ‘පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදතබ්බං, කාමෙසු මිට්ඨා න චරිතබ්බො, මුසා න භාසිතබ්බො, මජ්ජං න පාතබ්බං, යථාභුතඤ්ච භුඤ්ජථා’ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, පුරුෂිමාය දිසාය පටිරුජානො, තෙ රඤ්ඤාද චක්ඛාරතනස්ස අනුසුත්තා⁶ භවන්ති අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්ඛාරතනං පුරුෂිමසමුද්ධං අපේක්ඛාගහෙත්වා පච්චුත්තරිත්වා දක්ඛිණං දිසං පවත්තති -පෙ- දක්ඛිණං සමුද්ධං අපේක්ඛා-ගහෙත්වා පච්චුත්තරිත්වා පච්චිමං දිසං පවත්තති -පෙ- පච්චිමං සමුද්ධං අපේක්ඛාගහෙත්වා පච්චුත්තරිත්වා උත්තරං දිසං පවත්තති. අනිදෙව රුජා වක්ඛවන්තී සද්ධිං චතුරභිනිනියා සෙනාය.

1. භික්ඛවෙ - මජ්ඣං.	
2. උට්ඨායාසනා - මජ්ඣං නප්ථි.	3. භිඤ්ඤා - ධ්‍යා.
4. අබ්භුකිරිති - ධ්‍යා.	5. අනුසන්තා - මජ්ඣං, සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, ඒ පණ්ඩිත තෙමේ කයින් සුවරිතය කොට බසින් සුවරිතය කොට පිතින් සුවරිතය කොට කාවුන් මරණින් මතුයෙහි සුගති වූ ස්වර්ගලෝකයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, මනාකොට කියනුයෙක් යම්ගතියක් සඳහා ඵකාන්තයෙන් ඉෂ්ට යැ ඵකාන්තයෙන් කාන්ත යැ ඵකාන්තයෙන් මනාප යැයි කියා නම් මනාකොට කියනුයෙක් ඒ ස්වර්ගය මැ ඵකාන්තයෙන් ඉෂ්ට යැ ඵකාන්තයෙන් කාන්ත යැ ඵකාන්තයෙන් මනාප යැ'යි කියන්නේ යැ. මහණෙනි, ඒ ස්වර්ගයෝ අතීතය සුව ඇත්තාහ'යි දක්වන්නට උපමාවකූල සුකර නො වේ'යයි වදළහ.

මෙසේ වදළ කල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ: වහන්ස, උපමාවක් එළවන්නට හැකි ද? යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණ, හැකි යයි වදළසේක. 'මහණ, යම්සේ සජ්ඣන්තයෙන් ද චතුර්විධ සෘද්ධියෙන් ද සමන්වාගත වූ සක්චිති රජ ඒ භේතුයෙන් සුවසොම්නස් වීදී. කවර සතෙකින් ද යත් :

මහණ මෙලොවැ මූර්ධාහිෂේක්ක වූ එදවස් පණ්ණරැසි පොභොයෙහි ස්නානය කළ පෙභෙවස් වූ මතුමහල්තලයට නැගී සිටි කැන්රජුහට දහසක් අර ඇති නිම්වළලු සහිත වූ නැබ සහිත වූ සර්වාකාරයෙන් පරිපූර්ණ වූ දිව්‍ය චක්‍රරත්නය පහළ වෙයි. මූර්ධාහිෂේක්ක වූ ඒ ක්ෂත්‍රියරජුට එදක මෙයින් වෙයි : 'මා විසින් තෙල අසන ලද, මූර්ධාහිෂේක්ක වූ එදවස් පොභොයැ පණ්ණරැසියෙහි ස්නානය කළ පෙභෙවස් වූ මතුමහල් තලයට පැමිණි කැන් රජකුහට දහසක් අර ඇති නිම්වළලු සහිත වූ නැබ සහිත වූ සර්වාකාරයෙන් පරිපූර්ණ වූ දිව්‍ය චක්‍රරත්නය පහළ වේ ද, ඒ රජ සක්චිති වෙයි. මම සක්චිති රජ වීම දේ භෝ'යි.

මහණෙනි, ඉක්බිති මූර්ධාහිෂේක්ක වූ ක්ෂත්‍රිය රජ හුනස්නෙන් නැගී වමතින් කෙණ්ඩිය ගෙන දකුණතින් චක්‍රරත්නයට පැත් වඩයි. හවත් චක්‍රරත්නය ප්‍රචර්තන කෙරේවා, හවත් චක්‍රරත්නය දිනාව'යි කියා යි. එසඳ මහණෙනි, ඒ චක්‍රරත්නය පෙරදිගට ප්‍රචර්තන කෙරෙයි. තදනු කොට සක්චිති රජ ද සිවුරහ සෙනහ සමග ප්‍රචර්තන කෙරෙයි. මහණෙනි, යම් පෙදෙසකැ චක්‍රරත්නය පිහිටා ද එහි සක්චිති රජ සිවුරහ සෙනහ සමග වාසයට පැමිණෙයි.

මහණෙනි, පෙරදිග යම් ප්‍රතිපක්ෂ රජ කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු සක්චිති රජු කරා එළැඹ මෙසේ කියති: 'එව මහරජ, මහරජ ස්වාගත යැ, මහරජ තොප අයති යැ, මහරජ අනුභාසනා කරව'යි.

සක්චිතිරජ මෙසේ කියා : ප්‍රාණවධ නො කටයුතු යැ, අධිනාදන් නො ගතයුතු යැ, කාමයෙහි මිසභසර නො කටයුතු යැ. මෘෂා නො බිණියයුතු යැ. මද්‍ය නො පියයුතු යැ වැළඳු පරිදි මැ වළදව'යි කියා යි. යළි මහණෙනි, පූර්වදිශායෙහි යම් ප්‍රතිපක්ෂ රජ කෙනෙක් වෙද්ද, ඔහු සක්චිති රජුට අනුයුක්ත වුවාහු වෙති. ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ චක්‍රරත්නය පූර්ව සාගරයට වැදගෙන නැගී දකුණුදිගට ප්‍රචර්තන කෙරෙයි දක්ෂිණ කාශරයට බැසගෙන නැගී පශ්චිමදිශාවට ප්‍රචර්තන කෙරෙයි පශ්චිමසාගරයට බැසගෙන නැගී උතුරුදිගට ප්‍රචර්තන කෙරෙයි. සක්චිතිරජ සිවුරහ සෙනහ සමග අනුප්‍රචර්තන කෙරෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යසම්ච ඛො පන භික්ඛවෙ, පදෙසෙ චක්ඛරතනං පතිට්ඨාති. තත්ථ රුජා චක්ඛවතරී වාසං උපෙති සද්ධිං චතුර්ඛිනීතියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, උත්තරුය දිසාය පට්ඨරුජානො තෙ රුජානං චක්ඛවතරීං උපසඛික්ඛිතො ඵලිමාහංසු: 'ඵලි ඛො මහාරුජ, ස්වාගතං මහාරුජ, සකං තෙ මහාරුජ, අනුසාස මහාරුජා'ති.

රුජා චක්ඛවතරී ඵලිමාහ: 'පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදුතබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න චිරිතබ්බො, මුසා න භාසිතබ්බො, මජ්ඣං න පාතබ්බං, යථාභුතාඤ්ච භුඤ්ජථා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, උත්තරුය දිසාය පට්ඨරුජානො තෙ රුජානො චක්ඛවතරීං අනුසුතතා භවන්ති.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, චක්ඛරතනං සමුද්දපරියන්තං පථවිං අභිච්ඡිනිතො තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්ත්වා රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං අනෙක පුරුෂාරෙ අකවාහනං මඤ්ඤෙතිට්ඨති, රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං අනෙකපුරුෂාරං උපසොභයමානං. රුජෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතරීං ඵලරූපං චක්ඛරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං හන්තිරතනං පාතුභවති සබ්බසෙතො සත්තපාතිට්ඨො ඉද්ධිමා වෙභාසඛිගමො උපොසථො නාගරුජා. තං දිස්වාන රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං චිත්තං පසිදති. හද්දකං චත භො හන්තියානං, සවෙ දමථං උපෙය්සා'ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, හන්තිරතනං සෙය්සථාපි නාම හද්දෙ හන්තියානියො දිශරතනං සුපරි-දනො, ඵලිමෙව දමථං උපෙති. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවතරී තමෙව හන්තිරතනං විමංසමානො පුබ්බන්හසමයං අභිරුහිතො සමුද්ද-පරියන්තං පථවිං අනුසංයාසිතො තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්ත්වා පාතරුසං අකාසි. රුජෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතරීං ඵලරූපං හන්තිරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං අසාරතනං පාතුභවති සබ්බසෙතො කාකාසිසො¹ මුඤ්ඤෙතො ඉද්ධිමා වෙභාසඛිගමො විලාහකො² අසාරුජා. දිස්වාන රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං චිත්තං පසිදති: හද්දකං චත භො අසාරානං, සවෙ දමථං උපෙය්සා'ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, අසාරතනං සෙය්සථාපි නාම හද්දෙ අසාරානියො දිශරතනං සුපරි-දනො, ඵලිමෙව දමථං උපෙති. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවතරී තමෙව අසාරතනං විමංසමානො පුබ්බන්හසමයං අභිරුහිතො සමුද්ද-පරියන්තං පථවිං අනුසංයාසිතො තමෙව රුජධානිං පච්චාගන්ත්වා පාතරුසං අකාසි. රුජෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතරීං ඵලරූපං අසාරතනං පාතුභවති.

පුනචපරං භික්ඛවෙ, රුජෙඤ්ඤ චක්ඛවතරීං මණ්ණිරතනං පාතුභවති සො භොති මණ්ණි වෙථරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරිකම්මකො තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මණ්ණිරතනං ආභාසමන්තො යොජනං පුට්ඨා භොති. භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවතරී තමෙව මණ්ණිරතනං විමංසමානො චතුර්ඛිනීතියං සෙනං සත්තයතිතො මණ්ණි ධජ්ඣං ආරුපෙත්වා රත්තකිකාරතිමිසායං පායාසි. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ, සමන්තො භාමා අභෙසුං, තෙ තෙතොභාසෙන කම්මතො පයොජෙසුං දිවාති මඤ්ඤ-මානා. රුජෙඤ්ඤ භික්ඛවෙ, චක්ඛවතරීං ඵලරූපං මණ්ණිරතනං පාතුභවති.

1. උපොසථොනාම - සිමු.

2. කාලසියො - මජ්ඣං.

3. විලාහකානාම - සිමු.

තවද මහණෙනි, යම් පෙදෙසක වක්‍රත්තය පිහිටා ද එහි සක්විතිරජ සියුරහ සෙනඟ සමග වාසයට පැමිණෙයි. තවද මහණෙනි, උතුරු දිශායෙහි යම් ප්‍රතිපක්ෂ රජ කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු සක්විති රජු කරා එළඹ මෙසේ කියති : එව මහරජ, ස්වාගත යැ මහරජ, මහරජ නොපගේ අයතිගැ වෙයි, අනුශාසනා කරව මහරජ'යි.

සක්විතිරජ මෙසේ කියයි: ප්‍රාණවධ නො කටයුතු යැ, අධිනාදන් නො ගතයුතු යැ, කාමයෙහි මිසභසර නො කටයුතු යැ, මෘෂා නො බිණියයුතු යැ, මඤ්ඤා නො පියයුතු යැ, වැළඳු පරිදි මැ වළඳව'යි, තවද මහණෙනි, උතුරු දිශායෙහි යම් ප්‍රතිපක්ෂ රජ කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු සක්විති රජුට අනුසූක්ත වූවාහු වෙති.

ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ වක්‍රත්තය සමුද්‍රපයභින්න කොට ඇති පෘථිවිය දිනා ඒ රාජධානියට ම පෙරළා අවුත් සක්විති රජුගේ අන්ත:පුරද්වාරය භොබවමින් අකුරු ගැසූ කළක් මෙන් සිටී. මහණෙනි, සක්විති රජුට මෙබඳු වූ වක්‍රත්තය පහළ වෙයි :

තවද මහණෙනි, සක්විති රජුට හස්තිරත්තය පහළ වෙයි. සවිසුදු සහතින් පොළොව පහස්නා ඉදහ ඇති අහසැ යන උපොසථකුලයෙහි ඇත්රජෙකි. එ දක සක්විති රජුගේ සිත පහදී. 'හවන්ති, ඉදින් දමනයට පැමිණේ නම් එකාන්තයෙන් හද වූ හස්තියානෙකැ, යි. ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ හස්තිරත්තය දීර්ඝරාත්‍රයෙහි මොනොවට දමනය කළ හද වූ ආජාතිය හස්තියකු යම්සේ නම් එපරිදි මැ දමනයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, පෙර වූවකි : සක්විති රජ එ මැ හස්තිරත්තය විමසනුයේ පෙරවරුයෙහි නැඟී සමුද්‍රපයභින්න වූ පෘථිවිය වටා ගොස් එ මැ රාජධානියට පෙරළා අවුත් පෙරබත්තිස කෙළේ යැ. මහණෙනි, සක්විති රජුට මෙබඳු වූ හස්තිරත්තය පහළ වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්විතිරජුට අශ්වරත්තය පහළ වෙයි. සවිසුදු කථවන්තිස් ඇති මුද්‍රාණ බදු කෙස් ඇති ඉදහ ඇති අහසැ යන වලාහක කුලයෙහි අස්රජෙකි, එ දක සක්විතිරජුගේ සිත පහදී : 'හවන්ති, ඉදින් දමනයට පැමිණේ නම් එකැතින් හද වූ අශ්වයානෙකැ'යි. ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ අශ්වරත්තය දීර්ඝරාත්‍රයෙහි මොනොවට දූම වූ හද වූ ආජාතිය අශ්වයෙක් යම්සේ නම්, එපරිදි මැ දමනයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, වූවකි : පෙර සක්විති රජ එ මැ අශ්වරත්තය විමසනුයේ පෙරවරුයෙහි නැඟී සමුද්‍රපයභින්න වූ පෘථිවිය වටා ගොස් එ මැ රාජධානියට පෙරළා අවුත් පාතරාසය කෙළේ යැ. මහණෙනි, සක්විති රජුට මෙ බඳු වූ අශ්වරත්තය පහළ වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්විති රජුට මණිරත්තය පහළ වෙයි. හේ ශොභන වූ ජාතිමත් වූ අටුස් වූ මොනවට පිරියම් කළ වෙරළමිණෙක් වෙයි. මහණෙනි, ඒ මාණිකාරත්තයාගේ වැළිත් ආලෝකය භාත්පසැ යොදනක් පැතිරී සිටියේ වෙයි. මහණෙනි, පෙර වූවකි : සක්විතිරජ එ මැ මණිරුවන විමසනුයේ සියුරහ සෙනඟ සන්නද්ධ කොට මණිරුවන ධවජාග්‍රයට නභා රැය ගතඅඳුරෙහි නික්ම ගියේ යැ. මහණෙනි, භාත්පසැ යම් ගම්වැසි කෙනෙක් වූවාහු ද ඔහු ඒ ආලෝකයෙන් 'දහවැසි'යි සිතමින් කර්මාන්තයන් කළහ. මහණෙනි, සක්විති රජුට මෙ බඳු මණිරුවන පහළ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤාදු චක්ඛවත්තිස්ස ඉඤ්ජිරතනං පාතුභවති අභිරුපා දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතා නාතිදිඝා නාතිරස්සා නාතිකිසා නාතිපුලා නාතිකාළී¹ නාචොදානා අතික්ඛන්තා මානුසං වණ්ණං අපාත්තා දිබ්බං වණ්ණං. තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ජිරතනස්ස ඵවරුපො කායසම්පස්සො ගොති: සෙය්‍යථාපි නාම තුලපිටුනො වා කප්පාසපිටුනො වා තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ජිරතනස්ස සිතෙ උණ්හාති ගන්තාති ගොනති. උණ්හෙ සිතාති ගන්තාති ගොනති. තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ජිරතනස්ස කායතො ච්ඤ්ඤාගණ්ඨො වායති. මුඛතො උපාලගණ්ඨො වායති. තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ජිරතනං රඤ්ඤාදු චක්ඛවත්තිස්ස පුබ්බුධාසිනී ගොති පච්ඡාතිපාතිනී කිංකාරපට්ඨස්සාවිනී මනාපචාරිනී පියවාදිනී. තං ඛො පන භික්ඛවෙ, ඉඤ්ජිරතනං රුජානං චක්ඛවත්ති මනසාපි නො අතිවරති, කුතො පන කායෙන. රඤ්ඤාදු භික්ඛවෙ, චක්ඛවත්තිස්ස ඵවරුපං ඉඤ්ජිරතනං පාතුභවති.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤාදු චක්ඛවත්තිස්ස ගහපතිරතනං පාතුභවති. තස්ස කම්මවිපාකජං දිබ්බං චක්ඛුං පාතුභවති, යෙන නිබ්බං පස්සති සස්සාමිකම්මි අස්සාමිකම්මි. සො රුජානං චක්ඛවත්ති. උපසංඝිකමිත්වා ඵවමාහ: අපොසස්සකෙකා නිං දෙව ගොති. අහං තෙ ධනෙන ධනකරණීයං කරිස්සාමි²ති. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවත්ති තමෙව ගහපතිරතනං විමංසමානො නාවං අභිරුභිත්වා මජ්ඣෙගග්ගාය නදියා සොතං ඕග්ගෙත්වා ගහපතිරතනං ඵතදවොච: අත්ථො මෙ ගහපති භිරඤ්ඤාසුචණ්ණනා³ති. තෙන හි මහාරුජ ඵකං තීරං නාවා උපෙතු⁴ති. ඉධෙව මෙ ගහපති, අත්ථො භිරඤ්ඤාසුචණ්ණනා³ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ, ගහපතිරතනං උගොති හත්ථෙහි උදකෙ මමසිත්වා පුරං භිරඤ්ඤාසුචණ්ණස්ස කුමහිං උඤ්චිත්වා රුජානං චක්ඛවත්ති. ඵවමාහ: අලං ඵත්තාවතා මහාරුජ, කතං ඵත්තාවතා මහාරුජ, පුජිතං ඵත්තාවතා මහාරුජා⁴ති. රුජා චක්ඛවත්ති ඵවමාහ: අලං ඵත්තාවතා ගහපති, කතං ඵත්තාවතා ගහපති, පුජිතං ඵත්තාවතා ගහපති⁴ති. රඤ්ඤාදු භික්ඛවෙ, චක්ඛවත්තිස්ස ඵවරුපං ගහපතිරතනං පාතුභවති.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රඤ්ඤාදු චක්ඛවත්තිස්ස පරිනායකරතනං පාතුභවති. පණ්ණිතො ව්‍යන්තො මෙධාපි පට්ඨාලො රුජානං චක්ඛවත්ති. උපඨාපෙතබ්බං⁵ උපඨාපෙතං⁶ අපඨාපෙතබ්බං අපඨාපෙතං. ධපෙතබ්බං ධපෙතං. සො රුජානං චක්ඛවත්ති. උපසංඝිකමිත්වා ඵවමාහ: අපොසස්සකෙකා නිං දෙව ගොති, අහං අනුනාසිස්සාමි⁷ති. රඤ්ඤාදු භික්ඛවෙ, චක්ඛවත්තිස්ස ඵවරුපං පරිනායකරතනං පාතුභවති.

රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවත්ති ඉමෙහි සත්තති රතනෙහි සමන්තාගතො ගොති.

කතමාහි චතුහි ඉද්ධිහි :

ඉධ භික්ඛවෙ, රුජා චක්ඛවත්ති අභිරුපො ගොති දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොකඛරතාය සමන්තාගතො අතිවිග්ග අඤ්ඤාහි මනුස්සෙහි. රුජා භික්ඛවෙ, චක්ඛවත්ති ඉමාය පඨමාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො ගොති.

1. නාතිකාළීකා - මජ්ඣං, ස්‍යා. 3 උපඨාපෙතබ්බං - සිමු, මජ්ඣං.
2. ඵතදවොච - සිමු, මජ්ඣං. 4. උපඨාපෙතං - සිමු, මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, සක්චිති රජුට ස්ත්රීරත්නය පහළ වෙයි. විශිෂ්ට රූප ඇත්තී යැ දකුම්කලු යැ ප්‍රසාද එළවන්නී යැ උතුම් වූ වර්ණ සෞන්දර්යයෙන් යුක්ත යැ. ඉතා නො උස් යැ ඉතා නො මිටි යැ ඉතා සිඟු නො වූ යැ ඉතා මහත් නො වූ යැ, ඉතා කැළි නො වූ යැ ඉතා සුදු නො වූ යැ මිනිස් පැහැ ඉක්ම නො සිටියා යැ දිව්‍යවර්ණයට නො පැමිණියා වෙයි. මහණෙනි, ඒ ස්ත්රීරත්නයාගේ මෙ බඳු කායසංස්පර්ශයෙන් වෙයි. භිච්ඡුල්පුඵන් හෝ කපු පුඵන් හෝ යම්යෙකු එවෙති. යළි මහණෙනි, ඒ ස්ත්රීරත්නයාගේ ගාත්‍රයෝ සිහිලෙහි උණුසුම් වෙති, උණුසුමෙහි සිහිල්වූ ගාත්‍රයෝ වෙත්, මහණෙනි, ඒ ස්ත්රීරත්නයාගේ වැළිත් සිටිමින් සදුන්සුවද හමයි, මුඛින් උපුල්සුවද හමයි. තවද මහණෙනි, ඒ ස්ත්රීරත්නය සක්චිති රජුට පළමු නැඟිසිටින්නී පසුව නිදන්නී 'කුම් කෙරෙමි ද' යි (උපස්ථායිකා වශයෙන්) පිළිවිස කරන්නී මනවධනා දැ කරන්නී ප්‍රිය තෙපුල් බණන්නී වෙයි. මහණෙනි, ඒ ස්ත්රීරත්නය වැළිත් සක්චිතිරජු සිතිනුදු නො ඉක්මවයි. කයින් ඉක්මවයි යනු කිම? මහණෙනි, සක්චිති රජුට මෙබඳු වූ ස්ත්රීරත්නය පහළ වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්චිති රජුට ගෘහපති රත්නයෙන් පහළ වෙයි. ඔහුට කර්මවිපාකර වූ දිව ඇය පහළ වෙයි. යම් ඇසෙකින් සස්වාමික වූ ද අස්වාමික වූ ද නිධාන දක් ද එ බඳු ඇසෙකි. හේ සක්චිතිරජු කරා එළැඹ මෙසේ කියයි: 'දෙවයන් වහන්ස, තෙපි අල්-පොත්සුක වා. මම තොපට ධනයෙන් ධනකරණී කෙරෙමි'යි. මහණෙනි, පෙර වූවකි: සක්චිති රජ එ මැ ගෘහපතිරත්නය විමසනුයේ නැවතට නැඟි ගංභානදී මැද ශ්‍රෝතසට වැද ගෘහපතිරත්නයට තෙල කී : 'ගෘහපතිය, මට භිරණාස්වර්ණයෙන් ප්‍රයොජන ඇතැ'යි. 'මහරජ, එසේ වී නම් නැව එක් ඉවුරකට පැමිණෙව'යි. 'ගෘහපතිය, මට මෙහි දී ම, භිරණාස්වර්ණයෙන් ප්‍රයොජන ඇතැ'යි. ඉක්බිති මහණෙනි, ඒ ගෘහපතිරත්නය දැනින් දිය ස්පර්ශ කොට රත්රන් අමුරන් පිරු කළයක් නඟාගෙන සක්චිති රජුට මෙසේ කී : 'මහරජ මෙතෙකින් පමණ, මහරජ මෙතෙකින් කළකිස ඇත. මහරජ මෙතෙකින් පුදනලද'යි. සක්චිතිරජ මෙසේ කී : ගෘහපතිය මෙතෙකින් පමණ. ගැහැවිය මෙතෙකින් කළකිස ඇත. ගැහැවිය මෙතෙකින් පුදනලද'යි. මහණෙනි, සක්චිතිරජුට මෙ බඳු වූ ගෘහපතිරත්නය පහළ වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්චිති රජුට පරිනායක රත්නය පහළ වෙයි. හේ පණ්ඩිත යැ වෘක්ක යැ විශිෂ්ටබුද්ධි ඇත්තේ යැ සක්චිතිරජු කරා එළවියයුත්තහු එළවාලන්නට ද තෙරවා ලියයුත්තහු තෙරවාලන්නට ද ප්‍රතිබල වෙයි, තනතුරෙහි තැබියයුත්තහු තනතුරෙහි තබන්නට ද ප්‍රතිබල වෙයි. හේ සක්චිතිරජු කරා එළැඹ මෙසේ කියයි : 'දෙවයන් වහන්ස, තෙපි අල්පොත්සුක වා. මම අනුශාසනා කෙරෙමි'යි. මහණෙනි, සක්චිති රජුට මෙබඳු පුත්‍රරත්නය පහළ වෙයි.

මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ සජ්ජරත්නයෙන් සමන්වාගත වෙයි.

කවර සතර සෘද්ධියකින් සමන්විත වේ ද යත් :

මහණෙනි, මොලොව සක්චිතිරජ අභිරූප වූයේ දර්ශනීය වූයේ ප්‍රසාද එළවනු වූයේ වෙයි. අන් මිනිසුන්ට වඩා උතුම් වර්ණසෞන්දර්යයෙන් අභියසින් සමන්වාගත වෙයි. මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ පළමු වන සෘද්ධියෙන් සමන්විත වෙයි.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවන්ති දිඝාසුකො හොති විරට්ඨිතිකො අතිවිධ අඤ්ඤාති මනුසොසි. රුජා භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්ති ඉමාය දුතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවන්ති අප්පාඛංගො හොති අප්පාඛංගො සමචෙපාතිතියා ගහණියා සමන්තාගතො නාතිසිතාය නාච්චුණ්ඨාය අතිවිධ අඤ්ඤාති මනුසොසි. රුජා භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්ති ඉමාය තතියාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

පුනච්චරං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො හොති මනාපො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පිතා පුත්තානං පියො හොති මනාපො, ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවන්ති, බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකානං පියො හොති මනාපො. රඤ්ඤාපි භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්තිසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා හොන්ති මනාපා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පිතු පුත්තා පියා හොන්ති මනාපා. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, රඤ්ඤාපි වක්ඛවන්තිසු බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා හොන්ති මනාපා. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, රුජා වක්ඛවන්ති චතුරඛිනිතියා සෙනාය උය්‍යානභූමිං නිග්ගාසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රාහ්මණගහපතිකා රුජානං වක්ඛවන්ති උපසංඝ-මිනා ඵවමාහංසු : ‘අතරමානො දෙව, යාති, යථා තං මයං විරතරං පසොය්‍යාමා’ති. රුජාපි භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්ති සාරපිං අමනෙතසි : ‘අතරමානො සාරපි, පෙසෙහි යථා මං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා විරතරං පසොය්‍යා’ති. රුජා භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්ති ඉමාය චතුර්ථාය ඉද්ධියා සමන්තාගතො හොති.

රුජා භික්ඛවෙ, වක්ඛවන්ති ඉමාහි චතුහි ඉද්ධිහි සමන්තාගතො හොති.

තං කිං මඤ්ඤාථ, භික්ඛවෙ, අපි නු ඛො රුජා වක්ඛවන්ති ඉමෙහි සත්තහි රතනෙහි සමන්තාගතො ඉමාහි චතුහි ච ඉද්ධිහි, තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදියෙථාති.

ඵකමෙකෙනාපි තෙන භනෙත, රතනෙන සමන්තාගතො රුජා වක්ඛවන්ති තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදියෙථ. කො පන වාදෙ සත්තහි රතනෙහි චතුහි ච ඉද්ධිහිති.

අථ ඛො භගවා පරිත්තං පාණීමත්තං පාසාණං ගහෙති, භික්ඛු අමනෙතසි : ‘තං කිං මඤ්ඤාථ භික්ඛවෙ, කතමො නු ඛො මහත්තතරො : යො වායං මයා පටිත්තො පාණීමත්තො පාසාණො ගහිතො, යො ච හිමමා පබ්බතරුජාති.

අප්පමත්තකො අයං භනෙත, භගවතා පටිත්තො පාණීමත්තො පාසාණො ගහිතො හිමවත්තං පබ්බතරුජානං උපනිධාය සඬ්ඛපි න උපෙති, කලහාගමපි න උපෙති, උපනිධිමපි න උපෙති.

ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යං රුජා වක්ඛවන්ති සත්තහි රතනෙහි චතුහි ච ඉද්ධිහි සමන්තාගතො තතො නිදනං සුඛං සොමනස්සං පටිසංචෙදෙති. තං දිබ්බස්ස සුඛස්ස උපනිධාය සඬ්ඛපි න උපෙති, කලහාගමපි න උපෙති, උපනිධිමපි න උපෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, සක්චිතිරජ අත් මිනිසුනට වඩා අතිශයින් දීර්ඝායුෂ්ක වූයේ වීරස්ථායී වූයේ වෙයි. මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ දෙවන සෘද්ධියෙන් සමන්විත වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්චිතිරජ අත් මිනිසුනට වඩා අල්පාබාධ වූයේ අල්පාතඬික වූයේ ඉතා සිහිල් නො වූ ඉතා උණුසුම් නො වූ සමච්ඡාදක ග්‍රහණයෙන් සමන්විත වූයේ වෙයි. මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ තුන්වැනි සෘද්ධියෙන් සමන්විත වෙයි.

තවද මහණෙනි, සක්චිතිරජ බමුණු ගැහැටියනට ප්‍රිය මනාප වෙයි. මහණෙනි, යම්සේ පිය තෙම පුතුනට ප්‍රිය මනාප වේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ සක්චිතිරජ බමුණු ගැහැටියනට ප්‍රිය මනාප වේ. මහණෙනි, බමුණුගැහැටියෝ සක්චිතිරජට ද ප්‍රිය මනාප වෙති. මහණෙනි, යම්සේ පුත්‍රයෝ පියාට ප්‍රිය මනාප වෙත් ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ බමුණුගැහැටියෝ සක්චිතිරජට ද ප්‍රිය මනාප වෙත්. මහණෙනි, පෙර සක්චිතිරජ සියුරහ සෙනහ සමග උයන්බිමට නික්මිණ. මහණෙනි, එකල්හි බමුණුගැහැටියෝ සක්චිතිරජ කුරු එළඹ මෙසේ කීහ : 'දේවයෙනි, යම්සේ ඇපි තොප බොහෝ වෙලාවක් දක්නාමෝ ද එසෙයින් ලැයි වැ ගියමැනැවැ'යි, මහණෙනි, සක්චිතිරජ ද රියැදුරා ඇමැනි : 'සාරථිය, යම් පරිදි බමුණුගැහැටියෝ මා බොහෝ වෙලාවක් දක්නාහු නම් එපරිදි ලැයි වැ (අසුන්) මෙහෙයාලව'යි. මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ සතර වැනි සෘද්ධියෙන් සමන්වාගත වෙයි.

මහණෙනි, සක්චිතිරජ මේ සතර සෘද්ධියෙන් සමන්වාගත වේ.

මහණෙනි, ඒ කීමැයි සිතවූ ද, මේ සජ්ජරත්නයෙන් ද මේ චතුර්විධ සෘද්ධියෙන් ද සමන්වාගත වූ සක්චිතිරජ කිම ඒ හේතූයෙන් සුවසොම්නස් විඳිනේ ද ? යි.

වහන්ස, ඒ එකෙකි රත්නයෙකිනුදු සමන්වාගත සක්චිතිරජ ඒ හේතූයෙන් සුවසොම්නස් විඳිනේ යැ, සන්තරුවනින් ද සතර ඉද්දයෙන් ද යුක්ත වූයේ කියනු කීමැ'යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මීට පමණ වූ පුරුකු පහණක් ගෙන භික්ෂූන් ඇමැතු සේක. මහණෙනි, ඒ කීමැයි සිතවූ ද? මා විසින් ගන්තාලද අතුල් පමණ වූ යම් පුරුකු පහණක් ඇද්ද, යම් හිමවත් පර්වතරාජයෙකුත් ඇද්ද, මෙයින් කවරෙක් අතිශයින් මහත් වේ ද ? යි.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් අල්ප වූ පාණිමාත්‍ර වූ ගන්තාලද මේ පාණණය අල්පමාත්‍ර යැ හිමවත් පර්වතරාජයා නිසා සඬබ්‍යාවට ද නො පැමිණෙයි. කලභාගයට ද නො පැමිණෙයි. උපනික්ෂෙපයට ද නො පැමිණෙයි.

එපරිදි මැ මහණෙනි, සක්චිතිරජ සන්තරුවනින් ද සතර ඉද්දයෙන් ද සමන්වාගත වූයේ එකරුණෙන් යම් සුවයක් සොම්නසක් විඳි ද එය දිවා සුබය නිසා සඬබ්‍යාවට ද නො පැමිණෙයි, කලභාගයට ද නො පැමිණෙයි, උපනික්ෂෙපයට ද නො පැමිණෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ස ඛො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො සචෙ කදපි කරහපි දිඝස්ස අක්ඛනො අව්වයෙන මිත්තස්සත්තං ආගච්ඡති. යාති තාති උච්චාකුලාති බ්වතියමභාසාලකුලං වා, බ්‍රාහ්මණමභාසාලකුලං වා, ගහපතීමභාසාලකුලං වා, තථාරූපෙ කුලෙ පච්චාජායති අභේසි මහභිතො මහාභොගෙ පසුතජාතරූපරජතෙ පසුතච්ඡිතකුපකරණෙ පසුතධිතධිඤ්ඤා. තො ච භොති අභිරූපො දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය විණ්ණපොකකිරතාය සමන්තාගතො. ලාභී අත්තස්ස පානස්ස විත්තස්ස යානස්ස මාලාගති විලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුවරිතං චරති, වාචාය සුවරිතං චරති, මනසා සුවරිතං චරති. සො කායෙන සුවරිතං චරිති, වාචාය සුවරිතං චරිති, මනසා සුවරිතං චරිති, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අකඛබ්බිතො පඨමෙනෙව කට්ඨග්ගහෙන මහත්තං භොගකකිං අධිගච්ඡෙය්‍ය, අපමත්තකො සො භික්ඛවෙ, කට්ඨග්ගහො, යං සො අකඛබ්බිතො පඨමෙනෙව කට්ඨග්ගහෙන මහත්තං භොගකකිං අධිගච්ඡෙය්‍ය. අථ ඛො අයමෙව තතො මහත්තතරෙ කට්ඨග්ගහො, යං සො පණ්ඩිතො කායෙන සුවරිතං චරිති, වාචාය සුවරිතං චරිති, මනසා සුවරිතං චරිති, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං භික්ඛවෙ කෙවලපරිපූර පණ්ඩිතභූමීති.

ඉදමචොච භගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනික්ඛති.

බාලපණ්ඩිතසුතං නවමං.

—

මහණෙනි, ඒ පණ්ඩිත ඉදින් කිසි කලෙක දීර්ඝකාලයක්හුගේ ඇවෑමෙන් මිනිසන් බවට පැමිණේ ද කැත්මහසල්කුල වෙවයි බවුණු මහසල් කුල වෙවයි ගැහැවිමහසල්කුල වෙවයි යම් ඒ කුල කෙනෙක් ඇද්ද, ආස්‍ය වූ මහත්ධන ඇති මහාභෝග ඇති බොහෝ රන්රිදී ඇති බොහෝ පරිභෝග උපකරණ ඇති බොහෝ ධනධාන්‍ය ඇති එබඳු කුලයෙහි උපදනේ වෙයි. හෙ ද අභිරුප වූයේ දර්ශනීය වූයේ ප්‍රසාද එළවනුයේ උතුම් වර්ණ සෞන්දර්යයෙන් යුක්ත වූයේ වෙයි. ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල්ගඳවිලෙවුන් වාසාගාර හා පහන්තෙල් ලබනසුලු වෙයි. හේ කයින් සුවරිතය පුරයි, බසින් සුවරිතය පුරයි, සිතින් සුවරිතය පුරයි. හේ කයින් සුවරිතය පුරා බසින් සුවරිතය පුරා සිතින් සුවරිතය පුරා කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සුගති වූ ස්වර්ගලෝකයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, යම් පරිදි අක්ෂධූර්තයෙක් පළමු වන ජයග්‍රහණයෙන් මැ මහත් වූ භෝගස්කන්ධය ලබා ද මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් ඒ අක්ෂධූර්ත පළමු වන ජයග්‍රහණයෙන් මැ මහත් වූ භෝග ස්කන්ධය ලබා නම් ඒ ජයග්‍රහණය අල්පමාත්‍ර යැ. වැළි යම් භෙයෙකින් ඒ පණ්ඩිත කයින් සුවරිතය පුරා බසින් සුවරිතය පුරා සිතින් සුවරිතය පුරා කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සුගති ස්වර්ගලෝකයට පැමිණේ ද මේ ජයග්‍රහණය මැ ඊට වඩා අතිශයින් මහත් වෙයි. මහණෙනි, මේ සර්වපරිපූර්ණ වූ පණ්ඩිතභූමි වේ යයි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ බාලපණ්ඩිත සුත වදළසේක. සතුටුසිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්තාහු යි.

නව වැනි බාලපණ්ඩිත සුත්‍ර යි.

3. 3. 10

දෙවදුන සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවභූතං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පට්ටසෙස්සංසුං. භගවා එතදවොච :

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ඥෙ අගාරා සඤ්ඤා, තත්ථ චික්ඛමා පුරිසො මජ්ඣේඛි සීතො පසෙය්‍යා මනුසෙස්ස ගෙහං පවිසනෙතපි නික්ඛමනෙතපි, අනුසංඝාදරනෙතපි අනුච්චරනෙතපි. එවමෙව ඛො අහං භික්ඛවෙ, දිබ්බෙත චික්ඛනා විසුඤ්ඤාන අභික්ඛානාමානුසංකෙත සතොත පස්සාමි චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ සීතෙ පඤ්ඤෙ සුච්ඡේදනේ දුබ්බඤ්ඤෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථා කම්මපගෙ සතොත පජානාමි.

ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා චචිසුචරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතීං සග්ගං ලොකං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්තාගතා චචිසුචරිතෙන සමන්තාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා මනුසෙස්ස උපපන්නා.

ඉමෙ චත භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා පෙතනිවිසයං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා තීරච්ඡානායොතිං උපපන්නා. ඉමෙ චා පන භොනෙතා සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා චචිදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්තාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතීං විනිපාතං නිරයං උපපන්නාති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා නානාබාහාසු ගහෙත්වා යමස්ස රඤ්ඤාදසෙය්‍යනති 'අයං දෙව, පුරිසො අමතෙතයො අපෙතෙතයො අසාමඤ්ඤා අබ්‍රහ්මඤ්ඤා න ඤාලෙජ්ජෙට්ඨාපවාසී, ඉමස්ස දෙවො දණ්ඩං පඤ්ඤාති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 3. 10

දෙවදුන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජෙනවන නම් වූ අනේපිට්ඨපිටුහුගේ අරමිහි වැඩවසනසේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි 'යි භික්ෂූන් අමතාවදළහ. ඒ භික්ෂූහු, ' පින්වතුන් වහන්සැ ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල දෙවදුන සූත්‍රය වදළ සේක :

මහණෙනි, දෙර සහිත වූ ගෘහ දෙකක් යම්යෙදු, එහි ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් මැද සිටියේ ගෙට පිවිසෙන්නා වූ ද ගෙන් නික්මෙන්නා වූ ද ගෙහි ඇවිදිනා වූ ද ඔබමොබ හැසිරෙන්නා වූ ද මිනිසුන් යම්යෙදු දකී ද, එපරිදි මැ මහණෙනි, මම විභූද්ධ වූ මිනිසැය ඉක්මයිටි දිවැසින් ව්‍යුහ වන උපදනා භිතප්‍රණීත සුවර්ණ දුර්වර්ණ සුගත දුර්ගත සත්ත්වයන් දක්මි. කම වූ පරිදි මියගිය සත්ත්වයන් දැනගනිමි.

මේ හවත් සත්ත්වයෝ එකාන්තයෙන් කායසුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාක්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයෙඝාපවාද නො කළාහු සමාග්දාෂ්ටි ඇත්තාහු සමාග්දාෂ්ටිකර්ම සමාදන ඇත්තාහු වෙති. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු ශොභන ගති ඇති ස්වර්ගලොකයට පැමිණියාහු ය. යළි මේ හවත් සත්ත්වයෝ කායසුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාක්සුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනාසුවරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයෙඝාපවාද නො කළාහු සමාග්දාෂ්ටි ඇත්තාහු සමාග්දාෂ්ටිකර්ම සමාදන ඇත්තාහු වෙති. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මිනිසුන් කෙරෙහි උපන්නාහු යැ.

මේ හවත් සත්ත්වයෝ එකාන්තයෙන් කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනොදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයෙඝාපවාද කළාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටි ඇත්තාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටිකර්මසමාදන කළාහු වෙති. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු ප්‍රේත විෂයට පැමිණියාහු යැ. යළි මේ හවත් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනොදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයෙඝාපවාද කළාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටි ඇත්තාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටිකර්මසමාදන කළාහු වෙති. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු තිරශ්චීනයෝනියට පැමිණියාහු යැ. යළි මේ හවත් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු මනොදුශ්චරිතයෙන් යුක්ත වූවාහු ආයෙඝාපවාද කළාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටි ඇත්තාහු මිථ්‍යාදාෂ්ටිකර්මසමාදන කළාහු වෙති. ඔහු කාබුන් මරණින් මතු අපාය වූ දුකට ගති වූ විවිධ වැ පතීත වන නිරයට පැමිණියාහු යයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඒ සත්ත්වයා වෙත වෙත අත් ගෙන යමරජුට දක්වති. ' දෙවයිනි, මේ පුරුෂ මැණියන් කෙරෙහි වරදවා පිළිපන්නෙක, පියාණන් කෙරෙහි වරදවා පිළිපන්නෙක, මහණුන් කෙරෙහි වරදවා පිළිපන්නෙක, ක්ෂිණාසුච ඔබ්බුණන් කෙරෙහි වරදවා පිළිපන්නෙක, කුලදෙවුවන් කෙරෙහි අපවායන නො කළ කෙනෙක, දෙවයන් වහන්සේ මොහුට දඩුවම් පණවත්ව ' යි.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා පඨමං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤාති සමනුගාහති සමනුගාහති: ‘අලො පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු පඨමං දෙවදුතං පාතුභුත’නති? සො එවමාහ: ‘නාද්දසං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු දහරං කුමාරං මන්දං උත්තානසෙසයං සකෙ මුත්තකරිසෙ පලිපන්නං සෙමාන’නති? සො එවමාහ: ‘අද්දසං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතද්දොසි: ‘අහමි බොමි ජාතිධම්මො ජාතිං අනඤ්ඤා, හන්දහං කල්යාණං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා’ති? සො එවමාහ: ‘නාසකස්සං හනෙත, පමාදස්සං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස පමාදවතාය න කල්යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස නිං අලො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමන්නං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමචේවිති කතං, න ඤ්ඤාසාලොභිතෙති කතං, න සමණ්ට්ඨාසමණෙති කතං, න දෙවතාති කතං. තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, නිඤ්ඤාදවෙතස්ස විපාකං පටිසංවේදිස්සයි’ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා පඨමං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤාති සමනුගාහති සමනුගාසිති දුතියං දෙවදුතං සමනුයුඤ්ඤාති සමනුගාහති සමනුගාසති: ‘අලො පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු දුතියං දෙවදුතං පාතුභුත’නති? සො එවමාහ: ‘නාද්දසං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස, න නිං අද්දස මනුසොසු ඉථිං වා පුරිසං වා ආසිතිකං වා නාචුතිකං වා වස්සසතිකං වා ජාතියා ජ්ණ්ණං ගොපානසිවහිකං ගොග්ගං දණ්ඩපරායණං පවේධමානං ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොබ්බනං බණ්ඩදන්තං පලිතකෙසං විලුනං බලිතසිරං වලිතං නීලකාහතගත්ත’නති? සො එවමාහ: ‘අද්දසං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතද්දොසි: ‘අහමි බොමි ජරාධම්මො ජරං අනඤ්ඤා, හන්දහං කල්යාණං කරෙමි කායෙන වාචාය මනසා’ති? සො එවමාහ: ‘නාසකස්සං හනෙත, පමාදස්සං හනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රාජා එවමාහ: ‘අලො පුරිස, පමාදවතාය න කල්යාණමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස නිං අලො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමන්නං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරා කතං, න පිතරා කතං, න භාතරා කතං, න භගිනියා කතං, න මිත්තාමචේවිති කතං, න ඤ්ඤාසාලොභිතෙති කතං, න සමණ්ට්ඨාසමණෙති කතං, න දෙවතාති කතං, තයාවෙතං පාපං කම්මං කතං, නිඤ්ඤාදව එතස්ස විපාකං පටිසංවේදිස්සයි’ති.

මහණෙනි, යමරජ තුළුන් අතින් පළමු වන දෙවදුතයා අනුයෝග වතට නංවා ප්‍රශ්න කරයි. ලබ්ධි පිහිටුවා ප්‍රශ්න කරයි. කරුණු විචාරයි: එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි ප්‍රථම දෙවදුතයා පහළවුවාහු නුදුටුයෙහි? හෙ මෙසේ කියයි: වහන්ස, නුදුටුමි' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි: එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි මන්ද වූ උඩුහුරු වැ හෝනා සිය මලමුයෙහි ගැලුණු එහි හෝනා ළදරු කුමරුවකු නුදුටුයෙහි? හේ මෙසේ කියයි: 'වහන්ස, දිවිමි' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි: එම්බා පුරුෂය, විභූ වූ වෘද්ධ වූ තට තෙල සිත් නො වී නු? 'මගින් ජාතියවහාව ඇතියෙමි, ජාතිය නො ඉක්ම ගියෙමි, එබැවින් මම කයින් වචසින් මනසින් පින් කෙරෙමි' යි කියා යි. හේ මෙසේ කියයි: 'වහන්ස, නො හැකි වීම, වහන්ස, පමාවීම' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි: 'එම්බා පුරුෂය, පමා වූ බැවින් කයින් වචසින් මනසින් පින් නො කෙළෙහි යැ, එම්බා පුරුෂය, එයින් පමාවුවක්හට කරන්නාක් සෙයින් තට දඩුවම් කෙරෙහි. තාගේ තෙල පාප කර්මය මව වසින් නො කරනලද, පියා වසින් නො කරනලද, බෑයා වසින් නො කරනලද, බුහුන වසින් නො කරනලද, මිත්‍රාමාත්‍යයන් වසින් නො කරනලද, නෑයහලේනෑයන් වසින් නො කරනලද මහණබමුණන් වසින් නො කරනලද, දෙවියන් වසින් නො කරන ලද, තා වසින් මැ තෙල පාප කර්මය කරන ලද, තො මැ තෙල පාප කර්මයාගේ විපාකය විඳිනෙහි' යැයි.

මහණෙනි, යමරජ ඔහුට පළමු වන දෙවදුතයා අනුයෝග වශයෙන් ප්‍රශ්න කොට ලබ්ධි පිහිටුවා ප්‍රශ්න කොට කරුණු විචාරා දෙවන දෙවදුතයා අනුයෝගවතට නභා විචාරයි, ලබ්ධි පිහිටුවා විචාරයි, කරුණු විචාරයි. එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි පහළ වූ දෙවැනි දෙවදුතයා නුදුටුයෙහි? යි 'නුදුටුමි වහන්සැ' යි. මහණෙනි, යමරජ ඔහුට මෙසේ කියයි: එම්බා පුරුෂය, මිනිසුන් කෙරෙහි උපතින් අසුවයස් වූ හෝ අනු වයස් වූ හෝ සියක් වයස් වූ හෝ ජාතියෙන් දිරා ගොනැස්සක් සෙයින් වක් වූ බිදුණු සිරුරු ඇති සැරයටිය පිහිට කොට ඇති වෙවුළුමින් යන ආතුර වූ ගීය යොවුන්බව ඇති කඩදන් ඇති පැසුණු කෙස් ඇති ගිලිහුණු කෙස් ඇති මටතල වූ රැළිහුන් තලකැලැල් හුන් සිරුරු ඇති ස්ත්‍රියක හෝ පුරුෂයකු හෝ නුදුටුයෙහි ද? යි. හේ මෙසේ කියයි: 'දිවිමි වහන්සැ' යි. මහණෙනි, යමරජ ඔහුට මෙසේ කියයි: 'එම්බා පුරුෂය, විභූ වූ මහලු වියපත් තට තෙල සිත නො වී නු. 'මම වූ කලී ජරාසැහැවියෙමි, ජරාව නො ඉක්ම වූයෙමි, මම එබැවින් කයින් වචසින් මනසින් කුසල් කෙරෙමි' යි කියා යි. හේ මෙසේ කියයි: 'නො හැකි වීම වහන්ස, පමා වීම වහන්සැ' යි. වහන්ස, යමරජ ඔහුට මෙසේ කියයි: 'එම්බා පුරුෂය, ප්‍රමාදවත් බැවින් කයින් වචසින් මනසින් කුසල් නො කෙළෙහි? එම්බා පුරුෂය, එකාන්තයෙන් තට ප්‍රමාද වුවකුට යම් සේ ද එපරිද්දෙන් කරන්නාහ. තාගේ තෙල පාපකර්මය මව වසින් නො මැ කරනලද, පියා වසින් නො කරනලද, බෑයා වසින් නො කරන ලද, බුහුන වසින් නො කරනලද, සගයහඵවත් වසින් නො කරනලද, නෑයහලේනෑයන් වසින් නො කරනලද, මහණ බමුණන් වසින් නො කරනලද, දෙවියන් වසින් නො කරනලද, තා වසින් මැ තෙල පාපකර්මය කරනලද. තො මැ තෙල කර්ම යාගේ විපාකය විඳිනෙහි' යැයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා දුතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහිතං සමනුගාසිතං තතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහති. සමනුගාසති : ‘අඥො පුරිස, න ත්වං අරුසං මනුසොසු තතියං දෙවදුතං පානුග්ගානති. සො ඵවමාහ : ‘නාරුසං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස, න ත්වං අරුසං මනුසොසු ඉතිං වා පුරිසං වා ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලාගිලානං සකෙ ඉත්තකරිසෙ පලිපන්නං සෙමානං අඤ්ඤාති වුට්ඨාපියමානං අඤ්ඤාති සංවෙසිතං න’ති. සො ඵවමාහ : ‘අරුසං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතදහොසි : ‘අහමි බොමති ව්‍යාධිබලො, ව්‍යාධිං අනතිතො, හතුහං කලාසං කරොමි කායෙන වාචාය මනසා’ති. සො ඵවමාහ : ‘නාසක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස, පමාදවතාය න කලාසංකමකාසි කායෙන වාචාය මනසා. තස්ස ත්වං අඥො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමත්තං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරු කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න හගිතියා කතං, න ඡිත්තාමචෙවති කතං න ඤාතිසාලොභිතෙති කතං, න සමණ්‍යාගමණෙති කතං, න දෙවතාති කතං. තයාවෙනං පාපං කම්මං කතං. ත්වඤ්ඤාවෙනස්ස විපාකං පටිසංවේදිස්සයි’ති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා තතියං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහිතං සමනුගාසිතං වතුත්ථං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤානං සමනුගාහති, සමනුගාසති : ‘අඥො පුරිස, න ත්වං අරුසං මනුසොසු වතුත්ථං දෙවදුතං පානුග්ගානති. සො ඵවමාහ : ‘නාරුසං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස, න ත්වං අරුසං මනුසොසු රුජානො චොරං ආගුවාරිං ගහෙතො විවිධා කම්මකාරණා කාරෙතො, කසාතිපි තාලෙනො වෙතෙතතිපි තාලෙනො අභිද්ධකෙතිපි තාලෙනො හත්ථපි ඡිඤ්ඤො පාදමි ඡිඤ්ඤො හත්ථපාදමි ඡිඤ්ඤො කණ්ණමිපි ඡිඤ්ඤො නාසමිපි ඡිඤ්ඤො කණ්ණනාසමිපි ඡිඤ්ඤො ඛලඛනාලිකමිපි කරෙතො සඛිඉඤ්ඤාතිකමිපි කරෙතො රුහුමමිපි කරෙතො ජොතිමාලිකමිපි කරෙතො හත්ථපජේතාතිකමිපි කරෙතො එරකම්මකමිපි කරෙතො විරකවාසිකමිපි කරෙතො එණෙයාකමිපි කරෙතො බලිසමංසිකමිපි කරෙතො කහාපණ්ණකමිපි කරෙතො බාරපතවිතිකමිපි කරෙතො පලිසපරිවතතිකමිපි කරෙතො පලාල-පිඨකමිපි කරෙතො තතෙතනපි තෙලෙන මිසිඤ්ඤො සුතබෙතිපි බාදපෙනො ජිවනමිපි සුලෙ උත්තානෙනො අසිනාපි සිසං ඡිඤ්ඤො’ති. සො ඵවමාහ : ‘අරුසං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං සතො මහලුකස්ස න එතදහොසි : ‘යෙ කිර හො පාපකාති කම්මාති කරෙතති. තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ ඵවරුපා විවිධා කම්මකාරණා කරියතති. කිම්බහ පන පරත්ථං. හතුහං කලාසං කරොමි කායෙන වාචාය මනසා’ති. සො ඵවමාහ : ‘නාසක්ඛිස්සං භනෙත, පමාදස්සං භනෙත’ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : ‘අඥො පුරිස පමාදවතාය න කලාසංකමකාසි. කායෙන වාචාය මනසා, තස්ස ත්වං අඥො පුරිස, තථා කරිස්සනති යථා තං පමත්තං. තං බො පන තෙ එතං පාපං කම්මං නෙව මාතරු කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න හගිතියා කතං, න ඡිත්තාමචෙවති කතං, න ඤාතිසාලොභිතෙති කතං, න සමණ්‍යාගමණෙති කතං, න දෙවතාති කතං. තයාවෙනං පාපං කම්මං කතං, ත්වඤ්ඤාවෙනස්ස විපාකං පටිසංවේදිස්සයි’ති

මහණෙනි, යමරජ තුළුන් අතින් දෙවන දෙවදුතයා අනුයෝග වශයෙන් පිළිවිස ලබයි වශයෙන් පිහිටුවා කරුණු අසා කරුණු බැණ තුන්වන දෙවදුතයා අනුයෝග වනට නංවා අසයි, ලබයි පිහිටුවයි. සමනුභාෂණ කම් කෙරෙයි : ' එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි තුන්වන දෙවදුතයා පහළ වූවහු නො දුටුහි ? ' හේ මෙසේ කියයි : ' තුද්ධිමි වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමරජ මෙසේ කියයි : ' එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි හැටි ආබාධ ඇති හටගත් දුක් ඇති දැඩි ගිලන් වූ සිය මලමුයෙහි පිළිපත් එහි භෝතා මෙරමා විසින් නභාසිටුවන ලබන මෙරමා විසින් භොවනු ලබන මාගමක හෝ පිරිමිනියක හෝ තුද්ධිමි ? ' හේ මෙසේ කියයි. ' දිට්ඨි වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි : ' එම්බා පුරුෂය, විඤ වූ වෘද්ධ වූ තට තෙලසින් නො වී නු ! මම ද ව්‍යාධි ධර්මයෙහි, ව්‍යාධිය අනතීතයෙහි. එයින් මම කයින් වචසින් මනසින් කලණකම් කෙරෙමි ' යි කියා යි. හේ මෙසේ කියයි : ' නො හැකි වීම් වහන්ස, පමාවීම් වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි : ' එම්බා පුරුෂය, පමා ඇති වූ බැවින් කයින් වචසින් මනසින් කලණකම් නො කෙළෙහි යැ. එම්බා පුරුෂය, එබැවින් පමා වූවහුට දුඛවම් කරන්නා සෙයින් තට දුඛවම් කෙරෙහි. තාගේ තෙල පාපකර්මය මව විසින් නො කරන ලද, පියා විසින් නො කරන ලද, බැයා විසින් නො කරන ලද, බුහුන විසින් නො කරන ලද, මිත්‍රාමාත්‍යයන් විසින් නො කරන ලද, නැසාලේනායන් විසින් නො කරන ලද, මහණ බමුණන් විසින් නො කරන ලද, දෙවියන් විසින් නො කරන ලද. තා විසින් මැ කරන ලද නො මැ තෙල කර්මයාගේ විපාක විදුනෙහි " යයි.

මහණෙනි, යමරජ තුළුන් අතින් තුන් වන දෙවදුතයා අනුයෝගවතට නභා ලබයි ගත්වා සමනුභාෂණ කම් කොට සතර වන දෙවදුතයා අනුයෝගවතට නංවයි, ලබයි පිහිටුවයි, කරුණු විචාරයි : ' එම්බා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි පහළ වූ සතර වන දෙවදුතයා තුද්ධිමි ? ' හේ මෙසේ කියයි. ' තුද්ධිමි වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි : ' එම්බා පුරුෂය, තෝ රජදරුවෝ මිනිසුන් කෙරෙහි අපරාධකාරී සොරු ගෙන විවිධ කම්කටොලු කෙරෙද්ද කසවැලිතුදු තළෙද්ද වෙවැලිතුදු තළන් ද, අඩදඩියෙතුදු තළන් ද, අත ද සිඳින් ද පාද සිඳින් ද අත්පාත් සිඳින් ද, කකුසිඳින් ද, නාසිකාත් සිඳින් ද, කන්තැහැන් සිඳින් ද බිලඬගටාලිකවඬන් කෙරෙන් ද සංඛමුණ්ඩික වඬන් කෙරෙන් ද රාහුමුඛවඬන් කෙරෙන් ද ජ්‍යෙතිමාලිකවඬන් කෙරෙන් ද හත්පප්පොතික වඬන් කෙරෙන් ද එරකවත්තකවඬන් කෙරෙන් ද චිරකවාසිකවඬන් කෙරෙන් ද එණෙයාකවඬන් කෙරෙන් ද බලිසමංසිකවඬන් කෙරෙන් ද කභාපණකවඬන් කෙරෙන් ද බාරාපතවිජ්ජකවඬන් කෙරෙන් ද පලිසපට්ටන්තිකවඬන් කෙරෙන් ද පලාලපිට්ඨකවඬන් කෙරෙන් ද තප්පතෙලයෙහුන් ඉසින් ද නහවුන් ලවා කවන් ද ජීවත්වන්නහු හුල හිදුවන් ද කඩුයෙතුදු හිස සිඳින් ද තෙල අපරාධකාරීහු තුද්ධිමි ? ' හේ මෙසේ කියයි. ' දිට්ඨි වහන්ස, මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි : ' එම්බා පුරුෂය, විඤ වූ වෘද්ධ වූ තට තෙලසින් නො වී නු ! යම් කෙනෙක් පාපකර්ම කෙරෙන් ද ඔහු ඉහාත්මයෙහි මැ මෙබදු විවිධ කම්කටොලු කරනු ලබති. පරලොව කියනු කිම ? එබැවින් මම කයින් වචසින් මනසින් කලණකම් කරමි ' කියා යි. හේ මෙසේ කියයි : ' නො හැකි වීම්, වහන්ස, පමා වීම් වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමරජ තුළුනට මෙසේ කියයි. එම්බා පුරුෂය, පමා ඇති බැවින් කයින් වචසින් මනසින් කලණකම් නො කෙළෙහි යැ, එම්බා පුරුෂය, එබැවින් තට පමා වූවහුට යම්සේ ද එසෙයින් දුඛවම් කෙරෙහි. තාගේ තෙල පාපකර්මය මව විසින් නො කරන ලද, පියා විසින් නො කරන ලද, බැයා විසින් නො කරන ලද, බුහුන විසින් නො කරන ලද, මිත්‍රාමාත්‍යයන් විසින් නො කරන ලද, නැසාලේ නැයන් විසින් නො කරන ලද, මහණ බමුණන් විසින් නො කරන ලද, දෙවියන් විසින් නො කරන ලද, තා විසින් මැ තෙල පාපකර්මය කරන ලදී ' යි. තෝ මැ තෙල පාප කර්මයාගේ විපාක විදුටි ' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රුජා චතුස්සං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤාං සමනුගාහිකාං සමනුභාසිකාං පඤ්චමං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤාං සමනු-
භාගති සමනුභාගති : 'අඤ්ඤා පුරිස, න නිං අද්දස මනුසෙසු පඤ්චමං
දෙවදුතං පාතුගුත්තති, සො ඵවමාහ : 'නාද්දසං භනෙත්ත'ති. තමෙන
භික්ඛවෙ යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඤ්ඤා පුරිස න නිං අද්දස මනුසෙසු
ඉත්ථිං වා පුරිසං වා ඵකාහමනං වා දභිහමනං වා තිහමනං වා උක්ඛමානකං
විනිලකං විපුබ්බකජාත්තති. සො ඵවමාහ : 'අද්දසං භනෙත්ත'ති. තමෙන
භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඤ්ඤා පුරිස, තස්ස තෙ විඤ්ඤාසං
සත්තො මහලකස්ස න ඵතදභොසි : 'අභමපි බොමහි මරණධම්මො,
මරණං අනතීතො, හන්දහං කල්යාණං කරෙමි කායෙත වාචාය මනසා'ති.
සො ඵවමාහ : 'නාසකස්සං භනෙත්ත, පමාදස්සං භනෙත්ත'ති. තමෙන
භික්ඛවෙ, යමො රුජා ඵවමාහ : 'අඤ්ඤා පුරිස, පමාදවතාය න කල්යාණ-
මකාසි කායෙත වාචාය මනසා. තස්ස නිං අඤ්ඤා පුරිස, තථා
කරිස්සන්ති යථා තං පමන්තං. තං බො පන තෙ ඵනං පාපං කම්මං
තෙව මාතරු කතං, න පිතරු කතං, න භාතරු කතං, න භනිතියා
කතං, න මිත්තාමචෙවහි කතං, න ඤ්ඤාසාලොභිතෙහි කතං, න සමණ-
ව්‍යාභිමණෙහි කතං, න දෙවතාහි කතං, තසාවෙනං පාපං කම්මං කතං,
කුඤ්ඤාදෙවතස්ස විපාකං පටිසංවෙදිස්සයි'ති.

තමෙන භික්ඛවෙ, යමො රුජා පඤ්චමං දෙවදුතං සමනුසුඤ්ඤාං
සමනුගාහිකාං සමනුභාසිකාං තුණ්හි භොති.

තමෙන භික්ඛවෙ නිරයපාලා පඤ්චවිධිකිත්තං නාම කාරණං
කරෙන්නති. තත්තං අයොධිලං හන්ථි ගමෙන්නති, තත්තං අයොධිලං
දුතියෙ හන්ථි ගමෙන්නති, තත්තං අයොධිලං පාදෙ ගමෙන්නති. තත්තං
අයොධිලං දුතියෙ පාදෙ ගමෙන්නති. තත්තං අයොධිලං මජ්ඣෙ උරසං
ගමෙන්නති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච
තාච කාලං කරෙති, යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තීභොති.
තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා සංවෙසෙත්තා කුරාරිහි නව්න්තති. සො
තත්ථ දුක්ඛා-පෙ-තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උභිපාදං අබොසිරං
ගහෙත්තා¹ වාසිහි නව්න්තති². සො තත්ථ දුක්ඛා-පෙ-තමෙන භික්ඛවෙ,
නිරයපාලා රථෙ යොජෙත්තා ආදිත්තාය පඨවියා සම්පජ්ජිත්තාය
සජ්ජාතිගුත්තාය සාරෙන්නති පච්චාසාරෙන්නති. සො තත්ථ දුක්ඛා-පෙ-
තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහන්තං අභිතාරපබ්බතං ආදිත්තං
සම්පජ්ජිත්තං සජ්ජාතිගුත්තං ආරෙපෙන්නති මරෙපෙන්නති. සො තත්ථ
දුක්ඛා-පෙ-තමෙන භික්ඛවෙ, නිරයපාලා උභිපාදං අබොසිරං ගහෙත්තා
තත්තාය ලොභකුම්භියා පක්ඛිපන්ති ආදිත්තාය සම්පජ්ජිත්තාය සජ්ජාති-
ගුත්තාය. සො තත්ථ ථෙණ්ණද්දෙහකං පච්චති. සො තත්ථ ථෙණ්ණද්දෙහකං
පච්චමානො සතිමපි උභිං ගව්න්ති, සතිමපි අබො ගව්න්ති, සතිමපි
තිරියං ගව්න්ති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා³ වෙදනා වෙදෙති.
න ච තාච කාලං කරෙති. යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තීභොති.

1. ධපෙත්තා - සිඹු, PTS.
2. තවෙන්නති - සිඹු, PTS.

3. බරු කට්ඨකා - සිඹු, මජ්ඣ.

මහණෙනි, යමරජතුලුන් අතින් සතර වන දෙවදුතයා ගෙන අනුයෝග වීයින් පිළිවිස ලබයි වීයින් ගන්වා සමනුත්තරණකර්ම කොට පස් වන දෙවදුතයා ගෙන අනුයෝග වතට නංවයි. ලබයි වීයින් ගන්වයි, කරුණු පිළිවිසි. එමබා පුරුෂය, තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි පස් වන දෙවදුතයා පහළ වුවහු නො දිවිහි ? හේ මෙසේ කියයි : 'නො දිවිම් වහන්සැ' යි. මහණෙනි, යමරජතුලුනට මෙසේ කියයි : තෝ මිනිසුන් කෙරෙහි මළ එක් දින වූ හෝ මළ දෙදින වූ හෝ මළ තුන් දින වූ හෝ ඉදිමිගිය හිල්වත් වූ හටගත් පුයා ඇති ස්ත්‍රියක හෝ පුරුෂයකු හෝ නුදුටිහි ? හේ මෙසේ කියයි : 'දිවිම් වහන්සැ' යි. මහණෙනි, යමරජතුලුනට මෙසේ කියයි : 'එමබා පුරුෂය, විඥ වූ වෘද්ධ වූ තට තෙල යින් නො වී නු !' මම ද මරණධර්මයෙහි, අනතීත මරණ ඇතියෙහි, එහෙයින් කයින් වවයින් මනසින් කලණකම් කෙරෙමි' කියා යි. හේ මෙසේ කියයි : නො හැකි වීම් වහන්ස, පමා වීම් වහන්සැ' යි. මහණෙනි, යමරජතුලුනට මෙසේ කියයි : 'එමබා පුරුෂය, පමා ඇති වූ බැවින් කයින් වවයින් මනසින් කලණකම් නො කෙළෙහි යැ. එමබා පුරුෂය, එබැවින් තට පමා වුවකුට යම්සේ ද එසෙයින් කෙරෙති. තාගේ තෙල පවකම මව වීයින් නො කරන ලද, පියා වීයින් නො කරනලද, බෑයා වීයින් නො කරන ලද, බුහුන වීයින් නො කරන ලද, සගයහඵවත් වීයින් නො කරනලද, නෑයාලේ නෑයන් වීයින් නො කරනලද, මහණ බමුණන් වීයින් නො කරන ලද, දෙවියන් වීයින් නො කරනලද, තා වීයින් මැ තෙල පවකම් කරන ලදි. තො මැ තෙල කර්මයාගේ විපාක වීදුනෙහි' යයි.

මහණෙනි, යමරජතුලුන් පස් වන දෙවදුතයා ගෙන අනුයෝග කොට ලබයි පිහිටුවා කරුණු පිළිවිස තුෂ්ණිමග්ග වෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ තුලුනට පඤ්චවිධබන්ධන නම් කම්කටොලු කෙරෙත් : තප්ත වූ යහුලක් එක් අතෙකැ ගසත්, තප්ත වූ යහුලක් දෙවන අතෙහි ගසත්, තප්ත වූ යහුලක් පළමු පයැ ගසත්, තප්ත වූ යහුලක් දෙවන පයැ ගසත්, තප්ත වූ යහුලක් ළමැටියෙහි ගසත්. හේ එහි දුූඛ වූ තීව්‍ර වූ කටුක වූ වේදනාවන් වීදි. ඒ පාපකර්මය ක්ෂය නො වූ තාක් කාලක්‍රියා නො කෙරේ. මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු භොවා කුයාරියෙන් සසිති. හේ එහි දුූඛ වූ . . . මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු උර්ධවපාද කොට අධෝගිරිස්ස කොට ගෙන වැයෙන් සසිත්. හේ එහි දුූඛ වූ . . . මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු රථ යෙහි යොදා ආදිප්ත වූ සම්ප්‍රජ්වලිත වූ හටගත් ගිනි ඇති පොළොවෙහි ඇවිදුවති. පෙරළාත් ඇවිදුවති, හේ එහි දුූඛ වූ . . . මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු ආදිප්ත වූ සම්ප්‍රජ්වලිත වූ හටගත් ගිනි ඇති අඟුරුපටියට නංවත්, බස්වත්. හේ එහි දුූඛ වූ . . . මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු උර්ධවපාද කොට හිස් බිම්බල්වාලීම් කොට ගෙන රත් වූ ආදිප්ත වූ සම්ප්‍රජ්වලිත වූ ගිනිගෙන දිලෙන ඇවිලගත් ගිනි සහිත ලොභොකුඹු නිරයෙහි බහත්, හේ එහි පෙනබදු කොට පැසෙත්. හේ එහි පෙන බදු කොට පස්තේ වරක් උඩ එයි, වරක් යට බස්සි, වරක් සරස යෙයි. හේ එහි දුූඛ වූ කටුක වූ තීව්‍ර වූ වේදනාවන් වීදි. යම් තාක් ඒ පවකම් ක්ෂය නො වෙ ද ඒ තාක් කල්ලිය නො කෙරේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුලත් කර ඇත.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරයපාලා මහානිරයෙ පක්ඛිපනති. සො ඛො පන භික්ඛවෙ, මහානිරයො:

චතුක්ඛණේණා චතුඤ්ඤා විහතෙනා භාගසො මිතො,
අයොපාකාරපරියතෙනා අයසා පටිකුජ්ඣනො.

තස්ස අයොමයා භූමි ජලිතා තෙජසා සුතා,
සමන්තා යොජනසතං ඵරිතා තිට්ඨති සබ්බදා

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මහානිරයස්ස පුරුෂීමාය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා පච්ඡිමාය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. පච්ඡිමාය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා පුරුෂීමාය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. උත්තරය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා දක්ඛිණාය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. දක්ඛිණාය භිතතියා අවච්චි උට්ඨතිතා උත්තරය භිතතියා පටිහඤ්ඤති. හෙට්ඨා අවච්චි උට්ඨතිතා උපරි පටිහඤ්ඤති. උපරිතො අවච්චි උට්ඨතිතා හෙට්ඨා පටිහඤ්ඤති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරොති. යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තිහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවචයෙන තස්ස මහානිරයස්ස පුරුෂීමං ආරං අවාපුරියති¹. සො තත්ථ සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි ඛයාති, චම්මමපි ඛයාති, මංගමපි ඛයාති, නහාරාමපි ඛයාති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. යතො ච ඛො සො භික්ඛවෙ, බහුසම්පතො හොති, අථ තං ආරං පිටියති². සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරොති. යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තිහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවචයෙන තස්ස මහානිරයස්ස පච්ඡිමං ආරං අවාපුරියති¹ -පෙ-උත්තරං ආරං අවාපුරියති -පෙ- දක්ඛිණං ආරං අවාපුරියති. සො තත්ථ සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි ඛයාති, චම්මමපි ඛයාති, මංගමපි ඛයාති, නහාරාමපි ඛයාති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. යතො ච ඛො සො භික්ඛවෙ, බහුසම්පතො හොති. අථ නං ආරං පිටියති². සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාච කාලං කරොති, යාච න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්තිහොති.

හොති ඛො සො භික්ඛවෙ, සමයො යං කදපි කරහපි දිඝස්ස අඤ්ඤානො අවචයෙන තස්ස මහානිරයස්ස පුරුෂීමං ආරං අවාපුරියති. සො තත්ථ සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවති. තස්ස සිඝ්ඤෙන ජවෙන ධාවතො ජවිමපි ඛයාති, චම්මමපි ඛයාති, මංගමපි ඛයාති, නහාරාමපි ඛයාති. අට්ඨිතිපි සම්පවුපායනති. උබ්බතං තාදිසමෙව හොති. සො තෙන ආරෙන නික්ඛමති.

1. අවාපුරියති - PTS.
2. පටියති - මජ්ඣං.

මහණෙනි, නිරයපාලයේ ඔහු මහනිරයේ බසන්. මහණෙනි, ඒ මහනිරය වනාහි :

වතුස්කණ්ණිය යැ, වතුර්දවාරය, කොටස් විසින් බෙදන ලද, යටවුරින් වටකරන ලද, යදුලින් පිළිසොයන ලද,

ඒ මහනිරයයාගේ අයෝමය භූමිය ඇවිළූයත් ගිනිදලින් යුක්ත ය, හැමදු හාත්පස සියක්යොදුන් තැන් පැතිරීයිවි.

මහණෙනි, ඒ මහනිරයයාගේ පෙරදිග බිත්තන් ගිනිසිළි නැගී පැසුරු බිත්තන් හැනෙයි, පැසුරු බිත්තන් ගිනිසිළි නැගී පෙරදිග බිත්තන් හැනෙයි, උතුරු බිත්තන් ගිනිසිළි නැගී දකුණු බිත්තන් හැනෙයි, දකුණු බිත්තන් ගිනිසිළි නැගී උතුරුබිත්තන් හැනෙයි, යට ගිනිසිළි නැගී උඩුකල හැනෙයි, උඩුකල ගිනිසිළි නැගී යට හැනේ. හේ එහි දූෂ වූ කවුක වූ කිවු වෙද්දා වීදී. යම්තාක් පාපකර්මය ක්ෂය නො වේ ද ඒතාක් නො වීයෙයි.

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් කිසිකලෙක දීර්ඝකාලයක්හුගේ ඇවෑමෙන් ඒ මහනරකයාගේ පූර්වද්වාරය විවෘත වේ ද එබඳු කලක් වෙයි. ඒ නිරිසත් එහි ශීඝ්‍ර වූ නහර ද දවෙයි, ජවයෙන් දුවයි. ශීඝ්‍රජවයෙන් දුවන ඔහුගේ සිව් ද දවෙයි, සම ද දවෙයි, මස් ද දවෙයි, ඇට ද දවයි, නහනලද්දේ එබඳු මැ වෙයි. මහණෙනි, යම් කලෙක භෙතම බොහෝ වර්ෂ සහස්‍රයෙන් සම්පයට පැමිණියේ වේ ද එකල්හි ඒ ද්වාරය වැසෙයි. හේ එහි දූෂ කිවු කවුක වෙද්දා වීදීයි. යම් තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒතාක් කල් නො වීයෙයි.

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් කිසිවිටක දීර්ඝකාලයක්හුගේ ඇවෑමෙන් ඒ මහනරකයාගේ පූර්වද්වාරය විවෘත වේ ද එබඳු කාලයක් වෙයි. . . . උතුරු දෙර විවර වේ ද . . . දකුණුදෙර විවර වේ ද එබඳු කාලයක් වෙයි. හේ එහි ශීඝ්‍රජවයෙන් දිවෙයි. ශීඝ්‍ර ජවයෙන් දුවන ඔහුගේ සිව් ද දවෙයි, සම ද දවෙයි, මස් ද දවෙයි, නහර ද දවෙයි, ඇට ද දවයි, නහනලද්දේ එබඳු මැ වෙයි. මහණෙනි, භෙතම යම් කලෙක බොහෝ වර්ෂ සහස්‍රයෙන් සම්පයට පැමිණියේ වේ ද එකල්හි ඒ දෙර වැසෙයි. හේ එහි දූෂ කිවු කවුක වෙද්දා වීදීයි. යම්තාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒතාක් නො වීයෙයි.

මහණෙනි, යම් භෙයෙකින් කිසිවිටක දීර්ඝකාලයක්හුගේ ඇවෑමෙන් ඒ මහනරකයාගේ පූර්වද්වාරය විවෘත වේ ද එබඳු කලක් වෙයි. හේ එහි ශීඝ්‍රජවයෙන් දුවයි, ශීඝ්‍රජවයෙන් දුවන ඔහුගේ සිව් ද දවෙයි, සම ද දවෙයි, මසු ද දවෙයි, නහර ද දවෙයි, ඇට ද දවයි. නැඟ පිය එබඳු මැ වෙයි. හේ ඒ දෙරින් නික්මයෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, මහාතිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනෙතා; ගුරුතිරයො. සො තත්ථ පපතති¹ තස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ, ගුරුතිරයෙ සුච්ඡිඛා පාණා ඡවිං ඡිඤ්ඤාති. ඡවිං ඡෙත්වා චම්මං ඡිඤ්ඤාති චම්මං ඡෙත්වා මංසං ඡිඤ්ඤාති මංසං ඡෙත්වා නභාරාං ඡිඤ්ඤාති. නභාරාං ඡෙත්වා අවසීං ඡිඤ්ඤාති. අවසීං ඡෙත්වා අවසීමිඤ්ඤං බාදනති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, ගුරුතිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනෙතා; කුක්කුලතිරයො. සො තත්ථ පපතති¹ සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, කුක්කුලතිරයස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනතං සිම්බලීවනං උඤ්ඤං² යොජනමුක්ඛතං සොළසභ්ගුලකණ්ටකං ආදිත්තං සමපඡ්ඤිතං සජ්ජෙතිභුතං, තත්ථ ආරෙපෙනතිපි ඕරෙපෙනතිපි. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, සිම්බලීවනස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහනතං අසිපත්තවනං. සො තත්ථ පවිසති තස්ස වාතෙරිතාති පත්තාති පතිතාති හත්ථමි ඡිඤ්ඤාති, පාදමි ඡිඤ්ඤාති, හත්ථපාදමි ඡිඤ්ඤාති. කණ්ණමි ඡිඤ්ඤාති, නාසමි ඡිඤ්ඤාති, කණ්ණනාසමි ඡිඤ්ඤාති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ, අසිපත්තවනස්ස සමනනන්ද සහිතමෙව මහති බාරෙදිකා³ නදී. සො තත්ථ පපතති. සො තත්ථ අනුසොතමි චුක්ඛාති. පරිසොතමි චුක්ඛාති. අනුසොතපරිසොතමි චුක්ඛාති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, තීරයපාලා බද්ධිසෙන උඤ්ඤිතා ඵලෙ පතිට්ඨාපෙනා ඵවමාහංසු: 'අමො පුරිස, කිං ඉච්ඡසි'⁴ති. සො ඵවමාහ: ජිහ්වඡිතොස්මි හනෙත්වා'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, තීරයපාලා තනෙනන, අයොසභිකුතා මුඛං විචරිතා ආදිත්තෙන සමපඡ්ඤිතෙන සජ්ජෙතිභුතෙන තත්තං ලොහගුලං මුඛෙ පක්ඛිපනති ආදිත්තං සමපඡ්ඤිතං සජ්ජෙතිභුතං. සො තස්ස⁵ ඕට්ඨමි ඛයාති,⁶ මුඛමි ඛයාති, කණ්ණමි ඛයාති, උරමි⁶ ඛයාති, අනතමි අනතගුණමි ආදාය අධොභාගා තික්ඛමති. සො තත්ථ දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වෙදනා වෙදෙති. න ච තාව කාලං කරොති, යාව න තං පාපං කම්මං බ්‍යන්ත්තොති.

1. පතති - සිමු, මජ්ඣ.	2. උච්චං - ස්‍යා.
3. බාරෙදිකා - PTS, මජ්ඣ, සිමු.	4. තස්ස - සිමු, PTS.
5. දහති - මජ්ඣ.	6. උදරමි - PTS.

තවද මහණෙනි, ඒ මහානිරයට සමනන්තර වැ සට්ඨ වැ මැ මහත් වූ ගුරුතරය වෙයි. හේ එහි වැටෙයි. මහණෙනි, ඒ ගුරුතරයෙහි ගැලෙයි. මහණෙනි, ඒ ගුරුතරයෙහි වැළිත් හිදි බඳු තුඩු ඇති පණුවෝ සිවිය සිඳිති, සිවිය සිඳි සම සිඳිති, සම සිඳි මස් සිඳිති, මස් සිඳි නහර සිඳිති, නහර සිඳි ඇට සිඳිති, ඇට සිඳි ඇටමිදුර කන්. හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳී. යම්කාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒකාක් නො ද කළුරිය කෙරෙයි.

තවද මහණෙනි, ඒ ගුරුතරකයට සමනන්තර වැ එක්ව මැ මහත් වූ උණු අළු නිරය වෙයි. හේ එහි වැටෙයි, හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳියි. යම්කාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒකාක් නො ද කළුරිය කෙරෙයි.

තවද මහණෙනි, ඒ කුක්කුල නිරයට සමනන්තර වැ එක් වැ මැ සියක්යොදුන් උස නැඟුණු සොළොසඟුල් කටු ඇති ආදීප්ත වූ සම්ප්‍රජ්වලිත වූ ගිනිදල් සහිත වූ මහත් හිඹුල්වනය වෙයි. (ඔහු) එහි නංවති, බස්වති. හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳී. යම්කාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද, ඒකාක් නො ද කළුරිය කෙරෙයි.

තවද මහණෙනි, ඒ හිඹුල්වනයට අනතුරු වැ එක් වැ මැ මහත් වූ අසිපත්‍රවනය වෙයි. හේ එහි පිවිසෙයි, වාතයෙන් සැලී වැටුණු පත්‍රයෝ ඔහුගේ අත ද සිදුනි පය ද සිදුනි අත්පා ද සිදුනි කන ද සිදුනි නැඟය ද සිදුනි. කන්තාසා ද සිදුනි හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳී. යම්කාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒකාක් නො ද කළුරිය කෙරෙයි.

තවද මහණෙනි, ඒ අසිපත්‍රවනයට සමනන්තර වැ එක් වැ මැ මහත් වූ වෙතරණි නම් ක්ෂාරොදකනදිය වෙයි. හේ එහි වැටෙයි, හේ එහි අනුශ්‍රොතසට ද ගෙනයෙයි, ප්‍රති ශ්‍රොතසට ද ගෙනයෙයි, අනුශ්‍රොතප්‍රතිශ්‍රොතසට ද ගෙනයෙයි, හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳී. යම්කාක් ඒ පාපකර්මය නො ගෙවේ ද ඒකාක් නො ද කළුරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, නිරයපාලයෝ ඔහු බිලියෙන් නඟා ස්ථලයෙහි භාවා මෙසේ කියති : 'එම්බා පුරුෂය, කුමක් රිසියෙයි ද ? යි. හේ මෙසේ කියා : 'සාම් ' වහන්සැ ' යි. මහණෙනි, යමපල්ල ඔහු ගෙන ගිනිගෙන දිලියෙන යහඩුවෙන් මුඛ විවෘත කොට ගිනි ගෙන දිලියෙන ලොභොගුලා මුමයෙහි ප්‍රක්ෂෙප කෙරෙත්. ඒ ලොභොගුලා ඔහුගේ දෙකොල ද දවයි, මුඛ ද දවයි, උගුර ද දවයි, උදරය ද දවයි, අතුණු අතුණුබහනුදු ගෙන අධොභාගයෙන් නික්මයේ. හේ එහි දූෂ කිවු කටුක වේදනා විඳී. යම්කාක් ඒ පාප කර්මය ක්ෂය නො වේ ද ඒ කාක් නො ද මියෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරුපාලා එවමාහංසු: 'අමො පුරිස, කිං ඉච්ඡි'ති. සො එවමාහ: 'පිපාසිතොසමි හනෙත'ති. තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරුපාලා තතෙතන අයොසඛකුතා මුඛං විවරිතො ආදිතෙතන සමපජ්ජිතෙන සජ්ජෙතිභුතෙන තතතං තමබ්බොහං මුඛෙ ආසිඤ්චනති ආදිතතං සමපජ්ජිතං සජ්ජෙතිභුතං. තං තස්ස ඔට්ඨමි ඛය්හති, මුඛමි ඛය්හති, කණ්ණමි ඛය්හති, උරමි ඛය්හති. අනතමි අනතගුණමි ආදාය අධොභාගා තික්ඛමි. සො තත් දුක්ඛා තිප්පා කට්ඨකා වේදනා වේදෙති. න ච තාව කාලං කරෙති, යාව න තං පාපං කමිං ඛ්‍යන්තීහොති.

තමෙනං භික්ඛවෙ, නිරුපාලා පුත මහානිරසෙ පක්ඛිපනති.

භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, යමස්ස රඤ්ඤා එතදහොසි: 'යෙ කිර හො ලොකෙ පාපකාති අකුසලාති කමාති කරොනති, තෙ එවරුපා විවිධා කමමකාරණා කරිංසති. අභොවතාහං මනුස්සතතං ලභෙය්‍යං. තථාගතො ච ලොකෙ උපපජ්ජෙය්‍ය අරහං සමාසමිබ්බො. තඤ්චාහං භගවතනං පසිරුපාසෙය්‍යං, සො ච මෙ භගවා ධම්මං දෙසෙය්‍ය, තස්ස වාහං භගවතො ධම්මං ආජානෙය්‍ය'නති.

තං ඛො පන අහං භික්ඛවෙ, නාඤ්ඤස්ස සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා සුත්තා වදාමි. අපි ච යදෙව මෙ සාමං ඤාතං, සාමං දිට්ඨං, සාමං විදිතං තමෙවාහං වදාමි.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං වතා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

චොදිතා දෙවදුතෙහි යෙ පමජ්ජන්ති මානවා,
තෙ දිඝරතතං සොචන්ති භිනකාසුපගා නරා.

යෙ ච ඛො දෙවදුතෙහි සනෙතා සපුරිසා ඉධ,
චොදිතා නපමජ්ජන්ති අරිඤ්ඤමෙ කුදුවතං.

උපාදනෙ හයං දිස්වා ජාතිමරණ සම්භවෙ,
අනුපාද විමුච්චන්ති ජාතිමරණසංඛයෙ.

තෙ ඛෙමපත්තා¹ සුඛිනො දිට්ඨධම්මාභිනිබ්බුතා,
සබ්බවෙරහයාතිතා සබ්බදුක්ඛං උපච්චගුන්ති.

දෙවදුතසුත්තං දසමං.

සුඤ්ඤානවග්ගො නතියො.

තස්ස වග්ගස්ස උදනං.

ද්විධා ච සුඤ්ඤාතා හොති - අබ්‍යුහධම්ම බාහුලං,
අචිරවත භූමිජ නාමො - අනුරුඤ්ඤාපක්ඛිලෙසං
බාලපණ්ණිතො දෙවදුතඤ්ච තෙ දසාති.

1. ඛෙමපත්තා - සිමු, PTS.

මහණෙනි, යමපල්ලු ඔහුට මෙසේ කියති : ‘ එම්බා පුරුෂය, කුමක් රුස්වහි ?’ හේ මෙසේ කියා : ‘ පිපාසිතයෙමි, වහන්සැ’ යි. මහණෙනි, යමපල්ලු ඔහු ගෙන ගිනිගෙන දිලියෙන යහඩුවෙන් මුඩ විවෘත කොට ගිනිගෙන දිලියෙන ලොහොදිය මුඩයෙහි ප්‍රක්ෂෙප කෙරෙත්, ඒ ලොහොදිය ඔහුගේ තොල් ද දවයි, මුඛ ද දවයි, උතර ද දවයි, ළය ද දවයි, අතුණ්ණ අතුණ්ණබහනුයු ගෙන අධොභාගයෙන් නික්මෙයි. හේ එහි තීව්‍ර කටුක දුෂ්ඨවේදනා විඳී. යම්තාක් ඒ පාපකර්මය ක්ෂය නො වේ ද ඒතාක් නො ද කල්පරිය කෙරෙයි.

මහණෙනි, යමපල්ලු නැවත ඔහු මහානිරයෙහි ප්‍රක්ෂෙප කෙරෙත්.

මහණෙනි, පෙර යමරජුට තෙල සිත් වී. ‘ ලොවැ යම් කෙනෙක් ලමු අකුශලකර්ම කෙරෙත් ද ඔහු මෙබඳු විවිධ කම්කටොලු කරනු ලැබෙති. මම මිනිසත්ඛව ලබමි නම් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ තථාගතයෝත් ලොවැ උපදනාහු නම් මම ඒ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේත් පරියත්‍යපාසන කෙරෙමි නම් ඒ භාග්‍යාවත්තු මට දහම් දෙසනසේක් නම් මම ඒ භාග්‍යාවත්තුවෝ ධර්මය අවබෝධ කෙරෙමි නම් ඉතා මැනැවැ’ යි.

තවද මහණෙනි, මම එකරුණ අත් ශ්‍රමණයක්හුගේ වෙවයි බ්‍රාහ්මණයක්හුගේ වෙවයි සමීපයෙන් අසා නො කියමි. වැළි යමක් මැ මා විසින් තමා මැ දන්තාලද තමා මැ දක්තාලද තමා මැ ප්‍රකට කොට දක්තාලද ද මම එය මැ කියමි’ යි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ දෙවදුතසුත වදළහ. මේ වදරා සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ යළි අනෙකුදු තෙල ගාථා වදළසේක :

“ යම් මිනිස් කෙනෙක් දෙවදුතයන් විසින් වොදනා කරන ලද්දහු ප්‍රමාද වෙත් ” ද, භීත වූ නරකයට පැමිණි ඒ නරයෝ දීර්ඝකාලයක් ශොක කෙරෙත්.

මෙලොවැ දෙවදුතයන් විසින් වොදිත වූ යම් සාධුපුරුෂ කෙනෙක් කිසිකලෙක ආයාම් ධර්මයෙහි ප්‍රමාද නො වෙත් ද,

ජාතිමරණ දෙකට කාරණ වූ තෘෂ්ණාදාෂ්ටි සංඛ්‍යාත උපාදානයෙහි බිය දැක ජාතිමරණ සංඛ්‍යාත සංඛ්‍යාත නිර්වාණයෙහි වතුරුපාදනයෙන් උපාදන නො කොට විමුක්ත වෙත් ද,

ඒ සත්ත්වයෝ ක්ෂෙමයට පැමිණියාහු සුඛිත වූවාහු දාෂ්ටධර්ම සංඛ්‍යාත ඉහාත්මයෙහි ක්ලෙශපරිනිර්වාණයෙන් නිවුණාහු සියලු චෙට්‍රිකය ඉක්මවූවාහු සියලු සසරදුක් ඉක්මැගියාහු යයි.

දස වැනි දෙවදුතසුත්‍ර යි.

තුන් වැනි ශූන්‍යත වග්ගී යි.

ඒ වග්ගියාගේ උද්දනය :

වුළුසුඤ්ඤානමහාසුඤ්ඤාන සුත්‍ර දෙක යැ අවිජරියධම්ම සුත්‍ර යැ ඛක්කුල සුත්‍ර යැ දන්තභූමි සුත්‍ර යැ භූමිජ සුත්‍ර යැ අනුරුද්ධ සුත්‍ර යැ උපක්කිලෙස සුත්‍ර යැ බාලපණ්ඩිත සුත්‍ර යැ දෙවදුත සුත්‍ර යැ යි දශසුත්‍රයෝ වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

4 විභවගවගො

3. 4. 1

භද්දකරතන සුතනං

ඵචං මේ සුතං : ඵතං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි 'භික්ඛවො'ති. 'භද්දතෙත'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසංසුං. භගවා ඵතදවොච :

භද්දකරතනස්ස වො භික්ඛවෙ, උද්දෙසඤ්ච විභව්‍යඤ්ච දෙසිස්සාමි. තං සුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති.

ඵචං භතෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චිකොසංසුං. භගවා ඵතදවොච :

අතීතං නාඤ්ඤමෙය්‍ය නපපිකඛේ අනාගතං,
යදතීතං පතීතං තං අපත්තඤ්ච අනාගතං.

පච්චුපාත්තඤ්ච යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
අසංහිරං අසඬ්ඤ්ඤං තං විද්ධා මනුමුහසෙ.

අජේව කිච්චං ආතපං කො ජඤ්ඤ මරණං සුවෙ,
න හි නො සඬ්ඤං තෙන මහාසෙතෙන මච්චනා.

ඵචං විහාරිං ආතාපිං අහොරතතමතජ්ඣං,
තං වෙ භද්දකරතෙතාති සතොතා ආවික්ඛතෙ මුතීති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අතීතං අනාගමෙති : ඵචංරූපො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං සමඤ්ඤානෙති. ඵචංවේදනො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං සමඤ්ඤානෙති. ඵචංසංඤ්ඤා අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං සමඤ්ඤානෙති. ඵචංසංඛාරො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං සමඤ්ඤානෙති. ඵචංවිඤ්ඤාණො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං සමඤ්ඤානෙති. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, අතීතං අනාගමෙති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අතීතං නාඤ්ඤමෙති : ඵචංරූපො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං න සමඤ්ඤානෙති. ඵචංවේදනො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං න සමඤ්ඤානෙති. ඵචංසංඤ්ඤා අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං න සමඤ්ඤානෙති. ඵචංසංඛාරො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං න සමඤ්ඤානෙති. ඵචංවිඤ්ඤාණො අහොසිං අතීතමඤ්ඤානනති තත්ථ නජ්ඣං න සමඤ්ඤානෙති. ඵචං ඛො භික්ඛවෙ, අතීතං නාඤ්ඤමෙති.

4 විභවගවර්ගය

3. 4. 1

භද්දකර්තෘ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර ජෙතවන නම් අනේපිඬුසිටුහුගේ අරමිහි වැඩවසනසේක. එහි දී භාග්‍යවත්හු ' මහණෙනි ' යි භික්ෂූන් අඩගාවදළහ. ' පින්වතුන් වහන්සැ ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවත්හු තෙල හද්දෙකරන්ත සූත්‍රය වදළසේක.

' මහණෙනි, (විදර්ශනානුයෝග සමන්වාගත භෙදිනි) හදු වූ එක් රැස්කුණක් මාතෘකාව ද විස්තරවිභාගය ද දෙසමි. ඒ අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියමි ' යි වදළසේක.

" එසේ යැ වහන්ස ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. චූළු තෙල වදළේ :

' අතීත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදූෂ්ටින් අනුගමනය නො කරන්නේ යැ. අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදූෂ්ටින් නො පතන්නේ යැ. යම් භෙයකින් යමක් අතීත ද එය ප්‍රතීණ යැ. යමක් අනාගත ද එය නො පැමිණියේ යැ.

යමෙක් ප්‍රත්‍යත්තත්ත වූ (යම් ධර්මයෙක් ඇද්ද) ඒ ධර්මය ඒ ඒ තැන්හි අතීතයාදි විසින් විදර්ශනා කෙරේ ද විද්වත් තෙමේ අසංහීර වූ අසංකොපා වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ ය.

අද මැ ආසාපනවීර්‍යය කර්තව්‍යය යි, සෙට මරණය කවරෙක් දතහන්නේ ද මහත් වූ (ගිහි වීෂ ආදි) සේනා ඇති මරහු සමග (මිත්‍රසන්ථවාදි) සංගරයෙක් නැත් නු !

මෙ බදු විභරණ ඇති ආසාපනවීර්‍යය ඇති රැදෙවෙහි අනාලස් වූ ඒ පුභලා ' හද්දෙකරන්ත යැ ' යි බුද්ධ මුනි ප්‍රකාශ කෙරේ ' යයි.

මහණෙනි, කිසෙයින් අතීත පඤ්චස්කන්ධය අනුගමනය නො කෙරෙයි යත් : ' අතීත කාලයෙහි මෙ බදු රු ඇතියෙමි වීම ' යි ඒ අතීත රූපයෙහි තෘෂ්ණාව පිහිටුවයි. ' අතීත යෙහි මෙ බදු වේදනා ඇතියෙමි වීම ' යි ඒ අතීත වේදනායෙහි තෘෂ්ණා එළවයි. " අතීත යෙහි මෙ බදු සංඥ ඇතියෙමි වීම ' යි ඒ අතීත සංඥයෙහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අතීත යෙහි මෙ බදු සංස්කාර ඇතියෙමි වීම ' යි ඒ අතීත සංස්කාරයෙහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අතීතයෙහි මෙබදු විඤ්ඤා ඇතියෙමි වීම ' යි ඒ අතීත විඤ්ඤායෙහි තෘෂ්ණාව එළවයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් අතීත පඤ්චස්කන්ධය අනුගමනය කෙරෙයි.

මහණෙනි, කිසෙයින් අතීත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදූෂ්ටි විසින් අනුගමනය නො කෙරෙයි යත් : ' අතීතයෙහි මෙ බදු වූ රු ඇති වීම ' යි ඒ අතීත රූපයෙහි තෘෂ්ණාදූෂ්ටි විසින් අනුගමනය නො කෙරෙයි. අතීතයෙහි මෙ බදු වේදනා ඇති වීම ' යි එහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. ' අතීතයෙහි මෙ බදු සංඥ ඇති වීම ' යි එහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. ' අතීතයෙහි මෙ බදු සංස්කාර ඇති වීම ' යි එහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. ' අතීතයෙහි මෙ බදු විඤ්ඤා ඇති වීම ' යි එහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. මහණෙනි, මෙ සෙයින් අතීත පඤ්චස්කන්ධය අනුගමනය නො කෙරෙයි.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අනාගතං පටිකඛ්ඛති: ඵලං රූපො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං සමචානෙති. ඵලං වේදනො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං සමචානෙති. ඵලං සංකෘතං සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං සමචානෙති. ඵලං සංකාරො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං සමචානෙති. ඵලං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං සමචානෙති. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, අනාගතං පටිකඛ්ඛති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, අනාගතං නපටිකඛ්ඛති: ඵලං රූපො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං න සමචානෙති. ඵලං වේදනො සියං -පෙ- ඵලං සංකෘතං සියං -පෙ-. ඵලං සංකාරො සියං -පෙ-. ඵලං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමධ්‍යානනති තත්ත නන්දිං න සමචානෙති. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, අනාගතං නපටිකඛ්ඛති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙස්ස සංගීරති: ඉධ භික්ඛවෙ අස්සුතවා පුපුර්ණො අරියානං අදස්සාපි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිතීතො සප්පරිසානං අදස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිසධම්මෙ අවිතීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තානං. වේදනං අත්තතො සමනුපස්සති, වේදනාචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා වේදනං, වේදනාස වා අත්තානං. සංකෘතං අත්තතො සමනුපස්සති, සංකෘතචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සංකෘතං, සංකෘතාස වා අත්තානං. සංකාරො අත්තතො සමනුපස්සති, සංකාරචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා සංකාරො, සංකාරෙස්ස වා අත්තානං. විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙස්ස සංගීරති.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙස්ස න සංගීරති: ඉධ භික්ඛවෙ සුතවා අරියසාවකො අරියානං දස්සාපි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පරිසානං දස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීතො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති. න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං, න වේදනං -පෙ- න සංකෘතං -පෙ-. න සංකාරො -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. ඵලං ඛො භික්ඛවෙ, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙස්ස න සංගීරති.

අතීතං නාචාගමෙය්‍ය නපටිකඛ්ඛති අනාගතං,
සදතීතං පතීතං තං අප්පත්තඤ්ච අනාගතං.

පච්චුප්පනඤ්ච යො ධම්මං තත්ත තත්ත විපස්සති,
අසංගීරං අසඤ්ඤාසං තං විදා මනුමුහසෙ.

මහණෙනි, කිසෙයින් අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි යත් : ' අනාගත කාලයෙහි මෙ බදු රු ඇති වෙමිව ' යි ඒ අනාගත රූපයෙහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අනාගතයෙහි මෙ බදු වේදනා ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අනාගතයෙහි මෙ බදු සංඥ ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අනාගතයෙහි මෙ බදු සංස්කාර ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණාව එළවයි. ' අනාගතයෙහි මෙ බදු විඤ්ඤා ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණාව එළවයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි.

මහණෙනි, කිසෙයින් අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි යත් : ' අනාගත කාලයෙහි මෙ බදු රු ඇති වෙමිව ' යි ඒ අනාගත රූපයෙහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. ' මෙ බදු වේදනා ඇති වෙමිව ' යි . . . ' මෙ බදු සංඥ ඇති වෙමිව ' යි . . . ' මෙබදු සංස්කාර ඇති වෙමිව ' යි . . . ' අනාගතයෙහි මෙබදු විඤ්ඤා ඇති වෙමිව ' යි ඒ අනාගත විඤ්ඤායෙහි තෘෂ්ණාව නො එළවයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් අනාගත පඤ්චස්කන්ධය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරේ.

මහණෙනි, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ධර්මයන්හි (තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින්) අද්‍යා ලැබෙයි යත් : ' මහණෙනි, මෙ ලොවැ අග්‍රත්වත් පෘථග්ජන ආයාසයන් නො දක්නේ ආයාස ධර්මයට අදක්ෂ වූයේ ආයාසධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ සත්පුරුෂයන් නො දක්නේ සත්පුරුෂ ධර්මයට අදක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ රූපය ආත්මහෙයින් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් දකී. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ දකී. ආත්මයෙහි රූපය ඇතැ ' යි හෝ දකී. රූපයෙහි ආත්මය ඇතැ ' යි හෝ දකී. වේදනාව ආත්ම හෙයින් දකී. වේදනාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි වේදනාව හෝ වේදනායෙහි ආත්මය හෝ දකී. සංඥව ආත්ම හෙයින් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් දකී. සංඥවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංඥව හෝ සංඥයෙහි ආත්මය හෝ දකී. සංස්කාරයන් ආත්ම හෙයින් දකී. සංස්කාර වත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි සංස්කාරයන් හෝ සංස්කාරයන්හි ආත්මය හෝ දකී. විඤ්ඤා ආත්ම හෙයින් දකී, විඤ්ඤාවත් ආත්මය හෝ ආත්මයෙහි විඤ්ඤා හෝ විඤ්ඤා යෙහි ආත්මය හෝ දකී. මහණෙනි, මෙ සෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ධර්මයන්හි තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් අද්‍යා ලැබෙයි.

මහණෙනි, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න පඤ්චස්කන්ධධර්මයෙහි තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් නො අද්‍යා ලැබේ යැ යත් : මහණෙනි, මෙලොවැ බුද්ධාදි ආයාසයන් දක්නාසුලු ආයාස ධර්මයෙහි දක්ෂ වූ ආයාසධර්මයෙහි සුවිනිත වූ බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් දක්නාසුලු සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි කොටිද වූ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි සුවිනිත වූ ග්‍රත්වත් ආයාසග්‍රාහක තෙමේ රූපය ආත්මවශයෙන් නො දක්නේ යැ, ආත්මය රූපවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි ලා රූපය හෝ රූපයෙහි ලා ආත්මය හෝ නො දක්නේ ය. වේදනා ආත්මවශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . සංඥ ආත්මවශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . සංස්කාර ආත්මවශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . විඤ්ඤා ආත්මවශයෙන් නො දක්නේ යැ, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට හෝ ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤා හෝ විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්මය හෝ නො දක්නේ යැ. මහණෙනි, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න පඤ්චස්කන්ධධර්මයෙහි (විදර්ශනා ඇතියෙන්) තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් නො අද්‍යා ලැබේ.

අතීත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් නො තකන්නේ යැ, යම්තෙයෙකින් යමක් අතීත ද, එය ප්‍රභිණ යැ, යමක් අනාගත ද එය නො පැමිණියේ යැ, (එහෙයින් අනුගමන හා ප්‍රාර්ථනා නො කරන්නේ යයි සේ යි.)

යමෙක් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ (යම් පඤ්චස්කන්ධධර්මයක් ඇද්ද,) ඒ ධර්මය ඒ ඒ තන්හි අනිත්‍යාදි විසින් විදර්ශනා කෙරේද, විද්වත් තෙමේ අසංඝර්ම වූ අසංකොපා වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ ය.

අපේච්ඡා කිව්වං අතප්පං කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
නභි නො සඛරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චනා.

එවං විහාරිං අතාපිං අභොරතමතඤ්ඤිතං,
තං වෙ හඳුනාගන්නොති සනොතො අභිකතො චූනිති.

හඳුනාගන්නා සුභා වෙ, භික්ඛවෙ, උදෙසඤ්ඤා විභවිතඤ්ඤා දෙසිසා,
මභි ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තනති.

ඉදමච්චොච්ච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිනං
අභිනඤ්ඤති.

හඳුනාගන්න සුභා. පඨමං.

අද ම අතාපන වියාය කර්තවා යි, සෙට මරණය කවරෙක් දතහෙන්නේ ද, මහත් වූ සේනා ඇති මරහු සමග සධරයෙක් නැත් හු !

මෙබඳු විහරණ ඇති අතාපන වියා ඇති දවය තන්ද්‍රා නැති ඒ සුභලා එකාන්තයෙන් ' හදදෙකරත්ත ' යයි බුද්ධ මුනි ප්‍රකාශ කෙරේ.

මහණෙනි, හද වූ එකරාත්‍ර විහරණ ඇති තොපට උද්දෙසය හා විභාගය හා දෙසම් ' යි යමක් කියන ලද ද, මෙ බස් තෙල සඳහා කියන ලදී.

භාගාවතුන් වහන්සේ මේ හදදෙකරත්ත සූත්‍රය වදළහ. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂූහු භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්හ.

පළමුවැනි හදදෙකරත්ත සූත්‍ර යි.

3. 4. 2

ආනන්ද හඳුනාගත් සුභතං

එවං මේ සුභතං : එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ආනන්දෙ උපට්ඨානසාරායං භික්ඛු¹ ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි. සමාදපෙයි සමුත්තෙතජේයි සම්පහංසෙයි හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විහරිතඤ්ඤා භාසති.

අථ ඛො හගවා සායනසමයං පතිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙන උපට්ඨානසාරා, තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතා පඤ්ඤාතෙන ආයතෙ නිසිදි. නිසර්ථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි 'කො භු ඛො භික්ඛුවෙ උපට්ඨානසාරායං භික්ඛු¹ ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි සමාදපෙයි සමුත්තෙතජේයි සම්පහංසෙයි හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විහරිතඤ්ඤා අභාසි'ති.

ආයස්මා හනෙත, ආනන්දෙ උපට්ඨානසාරායං භික්ඛු ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි සමාදපෙයි සමුත්තෙතජේයි සම්පහංසෙයි හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විහරිතඤ්ඤා අභාසි'ති.

අථ ඛො හගවා ආයස්මනං ආනන්දං ආමනෙතයි 'යථා කථං පන තං ආනන්ද, භික්ඛු ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි සමාදපෙයි සමුත්තෙතජේයි සම්පහංසෙයි හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විහරිතඤ්ඤා අභාසි'ති?

එවං ඛො අහං හනෙත, භික්ඛු ධම්මයා කථාය සන්දස්සෙයි සමාදපෙයි සමුත්තෙතජේයි සම්පහංසෙයි හඳුනාගත්තස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විහරිතඤ්ඤා අභාසිං :

අතීතං නානාගමේයා නප්පට්ඨිකඛේඛි අනාගතං,
යදතීතං පඨිතං තං අප්පත්තඤ්ඤා අනාගතං.

පච්චුප්පත්තඤ්ඤා යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
අසංගිතං අසඤ්ඤාපං තං විද්වා මනුබ්බාසෙ.

අජේජව කිම්බං ආතප්පං කො ජඤ්ඤා මරණං සුවෙ,
න හි නො සඤ්ඤා තෙන මහාසෙතෙන මච්චිතා.

එවං විහාරිං ආනාපිං අගොරත්තමනන්දිතං,
තං වෙ හඳුනාගත්තොති සනෙතා ආවිකතිතෙ මුනීති.

කථඤ්ඤාවුසො අතීතං අනාගමේති: එවංඋපො අගොසිං අතීතමඤ්ඤා-
නානා තත්ථ නන්දිං සමනානෙති. එවංවෙදනො අගොසිං අතීතමඤ්ඤානානා
තත්ථ නන්දිං සමනානෙති. -පෙ- එවං ඛො ආවුසො අතීතං අනාගමේති.

1. භික්ඛුතං - සිමු.

3. 4. 2

ආනන්ද හදෙකරන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි පෙතවන නම් වූ අනේවඩු මහසිටුහු ගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එකල ආනද තෙරණුවෝ උපස්ථානශාලායෙහි දී භික්ෂූන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වති, සමාදන් කරවති, තෙද ගන්වති, ප්‍රහර්ෂ කරවති. හදුරකරානු ඇති මහණ හට උද්දෙස හා විභාග හා කියති.

එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්වරුයෙහි පලසමවතින් නැගිසිටි සේක් උපස්ථාන ශාලාව කරා එළැඹියහ. එළැඹ පැත්වූ අස්තෙහි වැඩහුන්නු, වැඩහිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් ඇමතුසේක. “ මහණෙනි, කවරෙක් නම් උපස්ථානශාලායෙහි ලා මහණුන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වාලී ද, සමාදන් කරවාලී ද, තෙද ගන්වාලී ද, සතුටු කරවාලී ද, හදෙකරානු මහණ හට උද්දෙස හා විභාග හා දෙසි ද ” යි විදළේ.

වහන්ස, ආනද තෙරණුවෝ උපස්ථානශාලායෙහි දී භික්ෂූන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වූහ, සමාදන් කැඳවූහ, තෙද ගැන්වූහ, සතුටු කැඳවූහ. හදෙකරානු මහණ හට උද්දෙස හා විභාග හා දෙසූහ ’ යි.

එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආනද තෙරණුවන් ඇමතුසේක. “ ආනන්දය, තෙපි කිසෙයින් භික්ෂූන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වූහ ද, සමාදන් කැඳවූහ ද, තෙද ගැන්වූහ ද, පහදවාලූහ ද, හදෙකරානු මහණහට උද්දෙස හා විභාග හා දෙසූහ ද ” යි.

වහන්ස, මෙසෙයින් මම භික්ෂූන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වීම්, සමාදන් කැඳවීම්, තෙද ගැන්වීම්, සම්ප්‍රහර්ෂ කැඳවීම්, හදෙකරානු මහණහට උද්දෙස හා විභාග හා දෙසිම්.

අතීත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් අනුගමනය නො කරන්නේයැ, අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් නො පතන්නේයැ, යම් භෙයකින් යමක් අතීත වේ ද, එය ප්‍රතීණ යැ, යමක් අනාගත වේ ද එය නො පැමිණියේ යි.

යමෙක් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ පඤ්චස්කන්ධ ධර්මය ඒ ඒ තත්හි අනිත්‍යාදී විසින් විදර්ශනා කෙරේ ද, ඒ විද්වත් තෙමේ අසංඝීර වූ අසංකොපා වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ යැ.

අද ම ආනාපන වියාප්ත කර්තව්‍ය වෙයි. කවරෙක් සෙට මරණය ඇති ’ යි දතහෙන්නේ ද, මහත් සෙන්බල ඇති මරහු සමග සංගරයෙක් නැත් නූ !

මෙවන් විහරණ ඇති කෙලෙස් තවන වැර ඇති දවැද දෙක්හි හළ තන්ද්‍රා ඇති ඒ යොගාවචරයා හද්දෙකර්ත යයි ශාන්ත වූ බුද්ධ මුනි තෙමේ ප්‍රකාශ කෙරේ.

ඇවත්ති, කෙසේ නම්, අතීත ස්කන්ධධර්මය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් අනුගමනය කෙරේ යැ යත් : අතීත කාලයෙහි මෙබඳු රු ඇතියෙම් වීම් ’ යි එහි නන්දිය එළවයි. අතීත කාලයෙහි මෙබඳු වේදනා ඇතියෙම් වීම් ’ යි එහි නන්දිය එළවයි . . . ඇවත්ති, මෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි.

කථඤ්චාට්ඨසො අතීතං නාඤ්ඤමෙති: එවංරූපො අගොසිං අතීත-
මඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවංවේදනො අගොසිං
අතීතමඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවංසකුඤ්ඤ අගොසිං
අතීතමඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවංසකුඤ්ඤ අගොසිං
අතීතමඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවංවිඤ්ඤාණො අගොසිං
අතීතමඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවං ඛො ආට්ඨසො අතීතං
නාඤ්ඤමෙති.

කථඤ්චාට්ඨසො අනාගතං පටිකඛති: එවංරූපො සියං අනාගතමඤ්චා-
නනති තත්ත භන්දිං සමඤ්චානෙති. එවංවේදනො සියං -පෙ- එවංසකුඤ්ඤ
සියං -පෙ- එවංසකුඤ්ඤ සියං -පෙ- එවංවිඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චා-
නනති තත්ත භන්දිං සමඤ්චානෙති. එවං ඛො ආට්ඨසො අනාගතං පටිකඛති.

කථඤ්චාට්ඨසො, අනාගතං නපටිකඛති: එවංරූපො සියං අනාගත
මඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවංවේදනො සියං -පෙ-
එවංසකුඤ්ඤ සියං -පෙ- එවංසකුඤ්ඤ සියං -පෙ- එවංවිඤ්ඤාණො සියං
අනාගතමඤ්චානනති තත්ත භන්දිං න සමඤ්චානෙති. එවං ඛො ආට්ඨසො,
අනාගතං නපටිකඛති¹.

කථඤ්චාට්ඨසො පච්චුප්පනෙත්ත ධම්මෙත්ත සංගිරති: ඉධාට්ඨසො
අස්සත්ථා පුට්ඨජනො අරියානං දස්සාපි අරියධම්මස්ස කොවිදො
අරියධම්මෙ අවිඤ්ඤා සප්පරිසානං දස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො
සප්පරිසධම්මෙ අවිඤ්ඤා රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, රූපවත්තං
වා අත්තනං, අත්තති වා රූපං, රූපස්මිං වා අත්තනං. වේදනා -පෙ-
සකුඤ්ඤ -පෙ- සකුඤ්ඤ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපස්සති,
විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තනං, අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං
වා අත්තනං. එවං ඛො ආට්ඨසො පච්චුප්පනෙත්ත ධම්මෙත්ත සංගිරති.

කථඤ්චාට්ඨසො, පච්චුප්පනෙත්ත ධම්මෙත්ත න සංගිරති: ඉධාට්ඨසො,
සුත්ථා අරියසාවකො අරියානං දස්සාපි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ
සුත්ථිනො² සප්පරිසානං දස්සාපි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිස
ධම්මෙ සුත්ථිනො² න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති. න රූපවත්තං වා
අත්තනං, නාත්තති වා රූපං න රූපස්මිං වා අත්තනං. න වේදනං
-පෙ- න සකුඤ්ඤ -පෙ- න සකුඤ්ඤ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තනො
සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණවත්තං වා අත්තනං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං,
න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තනං, එවං ඛො ආට්ඨසො පච්චුප්පනෙත්ත
ධම්මෙත්ත න සංගිරති.

අතීතං නාඤ්ඤමෙත්ත නපටිකඛති අනාගතං, -පෙ-
තං මෙ හද්දකරතොති සනෙතො ආවිකඛතෙ මුතීති.

එවං ඛො අහං හනෙත්ත, භික්ඛු ධම්මො කථාය සන්දස්සාසිං
සමාදපෙසිං සමුත්තෙත්තෙසිං සමපහංගෙසං, හද්දකරතොති උද්දෙසකුඤ්ච
විභවිකඤ්ච අභාසිනති.

1. න පටිකඛති - සිමු.

2. විඤ්ඤාණං - PTS.

ඇවත්ති, කෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්මය අනුගමනය නොකෙරේ යැ යත් : අතීත කාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වීම් ' යි එහි නන්දිය නොඑළවයි. අතීත කාලයෙහි මෙබඳු වේදනා ඇතියෙම් වීම් ' යි එහි නන්දිය නොඑළවයි, අතීත කාලයෙහි මෙබඳු සංඥ ඇතියෙම් වීම් ' යි එහි නන්දිය නොඑළවයි, අතීත කාලයෙහි මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වීම් ' යි එහි නන්දිය නොඑළවයි, අතීත කාලයෙහි මෙබඳු විඤ්ඤා ඇතියෙම් වීම් ' යි එහි නන්දිය නොඑළවයි. ඇවත්ති, මෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්මය අනුගමනය නොකෙරේ.

ඇවත්ති, කිසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්මය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින් ප්‍රාර්ථනා කෙරේ යැ යත් : අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු රූ ඇති වෙමිව ' යි එහි නන්දිය එළවයි, මෙබඳු වේදනා ඇති වෙමිව ' යි . . . මෙබඳු සංඥ ඇති වෙමිව ' යි . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇති වෙමිව ' යි . . . අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු විඤ්ඤා ඇති වෙමිව ' යි එහි නන්දිය එළවයි. ඇවත්ති, මෙසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්මය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි.

ඇවත්ති, කිසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්මය ප්‍රාර්ථනා නොකෙරේ යැ යත් : අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු රූ ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණා නොපිහිටුවයි, මෙබඳු වේදනා ඇතිවෙමිව ' යි . . . මෙබඳු සංඥ ඇති වෙමිව ' යි . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇති වෙමිව ' යි . . . අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු විඤ්ඤා ඇති වෙමිව ' යි එහි තෘෂ්ණා නොපිහිටුවයි. ඇවත්ති, මෙසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්මය ප්‍රාර්ථනා නොකෙරෙයි.

ඇවත්ති, කෙසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්ම කෙරෙහි අදනා ලැබේ යැ යත් : ' ඇවත්ති, මෙලොවැ බුද්ධාදි ආයතීයන් නොදක්නාසුලු ආයතීධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි අවිනිත බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නොදක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මය පිළිබඳ අදක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි අවිනිත අග්‍රාහවත් පෘථග්ජන තෙමේ රූපය ආත්ම විසින් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් දකී, ආත්මය රූපවත් කොට ද, ආත්මයෙහි රූප කොට ද රූපයෙහි ආත්ම කොට ද දකී. වේදනා . . . සංඥ . . . සංස්කාර . . . විඤ්ඤා ආත්ම විසින් දකී. ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට ද, ආත්මයෙහි විඤ්ඤා කොට ද විඤ්ඤායෙහි ආත්ම කොට ද දකී. ඇවත්ති, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්මයෙහි අදනා ලැබේ.

ඇවත්ති, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්මයෙහි නොඅදනා ලැබේ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙලොවැ ආයතීයන් දක්නාසුලු ආයතීධර්මයට දක්ෂ ආයතීධර්මයෙහි සුශික්ෂිත සත්පුරුෂයන් දක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මයට දක්ෂ සත්පුරුෂධර්මයෙහි සුශික්ෂිත ග්‍රාහවත් ආයතීග්‍රාහක තෙමේ රූපය ආත්ම විසින් නොදක්නේ යැ, ආත්මය රූපවත් කොට ද නොදක්නේ යැ, ආත්මයෙහි රූපය ද නොදක්නේ යැ, රූපයෙහි ආත්මය ද නොදක්නේ යැ, වේදනා ආත්ම විසින් නොදක්නේ යැ . . . සංඥ ආත්ම විසින් නොදක්නේ යැ . . . සංස්කාර ආත්ම විසින් නොදක්නේ යැ . . . විඤ්ඤා ආත්ම විසින් නොදක්නේ යැ, ආත්මය විඤ්ඤාවත් කොට ද නොදක්නේ යැ, ආත්මයෙහි ලා විඤ්ඤා ද නොදක්නේ යැ, විඤ්ඤායෙහි ලා ආත්ම ද නොදක්නේ යැ. ඇවත්ති, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්මයෙහි නොඅදනා ලැබේ.

අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නොකරන්නේ යැ, අනාගත ස්කන්ධධර්ම නොපතන්නේ යැ . . . ඒ යොගාවචරයා ඒකාන්තයෙන් ශාන්ත වූ හද්දෙකරත්ත යයි බුද්ධ මුනි තෙමේ කියා.

වහන්ස, මෙසෙයින් මම භික්ෂූන් දහැමි කථායෙන් කරුණු දක්වමි, සමාදන් කරවමි, තෙද ගැන්වමි, සම්ප්‍රහර්ෂ කැරවමි, හඳුනාගැනු මහණහුගේ උද්දෙස හා විභාග හා පැවැසිමි ' යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සාධු සාධු ආනන්ද සාධු බො නිං ආනන්ද භික්ඛු ධම්මො කථාය
සන්දසෙසි සමාදපෙසි සමුත්තරෙසි සමපහංසෙසි. හඳුනාගත්තා
උදෙසාදා විභවිතවගෙහො අහාසි.

අනිතං නාභාගමෙය් -පෙ-

තං චෙ හඳුනාගත්තාති සනො ආචිකඛතෙ මුනීති.

කථාදානන්ද, අනිතං අභාගමෙති? -පෙ- එවං බො ආනන්ද අනිතං
අභාගමෙති. කථාදානන්ද, අනිතං නාභාගමෙති? -පෙ- එවං බො
ආනන්ද, අනිතං නාභාගමෙති කථාදානන්ද, අනාගතං පටිකඛිති?
-පෙ- එවං බො ආනන්ද, අනාගතං පටිකඛිති. කථාදානන්ද, අනාගතං
නපටිකඛිති? -පෙ- එවං බො ආනන්ද, අනාගතං නපටිකඛිති.
කථාදානන්ද, පච්චුප්පනෙසු ධම්මෙසු සංගිරති: -පෙ- එවං බො ආනන්ද,
පච්චුප්පනෙසු ධම්මෙසු සංගිරති. කථාදානන්ද, පච්චුප්පනෙසු
ධම්මෙසු න සංගිරති: -පෙ- එවං බො ආනන්ද, පච්චුප්පනෙසු
ධම්මෙසු න සංගිරති.

අනිතං නාභාගමෙය් -පෙ-

තං චෙ හඳුනාගත්තාති සනො ආචිකඛතෙ මුනීති.

ඉදමචොච හභවා, අත්තමනො අයසමා ආනන්ද හභවතො භාසිතං
අභිනන්දීති.

ආනන්ද හඳුනාගත්ත සුභං දුතියං.

—

මැනවැ මැනවැ ආනන්දයෙනි, ආනන්දයෙනි, තෙපි මනා කොට භික්ෂුන්ට දහම් කථායෙන් කරුණු දක්වුවහු යැ, සමාදන් කැරැවුහු යැ, තෙද ගන්වාලූහු යැ සතුටු කරවාලූහු යැ, හදෙකරාහු මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා ප්‍රකාශ කළහු යැ.

අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කරන්නේ යැ . . . ඒ යොගාවචරයා ඒකාන්ත යෙන් සන්තුන් හද්දෙකරන්න යයි බුද්ධ මුනි වදරනි ' යි කියා යි.

ආනන්දයෙනි කිසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය කෙරේ යැ යත් . . . ආනන්දයෙනි, මෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය කෙරෙයි. ආනන්දයෙනි, කිසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කෙරේ යැ යත් . . . ආනන්දයෙනි, මෙසේ අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කෙරෙයි. ආනන්දයෙනි, කිසෙයින් අනාගත ස්කන්ධ ධර්ම පතන්නේ යැ යත් . . . ආනන්දයෙනි, මෙසෙයින් අනාගතස්කන්ධ ධර්ම පතන්නේ යැ. ආනන්දයෙනි, කිසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්ම නො පතන්නේ යැ යත් . . . ආනන්දයෙනි, මෙසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්ම නො පතන්නේ යැ. ආනන්දයෙනි, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්ම කෙරෙහි අදහා ලැබේ යැ යත් : . . . ආනන්දයෙනි, මෙසේ ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්ම කෙරෙහි අදහා ලැබේ. ආනන්දයෙනි, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්ම කෙරෙහි නො අදහා ලැබේ යැ යත් . . . ආනන්දයෙනි, මෙසේ ප්‍රත්‍යුත්පන්න ස්කන්ධධර්ම කෙරෙහි නොඅදහා ලැබේ.

අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කරන්නේ යැ . . . ඒ යොගාවචරයා ඒකාන්ත යෙන් සන්තුන් හද්දෙකරන්න යයි බුද්ධ මුනි වදරනි ' යි කියා යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළු සේක. ප්‍රතිසංමනසායන් වීසින් ගත් සිත් ඇති අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය අභිනන්දනය කළහ.

දෙවැනි ආනන්දහදෙකරන සූත්‍ර යි.

3. 4. 3

මහාකම්මානභද්දකරතන සූතනං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති තපොදුරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි රතතියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨාය යෙන තපොදෙ¹ තෙනුපසඛකමි ගතතානි පරිසිඤ්චිතුං. තපොදෙ ගතතානි පරිසිඤ්චිතා පච්චුත්තරිතා එකච්චරො අට්ඨාසි ගතතානි පුබ්බාපයමානො. අථ ඛො අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තා-වණ්ණං කෙවලකපං තපොදං ඕභාසෙතා යෙනායස්මා සමිද්ධි, තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතා එකමන්තං අට්ඨාසි, එකමන්තං සීතා ඛො සා දෙවතා ආයස්මන්තං සමිද්ධිං එතදවොච:

‘මාරෙසි නිං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්චා’ති?

න ඛො අහං ආවුසො, මාරෙමි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්ච.

නිං පනාවුසො, මාරෙසි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්චාති?

අහමි ඛො භික්ඛු, න මාරෙමි භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්ච.

මාරෙසි පන නිං භික්ඛු, භද්දෙකරතතියො ගාථාති?

න ඛො අහං ආවුසො, මාරෙමි භද්දෙකරතතියො ගාථාති.

නිං පනාවුසො, මාරෙසි භද්දෙකරතතියො ගාථාති?

අහමි ඛො භික්ඛු, න මාරෙමි භද්දෙකරතතියො ගාථා.

උග්ගණ්ඨාති නිං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්ච. පරියාපුණ්ඨාති නිං භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ච විහබ්බඤ්ච. අත්ඨසංගිතො භික්ඛු, භද්දෙකරතනස්ස උද්දෙසො ච විහබ්බො ච ආදිට්ඨමච්චරියකො’ති.

ඉදමවොච සා දෙවතා, ඉදං චිතා තතේවන්තරධාසි. අථ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි තස්සා රතතියා අච්චයෙන යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා සමිද්ධි භගවන්තං එතදවොච. ඉධාහං භනෙත, රතතියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨාය යෙන තපොදෙ¹ තෙනුපසඛකමි. ගතතානි පරිසිඤ්චිතුං. තපොදෙ ගතතානි පරිසිඤ්චිතා පච්චුත්තරිතා එකච්චරො අට්ඨාසි ගතතානි පුබ්බාපයමානො. අථ ඛො භනෙත, අඤ්ඤාතරා දෙවතා අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තාවණ්ණං කෙවලකපං තපොදං ඕභාසෙතා යෙනායස්මා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සීතා ඛො භනෙත, සා දෙවතා මං එතදවොච:

1. තපොදා - සිඹු.

3. 4. 3

මහාකම්මාන භද්දෙකරතන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර තපොදවනයෙහි වැඩ වසන සේක. එකල සමීද්ධි තෙරණුවෝ ෫ අලුයම නැඟිසිට ගාත්‍රපරිභේක්‍යයට තපොද හුදය කරා එළැඹියහ. තපොද හුදයෙහි ගාත්‍රපරිභේක්‍ය කොට නැඟී ගරිරාවයව වියළුවමින් එක් සිව්වි වැ සිටියහ. එකල එක්තරා දෙවියුවක් රැය ඉක්මැඟිය කල්හි විශිෂ්ට ජව්වරණ ඇත්තී මුළු තපොද දහතලාව බබුළුවා සමීද්ධි තෙරණුවන් කරා එළැඹීයා. එළැඹූ එකත්පස් වැ සිටගතු. එකත් පස් වැ සිටී ඒ දෙවියු සමීද්ධි තෙරණුවනට තෙල කියූ:

මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරන්නාව ?

ඇවත, මම හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමී,

ඇවත, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහුගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරන්නාත්‍ර ?

මහණ, මමත් හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමී,

මහණ, තෙපි හද්දෙකරත්තභාථා ධරව ?

ඇවත්ති, මම හද්දෙකරත්තභාථා ද නො ධරමී.

ඇවත, තෙපි හද්දෙකරත්තභාථා ධරත්‍ර ?

මහණ, මම ද හද්දෙකරත්තභාථා නො ධරමී.

මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා උගනුව, මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා සුහුණු කරව, මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහුගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරව, මහණ, හද්දෙකරාත්‍ර මහණහුගේ උද්දෙස හා විභාග හා අර්ත්ථසංහිත යැ, මාර්ගබ්‍රහ්මවයභාව ගේ ආදිභූත සූර්වභාගප්‍රතිපත්තැ.

ඒ දෙවියු මේ කියා එහි මැ අතුරුදහන් වූ. එසඳ සමීද්ධි තෙරණුවෝ එරැය ඇවෑමෙන් බුදුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹූ බුදුන් වැඳ එකත්පස් වැ හුත්ත. එකත්පස් වැ හුත් සමීද්ධි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළෝ. වහන්ස, මම ෫ අලුයම නැඟී තපොදදහතල කරා ගාත්‍රපරිභේක්‍යයට එළැඹියෙමි. තපොදයෙහි ගාත්‍රපරිභේක්‍ය කොට නැඟී ගාත්‍රයන් වියළුවමින් එකවිවර වැ සිටියෙමි. වහන්ස, එසඳ එක්තරා දෙවියුවක් රැය ඉකුත් කල මනා සිව්පැහැ ඇති වැ මුළු තපොදය බබුළුවා මා කරා එළැඹියා, එළැඹූ එකත්පස් වැ සිටගතු, එකත්පස් වැ සිටී ඒ දෙවියු මට තෙල කියූ :

ධාරෙයි නිං හිකු, හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුටාති?

එවිං වුනෙන අහං හනෙන, නං දෙවනං එතදවොචං*: න බො අහං
ආවුසො, ධාරෙමි හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුට.

නිං පන ආවුසො, ධාරෙයි හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුටාති?

අහපි බො හිකු න ධාරෙමි හදෙකරතනසා උදෙසකුට
විභවිතකුට.

ධාරෙයි පන නිං හිකු, හදෙකරතනසා ගාථාති?

න බො අහං ආවුසො, ධාරෙමි හදෙකරතනසා ගාථාති.

නිං පනාවුසො, ධාරෙයි හදෙකරතනසා ගාථාති?

අහපි බො හිකු, න ධාරෙමි හදෙකරතනසා ගාථාති.

උග්ගණ්ඨාති නිං හිකු, හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුට.
පරියාපුණ්ඨි නිං හිකු, හදෙකරතනසා උදෙසකුට, විභවිතකුට.
ධාරෙයි නිං හිකු, හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුට, අත්ඨංගිනො,
හිකු, හදෙකරතනසා උදෙසො ච විභවිතො ච අදිවුගමචරිතකොති.

ඉදමවොච හනෙන, සා දෙවනා. ඉදං චනා තතේවනතරධාසි. සාධු
මෙ හනෙන, හගවා හදෙකරතනසා උදෙසකුට විභවිතකුට දෙසෙනුති.

තෙන හි හිකු, පුණ්ඨි, සාධුකං මනසිකරෙහි, භාසිසාමිති.

එවිං හනෙනති බො ආයසමා සමිද්ධි හගවතො පච්චසොයාසි. හගවා
එතදවොච :

අතීතං නාඨාගමෙයා නප්පටිකඛෙ අනාගතං,
සදතීතං පතීතං තං අප්පත්තකුට අනාගතං.

පච්චුප්පත්තකුට යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
අසංගිරං අසබ්බාපං තං විද්වා මනුබ්බාගයෙ.

අජේච කිච්චං ආතප්පං කො ජ්ඣෙය්‍ය මරණං සුවෙ,
න හි නො සබ්බරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චිනා.

එවිං විහාරිං ආතාපිං අභොරතමතජ්ඣං,
තං වෙ හදෙකරතනසාති සනෙතා ආවිකකෙන මුතීති.

ඉදමවොච හගවා. ඉදං චනා සුගතො උඨායාසනා විහාරං පාවිසි.

අථ බො තෙසං හිකුනං අවීරපක්කනතසා හගවතො එතදභොසි :
'ඉදං බො නො ආවුසො, හගවා සබ්බිතෙනන උදෙසං උද්දිසිනා
විනාරෙන අත්ථං අවිහරිනා උඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා.

1. එතදවොච - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘මහණ, තෙපි හද්දෙකරත්ත මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරව ?

වහන්ස, මෙසේ කිකල මම ඒ දෙවිද්වට තෙල කිමි: ඇවත, මම හද්දෙකරත්ත මහණහුගේ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි’යි.

ඇවත, තෙපි හද්දෙකරත්ත මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරහු?

මහණ මම ද හද්දෙකරත්ත මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි.

මහණ, තෙපි හද්දෙකරත්තගාථාවන් ධරව?

ඇවත, මම හද්දෙකරත්තගාථාවන් නො ධරමි,

ඇවත, තෙපි හද්දෙකරත්තගාථාවන් ධරහු?

මහණ, මම ද හද්දෙකරත්තගාථාවන් නො ධරමි.

මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා උගනුව, මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා පුහුණු කරව, මහණ, තෙපි හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා ධරව. මහණ, හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා අර්ත්ථසංහිත යැ, මාර්ගබ්‍රත්මවිධියට පූර්වභාග ප්‍රතිපත්ත යි.

වහන්ස, ඒ දෙවිද්ව මේ කියු යැ, මේ කියා එහි මැ අතුරුදහන් වූ, මැනැවැ වහන්ස, මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හද්දෙකරාත්‍ර මහණහු ගේ උද්දෙස හා විභාග හා දෙසනා කරන සේක්ව’යි.

එසේ නම් මහණ, අස, මොනොවට මෙනෙහි කර’යි වදළහ.

එසේ යැ වහන්සැ’යි ආයුෂ්මත් සම්මද්ධි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වී. බුදුහු තෙල වදළහ :

අතීත වූ (වක්ෂුරාදි ද්වාදශ) ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගත වූ ආයතනධර්මය (තෘෂ්ණාදෘෂ්ටිත්) නො පතන්නේ ය. යමක් අතීත ද එය ප්‍රභිණ යැ, යමක් අනාගත ද එය නො පැමිණියේ යි.

යමෙක් ප්‍රත්‍යුත්පන්න වූ ආයතනධර්මය අනිත්‍යාදි විසින් ඒ ඒ තැන්හි විදර්ශනා කෙරේ ද, ඒ විද්වත් තෙමේ අසංභිත වූ අසංකොප්‍ය වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ යැ.

අද ම ආකාපන වීයභීය කර්තව්‍ය යැ, සෙට මරණය ඇත යනු කවරෙක් දතහෙන්නේ ද, (ගිනි විෂ ආදී) මහත් සෙන්බල ඇති මරණ සමග (මිත්‍රසන්ථවාදී) සංගරයෙක් නැත්තු!

මෙබඳු විහරණ ඇති ආකාපන වීයභී ඇති අතලස් වූ පුඥා ‘හද්දෙකරත්ත’ යැයි බුද්ධ මුනි ප්‍රකාශ කෙරේ යයි,

බුදුහු මෙය වදළහ. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදරා හුනස්නෙන් නැඟිසිට විභාරයට පිවිසියේක.

ඉක්බිති බුදුන් වඩනා හා මැ ඒ භික්ෂූන්ට තෙල සිත් වී : ඇවැත්නි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට සැකෙවින් මේ උද්දෙසය වදරා විස්තරයෙන් අර්ථවිභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟි විභාරයට පිවිසියේක.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘අතීතං නානාගමෙය්‍ය නප්පට්ඨකඛේඛ අනාගතං -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනෙතා ආවිකඛතෙ මුතී’ති.

කො හු බො ඉමස්ස හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජාරෙන අත්ථං විභජ්ජෙය්‍යාති.

අථ බො තෙසං භික්ඛූනං එතදභොසි: ‘අයං බො ආයස්මා මහාකව්වොනො සත්ථු වෙච සංවණ්ණේතො, සමාචාරිතො ච විඤ්ඤානං සමුග්ගචාරිතං. පභොති වායස්මා මහාකව්වොනො ඉමස්ස හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජාරෙන අත්ථං විභජ්ජං. යනුනුන මයං යෙනායස්මා මහාකව්වොනො තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාම. උපසඛිකමිත්ථා ආයස්මන්තං මහාකව්වොනං එතමත්ථං පටිපුච්ඡෙය්‍යාමා’ති.

අථ බො තෙ භික්ඛූ යෙනායස්මා මහාකව්වොනො තෙනුපසඛිකමිත්ථු. උපසඛිකමිත්ථා ආයස්මතා මහාකව්වොනෙන සද්ධිං සමොදිංසු. සමොදනීයං කර්ථං සාරණීයං චිත්තිසාරෙත්ථා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිත්තා බො තෙ භික්ඛූ ආයස්මන්තං මහාකව්වොනං එතදචොවු: ‘ඉදං බො නො ආවුසො කව්වොන, හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසං උද්දිසිත්ථා විජාරෙන අත්ථං අවිභජ්ජා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො:’

අතීතං නානාගමෙය්‍ය -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනෙතා ආවිකඛතෙ මුතීති.

තෙසං නො ආවුසො කව්වොන, අමාකං අවීරපකකන්තස්ස හගච්ඡො එතදභොසි: ‘ඉදං බො නො ආවුසො, හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසං උද්දිසිත්ථා විජාරෙන අත්ථං අවිභජ්ජා උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො:’

අතීතං නානාගමෙය්‍ය -පෙ-
තං වෙ හඳෙදකරතෙතාති සනෙතා ආවිකඛතෙ මුතීති.

කො හු බො ඉමස්ස හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජාරෙන අත්ථං විභජ්ජෙය්‍යා’ති. තෙසං නො ආවුසො කව්වොන, අමාකං එතදභොසි: ‘අයං බො ආයස්මා මහාකව්වොනො සත්ථු වෙච සංවණ්ණේතො, සමාචාරිතො ච විඤ්ඤානං සමුග්ගචාරිතං, පභොති වායස්මා මහාකව්වොනො ඉමස්ස හගච්ඡා සඛිඛිතෙතන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිභතතස්ස විජාරෙන අත්ථං විභජ්ජං. යනුනුන මයං යෙනායස්මා මහාකව්වොනො තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාම. උපසඛිකමිත්ථා ආයස්මන්තං මහාකව්වොනං එතමත්ථං පටිපුච්ඡෙය්‍යාමා’ති. විභජ්ජායස්මා මහාකව්වොනොති.

අතීත වූ (වක්ෂුරාදි ද්වාරය) ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගත ආයතනධර්මය තෘෂ්ණාදායකයෙන් නො පනන්නේ ය ඒ පුද්ගලික ඵලාන්තයෙන් හද්දෙකරත්ත යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ යයි.

කවරෙක් භාග්‍යවතුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තරයෙන් විභාග කරන්නේ ද'යි.

ඉක්බිති ඒ භික්ෂුන්ට තෙල සිත් විය. "මේ ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්සේ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසිනුදු සංවර්ණිකයහ. විඳ වූ සමුම්සරුන් විසිනුදු සම්භාවිකයහ. ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්සේ බුදුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තරයෙන් විභාග කරන්නට පොහොසත්‍ය ද වෙයි. ඇපි ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්සේ කරා එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන ස්ථවිරයන් අතින් තෙල කරුණ පුළුස්සනමෝ නම් මැනවැ'යි.

ඉක්බිති ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන ස්ථවිරයන් වහන්සේ කරා එළඹ ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහිකළයුතු කර්ම කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණුවන්ට තෙල සැලකළහු : 'ඇවැත කාන්‍යායනයෙනි, බුදුහු මේ උද්දෙසය සැකෙවින් වදාරා විස්තර විසින් අරුත් නො බෙද හුනස්නෙන් නැඟී විභාරයට වන්හ :

අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ ය . . . ඒ මහණහු ඵලාන්තයෙන් 'හද්දෙකරත්ත' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ යයි.

ඇවැත කාන්‍යායනයෙනි, බුදුන් නික්ම වඩනා හා මැ අපට තෙල සිත් විය : 'ඇවැත්නි, අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ උද්දෙසය සැකෙවින් උදෙසා විතර විසින් අරුත් නො බෙද හුනස්නෙන් නැඟී විභාරයට පිවිසියහ:

'අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ ය . . . ඒ මහණහු ඵලාන්තයෙන් හද්දෙකරත්ත' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ' යයි.

කවරෙක් භාග්‍යවතුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විතර විසින් අරුත් නො බෙදනලද මේ උද්දෙසයාගේ විතර විසින් අරුත් විභාග කරන්නේ ද? යි. ඇවැත කවිවානයෙනි, ඒ අපට තෙල සිත් විය : 'මේ ආයුෂ්මත් මහාකවිවාන තෙරණුවෝ බුදුන් විසිනුදු සංවර්ණිකයහ. විඳ වූ සමුම්සරුන් විසිනුදු සම්භාවිකයහ. ආයුෂ්මත් මහා කවිවාන තෙරණුවෝ බුදුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විතර විසින් අරුත් නො බෙදනලද මේ උද්දෙසයාගේ විතර විසින් අරුත් බෙද දක්වන්නට පොහොසත් ද වෙයි, ඇපි ඇවැත් මහාකවිවාන තෙරුන් කරා එළඹෙන්නමෝ නම් එළඹ ආයුෂ්මත් මහා කවිවානයන් අතින් තෙල කරුණ පුළුස්සනමෝ නම් මැනවැ'යි කියා යි. ඇවැත් මහකසයින් තෙරණුවෝ විභාග කෙරෙත්'යි.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො, පුරිසො සාරජීකො සාරගවෙසි සාරපරියෙසනං
වරමානො මහතො රුක්කස්ස නිට්ඨනො සාරවතො අතික්කමෙව චූලං
අතික්කම ඛනිං සාඛාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතබ්බං මඤ්ඤාය. එවං
සමපදමිදං, ආයසමනනානං සන්ථි සමමුඛිභුතෙ නං හගවනනං අතිසිත්තා
අමො එතමන්. පටිපුච්ඡිතබ්බං මඤ්ඤාථ. සො 'හාවුසො හගවා ජානං
ජානාති, පස්සං පස්සාති, චක්ඛුභුතො ඤ්ඤාභුතො ධම්මභුතො චුභමභුතො
චතනා පචතනා අත්ථස්ස නිනේතනා අමනස්ස දුතා ධම්මස්සාමි තථාගතො.
සො වෙව පනෙතස්ස කාලො අහොසි යං හගවනනං යෙව එතමන්.
පටිපුච්ඡෙය්‍යාථ. යථා වො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාථාති.

අභාවුසො කව්‍යාන, හගවා ජානං ජානාති, පස්සං පස්සාති
චක්ඛුභුතො ඤ්ඤාභුතො ධම්මභුතො චුභමභුතො චතනා පචතනා අත්ථස්ස
නිනේතනා අමනස්ස දුතා ධම්මස්සාමි තථාගතො. සො වෙව පනෙ-
තස්ස කාලො අහොසි යං හගවනනං යෙව එතමන්. පටිපුච්ඡෙය්‍යාමි.
යථා නො හගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාමි. අපිචායසමා,
මහාකව්‍යානො සඤ්චෙව සංවණ්ණිතො. සමාචිතො ච විඤ්ඤානං
සමුගමවාටීනං. පහොති වායසමා මහාකව්‍යානො ඉමස්ස හගවතා
සංඛිතෙන උද්දෙසස්ස උද්දොස්ස විජාරෙන අත්ථං අවිහතස්ස
විජාරෙන අත්ථං විහජිතුං. විහජිතායසමා මහාකව්‍යානො අගරා
කරිත්වාති.

තෙන හාවුසො, සුණ්ඨං, සාධුකං මනසි කරොථ, හාසිස්සාමිති.

එවමාවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයසමනො මහාකව්‍යානස්ස
පච්චස්සොසුං. ආයසමා මහාකව්‍යානො එතදවොච:

යං ඛො නො ආවුසො, හගවා සංඛිතෙන උද්දෙසං උද්දොස්සිත්තා
විජාරෙන අත්ථං අවිහජිත්තා උද්දොස්සිත්තා විහාරං පටිවෙස්සා:

අතීතං නාත්තාගමෙය්‍ය-පෙ-

තං වෙ හදෙකරතොති සනෙතා අචිකිතෙ මුතීති.

ඉමස්ස ඛො අහං ආවුසො, හගවතා සංඛිතෙන උද්දෙසස්ස
උද්දොස්සිත්තා විජාරෙන අත්ථං අවිහතස්ස, එවං විජාරෙන අත්ථං
ආජානාමි.

කථඤ්ඤාචුසො, අතීතං අත්තාගමෙති: ඉති මෙ චක්ඛුං¹ අහොසි
අතීතමඤ්ඤානං, ඉති රුපාති තත්ථ ජන්දරගපට්ඨං. හොති විඤ්ඤාණං.
ජන්දරගපට්ඨානතා විඤ්ඤාණස්ස තදතිනන්දති. තදතිනන්දනො අතීතං
අත්තාගමෙති. ඉති මෙ සොතං අහොසි අතීතමඤ්ඤානං, ඉති සද්දාති
තත්ථ ජන්දරගපට්ඨං. හොති-පෙ-ඉති මෙ ඝානං අහොසි අතීතමඤ්ඤානං,
ඉති ගන්ධාති-පෙ-ඉති මෙ ජ්වහා අහොසි අතීතමඤ්ඤානං, ඉති රසාති-
පෙ-ඉති මෙ කායො අහොසි අතීතමඤ්ඤානං, ඉති මෙ ඵොට්ඨබ්බාති-
පෙ-ඉති මෙ මනො අහොසි අතීතමඤ්ඤානං, ඉති ධම්මාති තත්ථ
ජන්දරගපට්ඨං. හොති විඤ්ඤාණං. ජන්දරගපට්ඨානතා විඤ්ඤාණස්ස
තදතිනන්දති. තදතිනන්දනො අතීතං අත්තාගමෙති. එවං ඛො ආවුසො
අතීතං අත්තාගමෙති.

1. චක්ඛු - සිත්, මජ්ඣං.

ඇවැත්නි, යම් පරිදි සාරයෙන් අර්ථ ඇති හර සොයන හර සෙවීමෙහි හැසිරෙන පුරුෂ-යෙක් තර වැ පිහිටි හරවත් වූ මහත් රුකක් හුගේ මුල ඉක්මවා පියා කඳ ඉක්මවා පියා කොළ අතුයෙහි හර සෙවිය යුතු කොට සිතන්නේ නම් මේ එබඳු යැ. ආයුෂ්මත්තට ශාස්තෘන් වහන්සේ හමුව සිටි කල්හි ඒ භාග්‍යවතුන් ඉක්මවා පියා තෙල කරුණ අප පිළිවිස්ස යුතු කොට සිතවු. ඇවැත්නි, යම් හෙයකින් ඒ බුදුහු දහයුතු ඥායධර්මය දන්නාහ. දක්කයුතු ඥායධර්මය දක්නාසේක, ඇසක් වැන්නහ, ඥානමය වූහ, ධර්මමය වූහ, ශ්‍රේෂ්ඨ වූහ, වක්තෘයහ, ප්‍රවක්තෘයහ, අර්ථය නභා දක්වනුවහ, නිවන් අමා දෙනුවහ, ධර්ම ස්වාමීහ, තපාගතයහ. යම් හෙයකින් තෙල කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මැ පුළුවුස්නවු නම් තෙල කරුණට ඒ කල් විය. තොපට යම්සේ බුදුහු ප්‍රකාශ කරනසේක් නම් එය එපරිද්දෙන් දරව'යි.

ඇවැත්නි කවිවංශයෙහි, එකාන්තයෙන් බුදුහු දහයුත්ත දන්නාහ, දක්කයුත්ත දක්නාහ, ඇසක් මෙන් වූහ, ඥානමය වූහ, ධර්මමය වූහ, බ්‍රහ්ම වැනියහ, වක්තෘයහ, ප්‍රවක්තෘයහ, අර්ථ එළවා දක්වනුවහ, අමාතය එළවනුවහ, ධර්මශ්වරයහ, තපාගතයහ. යම් හෙයකින් තෙල කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අතින් මැ පුළුවුස්නමෝ නම්, ඊට ඒ කල් මැ විය. යම්සේ අපට බුදුහු ප්‍රකාශ කරනසේක් ද එපරිදි ඒ ධර්මහ. වැළි එකෙක් ඇත. ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනායෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින් සංවර්ණිකයහ, විඤ්චු සමුම්සරුන් විසින් සම්භාවිකයහ, ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනායෝ භාග්‍යවතුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විතර විසින් අරුත් නො බෙදන ලද මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් විභාග කරන්නට පොහොනාහු ද වෙති, ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනායෝ නො බර කොට විභාග කෙරෙත්ව'යි.

ඇවැත්නි, එසේ නම් අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, ප්‍රකාශ කරන්නෙමි'යි.

'එසේ යැ ඇවැත්නි'යි ඒ භික්ෂුහු ඇවැත් මහකසයින් තෙරණුවනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂ්මත් මහාකවිවංශ තෙරණුවෝ තෙල වදළහ.

ඇවැත්නි, බුදුහු යම් උද්දෙසයක් සැකෙවින් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැති විහාරයට පිවිසියේක් ද,

අතීත වූ ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ ය ඒ මහණහු 'හද්දෙකරත්ත' නමැ යි ශාන්ත වූ බුද්ධචුති ප්‍රකාශ කෙරේ යයි.

ඇවැත්නි, මම බුදුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය මෙසේ විස්තර විසින් දැනගනිමි.

ඇවැත්නි, කිසෙයින් අතීත වූ ද්වාදශායතනධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි යත් : අතීත කාලයෙහි මාගේ ඇස විය, මෙසේ රූපයෝ වූහයි ඒ අතීත වක්ෂුරූපයන්හි විඤ්ඤාය ජඤ්ජාග ප්‍රතිබද්ධ වෙයි. විඤ්ඤාය ජඤ්ජාග ප්‍රතිබද්ධ හෙයින් එය අභිනාදනා කෙරෙයි, එය අභිනාදනා කරනුයේ අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි, අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ ශ්‍රොත්‍රය විය, මෙසේ ශබ්දය වී යයි එහි ජඤ්ජාග ප්‍රතිබද්ධ විඤ්ඤාය වෙයි අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ ස්පර්ශය විය මෙසේ ගන්ධයෝ වූහ යි මෙසේ අතීතයෙහි මාගේ ජිහ්වායතනය විය. මෙසේ රසයෝ වූහ'යි. . . . අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ කායායතනය විය. මෙසේ මාගේ ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යායතනය වී'යයි අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ මනායතනය විය. මෙසේ ධර්මයෝ වූහ'යි එහි ජඤ්ජාග ප්‍රතිබද්ධ වූ විඤ්ඤාය වෙයි. විඤ්ඤාය ජඤ්ජාග ප්‍රතිබද්ධ හෙයින් එය අභිනාදනා කෙරෙයි. එය අභිනාදනා කරනුයේ අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි. ඇවැත්නි, මෙසේ අතීත ආයතන ධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි.

කථඤ්චාට්ඨසො, අතීතං නාභ්වාගමේති : ඉති මෙ චක්ඛුං අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති රූපාති න තත් ඡන්දරගපට්ඨඛං හොති විඤ්ඤාණං. න ඡන්දරගපට්ඨඛානතා විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො අතීතං නාභ්වාගමේති. ඉති මෙ සොතං අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති මෙ සද්දති-පෙ-ඉති මෙ ඝානං අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති ගක්ඛාති-පෙ-ඉති මෙ ජීව්හා අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති රසාති-පෙ-ඉති මෙ කායො අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති ථොට්ඨබ්බාති-පෙ-ඉති මෙ මනො අභොසි අතීතමඤ්චානං, ඉති ධම්මාති න තත් ඡන්දරගපට්ඨඛං හොති විඤ්ඤාණං. න ඡන්දරගපට්ඨඛානතා විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො අතීතං නාභ්වාගමේති. එවං ඛො ආට්ඨසො අතීතං නාභ්වාගමේති.

කථඤ්චාට්ඨසො, අනාගතං පටිකඛිති: ඉති මෙ චක්ඛුං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති රූපාති අප්පට්ඨඛස්ස පට්ඨාභාය චිත්තං පණ්දහති. වේතසො පණ්ද්ධානපච්චයා තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො අනාගතං පටිකඛිති. ඉති මෙ සොතං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති සද්දති-පෙ-ඉති මෙ ඝානං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ගක්ඛාති-පෙ-ඉති මෙ ජීව්හා සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති රසාති-පෙ-ඉති මෙ කායො සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ථොට්ඨබ්බාති-පෙ-ඉති මෙ මනො සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ධම්මාති අප්පට්ඨඛස්ස පට්ඨාභාය චිත්තං පණ්දහති. වේතසො පණ්ද්ධානපච්චයා තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො අනාගතං පටිකඛිති. එවං ඛො ආට්ඨසො අනාගතං පටිකඛිති.

කථඤ්චාට්ඨසො අනාගතං න පටිකඛිති¹: ඉති මෙ චක්ඛුං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති රූපාති අප්පට්ඨඛස්ස පට්ඨාභාය චිත්තං න පණ්දහති². වේතසො අප්පණ්ද්ධානපච්චයා න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො අනාගතං න පටිකඛිති. ඉති මෙ සොතං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති සද්දති-පෙ-ඉති මෙ ඝානං සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ගක්ඛාති-පෙ-ඉති මෙ ජීව්හා සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති රසාති-පෙ-ඉති මෙ කායො සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ථොට්ඨබ්බාති-පෙ-ඉති මෙ මනො සියා අනාගතමඤ්චානං, ඉති ධම්මාති අප්පට්ඨඛස්ස පට්ඨාභාය චිත්තං න පණ්දහති. වේතසො අප්පණ්ද්ධානපච්චයා න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො අනාගතං න පටිකඛිති. එවං ඛො ආට්ඨසො අනාගතං න පටිකඛිති.

1. නප්පට්ඨඛස්ස - මජ්ඣං.

2. නප්පණ්දහති - මජ්ඣං.

ඇවත්ති, කිසෙයින් අතීතය අනුගමනය නො කෙරෙයි යත් : අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ වක්ෂුරායකතය විය මෙසේ රූපයෝ වූහ'යි ඒ අතීත වක්ෂුරූපයන්හි විභ්‍යාස ජන්‍යාග ප්‍රතිබද්ධ නො වෙයි, විභ්‍යාස ජන්‍යාග ප්‍රතිබද්ධ නො වූ හෙයින් එය අභිනන්‍යා නො කෙරෙයි. එය අභිනන්‍යා නො කරනුයේ අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කෙරෙයි. අතීත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ ශ්‍රොත්‍රායකතය විය, මෙසේ මාගේ ශබ්දයෝ වූහ'යි. . . . අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ ස්පර්ශායකතය විය, මෙසේ ගන්ධයෝ වූහ'යි අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ ජීව්වායකතය විය, මෙසේ රසයෝ වූහ'යි. . . . අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ කායායකතය විය, මෙසේ ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍යායෝ වූහ'යි අතීතයෙහි මෙසේ මාගේ මනායකතය විය. මෙසේ ධර්මයෝ වූහ'යි එහි විභ්‍යාස ජන්‍යාග ප්‍රතිබද්ධ නො වෙයි. විභ්‍යාස ජන්‍යාග ප්‍රතිබද්ධ නො වූ හෙයින් එය අභිනන්‍යා නො කෙරෙයි. එය අභි නන්‍යා නො කරනුයේ අතීතය අනුගමනය නො කෙරෙයි, ඇවත්ති, මෙසේ අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කෙරෙයි.

ඇවත්ති, කිසෙයින් අනාගත ආයතනධර්මය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි යත් : අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ වක්ෂුරායකතය වන්නේ යැ, මෙසේ රූපයෝ වන්නාහ'යි. නො ලත් ආයතනධර්මයාගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස සිත පිහිටුවාලයි. විත්තයාගේ ප්‍රණීධානප්‍රත්‍යයෙන් එය අභිනන්‍යා කෙරෙයි. එය අභිනන්‍යා කරනුයේ අනාගත ආයතනධර්මය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි. අනාගත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ ශ්‍රොත්‍රායකතය වන්නේ යැ. මෙසේ ශබ්දයෝ වන්නාහ'යි. . . . අනාගත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ ස්පර්ශායකතය වන්නේ යැ මෙසේ ගන්ධයෝ වන්නාහ'යි. . . . අනාගත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ ජීව්වායකතය වන්නේ ය. මෙසේ රසයෝ වන්නාහ'යි. . . අනාගත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ කායාය කතය වන්නේ යැ. මෙසේ ස්ප්‍රේෂ්ටව්‍යායකතය වන්නේය'යි. . . . අනාගත කාලයෙහි මෙසේ මාගේ මනායකතය වන්නේ යැ. මෙසේ ධර්මායකතයෝ වන්නාහ'යි. අප්‍රති ලබ්ධි වූ ධර්මායකතයාගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස සිත පිහිටුවයි. ප්‍රණීධානප්‍රත්‍යයෙන් එය අභිනන්‍යා කෙරෙයි. එය ප්‍රාර්ථනා කරනුයේ අනාගත ආයතනය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි. ඇවත්ති, මෙසේ අනාගතය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙයි.

ඇවත්ති, කිසෙයින් අනාගත ආයතනධර්මය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි යත් : අනාගත යෙහි මෙසේ මාගේ වක්ෂුරායකතය වන්නේ යැ මෙසේ රූපයෝ වන්නාහ'යි නො ලත් ආයතනධර්මයාගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස සිත නො පිහිටුවයි. සිත නො පිහිටුවීම පසයෙන් එය අභිනන්‍යා නො කෙරෙයි, එය අභිනන්‍යා නො කරනුයේ අනාගත ආයතනධර්ම ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි. අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ ශ්‍රොත්‍රායකතය වන්නේ යැ, මෙසේ ශබ්දයෝ වන්නාහ'යි. . . . අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ ස්පර්ශායකතය වන්නේ යැ, මෙසේ ගන්ධයෝ වන්නාහ'යි. . . අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ ජීව්වායකතය වන්නේ යැ, මෙසේ රසයෝ වන්නාහ'යි. . . . අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ කායායකතය වන්නේ යැ' මෙසේ ස්ප්‍රේෂ්ටයෝ වන්නාහ'යි. . . . අනාගතයෙහි මෙසේ මාගේ මනාය කතය වන්නේ යැ, මෙසේ ධර්මයෝ වන්නාහ'යි නො ලත් ධර්මායකතයාගේ ප්‍රතිලාභය පිණිස සිත නො පිහිටුවයි. සිත නො පිහිටුවීම පසයෙන් එය අභිනන්‍යා නො කෙරෙයි. එය අභිනන්‍යා නො කරනුයේ අනාගත ආයතනය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරෙයි. ඇවත්ති, මෙසෙයින් අනාගත ආයතනය ප්‍රාර්ථනා නො කෙරේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථඤ්චාද්විසො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංගිරති: යඤ්චාද්විසො චක්ඛුං යෙ ච රූපා, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං චෙ පච්චුප්පනෙහ ඡන්දරූපපිබඤ්ඤාං හොති විඤ්ඤාණං. ඡන්දරූපපිබඤ්ඤානාං විඤ්ඤාණස්ස තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංගිරති. යඤ්චාද්විසො සොතං යෙ ච සද්ද-පෙ-යඤ්චාද්විසො ඝානං යෙ ච ගක්ඛා-පෙ-යා වාද්විසො, ජීව්හා යෙ ච රසා-පෙ-යො වාද්විසො, කායො යෙ ච ථොට්ඨබ්බො-පෙ-යො වාද්විසො, මනො යෙ ච ධම්මා, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං චෙ පච්චුප්පනෙහ ඡන්දරූපපිබඤ්ඤාං හොති විඤ්ඤාණං. ඡන්දරූපපිබඤ්ඤානාං විඤ්ඤාණස්ස තදභිනන්දති. තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංගිරති එවං ඛො ආද්විසො, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු සංගිරති.

කථඤ්චාද්විසො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංගිරති. යඤ්චාද්විසො, චක්ඛුං, යෙ ච රූපා, උභයමේතං පච්චුප්පනං, තස්මිං චෙ පච්චුප්පනෙහ න ඡන්දරූපපිබඤ්ඤාං හොති විඤ්ඤාණං. න ඡන්දරූපපිබඤ්ඤානාං විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංගිරති. යඤ්චාද්විසො, සොතං යෙ ච සද්ද -පෙ- යඤ්චාද්විසො ඝානං, යෙ ච ගක්ඛා-පෙ- යා වාද්විසො, ජීව්හා යෙ ච රසා-පෙ- යො වාද්විසො, කායො යෙ ච ථොට්ඨබ්බො-පෙ- යො වාද්විසො මනො යෙ ච ධම්මා, උභයමේතං පච්චුප්පනං. තස්මිං චෙ පච්චුප්පනෙහ න ඡන්දරූප-පිබඤ්ඤාං හොති විඤ්ඤාණං. න ඡන්දරූපපිබඤ්ඤානාං විඤ්ඤාණස්ස න තදභිනන්දති. න තදභිනන්දනො පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංගිරති. එවං ඛො ආද්විසො, පච්චුප්පනෙහසු ධම්මෙසු න සංගිරති.

යං ඛො නො ආද්විසො, හගවා සඬ්ඛිතෙන උද්දෙසං උද්දිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහජිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා :

අතීතං නාන්ධාගමේයා -පෙ-

තං චෙ හද්දෙකරතොති සනොතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

ඉමස්ස ඛො අහං ආද්විසො, හගවා සඬ්ඛිතෙන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහත්තස්ස එවං විත්ථාරෙන අත්ථං ආජානාමි. ආකඬ්ඛමානා ච පන තුමෙහ, ආයස්මනො, හගවන්තං යෙව උපසඬ්ඛමිත්වා එතමත්ථං පටිපුඤ්චෙය්සාථ. යථා වො හගවා ව්‍යාකරොති. තථා නං ධාරෙය්සාථාති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො මහාකව්වානස්ස භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා යෙන හගවා තෙනුපසඬ්ඛමිංසු උපසඬ්ඛමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීත්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොද්විං : යං ඛො නො හනොත, හගවා සඬ්ඛිතෙන උද්දෙසං උද්දිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහජිත්වා උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා :

අතීතං නාන්ධාගමේයා -පෙ-

තං චෙ හද්දෙකරතොති සනොතා ආචිකඛතෙ මුතීති.

ඇවත්ති, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තධර්මයෙහි (තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි විසින්) අදනා ලැබෙයි යත් : ඇවත්ති, යම් වක්ෂුර්විදියෙකුත් යම් රූපාලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද, තෙල වක්ෂුරූප දෙක ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වෙයි. ඉදින් ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තයෙහි ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ විභ්‍යාය වෙද, විභ්‍යාය තමා ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ බැවින් ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තය අභිනාදනා කෙරෙයි. එය අභිනාදනා කරනුයේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තධර්මයෙහි අදනාලැබෙයි. ඇවත්ති, යම් ශ්‍රොත්‍රේන්ද්‍රියයෙකුත් යම් ශබ්දලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් ස්පර්ශේන්ද්‍රියයෙකුත් යම් ගන්ධාලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති යම් ජීවේන්ද්‍රියයෙකුත් යම් රසාලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් කායේන්ද්‍රියයෙකුත් යම් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති යම් මනින්ද්‍රියයෙකුත් යම් ධර්මාලම්බන කෙනෙකුත් ඇද්ද මෙදෙක ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වෙයි. ඉදින් ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තයෙහි ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ විභ්‍යාය වෙ ද, විභ්‍යාය තමා ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ බැවින් ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තය අභිනාදනා කෙරෙයි. එය අභිනාදනා කරනුයේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ධර්මයෙහි අදනා ලැබෙයි, ඇවත්ති, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තධර්මයෙහි අදනා ලැබේ.

ඇවත්ති, කිසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ධර්මයෙහි නො අදනා ලැබේ යැ යත් : ඇවත්ති, යම් වක්ෂුසෙක් යම් රූප කෙනෙක් ඇද්ද මෙ දෙක ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත වෙයි. ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තයෙහි මැ විභ්‍යාය ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ නො වෙ ද, විභ්‍යාය ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ නො වනුයෙන් එය අභිනාදනා නො කෙරෙයි ඒ අභිනාදනා නො කරනුයේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ධර්මයෙහි නො අදනා ලැබෙයි. ඇවත්ති, යම් ශ්‍රොත්‍රයෙකුත් යම් ශබ්ද කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් ස්පර්ශයෙකුත් යම් ගන්ධ කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් ජීව්වාචකුත් යම් රස කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් කයෙකුත් යම් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යා කෙනෙකුත් ඇද්ද. . . . ඇවත්ති, යම් මනසකුත් යම් ධර්ම කෙනෙකුත් ඇද්ද මෙදෙක ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත යැ. ඉදින් ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්තයෙහි විභ්‍යාය ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ නො වෙ ද, විභ්‍යාය ඡන්ද්‍රාග ප්‍රතිබද්ධ නො වනුයේ ඒ අභිනාදනා නො කෙරෙයි. ඒ අභිනාදනා නො කරනුයේ ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ධර්මයෙහි නො අදනා ලැබේ. ඇවත්ති, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ධර්මයෙහි නො අදනා ලැබේ.

ඇවත්ති, අපගේ බුදුහු යම් උද්දෙසයක් සැකෙවින් උදෙසා විසර විසින් අරුත් නො බෙද හුනස්නෙන් නැඟී විහාරයට පිවිසියෝ ද,

අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය කරන්නේ යැ. . . . ඒ මහණහු එකාන්තයෙන් 'හදෙසකරාත්‍ර' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ යයි.

ඇවත්ති, මම බුදුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ විස්තරාර්ථය මෙසේ දැනගනිමි. ආයුෂ්මත්ති, තෙපි ඉදින් කැමැත්තාහු නම් බුදුන් කරා මැ එළඹ තෙල කරුණු පුළුවන්වූ යැ. යම්සේ බුදුහු ප්‍රකාශ කෙරෙත් ද එපරිද්දෙන් එය ධර ව යි.

ඉක්බිති ඒ වහන්දූ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණුවන්ගේ භාෂිතය අභිනාදනා කොට අනුමොදනා කොට හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියාහු යැ, එළඹ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ අභිවාදනය කොට එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ වහන්දූ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළේ : "වහන්ස, භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ අපට යම් උද්දෙසයක් සැකෙවින් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟී විහාරයට වැඩිසේක් ද,

'අතීතය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ. . . එකාන්තයෙන් ඒ මහණහු 'හදෙසකරාත්‍ර' යැයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ' යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තෙසං නො හනෙත, අමහාකං අවිපක්කන්තස්ස හගචිතො ඵතදහොසි : ‘ඉදං ඛො නො ආවුසො, හගවා සඛිඛිතෙතන උදෙදසං උද්දිසිත්වා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහජ්ඣි උට්ඨායාසනා විහාරං පටිට්ඨො :

අතීතං නාන්ධාගමෙය්‍ය නපට්ඨිකමෙඛි අනාගතං -පෙ-
තං වෙ හදෙදකරතෙතාති සනෙතා ආවික්ඛතෙ මුතීති.

කො නු ඛො ඉමස්ස හගචිතා සඛිඛිතෙතන උදෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහන්තස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජේය්‍යාති. තෙසං නො හනෙත අමහාකං ඵතදහොසි : ‘අයං ඛො ආයස්ම, මහාකච්චානො සත්ථු වෙච්චි සංවණ්ණිතො, සමහාවිතො ච විඤ්ඤානං සමුගමවාටීනං. පහොති වායස්ම, මහාකච්චානො ඉමස්ස හගචිතා සඛිඛිතෙතන උදෙදසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහන්තස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහජ්ඣං. යනුත මයං යෙනායස්ම, මහාකච්චානො තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාමි. උපසඛිකමිත්වා ආයස්මන්තං මහාකච්චානං ඵතමත්ථං පටිපුච්ඡෙය්‍යාමා’ති. අථ ඛො මයං හනෙත, යෙනායස්ම, මහාකච්චානො තෙනුපසඛිකමිමහ. උපසඛිකමිත්වා ආයස්මන්තං මහාකච්චානං ඵතමත්ථං පටිපුච්ඡිමහ. තෙසං නො හනෙත, ආයස්මතා මහාකච්චානෙන ඉමෙහි ආකාරෙහි ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි ව්‍යඤ්ජනෙහි අත්ථො විහතෙතාති.

පණ්ඩිතො භික්ඛවෙ මහාකච්චානො. මහාපඤ්ඤා භික්ඛවෙ මහාකච්චානො මං වෙපි තුමෙහ භික්ඛවෙ, ඵතමත්ථං පටිපුච්ඡෙය්‍යාථ, අහමපි තං ඵචමෙචං ව්‍යාකරෙය්‍යං, යථා තං මහාකච්චානෙන ව්‍යාකතං. ඵසො වෙච්චි තස්ස අත්ථො ඵචිඤ්ඤා තං ධාරෙථාති.

ඉදමචොච හගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගචිතො භාසිතං අභිනක්ඛන්ති.

මහාකච්චානහදෙදකරන්ත සුත්තං තතීයං.

වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්ම යත් මැ අපට තෙල සිත් විය : ඇවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට සැකෙවින් මේ උද්දෙසය උදෙසා විස්තරාර්ථය විභාග නොකොට හුනස්නෙන් නැගී විහාරයට වැඩියේක.

අතීත ආයතනධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, නො පත් ආයතනධර්මය තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් ප්‍රාර්ථනා නො කරන්නේ යැ. . . . ඒකාන්තයෙන් ඒ මහණ 'හඳෙදකරාත්‍ර' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි ප්‍රකාශ කෙරේ'යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය කවරෙක් විස්තරයෙන් විභාග කරන්නේ දැයි. වහන්ස, අපට තෙල සිත් විය : මේ ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරණුවෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසිනුදු සංවර්ණිතයහ. විඤ වූ සමුම්සරුන් විසිනුදු සම්භාවිතයහ. ආයුෂ්මත් කච්චායන තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරාර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් විභාග කරන්නට පොහොසත් වන්නාහ. ඇපි ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායනයන් කරා එළඹෙන්නමෝ නම් මැනවැයි. වහන්ස, එකල්හි අපි ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායනයන් කරා එළැඹියම්හ. එළඹ ආයුෂ්මත් මහා කච්චාන තෙරුන් අතින් පුච්චුසම්හ. වහන්ස, ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායනයන් විසින් අපට මේ අයුරින් මේ පදයෙන් මේ ව්‍යඤ්ජනයෙන් අර්ථය විභාග කරන ලදැයි.

මහණෙනි, මහාකාන්‍යායනයෝ පණ්ඩිතයහ, මහණෙනි, මහාකාන්‍යායනයෝ මහාප්‍රාඥයහ. මහණෙනි, ඉදින් තෙපි මයිදු අතින් තෙල කරුණ පුච්චුස්නවු නම් මම් ද ඊය 'යම්සේ ඊය මහාකාන්‍යායනයන් විසින් ප්‍රකාශ කරන ලද ද, එපරිදි මැ ප්‍රකාශ කරන්නෙමි. තවද ඒ උද්දෙසයාගේ තෙලෙ මැ අර්ථ වෙයි. එපරිද්දෙන් ඊය ධරව'යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රය වදළයේක, සතුටු සිත් ඇති ඒ වහන්දෑ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය පිළිගත්ත යි.

තුන් වැනි මහාකච්චානඤ්ඤකරත්ත සූත්‍ර යි.

3. 4. 4

ලොමසකඩ්ඛිය හඳෙකරතන සුභතං

එවං මේ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනේ
 අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරුමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා
 ලොමසකඩ්ඛියො සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථුස්මිං නිශ්‍රොධාරුමේ. අථ
 ඛො චන්දනො දෙවපුත්තො අභිකකන්තාය රත්තියා අභිකකන්තවණ්ණො
 කෙවලකපං නිශ්‍රොධාරුමිං ඕභාසෙනා යෙනායස්මා ලොමසකඩ්ඛියො
 තෙභුපසඛකම්. උපසඛකම්ඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සීතො
 ඛො චන්දනො දෙවපුත්තො ආයස්මන්තං ලොමසකඩ්ඛියං එතදවොච:

ධාරෙසි ඤං භික්ඛු, හඳෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විභව්‍යඤ්ඤාති.

න ඛො අහං අවුසො, ධාරෙමි හඳෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ඤා
 විභව්‍යඤ්ඤා.

ඤං පනාවුසො, ධාරෙසි හඳෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විභව්‍යඤ්ඤාති.

අභමපි ඛො භික්ඛු, න ධාරෙමි හඳෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ඤා
 විභව්‍යඤ්ඤා.

ධාරෙසි පන ඤං භික්ඛු, හඳෙකරතනියො ගාථාති

න ඛො අහං අවුසො, ධාරෙමි හඳෙකරතනියො ගාථා.

ඤං පනාවුසො, ධාරෙසි හඳෙකරතනියො ගාථාති

ධාරෙමි ඛොහං භික්ඛු, හඳෙකරතනියො ගාථාති.

යථා කථං පන ඤං අවුසො, ධාරෙසි හඳෙකරතනියො ගාථාති.

එකමිදහං භික්ඛු සමයං භගවා දෙවෙසු තාවතීංසෙසු විහරති
 පාරිව්ජනනකමුලෙ පණ්ඩුකමඛලසිලායං. තත්‍ර භගවා දෙවානං තාවතීං-
 සානං හඳෙකරතනස්ස උද්දෙසඤ්ඤා විභව්‍යඤ්ඤා අභාසි :

අනිතං නාඤ්ඤායෙතං නපටිකඛේ අනාගතං,
 යදනිතං පභිතං තං අප්පත්තඤ්ඤා අනාගතං.

පච්චුප්පත්තඤ්ඤා යො ධම්මං තත්ථ තත්ථ විපස්සති,
 අසංහිතං අසඤ්ඤාපං තං විද්ධා මනුබ්බාසෙ.

අජේථ කිම්චං ආතප්පං කො ජ්ඤාදා මරණං සුචේ.
 න හි නො සඛරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චනා.

එවංවිහාරිං ආතාපිං අභොරතනමතඤ්ඤා,
 තං චෙ හඳෙකරතනාති සනෙතා ආවිකඛතෙ මුනීති.

3. 4. 4

ලොමසකඩගියහදෙකරනන සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර අනේවඩු මහසිටුහුගේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩ වාස කරන සේක. එකල ආයුෂ්මත් ලොමසකඩගිය තෙරණුවෝ ශාක්‍යජනපදයෙහි කිඹුල්වත් නුවර නිග්‍රොධාරාමයෙහි විහරණ කෙරෙති. එසඳ වන්දන දෙවසු මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි විශිෂ්ට ජව්වරණ ඇති වැසියලු නිග්‍රොධාරාමය බබුළුවා ලොමසකඩගිය තෙරණුවන් කරා එළඹීයේ යි. එළඹ එකත්පස් වැසිවිසේ. එකත්පස් වැසිවි වන්දන දෙවසුත් ආයුෂ්මත් ලොමසකඩගිය තෙරණුවනට තෙල කී.

මහණ, තෙපි හද්දෙකරත්තයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා ධරව ? යි.

ඇවත, මම හද්දෙකරත්තයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි.

ඇවැත්නි, තෙපි වනාහි හද්දෙකරත්තයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා ධරවු යැ ?

මහණ, මමත් හද්දෙකරත්තයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි.

මහණ, තෙපි හද්දෙකරත්ති ගාරා ධරව ?

ඇවැත්නි, මම හද්දෙකරත්ති ගාරා නො ධරමි.

ඇවත තෙපි හද්දෙකරත්ති ගාරා ධරවු යැ ?

මහණ, මම හද්දෙකරත්ති ගාරා ධරමි.

ඇවැත්නි, තෙපි කෙසෙයින් හද්දෙකරත්ති ගාරා ධරන්නාව ?

මහණ, එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තවතිසාවැසි දෙවියන් කෙරෙහි වූ පරසතුමුල පඩුඇඹුල්පලස්නෙහි වැඩ වාස කරනසේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තවතිසාවැසි දෙවියනට හද්දෙකරත්තයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා දෙසුසේක.

අතීතය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගතය තෘෂ්ණදෘෂ්ටින් නො ඉස්තේ යැ, යමෙක් ඉක්මණි ද ඒ පුහුන් වෙයි. යමෙක් නො පැමිණි ද ඒ නො එළඹීයේ වෙයි.

යමෙක් ප්‍රහසුත්පන්න වූ ධර්මය ඒ ඒ තැන අනිත්‍යාදී විසින් විදර්ශනා කෙරේ ද, ඒ විදවත් තෙමේ අසංඝීර වූ අසංකොප්‍ය වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ යැ.

අද මැ ආකාපනවියභිය කර්තව්‍ය වෙයි. ' සෙට යැ මරණ ය ' යි කවරෙක් දන්නේ යැ, මහසෙන් ඇති ඒ මරහු හා මිත්‍රසංස්තවාදීසංගරයෙක් (ගිවිසුමෙක්) නැත්නු !

මෙවන් විහරණ ඇති කෙලෙස් තවන වැර ඇති දවැ තන්ද්‍රා නැති ඒ යොගාවචරයා ශාන්ත වූ ' හද්දෙකරාහු ' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධබ්‍රති වදරයි.

එවං ඛො අහං භික්ඛු, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථා. උග්ගණ්ඨාභි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. පරියාපුණ්ඨාභි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. ධාරෙති නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. අත්ථසංභිතො භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසො ච විභවෙතා ච ආදිබ්බමචරියකොති. ඉදමචොච චන්දනො දෙවපුතො. ඉදං චන්දා තත්ථෙවනතරධාසි.

අථ ඛො ආයස්මා ලොමසකඛිතියො තස්සා රතතියා අච්චයෙන සෙනාසනං සංසාමේන්වා පත්තවිවරං ආදාය යෙන සාවස්ථී තෙන වාරිකං පක්කාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සාවස්ථී ජේතවනං අනාඨපිණ්ණිකය්ස ආරමො, යෙන හගවා, තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමි නිං හගවනං අභිවාදෙනි, එකමිනං නිසිදි. එකමිනං නිසිනො ඛො ආයස්මා ලොමසකඛිතියො හගවනං එතදචොච :

‘එකමිදහං හනො, සමයං සකෙකසු විහරමි කපිලවච්ඡුසමි. නිත්‍රොධාරුමෙ. අථ ඛො හනො, අඤ්ඤතරෙ දෙවපුතො අභික්කනතාය රතතියා අභික්කනතවණේණ, කෙවලකපං නිත්‍රොධාරුමං ඔභාසෙනො යෙනාහං තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමි නිං එකමිනං අට්ඨාසි. එකමිනං සිතො, ඛො හනො, සො දෙවපුතො මං එතදචොච : ‘ධාරෙසි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. නිං පනාට්ඨිසො, ධාරෙසි හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. අහමි ඛො භික්ඛු, න ධාරෙමි හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. ධාරෙසි පන නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතියො ගාථා’ති. න ඛො අහං ආට්ඨිසො, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථාති. නිං පනාට්ඨිසො ධාරෙසි හදෙදකරතතියො ගාථාති. ධාරෙමි ඛො අහං භික්ඛු, හදෙදකරතතියො ගාථාති. යථා කථං පන නිං ආට්ඨිසො, ධාරෙසි හදෙදකරතතියො ගාථාති.

එකමිදහං භික්ඛු, සමයං හගවා දෙවෙසු තාවතීංසෙසු විහරති පාරිවර්තනකමුලෙ පඤ්ඤකම්මලසිලායං. තත්‍ර හගවා දෙවානං තාවතීංසානං හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච අභාසි :

අතීතං නානාගමේයා -පෙ-

තං චෙ හදෙදකරතොති සනො ආවිකකෙන මුතීති.

‘එවං ඛො අහං භික්ඛු, ධාරෙමි හදෙදකරතතියො ගාථා. උග්ගණ්ඨාභි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච, පරියාපුණ්ඨාභි නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. ධාරෙති නිං භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච. අත්ථසංභිතො භික්ඛු, හදෙදකරතතය්ස උදෙසො ච විභවෙතා ච ආදිබ්බමචරියකොති. ඉදමචොච සො හනො, දෙවපුතො, ඉදං චන්දා තත්ථෙවනතරධාසි. සාධු මෙ හනො, හගවා හදෙදකරතතය්ස උදෙසඤ්ච විභවිතඤ්ච දෙසෙතු’ති.

ජානාසි පන නිං භික්ඛු, තං දෙවපුතත’නති.

න ඛො අහං හනො, ජානාමි තං දෙවපුතතනති.

මහණ, මෙසෙයින් මම හද්දෙකරන්නී ගාථා ධරමි. මහණ තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා උගනුව. මහණ තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා බසින් පුහුණු කරව. මහණ තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා වාචනායෙන් ධරව. මහණ, හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා අර්ථසංහිත යැ මාර්ග බ්‍රහ්මවයායට මුඛ ද වෙයි. වන්දන දෙව්පුත් මෙය කී. මෙය කියා අතුරුදහන් කෙළේ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ලොමසකඩගීය තෙරණුවෝ එරැය ඇවැමෙන් සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන සැවැත්තුවර කරා වාරිකා කළෝ. වාරිකා කරන්නේ සැවැත්තුවර අනේවඩු සිටුහුගේ දෙවරම්වෙහෙර බුදුන් කරා ගියෝ, ගොස් භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ලොමසකඩගීය තෙරණුවෝ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළෝ :

වහන්ස, එක් කලෙක සැහැදනවියෙහි කිඹුල්විත නිග්‍රොධාරාමයෙහි මම වාස කෙරෙමි. වහන්ස, එකල අන්‍යාතර දෙව්පුත්‍රයෙක් මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි විශිෂ්ට ජව්වර්ණ ඇති වැ නිග්‍රොධාරාමය භාත්පස බබුළුවා මා කරා එළැඹිණි. එළඹ එකත්පස් වැ සිටියේ. වහන්ස, එකත්පස් වැ සිටි ඒ දෙව්පුත් මට තෙල කී : 'මහණ, තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා ධරව යි ? වහන්ස, මෙසේ කී කල මම ඒ දෙව්පුත්හට තෙල කීමි : ' ඇවිත මම හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි ' යි. ඇවිත, තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා ධරන්නාව ' යි පිළිවිත්මි. මහණ මමත් හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා නො ධරමි ' යි කී. මහණ තෙපි හද්දෙකරන්න ගාථා ධරන්නාව ? කී, (පිළිවිත්). ඇවිත්, මම හද්දෙකරන්නී ගාථා නො ධරමි ' යි (කියා) ඇවිත තෙපි හද්දෙකරන්නී ගාථා ධරන්නාව ? යි (පිළිවිත්මි). ' මහණ මම හද්දෙකරන්නී ගාථා ධරමි ' යි කී. ඇවිත්, තෙපි කියෙයින් හද්දෙකරන්නී ගාථා ධරව ! යි ඇසිමි.

මහණ එක් කලෙක භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ තවතියා දෙවියන් කෙරෙහි වූ පරසතුමුල පඩිඇඹුල් සලස්නෙහි විහාර කරනසේක. එකල භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ තවතියා දෙවියනට හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා දෙසුසේක.

අතීතය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ . . . ඒ යොගාවචරයා ' හද්දෙකරන්න ' යයි භාන්ත වූ බුද්ධවුන් තෙමේ වදාරයි.

මහණ, මෙසෙයින් මම හද්දෙකරන්නී ගාථා ධරමි. මහණ තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා අසා උගනුව. මහණ, තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා බසින් පුහුණු කරව, මහණ තෙපි හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා වාචනා වශයෙන් ධරව. මහණ හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා අර්ථ සංහිත යැ, ආදිබ්‍රහ්මවයායක ද වෙයි. වහන්ස, ඒ දෙව්පුත් මෙය කී, මෙය කියා එහි මැ අතුරුදහන් බිඳී. වහන්ස, යදිමි. භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මම හද්දෙකරන්නයා පිළිබඳ උද්දෙස හා විභාග හා දෙසන සේක්වා.

මහණ, තෝ එ දෙව්පුත් දන්නෙහි ?

වහන්ස, මම එ දෙව්පුත් නො දන්නි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

චන්දනො නාම තො භික්ඛු, දෙවපුත්තො. චන්දනො භික්ඛු, දෙවපුත්තො අවසිකානි මනසිකානි සබ්බවේතසො¹ සමන්තාහරිනි ඕභිතසොතො ධම්මං සුණාති. තෙන හි භික්ඛු, සුණාති. සාධුකං මනසිකරෙහි. හාසිස්සාමිති. එවං හන්තෙති ඛො අයස්මා ලොමසකඛිතියො හගවතො පට්ටස්සොසි. හගවා එතදවොච :

අතීතං නානාගමෙය්‍ය නප්පරිකඛ්ඛි අනාගතං, —පෙ—
තං වෙ හදෙදකරතොති සන්තො අවික්ඛතෙ මුතීති.

කථංඤ්ච භික්ඛු, අතීතං අනාගමෙති : එවං රූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං සමචානෙති. එවං වේදනො අභොසිං -පෙ- එවං සඤ්ඤා අභොසිං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ අභොසිං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු අතීතං අනාගමෙති.

කථංඤ්ච භික්ඛු, අතීතං නානාගමෙති : එවං රූපො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං න සමචානෙති. එවං වේදනො අභොසිං -පෙ- එවං සඤ්ඤා අභොසිං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ අභොසිං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො අභොසිං අතීතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං න සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු අතීතං නානාගමෙති.

කථංඤ්ච භික්ඛු, අනාගතං පරිකඛ්ඛිති : එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං සමචානෙති. එවං වේදනො සියං -පෙ- එවං සඤ්ඤා සියං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ සියං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු, අනාගතං පරිකඛ්ඛිති.

කථංඤ්ච භික්ඛු, අනාගතං න පරිකඛ්ඛිති. එවං රූපො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං න සමචානෙති. එවං වේදනො සියං -පෙ- එවං සඤ්ඤා සියං -පෙ- එවං සඛ්ඛාරෙ සියං -පෙ- එවං විඤ්ඤාණො සියං අනාගතමඤ්චානන්ති තත්ථ නන්දිං න සමචානෙති. එවං ඛො භික්ඛු, අනාගතං න පරිකඛ්ඛිති.

කථංඤ්ච භික්ඛු, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙත්තස්ස සංගිරති : ඉධ භික්ඛු, අත්තචවා පුත්ථ්ථනො අරියානං අදස්සාවි අරියධම්මස්ස අකොවිදො අරියධම්මෙ අවිතීතො සප්පරිසානං අදස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස අකොවිදො සප්පරිසධම්මෙ අවිතීතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, රූපචිත්තං චා අත්තානං, අත්තති චා රූපං, රූපස්මි චා අත්තානං. වේදනං -පෙ- සඤ්ඤං -පෙ- සඛ්ඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචිත්තං චා අත්තානං, අත්තති චා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මි චා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, පච්චුප්පනෙත්තස්ස ධම්මෙත්තස්ස සංගිරති.

1. සබ්බං වේතසො - සිමු.

මහණ, එදෙව්නත් වන්දන නම්. මහණ, වන්දන දෙව්නත් අර්ථ කොට මෙනෙහි කොට මුළු භික්ෂු ඵලවා බැහු කන් ඇති වැදහම් අසයි. මහණ, එයින් අස, මනා කොට මෙනෙහි කර කියමි ' යි. වහන්ස, එසේ යයි ලොමසකඩයාමය තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වුහු. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක.

අතීතය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගතය නො ඉස්නේ යැ . . . ඒ යොගාවචරයා එකැතින් ' හද්දෙකරත්ත ' යයි ශාන්ත වූ බුද්ධමුනි තෙමේ වදරයි.

මහණෙනි, කියෙයින් අතීතය අනුව යේ ද යත් : අතීතයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වීමි ' යි, එහි තෘෂ්ණා එළවයි. මෙබඳු වෙදනා ඇතියෙම් වීමි . . . මෙබඳු සංඤ ඇතියෙම් වීමි . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වීමි . . . අතීතකාලයෙහි මෙබඳු විඤන ඇතියෙම් වීමි යි, එහි තෘෂ්ණා එළවයි. මහණ මෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්මය අනුගමනය කෙරෙයි.

මහණ, කෙසේ අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කෙරේ ය යත් : අතීත කාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වීමි ' යි එහි තෘෂ්ණා නො එළවයි. මෙබඳු වෙදනා ඇතියෙම් වීමි ' යි . . . මෙබඳු සංඤ ඇතියෙම් වීමි ' යි . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වීමි ' යි . . . අතීතකාලයෙහි මෙබඳු විඤන ඇතියෙම් වීමි ' යි එහි තෘෂ්ණා නො එළවයි. මහණ, මෙසෙයින් අතීත ස්කන්ධධර්ම අනුගමනය නො කරන්නේ නම් වෙයි.

මහණ, කෙසේ අනාගත ස්කන්ධධර්ම පතන්නේ යැ යත් : අනාගතයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වෙම්ව ' යි එහි තෘෂ්ණා එළවයි. මෙබඳු වෙදනා ඇතියෙම් වෙම්වා . . . මෙබඳු සංඤ ඇතියෙම් වෙම්වා . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වෙම්වා . . . අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු විඤන ඇතියෙම් වෙම්ව ' යි එහි තෘෂ්ණා එළවයි. මහණ, මෙසෙයින් අනාගත ස්කන්ධධර්ම පතන්නේ වෙයි.

මහණ, කෙසේ අනාගත ස්කන්ධධර්ම නො පතන්නේ යැ යත් : අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු රූප ඇතියෙම් වෙම්ව ' යි එහි තෘෂ්ණා නො එළවයි. මෙබඳු වෙදනා ඇතියෙම් වෙම්වා . . . මෙබඳු සංස්කාර ඇතියෙම් වෙම්වා . . . අනාගත කාලයෙහි මෙබඳු විඤන ඇතියෙම් වෙම්ව ' යි එහි තෘෂ්ණා, නො එළවයි. මහණ, මෙසේ අනාගත ස්කන්ධධර්ම නො ඉස්නේ නම් වෙයි.

මහණ, කෙසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ස්කන්ධධර්මයෙහි අදනා ලැබේ යැ යත් : මහණ, මෙලොව බුද්ධාදි ආයාසීයන් නො දක්නාසුලු ආයාසීධර්මයට අදක්ෂ වූ ආයාසීධර්මයෙහි අවිනිත වූ බුද්ධාදි සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මයට අකොච්ඡ වූ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත වූ අග්‍රානවත් පාරිශ්ඨත තෙමේ රූපය ආත්ම වශයෙන් තෘෂ්ණාදින් දකී. ආත්මය රූපවත් කොට ද ආත්මයෙහි රූපය ද රූපයෙහි ආත්මය ද දකී. වෙදනා . . . සංඤ . . . සංස්කාර . . . විඤනය ආත්ම වශයෙන් දකී. විඤනවත් ආත්මය ද ආත්මයෙහි විඤනය ද විඤනයෙහි ආත්මය ද දකී. මහණ, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂපත්ත ස්කන්ධ ධර්මයෙහි අදනාලැබෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථංඤ්ච භික්ඛු, පච්චුප්පනොසු ධම්මෙසු න සංගීරති: ඉධ භික්ඛු සුතවා අරියසාවකො. අරියානං දස්සාවි අරියධම්මස්ස කොවිදො අරියධම්මෙ සුචිතීතො සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසධම්මස්ස කොවිදො සප්පරිසධම්මෙ සුචිතීතො. න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. න වේදනං -පෙ- න සඤ්ඤං -පෙ- න සංඛාරෙ -පෙ- න විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති, න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. එවං ඛො භික්ඛු, පච්චුප්පනොසු ධම්මෙසු න සංගීරති.

අතීතං නාත්තාගමේසු -පෙ-

තං වෙ හඳොකරතොති සනොතා අභික්ඛතෙ මුතීති.

ඉදම්චොච හගවා. අත්තමනො අයස්ම, ලොමසකඛනියො හගවතො හාසිතං අභිනන්දීති.

ලොමසකඛනිය හඳොකරතා සුතනං චතුස්ථං.

මහණ, කෙසේ ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත ස්කන්ධධර්මයෙහි නො අදනාලැබේ යැ යත් : මහණ මෙලොව ආයාසයන් දක්නාසුලු ආයාධර්මයට කොවිද වූ ආයාධර්මයෙහි සුවිනිත වූ සත්පුරුෂයන් දක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මයට දක්ෂ වූ සත්පුරුෂධර්මයෙහි සුවිනිත වූ ශ්‍රැතවත් ආයාභ්‍යාවක තෙමෙ රූපය ආත්ම විසින් නො දක්නේ යැ. රූපවත් ආත්මය, ආත්මයෙහි රූපය, රූපයෙහි ආත්මය නො දක්නේ යැ. වෙදනා . . . සංඥ . . . සංස්කාර . . . විඤන ආත්ම විසින් නො දක්නේ යැ. විඤනවත් ආත්මය ද ආත්මයෙහි විඤනය ද විඤනයෙහි ආත්මය ද නො දක්නේ යැ. මහණ, මෙසෙයින් ප්‍රත්‍යක්ෂන්ත ස්කන්ධධර්මයෙහි නො අදනා ලබන්නේ නම් වෙයි.

අතීත ස්කන්ධධර්මය අනුගමනය නො කරන්නේ යැ . . . එකාන්තයෙන් ඒ යොගාවචරයා ' හදෙදකරාත්‍ර ' යයි ශාන්ත බුද්ධමුනි තෙමේ කියයි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ප්‍රීතියොමනසායන් විසින් ගත් සිත් ඇති ලොමසකඩිගිය තෙරණුවෝ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දන කළහ.

සතර වැනි ලොමසකඩිගියහදෙකරත්ත සුත්‍ර යි.

3. 4. 5

චූළකම්මවිහරිත සූතං

එවං මේ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ, අථ ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො යෙන භගවා, තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්නි: භගවතා සද්ධිං සමමොදි, සමමොදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙත්ති, එකමන්තං නිසිදි එකමන්තං නිසිත්තො ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො භගවන්තං එතදවොච:

කො නු ඛො හො ගොතමි, හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිත්‍රස්සානං- යෙව සතං මිත්‍රස්සභූතානං දිස්සන්ති හිනප්පණීතතා. දිස්සන්ති හි හො ගොතමි, මිත්‍රස්සා අප්පාසුකා, දිස්සන්ති දිඝාසුකා. දිස්සන්ති බව්භාබාධා, දිස්සන්ති අප්පාබාධා. දිස්සන්ති දුබ්බණ්ණා, දිස්සන්ති වණ්ණවනො. දිස්සන්ති අප්පෙසකධා, දිස්සන්ති මහෙසකධා. දිස්සන්ති අප්පහොගා, දිස්සන්ති මහාහොගා. දිස්සන්ති නීවිකුලීනා, දිස්සන්ති උච්චාකුලීනා. දිස්සන්ති දුප්පඤ්ඤා, දිස්සන්ති පඤ්ඤවනො. කො නු ඛො හො ගොතමි හෙතු කො පච්චයො, යෙන මිත්‍රස්සානං යෙව සතං මිත්‍රස්සභූතානං දිස්සන්ති හිනප්පණීතතාති.

කම්මස්සකා මාණව, සත්තා කම්මදයාදු කම්මයොති කම්මබක්ඛු කම්මපටිසරණා. කම්මං සත්තෙත විහරති යදිදං හිනප්පණීතතායාති.

හ ඛො අහං ඉමස්ස හොතො ගොතමස්ස සඛ්ඛිත්තෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අවිභත්තස්ස වින්දාරෙන අන්ධං ආඡානාමි, සාධු මේ භවං ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතු, යථාහං ඉමස්ස හොතො ගොතමස්ස සඛ්ඛිත්තෙන භාසිතස්ස වින්දාරෙන අන්ධං අවිභත්තස්ස වින්දාරෙන අන්ධං ආඡානෙය්‍යන්ති.

තෙන හි මාණව, සුණාහි සාධුකං මනසිකරොති, භාසිස්සාමිති.

එවං හොති ඛො සුභො මාණවො නොදෙය්‍යපුත්තො භගවතො පච්චිස්සොසි භගවා එතදවොච:

ඉධ මාණව, එකදේවා ඉත්ථි වා පුරිසො වා පාණාතිපාති හොති ලුද්දො ලොභිතපාණී භතපහතෙ නිව්චේඨා අදයාපන්නො සබ්බපාණ- භූතෙසු¹ යො තෙන කමෙතෙ එවං සමත්තෙන එවං සමාදිත්තෙන කායස්ස හෙද පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො වේ කායස්ස හෙද පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචේ මිත්‍රස්සත්තං ආගච්ජති, යත් යත් පච්චාජායති, අප්පාසුකො හොති. අප්පාසුකසංවත්තනිකා එසා මාණව පටිපදා, යදිදං පාණාතිපාති හොති ලුද්දො ලොභිතපාණී භතපහතෙ නිව්චේඨා අදයාපන්නො සබ්බපාණභූතෙසු.

1. පාණභූතෙසු - මජ්ඣිම, PTS.

3. 4 5

වූලකම්මවිහඬග සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ථේතවන නම් වූ අනේපිඩු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වසනසේක. එසඳු තොදෙයා බමුණුසුන් සුභ නම් මාණවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සම්මොදනීය සාරාණිය කරා කොට නිමවා එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් තොදෙයා බමුණුපිත් සුභ මාණවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කරුණ සැල කෙළේ යැ.

භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මිනිසත් බවට පැමිණි මිනිසුන්ගේ මැ හීනප්‍රණීත බව දක්නා ලැබෙයි. ඊට හේතු කවරේ යැ ප්‍රත්‍යය කවරේ යැ : භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, අල්පායුෂ්ක මනුෂ්‍යයෝ දක්නා ලැබෙත් මැ යැ, දීර්ඝායුෂ්කයෝ දක්නා ලැබෙති. බොහෝ ආබාධ ඇත්තාහු දක්නා ලැබෙති, අල්පාබාධයෝ දක්නා ලැබෙති. දුර්වර්ණයෝ දක්නා ලැබෙති, වර්ණවත් වූවාහු දක්නා ලැබෙති. අල්ප යශස්කයෝ දක්නා ලැබෙති, මහායශස්කයෝ දක්නා ලැබෙති. අල්පභාග ඇත්තාහු දක්නා ලැබෙති, මහාභාග ඇත්තාහු දක්නා ලැබෙති. නිවකුලිනායෝ දක්නා ලැබෙති, උච්චාකුලිනායෝ දක්නා ලැබෙති. දුෂ්ප්‍රාඥයෝ දක්නා ලැබෙති, ප්‍රඥවත් වූවාහු දක්නා ලැබෙත්. භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මිනිසත් බවට පැමිණි මිනිසුන්ගේ මැ හීනප්‍රණීත බව දක්නා ලැබෙත් ද ඊට හේතු කවරේ ද ප්‍රත්‍යය කවරේ ද ? යි.

මාණවකය, සත්ත්වයෝ කර්මය ස්වකීය කොට ඇත්තාහ. කර්මය දයද්‍රය කොට ඇත්තාහ. කර්මය කාරණ කොට ඇත්තාහ, කර්මය බන්ධු කොට ඇත්තාහ, කර්මය පිළිසරණ කොට ඇත්තාහ. කර්මය මේ හීනප්‍රණීතභාවය පිණිස සත්ත්වයන් විභාග කෙරේ යයි වදළහ.

භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, මම භවත් ගෞතමයන් විසින් සැකෙවින් ප්‍රකාශ කළ විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කළ මේ භාෂිතයාගේ විස්තරාර්ථය නො දහහෙමි භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ යම් පරිදි මම භවත් ගෞතමයන් විසින් සැකෙවින් වදළ විස්තරාර්ථය විභාග නො කළ මේ භාෂිතයාගේ විස්තරාර්ථය දහහෙමි ද එපරිද්දෙන් මට ධර්මය දෙශනා කෙරෙත්වා ' යි අයදිමි ' යි.

එසේ වී නම් මාණවකය, අසව මොනොවට මෙනෙහි කරව, ප්‍රකාශ කරන්නෙමි ' යි වදළහ.

' එසේ යැ භවත්නි ' යි තෝදෙයාසුහු සුභ මාණවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දින. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල ' වූළකම්මවිහඬගය ' වදළසේක.

මාණවකය, මෙලොව ඇතැම් ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි රෝදු වූ ලෙහෙ වැකුණු අත් ඇති සතුන් වැනැයිමෙහි යෙදුණේ සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි නිෂ්කාරුණික බවට පැමිණියේ ප්‍රාණවධ කරනසුලු වූයේ වේ ද, හේ මෙසේ රැස් කළ මෙසේ සමාදාන් කළ ඒ කර්මය හේතු කොට ගෙන කාබුන් මරණින් මත්තෙහි සුවයෙන් පහ වූ දුකට ගති වූ විවිධ වැ පතිත වන නිරයට ප්‍රතිසන්ධි විසින් පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මත්තෙහි අපාය වූ දුර්ගති වූ විනිපාත වූ නිරයට නො පැමිණේ ද ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම් යම් යම් තැනෙක උපදෙන්නේ නම් අල්පායුෂ්ක වෙයි. මාණවකය, යම් ප්‍රාණවධ කරනසුලු බවෙන් වේ ද රෝදු වූයේ ලෙහෙ වැකුණු අත් ඇතියේ ප්‍රාණවධයෙහි යෙදුණේ සියලු ප්‍රාණින් කෙරෙහි නිෂ්කාරුණික වූයේ වේ ද, මේ ප්‍රතිපදවි අල්පායුෂ්කභාවය පිණිස පවත්නේ වේ.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, නිභිතදණ්ඨො නිභිතසන්තො ලජ්ජ දයාපනොතො සබ්බපාණභූතභිතානුකම්පි විහරති. සො තෙන කමෙතන එවං සමතෙතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, දිඝායුකො හොති. දිඝායුකසංවත්තනිකා එසං මාණව පටිපදා යදිදං පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති නිභිතදණ්ඨො නිභිතසන්තො ලජ්ජ දයාපනොතො සබ්බපාණභූතභිතානුකම්පි විහරති.

ඉධ මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා සත්තානං විහෙරික-ජාතිකො හොති පාණීනා වා ලෙඛ්ඛිනා වා දණ්ඨෙන වා සන්තෙන වා. සො තෙන කමෙතන එවං සමතෙතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, ඛට්ඨාඛායො හොති. ඛට්ඨාඛායසංවත්තනිකා එසං මාණව, පටිපදා යදිදං සත්තානං විහෙරිකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලෙඛ්ඛිනා වා දණ්ඨෙන වා සන්තෙන වා.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා සත්තානං අවිහෙරිකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලෙඛ්ඛිනා වා දණ්ඨෙන වා සන්තෙන වා. සො තෙන කමෙතන එවං සමතෙතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, අපාඛායො හොති. අපාඛායසංවත්තනිකා එසං මාණව, පටිපදා යදිදං සත්තානං අවිහෙරිකජාතිකො හොති පාණීනා වා ලෙඛ්ඛිනා වා දණ්ඨෙන වා සන්තෙන වා.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා කොධනො හොති උපායාසබ්බලො, අපාමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතීජ්ජයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අපාච්චයඤ්ච පාතුකරෙති. සො තෙන කමෙතන එවං සමතෙතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති දුබ්බණ්ණො හොති. දුබ්බණ්ණසංවත්තනිකා එසං මාණව, පටිපදා යදිදං කොධනො හොති උපායාසබ්බලො, අපාමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතීජ්ජයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අපාච්චයඤ්ච පාතුකරෙති.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් ප්‍රාණවධ හැරපියා ප්‍රාණසාතයෙන් වැළකුණේ වෙයි. බහාතැබූ ද්වුවම් ඇතියේ බහාතැබූ ශස්ත්‍ර ඇතියේ (අකුශලයෙහි) උප්පා ඇතියේ දයාවට පැමිණියේ සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි භික්ෂාකම්පි වැ වෙසේ ද, හේ මෙසේ සම්පූර්ණ කරනලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සොහනගති ඇති සුවයෙන් අග්‍ර වූ ලොකයට (පිළිසඳ වියින්) පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සුගති ස්වර්ගලොකයට නො පැමිණේ නම්, ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම් යම් යම් තැනෙක උපදනේ නම් දීර්ඝායුෂ්ක වෙයි. මාණවකය, ප්‍රාණවධ හැරපියා ප්‍රාණවධයෙන් වැළකුණේ වෙයි, බහා තැබූ ද්වුවම් ඇති වැ බහා තැබූ ශස්ත්‍ර ඇති වැ උප්පා ඇති වැ දයාවට පැමිණ සියලු ප්‍රාණභූතයන් කෙරෙහි භික්ෂාකම්පි වැ වාසය කෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද ව දීර්ඝායුෂ්ක බව පිණිස පවත්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් අතින් වේවයි කැටින් වේවයි දඩින් වේවයි සැකින් වේවයි සත්තට වෙහෙස කරන පියවි ඇති වේ ද, හේ මෙසේ සපුරන ලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතුයෙහි අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණෙයි. කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට ඉදින් නො පැමිණේ නම්, මිනිස් බවට ඉදින් ඒ නම්, යම් යම් තැනෙක උපදනේ නම්, බොහෝ ආබාධ ඇතියේ වෙයි. මාණවකය, අතින් වේවයි කැටින් වේවයි දඩින් වේවයි සැකින් වේවයි සත්ත්වයන් වෙහෙසන පියවි ඇති වෙයි යන යමක් ඇත්ද, තෙල ප්‍රතිපදව බොහෝ ආබාධ ඇති බව පිණිස පවත්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් අතින් වේවයි කැටින් වේවයි දඩින් වේවයි සැකින් වේවයි සත්ත්වයනට වෙහෙස නො කරන පියවි ඇත්තේ වේද? හේ මෙසේ පුරනලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නාලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුගතිවූ ස්වර්ගලොකයට (පිළිසඳ වියින්) පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ගලොකයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට ඒ නම් යම් යම් තැනෙක උපදනේ ද අල්පාබාධ වෙයි. මාණවකය, අතින් වේවයි කැටින් වේවයි දඩින් වේවයි සැකින් වේවයි සත්ත්වයන් නො වෙහෙසන පියවි ඇති වෙයි යන යමක් ඇත් ද, තෙල ප්‍රතිපදව අල්පාබාධ බව පිණිස පවත්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් කිපෙන සුලු වූයේ දැඩි ආයාස බහුලකොට ඇත්තේ වේ ද, මද බසකුණු කියන ලද්දේ (කොපයෙන්) ගැටේ ද කිපේ ද විරෝධයට පැමිණේ ද තද බවට පැමිණේ ද කොපයක් ද්වේෂයක් නො සතුටක් පහළ කෙරේ ද, ඒ පුද්ගල මෙසේ පුරනලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නාලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට ඒ නම්, යම් යම් තැනෙක උපදනේ ද දුර්වර්ණ වූයේ වෙයි. මාණවකය, ක්‍රොධ කරනසුලු වූයේ උපායාස බහුල කොට ඇතියේ මද බසකුණු කියන ලද්දේ (කොපයෙන්) ගැටෙයි, කිපෙයි, ව්‍යාපාදයට පැමිණෙයි, තද බවට පැමිණෙයි. කොපයක් ද්වේෂයක් නො සතුටක් පහළ කෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපදව දුර්වර්ණ බවට වැටෙන්නී වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉජ්චි වා පුරිසො වා අකෙකාඛනො හොති අනුපායාසවග්ගලො, ඛනුමි පුතොතා සමානො නාතිසජ්ඣති, න කුප්පති න ව්‍යාපජ්ඣති න පතීජ්ඣති න කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාතුකරෙති. සො තෙන කමෙමන එවං සමතොතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති පාසාදිකො හොති. පාසාදිකසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං අකෙකාඛනො හොති අනුපායාසවග්ගලො, ඛනුමි පුතොතා සමානො නාතිසජ්ඣති න ව්‍යාපජ්ඣති න පතීජ්ඣති න කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාතුකරෙති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉජ්චි වා පුරිසො වා ඉස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරුකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු ඉස්සති, උපදුස්සති ඉස්සං ඛකිති. සො තෙන කමෙමන එවං සමතොතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති අපෙසසකෙඛා හොති. අපෙසසකසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං ඉස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරුකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු ඉස්සති උපදුස්සති ඉස්සං ඛකිති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉජ්චි වා පුරිසො වා අනිස්සාමනකො හොති, පරලාභසකකාරගරුකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං ඛකිති. සො තෙන කමෙමන එවං සමතොතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති මහෙසකෙඛා හොති. මහෙසකසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං අනිස්සාමනකො හොති පරලාභසකකාරගරුකාරමානනවිඤ්ඤාසුඤ්ඤාසු න ඉස්සති න උපදුස්සති න ඉස්සං ඛකිති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉජ්චි වා පුරිසො වා න දාතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං වත්ථං යානං මාලාගකි- විලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො තෙන කමෙමන එවං සමතොතන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ඣති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ඣති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති අපභොගො හොති. අපභොගසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං න දාතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං වත්ථං යානං මාලාගකිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් ක්‍රොධි නො කරනසුලු වූයේ දැඩි ආයාස බහුල කොට නැතිගේ වේ ද, බොහෝ කොටක් කියන ලද්දේ ක්‍රොධයෙන් නො ගැටෙයි, නො කිපෙයි, ව්‍යාපාදයට නො පැමිණෙයි, තද බවට නො පැමිණෙයි. කොපයක් ද්වේෂයක් නො සතුටක් පහළ නො කෙරෙයි. හේ මෙසේ පුරන ලද සමාදාන කොට ගන්නාලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතුයෙහි සුගති වූ ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ගලොකයට නො පැමිණේ ද ඉදින් මිනිස් බවට ඒ ද යම් යම් තැනෙක උපදනේ නම්, ප්‍රසාද ඵලවත්තේ වෙයි. මාණවකය, ක්‍රෝධ නො කරන්නේ වෙයි, උපායාස බහුල කොට නැති වෙයි, බොහෝ කොටක් කියන ලද්දේ නො ගැටෙයි, නො කිපෙයි, ව්‍යාපාදයට නො පැමිණෙයි, තද බවට නො පැමිණෙයි, කොපයක් ද්වේෂයක් නො සතුටක් පහළ නො කෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද තෙල ප්‍රතිපද්‍යව ප්‍රසාද ඵලවන බවට වැටෙන්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් හෝ කිසිවෙක් ඊර්ෂ්‍යා සහගත සිත් ඇති වෙයි. මෙරමාගේ ලාභසත්කාර ගරුකාර මානන වන්දනා පූජනායෙහි ඊර්ෂ්‍යා කෙරෙයි, ද්වේෂ කෙරෙයි, ඊර්ෂ්‍යාව බද්ධි. හේ මෙසේ රැස් කළ මෙසේ සමාදාන කොට ගත් ඒ කර්මය හෙතු කොට ගෙන කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම්, යම් යම් තැනෙක උපදනේ වේ ද අල්පෙශාකා වෙයි. මාණවකය, ඊර්ෂ්‍යා සහගත සිත් ඇති වෙයි, පරලාභ සත්කාර ගරුකාර මානන වන්දනා පූජනායෙහි ඊර්ෂ්‍යා කෙරෙයි, ද්වේෂ කෙරෙයි, ඊර්ෂ්‍යාව බද්ධි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද්‍යව අල්පෙශාකා බව පිණිස පවත්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් ඊර්ෂ්‍යා සහගත සිත් නැති වේ ද මෙරමාගේ ලාභ සත්කාර ගරුකාර මානන වන්දනා පූජනායෙහි ඊර්ෂ්‍යා නො කෙරෙයි, ද්වේෂ නො කෙරෙයි, ඊර්ෂ්‍යාව නො බද්ධි. හේ මෙසේ රැස් කරන ලද මෙසේ සමාදාන කොට ගන්නාලද ඒ කර්මය හේතු කොට ගෙන කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ග ලොකයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම්, යම් යම් තැනෙක උපදනේ වේ ද, (ඵකල්හි) මහෙශාකා වෙයි. මාණවකය, ඊර්ෂ්‍යා සහගත සිත් නැති වෙයි, මෙරමා හට ලාභ සත්කාර ගරුකාර මානන වන්දනා පූජනායෙහි ඊර්ෂ්‍යා නො කෙරෙයි, ද්වේෂ නො කෙරෙයි, ඊර්ෂ්‍යා නො බද්ධි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද්‍යව මහෙශාකා බව පිණිස පවත්නී වෙයි.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් මහණක් හට හෝ බමුණක්හට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් ශයන වාසාගාර පහන්තෙල් නො දෙන්නේ වෙයි. හේ මෙසේ පුරනලද මෙසේ සමාදාන කොට ගන්නාලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම් යම් යම් තැනෙක උපදනේ ද (ඵතැන්හි) අල්ප ශෝභ වෙයි. මාණවකය, මහණක්හට හෝ බමුණක්හට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යාන මල් ගඳ විලෙවුන් ශයනාගාර පහන්තෙල් නො දෙනු වෙයි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද්‍යව අල්පශෝභ ඇති බවට වැටෙන්නී වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං විත්ථං යානං මාලාගකි-
විලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්මතෙන
එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති,
මහාභොගො හොති. මහාභොගසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා
යදිදං දතා හොති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අත්තං පානං විත්ථං
යානං මාලාගකිවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදිපෙය්‍යං.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා ඵඤ්ඤා හොති
අතිමානී. අභිවාදෙනබ්බං න අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං න පච්චුට්ඨෙති,
ආසනාරහස්ස ආසනං න දෙති, මහාරහස්ස මග්ගං න දෙති, සකකා-
තබ්බං න සකකරොති, න ගරුකාතබ්බං න ගරුකරොති, මානෙතබ්බං
න මානෙති, පුජේතබ්බං න පුජෙති. සො තෙන කම්මෙන එවං
සම්මතෙන එවං සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරම්මරණා අපායං
දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. නො චෙ කායස්ස හෙද
පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, සචෙ
මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති, නීවසුලීනො හොති.
නීවසුලීනසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං ඵඤ්ඤා හොති
අතිමානී, අභිවාදෙනබ්බං න අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං න පච්චුට්ඨෙති,
ආසනාරහස්ස න ආසනං දෙති, මහාරහස්ස න මග්ගං දෙති, සකකාතබ්බං
න සකකරොති, ගරුකාතබ්බං න ගරුකරොති, මානෙතබ්බං න
මානෙති, පුජේතබ්බං න පුජෙති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉතී වා පුරිසො වා අත්ථෙඤ්ඤා හොති
අනතිමානී. අභිවාදෙනබ්බං අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං පච්චුට්ඨෙති,
ආසනාරහස්ස ආසනං දෙති, මහාරහස්ස මග්ගං දෙති, සකකාතබ්බං
සකකරොති, ගරුකාතබ්බං ගරුකරොති, මානෙතබ්බං මානෙති,
පුජේතබ්බං පුජෙති. සො තෙන කම්මෙන එවං සම්මතෙන එවං
සමාදින්නෙන කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.
නො චෙ කායස්ස හෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති,
සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත්ථ යත්ථ පච්චාජායති, උච්චාසුලීනො
හොති. උච්චාසුලීනසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං අත්ථෙඤ්ඤා
හොති අනතිමානී, අභිවාදෙනබ්බං අභිවාදෙති, පච්චුට්ඨාතබ්බං
පච්චුට්ඨෙති, ආසනාරහස්ස ආසනං දෙති, මහාරහස්ස මග්ගං දෙති,
සකකාතබ්බං සකකරොති, ගරුකාතබ්බං ගරුකරොති. මානෙතබ්බං
මානෙති, පුජේතබ්බං පුජෙති.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් මහණක් හට හෝ බමුණක්හට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යානා මාලා ගත්තා වීලෙපන ශයනාගාර පහන්තෙල් දෙන්තේ වෙයි. හේ මෙසේ පුරන ලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මයෙන් කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලෝකයට එළැඹෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලෝකයට නො එළැඹේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට පැමිණේ නම් යම් යම් තැනෙක උපදනේ වේ ද එකල්හි මහාභෝග ඇත්තේ වෙයි. මාණවකය, මහණක්හට හෝ බමුණක්හට හෝ ආහාර පාන වස්ත්‍ර යානා මාලාගත්තා වීලෙපන ශයනාගාර පහන්තෙල් දෙන්තේ වෙයි යන යමක් ඇද්ද තෙල ප්‍රතිපද්‍යව මහාභෝග ඇති බවට වැටෙන්නී වේ.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් ස්තබ්ධ වූයේ අධිකමාන ඇත්තේ වෙයි. අභිවාදනාර්ථයාට අභිවාදන නො කෙරෙයි. දක හුනස්නෙන් නැඟිසිටියුතුවනුට දක හුනස්නෙන් නො නැඟෙයි. අසුන් දීමට නිසි වුවනුට අසුන් නො දෙයි. මාර්ගාර්ථයාට මාර්ගය නො දෙයි. සත්කාර කළයුත්තනුට සත්කාර නො කෙරෙයි. ගරු කළයුත්තනුට ගරු නො කෙරෙයි. බුහුමන් කළ යුත්තනුට බුහුමන් නො කෙරෙයි. පූජාර්ථයාට පූජා නො කෙරෙයි. හේ මෙසේ රැස් කරනලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නාලද ඒ කර්මය හෙතු කොටගෙන කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති චිතිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට එළැඹෙයි. ඉදින් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති චිතිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට නො පැමිණේ නම් ඉදින් මිනිස් බවට ඒ නම් යම් යම් තැනෙක උපදනේ වේ ද (එකල්හි) නිවතුල ඇත්තේ වෙයි. මාණවකය, ස්තබ්ධ වූයේ අධිකමාන ඇති වෙයි, අභිවාදනාර්ථයාට අභිවාදනය නො කෙරෙයි, හුනස්නෙන් නැඟි සිටියුත්තනු දක හුනස්නෙන් නැඟි නො සිටීයි, ආසනාර්ථයාට අසුන් නො දෙයි, මාර්ගාර්ථයාට මග නො දෙයි, සත්කාර කළයුත්තනුට සත්කාර නො කෙරෙයි, ගරු කළයුත්තනුට ගරු නො කෙරෙයි, බුහුමන් කළ යුත්තනුට බුහුමන් නො කෙරෙයි, පූජාර්ථයාට පූජා නො කෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද තෙල ප්‍රතිපද්‍යව නිවතුල බවට පවත්නී වේ.

4

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් අස්තබ්ධ වූයේ අධිකමාන නැත්තේ වෙයි. අභිවාදනාර්ථයාට අභිවාදනය කෙරෙයි. හුනස්නෙන් නැඟිසිටියුත්තනු දක හුනස්නෙන් නැඟි සිටීයි. ආසනාර්ථයාට ආසනය දෙයි. මාර්ගාර්ථයාට මග දෙයි. සත්කාර කළයුත්තනුට සත්කාර කෙරෙයි. ගරු කළයුත්තනුට ගරු කෙරෙයි. බුහුමන් කළයුතුවනුට බුහුමන් කෙරෙයි. පූජාර්ථයාට පූජා කෙරෙයි. හේ මෙසේ සපුරන ලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මය හේතු කොට ගෙන උසස්තුල ඇත්තේ වෙයි. මාණවකය, අස්තබ්ධ වූයේ අධිකමාන නැති වෙයි, අභිවාදනාර්ථයාට අභිවාදනය කෙරෙයි, හුනස්නෙන් නැඟිසිටියුත්තනු දක හුනස්නෙන් නැඟෙයි, ආසනාර්ථයාට අසුන් දෙයි, මාර්ගාර්ථයාට මග දෙයි, සත්කාර කළයුත්තනුට සත්කාර කෙරෙයි, ගරු කළයුත්තනුට ගරු කෙරෙයි, බුහුමන් කළයුත්තනුට බුහුමන් කෙරෙයි, පූජාර්ථයාට පූජා කෙරෙයි යන යමක් ඇද්ද තෙල ප්‍රතිපද්‍යව උසස්තුල බව පිණිස පවත්නී වේ.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉථි වා පුරිසො වා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඬකමිත්වා න පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවර්ජං, කිං අනවර්ජං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය හොතීති. සො තෙන කමෙමන එවං සමත්තෙන එවං සමාදිත්තෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුක්ඛාතිං තිරයං උපපජ්ජති. නො වෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුක්ඛාතිං තිරයං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, දුප්පඤ්ඤා හොති. දුප්පඤ්ඤාසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඬකමිත්වා න පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවර්ජං, කිං අනවර්ජං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය හොතීති.

ඉධ පන මාණව, එකච්චො ඉථි වා පුරිසො වා සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඬකමිත්වා පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත, කුසලං කිං අකුසලං කිං සාවර්ජං කිං අනවර්ජං කිං සෙවිතබ්බං කිං න සෙවිතබ්බං කිං මෙ කරියමානං දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය හොතීති. සො තෙන කමෙමන එවං සමත්තෙන එවං සමාදිත්තෙන කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. නො වෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති, සචෙ මනුස්සත්තං ආගච්ඡති, යත් යත් පච්චාජායති, මහාපඤ්ඤා හොති. මහාපඤ්ඤාසංවත්තනිකා එසා මාණව, පටිපදා යදිදං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඬකමිත්වා පරිපුච්ඡිතා හොති: කිං භනෙත කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවර්ජං, කිං අනවර්ජං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරියමානං දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛාය හොති, කිං වා පන මෙ කරියමානං දීඝරත්තං භිතාය සුඛාය හොතීති.

ඉති ඛො මාණව, අප්පායුක්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පායුක්ඛත්තං උපනෙති. දීඝායුක්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා දීඝායුක්ඛත්තං උපනෙති. ඛව්‍යාඛාධසංවත්තනිකා පටිපදා ඛව්‍යාඛාධත්තං උපනෙති. අප්පාඛාධසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පාඛාධත්තං උපනෙති. දුබ්බණ්ණසංවත්තනිකා පටිපදා දුබ්බණ්ණත්තං උපනෙති. පාසාදික්ඛසංවත්තනිකා පටිපදා පාසාදික්ඛත්තං උපනෙති. අප්පෙසකසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පෙසකත්තං උපනෙති. මගෙසකසංවත්තනිකා පටිපදා මගෙසකත්තං උපනෙති. අප්පභොගසංවත්තනිකා පටිපදා අප්පභොගත්තං උපනෙති. මහාභොගසංවත්තනිකා පටිපදා මහාභොගත්තං උපනෙති. තිවිකුලීනසංවත්තනිකා පටිපදා තිවිකුලීනත්තං උපනෙති. උච්චාකුලීනසංවත්තනිකා පටිපදා උච්චාකුලීනත්තං උපනෙති. දුප්පඤ්ඤාසංවත්තනිකා පටිපදා දුප්පඤ්ඤාත්තං උපනෙති. මහාපඤ්ඤාසංවත්තනිකා පටිපදා මහාපඤ්ඤාත්තං උපනෙති.

කමමස්සකා මාණව, සත්තා කමමදායද කමමයොති කමමබ්බු කමමපටිසරණා, කමමං සත්තෙ විහරති යදිදං භීතපපඤ්ඤායාති.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් මහණකු හෝ බමුණකු හෝ වෙත ඵලඹ වහන්ස, කුසල් කිම ? අකුසල් කිම ? සාවද්‍යය කිම ? අනවද්‍යය කිම ? සෙවියයුත්ත කිම ? නො සෙවියයුත්ත කිම ? මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ දීර්ඝරාත්‍රයෙහි අභිතයට දුබලයට වැටේද ? යළි මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ භිත පිණිස සුව පිණිස වේ ද ? යි නො පුළුවන් වෙයි. හේ මෙසේ සපුරන ලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මය හේතු කොට ගෙන . . . දුෂ්ප්‍රාඥ වෙයි. මාණවකය, මහණකු කරා හෝ බමුණකු කරා හෝ ඵලඹ වහන්ස, කුසල් කිම ? අකුසල් කිම ? සාවද්‍යය කිම ? අනවද්‍යය කිම ? සෙවිතව්‍යය කිම ? නසෙවිතව්‍යය කිම ? මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ දීර්ඝරාත්‍රයෙහි අභිත පිණිස දුක් පිණිස වේ ද ? යළි මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ භිත පිණිස සුව පිණිස වේ ද ? " යි නො පුළුවන් වෙයි යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද්‍යව දුෂ්ප්‍රාඥ බව පිණිස පවත්නී වෙයි.

තවද මාණවකය, මෙලොව ස්ත්‍රියක් වේවයි පුරුෂයෙක් වේවයි කිසිවෙක් මහණකු කරා හෝ බමුණකු කරා හෝ ඵලඹ " වහන්ස, කුසල් කිම ? අකුසල් කිම ? සාවද්‍යය කිම ? අනවද්‍යය කිම ? සෙවිතව්‍යය කිම ? නසෙවිතව්‍යය කිම ? මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ දීර්ඝරාත්‍රයෙහි අභිත පිණිස දුක් පිණිස වේද, යළි මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ භිත පිණිස සුව පිණිස වේ ද ? " යි විචාරනුයේ වෙයි. හේ මෙසේ පුරන ලද මෙසේ සමාදන් කොට ගන්නා ලද ඒ කර්මය හේතු කොට ගෙන . . . මහාප්‍රාඥ වෙයි. මාණවකය, මහණකු වෙත හෝ බමුණකු වෙත හෝ ඵලඹ වහන්ස, කුසල් කිම ? අකුසල් කිම ? සාවද්‍යය කිම ? අනවද්‍යය කිම ? සෙවිතව්‍යය කිම ? නසෙවිතව්‍යය කිම ? මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ දීර්ඝරාත්‍රයෙහි අභිතයට දුකට වැටේද ? යළි මා විසින් කුමක් කරනු ලබන්නේ භිතයට සුවයට වැටේ ද යි විචාරනුයේ වෙයි" යන යමක් ඇද්ද, තෙල ප්‍රතිපද්‍යව මහාප්‍රාඥ බව පිණිස පවත්නී වේ.

මෙසෙයින් මාණවකය, අල්පායුෂ්ක බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව අල්පායුෂ්ක බවට පමුණුවයි. දීර්ඝායුෂ්ක බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව දීර්ඝායුෂ්ක බවට පමුණුවයි. බොහෝ ආබාධ ඇති බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව බොහෝ ආබාධ ඇති බවට පමුණුවයි. අල්පාබාධ බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව අල්පාබාධ ඇති බවට පමුණුවයි. දුර්වර්ණ බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව දුර්වර්ණ බවට පමුණුවයි. ප්‍රසාද ඵලවන බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව ප්‍රසාද ඵලවන බවට පමුණුවයි. අල්පෙශාක්‍ය බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව අල්පෙශාක්‍ය බවට පමුණුවයි. මහේශාක්‍ය බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව මහේශාක්‍ය බවට පමුණුවයි. අල්පභොග බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව අල්පභොග ඇති බවට පමුණුවයි. මහාභොග බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව මහාභොග ඇති බවට පමුණුවයි. නිවකුලීන බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව නිවකුල ඇති බවට පමුණුවයි. උරෙව්වකුලීන භාවය පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව උසස්කුල ඇති බවට පමුණුවයි. දුෂ්ප්‍රාඥ බව පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව දුෂ්ප්‍රාඥ බවට පමුණුවයි. මහාප්‍රාඥ භාවය පිණිස පවත්නා ප්‍රතිපද්‍යව මහාප්‍රාඥභාවයට පමුණුවා.

මාණවකය, සත්ත්වයෝ කර්මය ස්වකීය කොට ඇත්තාහ, කර්මය දයද්‍ය කොට ඇත්තාහ, කර්මය යොනි කොට ඇත්තාහ, කර්මය බන්ධු කොට ඇත්තාහ, කර්මය පිළිසරණ කොට ඇත්තාහ. කර්මය තෙමේ සත්ත්වයන් භිතප්‍රණීත බවට විභාග කෙරේ ' යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඵචං චූතෙන සුභො මාණවො තොදෙය්‍යපුතො හගචන්තං ඵතදවොච. අභික්ඛන්තං භො ගොතම, අභික්ඛන්තං භො ගොතම, සෙය්‍යථාපි භො ගොතම, ත්ඨකුඤ්ඤං වා උක්ඛුජේය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරේය්‍ය, මූලහස්ස වා මග්ගං අච්ඡෙදෙය්‍ය, අක්ඛන්තරො වා තෙලපජේය්‍යං ඛාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛන්තීති. ඵචමෙචං භොතා ගොතමෙන අනෙකසරියායෙන ධම්මො පකාසිතො ඵසාහං හචන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මස්සථ හික්ඛුසංඝස්සථ. උපාසකං මං හචං ගොතමො ඛාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගතන්ති.

චූළකම්මවිගඛ සූතං පඤ්චමං.

මෙසේ වදළ කල්හි තොදෙයාපුත්‍ර භූ මාණවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල කී :
 භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා කාන්ත යැ භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා කාන්ත යැ
 භවත් ගෞතමයන් වහන්ස, යම් පරිදි යටිහුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුහුරු කරන්නේ
 හෝ වේ ද පිළිසන් වුවක් විවෘත කරන්නේ හෝ වේ ද, මංවුළා වූ එකක්හට මාර්ගය ප්‍රකාශ
 කරන්නේ හෝ වේ ද, අන්ධකාරයෙහි ' ඇස් ඇත්තාහු රූපයන් දක්නාහ ' යි තෙල්
 පහනක් දල්වන්නේ හෝ වේ ද එපරිද්දෙන් මැ භවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින්
 නොයෙක් පයඛායයෙන් ධර්මය ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ වන, තෙලෙ මම් භවත් ගෞතමයන්
 වහන්සේ සරණ කොට යෙමි. ධර්මය ද භික්ෂු සංඝයා ද සරණ කොට යෙමි. භවත්
 ගෞතමයන් වහන්සේ අද පටන් දිවි හිමි කොට සරණ ගිය උපාසකයකු කොට මා ධරන
 සේක්ව ' යි.

පස්වැනි වූලකමවිභවිතසූත්‍ර යි.

3. 4. 6

මහාකම්මවිහරික සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං: එකං සමයං භගවා රුජගහෙ විහරති වෙථවනෙ කලඤ්ඤානිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා සමිද්ධි අරඤ්ඤා-
කුටිකායං විහරති.

අථ ඛො පොතලිපුතො: පරිබ්බාජකෝ ජබ්බාචාරො අනුච්චිකම්-
මානෝ අනුච්චරමානෝ යෙනායස්මා සමිද්ධි තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්නි:
ආයස්මතා සමිද්ධිනා සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනියං කරො සාරුඤ්ඤං
විනිසාරෙණි: එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනො: ඛො පොතලිපුතො:
පරිබ්බාජකෝ ආයස්මන්තං සමිද්ධිං එතදවොච: 'සමමුඛා මෙතං ආවුසො
සමිද්ධි, සමණස්ස ගොතමස්ස සුත්තං, සමමුඛා පටිඤ්ඤානි: මොඝං
කායකම්මං, මොඝං චචිකම්මං, මනොකම්මමෙව සච්ච'න්ති. අනි ච සා
සමාපත්ති යං සමාපත්තිං සමාපන්නො න කිඤ්චි වෙදියති.

මා එවං ආවුසො පොතලිපුත්ත අවච, මා එවං ආවුසො
පොතලිපුත්ත අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචිකම්, න හි සාධු භගවතො
අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය: 'මොඝං කායකම්මං, මොඝං
චචිකම්මං, මනොකම්මමෙව සච්ච'න්ති. අනි ච ඛො සා ආවුසො,
සමාපත්ති යං සමාපත්තිං සමාපන්නො න කිඤ්චි වෙදියති.

කිච්චීරං පබ්බජිතොසි ආවුසො, සමිද්ධිති.

න චීරං ආවුසො, තිණි වස්සානිති.

එතදනි මයං ථෙරෙ හිකුඬු කිං වක්ඛාම, යග්‍ර හි නාමෙවං නවො
හිකුඬු සත්ථාරං පරිරක්ඛිතබ්බං මඤ්ඤියාමි. සඤ්ඤාතනිකං ආවුසො
සමිද්ධි, කම්මං කත්වා කායෙහ වාචාය මනසා, කිං සො වෙදියති.

සඤ්ඤාතනිකං ආවුසො පොතලිපුත්ත, කම්මං කත්වා කායෙහ
වාචාය මනසා, දුක්ඛං සො වෙදියති.

අථ ඛො පොතලිපුතො: පරිබ්බාජකෝ ආයස්මතො සමිද්ධිස්ස
භාසිතං නෙව අභිනන්දි න පටිකෙකාසි. අනභිනන්දිනි: අප්පටිකෙකාසිනි:
උට්ඨායාසනා පක්කාමි.

අථ ඛො ආයස්මා සමිද්ධි අචීරපක්කනො පොතලිපුතො පරිබ්බාජකෝ
යෙනායස්මා අනන්දො තෙනුපසඛිකම්. උපසඛිකම්නි: ආයස්මතා
අනන්දෙන සද්ධිං සමමොදි. සමමොදනියං කරො සාරුඤ්ඤං විනිසාරෙණි:
එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනො: ඛො ආයස්මා සමිද්ධි යාවතකො
අභොසි පොතලිපුතො: පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං කරොසලාපො, තං
සබ්බං ආයස්මතො අනන්දස්ස ආරොචෙසි. එවං වුත්තෙ ආයස්මා අනන්දො
ආයස්මන්තං සමිද්ධිං එතදවොච: 'අනි ඛො ඉදං ආවුසො සමිද්ධි,
කථාපාභතං භගවන්තං දස්සනාය. ආයාමාවුසො සමිද්ධි, යෙන භගවා
තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාමි, උපසඛිකම්නි: එතමත්ථං භගවතො ආරොචෙය්‍යාමි.
යථා නො භගවා ව්‍යාකරිස්සති, තථා නං ධාරෙය්‍යාමාමි.

3. 4. 6

මහාකමමවිහරිත සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර කලඤ්ඤානිවාස නම් වෙළඳවනයෙහි වැඩ වසනසේක. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවෝ වනකිළියෙක්හි වෙසෙති.

එකල්හි පොතලිපුත්‍ර පරිව්‍රාජක ජඩ්ඝාච්ඡරණයෙන් ඔබ මොබ හැසිරෙනුයේ ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරුන් කරා එළැඹියේ යැ. එළැඹ ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරුන් සමග සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කළ යුතු කරාව කොට හිමවා එකත්පස් වැ හින. එකත්පස් වැ හුන් පොතලිපුත්‍ර පරිව්‍රාජක ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවනට තෙල කී : “ ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවෙහි, ශ්‍රමණ ගෞතමයන් හමුයෙහි මා විසින් තෙල අසනලද, හමුයෙහි පිළිගන්නා ලද : කායකර්මය සිස් යැ, වාක්කර්මය සිස් යැ, මනාකර්මය මැ තර යැ යි. තවද යම් සමවතකට සමවන්නේ කිසි වේද්‍යාවක් නො වීදී ද, එබඳු සමවතක් ඇතැ ? යි කියා ” යි.

ඇවුත් පොතලිපුත්‍රය, නහමක් මෙසේ කිය. ඇවුත් පොතලිපුත්‍රය, නහමක් මෙසේ කිය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නහමක් කර. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභ්‍යාධ්‍යාන නො මැනැවි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ නො මැ වදාන්නාහ : ‘ කායකර්මය තුවස් යැ, වාක්කර්මය තුවස් යැ, මනාකර්මය මැ සැබැවැ ’ යි. ඇවුත්හි, යම් සමවතකට සමවන්නේ කිසි වේද්‍යාවක් නො වීදී ද, එබඳු සමවතක් ඇත්තේ වේ යයි.

ඇවුත්හි, සමිද්ධි තෙරණුවෙහි, පැවිදි වැ කෙතෙක් දිගු කල් ඇද්ද ?

ඇවුත්හි, බොහෝ කල් නො වෙයි. තුන් වසක් වේ යයි,

යම් කරුණෙක්හි මෙසේ නවක මහණ ශාස්තෘහු (ගර්භායෙන් මිදීමෙන්) රක්කයුතු කොට සිහි නම් ස්ථවිර භික්ෂූන් ගෙන දන් මෙහිලා අපි කුමක් කියමෝ ද ? ඇවුත්හි, සමිද්ධි තෙරණුවෙහි, කයින් බයින් සිහින් දන දන කර්ම කොට හේ කවර වේද්‍යාව වීදී ද ? යි.

ඇවුත් පොතලිපුත්‍රය, කයින් බයින් සිහින් දන දන කර්ම කොට හේ දුඛවේද්‍යා වීදී යයි.

එසද පොතලිපුත්‍ර පරිව්‍රාජක ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරුන්ගේ භාෂිතය නො මැ පිළිගත බැහැර නො කෙළේ යැ. නො පිළිගෙන බැහැර නො කොට හුනස්නෙන් නැගී ගියේ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවෝ පොතලිපුත්‍ර පරිව්‍රාජක නික්මගිය නොබෝ වෙලෙහි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් කරා එළඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරුන් සමග සතුටු විය. සතුටුවියයුතු සිහි කළයුතු කරාව කොට හිමවා එකත්පස්වැ හුන්හ. එකත්පස්වැ හුන් ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවෝ පොතලිපුත්‍ර පරිව්‍රාජකයන් සමග යම් පමණ කරාසල්ලාපයක් වී නම් එහැම ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවනට දන්වූහ. මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සමිද්ධි තෙරණුවනට තෙල වදන : “ ඇවුත්හි, සමිද්ධි තෙරණුවෙහි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට මේ කරාප්‍රාභාතයෙක් (පඩුරෙක්) ඇත. ඇවුත්හි සමිද්ධි තෙරණුවෙහි, යම්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹ මෙකරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැලකරම්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම්සේ අපට ප්‍රකාශ කරනසේක් නම් එය එසේ ධරම්හ ” යි.

එවිමාටුසොති ඛො ආයස්මා සමිද්ධි ආයස්මතො ආනන්දස්ස පච්චස්සොයි. අථ ඛො ආයස්මා ච ආනන්දෙ ආයස්මා ච සමිද්ධි යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමිංසු. උපසඛිකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීත්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යාවතතො අහොයි ආයස්මතො සමිද්ධස්ස පොතලිපුත්තෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං කථා සල්ලාපො, තං සබ්බං භගවතො ආරොචෙයි.

එවං චුත්තෙ භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: 'දස්සනමපි ඛො අහං ආනන්ද, පොතලිපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස නාභිජානාමි. කුතො පනෙවරුපං කථාසල්ලාපං. ඉමිනා ච ආනන්ද, සමිද්ධිනා මොඝපුරිසෙන පොතලිපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස විභජ්ඣ ව්‍යාකරණීයො පඤ්ඤා එකංගෙන ව්‍යාකතො'ති.

එවං චුත්තෙ ආයස්මා උදයී භගවන්තං එතදවොච: 'භවෙ පන භනෙත, ආයස්මතා සමිද්ධිනා ඉදං සක්ඛිය භාසිතං, යං කිඤ්චි වෙදසිතං තං දුක්ඛස්මි'න්ති.

අථ ඛො¹ භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතයි: 'පස්ස ඛො තං ආනන්ද, ඉමස්ස උදයස්ස මොඝපුරිසස්ස උම්මය්‍යං². අඤ්ඤාසිං ඛො අහං ආනන්ද, ඉදන්තෙවායං උදයී මොඝපුරිසො උම්මුජ්ජමානො අයොනිසො උම්මුජ්ජස්සති'ති. ආදිංයෙව ආනන්ද, පොතලිපුත්තෙන පරිබ්බාජකෙන තිස්සො වෙදනා පුච්ඡිතා. සවායං ආනන්ද, සමිද්ධි මොඝපුරිසො පොතලිපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස එවං පුට්ඨා එවං ව්‍යාකරෙය්‍ය: 'සඤ්චතතිකං ආටුසො පොතලිපුත්ත, කම්මං කත්වා කායෙන වාචාය මනසා සුඛවෙදනියං, සුඛං සො වෙදියති³ සඤ්චතතිකං ආටුසො පොතලිපුත්ත, කම්මං කත්වා කායෙන වාචාය මනසා දුක්ඛවෙදනියං, දුක්ඛං සො වෙදියති³ සඤ්චතතිකං ආටුසො පොතලිපුත්ත, කම්මං කත්වා කායෙන වාචාය මනසා අදුක්ඛමසුඛවෙදනියං, අදුක්ඛමසුඛං සො වෙදියති. එවං ව්‍යාකරමානො ඛො ආනන්ද, සමිද්ධි මොඝපුරිසො පොතලිපුත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස සම්මා ව්‍යාකරෙය්‍ය. අපිවානන්ද, කෙ ච අඤ්ඤාතිජීයා පරිබ්බාජකා බාලා අව්‍යත්තා, කෙ ච තථාගතස්ස මහාකමමවිභවිකං ජාතිස්සන්ති. භවෙ තුලෙන ආනන්ද, සුඤ්ඤායාථ තථාගතස්ස මහාකමම-විභවිකං විභජන්තස්සාති.

එතස්ස භගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං භගවා මහාකමම-විභවිකං විභජෙය්‍ය, භගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සන්තිති.

තෙන හා'නන්ද, සුඤ්ඤාති, සාධුකං මනසි කරෙහි, භාසිස්සාමිති.

එවං භනෙතති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චස්සොයි. භගවා එතදවොච:

චත්තාරෙ මෙ ආනන්ද, පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරෙ: ඉධානන්ද, එකචෙව පුග්ගලො ඉධ පාණ්ඩිපාති හොති, අදින්නාදයී හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුනාවාචො හොති, ඵරුසාවාචො හොති, සමථප්පලාපි හොති, අභිජ්ඣාපු හොති, ව්‍යාපත්තචිත්තො හොති, මිච්ඡාදිට්ඨි හොති. සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං තිරයං උපපජ්ජති.

1. එවං චුත්තෙ - ස්‍යා. 2. උම්මය්‍යං - මජ්ඣං.
3. වෙදියති - මජ්ඣං, සිද්ධි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

'එසේ යැ ඇවැත්නි' යි ආයුෂ්මත් සමීද්ධි තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් සමීද්ධි තෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභිවාදන කොට එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පොතලි පුත්‍ර පරිවාරකයා සමග ආයුෂ්මත් සමීද්ධි තෙරුන්ගේ යම් පමණ කරා සල්ලාපයක් වී ද එහිම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැලකළහ.

මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට තෙල වදළහ: 'ආනන්දය, මම පොතලිපුත්‍ර පරිවාරකයාගේ දක්මකුණු නො දැනිමි. මෙබඳු කරා සල්ලාපයක් වැළිත් කොයින් වී ද. තවද ආනන්දය, සමීද්ධි මොසපුරුෂයා විසින් පොතලිපුත්‍ර පරිවාරකයාගට බෙද ප්‍රකාශ කළයුතු ප්‍රශ්නය එකාන්තයෙන් විසඳනලද 'යි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආයුෂ්මත් උදයි තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ: වහන්ස, ඉදින් ආයුෂ්මත් සමීද්ධි තෙරණුවන් විසින් යම් කිසි වේදනාවක් ඇද්ද එය 'දුක' යි යන මේ සඳහා කියනලද ද ?

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් ඇමතුවේක. 'ආනන්දය, තෙපි මේ උදයි මොසපුරුෂයාගේ ප්‍රඤ්ඤාමාර්ගය බලව. ආනන්දය මම මේ උදයි මොසපුරුෂ මෙව්ට මැ හිස නහනුයේ නුනුවණින් හිස නහා ' යයි දනිමි. ආනන්දය, පොතලිපුත්‍ර පරිවාරකයා විසින් ආදියෙහි මැ ත්‍රිවිධ වේදනාව පුළුල්වනා ලද. ආනන්දය, ඉදින් මේ සමීද්ධි මොසපුරුෂ මෙසේ පුළුල්වනාලද්දේ පොතලිපුත්‍ර පරිවාරකයාගට මෙසේ ප්‍රකාශ කෙළේ නම් ' ඇවත, පොතලිපුත්‍රය, කයින් වටයින් මනසින් දැන දැන සුඛවේදනීය කර්මය කොට හේ සුව වීදි. ඇවත පොතලිපුත්‍රය, කයින් වටයින් මනසින් දැන දැන දුඃඛවේදනීය කර්මය කොට හේ දුක් වීදි. ඇවත පොතලිපුත්‍රය, කයින් වටයින් මනසින් දැන දැන අදුඃඛමසුඛවේදනීය කර්මය කොට හේ උපෙක්ෂා වේදනාව වීදි ' යයි. ආනන්දය, මෙසේ විසඳන සමීද්ධි මොසපුරුෂ පොතලිපුත්‍ර පරිවාරකයාට මොනොවට ප්‍රකාශ කරන්නේ යැ. තවද ආනන්දය, බාල වූ අව්‍යක්ෂ වූ අත්‍ය කීර්ථක පරිවාරකයෝ කවරහු ද ? තරාගතයන්ගේ මහාකර්මවිභව්‍යය කවරහු දතහෙන් ද ? ඉදින් ආනන්දය, තෙපි මහාකර්මවිභව්‍යය විභාග කරන තරාගතයන්ගේ (දෙශනාධර්මය) අසන්නහු (නම් මැනැවු).

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, තෙල විභාගයට කල් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, තෙල විභාගයට කල් වෙයි. යම් හෙයකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාකර්මවිභව්‍යය විභාග කරනසේක් නම් භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සමීපයෙන් අසා ධරන්තාහ ' යි.

ආනන්දය, එසේ වී නම් අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි ' යි.

'එසේ යැ වහන්සැ' යි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල (මහාකර්මවිභව්‍යය) වදළුවේක.

ආනන්දය, ලොකයෙහි විද්‍යමාන වූ මේ පුද්ගලයෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙකැ යත් : ආනන්දය, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩා කරනු වෙයි, අධිනාදන් ගනු වෙයි, කාමයෙහි මිසභසර ඇති වෙයි, මුසවා බණනු වෙයි, පිසුනුබස් ඇති වෙයි, පරොස්බස් ඇති වෙයි, පලස් බණනු වෙයි, අභිධ්‍යා බහුල වෙයි, ව්‍යාපන්න චිත්ත වෙයි, මිට්ඨාදාෂ්ටික වෙයි. හේ කායභෙදයෙන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට වීදියි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉධ පන ආනන්ද, එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ඤානිපාති හොති අදින්නාදුසි හොති, කාමෙසු ඡිව්ඡාචාරි හොති, මුසාවාදි හොති, පිසුනා-
වාචො හොති, ඵරුසාවාචො හොති, සම්මාදායොති හොති, අභිජ්ඣාලු
හොති, ව්‍යාපන්නවිතතො හොති, ඡිව්ඡාදිට්ඨි හොති. සො කායස්ස
හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

ඉධානන්ද එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ඤානිපාතා පටිවිරතො හොති,
අදින්නාදුනා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු ඡිව්ඡාචාරි පටිවිරතො හොති,
මුසාවාද පටිවිරතො හොති, පිසුනා වාචා¹ පටිවිරතො හොති, ඵරුසා
වාචා² පටිවිරතො හොති, සම්මාදායා පටිවිරතො හොති අභිජ්ඣාලු
හොති, අව්‍යාපන්නවිතතො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති, සො කායස්ස
හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

ඉධ පනානන්ද, එකච්චො පුග්ගලො ඉධ පාණ්ඤානිපාතා පටිවිරතො
හොති, අදින්නාදුනා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු ඡිව්ඡාචාරි පටිවිරතො
හොති, මුසාවාද පටිවිරතො හොති, පිසුනා වාචා පටිවිරතො හොති,
ඵරුසා වාචා පටිවිරතො හොති, සම්මාදායා පටිවිරතො හොති,
අභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නවිතතො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති.
සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
උපපජ්ජති.

ඉධානන්ද, එකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ආතප්පමනිය
පටිනම්මනිය අනුසොගමනිය අප්පමාදමනිය සම්මා මහසිකාරමනිය
තථාරූපං චෙතොසමාධිං පුසති. යථා සමාහිතෙ විතතෙ දිබ්බෙන
චක්ඛුනා විසුඤ්ඤාන අතික්කන්තමානුසංකෙන අමුං පුග්ගලං පස්සති :
'ඉධ පාණ්ඤානිපාතිං අදින්නාදුසිං කාමෙසු ඡිව්ඡාචාරිං මුසාවාදිං පිසුනා
වාචං ඵරුසාවාචං සම්මාදායොති අභිජ්ඣාලුං ව්‍යාපන්නවිතතං ඡිව්ඡාදිට්ඨිං.
කායස්ස හෙද පරමමරණං පස්සති අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
උපපන්නං. සො එවමාහ : 'අපී කිරි හො, පාපකානි කම්මානි, අපී
දුට්ඨරිතස්ස විපාකො, අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණ්ඤානිපාතිං
අදින්නාදුසිං කාමෙසු ඡිව්ඡාචාරිං මුසාවාදිං පිසුනාවාචං ඵරුසාවාචං
සම්මාදායොති අභිජ්ඣාලුං ව්‍යාපන්නවිතතං ඡිව්ඡාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද
පරමමරණං පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නනති.
සො එවමාහ : 'සො කිරි හො පාණ්ඤානිපාති අදින්නාදුසි -පෙ-
ඡිව්ඡාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං අපායං දුග්ගතිං
විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යෙ එවං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති,
යෙ අඤ්ඤාථා ජානනති, ඡිව්ඡා තෙසං ඤ්ඤානති. ඉති සො යදෙව තස්ස
සාමං ඤ්ඤාතං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස³
අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සඬං මොඝමඤ්ඤා'නති.

1. පිසුණාය වාචාය - මජ්ඣං, සිමු.

2. ඵරුසාය වාචාය - මජ්ඣං, සිමු.

3. පරමාසා - මජ්ඣං.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව දී පණිවා කරනු වෙයි, අධිනාදන් ගනු වෙයි, කාමයෙහි මිසභසර ඇති වෙයි, මුසවා බණනු වෙයි, පිසුනුබස් ඇති වෙයි, පරොස්බස් ඇති වෙයි, පලප් ඇති වෙයි, අභිධ්‍යා බහුල වෙයි, ව්‍යාපන්න සිත් වෙයි, මිථ්‍යාදෘෂ්ටික වෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙයි.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව දී ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකුණේ වෙයි, අධිනාදන් ගැනීමෙන් වැළකුණේ වෙයි, කාමයෙහි මිසභසරින් වැළකුණේ වෙයි, මුසවායෙන් වැළකුණේ වෙයි, පිසුනු බසින් වැළකුණේ වෙයි, පරොස්බසින් වැළකුණේ වෙයි, සමථප්‍රලාපයෙන් වැළකුණේ වෙයි, අනභිධ්‍යාලු වෙයි, අව්‍යාපන්න වූ සිත් ඇති වෙයි, සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙයි.

තවද ආනන්දය, මෙලොව කිසි පුද්ගලයෙක් මෙලොව දී පරපණ නැසීමෙන් වැළකුණේ වෙයි, අධිනාදන් ගැනීමෙන් වැළකුණේ වෙයි, කාමයෙහි මිසභසරින් වැළකුණේ වෙයි, මුසවායෙන් වැළකුණේ වෙයි, පිසුනුබසින් වැළකුණේ වෙයි, පරොස් බසින් වැළකුණේ වෙයි, සමථප්‍රලාපයෙන් වැළකුණේ වෙයි, අනභිධ්‍යාලු වෙයි, අව්‍යාපන්න සිත් ඇති වෙයි, සම්මදිවු ඇති වෙයි. හේ කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණේ.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි මහණෙක් වෙවයි බමුණෙක් වෙවයි කෙලෙස් තවන වියඛියට පැමිණ ප්‍රධන්වියඛියට පැමිණ අනුයෝගයට පැමිණ අප්‍රමාදයට පැමිණ සමාග්මනසිකාරයට පැමිණ යම් පරිදි සිත සමාහිත කල්හි විභූද්ධ වූ මිනිසැක ඉක්මම්ය දිව ඇසින් මෙලොව දී ප්‍රාණවධ කළා වූ අධිනාදන් ගත් කාමයෙහි මිසභසර ඇති මුසවා කියනසුලු පිසුනුබස් ඇති පරොස්බස් ඇති සමථප්‍රලාප ඇති ව්‍යාපන්න සිත් ඇති මිසදිවු ගත් තෙල පුද්ගලයා දකී ද, කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණියහු දකී ද, එබඳු වූ චිත්තසමාධිය ලබයි. හේ මෙසේ කියා: තවත, පාපකර්මයෝ ඇත. දුශ්චරිතයාගේ විපාකයෙක් ඇත. යම් හෙයකින් මම මෙලොව දී ප්‍රාණවධ කළ අධිනාදන් ගත් කාමයෙහි මිසභසර ඇති මුසවා කියනසුලු පිසුනුබස් ඇති පරොස්බස් ඇති සමථප්‍රලාප ඇති අභිධ්‍යාලු වූ ව්‍යාපන්න සිත් ඇති මිසදිවු ගත් තෙල පුද්ගලයා කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණියහු දක්මි. හේ මෙසේ කියයි : " තවත්ති, යමෙක් ප්‍රාණවධ කරනුයේ අධිනාදන් ගන්නේ . . . මිසදිවු ඇත්තේ වෙ ද, එ හැම කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට එළැඹෙයි, යම් කෙනෙක් මෙසේ දනිත් ද, ඔහු මැනැවින් දනිති, යම් කෙනෙක් අන් පරිදි දනිත් ද උන්ගේ ඥානය මිථ්‍යා වෙයි " කියා යි. මෙසේ හේ ඔහු විසින් තමා දන්නා ලද ද තමා දක්නාලද ද, තමා පහළ කරන ලද ද එය මැ එහි දෘෂ්ටියෙන් දැඩි සේ පරාමර්ශ කොට එහි වැදගෙන ' මේ මැ සත්‍ය යැ, අන්‍යය තුවඡ යැ ' යි ව්‍යවහාර කෙරේ ද, එබඳු චිත්තසමාධිය යෙක් ස්පර්ශ කෙරෙයි.

ඉධ පනානන්ද ඵකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා අනප්‍රමාදා-
මනාසා පටිභවතො අනුගාමකො අපමාදමනාසා සමමා මනසිකාරමනාසා
තථාරූපං වෙනොසමාසිං පුසති යථා සමාසිතෙ විතෙත දිබ්බෙන
චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පසාති.
ඉධ පාණාතිපාතීං අදින්නාදාසිං -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිං, කායස්ස
හෙද පරමමරණං පසාති සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නං.
සො ඵවමාහ : 'නත්ථි කිර හො, පාපකානි කමමානි, නත්ථි දුච්චරිතස්ස
විපාකො, අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතීං අදින්නාදාසිං -පෙ-
මිච්ඡාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පසාති සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපන්නානි. සො ඵවමාහ : යො කිර හො පාණාතිපාතී අදින්නාදාසිං
-පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිං, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. යෙ ඵවං ජානන්ති, තෙ සමමා ජානන්ති.
යෙ අඤ්ඤාථා ජානන්ති, මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන්ති. ඉති සො යදෙව
තස්ස සාමං ඤ්ඤං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා
පරමස්ස¹ අභිනිවිස්ස වොහරති : 'ඉදමෙවි සච්චං මොඝමඤ්ඤ'නති.

ඉධානන්ද ඵකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා අනප්‍රමාදා-
මනාසා පටිභවතො අනුගාමකො අපමාදමනාසා සමමා මනසිකාරමනාසා
තථාරූපං වෙනොසමාසිං පුසති, යථා සමාසිතෙ විතෙත දිබ්බෙන
චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පසාති
'ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං අදින්නාදාසා පටිවිරතං කාමෙසු මිච්ඡාචාරා
පටිවිරතං ඉසාචාදා පටිවිරතං පිසුනා වාචා^{*} පටිවිරතං ඵරාසා වාචා^{*}
පටිවිරතං සමථප්පලාපා පටිවිරතං අනභිජ්ඣාලං අව්‍යාපන්නවිතතං
සමමාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණං පසාති සුගතිං සග්ගං ලොකං
උපපන්නං. සො ඵවමාහ : 'අත්ථි කිර හො කල්‍යාණානි කමමානි,
අත්ථි සුචරිතස්ස විපාකො. අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා
පටිවිරතං -පෙ- සමමාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණං පසාති සුගතිං
සග්ගං ලොකං උපපන්න'නති. සො ඵවමාහ : 'යො කිර හො
පාණාතිපාතා පටිවිරතො අදින්නාදාසා පටිවිරතො -පෙ- සමමාදිට්ඨිං
සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති
යෙ ඵවං ජානන්ති, තෙ සමමා ජානන්ති. යෙ අඤ්ඤාථා ජානන්ති,
මිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤන්ති. ඉති සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤං සාමං
දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස¹ අභිනිවිස්ස වොහරති :
'ඉදමෙවි සච්චං මොඝමඤ්ඤ'නති.

ඉධ පනානන්ද ඵකච්චො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා අනප්‍රමාදා-
මනාසා පටිභවතො අනුගාමකො අපමාදමනාසා සමමා මනසිකාරමනාසා
තථාරූපං වෙනොසමාසිං පුසති, යථා සමාසිතෙ විතෙත දිබ්බෙන
චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන අශ්මි පුග්ගලං පසාති.
ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං අදින්නාදාසා පටිවිරතං -පෙ- සමමාදිට්ඨිං
කායස්ස හෙද පරමමරණං පසාති අපාසං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
උපපන්නං. සො ඵවමාහ : නත්ථි කිර හො කල්‍යාණානි කමමානි,

1. පරමාසා - මජ්ඣං.
2. පිසුණාය වාචාය - මජ්ඣං සිමු.
3. ඵරාසාය වාචාය - මජ්ඣං, සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි මහණෙක් වෙවයි බමුණෙක් වෙවයි කෙලෙස් තවන වියා යට පැමිණ ප්‍රධන් වියායට පැමිණ අනුයෝගයට පැමිණ අප්‍රමාදයට පැමිණ සමාගමනයි කාරයට පැමිණ යම් පරිදි සිත සමාහිත කල්හි විභුද්ධ වූ මිනිසැය ඉක්මගිය දිවභූමින් මෙලොව දී ප්‍රාණවධ කළ අයිතාදන් ගත් . . . මියදිටු ගත් තෙල පුද්ගලයා කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණියහු දකී. හේ මෙසේ කියයි: පාපකර්මයෝ නැත. දුෂ්ටරිතයා ගේ විපාකයෙක් නැත. මම මෙලොව පණ්ඩා කරන අයිතාදන් ගන්නා ... මියදිටු ඇති පුද්ගලයා කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ග ලොකයට ඵලභියහු දිවිම් නො ! හේ මෙසේ කියයි, යමෙක් පණ්ඩා කරන්නේ අයිතාදන් ගන්නේ . . . මියදිටු ඇතියේ වෙ ද, එහැම දෙනේ කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණේ. යම් කෙනෙක් මෙසේ දනින් ද, ඔහු මොනොවට දනින්. යම් කෙනෙක් නො එසේ දනින් ද, ඔවුන් ගේ දුනුම සිස් යැ කියා යි. මෙසේ හෙතෙම ඔහු විසින් තමා දත් තමා දුටු ස්වයංවිදිත යම් මැ දයෙක් ඇද්ද, එහි ලා එය මැ දැඩි සේ පරාමර්ශ කොට අභිභවේශ කොට ' මෙය මැ සත්‍ය වෙයි, අනෙක අසත්‍ය යැ ' යි බෙණේ.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ කෙලෙස් තවන වැර නිසා ප්‍රධන් වැර නිසා අනුයෝග වියාය නිසා අප්‍රමාදය නිසා සමාගමන නිසා යම්සේ සමාහිත චිත්තය ඇති වත් මැ විභුද්ධ වූ මිනිසැය ඉක්ම සිටි තෙල පුභලා මෙලොව පණ්ඩායෙන් වෙන් වූවහු අයිතාදනින් වෙන් වූවහු කාමයෙහි මිසභසරින් වෙන් වූවහු මුසවායෙන් වෙන් වූවහු පිසුනුබසින් වෙන් වූවහු පරොස් බසින් වෙන් වූවහු සම්ඵ සංඛ්‍යාත ප්‍රලාපයෙන් වෙන් වූවහු අභිධ්‍යා බහුල නො වූවහු ව්‍යාපන්න චිත්ත නැතියහු සම්දිටු ඇතියහු කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණියහු දක්නේ වෙ ද. එබඳු වූ දිවාචක්ෂුස් සමාධියක් ස්පර්ශ කෙරේ. හේ මෙසේ කියයි. කල්‍යාණ කර්මයෝ ඇත. සුචරිතයාගේ විපාක ඇත. මම මෙලොව පණ්ඩායෙන් වෙන් වැ . . . සම්දිටු ඇති කාබුන් මරණින් මතු සුභති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණි පුභලා දිවිම් නො ! හේ මෙසේ කියයි : ' යමෙක් පණ්ඩායෙන් දුරු වෙ ද අයිතාදනින් දුරු වෙ ද ... සම්දිටු ඇද්ද එහැම දෙනේ කාබුන් මරණින් මතු සුභති නම් වූ ස්වර්ගලොකයට පැමිණේ, යම් කෙනෙක් මෙසේ දනින් ද ඔහු මොනොවට දනින්. යම් කෙනෙක් නො එසේ දනින් ද උන්ගේ දන්ම මොස වෙති ' යි කියා යි. මෙසේ හෙතෙම ඔහු විසින් තමා දත් තමා දිවි තමා පළට කළ යම් මැ දැන්මෙක් ඇද්ද එහි ලා එය මැ දෘෂ්ටිකක්තියෙන් දෘෂ්ටි පරාමර්ශ කොට අභිභවේශ කොට තහවුරු වැ ගෙන බෙණේ : ' මෙ මැ සත්‍යය වෙයි, අනෙක අසත්‍ය යැ කියා යි.

ආනන්දය, මෙලොව කිසි මහණෙක් හෝ ආනාපනවියාය නිසා ප්‍රධන්වියාය නිසා අනුයෝගවියාය නිසා අප්‍රමාදය නිසා මනා මෙනෙහි කිරීම් නිසා එබඳු වූ දිවාචක්ෂුස් සමාධිය ස්පර්ශ කෙරෙයි. යම්සේ සමාහිත සිත ඇති වත් මැ විභුද්ධ වූ මිනිසැය ඉක්මගිය දිවුසින් තෙල පුභලා මෙලොව පණ්ඩායෙන් දුරු වූවහු අයිතාදනින් දුරු වූවහු . . . සම්දිටු ඇතියහු කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුගර්හි විභිපාක සංඛ්‍යාත නිරයට ඵලභියහු දක්නේ වෙ ද එබඳු දිවාචක්ෂුස් සමාධිය යි. හේ මෙසේ කියයි. කල්‍යාණකර්මයෝ

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නඤ්ඤිතස්ස විපාකො. අපාභං පුග්ගලං අග්ගං ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතං අදින්නාදුනා පටිවිරතං-පෙ-සම්මාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපත්තා'නති. සො ඵලමාහ: සො කිරි හො පාණාතිපාතා පටිවිරතො-පෙ-සම්මාදිට්ඨි. සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති, යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති. යෙ අඤ්ඤා ජානනති, ඕච්ඡා තෙසං ඤ්ඤා'නති. ඉති සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සචං මොඝමඤ්ඤා'නති.

තත්තානන්ද, යායං සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ඵලමාහ: අඤ්ඤිතස්ස විපාකො, පාපකානි කම්මානි, අඤ්ඤිතස්ස දුට්ඨවිරතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යටි සො ඵලමාහ: අපාභං පුග්ගලං අග්ගං ඉධ පාණාතිපාතං අදින්නාදුසිං-පෙ-සම්මාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපත්තා'නති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ඤිතස්ස සො ඵලමාහ: සො කිරි හො පාණාතිපාතං අදින්නාදුසිං-පෙ-සම්මාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යටි සො ඵලමාහ: යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති, යෙ අඤ්ඤා ජානනති, ඕච්ඡා තෙසං ඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යටි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති, ඉදමෙව සචං මොඝ-මඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤා භි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකම්මවිභක්ති ඤ්ඤාං හොති.

තත්තානන්ද, යායං සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ඵලමාහ: නඤ්ඤිතස්ස විපාකො, පාපකානි කම්මානි නඤ්ඤිතස්ස දුට්ඨවිරතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යටි සො ඵලමාහ: අපාභං පුග්ගලං අග්ගං ඉධ පාණාතිපාතං අදින්නාදුසිං-පෙ-සම්මාදිට්ඨිං කායස්ස හෙද පරමමරණා පස්සාමි සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපත්තා'නති, ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ඤිතස්ස සො ඵලමාහ: සො කිරි හො පාණාතිපාතං අදින්නාදුසිං-පෙ-සම්මාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යටි සො ඵලමාහ: යෙ ඵලං ජානනති, තෙ සම්මා ජානනති යෙ අඤ්ඤා ජානනති, ඕච්ඡා තෙසං ඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යටි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤං සාමං දිට්ඨං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සචං මොඝමඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤා භි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකම්මවිභක්ති ඤ්ඤාං හොති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නැත. සුවර්තයාගේ විපාකයෙක් නැත. මම මෙලොව පණ්ඩායෙන් දුරු වූ අයිතාදනින් දුරු වූ . . . සම්දිවු ඇති, කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුගර්භි විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණි පුභුලකු දිට්ඨි නො! කියා ' යි. හේ මෙසේ කියයි : ' යමෙක් පණ්ඩායෙන් දුරු වූයේ . . . සම්දිවු ඇතියේ වේ ද, ඒ හැම දෙනෙක් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ග්භි විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණෙයි. යම් කෙනෙක් මෙසේ දැනින් ද ඔහු මොනොවට දැනි. යම් කෙනෙක් අත් සැටි දැනින් ද උන්ගේ දන්ම මිථ්‍යා යැ ' කියා යි. මෙසේ හේ ඔහුගේ තමා දත් තමා දිට්ඨි තමා පළට කළ යම් මැ දන්මෙක් ඇද්ද, එහි ලා ඒ දන්ම මැ දෘෂ්ටිස්ථායයෙන් පරාමර්ශ කොට අභිනිවේශ කොට එහි බැසගෙන බෙණේ : ' මෙ මැ යැ සත්‍ය යැ, අනෙක මොස යැ කියා යි.

ආනන්දය, එහි යම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙසේ කියා ද : ' පාපකර්මයෝ ඇත, දුශ්චරිතයාගේ විපාකයෙක් ඇතැ ' යි. ඔහුගේ මේ කියමන අනුදැනිමි. හේ මෙසෙයිනුත් යම් බසක් කියා ද මම මෙලොව පණ්ඩා කරන අයිතාදන් ගන්නා . . . මිසදිවු ඇති පුභුලාකාබුන් මරණින් මතු අපාය දුගර්භි විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණියහු දිට්ඨි නො! යි, ඔහුගේ මෙබස ද අනුදැනිමි. හේ මෙසෙයිනුදු යම් බසක් කියා ද පණ්ඩා කරන අයිතාදන් ගන්නා . . . මිසදිවු ඇති යමෙක් ඇද්ද එහැම දෙනෙක් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ග්භි විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණේ යයි, ඔහුගේ මෙබස නො අනුදන්මි. හේ මෙසෙයිනුත් යම් බසක් කියා ද යම් කෙනෙක් මෙසේ දැනින් ද ඔහු මොනොවට දැනි. යම් කෙනෙක් අත් සැටි දැනින් ද ඔවුන් ගේ දන්ම මිථ්‍යා යැ ' යි ඔහුගේ මෙබස ද නො අනුදන්මි. හේ ඔහුගේ තමා දත් තමා දිට්ඨි තමා පහළ කළ යම් මැ දයෙක් ඇද්ද එහි එය මැ දෘෂ්ටිශක්තියෙන් පරාමර්ශ කොට අභිනිවේශ කොට බැසගෙන බෙණේ ද ' මෙ මැ යැ සත්‍ය යැ, අනෙක සිස් යැ ' යන යමක් ඇද්ද, ඔහුගේ මෙබස ද නො අනුදන්මි. ඒ කවර හෙයින් යත් : ආනන්දය, අත් සැටියෙකින් තරාගතයන්ගේ මහාකර්මවිභාගයෙහි ඥානය වේ ද එහෙයිනි.

ආනන්දය, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙසේ කියා ද : ' පාප කර්ම නැත, දුශ්චරිතයාගේ විපාක නැතැ ' යි ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : තවද මම මෙලොව පණ්ඩා කරන අයිතාදන් ගන්නා . . . මිසදිවුගත් පුභුලකු දිට්ඨි. කාබුන් මරණින් මතු සුග්භි සංඛ්‍යාත ස්චර්ගලොකයට පැමිණියහු දක්මි ' යි ඔහුගේ මෙබස් ද අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : ' යමෙක් පණ්ඩා කරන්නේ අයිතාදන් ගන්නේ මිසදිවු ඇත්තේ වේ ද, එහැම කාබුන් මරණින් මතු සුග්භි සංඛ්‍යාත ස්චර්ගලොකයට පැමිණෙති ' යි. ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : ' යම් කෙනෙක් මෙසේ දැනින් ද, ඔහු මොනොවට දැනි, යම් කෙනෙක් අත් සැටියෙකින් දැනින් ද උන්ගේ දන්ම මිථ්‍යා ' යි. ඔහුගේ මෙබස් නො අනුදන්මි. හේ ඔහුගේ යම් මැ තමා දත් තමා දුටු ස්වයං-විදිතයෙක් ඇද්ද, එහි එ මැ දඩ්ඪේ පරාමර්ශ කොට දෘෂ්ටියෙන් බැසගෙන ' මෙ මැ සත්‍ය යැ, අත්‍යය සිස් යැ ' යි කියා ද ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. ඒ කවර හෙයින් යත් : ආනන්දය, තරාගතයන්ගේ මහාකර්මවිභාගයෙහි ඥානය අත් සැටි වන හෙයිනි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තත්තානන්ද, යොයං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵවමාහ: අනි කිරි හො, කල්‍යාණානි කමමානි, අනි සුචරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යට්ඨි ඛො සො ඵවමාහ: අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතං අදින්නාදුනා පටිච්චරතං -පෙ- සමමාදිට්ඨිං. කායස්ස හෙද පරමරණං පස්සාමි සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්න'නති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යො කිරි හො පාණාතිපාතා පටිච්චරතො-පෙ-සමමාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි යට්ඨි සො ඵවමාහ: යෙ ඵවං ජානනති තෙ සමමා ජානනති, යෙ අඤ්ඤාථා ජානනති ඡිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤානති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යට්ඨි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤානං සාමං දිට්ඨිං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සචටං මොඝමඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤාථා හි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකමමවිභවෙහ ඤ්ඤාණං හොති.

තත්තානන්ද, යොයං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඵවමාහ: නනි කිරි හො, කල්‍යාණානි කමමානි, නනි සුචරිතස්ස විපාකොති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: අපාහං පුග්ගලං අද්දසං ඉධ පාණාතිපාතා පටිච්චරතං අදින්නාදුනා පටිච්චරතං-පෙ-සමමාදිට්ඨිං, කායස්ස හෙද පරමරණං පස්සාමි අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්න'නති. ඉදමස්ස අනුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යො කිරි හො පාණාතිපාතා පටිච්චරතො අදින්නාදුනා පටිච්චරතො-පෙ-සමමාදිට්ඨි, සබ්බො සො කායස්ස හෙද පරමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති'ති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යඤ්ච ඛො සො ඵවමාහ: යෙ ඵවං ජානනති, තෙ සමමා ජානනති, යෙ අඤ්ඤාථා ජානනති, ඡිච්ඡා තෙසං ඤ්ඤානති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. යට්ඨි සො යදෙව තස්ස සාමං ඤ්ඤානං සාමං දිට්ඨිං සාමං විදිතං, තදෙව තත්ථ ථාමසා පරුමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරති: ඉදමෙව සචටං මොඝමඤ්ඤා'නති. ඉදමස්ස නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු: අඤ්ඤාථා හි ආනන්ද, තථාගතස්ස මහාකමමවිභවෙහ ඤ්ඤාණං හොති.

තත්තානන්ද, යොයං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාති අදින්නාදුසි -පෙ- ඡිච්ඡාදිට්ඨි, කායස්ස හෙද පරමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. පුබ්බො වාස්ස තං කතං හොති පාපකමමං දුක්ඛවේදනීයං. පච්ඡා වාස්ස තං කතං හොති පාපකමමං දුක්ඛවේදනීයං. මරණකාලෙ වාස්ස හොති ඡිච්ඡාදිට්ඨි සමත්තා සමාදින්නා.¹ තෙන සො කායස්ස හෙද පරමරණං අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාති හොති අදින්නාදුසි හොති -පෙ- ඡිච්ඡාදිට්ඨි හොති. තස්ස දිට්ඨිවි ධිමෙම විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජා² වා, අපරෙ වා පරියායෙ.

1. සමාදිණණං - PTS.

2. {උපපජ්ජ - මජ්ඣං, සිඤ්ඤා.
උපපජ්ජං - PTS.

ආනන්දය, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙසේ කියා ද : 'කල්‍යාණකර්ම ඇත, සුවර්තයාගේ විපාක ඇතැ' යි. ඔහුගේ මෙබස් අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : තවද මම මෙලොව පණ්ඩායෙන් වෙන් වූ අධිනාදනීන් වෙන් වූ . . . සම්බුදු ගත් පුභුලක්ඛු දිට්ඨි, කාබුත් මරණින් මතු සුගති සංඛ්‍යාත ස්වර්ගලොකයට පැමිණියහු දක්මි' යි. ඔහුගේ මෙබස් ද අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : යමෙක් පණ්ඩායෙන් වෙන් වූයේ . . . සම්බුදු ගත්තේ වේ ද, එහැම කාබුත් මරණින් මතු සුගති නම් වූ ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙති' යි. ඔහුගේ මෙබස් නො අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : 'යම් කෙනෙක් මෙසේ දනිත් ද, ඔහු මෙනොවට දනිති. යම් කෙනෙක් අත් සැටි දනිත් ද, උන්ගේ දනුම මිථ්‍යා' යි. ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. යමෙක් ඔහුගේ තමා දත් තමා දුටු යම් මැ දූයෙක් ඇද්ද, එහි එ මැ දූඩ්ඪේ පරාමර්ශ කොට දෘෂ්ටියෙන් වැදගෙන මෙ මැ සත්‍ය යැ, අන්‍යය මොස යැ' යි කියා ද ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. ඒ කවර හෙයින් යත් : ආනන්දය, තථාගත යන්ගේ මහාකර්මච්ඡාදනය අත්සැටි වන හෙයිනි.

ආනන්දය, ඔවුනතුරෙහි යම් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙසේ කියා ද : 'කල්‍යාණකර්ම නැත, සුවර්තයා ගේ විපාක නැතැ' යි ඔහුගේ මෙබස් නො අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : තවද මම මෙලොව පණ්ඩායෙන් වෙන් වූ අධිනාදනීන් වෙන් වූ . . . සම්බුදු ගත් පුභුලක්ඛු දිට්ඨි, කාබුත් මරණින් මතු අපාය දුග්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණියහු දක්මි' යි. ඔහුගේ මෙබස් අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : 'යමෙක් පණ්ඩායෙන් වෙන් වූයේ අධිනාදනීන් වෙන් වූයේ . . . සම්බුදුගත්තේ වේ ද, එහැම කාබුත් මරණින් මතු අපාය දුග්ගති විනිපාත වූ නිශ්චදනාහ' යි කියා ද, ඔහුගේ මෙබස් නො අනුදන්මි. හේ මෙසේ යමකුත් කියා ද : 'යම් කෙනෙක් මෙසේ දනිත් ද ඔහු මෙනොවට දනිති, යම් කෙනෙක් අත් සැටි දනිත් ද උන්ගේ ඥානය මිථ්‍යා යි කියා යි. ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි, හේ ඔහුගේ යම් මැ තමා දත් තමා දුටු ස්වයංචිද්‍රයෙක් ඇද්ද, එහි එ මැ දූඩ්ඪේ පරාමර්ශ කොට දෘෂ්ටියෙන් අභිනිවේශ කොට මෙ මැ සත්‍ය යැ, අන්‍යය තුව්ඡ යැ' යි කියා ද, ඔහුගේ මෙබස් ද නො අනුදන්මි. ඒ කවර හෙයින් යත් : ආනන්දය, තථාගතයන්ගේ මහාකර්මච්ඡාදන ඥානය අත් සැටි වන හෙයිනි.

ආනන්දය, ඔවුනතුරෙහි යම් පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩා කරනුයේ අධිනාදන් ගත්තේ . . . මිසදිටු ඇත්තේ කාබුත් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත සංඛ්‍යාත නිරයට පැමිණේ ද, ඔහු විසින් දුඃඛවේදනාවහ වූ ඒ පාපකර්මය කැලෑ මැ කරනලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් දුඃඛවේදනාවට හිත වූ ඒ පාපකර්මය පසු වැ කරන ලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් මිථ්‍යාදෘෂ්ටිය මරණකාලයෙහි හෝ සම්පූර්ණ කරනලද සමාදාන කරනලද වෙයි. එහෙයින් හේ කාබුත් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත නම් වූ නිරයට එළැඹෙයි. යම් භෙයෙකින් හේ මෙලොව පණ්ඩා ඇතිවේ වේද අධිනාදන් ගත්තේ වේ ද . . . මිසදිටු ඇත්තේ වේ ද ඒ කර්මයාගේ විපාක ඉත්‍යාත්මයෙහි මැ විදුනේ වෙයි. අනතුරු හවයෙහි හෝ තදන්‍යහවයෙක හෝ විදුනේ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තත්ත්වානන්ද, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාති අදින්නාදාසි -පෙ-
 මිච්ඡාදිට්ඨි, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති.
 පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස
 නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. මරණකාලෙ වාස්ස ගොති
 සම්මාදිට්ඨි සම්මතා සමාදින්නා, තෙන සො කායස්ස හෙද පරමමරණා
 සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාති
 ගොති අදින්නාදාසි ගොති -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨි ගොති. තස්ස දිට්ඨිව ධම්මෙ
 විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා, පටිසංවෙදෙති.

තත්ත්වානන්ද, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතො
 අදින්නාදාසා පටිවිරතො -පෙ- සම්මාදිට්ඨි, කායස්ස හෙද පරමමරණා
 සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති. පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං ගොති
 කල්‍යාණකම්මං සුඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස නං කතං ගොති කල්‍යාණකම්මං
 සුඛවෙදනියං. මරණකාලෙ වාස්ස ගොති සම්මාදිට්ඨි සම්මතා සමාදින්නා.
 තෙන සො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජති.
 යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතො ගොති. අදින්නාදාසා
 පටිවිරතො ගොති. -පෙ- සම්මාදිට්ඨි ගොති. තස්ස දිට්ඨිව ධම්මෙ විපාකං
 පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා පටිසංවෙදෙති.

තත්ත්වානන්ද, යමායං පුග්ගලො ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතො
 අදින්නාදාසා පටිවිරතො -පෙ- සම්මාදිට්ඨි, කායස්ස හෙද පරමමරණා
 අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. පුබ්බෙ වාස්ස නං කතං
 ගොති පාපකම්මං දුක්ඛවෙදනියං. පච්ඡා වාස්ස නං කතං ගොති පාපකම්මං
 දුක්ඛවෙදනියං. මරණ කාලෙ වාස්ස ගොති මිච්ඡාදිට්ඨි සම්මතා සමාදින්නා.
 තෙන සො කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං
 උපපජ්ජති. යඤ්ච ඛො සො ඉධ පාණාතිපාතා පටිවිරතො ගොති.
 අදින්නාදාසා පටිවිරතො ගොති -පෙ- සම්මාදිට්ඨි ගොති, තස්ස දිට්ඨිව
 ධම්මෙ විපාකං පටිසංවෙදෙති, උපපජ්ජෙ වා, අපරෙ වා පටිසංවෙදෙති.

ඉති ඛො ආනන්ද, අපි කම්මං අභබ්බං අභබ්බාභාසං, අපි කම්මං
 අභබ්බං භබ්බාභාසං, අපි කම්මං භබ්බඤ්ඤව භබ්බාභාසඤ්ඤ, අපි කම්මං
 භබ්බං අභබ්බාභාසන්ති.

ඉදම්චොචි : භගවා. අතතමනො ආයස්මි ආනන්ද භගවතො
 භාසිතං අභිනන්දීති.

මහාකම්මවිභවිභ සුත්තං ජට්ඨං.

ආනන්දය, ඒ මහණවුණන් කෙරෙහි යම් පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩිත ඇතියේ අයිතාදන් ගත්තේ . . . මිසදිටු ඇතියේ කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති ස්වර්ග ලොකයට වදනේ වේ ද, ඔහු විසින් සුඛවේදනාවට හිත වූ ඒ කල්‍යාණකර්මය කැල මැ කරන ලද වෙයි. ඔහු විසින් සමාග්දායක විය මරණකාලයෙහි දී සම්පූර්ණ කරනලද සමාදාන කරනලද හෝ වෙයි. එහෙයින් හේ කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ග ලොකයට පැමිණෙයි. යම් හෙයකින් හේ මෙලොව පණ්ඩිත ඇතියේ වේ ද, අයිතාදන් ගත්තේ වේ ද . . . මිසදිටු වේ ද ඒ කර්මයාගේ විපාක මෙලොව මැ විදුනේ වෙයි. අනතුරු හටයෙහි හෝ තදන්‍යාභවයෙක හෝ විදුනේ වෙයි.

ආනන්දය, එහි යම් පුද්ගලයෙක් මෙලොව පණ්ඩිතයෙක් දුරු වූයේ අයිතාදනින් දුරු වූයේ . . . සම්පදිටු ඇතියේ කායභෙදයෙන් මරණින් මතු ඉෂ්ටගති ඇති ස්වර්ග ලොකයට පැමිණේ ද, ඔහු විසින් සුඛවේදනාවට ප්‍රත්‍යය වූ ඒ කල්‍යාණකර්මය කැල මැ කරනලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් පසු වැ සුඛවේදනාවට ප්‍රත්‍යය වූ ඒ කල්‍යාණකර්මය කරනලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් මරණකාලයෙහි සමාග්දායක විය සම්පූර්ණ කරනලද සමාදාන කරනලද හෝ වෙයි. එකරුණින් හේ කායභෙදයෙන් පසු මරණින් මතු ඉෂ්ටගති ඇති ස්වර්ගලොකයට පැමිණෙයි. යම් හෙයකින් හේ මෙලොව පණ්ඩිතයෙක් දුරු වූයේ වේ ද අයිතාදනින් දුරු වූයේ වේ ද . . . සමාග්දායක වේ ද ඒ කර්මයාගේ විපාක මෙලොව මැ විදුනේ වෙයි. අනන්තර හටයෙහි හෝ තදන්‍යාභවයෙක හෝ විදුනේ වෙයි.

ආනන්දය, ඒ ශ්‍රමණශ්‍රාවණයන් අතුරින් යම් පුද්ගලයෙක් පණ්ඩිතයෙක් වැළකියේ අයිතාදනින් වැළකියේ . . . සම්පදිටු ඇතියේ ශරීරයාගේ භෙදයෙන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහවූ නපුරු ගති ඇති විවිධ වැ පතිත වන නිරයට පැමිණේ ද, ඔහු විසින් දුඃඛවේදනාවට ප්‍රත්‍යය වූ ඒ පාපකර්මය කැල මැ කරනලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් දුඃඛවේදනාවට හේතු වූ ඒ පාපකර්මය පසු වැ කරන ලද හෝ වෙයි. ඔහු විසින් මරණාසන්නකාලයෙහි මිසදිටු සම්පූර්ණකරනලද සමාදාන කරනලද හෝ වෙයි. එකරුණින් හේ කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහවූ අනිෂ්ටගති ඇති විවිධ වැ හෙත නිරයට පැමිණෙයි. යම් හෙයකින් හේ මෙලොව පණ්ඩිතයෙක් දුරු වූයේ වේ ද අයිතාදනින් දුරු වූයේ වේ ද . . . සමාග්දායක වේ ද ඒ කර්මයාගේ විපාක මෙලොව මැ විදුනේ යැ, දෙවන හටයෙහි හෝ එයින් අන්‍යාභවයෙක දී හෝ විදුනේ යැ.

ආනන්දය, මෙසෙයින් අකුශලය මැඩලන අකුශලකර්මයෙක් ඇත. කුශලය මැඩලන අකුශලකර්මයෙක් ඇත. කුශලය මැඩලන කුශලකර්මයෙක් ද ඇත. අකුශලය මැඩලන කුශලකර්මයෙක් ඇතැ ' යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ මහාකම්මවිභවය දෙශනාව වදළ සේක. සතුටුසිත් ඇති ආශ්‍රිත අනෙකුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අනුමෝදන් වූහ.

සච්ඡි මහාකම්මවිභවසූත්‍ර යි.

3. 4. 7

සලායතනවිභවන සුභතං

එවං මෙ සුභතං: එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමේ. තත්‍ර ඛො භගවා හික්ඛු ආමනෙතයි හික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ හික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

සලායතනවිභවනං වො හික්ඛවෙ, දෙයිස්සාමි තං සුඤ්ඤාඨ සාධුකං මනයි කරොථ හායිස්සාමිති.

එවං හනෙතති ඛො තෙ හික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

ඡ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ඡ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා. ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බා. අවචාරස මනොපච්චාර වෙදිතබ්බා. ඡතතිංස සත්තපද වෙදිතබ්බා. තත්‍රිදං නිස්සාය ඉදං පජ්ඣාඨ තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසායිතුමරහති, සො ට්‍රිච්චති යොග්ගාවරියානං අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරථි'ති. අයමුඤ්ඤො සලායතනවිභවනස්ස.

ඡ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානීති ඉති ඛො පනෙතං ට්‍රිත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං: චක්ඛායතනං සොතායතනං ඡානායතනං ජිට්ඨායතනං කායායතනං මනායතනං. ඡ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානීති ඉති යං තං ට්‍රිත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං.

ඡ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානීති ඉති ඛො පනෙතං ට්‍රිත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං: රූපායතනං සංඝායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ධම්මායතනං. ඡ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානීති ඉති යං තං ට්‍රිත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං.

ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති ඉති ඛො පනෙතං ට්‍රිත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං: චක්ඛුවිඤ්ඤාණං සොතවිඤ්ඤාණං ඡානවිඤ්ඤාණං ජිට්ඨාවිඤ්ඤාණං කායවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණං. ඡ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බාති ඉති යං තං ට්‍රිත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං.

ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බාති ඉති ඛො පනෙතං ට්‍රිත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං: චක්ඛුසම්පස්සො සොතසම්පස්සො ඡානසම්පස්සො ජිට්ඨාසම්පස්සො කායසම්පස්සො මනොසම්පස්සො. ඡ එස්සකායා වෙදිතබ්බාති ඉති යං තං ට්‍රිත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච ට්‍රිත්තං.

3. 4. 7

සමාජයාගාරිකයා සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි වූ අනෝවඩු මහසිටුහුගේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩවාස කරනසේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි භික්ෂූන් ඇමතූසේක. ' වහන්සැ ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල සූත්‍රය වදළසේක;

' මහණෙනි, තොපට ෂඩායතනවිභාගය දෙසමි. ඒ අසව, මනාකොට මෙනෙහි කරව, කියමි ' යි වදළේ.

' වහන්ස, එසේ යැ ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක.

සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෝ දහයුත්තාහ. සවැදුරුම් බාහිර ආයතනයෝ දහයුත්තාහ. සවැදුරුම් විභේදකායයෝ දහයුත්තාහ. සවැදුරුම් ස්පර්ශකායයෝ දහයුත්තාහ. අටළොස් මනෝපවිචාරයෝ දහයුත්තාහ. සතිස් සත්ත්වපදයෝ දහයුත්තාහ. එහි ' මෙය නිසා මෙය දුරු කරව ' යනු දහයුත්තේ යැ. ආයා තෙමේ යම් සිව්වනක් සෙවුනේ වෙ ද, ආයා තෙමේ යම් සිව්වනක් සෙවුනේ ශාස්තෘ වි ගණානුශාසනාවට නිසි වෙ ද, ඒ තුන් සිව්වනු දහයුත්තාහ. හේ ' ආචාර ශික්ෂණ කරන යොග්‍යචාරීන් අතුරින් අනුත්තර වූ " පුරුෂදමාසාරම් " යයි කියනු ලැබේ, යනු දහයුත්තේ යැ. ෂඩායතනවිභාගයාගේ මේ උද්දේස යි.

' සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද යැ යත් : වක්ෂුරායතන යැ ශ්‍රොත්‍රායතන යැ ස්‍රාණායතන යැ ජීව්වායතන යැ කායායතන යැ මනායතන යි. ' සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, තෙල මෙය සඳහා කියන ලදි.

' සවැදුරුම් බාහිර ආයතනයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල කුමක් පිණිස කියනලද යැ යත් : රූපායතන යැ භව්‍යයතන යැ ගන්ධායතන යැ රසායතන යැ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන යැ ධර්මායතන යි. ' සවැදුරුම් බාහිර ආයතනයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියන ලද ද, තෙල මෙය සඳහා කියන ලදි.

' සවැදුරුම් විභේදකායයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියනලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : වක්ෂුර්විභේදන යැ ශ්‍රොත්‍රවිභේදන යැ ස්‍රාණවිභේදන යැ ජීව්වාච්චේදන යැ කායවිභේදන යැ මනෝවිභේදන යි. ' සවැදුරුම් විභේදකායයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියනලද ද, තෙල මෙය සඳහා කියන ලදි.

' සවැදුරුම් ස්පර්ශකායයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියනලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : වක්ෂුස්පර්ශයැ ශ්‍රොත්‍රස්පර්ශයැ ස්‍රාණස්පර්ශයැ ජීව්වාස්පර්ශයැ කායස්පර්ශයැ මනාස්පර්ශය යි. ' සවැදුරුම් ස්පර්ශකායයෝ දහයුත්තාහ ' යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, තෙල මෙය සඳහා කියන ලදි.

අට්ඨාරඝ මනෝපවිචාර චේදිතබ්බාති ඉති බො පනෙනං වුත්තං, කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං: චක්ඛුනා රූපං දිඤ්චා සොමනස්සාධාරීතියං රූපං උපවිචරති. දෙමනස්සාධාරීතියං රූපං උපවිචරති. උපෙක්ඛධාරීතියං රූපං උපවිචරති. සොතෙන සඤ්ඤා සුත්තා -පෙ- ඝාතෙන ගඤ්ඤා සාසිත්වා-පෙ-ජිව්හාය රඝං සාසිත්වා-පෙ-කායෙන ථොට්ඨබ්බං පුසිත්වා -පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සාධාරීතියං ධම්මං උපවිචරති. දෙමනස්සාධාරීතියං ධම්මං උපවිචරති. උපෙක්ඛධාරීතියං¹ ධම්මං උපවිචරති. ඉති ඡ සොමනස්සපවිචාර, ඡ දෙමනස්සපවිචාර, ඡ උපෙක්ඛපවිචාර. අට්ඨාරඝ මනෝපවිචාර චේදිතබ්බාති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙනං පටිච්ච වුත්තං.

ඡත්තිංස සත්තපද චේදිතබ්බාති ඉති බො පනෙනං වුත්තං, කිඤ්චෙනං පටිච්ච වුත්තං: ඡ ගෙහසිත්තාති සොමනස්සාති, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තාති සොමනස්සාති, ඡ ගෙහසිත්තාති දෙමනස්සාති, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තාති දෙමනස්සාති, ඡ ගෙහසිත්තා උපෙක්ඛා, ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තා උපෙක්ඛා:

තස්ස කතමාති ඡ ගෙහසිත්තාති සොමනස්සාති: චක්ඛුචිඤ්ඤායානං රූපානං ඉට්ඨානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිස-පටිසංසුත්තානං පටිලාභං වා පටිලාභතො සම්නුපස්සතො පුබ්බෙ වා පටිලභිපුබ්බං අතීතං නිරුභිං විපරිණතං සම්නුසාරතො උප්පජ්ඣති සොමනස්සං, යං ඵවරූපං සොමනස්සං ඉදං වුච්චති ගෙහසිත්තං සොමනස්සං. සොචචිඤ්ඤායානං සඤ්ඤානං-පෙ-ඝාතචිඤ්ඤායානං ගඤ්ඤානං -පෙ- ජිව්හාචිඤ්ඤායානං රඝානං -පෙ- කායචිඤ්ඤායානං ථොට්ඨබ්බානං-පෙ-මනෝචිඤ්ඤායානං ධම්මානං ඉට්ඨානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිසපටිසංසුත්තානං පටිලාභං වා පටිලාභතො සම්නුපස්සතො පුබ්බෙ වා පටිලභිපුබ්බං අතීතං නිරුභිං විපරිණතං සම්නුසාරතො උප්පජ්ඣති සොමනස්සං. යං ඵවරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිත්තං සොමනස්සං. ඉමාති ඡ ගෙහසිත්තාති සොමනස්සාති.

තස්ස කතමාති ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තාති සොමනස්සාති: රූපානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිරෝධං, පුබ්බෙ චේව රූපා ඵතරගි ව සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මා'ති ඵවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො උප්පජ්ඣති සොමනස්සං. යං ඵවරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙක්ඛම්මසිත්තං සොමනස්සං. සඤ්ඤානං කෙච්ච-පෙ-ගඤ්ඤානං කෙච්ච-පෙ-රඝානං කෙච්ච-පෙ-ථොට්ඨබ්බානං කෙච්ච-පෙ-ධම්මානං කෙච්ච අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිරෝධං, පුබ්බෙ චේව ධම්මා, ඵතරගි ව සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාම-ධම්මා'ති ඵවමෙනං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො උප්පජ්ඣති සොමනස්සං. යං ඵවරූපං සොමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙක්ඛම්මසිත්තං සොමනස්සං. ඉමාති ඡ නෙක්ඛම්මසිත්තාති සොමනස්සාති.

1. උපෙක්ඛාධාරීතියං - මජ්ඣං.

‘ අටළොස් මනෝපච්චාරයෝ දතයුත්තාහ ’ යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : ඇයින් සොමනසායට ප්‍රත්‍යය වූ රූප දක රූපොපච්චාර කෙරෙයි. දොර්මනසායට ප්‍රත්‍යය වූ රූප දක රූපොපච්චාර කෙරෙයි. උපේක්ෂාවට ප්‍රත්‍යය වූ රූප දක රූපොපච්චාර කෙරෙයි. ශ්‍රොත්‍රයෙන් ශබ්ද අසා . . . ස්‍රාණයෙන් ගන්ධාස්‍රාණ කොට . . . ජිහ්වායෙන් රස ආස්වාද කොට . . . කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය ස්පර්ශ කොට . . . යිතින් සොමනසායට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම දැන ධර්මොපච්චාර කෙරෙයි. දොර්මනසායට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම දැන ධර්මොපච්චාර කෙරෙයි. උපේක්ෂාවට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම දැන ධර්මොපච්චාර කෙරේ. මෙසේ මොහු ඡරි සොමනසොපචාරයෝ යැ ඡධි දොර්මනසොපචාරයෝ යැ, ඡධි උපේක්ෂොපචාරයෝ යි. ‘ අටළොස් මනෝපච්චාරයෝ දතයුත්තාහ ’ යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියනලද ද, තෙල මෙය පිණිස කියන ලදී.

‘ සතිස් සත්ත්වපදයෝ දතයුත්තාහ ’ යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල බස කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත් : ගෙහනිශ්‍රිත සොමනසායෝ සදෙනෙක, නිෂ්කාමතා නිශ්ශ්‍රිත සොමනසායෝ සදෙනෙක, ගෙහනිශ්‍රිත දොර්මනසායෝ සදෙනෙක, නිෂ්කාමතා නිශ්ශ්‍රිත දොර්මනසායෝ සදෙනෙක, ගෙහනිශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ සදෙනෙක, නිෂ්කාමතා නිශ්ශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ සදෙනෙකි.

එහි ගෙහනිශ්‍රිත සොමනසායෝ සදෙන කවරහ යත් : ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ මනෝරම වූ ලෝකාමිෂ ප්‍රතිසංයුක්ත වූ වක්ෂුර්විඥය රූපප්‍රතිලාභය ප්‍රතිලාභවශයෙන් දක්නනුට හෝ ප්‍රතිලබ්ධ බැවින් අතීත වූ නිරුද්ධ වූ ප්‍රකෘති විපභනායෙන් විපරිණාම වූ පෙර ලැබූ විරූ රූපයක් හෝ දක්නනුට සොමනසාය උපදෙන් ය, මෙබඳු යම් සොමනසායෙක් ඇද්ද මේ ගෘහශ්‍රිත සොමනසාය යයි කියනු ලැබේ. ශ්‍රොත්‍ර විඥය ශබ්දප්‍රතිලාභය . . . ස්‍රාණවිඥය ගන්ධප්‍රතිලාභය . . . ජිහ්වාවිඥය රසප්‍රතිලාභය . . . කායවිඥය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යප්‍රතිලාභය . . . ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ මනෝරම වූ තෘෂ්ණා ප්‍රතිසංයුක්ත වූ මනෝවිඥය ධර්මප්‍රතිලාභ වශයෙන් දක්නනුට හෝ අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ පෙර ලද්දේ හෝ ධර්මයක් සිහි කරන්නනුට සොමනසාය උපදෙන් ය. මෙබඳු යම් සොමනසායෙක් ඇද්ද මේ ගෘහශ්‍රිත සොමනසාය යයි කියනු ලැබේ. මොහු සවුදුරුම් ගෘහශ්‍රිත සොමනසායෝ යි.

එහි විදර්ශනා නිශ්ශ්‍රිත සොමනසායෝ සදෙන කවරහ යත් : රූපයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග නිරොධලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දැන පෙර වූ මැ රූපයෝ ඇද්ද ‘ දැනුණු එහැම රූපයෝ අනිත්‍යයහ, දුඃඛයහ, විපරිණාමධර්මයහ ’ යි මෙසේ තෙල යථාභූතය විදර්ශනා ප්‍රඥයෙන් දක්නනුට සොමනසාය උපදෙන් යැ. මෙබඳු වූ යම් සොමනසායෙක් වේ ද මෙය ‘ විදර්ශනාශ්‍රිත සොමනසාය ’ යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දයන්ගේ මැ . . . ගන්ධයන්ගේ මැ . . . රසයන්ගේ මැ . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන්ගේ මැ . . . ධර්මයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග නිරොධ ලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දැන පෙර ද වූ මැ ධර්මයෝ ඇද්ද, දැනුණු රූපයෝ ඇද්ද, එහැම ධර්මයෝ අනිත්‍යයහ දුඃඛයහ විපරිණාම ධර්මයහ ’ යි මෙසේ තෙල යථාභූතය සමාක්ෂප්‍රඥයෙන් දක්නනුට සොමනසාය උපදෙන් යැ. මෙබඳු වූ යම් සොමනසායෙක් වේ ද මේ විදර්ශනාශ්‍රිත ‘ සොමනසාය ’ යයි කියනු ලැබේ. මොහු සදෙන ‘ විදර්ශනාශ්‍රිත සොමනසායෝ ’ වෙකි.

තත්ත භතමාති ඡ ගෙහසිතාති දෙමනස්සාති: චක්ඛුච්ඤ්ඤායානං රූපානං ඉච්ඡානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිභ-පරිසංයුත්තානං අප්පට්ඨානං වා අප්පට්ඨානතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා අප්පට්ඨොපුබ්බං අතීතං නිරුද්ධං විපරිණතං සමනුස්සරතො උප්පජ්ජති දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං දෙමනස්සං. සොතච්ඤ්ඤායානං සඤ්ඤානං-පෙ-භාන-විඤ්ඤායානං ගඤ්ඤානං-පෙ-ජීව්හාච්ඤ්ඤායානං රසානං-පෙ-කාය-විඤ්ඤායානං ථොට්ඨබ්බානං-පෙ- මනෝවිඤ්ඤායානං ධම්මානං ඉච්ඡානං කන්තානං මනාපානං මනෝරමානං ලොකාමිභපරිසංයුත්තානං අප්පට්ඨානං වා අප්පට්ඨානතො සමනුපස්සතො පුබ්බෙ වා අප්පට්ඨොපුබ්බං අතීතං නිරුද්ධං විපරිණතං සමනුපස්සතො උප්පජ්ජති දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති ගෙහසිතං දෙමනස්සං. ඉමාති ඡ ගෙහසිතාති දෙමනස්සාති.

තත්ත භතමාති ඡ නෙකඛම්මසිතාති දෙමනස්සාති: රූපානං කෙච්ඡි අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිර්ඳොං, පුබ්බෙ චෙච්ඡි රූපා ඵතරහි ච සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාති. ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨා-පෙති: කුදස්සු¹ නාමාහං තදයතනං උපසම්පජ්ජි විහරිස්සාමි. යදරියා ඵතරහි ආයතනං උපසම්පජ්ජි විහරන්තී'ති. ඉති අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපයතො උප්පජ්ජති පිහප්පච්චයා දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙකඛම්මසිතං දෙමනස්සං. සඤ්ඤානං කෙච්ඡි-පෙ-ගඤ්ඤානං කෙච්ඡි-පෙ-රසානං කෙච්ඡි-පෙ-ථොට්ඨබ්බානං කෙච්ඡි-පෙ-ධම්මානං කෙච්ඡි අනිච්චතං විදිත්වා විපරිණාමවිරහනිර්ඳොං පුබ්බෙ චෙච්ඡි ධම්මා ඵතරහි ච සබ්බෙ තෙ ධම්මා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමධම්මාති. ඵවමෙතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපෙති. කුදස්සු¹ නාමාහං තදයතනං උපසම්පජ්ජි විහරිස්සාමි යදරියා ඵතරහි ආයතනං උපසම්පජ්ජි විහරන්තී'ති. ඉති අනුත්තරේසු විමොක්ඛෙසු පිහං උපට්ඨාපයතො උප්පජ්ජති පිහප්පච්චයා දෙමනස්සං. යං ඵවරූපං දෙමනස්සං, ඉදං වුච්චති නෙකඛම්මසිතං දෙමනස්සං. ඉමාති ඡ නෙකඛම්මසිතාති දෙමනස්සාති.

තත්ත භතමා ඡ ගෙහසිතා උපෙක්ඛා: චක්ඛුතා රූපං දිස්වා උප්පජ්ජති උපෙක්ඛා බාලස්ස මූලස්ස පුපුර්ජනස්ස අනොධිජ්ඣස්ස අවිපාකජ්ඣස්ස අනාදිනවදස්සාවිනො අස්සුතචිතො පුපුර්ජනස්ස. යං ඵවරූපා උපෙක්ඛා, රූපං සා නාතිචිත්තති. තස්මා සා උපෙක්ඛා ගෙහසිතාති වුච්චති. සොතෙන සඤ්ඤානං-පෙ-භානෙන ගඤ්ඤානං-පෙ-ජීව්හාය රසං සායිත්වා-පෙ-කායෙන ථොට්ඨබ්බං පුසිත්වා-පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ජති උපෙක්ඛා බාලස්ස මූලස්ස පුපුර්ජනස්ස අනොධිජ්ඣස්ස අවිපාකජ්ඣස්ස අනාදිනවදස්සාවිනො අස්සුතචිතො පුපුර්ජනස්ස යං ඵවරූපා උපෙක්ඛා, ධම්මං සා නාතිචිත්තති තස්මා සා උපෙක්ඛා ගෙහසිතාති වුච්චති. ඉමා ඡ ගෙහසිතා උපෙක්ඛා,

1. කුදස්සු - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එහි ගෘහග්‍රිත දොර්මනසායෝ සදෙන කවරහ යන් : ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ මනොරම වූ තෘෂ්ණාප්‍රතිසංයුක්ත වූ චක්ෂුර්විඥය රූපයන්ගේ අප්‍රතිලාභය අප්‍රතිලාභ වශයෙන් දක්නුට හෝ පෙර අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ නොලද්විරු රූපයක් සිහි කරන්නානුට හෝ දොර්මනසා උපදනේ යැ. මෙබඳු වූ යම් දොර්මනසායෙක් වේ ද මෙය 'ගෘහග්‍රිත දොර්මනසා' යයි කියනු ලැබේ. ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයන්ගේ . . . ස්‍රාණවිඥය ගන්ධයන්ගේ ජිහ්වා විඥය රසයන්ගේ . . . කායවිඥය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන්ගේ . . . ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ තෘෂ්ණාසංග්‍රිත වූ මනොවිඥය ධර්මයන්ගේ අප්‍රතිලාභය හෝ අප්‍රතිලාභ වශයෙන් දක්නුට අතීත වූ නිරුද්ධ වූ විපරිණත වූ පෙර නොලද්විරු ධර්මයක් හෝ දක්නුට දෙමිනස් උපදනේ යැ. මෙබඳු යම් දෙමිනසෙක් වේ ද මෙය 'ගෘහග්‍රිත වූ දෙමිනසා' යි කියනු ලැබේ. මොහු සදෙන ගෘහග්‍රිත වූ දෙමිනස්ස වෙති.

එහි විදර්ශනාග්‍රිත දොර්මනසායෝ සදෙන කවරහ යන් : රූපයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග නිරෝධලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දන පෙර තුඩු රූපයෝ ඇද්ද, දැනු වූ රූපයෝ ඇද්ද, එහැම රූපයෝ 'අනිත්‍යායහ දුඃඛයහ විපරිණාමධර්මයහ' යි මෙසේ තෙල යථාභූතය සමාක්ෂ්‍රඥයෙන් දක අනුත්තර විමෝක්ෂයෙහි ස්පාහා එළවයි. ආයාසයෝ දන් යම් ආයතනයකට පැමිණ විහරණ කෙරෙත් ද, මම කවර දිනෙක නම් ඒ ආයතනයට පැමිණ වාස කෙරෙමි ද කියා යි. මෙසේ අනුත්තර විමෝක්ෂයෙහි ස්පාහා එළවන්නානුට ස්පාහා භේතුයෙන් දෙමිනස උපදනේ යැ. මෙබඳු යම් දෙමිනසෙක් වේ ද, මෙය විදර්ශනාග්‍රිත වූ දෙමිනස යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දයන්ගේ මැ . . . ගන්ධයන්ගේ මැ . . . රසයන්ගේ මැ . . . ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන්ගේ මැ . . . ධර්මයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග නිරෝධලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දන පෙරත් දැනුත් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එහැම ධර්මයෝ 'අනිත්‍යායහ දුඃඛයහ ප්‍රකෘති විජහනස්වභාව ඇතියහ' යි මෙසේ තෙල ඇති සැටිය විදර්ශනාප්‍රඥයෙන් දක අනුත්තර විමෝක්ෂයෙහි කැමැත්ත එළවයි. ආයාසයෝ දන් යම් ආයතනයකට එළඹ විහාර කෙරෙත් ද මම කවර දිනෙක නම් ඒ ආයතනය උපයාගෙන වාස කෙරෙමිදෝ' කියා යි. මෙසේ අනුත්තර විමෝක්ෂයෙහි ස්පාහා උපයන්නානුට ස්පාහා භේතුයෙන් දෙමිනස උපදනේ යැ. මෙබඳු යම් දෙමිනසෙක් වේ ද මේ 'විදර්ශනාග්‍රිත වූ දෙමිනස' යයි කියනු ලැබේ. මොහු සදෙන විදර්ශනාග්‍රිත වූ දෙමිනස්ස වෙති.

එහි ගෘහග්‍රිත (කාමගුණනිග්‍රිත) උපේක්ෂාවෝ සදෙන කවරහ යන් : ඇසින් රූපයක් දක බාල වූ මුළු වූ බොහෝ කෙලෙස් දනවන ක්ලේශාවධි නො දිනූ ආයතිවිපාක නො දිනූ ආදිනව නො දක්නා අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනහට උපේක්ෂා උපදී. මෙබඳු යම් උපේක්ෂා වක් ඇද්ද, ඒ උපේක්ෂාව රූපය නො ඉක්ම පවතී. එහෙයින් ඒ උපේක්ෂාව 'ගෘහග්‍රිත' යයි කියනු ලැබේ. කනිත් හඬක් අසා . . . නැහැයෙන් ගඳක් ආශ්‍රාණය කොට . . . දිවින් රසක් විඳ . . . කයින් පැහැයක් පැහැය . . . සිතින් දහමක් දන බාල වූ මුළු වූ බොහෝ කෙලෙස් දනවන කෙලෙස්සම් නො දිනූ ආයතිවිපාක නො දිනූ ආදිනව නො දක්නා ඇසුපිරුනැත් නැති පුහුදුන් පුහුල්හට උපේක්ෂා උපදී. මෙබඳු යම් උපේක්ෂාවක් ඇද්ද, ඒ උපේක්ෂාව දහම නො ඉක්ම පවතී. එයින් ඒ උපේක්ෂා 'ගෘහග්‍රිත' යයි කියනු ලැබේ. මොහු සදෙන ගෘහග්‍රිත උපේක්ෂාවෝ වෙති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තද්දා කතමා ඡ නෙකකම්මසිතා උපෙකකා : රූපානං කේච අනිච්චතං විදිතාං විපරිණාමවිරුගතිරේධං, පුබ්බෙ වේච රූපා එතරගි ච සබ්බෙ තෙ රූපා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාමබලා'ති එවිමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පසංඝො උපපජ්ජති උපෙකකා යා එවරූපා උපෙකකා රූපං සා අභිවත්තති. තස්මා සා උපෙකකා නෙකකම්මසිතාති වුච්චති. සඤ්ඤානං කේච-පෙ-ගකානං කේච-පෙ-රසානං කේච-පෙ-ථොඤ්ඤානං කේච-පෙ-බලානං කේච අනිච්චතං විදිතාං විපරිණාමවිරුගතිරේධං, පුබ්බෙ වේච බලා එතරගි ච සබ්බෙ තෙ බලා අනිච්චා දුක්ඛා විපරිණාම-බලා'ති එවිමේතං යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය පසංඝො උපපජ්ජති උපෙකකා. යා එවරූපා උපෙකකා බලං සා අභිවත්තති, තස්මා සා උපෙකකා නෙකකම්මසිතාති වුච්චති. ඉමා ඡ නෙකකම්මසිතා උපෙකකා. ඡත්තංස සත්තපද වේදිතබ්බාති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමේතං පච්චි වුත්තං.

තත්ථිදං නිසංඝාය ඉදං පඡ්ඣාදාති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤානං පච්චි වුත්තං : තත්ථ භික්ඛවෙ, යාති ඡ නෙකකම්මසිතාති සොමනස්සාති, තාති නිසංඝාය තාති ආගමම, යාති ඡ ගෙහසිතාති සොමනස්සාති තාති පඡ්ඣාද, තාති සම්භික්ඛමථ. එවිමේතෙතං පහානං හොති, එවිමේතෙතං සම්භික්ඛමො හොති. තත්ථ භික්ඛවෙ යාති ඡ නෙකකම්මසිතාති දෙමනස්සාති තාති නිසංඝාය තාති ආගමම යාති ඡ ගෙහසිතාති දෙමනස්සාති, තාති පඡ්ඣාද. තාති සම්භික්ඛමථ. එවිමේතෙතං පහානං හොති. එවිමේතෙතං සම්භික්ඛමො හොති. තත්ථ භික්ඛවෙ යා ඡ නෙකකම්මසිතා උපෙකකා, තා නිසංඝාය තා ආගමම, යා ඡ ගෙහසිතා උපෙකකා තා පඡ්ඣාද, තා සම්භික්ඛමථ එවිමේතාසං පහානං හොති, එවිමේතාසං සම්භික්ඛමො හොති. තත්ථ භික්ඛවෙ, යාති ඡ නෙකකම්මසිතාති සොමනස්සාති, තාති නිසංඝාය තාති ආගමම, යාති ඡ නෙකකම්මසිතාති දෙමනස්සාති, තාති පඡ්ඣාද, තාති සම්භික්ඛමථ. එවිමේතෙතං පහානං හොති, එවිමේතෙතං සම්භික්ඛමො හොති. තත්ථ භික්ඛවෙ, යා ඡ නෙකකම්මසිතා උපෙකකා, තා නිසංඝාය තා ආගමම යාති ඡ නෙකකම්මසිතාති සොමනස්සාති තාති පඡ්ඣාද, තාති සම්භික්ඛමථ. එවිමේතෙතං පහානං හොති, එවිමේතෙතං සම්භික්ඛමො හොති.

අප්ඨි භික්ඛවෙ, උපෙකකා නානත්තා නානත්තසිතා. අප්ඨි උපෙකකා එකත්තා එකත්තසිතා. කතමා ච භික්ඛවෙ, උපෙකකා නානත්තා නානත්තසිතා : අප්ඨි භික්ඛවෙ, උපෙකකා රූපෙසු, අප්ඨි සඤ්ඤෙසු, අප්ඨි ගකේසු, අප්ඨි රසෙසු, අප්ඨි ථොඤ්ඤෙසු. අයං භික්ඛවෙ උපෙකකා නානත්තා නානත්තසිතා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එහි විදර්ශනාශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ සදෙන කවරහ යත් : රූපයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග ලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දැන 'පෙරත් රූප කෙනෙක් වුහුද, දැනත් රූප කෙනෙක් ඇද්ද, එහැම රූපයෝ අනිත්‍යයහ දුඃඛයහ විපරිණාමස්වභාව ඇතියහ ' යි මෙසේ තෙල ඇතිසැටිය සමාක්ෂ්‍යඥයෙන් දක්නාහට උපේක්ෂා උපදි. මෙබඳු යම් උපේක්ෂාවක් ඇද්ද, හෝ රූපය ඉක්ම පවතී. එයින් ඒ උපේක්ෂාව ' විදර්ශනාශ්‍රිත ' යයි කියනු ලැබේ. ශබ්දයන්ගේ මැ . . . ගන්ධයන්ගේ මැ . . . රසයන්ගේ මැ . . . සප්‍රණ්ඩව්‍යායන්ගේ මැ . . . ධර්මයන්ගේ මැ විපරිණාම විරාග නිරෝධ ලක්ෂණ වූ අනිත්‍යාකාරය දැන පෙරත් ධර්ම කෙනෙක් වුහු ද, දැනත් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එහැම ධර්මයෝ ' අනිත්‍යයහ දුඃඛයහ විපරිණාමස්වභාව ඇතියහ ' යි මෙසේ තෙල යථාභූතය සමාක්ෂ්‍යඥයෙන් දක්නාහට උපෙක්ෂා උපදි. මෙබඳු යම් උපෙක්ෂාවක් ඇද්ද, හෝ ධර්මාලම්භනය ඉක්ම පවතී. එයින් ඒ උපෙක්ෂාව ' විදර්ශනාශ්‍රිත ' යයි කියනු ලැබේ. මොහු සදෙන විදර්ශනාශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ ' යි.' සතිස් සත්ත්වපදයෝ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, තෙල මේ සඳහා කියනලදි.

එහි 'මෙය නිසා මෙය දුරු කරව' යි යළි මෙසේ තෙල කියන ලදි. තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද යැ යත් : මහණෙනි, එහි යම් විදර්ශනාශ්‍රිත සොම්නස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද. උන් නිසා උන් ඇසුරුකොට යම් ශාභශ්‍රිත සොම්නස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් හැරපියව, උන් ඉක්මව. මෙසේ කුලුන්ගේ ප්‍රභාණ වෙයි, මෙසේ කුලුන්ගේ සමතික්‍රමණ වේ. මහණෙනි, එහි යම් විදර්ශනාශ්‍රිත දෙමනස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් නිසා යම් ශාභශ්‍රිත දෙමනස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් හැරපියව, උන් ඉක්මව, මෙසේ කුලුන්ගේ ප්‍රභාණ වෙයි, මෙසේ කුලුන්ගේ සමතික්‍රමණ වේ. මහණෙනි, එහි යම් විදර්ශනාශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් නිසා යම් ශාභශ්‍රිත උපෙක්ෂාවෝ සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් හැරපියව, උන් ඉක්මව, මෙසේ කුලුන්ගේ ප්‍රභාණ වෙයි. මෙසේ කුලුන්ගේ සමතික්‍රමණ වේ. මහණෙනි, එහි යම් විදර්ශනාශ්‍රිත සොම්නස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් නිසා යම් විදර්ශනාශ්‍රිත දොම්නස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් හැරපියව උන් ඉක්මව. මෙසේ කුලුන්ගේ ප්‍රභාණ වෙයි. මෙසේ කුලුන්ගේ සමතික්‍රමණ වේ. මහණෙනි, එහි යම් විදර්ශනාශ්‍රිත උපේක්ෂාවෝ සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් නිසා උන් ලබා යම් විදර්ශනාශ්‍රිත සොම්නස්සු සදෙනෙක් ඇද්ද, උන් හැරපියව, උන් ඉක්මව. මෙසේ කුලුන්ගේ ප්‍රභාණ වෙයි. මෙසේ කුලුන්ගේ සමතික්‍රමණ වේ.

මහණෙනි, නානාලම්භන නිශ්ශ්‍රිත වූ නානාත්ව (නානාප්‍රකාර) උපේක්ෂාවක් ඇත. එකාලම්භන නිශ්ශ්‍රිත වූ එකත්ව උපේක්ෂාවක් ඇත. මහණෙනි, නානාලම්භන නිශ්ශ්‍රිත නානාත්වඋපේක්ෂා කවර යත් : මහණෙනි, රූපාලම්භනයන්හි උපේක්ෂා ඇත. ශබ්ද ලම්භනයන්හි උපේක්ෂා ඇත. ගන්ධාලම්භනයන්හි උපේක්ෂා ඇත. රසාලම්භනයන්හි උපේක්ෂා ඇත. ස්ප්‍රණ්ඩව්‍යාලම්භනයන්හි උපේක්ෂා ඇත. මහණෙනි, මේ නානාලම්භන නිශ්ශ්‍රිත නානාත්වඋපේක්ෂා යි,

කතමා ච භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛා එකත්තා එකත්තසිතා: අපී භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛා ආකාසානඤ්චායතනනිසිද්ධා, අපී විඤ්ඤාණඤ්චා-
යතනනිසිද්ධා, අපී ආකිඤ්චායතනනිසිද්ධා, අපී නෙවසඤ්ඤා-
නාසඤ්ඤායතනනිසිද්ධා. අයං භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛා එකත්තා
එකත්තසිතා. තත්ථ භික්ඛවෙ, යා'යං උපෙක්ඛා එකත්තා
එකත්තසිතා, තං නිසාය තං ආගමම, යා'යං උපෙක්ඛා නානත්තා
නානත්තසිතා, තං පඡ්ඝථ, තං සමතික්ඛමථ. එවමෙතිස්සා පභානං
භොති, එවමෙතිස්සා සමතික්ඛමො භොති. අතම්මයතං භික්ඛවෙ නිසාය
අතම්මයතං ආගමම යා'යං උපෙක්ඛා එකත්තා එකත්තසිතා තං පඡ්ඝථ.
තං සමතික්ඛමථ. එවමෙතිස්සා පභානං භොති, එවමෙතිස්සා සමතික්ඛමො
භොති. තත්ථිදං නිසාය ඉදං පඡ්ඝථා'ති ඉති යං තං චුත්තං, ඉදමෙතං
පට්ඨව චුත්තං.

‘තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා
ගණමනුසාසිතුමරහති’ති ඉති ඛො පනෙතං චුත්තං, කිඤ්චෙතං පට්ඨව
චුත්තං: ඉධ භික්ඛවෙ, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො
හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය: ‘ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායා’ති. තස්ස
සාවකා න සුසුභන්ති. න සොතං ඔදහන්ති. න අඤ්ඤා චිත්තං උපට්ඨා-
පෙන්නති. වොක්ඛමම ච සඤ්ඤාසනං වත්තන්ති. තත්ථ භික්ඛවෙ, තථාගතො
න චෙව අත්තමනො භොති. න ච අත්තමනතං පටිසංවෙදෙති.
අනවස්සකො ච විහරති සතො සම්පජානො. ඉදං භික්ඛවෙ, පඨමං
සතිපට්ඨානං, යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා
ගණමනුසාසිතුමරහති.

පුන ච පරං තික්ඛවෙ, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො
හිතෙසි අනුකම්පං උපාදාය: ‘ඉදං වො හිතාය ඉදං වො සුඛායා’ති.
තස්ස එකච්චෙ සාවකා න සුසුභන්ති, න සොතං ඔදහන්ති, න අඤ්ඤා
චිත්තං උපට්ඨාපෙන්නති. වොක්ඛමම ච සඤ්ඤාසනං වත්තන්ති. එකච්චෙ
සාවකා සුසුභන්ති. සොතං ඔදහන්ති අඤ්ඤා චිත්තං උපට්ඨාපෙන්නති. න
ච වොක්ඛමම සඤ්ඤාසනං වත්තන්ති. තත්ථ භික්ඛවෙ, තථාගතො න
චෙව අත්තමනො භොති, න ච අත්තමනතං පටිසංවෙදෙති. න ච
අනත්තමනො භොති. න ච අනත්තමනතං පටිසංවෙදෙති. අත්තමනතඤ්ච
අනත්තමනතඤ්ච¹ තදුභයං අභිනිවර්ජෙත්ති: සො උපෙක්ඛකො විහරති
සතො සම්පජානො. ඉදං චුළ්චිති භික්ඛවෙ, දුතියං සතිපට්ඨානං යදරියො
සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසාසිතුමරහති.

1. අත්තමනතා ච අනත්තමනතා ච - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

මහණෙනි, එකාලම්බනනිශ්‍රිත එකත්වඋපේක්ෂා කවර යත්: මහණෙනි, ආකාසානඤ්චායනන නිශ්‍රිත වූ උපේක්ෂා ඇත. විඤ්ඤාණඤ්චායනන නිශ්‍රිත වූ උපේක්ෂා ඇත. ආකිඤ්චඤ්ඤායනන නිශ්‍රිත වූ උපේක්ෂා ඇත. තේවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායනන නිශ්‍රිත වූ උපේක්ෂා ඇත. මහණෙනි, මේ එකාලම්බනනිශ්‍රිත වූ එකත්ව උපේක්ෂා යි. මහණෙනි, එහි එකාලම්බනනිශ්‍රිත එකත්ව වූ යම් උපේක්ෂාවක් ඇද්ද, එය නිසා එයට පැමිණ නානාලම්බනනිශ්‍රිත නානාත්ව වූ යම් උපේක්ෂාවක් ඇද්ද, එය දුරුව, එය ඉක්මව. මෙසේ තෙල උපේක්ෂාවගේ ප්‍රභාණ වෙයි. මෙසේ තෙල උපේක්ෂාවගේ සමතික්‍රමණ වේ. මහණෙනි, (තම්මයතා නම් වූ තෘෂ්ණාව මැඩලන ව්‍යුත්පානගාමීනිවිදර්ශනා සංඛ්‍යාත) අතම්මයතාව නිසා අතම්මයතාවට පැමිණ එකාලම්බනනිශ්‍රිත එකත්ව වූ යම් උපේක්ෂාවක් ඇද්ද, එය දුරු කරව, එය ඉක්මව. මෙසේ තෙල උපේක්ෂාවගේ ප්‍රභාණ වෙයි. මෙසේ තෙල උපේක්ෂාවගේ සමතික්‍රමණ වේ. එහි 'මෙය නිසා මෙය දුරු කරව' යි මෙසේ යමක් කියනලද ද, තෙල මෙය සඳහා කියන ලදී.

'යම් සිව්වනක් ආයානී වූ සමායක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ සෙවුනාහු වෙත් ද, යම් සිව්වනක් ආයානී වූ සමායක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ සෙවුනාහු අනුශාසක වූ ගණානුශාසන යට නිසි වෙත් ද, එබඳු සිව්වනහු තුන් දෙනෙකි' යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියන ලද ද, තෙල බස තුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත්: මහණෙනි, මෙලොවැ ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුකම්පා ඇති වූ භිතෙමි වූ අනුකම්පා නිසා සවිච්ඡාද දහම් දෙසති: 'මේ තොපට භිත පිණිස යැ, මේ තොපට සුව පිණිස යැ, කියා යි. ඔබගේ බස සවිච්ඡාද අදහා අසනු නො කැමැති වෙති. කන් නතු නො කෙරෙති. දනගන්නට සිත් නො එළවති. ශාස්තෘන්ගේ අනුසසුන් ඉක්මවා වැටෙත්. මහණෙනි, එහිලා තරාගතයන් වහන්සේ සතුටු වූවාහු නො වෙති. සතුටු සිතැති බව නො දන්වති. ස්මෘතිමත් වූ සම්ප්‍රඥන ඇති වූ (ප්‍රතිසං අවිප්‍රචයෙන්) අනවප්‍රඥ වූ වාස කෙරෙත්. මහණෙනි, ආයානී වූ සමායක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සෙවුනාහු වෙත් ද, ආයානී වූ සමායක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සෙවුනාහු අනුශාසක වූ ගණානුශාසනයට නිසි වූ වාස කෙරෙත් ද, මේ ඒ පළමු වැනි සිව්වන යි.

තවද මහණෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුකම්පා ඇති වූ භිතෙමි වූ අනුකම්පා සඳහා ශ්‍රාවකයාට දහම් දෙසති: මේ තොපට භිත පිණිස යැ. මේ තොපට සුව පිණිස යැ' යි. ඔබගේ අනුශාසනාව කිසි ශ්‍රාවක කෙනෙක් නො අසනු කැමැති වෙති, කන් නතු නො කෙරෙති. දනගන්නට සිත් නො එළවති. ශාස්තෘන්ගේ අනුශාසනාව ඉක්මවා වැටෙත්. කිසි ශ්‍රාවක කෙනෙක් අසනු කැමැති වෙති. කන් නතු කෙරෙති. දනගන්නට සිත් එළවති. ශාස්තෘශාසනය ඉක්මවා නො වැටෙත්. මහණෙනි, එහි ලා තරාගතයන් වහන්සේ සතුටු වූවාහු නො වෙති. සතුටු සිතැති බව නො ද දන්වති. නො සතුටු වූවාහු නො ද වෙති. නො සතුටු සිතැති බව නො ද දන්වති. සතුටු සිතැති බව ද නො සතුටු සිතැති බව ද යන එදෙක වර්ජනය කොට උන් වහන්සේ උපේක්ෂක වූ ස්මෘතිමත් වූ සමායක්ප්‍රඥන ඇති වූ වාස කෙරෙත්. මහණෙනි ආයානී වූ සමායක් සම්බුද්ධ යන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සෙවුනාහු වෙත් ද ආයානී වූ සමායක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සෙවුනාහු අනුශාසක වූ ගණානුශාසනා කරන්නට නිසි වූ වාස කෙරෙත් ද, මේ ඒ දෙවන සිව්වන යයි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුත ව පරං භික්ඛවෙ, සත්ථා සාවකානං ධම්මං දෙසෙති අනුකම්පකො තිබෙසි අනුකම්පං උපාදයා : ‘ඉදං වො භිතාය, ඉදං වො සුඛායා’ති තස්ස සාවකා සුසුභනති, සොතං ඔදහනති, අඤ්ඤා චිත්තං උපරිඤ්ඤානති, න ව වොක්ඛම්ම සද්දුසාසනං වත්තනති. තත්ථ භික්ඛවෙ, තථාගතො අත්තමනො වෙච්ඡ හොති, අත්තමනාඤ්ඤා පටිසංවෙදෙති. අනවස්සනො ව විහරති සතො සම්පජානො. ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ, තතියං සතිපට්ඨානං යදරියො සෙවති යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසාසිතුමරහති.

තයො සතිපට්ඨානා යදරියො සෙවති, යදරියො සෙවමානො සත්ථා ගණමනුසාසිතුමරහතිති ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං, පටිච්ච වුත්තං.

සො වුච්චති යොග්ගාවරියානං අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපීති ඉති ඛො පභෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං : ගඤ්ඤමකෙන භික්ඛවෙ, ගඤ්ඤමමො සාරිතො එකංගෙව දිසං ඛාවති, පුරුෂිමං වා පච්ඡිමං වා උත්තරං වා දක්ඛිණං වා. අසුඤ්ඤමකෙන භික්ඛවෙ, අසුඤ්ඤමමො සාරිතො එකංගෙව දිසං ඛාවති, පුරුෂිමං වා පච්ඡිමං වා උත්තරං වා දක්ඛිණං වා. ගොදම්මකෙන භික්ඛවෙ, ගොදම්මො සාරිතො එකංගෙව දිසං ඛාවති පුරුෂිමං වා පච්ඡිමං වා උත්තරං වා දක්ඛිණං වා. තථාගතෙන හි භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤාන පුරිසදම්මො සාරිතො අට්ඨදිසා විඛාවති රූපි රූපානි පසස්සති. අයං පථමා දිසා¹ අජ්ඣිත්තං අරූපසඤ්ඤා ඛෙතිඛා රූපානි පසස්සති. අයං දුතියා දිසා. සුභනෙතිව අභිඤ්ඤානො හොති. අයං තතියා දිසා. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්ඛමා පටිසංඤ්ඤානං අත්ථබ්බමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාර ‘අනන්තො අකාසො’ති අකාසානඤ්ඤායතනං උපසම්පජා විහරති. අයං චතුර්ථි දිසා. සබ්බසො අකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම අනත්තං විඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජා විහරති අයං පඤ්චමී දිසා. සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම නච්ඡි කිඤ්ඤාති අකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසම්පජා විහරති. අයං ඡට්ඨි දිසා. සබ්බසො අකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජා විහරති. අයං සත්තමී දිසා. සබ්බසො නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං සමතික්ඛම්ම සඤ්ඤාවේදසිත්තරේඛං උපසම්පජා විහරති. අයං අට්ඨමී දිසා. තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්මුඤ්ඤාන පුරිසදම්මො සාරිතො. ඉමා අට්ඨ දිසා විඛාවති. සො වුච්චති යොග්ගාවරියානං අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපීති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තනති.

ඉදම්මොච ගගවා. අත්තමිනා තෙ භික්ඛු ගගවතො භාසිතං අභිනිඤ්ඤාති.

සලායතනවිගබ්බසුත්තං සත්තමං.

1. අයං එකාදිසා - මජ්ඣමං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද මහණෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුකම්පා ඇති වූ හිතෙහි වූ අනුකම්පා පිණිස සවිච්ඡාදන දහම දෙසති : ' මේ තොපට හිත පිණිස යැ. මේ තොපට සුව පිණිස යැ ' යි. ඔබගේ බස සවිච්ඡාදන අසනු කැමැති වෙති. කන් නතු කෙරෙති. දනගන්තට සිත එළවති. ශාස්තෘශාසනය ඉක්මවා නො ද වැටෙත්. මහණෙනි, එහිලා තථාගතයන් වහන්සේ සතුටු සිත් ඇත්තාහු වෙති. සතුටු සිත් ඇති බව ද දන්වති. අනවසුත වූ ස්මෘතිමත් වූ සම්ප්‍රඥා ඇති වූ වාස ද කෙරෙත්. මහණෙනි, ආයාච්ඡාදන සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සේවනය කෙරෙත් ද, ආයාච්ඡාදන සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සේවනය කරන්නාහු අනුශාසක වූ ගණානුශාසනා කරන්නට නිසි වූ වාස කෙරෙත් ද, මේ ඒ තෙවන සිව්වන යයි කියනු ලැබේ.

' ආයාච්ඡාදන සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සේවනය කෙරෙත් ද, ආයාච්ඡාදන සම්බුද්ධයන් වහන්සේ යම් සිව්වනක් සේවනය කරන්නාහු අනුශාසක වූ ගණානුශාසනා කරන්නට නිසි වූ වාස කෙරෙත් ද, ඒ සිව්වනහු තුන් දෙනෙකි ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද, මෙය තෙල සඳහා කියන ලදි.

හේ යොග්ගවාරීන් අතුරින් ' අනුත්තර වූ පුරුෂදමාසාරථී යයි කියනු ලැබෙති ' යි. මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියනලද ද, තෙල බස කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත් : මහණෙනි, හස්තිදමකයා විසින් තහඹු ඇත් මෙහෙයන ලද්දේ පෙරදිග හෝ පළුදිග හෝ උතුරුදිග හෝ දකුණුදිග හෝ එක් මැ දිගකට දුටුයි. මහණෙනි, අභිච්ඡාදන විසින් තහඹු අසු දමන වූයේ පෙරදිග හෝ පළුදිග හෝ උතුරුදිග හෝ දකුණුදිග හෝ එක් මැ දිගකට දුටුයි. මහණෙනි, ගොදමකයා විසින් තහඹු ගොත් මෙහෙයනලද්දේ පෙරදිග හෝ පළුදිග හෝ උතුරුදිග හෝ දකුණුදිග හෝ එක් මැ දිගකට දුටුයි. මහණෙනි, අර්භක් සමාක් සම්බුද්ධ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් පුරුෂදමාසාරථී වූයේ අභිච්ඡාදන දුටුයි. රූපි වූ රූපයන් දක්නේ යැ. මේ පළමු වන දිග යි. අධ්‍යාත්මයෙහි අරූපසංඝ ඇති වූ බැහැර රූපයන් දක්නේ යැ. මේ දෙවන දිග යි. ඉහ මැ යයි අධිමුක්ත වෙයි. මේ තෙවන දිග යි. හැමසේ රූපසංඝ සමතිත්‍රමණයෙන් ප්‍රතිසංඝවත්තේ අස්තඩගමයෙන් නානාත්වසංඝවත්තේ නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ' ආකාශය අනන්ත යැ ' යි ආකාශනාද්වයතනය උපයා වාස කෙරෙයි. මේ සතර වන දිග යි. හැම සෙ ආකාශනාද්වයතනය ඉක්ම ' විඤ්ඤාන අනන්ත යැ ' යි විඤ්ඤානාද්වයතනය උපයා වාස කෙරෙයි. මේ පස් වන දිග යි. හැම සේ විඤ්ඤානාද්වයතනය ඉක්ම ' කිසිදු නැති ' යි ආකිඤ්ඤානාද්වයතනය උපයා වාස කෙරෙයි. මේ සවන දිග ' යි. හැම සේ ආකිඤ්ඤානාද්වයතනය ඉක්ම තෙවසංඝානාද්වයතනය උපයා වාස කෙරෙයි. මේ සත් වන දිග යි. හැම සේ තෙවසංඝානාද්වයතනය ඉක්ම සංඝානාද්වයතනය උපයා වාස කෙරෙයි මේ අට වැනි දිග යි. මහණෙනි, අර්භක් සමාක් සම්බුද්ධ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් පුරුෂදමාසාරථී මෙහෙයන ලද්දේ මේ අටදිගින් කරා දිවෙයි. ' ඔහු යොග්ගවාරීන් අතුරින් අනුත්තරපුරුෂදමාසාරථී යයි කියනු ලැබෙති ' යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල පිණිස කියන ලදි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රය වදළුසේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගත්හ.

සත් වැනි සළායතනවිභාග සූත්‍ර යි.

3. 4. 8

උද්දෙසවිභවන සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාථවිණිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතස්සි : භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

උද්දෙසවිභවනං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤාථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති.

එවං හනෙතති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාසුඤ්ඤා උපපරිකෙඛතො ඛග්ගිඤ්ඤා වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසංඝං අජ්ඣාතං අසංඝාතං අනුපාදාය න පරිත්තස්සෙය්‍ය. ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණං අවිකම්මතෙ අවිසංඝෙ සති අජ්ඣාතං අසංඝාතෙ, අනුපාදාය අපරිත්තස්සෙය්‍ය ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛවො න භොති'ති. ඉදම්මෙව භගවා, ඉදං වත්ථා සුගතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාපිසි.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං අවිරපකකන්තස්ස භගවතො එතදභොසි : 'ඉදං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඛිඛිතෙන උද්දෙසං උද්දිසිත්ථා විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරිත්ථා උට්ඨායාසනා විහාරං පාපිසෙත්ථා, තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාසුඤ්ඤා උපපරිකෙඛතො ඛග්ගිඤ්ඤා වස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසංඝං අජ්ඣාතං අසංඝාතං අනුපාදාය න පරිත්තස්සෙය්‍ය, ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ විඤ්ඤාණං අවිකම්මතෙ අවිසංඝෙ සති අජ්ඣාතං අසංඝාතෙ, අනුපාදාය අපරිත්තස්සෙය්‍ය ආයතීං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමඛවො න භොති'ති. කො භු ඛො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරන්තස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විතරෙය්‍යා'ති.

අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදභොසි : 'අයං ඛො ආයස්මා මහාකල්පානො සන්ථි වෙච සංවණ්ණිතො, සමාචාරො ව විඤ්ඤානං සමුග්ගිඤ්ඤා, පභොති වායස්මා මහාකල්පානො ඉමස්ස භගවතා සඛිඛිතෙන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං අවිහරන්තස්ස විත්ථාරෙන අත්ථං විහරිත්ථා. යනුන මයං යෙනායස්මා මහාකල්පානො, තෙනුපසඤ්ඤාමෙය්‍යාම, උපසඤ්ඤාමිත්ථා ආයස්මානං මහාකල්පානං එතමත්ථං පටිපුලෙජ්ජය්‍යාම'ති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙනායස්මා මහාකල්පානො, තෙනුපසඤ්ඤාමිත්ථා උපසඤ්ඤාමිත්ථා ආයස්මානං මහාකල්පානෙන සද්ධිං සමොදාදිංසු. සමොදාදිංසු කථං සාරණිකං විනිසාරෙත්ථා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිදිත්ථා ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මානං මහාකල්පානං එතදවොචු :

1. { යථා යථාසුඤ්ඤා - ස්‍යා, PTS.
{ යථා යථා - මජ්ඣං, සිමු.

3. 4. 8

උදෙසභවිතභග සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර අනේපිඬු සිටුහුගේ දෙවරම්වෙහෙර වැඩ වසන සේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි භික්ෂූන් අඛ්‍යායාදාද සේක. 'පින්වතුන් වහන්සැ'යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවත්තු තෙල උද්දෙසභවිතභගය වදාළ සේක.

මහණෙනි, කොපට උද්දෙස හා විතභග හා දෙසමි. එය අසව, මොනවට මෙනෙහි කරව. කියමි'යි වදාළහ.

එසේ යැ වහන්සැ'යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. බුදුහු තෙල වදාළහ :

යම් යම් පරිදි තුලනා කරන ඒ මහණහට බැහැර අරමුණෙහි විඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො වීසුරුණේ ගොවර අධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටියේ උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන තෘෂ්ණා වශයෙන් පරිත්තස්සනා නො කරන්නේ ද එපරිද්දෙන් මහණ තුලනා කරන්නේ යැ. මහණෙනි, බාහිර අරමුණෙහි විඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත කල්හි නො වීසුරුණු කල්හි ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටි කල්හි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන තෘෂ්ණාපරිත්තස්සනා නො කරන්නාහට මත්තෙහි ජාතිජරාමරණ හා සෙසු දුක්ඛසමුදයාගේ සම්භවයෙන් නො වේ යයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළහ. මෙය වදා සුගතයන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැඟී විහාරයට වැඩිසේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්මගිය නොබෝ කල්හි ඒ වහන්දෑට තෙල සිත විය: ඇවැත්නි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට සැකෙවින් මේ උද්දෙසය උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථවිභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟී විහාරයට පිවිසියේක. යම් යම් පරිද්දෙකින් විමසනුවහට බාහිර අරමුණෙහි විඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො වීසුරුණේ ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි නිකාන්ති වශයෙන් නො පිහිටියේ උපාදාන නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්තස්සනායෙන් නො සැලෙන්නේ ද මහණ ඒ ඒ පරිද්දෙන් තුලනා කරන්නේ යැ. මහණෙනි, බාහ්‍යාලම්බනයෙහි විඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත කල්හි නො වීසුරුණු කල්හි ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටි කල්හි උපාදාන නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්තස්සනායෙන් නො සැලෙන්නාහට මතුයෙහි ජාතිජරාමරණයාගේ ද අවශෙෂ දු:ඛයාගේ ද සම්භවයෙන් නො වේ යයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරාර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයා ගේ විස්තරාර්ථය කවරෙක් විභාග කරන්නේ දෝහෝ'යි.

ඉක්බිති ඒ වහන්දෑට තෙල සිත විය: මේ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණුවෝ බුදුන් විසිනුදු සංවර්ණකයහ. විඤ වූ සමුම්සරුන් විසිනුදු සම්භාවිකයහ. ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථ විභාග නොකළ මේ උද්දෙසයාගේ විස්තර විසින් අර්ථය විභාග කරන්නට පොහොනාහු ද වෙති. ඇපි ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණුවන් කරා එළඹෙන්නමෝ නම් එළැඹ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරුන් අතින් තෙල අර්ථය පුරවුස්නමෝ නම් මැනවැ'යි. ඉක්බිති ඒ වහන්දෑ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරුන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කළයුතු කථාව කොට නිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ වහන්දෑ ආයුෂ්මත් මහකසයින් තෙරණු වනට තෙල සැලකළහ :

ඉදං ඛො නො ආවුසො කච්චාන, භගවා සඞ්ඛිතොන උද්දෙසං උද්දිසිතිං වින්දාරෙන අත්ථං අවිහජිතිං උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා. තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාය්‍ය¹ උපපරිකඛතො ඛතිඬා චස්‍ය විඤ්ඤාණං අවික්ඛිතං අවිසං අජ්ඣතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්‍යෙය්‍ය, ඛතිඬා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවික්ඛිතො අවිසංපෙ සති අජ්ඣතං අසණ්ඨිතො, අනුපාදය අපරිතස්‍යො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමුච්චො න භොති'ති. තෙසං නො ආවුසො කච්චාන, අමහාකං අවිරපක්කන්තස්‍ය භගවතො එතදභොසි :

ඉදං ඛො නො ආවුසො, භගවා සඞ්ඛිතොන උද්දෙසං උද්දිසිතිං වින්දාරෙන අත්ථං අවිහජිතිං උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා: තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාය්‍ය¹ උපපරිකඛතො ඛතිඬා චස්‍ය විඤ්ඤාණං අවික්ඛිතං අවිසං අජ්ඣතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්‍යෙය්‍ය, ඛතිඬා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවික්ඛිතො අවිසංපෙ සති අජ්ඣතං අසණ්ඨිතො, අනුපාදය අපරිතස්‍යො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමුච්චො න භොති'ති. කො ඤු ඛො ඉමස්‍ය භගවතා සඞ්ඛිතොන උද්දෙසස්‍ය උද්දිට්ඨස්‍ය වින්දාරෙන අත්ථං අවිහන්තස්‍ය වින්දාරෙන අත්ථං විහජෙය්‍යාති.

තෙසං නො ආවුසො කච්චාන, අමහාකං එතදභොසි: අයං ඛො ආයස්මි, මහාකච්චානො සඤ්චෙව සංවණ්ණිතො, සමහාවිතොච විඤ්ඤාණං සමුගම්චාරිතං. පභොති චායස්මි, මහාකච්චානො ඉමස්‍ය භගවතා සඞ්ඛිතොන උද්දෙසස්‍ය උද්දිට්ඨස්‍ය වින්දාරෙන අත්ථං අවිහන්තස්‍ය වින්දාරෙන අත්ථං විහජිතුං. යනන්ත මයං යෙනායස්මි, මහාකච්චානො, තෙනුපසඞ්ඛනමෙය්‍යාම. උපසඞ්ඛනමිති: ආයස්මන්තං මහාකච්චානං එතමත්ථං පටිපුච්චෙය්‍යාමාති. විහජන්තායස්මි, මහාකච්චානොති.

සෙය්‍යථාපි ආවුසො පුරිසො සාරත්ථිකො සාරගවෙසි සාරපරියෙසනං චරමානො මහතො රුක්ඛස්‍ය තිට්ඨතො සාරවතො අතික්කමෙව චූලං අතික්කමම ඛණ්ඩං සාඛාපලාසෙ සාරං පරියෙසිතඛබ්බං මඤ්ඤාය්‍ය, එවං සමපදමිදං ආයස්මන්තානං සන්තරි සමමුඛිභුතෙ තං භගවන්තං අතිසිතිං අලෙභ එතමත්ථං පටිපුච්චිතඛබ්බං මඤ්ඤාථ. සො හා'වුසො, භගවා ජානං ජානාති, පස්‍යං පස්‍යාති, චක්ඛුභුතො ඤ්ඤාණභුතො ධම්මභුතො, බ්‍රහ්මභුතො චිත්තා පචිත්තා අත්ථස්‍ය තිත්තන්තා අමිත්තස්‍ය දුතා ධම්මස්‍යාමි තථාගතො, සො චෙව පනෙතස්‍ය කාලො අභොසි යං භගවන්තං යෙව එතමත්ථං පටිපුච්චෙය්‍යාථ. යථා නො භගවා ව්‍යාකරෙය්‍ය, තථා නං ධාරෙය්‍යාථා'ති.

1. යථායථාය්‍ය - ස්‍යා, PTS.

2. යථා යථා - මජ්ඣා, සිමු.

ඇවැත් කසයින් තෙරුණුවෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට සැකෙවින් මේ උද්දෙසය උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කොට විභාරයට පිවිසියහ. මහණෙනි, යම් යම් පරිද්දෙකින් තුලනය කරනුවහට බාහිර ආලම්බනයෙහි අවික්ෂිප්ත වූ නො විසිඳ වීඤ්ඤාය ගොවිරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටියේ උපාදනය නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලෙන්නේ ද මහණ ඒ ඒ පරිද්දෙන් තුලනය කරන්නේ යැ. මහණෙනි, වාහ්‍යාලම්බනයෙහි වීඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත කල්හි අවිසෘෂ්ට කල්හි ගොවිරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටි කල්හි උපාදනය නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලෙන්නහුට මත්තෙහි ජාතිජරාමරණයාගේ භාග්‍යෙ දුඃඛ සමුදයාගේ සම්භවය නො වේ යයි. ආයුෂ්මත් කසයින් තෙරුණුවෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්මගිය නොබෝ කාලයෙහි ඒ අපට තෙල සිත විය :

ඇවැත්නි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට මේ උද්දෙසය සැකෙවින් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැගී විභාරයට වැඩිසේක. මහණෙනි, යම් යම් පරිද්දෙකින් තුලනය කරන ඔහුට වාහ්‍යාලම්බනයෙහි වීඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත අවිසෘෂ්ට වූයේ ගොවිරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටියේ උපාදනය නො කොට තෘෂ්ණාපරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලේ ද, ඒ ඒ පරිද්දෙන් මහණ තුලනය කරන්නේ යැ. මහණෙනි, වාහ්‍යාලම්බනයෙහි වීඤ්ඤාය අවික්ෂිප්ත කල්හි නො විසිඳ සිටි කල්හි ගොවිරාධ්‍යාත්මයෙහි නිකාන්ති වශයෙන් නො පිහිටි කල්හි උපාදනය නො කොට නිකාන්ති වශයෙන් තෘෂ්ණා පරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලෙන්නහුට මත්තෙහි ජාතිජරාමරණයාගේ ද දුඃඛසමුදයාගේ ද සම්භවය නො වේ යයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය කවරෙක් විස්තර විසින් විභාග කරන්නේ දෝ හෝ'යි.

ඇවැත්නි, කාත්‍යායනයෙනි, ඒ අපට තෙල සිත විය : 'මේ ආයුෂ්මත් මහා කාත්‍යායනයෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසිනුදු සංවර්ණිතයහ. වීඤ්ඤා සමුච්ඡාරයින් විසිනුදු සම්භාවිතයහ. ආයුෂ්මත් මහාකාත්‍යායනයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තරයෙන් විභාග කරන්නට පොහොනාහු ද වෙති. ඇපි ආයුෂ්මත් කාත්‍යායන තෙරුණුවන් කරා එළැඹෙන්නමෝ නම් එළැඹ ආයුෂ්මත් මහාකාත්‍යායන තෙරුණුවන් අතින් තෙල කරුණු පුළුවස්නමෝ නම් යෙහෙකැ'යි කියා යි, ආයුෂ්මත් මහා කාත්‍යායනයෝ (එය) විභාග කෙරෙත්ව'යි.

ඇවැත්නි, යම් පරිදි හරයෙන් ප්‍රයෝජන ඇති හරය සොයන පුරුෂයෙක් හර පශ්‍යෂිෂ්ණ කරනුයේ ස්ථිර වූ සිටි සාරවත් වූ මහත් වෘක්ෂයක්හුගේ මුල ඉක්මවා මැ කඳ ඉක්මවා මැ පලාසයෙහි හර සෙවියයුතු කොට සිතා නම් මෙකරුණ එබඳු යැ. ආයුෂ්මත්නට ශාස්තෘන් වහන්සේ හමු වූ කල්හි ඒ භාග්‍යවතුන් ඉක්මවාපියා තෙල කරුණ අප අතින් පිළිවිස්සයුතු කොට සිතව, ඇවැත්නි, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි දහයුතු ඥෙයධර්මය නුවණින් දැනි, දක්කයුතු දය නුවණැසින් දකිති, ඇයක් මෙන් වූහ, ඥානමය වූහ, ධර්මය වූහ, ශ්‍රේෂ්ඨ වූහ, ධර්මය පවසනුවහ, නන් අයුරින් පවසනුවහ, අර්ථය එළවා දක්වනුවහ, අමාත්‍ය දෙනුවහ. ධර්මස්වාමීහ, තරාගතයහ. යම් කරුණෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මැ තෙල අර්ථය පුළුවස්නවු නම්, මෙයට එ මැ කල් වෙයි. යම් පරිදි අපට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනසේක් නම් එසෙයින් එය ධරන්නහු යයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අඛාට්ඨසො කච්චාන, හගවා ජානං ජානාති, පසං පසාති, චක්ඛු-
භූතො ඤාණභූතො ධම්මභූතො චුභ්මභූතො චතතා පචතතා අත්ථස්ස
තිත්තොනා අමිතස්ස දතා ධම්මස්සාමි තථාගතො. සො චෙව පනෙතස්ස
කාලො අහොසි, යං හගවතංසෙව එතමන්ථ පටිපුච්ඡෙත්තොම, යථා
නො හගවා ව්‍යාකරෙත්තො, තථා නං ධාරෙත්තොම. අපි වාසස්මා මහා-
කච්චානො සජ්ඣ චෙව සංවණ්ණිතො සමාචිතො ච විඤ්ඤාණං සමුඛම
චාරිතං, පහොති වාසස්මා මහාකච්චානො ඉමස්ස හගවතා
සබ්බිතොන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන අත්ථං අවිහතතස්ස
වින්දාරෙන අත්ථං විහජ්ඣං. විහජ්ජායස්මා මහාකච්චානො අගරං
කරිත්තාති.

තෙන භා'ට්ඨසො, සුණංථ සාමුඛං මනසිකරෙථ භාසිස්සාමිති.

එමමාට්ඨසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මතො මහාකච්චානස්ස පච්ච
ස්සොසුං. ආයස්මා මහාකච්චානො එතදවොච :

යං ඛො නො ආට්ඨසො හගවා සබ්බිතොන උදෙසං උද්දිට්ඨිතා
වින්දාරෙන අත්ථං අවිහජ්ජාමා උද්දිට්ඨායාසනා විහාරං පටිච්චො : තථා
තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙතො, යථා යථාස්ස උපපරිකෙතො
බ්බිඛා චස්ස විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං
අනුපාදය න පරිත්තස්සො. බ්බිඛා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවිකම්මෙන
අවිසංචෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතො, අනුපාදය අපරිත්තස්සො ආයතිං
ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමාගමො න භොති'ති. ඉමස්ස ඛො අහං
ආට්ඨසො, හගවතා සබ්බිතොන උදෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස වින්දාරෙන
අත්ථං අවිහතතස්ස එවං වින්දාරෙන අත්ථං ආජානාමි.

කථඤ්චාට්ඨසො, බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසංචාති ට්ඨවති :
ඉඛාට්ඨසො භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිස්සා රූපනිමිත්තානුසාරි
විඤ්ඤාණං භොති. රූපනිමිත්තස්සාදගපිතං¹ රූපනිමිත්තස්සාදවිතිබ්බං²
රූපනිමිත්තස්සාදසඤ්ඤාජනසංයුතං බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං
අවිසංචාති ට්ඨවති. සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා-පෙ-ඤානෙන ගඤ්ඤං
ඤාසිත්තා-පෙ-ජ්ඣාය රසං සාසිත්තා-පෙ-කායෙන ථොට්ඨබ්බං
චුසිත්තා-පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ධම්මනිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං
භොති. ධම්මනිමිත්තස්සාදගපිතං ධම්මනිමිත්තස්සාදවිතිබ්බං ධම්ම-
නිමිත්තස්සාදසඤ්ඤාජනසංයුතං බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං
අවිසංචාති ට්ඨවති. එවං ඛො ආට්ඨසො බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං
අවිසංචාති ට්ඨවති.

කථඤ්චාට්ඨසො, බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං අවිසංචාති ට්ඨවති :
ඉඛාට්ඨසො භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිස්සා න රූපනිමිත්තානුසාරි
විඤ්ඤාණං භොති. න රූපනිමිත්තස්සාදගපිතං න රූපනිමිත්තස්සාද-
විතිබ්බං, න රූපනිමිත්තස්සාදසඤ්ඤාජනසංයුතං, බ්බිඛා විඤ්ඤාණං
අවිකම්මතං අවිසංචාති ට්ඨවති. සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා-පෙ-ඤානෙන
ගඤ්ඤං ඤාසිත්තා-පෙ-ජ්ඣාය රසං සාසිත්තා-පෙ-කායෙන ථොට්ඨබ්බං
චුසිත්තා-පෙ-මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න ධම්මනිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං
භොති. න ධම්මනිමිත්තස්සාදගපිතං, න ධම්මනිමිත්තස්සාදවිතිබ්බං, න
ධම්මනිමිත්තස්සාදසඤ්ඤාජනසංයුතං බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං
අවිසංචාති ට්ඨවති. එවං ඛො ආට්ඨසො, බ්බිඛා විඤ්ඤාණං අවිකම්මතං
අවිසංචාති ට්ඨවති.

1. රූපනිමිත්තස්සාදගපිතං - මජ්ඣං.

2. විතිබ්බං - මජ්ඣං, ස්‍යා

ඇවත්ති, කාන්තායනයෙනි, එකාන්තයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකුණුතලාවකින් දන්තාග. දක්කුණු තුවණ්ඩින් දක්තාග. ඇසක් මෙන් වූහ. ඥානමය වූහ. ධර්මය වූහ. ශ්‍රේෂ්ඨ වූහ. වක්තෘ වූහ, ප්‍රවක්තෘ වූහ, අර්ථය ඵලවා දක්වනු වහ. අමා දෙනුවහ. ධර්මස්වාමීහ. තථාගතයහ. යම් කරුණෙකින් තෙල අර්ථය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මැ පුළුවනිමෝ නම් යම් පරිද්දෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට ප්‍රකාශ කරනසේක් ද, එසෙයින් එය ධර්මනමෝ නම් මෙයට එ මැ කල් වෙයි. එතෙකුදුවත් ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනයෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසිනු සංවර්ණයහ. විඤ වූ සමුච්ඡාරත් විසිනු සම්භාවිතයහ. ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනයෝ භාග්‍යවතුන් විසින් සැකෙවින් උදෙසනලද විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තරයෙන් විභාග කරන්නට පොහොනාහු ද වෙති. ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායනයෝ නො බර කොට විභාග කෙරෙත්වා'යි.

එසේ වී නම් ඇවත්ති, අසව. මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි'යි.

'එසේ යැ ඇවත්ති'යි ඒ වහන්සැ ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායන තෙරණුවනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂ්මත් මහාකාන්තායන තෙරණුවෝ තෙල වදළහ;

ඇවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් යම් පරිදි කුලනා කරන ඒ මහණහුගේ බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසුරුණේ ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි නිකාන්ති වශයෙන් නො පිහිටියේ උපාදන වශයෙන් නො ගෙන තෘෂ්ණා වශයෙන් පරිත්ඝස්සනාවට නො පැමිණේ ද, මහණ ඒ ඒ පරිදි කුලනා කරන්නේ යැ. මහණෙනි, බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වත් මැ නො විසිරෙත් මැ ගොවරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටත් මැ උපාදන වශයෙන් නො හෙන පරිත්ඝස්සනා නො කරන ඒ මහණහට මතුයෙහි ජාතිජරා මරණ හා දුඃඛසමුදය සම්භවය නො වේ'යි. යම් උද්දෙසයක් සැකෙවින් උදෙසා විස්තරයෙන් අර්ථය විභාග නො කොට හුතස්නෙන් නැඟී විභාරයට පිවිසියේක් ද ඇවත්ති, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කරනලද මේ උද්දෙසයාගේ මෙසේ විස්තර වශයෙන් අර්ථ අවබෝධ කොට දන්මි.

ඇවත්ති, කෙසේ නම් 'බැහැර අරමුණෙහි විඤනය වික්ෂිප්ත වූයේ විසිරිමයේ යැ'යි කියනු ලැබේ ද : ඇවත්ති, මෙසස්නෙහි මහණක්හට ඇයින් රු දක රු නිමිති අනුව ගිය විඤනය වේ ද රූපනිමිත්තාස්වාදයෙන් ග්‍රහීත වූ රූපනිමිත්තාස්වාදයෙන් වෙලිගිය රූපනිමිත්තාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූ බැහැර අරමුණෙහි වැටුණු විඤනය වික්ෂිප්ත යැ'යි විසුරුණේ යැ'යි කියනු ලැබේ. කනිත් ශබ්ද අසා. . . ස්‍රාණයෙන් ගන්ධ ආඝ්‍රාණය කොට . . . දිවින් රස ආස්වාද කොට . . . කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාස්පර්ශ කොට. . . මනසින් ධර්මය දැන ධර්මනිමිත්ත අනුව ගිය විඤනය වේ ද ධර්මනිමිත්තාස්වාදයෙන් ග්‍රහීත වූ ධර්මනිමිත්තාස්වාදයෙන් වෙළුණු ධර්මනිමිත්තාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූ බැහැර අරමුණෙහි වැටුණු විඤනය වික්ෂිප්ත යැ'යි විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ. ඇවත්ති, මෙසේ බැහැර අරමුණෙහි වූ විඤනය වික්ෂිප්ත යැ විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, කෙසේ නම් 'බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙසස්නෙහි මහණක්හට ඇයින් රු දක විඤනය රූපනිමිත්ත අනුව යන්නේ නො වේ ද රූපනිමිත්තාස්වාදයෙන් ග්‍රහීත වූයේ නො වේ ද රූපනිමිත්තාස්වාදයෙන් වෙළුණේ නො වේ ද. රූපනිමිත්තාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූයේ නො වේ ද බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ. කනිත් ශබ්ද අසා . . . ස්‍රාණයෙන් ගන්ධ ආඝ්‍රාණය කොට . . . දිවින් රස ආස්වාද කොට . . . කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාස්පර්ශ කොට . . . සිතින් දහම් දැන විඤනය ධර්මනිමිත්ත අනුව යන්නේ නො වේ ද ධර්මනිමිත්තාස්වාදයෙන් ග්‍රහීත වූයේ නො වේ ද ධර්මනිමිත්තාස්වාදයෙන් වෙළුණේ නො වේ ද ධර්මනිමිත්තාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූයේ නො වේ ද බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ. ඇවත්ති, මෙසේ බැහැර අරමුණෙහි විඤනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසිරිණැ'යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථාකූටානුසාරී, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි¹ වුවහි : ඉධානුසාරී, භික්ෂු විවිධව කාමෙහි විවිධ අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතක්කං සම්මාරං, විවේකජං, පිතිසුඛං, පරිමං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස විවේකජපිතිසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. විවේකජපිතිසුඛස්සාදගපිතං, විවේකජපිතිසුඛස්සාදවිනිබ්බං, විවේකජපිතිසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි වුවහි.

පුන ච පරං, අනුසාරී, භික්ෂු විතක්කවිමාර්ශනං, වූපසමා, අර්කිතං, සම්පජ්ජාදනං, චේතසො ඵකොදිභාවං, අවිතක්කං, අවිමාරං, සමාධිජං, පිතිසුඛං, දුතියං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස සමාධිජපිතිසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. සමාධිජපිතිසුඛස්සාදගපිතං, සමාධිජපිතිසුඛස්සාදවිනිබ්බං, සමාධිජපිතිසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි වුවහි.

පුන ච පරං, අනුසාරී, භික්ෂු පිතියා ච විරුගා, උපෙක්කකො ච විහරති සතො ච සම්පජ්ජානො. සුඛකූටා කාසෙන පටිසංවේදෙහි ගං, තං අරියං, අවිතක්කානි: උපෙක්කකො සතිමා, සුඛවිමාරිති. තං තතියං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස උපෙක්කාසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති, උපෙක්කාසුඛස්සාදගපිතං, උපෙක්කාසුඛස්සාදවිනිබ්බං, උපෙක්කාසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි වුවහි.

පුන ච පරං, අනුසාරී, භික්ෂු සුඛස්ස ච පභානා, දුක්ඛස්ස ච පභානා, පුබ්බෙව සොමනස්සද්දෙමනස්සානං, අත්ථඛිගමා, අදුක්ඛං, අසුඛං, උපෙක්කාසතිපාරිසුද්ධිං, චතුසං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස අදුක්ඛමසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. අදුක්ඛමසුඛස්සාදගපිතං, අදුක්ඛමසුඛස්සාදවිනිබ්බං, අදුක්ඛමසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි වුවහි. එවං, ඛො අනුසාරී, අර්කිතං, චිතං, සංකීර්ණානි¹ වුවහි.

කථාකූටානුසාරී, අර්කිතං, චිතං, අසංකීර්ණානි² වුවහි : ඉධානුසාරී, භික්ෂු විවිධව කාමෙහි -පෙ- පරිමං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස න විවේකජපිතිසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. න විවේකජපිතිසුඛස්සාදගපිතං, න විවේකජපිතිසුඛස්සාදවිනිබ්බං, න විවේකජපිතිසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, අසංකීර්ණානි වුවහි.

පුන ච පරං, අනුසාරී, භික්ෂු විතක්කවිමාර්ශනං, වූපසමා-පෙ- දුතියං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස න සමාධිජපිතිසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. න සමාධිජපිතිසුඛස්සාදගපිතං, න සමාධිජපිතිසුඛස්සාදවිනිබ්බං, න සමාධිජපිතිසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, අසංකීර්ණානි වුවහි.

පුන ච පරං, අනුසාරී, භික්ෂු පිතියා ච විරුගා-පෙ-තතියං, ක්ෂාන්තං, උපසම්පජ්ජා විහරති. තස්ස න උපෙක්කාසුඛානුසාරී විඤ්ඤාණං, භොති. න උපෙක්කාසුඛස්සාදගපිතං, න උපෙක්කාසුඛස්සාදවිනිබ්බං, න උපෙක්කාසුඛස්සාදසංකොඤ්ඤාජනසංයුතං, අර්කිතං, චිතං, අසංකීර්ණානි වුවහි.

1. අර්කිතං, සංකීර්ණානි - මජ්ඣං.
2. අර්කිතං, අසංකීර්ණානි - මජ්ඣං.
3. උපෙක්කා, නුසාරී - සී.

ඇවත්ති, කෙසේ නම් ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ යැ යත් : ඇවත්ති, මේ සස්තෙහි මහණ කාමයෙන් වෙන් වූ මැ අකුසලදහමින් වෙන් වූ විතර්ක සහිත විවාර සහිත විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීතිසුඛය අනුව යන විඤ්ඤාණය වෙයි. විවේකය ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය වූ විවේකය ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් වෙළඳන විවේකය ප්‍රීතිසුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වෙයි. සිත ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ.

තවද ඇවත්ති, මහණ විතර්කවිවාරයන් සන්තිදීමෙන් සිතෙහි පැහැදීම ඇති වන්නේ කාග්‍රහණ ඇති විතර්ක රහිත විවාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට විඤ්ඤාණය සමාධි ප්‍රීතිසුඛය අනුව යන්නේ වේ. සමාධි ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය වූයේ සමාධි ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් වෙළඳන සමාධි ප්‍රීතිසුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ.

තවද ඇවත්ති, මහණ ප්‍රීතියගේ ද විරාගයෙන් උපෙක්ෂක වූ ස්මෘතිමත් වූ සම්ප්‍රඤ්ඤා ඇති වූ වාස කෙරෙයි. සුඛය ද කයින් විඳියි. ආයතියෝ 'උපෙක්ෂක යැ ස්මෘතිමත් යැ සුඛවිහරණ ඇති'යි යම් ධ්‍යානයක් කියත් ද ඒ තෘතීය ධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට විඤ්ඤාණය උපෙක්ෂා සුඛය අනුව යන්නේ වෙයි. උපෙක්ෂා සුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය වූයේ උපෙක්ෂා සුඛාස්වාදයෙන් වෙළඳන උපෙක්ෂා සුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි පිහිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

තව ද ඇවත්ති, මහණ සුඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් කැල මැ සොම්නස දෙමනසුන්ගේ අස්තඛිඛමයෙන් නො දුක් නො සුඛ වූ උපෙක්ෂායෙන් උපන් ස්මෘතිපාරිශුද්ධිය ඇති වතුර්ථධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට අද්‍යුඛාසුඛවේදනා අනුව යන විඤ්ඤාණය වෙයි. අද්‍යුඛාසුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය වූයේ අද්‍යුඛාසුඛාස්වාදයෙන් වෙළඳන අද්‍යුඛාසුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ. ඇවත්ති, මෙසෙයින් ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත පිහිටියේ යැ යි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, කියෙයින් 'ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙසස්තෙහි මහණ කාමයෙන් වෙන් වූ මැ . . . ප්‍රථමධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛය අනුව යන විඤ්ඤාණය නො වෙයි. විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය නො වූයේ විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් නො වෙළඳන විවේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත නො වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ.

තවද ඇවත්ති, මහණ විතර්කවිවාරයන් සන්තිදීමෙන් . . . ද්විතීයධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛය අනුව යන විඤ්ඤාණය නො වෙයි. සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය නො වූයේ සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීති සුඛාස්වාදයෙන් නො වෙළඳන සමාධියෙන් උපන් ප්‍රීතිසුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත නො වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ.

තවද ඇවත්ති, මහණ ප්‍රීතියගේ ද විරාගයෙන් . . . තෘතීය ධ්‍යානය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට උපෙක්ෂා සුඛය අනුව යන විඤ්ඤාණය නො වෙයි. උපෙක්ෂා සුඛාස්වාදයෙන් ග්‍රහණය නො වූයේ උපෙක්ෂා සුඛාස්වාදයෙන් නො වෙළඳන උපෙක්ෂා සුඛාස්වාද සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත නො වූයේ වෙයි. ගෝවරාධ්‍යාත්මයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැ'යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සුත ච පරං ආවුසො, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානාං-පෙ-චතුඨං ක්කිනං උපසම්පජ්ජි විහරති. තස්ස න අදුක්ඛමසුඛානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති. න අදුක්ඛමසුඛස්සාදහපිතං න අදුක්ඛමසුඛස්සාදවිතිබ්බං. න අදුක්ඛමසුඛස්සාදසංඝොද්ගතසංසුතතං අජ්ඣතතං චිත්තං අසංඝිතනති වුව්වති එවං. ඛො ආවුසො, අජ්ඣතතං චිත්තං අසංඝිතනති¹ වුව්වති.

කථඤ්චාචුසො, අනුපාද පරිත්තස්සා හොති: ඉධාචුසො, අස්සුතවා සුච්ඡිකො අරියානං දස්සාවි අරියබ්බමස්ස කොවිදො අරියබ්බමෙ සුච්ඡිකො, සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසබ්බමස්ස කොවිදො සප්පරිසබ්බමෙ සුච්ඡිකො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා රූපවිපරිණමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස රූපවිපරිණමානුපරිවතජ්ජ පරිත්තස්සා බ්බමසමුප්පාදා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨනති. චේතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති. විභාතවා ච අපෙක්ඛවා² ච අනුපාදය ච පරිත්තස්සති. චේදනං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඤ්ඤං-පෙ-සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති, විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා විඤ්ඤාණවිපරිණමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණමානුපරිවතජ්ජ පරිත්තස්සා බ්බමසමුප්පාදා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨනති. චේතසො පරියාදනා උත්තාසවා ච හොති විභාතවා ච අපෙක්ඛවා අනුපාදය ච පරිත්තස්සති. එවං. ඛො ආවුසො, අනුපාද පරිත්තස්සා හොති.

කථඤ්චාචුසො, අනුපාද³ අපරිත්තස්සා හොති: ඉධාචුසො, සුතවා අරියතාවකො අරියානං දස්සාවි අරියබ්බමස්ස කොවිදො අරියබ්බමෙ සුච්ඡිකො සප්පරිසානං දස්සාවි සප්පරිසබ්බමස්ස කොවිදො සප්පරිසබ්බමෙ සුච්ඡිකො න රූපං අත්තතො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස රූපවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා න ච රූපවිපරිණමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස න රූපවිපරිණමානුපරිවතජ්ජ පරිත්තස්සා බ්බමසමුප්පාදා චිත්තං න පරියාදය තිට්ඨනති. චේතසො පරියාදනා න චේව උත්තාසවා⁴ හොති න ච විභාතවා න ච අපෙක්ඛවා අනුපාදය ච න පරිත්තස්සති. න චේදනං-පෙ- න සඤ්ඤං-පෙ- න සඤ්ඤං-පෙ- න සඤ්ඤං අත්තතො සමනුපස්සති න විඤ්ඤාණචන්තං වා අත්තානං, න අත්තති වා විඤ්ඤාණං, න විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං. තස්ස නං විඤ්ඤාණං විපරිණමති අඤ්ඤාථා හොති. තස්ස විඤ්ඤාණවිපරිණමඤ්ඤාථාභාවා න ච විඤ්ඤාණවිපරිණමානුපරිවතති විඤ්ඤාණං හොති. තස්ස න විඤ්ඤාණවිපරිණමානුපරිවතජ්ජ පරිත්තස්සා බ්බමසමුප්පාදා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨනති, චේතසො පරියාදනා න චේව උත්තාසවා හොති. න ච විභාතවා න ච අපෙක්ඛවා අනුපාදය ච න පරිත්තස්සති. එවං. ඛො ආවුසො, අනුපාද අපරිත්තස්සා හොති.

1. අජ්ඣතතං අසංඝිතනති - මජ්ඣං.
2. උපෙක්ඛවා - PTS,
3. අනුපාදනා - මජ්ඣං.
4. න චේව උත්තාසවා - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තවද ඇවත්ති, මහණ සුඛයාගේ ද ප්‍රභාණයෙන් . . . චතුර්ධානාය උපයා වාස කෙරෙයි. ඔහුට අද්‍යායාසය අනුව යන විභවය වෙයි. අද්‍යායාසයාසයෙන් ගුරීත නො වූයේ අද්‍යායාසයාසයෙන් නො වෙළුණේ අද්‍යායාසයාසය සංයෝජනයෙන් සංයුක්ත නො වූයේ වෙයි. ගොවරාධානාසයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැයි කියනු ලැබේ. ඇවත්ති, මෙසෙයින් ගොවරාධානාසයෙහි සිත නො පිහිටියේ යැයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, කියෙයින් උපාදාය නො කොට පරිත්‍යක්‍ය නො වෙයි යත් : ඇවත්ති, මෙලොවද අශ්‍රැතවත් පාරමාර්ත ආයාසයන් නො දක්නාසුලු වූයේ ආයාසධර්මයට අදක්ෂ වූයේ ආයාසධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ සත්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු වූයේ සත්පුරුෂධර්මයට අදක්ෂ වූයේ සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අවිනිත වූයේ රූපය ආත්ම හෙයින් විපයාසයෙන් දකියි. තමා රූපවත් කොට ද දකියි. තමා කෙරෙහි රූපය ද රූපය කෙරෙහි තමා ද දකියි. ඔහුගේ ඒ රූපය පෙරළෙයි. අනාපාභාව ඇති වෙයි. ඔහුට රූපවිපරිණාම අනාපාභාව හෙතෙයින් රූපවිපරිණාම අනුව වැටෙන විභවය වෙයි. ඔහුගේ රූපවිපරිණාමානු පරිවර්තනයෙන් උපත් පරිත්‍යක්‍යාස සම්බන්ධ ධර්මයන්පාදයෝ කුසල් සිත ගෙන සිටීන්. විත්තපරියාදන හෙතෙයින් උත්‍රාස ඇතියේ ද වෙයි. දුක් ඇතියේ ද වෙයි. ස්පාහා ඇතියේ ද වෙයි, උපාදාය වශයෙන් නො ගෙන ද පරිත්‍යක්‍යාස කෙරෙයි. වෙදනා . . . සංඥ . . . සංස්කාර . . . විභවය ආත්ම විසින් විපයාස වශයෙන් දකියි. ආත්මය විභවයන් කොට ද ආත්මයෙහි විභවය ද විභවයෙහි ආත්මය ද දකියි. ඔහුගේ ඒ විභවය පෙරළෙයි. අනාපාභාව ඇති වෙයි. ඔහුට විභවවිපරිණාම හා අනාපාභාව හෙතෙයින් විභවවිපරිණාමය අනුව වැටෙන විභවය වෙයි. ඔහුගේ විභවවිපරිණාමානු පරිවර්තනයෙන් උපත් පරිත්‍යක්‍යාස සම්බන්ධ ධර්මයන්පාදයෝ සිත ක්ෂය කොට සිටීන්. විත්තපරියාදන හෙතෙයින් උත්‍රාස ඇතියේ ද වෙයි. දුක් ඇතියේ ද වෙයි. ස්පාහා ඇත්තේ ද වෙයි. නො ගෙනත් පරිත්‍යක්‍යාස කෙරෙයි. ඇවත්ති, මෙසේ අනුපාද පරිත්‍යක්‍යාස වෙයි.

ඇවත්ති, කෙසේ නම් 'අනුපාද අපරිත්‍යක්‍යාස වෙ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙසේනෙහි ආයාසයන් දක්නාසුලු ආයාසධර්මය පිළිබඳ කොවිද වූ ආයාසධර්මයෙහි සුවිනිත වූ සත්පුරුෂ යන් දක්නාසුලු සත්පුරුෂධර්මය පිළිබඳ කොවිද වූ සත්පුරුෂධර්මයෙහි සුවිනිත වූ ශ්‍රැතවත් ආයාසශ්‍රැත කෙළ රූපය ආත්ම වශයෙන් ගෙන විපයාසය විසින් නො දක්නේ යැ. ආත්මය රූපවත් කොට ද නො දක්නේ යැ, ආත්මයෙහි රූපය ද නො දක්නේ යැ. රූපයෙහි ආත්මය ද නො දක්නේ යැ. ඔහුට ඒ රූපය පෙරළෙයි. අනාපාභාව ඇති වෙයි. ඔහුට රූප විපරිණාම හා අනාපාභාව හෙතෙයින් රූප විපරිණාමය අනුව වැටෙන විභවය නො වෙයි. ඔහුට රූප විපරිණාමය අනුව වැටීමෙන් උපදාය පරිත්‍යක්‍යාස සම්බන්ධ ධර්මයන්පාදයෝ සිත නො ගෙන සිටීන්. විත්තපරියාදන හෙතෙයින් උත්‍රාස ඇතියේ ද නො වෙයි. දුක් ඇතියේ ද නො වෙයි. ස්පාහා ඇතියේ ද නො වෙයි. උපාදාය වශයෙන් නො ගෙන ද පරිත්‍යක්‍යාස නො කෙරෙයි. වෙදනා ආත්ම වශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . සංඥ ආත්ම වශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . සංස්කාර ආත්ම වශයෙන් නො දක්නේ යැ . . . විභව ආත්ම වශයෙන් නො දක්නේ යැ. ආත්මය විභවයන් කොට ද නො දක්නේ ය. ආත්මයෙහි විභවය ද නො දක්නේ යැ. විභවයෙහි ආත්මය ද නො දක්නේ යැ. ඔහුගේ විභවය පෙරළෙයි. අනාපාභාව ඇති වෙයි. ඔහුට විභවවිපරිණාම හා අනාපාභාව හෙතෙයින් විභව විපරිණාමය අනුව යන විභවය නො ද වෙයි. ඔහුට විභව විපරිණාමය අනුව වැටීමෙන් උපත් පරිත්‍යක්‍යාස සම්බන්ධ ධර්මයන්පාදයෝ සිත පැහැරගෙන නො සිටීන්. විත්තපරියාදන හෙතෙයින් උත්‍රාස ඇතියේ නො ද වෙයි. දුක් ඇතියේ නො ද වෙයි. ස්පාහා ඇතියේ නො ද වෙයි. උපාදාය වශයෙන් නො ගෙන ද පරිත්‍යක්‍යාස නො කෙරෙයි. ඇවත්ති, මෙසෙයින් 'අනුපාද අපරිත්‍යක්‍යාස' වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යං ඛො නො ආවුසො, හගචා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසං උද්දිස්සිති: විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහරිති: උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා, තථා තථා භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවික්ඛිතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය, ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවික්ඛිතෙන අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතෙ අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමුච්ඡාදො න භොතිති. ඉමස්ස ඛො අහං ආවුසො, හගචතා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහතස්ස ඵලං විජ්ඣා රෙන අත්ථං ආජානාමි. ආකඛිමානා ච පන තුලෙන ආයස්මිනෙනා, හගචනංයෙච උපසඛිකමිති: ඵතමත්ථං පටිපුට්ඨෙජය්‍යාථ. යථා වො හගචා ව්‍යාකරෙති, තථා නං ධාරෙය්‍යාථා'ති.

අථ ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිතො මහාකල්පානස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤා අනුමොදිති: උට්ඨායාසනා යෙන හගචා තෙනුපසඛිකමිසු. උපසඛිකමිති: හගචනං අභිව්‍යාදෙති: ඵකමනං නිසිදිංසු. ඵකමනං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගචනං ඵතදහොවු: යං ඛො නො හනෙත, හගචා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසං උද්දිස්සිති: විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහරිති: උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවික්ඛිතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය. ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවික්ඛිතෙන අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමුච්ඡාදො න භොති'ති. තෙසං නො හනෙත, අමහාකං අවිරපකකතාස්ස හගචතො ඵතදහොසි:

'ඉදං ඛො නො ආවුසො, හගචා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසං උද්දිස්සිති: විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහරිති: උට්ඨායාසනා විහාරං පවිට්ඨා. තථා තථා භික්ඛවෙ භික්ඛු උපපරිකෙඛය්‍ය, යථා යථාසු උපපරිකවතො ඛග්ගිඤ්ඤා චස්ස විඤ්ඤාණං අවික්ඛිතං අවිසට්ඨං අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතං අනුපාදය න පරිතස්සෙය්‍ය, ඛග්ගිඤ්ඤා භික්ඛවෙ, විඤ්ඤාණෙ අවික්ඛිතෙන අවිසට්ඨෙ සති අජ්ඣාතං අසණ්ඨිතෙ, අනුපාදය අපරිතස්සතො ආයතිං ජාතිජරාමරණදුක්ඛසමුදයසමුච්ඡාදො න භොති'ති.

තො හු ඛො ඉමස්ස හගචතා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහතස්ස විජ්ඣා රෙන අත්ථං විහරෙය්‍යාති: තෙසං නො හනෙත, අමහාකං ඵතදහොසි: 'අයං ඛො ආයස්මා මහාකල්පානො සජ්ඣ වෙච සංවණ්ණිතො, සමාචාරො ච විඤ්ඤාණං සමුග්ගචාරිතං, පභොති වායමා මහාකල්පානො ඉමස්ස හගචතා සඛිබ්බෙනන උද්දෙසස්ස උද්දිට්ඨස්ස විජ්ඣා රෙන අත්ථං අවිහතස්ස විජ්ඣා රෙන අත්ථං විහරිතුං, යනුන මයං යෙනායස්මා මහාකල්පානො, තෙනුපසඛිකමෙය්‍යාමි. උපසඛිකමිති: ආයස්මිනෙනා මහාකල්පානං ඵතමත්ථං පටිපුට්ඨෙජය්‍යාමා'ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඇවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැකෙවින් යම් උද්දෙසයක් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟී වැඩිසේක් ද මහණෙනි, යම් යම් පරිදි තුල්‍යා කරන ඔහුගේ බැහැර අරමුණෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසුරුණේ ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන තෘෂ්ණා වශයෙන් පරිත්‍යක්ෂනා නො කෙරේ ද, මහණ ඒ ඒ පරිදි තුල්‍යා කරන්නේ යැ. මහණෙනි, බැහැර අරමුණෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත කල්හි නො විසිරුණු කල්හි ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටි කල්හි උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන පරිත්‍යක්ෂනා නො කරන්නාහුට ජාතිජරාමරණ දුඃඛයන්ගේ පහළවීම නො වේ යයි. ඇවත්ති, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කරන ලද මේ උද්දෙසයාගේ විස්තර වශයෙන් මෙසේ අර්ථ අවබෝධ කොට දන්මි. ඇවත්ති, තෙපි කැමැත්ත හු නම් බුදුන් කරා මැ එළැඹ තෙල කරුණ පුළුවුව. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තොපට යම්සේ විභාග කොට වදනාසේක් ද එසේ එය ධරව.

ඉක්බිති ඒ භික්ෂුහු ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරණුවන්ගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියාහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළාහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට යම් උද්දෙසයක් සැකෙවින් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථ විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟී විභාරයට වැඩිසේක් ද 'මහණෙනි, යම් යම් පරිද්දෙකින් තුල්‍යා කරන ඒ මහණහුගේ බාහ්‍යාලම්බනයෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත වූයේ නො විසිරුණේ ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි නිකාන්ති වශයෙන් නො පිහිටියේ උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන තෘෂ්ණා වශයෙන් පරිත්‍යක්ෂනාවට නො පැමිණේ ද මහණ තෙමේ ඒ ඒ පරිදි තුල්‍යා කරන්නේ යැ. බාහ්‍යා ලම්බනයෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත වත් මැ නො විසිරෙත් මැ ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටත් මැ උපාදාන වශයෙන් නො ගෙන පරිත්‍යක්ෂනා නො කරන ඒ මහණහට මතුයෙහි ජාතිජරාමරණ හා දුඃඛසමුදය සම්භවය නො වේ' යයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්මගිය නොබෝ කල්හි මැ අපට මේ සිත විය.

ඇවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට මේ උද්දෙසය සැකෙවින් උදෙසා විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කොට හුනස්නෙන් නැඟී විභාරයට වැඩිසේක්. "මහණෙනි, යම් යම් පරිද්දෙකින් තුල්‍යා කරන ඔහුට වාහ්‍යාලම්බනයෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත වූයේ අවිසාෂ්ට වූයේ ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි නො පිහිටියේ උපාදාන නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලේ ද මහණ ඒ ඒ පරිද්දෙන් තුල්‍යා කරන්නේ යැ. මහණෙනි, වාහ්‍යාලම්බනයෙහි විඥනය අවික්ෂිප්ත කල්හි නො විසිරී සිටි කල්හි ගෝචරාධ්‍යාත්මයෙහි නිකාන්ති වශයෙන් නො පිහිටි කල්හි උපාදාන නො කොට තෘෂ්ණා පරිත්‍යක්ෂනයෙන් නො සැලෙන්නාහුට මත්තෙහි ජාතිජරාමරණයාගේ ද දුඃඛසමුදයාගේ ද සම්භවයක් නො වේ" යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තර විසින් අර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය කවරෙක් විස්තර විසින් විභාග කරන්නේ දෝහො'යි. වහන්ස, ඒ අපට තෙල සිත විය. මේ ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායනයෝ ශාස්තෘන් වහන්සේ විසින්ද සංවර්ණිතයාහ. විඤ වූ සමුම්සරුන් විසින්ද සම්භාවිතයාහ. ආයුෂ්මත් මහා කාන්‍යායනයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සැකෙවින් උදෙසන ලද විස්තරාර්ථය විභාග නො කළ මේ උද්දෙසයාගේ අර්ථය විස්තර විසින් විභාග කරන්නට පොහොනාහු ද වෙත්. ඇපි ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරුන් කරා එළැඹෙත්තමෝ පාමි එළැඹ තෙල අර්ථය ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරුන් පුළුවුස්නමෝ නම් මැනවැයි.

අථ ඛො මයං භනෙත, යෙනායස්මා මහාකල්වානො, තෙනුපසඛික-
මිඛ. උපසඛිකමිති, අයස්මනං මහාකල්වානං එතමන්. පටිපුච්ඡමි.
තෙසං නො භනෙත අයස්මනා මහාකල්වානෙන ඉමෙහි අකායෙරහි
ඉමෙහි පදෙහි ඉමෙහි බ්‍යඤ්ඤෙනෙහි අන්තො විභතෙතා'ති.

පඤ්ඤානො හික්ඛවෙ, මහාකල්වානො, මහාපඤ්ඤා හික්ඛවෙ, මහා
කල්වානො, මඤ්ඤපි තුලෙහ හික්ඛවෙ, එතමන්. පටිපුච්ඡෙය්‍යාථ,
අහමපි තං එවමෙවං ව්‍යාකරෙය්‍යං, යථා තං මහාකල්වානෙන බ්‍යාකතං
එසො වෙවෙතස්ස අන්තො. එවං ච තං ධාරෙය්‍යාථාති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමිනා තෙ හික්ඛු භගවතො භාසිතං
අභිනිජ්ඣති.

උදෙසවිභවන සූතං අවසංමං.

—

වහන්ස, ඉක්බිති ඇපි ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරුන් කරා එළැඹියම්හ. එළැඹි තෙල අර්ථය ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරුන් පුළුවුසුම්හ. වහන්ස, අපට ආයුෂ්මත් මහාකාන්‍යායන තෙරුන් විසින් මේ අයුරින් මේ පෙදෙන් මේ බාඤ්ජනයෙන් අර්ථය විභාග කරන උද්දේ යයි.

මහණෙනි, මහාකාන්‍යායන පණ්ඩිත යැ මහණෙනි, මහාකාන්‍යායන මහාප්‍රාඥ යැ ඉදින් මහණෙනි, තෙපි තෙල අර්ථය මයිදු පුළුවුස්නහු නම් මම ද එය එපරිදි මැ ප්‍රකාශ කරන්නෙමි. යම්සේ මහාකාන්‍යායනයන් විසින් එය ප්‍රකාශ කරනලද ද තෙල උද්දේසයා ගේ තෙලෙ මැ අර්ථ වෙයි, එය එසේ මැ ධරන්නහු යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක, සතුටුසිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් හන්සේගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගත්තහු යයි.

අට වැනි උද්දේසවිභවය සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 4. 9

අරණවිභවන සූත්තං

එවං මෙ සූතං : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්ත ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතස්සි : භික්ඛවොති. හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

අරණවිභවනං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි. තං සුණාඨ සාග්ගිකං මනසි කරොථ. භාසිස්සාමිති.

එවං හනෙතති ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

භ කාමසුඛමනුසුඤ්ඤාය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංභීනං. න ච අත්තකිලමිථානුයොගං අනුසුඤ්ඤාය දුක්ඛං අනරියං අනත්තංභීනං. එතෙ තෙ¹ භික්ඛවෙ උභො අනෙත අනුපගම්ම මජ්ඣිමං පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛකරණී සුඤ්ඤාකරණී උපසමාය අභිසුඤ්ඤාය සම්මොඛාය නිබ්බානාය සංවත්තති. උස්සාදනඤ්ඤා ජඤ්ඤා, අපසාදනඤ්ඤා ජඤ්ඤා, උස්සාදනඤ්ඤා ඤානා අපසාදනඤ්ඤා ඤානා නෙට්ඨස්සාදෙය්‍ය භාපසාදෙය්‍ය ධම්මමෙව දෙසෙය්‍ය. සුඛවිනිවර්තං ජඤ්ඤා, සුඛවිනිවර්තං ඤානා අඤ්ඤාතං සුඛමනුසුඤ්ඤාය, රහොවාදං භ භාසෙය්‍ය, සම්බුද්ධා න ඛිණං² හණ, අතරමානො ච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො. ජනපදනිරුත්තං නාභිනිවෙසෙය්‍ය, සම්ඤ්ඤං නාභි ධාවෙය්‍යති. අගමුද්දෙසො අරණවිභවනස්ස.

‘න කාමසුඛමනුසුඤ්ඤාය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංභීනං, න ච අත්තකිලමිථානුයොගං අනුසුඤ්ඤාය දුක්ඛං අනරියං අනත්තංභීනං’නති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං : යො කාමපට්ඨකිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගො භීනො ගම්මො පොථුඡ්ඡතිකො අනරියො අනත්තංභීනො, සදුක්ඛො එසො ධම්මො සඋපසාදො³ සඋපසාදො සපරිලාභො මිච්ඡාපටිපදා. යො කාමපට්ඨකිසුඛිනො සොමනස්සානුයොගං අනුයොගො භීනං ගම්මො පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංභීනං, අදුක්ඛො එසො ධම්මො අනුපසාදො අනුපසාදො අපරිලාභො සම්මාපටිපදා. යො අත්තකිලමිථානුයොගො දුක්ඛො අනරියො අනත්තංභීනො, සදුක්ඛො එසො ධම්මො සඋපසාදො සඋපසාදො සපරිලාභො මිච්ඡාපටිපදා යො අත්තකිලමිථානුයොගං අනුයොගො දුක්ඛං අනරියං අනත්තංභීනං, අදුක්ඛො එසො ධම්මො අනුපසාදො අනුපසාදො අපරිලාභො සම්මාපටිපදා ‘න කාමසුඛමනුසුඤ්ඤාය භීනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංභීනං, න ච අත්තකිලමිථානුයොගං අනුසුඤ්ඤාය දුක්ඛං අනරියං අනත්තංභීනං’නති ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

1. { එතෙ ඛො - මජ්ඣං, සිමු.	2. නාභිඛිණං - සාය.
එතෙතෙව - කන්ථි	3. ස විභාතො - කන්ථි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 4. 9

අරණවිභාසන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද්ද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි අනේවඩු මහසිටුහුගේ දෙවරම් මහවෙහෙර වැඩ වාස කෙරෙති. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි' යි භික්ෂූන් ඇමතුවේ. ඒ භික්ෂූහු 'වහන්සැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල අරණවිභාසන සූත්‍රය වදළුණේ :

'මහණෙනි, තොපට අරණවිභාසන දෙසමි. ඒ විභාසන අසව, මනා කොට මෙනෙහි කරව, කියමි' යි වදළේ.

'වහන්ස, එසේ යැ' යි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල විභාසන වදළුණේ.

භීත වූ ග්‍රාමය වූ පාර්ශ්වජනයන් කෙරෙහි වැටෙන අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ කාම සුඛයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ. දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ. "මහණෙනි, මෙකී ඒ උභයාන්තයන් නො ගෙන තරාගතයන් වහන්සේ විසින් නුවණැස කරන ඥානය කරන උපශමය පිණිස අභිඤ්ඤා පිණිස සමිඛාධිය පිණිස භිරවාණය පිණිස වැටෙන මධ්‍යමප්‍රතිපද්ධතාවෝ අවබෝධ කරනලද්ද. (කිසි පුලුල්ක) හුවාලීම ද දන්නේ යැ. හෙළාලීම ද දන්නේ යැ. හුවාලනු දන හෙළාලනු දන (ගෞතම වශයෙන් කිසිපුලුල්ක) නො මැ හුවන්නේ යැ නො හෙළන්නේ යැ. ස්වභාවය මැ කියන්නේ යැ. විනිශ්චිත සුඛය දන්නේ යැ. විනිශ්චිත සුඛය දන අධ්‍යාත්මසුඛයෙහි යෙදෙන්නේ යැ. නො හමුයෙහි අසුඤ්ඤා (පිසුනු) නො කියන්නේ යැ. හමියෙහි කිලිට්ඨස් නො බණන්නේ යැ. ත්වරිත නො වී බණන්නේ යැ. ත්වරිත වැ නො බණන්නේ යැ. ජනපද නිරුක්තියෙහි අභිනිවේශ නො කරන්නේ යැ. ලෝක ප්‍රඥප්තිය නො ඉක්මවන්නේ යැ. අරණවිභාසනයෙන් මේ උද්දෙස යි.

'භීත වූ ග්‍රාමය වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වැටෙන (රහෙයින්) අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ කාමසුඛයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ. දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ' යි මෙසෙයින් තෙල බසෙක් කියනලද්ද, මෙබස් කුමක් පිණිස කියනලද්ද යැ යත් : 'කාමෝපසංහිතසුඛයෙන් සුඛිත වූවහුගේ භීත වූ ග්‍රාමය වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වැටෙන අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ යම් සෞමනසානුයෝගයෙක් ඇද්ද, තෙල ධර්මය සදුඃඛ යැ උපසාන සහිත යැ උපායාස සහිත යැ පරිදහ සහිත යැ. මාර්ගප්‍රතිපත් වෙයි. කාමප්‍රතිසන්ධිසුඛ ඇත්තහුගේ භීත වූ ග්‍රාමය වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වැටෙන අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ යම් සෞමනසානුයෝගයෙක් නො යෙදීමෙන් වේ ද තෙල දහම දුඃඛ රහිත යැ උපසාන රහිත යැ උපායාස රහිත යැ පරිදහ රහිත යැ සමාක් ප්‍රතිපත්ති වෙයි. දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ යම් අත්තකිලමථානුයෝගයෙක් ඇද්ද, තෙල දහම දුඃඛ සහිත යැ උපසාන සහිත යැ උපායාස සහිත යැ පරිදහ සහිත යැ මාර්ගප්‍රතිපත් වෙයි. දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ යම් අත්තකිලමථානුයෝගයෙක් නො යෙදීමෙන් ඇද්ද, තෙල දහම අදුඃඛ යැ අනුපසාන යැ අනුපායාස යැ අපරිදහ යැ සමාක්ප්‍රතිපත්ති වෙයි. 'භීත වූ ග්‍රාමය වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වැටෙන අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ කාමසුඛයෙහි නො යෙදෙන්නේ යැ' දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථසංහිත වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි නො ද යෙදෙන්නේ යැ' යි මෙසෙයින් යම් බසෙක් කියන ලද්ද මෙබස් තෙල පිණිස කියනලදි.

‘එතෙ තෙ උභො අනෙත අනුපගම මජ්ඣිමො පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ස්ඤ්ඤාකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති’ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං: අයමෙව අරියො අවික්ඛිනිකො මග්ගො. තෙය්‍යපිදං: සම්මාදිට්ඨි සම්මාසම්ඝපෙසා සම්මාචාරා, සම්මාකමනෙතා සම්මාආඡරො, සම්මා-චාරාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි. එතෙ තෙ උභො අනෙත අනුපගම මජ්ඣිමො පටිපදා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා චක්ඛුකරණී ස්ඤ්ඤාකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති’ති ඉති¹ යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

‘උසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා අපසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, උසාදනඤ්ච ඤාති: අපසාදනඤ්ච ඤාති: නෙවුසාදෙය්‍ය න අපසාදෙය්‍ය ධම්මමෙව දෙසෙය්‍යා’ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. කිඤ්ඤාතං පටිච්ච වුත්තං: කථං ච භික්ඛවෙ, උසාදනා ච භොති අපසාදනා ච, නො ච ධම්මදෙසනා:

යෙ කාමපටිසක්ඛිප්පිනො සොමනස්සානුයොගං අනුයුත්තා හිනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංගිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාහා මිච්ඡාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ අපසාදෙති. යෙ කාමපටිසක්ඛිප්පිනො සොමනස්සානුයොගං අනුයුත්තා හිනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංගිනං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාහා සම්මාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ උසාදෙති.

‘යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුයුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනත්තංගිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාහා මිච්ඡාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ අපසාදෙති. ‘යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුයුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනත්තංගිනං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාහා සම්මාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ උසාදෙති.

‘යෙසං කෙසඤ්චි හවසඤ්ඤාජනං අපහිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාහා මිච්ඡාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ අපසාදෙති. ‘යෙසං කෙසඤ්චි විභවසඤ්ඤාජනං පහිනං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාහා සම්මාපටිපත්තා’ති ඉති වදං ඉතෙකෙ උසාදෙති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, උසාදනා ච භොති අපසාදනා ච, නො ච ධම්මදෙසනා.

කථඤ්ච භික්ඛවෙ, නෙව උසාදනා භොති න අපසාදනා, ධම්ම දෙසනා ච: යෙ කාමපටිසක්ඛිප්පිනො සොමනස්සානුයොගං අනුයුත්තා හිනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනත්තංගිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සඋපඝාතා සඋපායාසා සපරිලාහා මිච්ඡාපටිපත්තා’ති න එවමාහ: අනුයොගො ච ඛො සදුක්ඛො එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිලාහො මිච්ඡාපටිපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

1. සංවත්තති ඉති - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තෙල උභයාන්තයන්ට නො පැමිණ තරාගතයන් විසින් නුවණැස ඇති කරන නුවණ ඇති කරන ක්ලේශෝපශමය පිණිස අභිඤ්ච පිණිස සත්‍යාවබෝධය පිණිස වැටෙන මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව අවබෝධ කරනලද ' යි. මෙසේ තෙල බසෙක් වදනලද ද තෙල කුමක් සඳහා වදනලද යැ යත් : මේ ආයාද්ධිකමාර්ගය යි. හෙමෙසේ යැ : ' සමාග්දාෂ්ටි යැ සමාක්ස්කල්ප යැ සමාග්වචන ය සමාක්කර්මාන්ත යැ සමාගාථීව යැ සමාග්ව්‍යායාම යැ සමාක්ස්මාති යැ සමාක්ස්මාධි යැ යි. තෙල උභයාන්තයන්ට නො පැමිණ තරාගත යන් විසින් අභිසම්බුද්ධ වූ මධ්‍යමප්‍රතිපදාව නුවණැස ඇති කරන්නී යැ මාර්ගඥනය ඇති කරන්නී යැ ක්ලේශෝපශමය පිණිස අභිඤ්ච පිණිස සම්බෝධිය පිණිස නිව්‍යාණය පිණිස පවත්නී යැ යි. මෙසේ යමක් වදනලද ද මෙය තෙල සඳහා වදන ලදි.

උස්සාදනය ද දන්තේ යැ අපසාදනය ද දන්තේ යැ උස්සාදනයත් දූත අපසාදනයත් දූත (ගෘහශ්‍රීත විසින් කිසි පුළුල්කත්‍ර) හුවා නො දක්නේ යැ හෙළා නො දක්නේ යැ ස්වභාවධර්මය මැ කියන්නේ යයි. මෙසේ තෙල කියන ලද. තෙලබස් කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : මහණෙනි, හුවා දක්විමුදු හෙළා දක්විමුදු ස්වභාවධර්මය දෙසුමුදු කිසෙයින් වෙයි යත් :

භීත වූග්‍රාම්‍ය වූ පොඳුප්ප්ප්තික වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ සොමනසානුයෝගයෙහි යෙදුණු කාමප්‍රතිසන්ධිසුඛ ඇත්තාහු ඇද්ද එහැම දුඃඛ සහිතයහ, උපසාත සහිතයහ, උපායාස සහිතයහ පරිදහ සහිතයහ මිට්‍යාප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ කියනුයේ මෙසෙයින් කිසි කෙනකුත් හෙළා දක්නේ වෙයි. භීත වූ ග්‍රාම්‍ය වූ පොඳුප්ප්ප්තික වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ සොමනසානුයෝගයෙහි නො යෙදුණු යම් කාමප්‍රතිසන්ධි සුඛයෙන් සුඛිත වුවෝ ඇද්ද එහැම අදුඃඛයහ උපසාත රහිතයහ උපායාස රහිතයහ, පරිදහ රහිතයහ, සමාක්ප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසෙයින් කියනුයේ මෙසේ කිසිවකුත් හුවන්නේ වෙයි.

' යම් කෙනෙක් දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ අත්තකිලමරානුයෝගයෙහි යෙදුණාහු ද එහැමදෙනා දුඃඛ සහිතයහ, උපසාත සහිතයහ, උපායාස සහිතයහ, පරිදහ සහිතයහ, මිට්‍යා ප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ කියනුයේ මෙසෙයින් ඇතැමකුත් හෙළා දක්නේ වෙයි. ' යම් කෙනෙක් දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ අත්තකිලමරානුයෝග යෙහි යෙදුණාහු ද එහැමදෙනා දුඃඛ රහිතයහ, උපසාත රහිතයහ, උපායාස රහිතයහ, පරිදහ රහිතයහ, සමාක්ප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ කියනුයේ මෙසෙයින් ඇතැමකුත් හුවන්නේ වෙයි.

' යම් කෙනකුන්ට භවසංයෝජන අප්‍රභිණ වේ ද එහැමදෙනා දුඃඛ සහිතයහ, උපසාත සහිතයහ, උපායාස සහිතයහ, පරිදහ සහිතයහ, මිට්‍යාප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ කියනුයේ මෙසෙයින් ඇතැමකුත් හෙළා දක්නේ වෙයි. ' යම් කෙනකුන්ට විභවසංයෝජන ප්‍රභිණ වේ ද එහැමදෙනා දුඃඛ රහිතයහ, උපසාත රහිතයහ, උපායාස රහිතයහ, පරිදහ රහිතයහ, සමාක්ප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ කියනුයේ මෙසෙයින් ඇතැමකුත් හුවන්නේ වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ උස්සාදන ද වෙයි, අපසාදන ද වෙයි, ධර්මදේශනා නො ද වෙයි.

මහණෙනි, කෙසේ උස්සාදන නො මැ වේ ද, අපසාදන නො වේ ද, ධර්මදේශනා වේ ද යත් : කාමප්‍රතිසන්ධියෙන් සුඛිත වූ යම් කෙනෙක් භීත වූ ග්‍රාම්‍ය වූ පොඳුප්ප්ප්තික වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ සොමනසානුයෝගයෙහි නො යෙදුණාහු ද එහැමදෙනා දුඃඛ සහිතයහ, උපසාත සහිතයහ, උපායාස සහිතයහ, පරිදහ සහිතයහ, මිට්‍යාප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ නො කියයි. අනුයෝග සංඛ්‍යාත තෙල දහම දුඃඛ සහිත ය, උපසාත සහිත ය, උපායාස සහිත ය, පරිදහ සහිත ය, මිට්‍යාප්‍රතිපත්ති යයි මෙසේ කියනුයේ දහම් මැ කියයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘යෙ කාමපට්ඨිකස්සිත්තො සොමනස්සානුයොගං අනුයුත්තා ගිනං ගම්මං පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තංගිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨන්තා’ති න ඵවමාහ. අනනුයොගො ච බො අදුක්ඛො ඵසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුයුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනන්තංගිතං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සලපඝාතා සලපායාසා සපරිලාභා ඕව්ඡාපට්ඨන්තා’ති න ඵවමාහ. අනුයොගො ච බො සදුක්ඛො ඵසො ධම්මො සලපඝාතො සලපායාසො සපරිලාභො ඕව්ඡාපට්ඨපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙ අත්තකිලමථානුයොගං අනුයුත්තා දුක්ඛං අනරියං අනන්තංගිතං, සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨන්තා’ති න ඵවමාහ. අනනුයොගො ච බො අදුක්ඛො ඵසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිලාභො සම්මාපට්ඨපදා’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙසං කෙසඤ්චි භවසඤ්ඤාජනං අපගිනං, සබ්බෙ තෙ සදුක්ඛා සලපඝාතා සලපායාසා සපරිලාභා ඕව්ඡාපට්ඨන්තා’ති න ඵවමාහ භවසඤ්ඤාජනෙ ච බො අපගිනෙ භවොපි අපගිනො භොති’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති.

යෙසං කෙසඤ්චි භවසඤ්ඤාජනං පගිනං සබ්බෙ තෙ අදුක්ඛා අනුපඝාතා අනුපායාසා අපරිලාභා සම්මාපට්ඨන්තා’ති න ඵවමාහ භවසඤ්ඤාජනෙ ච බො පගිනෙ භවොපි පගිනො භොති’ති ඉති වදං ධම්මමෙව දෙසෙති. ඵං බො භික්ඛවෙ, නෙට්ඨස්සාදනා භොති න අපසාදනා ධම්මදෙසනා ච.

‘උස්සාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, අපසාදනඤ්ච ජඤ්ඤා, උස්සාදනඤ්ච ඤාතො අපසාදනඤ්ච ඤාතො නෙට්ඨස්සාදෙය්‍ය, න අපසාදෙය්‍ය. ධම්මමෙව දෙසෙය්‍යා’ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පට්ඨවි වුත්තං.

සුඛචිතිච්ඡයං ජඤ්ඤා, සුඛචිතිච්ඡයං ඤාතො අඤ්ඤාතං සුඛමනු-
යුඤ්ඤායා’ති ඉති බො පනෙතං වුත්තං කිඤ්ඤාතං පට්ඨවි වුත්තං :
පඤ්ඤමෙ භික්ඛවෙ, කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා,
ඉඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කමුපසංගිතා රජ්‍යායා සොතච්ඤ්ඤායා,
සඤ්ඤ-පෙ-භානච්ඤ්ඤායා ගඤ්ඤා-පෙ-ජ්ඣාච්ඤ්ඤායා රසා-පෙ-
කායච්ඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා ඉඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුප-
සංගිතා රජ්‍යායා. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාකාමගුණා. යං බො
භික්ඛවෙ, ඉමෙ පඤ්ඤා කාමගුණ පට්ඨවි උපපජ්ඣති සුඛං සොමනස්සං
ඉදං වුච්චති කාමසුඛං මිත්‍රසුඛං පුත්‍රඡ්ඡන්ද්‍රියසුඛං අනරියසුඛං. න
අංගෙවිතබ්බං න භාවෙතබ්බං න බහුලිකාතබ්බං, භාසිතබ්බං ඵතස්ස
සුඛස්සාති වදමි.

කාමප්‍රතිසන්ධිසුඛයෙන් සුඛිත වූ යම් කෙනෙක් භීත වූ ග්‍රාමා වූ පෝඨුප්පතිත වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ සොමනසානුයෝගයෙහි යෙදුණාහු ද එහැමදෙන දුඃඛ රහිතයහ, උපසාන රහිතයහ, උපායාස රහිතයහ, පරිදහ රහිතයහ, සමාක්ප්‍රතිපත්තයහ'යි මෙසේ නො කියයි. (ඒ සොමනසානුයෝගයෙහි) නො යෙදීමෙන් ඇද්ද තෙල දහම දුඃඛ රහිත යැ, උපසාන රහිත යැ, උපායාස රහිත යැ, පරිදහ රහිත යැ, සමාක්ප්‍රතිපද යැ'යි මෙසේ කියනුයේ ධර්මය මැ දෙසන්නේ වෙයි.

යම් කෙනෙක් දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි යෙදුණාහු ද එහැමදෙන දුඃඛ සහිතයහ, උපසාන සහිතයහ, උපායාස සහිතයහ, පරිදහ සහිතයහ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත්තයහ ' යි මෙසේ නො කියයි. එහි අනුයෝගයක් ඇද්ද, තෙල දහම දුඃඛ සහිත යැ, උපසාන සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යා ප්‍රතිපදයැ ' යි මෙසේ කියනුයේ ධර්මය මැ දෙසන්නේ වෙයි.

යම් කෙනෙක් දුඃඛ වූ අනායාසී වූ අනාර්ථ සංහිත වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි නො යෙදුණාහු ද එහැමදෙන දුඃඛ රහිත උපසාන රහිත පරිදහ රහිත වූ මනාව පිළිපත්හු යයි මෙසේ නො කියයි. එහි අනුයෝගය යන තෙල දහම දුක් නැත්තේ යැ, උපසාන නැත්තේ යැ, උපායාස නැත්තේ යැ, පරිදහ නැත්තේ යැ, මනා පිළිවෙතකි යි මෙසේ කියනුයේ දහම මැ දෙසන්නේ වෙයි.

යම් කෙනෙකුන්ට භවසංයෝජන අප්‍රභීණ වූ ඇද්ද, එහැමදෙන දුක් ඇත්තේ යැ, උපසාන ඇත්තේ යැ, උපායාස ඇත්තේ යැ, පරිදහ ඇත්තේ යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත්ත යහ ' යි මෙසේ නො කියයි. භවසංයෝජනය අප්‍රභීණ වත් මැ භවය ද අප්‍රභීණ වේ යයි මෙසේ කියනුයේ ධර්මය මැ දෙසන්නේ වේ.

යම් කෙනෙකුන්ට භවසංයෝජන ප්‍රභීණ වූ ඇද්ද එහැමදෙන දුක් නැත්තාහ, උපසාන නැත්තාහ, උපායාස නැත්තාහ, පරිදහ නැත්තාහ, සමාක්ප්‍රතිපත්තයහ' යි මෙසේ නො කියයි. භවසංයෝජනය ප්‍රභීණ වත් මැ භවය ද ප්‍රභීණ වේ යයි මෙසේ කියනුයේ ධර්මය මැ දෙසන්නේ වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ හුවාලීම් නො වෙයි, හෙළාලීම් නො වෙයි, දහම්දෙසුමුදු වෙයි.

' හුවාලීම්දු දන්නේ යැ, හෙළාලීම්දු දන්නේ යැ, හුවාලීම්දු දන හෙළාලීම්දු දන නො හුවන්නේ යැ, නො හෙළන්නේ යැ, දහම් මැ දෙසන්නේ යයි යම් බසෙක් කියන ලද්ද මෙය තෙල බස් පිණිස කියන ලදි.

' විනිශ්චිතසුඛය දන්නේ යැ, විනිශ්චිතසුඛය දන අධ්‍යාත්මසුඛයෙහි යෙදෙන්නේ යයි මෙසේ තෙල බසෙක් කියනලද්ද තෙල කුමක් පිණිස කියන ලද්ද යැ යත් : මහණෙනි, මේ කාමගුණයෝ පස්දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙකැ යත් : ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ සිත් අලවන වක්ඝුර්විඥය රූපයෝ යැ, ශ්‍රෝත්‍රවිඥය ශබ්දයෝ යැ . . . ස්‍රාණවිඥය වූ ගන්ධයෝ යැ . . . ජිහ්වා විඥය වූ රසයෝ යැ ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ සිත් අලවන කායවිඥය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ යැ. මහණෙනි, මොහු පඤ්චකාමගුණයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස්කම් ගුණයන් නිසා යම් සුඛසොමනසායෙක් උපදනේ වේ ද මේ කාමසුඛය ' මිඨසුඛ ' යයි ' පාරිශ්පතසුඛ ' යයි කියනු ලැබේ. ආපේවන නො කළයුතු යැ, නො හැවියයුතු යැ, නො බිහිලි කළයුතු යැ මේ සුඛයෙන් බිය වියයුතු යැ යි කියමි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉඛ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විවිධව භාෂෙති විවිධ අකුසලෙහි ධම්මෙහි සම්පන්නං සම්මාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පථමං කුභං උපසම්පජ්ජි විහරති. විතක්ඛවිචාරනං වූපසමා අජ්ඣන්තං සමප්පාදනං වේතසො ඵෙකොදිභාවං අවිතක්ඛං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං-කුභං-පෙ-වතුන් කුභං උපසම්පජ්ජි විහරති. ඉදං වූචති නෙකමම-සුඛං පවිචෙකසුඛං උපසම්පුඛං සමොධිසුඛං ආසෙවිතබ්බං භාවෙ-තබ්බං බහුජිකාතබ්බං, න භාසිතබ්බං එතස්ස සුඛස්සාති වදුමි. 'සුඛවිනිවර්තං ජඤ්ඤ, සුඛවිනිවර්තං ඤානා අජ්ඣන්තං සුඛමනු-සුඤ්ඤායා'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

'රහොවාදං න භාසෙය්‍ය, සමමුඛා න ඛේණං හණේ'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං: තත්‍ර භික්ඛවෙ, යං ජඤ්ඤ රහොවාදං අභුතං අනවර්තං අනන්තසංහිතං, සසක්කං තං රහොවාදං න භාසෙය්‍ය. යමපි ජඤ්ඤ රහොවාදං භුතං තවර්තං අනන්තසංහිතං, තස්සපි සිකේතය්‍ය අවිචිතාය. යඤ්ඤ ඛො ජඤ්ඤ රහොවාදං 'භුතං තවර්තං අනන්තසංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤ අස්ස තස්ස රහොවාදස්ස චචිතාය. යත්‍ර භික්ඛවෙ, යං ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛේණවාදං අභුතං අනවර්තං අනන්ත-සංහිතං, සසක්කං තං සමමුඛා ඛේණවාදං න භාසෙය්‍ය. යමපි ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛේණවාදං භුතං තවර්තං අනන්තසංහිතං, තස්සපි සිකේතය්‍ය අවිචිතාය. යඤ්ඤ ඛො ජඤ්ඤ සමමුඛා ඛේණවාදං භුතං තවර්තං අන-තසංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤ අස්ස තස්ස සමමුඛා ඛේණවාදස්ස චචිතාය. 'රහොවාදං න භාසෙය්‍ය, සමමුඛා න ඛේණං හණේ'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

'අතරමානොච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං: තත්‍ර භික්ඛවෙ, තරමානස්ස භාසනො කායොපි කිලමති. චිත්තමපි උපහඤ්ඤති. සරොපි උපහඤ්ඤති. කණේය්‍යපි ඇතුරියති. අවිසුඛංචමපි හොති අවිඤ්ඤායං තරමානස්ස භාසිතං, තත්‍ර භික්ඛවෙ, අතරමානස්ස භාසනො කායොපි න කිලමති. චිත්තමපි න උපහඤ්ඤති. සරොපි න උපහඤ්ඤති. කණේය්‍යපි න ඇතුරියති. විසුඛංචමපි හොති විඤ්ඤායං අතරමානස්ස භාසිතං. 'අතරමානො ච භාසෙය්‍ය, නො තරමානො'ති ඉති යං තං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

'ජනපදනිරුත්තං නාභිනිවේසෙය්‍ය, සමඤ්ඤං නාභිබාවෙය්‍ය'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං: කථඤ්ඤ භික්ඛවෙ, ජනපදනිරුත්තයා ච අභිනිවේසො හොති සමඤ්ඤායා ච අනිසාරේ: ඉඛ භික්ඛවෙ, තදෙවෙකවේසු ජනපදෙසු පාතීති සඤ්ඤානනති, පත්තනති සඤ්ඤානනති, වින්තනති¹ සඤ්ඤානනති. සර්වනති සඤ්ඤානනති, ධාරෙපනති සඤ්ඤානනති, පොණනති සඤ්ඤා-නනති. පිටිලනති² සඤ්ඤානනති ඉති යථා යථා නං තෙසු තෙසු ජනපදෙසු සඤ්ඤානනති. තථා තථා ථාමසා පරුඤ්ඤා³ අභිනිවේසා වොහරති: ඉදමෙව සම්මං මොඝමඤ්ඤානති. එවං ඛො භික්ඛවෙ,

1. විත්තනති - මජ්ඣං, පිඤ්ඤ.

3. පරුමාස - මජ්ඣං, පිඤ්ඤ.

2. පිටිලනති - PTS, සාය.

මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ කාමයෙන් වෙන් වැ මැ අකුසලදහමින් වෙන් වැ මැ විතර්ක සහිත විවාර සහිත විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වාස කෙරෙයි. විතර්කවිවාරයන්ගේ සන්තිදීමෙන් තමා තුළ පැහැදිලි කරන සිත පිළිබඳ එකඟ බැව් ඇති විතර්ක රහිත විවාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිසුඛ ඇති ද්විතීයධ්‍යානයට . . . වතුර්ථධ්‍යානයට පැමිණ වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ නෛෂ්ත්‍රමාසුඛ යයි කියනු ලැබේ. ප්‍රවිච්ඡාසුඛ වූ උපශමසුඛ වූ සම්බෝධසුඛ වූ මේ නෛෂ්ත්‍රමාසුඛය ආසේවන කළයුතු යැ, භාවියයුතු යැ, බිහිලි කළයුතු යි. තෙල සුඛයෙන් නො බානේ යැ යි කියමි. 'විනිශ්චිතසුඛය දන්නේ යැ, විනිශ්චිතසුඛය දන අධ්‍යාත්මසුඛයෙහි යෙදෙන්නේ යැ' යි, මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද මෙය තෙල බස් පිණිස කියන ලදි.

'පිසුනුබස් නො බණන්නේ යැ, හම්යෙහිදු කිළිට්බස් නො බණන්නේ යැ' යි, මෙසේ තෙල කියනලද. තෙල කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : මහණෙනි, එහිලා යම් රහෝවාදයක් අඟන යැ, අතරා යැ, අතර්ථ සංහිත යැ' යි ඒකාන්තයෙන් දන්නේ ද ඒ රහෝවාදය නො කියන්නේයැ. යම් රහෝවාදයෙකුත් භූත යැ තරා යැ, අතර්ථසංහිත යැ' යි දන්නේ ද එ ද නො කියනු සඳහා හික්මෙන්නේ යැ, යළි යම් රහෝවාදයක් භූත යැ, තරා යැ, අර්ථසංහිත යැ' යි දන්නේ ද එහිලා ඒ රහෝවාදය කියනු සඳහා කල් දන්නේ වන්නේ යැ. මහණෙනි, යම් තැනෙක්හි හමුයෙහි කියන කිලිට් බසක් අඟන යැ, අතරා යැ, අතර්ථසංහිත යැ' යි එකැතින් දන්නේ ද ඒ කිලිට්බස හමුයෙහි නො බණන්නේ යැ, හමුයෙහි කියන යම් විෂයවාදයෙකුත් භූත යැ තරා යැ, අතර්ථසංහිත යැ යි දන්නේ ද එබස ද නො කියනු සඳහා හික්මෙන්නේ යැ, තවද හමුයෙහි කියන යම් කිලිට් බසක් භූත යැ තරා යැ අර්ථසංහිත යැ' යි දන්නේ ද එහිලා ඒ ක්ෂීණවාදය ප්‍රකාශ කරනු පිණිස කල් දන්නේ වන්නේ යැ. පිසුනුබස් නො බණන්නේ යැ, හමුයෙහි ගුණ කැන නො බණන්නේ යැ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද මේ තෙල බස් සඳහා කියනලදි.

'ත්වරිත නො වැ බණන්නේ යැ, ත්වරිත වැ නො බණන්නේ යැ' යි මෙසේ තෙල කියන ලද. තෙලබස් කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : මහණෙනි, එහිලා ත්වරමාන වැ බණන්නාහුගේ කය ද ක්ලාන්ත වෙයි, සිත ද පෙළෙයි, ශබ්දය ද බිඳෙයි, ගෙල ද ගිලන් වෙයි. ත්වරමානායාගේ භාෂිතය අවිසංෂ්ට ද අවිඤ්ජය ද වෙයි. මහණෙනි, එහිලා ත්වරිත නො වී බණන්නාහුගේ කය ද නො වෙහෙසෙයි, සිත ද නො පෙළෙයි, හඬ ද නො බිඳෙයි, ගෙල ද නො ගිලන් වෙයි. ත්වරිත නො වූවහුගේ භාෂිතය විසංෂ්ට වූයේ විඤ්ජය ද වෙයි. 'අතුරිත ව බණන්නේ ය , තුරිත වැ නො බණන්නේ යැ' යි යමක් කියනලද ද තෙල බස් මේ සඳහා කියන ලදි.

ජනපද නිරුක්තියෙහි අභිනිවේශ නො කරන්නේ යැ, ලෝක ප්‍රඥප්තිය නො ඉක්මවන්නේ යැ' යි මෙසේ තෙල කියනලද තෙල බස් කුමක් සඳහා කියනලද යැ යත් : මහණෙනි, කිසෙයින් ජනපද නිරුක්තියෙහි අභිනිවේශත් වේ ද ලොකවාච්ඡාරයා ගේ ඉක්මවන්නේ වේ ද යත් : මහණෙනි, මෙහි එ මැ බදුන ඇතැම් ජනපදයෙක්හි 'පාති' යයි හඳුනාති, 'පත්ත' යයි හඳුනාති, 'විත්ථ' යයි හඳුනාති, 'සරාව' යයි හඳුනාති, 'ධාරොප' යයි හඳුනාති, 'පොණ' යයි හඳුනාති, 'පිපිලව' යයි හඳුනාති. මෙසේ ඒ බදුන ඒ ඒ ජනවියෙහි යම් යම් සෙයෙකින් හඳුනාත් ද ඒ ඒ පරිද්දෙන් දඩ් වැ පරාමර්ශ කොට අභිනිවේශ කොට 'මේ මැ සැබව, සෙස්ස සිසැ' යි ව්‍යවහාර කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් ජනපද

ඡනපද නිරුක්තියා ව අභිනිවේසො හොති. සමඤ්ඤාය ව අභිනායෙ. කථඤ්ඤා භික්ඛවේ, ඡනපදනිරුක්තියා ව අනභිනිවේසො හොති, සමඤ්ඤාය ව අනභිනායෙ: ඉධ භික්ඛවේ, තදෙව එකවේධස්ස ඡනපදෙස්ස පාඨිති සඤ්ඤානනති. පතතනති සඤ්ඤානනති. විජ්ඣනති සඤ්ඤානනති. සර්වනනති සඤ්ඤානනති. ඛායෙපනනති සඤ්ඤානනති. පොණ්ණනති සඤ්ඤානනති. පිටිලවනනති සඤ්ඤානනති. ඉති යථා යථා නං තෙස්ස තෙස්ස ඡනපදෙස්ස සඤ්ඤානනති: ඉදං කීර මෙ ආයස්මනෙනා සක්ඛාය වොගරනනිති. තථා තථා වොගරති අපරමසති¹. එවං ඛො භික්ඛවේ ඡනපදනිරුක්තියා ව අනභිනිවේසො හොති. සමඤ්ඤාය ව අනභිනායෙ ඡනපදනිරුක්තියං නාභිනිවේසෙය්‍ය සමඤ්ඤං නාඨිඛාවෙය්‍යා'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යො කාමපටිසන්තිස්සවිනො සොමනස්සානුයොගො භිනො ගම්මො, පොථුඡ්ඡතිකො අනරියො අනන්තංභිතො, සදුක්ඛො එසො ඛම්මො සඋපසායො, සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ඡාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යො කාමපටිසන්තිස්සවිනො සොමනස්සානුයොගං අනනුයොගො භිනං ගම්මං. පොථුඡ්ඡතිකං අනරියං අනන්තංභිතං, අදුක්ඛො එසො ඛම්මො අනුපසායො අනුපායාසො අපරිලාහො. සම්මාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යො අත්තකිලමථානුයොගො දුක්ඛො අනරියො අනන්තංභිතො, සදුක්ඛො එසො ඛම්මො සඋපසායො සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ඡාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යො අත්තකිලමථානුයොගං අනනුයොගො දුක්ඛං අනරියං අනන්තංභිතං, අදුක්ඛො එසො ඛම්මො අනුපසායො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යා'යං මජ්ඣමා පට්ඨපදා තථාගතෙන අභිසම්මුඛා වසක්ඛකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොඛාය නිබ්බානාය සංවිත්තනති. අදුක්ඛො එසො ඛම්මො අනුපසායො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යා'යං උසාදනා ව අපසාදනා ව නො ව ඛම්මදෙසනා, සදුක්ඛො එසො ඛම්මො සඋපසායො සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ඡාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යා'යං නෙවුසාදනා න අපසාදනා ඛම්මදෙසනා ව. අදුක්ඛො එසො ඛම්මො අනුපසායො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යදීදං කාමස්සං මිලහස්සං පොථුඡ්ඡනස්සං අනරියස්සං, සදුක්ඛො එසො ඛම්මො සඋපසායො. සඋපායාසො සපරිලාහො ඡිව්ඡාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවේ, යදීදං තෙකම්මස්සං පටිවේකස්සං උපසමස්සං සම්මොඛිස්සං² අදුක්ඛො එසො ඛම්මො අනුපසායො අනුපායාසො අපරිලාහො සම්මාපට්ඨපදා. තස්මා එසො ඛම්මො අරණො.

1. අපරමසං - මජ්ඣං.

2. සම්මොඛිස්සං - PTS. (උභනං)

නිරුක්තියෙහි අනභිනිවේශ ද ලෝකවාචනාරයාගේ ඉක්ම යැමද වෙයි. තවද මහණෙනි, ජනපද නිරුක්තියෙහි අනභිනිවේශ ද ලෝකවාචනාරය නො ඉක්මවීම ද කියෙයිත් වෙයි යත් : මහණෙනි, මෙහි එ මැ බඳුන ඇතැම් ජනපදයෙක්හි 'පානි' යයි හඳුනාති, 'පත්ත' යයි හඳුනාති, 'විත්ථ' යයි හඳුනාති, 'සරාව' යයි හඳුනාති, 'ධාරොප' යයි හඳුනාති, 'පොණ' යයි හඳුනාති, 'පිපිලව' යයි හඳුනාති. මෙසේ එ බඳුන ඒ ඒ ජනවියෙහි යම් යම් පරිද්දෙකින් හඳුනාත් ද 'මෙ ආයුෂ්මත්තූ මෙ සඳහා වාචනාර කෙරෙහි' යි ඒ ඒ පරිද්දෙන් වාචනාර කෙරෙයි. දැඩි කොට නො ගනී. මහණෙනි, මෙසෙයිත් ජනපද නිරුක්තියෙහි අනභිනිවේශ ද ලෝකවාචනාරය නො ඉක්මවීම ද වෙයි. 'ජනපද නිරුක්තියෙහි අභිනිවේශ නො කරන්නේ යැ, ලෝකවාචනාරය නො ඉක්මවන්නෙ යැ' යි මෙසේ යමක් කියනලද ද තෙල මේ සඳහා කියන ලදී.

මහණෙනි, එහි කාමප්‍රතිසන්ධිසුඛයෙන් සුඛිත වුවහුගේ හීන වූ ග්‍රාමීණ වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වූ අනායාසී වූ අනථීකර වූ යම් සොමනසානුයෝගයෙක් වේ ද තෙල දහම දුෂ්ඨ සහිත යැ, උපසාත සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම ක්ලෙශරණ සහිත යැ.

මහණෙනි, එහි කාමප්‍රතිසන්ධිත සුඛිත වුවහුගේ හීන වූ ග්‍රාමීණ වූ පුහුදුනන් කෙරෙහි වූ අනායාසී වූ අනථී නිශ්ශ්‍රිත වූ සොමනසානුයෝගයෙහි නො යෙදීමක් ඇද්ද තෙල දහම දුෂ්ඨ රහිත යැ, උපසාත රහිත යැ, උපායාස රහිත යැ, පරිදහ රහිත යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි දුෂ්ඨ වූ අනායාසී වූ අනථීවහ වූ යම් අත්තකිලමථානුයෝගයෙක් වේ ද තෙල දහම දුෂ්ඨ සහිත යැ, උපසාත සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි දුෂ්ඨ වූ අනායාසී වූ අනථීවහ වූ අත්තකිලමථානුයෝගයෙහි යම් නො යෙදීමක් වේ ද තෙල දහම දුෂ්ඨ රහිත යැ, උපසාත රහිත යැ, උපායාස රහිත යැ, පරිදහ රහිත යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි නුවණැස කරන මාර්ගභ්‍යත කරන යම් මධ්‍යමප්‍රතිපදයෙක් තථාගතයන් විසින් අවබෝධ කරනලද ද උපශමය පිණිස අභිභ්‍ය පිණිස සම්බෝධය පිණිස නිවන් පිණිස පවත්නේ වේ ද තෙල දහම දුෂ්ඨ රහිත යැ, උපසාත රහිත යැ, උපායාස රහිත යැ, පරිදහ රහිත යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි යම් උස්සාදනායෙක් අපසාදනායෙක් ඇද්ද, ධර්මදේශනායෙක් නැද්ද තෙල දහම දුෂ්ඨ සහිත යැ, උපසාත සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යා ප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි යම් උස්සාදනායෙක් නැද්ද අපසාදනායෙක් නැද්ද ධර්මදේශනායෙක් ඇද්ද තෙල දහම දුෂ්ඨ රහිත යැ, උපසාත රහිත යැ, උපායාස රහිත යැ, පරිදහ රහිත යැ, එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි මිඬුසුඛ වූ පාඨග්ජනසුඛ වූ අනායාසීසුඛ වූ යම් කාමසුඛයෙක් ඇද්ද තෙල දහම දුෂ්ඨ සහිත යැ, උපසාත සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යා ප්‍රතිපත් වෙයි. එයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

මහණෙනි, එහි යම් තෛෂ්ණිකසුඛයෙක් ප්‍රච්චේදසුඛයෙක් උපශමසුඛයෙක් සම්බෝධිසුඛයෙක් ඇද්ද (යම් හෙයකින්) තෙල දහම නො දුෂ්ඨ වූයේ පිඨා රහිත වූයේ උපායාස රහිත වූයේ පරිදහ රහිත වූයේ සමාක්ප්‍රතිපත් වී ද එහෙයින් තෙල දහම කෙලෙස් රහිත යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ භුතො අතචේන් අනන්තංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ භුතො තචේන් අනන්තංභිතො සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං රහොවාදෙ භුතො තචේන් අනන්තංභිතො, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිද්‍රාහො සම්මාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඩිණ්ඩාදෙ භුතො අතචේන් අනන්තංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඩිණ්ඩාදෙ භුතො තචේන් අනන්තංභිතො, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං සම්මුඛා ඩිණ්ඩාදෙ භුතො තචේන් අනන්තංභිතො, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිද්‍රාහො සම්මාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යමිදං තරමානස්ස භාසිතං, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යමිදං අතරමානස්ස භාසිතං, අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිද්‍රාහො සම්මාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං ජනපදනිරුත්ථිතා ච අභිනිවේසො සම්ඤ්ඤා ච අනිසායේ, සදුකෙඛා එසො ධම්මො සඋපඝාතො සඋපායාසො සපරිද්‍රාහො ඡිච්ඡාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො සරණො.

තත්‍ර භික්ඛවෙ, යායං ජනපදනිරුත්ථිතා ච අභිනිවේසො සම්ඤ්ඤා ච අනිසායේ අදුකෙඛා එසො ධම්මො අනුපඝාතො අනුපායාසො අපරිද්‍රාහො සම්මාපපිපද, තස්මා එසො ධම්මො අරණො.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, සරණඤ්ච ධම්මං ජාතිස්සාම. අරණඤ්ච ධම්මං ජාතිස්සාම සරණඤ්ච ධම්මං ඤාතිං අරණඤ්ච ධම්මං ඤාතිං අරණපපිපදං පපිපජ්ජිස්සාමාති. එවං හි වෙ, භික්ඛවෙ, සික්ඛිතබ්බං. සුභුතී ච පන භික්ඛවෙ, ඤාපුතො අරණපපිපදං පපිපකොති.

ඉදම්චොච ගඟවා, අත්තම්තා තෙ භික්ඛු ගඟවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤාති.

අරණ්ඛවිගබ්බසුත්තං නවමං.

මහණෙනි, එහි යම් රහෝවාදයෙක් අභූත වූයේ අතරා වූයේ අනර්ථ සංහිත වූයේ ද තෙල දහම දුක් සහිත යැ, පිඩා සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යා ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල දහම කෙලෙස්රණ සහිත වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් රහෝවාදයෙක් භූත වූයේ තරා වූයේ අනර්ථ සංහිත ද තෙල දහම දුක් සහිත යැ, උපසාත සහිත යැ, උපායාස සහිත යැ, පරිදහ සහිත යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල සරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් රහෝවාදයෙක් භූත තරා අර්ථසංහිත වේ ද තෙල දහම අද්‍යුත යැ, අනුපසාත යැ, අනුපායාස යැ, අපරිදහ යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල අරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් හමුයෙහි අයුණු බිණීමක් අභූත අතරා අනර්ථසංහිත වේ ද තෙල දහම සදුක්ඛ සඋපසාත සඋපායාස සපරිදහ වූයේ මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල සරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් හමුයෙහි අයුණු බිණීමක් භූත තරා අනර්ථසංහිත වේ ද තෙල දහම සදුක්ඛ යැ, සඋපසාත යැ, සඋපායාස යැ, සපරිදහ යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල සරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, එහි යම් හමුයෙහි අයුණු බිණීමක් භූත තරා අර්ථසංහිත වේ ද තෙල දහම අද්‍යුත යැ, අනුපසාත යැ, අනුපායාස යැ, අපරිදහ යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල අරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, තුරිත වුවහුගේ යම් භාෂිතයෙක් දුක් සහිත වූයේ ද තෙල දහම සඋපසාත යැ, සඋපායාස යැ, සපරිදහ යැ, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල සරණධර්ම වෙයි.

මහණෙනි, එහි අතුරිත වුවහුගේ යම් භාෂිතයෙක් නො දුක් වූයේ ද තෙල දහම අනුපසාත අනුපායාස අපරිදහ වූයේ සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල අරණධර්ම වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ජනපදනිරුක්තියෙහි අභිනිවේශයෙකුත් ලෝකවාචනාරයෙහි අභිධාවනයෙකුත් දුක් සහිත වේ ද තෙල දහම සඋපසාත සඋපායාස සපරිදහ වූයේ මිථ්‍යා ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල සරණධර්ම වේ.

මහණෙනි, එහි යම් ජනපදනිරුක්තියෙහි අභිනිවේශයෙක් ලෝකවාචනාරයෙහි අනභිධාවනයක් ඇද්ද තෙල දහම අද්‍යුත යැ, අනුපසාත යැ, අනුපායාස යැ, අපරිදහ යැ, සමාක්ප්‍රතිපත් වෙයි. එහෙයින් තෙල අරණධර්ම නම් වේ යයි.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා සරණධර්මයත් දුතගනුම්භ, අරණධර්මයත් දුතගනුම්භ. සරණධර්මයත් දුත අරණධර්මයත් දුත අරණප්‍රතිපදයෙහි පිළිපදුම්භ ' යි. මහණෙනි, තොප විසින් මෙසේ මැ හික්මියයුතු. තවද මහණෙනි, සුභූති කුලපුත්‍ර අරණ ප්‍රතිපදාවට පිළිපත්තේ යයි.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මේ අරණවිහරණය වදළසේක. සතුටුසිත් ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය පිළිගත්තාහ ' යි.

නව වැනි අරණවිහරණ සූත්‍ර යි.

3. 4. 10

ධාතු විභසිත සුභානං

එවං මේ සුභං : එකං සමයං භගවා මගධෙසු වාරිකං වරමානො යෙන රජගහං තදවසරි. යෙන භග්ගවො කුමාකාරො තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා භග්ගවං කුමාකාරං එතදවොච : 'සචෙ තෙ භග්ගව අගරා, විහරෙමි අාවෙසනෙ¹ එකරතතිනති.

න ඛො මේ භනෙත ගරා, අඤ්ච වෙත්ථ පබ්බජිතො පථමං වාසුපගතො. සචෙ සො අනුජානාති විහරථ² භනෙත, යථාසුඛනති.

තෙන ඛො පන සමයෙන පුකකුසාති නාම කුලපුතො භගවනං උද්දිග්ග සඤ්ඤා³ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතො. සො තස්මිං කුමාකාරවෙසනෙ පථමං වාසුපගතො කොති. අථ ඛො භගවා යෙනායස්මා පුකකුසාති තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිත්වා අයස්මනං පුකකුසාතිං එතදවොච : 'සචෙ තෙ භික්ඛු අගරා, විහරෙමි අාවෙසනෙ එකරතතිනති. උආරුඤ්ඤං අවුසො, කුමාකාරවෙසනං. විහරතායස්මා යථාසුඛනති.

අථ ඛො භගවා කුමාකාරවෙසනං පවිසිත්වා එකමනං තිණ්ණත්ථා රකං පඤ්ඤපෙත්වා නිසිදි පලලඛිකං අභුජිත්වා උජුං කායං පඤ්ඤාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. අථ ඛො භගවා ඛහුදෙව රතතිං නිසජ්ජාය විනිනාමෙසි. අයස්මාපි ඛො පුකකුසාති ඛහුදෙව රතතිං නිසජ්ජාය විනිනාමෙසි. අථ ඛො භගවතො එතදභොසි : 'පාසාදිකං නු ඛො අයං කුලපුතො ඉරියති, යනනුනාහං පුච්ඡෙත්ථයනති. අථ ඛො භගවා අයස්මනං පුකකුසාතිං එතදවොච : 'කංසි ත්වං භික්ඛු උද්දිග්ග පබ්බජිතො, කො වා තෙ සත්ථා, කස්ස වා ත්වං ධම්මං රෙචෙසි'ති.

අත්ථාවුසො, සමණො ගොතමො සකාසපුතො සකාසකුලා පබ්බජිතො. තං ඛො පන භගවනං ගොතමං එවං කල්‍යාණො කීතතිකඥො අබ්බකුග්ගතො : 'ඉතිපි සො භගවා අරහං සමමාසමුද්ධො විජ්ජාචරණං සම්පන්නො සුභතො ලොකවිදු අනුත්තරෙ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා'ති. තා'හං භගවනං උද්දිග්ග පබ්බජිතො. සො ව මෙ භගවා සත්ථා, තස්සාහං⁴ භගවතො ධම්මං රෙචෙමි'ති.

කහං පන භික්ඛු, එතරති සො භගවා විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො'ති :

අත්ථාවුසො, උත්තරෙසු ජනපදෙසු සාවඤ්චි නාම නගරං, තත්ථ සො භගවා එතරති විහරති අරහං සමමාසමුද්ධො'ති.

'දිට්ඨපුබ්බො පන තෙ භික්ඛු, සො භගවා. දිස්වා ව පන ජානෙය්‍යාසි'ති.

1. විහරෙමි අාවෙසනෙ - මජ්ඣිමං.

විහරමි නිවෙසනෙ - ස්‍යා.

2. විහර - PTS.

3. සඤ්ඤා - සිමු, මජ්ඣිමං, PTS.

4. තස්ස වාහං - මජ්ඣිමං,

3. 4. 10

බාතු විභවය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද: එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගධද්‍යාවියෙහි සැරිසරනසේක් රජගහනුවර කරා වැඩිසේක. වැඩ හඟව කුම්භකාරයා කරා එළැඹිසේක. එළැඹ හඟව කුම්භකාරයාහට තෙල වදළෝ: භාර්ගවය, ඉදින් තොපට නො බර වී නම් එක් රැයක් කුඹල්හලෙහි වසම'යි.

වහන්ස, මට නො බර වෙයි, වැළි එකක් ඇත, මෙහි කැල මැ වාසොපගත වූ පැවිද්දෙක් ඇත. ඉදින් හේ අනුදන්තේ වී නම් වහන්ස, යථාසුඛවිහරණ කළ මැනැවැ'යි.

එසමයෙහි පුක්කුසානි නම් කුලපුත් බුදුන් උදෙසා සැදහැයෙන් ගෙන් හික්ම සසුන් වන්නේ වෙයි. හේ ඒ කුම්භකාරාවෙසනයෙහි කැල මැ වාසොපගත වෙයි. එසඳ බුදුහු පුක්කුසානි කුලපුතු කරා වැඩිසේක, වැඩ ආයුෂ්මත් පුක්කුසානි කුලපුත්හට තෙල වදළෝ: ඉදින් මහණ, තොපට නො බර වී නම් එක් රැයක් සිප්හලෙහි වසම'යි. ඇවත්හි, කුම්භකාරාවෙසනය සම්බාධ රහිත යැ. ආයුෂ්මතුන් යථාසුඛයෙන් වසන්නේ මැනැවැ.

එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුඹල්සිප්හල් වැද එකත්පසෙක තණඇතිරිය පනවා පලක් අවුළුවා උපරිම කය සෘජු කොට තබා පරිමුඛ කොට සිහි එළවා වැඩ හුත්හු. එසඳ බුදුහු රැය බොහෝ වෙලාවක් හිෂ්ඨායෙන් කල් ගැළවූසේක. ආයුෂ්මත් පුක්කුසානි කුලපුත් හු ද රැය බොහෝ වෙලාවක් හිෂ්ඨායෙන් කල් ගැළවූහ. එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සිත් වී. මේ කුලපුත් ප්‍රසාද එළවනසුලු ඉරියවු කෙරෙයි, මම පුළුවස් නෙමි මැනැවැ'යි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් පුක්කුසානි කුලපුත්හට තෙල වදළෝ. මහණ, තෝ කවරක්හු උදෙසා පැවිදි වූයෙහි? තාගේ ශාස්තෘ කවරෙක හෝ? කවරක්හුගේ දහම් තෝ රැස්ව? යි.

ඇවත්හි, සැහැකුලෙන් හික්ම පැවිදි වූ සැහැකුලපුත් මහණගොයුම් ඇත. ඒ හඟවත් ගොතමයන් වහන්සේගේ මෙසේ කල්‍යාණ වූ කීර්ති ශබ්දයෙක් උස්ව නැඟිණි: 'මෙකරු ණුදු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අර්හත්හ, සමාක් සම්බුද්ධයහ, විද්‍යාවරණ සම්පන්නයහ, සුගතයහ, ලොකවිද්හ, අනුත්තර පුරුෂදම්මසාරථීයහ, දෙවමිනිස්නට ශාස්තෘයහ, බුද්ධයහ, හඟවත්'යි. මම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා පැවිදි වූයෙමි. මට ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාස්තෘයහ. මම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දහම් රැස්මි යි.

මහණ, ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයෝ මෙකල කොහි වෙසෙත් ද? යි.

ඇවත්හි, උතුරු ද්‍යාවියෙහි ශ්‍රාවස්ති නම් නගරයෙක් ඇත. එහි ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයෝ මෙකල්හි වාස කරන සේකැ' යි.

මහණ, තොප විසින් ඒ භාග්‍යවත්හු දුටුවීරුහු ද? යළි දක හඳුනන්නහු ද? යි.

න ඛො මෙ ආවුසො, දිට්ඨපුඤ්ඤා සො භගවා. දිස්වා වාහං න ජානෙය්‍ය'නති.

අථ ඛො භගවතො එතදභොසි : 'මමං ඛවායං¹ කුලපුතො උද්දිස්ස පඤ්ඤිතො. යනනුභංගාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය'නති. අථ ඛො භගවා ආයමනතං පුකකුසාතිං ආමනෙතසි : 'ධම්මං තෙ භික්ඛු, දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤාති, සාධුකං මනසි කරෙහි, භාසිස්සාමි'ති.

එවමාවුසොති ඛො ආයමා පුකකුසාති භගවතො පච්චස්සොසි. භගවා එතදවොච :

'ජඤ්ඤාතො² අයං භික්ඛු, පුරිසො ජථස්සායනනො අඛාරස-මනොපච්චාරෙ චතුරධිව්‍යානො, යථ සීතං මඤ්ඤාස්සවා නපච්චතනති, මඤ්ඤාස්සවෙ ඛො පන නපච්චතමානෙ මුති සනෙතාති වුච්චති. පඤ්ඤං නපමජ්ජෙය්‍ය. සච්චිමනුරුකෙඛය්‍ය. වාගමනුමුභෙය්‍ය. සනතිමෙව සො සිකෙඛය්‍ය'ති. අයමුද්දෙසො ජඤ්ඤා විභංගස්ස.

'ජඤ්ඤාතො² අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පච්චිව වුත්තං. පථවිධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ආකාශධාතු විඤ්ඤාණධාතු. 'ජඤ්ඤාතො² අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පච්චිව වුත්තං.

'ජථස්සායනනො අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පච්චිව වුත්තං : චක්ඛුසම්ප්පායනං නොතසම්ප්පායනං භානසම්ප්පායනං ජිව්හාසම්ප්පායනං කායසම්ප්පායනං මනොසම්ප්පායනං. 'ජථස්සායනනො අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පච්චිව වුත්තං.

'අඛාරසමනොපච්චාරෙ අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පච්චිව වුත්තං : චක්ඛුහා රූපං දිස්වා සොමනස්සඛාතිකං රූපං උපවිචරති. දෙමනස්සඛාතිකං රූපං උපවිචරති. උපෙකඛඛාතිකං රූපං උපවිචරති. සොනෙත සඤ්ඤා සුත්තං -පෙ-භානෙත ගතිං භාසිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාසිත්වා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨංඛං පුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සඛාතිකං ධම්මං උපවිචරති. දෙමනස්සඛාතිකං ධම්මං උපවිචරති. උපෙකඛඛාතිකං ධම්මං උපවිචරති. ඉති ජ සොමනස්සපච්චාර ජ දෙමනස්සපච්චාර ජ උපෙකඛපච්චාර. 'අඛාරසමනොපච්චාරෙ අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පච්චිව වුත්තං.

'චතුරධිව්‍යානො අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පච්චිව වුත්තං : පඤ්ඤාධිව්‍යානො සච්චාධිව්‍යානො වාගාධිව්‍යානො උපසමාධිව්‍යානො. 'චතුරධිව්‍යානො අයං භික්ඛු, පුරිසො'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පච්චිව වුත්තං.

1. { මමඤ්ඤා ඛවායං - මජ්ඣං, සිමු.
 { මං ඛවායං - PTS.
2. ජඤ්ඤාතො - මජ්ඣං, සිමු, PTS.

ඇවැත්නි, මා විසින් ඒ භාගාවත්ත නුදුටුවීරුහ. මම දක ද නො හඳුනාමි'යි.

ඉක්බිති භාගාවත්ත වහන්සේට තෙල සිත් වී: 'මේ කුලපුත් මා උදෙසා පැවිදි වූයේ වන, මම ඔහුට දහම් දෙසම් නම් මැනවැ' යි. ඉක්බිති බුදුහු ආයුෂ්මත් පුක්කුසාති කුලපුත් ඇමැතුසේක: 'මහණ, කොපම දහම් දෙසන්නෙමි, ඒ අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි'යි.

'එසේ යැ ඇවැත්නි'යි ආයුෂ්මත් පුක්කුසාති භාගාවත්ත වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වී. භාගාවත්ත වහන්සේ තෙල ධාතුචිතය වදලේ.

මහණ, මේ පුරුෂ සවැදූරුම් ධාතුමාත්‍රයෙක. සවැදූරුම් ස්පර්ශායතන මාත්‍රයෙක. අටළොස් මනොපච්චාරමාත්‍රයෙක, සතර ප්‍රතිෂ්ඨා ඇත්තේ යැ යම් අධිෂ්ඨානායෙක පිහිටියහුට උත්සන්න වූ (තෘෂ්ණාදි) මඤ්ඤානාවෝ නො පවතින් ද (ඒ සතර අධිෂ්ඨානායෝ යි.) උත්සන්න වූ මඤ්ඤානාව නො පවත්නා කල්හි ක්ෂිණාසුව වූනි තෙම 'උපසාන්ත' යයි කියනු ලැබේ. (අර්හත්ඵලප්‍රභූ ප්‍රතිවේධය පිණිස) සමාධිවිදර්ශනා ප්‍රභූයෙහි අප්‍රමත්ත වන්නේ යැ. වාක්සත්‍යය රක්තේ යැ. ක්ලේශපටිත්‍යාගය වඩන්නේ ය. ඒ මහණ ක්ලේශපශමය මැ හික්මෙන්නේ යයි. ෂඩ්ධාතුචිතයාගේ මේ උද්දෙශ යැ.

'මහණ, මේ පුරුෂ සවැදූරුම් ධාතුමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ තෙල කියන ලද, තෙල බස් කුමක් සඳහා කියනලද ද යත්: පෘථිවිධාතු යැ අබ්ධාතු යැ තෙජොධාතු යැ වායොධාතු යැ ආකාශධාතු යැ විඤ්ඤාධාතු යි. 'මහණ, මේ පුරුෂ සවැදූරුම් ධාතුමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ යමක් කියනලද ද මෙය තෙල සඳහා කියනලදි.

'මහණ, මේ පුරුෂ සවැදූරුම් ස්පර්ශායතනමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ තෙල කියන ලද. තෙල කුමක් සඳහා කියනලද ද යත්: වක්ඛු සම්ඵස්සායතන යැ සොතසම්ඵස්සායතන යැ සාතසම්ඵස්සායතන යැ ජිව්හාසම්ඵස්සායතන යැ කායසම්ඵස්සායතන යැ මනොයම්ඵස්සායතන යි. 'මහණ, මේ පුරුෂ සවැදූරුම් ස්පර්ශායතනමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ යම් බසෙක් කියන ලද ද මෙය තෙල පිණිස කියන ලදි.

'මහණ, මේ පුරුෂ අටළොස් මනොපච්චාරමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියන ලද, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත්: ඇසින් රු දක සොම්නසට කරුණු වූ රූපය විචාර කෙරෙයි. දෙමනසට කරුණු වූ රූපය විචාර කෙරෙයි. උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ රූපය විචාර කෙරෙයි. කනින් ශබ්ද අසා... නැහැයෙන් ගඳ ආශ්‍රණ කොට. දිවිත් රස ආස්වාද කොට... කයින් පහස ස්පර්ශ කොට... සිතින් දහම් දන සොම්නසට කරුණු වූ දහම විචාර කෙරෙයි. දෙමනසට කරුණු වූ දහම විචාර කෙරෙයි. උපෙක්ෂාවට කරුණු වූ දහම විචාර කෙරෙයි. මෙසේ සොමනස්සුප්චාරයෝ සදෙනෙක. දෙමනස්සුප්චාරයෝ සදෙනෙක, උපෙක්ෂුප්චාරයෝ සදෙනෙක. 'මහණ, මේ පුරුෂ අටළොස් මනොපච්චාරමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද මෙය තෙල පිණිස කියන ලදි.

'මහණ, මේ පුරුෂ චතුරධිෂ්ඨානමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියන ලද, තෙල කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යත්: ප්‍රභූධිෂ්ඨාන යැ සත්‍යාධිෂ්ඨාන යැ ත්‍යාගාධිෂ්ඨාන යැ උපමාධිෂ්ඨාන යි. 'මහණ, මේ පුරුෂ චතුරධිෂ්ඨානමාත්‍රයෙකැ'යි මෙසේ යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල පිණිස කියන ලදි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

‘පඤ්ඤං තප්පමජ්ජයා සච්චම්නුරුක්ඛයා වාගමනුමුද්දෙයා සන්තිමෙව සො සික්ඛෙයා’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පච්චි වුත්තං : කථඤ්ඤ භික්ඛු, පඤ්ඤං තප්පමජ්ජති : ඡ ඉමා භික්ඛු, ඛාතුයො : පථව්ඛාතු ආපොඛාතු තෙජොඛාතු වායොඛාතු ආකාසඛාතු විඤ්ඤාණඛාතු.

කතමා ච භික්ඛු, පථව්ඛාතු : පථව්ඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං කාකලං ඛරිගතං උපාදින්නං. සෙය්‍යපීදං : කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තචො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා¹ වක්ඛං හදයං, ගක්ඛං කිලොමකං පිහකං පපථායං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරියං යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං කාකලං ඛරිගතං උපාදින්නං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා පථව්ඛාතු යා ච ඛාතිරු පථව්ඛාතු, පථව්ඛාතු-රෙවෙසා. තං නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා පථව්ඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, පථව්ඛාතුයා විත්තං විරුජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, ආපොඛාතු : ආපොඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං ආපො ආපොගතං උපාදින්නං. සෙය්‍යපීදං : පිත්තං තෙමහං පුබ්බො ලොහිතං සෙදො මෙදො අක්ඛු වසා ඛෙලො සිඛ්ඤාතිකා ලුසිකා චූත්තං. යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං ආපො ආපොගතං උපාදින්නං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා ආපොඛාතු යා ච ඛාතිරු ආපො ඛාතු, ආපොඛාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා ආපොඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, ආපොඛාතුයා විත්තං විරුජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, තෙජොඛාතු : තෙජොඛාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා ඛාතිරු. කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු : යං අජ්ඣතතං පච්චතතං තෙජො තෙජොගතං උපාදින්නං. සෙය්‍යපීදං : යෙන ච සන්නප්පති² යෙන ච ජරියති³, යෙන ච පරිබ්භාසති, යෙන ච අසිත-පිතඛාසිතසාසිතං සම්මා පරිණාමං ගච්ඡති, යං වා පනඤ්ඤෙට්ඨි කිඤ්ඤි අජ්ඣතතං පච්චතතං තෙජො තෙජොගතං උපාදින්නං. අයං වුච්චති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු. යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා තෙජොඛාතු යා ච ඛාතිරු තෙජොඛාතු, තෙජොඛාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා’ති ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. ඵවමෙතං යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය දිස්වා තෙජොඛාතුයා නිබ්බිඤ්ඤති, තෙජොඛාතුයා විත්තං විරුජෙති.

1. අට්ඨිමිඤ්ඤා - මජ්ඣං.

2. සන්නප්පති - සිමු.

3. ජරියති - සිමු, PTS.

'ප්‍රඥයෙහි නොපමා වන්නේ යැ, සත්‍යය රක්ෂා කරගන්නේ යැ, ත්‍යාගය වඩනේ යැ, හේ ඥාණය මැ හික්මෙන්නේ යැ'යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියනලද, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියනලදැ යත් : මහණ, කෙසේ ප්‍රඥව පමා නො කරන්නේ වේද : මහණ, මේ බාතුහු සඳෙනෙකි; පාරිච්ඡාදානු යැ අබ්බානු යැ තෙජොධානු යැ වායොධානු යැ ආකාශධානු යැ විඤ්ජානානු යි.

මහණ, පාරිච්ඡාදානු කවර? පාරිච්ඡාදානු ආධ්‍යාත්මික වැ ඇත බාහිර වැ ඇත. මහණ ආධ්‍යාත්මිකපාරිච්ඡාදානු කවර? ආධ්‍යාත්මික වූ තමා කෙරෙහි පිහිටි තද වූ රථ වූ උපාදින්නක වූයමක් ඇද්ද, හේ මෙසේ යැ : කෙශයෝ යැ රෝමයෝ යැ තබයෝ යැ දත්තයෝ යැ ත්වක් යැ මාංශයැ තහරයැ අස්ථිහු යැ අස්ථිමර්ජ්ජා යැ වකුගවු යැ හෘදය යැ අක්මා යැ ක්ලොම යැ ජලිත යැ පුප්ඵය යැ අන්ත යැ අන්තගුණ යැ නො පැසුණු අහර යැ මල යැ, යළි අන්‍ය වූත් අධ්‍යාත්ම වූ තමා කෙරෙහි පිහිටි තද වූ රථ වූයම කිසි උපාදින්නක යෙක් ඇද්ද, මහණ, මේ ආධ්‍යාත්මික පාරිච්ඡාදානු යයි කියනු ලැබේ. තවද යම් ආධ්‍යාත්මික පාරිච්ඡාදානුවක් ඇද්ද, යම් බාහ්‍ය වූ පාරිච්ඡාදානුවක් ඇද්ද, තෙල පාරිච්ඡාදානු මැ යැ. තෙල මාගේ නො වෙයි. තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ යයි මෙසේ තෙල පාරිච්ඡාදානු ඇතිසැටි විදර්ශනාප්‍රඥයෙන් දක්කයුතු යැ. මෙසේ තෙල යථාභූත කොට විදසුන් නුවණින් දක පාරිච්ඡාදානුයෙහි නිර්වේදයට පැමිණෙයි. පාරිච්ඡාදානුයෙහි සිත නො අලවයි.

මහණ, අබ්බානු කවර? අධ්‍යාත්මික අබ්බානුයෙක් ඇත. බාහ්‍ය අබ්බානුයෙක් ඇත. මහණ, ආධ්‍යාත්මික අබ්බානු කවර? අධ්‍යාත්ම වූ ප්‍රත්‍යාත්ම වූ යම් ආපයෙක් අබ්ගතයෙක් කර්මසමුත්පාතයෙක් ඇද්ද, හේ මෙසේ යැ : පිත යැ සෙම යැ සැරව යැ ලෙහෙ යැ සෝදිය යැ මෙද තෙලැ කපුඵයැ වුරුණුතෙලැ කෙළ යැ මුකුණු යැ සදම්භුඵ යැ සුලුදිය යි. යළි අන්‍ය වූත් අධ්‍යාත්ම වූ ප්‍රත්‍යාත්ම වූ යම්කිසි ආපයෙක් අබ්ගතයෙක් උපාදින්නකයෙක් ඇද්ද මහණ, මේ 'ආධ්‍යාත්මික අබ්බානු' යයි කියනු ලැබේ. යම් ආධ්‍යාත්මික අබ්බානුයෙක් ඇද්ද බාහ්‍ය වූ යම් අබ්බානුවක් ඇද්ද, තෙල අබ්බානු මැ යැ, තෙල මාගේ නො වෙයි. තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ යයි මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක්ෂ්‍යයෙන් දක්කයුතු යැ. මෙසේ තෙල යථාභූත කොට සමාක්ෂ්‍යයෙන් දක අබ්බානුයෙහි නිර්වේදයට පැමිණෙයි. අබ්බානුයෙහි සිත නො අලවයි.

මහණ, තෙජොධානු කවර? ආධ්‍යාත්මික වූ තෙජොධානුයෙක් ඇත. බාහිර වූ තෙජොධානුයෙක් ඇත. මහණ, ආධ්‍යාත්මික තෙජොධානු කවර? තමා කෙරෙහි පිහිටි තෙජොගත වූ උපාදින්නක වූ යම් ආධ්‍යාත්මික තෙජසෙක් වේද, ඒ කෙසේ යැ : යම් තෙජසෙකින් තැවේ ද යම් තෙජසෙකින් දිරා ද යම් තෙජසෙකින් දුවේ ද යම් තෙජසෙකින් බිදී පිකැ ලෙව් ද ය මොනොවට පැසීමට යේද, මෙයින් බැහැර යම්කිසි ද වූ තමා කෙරෙහි පිහිටි තෙජොගත වූ උපාදින්නක වූ යම් ආධ්‍යාත්මික තෙජසෙක් වේද මහණ, මේ ආධ්‍යාත්මික තෙජොධානු යයි කියනු ලැබේ. යම් ආධ්‍යාත්මික තෙජොධානුයෙක් ඇද්ද යම් බාහිර තෙජොධානුයෙක් ඇද්ද තෙල තෙජොධානු මැ යැ. එය 'තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි, තෙල මා ආත්ම නො වෙයි, මෙසේ මේ යථාභූතය සමාක්ෂ්‍යයෙන් දකයුතු. මෙසේ මේ යථාභූතය සමාක්ෂ්‍යයෙන් දක තෙජොධානුයෙහි කලකිරෙයි. තෙජොධානුයෙහි සිත නො අලවයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමා ච භික්ඛු, වායොධාතු : වායොධාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා බාහිර කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා වායොධාතු : යං අජ්ඣතනං පච්චතනං වායො වායොගතං උපාදින්නං. සෙය්‍යපීදං: උද්ධමිතමා වාතා අධොගමා වාතා කුච්ඡිසයා වාතා කොට්ඨසයා¹ වාතා අභිතමධ්‍යානු-සාරිනො වාතා අස්සාසො පස්සාසො, ඉති යං වා පනඤ්ඤමපි කිඤ්චි අජ්ඣතනං පච්චතනං වායො වායොගතං උපාදින්නං. අයං වූවෙති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා වායොධාතු, යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා වායොධාතු යා ච බාහිර වායොධාතු, වායොධාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම්, නෙසොහමස්මි, න මෙසො අත්තාති එවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දිස්වා වායොධාතුයා තිබ්බිඤ්ඤා, වායොධාතුයා චිත්තං විරුජෙති.

කතමා ච භික්ඛු, ආකාසධාතු : ආකාසධාතු සියා අජ්ඣතතිකා සියා බාහිර කතමා ච භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු : යං අජ්ඣතනං පච්චතනං ආකාසං ආකාසගතං උපාදින්නං, සෙය්‍යපීදං: කණ්ණෙව්ඡිද්දං නාසච්ඡිද්දං මුඛආරං යෙන ච අසිතපිතබාසිතසාසිතං අජ්ඣකරති, යථා ච අසිතපිතබාසිතසාසිතං සන්තිට්ඨති, යෙන ච අසිතපිතබාසිත-සාසිතං අධොගාගා² තික්ඛමති, යං වා පනඤ්ඤමපි කිඤ්චි අජ්ඣතනං පච්චතනං ආකාසං ආකාසගතං අසං අභගතං විවරං විවරගතං අසම්ප්‍රුට්ඨං මංසලොභිතෙහි උපාදින්නං. අයං වූවෙති භික්ඛු, අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු, යා චෙව ඛො පන අජ්ඣතතිකා ආකාසධාතු, යා ච බාහිර ආකාසධාතු, ආකාසධාතුරෙවෙසා. තං නෙතං මම්, නෙසො හමස්මි, න මෙසො අත්තාති එවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දට්ඨබ්බං. එවමෙනං යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය දිස්වා ආකාසධාතුයා තිබ්බිඤ්ඤා, ආකාසධාතුයා චිත්තං විරුජෙති.

අථාපරං විඤ්ඤාණං යෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤාං පරියොදනං. තෙන ච විඤ්ඤාණෙන කිං ජානාති : සුඛනතිපි විජානාති, දුක්ඛනතිපි විජානාති, අදුක්ඛමසුඛනතිපි විජානාති. සුඛවේදනිතං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උපපජ්ජති සුඛා වේදනා, සො සුඛං වේදනං වේදිතමානො සුඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව සුඛවේදනිතස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං සුඛවේදනිතං එස්සං පටිච්ච උපපන්නා සුඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසම්මතීති පජානාති.

දුක්ඛවේදනිතං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උපපජ්ජති දුක්ඛා වේදනා සො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමානො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව දුක්ඛවේදනිතස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං දුක්ඛවේදනිතං එස්සං පටිච්ච උපපන්නා දුක්ඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසම්මතීති පජානාති.

අදුක්ඛමසුඛවේදනිතං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උපපජ්ජති අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. සො අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදිතමානො අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව අදුක්ඛමසුඛවේදනිතස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං අදුක්ඛමසුඛවේදනිතං එස්සං පටිච්ච උපපන්නා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසම්මතීති පජානාති.

1. කොට්ඨාසයා - මජ්ඣං, සිමු.

2. අධොගාගං - මජ්ඣං.

මහණ, වායොධාතු කවර්? ආධ්‍යාත්මික වායොධාතුයෙක් ඇත. බාහිර වායෝ ධාතුයෙක් ඇත. මහණ, ආධ්‍යාත්මික වායොධාතු කවර්? තමා කෙරෙහි පිහිටි වායොගත වූ උපාදින්න වූ යම් ආධ්‍යාත්මික වායොධාතුයෙක් වේ ද, ඒ කෙසේ යැ? උද්ධමගම වාතයෝ යැ අධොගමවාතයෝ යැ කුච්ඡිසයවාතයෝ යැ කොට්ඨසය වාතයෝ යැ අභිගමචිගානුසාරී වාතයෝ යැ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස යි. මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ වායොගත වූ උපාදින්න වූ තදන්‍ය යම්කිසි වාතයෙක් ඇද්ද, මහණ, මේ 'ආධ්‍යාත්මිකවායොධාතු' යයි කියනු ලැබේ. යම් ආධ්‍යාත්මික වායොධාතුයෙක් ඇද්ද යම් බාහිර වායොධාතුයෙක් ඇද්ද තෙල වායොධාතු මැ වෙයි. ඒ 'තෙල මා ගැති' නො වෙයි. මම තෙල නො වෙමි. තෙල මා ආත්ම නො වෙයි. මෙසේ මේ යථාභූතය සමාක්ෂ්‍රඥයෙන් දතයුතු යැ, මෙසේ මේ යථාභූතය සමාක්ෂ්‍රඥයෙන් දූත වායොධාතු-යෙහි කලකිරෙයි. වායොධාතුයෙහි සිත නො අලවයි.

මහණ, ආකාසධාතු කවර්? ආධ්‍යාත්මික ආකාසධාතුයෙක් ඇත. බාහිර ආකාස ධාතුයෙක් ඇත. මහණ, ආධ්‍යාත්මික ආකාසධාතු කවර්? තමා කෙරෙහි වූ ආකාසගත වූ උපාදින්න වූ යම් ආධ්‍යාත්මික ආකාසයෙක් වේ ද, ඒ කෙසේ යැ : කන්ධිද්‍රු නැහැතිද්‍රු ඉව්වද්‍රු යම් ආකාසයෙකින් බිදී පි කැ ලෙව් දය ගිලගනී ද, යම් අභසෙක බිදී පි කැ ලෙව් දය සිටුනේ වේ ද, යම් අභසෙකින් බිදී පි කැ ලෙව් දැ අධොභාගයෙන් නික්මේ ද, තමා කෙරෙහි වූ ආකාසගත වූ සර්ඡණ රහිත වූ අසගත වූ විවර වූ විවරගත වූ මස්ලෙහෙයින් නො පහළ උපාදින්න වූ යම් තදන්‍ය කිසිදු ආකාසයෙක් වේ ද, මහණ, මේ 'ආධ්‍යාත්මික ආකාසධාතු' යයි කියනු ලැබේ. යම් ආධ්‍යාත්මික ආකාසධාතුයෙක් ඇද්ද යම් බාහිර ආකාසධාතුයෙක් ඇද්ද, තෙල ආකාසධාතු මැ යැ. එය 'තෙල මා ගැති' නො වෙයි, මම තෙල නො වෙමි, තෙල මා ආත්ම නො වෙයි. මෙසේ මේ යථාභූතය සමාක්ෂ්‍රඥයෙන් දතයුතු. මෙසේ තෙල යථාභූතය සමාක්ෂ්‍රඥයෙන් දූත ආකාසධාතු යෙහි කලකිරෙයි. ආකාසධාතුයෙහි සිත නො අලවයි.

ඉක්බිති අපර වූ පරිඥද්ධ වූ පයභිවද්ධ වූ විඤ්ජනා මැ ඉතිරි වෙයි. ඒ විඤ්ජනායෙන් කුමක් දැනී ද? 'සුඛ' යයි ද දැනී. 'දුඃඛ' යයි ද දැනී. 'අදුඃඛ අසුඛ' යයි ද දැනී. මහණ, සුඛවේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශය නිසා සුඛවේදනා උපදී. හේ සුඛවේදනා විදුනේ 'සුඛවේදනා විදිමි' යි දැනී. ඒ සුඛවේදනීය ස්පර්ශයාගේ නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනායෙක් ඇද්ද, සුඛවේදනීය ස්පර්ශය නිසා උපත් සුඛවේදනායෙක් ඇද්ද, ඒ වේදනා නිරුද්ධ වේ යයි ඒ වේදනා සන්තිදේ යයි නුවණින් දැනී.

මහණ, දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශය නිසා දුඃඛවේදනා උපදී. හේ දුඃඛවේදනා විදුනේ 'දුඃඛවේදනා විදිමි' යි නුවණින් දැනී. එ මැ දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශයාගේ නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනීකයෙක් ඇද්ද දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශය නිසා උපත් දුඃඛවේදනායෙක් ඇද්ද, ඒ නිරුද්ධ වේ යයි ඒ සන්තිදේ යයි නුවණින් දැනී.

මහණ, උපෙක්ෂාවේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශය නිසා උපෙක්ෂා වේදනා උපදී. හේ උපෙක්ෂාවේදනා විදුනේ උපෙක්ෂාවේදනා විදිමි' යි නුවණින් දැනී. උපෙක්ෂාවේදනා වට කරුණු වූ එ මැ ස්පර්ශයාගේ නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනීකයෙක් ඇද්ද උපෙක්ෂා වේදනාවට කරුණු වූ ස්පර්ශය නිසා උපත් උපෙක්ෂාවේදනා ඇද්ද, ඒ වේදනා නිරුද්ධ වේ යයි ඒ වේදනා සන්තිදේ යයි නුවණින් දැනී.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු දව්‍යතං කට්ඨානං සමථස්සසමොධානා¹ උස්මා ජායති, තෙජෝ අභිනිබ්බතතී. තෙසං යෙව දව්‍යතං කට්ඨානං නානාභාවා විනිකේඛපා යා තජ්ජා උස්මා, සා නිරුජ්ඣති සා වූපසමමතී. එවමෙව ඛො භික්ඛු, සුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛං වේදනා. සො සුඛං වේදනං වේදිතමානො සුඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව සුඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං සුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා සුඛං වේදනා සා නිරුජ්ඣති, සා වූපසමමතීති පජානාති.

දුක්ඛවේදනීයං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති දුක්ඛං වේදනා. සො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමානො දුක්ඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව දුක්ඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං දුක්ඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා දුක්ඛං වේදනා සා නිරුජ්ඣති සා වූපසමමතීති පජානාති.

අදුක්ඛමසුඛවේදනීයං භික්ඛු, එස්සං පටිච්ච උප්පජ්ජති අදුක්ඛමසුඛං වේදනා. සො අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදිතමානො අදුක්ඛමසුඛං වේදනං වේදිතමීති පජානාති. තස්සෙව අදුක්ඛමසුඛවේදනීයස්ස එස්සස්ස නිරුධා යං තජ්ජං වේදසිතං අදුක්ඛමසුඛවේදනීයං එස්සං පටිච්ච උප්පන්නා අදුක්ඛමසුඛං වේදනා සා නිරුජ්ඣති සා වූපසමමතීති පජානාති.

අථාපරං උපෙක්ඛායෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤා පරියොදනා මුදු ව කම්මඤ්ඤා ව පහස්සරු ව. සෙය්‍යථාපි භික්ඛු, දකෙකා සුචණ්ණකායෙ වා සුචණ්ණකාරනෙතවාසී වා උක්ඛං බකේය්‍ය, උක්ඛං බනීනා උක්ඛාමුඛං අභිලේපය්‍ය, උක්ඛාමුඛං අභිලේපනා සණ්ඨාසෙන ජාතරූපං ගහෙනා උක්ඛාමුඛෙ පක්ඛිපෙය්‍ය. තමෙනං කාලෙන කාලං අභිධමෙය්‍ය. කාලෙන කාලං උදකෙන පරිපෙථාසෙය්‍ය. කාලෙන කාලං අජ්ඣු-පෙක්ඛෙය්‍ය. තං හොති ජාතරූපං ධනතං² සුධනතං නිඛිනතං නිහටං³ නිහටකසාවං⁴ මුදු ව කම්මඤ්ඤා ව පහස්සරුඤ්ඤා. යස්සා යස්සා ව පිළිකුනවිකතියා අකඛ්ඛතී, යදි පච්ඤානාය යදි කුණ්ඩලාය යදි ගිවේය්‍යකාය යදි සුචණ්ණමාලාය, තඤ්ඤස්ස අත්ථං අනුහොති.

එවමෙව ඛො භික්ඛු, අථාපරං උපෙක්ඛායෙව අවසිස්සති පරිසුඤ්ඤා පරියොදනා මුදු ව කම්මඤ්ඤා ව පහස්සරු ව. සො එවං පජානාති : 'ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරියොදනං අකාසා-නඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබ්බමඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙක්ඛා තනන්ධසිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤා නිවේධෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරියොදනං විඤ්ඤා-ණඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබ්බමඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙක්ඛා තනන්ධසිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤා නිවේධෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරියොදනං අකිඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබ්බමඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං. එවං මෙ අයං උපෙක්ඛා තනන්ධසිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤා නිවේධෙය්‍ය. ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං එවං පරිසුඤ්ඤා එවං පරියොදනං තෙවිකඤ්ඤානායඤ්ඤා-යතනං උපසංහරෙය්‍යං. තදනුබ්බමඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, එවං මෙ අයං උපෙක්ඛා තනන්ධසිතා තදුපාදනා චිරං දිඝමඤ්ඤා නිවේධෙය්‍ය'ති.

1. සම්ඝරවා සමොධානා - මජ්ඣං, සිමු. 3. නිහතං - සිමු.

2. ධනතං - මජ්ඣං උභයං. 4. නිනන්ධකසාවං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

මහණ, යම් පරිදි උභය කාෂ්ටයන්ගේ ස්පර්ශසම්ප්‍රධානයෙන් හුණුසුම් හටගනී ද ඊනිත් නිපදවා ද ඒ උභයකාෂ්ටයන්ගේ මැ වෙන් වීමෙන් විසුරුවාලීමෙන් එයින් උපත් යම් උණුසුමක් වේ නම් ඒ නිරුද්ධ වේ ද ඒ සත්තිදේ ද, මහණ, එපරිදි මැ සුඛවේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා සුඛවේදනා උපදී. හේ සුඛවේදනා විදුනේ 'සුඛවේදනා විදිමි'යි ප්‍රකාරයෙන් දැනී. සුඛ වේදනාවට කරුණු වූ එ මැ ස්පර්ශයාගේ නිරෝධයෙන් එයින් උපත් යම් වේදයිතයක් ඇද්ද, සුඛ වේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා උපත් සුඛවේදනාවක් ඇද්ද, ඒ නිරුද්ධ වේ යයි ඒ සත්තිදේ යයි ප්‍රකාරයෙන් දැනී.

මහණ, දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා දුඃඛවේදනා උපදී. හේ දුඃඛවේදනා විදුනේ 'දුඃඛවේදනා විදිමි'යි ප්‍රකාරයෙන් දැනී. දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ එ මැ ස්පර්ශයාගේ නිරෝධයෙන් එයින් උපත් යම් වේදයිතයක් ඇද්ද දුඃඛවේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා උපත් දුඃඛවේදනාවක් ඇද්ද, ඒ නිරුද්ධ වේ යයි එය සත්තිදේ යයි ප්‍රකාරයෙන් දැනී.

මහණ, උපෙක්ෂාවේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා උපෙක්ෂාවේදනා උපදී. හේ උපෙක්ෂාවේදනා විදුනේ 'උපෙක්ෂාවේදනා විදිමි'යි ප්‍රකාරයෙන් දැනී. උපෙක්ෂාවේදනාවට කරුණු වූ එ මැ ස්පර්ශයාගේ නිරෝධයෙන් එයින් උපත් යම් වේදයිතයක් ඇද්ද, උපෙක්ෂාවේදනාවට කරුණු වූ පහස නිසා උපත් උපෙක්ෂාවේදනායක් ඇද්ද ඒ නිරුද්ධ වේ යයි ඒ සත්තිදේ යයි ප්‍රකාරයෙන් දැනී.

ඉක්කිති පරිඥද්ධ වූ පයභිවද්ධ වූ මායු වූ කර්මණා වූ ප්‍රභාස්වර වූ උපේක්ෂාව මැ ඉතිරි වෙයි. මහණ යම් පරිදි දක්ෂ වූ ස්වර්ණකාරයෙක් වෙවයි ස්වර්ණකාර අන්තේවාසික යෙක් වෙවයි කෝවයක් බඳුනේ වේ ද කෝවය බැඳ කෝවාමුව ආලිම්පනය කෙරේ ද කෝවාමුව ආලිම්පන කොට අඩුවෙන් රන් ගෙන කෝවාමුවෙහි බහනේ වේ ද, ඒ රන කලින් කල පිඹිනේ වේ ද කලින්කල දියෙන් ඉස්නේ වේ ද කලින් කල උපේක්ෂා කෙරේ ද ඒ රන මල පිඹිහළ මොනොවට පිඹිහළ නිශ්ශෙෂයෙන් පිඹිහළ නොරාගත් නොරැළු කසට ඇති මායු වූත් කර්මණා වූත් ප්‍රභාස්වර වූත් රනෙක් වෙයි. යම් යම් පිලන්ධනවිකෘතියක් පිණිස කැමැති වේ ද භිණුදම් පිණිස වෙවයි කුණ්ඩලාභරණ පිණිස වෙවයි ශ්‍රීවාහරණ පිණිස වෙවයි රන් මල්දම් පිණිස වෙවයි ඔහුගේ ඒ අර්ථය ද සිදු කෙරෙයි.

මහණ, එපරිදි මැ ඉක්කිති පරිඥද්ධ වූ පයභිවද්ධ වූ මායු වූ කර්මණා වූ ප්‍රභාස්වර වූ උපේක්ෂාව මැ ඉතිරි වෙයි. හේ මෙසේ දැනී : ඉදින් මම මෙසේ පරිඥද්ධ වූ මෙසේ පයභිවද්ධ වූ මේ උපේක්ෂාව ආකාසානඤ්චායතනයට එළවන්නෙමි නම් තද්දුධර්ම වූ චිත්තය ද වඤ්ඤානම් නම් මෙසේ මාගේ මේ උපේක්ෂාව එය ඇසිරි කළා එය උපාදනා විසින් ගත්තී දීර්ඝකාලයක් සිටුවනී යැ ඉදින් මම මෙසේ පිරිසුදු වූ මෙසේ පයභිවද්ධ වූ මේ උපේක්ෂාව විඤ්ඤාසංඤ්චායතනයට එළවන්නෙමි නම් තද්දුධර්මචිත්තය ද වඤ්ඤානම් නම් තත්ති-ශ්‍රීත වූ තද්දුධර්ම වූ මෙසේ මාගේ මේ උපේක්ෂාව දීර්ඝකාලයක් සිටුවනී යැ. මෙසේ පරිඥද්ධ වූ මෙසේ පයභිවද්ධ වූ මේ උපේක්ෂාව ඉදින් මම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට එළවන්නෙමි නම් තද්දුධර්මචිත්තය ද වඤ්ඤානම් නම් තත්ති-ශ්‍රීත වූ තද්දුධර්ම වූ මෙසේ මාගේ මේ උපේක්ෂාව දිගුකල් සිටුවනී යැ. ඉදින් මම මෙසේ පරිඥද්ධ වූ මෙසේ පයභිවද්ධ වූ මේ උපේක්ෂාව නේවසඤ්ඤාසංඤ්ඤායතනයට එළවන්නෙමි නම් තද්දුධර්මචිත්තය ද වඤ්ඤානම් නම් තත්ති-ශ්‍රීත වූ තද්දුධර්ම වූ මෙසේ මාගේ මේ උපේක්ෂාව දිගුකල් සිටුවනී යැ කියා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සො ඵලං පජානාති : ‘ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං ඵලං පරිසුඤ්ඤං ඵලං පරියොදානං අකාසානඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබම්බෙඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සංඛිතමෙතං. ඉමෙඤ්ඤා අහං උපෙක්ඛං ඵලං පරිසුඤ්ඤං ඵලං පරියොදානං විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබම්බෙඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සංඛිතමෙතං. ඉමං වෙ අහං උපෙක්ඛං ඵලං පරිසුඤ්ඤං ඵලං පරියොදානං අකිඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබම්බෙඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සංඛිතමෙතං. ඉමෙඤ්ඤා අහං උපෙක්ඛං ඵලං පරිසුඤ්ඤං ඵලං පරියොදානං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසංහරෙය්‍යං, තදනුබම්බෙඤ්ඤා විතතං භාවෙය්‍යං, සංඛිතමෙතනාති. සො නෙව තං අභිසංඛරෙති, නාභිසංඤ්ඤායතනාති භවාය වා විභවාය වා. සො අනභිසංඛරෙතො අනභිසංඤ්ඤායතනො භවාය වා විභවාය වා න කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති. අනුපාදියං න පරිතස්සති, අපරිතස්සං පච්චත්තංගෙව පරිනිබ්බායති. ‘ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්තතායා’ති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති. සා අනිච්චාති පජානාති, අනරේඛාසිතාති පජානාති, අනභිනන්දිතාති පජානාති. දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති. සා අනිච්චාති පජානාති. අනරේඛාසිතාති පජානාති. අභිනන්දිතාති පජානාති, අදුක්ඛමසුඛෙඤ්ඤා වෙදනං වෙදෙති, සා අනිච්චාති පජානාති, අනරේඛාසිතාති පජානාති, අනභිනන්දිතාති පජානාති.

සො සුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො නං න වෙදෙති. සො දුක්ඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො නං න වෙදෙති.¹ අදුක්ඛමසුඛං වෙ වෙදනං වෙදෙති, විසංයුතො නං න වෙදෙති.¹ සො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. කායස්ස හෙද පරමමරණං උඤ්ඤං ජිවිතපරියොදානං ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනන්දිතාති සිති-භවිස්සන්ති’ති පජානාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛු, තෙලඤ්ඤා පටිච්ච වට්ඨිඤ්ඤා පටිච්ච තෙලපාදිපො කායති, තස්සෙව තෙලස්ස ව වට්ඨියං ව පරියොදානං අඤ්ඤස්ස ව අනුපාභාරං² අනාභාරෙ නිබ්බායති. ඵලමෙව ඛො භික්ඛු, කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො කායපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමානො ජිවිතපරියන්තිකං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති. කායස්ස හෙද පරමමරණං උඤ්ඤං ජිවිතපරියොදානං ඉධෙව සබ්බවෙදසිතාති අනභිනන්දිතාති සිතිභවිස්සන්ති’ති පජානාති. තස්මා ඵලං සම්මනාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන පඤ්ඤාධිට්ඨානෙන සම්මනාගතො භොති. ඵසා හි භික්ඛු, පරමා අරියං පඤ්ඤා යදිදං සබ්බදුක්ඛකකයෙ ඤ්ඤං.

තස්ස සා විමුක්ඛතී සචෙව සීතා අකුප්පා භොති. තං හි භික්ඛු මුසා, යං මොසධම්මං. තං සචං, යං අමොසධම්මං නිබ්බානං. තස්මා ඵලං සම්මනාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන සචංසධම්මානෙන සම්මනාගතො භොති. ඵතං හි භික්ඛු, පරමං අරියසචං යදිදං අමොසධම්මං නිබ්බානං.

1. විසංයුතො නං වෙදෙති - මජ්ඣං, PTS.
2. {අනුපාදානා - මජ්ඣං සිමු.
අනුපභාර - ස්‍යා.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

හේ මෙසේ දතී : 'ඉදින් මම මෙසේ පිරිසිදු වූ මෙසේ පයභිවද්‍ය වූ මේ උපෙක්ෂාව ආකාසානඤ්චායතනයට එළවම් නම් තද්දුධර්ම චිත්තය ද වඩම් නම් තෙල සඬිකධර්මයෙකි. ඉදින් මම මෙසේ පිරිසිදු වූ මෙසේ පයභිවද්‍ය වූ මේ උපෙක්ෂාව විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට එළවම් නම් තද්දුධර්ම චිත්තය ද වඩම් නම් තෙල සඬිකධර්මයෙකි. ඉදින් මම මෙසේ පිරිසිදු වූ මෙසේ පයභිවද්‍ය වූ මේ උපෙක්ෂාව ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට එළවම් නම් තද්දුධර්ම චිත්තය ද වඩම් නම් තෙල සඬිකධර්මයෙකි. ඉදින් මම මෙසේ පිරිසිදු වූ මෙසේ පයභිවද්‍ය වූ මේ උපෙක්ෂාව තෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට එළවම් නම් තද්දුධර්ම චිත්තය ද වඩම් නම් තෙල සඬිකධර්මයෙකි කියා යි. හේ එය අභිසංස්කරණ නො කෙරෙයි. භවය පිණිස වේවයි. විභවය පිණිස වේවයි අභිසංස්කරණ නො කෙරෙයි. හේ අභිසංස්කරණ නො කරන්නේ අභිසංස්කරණ නො කරන්නේ භවය පිණිස හෝ විභවය පිණිස හෝ ලොකයෙහි කිසිදු උපාදාන වශයෙන් නොගනී. උපාදාන වශයෙන් නො ගන්නේ තෘෂ්ණා වශයෙන් පරිත්ථස්සනා නො කෙරෙයි. තෘෂ්ණා පරිත්ථස්සනා නො කරනුයේ තමා තුළ මැ පිරිනිවෙයි. ජාතිය ක්ෂය වී. ඛණ්ඩර වැස නිමිත්තලද, කරුණි කරන ලද, මේ අර්භත්ත්වය පිණිස කළමනා අත් කියෙක් නැති'යි දනී.

ඉදින් හේ සුඛවේදනා විදි නම් ඒ වේදනා අනිත්‍ය යැ'යි දනී. 'බැසගෙන සිටුනට නො නිසි යයි දනී. 'තෘෂ්ණාදාෂ්ටි වශයෙන් අභිනාදන කරනට නො නිසි යැ'යි දනී. ඉදින් දුඃඛවේදනා විදි නම් ඒ වේදනා අනිත්‍ය යැ'යි දනී. ගැලගෙන සිටුනට නො නිසි යැ'යි දනී. තෘෂ්ණාදාෂ්ටි වශයෙන් අභිනාදනයට නො නිසි යැ'යි දනී. ඉදින් උපෙක්ෂා වේදනා විදි නම් ඒ වේදනා අනිත්‍ය යැ'යි දනී. ගැලගන්නට නො නිසි යැ'යි දනී. අභිනාදනාර්ථ නො වෙති'යි දනී.

ඉදින් හේ සුඛවේදනා විදි නම් විසංයුක්ත වැ ඒ සුඛවේදනා නො විදි. ඉදින් හේ දුඃඛවේදනා විදි නම් විසංයුක්ත වැ ඒ දුඃඛවේදනා නො විදි. ඉදින් හේ උපෙක්ෂාවේදනා විදි නම් විසංයුක්ත වැ ඒ උපෙක්ෂා වේදනා නො විදි. හේ කායපයභීන්තිකවේදනා විදුනේ කායපයභීන්තික වේදනා විදිමි'යි දනී. ජීවිතපයභීන්තිකවේදනා විදුනේ ජීවිතපයභීන්තික වේදනා විදිමි'යි දනී. කායුත් මරණින් මතු ජීවිතපයභීදනයෙන් මතු මෙලොව මැ අනභිනාදිත වූ සියලු වේදනාවෝ මේ ආයතනයන්හි මැ සන්තිදෙති'යි දනී.

මහණ, යම් පරිදි තෙල් ද නිසා වැටී ද නිසා තෙල්පහන් දිලියේ ද ඒ තෙලයාගේ ද වැටියගේ ද ක්ෂය වැ යැමෙන් අනෙකක්ෂුගේ නො ගැනීමෙන් අනාභාර වැ නිවීමේ ද මහණ, එපරිදි මැ කායපයභීන්තික වේදනා විදුනේ කායපයභීන්තිකවේදනා විදිමි'යි දනී. ජීවිතපයභීන්තිකවේදනා විදුනේ ජීවිතපයභීන්තිකවේදනා විදිමි'යි දනී. කායුත් මරණින් මතු ජීවිතක්ෂයෙන් මතු මේ ආයතනයන්හි මැ අනභිනාදන සියලු වේදනාවෝ සන්තිදෙති' යි දනී. එහෙයින් මෙසේ සමන්වාගත මහණ මේ පරම ප්‍රඥාධර්මයෙන් සමන්වාගත වූයේ නම් වෙයි. මහණ, මේ පරම ආයභිප්‍රඥාව යි. කීමෙක යත් : සර්වදුෂ්ටිකයෙහි ඤානය යි.

ඔහුගේ ඒ අර්භත්ථලවිමුක්තිය පරමාර්ථසත්‍ය වූ නිවනෙහි සිටියා (කෙලෙසුන් විසින්) අකොප්‍ය වෙයි. මහණ, යමක් නැසෙන පියවි ඇද්ද එය විතට වෙයි. නො නැසෙන පියවි ඇති යම් නිවනෙක් ඇද්ද, එය සත්‍ය වෙයි. එහෙයින් මෙසේ එයින් සමන්වාගත මහණ මේ පරමාර්ථසත්‍යාධර්මයෙන් සමන්විත වෙයි. මහණ, යම් නො නැසෙන ස්වභාව වූ නිවනෙක් ඇද්ද තෙල පරම වූ ආයභිසත්‍ය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තස්සෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො උපධි භොනති සමන්තා සමාදින්නා. ත්‍යාසා පභිනා භොනති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො¹ ආයතිං අනුපාදාමිමො. තස්මා එවං සමන්තාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන වාගාඛිට්ඨානෙන සමන්තාගතො භොති. එතො හි භික්ඛු, පරමො අරියො වාගො යදිදං සබ්බපධිපට්ඨිත්ඤ්ඤො. තස්සෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො අභිජ්ඣා භොති ඡන්දො සාරංගො, ස්වාසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාමිමො.

තස්සෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො ආභාතො භොති ඛ්‍යාපාදො සම්පදෙසො, ස්වාසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාමිමො.

තස්සෙව ඛො පන පුබ්බෙ අවිදුසුනො අවිජ්ජා භොති සම්මොභො සම්පදෙසො, ස්වාසා පභිනො භොති උච්ඡින්නමුලො තාලාවඤ්ඤකතො අනභාවකතො ආයතිං අනුපාදාමිමො. තස්මා එවං සමන්තාගතො භික්ඛු ඉමිනා පරමෙන උපසමාඛිට්ඨානෙන සමන්තාගතො භොති එතො හි භික්ඛු, පරමො අරියො උපසමො යදිදං රහදෙසමොභානං උපසමො.

‘පඤ්ඤං නපමජ්ජෙය්‍ය, සච්චමනුරුක්ඛෙය්‍ය, වාගමනුබ්බුලෙය්‍ය, සන්තිමෙව සො සිකෙකය්‍යා’ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං.

යත්ථ සීතං මඤ්ඤාසංචා නපවත්තනති. මඤ්ඤාසංචෙ ඛො පන අපවත්තමානෙ මුනි සන්තොති වුච්චති’ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං: අසමිති භික්ඛු මඤ්ඤිතමෙතං. අසමගමසමිති. මඤ්ඤිතමෙතං. ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. න ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. රුපි ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. අරුපි ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. සඤ්ඤි ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. අසඤ්ඤි ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. තෙවසඤ්ඤිතාසඤ්ඤි ගවිසානති මඤ්ඤිතමෙතං. මඤ්ඤිතං භික්ඛු රොගො, මඤ්ඤිතං ගණේය්‍ය, මඤ්ඤිතං සල්ලං. සබ්බමඤ්ඤිතානං තෙව භික්ඛු, සමතිකකමා මුනි සන්තොති වුච්චති. මුනි ඛො පන භික්ඛු, සන්තොන ජායති න ජීයති න මීයති න කුප්පති න විගෙසති. තථෙය්‍ය භික්ඛු නත්ථි, යෙන ජායෙථ, අජායමානො කිං ජිසස්සති, අජීයමානො කිං මිසස්සති, අමීයමානො කිං කුප්පස්සති. අකුප්පමානො කිසං විගෙසස්සති. ‘යත්ථ සීතං මඤ්ඤාසංචා නපවත්තනති. මඤ්ඤාසංචෙ ඛො පන නපවත්තමානෙ මුනි සන්තොති වුච්චති’ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉමං ඛො මෙ තිං භික්ඛු, සබ්බිතෙන ඡ ධාතුචිහංගං ධාරෙහිති.

1. අනභාවං කතා - මජ්ඣං.

පෙර පාඨස්ථාන කාලයෙහි අවිද්‍යායෙන් යුත් ඔහු විසින් මැ සම්පූර්ණ කරනලද ගන්තාලද ස්කන්ධාදී උපධිහු වෙන් ද ඔවුහු ඔහුට ප්‍රතීණ වූවාහු වෙති. උසුන්මුල් ඇත්තාහු තාලවස්තුවක් මෙන් කරන ලද්දහු අනුභාවය කරන ලද්දහු මත්තෙහි නූපදනා පියවි ඇත්තාහු වෙත්. එහෙයින් මෙයින් සමන්වාගත මහණ මේ උත්තම වූ ත්‍යාගාධිෂ්ඨානයෙන් සමන්විත වෙයි. මහණ, යම් සියලු උපධීන්ගේ දුර්ලබ්‍යතාව ඇද්ද තෙල උත්තම වූ ආයාසිතායාවෙයි. පෙර පාඨස්ථාන වූ අවිද්‍යායෙන් යුත් අභිධ්‍යායෙන් ඡන්දයෙන් බලවත් රාගයෙන් වෙ ද, ඔහුට ඒ රාගය ප්‍රතීණ වෙයි. උසුන්මුල් ඇත්තේ තාලවස්තුවක් මෙන් කරන ලද්දේ අනු භාවය කරනලද්දේ මත්තෙහි නූපදනා පියවි ඇත්තේ වෙයි.

පෙර අවිද්‍යායෙන් යුත් ඔහුට මැ ආසාදයෙන් ව්‍යාපාදයෙන් සම්ප්‍රදේශයෙන් වෙ ද ඔහුට ඒ සම්ප්‍රදේශය ප්‍රතීණ වෙයි. උසුන්මුල් ඇත්තේ තාලවස්තුවක් මෙන් කරනලද්දේ අනුභාවය කරනලද්දේ මත්තෙහි නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ වෙයි.

පෙර පාඨස්ථාන කාලයෙහි අවිද්‍යායෙන් යුත් ඔහුට මැ යම් අවිද්‍යායෙන් සම්මොහයෙන් සම්ප්‍රදේශයෙන් වී ද, ඔහුට ඒ සම්මොහ සම්ප්‍රදේශය ප්‍රතීණ වෙයි. උසුන්මුල් ඇත්තේ තාලවස්තුවක් මෙන් කරනලද්දේ අනුභාවය කරනලද්දේ මත්තෙහි නූපදනා ස්වභාව ඇත්තේ එහෙයින් මේ උපශමයෙන් සමන්විත වූ මහණ මේ උත්තම වූ උපශමාධිෂ්ඨානයෙන් සමන්වාගත වෙයි. මහණ, තෙල උත්තම වූ ආයාසි උපශමය වෙයි, යම් රාගද්වේෂමොහයන්ගේ උපශමයෙන් ඇද්ද එයයි.

'විදර්ශනාප්‍රඥයෙහි නො පමා වන්නේ යැ වාක්සත්‍යය රක්තේ යැ, ක්ලේශත්‍යාගය වඩනේ යැ, හේ නිර්වාණ ශාන්තිය මැ හික්මෙන්නේ යයි මෙසේ යමක් කියනලද ද තෙල බස් මේ සඳහා කියනලදී.

යම් අධිෂ්ඨානයෙකැ පිහිටියහුට උත්සන්න වූ (තෘෂ්ණාදී) මඤ්ඤනාවෝ නො පවතිත් ද, උත්සන්න වූ මඤ්ඤනාව නො පවත්නා කල්හි ක්ෂීණාසුච චූති තෙම උප ශාන්ත යැ යි කියනු ලැබෙයි යන තෙල බස් කුමක් සඳහා කියනලද ද යත් : මහණ (මම් නිත්‍ය) වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි, 'මේ මම් වෙමි' යන තෙල තණ්හා මඤ්ඤිතයෙකි. '(මම්) අනායෙහි වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි. 'අනායෙහි නො වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි. 'රූපවත් වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි 'අරූපි ගවමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි. 'සංඥවත් වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි. 'අසංඥ වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටි කල්පනයෙකි. 'නොවසංඥනාසංඥ වෙමි' යන තෙල දෘෂ්ටිකල්පනයෙකි. මහණ මඤ්ඤිතය රොගයෙක, මඤ්ඤිතය ගණ්ඩයෙක, මඤ්ඤිතය ශල්‍යයෙක, මහණ මඤ්ඤිතයන්ගේ මැ, ඉක්මවාලීමෙන් ක්ෂීණාසුච චූති 'ශාන්ත යැ'යි කියනුලැබේ. තවද මහණ, ක්ෂීණාසුච චූති ශාන්ත වූයේ නූපදී, නො දිරයි, නො මියෙයි, කෙලෙසුන් විසින් අකොප්‍ය වෙයි. නො වෙහෙසෙයි. මහණ, යම් කරුණෙකින් උපදනේ ද, එකරුණ ඔහුට නැත. නූපදනේ කිම දිරන්නේ ද, නො දිරනුයේ කිම මියන්නේ ද, නො මියනුයේ කිම (කෙලෙසුන් විසින්) කොප්‍ය වෙ ද, අකොප්‍ය වනුයේ කුමක් හෙයින් වෙහෙසේ ද? යම් අධිෂ්ඨානයෙක පිහිටියහුට උත්සන්න වූ (තෘෂ්ණාදී) මඤ්ඤනාවෝ නො පවතිත් ද උත්සන්න වූ මඤ්ඤනාව නො පවත්නා කල්හි ක්ෂීණාසුච චූති තෙම 'උපශාන්ත යැ'යි කියනුලැබේ යයි මෙසේ යමක් කියනලද ද, මෙය තෙල කරුණ සඳහා කියනලදී. මහණ, තෙසි මා විසින් සැකෙවින් ප්‍රකාශ කළ මේ ඡරිධාතුච්ඡායා ධරම යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

අථ ඛො අයස්මා පුක්කුසාති 'සත්ථා කිර මෙ අනුපපතො, සුභතො කිර මෙ අනුපපතො, සම්මාසම්මුද්ධො කිර මෙ අනුපපතො'ති උට්ඨායාසනා එකංසං චීවරං කතවා භගවතො පාදෙසු සිරසා නිපතීනා භගවතං. එතදවොච: 'අච්චයො මං භතො, අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලං යථාඅක්කුසලං, යොහං භගවතං. අච්චසොවාදෙන සමුද්ධවරි- තබ්බං අමඤ්ඤිකං. තස්ස මෙ භතො, භගවා, අච්චයං අච්චයතො පඨිගණ්හාතු අයතිං සංවරයා'ති.

තඤ්ඤා නිං භික්ඛු, අච්චයො අච්චගමා යථාබාලං යථාමුලං යථා- අක්කුසලං, යං මං නිං අච්චසොවාදෙන සමුද්ධවරිතබ්බං අමඤ්ඤිකං. යතො ච ඛො නිං භික්ඛු, අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථා ධම්මං පටිකරෙයි. නං තෙ මයං පඨිගණ්හාමි. වුද්ධි හෙසා භික්ඛු, අරියස්ස විනයෙ යො අච්චයං අච්චයතො දිස්වා යථා ධම්මං පටිකරෙයි, අයතිං සංවරං අපඡ්ඡති'ති.

ලභෙය්‍යාහං භතො, භගවතො සන්තිකෙ උපසම්පදන්ති.

පරිපුණ්ණං පන තෙ භික්ඛු, පත්තචීවරන්ති:

න ඛො මෙ භතො, පරිපුණ්ණං පත්තචීවරන්ති.

න ඛො භික්ඛු, තථාහතා අපරිපුණ්ණපත්තචීවරං උපසම්පාදෙන්තිති.

අථ ඛො අයස්මා පුක්කුසාති භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතා පදක්ඛිණං කතවා පත්තචීවරපරියෙසනං පකකාමි.

අථ ඛො අයස්මන්තං පුක්කුසාතිං පත්තචීවරපරියෙසනං චරන්තං භන්තංච¹ ජීවිතා වොරෙපෙයි.

අථ ඛො සම්මහලා භික්ඛු යෙන භගවා, තෙනුපසම්ඛකමිංසු, උපසම්ඛකමිතා භගවතං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො තෙ භික්ඛු භගවතං. එතදවොචුං: 'යො සො භතො, පුක්කුසාති නාම කුලපුතො භගවතා සම්ඛින්නෙන ඔවාදෙන ඔවදිතො, සො කාලඛකතො. තස්ස කා හති, කො අභිසම්පරයො'ති.

පණ්ණිතො භික්ඛවෙ, පුක්කුසාති කුලපුතො, පච්චපාදි ධම්මස්සානු- ධම්මං. න ච මං ධම්මාධිකරණං විහෙථෙයි. පුක්කුසාති භික්ඛවෙ, කුලපුතො, පඤ්චන්තං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤාඤ්ජනානං පරිකයා ඔපපාතිකො තත්ථ පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකාති.

ඉදමවොච භගවා, අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

ඛාතුච්ඡායා සුත්තං දසමං.

1. {විහන්තංච - සිඝ්ඤ.
විහන්තා ගාචී - මජ්ඣං.

එසේ පුක්කුසානි කුලපුත් මාගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ වැඩිසේක, මාගේ සුගතයන් වහන්සේ වැඩිසේක, මාගේ සමාක්සම්ප්‍රදායන් වහන්සේ වැඩිසේකැ'යි හුනස්නෙන් නැඟී සිටුර එකස් කොට ගෙන බුදුන්ගේ දෙපාවුල හිසින් වැටී සිට වැදහෙව භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකෙළේ: වහන්ස, වරද මා මැඩගත. බාලභාවය වූ සැටියෙනි, මුළුභාවය වූ සැටියෙනි, අකුලභාවය වූ සැටියෙනි, මම භාගාවතුන් වහන්සේ 'ආවුසො වාදයෙන්' ඛේණියසුතු කොට සිතීම ද එහෙයිනි. වහන්ස, භාගාවතුන් වහන්සේ මාගේ වරද වරද විසින් පිළිගන්නාසේක්වා, ආයතීසංවරය පිණිස යයි.

මහණ, බාලයකු මැඩගන්නා සෙයින් මුළුයකු මැඩගන්නා සෙයින් අදක්ෂයකු මැඩගන්නා සෙයින් එකාන්තයෙන් වරද තා මැඩගත, යම් හෙයකින් තෝ මා 'ආවුසොවාදයෙන්' ඛේණියසුතු කොට සිතුවෙහි ද එහෙයිනි. මහණ, යම් හෙයකින් තෝ වරද වරද විසින් දක ධර්මානුකූල කොට ප්‍රතික්‍රියා කෙරෙහි ද, අපි තාගේ ඒ ක්‍රියා පිළිගනුමිහ. මහණ, යමෙක් වරද වරද විසින් දක ධර්මය නො ඉක්ම පිළියම් කෙරේ ද, ආයතීසංවරයට පැමිණේ ද, තෙල ආයතීචනයෙහි වාද්ධියෙක් මැ යැ.

වහන්ස, මම භාගාවතුන් වහන්සේ සම්පයෙහි උපසම්පදව ලබමිවා!

මහණ, තාගේ පාසිවුරු පරිපූර්ණ වූ ඇද්ද ?

වහන්ස, මාගේ පාසිවුරු පරිපූර්ණ නො වෙ.

මහණ, තථාගතවරු නො පිරිපුන් පාසිවුරු ඇතියහු උපසපන් නො කෙරෙති.

එසේ පුක්කුසානි කුලපුත් භාගාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ හුනස්නෙන් නැඟී භාගාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද පැදකුණු කොට පාත්‍රවීර පයෙඝණයට බැස ගියේ.

ඉක්බිති පාසිවුරු පිරිසෙයුම් කරන පුක්කුසානි කුලපුත්හු හුන්ත වූ දෙනක් දිවියෙන් තොර කළා.

එසේ බොහෝ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාගාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වූ හුන්ත. එකත්පස් වූ හුන් ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළේ : වහන්ස, පුක්කුසානි නම් යම් කුලපුතෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ විසින් සංක්ෂිප්ත අවවාදයෙකින් ඔවා දෙනලද ද, හේ කාලක්‍රියා කෙළේ, ඔහුගේ ගති කවර? පරලොව කවරේ? යි.

මහණෙනි, පුක්කුසානි කුලපුත් පණ්ඩිත යැ, ධර්මානුධර්ම අවබෝධ කෙළේ යැ. ධර්මහෙතුයෙන් මා නො පෙළී. මහණෙනි, පුක්කුසානි කුලපුත් පස්වැදෑරුම් ඔරම්භාගිය සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් ඔපපාතික වූ ඒ බබ්ලොවින් වටාලා නො එනසුලු වූ එහි මැ පිරිනිවන්පානේ යයි.

භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක. සතුවසින් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාගාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දන කළහ.

දස වැනි ධාතු විභව සූත්‍ර යි.

3. 4. 11

සච්චවිභවිත සුභතං

ඵලං මෙ සුභතං : ඵකං සමයං භගවා බාරුණසියං විහරති ඉසිපතනෙ මිගදයෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි භික්ඛවොති. භදනෙතති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා ඵතදවොච :

තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන බාරුණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුත්තරං ධම්මවක්ඛං පවතති. අප්පතිවතතියං සමණෙන වා, බ්‍රාහ්මණෙන වා, දෙවෙන වා, මාරෙන වා, බ්‍රහ්මුතා වා, කෙනච්චි වා, ලොකස්මිං, යදිදං චතුත්තං අරියසච්චානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං. කතමෙසං චතුත්තං : දුක්ඛස්ස අරියසච්චස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං, දුක්ඛසම්මුදයස්ස අරියසච්චස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං. දුක්ඛනිරෝධස්ස අරියසච්චස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං. දුක්ඛනිරෝධංගාමිනියං පථිපදය¹ අරියසච්චස්ස ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං. තථාගතෙන භික්ඛවෙ, අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන බාරුණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුත්තරං ධම්මවක්ඛං පවතති. අප්පතිවතතියං සමණෙන වා, බ්‍රාහ්මණෙන වා, දෙවෙන වා, මාරෙන වා, බ්‍රහ්මුතා වා, කෙනච්චි වා, ලොකස්මිං, යදිදං ඉමෙසං චතුත්තං අරියසච්චානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විචරණං විහරණං උත්තානිකම්මං.

සෙවෙථ භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තමොක්ඛලානෙ. හර්ථ භික්ඛවෙ, සාරිපුත්තමොක්ඛලානෙ. පණ්ණිනා භික්ඛු අනුක්ඛාහතා සමුග්ගවාරිනං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ජනෙනති² ඵලං සාරිපුත්තො. සෙය්‍යථාපි ජාතස්ස ආපාදෙනා ඵලං ඛො මොක්ඛලානො. සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ, සොතාපතතිථලෙ විනෙති. මොක්ඛලානො උත්තමිනෙථ. සාරිපුත්තො භික්ඛවෙ, පභොති චත්තාරි අරියසච්චානි විජාරෙන ආචික්ඛිතුං දෙසෙතුං පඤ්ඤපෙතුං පට්ඨපෙතුං විචරිතුං විහරිතුං උත්තානිකාතුතති.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං වක්ඛා සුභතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාඨසි.

තත්‍ර ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො අථීරපක්කන්තස්ස භගවතො භික්ඛු ආමනෙතසි : ආවුසො භික්ඛවොති. ආවුසොති ඛො තෙ භික්ඛු ආයස්මිනො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තො ඵතදවොච :

1. . . . ගාමිනී පථිපද - සිමු.
2. ජනෙනා - මජ්ඣං, සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 4. 11

සච්චිභවිත සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද්ද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බරණැස්තුවර මගදය නම් ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩ වාස කරනසේක. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි' කියා මහණුන් ඇමතුසේක. ඒ මහණහු 'වහන්සැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් විසින් බරණැස් ඉසිපතන නම් මුට්ඨෙව්ව්ව් දී මහණකු විසින් වේවයි බමුණකු විසින් වේවයි, දෙවියකු විසින් වේවයි, මරහු විසින් වේවයි, බමුණු විසින් වේවයි, ලොවැ කිසිවක්හු විසින් වේවයි, නො පැවැත්විය හෙන අනුත්තර ධර්මවත්‍රය පවත්වනලද, එ කිසෙ යැ යත් : වතුරායඝීසත්‍යයන් පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය පළට කිරීම යි. කවර සතර දෙනෙකුන්ගේ යැ යත් : දූඛායඝීසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය උත්තානී කරණ යැ, දූඛසමුදයායඝීසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය උත්තානීකරණ යැ, දූඛනිරෝධායඝීසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය උත්තානීකරණ යැ, දූඛනිරෝධායඝීසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය උත්තානීකරණ යි. මහණෙනි, අර්හත් සමාසක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් විසින් බරණැස් ඉසිපතන නම් මුට්ඨෙව්ව්ව් දී මහණකු වේවයි, බමුණකු වේවයි, දෙවියකු වේවයි, මරකු වේවයි, බමුණු වේවයි, ලොවැ කිසිවක්හු විසින් වේවයි, නො පැවැත්විය හෙන අනුත්තර ධර්මවත්‍රය පවත්වන ලද. මේ වතුරායඝීසත්‍යයන්ගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විභජනය ප්‍රකට කිරීම යි.

මහණෙනි, සැරියුත්මුගලන් දෙදෙන සෙවනය කරව. මහණෙනි, සැරියුත්මුගලන් දෙදෙන හරනය කරව, ඒ භික්ෂුහු දෙදෙන පණ්ඩිතයහ, සමුත්තරාට්ඨන අනුග්‍රාහකයෝ යි. මහණෙනි, ආරිපුත්‍රයෝ විජාතමාතෘ සදාශයහ. මහණෙනි, මොද්ගලායනයෝ පොෂක උපමාතෘ සදාශයහ. මහණෙනි, ආරිපුත්‍රයෝ සෝවන්තපෙළෙහි විනයන කෙරෙහි, මොද්ගලායනයෝ උත්තමාර්ථ වූ අර්හත්වයෙහි පිහිටුවෙති. මහණෙනි, ආරිපුත්‍රයෝ වතුරායඝීසත්‍යයන් විස්තර විසින් පවසන්නට දෙසන්නට පනවන්නට පිහිටුවන්නට විවරණ කරන්නට විභාග කරන්නට ප්‍රකට කරන්නට ප්‍රභූ වෙති ' යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ වදළහ. සුගතයන් වහන්සේ මේ වදරා හුනස්නෙන් නැඟී විහාරයට වැඩියෝ.

එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩනා හා ම 'ඇවත්ති, මහණෙනි' යි භික්ෂුන් ඇමතුහ. ඒ භික්ෂුහු 'ඇවත්ති' යි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ තෙල සච්චිභවිත සූතක් වදළෝ.

තථාගතෙන ආවුසො, අරහතා සමමාසමුද්ධෙන බාරණසියං ඉසිපතනෙ මිහදයෙ අනුතතරං ධම්මවක්කං පච්චතීතං අපපතීවතතීයං සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනා වා කෙනවී වා ලොකයමිං, යදිදං චතුත්තං අරියසම්මානං ආචික්කනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විවරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. කතමෙසං චතුත්තං : දුක්ඛස්ස අරියසම්මානං ආචික්කනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විවරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. දුක්ඛසමුදයස්ස අරියසම්මානං ආචික්කනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විවරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. දුක්ඛනිරෝධස්ස අරියසම්මානං ආචික්කනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විවරණා විහජනා උත්තානීකම්මං. දුක්ඛනිරෝධ-ගාමිනියං පටිපදාය අරියසම්මානං ආචික්කනා දෙසනා පඤ්ඤපනා පට්ඨපනා විවරණා විහජනා උත්තානීකම්මං.

කතමඤ්චාවුසො දුක්ඛං අරියසම්මානං : ජාතීපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදොමනස්සපායාසාපි දුක්ඛා, යමපිච්ඡං න ලභති තමපි දුක්ඛං, සංඛින්නෙන පඤ්චපාදනකකිකා දුක්ඛා.

කතමාචාවුසො ජාතී : යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමති තමති සත්තනිකායෙ ජාතී සඤ්ජාතී ඔක්කන්ති අභිනිබ්බතති¹ ඛකානං පාතුභාමො අයතනානං පථිලාභො, අයං වුච්චතාවුසො ජාතී.

කතමාචාවුසො ජරා : යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමති තමති සත්තනිකායෙ ජරා ජරණතා ඛණ්ඩිවං පාලිවං චිත්තතචතා අයුනො සංභාති ඉද්ධියානං පරිපාකො, අයං වුච්චතාවුසො ජරා.

කතමඤ්චාවුසො² මරණං : යං තෙසං තෙසං³ සත්තානං තමානං තමානං සත්තනිකායා වුත්ති චච්චතා භෙදො අනතරධානං මච්ච මරණං කාලකිරියා ඛකානං භෙදො කලොඛරස්ස නිකෙඛපො, ජීවීතිද්ධියස්ස උපවේජ්ඤො ඉදං වුච්චතාවුසො මරණං.

කතමො චාවුසො සොකො : යො ඛො ආවුසො අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස සොකො සොචනා සොචිතතනං අනෙතා සොකො අනෙතා පරිසොකො, අයං වුච්චතාවුසො සොකො.

කතමො චාවුසො පරිදෙවො : යො ඛො ආවුසො අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ව්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන චුට්ඨස්ස ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙවිතතනං පරිදෙවිතතනං, අයං වුච්චතාවුසො පරිදෙවො.

කතමං චාවුසො දුක්ඛං : යං ඛො ආවුසො කාසිකං දුක්ඛං කාසිකං අසාතං කායසම්මස්සජං දුක්ඛං අසාතං වේදසිතං, ඉදං වුච්චතාවුසො දුක්ඛං.

කතමං චාවුසො දොමනස්සං : යං ඛො ආවුසො චේතසිකං දුක්ඛං චේතසිකං අසාතං වේදසිතං මනොසම්මස්සජං දුක්ඛං අසාතං වේදසිතං, ඉදං වුච්චතාවුසො දොමනස්සං.

1. නිබ්බතති අභිනිබ්බතති - PTS. 2. කතමා චාවුසො - සි.මු.
3. යං තෙසං - මජ්.සං.

ඇවත්ති, අර්භත් සමාස් සම්බුද්ධ වූ තරාගතයන් විසින් බරණැස ඉසිපතන නම් මුට්ඨෙරිති දී මහණකු වෙවයි, බමුණකු වෙවයි, දෙවියකු වෙවයි, මරකු වෙවයි, බඹකු වෙවයි, ලොවැ කිසිවක්හු විසින් හෝ නො පැවැත්විය හෙන අනුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලද. ඒ කියෙ යැ යත් : වතුරායභිසත්‍යයන්ගේ පැවසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විහජනය උත්තානීකරණය යි. කවර සතර දෙනෙකුන්ගේ යැ යත් : දූඛායභිසත්‍යයාගේ පැවසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විහජනය උත්තානීකරණය යැ, දූඛපමුද්දායභිසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විහජනය උත්තානීකරණය යැ, දූඛනිරෝධායභිසත්‍යයාගේ පැවැසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විහජනය උත්තානීකරණය යැ, දූඛනිරෝධගාමීතිප්‍රතිපදායභිසත්‍යයාගේ පැවසීම දෙසීම පැනවීම තැබීම විවරණය විහජනය උත්තානීකරණය යි.

ඇවත්ති, දූඛායභිසත්‍යය කවරෙ යැ : ජාතිය ද දුක් යැ, ජරාව ද දුකැ, මරණ ද දුකැ, ශොකපරිදෙවදූඛදොෂානුභවයා-උපායාසයෝ ද දුක්හ. රිසි යමක් නො ලබා නම් එ ද දුකැ, සැකෙවින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ දුක්හ.

ඇවත්ති, ජාති කවර යැ : ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ත්ව නිකායයෙහි යම් (අපරිපූර්ණායතන වශයෙන්) ඉපැත්මෙක් (පරිපූර්ණායතන වශයෙන්) මොනොවට ඉපැත්මෙක් (අශ්වඨ ජලාබ්‍ර ධූමයෙන්) අවක්‍රාන්තියෙක් (සංසෙදජ උපපාදක වශයෙන්) ඉපැත්මෙක් ස්කන්ධයන්ගේ පහළවීමෙක් ආයතනයන්ගේ ප්‍රතිලාභයෙක් වේ ද ඇවත්ති, මේ ' ජාති ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, ජරා කවර : ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ත්වනිකායයෙහි යම් දිරිමෙක් දිරන අයුරෙක්, කැඩුණු බවෙක්, පලිත ඇති බවෙක්, ඇඟ රැළි වැටුණු බවෙක්, ආයු පිරිහීමෙක් ඉඳුරන් පැයීමෙක් වේ ද, ඇවත්ති, මේ ' ජරා ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, මරණ කවරෙ යත් : ඒ ඒ සත්ත්වයන්ගේ ඒ ඒ සත්ත්වනිකායයන් යම් ව්‍යුතියෙක් වචනාකාරයෙක් බිඳීමෙක් අතුරුදහනෙක් මෘත්‍යු සංඛ්‍යාත මරණයෙක් කාලක්‍රියායෙක් ස්කන්ධයන්ගේ බිඳීමෙක් ශරීරයාගේ නික්මයායෙක් ජීවිතෙන්ද්‍රියයාගේ උපවේජදයෙක් වේ ද, ඇවත්ති, මේ ' මරණ ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, ' ශොක ' කවරෙ යත් : ඇවත්ති, අන්‍යතර අන්‍යතර වාසනායෙකින් සමන්වාගත වූ අන්‍යතර අන්‍යතර දූඛයෙකින් පහරන ලද්දහුගේ යම් ශොකයෙක් ශොචනා යෙක් ශොක කළ බවෙක් ඇතුළත ශොකයෙක් අභ්‍යන්තර පරිශොකයෙක් වේ ද ඇවත්ති, මේ ' ශොක ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, පරිදෙව කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, අන්‍යතර අන්‍යතර වාසනායෙකින් සමන්වාගත වූ අන්‍යතර අන්‍යතර දූඛයෙකින් පහරන ලද්දහුගේ නම්ගොත් දක්වමින් හැඳීමෙක් ගුණ කියා හැඳීමෙක් නම් කියා හඬන අයුරෙක් ගුණ කියා හඬන අයුරෙක් නම්ගොත් කියා හඬන බවෙක් ගුණ කියා හඬන බවෙක් වේ ද ඇවත්ති, මේ ' පරිදෙව ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, දූඛ කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, යම් කායික දූඛයෙක් කායික අමධුරයෙක් කායසංස්පර්ශයෙන් උපන් දුකෙක් නො මිහිරෙක් වෙද්දායෙක් වේ ද, ඇවත්ති, මේ ' දූඛ ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, දොෂානුභව කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, යම් චෛතසික දූඛයෙක් චෛතසික අමධුරයෙක් මනෝසම්ඵස්සයෙන් හටගත් දූඛවෙද්දායෙක් අමධුර වෙද්දා යෙක් ඇද්ද ? ඇවත්ති, මේ දොෂානුභව යයි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමො චාටුසො උපායාසො : යො ඛො ආටුසො අඤ්ඤාතරඤ්ඤා-
තරොන ඛ්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරොන දුක්ඛධම්මෙන
දුට්ඨස්ස ආයාසො උපායාසො ආයාසිතිත්තං උපායාසිතිත්තං, අයං
වුච්චතාටුසො උපායාසො.

කතමං චාටුසො යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං : ජාතිධම්මානං
ආටුසො, සත්තානං ඵලං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති : අහො වත මයං න
ජාතිධම්මා අස්සාම, න ච වත නො ජාති ආගච්ඡෙය්‍යාති. න ඛො
පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.
ජර්ඛධම්මානං ආටුසො සත්තානං-පෙ-ඛ්‍යාධිධම්මානං ආටුසො, සත්තානං
-පෙ-මරණධම්මානං ආටුසො, සත්තානං පෙ-සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙම-
නස්සුපායාසධම්මානං ආටුසො, සත්තානං ඵලං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති :
අහො වත මයං න සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසධම්මා අස්සාම,
න ච වත නො සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාස ආගච්ඡෙය්‍යාති.
න ඛො පනෙතං ඉච්ඡාය පත්තබ්බං, ඉදමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි
දුක්ඛං.

කතමෙ චාටුසො සබ්බිත්තෙන පඤ්චුපාදනක්ඛිකා දුක්ඛා : සෙය්‍ය-
පීදං : රුද්ධපාදනක්ඛිකා වේදනුපාදනක්ඛිකා සඤ්ඤාපාදනක්ඛිකා
සබ්බාරුපාදනක්ඛිකා විඤ්ඤාණුපාදනක්ඛිකා. ඉමෙ වුච්චතාටුසො
සබ්බිත්තෙන පඤ්චුපාදනක්ඛිකා දුක්ඛා. ඉදං වුච්චතාටුසො දුක්ඛං
අරියසම්මං.

කතමඤ්චාටුසො, දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසම්මං : යා'යං තණ්හා
පොනොභවිකා² නන්දිරිගසභගතා තග්‍ර තග්‍රාභිනන්දිතී, සෙය්‍යපීදං :
කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා. ඉදං වුච්චතාටුසො දුක්ඛසමුදයො
අරියසම්මං.

කතමඤ්චාටුසො දුක්ඛනිරෝධො³ අරියසම්මං : යො තස්සායෙව
තණ්හාය අසෙසවිර්ගනිරෝධො චාගො පටිනිස්සග්ගො මුත්ති
අනාලයො. ඉදං වුච්චතාටුසො දුක්ඛනිරෝධො අරියසම්මං.

කතමඤ්චාටුසො දුක්ඛනිරෝධගාමිතී පටිපදා අරියසම්මං : අයමෙව
අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, සෙය්‍යපීදං : සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පො,
සම්මාචාරා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාආජිවො සම්මාචාරාමො සම්මාසති
සම්මාසමාධි.

කතමා චාටුසො සම්මාදිට්ඨි : යං ඛො ආටුසො දුක්ඛෙ ඤ්ඤා
දුක්ඛසමුදයෙ ඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධෙ ඤ්ඤා දුක්ඛනිරෝධගාමිතියා
පටිපදාය ඤ්ඤා. අයං වුච්චතාටුසො සම්මාදිට්ඨි.

කතමො චාටුසො සම්මාසම්ඛකප්පො : නෙකබ්බසම්ඛකප්පො,
අව්‍යාපාදසම්ඛකප්පො අවිහිංසාසම්ඛකප්පො. අයං වුච්චතාටුසො
සම්මාසම්ඛකප්පො.

කතමා චාටුසො සම්මාචාරා : මුත්තාචාරා වේරමණී, පිසුනාය චාරාය
වේරමණී, ඵරුසාය චාරාය වේරමණී, සම්මාප්පාපා වේරමණී. අයං
වුච්චතාටුසො සම්මාචාරා.

1. දුක්ඛසමුදයං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.
2. පොනොභවිකා - මජ්ඣං.
3. දුක්ඛනිරෝධං - සිමු, මජ්ඣං, PTS.

ඇවත්ති, ' උපායාස ' කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, අන්‍යතර අන්‍යතර වූ ව්‍යසනයෙ කින් යුක්ත වුවහුගේ අන්‍යතර අන්‍යතර වූ දු:ඛධර්මයෙකින් පහළහුගේ යම් ආයාසයෙක් උපායාසයෙක් ආයාසාකාරයෙක් උපායාසාකාරයෙක් ඇද්ද, ඇවත්ති, මේ ' උපායාස ' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, ' යම් ඉච්ඡාවක් නො ලබා නම් එ ද දුක යැ ' යනු කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, ජාතීස්වභාව ඇති සත්ත්වයනට මෙබඳු ඉච්ඡායෙක් උපදනේ යැ, ' අපි ජාතීස්වභාව ඇත්තමෝ නො වන්නමෝ නම් මනා මැනු ! උත්පත්තිය අප වෙත නො ඒ නම් මනා මැනු ! කියා යි. තෙල ඉච්ඡායෙන් නො ලැබිය හැක්කෙකි. මෙ ද ' යම් ඉච්ඡාවක් නො ලබා නම් එ ද දුක යැ යනු වෙයි. ඇවත්ති, ජරාස්වභාව ඇති සත්ත්වයනට . . . ඇවත්ති, ව්‍යාධිස්වභාව ඇති සත්ත්වයනට . . . ඇවත්ති, මරණ ස්වභාව ඇති සත්ත්වයනට . . . ඇවත්ති, ශොක-පරිදේව-දු:ඛ-දොථිනසාස්වභාව ඇති සත්ත්වයනට මෙබඳු ඉච්ඡායෙක් උපදනේ යැ, ' අපි ශොක-පරිදේව-දු:ඛ-දොථිනසාස්වභාව ඇත්තමෝ නො වන්නමෝ නම් මනා මැනු ! ශොක-පරිදේව-දු:ඛ-දොථිනසා-උපායාසයෝ අප කරා නො පැමිණෙත් නම් මනා මැනු කියා යි. තෙල ඉච්ඡායෙන් නො ලැබිය හැක්කෙකි. මෙ ද ' යම් ඉච්ඡාවක් නො ලබා නම් එ ද දුක යැ ' යනු නම් වෙයි.

ඇවත්ති, සංක්ෂේපයෙන් දු:ඛ වූ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ කවරහ යත්. හෙ මෙසේ යැ : රූපොපාදනස්කන්ධ යැ වේදනොපාදනස්කන්ධ යැ සංඥොපාදනස්කන්ධ යැ සංස්කාරොපාදනස්කන්ධ යැ විඤ්ජොපාදනස්කන්ධ යි. ඇවත්ති, මොහු සැකෙවින් දු:ඛ වූ පඤ්චොපාදනස්කන්ධයහ'යි කියනු ලැබෙත්. ඇවත්ති, මේ 'දු:ඛායාසිසත්‍යා' යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, දු:ඛසමුදයායාසිසත්‍යාස කවරෙ යැ යත් : පුනර්භවය පිණිස වැටෙන නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ භවයෙහි ඇලුම් කරන යම් තෘෂ්ණායෙක් ඇද්ද, ඒ කෙසේ යැ යත් : කාමතෘෂ්ණා යැ භවතෘෂ්ණා යැ චිත්තතෘෂ්ණා යි. ඇවත්ති, මේ දු:ඛසමුදය-ආයාසිසත්‍යා යි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, දු:ඛනිරෝධ-ආයාසිසත්‍යාස කවරෙ යැ යත් : ඒ තෘෂ්ණාවගේ මැ යම් අශෙෂවිරාග නිරෝධයෙක් ත්‍යාගයෙක් නෙරැපීමක් මිදීමක් නො ඇල්මක් ඇද්ද ඇවත්ති, මේ දු:ඛනිරෝධ-ආයාසිසත්‍යා යි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, දු:ඛනිරෝධගාමීප්‍රතිපද-ආයාසිසත්‍යාස කවරෙ යැ යත් : මේ අරිඅට්ඨිමහ මැ යි. ඒ කෙසේ යැ යත් : සමාග්දෘෂ්ටි යැ සමාක් සංකල්පය සමාග්වචන යැ සමාක් කර්මාන්ත යැ සමාක්ආර්ථි යැ සමාග්ව්‍යායාම යැ සමාක්ස්මෘති යැ සමාක්සමාධි යි.

ඇවත්ති, සමාග්දෘෂ්ටි කවර යත් : ඇවත්ති, යම් දු:ඛයෙහි ඥානයක් දු:ඛසමුදයෙහි ඥානයක් දු:ඛනිරෝධයෙහි ඥානයක් දු:ඛනිරෝධගාමීප්‍රතිපදයෙහි ඥානයක් ඇද්ද, ඇවත්ති, මේ සමාග්දෘෂ්ටි යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, සමාක්සංකල්ප කවරෙ යැ යත් : නෛෂ්ක්‍රම්‍යසංකල්ප යැ අව්‍යාපාද සංකල්ප යැ අවිභිංසාසංකල්ප යි. ඇවත්ති, මේ සමාක්සංකල්ප යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, සමාග්වචන කවරෙ යැ යත් : මුසවායෙන් වැළකීම පිසුනුබයින් වැළකීම පරොස්බයින් වැළකීම පලපින් වැළකීම යි. ඇවත්ති, මේ සමාක්-වචන යයි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමො වාට්ඨසො සම්මාකම්මනොතා : පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී. අයං වුච්චතාට්ඨසො සම්මාකම්මනොතා.

කතමො වාට්ඨසො සම්මා අප්ථො : ඉධාට්ඨසො අරියසංවකො මිච්ඡාඅප්ථං පහාය සම්මා අප්ථවෙන ජිවිකං කපොති. අයං වුච්චතාට්ඨසො සම්මාඅප්ථො.

කතමො වාට්ඨසො සම්මාචායාමො : ඉධාට්ඨසො, හික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පග්ගණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහායාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පග්ගණාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පග්ගණාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඕතියා අසමොපායා¹ හියොසාභාවාය චෙසුලාය භාවනාය පාරිපුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං අරහති චිත්තං පග්ගණාති පදහති. අයං වුච්චතාට්ඨසො සම්මාචායාමො.

කතමා වාට්ඨසො සම්මාසති : ඉධාට්ඨසො හික්ඛු කාමෙ කායානුපය්සි විහරති අනාපි සම්පජානො සතීමා විනෙය්ස ලොකෙ අභිජ්ඣා දොමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ- විතෙත-පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපය්සි විහරති අනාපි-පෙ-අභිජ්ඣා දොමනස්සං. අයං වුච්චතාට්ඨසො සම්මාසති.

කතමො වාට්ඨසො, සම්මාසමාධි : ඉධාට්ඨසො, හික්ඛු විච්චේච කාමෙහි විච්චි අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පරිමං කුංචං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතක්කවිචාරානං වුපසමා අජ්ඣතනං සම්පසාදනං චෙතසො ඵකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුංචං-පෙ-තතියං කුංචං-පෙ- චතුත්ථං කුංචං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චතාට්ඨසො සම්මාසමාධි. ඉදං වුච්චතාට්ඨසො දුක්ඛතිරේඛගාමීති පටිපදා අරියසම්මං.

තථාගතොට්ඨසො, අරහතා සම්මාසම්බුද්ධො බාරණ්ඩියං ඉසිපතනෙ මීගදයෙ අනුත්තරං ධම්මචක්කං පචතතීතං අප්පතිවන්දියං සම්මණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මෙන වා කෙනපි වා ලොකස්මිං, යදිදං ඉමෙසං චතුත්තං අරියසම්මානං ආචික්ඛනා දෙසනා පඤ්ඤාපනා පටිප්පනා විචරණා විහජනා උත්තානිකම්මනාති.

ඉදම්චොචායස්මා සාරිපුත්තො, අත්තමනා තෙ හික්ඛු අයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනඤ්ඤාති.

සච්චවිහබ්බ සූතං. ඵකාදස්මං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඇවත්ති, සමාක්කර්මාන්ත කවරෙ යැ යත් : පණ්ඩායෙන් වැළකීම අයිතාදුනින් වැළකීම කාමයෙහි මිසභසරින් වැළකීම යි. ඇවත්ති, මේ සමාක්කර්මාන්ත යයි කියනුලැබේ.

ඇවත්ති, සමාක්-ආජීව කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙයස්නෙහි ආයඝ්‍රාචක මිථ්‍යා-ආජීව හැරපියා සමාක්-ආජීවයෙන් ජීවිකා කෙරෙයි. ඇවත්ති, මේ සමාක්-ආජීව යයි කියනුලැබේ.

ඇවත්ති, සමාක්-ව්‍යායාම කවරෙ යත් : ඇවත්ති, මෙයස්නෙහි මහණ නූපත් ලාමක අකුශලධර්මයන් නූපදනා පිණිස කරතුකමානා කුශලච්ඡදය උපදවයි, ව්‍යායාම කෙරෙයි, වීර්‍යය පවත්වයි, සිත නහයි, ප්‍රධන්වීර්‍යය කෙරෙයි. උපත් ලාමක අකුශල ධර්මයන් දුරු කරනු පිණිස කුශලච්ඡදය උපදවයි ව්‍යායාම කෙරෙයි, වීර්‍යය පවත්වයි, සිත නහයි, ප්‍රධන්වීර්‍යය කෙරෙයි. නූපත් කුශලධර්මයන් උපදනා පිණිස කුශලච්ඡදය උපදවයි, ව්‍යායාම කෙරෙයි, වීර්‍යය පවත්වයි, සිත නහයි, ප්‍රධන්වීර්‍යය කෙරෙයි. උපත් කුශලධර්මයන්ගේ පැවැත්ම පිණිස නො නැයිම පිණිස බහුලභාවය පිණිස විපුල භාවය පිණිස වර්ධනය පිණිස පරිපූරණය පිණිස කරතුකමානා කුශලච්ඡදය උපදවයි, ව්‍යායාම කෙරෙයි, වීර්‍යය පවත්වයි, සිත නහයි, ප්‍රධන් වීර්‍යය කෙරෙයි. ඇවත්ති, මේ සමාග්ව්‍යායාම යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, සමාක්ස්මාතිය කවර යත් : ඇවත්ති, මෙයස්නෙහි මහණ කයෙහි කය නුවණින් දක්නාසුලු වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ සම්ප්‍රඥන ඇති වැ ස්මාතිමත් වැ පඤ්චස්කන්ධ ලෝකයෙහි අභිධ්‍යා දොර්මනසා දුරු කොට වාස කෙරෙයි. වෙදනා යෙහි. . . විත්තයෙහි. . . ධර්මයෙහි ධර්මය නුවණින් දක්නාසුලු වැ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ. . . අභිධ්‍යා දොර්මනසා දුරුකොට වාස කෙරෙයි. ඇවත්ති, මේ සමාක් ස්මාතිය යයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, සමාක්සමාධි කවරෙ යැ යත් : ඇවත්ති, මෙයස්නෙහි මහණ කාමයෙන් වෙන්ව මැ අකුසල් දහමින් වෙන් වැ මැ විතර්ක සහිත විචාර සහිත විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීතිසුඛ ඇති පළමු වන දහැන් උපයා වාස කෙරෙයි. විතර්ක විචාරයන්ගේ ව්‍යුපයම යෙන් සිය සතන්හි පැහැදීම් කරන විත්තයාගේ එකාග්‍රභාව ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් උපත් ප්‍රීතිසුඛ ඇති දෙවන දහැන් . . . තුන් වන දහැන් . . . සිව් වන දහැන් උපයා වාස කෙරෙයි. ඇවත්ති, මේ සමාක් සමාධියයි කියනුලැබේ. ඇවත්ති, මේ දුෂ්ඨතරොධගාමීතිප්‍රතිපද ආයඝ්‍රාචකයයි කියනු ලැබේ.

ඇවත්ති, අරහත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ තථාගතයන් වහන්සේ විසින් බරණැස්නුවර මිගදය නම් වූ ඉසිපතනාරාමයෙහි දී මහණකු විසින් වේවයි බමුණකු විසින් වේවයි දෙවියකු විසින් වේවයි මරහු විසින් වේවයි බඹහු විසින් වේවයි ලෝකයෙහි අන් කිසිවකු විසින් වේවයි ප්‍රතිවර්තන නො කටහෙන අනුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වනලදී. කීමෙක යත් : මේ චතුරාර්‍යසත්‍යයන්ගේ විභාග කොට පැවැසීමෙන් වේ ද දෙසීමෙන් වේ ද පැනවීමෙන් වේ ද ස්ථාපනයෙන් වේ ද විවෘත කිරීමෙන් වේ ද බෙදවීමෙන් වේ ද ප්‍රකට කිරීමෙන් වේ ද එය යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මේ සර්වවිභවිභවසූත්‍රය දෙසූහ. සතුවුසින් ඇති ඒ මහණහු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්හ.

එකොළොස් වැනි සර්වවිභවිභව සූත්‍ර යි.

දකිනිණා විජයබා සුභානං

එවිං චුතෙන ආයසමි ආනඤ්ඤා භගවන්තං එතදවේචි : ‘පඨි-
ගණ්ඨාතු භනෙන, භගවා මහපජාපඨියා ගොතමියා නවං දුස්සගුණං,
බහුපක්ඛාද්¹ භනෙන, මහාපජාපතී ගොතමී භගවතො මාතුච්ඡා ආපාදිකා
පොසිකා බීරසා දුසිකා, භගවන්තං ජනෙතතියා කාලකතාය² එඤ්ඤං
පායෙසි. භගවාපි භනෙන, බහුපක්ඛායෙ මහාපජාපඨියා ගොතමියා.
භගවන්තං භනෙන, ආගමම මහාපජාපතී ගොතමී බුද්ධං සරණං ගතා,
ධම්මං සරණං ගතා, සංඝං සරණං ගතා. භගවන්තං භනෙන, ආගමම
මහාපජාපතී ගොතමී පාණාතිපාතා පටිච්චරතා, අදින්නාදනා පටිච්චරතා,
කාමෙසුමිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා, මුත්තාචාද පටිච්චරතා, සුරාමෙරයමජ්ජපමා-
දච්ඡානා පටිච්චරතා. භගවන්තං භනෙන, ආගමම මහාපජාපතී ගොතමී
බුද්ධෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්නාගතා, ධම්මෙ අවේච්චපසාදෙන
සමන්නාගතා, සංඝෙ අවේච්චපසාදෙන සමන්නාගතා, අරියකතොති
සීලෙහි සමන්නාගතා. භගවන්තං භනෙන, ආගමම මහාපජාපතී ගොතමී
දුතෙති නික්කඛිං, දුතතිසමුදයෙ නික්කඛිං, දුතතිභිරොධෙ නික්කඛිං,
දුතතිභිරොධගාමිතියා පටිපදාය නික්කඛිං. භගවාපි භනෙන බහුපක්ඛායෙ
මහාපජාපඨියා ගොතමියාති.

2. කාලසීමාව - මිනිසුන්, සතුන්.

3. 4. 12

දකුණු ආසියාතික සමුහය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කිඹුල්වත්තුවර නිග්‍රො ධාරාමයෙහි වැඩවාස කරනසේක. එකල ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවී අළුත් පිළි සහළක් ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියෝ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස්වැ හුන්හ. එකත්පස්වැ හුන් ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කොළෝ :

වහන්ස, මා සතු මේ අළුත් පිළිසහළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උදෙසා තමන් විසින් මැ නුල් කැට වියන ලද. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මාගේ ඒ පිළිසහළ අනුකම්පා පිණිස පිළිගන්නාසේකවා. මෙසේ කී කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාපුරාපතී ගොයුම්-ගොකුවට තෙල වදළසේක. ගොයුම්ගොකුව, සංඝයා විෂයෙහි දෙව, තොප විසින් සංඝයා විෂයෙහි දුන් කල මම ද පූජිතයෙමි, සංඝයා ද පූජිත වෙයි. දෙවනවට ද ගොයුම් ගොත් මහාපුරාපතී දේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකොළෝ. වහන්ස, මා සතු මේ පිළිසහළ ... අනුකම්පා පිණිස පිළිගන්නේ මැනැව්. දෙවනවට ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාපුරාපතී ගොයුම්ගොකුවට තෙල වදළසේක. ගොයුම්ගොකුව, සංඝයා විෂයෙහි දෙව, තොප විසින් සධ්‍යයා විෂයෙහි දුන් කල මම ද පූජිතයෙමි. සධ්‍යයා ද පූජිත වෙයි. තුන්වනවට ද ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතී දේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කොළෝ: වහන්ස, මා සතු මේ පිළිසහළ ... අනුකම්පා පිණිස පිළිගන්නේ මැනැවැ යි. තුන්වනවට ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාපුරාපතී ගොයුම්ගොකුවට තෙල වදළහ : ගොයුම්ගොකුව, සධ්‍යයා විෂයෙහි දෙව, තොප විසින් සධ්‍යයා විෂයෙහි දුන් කල මම ද පූජිතයෙමි, සධ්‍යයා ද පූජිත වෙයි." කියා යි.

මෙසේ වදළ කල ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කළහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතී දේවියගේ අළුත් පිළිසහළ පිළිගන්නේ මැනැවැ. වහන්ස, ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට බොහෝ උපකාර ඇතියහ, කුඩාමව වූහ, අත්පා වැඩුහ, පොෂණය කළහ, කිරි දුන්හ යයි. වැදූ මව කලුරිය කළ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කිරි පෙවූහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවියට බොහෝ උපකාර ඇතියහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලදින් ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවී බුදුන් සරණ ගියහ, දහම් සරණ ගියහ, සඟුන් සරණ ගියහ. වහන්ස, ගොයුම්ගොත් මහා-පුරාපතීදේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලදින් පණ්ඩායෙන් දුරු වූහ. අධිනාදනින් දුරු වූහ. කාමයෙහි මිසභසරින් දුරු වූහ. මුසවායෙන් දුරු වූහ. මද පමා දෙකට කරුණු වූ රහමෙරින් දුරු වූහ. වහන්ස, ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතී දේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලදින් බුද්ධරත්නය කෙරෙහි අවේක්ෂාප්‍රසාදයෙන් සමන්වාගතයහ, ධර්මරත්නය කෙරෙහි අවේක්ෂාප්‍රසාදයෙන් සමන්වාගතයහ, සධ්‍යරත්නය කෙරෙහි අවේක්ෂාප්‍රසාදයෙන් සමන්වාගතයහ, ආර්ය කාන්ත ශීලයෙන් සමන්වාගතයහ. වහන්ස, ගොයුම්ගොත් මහාපුරාපතීදේවී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලදින් දු:බසතයෙහි නිසැක වූහ, දු:බසමුදය-සත්තයෙහි නිසැක වූහ, දු:බතිරෝධසත්තයෙහි නිසැක වූහ, දු:බතිරෝධගාමී ප්‍රතිපද සත්තයෙහි නිසැක වූහ. වහන්ස, (මෙසේ) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ගෞතමගොත්‍ර මහාපුරාපතීදේවියට බොහෝ වහල් වූහ යි.

එවමෙතං ආනන්ද, එවමෙතං ආනන්ද, යං හි ආනන්ද, පුග්ගලො පුග්ගලං ආගමම බුද්ධං සරණං ගතො හොති, ධම්මං සරණං ගතො හොති, සබ්බං සරණං ගතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුග්ගලස්ස ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි, යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්ඡිකමම විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුග්ගලො පුග්ගලං ආගමම. පාණාභිපාතා පටිවිරතො, හොති, අදික්ඛාදනා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, සුරමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුග්ගලස්ස ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි. යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්ඡිකමම විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුග්ගලො පුග්ගලං ආගමම බුද්ධො අවේච්චප්පසාදෙන සම්මන්තාගතො හොති, ධම්මො අවේච්චප්පසාදෙන සම්මන්තාගතො හොති, සබ්බො අවේච්චප්පසාදෙන සම්මන්තාගතො හොති, අරියකතෙතගි සිලෙගි සම්මන්තාගතො හොති. ඉමස්සානන්ද, පුග්ගලස්ස ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි. යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්ඡිකමම විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානුප්පදානෙන.

යං භානන්ද, පුග්ගලො පුග්ගලං ආගමම දුක්ඛ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛසමුදයෙ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛනිරෝධෙ නික්ඛඤ්ඤා හොති, දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපදාය නික්ඛඤ්ඤා හොති. ඉමස්සානන්ද, පුග්ගලස්ස ඉමිනා පුග්ගලෙන න සුප්පතිකාරං වදාමි, යදිදං අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමසාමිච්ඡිකමම විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිරානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරානුප්පදානෙන.

වුද්දස ඛො පතිමානන්ද, පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. කතමා වුද්දස : තථාගතෙ අරහතෙතෙ සම්මාසම්බුද්ධො දනං දෙති, අයං පථමා පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. පච්චෙකසම්බුද්ධො¹ දනං දෙති, අයං දුතියා පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. තථාගතසාවකෙ අරහතෙතෙ දනං දෙති, අයං තතියා පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. අරහතතථලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතෙ දනං දෙති, අයං චතුර්ථා පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. අනාගාමිස්ස දනං දෙති, අයං පඤ්චමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. අනාගාමිථලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතෙ දනං දෙති, අයං ඡට්ඨි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. සකදගාමිස්ස දනං දෙති, අයං සත්තමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. සකදගාමිථලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතෙ දනං දෙති, අයං අට්ඨමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. සොවාපනෙතෙ දනං දෙති, අයං නවමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. සොවාපතථිථලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතෙ දනං දෙති, අයං දසමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. බාහිරකෙ කාමෙසු විතර්ගෙ දනං දෙති, අයං එකාදසමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. පුපුජ්ජනසීලවතෙතෙ දනං දෙති, අයං ද්වාදසමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. පුපුජ්ජනදුස්සීලෙ දනං දෙති, අයං තෙරසමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණා. තීරච්ඡානගතෙ දනං දෙති, අයං වුද්දසමි පාටිපුග්ගලිකා දක්ඛිණාති.

1. පච්චෙකසම්බුද්ධො - මජ්ඣිම, සිද්ධි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය, තෙල එයේ යැ, ආනන්දය, තෙල එයේ යැ, ආනන්දය, යම් හෙයකින් පුද්ගලයෙක් පුද්ගලයකු ලදින් බුදුන් සරණ ගියේ වේ ද, දහම් සරණ ගියේ වේ ද, සභුන් සරණ ගියේ වේ ද ආනන්දය, මේ පුද්ගලයාට මේ පුද්ගලයා විසින් උපකාර සම්බන්ධයෙන් මනා ප්‍රතික්‍රියා නො කටහැකි යයි කියමි. කීමෙකින් යන් : අභිවාදන ප්‍රත්‍යන්ථාන අක්ෂරලිකර්ම සාම්ප්‍රතිකර්ම විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන භික්ෂුප්‍රත්‍යය හෙතෙස පරික්ෂාකාර යන මේ දීමෙන.

ආනන්දය, යම් හෙයකින් පුද්ගලයෙක් පුද්ගලයකු ලදින් පණ්ඩිතයෙක් දුරු වූයේ වේ ද, අධ්‍යාපනික දුරු වූයේ වේ ද, කාමයෙහි මිසභසරින් දුරු වූයේ වේ ද, මුසවායෙන් දුරු වූයේ වේ ද, මද පමා දෙකට කරුණු වූ රහමෙරින් දුරු වූයේ වේ ද, ආනන්දය, මේ පුද්ගලයාට මේ පුද්ගලයා විසින් සුප්‍රතිකාර නො කට හැකි යයි කියමි. කීමෙකින් යන් : අභිවාදන ප්‍රත්‍යන්ථාන අක්ෂරලිකර්ම සාම්ප්‍රතිකර්ම විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන භික්ෂුප්‍රත්‍යය හෙතෙස පරික්ෂාකාර දීමෙන.

ආනන්දය, යම් හෙයකින් පුද්ගලයෙක් පුද්ගලයකු ලදින් බුදුන් කෙරෙහි අවේන-ප්‍රසාදයෙන් සමන්විත වේ ද ධර්මය කෙරෙහි අවේනප්‍රසාදයෙන් සමන්විත වේ ද සම්බන්ධයෙන් කෙරෙහි අවේනප්‍රසාදයෙන් සමන්විත වේ ද ආයාචනාත්මක ලෙසින් සමන්විත වේ ද. ආනන්දය මේ පුද්ගලයාට මේ පුද්ගලයා විසින් ප්‍රත්‍යුපකාර නො කටහැකි යයි කියමි. කීමෙකින් යන් : අභිවාදන ප්‍රත්‍යන්ථාන අක්ෂරලිකර්ම සාම්ප්‍රතිකර්ම විවර පිණ්ඩපාත ශයනාසන භික්ෂුප්‍රත්‍යය හෙතෙස පරික්ෂාකාර දීමෙන.

ආනන්දය, යම් හෙයකින් පුද්ගලයෙක් පුද්ගලයකු ලදින් දුෂ්කරතාවයෙහි නිසැක වේ ද, දුෂ්කරතාවයෙහි නිසැක වේ ද, දුෂ්කරතාවයෙහි නිසැක වේ ද, දුෂ්කරතාවයෙහි නිසැක වේ ද, දුෂ්කරතාවයෙහි නිසැක වේ ද, ආනන්දය, මේ පුද්ගලයාට මේ පුද්ගලයා විසින් ප්‍රත්‍යුපකාර නො කටහැකි යයි කියමි. වැදීම හුනස්නෙන් නැඟීම ඇඳීම බැඳීම සාම්ප්‍රතිකර්ම පිළිවිලි පිළිවිලි සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර දීම යන මෙයින් ' යි.

ආනන්දය, වෙන වෙන පුළුලා කෙරෙහි පිහිටි මේ දක්ෂිණාවෝ කුසුද්දෙනෙකි. කවර කුසුද්දෙනෙක යන් : අර්භත් තරාගත සමාක්ෂමබුද්ධයන් විෂයෙහි දන් දෙයි. මේ පළමු වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, ප්‍රත්‍යාක බුද්ධයන් විෂයෙහි දන් දෙයි. මේ දෙවන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, අර්භත් තරාගතශ්‍රාවකයා විෂයෙහි දන් දෙයි. මේ තුන් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, රහත්පල පසක් කරන්නට පිළිපත් ශ්‍රාවකයා විෂයෙහි දන් දෙයි. මේ සිව් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, අනාගාමීන් දන් දෙයි. මේ පස්වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, අනාගාමීඵල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ සවන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, සෙදගාමීන් දන් දෙයි. මේ සත් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, සෙදගාමීඵල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ අට වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, සොවන්හු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ නව වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, සොවන්ඵල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ දස වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, කාමයෙහි විතරාග වූ බාහිරක තාපසයා කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ එකොළොස් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, පුහුණු සිල්වන්හු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ දෙළොස් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, පුහුණු දුස්සිල්හු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ තෙළොස් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යැ, නිරිසන් ගියහු කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ කුසුද් වන පොද්ගලික දක්ෂිණා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය, ඒ දහයන් කෙරෙහි තිවිසන්ගියහු කෙරෙහි දන් දී සියක් අනුසස් ඇති දක්ෂිණායෙක් කැමැති වියයුතු යැ. පාර්ශ්වන දුශ්ශීලයා කෙරෙහි දන් දී දහස් අනුසස් ඇති දක්ෂිණායෙක් කැමැති වියයුතු යැ. පාර්ශ්වන සිල්වත්තු කෙරෙහි දන් දී සියදහස් අනුසස් ඇති දක්ෂිණායෙක් කැමැති වියයුතු යැ. කාමයෙහි විතරාග වූ බාහිරක තවුසා කෙරෙහි දන් දී කෙළලක්ෂයක් අනුසස් ඇති දක්ෂිණාව කැමැති වියයුතු යැ. සොවත්ථල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි දන් දී අසඬවෙය අප්‍රමෙය අනුසස් ඇති දක්ෂිණායෙක් කැමැති වියයුතු යැ. සොවත්තු කෙරෙහි කවර කරා යැ ? සෙදගැල්ථල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි කවර කරා යැ ? සෙදගැල්ථල කවර කරා යැ ? අනගැල් ථල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි කවර කරා යැ ? අනගැල්ථල කවර කරා යැ ? රහත්ථල පසක් කරන්නට පිළිපත්නහු කෙරෙහි කවර කරා යැ ? තරාගතශ්‍රාවක වූ රහත්තු කෙරෙහි කවර කරා යැ ? ප්‍රත්‍යාකඛුද්ධයන් වහන්සේ කෙරෙහි කවර කරා යැ ? තරාගත අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ කෙරෙහි කවර කරා යැ ?

ආනන්දය, මේ සංඝගත දක්ෂිණාවෝ සත් දෙනෙකි : කවර සත් දෙනෙක යත් : බුද්ධප්‍රමුඛ උභතොසංඝයා කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ පළමු වන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල උභතොසංඝයා කෙරෙහි දන් දෙයි. මේ දෙවන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. භික්ෂුසංඝයා කෙරෙහි දන් දෙයි, මේ තුන් වන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. භික්ෂුණිසංඝයා කෙරෙහි දන් දෙයි, මේ සතර වන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. 'මෙතෙක් මට භික්ෂුහු ද භික්ෂුණිහු ද සහිත් උදෙසාලව 'යි දන් දෙයි, මේ පස් වන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. 'මෙතෙක් මට භික්ෂුහු සහිත් උදෙසාලව 'යි දන් දෙයි, මේ සවන සංඝගත දක්ෂිණා යැ. 'මෙතෙක් මට භික්ෂුණිහු සහිත් උදෙසාලව 'යි දන් දෙයි, මේ සත් වන සංඝගත දක්ෂිණා යි.

ආනන්දය, අනාගතකාලයෙහි ගොත්‍රතු වූ දුශ්ශීල වූ පාපස්වභාව ඇති කාෂායකණ්ඩ කෙනෙක් වෙති. ඒ දුශ්ශීලයන් කෙරෙහි සතුන් උදෙසා දන් දෙති. ආනන්දය, මම එකල්හිත් සංඝගත දක්ෂිණාව අසඬවෙය අප්‍රමෙය අනුසස් ඇති 'යි කියමි. ආනන්දය, මම කවර අයුරෙකින් වුව ද සංඝගත දක්ෂිණායෙන් පෞද්ගලික දනය මහාථලතර යයි නො කියමි.

ආනන්දය, මේ දක්ෂිණාවිභුද්ධිහු සතර දෙනෙකි, කවර සතර දෙනෙක යත් : ආනන්දය, ප්‍රතිග්‍රාහකයන් තබා දයකයා හෙතු කොට විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත. ආනන්දය, දයකයා තබා ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට ගෙන විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත. ආනන්දය, දයකයා හෙතු කොටත් ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හේතු කොටත් විභුද්ධ නො වන දක්ෂිණායෙක් ඇත. ආනන්දය, දයකයා හේතු කොට ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හේතු කොට ද විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත.

ආනන්දය, ප්‍රතිග්‍රාහකයා තබා දයකයන් හේතු කොට විභුද්ධ වන දක්ෂිණා කවර යත් : ආනන්දය, මෙහි දයකයා සිල්වත් වෙයි. කලණදහම් ඇති වෙයි. ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ දුශ්ශීල වෙති. පාපධර්මයෝ වෙති. ආනන්දය, මෙසෙයින් ප්‍රතිග්‍රාහකයන් තබා දයකයා හෙතු කොට විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත.

ආනන්දය, දයකයා තබා ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හේතු කොට විභුද්ධ වන දක්ෂිණා කවර ? ආනන්දය, මෙහි දයක දුශ්ශීල වෙයි, පාපධර්ම වෙයි. ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ සිල්වත් වෙති, කලණදහම් වෙති. ආනන්දය, මෙසේ දයකයා තබා ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත.

ආනන්දය, දයකයා හෙතු කොට ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට ද විභුද්ධ නො වන දක්ෂිණා කවර ? ආනන්දය, මෙහි දයක ද දුශ්ශීල වෙයි, පාපධර්ම වෙයි. ප්‍රතිග්‍රාහකයෝත් දුශ්ශීල වෙති, පාපධර්ම වෙති. ආනන්දය, මෙසේ දයකයා හෙතු කොට ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට ද විභුද්ධ නො වන දක්ෂිණායෙක් ඇත.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථංඤානන්ද, දකඛිණො දයකතො වෙච්චි විසුජ්ඣති පටිඤාහකතො ච :
ඉධානන්ද, දයකො ච හොති සිලවා කල්‍යාණධම්මො, පටිඤාහකා ච
හොනති සිලවිනෙතො කල්‍යාණධම්මො. එච්චං ඛො ආනන්ද, දකඛිණො දයකතො
වෙච්චි විසුජ්ඣති පටිඤාහකතො ච. ඉමා ඛො ආනන්ද, චතස්සො
දකඛිණොවිසුද්ධියොති.

ඉදමවොච හගවා. ඉදං චන්ධා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා :

යො සිලවා දුස්සිලෙසු දදති දනං
ධම්මෙන ලභ්වා¹ සුපසන්නවිනෙතො,
අභිසංගුහං කම්මඵලං උලාරං
සා දකඛිණො දයකතො විසුජ්ඣති.

යො දුස්සිලො සිලවිනෙතසු දදති දනං
අධම්මෙන ලභ්වා¹ අපසන්නවිනෙතො,
අනභිසංගුහං කම්මඵලං උලාරං
සා දකඛිණො පටිඤාහකතො විසුජ්ඣති.

යො දුස්සිලො දුස්සිලෙසු දදති දනං
අධම්මෙන ලභ්වා¹ අපසන්නවිනෙතො
අනභිසංගුහං කම්මඵලං උලාරං
න තං දනං විපුලඵලනති² චූෂි.

යො සිලවා සිලවිනෙතසු දදති දනං
ධම්මෙන ලභ්වා¹ සුපසන්නවිනෙතො,
අභිසංගුහං කම්මඵලං උලාරං
තං වෙ දනං විපුලඵලනති² චූෂි.

යො විතරුගො විතරුගෙසු දදති දනං
ධම්මෙන ලභ්වා¹ සුපසන්නවිනෙතො,
අභිසංගුහං කම්මඵලං උලාරං
තං වෙ දනං අමිසදානානමඤ්ඤනති³

දකඛිණොවිභවිභ සුත්තං අවාදසමං.

විභවිභවගෙහො චතුස්ථො.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දනං.

හඥෙකානන්ද කච්චාන ලොමසකඛිණියා සුභො,
මහාකම්ම සලායතන විභවිභා,
උඥෙස අරණො ඛාතු සච්චං
දකඛිණො විභවිභ සුත්තනනති⁴.

1. ලභ්වා - සිඝ්.

2. විපුලඵලනති - මජ්ඣං.

3. විපුලනතිචූෂි - සිඝ්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය දයකයා හෙතු කොට ද, ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට ද විභුද්ධ වන දක්ෂිණා කවර ? ආනන්දය, මෙහි දයක ද සිල්වත් වෙයි, කලණදහම් වෙයි. ප්‍රතිග්‍රාහකයෝ ද සිල්වත් වෙති. කලණදහම් වෙති. ආනන්දය මෙසේ දයකයා හෙතු කොට ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් හෙතු කොට ද විභුද්ධ වන දක්ෂිණායෙක් ඇත. ආනන්දය, මේ දක්ෂිණාවිභුද්ධිහු සතරදෙන වෙති.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුසේක. සුගතයන් වහන්සේ මෙය වදරා නැවත අන්‍ය වූ තෙල ගාරා ද වදළේ :

සිල්වත් වූ යමෙක් දහැමින් ලැබ පහන්සිත් ඇති වූ මහත් වූ කම්පල අදහමින් දුශ්ශීලයන් විෂයෙහි දන් දේ ද, ඒ දක්ෂිණාව දයකයා කෙරෙන් පිරිසිදු වෙයි.

දුශ්ශීල වූ යමෙක් අධර්මයෙන් ලැබ නො පහන්සිත් ඇති වූ මහත් වූ කම්පල නො අදහනුයේ සිල්වතුන් විෂයෙහි දන් දේ ද ඒ දක්ෂිණාව පිළිගාවා කෙරෙන් විභුද්ධ වෙයි.

දුශ්ශීල වූ යමෙක් අධර්මයෙන් ලැබ නො පහන්සිත් ඇති වූ මහත් වූ කම්පල නො අදහනුයේ දුශ්ශීලයන් විෂයෙහි දන් දේ ද, ඒ දනය මහත්ඵල යයි නො කියමි.

සිල්වත් වූ යමෙක් දහැමින් ලැබ පහන්සිත් ඇති වූ මහත් වූ කම්පල අදහමින් සිල්වතුන් විෂයෙහි දන් දේ ද ඵකාන්තයෙන් ඒ දනය මහත්ඵල ඇතැයි කියමි.

විතරාග වූ යමෙක් දහැමින් ලැබ පහන්සිත් ඇති වූ මහත් වූ කම්පල අදහමින් විතරාගයන් විෂයෙහි දන් දේ ද ඵකාන්තයෙන් ඒ දනය ආම්සදනයන් අතුරෙන් අග්‍ර වේ යයි.

දෙළොස් වැනි දක්ෂිණාවිභාග සූත්‍ර යි.

සතර වැනි විභාග වගී යි

ඵහි උද්දනය :

හද්දෙකරත්ත, ආනන්දහද්දෙකරත්ත, කච්චානහද්දෙකරත්ත, ලොමසකඛ්ඪිය හද්දෙකරත්ත සූත්‍රයෝ යැ, වූළකම්මච්චිකම්ම මහාකම්මච්චිකම්ම සමායතනවිභාග උද්දෙසච්චිකම්ම අරණච්චිකම්ම ධාතුච්චිකම්ම සච්චිකම්මසූත්‍රය හා දක්ෂිණාවිභාගසූත්‍රය ද වේ.

5 සළායන්නවග්ගො

3. 5. 1

අනාථපිණ්ඩකොවාද සූතං

ඵචං මේ සුතං : ඵකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරුමේ. තෙන ඛො පන සමයෙන අනාථපිණ්ඩකො ගහපති ආබාධිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. අථ ඛො අනාථ-පිණ්ඩකො ගහපති අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතයි : ‘ඵහි තිං අලොහා පුරිසං, යෙන භගවා තෙත්තපසංඛිකම්, උපසංඛිකමිතිං මම් වචනෙන භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි. ‘අනාථපිණ්ඩකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. ‘සො භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. යෙන වායස්මා සාරිපුතො තෙත්තපසංඛිකම්, උපසංඛිකමිතිං මම් වචනෙන ආයස්මතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි ‘අනාථ-පිණ්ඩකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. සො ආයස්මතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. ඵචඤ්ච වදෙහි : ‘සාඛු කීර භනෙත, ආයස්මා සාරිපුතො යෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙත්තපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති.

‘ඵචං භනෙත’ති ඛො සො පුරිසො අනාථපිණ්ඩකස්ස ගහපතිස්ස පරිඤ්ඤාතො යෙන භගවා තෙත්තපසංඛිකම්. උපසංඛිකමිතිං භගවතං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසිනො ඛො සො පුරිසො භගවතං ඵතදවොච : ‘අනාථපිණ්ඩකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාගිලානො, සො භගවතො පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි’ති. යෙන වායස්මා සාරිපුතො තෙත්තපසංඛිකම්. උපසංඛිකමිතිං ආයස්මතං සාරිපුතං අභිවාදෙති ඵකමන්තං නිසිදි. ඵකමන්තං නිසිනො ඛො සො පුරිසො ආයස්මතං සාරිපුතං ඵතදවොච : ‘අනාථපිණ්ඩකො භනෙත, ගහපති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාලාගිලානො, සො ආයස්මතො සාරිපුතස්ස පාදෙ සිරසා ව්‍යුහි. ඵචඤ්ච වදෙහි : ‘සාඛු කීර භනෙත, ආයස්මා සාරිපුතො යෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙත්තපසංඛිකමතු අනුකම්පං උපාදයා’ති.

අභිවාසෙහි ඛො ආයස්මා සාරිපුතො තුණ්හිභාවෙන. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුතො නිවාසෙති පතථවිවරමාදාය ආයස්මතො අනෙකෙන පච්ඡාසමණෙන යෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ගහපතිස්ස නිවේසනං තෙත්තපසංඛිකම්. උපසංඛිකමිතිං පඤ්ඤාතො ආයස්මතෙ නිසිදි. නිසංඤ්ඤාතො ආයස්මා සාරිපුතො අනාථපිණ්ඩකං ගහපතිං ඵතදවොච : ‘කච්චි තෙ ගහපති, ඛමනීයං කච්චි යාපනීයං, කච්චි තෙ දුක්ඛා චෙදනා පරික්කමනති, හො අභික්කමනති, පරික්කමොසානං පඤ්ඤායති හො අභික්කමො’ති.

5 සමාජනීති

3. 5. 1

අනාථපිණ්ඩකොවාද සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලදී : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර අනේපිඬුසිටුහුගේ දෙවරම්හි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි අනේපිඬුගැහැව් හටගත් ආබාධ ඇති වූ දුකට පැමිණියේ දැඩිගිලන් වූයේ වෙයි. ඉක්බිති අනේපිඬුගැහැව් එක්තරා පුරුෂයකු ඇමිණී. එව එමබා පුරුෂය, තෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ මාගේ බසින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසහළ හිසින් වදු. ' වහන්ස, අනේපිඬුගැහැව් හටගත් ආබාධ ඇති වූ දුකට පැමිණියේ දැඩිගිලන් වූයේ හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසහළ හිසින් වදී ' යයි. යළි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් කරා එළැඹ මාගේ බසින් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ පාසහළ හිසින් වදු. ' වහන්ස, අනේපිඬු ගැහැව් . . . වදී ' යයි. මෙසේත් සැලකර. වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අනේපිඬු සිටුහුගේ නිවෙස්න කරා අනුකම්පා පිණිස එළැඹෙනසේක්ව ' යි.

' එසේ යැ වහන්සැ ' යි ඒ පුරුෂ අනේපිඬුසිටුහට පිළිවදන් දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ යැ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් වූ හින. එකත්පස් වූ හුන් ඒ පුරුෂ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කෙළේ : ' වහන්ස, අනේපිඬුගැහැව් ආබාධික වූ දුකට පැමිණියේ දැඩිගිලන් වූයේ වෙයි. හේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාසහළ හිසින් වදී ' යයි. යළි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් කරා එළැඹ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරුන් අභිවාදනය කොට එකත්පස් වූ හින. එකත්පස් වූ හුන් ඒ පුරුෂ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට තෙල කී : ' වහන්ස, අනේපිඬුගැහැව් ආබාධික වූ දුකට පැමිණියේ දැඩි ගිලන් වෙයි. හේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ පාසහළ හිසින් වදීයි. මෙසේත් කියයි : ' වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අනුකම්පා පිණිස අනේපිඬුසිටුහුගේ නිවෙස්න කරා එළැඹෙනසේක්ව ' යි.

ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ නො බැණ ඉවසුසේක. ඉක්බිති, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ හැද පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන පසුවූ යන ආයුෂ්මත් අතද තෙරුන් සමග අනේපිඬුසිටුහුගේ නිවෙස්න කරා එළැඹියහ. එළැඹ පැනැවූ අස්තෙහි වැඩහුන්හ. වැඩහිඳ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අනේපිඬුගැහැවියනට තෙල වදළහ. කිම ගැහැවිය, තොපට සැතිය හෙයි ද, කිම යැපියහෙයි ද, කිම තොපගේ දුක් වේදනාවෝ තනු වෙත් ද, නො වැඩෙත් ද, තනුභාවයාගේ අවසානය පැනේ ද, වැඩිම නො පැනේ ද, යි.

න මෙ භනෙන සාරිපුත්ත ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වේදනා. අභික්කමනති නො පටික්කමනති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො තිණ්ණෙන සිඛරෙන මුඛනි අභිමන්ථො, එවමෙව ඛො භනෙන සාරිපුත්ත, අභිමන්තා වාතා මුඛනි උභහනනති. න මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, ඛමනීයං, න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභික්කමනති නො පටික්කමනති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො දළොහ වරත්ත-බණ්ඩන¹ සිසෙ සිසවෙඨනං² දදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, අභිමන්තා වාතා සිසං පටික්කනනනති³. න මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභික්කමනති නො පටික්කමනති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති, නො පටික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුත්ත, දකෙඛා ගොඤ්ඤානොවා ගොඤ්ඤාන-කනෙනවාසිවා තිණ්ණෙන ගොවික්කනනනෙන කුච්ඡං පටික්කනෙනය්‍ය, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, අභිමන්තා වාතා කුච්ඡං පටික්කනනනති. න මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභික්කමනති නො පටික්කමනති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි භනෙන සාරිපුත්ත, දො බලවනො පුරිසා දුබ්බලත්ථං පුරිසං නානාබාහාසු ගහෙත්වා අභිගාරකාසුයා සන්තාපෙය්‍යං සමපරිතා-පෙය්‍යං, එවමෙව ඛො මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, අභිමන්තො කායසම්බාහො. න මෙ භනෙන සාරිපුත්ත, ඛමනීයං න යාපනීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වේදනා අභික්කමනති නො පටික්කමනති, අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්කමොති.

තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : 'න චක්ඛුං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ චක්ඛුනිස්සිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : 'න සොනං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ සොනනිස්සිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : 'න ඤානං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ ඤානනිස්සිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ-පෙ- න ජීව්‍යං-පෙ- සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ-පෙ-න කායං-පෙ-සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ-පෙ-න මනං-පෙ-සික්ඛිතබ්බං.

තස්මාතිහ-පෙ-න රූපං-පෙ-සික්ඛිතබ්බං : තස්මාතිහ-පෙ-න සඤ්ඤා උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න ගතිං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ-න රසං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ-න ඵෙඨවිබ්බං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ-න ඛමමං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ ඛමමනිස්සිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බං.

1. වරත්තබණ්ඩන - සිමු, මජ්ඣං.
2. සිසවෙඨං - මජ්ඣං.
3. අභිමන්තා සිසෙ සිසවෙදනා - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මට ඉවැසිය නො හැක්ක, යැපිය නො හැක්ක, මාගේ දුඃඛ වෙද්දනාවෝ දැඩි වුවාහු, බලවත් වෙති. තුනී නො වෙත්, වැඩිමේ අවසානය පැනෙයි, බැසීමේ අවසානය නො පැනෙයි.

ආරිපුත්‍රයන් වහන්ස, යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් තියුණු සැතෙකින් මුද්‍රිත පෙළා ද එසෙයින් මැ ආරිපුත්‍රයන් වහන්ස, අධිමාත්‍ර වූ වාතයෝ මුද්‍රිත පෙළෙති. ආරිපුත්‍රයන් වහන්ස, මට ඉවැසිය නො හැක්ක, යැපිය නො හැක්ක. මාගේ දැඩි වූ දුඃඛවෙද්දනාවෝ වැඩෙති, තනු නො වෙත්. වැඩිමේ අවසානය පැනෙයි, නනු බවෙක් නො පැනෙයි.

ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් වරපටබැදුමෙකින් හිස්වෙථම් දෙන්නේ ද එසෙයින් මැ ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, අධිමාත්‍ර වූ වාතයෝ මාගේ හිස සිඳිති. ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, මට සිහිය නො හැක්ක, යැපිය නොහැක්ක. මාගේ දැඩි වූ දුඃඛවෙද්දනාවෝ වැඩෙති, තනු නො වෙත්. වැඩිමේ අවසානය පැනෙයි, තනු බවෙක් නො පැනේ යයි.

ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රයන් වහන්ස, යම්සේ දක්ෂ වූ ගොසාතකයෙක් වෙවයි ගොසාතක අතැවැසියෙක් වෙවයි තියුණු වූ ගෙරින් කපන සැතෙකින් කුස සිඳින්නේ ද, එසෙයින් මැ ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, අධිමාත්‍ර වූ වාතයෝ මාගේ කුස සිඳිති. ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, මට සිහිය නො හැක්ක, මාගේ දැඩි වූ දුඃඛවෙද්දනාවෝ වැඩෙති, තනු නො වෙත්. වැඩිමේ අවසානය පැනෙයි, තනු බවෙක් නො පැනේ යයි.

ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, යම්සේ බලවත් පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් ඉතා දුඹුල් පුරුෂයකු වෙත වෙත අත්ලාගෙන අඟුරුවළෙක්හි තවත්තාහු ද භාත්පයින් තවත්තාහු ද, එසෙයින් මැ ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, අධිමාත්‍ර වූ මාගේ ආරිර්දහය වෙයි. ස්වාමීනි ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සැ මට සිහිය නො හැක්ක, යැපිය නො හැක්ක.

ගැහැවිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුයුතු යැ, චක්ෂුස තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය චක්ෂුර්නිශ්ශ්‍රිත නො වේ යයි, ගැහැවිය, මෙසේම තොප විසින් භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුයුතු ය; ශ්‍රොත්‍රය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය ශ්‍රොත්‍රනිශ්ශ්‍රිත ද නො වේ යයි, ගැහැවිය, මෙසේ මැ තොප විසින් භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුයුතු ය : ස්පාණය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය ස්පාණනිශ්ශ්‍රිත ද නො වේ යයි, ගැහැවිය, මෙසේ මැ තොප විසින් භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය, එහෙයින් . . . මාගේ විඤ්ඤාය ජිහ්වා නිශ්ශ්‍රිත නො වේ යයි, . . . භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය, එහෙයින් . . . කය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය එහෙයින් . . . මනස තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . භික්ෂුයුතු ය.

ගැහැවිය, එහෙයින් . . . රූපය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . භික්ෂුයුතු ය. ගැහැවිය, එහෙයින් . . . ඛබ්දය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . ගන්ධය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . රසය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . ස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . ධර්මය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය ධර්මනිශ්ශ්‍රිත නො ද වේ ' යයි, ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුයුතු ය.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න චක්ඛුච්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ චක්ඛුච්ඤාදුණනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න සොත්ථිඤ්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ- න ඝාතවිඤ්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න ජිව්හාච්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න කාය-විඤ්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න මනෝවිඤ්ඤාදුණං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ මනෝ විඤ්ඤාදුණනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සිකිතිතබ්බං.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : 'න චක්ඛුසල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ චක්ඛුසල්පස්සනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න සොත්තල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න ඝාතසල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ- න ජිව්හාසල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න කාය-සල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි. -පෙ- න මනෝසල්පස්සං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ මනෝසල්පස්සනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න චක්ඛුසල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ චක්ඛුසල්පස්සචෙදනානිසිධිතං¹ විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : 'න සොත්තල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න ඝාතසල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න ජිව්හාසල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න කායසල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි -පෙ- න මනෝසල්පස්සං චෙදනං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ මනෝ සල්පස්සචෙදනානිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සිකිතිතබ්බං.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න පථවිධාතුං උපාදිසිස්සාමි න ච මෙ පථවිධාතුනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ-පෙ-සිකිතිතබ්බං : න ආපොධාතුං උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න තෙජෝධාතුං උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න වායෝධාතුං උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න ආකාශධාතුං උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න විඤ්ඤාණධාතුං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ විඤ්ඤාණධාතුනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති සිකිතිතබ්බං.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න රූපං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ රූපනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න චෙදනං උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න සඤ්ඤා උපාදිසිස්සාමි-පෙ-න සඛ්ඛාරෙ උපාදි-සිස්සාමි-පෙ-න විඤ්ඤාණං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ විඤ්ඤාණනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං.

තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න ආකාශානඤ්චායතනං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ ආකාශානඤ්චායතනනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති, එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං. තසමාතිහ තෙ ගහපති, එවං සිකිතිතබ්බං : න විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපාදිසිස්සාමි, -පෙ-න ආකිඤ්චඤ්චායතනං උපාදිසිස්සාමි-පෙ- න නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපාදිසිස්සාමි. න ච මෙ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනනිසිධිතං විඤ්ඤාණං භවිස්සති'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සිකිතිතබ්බං.

1. චක්ඛුසල්පස්සචෙදනානිසිධිතං - මජ්ඣං, පිටු.

ගැහැවිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ මැ හික්මියයුතු යැ: ' වක්ෂුර්විඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. මාගේ විඥනය වක්ෂුර්විඥනානිශ්ශ්‍රිත ද නො වෙ ' යයි ගැහැවිය තොප විසින් මෙසේමැ හික්මියයුතුය. ගැහැවිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු යැ: ශ්‍රොත්‍රවිඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . ස්‍රාණවිඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . පිහ්වාවිඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . කායවිඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . මනෝවිඥනය තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. මාගේ විඥනය මනෝවිඥන නිශ්ශ්‍රිත ද නො වෙ ' යයි ගැහැවිය, මෙසේ මැ තොප විසින් හික්මියයුතු ය.

ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුම්යයුතු ය: ' වක්ෂුසංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය වක්ෂුසංස්පර්ශනීයශ්‍රීත ද නො වේ ' යයි, ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුම්යයුතු ය. ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුම්යයුතු ය: ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . ස්‍රාණසංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . ජිව්වාසංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . කාය සංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. . . මනාසංස්පර්ශය තෘෂ්ණාදීන් නො ගන්මි. මාගේ විඤ්ඤාය මනාසංස්පර්ශනීයශ්‍රීත ද නො වේ ' යයි, ගැහැටිය, මෙසේ මැ තොප විසින් භික්ෂුම්යයුතු ය.

ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුමියයුතු ය : ' වක්ත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි. මාගේ විඤ්ඤාය වක්ත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දානිශ්ශ්‍රිත ද නොවෙ ' යයි, ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුමියයුතු ය. ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුමියයුතු ය : ' ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි . . . ස්පර්ශසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි. . . ජීව්වාසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි. . . කායසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි. . . මනාසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දාව තෘෂ්ණාදීන් නොගන්වමි. මාගේ විඤ්ඤාය මනාසංස්පර්ශයෙන් උපන් වෙද්දානිශ්ශ්‍රිත ද නොවෙ ' යයි, ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුමියයුතු යි.

ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුියයුතු ය : ' පෘථිවිධාතු තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාය පෘථිවිධාතුනිශ්ශ්‍රිත ද නො වේ ' යයි ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුියයුතු ය. ගැහැටිය, එහෙයින් . . . භික්ෂුියයුතු ය : අබ්බාතු තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . තෙජොධාතු තෘපිණාදීන් නො ගත්මි. . . වායොධාතු තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . ආකාශධාතු තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. . . විඤ්ඤාධාතු තෘෂ්ණාදීන් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාය විඤ්ඤාධාතුනිශ්ශ්‍රිත ද නො වේ ' යයි ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුියයුතු යි.

එහෙයින් ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුියයුතු ය : 'රූපය තෘෂ්ණාදීන් නොගත්ම. මාගේ විඤ්ඤාය රූප නි:ශ්‍රීත ද නොවේ ' යයි ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ ම භික්ෂුියයුතු ය. ' වේදනාව තෘෂ්ණාදීන් නොගත්ම. . . සංඥාව . . . සංස්කාරයන් . . . විඤ්ඤාය තෘෂ්ණාදී විසින් නොගත්ම. මාගේ විඤ්ඤාය නො ද විඤ්ඤානි:ශ්‍රීත වේ ' යයි, ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ ම භික්ෂුියයුතු.

ගැහැටිය, එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුියයුතු ය : ' ආකාසානඤ්චායතනය තෘෂ්ණාදි විසින් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාන නො ද ආකාසානඤ්චායතන නිශ්ශ්‍රිත වේ ' යයි, ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුිය යුතු ය. ගැහැටිය එහෙයින් තොප විසින් මෙසේ භික්ෂුියයුතු ය : ' විඤ්ඤානඤ්චායතනය . . . ආකිඤ්චාඤ්ඤායතනය . . . නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය තෘෂ්ණාදි විසින් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාන නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන නිශ්ශ්‍රිත වූයේ නො ද වේ ' යයි ගැහැටිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂුියයුතු යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : න ඉධ ලොකං උපාදිසිංසාමි. න ච මේ ඉධ ලොකනිසිත්තං විඤ්ඤාණං භවිංසානි'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බං. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : න පරලොකං උපාදිසිංසාමි. න ච මේ පරලොකනිසිත්තං විඤ්ඤාණං භවිංසානි'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බං.

තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතබ්බං : යමපිදං¹ දිට්ඨං සුතං ඉතං විඤ්ඤාණං පතතං පරියෙසිතං² අනුවච්චිතං³ මනසා. තමපි න උපාදිසිංසාමි. න ච මේ තනනිසිත්තං විඤ්ඤාණං භවිංසානි'ති. එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතබ්බංනති.

එවං වුත්තෙ අනාථපිණ්ඩකො ගහපති පරෙදි, අය්සුනි පවත්තෙසි. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤා, අනාථපිණ්ඩකං ගහපතිං එතදවොච : ඔලියසි ඛො නිං ගහපති, සංසිද්ධි⁴. ඛො නිං ගහපති'ති.

නාහං භතෙත ආනඤ්ඤා, ඔලියාමි, නපි සංසිද්ධමි. අපි ච මේ දිඤ්ඤාතං සන්ධා පසිරුපාසිත්තො, මනොභාවනිතං ච හික්ඛු. න ච මේ එවරුපි ධම්මේ කථා සුතපුබ්බා'ති.

න ඛො ගහපති, හිතීනං ඔද්ධවසනානං එවරුපි ධම්මේ කථා පටිභානි. පබ්බජිතානං ඛො ගහපති, එවරුපි ධම්මේ කථා පටිභානි'ති.

තෙන හි භතෙත සාරිපුත්ත, හිතීනං ඔද්ධවසනානං එවරුපි ධම්මේ කථා පටිභාතු. සන්ධා හි භතෙත සාරිපුත්ත, කුලපුත්තා අප්පරජ්ඣානිකා, අස්සවණතා ධම්මස්ස පටිභායනති. භවිංසානති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතායෙ'ති.

අථ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච ආනඤ්ඤා, අනාථපිණ්ඩකං ගහපතිං ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමිංසු.

අථ ඛො අනාථපිණ්ඩකො ගහපති, අවිරපක්කතො ආයස්මතො ච සාරිපුත්ත ආයස්මතො ච ආනඤ්ඤා කායස්ස හෙද පරමමරණං⁵ තුසිතං කායං උපපජ්ජි⁶.

අථ ඛො අනාථපිණ්ඩකො දෙවපුත්තො අභික්කන්තාය රතතියා අභික්කන්තවණේණා කෙවලකපං ජෙතවනං ඔහාසෙය්වා යෙන භගවා තෙනුපසඛික්ඛමි, උපසඛික්ඛමිනිඃ භගවන්තං අභිවාදෙය්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සිත්තො ඛො අනාථපිණ්ඩකො දෙවපුත්තො භගවන්තං ගාථාහි අජ්ඣාසාසි :

“ඉදං හි තං ජෙතවනං ඉසිසඛික්ඛනිසෙවිතං,
ආවුත්ථං ධම්මරජෙන පිනිසඤ්ඤනං මම.

කමමං විජ්ජා ච ධම්මො ච සිලං ජිවිතඉත්තමං,
එතෙන මච්චා සුජ්ඣනති න ගොතෙතන ධතෙන වා.

1. යමපි මේ - මජ්ඣං.	5. කාලම්කාසි - මජ්ඣං, සිඉ.
2. විඤ්ඤාණං පරියෙසිතං - PTS.	6. උපපජ්ජ - PTS.
3. අනුවච්චිතං අනුවච්චිතං - මජ්ඣං, සිඉ.	
4. සංසිද්ධි - සිඉ.	

එහෙයින් ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ භික්ෂියයුතු ය : 'මෙලොව තෘෂ්ණාදි විසින් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාන නො ද මෙලොව ඇසුරු කරනලද වේ ' යයි ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂියයුතු. එහෙයින් ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ භික්ෂිය යුතු ය : ' පරලොව තෘෂ්ණාදි විසින් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාන නො ද පරලොව ඇසුරු කරන ලද වේ ' යයි ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂියයුතු.

එහෙයින් ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ භික්ෂියයුතු ලැබූ සෙවූ සිතින් විමසූ ' යම් රූපායතනයක් ඇද්ද, ඉන්ද්‍රියතනයක් ඇද්ද, ගන්ධරස රොධධ්වංශතනයක් ඇද්ද ධම්මායතනයක් ඇද්ද, එ ද තෘෂ්ණාදි විසින් නො ගත්මි. මාගේ විඤ්ඤාන ඒ රූපාදිය නො ද ඇසුරු කරනලද වේ ' යයි ගැහැවිය, තොප විසින් මෙසේ මැ භික්ෂියයුතු යයි.

මෙසේ වදළ කල්හි අනේපිඬු ගැහැවි හැඩි, කඳුළු හෙළි. එකල්හි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ අනේපිඬු ගැහැවිහට තෙල වදළහ : ගැහැවිය, තෙපි (අරමුණෙහි) ඇලෙව, ගැලෙව යි.

වහන්ස ආනන්ද තෙරණුවෙනි, මම අරමුණෙහි නො ඇලෙමි, නො ද ගැලෙමි. වැලි එකක් ඇති, මා විසින් දීර්ඝරාත්‍රයෙහි ශාස්තෘන් වහන්සේ පර්යුපාසිතයහ., මනෝභාවනීය භික්ෂුහු ද පර්යුපාසිත වූහ. මා විසින් මෙබඳු වූ ධර්මකරාවක් නො ද ඇසුරු යයි.

ගැහැවිය, හෙළපිළිහඳුනා ගිහිගේ වැසියනට මෙබඳු ධර්මකරා නො වැටහෙයි. ගැහැවිය, පැවිද්දනට මෙබඳු ධර්මකරා වැටහේ යයි.

එසේ වී නම් ස්වාමීනි, ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්ස, හෙළපිළි හඳුනා ගිහිගේ වැසියනට මෙබඳු ධර්මකරා වැටහේවා. ස්වාමීනි ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්ස, අල්පරජස්ක ස්වභාව ඇති කුලපුත්‍රයෝ ඇත්තාහු මැ යැ. ධර්මය අග්‍රවිණතායෙන් (ඔහු) පිරිහෙති. අහම් අවබෝධ කරන්නාහු ඇත්තාහ ' යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේ ද ආයුෂ්මත් ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේ ද අනේපිඬු ගැහැවියනට මේ අවවාදයෙන් ඔවා දී හුනස්නෙන් නැගී නික්ම ගියහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ශාරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේ ද ආයුෂ්මත් ආනන්දස්ථවිරයන් වහන්සේ ද නික්මගිය නොබෝ කාලයෙහි අනේපිඬු ගැහැවි කාබුන් මරණින් මතුයෙහි තුසිසුර උපත.

ඉක්බිති අනේපිඬු දෙවපින් මධ්‍යමරාත්‍රියෙහි මනා සිරුරු පැහැ ඇති වැ සියලු දෙවරම බබුළුවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභිවාදනා කොට එකත්පස් වැ සිටගත. එකත්පස් වැ සිටි අනේපිඬු දෙවපින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ගාරායෙන් මෙසේ කී :

භික්ෂුසංඝයා විසින් නිති සෙවුනා ලද, ධර්මරාජයන් වහන්සේ විසින් වාස කළ මේ ජෙනවනා මට ප්‍රීති උපදවනු වෙයි.

මාර්ගවේතනා සංඛ්‍යාත කර්මය ද මාර්ගප්‍රඥ සංඛ්‍යාත විද්‍යාව ද සමාධිපාක්ෂික ධර්මය ද සිල්වත්තූගේ ජීවිතය ද උතුම් වෙයි. තෙල කර්මාදිය හේතු කොට ගෙන සත්ත්වයෝ විභූද්ධ වෙති. ගොත්‍රයෙන් වෙවයි ධනයෙන් වෙවයි විභූද්ධ නො වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තසමා හි පණ්ඩිතො පොඨො සමපසාං අත්මනනනො,
යොනිසො විවිතෙ ධම්මං එවං තත්ථ විසුජ්ඣති.

සාරිපුත්තොව පඤ්ඤාය සිලෙන උපසමෙන ව,
යො හි¹ පාරගතො භික්ඛු එතාව පරමො සියා”ති.

ඉදමවොව අනාථපිණ්ඩකො දෙවපුත්තො, සමනුඤ්ඤා සත්ථා
අභොසි. අථ ඛො අනාථපිණ්ඩකො දෙවපුත්තො සමනුඤ්ඤා මෙ
සත්ථාති හගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා තජෙවින්නරොධාසි.

අථ ඛො හගවා තසා රතතියා අව්වයෙන භික්ඛු ආමනෙතාසි :
ඉමං භික්ඛවෙ රතතියං අඤ්ඤානරෙ දෙවපුත්තො අභික්ඛාන්තාය රතතියා
අභික්ඛාන්තවණ්ණො කෙවලකපං ජෙතවනං ඕභාසෙත්වා යෙනාහං
තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අවධාසි.
එකමන්තං සීතො ඛො භික්ඛවෙ, සො දෙවපුත්තො මං ගාථාහි
අජ්ඣාසාසි :

ඉදං හි තං ජෙතවනං-පෙ-එතාව පරමො සියාති.

ඉදමවොව භික්ඛවෙ, සො දෙවපුත්තො. සමනුඤ්ඤා මෙ සත්ථාති මං
අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා තජෙවින්නරොධාසි’ති.

එවං චුත්තො ආයස්මා ආනන්දො හගවන්තං එතදවොච : ‘සො හි
නුභු සො හනෙත, අනාථපිණ්ඩකො දෙවපුත්තො හවිස්සති, අනාථ-
පිණ්ඩකො හනෙත, හගපති ආයස්මනෙත සාරිපුත්තො අභිපාසනෙතා’
අභොසිති.

සාමු සාමු, ආනන්ද, යාවතකං ඛො ආනන්ද, තක්කාය පත්තබ්බං,
අනුපාත්තං තයා. අනාථපිණ්ඩකො සො ආනන්ද, දෙවපුත්තො
නාඤ්ඤාති².

ඉදමවොව හගවා. අත්තමහො ආයස්මා ආනන්දො හගවතො
ගාසිතං අභිනන්දීති.

අනාථපිණ්ඩකොවාද සුත්තං පඨමං.

1. යො පි - මජ්ඣං.
2. අවෙච්චපසකනො - මජ්ඣං, සිඤ්ඤ, PTS.
3. නාඤ්ඤාති - මජ්ඣං, උභයං.

එහෙයින් පණ්ඩිත පුරුෂ තමහට වැඩ පසස්තේ සමාධිපාක්ෂික ධර්මය උපායයෙන් (නුවණින්) විමසන්නේ ය. මෙසේ ඒ ආයතීමාර්ගයෙහි විශුද්ධ වෙයි.

ප්‍රඥයෙන් ද ශීලයෙන් ද ක්ලේශපශමයෙන් ද ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේ මැ ශ්‍රේෂ්ඨ වෙති. නිව්වාණපාරයට පැමිණිය යම් මහණෙක් වේ ද තෙහෙම ආරිපුත්‍රස්ථවිරයන් වහන්සේ පරම කොට ඇති වන්නේ ය ' යි.

අනේපිඬු දෙවපින් මේ කී ය : ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුදත්තේක. ඉක්බිති අනේපිඬු දෙවපින් ශාස්තෘන් වහන්සේ මා කී වදන් අනුදත්ත ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට එහි මැ අතුරුදහන් වී.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ රාත්‍රිය ඇවැමෙන් භික්ෂූන් ඇමතුවේක : මහණෙනි, මේ රාත්‍රියෙහි එක්තරා දිව්‍යපුත්‍රයෙක් ඉක්මගිය මධ්‍යමරාත්‍රියෙහි මනා සිරුරු පැහැ ඇති වැ සියලු දෙවරම බවුළුවා මා කරා එළඹ මා අභිවාදනය කොට එක්තරා වැ සිටගත. මහණෙනි, එක්තරා වැ සිටි ඒ දෙවපින් මට ශාරූයෙන් කී :

මේ ජෙනවනය. . . තෙල මැ පරම කොට ඇති වන්නේ යැ ' යි.

මහණෙනි, ඒ දෙවපුත්‍ර මෙය කී : ' මා කී වදන් ශාස්තෘන් වහන්සේ අනුදත්ත ' යි. මා වැද පැදකුණු කොට එහි මැ අතුරුදහන් වී යයි.

මෙසේ වදළ කල්හි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වහන්ස, හේ වනාහි එකාන්තයෙන් ඒ අනේපිඬු දෙවපින් වන්නේ ය. වහන්ස, අනේපිඬු ගැහැව් සැරියුත් තෙරණුවන් කෙරෙහි අතිශයින් පහන් වී යයි.

සාධු ! සාධු ! ආනන්දය, ආනන්දය යම් පමණ තර්කයෙන් දහ යුතු ද තොප වීසින් ඒ දන්තාලද්දේ ය. ආනන්දය, හේ අනේපිඬුදෙවපිත. අනෙකෙක් නො වේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළහ. සතුටුසිත් ඇති ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කොළෝ.

පළමු වැනි අනාථපිණ්ඩකොවාද සූත්‍ර යි.

3. 5. 2

ජනේතාවාද සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං භගවා රුජගගෙ විහරති වෙළවනෙ කලාදකනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤ ආයස්මා ච ඡනේතා භිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ විහරන්ති. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා ඡනේතා ආබාසිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්හසමයං පතිසල්ලානා ටුට්ඨිතො යෙනායස්මා මහාචුඤ්ඤ, තෙත්තපසඛික්ඛි. උපසඛික්ඛිතො ආයස්මන්තං මහාචුඤ්ඤ එතදවොච : ‘ආයාම ආටුසො චුඤ්ඤ, යෙනායස්මා ඡනේතා, තෙත්තපසඛික්ඛිමෙයාම භීලානපුච්ඡකා’ති. එවමාටුසොති ඛො ආයස්මා මහාචුඤ්ඤ ආයස්මනො සාරිපුත්තස්ස පච්චසොයාසි.

අථ ඛො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො ආයස්මා ච මහාචුඤ්ඤ යෙනායස්මා ඡනේතා, තෙත්තපසඛික්ඛිත්තං, උපසඛික්ඛිතො ආයස්මනා ඡනේතන සද්ධිං සමොදාදිංසු. සමොදානීයං කථං සාරුණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිත්තො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං ඡන්තං එතදවොච : ‘කච්චි තෙ ආටුසො ඡන්ත, ඛමතීයං කච්චි යාපතීයං කච්චි තෙ දුක්ඛා වෙදනා, පරික්කමන්ති නො අභික්කමන්ති. පරික්කමො සානං පඤ්ඤායති නො අභික්කමො’ති

න මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, ඛමතීයං න යාපතීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා. අභික්කමන්ති, නො පරික්කමන්ති. අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති, නො පරික්කමො’ති. සෙය්‍යථාපි ආටුසො සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො තිණ්ණෙන සිඛරෙන මුඛනි අභිමිජ්ඣෙය්‍ය, එවමෙව ඛො මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත අභිමිත්තා වාතා මුඛනි උග්ගන්ති. න මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, ඛමතීයං, න යාපතීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්කමන්ති නො පරික්කමන්ති, අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පරික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි ආටුසො සාරිපුත්ත, බලවා පුරිසො දලොන වරතන බන්ධෙන සිසෙ සිසවෙරුනං දදෙය්‍ය. එවමෙව ඛො මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, අභිමිත්තා වාතා සිසං පරික්කන්තන්ති¹ න මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, ඛමතීයං න යාපතීයං, බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා, අභික්කමන්ති නො පරික්කමන්ති, අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පරික්කමොති.

සෙය්‍යථාපි ආටුසො සාරිපුත්ත, දකෙඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාත-කන්තෙව්‍යාසි වා තිණ්ණෙන ගොවික්කන්තෙනෙත කුච්ඡිං පරික්කන්තෙය්‍ය. එවමෙව ඛො මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, අභිමිත්තා වාතා කුච්ඡිං පරික්කන්තන්ති. න මෙ ආටුසො සාරිපුත්ත, ඛමතීයං, න යාපතීයං බාලා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්කමන්ති නො පරික්කමන්ති, අභික්කමොසානං පඤ්ඤායති නො පරික්කමො’ති.

1. සිසෙ සිසවෙදනා - මජ්ඣං.

3. 5. 2

ජනේතාවාද සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලාතුකන්ඩාව නම් වේවනගෙයෙහි වැඩවසනසේක. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාවුදු තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් ඡන්ත තෙරණුවෝ ද ගිඤ්ඤ ඵලවෙහි වාස කෙරෙති. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් ඡන්ත තෙරණුවෝ ආබාධිත වූ දූෂිත වූ දඩ්ගිලන් වූවාහු වෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කාලයෙහි සමවතින් නැගීසිටියාහු ආයුෂ්මත් මහාවුදු තෙරුන් කරා එළඹ ආයුෂ්මත් මහාවුදු තෙරුන්ට තෙල කීහ : ඇවැත්ති වුදුයෙනි, යම්හ ආයුෂ්මත් ඡන්ත තෙරුන් කරා ගිලන් බව පුළුවන්තමෝ එළඹෙමහ. ඇවැත්ති, එසේ යයි ආයුෂ්මත් මහාවුදු තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට පිළිවදන් දුන්හ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් හා ආයුෂ්මත් මහාවුදු තෙරණුවෝ ඡන්ත තෙරණුවන් කරා එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් ඡන්ත තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු වූ සිහි කළයුතු වූ කරා කොට නිමවා එකත්පස් වූ හුන්හ. එකත්පස් වූ හුන් ආයුෂ්මත් 'සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ඡන්ත තෙරණුවන්ට තෙල කීහ : කිම ඇවැත් ඡන්තයෙනි, තොප විසින් සිහිය හැකි ද ? කිම යැපිය හැකි ද ? කිම තොපගේ දූෂවේද්‍යාවෝ බැසයෙන් ද ? නැහ නො යෙන් ද ? බැසුම් පැනේ ද ? නැහුම් නො පැනේ ද ? යි.

ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, මා විසින් නො සැහිය හෙයි, යැපිය නො හෙයි, මාගේ දඩ් දූෂවේද්‍යාවෝ නැහෙති බැස නො යෙන්. නැහුම් පැනේ, බැස්ම නො පැනේ. ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් තියුණු යහුලින් වුදුන මඩනේ වේ ද, ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, මාගේ වුදුන අධිමාත්‍ර වාතයෝ වෙසෙසින් පෙළත්. ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, මා විසින් නො සිහිය හැකි යැ, නො යැපිය හැකි යැ. මාගේ දඩ් දූෂවේද්‍යාවෝ නැහෙති, බැස නො යෙන්. නැහුම් පැනේ, බැසුම් නො පැනේ.

ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, යම් පරිදි බලවත් පුරුෂයෙක් දළ වර්ෂානින් ගිසෙහි හිස්වෙළුම් දොන්නේ වේ ද, ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, එපරිදි මැ මාගේ හිස අධිමාත්‍ර වාතයෝ වෙසෙසින් සිදිති. ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, මා විසින් නො සිහිය හැකි යැ, නො යැපිය හැකි යැ. මාගේ දඩ් දූෂවේද්‍යාවෝ නැහෙති, බැස නො යෙන්. නැහුම් පැනෙයි, බැසුම් නො පැනේ.

ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, යම් පරිදි දත්ත ගොසාසකයෙක් හෝ ගොසාසක අතැවැසියෙක් හෝ තියුණු වූ ගෙටිකපන කැත්තෙක් කුස කපන්නේ වේ ද, ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, එපරිදි මැ අධිමාත්‍ර වාතයෝ මාගේ කුස සිදිත්. ඇවැත් ඥාටිපුත්‍රයෙනි, මා විසින් නො සිහිය හැකි යැ, නො යැපිය හැකි යැ. දඩ් දූෂවේද්‍යාවෝ නැහෙති, බැස නොයෙන්. නැහුම් පැනෙයි, බැසුම් නො පැනේ.

සෙය්‍යථාපි ආට්‍රිසො සාරිපුතන, දො බලවිනො: පුරිසා දුබ්බලතරං පුරිසං නානාබාහාසු ගහෙඤා අභිකාරකාසුයා සත්තාපෙය්‍යං, සම්පරිතා-පෙය්‍යං. එවමෙව ඛො මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, අසිමනො කායසම්ඛාහො. න මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, බමනියං, න යාපනියං. බාලො මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමනති නො පටික්ඛමනති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤායති නො පටික්ඛමොති. සත්ථං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ආගරික්ඛාමි, නාවකඛ්ඛාමි ජීවිතනති.

‘මායසමා ඡනෙනා සත්ථං ආගරෙසි. යාපෙනායසමා ඡනෙනා, යාපෙනං මයං ආයසමනං ඡනං ඉච්ඡාම. සචෙ ආයසමනො ඡනක්ඛා නචී සප්පායාති හොජනාති, අහං ආයසමනො ඡනක්ඛා සප්පායාති හොජනාති පරියෙයික්ඛාමි. සචෙ ආයසමනො ඡනක්ඛා නචී සප්පායාති හෙසජ්ජාති, අහං ආයසමනො ඡනක්ඛා සප්පායාති හෙසජ්ජාති පරියෙයික්ඛාමි. සචෙ ආයසමනො ඡනක්ඛා නචී පතිරුපො උපට්ඨාකො, අහං ආයසමනං ඡනං උපට්ඨාසික්ඛාමි. මායසමා ඡනෙනා සත්ථං ආගරෙසි. යාපෙනායසමා ඡනෙනා, යාපෙනං මයං ආයසමනං ඡනං ඉච්ඡාමා’ති.

නපි මෙ ආට්‍රිසො සාරිපුතන, නචී සප්පායාති හොජනාති. නපි මෙ නචී සප්පායාති හෙසජ්ජාති නපි මෙ නචී පතිරුපා උපට්ඨාකා. අපි චාට්‍රිසො සාරිපුතන, පරිච්ඡේදො මෙ සත්ථං දීඝරතනං මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන. එතං හි ආට්‍රිසො සාරිපුතන, සාවකස්ස පතිරුපං : යං සත්ථාරං පරිචරොය්‍ය මනාපෙනෙව නො අමනාපෙන, අනුපච්ඡං ඡනෙනා හික්ඛු සත්ථං ආගරික්ඛාති. එවමෙනං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, බාරෙහිති.

පුච්චෙය්‍යාම මයං ආයසමනං ඡනං කඤ්චිදෙව දෙසං, සචෙ ආයසමා ඡනෙනා ඔකාසං කරෙති පඤ්ඤාස්ස වේය්‍යාකරණායා’ති. පුච්ඡාට්‍රිසො සාරිපුතන, සුඤ්ඤා වෙදික්ඛාමාති.

චක්ඛුං ආට්‍රිසො ඡනන, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං චක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙ ධම්මෙ එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සාමි. සොතං ආට්‍රිසො ඡනන, සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ-. භානං ආට්‍රිසො ඡනන, භානවිඤ්ඤාණං -පෙ-. ජීව්‍යං ආට්‍රිසො ඡනන, ජීව්‍යවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායං ආට්‍රිසො ඡනන, කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනං ආට්‍රිසො ඡනන, මනොවිඤ්ඤාණං. මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙ ධම්මෙ එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සාමි.

චක්ඛුං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං චක්ඛුවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙ ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි. සොතං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ-. භානං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, භානවිඤ්ඤාණං -පෙ-. ජීව්‍යං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, ජීව්‍යවිඤ්ඤාණං -පෙ-. කායං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනං ආට්‍රිසො සාරිපුතන, මනොවිඤ්ඤාණං මනොවිඤ්ඤාණවිඤ්ඤානබ්බෙ ධම්මෙ නෙතං මම, නෙසොහමසමි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සාමි.

1. වෙදික්ඛාමිති - කෙච්චි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඇවත් ඔරිපුත්‍රයෙහි, යම් පරිදි බලවත් පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක් ඉතා දුර්වල පුරුෂයකු වෙත වෙත අත් ගෙන අධිගාරකර්මයක ලා තවත් ද, තර කොට තවත් ද, ඇවත් ඔරිපුත්‍රයෙහි, එපරිදි මැ මාගේ කයෙහි අධිමාත්‍ර දහයක. ඇවත් ඔරිපුත්‍රයෙහි, මා විසින් නො සිහිය හැකි යැ, නො යැපිය හැකි යැ, මාගේ දඩ දූබවේද්‍යාවෝ නැහෙති, නො බසින්. නැඟුම් පැනෙයි, බැසුම් නො පැනේ. ඇවත් ඔරිපුත්‍රයෙහි, ශක්‍රයක් එළවා ලම්. ජීවිතය නො කැමැත්තෙමි.

ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙමේ ශක්‍රාභරණ නො කෙරේවා, ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙමේ යැපේවා. අපි ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන් යැපෙන්නවුන් කැමැත්තම. ඉදින් ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට සත්ත්‍වයාභොජනයෝ නැත් නම් මම ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට සත්ත්‍වයාභොජන සොයාලම්. ඉදින් ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට සත්ත්‍වයාභොජන නැත් නම් මම ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට සත්ත්‍වයාභොජන සොයාලම්. ඉදින් ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට නිසි උපස්ථායකයෙක් නො වේ නම් මම ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන් උවටත් කෙරෙමි. ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන් ශක්‍රාභරණ නො කෙරේවා. ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙමේ යැපේවා. අපි යැපෙන ආයුෂ්මත් ජන්තයන් කැමැත්තම ' යි.

ඇවත් ඔරිපුත්‍රයෙහි, මට සත්ත්‍වයාභොජනයෝ නැත්තාහු නො වෙති. මට සත්ත්‍වයා භොජනයෝ නැත්තාහු නො වෙති. මට ප්‍රතිරූප උපස්ථායකයෝ නැත්තාහු නො වෙත්. වැළිදු ඇවත් ඔරිපුත්‍ර තෙරණුවෙහි, මා විසින් දීර්ඝරාත්‍රියෙහි මනාපගතින් මැ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඇසුරු කරන ලදහ, අමනාපගතින් නො වෙයි. ඇවත් ඔරිපුත්‍ර තෙරණුවෙහි, අමනාපගති තබා මනාපගතින් මැ ශාස්තෘන් වහන්සේ ඇසුරු කරන්නේ යැ යන යම් කරුණෙක් වේ ද, තෙල කරුණ ශ්‍රාවකයක්වට නිසි වෙයි. ජන්ත භික්ෂු අනුපව්‍ය (අප්‍රතිසන්ධික) කොට ශක්‍රාභරණ කෙරේ යයි මෙසේ ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, තෙල කරුණ ධරන්නේ මැනවි.

ඉදින් ආයුෂ්මත් ජන්තයෝ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණ සඳහා අවකාශකෙරෙත් නම් අපි ආයුෂ්මත් ජන්තයන් අතින් කිසි දෙයක් පුළුල්කරම. ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, පුළුල්කරනේ මැනවි, අසා දනුමි ' යි.

ඇවත් ජන්තයෙහි, වක්ෂුස වක්ෂුර්විඤ්ඤා වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම " තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය " යි නුවණින් දක්නෙහි ද ? ඇවත් ජන්තයෙහි, ශ්‍රොත්‍ර ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤා . . . ඇවත් ජන්තයෙහි, ස්‍රාණ ස්‍රාණවිඤ්ඤා . . . ඇවත් ජන්තයෙහි, ජිහ්වා ජිහ්වාවිඤ්ඤා . . . ඇවත් ජන්තයෙහි, කාය කායවිඤ්ඤා . . . ඇවත් ජන්තයෙහි, මනස මනෝවිඤ්ඤා මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම " තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්මය යි නුවණින් දක්නෙහි ද " යි.

ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, වක්ෂුස වක්ෂුර්විඤ්ඤා වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්ම ' තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මා ආත්ම නො වේ ' යයි නුවණින් දක්මි. ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, ශ්‍රොත්‍ර ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤා . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, ස්‍රාණ ස්‍රාණවිඤ්ඤා . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, ජිහ්වා ජිහ්වාවිඤ්ඤා . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, කාය කායවිඤ්ඤා . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙහි, මනස මනෝවිඤ්ඤා මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම ' තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වේ ' යයි නුවණින් දක්මි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඇවත් ජන්තයෙනි, වක්ඛසෙහි වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙනි වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්මයෙහි කුමක් දක කුමක් අවබෝධ කොට වක්ඛස වක්ඛුර්විඤ්ඤා වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම යන මේ " තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ යයි නුවණින් දක්නෙහි. ඇවත් ජන්තයෙනි, ශ්‍රොත්‍රයෙහි ශ්‍රොත්‍ර විඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් ජන්තයෙනි, ස්‍රාණයෙහි ස්‍රාණවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් ජන්තයෙනි, පිත්තයෙහි පිත්තවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් ජන්තයෙනි, කයෙහි කායවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් ජන්තයෙනි, මනස්සි මනෝවිඤ්ඤායෙනි මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්මයෙහි කුමක් අවබෝධ කොට මනස මනෝවිඤ්ඤා මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම යන මේ තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි. තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ යයි නුවණින් දක්නෙහි ?

ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, වක්ඛසෙහි වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙනි වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්මයෙහි නිරොධය දක නිරොධය අවබෝධ කොට වක්ඛ වක්ඛුර්විඤ්ඤා වක්ඛුර්විඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවාධර්ම යන මේ " තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම නො වෙ යයි නුවණින් දක්මි. ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, ශ්‍රොත්‍රයෙහි ශ්‍රොත්‍රවිඤ්ඤායෙනි ... ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, ස්‍රාණයෙහි ස්‍රාණවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, පිත්තයෙහි පිත්තවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, කයෙහි කායවිඤ්ඤායෙනි . . . ඇවත් සැරියුත් තෙරණුවෙනි, මනස්සි මනෝවිඤ්ඤායෙනි මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්මයෙහි නිරොධය දක, නිරොධය අවබෝධ කොට මනස මනෝවිඤ්ඤා මනෝවිඤ්ඤායෙන් විඤ්ඤාවා ධර්ම යන මේ " තෙල මා ගැත්තේ නො වෙයි, තෙල මම නො වෙමි. තෙල මා ගේ ආත්ම නො වෙ යයි මෙසේ නුවණින් දක්මි " යි කී.

මෙසේ කී කල්හි ආයුෂ්මත් මහාචාර්ය තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන්ට තෙල කීහ : ' ඇවත් ජන්තයෙනි, ඒ මාරණාත්තික වේද්‍යා ඇතියෙන් ඒ හාගාවතුන් වහන්සේගේ මේ අනුශිෂ්ටියද නිරතුරු සිහි කරන්නේ මැනැව්. තෘෂ්ණාදීන් නිශ්ශ්‍රිතයා හට ක්ලෙශකම්පනය වෙයි, අනිශ්ශ්‍රිතයා හට චලිතයක් නැත. චලිතය නැති කල්හි කෙලෙස් සන්තිදුම් වෙයි. සන්තිදුම් ඇතිවත් ම තෘෂ්ණා නො වෙයි. තෘෂ්ණා නැතිවත් ම (පිළිසද විසින්) ආගමන හා (ව්‍යුති විසින්) ගමන නො වෙයි. ආගමි හා ගමි නැති වත් ම ව්‍යුති උපපාත දෙක නො වෙයි. ව්‍යුති උපපාත දෙක නැති වත් ම මෙලොවැ හෝ නො වෙයි. පරලොවැ හෝ නො වෙයි. දෙලොව්හි මැ නො වෙයි. දුඛයා ගේ තෙල මැ කෙළවර වෙයි.

එසේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් මහාචාර්ය තෙරණුවෝ ද ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරණුවන්ට මේ අවවාදයෙන් අවවාද දී හුනස්නෙන් නැඟී වැඩියෝ. එසේ ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරණු ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් හා ආයුෂ්මත් මහාචාර්ය තෙරණු වන් වඩනා හා මැ ශස්ත්‍රාභරණ කළෝ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ හාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි හාගාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ හාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළහ. " වහන්ස, ආයුෂ්මත් ජන්ත තෙරුන් විසින් ශස්ත්‍රාභරණ කරන ලද " ඔහුගේ ගති කවර ? පරලොව කවරේ " යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නඤ්ඤා සංවිජ්ජනා, ජනෙනා භික්ඛුනා සමමුඛායෙව අනුපවජ්ජනා
බ්‍යාකතාති:

අපි භනෙන, පුබ්බජ්ජරං නාම වජ්ජිතං. තත්‍රායසමනො¹ ජනනස්ස
මිත්තකුලාති සුභජ්ජකුලාති උපවජ්ජකුලාති²ති. ගොනති හෙනෙ
සංවිජ්ජනා, ජනනස්ස භික්ඛුනො මිත්තකුලාති සුභජ්ජකුලාති උපවජ්ජ-
කුලාති. නාහං සංවිජ්ජනා, එතතාවතා සඋපවජ්ජොති වදාමි. යො ඛො
සංවිජ්ජනා, ඉමඤ්ච කායං නිකඛිපති. අඤ්ඤං ච කායං උපාදියති,
තමහං සඋපවජ්ජො³ති වදාමි. තං ජනනස්ස භික්ඛුනො නපි.
අනුපවජ්ජො, ජනෙනා භික්ඛු සත්ථං අභරෙයිති⁴.

ඉදමචොචි භගවා. අත්තමනො අයසමා සංවිජ්ජනො භගවතො
භාසිතං අභිනඤ්ඤිති.

ජනෙනාවාද සුතං දුතියං.

1. තත්‍රායසමනො - මජ්ඣං.

2. එවමෙනං සංවිජ්ජනා ධාරෙයිති - මජ්ඣං, අධිකං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ශාරීරිකය, ජනතා මහණු විසින් තොර හමුදාවේ මැ අනුපවදානා පවසන ලද නො ? යි.

වහන්ස, ප්‍රබන්ධය නම් වැදගත්ම දෙය. එහි ආශ්‍රිතයක් ජනතා තෙරුන් ගේ මිත්‍ර කුලයන් හා සුභද කුලයන් හා එළැඹිය යුතු කුලයෝ ද ඇත. ශාරීරිකය, ජනතා මහණු ගේ තෙල මිත්‍රකුලයෝ ද සුභද කුලයෝ ද 'උපවිජය' (එළැඹිය යුතු) කුලයෝ ද වෙති. ශාරීරිකය, මම මෙතෙකින් සඋපවිජය 'යි නො කියමි. ශාරීරිකය, යමෙක් මේ කය හරණේ වේ ද, අන් කයකුදු ගන්නේ වේ ද, මම ඔහු සඋපවිජය 'යි කියමි. ඒ ජනතා භික්ෂුහට නැත. (එහෙයින්) අනුපවිජය වූ ජනතා මහණ සේවාහරණ කෙළේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ වදන සේක. ප්‍රතිසංස්කරණයන් විසින් ගත් සිත් ඇති ආශ්‍රිතය ශාරීරික තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාග්‍යය අභිනන්දන කළෝ.

දෙවැනි ජනතාවාද සූත්‍ර යි.

3. 5. 3

පුණ්ණොවාද සුභං

එවං මෙ සුභං : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා පුණ්ණො සායනසමයං පතිසල්ලානා වූට්ඨිතො යෙන භගවා, තෙනුපසඬකම්. උපසඬකමිතිං භගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසිනෙන්ථා ඛො ආයස්මා පුණ්ණො භගවන්තං එතදවොච :

සාධු මං භතෙන, භගවා සඬ්ඛිතෙනන ඔවාදෙන ඔවදත්තු, 'යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤාං එකො වූපකට්ඨා අප්පමතො ආනාපි පභිතතො විහරෙය්'න්ති.

තෙන හි පුණ්ණ, පුණ්ණොති, සාධුභං මනසි කරොති, භාසිස්සාමිති.

එවං භතෙතති ඛො ආයස්මා පුණ්ණො භගවතො පච්චස්සොයි. භගවා එතදවොච :

සන්ති ඛො පුණ්ණ, චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු අභිනන්ති, අභිවදති, අජේඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අභිනන්තො අභිවදතො අජේඤාසාය නිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දි, නන්දි සමුදයා දුක්ඛසමුදයො පුණ්ණොති වදාමි.

සන්ති ඛො පුණ්ණ, සොතවිඤ්ඤායා සද්දං -පෙ- ඤානවිඤ්ඤායා ගඤා -පෙ- ජීවහාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- මනොවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු අභිනන්ති, අභිවදති, අජේඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අභිනන්තො අභිවදතො අජේඤාසාය නිට්ඨතො උප්පජ්ජති නන්දි, නන්දි සමුදයා දුක්ඛසමුදයො පුණ්ණොති වදාමි.

සන්ති ඛො පුණ්ණ, චක්ඛුවිඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා, තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්ති. නාභිවදති. නාජේඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනන්තො අනභිවදතො අනජේඤාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති. නන්දි නිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණ්ණොති වදාමි.

සන්ති ඛො පුණ්ණ, සොතවිඤ්ඤායා සද්දං -පෙ- ඤානවිඤ්ඤායා ගඤා -පෙ- ජීවහාවිඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤායා ථොට්ඨබ්බා -පෙ- මනොවිඤ්ඤායා ධම්මා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. තඤ්ඤෙ භික්ඛු නාභිනන්ති, නාභිවදති, නාජේඤාසාය නිට්ඨති. තස්ස තං අනභිනන්තො අනභිවදතො අනජේඤාසාය නිට්ඨතො නන්දි නිරුජ්ඣති, නන්දි නිරොධා දුක්ඛනිරොධො පුණ්ණොති වදාමි.

3. 5. 3

සුභේෂාචාර සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි ජනවන නම් වූ අනේවඩු මහසිටුහුගේ අරමිහි වැඩවාස කෙරෙහි. එසඳ ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ සවස් වේලෙහි පිළිසලනින් නැංගාහු භාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාගාවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකොළෝ :

වහන්ස ' මම භාගාවතුන් වහන්සේගේ යම් දහමක් අසා එකලා වූයෙම් ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයෙම් නො පමා වූයෙම් කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙම් නිවනට මෙහෙයූ සිත් ඇතියෙම් වාස කෙරෙම් ද භාගාවතුන් වහන්සේ මට එබඳු සංක්ෂිප්ත අවවාදයෙකින් අවවාද කරනසේක්වා ' යි අයැද සිටුමහ ' යි.

' එසේ වී නම් පුණ්ණය, අසව, මනා කොට මෙනෙහි කරව, කියමහ ' යි වදළහ.

' වහන්ස, එසේ යැ ' යි ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ භාගාවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාගාවතුන් වහන්සේ තෙල වදළහ:

පුණ්ණය, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රිය ස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ සිත් ඇලවීමට නිසි වක්ෂුර්විඥෙය රූපායතන කෙනෙක් ඇත. ඉදින් මහණ ඒ රූපායතන අභිනන්දන කෙරේ ද, සිතින් ගෙන තෘෂ්ණා වශයෙන් බෙණේ ද, ගැලගෙන සිටී ද, ඒ රූපායතන අභිනන්දන කරන තෘෂ්ණා වශයෙන් බණන ගැලගෙන සිටුනා ඒ මහණට තෘෂ්ණාව උපදී. තෘෂ්ණා සමුදය හේතුවෙන් පුණ්ණය, දුඃඛසමුදය වේ යයි කියමහ.

පුණ්ණය, ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දායතන කෙනෙක් . . . ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධායතන කෙනෙක් . . . ජිහ්වා විඥෙය රසායතන කෙනෙක් . . . කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන කෙනෙක් . . . ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ රඤ්ජනයට නිසි වූ මනෝවිඥෙය ධර්මායතන කෙනෙක් ඇත. ඉදින්, මහණ ඒ ධර්මායතන අභිනන්දන කෙරේ ද, තෘෂ්ණා වශයෙන් බෙණේ ද, ගැලගෙන සිටුනේ වේ ද, එය අභිනන්දන කරන තෘෂ්ණා වශයෙන් බණන ගැලගෙන සිටුනා ඔහුට තෘෂ්ණා උපදී. තෘෂ්ණා සමුදය හේතුවෙන් දුඃඛසමුදය වේ යයි කියමහ.

පුණ්ණය, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ රඤ්ජනාර්ථ වූ වක්ෂුර්විඥෙය රූපායතන කෙනෙක් ඇත. ඉදින් මහණ ඒ රූපායතන අභිනන්දන නො කෙරේ ද, තෘෂ්ණා විසින් නො බෙණේ ද, ගැලගෙන නො සිටුනේ වේ ද, ඒ රූපායතන අභිනන්දන නො කරන තෘෂ්ණා හෙයින් නො බණන ගැලගෙන නො සිටුනා ඒ මහණට තෘෂ්ණා නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණා නිරෝධ හේතුවෙන් පුණ්ණය, දුඃඛනිරෝධ වේ යයි කියමහ.

පුණ්ණය, ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්දායතන කෙනෙක් . . . ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධායතන කෙනෙක් . . . ජිහ්වා විඥෙය රසායතන කෙනෙක් . . . කායවිඥෙය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන කෙනෙක් . . . ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වරූප වූ කාමොපසංහිත වූ රඤ්ජනයට නිසි වූ මනෝවිඥෙය ධර්මායතන කෙනෙක් ඇත. ඉදින් මහණ ඒ ධර්මායතන අභිනන්දන නො කෙරේ ද, තෘෂ්ණා හෙයින් නො බෙණේ ද, ගැලගෙන නො සිටුනේ වේ ද, ඒ ධර්මායතන අභිනන්දන නො කරන තෘෂ්ණා හෙයින් නො බණන ගැලගෙන නො සිටුනා ඔහුගේ තෘෂ්ණා නිරුද්ධ වෙයි. තෘෂ්ණා නිරෝධ හේතුවෙන් පුණ්ණය, දුඃඛනිරෝධ වේ යයි කියමහ.

ඉඞ්භා ව නිං පුණ්ණ, මයා සඛිතිතෙතන ඔවාදෙන ඔවදිතො කතරස්මිං ජනපදෙ විහරියාසිති. ඉමිනාහං හනෙත, හගවතා සඛිතිතෙතන ඔවාදෙන ඔවදිතො අත්ථි සුණාපරනතො නාම ජනපදෙ තත්ථාහං විහරියාමි.

වණ්ඛා බො පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා, එරාසා බො පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා. සචෙ තං පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා අකෙකාසියානති පරිභාසියානති, තත්ථ තෙ පුණ්ණ කිනති හවියාති¹ති.

සචෙ මං හනෙත, සුණාපරනතකා මනුස්සා අකෙකාසියානති. පරිභාසියානති, තත්ථ මෙ එවං හවියාති: 'හද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, සුහද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා. යං මෙ නයිමෙ පාණීනා පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ හගවා, හවියාති. එවමෙත්ථ සුගත, හවියාති²ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා පාණීනා පහාරං දෙසානති, තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කිනති හවියාති³ති.

සචෙ මෙ¹ හනෙත, සුණාපරනතකා මනුස්සා පාණීනා පහාරං දෙසානති. තත්ථ මෙ එවං හවියාති: 'හද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, සුහද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ ලොඛ්ඛුනා පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ හගවා, හවියාති. එවමෙත්ථ සුගත, හවියාති²ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා ලොඛ්ඛුනා පහාරං දෙසානති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කිනති හවියාති³ති. සචෙ මෙ හනෙත, සුණාපරනතකා මනුස්සා ලොඛ්ඛුනා පහාරං දෙසානති, තත්ථ මෙ එවං හවියාති: 'හද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, සුහද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ දණ්ඨෙන පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ හගවා, හවියාති. එවමෙත්ථ සුගත, හවියාති⁴ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා දණ්ඨෙන පහාරං දෙසානති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ, කිනති හවියාති⁵ති. 'සචෙ මෙ හනෙත සුණාපරනතකා මනුස්සා දණ්ඨෙන පහාරං දෙසානති. තත්ථ මෙ එවං හවියාති: හද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, සුහද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, යං මෙ නයිමෙ සන්තෙන පහාරං දෙනති'ති. එවමෙත්ථ හගවා, හවියාති. එවමෙත්ථ සුගත, හවියාති⁶ති.

සචෙ පන තෙ පුණ්ණ, සුණාපරනතකා මනුස්සා සන්තෙන පහාරං දෙසානති. තත්ථ පන තෙ පුණ්ණ කිනති හවියාති⁷ති. 'සචෙ මෙ හනෙත සුණාපරනතකා මනුස්සා සන්තෙන පහාරං දෙසානති. තත්ථ මෙ එවං හවියාති: 'හද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, සුහද්දකා වතිමෙ සුණාපරනතකා මනුස්සා, යං මං⁸ නයිමෙ තිණ්ණෙන සන්තෙන ජිවිතා වොඤ්ඤපෙතති. එවමෙත්ථ හගවා, හවියාති. එවමෙත්ථ සුගත, හවියාති⁹ති.

1. සචෙ මං - සිමු.

2. යං මෙ - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුණ්ණය, මා විසින් මේ සංක්ෂිප්ත වූ අවවාදයෙන් අවවාද කරන ලද තෝ කිනම් දැනවියෙක වාස කෙරෙහි ? වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ සංක්ෂිප්ත අවවාදයෙන් මම ඔවා දෙනලදිමි. සුනාපරන්ත නම් දැනවියෙක් ඇත, එහි මම වාස කෙරෙමි.

පුණ්ණය, සුනාපරන්ත දැනවු වැසි මිනිස්සු වණ්ඩයහ. පුණ්ණය, සුනාපරන්ත දැනවු වැසි මිනිස්සු පරුෂයහ. පුණ්ණය, ඉදින් සුනාපරන්ත දැනවු වැසි මිනිස්සු තට ආත්‍රොශ කෙරෙත් නම්, නින්දා බස් බෙණෙත් නම් පුණ්ණය, එහිලා තට කෙබඳු සිතෙක් වේ යැ ?

වහන්ස, ඉදින් සුනාපරන්ත දැනවු වැසි මිනිස්සු මට ආත්‍රොශ කෙරෙත් නම් නින්දා බෙණෙත් නම් එහිලා මට මෙබඳු සිත් වෙයි : සුනාපරන්ත වැසි මේ මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ, සුනාපරන්ත වැසි මේ මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. යම් භෙයෙකින් මොහු මට අතින් පහර නො දෙත් ද එහෙයිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි, සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති යි සැල කොළෝ.

ඉදින් පුණ්ණය, තට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු අතින් පහර දෙත් නම් එහිලා පුණ්ණය තට කෙසේ සිත් වේ යැ ? යි.

වහන්ස, ඉදින් මට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු අතින් පහර දෙත් නම් එහිලා මට මෙසේ සිත් වෙයි : මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. යම් භෙයෙකින් ඔහු මට කැටින් පහර නො දෙත් ද එහෙයිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති ' යි කී.

ඉදින් පුණ්ණය, සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු තට කැටින් පහර දෙත් නම් පුණ්ණය, එහිලා තට කෙසේ සිත් වේ යැ ? යි. වහන්ස, ඉදින් මට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු කැටින් පහර දෙත් නම් එහිලා මට මෙසේ සිත් වෙයි : මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. යම් භෙයෙකින් මොහු මට දඩින් පහර නො දෙත් ද එහෙයිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති ' යි කී.

ඉදින් පුණ්ණය, තට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු දඩින් පහර දෙත් නම් එහිලා පුණ්ණය, තට කෙසේ සිත් වේ යැ ? යි. වහන්ස, ඉදින් මට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු දඩින් පහර දෙත් නම් එහිලා මට මෙසේ සිත් වෙයි. මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ, මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. යම් භෙයෙකින් ඔහු මට සැකින් පහර නො දෙත් ද එහෙයිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති ' යි කී.

ඉදින් පුණ්ණය, තට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු සැකින් පහර දෙත් නම් එහිලා පුණ්ණය, තට කෙසේ සිත් වේ යැ ? යි. වහන්ස, ඉදින් මට සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු සැකින් පහර දෙත් නම් එහිලා මට මෙසේ සිත් වෙයි. මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ, මේ සුනාපරන්ත වැසි මිනිස්සු එකාන්තයෙන් හදුයහ. යම් භෙයෙකින් ඔහු මට කිසිදු සැකින් මා දිවියෙන් තොර නො කෙරෙත් ද එහෙයිනි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති ' යි කී.

සචෙ පන තං පුණ්ණං¹, සුණාපරනතකා මනුස්සා තිණ්ණෙන සන්තෙන ජීවිතා වොරොපෙසසනති. තත් පන තෙ පුණ්ණං, කිනති හවිස්සති'ති. සචෙ මං හනො, සුණාපරනතකා මනුස්සා තිණ්ණෙන සන්තෙන ජීවිතා වොරොපෙසනති. තත් පන මෙ එවං හවිස්සති : සනති ඛො හගවතො සාමිකා කායෙන ච ජීවිතෙන ච අර්ථිසමානා හරියමානා ජගුච්ඡමානා සත්භාරකං පරියෙසනති, තං මෙ ඉදං අපරිසිට්ඨංයෙව සත්භාරකං ලභිනති. එවමෙත්ථ හගවා, හවිස්සති. එවමෙත්ථ සුගත, හවිස්සති'ති.

සාධු සාධු පුණ්ණං, සකඛිස්සාසි ඛො තං පුණ්ණං, ඉමිනා දමුපසමෙන සමන්තාගතො සුණාපරනතසමිං ජනපදෙ විහරිතුං. යස්සදති තං පුණ්ණං, කාලං මඤ්ඤාසිති.

අථ ඛො අයස්මා පුණ්ණො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිකා අනුමොදිකා උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙකා පදකඛිණං කකා සෙනාසනං සංසාමෙකා පත්තච්චිරං අදය යෙන සුණාපරනො ජනපදෙ, තෙන වාරිකං පකකාමි. අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරමානො යෙන සුණාපරනො ජනපදෙ, තදවසරි. තත් සුදං අයස්මා පුණ්ණො සුණාපරනසමිං ජනපදෙ විහරති.

අථ ඛො අයස්මා පුණ්ණො තෙනෙවනතරවස්සෙන පඤ්චමිත්තාති උපාසකසතාති පටිපාදෙසි.* තෙනෙවනතර වස්සෙන පඤ්චමිත්තාති උපාසකසතාති පටිපාදෙසි. තෙනෙවනතරවස්සෙන තිස්සො විජ්ජා සච්ඡාකාසි. අථ ඛො අයස්මා පුණ්ණො අපරෙන සමයෙන පරිනිබ්බාසි. අථ ඛො සමබහුලා භික්ඛු යෙන හගවා, තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිකා හගවතං අභිවාදෙකා එකමනං නිසීදිංසු. එකමනං නිසිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවතං එතදවොචුං : යො සො හනො, පුණ්ණො නාම කුලපුතො හගවතා සඛිඤ්ඤෙන ඔවාදෙන ඔවදිතො, සො කාලඛකතො. තස්ස කා හති, කො අභිසම්පරායො'ති

පණ්ණිතො භික්ඛවෙ, පුණ්ණො කුලපුතො, පච්චපාදි ධම්මස්සානු-ධම්මං, න ච මං ධම්මාධිකරණං විහෙරෙසි. පරිනිබ්බුතො භික්ඛවෙ, පුණ්ණො කුලපුතොති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනන්දුනති.

පුණ්ණොවාද සුතං තතීයං.

1. සචෙ පන තෙ පුණ්ණං - මජ්ඣං.
2. උපාසකසතාති පටිපෙදෙසි - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදින් පුණ්ණය, සුනාපරන්තවැසි මිනිස්සු කියුණු සැකින් තා දිවියෙන් තොර කෙරෙත් නම් පුණ්ණය, එහිලා තට කෙසේ සිත් වේ යැ ? යි. වහන්ස, ඉදින් සුනාපරන්තවැසි මිනිස්සු කියුණු සැකින් මා දිවියෙන් තොර කෙරෙත් නම් එහිලා මට මෙසේ සිත් වෙයි : 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක කෙනෙක් කයිනුදු දිවියෙකුදු පෙළෙන්නාහු ලජ්ජා කරන්නාහු පිළිතුල් කරන්නාහු ශස්ත්‍රභාරකයකු සොයන්නාහු ඇත. මා විසින් නො සොයනලද මැ ඒ ශස්ත්‍රභාරකයා ලැබිණැ ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, මෙහිලා මෙසේ සිත් වෙති ' යි කී.

මැනැව් මැනැව් පුණ්ණය, මේ දම උපසම දෙකින් සමන්වාගත වැ සුනාපරන්ත දනවියෙහි වාස කරන්නට තෝ හැක්කෙහි පුණ්ණය, යි. දන් එයට කල් දන පුණ්ණය, යි වදාළෝ.

එසඳ ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගෙන අනුමෝදන් වැ හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද පැදකුණු කොට සෙනසුන් සහවා තබා පාසිවුරු ගෙන සුනාපරන්තදනවු කරා සැරිසරා ගියහ. පිළිවෙළින් සැරිසරන්නාහු සුනාපරන්ත ජනපදය කරා ගියෝ. එසඳ ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ සුනාපරන්ත දනවියෙහි වාස කෙරෙති.

එකල ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ ඒ අතුරුවසෙහි පන්සියක් පමණ උපාසකයන් ඇති කොළෝ. ඒ අතුරුවසෙහි මැ පන්සියක් පමණ උපාසිකාවන් ඇති කොළෝ. ඒ අතුරුවසෙහි මැ ත්‍රිවිද්‍යා පසක් කොළෝ. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් පුණ්ණ තෙරණුවෝ පසු කලෙක පිරිනිවිසහ. ඉක්බිති බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කොළෝ : වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සංක්ෂිප්ත අවවාදයෙන් ඔවා දෙනලද යම්පුණ්ණ නම් කුලපුත්‍රයෙක් වී ද හේ කල්‍රිය කෙළේ. ඔහුගේ ගති කවර ? පරලෝ කවර ? යි.

මහණෙනි, පුණ්ණ කුලපුත් පණ්ඩිත වෙයි. ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපත්තෝ ය, ධර්ම හෙතෙයෙන් මා නො වෙහෙයි. මහණෙනි, පුණ්ණ කුලපුත් පිරිනිවිසේ යැ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක. සතුවුයින් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය සතුවින් පිළිගත්හ.

තුන් වැනි පුණ්ණොවාදසූත්‍ර යි.

3. 5. 4

නිවැරදිකොටාද සුභතං

එවිං මෙ සුතං: එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. අථ ඛො මහාපජාපති ගොතමී පඤ්චමනෙතභි භික්ඛුනීසතෙභි සද්ධං යෙන භගවා තෙනුපසඛකමි, උපසඛකමිතා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. එකමන්තං සීතා ඛො මහාපජාපති ගොතමී භගවන්තං එතදවොච: 'ඔවදතු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීයො, අනුසාසතු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීයො, කරොතු භනෙත, භගවා භික්ඛුනීතං ධම්මං කථ'න්ති.

තෙන ඛො පන සමයෙන ථෙරු භික්ඛු භික්ඛුනීයො ඔවදන්ති පරියායෙන. ආයස්මා පන නන්දකො න ඉච්ඡති භික්ඛුනීයො ඔවදිතුං පරියායෙන. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසි: 'කස්ස භු ඛො ආනන්ද, අජ්ජ පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතුං පරියායෙනා'ති

නන්දකස්ස භනෙත, පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතුං පරියායෙනා¹, අයං භනෙත, ආයස්මා නන්දකො න ඉච්ඡති භික්ඛුනීයො ඔවදිතුං පරියායෙනා'ති.

අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං නන්දකං ආමනෙතසි: 'ඔවද නන්දක, භික්ඛුනීයො. අනුසාස නන්දක, භික්ඛුනීයො, කරොති ත්වං ව්‍යාභමණ. භික්ඛුනීතං ධම්මං කථ'න්ති.

එවිං භනෙතති ඛො සො ආයස්මා නන්දකො භගවතො පටිස්සුතා පුබ්බනගසමයං නිවාසෙත්වා පතතච්චරං ආදාය සාවඤ්ඤාං පිණ්ඩාය පාචිසි, සාවඤ්ඤාං පිණ්ඩාය චිරිතා පච්ඡාභතං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තො අත්තදුතියො යෙන රුජ්ජාදාමො තෙනුපසඛකමි. අද්දසංසු² ඛො තා භික්ඛුනීයො ආයස්මන්තං නන්දකං දුරතොච ආගච්ඡන්තං. දිස්වාන ආසනං පඤ්ඤාපෙසුං, උදකඤ්ච පාදනං උපට්ඨපෙසුං. නිසිදි ඛො ආයස්මා නන්දකො පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ, නිසජ්ජ පාදෙ පක්ඛාලෙසි. තාපි ඛො භික්ඛුනීයො ආයස්මන්තං නන්දකං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු, එකමන්තං නිසිත්වා ඛො තා භික්ඛුනීයො ආයස්මා නන්දකො එතදවොච: පටිපුච්ඡකථා ඛො භගීනීයො, භවිස්සති. තත්ථ ආජානනායිති ආජානාමාතීස්ස චචතියං, න ආජානනායිති න ආජානාමාතීස්ස චචතියං. යස්සා වා පනස්ස කඛ්ඛා වා විමතී වා, අභමෙව තත්ථ පටිපුච්ඡතබ්බො: 'ඉදං භනෙත, කථං ඉමස්ස කුච්ඡො'ති.

එතතකෙනපි මයං භනෙත, අයස්ස නන්දකස්ස අත්තමනා අභිරුච්ඡා. යං නො අයොනා නන්දකො පචාරෙතී'ති.

තං කිං මඤ්ඤථ භගීනීයො, චක්ඛුං³ නිච්චං වා අනිච්චං වාති?
අනිච්චං භනෙත.

1. සබ්බෙහෙව භනෙත, කතො පරියායො භික්ඛුනීයො ඔවදිතුං - මජ්ඣං, සිඬු.
2. අද්දසංසු - PTS.
3. චක්ඛු - මජ්ඣං, සිඬු.

3. 5. 4

නානුකොවාද සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර අනේපිඬු මහසිටුහුගේ දෙවරම් වෙහෙර වැඩවාස කෙරෙහි. එකල ගොයුම්ගොත් මහාප්‍රජාපතී මෙහෙණ පන්සියක් පමණ මෙහෙණන් හා සමග භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹීයා. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ සිටගතු. එකත් පස් වැ සිටි ගොයුම්ගොත් මහාප්‍රජාපතී මෙහෙණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළා : ' වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහෙණනට ඔවා දෙනසේක්වා, වහන්ස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහෙණනට අනුශාසනා කරන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහෙණනට ධර්ම කරා කරන සේක්වා යි.

එසමයෙහි ස්ථවිර භික්ෂුහු මෙහෙණනට වාර වශයෙන් ඔවා දෙති. ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ මෙහෙණනට, වාර වශයෙන් ඔවා දෙන්නට නො කැමැති වෙති. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවන් ඇමැතුසේක : ' ආනන්දය, මෙහෙණනට වාර වශයෙන් ඔවා දෙන්නට අද කවරහුගේ වාරය වේ ද ? යි.

වහන්ස, මෙහෙණනට වාර වශයෙන් ඔවා දෙන්නට නන්දක තෙරණුවනට වාරය වෙයි. වහන්ස, මේ ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ මෙහෙණනට වාර වශයෙන් ඔවා දෙන්නට නො කැමැතියහ.

එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් ඇමැතුසේක ; ' නන්දකය, මෙහෙණනට ඔවා දෙව. නන්දකය, මෙහෙණනට අනුශාසනා කරව. ඉභ්මණය, තෝ මෙහෙණනට ධර්මකරා කරව' යි.

' වහන්ස, එසේ යැ යි ඒ ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී පෙරවරු හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන සැවැතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්හි පිඩු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැක්කාහු තමනට දෙවැන්නකු ඇති වැ රාජකාරාමය කරා එළඹියහ. ඒ මෙහෙණහු දුර දී මැ ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් එනුවන් දුටහ. දක අසුන් පැන්වූහ. පා දෝනා දිය එළවූහ. ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ පැන්වූ අස්නෙහි හුන්හ. හිඳ පාද ප්‍රක්ෂාලනා කොළෝ. ඒ මෙහෙණහු ද ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත් පස් වැ හුන් මෙහෙණනට ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ තෙල කීහ : බ්‍රහ්මඤ්ඤයෙනි, පිළිවිස කරන කරායෙක් ඇත. එහි දී වටහා දන්නවුන් විසින් ' දැනුම්' යි කියයුතු වෙයි. වටහා නො දන්නවුන් විසින් ' නො දැනුම්' යි කියයුතු වෙයි. යමක්හට සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ වෙ ද එහි දී මම මැ පිළිවිස යුතුයෙමි වෙමි. (කෙසේ යැ ?) ' වහන්ස, මේ කෙසේ යැ ? මේ වචනාගේ අර්ථ කවරේ යැ ? යි.

වහන්ස, අපි මෙතෙකිනිදු ආයාඨ වූ නන්දක තෙරණුවනට සතුටු සිතැත්තමෝ වම්හ. අභිරුද්ධයම්හ. යම් හෙයෙකින් ආයාඨ වූ නන්දක තෙරණුවෝ අප පවරන් ද එහෙයිනි.

බ්‍රහ්මඤ්ඤයෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව. වක්ෂ්‍ය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙ ද ?
වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යං පනාතිවිමං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිවිමං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං.
එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, සොතං තිව්මං වා අතිව්මං වාති.

අතිව්මං හනෙත. -පෙ-

ඝාතං තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති.

අතිව්මං හනෙත. -පෙ-

ජ්ඣවා තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති.

අතිව්මං හනෙත. -පෙ-

කායො තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති

අතිව්මං හනෙත. -පෙ-

මනො තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති.

අතිව්මං හනෙත.

යම්පනාතිවිමං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිවිමං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං
එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත. තං කිං හෙතුං පුබ්බෙව නො හෙතං
හනෙත, යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය සුදිට්ඨං: 'ඉතිපිමෙ ජ අඤ්ඤාතිකා
ආයතනා අතිව්මා'ති.

සාධු සාධු හගිතියො, එවං හෙතං හගිතියො, හොති අරියසංවෘත්තං
යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පසංගො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, රූපා
තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති.

අතිව්මං හනෙත.

යං පනාතිවිමං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනාතිවිමං දුක්ඛං විපරිතාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං.
එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, සද්දං තිව්මං වා අතිව්මං වා'ති.

අතිව්මං හනෙත -පෙ-.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම්, ඒ දුෂ්ට හෝ සුඛ හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුෂ්ට යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුෂ්ට විපරිණාමධර්ම වේ ද, ඒ ' තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යයි දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ.

බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව. ශ්‍රොත්‍රය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.....

ස්‍රාණය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.....

ජීව්වා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.....

කය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.....

මනස නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් ඒ දුෂ්ට හෝ සුඛ හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුෂ්ට යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුෂ්ට විපරිණාමධර්ම වේ නම් ' තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙල මා ආත්ම යයි එය නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, තෙල කරුණ පළමු මැ අප විසින් ඇති තතු සමාස්ත ප්‍රඥයෙන්, මොනොවට දක්නා ලදී: ' මෙ කරුණුදු මේ ආධ්‍යාත්මික භවායතනයෝ අනිත්‍යයහ කියා ය.

මැනව මැනව බුහුනැණියෙනි, බුහුනැණියෙනි, තෙල යථාභූතය සමාස්ත ප්‍රඥයෙන් දක්නා ආයතීශ්‍රාවකයක් හට තෙල සිත් මෙසේ වේ මැ යි. බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව රූපායතනයෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් ඒ දුෂ්ට හෝ සුඛ හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුෂ්ට යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුෂ්ට විපරිණාමධර්ම වේ නම් එය ' තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යයි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ.

බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව, භවදායකනයෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ...

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ගකිං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

රසං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

ඵොට්ඨකං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

ධම්මං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං ගනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං.
එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති,

නො ගෙතං ගනෙත. තං කිංග්ග ගෙතු: පුබ්බෙව නො ගෙතං
ගනෙත, යථාභුතං සම්මප්පකුසලං සුද්දිට්ඨං: ඉතිපි මෙ ඡ බාහිර
ආයතනා අනිවං'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං ගෙතං හගිනියො, ගොති අරියසාවකං
යථාභුතං සම්මප්පකුසලං පසංනො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො,
වකඛුච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං ගනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපසයිතුං.
එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො ගෙතං ගනෙත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, සොතච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං
වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

භානච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

ඒභානච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

කායච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත. -පෙ-

මනොච්ඡකුසලං නිවං වා අනිවං වා'ති.

අනිවං ගනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං ගනෙත.

ගන්ධායතනයෝ නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.....

රසායතනයෝ නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ...

ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතනයෝ නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ...

ධර්මායතනයෝ නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.

යමෙක් අනිත්‍ය වෙනම් ඒ දුූඛ භෝ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුූඛ යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුූඛ විපරිණාමධර්ම වේ නම් එය 'තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, අප විසින් තෙල යථාභූතය පළමු වැ සමාස් ප්‍රඥයෙන් මොනවට දක්නා ලදී: මේ හෙතෙමෙහුදු බාහිර ස්වායතනයෝ අනිත්‍යයහ'යි කියා යි.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි. මෙසේ බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය සමාස්ප්‍රඥයෙන් දක්නා ආයතීශ්‍රාවකයක්හට තෙල සිත් වෙයි. ඒ කෙසේ හඟනාව බුහුනැණියෙනි, වික්ෂර්විඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වෙනම් ඒ දුූඛ භෝ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුූඛ යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුූඛ විපරිණාමධර්ම වේ නම් 'තෙල මා ගැත්තේ' යැ තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි එය නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ.

ඒ කෙසේ හඟනාව බුහුනැණියෙනි, ශොත්‍රවිඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

සුභ්‍ය විඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.....

චිත්තවිඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ...

කායවිඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ...

මනොවිඤ්ඤාය නිත්‍ය භෝ අනිත්‍ය භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වෙනම් එය දුූඛ භෝ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුූඛ යැ.

යං පනාතිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සම්පුපස්සිතුං එතං මම, එසොභම්හී, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: පුබ්බෙව නො හෙතං භනෙත, යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය සුද්දිඨං: ඉතිපි මෙ ඡ විඤ්ඤාණකායා අනිච්චා'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, එවං හෙතං භගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායතො තෙලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අච්චිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ආභාපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං. යො හු ඛො භගිනියො එවං වදෙය්‍ය, 'අමුස්ස තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායතො තෙලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අච්චිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, යා ඛාය්‍යා ආභා, යා නිච්චා ධූවා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. සම්මා හු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: අමුස්ස හි භනෙත, තෙලපාදීපස්ස ක්‍යායතො තෙලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ඨිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අච්චිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, පභෙවස්ස ආභා අනිච්චං විපරිණාමධම්මා'ති.

එවමෙව ඛො භගිනියො, යො හු ඛො එවං වදෙය්‍ය, ඡ හි ඛො ඉමා අජ්ඣත්තීකා ආයතනා අනිච්චා, යඤ්ච ඛො ඡ අජ්ඣත්තීකො ආයතනො පටිච්ච පටිසංවේදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං නිච්චං ධූවා සස්සතං අවිපරිණාමධම්මනතී. සම්මා¹ හු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු, 'තජ්ජං තජ්ජං භනෙත. පට්ඨයං පට්ඨං තජ්ජා තජ්ජා වේදනා උපපජ්ජන්ති. තජ්ජස්ස තජ්ජස්ස පට්ඨයස්ස නිරෝධා තජ්ජා තජ්ජා වේදනා නිරුජ්ඣන්ති'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, එවං හෙතං භගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභූතං සම්මපාඤ්ඤාය පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො මූලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, සාඛාපලාසපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඡායාපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං. යො හු ඛො භගිනියො, එවං වදෙය්‍ය: 'අමුස්ස මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො මූලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, සාඛාපලාසපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, යා ව ඛාය්‍යා ඡායා සා නිච්චා ධූවා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. සම්මා හු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිස්ස හෙතු: 'අමුස්ස හි භනෙත, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො මූලපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, සාඛාපලාසපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, පභෙවස්ස ඡායා අනිච්චං විපරිණාමධම්මා'ති.

1. යං සම්මා - සිමු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

යමෙක් අනිත්‍ය දූෂ ව්‍යවස්ථාපිත වේ නම් 'තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මා ගේ ආත්ම යැ'යි එය නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, අප විසින් පළමු ව තෙල යථාභූතය සමාක් ප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නා ලදී: 'මේ හෙතෙමානුදු මේ සවැදැරුම් විඤ්ඤායෝ අනිත්‍යයන් කියා යි.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, මෙසේ බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්නා ආයාශ්‍රාවකයක්ව තෙල සිත් වේ මැ යි.

බුහුනැණියෙනි, යම් පරිදි දැල්වෙන තෙල් පහනක්වුණේ තෙල ද අනිත්‍ය වේ ද පෙරළෙන සැහැටි ඇති වේ ද, වැටී ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, සිඳි ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, එළි ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, බුහුනැණියෙනි, යමෙක් 'මේ දැල්වෙන තෙල් පහනෙහි තෙල ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, වැටී ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, සිඳි ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, මේ ප්‍රදීපයාගේ යම් එළියෙක් ඇද්ද ඒ නිත්‍ය යැ වූව යැ ශාස්වත යැ අව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි මෙසේ කියා නම් බුහුනැණියෙනි, ඒ බණන්තා මැනැවක් බෙණේ ද ?යි.

වහන්ස, තෙල මැනැවෙක් නො වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : මේ දැල්වෙන තෙල ප්‍රදීපයාගේ තෙල ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, වැටී ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, සිඳි ද අනිත්‍ය යැ ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, කැල මැ තෙල ප්‍රදීපයාගේ එළිය අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද එහෙයින්.

එපරිදි මැ බුහුනැණියෙනි. යමෙක් 'මේ ආධ්‍යාත්මික භවයන්ගෙන් අනිත්‍යයන්, ආධ්‍යාත්මික භවයන්ගෙන් නිසා යම් සුබයක් හෝ දුෂ්ඨයක් හෝ උපෙක්ෂාවේද්‍යාවක් හෝ විදුනේ නම් ඒ නිත්‍ය යැ වූව යැ ශාස්වත යැ අව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි මෙසේ කියා නම් බුහුනැණියෙනි, බණන හේ මොනොවට බණන්නේ වේ ද ?

වහන්ස, තෙල බිණීම මනා නො වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : තන් තන් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යය නිසා තත් තත් ස්වභාව වූ වේද්‍යාවේ උපදිනි. තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යයාගේ නිරෝධයෙන් තත් තත් ස්වභාව වූ වේද්‍යාවේ නිරුද්ධ වෙති එහෙයින්.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය සමාක්ප්‍රඥයෙන් දක්නා ආයාශ්‍රාවකයක් ව තෙල සිත් වේ මැ යැ.

බුහුනැණියෙනි, යම් මුල් බැස සිටි සාරවත් මහාවික්ෂයක්වුණේ මුල ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, කද ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, ශාඛාපලාස ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, සෙවණ ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, බුහුනැණියෙනි, යමෙක් මුල් බැස සිටි සාරවත් මේ මහාවික්ෂයාගේ මුල ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි කද ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි අතුකොළ ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි ද මේ වක්ෂයාගේ යම් සෙවණෙක් ඇද්ද ඒ නිත්‍ය යැ වූව යැ ශාස්වත යැ අව්‍යවස්ථාපිත වේ ද යි මෙසේ කියා ද බුහුනැණියෙනි, බණන හේ මොනොවට බෙණේ ද යි.

වහන්ස, තෙල මනා බිණීමක් නො වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, මුල් බැස සිටිනා සාරවත් වූ මේ මහාවික්ෂයා ගේ මුල ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, කද ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, අතු කොළ ද ද අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද, කැල මැ මේ වක්ෂයාගේ සෙවණ අනිත්‍ය ව්‍යවස්ථාපිත වේ ද එහෙයින්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එවමෙව ඛො හගිනියො, යො ණු ඛො එවං වදෙය්‍යා: ඡ ඛො මෙ බාහිරං ආයතනාං අනිච්චාං විපරිණාමධම්මා. යඤ්ච ඛො ඡ බාහිරෙ ආයතනෙ පටිච්ච පටිසංවේදෙමි සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං නිච්චං ධූවං සංසාරං අවිපරිණාමධම්මනති, සම්මා ණු ඛො සො හගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං හතෙත. තං කිංහෙ හෙතු: තඡං තඡං හතෙත, පච්චයං පටිච්ච තඡා තඡා වෙදනා උපපජ්ජති. තඡංහි තඡංහි පච්චයංහි නිරෝධා තඡා තඡා වෙදනා නිරුජ්ඣන්ති'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං හෙතං හගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභූතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සන්තො.

සෙය්‍යථාපි හගිනියො, දුක්ඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාතකතොවාසී වා ගාචිං වධිනිං තිණ්ණෙන ගොචිකන්තනෙන ගාචිං විකතෙතය්‍ය,¹ අනුපහච්ච අන්තරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තත් අන්තරං චිත්‍රිමංසං, අන්තරං නභාරු, අන්තරං බක්ඛනං, තං තදෙව තිණ්ණෙන ගොචිකන්තනෙන සඤ්ඤෙය්‍ය සංඛකතෙතය්‍ය සම්පකතෙතය්‍ය. සම්පරිකතෙතය්‍ය. සඤ්ඤිකා, සංඛකන්තිනා සම්පරිකන්තිනා විධුතිනා බාහිරං චම්මකායං තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙති එවං වදෙය්‍යා: 'තථෙවායං ගාචි සංයුත්තා ඉමිනාව චම්මෙනා'ති. සම්මා ණු ඛො සො හගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො හෙතං හතෙත. තං කිංහෙ හෙතු: අමුභි හතෙත, දුක්ඛා ගොඝාතකො වා ගොඝාතකතොවාසී වා ගාචිං වධිනිං තිණ්ණෙන ගොචිකන්තනෙන ගාචිං සංඛකතෙතය්‍ය අනුපහච්ච අන්තරං මංසකායං. අනුපහච්ච බාහිරං චම්මකායං, යං යදෙව තත් අන්තරං චිත්‍රිමංසං, අන්තරං නභාරු, අන්තරං බක්ඛනං, තං තදෙව තිණ්ණෙන ගොචිකන්තනෙන සඤ්ඤෙය්‍ය, සංඛකතෙතය්‍ය, සම්පකතෙතය්‍ය, සම්පරිකතෙතය්‍ය. සඤ්ඤිකා සංඛකන්තිනා සම්පරිකන්තිනා විධුතිනා බාහිරං චම්මකායං තෙනෙව චම්මෙන තං ගාචිං පටිච්ඡාදෙති කිඤ්චාපි සො එවං වදෙය්‍යා: 'තථෙවායං ගාචි සංයුත්තා ඉමිනාව චම්මෙනා'ති. අථ ඛො සා ගාචි විසංයුත්තා තෙනෙව චම්මෙනා'ති.

උපමා ඛො මෙ අයං හගිනියො, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයමෙවෙත් අත්ථා: 'අන්තරං මංසකායොති ඛො හගිනියො ඡතෙතං අජ්ඣත්තිකානං ආයතනානං අධිවචනං. බාහිරෙ චම්මකායොති ඛො හගිනියො, ඡතෙතං බාහිරං ආයතනානං අධිවචනං. අන්තරං චිත්‍රිමංසං අන්තරං නභාරු අන්තරං බක්ඛනති ඛො හගිනියො, නඤ්ඤිතස්සං අධිවචනං. තිණ්ණං ගොචිකන්තනනති ඛො හගිනියො, අරියායෙතං පඤ්ඤාය අධිවචනං යා'යං අරියා පඤ්ඤා අන්තරං කිලෙසං අන්තරං සඤ්ඤාජනං අන්තරං බක්ඛනං සඤ්ඤාජනි සංඛකන්ති සම්පකන්ති සම්පරිකන්ති.

1. සංඛකතෙතය්‍ය - මජ්ඣිම, පිඤ්ඤා.

එපරිදි මැ බුහුනැණියෙනි, යමෙක් 'මේ බාහිර ඡායාතනයෝ අනිත්‍ය විපරිණාම ධර්මයහ. බාහිර ඡායාතනයන් නිසා යම් සුඛයක් හෝ දුඃඛයක් හෝ උපෙක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ නම් එය නිත්‍ය යැ වුව යැ ශාස්වත යැ අවිපරිණාමධර්ම යැ ' යි මෙසේ බණන්නේ නම් බුහුනැණියෙනි, මෙසේ බණන හේ මනා කොට බෙණේ' ද? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ, ඒ කවර හෙයින් යත් : තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යය නිසා තත් තත් ස්වභාව වූ වේදනාවෝ උපදිති. තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යයාගේ නිරෝධයෙන් තත් තත් ස්වභාව වූ වේදනාවෝ නිරුද්ධ වෙත්. එහෙයින්.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය සමයක් ප්‍රඥයෙන් දක්නා ආයාශ්‍රාවකයා හට තෙල සිත් වේ මැ යි.

යම්සේ බුහුනැණියෙනි, දක්ෂ වූ ගවසාතකයෙක් හෝ ගවසාතක අතැවැසියෙක් හෝ ගවදෙනක නසා තියුණු ගෙරි කපන කැත්තෙක් ගවදෙන වෙන් කොට කපන්නේ වේ ද, අතර මාංශකය නො පෙළා බාහිර වර්මකය නො පෙළා යම් යම් එහි අතුරු විලිමස් අතුරු නහර අතුරු බන්ධන ඇද්ද, ඒ ඒ දෑ මැ තියුණු ගෙරි කපන කැත්තෙක් සිදුනේ වේ ද බිඳ කපන්නේ වේ ද වෙසෙයින් බිඳ කපන්නේ වේ ද භාත්පයින් බිඳ කපන්නේ වේ ද භාත්පයින් සිඳ භාත්පයින් කපා භාත්පයින් මොනොවට කපා මෙසේ බාහිර සම්කය ගලවාගෙන ඒ සමීන් මැ ඒ දෙන වසා මෙසේ කියන්නේ වේ ද මේ සමීන් මැ තුබූ සැටි මැ ගෙන ' සංයුක්ත ' යයි ' බුහුනැණියෙනි, බණන හේ මොනොවට බණන්නේ වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වන්නේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, දක්ෂ වූ මේ ගොසාතක වේවයි ගොසාතක අතැවැසි වේවයි දෙනක මරා තියුණු ගෙරි කපන කැත්තෙක් අතර මස්කය නො පෙළා බැහැර සම්කය නො පෙළා එහි යම් යම් අතුරු විලිමස් අතුරු නහර අතුරු බැඳුම් ඇද්ද, ඒ ඒ දෑ මැ තියුණු ගෙරි කපන කැත්තෙක් මොනොවට වෙන් කරනුයේ මොනොවට කපනුයේ මොනොවට භාත්පස කපනුයේ මොනොවට වෙන් කොට කපනුයේ වේ ද, මොනොවට වෙන් කොට, මොනොවට කපා, මොනොවට වෙන් කොට කපා බැහැර සම්කය උපුටා ගෙන ඒ සමීන් මැ දෙන වසා ' මේ සමීන් මැ මේ දෙන තුබූ සැටි මැ සංයුක්ත වැ ඇතැ ' යි හෝ මෙසේ කියන්නේ නමුදු වැලි ඒ දෙන ඒ සමීන් විසංයුක්ත මැ වේද, එහෙයින්.

බුහුනැණියෙනි, මා විසින් අර්ථය හඟවනු සඳහා මේ උපමා කරනලද. මෙහි මේ මැ අර්ථ යැ : බුහුනැණියෙනි, ' අතුරු මස්කය යැ ' යන තෙල සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයට නම්. බුහුනැණියෙනි, ' බාහිර වර්මකය යැ ' යන තෙල සවැදුරුම් වාහ්‍යායතනයට නම්. බුහුනැණියෙනි, ' අතුරු විලිමස් යැ අතුරු නහර යැ අතුරු බන්ධන යැ ' යන තෙල තන්දිරාගයට නමෙකි. බුහුනැණියෙනි, තියුණු, ගෙරි කපන සැත යැ යන තෙල ආයාශ්‍රඥවට නමෙකි යම් ආයාශ්‍රාර්ථඥනයක් අතුරු කෙලෙස් අතුරු සංයෝජන අතුරු බන්ධන මොනොවට සිඳි ද මොනොවට කපා ද මොනොවට ප්‍රකාරයෙන් කපා ද මොනොවට භාත්පයින් කපා ද එය යි.

සත්ත ඛො ඉමෙ භගිනියො, බොජ්ඣකා යෙසං භාවිතත්තා ඛුල්ලිකත්තා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨව්ගමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති. කතමෙ සත්තා ඉංගි භගිනියො, භික්ඛු සතිසම්බොජ්ඣකා භාවෙති විචේකතිස්සිතං විරුගතිස්සිතං නිරුධතිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං, ධම්මවිවයසම්බොජ්ඣකා භාවෙති -පෙ- විරිසසම්බොජ්ඣකා භාවෙති -පෙ- පීතිසම්බොජ්ඣකා භාවෙති-පෙ-පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣකා භාවෙති -පෙ-සමාධිසම්බොජ්ඣකා භාවෙති-පෙ-උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣකා භාවෙති විචේකතිස්සිතං විරුගතිස්සිතං නිරුධතිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙ ඛො භගිනියො, සත්ත බොජ්ඣකා යෙසං භාවිතත්තා ඛුල්ලිකත්තා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨව්ගමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජි විහරති'ති

අථ ඛො ආයස්මා නායකො තා භික්ඛුනියො ඉමිනා ඔවාදෙන ඔවදිත්වා උයොසජ්ඣි: 'ගච්ඡ්ථ භගිනියො, කාලො'ති

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මතො නායකස්ස භාසිතං අභිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා උට්ඨායාසනා ආයස්මන්තං නායකං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා යෙන භගවා, තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං සිතා ඛො තා භික්ඛුනියො භගවා එතදවොච: 'ගච්ඡ්ථ භික්ඛුනියො කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කමිංසු.

අථ ඛො භගවා අවිරපක්කන්තිසු තාසු භික්ඛුතිසු භික්ඛු ආමනෙතසි: 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තද්වුපොසථෙ වාතුද්දසෙ න භොති ඛුන්නො ජනස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා: 'උභොතො හු ඛො ච්ඤෙ, පුණේණා හු ඛො ච්ඤෙ'ති. අථ ඛො උභොතො ච්ඤෙ තෙව භොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, තා භික්ඛුනියො නායකස්ස ධම්මදෙසනාය අත්තමිනා වෙච භොනති, නො ච ඛො පරිපුණ්ණ සංක්ඛාරා'ති.

අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං නායකං ආමනෙතසි: 'තෙන හී ත්ථ නායක, සොපි තා භික්ඛුනියො තෙනෙවොවාදෙන ඔවදෙය්‍යාසීති. එවං ගනෙතති ඛො ආයස්මා නායකො භගවතො පච්චස්සොයි.

අථ ඛො ආයස්මා නායකො තස්සා රතතියා අවමයෙන පුබ්බන්ත සමයං නිවාසෙත්වා පත්තව්විරං ආදාය සාවච්ඡිං පිණ්ඩාය පාපිසි. සාවච්ඡියං පිණ්ඩාය වරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො අත්තදුතියො යෙන රාජකාරුමො, තෙනුපසඛකමි. අද්දසංසු ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මන්තං නායකං දුරතොච ආගච්ඡන්තං, දිස්වාන ආයස්මං පඤ්ඤපෙසුං. උදකඤ්ච පාදනං උපට්ඨපෙසුං. නිසීදි ඛො ආයස්මා නායකො පඤ්ඤන්තො ආයස්මො, නිසජ්ජ පාදෙ පක්ඛාලෙයි. තාපි ඛො භික්ඛුනියො ආයස්මන්තං නායකං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසිත්තා ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මා නායකො එතදවොච: 'පරිපුච්ඡිකථා ඛො භගිනියො, ගවස්සති. තත්ථ ආජානන්ති ආජානා-මාතිස්ස වචනීයං. න ආජානන්ති න ආජානාමාතිස්ස වචනීයං. යස්සා වා පනස්ස කඛ්ඛා වා විමති වා, අභමෙව තත්ථ පරිපුච්ඡිතබ්බො: 'ඉදං ගනෙත කථං ඉමස්ස කිත්ථො'ති.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

බුදුන්ගේදී, මේ බොධිසත්වයෝ සත්දෙනෙක් වෙති. යම් බොධිසත්වයෙකුත් වැඩු හෙයින් බහුල කළ හෙයින් මහණ ආශ්‍රයෙන්මත් ක්ෂය වීමෙන් අනාසව වූ චිත්තවිමුක්තිය ප්‍රඥවිමුක්තිය ඉහාත්මයෙහි තෙමේ මැ නුවණින් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ඊට පැමිණ වෙසේ ද, කවර සත්දෙනෙක යත් : බුදුන්ගේදී, මේ සස්තෙහි මහණ විවේකනීයා වූ විරාගනීයා වූ නිරෝධනීයා වූ වොස්සග්ගයාට පිරිනැමුණු ස්මෘතිසම්බොධාධර්මය වෙයි. . . . ධර්මවිවිසම්බොධාධර්මය වෙයි. . . . වියාසම්බොධාධර්මය වෙයි. . . . ප්‍රීතිසම්බොධාධර්මය වෙයි. . . . ප්‍රභුබුද්ධි සම්බොධාධර්මය වෙයි. . . . සමාධිසම්බොධාධර්මය වෙයි. විවේකනීයා වූ විරාගනීයා වූ නිරෝධනීයා වූ වොස්සග්ගයාට පිරිනැමුණු උපෙක්ෂාසම්බොධාධර්මය වෙයි. බුදුන්ගේදී, යම් බොධිසත්වයෙකුත් භාවිත බහුලිකාය හෙයින් මහණ ආශ්‍රයෙන් ක්ෂය වීමෙන් අනාසව වූ ඵලසමාධිය ද ඵලප්‍රඥාව ද ඉහාත්මයෙහි තෙමේ මැ නුවණින් දැන ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට උපයා වෙසේ ද එබඳු වූ මේ සප්තබොධාධර්මයෝ යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ ඒ මෙහෙණනට මේ අවවාදයෙන් ඔවා දී ' යව බුදුන්ගේදී, කලා ' යි යවාලූහ.

එසේ ඒ මෙහෙණු ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන්ගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කොට අනුමෝදන් වූ හුනස්නෙන් නැගී ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරුන් වැද පැදකුණු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වූ සිටියහ. එකත්පස් වූ සිටි ඒ භික්ෂුණින්ට බුදුහු තෙල කරුණ වදළහ : ' යව මෙහෙණෙනි, කලා ' යි.

එසේ ඒ භික්ෂුණිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද පැදකුණු කොට නික්ම ගියාහ.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මෙහෙණන් නික්මගිය නොබෝ කාලයෙහි භික්ෂුන් ඇමැතුසේක : ' මහණෙනි, යම් පරිදි එදවස් තුද්ධිමත් පොහොයෙහි බොහෝ ජනයාට සඳ උනා වූයේ දෙහෝ සඳ පිරුණේ දෝහෝ ' යි සැකයෙක් හෝ විමිකියක් හෝ නො වෙයි. වැළි වන්ද උනා වූයේ මැ යයි සිත් වෙයි. එසෙයින් මැ මහණෙනි, ඒ මෙහෙණු නන්දකයන්ගේ ධර්මදෙශනායෙන් සතුටුසිත් ඇත්තාහු ද වෙති, පරිපූර්ණ සංකල්ප ඇත්තාහු නොද වෙති ' යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරුන් ඇමතු සේක : එහෙයින් නන්දකය තෙපි සෙට ද ඒ මෙහෙණන් ඒ අවවාදයෙන් මැ අවවාද කරව ' යි. ' එසේ යැ වහන්සැ ' යි ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ ඒ රාත්‍රිය ඇවැමෙන් පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන සැවැත්තුවරට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. සැවැත්තුවර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිණිස පාතයෙන් නැවැතියෝ එකලා වූ රාජකාරාමය කරා එළඹියහ. ඒ භික්ෂුණිහු ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් දුරින් මැ එනුවන් දුටහ. දක අස්නක් පැනවූහ. පාදෝනා පිණිස දිය ද එළවා තැබූහ. ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ පැනවූ අස්තෙහි වැඩහුන්හ. හිඳ පා දෙවූහ. ඒ මෙහෙණු ද ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් වැද එකත්පස් වූ හුන්හ. එකත්පස් වූ හුන් ඒ මෙහෙණනට ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණු වෝ තෙල වදළහ : බුදුන්ගේදී, ' ප්‍රතිපාටිකාකරායෙක් වෙයි. එහිලා අවබෝධ කොට දන්තවුන් විසින් ' ද්‍රෝණි ' යි කියැයුතු වෙයි. අවබෝධ නො කරන්නවුන් විසින් ' ආනා වට්ඨමාන ' යි කියැයුතු වෙයි. යමක්හට සැකයෙක් හෝ විමිකියක් හෝ වෙ ද එහිලා මා මැ පිළිවිසියැයුතු වෙයි. ' වහන්ස, මේ කෙසේ යැ ? මේ වචනයාගේ අර්ථ කවරේ යැ ? කියා යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

එතතකෙනපි මයං හනෙත, අය්‍යස්ස නිකුකස්ස අත්තමනා අභිරුඤ්ඤා,
යං නො අය්‍යා නිකුකො පවාරෙතී'ති.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, චකුචුං නිවං වා අනිවං වාති.

අනිවං හනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං භු තං සමනුපස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, සොතං නිවං වා අනිවං වාති.

අනිවං හනෙත —පෙ—

ඝාතං නිවං වා අනිවං වාති.

අනිවං හනෙත —පෙ—

ජ්වහා නිවං වා අනිවං වාති.

අනිවං හනෙත. —පෙ—

කායො නිවෙවා වා අනිවෙවා වාති.

අනිවෙවා හනෙත. —පෙ—

මනො නිවෙවා වා අනිවෙවා වාති.

අනිවෙවා හනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං භු තං සමනුපස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත. තං කියස්ස හෙතු: පුබ්බෙව නො හෙතං හනෙත,
යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුද්ධිං: 'ඉතීපි මෙ ඡ අජකිත්තිකා ආයතනා
අනිවං'ති.

සාධු සාධු හගිනියො, එවං හෙතං හගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස
යථාභුතං සම්මප්පඤ්ඤාය පස්සතො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිනියො, රූපා
නිවං වා අනිවං වාති.

අනිවං හනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං භු තං සමනුපස්සිතුං:
'එතං මම, එසොහමස්මි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත.

වහන්ස, අපි මෙතෙකින්ද ආයු වූ නන්දක තෙරණුවනට සතුටු සිතැත්තමෝ වම්හ. ඇලුණමෝ වම්හ. යම් භෙයෙකින් නන්දක තෙරණුවෝ අප පවරත් ද එහෙයිනි.

බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව. වක්ඛුස භික්‍ෂු භෝ අනික්‍ෂ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ.

යමෙක් අනික්‍ෂ වේ නම් ඒ දුටු භෝ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුටු යැ.

යමෙක් අනික්‍ෂ දුටු විපරිණාමස්වභාව ඇති වේ ද, ඒ ' තෙල මා ගැත්තේ යැ තෙල මම වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යයි සම්බුද්ධත්වයට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි මැ යැ.

බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව, ශ්‍රොත්‍රය භික්‍ෂු භෝ අනික්‍ෂ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ. . . .

ශ්‍රාණය භික්‍ෂු භෝ අනික්‍ෂ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ. . . .

ජිහ්වා නික්‍ෂ භෝ අනික්‍ෂ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ. . . .

කය භික්‍ෂු භෝ අනික්‍ෂ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ. . . .

මනස භික්‍ෂු භෝ අනික්‍ෂ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂ යැ. . . .

යමෙක් අනික්‍ෂ වේ නම් ඒ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුටු යැ. . . .

යමෙක් අනික්‍ෂ දුටු විපරිණාම ස්වභාව වේ නම් ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ යි ගෙන එය සම්බුද්ධත්වයට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැය. ඒ කවර හෙයින් යත්: වහන්ස, තෙල අප විසින් පළමු වැරටා භූත වැසීමක් ප්‍රඥයෙන් මොනොවට දක්නා ලදී. මෙකරුණෙනුදු ආධ්‍යාත්මික ඥානයක අනික්‍ෂ ය හ 'යි කියා යි.

මැනවැ මැනවැ බුහුනැණියෙනි, තෙල යථා භූතය සමාක් ඥානයෙන් දක්නා ආයුභාවකයාට තෙල සිත් මෙසේ වේ මැයි. බුහුනැණියෙනි, ඒ කෙසේ හඟනාව රූපායතනයෝ නික්‍ෂ භෝ අනික්‍ෂ භෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනික්‍ෂය හ.

යමෙක් අනික්‍ෂ නම් ඒ දුක් භෝ සුඛ භෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනික්‍ෂ දුටු විපරිණාම ස්වභාව වේ නම්, එය තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය යි කුටිකින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නොනිසි වේ මැ යැ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, සද්ද නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත -පෙ-

හකිං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

රසා නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

ඵොට්ඨබ්බා නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

ධම්මා නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත.

යං පනානිව්වා දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං හනෙත. තං කිය්ස හෙතු: පුබ්බෙවි නො හෙතං හනෙත,
යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය සුද්ධිං: 'ඉතිපිමෙ ඡ ඛාගිරා ආයතනා
අනිව්වා'ති.

සාධු සාධු හගිතියො, එවං හෙතං හගිතියො, හොති අරියසාවකස්ස
යථාභුතං සම්මපඤ්ඤාය පස්සනො. තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, චක්ඛු-
විඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත.

යං පනානිව්වා දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං හනෙත.

යං පනානිව්වා දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං:
'එතං මම, එසොහමසමි, එතො මෙ අත්තාති?

නො හෙතං හනෙත.

තං කිං මඤ්ඤථ හගිතියො, කොතවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

භානවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

ඒවානවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

කායවිඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත. -පෙ-

මනො විඤ්ඤාණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා හනෙත.

බුහුනුණියෙනි, ඒ කෙසේ භහනාව, ඔබ්බාසනායෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.....

භන්ධාසනනායෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය හ.....

රසායනනායෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.....

ස්ප්‍රෂ්ඨායනනායෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය හ.....

ධර්මායනනායෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.....

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ නම්, එය තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නොනිසි වේ යැ, ඒ කවර හෙයින් : වහන්ස, තෙල අප විසින් යථාභූතව පළමු වැ සමයේ ඥානයෙන්, මොනොවට දක්නා ලදී. මේ හෙතෙයින්ද බාහිර ඡායාසනායෙන් අනිත්‍යය හ'යි කියා යි.

මැනැවැ මැනැවැ බුහුනුණියෙනි, මෙසේ බුහුනුණියෙනි, යථාභූතය සමයේ ඥානයෙන් දක්නා ආයතීශ්‍රාවකයා හට තෙල සිත් වෙයි. ඒ කෙසේ භහනාව බුහුනුණියෙනි, වක්ෂුර් විඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ නම්, තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය'යි එය නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැයැ.

ඒ කෙසේ භහනාව බුහුනුණියෙනි, ඥානවිඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය.....

සුරාණවිඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය.....

ජිහ්වා විඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය.....

කායවිඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය.....

මනොවිඥාන නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යය.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාතී.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිච්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්පං නු තං සමනුපස්සිතුං :
'ඵතං මම, ඵසොභමස්මි, ඵසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත, තං කිස්ස භෙතු: පුබ්බෙවි නො භෙතං
භනෙත, යථාභුතං සම්මප්පසාදාය සුද්ධිං : 'ඉතිපි මෙ ඡ විසාදායකායා
අනිච්චා'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, ඵලං භෙතං භගිනියො භොති අරියසාවකස්ස
යථාභුතං සම්මප්පසාදාය පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, තෙලප්පදීපස්ස කියතො තෙලම්පි අනිච්චං
විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අවට්ටිපි අනිච්චං
විපරිණාමධම්මං, අභාපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං. යො නු ඛො,
භගිනියො, ඵලං වදෙය්‍ය : 'අමුස්ස තෙලප්පදීපස්ස කියතො තෙලම්පි
අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අවට්ටිපි අනිච්චං
විපරිණාමධම්මං, යා ව ඛොස්ස අභා සා නිච්චං ධුචා සස්සතා අවිපරිණාම-
ධම්මා'ති. සම්මං නු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යාති.

නො භෙතං භනෙත, තං කිස්ස භෙතු: 'අමුස්ස හි භනෙත,
තෙලප්පදීපස්ස කියතො තෙලම්පි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, වට්ටිපි
අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, අවට්ටිපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, පගෙවස්ස
අභා අනිච්චං විපරිණාමධම්මා'ති.

ඵවමෙව ඛො භගිනියො, යො නු ඛො ඵලං වදෙය්‍ය : 'ඡ ඛො මෙ
අඤ්ඤානිකා අයතනා අනිච්චං, යඤ්ඤා ඛො ඡ අඤ්ඤානිකෙ අයතනෙ
පටිච්ච පටිසංවෙදෙමි සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තං නිච්චං
ධුචං සස්සතං අවිපරිණාමධම්මා'නති. සම්මං නු ඛො සො භගිනියො,
වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

නො භෙතං භනෙත, තං කිස්ස භෙතු: 'තඤ්ඤා තඤ්ඤා භනෙත,
පච්චයං පටිච්ච තඤ්ඤා තඤ්ඤා වෙදනා උපපජ්ජති. තඤ්ඤා තඤ්ඤා
පච්චයස්ස නිරෝධා තඤ්ඤා තඤ්ඤා වෙදනා නිරුඤ්ඤානති'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, ඵලං භෙතං භගිනියො, භොති අරියසාවකස්ස
යථාභුතං සම්මප්පසාදාය පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, මහතො රුක්ඛස්ස තිඨ්ඨතො සාරවතො
මූලම්පි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං,
සාඛාපලාසම්පි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඡායාපි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං.
යො නු ඛො භගිනියො, ඵලං වදෙය්‍ය : 'අමුස්ස මහතො රුක්ඛස්ස
තිඨ්ඨතො සාරවතො මූලම්පි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, ඛකොපි අනිච්චං
විපරිණාමධම්මං, සාඛාපලාසම්පි අනිච්චං විපරිණාමධම්මං, යා ව ච ඛොස්ස
ඡායා සා නිච්චං ධුචා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා'ති. 'සම්මං නු ඛො
සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍යා'ති.

යමෙක් අනිත්‍ය නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්ථිතාව වේ නම් 'තෙල මා ගැත්තේ' යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මයැ'යි එය නුවණින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, නො නිසි වේ මැ යි.

ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, යම් හෙයකින් අප විසින් 'මෙසේත් මේ ඡෙදිඤ්ඤාකායයෝ අනිත්‍යයහ' යි තෙල තත්වු පරිදි සමාක්ෂ්‍රඤ්ඤායෙන් මොනොවට දක්නාලද ද එහෙයිනි.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය විදර්ශනාඤ්ඤායෙන් දක්නා ආයාශ්‍රාවක හට තෙල මෙසේ මැ වෙයි බුහුනැණියෙනි ' යි.

යම් පරිදි බුහුනැණියෙනි, දුල්වෙන තෙල්පහනෙහි තෙලුදු අනිත්‍ය යැ, විපරිණාම ධර්ම යැ. වැටී දු අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යැ. පහත්පිඵල අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යැ. එලිදු අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යි. බුහුනැණියෙනි, යමෙක් මෙසේ කියා නම් මේ දුල්වෙන තෙලප්‍රදීපයාගේ තෙලුදු අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යැ. වැටීදු අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යැ. පහත්පිඵල අනිත්‍ය යැ, විපරිණාමධර්ම යැ. එහි යම් ආභායෙක් ඇද්ද, එය නිත්‍ය යැ, ධ්‍රැව යැ, ශාශ්වත යැ, අවිපරිණාමධර්ම යැ යි. බුහුනැණියෙනි, (මෙසේ) කියන හේ මනා කොට කියන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි. ඊට හෙතු කවරේ යත් : වහන්ස, යම් හෙයකින් දුල්වෙන මේ තෙලප්‍රදීපයාගේ තෙලුදු අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, වැටීදු අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, පහත්පිඵල අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, කැල මැ එහි එලිය අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද එහෙයිනි.

එපරිදි මැ බුහුනැණියෙනි, යමෙක් මෙසේ කියා නම් ' මේ සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයෝ අනිත්‍යයහ. ඡට ආධ්‍යාත්මික ආයතනයන් නිසා යම් සුවයක් වෙව යි දුකක් වෙවයි උපෙක්ඡාවක් වෙවයි විදිමි ද එය නිත්‍ය යැ, ධ්‍රැව යැ, ශාශ්වත යැ, අවිපරිණාමධර්ම ය. බුහුනැණියෙනි, එසේ කියන හෙතෙම මනා කොට කියන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ. එ කවර හෙයින් ? වහන්ස, තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යය නිසා තත් තත් ස්වභාව වූ වේදනාවෝ උපදිත් ද, තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යයාගේ නිරෝධයෙන් තත් තත් ස්වභාව වූ වේදනාවෝ නිරුද්ධ වෙත් ද එහෙයිනි.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, මෙසේ මැ බුහුනැණියෙනි, යථාභූතය විදර්ශනා ඤ්ඤායෙන් දක්නා ආයාශ්‍රාවකහට තෙල වෙයි.

යම්සේ බුහුනැණියෙනි, සාරවත් වූ මුල් බැස සිටුනා මහාවික්ඛයක්හුගේ මුල ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේද, කඳ ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේද, කොළ අතු ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේද, සෙවණ ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේද, බුහුනැණියෙනි, යමෙක් මෙසේ කියා නම් හර ඇති මුල් බැස සිටුනා මේ මහාවික්ඛයාගේ මුලක් අනිත්‍ය විපරිණාම ධර්ම වෙයි, කඳ ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වෙයි. කොළඅතු ද අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වෙයි. එහි යම් ඡායාවක් ඇද්ද එය නිත්‍ය යැ ධ්‍රැව යැ ශාශ්වත යැ අවිපරිණාමධර්ම වේ යයි. බුහුනැණියෙනි, එසේ කියන හේ මනා කොට කියන්නේ ද ? යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

නො හෙතං භනෙත. තං කිංස හෙතු: 'අමුංස හි භනෙත මහතො රුක්ඛස්ස කිට්ඨතො සාරවතො මුලමි අනිට්ඨං විපරිණාමධම්මං, ඛනොපි අනිට්ඨං විපරිණාමධම්මං, සාධාපලාසමි අනිට්ඨං විපරිණාමධම්මං, පගෙවස්ස ඡායා අනිට්ඨං විපරිණාමධම්මං'ති.

ඵවමෙව ඛො භගිනියො, යො ණු ඛො ඵවං වදෙය්‍ය: 'ඡ ඛො මෙ බාහිරං ආයතනා අනිට්ඨං විපරිණාමධම්මං, යඤ්ච ඛො ඡ බාහිරෙ ආයතනෙ පටිට්ඨං පටිසංවෙදෙති සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තං නිට්ඨං ධුමං සංසායං අවිපරිණාමධම්මං'නති. සමො ණු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍ය'ති.

නො හෙතං භනෙත, තං කිංස හෙතු 'තඡං තඡං භනෙත, පට්ඨයං පටිට්ඨං තඡා තඡා වෙදනා උපපජ්ජනති. තඡස්ස තඡස්ස පට්ඨයස්ස නිරෝධො තඡා තඡා වෙදනා නිරුජ්ඣනති'ති.

සාධු සාධු භගිනියො, ඵවං හෙතං භගිනියො, හොති අරියසාවකස්ස යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤය පස්සතො.

සෙය්‍යථාපි භගිනියො, දකෙඛා ගොඤ්ඤානකො වා ගොඤ්ඤානකතොවාසී වා ගාමිං විධිත්වා තිණේහන ගොවිකතතනෙන ගාමිං විකතොය්‍ය, අනුපහච්ච අනාරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්බකායං, යං යදෙව තඡ අනාරං විලිමංසං, අනාරං නහාරි, අනාරං බකුනං, තං තදෙව තිණේහන ගොවිකතතනෙන සඤ්ඡිඤ්ඤාය සංඛකතොය්‍ය සම්පකතොය්‍ය සම්පරිකතොය්‍ය, සඤ්ඡිඤ්ඤාය සංඛකතනිත්වා සම්පකතනිත්වා සම්පරිකතනිත්වා විධුනිත්වා බාහිරං චම්බකායං, තෙනෙව චම්බකායං තං ගාමිං පටිච්ඡාදෙත්වා ඵවං වදෙය්‍ය: 'තථෙවායං ගාමි සංයුත්තා ඉමිනා චම්බකායං'ති. 'සමො ණු ඛො සො භගිනියො, වදමානො වදෙය්‍ය'ති.

නො හෙතං භනෙත. තං කිංස හෙතු. 'අසු හි භනෙත දකෙඛා ගොඤ්ඤානකො වා ගොඤ්ඤානකතොවාසී වා ගාමිං විධිත්වා තිණේහන ගොවිකතතනෙන ගාමිං විකතොය්‍ය, අනුපහච්ච අනාරං මංසකායං, අනුපහච්ච බාහිරං චම්බකායං, යං යදෙව තඡ අනාරං විලිමංසං, අනාරං නහාරි, අනාරං බකුනං, තං තදෙව තිණේහන ගොවිකතතනෙන සඤ්ඡිඤ්ඤාය සංඛකතොය්‍ය සම්පකතොය්‍ය සම්පරිකතොය්‍ය, සඤ්ඡිඤ්ඤාය සංඛකතනිත්වා සම්පකතනිත්වා සම්පරිකතනිත්වා විධුනිත්වා බාහිරං චම්බකායං තෙනෙව චම්බකායං තං ගාමිං පටිච්ඡාදෙත්වා කිඤ්චාපි සො ඵවං වදෙය්‍ය: 'තථෙවායං ගාමි සංයුත්තා ඉමිනා චම්බකායං'ති. අථ ඛො සා ගාමි විසංයුත්තා තෙනෙව චම්බකායං'ති.

උපමා ඛො මෙ අයං භගිනියො, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤාපනාය. අයමෙවෙත්ථ අත්ථො: 'අනාරං මංසකායොති ඛො භගිනියො, ඡනෙතං අඤ්ඤානිකානං ආයතනානං අභිවචනං. බාහිරෙ චම්බකායොති ඛො භගිනියො, ඡනෙතං බාහිරං ආයතනානං අභිවචනං. අනාරං විලිමංසං අනාරං නහාරි අනාරං බකුනනි ඛො භගිනියො, නඤ්ඤානිකානං අභිවචනං. තිණං ගොවිකතතනනි ඛො භගිනියො, අරියයෙනං පඤ්ඤාය අභිවචනං, යායං අරියං පඤ්ඤා අනාරං කිලෙසං අනාරං සඤ්ඤාජනං අනාරං බකුනං සඤ්ඡිඤ්ඤා සංඛකතනි සම්පකතනි සම්පරිකතනි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ, ඊට හෙතු කවරෙ යැ ? වහන්ස, යම් භෙයෙකින් හර ඇති මුල් බැස සිටුනා මේ මහාවික්ෂයාගේ මුලත් අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, කදත් අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, ශාඛාපලාසත් අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද, එහි ඡායාව කැලමැ අනිත්‍ය විපරිණාමධර්ම වේ ද එහෙයිනි.

එසෙයින් මැ බුහුනැණියෙනි, යමෙක් මෙසේ කියන්නේ ද: මේ සවුදුරුම් බාහ්‍යායතන යෝ අනිත්‍ය විපරිණාමධර්මයෝ යැ, ඡඩ බාහිරායතනයන් නිසා යම් සුවයක් වේවයි, දුක්ක වේවයි, උපෙක්ෂාවක් වේවයි විදුනේ ද, එය නිත්‍ය යැ, ධූව යැ, ශාශ්වත යැ, අවිපරිණාමධර්ම වේ යයි. බුහුනැණියෙනි, එසේ කියන භෙතෙම මනාකොට කියන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යි. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, තත් තත් ස්වභාව වූ ප්‍රත්‍යය නිසා තත් තත් ස්වභාව ඇති වේදනාවෝ උපදිත් ද, තත් තත් ස්වභාව ඇති ප්‍රත්‍යයා ගේ නිරෝධයෙන් තත් තත් ස්වභාව වූ වේදනාවෝ නිරුද්ධ වෙත් ද, එහෙයිනි.

මැනැව් මැනැව් බුහුනැණියෙනි, තෙල බුහුනැණියෙනි, යරාභූතය විදර්ශනාඥනයෙන් දක්නා ආයතීශ්‍රාවකතට එසේ මැ වේයි.

යම්සේ බුහුනැණියෙනි, දක්ෂ වූ ගොසාතකයෙක් වේවයි, ගොසාතකයාගේ අතැවැසි යෙක් වේවයි, ගවදෙනක නසා තියුණු වූ ගෙරිකපන සැකින් ඇතුළු මස්කය නො නසා බැහැරි සමකය නො නසා එහි යම් යම් අතුරු විලිමසක් ඇද්ද අතුරු නහර ඇද්ද අතුරු බන්ධන ඇද්ද ඒ ඒ දෑ මැ තියුණු ගෙරිකපනසැකින් මොනොවට සිදුනේ ද මොනොවට කපන්නේ ද මොනොවට අවට කපන්නේ ද මොනොවට භාත්පස කපන්නේ ද, මොනොවට සිදු මොනොවට කපා අවට කපා මොනොවට භාත්පසින් කපා බැහැරි සමකය සලා එ සමින් මැ ඒ ගවදෙන වසා මෙසේ කියා නම් 'මේ ගවදෙන මේ සමින් එසේ මැ සංයුක්ත කරන ලද ' යි. බුහුනැණියෙනි, එසේ කියන භෙතෙම මනා කොට කියන්නේ ද ? යි.

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ. ඒ කවර හෙයින් යත් : වහන්ස, යම් භෙයෙකින් අසෝ ගවසාතකයා හෝ ගවසාතකයාගේ අතැවැසියා හෝ ගවදෙනක නසා තියුණු ගෙරිකපනසැකින් අතුරු මස්කය නො නසා බැහැරි සමකය නො නසා ගවදෙන කපන්නේ ද එහි යම් යම් අතුරු විලිමසක් ඇද්ද අතුරු නහර ඇද්ද අතුරු බැඳුම් ඇද්ද ඒ ඒ දෑ මැ තියුණු ගෙරිකපනසැකින් මොනොවට සිදුනේ ද මොනොවට කපන්නේ ද මොනොවට අවට කපන්නේ ද මොනොවට භාත්පස කපන්නේ ද මොනොවට සිදු මොනොවට භාත්පස කපා බැහැරි සමකය සලා ඒ සමින් මැ ඒ ගවදෙන වසා හේ මෙසේ කියන්නේ නම් මේ සමින් මේ ගවදෙන එසේ මැ සංයුක්ත කරන ලද ' යි. එතෙකුදු වත් ඒ ගවදෙන ඒ සමින් මැ විසංයුක්ත වී යයි.

බුහුනැණියෙනි, අර්ථය භූතවීම පිණිස මා වීසින් මේ උපමා එළවන ලදු. මෙහි මේ මැ අර්ථ යැ : බුහුනැණියෙනි, අතුරු මස්කය යැ යන තෙල ආධ්‍යාත්මික ආයතනයනට නමෙකි. බුහුනැණියෙනි, බැහැරි සමකය යැ යන තෙල සවුදුරුම් බාහ්‍යායතනයනට නමෙකි. බුහුනැණියෙනි, අතුරු විලිමසැ අතුරු නහර යැ අතුරු බැඳුම යැ යන තෙල තන්දිරාගයට නමෙකි. බුහුනැණියෙනි, තියුණු ගෙරිකපනසැක යැ යන තෙල ආයතීඥනයට නමෙකි. යම් ආයතීඥනයෙක් අතුරු කෙලෙස් අතුරු සංයෝජන අතුරු බන්ධන සිද්ධි ද කපා ද මොනොවට කපා ද භාත්පසින් කපා ද මොනොවට භාත්පස කපා ද එය යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සත්ත ඛො පනිමෙ හභිනියො, බොඤ්ඤායො යෙසං භාවිතතා, බහුලිකතතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙනොවිඤ්ඤානිං පඤ්ඤා විඤ්ඤානිං දිට්ඨොවධමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකායා උපසම්පජ්ජ විහරති. කතමෙ සත්තා: ඉධ හභිනියො, භික්ඛු සතිසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති විවේකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරෝධනිසිද්ධං වොස්සග්ගා-පරිණාමිං. ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති -පෙ- විරියසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති -පෙ- පීතියම්මොඤ්ඤායො භාවෙති -පෙ- පස්සද්ධිසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති-පෙ-සමාධිසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති-පෙ-උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤායො භාවෙති විවේකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරෝධනිසිද්ධං වොස්සග්ගා-පරිණාමිං. ඉමෙ ඛො හභිනියො සත්ත ඛොඤ්ඤායො යෙසං භාවිතතා, බහුලිකතතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙනො විඤ්ඤානිං පඤ්ඤා-විඤ්ඤානිං දිට්ඨොවධමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකායා උපසම්පජ්ජ විහරති¹.

අථ ඛො ආයස්මා නාදකො තා භික්ඛුනියො ඉමිනා ඕවාදෙන ඔවදිතො උදොයාජෙයි: 'ගච්ඡ්ථ හභිනියො, කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො ආයස්මතො නාදකස්ස භාසිතං අභිනාදිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා ආයස්මනතං නාදකං අභිවාදෙතො පදකක්ඛණං කායා යෙන හගවා, තෙනුපසඛකමිංසු. උපසඛකමිතො හගවනතං අභිවාදෙතො එකමනතං අට්ඨංසු. එකමනතං සීතා ඛො තා භික්ඛුනියො හගවා එතදවොච: 'ගච්ඡ්ථ භික්ඛුනියො, කාලො'ති.

අථ ඛො තා භික්ඛුනියො හගවනතං අභිවාදෙතො පදකක්ඛණං කායා පකකමිංසු. අථ ඛො හගවා අවිරපකකනථිසු තාසු භික්ඛුනීසු භික්ඛු ආමනෙතයි: 'සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, තදහුපොසථෙ පණණ්‍රසෙ න භොති බහුතො ජනස්ස කඛ්ඛා වා විමිති වා: 'උභො නු ඛො ච්ඤෙ පුණ්ණො, නු ඛො ච්ඤෙ'ති, අථ ඛො පුණ්ණො, ච්ඤෙකෙව භොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, තා භික්ඛුනියො නාදකස්ස ධම්මදෙසනාය අත්තමනා වෙව පරිපුණ්ණසඛකපා ව. තාසං භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං භික්ඛුනීසතානං යා පච්ඡිමා² භික්ඛුනී, සා සොතාපන්නා³ අවිනිපාතධම්මා නිසතා සම්මොඛිපරයණාති.

ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනාදුනති.

නාදකොවාදසුත්තං වතුථං.

බුදුන්ගේදී, යම් බොධිමය කෙනෙකුත් භාවිත බැවින් බිහිලි කළ බැවින් මහණ ආශ්‍රිතයෙන් අනාසුර වූ වේදිකාවලින් ප්‍රඥාවලින් ඉහත්මයෙහි මැ තෙමේ විශිෂ්ටභාවයෙන් දැන පසක් කොට උපයාගෙන වාස කෙරේ ද, මේ බොධිමය ධර්මයෝ සත් දෙනෙකි. කවර සත්දෙනෙක යත් : බුදුන්ගේදී, මෙසේනෙහි මහණ විවේක නිශ්චිත වූ විරාගනිශ්චිත වූ නිරෝධනිශ්චිත වූ වාසස්ථානය පිණිස පිරිනැමුම් ඇති ස්මෘති සම්බොධිමය හවයි. ධර්මවිවේක සම්බොධිමය හවයි. . . . විශ්වසම්බොධිමය හවයි. . . . ප්‍රතිසම්බොධිමය හවයි. . . . ප්‍රඥාසම්බොධිමය හවයි. . . . සමාධිසම්බොධිමය හවයි. . . . විවේකනිශ්චිත වූ විරාගනිශ්චිත වූ නිරෝධනිශ්චිත වූ වාසස්ථානය පිණිස පිරිනැමුම් ඇති උපෙක්ෂාසම්බොධිමය හවයි. බුදුන්ගේදී, යම් බොධිමයධර්ම කෙනෙකුත් හැවූ බැවින් බිහිලි කළ බැවින් මහණ ආශ්‍රිතයෙන් අනාසුර වූ වේදිකාවලින් ප්‍රඥාවලින් මේ හවයෙහි මැ තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට එළඹ වාස කෙරේ ද, මේ බොධිමයධර්මයෝ සත්දෙනා වෙති.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවෝ ඒ මෙහෙණත් මේ අවවාදයෙන් ඔවා දී ' බුදුන්ගේදී, යන්නේ මැනව යන්නට කලා ' යි යැවී.

ඉක්බිති ඒ මෙහෙණහු ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන්ගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගෙන අනුමෝදන් වූ හුනස්නෙන් නැගී ආයුෂ්මත් නන්දක තෙරණුවන් සකසා වැද පැදකුණු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කපා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වූ සිටියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පස් වූ සිටි ඒ මෙහෙණනට තෙල වදළහ. මෙහෙණනි, ' යව යන්නට කලා ' යි.

එසඳ ඒ මෙහෙණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද පැදකුණු කොට බැස ගියෝ. එසඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මෙහෙණන් බැස යන්නා හා මැ හික්කුන් ඇමතුවේක. මහණෙනි, යම් පරිදි එදවස් පොභොය පුණ්ඩ්‍රියයෙහි ' වන්ද්‍රයා උන වේ ද හෝ වන්ද්‍රයා පූර්ණ වේ ද හෝ ' යි බොහෝ දෙනාට සැකයක් හෝ විමතියක් හෝ නො වේ ද වැළිත් වන්ද්‍රයා පූර්ණ මැ වේ යයි සිත් වේ ද, මහණෙනි, එපරිදි මැ ඒ මෙහෙණහු නන්දකයන්ගේ දහම් දෙස්නෙන් ගත් සිතැතියාහු ද පරිපූර්ණ සංකල්ප ඇත්තාහු ද වෙති. මහණෙනි, ඒ පන්සියක් මෙහෙණන් ඇසුරින් හැමට සහ මෙහෙණක් ඇද්ද හෝ අවිනිපාකධර්ම ඇති නියත වූ සම්බෝධිපරායණ වූ සෝවන් මෙහෙණකැ ' යි වදළහ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුවේක. සතුව සිත් ඇති ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුවත් පිළිගත්හ.

සතර වැනි නන්දකොවාද සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 5. 5

චූළරාහුලොවාද සූත්තං

එවං මේ සුතං : එකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමේ. අථ ඛො භගවතො රහොගතස්ස පතිඤ්චීතස්ස එවං චේතසො පරිවිතකෙකා උදපාදි. පරිපක්කා ඛො රුහුලස්ස චිත්තති-පරිපාවතීයා ධම්මා. යනුනුනාහං රුහුලං උත්තරිං ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යන්ති.

අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙති; පත්තවිවරං ආදාය සාවච්ඡිං පිණ්ඩාය පාවිසි. සාවච්ඡියං පිණ්ඩාය වරිති; පච්ඡාභ්‍යාතං පිණ්ඩපාතපටික්කනෙන්වා ආයස්මන්තං රුහුලං ආමනෙතයි : ‘ගණ්ඨාති රුහුල නිසිදන්, යෙන අකිවනං තෙහුපසඞ්කම්ස්සාම දිවා විහාරයා’ති.

එවං භනෙතති ඛො ආයස්මා රුහුලො භගවතො පටිසසුති; නිසිදන් ආදාය භගවන්තං¹ පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්බති.

තෙන ඛො පන සමයෙන අනෙකාති දෙවතාසහස්සාති භගවන්තං අනුබ්බාති ගොන්ති. ‘අජ්ඣ භගවා ආයස්මන්තං රුහුලං උත්තරිං ආසවානං ඛයෙ විනෙය්‍යති’ති

අථ ඛො භගවා අකිවනං අජේඛාගහෙති; අඤ්ඤතරස්මිං රුක්ඛමූලෙ පඤ්ඤතෙත ආසනෙ නිසිදි. ආයස්මාපි ඛො රුහුලො භගවන්තං අභිවාදෙති; එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං රුහුලං භගවා එතදවොච :

‘තං කිං මඤ්ඤසි රුහුල, චක්ඛුං නිව්චං² වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපස්සිතුං : ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති.

නො ගෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤසි රුහුල, රූපා නිව්චා වා අනිව්චා වාති.

අනිව්චා භනෙත.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං හු තං සමනුපස්සිතුං : ‘එතං මම, එසො ගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති.

නො ගෙතං භනෙත.

1. භගවතො - සිඬු.

2. චක්ඛු නිව්චං - මජ්ඣං, සිඬු.

3. 5. 5

චූළරාහුලොවාද සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර ජේතවන නම් වූ අනේවඩු මහසිටුහුගේ අරමිති වැඩවාස කෙරෙහි. එකල රහොගත වූ එකාකී වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු චිත්තපරිවිතර්කයක් උපන. රාහුලයන්ගේ විමුක්තිය මිනිකිරීමට හිත වූ ධර්මයෝ පැයී සිටියහ. මම රාහුලයන් මතු ආශ්‍රවක්ෂයයෙහි ලා විනයන කෙරෙමි නම් මැනැවැයි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරු හැදපෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඩු පිණිය වැඩියෝ, සැවැත පිඩු පිණිය හැසිර පසුබතැ පිඩුවායෙන් වැළැක්කාහු ආයුෂ්මත් රාහුල තෙරුන් ඇමතුසේක. රාහුලය, හිඳිනාකඩ ගනුව, දිවාවිහරණ සඳහා අන්ධවනය කරා යමහ ' යි.

වහන්ස, එසේ යයි ආයුෂ්මත් රාහුල තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් අස්වා හිඳිනාකඩ ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පස් පස් ලුහුබැඳ ගියහ.

එසමයෙහි අනෙකඳෙව්‍යාසහසුයෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලුහුබැන්දුහු වෙති. ' අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් රාහුල තෙරණුවන් මතු අශ්‍රවක්ෂය ඥානයෙහි ලා විනයන කෙරෙති' යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අන්ධවනයට බැසගෙන එක්තරා රුක්මුලෙක පැන්වූ අස්තෙහි හුන්සේක. ආයුෂ්මත් රාහුල තෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැඳ එකත්පස් වැ හුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකත්පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් රාහුල හදයන් බණවා තෙල වදළසේක :

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? වක්ෂ්‍ය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් ඒ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුඃඛ යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමධර්ම වේ නම් ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි එය සමනුපස්සනා වශයෙන් ගන්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? රූපයෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍යයහ.

යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් ඒ දුඃඛ හෝ සුඛ හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුඃඛ යැ.

යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමධර්ම වේ නම් එය ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මයැ ' යි තෘෂ්ණාදී විසින් ගන්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො නිසි වේ මැ යි.

තං කීං මඤ්ඤාසි රුහුල, වක්ඛුමිඤ්ඤාණං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.
අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භම්මම්, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤාසි රුහුල, වක්ඛුසම්පසො නිව්චං වා අනිව්චං වාති.
අනිව්චං භනෙත.

'යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වා'ති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං, විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භම්මම්, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤාසි රුහුල, යම්පිදං. වක්ඛුසම්පසම්පච්චයා උපපජ්ඣති
වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරාගතං විඤ්ඤාණගතං, තම්පි නිව්චං වා
අනිව්චං වා'ති.

අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං ණු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො භම්මම්, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො භෙතං භනෙත.

තං කීං මඤ්ඤාසි රුහුල, සොතං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත. -පෙ-

භාතං නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත. -පෙ-

ඒවහා නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත -පෙ-

කායො නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත. -පෙ-

මනො නිව්චං වා අනිව්චං වාති.

අනිව්චං භනෙත.

යං පනානිව්චං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි, වක්ෂුර්විඤ්ඤානා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදී විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? වක්ෂුසංස්පර්ශ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදී විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? වක්ෂුසංස්පර්ශ භේතුයෙන් යම් වේදනාගතයෙක් සංඤ්ඤාගතයෙක් සංස්කාරාගතයෙක් විඤ්ඤාගතයෙක් උපදී නම් එ ද නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුඃඛ විපරිණාම ස්වභාව වේ නම් එය ' තෙල මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදී විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙල නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? ශ්‍රෝත්‍රය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි. . . .

ස්‍රාණය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි. . . .

ජීව්වා නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි. . . .

කය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි. . . .

මනස නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤයි රුහුල, ධම්මා නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා භනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤයි රුහුල, මනොවිඤ්ඤණං නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා භනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසො හමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤයි රුහුල, මනොසල්පකො නිව්වා වා අනිව්වා වාති.

අනිව්වා භනෙත.

යං පනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යං පනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

තං කිං මඤ්ඤයි රුහුල, යමපිදං මනොසල්පකපච්චයා උපපජ්ඣති
වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංකාරාගතං විඤ්ඤාණගතං. තමපි නිව්වා වා
අනිව්වා වාති.

අනිව්වා භනෙත.

යමපනානිවං, දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති.

දුක්ඛං භනෙත.

යමපනානිවං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං, කල්ලං නු තං සමනුපසයිතුං :
'එතං මම, එසොහමසමි, එසො මෙ අත්තා'ති.

නො හෙතං භනෙත.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙලෙ මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදි විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? ධර්මයෝ නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වෙත් ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙති.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙලෙ මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදි විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙලෙ නො නිසි වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? මනෝවිඤ්ඤාය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙලෙ මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදි විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? මනස්සංස්පර්ශය නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය ' තෙලෙ මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම යැ ' යි තෘෂ්ණාදි විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙලෙ නො වේ මැ යැ.

රාහුලය, ඒ කෙසේ හඟනෙහි ? මනස්සංස්පර්ශ හෙතෙසෙන් යම් වේදනාගතයෙක් සංඤ්ඤාගතයෙක් සංස්කාරාගතයෙක් විඤ්ඤාගතයෙක් උපදී ද එ ද නිත්‍ය හෝ අනිත්‍ය හෝ වේ ද ?

වහන්ස, අනිත්‍ය වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය වේ නම් එය දුක් හෝ සුව හෝ වේ ද ?

වහන්ස, දුක් වෙයි.

වැළි යමෙක් අනිත්‍ය දුටු විපරිණාමස්වභාව වේ නම් එය තෙලෙ මා ගැත්තේ යැ, තෙලෙ මම් වෙමි. තෙලෙ මාගේ ආත්ම වේ යැ ' යි තෘෂ්ණාදි විසින් දක්නට නිසි වේ ද ?

වහන්ස, තෙලෙ නොවේ මැ යැ.

එවං පසුං රාහුල, සුතවා අරියසාවකෝ චක්ඛුසම්. නිබ්බිදුති,
 රූපෙසු නිබ්බිදුති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණේ නිබ්බිදුති. චක්ඛුසල්පස්ස නිබ්බිදුති,
 යම්පිදං¹ චක්ඛුසල්පස්සපච්චයා උපපජ්ඣති වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං
 සංඛාරගතං විඤ්ඤාණගතං, තස්මිම්පි නිබ්බිදුති. සොතස්මිං නිබ්බිදුති,
 සංඥෙසු නිබ්බිදුති - පෙ - ඝාතස්මිං නිබ්බිදුති, ගණෙසු නිබ්බිදුති - පෙ -
 ජ්වහාය නිබ්බිදුති, රසෙසු නිබ්බිදුති - පෙ - කායස්මිං නිබ්බිදුති,
 ඵොට්ඨබ්බෙසු නිබ්බිදුති - පෙ - මනස්මිං නිබ්බිදුති, ධම්මෙසු නිබ්බිදුති,
 මනෝවිඤ්ඤාණේ නිබ්බිදුති, මනෝසල්පස්ස නිබ්බිදුති, යම්පිදං¹
 මනෝසල්පස්සපච්චයා උපපජ්ඣති වේදනාගතං සඤ්ඤාගතං සංඛාරගතං
 විඤ්ඤාණගතං, තස්මිම්පි නිබ්බිදුති. නිබ්බිදං විරජ්ඣති, විරුගා විමුක්ඛති.
 විමුක්ඛත්මං විමුක්ඛමිති ඤාණං භොති: ඛිණං ජාති, වුසිතං චුග්ගවරියං,
 කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තතායාති පජානාතිති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො අයස්මා රුහුලො භගවතො භාසිතං
 අභිනද්දීති.

ඉමස්මිං ච පන වේයාකරණස්මිං භඤ්ඤමානෙ අයස්මනො රුහුලස්ස
 අනුපාදාය අසවේති විතතං විමුච්චි. තාසඤ්ච අනෙකානං දෙවතා-
 සහස්සානං විරජං විතමලං ධම්මචක්ඛුං උදපාදී: 'යං කිඤ්චි සමුදයධම්මං,
 සබ්බං තං නිරෝධධම්ම'නති.

චූළගුලොවාද සුතනං සඤ්චමං.

රාහුලය, මෙසේ නුවණින් දක්නා ශ්‍රැතවත් ආයාශ්‍රාවක වක්ෂ්‍යයෙහි කලකිරෙයි. රූපයෙහි කලකිරෙයි, වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙහි කලකිරෙයි, වක්ෂ්‍යස්සංස්පර්ශයෙහි කලකිරෙයි, වක්ෂ්‍යස්සංස්පර්ශ හේතූයෙන් උපන් යම් වේදනාගතයෙක් සංඤ්‍යාගතයෙක් සංස්කාර ගතයෙක් විඤ්ඤාගතයෙක් උපදී නම් එහිදී කලකිරෙයි. ශ්‍රොත්‍රයෙහි කලකිරෙයි. . . . ශබ්දයෙහි කලකිරෙයි. . . . ස්පර්ශයෙහි කලකිරෙයි. . . . ගන්ධයෙහි කලකිරෙයි. . . . ජීව්වායෙහි කලකිරෙයි, රසයෙහි කලකිරෙයි. . . . කායයෙහි කලකිරෙයි. ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෙහි කලකිරෙයි. . . . මනසෙහි කලකිරෙයි, ධර්මයන්හි කලකිරෙයි, මනෝවිඤ්ඤායෙහි කලකිරෙයි, මනාස්සංස්පර්ශයෙහි කලකිරෙයි. මනාස්සංස්පර්ශ හේතූ යෙන් යම් වේදනාගතයෙක් සංඤ්‍යාගතයෙක් සංස්කාරගතයෙක් විඤ්ඤාගතයෙක් උපදී නම් එහිදී කලකිරෙයි. නිර්වේදයට පැමිණියේ නො ඇලෙයි. විරාගයෙන් විමුක්ත වෙයි. විමුක්ත කල්හි විමුක්ත යැ ' යි (ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා) ඤානය උපදී : ' ජාති ක්ෂය වූ යැ. මහ බ්‍රහ්මචාරී වැසැ නිමවනලද. මහකරණී කරනලද. මේ ආත්මභාවය පිණිස කළයුතු අත් කියෙක් නැතැ ' යි දනගනී.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ රාහුලොවාදය වදළසේක. සතුටුසිත් ඇති ආයුෂ්මත් රහල් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ භාෂිතය පිළිගත්හ.

තවද මේ වෙය්‍යාකරණය වදරන කල්හි ආයුෂ්මත් රහල් තෙරණුවන්ගේ සිත උපදානය නො කොට ආයුච්ඡන්ධි කෙරෙන් මිදිණි. ඒ නොයෙක් දේවතා දහසුන්ට ද කෙලෙස් රජය රහිත වූ කෙලෙස් මල රහිත වූ දහම් ඇස පහළ වී : ' යම්කිසි සමුදය ධර්මයෙක් ඇද්ද එ හැම නිරෝධස්වභාව ඇතැ ' යි කියා යි.

පස් වැනි වූලරාහුලොවාද සුත්‍ර යි.

3. 5. 6

ජ ජකක සූත්‍රය

එවිං මෙ සූත්‍රය : එකං සමයං භගවා සාවඤ්ඤං විහරති ජේතවනෙන අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි : 'භික්ඛවො'ති. හදනෙතති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

ධම්මං වො භික්ඛවෙ, දෙසිස්සාමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසිස්සාමි. යදිදං ජ ජකකානි. තං සුණාථ, සාධුකං මනසිකරොථ. භාසිස්සාමි'ති.

එවිං භනෙතති ඛො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච :

ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ජ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි. ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා. ජ එස්සකායා වෙදිතබ්බා. ජ වේදනාකායා වෙදිතබ්බා. ජ තණ්හාකායා වෙදිතබ්බා.

ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං. කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛායතනං සොතායතනං ඝානායතනං ජීව්‍හායතනං කායායතනං මනායතනං. 'ජ අජ්ඣතතිකානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං පඨමං ජකකං.

'ජ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. රූපායතනං සංඝායතනං ගණ්ඨායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ධම්මායතනං. ජ බාහිරානි ආයතනානි වෙදිතබ්බානි'ති. ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං ද්විතීයං ජකකං.

'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා'ති ඉති ඛො පනෙතං වුත්තං, කිඤ්ඤෙතං පටිච්ච වුත්තං. චක්ඛුඤ්ඤා පටිච්ච රූපෙ ච උපාජ්ඣති චක්ඛුවිඤ්ඤාණං. සොතඤ්ඤා පටිච්ච සංඝෙ ච උපාජ්ඣති සොතවිඤ්ඤාණං. ඝානඤ්ඤා පටිච්ච ගණ්ඨෙ ච උපාජ්ඣති ඝානවිඤ්ඤාණං. ජීව්‍හඤ්ඤා පටිච්ච රසෙ ච උපාජ්ඣති ජීව්‍හාවිඤ්ඤාණං. කායඤ්ඤා පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපාජ්ඣති කායවිඤ්ඤාණං. මනඤ්ඤා පටිච්ච ධම්මෙ ච උපාජ්ඣති මනොවිඤ්ඤාණං. 'ජ විඤ්ඤාණකායා වෙදිතබ්බා'ති ඉති යං තං වුත්තං, ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තං. ඉදං තතීයං ජකකං.

3. 5. 6

ජ ජනක සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී : එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර ජේතවන නම් වූ අනේවඩු මහසිටුහුගේ අරමිහි වැඩවාස කෙරෙහි. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ' මහණෙනි ' යි හික්ෂුන් ඇමතුසේක. ' වහන්සැ ' යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල ඡජක්ක දෙශනා වදළහ :

මහණෙනි, තොපට ආදිකල්‍යාණ වූ මධ්‍යකල්‍යාණ වූ පයථිවයානකල්‍යාණ වූ සාරී වූ සවාසද්දුප්පන වූ කේවලපරිපූර්ණ වූ ධර්මයක් දෙසමි. පරිඥද්ධ ඉන්මවයථිස ප්‍රකාශ කරමි. ඒ කීමෙක යන් : ' ඡජක්ක ' ධර්ම යි. ඒ අසව, මොනොවට මෙනෙහි කරව, කියමි ' යි වදළේ.

' වහන්ස, එසේ යැ ' යි ඒ හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ.

සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයේ දතයුත්තාහ. සවැදුරුම් බාහිර ආයතනයේ දතයුත්තාහ. සවැදුරුම් විඤනකායයේ දතයුත්තාහ. සවැදුරුම් ස්පර්ශකායයේ දතයුත්තාහ. සවැදුරුම් වේදනාකායයේ දතයුත්තාහ. සවැදුරුම් තෘෂ්ණාකායයේ දතයුත්තාහ ' යි.

' සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයේ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියන ලද යැ, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියන ලද ද යන් : වක්ෂුරායතන යැ ශ්‍රොත්‍රායතන යැ ස්පර්ශායතන යැ ජිහ්වායතන යැ කායායතන යැ මනායතන යි. ' සවැදුරුම් ආධ්‍යාත්මික ආයතනයේ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද මෙය, තෙල ආයතන පිණිස කියනලදි. මේ පළමු වන ඡට්ඨක යි.

' සවැදුරුම් බාහිරායතනයේ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියන ලද යැ, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියන ලද ද යන් : රූපායතන යැ ඔබ්දයතන යැ ගන්ධායතන යැ රසායතන යැ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන යැ ධර්මායතන යි. ' සවැදුරුම් බාහිර ආයතනයේ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියන ලද ද, මෙය තෙල ආයතන පිණිස කියනලදි. මේ දෙවන ඡට්ඨක යි.

' සවැදුරුම් විඤනකායයේ දතයුත්තාහ ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියනලද යැ, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියන ලද යැ යන් : ඇස ද රූපායතන ද නිසා වක්ෂුර්විඤනය උපදනේ යැ. කන ද ඔබ්දයතන ද නිසා ශ්‍රොත්‍රවිඤනය උපදනේ යැ. නැහැය ද ගන්ධායතන ද නිසා ස්පර්ශවිඤනය උපදනේ යැ. දිව ද රසායතන ද නිසා ජිහ්වාවිඤනය උපදනේ යැ. කය ද ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන ද නිසා කායවිඤනය උපදනේ යැ. සිත ද ධර්මායතන ද නිසා මනෝවිඤනය උපදනේ යැ. ' සවැදුරුම් විඤනකායයේ දතයුත්තාහ ' යි යම් බසෙක් කියනලද ද, මෙය තෙල කාය පිණිස කියනලදි. මේ තුන් වන ඡට්ඨක යි.

‘ඡ එසාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිසෙවුතං පටිච්ච වුතනං. චක්ඛුසුච්ච පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුසිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. සොතසුච්ච පටිච්ච සද්දෙ ච උපපජ්ජති සොතවිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. ඝානසුච්ච පටිච්ච ගන්ඛෙ ච උපපජ්ජති ඝානවිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. ජ්ථංගසුච්ච පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථංගවිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. කායසුච්ච පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායවිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. මනසුච්ච පටිච්ච ධර්මෙ ච උපපජ්ජති මනෝවිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො. ‘ඡ එසාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං. ඉදං චතුර්ථං ඡක්කං.

‘ඡ වේදනාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං. කිසෙවුතං පටිච්ච වුතනං. චක්ඛුසුච්ච පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුසිසුද්දාණං. තිණණං සංඛතති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා. සොතසුච්ච පටිච්ච සද්දෙ ච උපපජ්ජති සොතවිසුද්දාණං-පෙ-ඝානසුච්ච පටිච්ච ගන්ඛෙ ච උපපජ්ජති ඝානවිසුද්දාණං-පෙ-ජ්ථංගසුච්ච පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථංගවිසුද්දාණං-පෙ-කායසුච්ච පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කාය-විසුද්දාණං-පෙ-මනසුච්ච පටිච්ච ධර්මෙ ච උපපජ්ජති මනෝවිසුද්දාණං. තිණණං සංඛතති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා. ‘ඡ වේදනාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං. ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං. ඉදං පඤ්චමං ඡක්කං.

‘ඡ තණ්හාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති බො පනෙනං වුතනං, කිසෙවුතං පටිච්ච වුතනං. චක්ඛුසුච්ච පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුසිසුද්දාණං, තිණණං සංඛතති එසො, පස්සපට්ඨයා වේදනා, වේදනාපට්ඨයා තණ්හා. සොතසුච්ච පටිච්ච සද්දෙ ච උපපජ්ජති සොතවිසුද්දාණං-පෙ-ඝානසුච්ච පටිච්ච ගන්ඛෙ ච උපපජ්ජති ඝානවිසුද්දාණං-පෙ-ජ්ථංගසුච්ච පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්ථංගවිසුද්දාණං-පෙ-කායසුච්ච පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායවිසුද්දාණං-පෙ-මනසුච්ච පටිච්ච ධර්මෙ ච උපපජ්ජති මනෝවිසුද්දාණං. තිණණං සංඛතති එසො, එසා පට්ඨයා වේදනා, වේදනාපට්ඨයා තණ්හා. ‘ඡ තණ්හාකායා වේදිතබ්බා’ති ඉති යං තං වුතනං, ඉදමෙනං පටිච්ච වුතනං. ඉදං ඡට්ඨං ඡක්කං.

චක්ඛුං¹ අත්තාති යො වදෙය්‍ය තං න උපපජ්ජති.² චක්ඛුස්ස උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස බො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති, ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉට්ඨස්ස ඵම්මාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති, චක්ඛුං අත්තාති යො වදෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා.

‘රූපා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය තං න උපපජ්ජති. රූපානං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස බො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉට්ඨස්ස ඵම්මාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති රූපා අත්තාති යො වදෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා රූපා අනත්තා.

1. චක්ඛු - මජ්ඣං, සී.මු.

2. උපපජ්ජති - PTS.

'සවුදරුම් ස්පර්ශකායයෝ දතයුත්තාහ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියනලද යැ, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියනලද යැ යත් : ඇස ද රූපායතන ද නිසා චක්ෂුර්විඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන් දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. කන ද ශබ්දයතන ද නිසා ශ්‍රෝත්‍ර විඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. නැහැය ද ගන්ධායතන ද නිසා ස්පර්ශවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. දිව ද රසායතන ද නිසා ජිහ්වාවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. කය ද ස්ප්‍රෂ්ට ව්‍යායතන ද නිසා කායවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. සිත ද ධර්මායතන ද නිසා මනෝවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. 'සවුදරුම් ස්පර්ශකායයෝ දතයුත්තාහ' යි මෙසේ යම් බසෙක් කියනලද ද, මෙය තෙල ස්පර්ශ පිණිස කියනලදි. මේ සතර වන ඡට්ඨක යි.

'සවුදරුම් වේදනාකායයෝ දතයුත්තාහ' යි මෙසේ තෙල බසෙක් කියනලද යැ, තෙල බස් කුමක් පිණිස කියනලද යැ යත් : ඇස ද රූපායතන ද නිසා චක්ෂුර්විඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ හෙතෙයෙන් වේදනා පහළ වෙයි. කන ද ශබ්දයතන ද නිසා ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. . . . නැහැය ද ගන්ධායතන ද නිසා ස්පර්ශවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. . . . දිව ද රසායතන ද නිසා ජිහ්වාවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. . . . කය ද ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන ද නිසා කායවිඤ්ඤන උපදනේ යැ. . . . සිත ද ධර්මායතන ද නිසා මනෝවිඤ්ඤන උපදනේ යැ, තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ හේතෙයෙන් වේදනා පහළ වෙයි. 'සවුදරුම් වේදනාකායයෝ දතයුත්තාහ' යි යම් බසෙක් කියන ලද ද මෙය තෙල වේදනා පිණිස කියන ලදි. මේ පස් වන ඡට්ඨක යි.

'ඡට් තෘෂ්ණාකායයෝ දතයුත්තාහ' යි මෙසේ තෙල යමක් කියනලද ද, තෙල කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත් : ඇස ද රූපායතන ද නිසා චක්ෂුර්විඤ්ඤන උපදනේ යැ. තුන් දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා වෙයි. වේදනා ප්‍රත්‍යයෙන් තෘෂ්ණා වෙයි. ශ්‍රෝත්‍රය ද ශබ්දයතන ද නිසා ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤනය උපදනේ යැ. . . . ස්පර්ශය ද ගන්ධායතන ද නිසා ස්පර්ශවිඤ්ඤනය උපදනේ යැ. . . . ජිහ්වාවිඤ්ඤනය රසායතන ද නිසා ජිහ්වාවිඤ්ඤනය උපදනේ යැ. . . . කය ද නිසා ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතන ද නිසා කායවිඤ්ඤනය උපදනේ යැ. . . . මනස ද නිසා ධර්මායතන ද නිසා මනෝවිඤ්ඤනය උපදනේ යැ. තුන්දෙනාගේ සඬගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් වේදනා වෙයි. වේදනා ප්‍රත්‍යයෙන් තෘෂ්ණාව වෙයි. 'ඡට්තෘෂ්ණාකායයෝ දතයුත්තාහ' යි මෙසේ යමක් කියනලද ද, මෙය තෙල සඳහා කියන ලදි. මේ සවන ඡට්ඨක යි.

'චක්ෂුස ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා ද එය නො යෙදෙයි. චක්ෂුස්ත්‍රයේ උත්පාදය ද විනාශය ද පැනෙයි. යමක්ත්‍රයේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යයත් පැනේ නම් 'මාගේ ආත්මය උපදනේත් නිරුද්ධ වන්නේත් වේ යයි ඔහුට මෙසේ (ලබ්ධි) ආශේ වෙයි. එහෙයින් 'චක්ෂුස ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ චක්ෂුස අනාත්ම වෙයි.

'රූපායතනය ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා නම් ඒ නො යෙදෙයි. රූපායතනයාගේ උත්පාදයත් ව්‍යයත් පැනෙයි. යමක්ත්‍රයේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යයත් පැනේ නම් 'මාගේ ආත්මය උපදනේත් වෙයි, නැසෙනුයේත් වේ යයි ඔහුට මෙසේ ලබ්ධිය ආශේ වෙයි. එහෙයින් 'රූපායතනය ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ චක්ෂුස අනාත්ම වෙයි. රූපායතනය අනාත්ම වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

චක්ඛුච්ඤාඤාණං අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. චක්ඛු-
ච්ඤාඤාණං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි
වයොපි පඤ්ඤායති, 'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස
ඵවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති. 'චක්ඛුච්ඤාඤාණං අත්තා'ති
යො වදෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා රූපා අනත්තා චක්ඛුච්ඤාඤාණං
අනත්තා.

චක්ඛුසම්පය්‍යො අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය, තං න උපපජ්ජති. චක්ඛු-
සම්පය්‍යං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි
වයොපි පඤ්ඤායති. 'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස
ඵවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති 'චක්ඛුසම්පය්‍යො අත්තා'ති
යො වදෙය්‍ය. ඉති චක්ඛුං අනත්තා, රූපා අනත්තා, චක්ඛුච්ඤාඤාණං
අනත්තා, චක්ඛුසම්පය්‍යො අනත්තා.

'වේදනා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. වේදනාය
උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි
පඤ්ඤායති, 'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස ඵවමාගතං
හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති වේදනා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. ඉති
චක්ඛුං අනත්තා රූපා අනත්තා චක්ඛුච්ඤාඤාණං අනත්තා චක්ඛුසම්පය්‍යො
අනත්තා. වේදනා අනත්තා.

'තණ්හා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. තණ්හාය
උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි
පඤ්ඤායති, 'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස ඵවමාගතං
හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති 'තණ්හා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. ඉති
චක්ඛුං අනත්තා රූපා අනත්තා චක්ඛුච්ඤාඤාණං අනත්තා චක්ඛුසම්පය්‍යො
අනත්තා, වේදනා අනත්තා. තණ්හා අනත්තා.

සොතං අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය -පෙ- ඤානං අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය
-පෙ- ජීව්‍යා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය -පෙ- ඤායො අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය
-පෙ- මනෝ අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. මනස්ස උප්පාදෙපි
වයොපි පඤ්ඤායති, යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති.
'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස ඵවමාගතං හොති. තස්මා
තං න උපපජ්ජති මනෝ අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනෝ අනත්තා.

'ධම්මා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. ධම්මානං උප්පාදෙපි
වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති,
'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති ඉච්චස්ස ඵවමාගතං හොති. තස්මා
තං න උපපජ්ජති. 'ධම්මා අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනෝ අනත්තා
ධම්මා අනත්තා.

'මනෝවිඤ්ඤාඤාණං අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති.
මනෝවිඤ්ඤාඤාණං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන
උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. 'අත්තා මෙ උප්පජ්ජති ච වෙති වා'ති
ඉච්චස්ස ඵවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති 'මනෝවිඤ්ඤාඤාණං
අත්තා'ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනෝ අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනෝ
විඤ්ඤාඤාණං අනත්තා.

‘වක්ඛුර්විඤ්ඤානා ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. වක්ඛුර්විඤ්ඤානා යාගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ’ යයි ඔහුට මෙසේ ලබ්ධිය ආයේ වෙයි. එහෙයින් ‘වක්ඛුර්විඤ්ඤානා ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ වක්ඛුස අනාත්ම යැ. රූපායතනා අනාත්ම යැ වක්ඛුර්විඤ්ඤානා අනාත්ම යි.

‘වක්ඛුස්සංස්පර්ශය ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. වක්ඛුස්සංස්පර්ශයාගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් වෙයි. නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ ඔහුට ලබ්ධිය පැමිණියේ වෙයි. එහෙයින් ‘වක්ඛුස්සංස්පර්ශය ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ වක්ඛුස අනාත්ම වෙයි. රූපයෝ අනාත්ම වෙති. වක්ඛුර්විඤ්ඤානා අනාත්ම වෙයි. වක්ඛුස්සංස්පර්ශය අනාත්ම යි.

‘වේදනාව ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. වේදනාවගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් වෙයි. නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ ඔහුට ලබ්ධිය ආයේ වෙයි. එහෙයින් ‘වේදනාව ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ වක්ඛුස අනාත්ම වෙයි. රූපයෝ අනාත්ම වෙති. වක්ඛුර්විඤ්ඤානා අනාත්ම වෙයි. වක්ඛුස්සංස්පර්ශය අනාත්ම වෙයි. වේදනා අනාත්ම යි.

‘තෘෂ්ණාව ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. තෘෂ්ණාවගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ වැළිත් උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් වෙයි. නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ ඔහුට ලබ්ධිය පැමිණියේ වෙයි. ‘තෘෂ්ණාව ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ වක්ඛුස අනාත්ම යැ. රූපයෝ අනාත්මයෝ යැ. වක්ඛුර්විඤ්ඤානා අනාත්ම යැ. වක්ඛුස්සංස්පර්ශය අනාත්ම යැ. වේදනාව අනාත්ම යැ. තෘෂ්ණාව අනාත්ම යි.

‘ශ්‍රොත්‍රය ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් . . . ස්‍රාණය ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් . . . ජිහ්වා ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් . . . කාය ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් . . . මනස ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මනස්සුගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. වැළි යමක්හුගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ ඔහුට ලබ්ධිය ආයේ වෙයි, එහෙයින් ‘මනස ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ මනස අනාත්ම යි.

‘ධර්මයෝ ආත්මයහ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. ධර්මයන්ගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ ඔහුට ලබ්ධිය ආයේ වෙයි. එහෙයින් ‘ධර්මයෝ ආත්මයහ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ මනස අනාත්ම යැ ධර්මයෝ අනාත්මයෝ යි.

‘මනෝවිඤ්ඤානා ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මනෝවිඤ්ඤානා ගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනෙයි. යමක්හුගේ උත්පාදයත් ව්‍යායත් පැනේ නම් ‘මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ’ යයි මෙසේ දෘෂ්ටිය ආයේ වෙයි. එහෙයින් ‘මනෝවිඤ්ඤානා ආත්ම යැ’ යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ මනස අනාත්ම යැ, ධර්මයෝ අනාත්ම වෙති, මනෝවිඤ්ඤානා අනාත්ම යි.

‘මනොසල්පසො අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. මනොසල්පසං උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස එවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති. ‘මනොසල්පසො අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනො-විඤ්ඤාණං අනත්තා, මනොසල්පසො අනත්තා.

‘වෙදනා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. වෙදනාය උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස එවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති. ‘වෙදනා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනොවිඤ්ඤාණං අනත්තා, මනොසල්පසො අනත්තා, වෙදනා අනත්තා.

‘තණ්හා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. තං න උපපජ්ජති. තණ්හාය උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. යස්ස ඛො පන උප්පාදෙපි වයොපි පඤ්ඤායති. ‘අත්තා මෙ උපපජ්ජති ච වෙති වා’ති ඉච්චස්ස එවමාගතං හොති. තස්මා තං න උපපජ්ජති. ‘තණ්හා අත්තා’ති යො වදෙය්‍ය. ඉති මනො අනත්තා, ධම්මා අනත්තා, මනොවිඤ්ඤාණං අනත්තා, මනො-සල්පසො අනත්තා, වෙදනා අනත්තා, තණ්හා අනත්තා.

අයං ඛො පන භික්ඛවෙ, සක්කාය සමුදයගාමිනී පටිපදා: වක්ඛං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. රූපෙ ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුවිඤ්ඤාණං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුසල්පසං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. සොතං ‘එතං මම, -පෙ- ඝාතං එතං මම -පෙ- ජීව්‍යං එතං මම -පෙ- කායං එතං මම -පෙ- මනං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. ධම්මෙ ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. මනොවිඤ්ඤාණං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. මනොසල්පසං එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘එතං මම, එසොගමස්මි, එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘එතං මම, එසොගමස්මි. එසො මෙ අත්තා’ති සමනුපස්සති.

අයං ඛො පන භික්ඛවෙ, සක්කාය තිරේඛගාමිනීපටිපදා: වක්ඛං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. රූපෙ ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. ‘වක්ඛුවිඤ්ඤාණං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. වක්ඛුසල්පසං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. වෙදනං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. තණ්හං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. සොතං නෙතං මම -පෙ- ඝාතං නෙතං මම -පෙ- ජීව්‍යං නෙතං මම -පෙ- කායං නෙතං මම -පෙ- මනං ‘නෙතං මම, නෙසොගමස්මි, න මෙසො අත්තා’ති සමනුපස්සති. ධම්මෙ ‘නෙතං මම,

'මනස්සංස්පර්ශය ආත්ම යැ'යි යමෙක් කියා නම් එය නොයෙදෙයි. මනො සම්පස්සයාගේ උත්පාදයත් වායයත් පැනෙයි. යමක්හුගේ උත්පාදයත් වායයත් පැනේ නම් 'මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ' යයි මෙසේ ඔහුට දෘෂ්ටි ආයේ වෙයි. එහෙයින් 'මනොසම්පස්සය ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මනස අනාත්ම යැ, ධර්මයෝ අනාත්ම වෙති, මනොවිඤ්ඤාය අනාත්ම යැ, මනො සම්පස්සය අනාත්ම යි.

'වේදනාව ආත්ම යැ'යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. වේදනාවගේ උත්පාදයත් වායයත් පැනෙයි. 'මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ' යයි මෙසේ ඔහුට දෘෂ්ටි ආයේ වෙයි. එහෙයින් 'වේදනාව ආත්ම යැ'යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ මනස අනාත්ම යැ, ධර්මයෝ අනාත්ම වෙති, මනොවිඤ්ඤාය අනාත්ම යැ, මනොසම්පස්සය අනාත්ම යැ, වේදනා අනාත්ම යි.

'තෘෂ්ණාව ආත්ම යැ'යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. යමක්හුගේ උත්පාදයත් වායයත් පැනේ නම් 'මාගේ ආත්මය උපදනේත් නැසෙන්නේත් වේ' යයි මෙසේ ඔහුට දෘෂ්ටි ආයේ වෙයි, එහෙයින් 'තෘෂ්ණාව ආත්ම යැ' යි යමෙක් කියා නම් එය නො යෙදෙයි. මෙසේ මනස අනාත්ම යැ, ධර්මයෝ අනාත්මයහ, මනොවිඤ්ඤාය අනාත්ම යැ, මනොසම්පස්සය අනාත්ම යැ, වේදනා අනාත්ම යැ, තෘෂ්ණාව අනාත්ම යි.

මහණෙනි, මේ වැළිත් සත්කායසමුදයගාමිනී ප්‍රතිපත් වෙයි : වක්ඝ්‍රස 'තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්මයැ'යි තෘෂ්ණාදී විසින් දකී. රූපයත් 'තෙල මාගේ යැ' තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි තෘෂ්ණාදී විසින් දකී. වක්ඝුර්විඤ්ඤාය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. වක්ඝ්‍රස්සංස්පර්ශය 'තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. වේදනාව 'තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. තෘෂ්ණාව තෙල මාගේ යැ, තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. ශ්‍රොත්‍රය 'තෙල මාගේ යැ ස්‍රාණය 'තෙල මාගේ යැ ...ඊත්වා ව තෙල මාගේ යැ ...කය 'තෙල මාගේ යැ... මනස 'තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි තෘෂ්ණාදී විසින් දකී. ධර්මයත් තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි. තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී., මනො විඤ්ඤාය තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. මනො සම්පස්සය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි දකී. වේදනාව 'තෙල මාගේ යැ තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මයැ'යි දකී. තෘෂ්ණාව 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම් වෙමි, තෙල මාගේ ආත්ම යැ'යි තෘෂ්ණාදී විසින් දකී.

මහණෙනි, මේ සත්කායනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපත් වෙයි : වක්ඝ්‍රස 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි අනිත්‍යාදී විසින් දකී. රූපයත් 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි අනිත්‍යාදී විසින් දකී. වක්ඝුර්විඤ්ඤාය 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. වක්ඝ්‍රස්සංස්පර්ශය 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. වේදනාව 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. තෘෂ්ණාව 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. ශ්‍රොත්‍රය 'තෙල මාගේ නො වෙයි... ස්‍රාණය 'තෙල මාගේ නො වෙයි ... ඊත්වා ව 'තෙල මාගේ නො වෙයි ... කය 'තෙල මාගේ නො වෙයි... මනස 'තෙල මාගේ නො වෙයි, තෙල මම් නො වෙමි, තෙල මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. ධර්මයත්

නෙසොභමසී, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාති. මනොවිඤ්ඤාණං 'නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාති. මනොභවංසං. 'නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාති. වේදනං 'නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාති. තණ්හං 'නෙතං මම, නෙසොභමසී, න මෙසො අත්තා'ති සමනුපසාති.

චක්ඛුඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුච්ඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසො. ඵසාපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො අභිනන්ති අභිවදති අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රාගානුසයො අනුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො සොචති කිලමති පරිදේවති උරත්තාලිංකන්ති සමමාහං ආපජ්ජති. තස්ස පටිඝානුසයො අනුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථග්ගමඤ්ඤා අසාදකඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසාරණඤ්ඤා යථාභූතං නපාජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො අනුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රාගානුසයං අපභායාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං අපටිච්චිනොදෙත්වා අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං අසමුහතිත්වා අවිජ්ජං අපභායාය විජ්ජං අනුපාදෙත්වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

සොතඤ්ඤා භික්ඛවෙ පටිච්ච සද්දෙ ච උපපජ්ජති සොතවිඤ්ඤාණං. -පෙ- ඝාතඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ගක්ඛෙ ච උපපජ්ජති ඝාතවිඤ්ඤාණං. -පෙ- ජ්වහඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච රසෙ ච උපපජ්ජති ජ්වහවිඤ්ඤාණං. -පෙ- කායඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ච උපපජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං. -පෙ- මනඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ධම්මෙ ච උපපජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සඛගති ඵසො. ඵසාපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො අභිනන්ති අභිවදති අපේක්ඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රාගානුසයො අනුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො සොචති කිලමති පරිදේවති උරත්තාලිංකන්ති සමමාහං ආපජ්ජති. තස්ස පටිඝානුසයො අනුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථග්ගමඤ්ඤා අසාදකඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසාරණඤ්ඤා යථාභූතං නපාජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො අනුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රාගානුසයං අපභායාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං අපටිච්චිනොදෙත්වා අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං අසමුහතිත්වා අවිජ්ජං අපභායාය විජ්ජං අනුපාදෙත්වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතිති නෙතං ධානං විජ්ජති.

චක්ඛුඤ්ඤා බො භික්ඛවෙ, පටිච්ච රූපෙ ච උපපජ්ජති චක්ඛුච්ඤ්ඤාණං, තිණ්ණං සඛගති ඵසො. ඵසාපච්චයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො අභිනන්ති, නාභිවදති, නාපේක්ඛාසාය තිට්ඨති. තස්ස රාගානුසයො නානුසෙති. දුක්ඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො න සොචති, න කිලමති, න පරිදේවති, න උරත්තාලිංකන්ති, න සමමාහං ආපජ්ජති. තස්ස පටිඝානුසයො නානුසෙති. අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය ඵ්ථෙඤ්ඤා සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථග්ගමඤ්ඤා අසාදකඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසාරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො නානුසෙති. සො චත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රාගානුසයං පභායාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිඝානුසයං පටිච්චිනොදෙත්වා අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං සමුහතිත්වා අවිජ්ජං පභායාය විජ්ජං උපාදෙත්වා දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො භවිස්සතිති ධානමෙතං විජ්ජති.

'තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. මනෝවිඥාන 'තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. මනෝසම්ප්පය 'තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. වේදිකාව 'තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි දකී. තෘෂ්ණාව 'තෙලෙ මාගේ නො වෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්මය නො වේ' යයි අනිත්‍යාදි වියින්නේ දකී.

මහණෙනි, වක්ෂ්‍යස් රූපත් නිසා වක්ෂුර්විඥාන උපදී. (වක්ෂු රූප විඥාන යන) තිදෙනාගේ සධගතිය එස්ස වෙයි. ස්පර්ශ ප්‍රත්‍යයෙන් සුඛ වූ හෝ දුක් වූ හෝ උපේක්ෂා වූ හෝ වේදිකාව උපදී. හේ සුඛවේදිකායෙන් පහස්නාලයේ සතුටු වෙයි. සතුටුබස් කියයි. බැසගෙන සිටී. ඔහුගේ සන්තානයෙහි රාගානුසය අප්‍රතීණ වැ සිටී. දුක් වේදිකායෙන් පහස්නාලයේ ශෝක කෙරෙයි, වෙහෙසෙයි, පරිදෙවනා කෙරෙයි, ළෙහි පැහැර හබයි, සම්මොහයට පැමිණෙයි. ඔහුගේ සන්තානයෙහි ප්‍රතිසානුසය අප්‍රතීණ වැ සිටී. උපේක්ෂාවේදිකායෙන් පහස්නාලයේ ඒ වේදිකාවගේ සමුදය ද අස්තඩගමය ද ආස්වාදය ද ආදීනවය ද නිස්සරණය ද ඇතිසැටි නො දනී. ඔහුගේ සන්තානයෙහි අවිද්‍යානුසය අප්‍රතීණ වැ සිටී. මහණෙනි, එකාන්තයෙන් හෙතෙම සුඛවේදිකායෙන් රාගානුසය දුරු නො කොට දුක්වේදිකායෙන් ප්‍රතිසානුසය විනෝදනය නො කොට අසුක්ඛසුඛවේදිකායෙන් අවිද්‍යානුසය සමුද්ධානනය නො කොට අවිද්‍යාව ප්‍රතීණ නො කොට මාර්ගඥතවිද්‍යාව නුපදවා ඉහාත්මයෙහි මැ වට්ටුක්ඛය කෙළවර කරන්නේ ය යන තෙල කරුණ නො වේ.

මහණෙනි, ශ්‍රෝත්‍රය ද ශබ්දයන් ද නිසා ශ්‍රෝත්‍රවිඥාන උපදී. . . . ශ්‍රාණය ද ගන්ධයන් ද නිසා . . . ජිත්චාව දරසයන් ද නිසා . . . කාය ද ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් ද නිසා . . . මනස ද ධර්මයන් ද නිසා මනෝවිඥාන උපදී. තිදෙනාගේ සධගතිය ස්පර්ශ නම්, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයෙන් සුඛ වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුඛ වූ හෝ වේදිකාව උපදී. හේ සුඛවේදිකායෙන් පහස්නා ලයේ සතුටු වෙයි. තුටුවදන් බෙණෙයි. බැසගෙන සිටී. ඔහුට රාගානුසය අප්‍රතීණ වෙයි. දුක්වේදිකායෙන් පහස්නාලයේ ශෝක කෙරෙයි, වෙහෙසෙයි, පරිදෙවනා කෙරෙයි, ළෙහි පැහැර හබයි, සම්මොහයට පැමිණෙයි. ඔහුට ප්‍රතිසානුසය අප්‍රතීණ වැ සිටී. නො දුක් නො සුඛ වේදිකායෙන් පහස්නා ලයේ ඒ වේදිකාව ගේ සමුදය ද අස්තඩගමය ද ආස්වාදය ද ආදීනවය ද නිස්සරණය ද ඇති සැටි නො දනී. ඔහුට අවිද්‍යානුසය අප්‍රතීණ වැ සිටී. මහණෙනි, එකාන්තයෙන් හෙතෙම සුඛවේදිකා යෙන් රාගානුසය ප්‍රතීණ නො කොට දුක්වේදිකායෙන් ප්‍රතිසානුසය බැහැර නො කොට අසුක්ඛසුඛ වේදිකායෙන් අවිද්‍යානුසය සමුහනය නො කොට අවිද්‍යාව ප්‍රතීණ නො කොට විද්‍යාව නුපදවා 'ඉහාත්මයෙහි මැ දුක් කෙළවර කරන්නේ වෙයි' යන තෙල කරුණ නො වන්නේ යැ.

මහණෙනි, ඇසත් රූපත් නිසා වක්ෂුර්විඥාන උපදී. ඒ වක්ෂුරාදි තිදෙනාගේ සධගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ හෙතෙම සුඛ වූ හෝ දුක් වූ හෝ අසුක්ඛසුඛ වූ හෝ වේදිකා උපදී. හේ සුඛවේදිකායෙන් පහරන ලදුව අභිතන්දන නො කෙරෙයි, තෘෂ්ණා වශයෙන් ගෙන නො බෙණෙයි. ගැලගෙන නො සිටී. ඔහුගේ රාගානුසය අනුසය වශයෙන් නො සිටී. දුක්වේදිකායෙන් පහරනලදුව ශෝක නො කෙරෙයි, ක්ලාන්ත නො වෙයි, පරිදෙවනා නො කෙරෙයි, ළෙහි අත්පැහැර නො හබයි, සම්මොහයට නො පැමිණෙයි, ඔහුගේ ප්‍රතිසානුසය අනුසය නො කෙරෙයි. උපේක්ෂාවේදිකායෙන් පහරනලදුව ඒ වේදිකාවගේ සමුදය හා අස්තඩගමය හා ආස්වාදය හා ආදීනවය හා නිස්සරණය හා ඇති සැටි නුවණින් දනී. ඔහුගේ අවිද්‍යානුසය අනුසය නො කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ ඒ මහණ සුඛවේදිකායෙහි රාගානුසය පියා දුක්වේදිකායෙහි ප්‍රතිසානුසය දුරු කොට උපේක්ෂාවේදිකායෙහිලා අවිද්‍යානුසය නසා අවිද්‍යාව හැර විද්‍යාව උපයා ඉහාත්මයෙහි මැ දුක් කෙළවර කරනු වෙයි '' යන මෙ කරුණ වෙයි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සොතඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච සංග්ගෙ ව උපපජ්ජති සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- භානඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ගණෙ ව උපපජ්ජති භානවිඤ්ඤාණං -පෙ- ජ්ථගාඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච රසෙ ව උපපජ්ජති ජ්ථගාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ථොට්ඨබ්බෙ ව උපපජ්ජති කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පටිච්ච ධම්මෙ ව උපපජ්ජති මනොවිඤ්ඤාණං. තිණ්ණං සංඛාරා ඵසො, ඵසංපට්ඨයා උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. සො සුඛාය වේදනාය පුට්ඨො සමානො නාභිනන්දති, නාභිවිදති, නාඤ්ඤාසාය තිට්ඨති. තස්ස රුගානුසයො නානුසෙති. සො දුක්ඛාය වේදනාය පුට්ඨො සමානො -පෙ- සො අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය පුට්ඨො සමානො තස්සා වේදනාය සමුදයඤ්ඤා අත්ථිඛමඤ්ඤා අසාදඤ්ඤා ආදිනවිඤ්ඤා නිසාරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. තස්ස අවිජ්ජානුසයො නානුසෙති. සො වත භික්ඛවෙ, සුඛාය වේදනාය රුගානුසයං පහාය දුක්ඛාය වේදනාය පටිභානුසයං පටිවිනොදෙත්වා අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය අවිජ්ජානුසයං සමුගතිත්වා අවිජ්ජං පහාය විජ්ජං උපාදෙත්වා දිට්ඨො ව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හවිස්සතිති ධානමෙතං විජ්ජති.

ඵචං පස්සං භික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො වක්ඛුග්ගං නිබ්බන්දති. රුපෙසු නිබ්බන්දති. වක්ඛුවිඤ්ඤාණෙ නිබ්බන්දති. වක්ඛුසම්පසො නිබ්බන්දති. වේදනාය නිබ්බන්දති තණ්හාය නිබ්බන්දති. සොතග්ගං නිබ්බන්දති. සංග්ගෙසු නිබ්බන්දති -පෙ- භානග්ගං නිබ්බන්දති. ගණෙසු නිබ්බන්දති. -පෙ- ජ්ථගාය නිබ්බන්දති, රසෙසු නිබ්බන්දති -පෙ- කායග්ගං නිබ්බන්දති, ථොට්ඨබ්බෙසු නිබ්බන්දති -පෙ- මනග්ගං නිබ්බන්දති, ධම්මෙසු නිබ්බන්දති, මනොවිඤ්ඤාණෙ නිබ්බන්දති, මනොසම්පසො නිබ්බන්දති, වේදනාය නිබ්බන්දති, තණ්හාය නිබ්බන්දති, නිබ්බන්දං විරජ්ජති, විරුගා විමුච්චති, විමුක්තග්ගං විමුක්තග්ගී සද්දං ගොති : 'බිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, භාපරං ඉත්තතායා'ති පජානාතීති.

ඉදමචොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවතො භාසිතං අභිනන්දන්ති. ඉමස්මිඤ්ඤා ඛො පන වෙය්‍යාකරණග්ගං හඤ්ඤාමානෙ සට්ඨිමත්තාහං භික්ඛුනං අනුපාදාය ආයවෙහි චිත්තාති විමුච්චිංසුති.

ජ ජක්ඛා සුතො ජට්ඨං.

මහණෙනි, ශ්‍රොත්‍රය ද නිසා ශබ්දයනුදු නිසා ශ්‍රොත්‍රවිභිස උපදී. . . . මහණෙනි, ස්‍රාණය ද නිසා ගන්ධයනුදු නිසා ස්‍රාණවිභිස උපදී. . . . මහණෙනි, ජිහ්වාච්ඡ නිසා රසයනුදු නිසා ජිහ්වාච්ඡ උපදී. . . . මහණෙනි, කය ද නිසා සප්‍රණ්ඩව්‍යයනුදු නිසා කායවිභිස උපදී. . . . මහණෙනි, මනස ද නිසා ධර්මයනුදු නිසා මනෝවිභිස උපදී. තුන්දෙනාගේ සධගතිය ස්පර්ශ නම්. ස්පර්ශ හෙතෙයෙන් සුඛ වූ හෝ දුඃඛ වූ හෝ උපෙක්ෂා සහගත වූ හෝ වේදනා උපදී. හේ සුඛවේදනායෙන් පහරන ලදුවැ තෘෂ්ණා විසින් අභිනන්දන නො කෙරෙයි. තෘෂ්ණා විසින් නො බෙණෙයි. ගැලගෙන නො සිටී. ඔහුගේ රාගානුශ්‍ය අනුශ්‍යන නො කෙරෙයි. හේ දුඃඛ වේදනායෙන් පහරන ලද වැ . . . හේ උපෙක්ෂාසහගත වේදනායෙන් පහළේ ඒ වේදනායෙහි ලා සමුදය හා අස්තඛගමය හා ආස්වාදය හා ආදිනවය හා නිස්සරණය හා ඇති සැටි නුවණින් දනී. ඔහුගේ අවිද්‍යානුශ්‍ය අනුශ්‍ය නො කෙරෙයි. මහණෙනි, ඒ මහණ සුඛවේදනායෙහි ලා රාගානුශ්‍ය පියා දුඃඛවේදනායෙහි ලා ප්‍රතිසානුශ්‍ය හැර උපෙක්ෂාවේදනායෙහි ලා අවිද්‍යානුශ්‍ය නසා අවිද්‍යාව පියා විද්‍යාව උපයා මෙ වත්මනු බෙවෙහි මැ දුක් කෙළවර කරනු වෙති ' යි මෙ කරුණ වෙයි.

මහණෙනි, මෙසේ දක්නා ශ්‍රාතවත් ආයාර්ශ්‍යවක තෙමේ වක්ෂ්‍යසෙහි කලකිරෙයි, රූපයෙහි කලකිරෙයි, වක්ෂ්‍යවිභිසයෙහි කලකිරෙයි. වක්ෂ්‍යස්සංස්පර්ශයෙහි කල කලකිරෙයි. වේදනායෙහි කලකිරෙයි. තෘෂ්ණායෙහි කලකිරෙයි. ශ්‍රොත්‍රයෙහි කල කිරෙයි. ශබ්දයෙහි කලකිරෙයි . . . ජිහ්වයෙහි කලකිරෙයි. රසයෙහි කලකිරෙයි. . . . කයෙහි කල කිරෙයි. ස්පර්ශයෙහි කලකිරෙයි. . . . මනසෙහි කලකිරෙයි. ධර්මයෙහි කල කිරෙයි, මනෝවිභිසයෙහි කලකිරෙයි, මනාස්සංස්පර්ශයෙහි කලකිරෙයි, වේදනායෙහි කලකිරෙයි, තෘෂ්ණායෙහි කලකිරෙයි. කලකිරෙනුයේ විරාගයට පැමිණෙයි. විරාගහෙතෙයෙන් මිදෙයි. මිදියත් මැ ' මිදිණැ ' යි දන්‍යා වෙයි. ජාතිය ක්ෂිණ විය, බ්‍රහ්මර වැස නිමවනලද, කරුණි කරනලද, ' මේ අර්හත්ත්වය පිණිස අත් කරුණි නැති ' යි නුවණින් දනී.

භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළසේක. සතුටුසිත් ඇති ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය සතුටින් පිළිගත්හ. මේ විභාගධර්මය බණත් මැ සැටක් පමණ මහණුන්ගේ සිත් උසාදන වශයෙන් නො ගෙන ආසුරියෙන් මිදිණි.

සවන ජ ජක්කසුත්‍ර යි.

3. 5. 7

මහාසලායනනික සූත්තං

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා සාවතීයං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ. තනු බො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතසි භික්ඛවො'ති. 'භද්දනෙත'ති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චයොසාසුං. භගවා එතදවොච :

මහාසලායනනිකං වො භික්ඛවෙ, දෙසිය්සාමි. තං සුඤ්ඤාථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිය්සාමිති.

එවං භනෙතති බො තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චයොසාසුං. භගවා එතදවොච :

චක්ඛුං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං, රූපෙ අජානං අපස්සං යථාභූතං, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං අජානං අපස්සං යථාභූතං, චක්ඛුසම්මසං අජානං අපස්සං යථාභූතං, යමපිදං චක්ඛුසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි අජානං අපස්සං යථාභූතං, චක්ඛුසමිං සාරජ්ජති, රූපෙසු සාරජ්ජති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණෙ සාරජ්ජති, චක්ඛුසම්මසං සාරජ්ජති, යමපිදං චක්ඛුසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමපි සාරජ්ජති.

තස්ස සාරත්තස්ස සංයුත්තස්ස සමමුල්ලස්ස අස්සාදනුපයසිනො විහරතො ආයතීං පඤ්චුපාදනකකිකා උපවයං භවජ්ජති. තණ්හා වස්ස පොතොභවිකා නන්දිරුගගගගතා තනු තනුභිනන්දීති, සා වස්ස පවඞ්ඤ්ති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පවඞ්ඤ්නති, වෙනසිකාපි දරථා පවඞ්ඤ්නති, කාසිකාපි සන්තාපා පවඞ්ඤ්නති, වෙනසිකාපි සන්තාපා පවඞ්ඤ්නති, කාසිකාපි පරිලාභා පවඞ්ඤ්නති, වෙනසිකාපි පරිලාභා පවඞ්ඤ්නති, සො කායදුක්ඛමපි වෙනොදුක්ඛමපි පටිසංවෙදෙති.

සොතං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං -පෙ-ඝානං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං -පෙ- ජ්වහං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං -පෙ- කායං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං -පෙ- මනං භික්ඛවෙ, අජානං අපස්සං යථාභූතං, ධම්මෙ අජානං අපස්සං යථාභූතං, මනොවිඤ්ඤාණං අජානං අපස්සං යථාභූතං, මනොසම්මසං අජානං අපස්සං යථාභූතං, යමපිදං මනොසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි අජානං අපස්සං යථාභූතං, මනසමිං සාරජ්ජති, ධම්මෙසු සාරජ්ජති, මනොවිඤ්ඤාණෙ සාරජ්ජති, මනොසම්මසං සාරජ්ජති, යමපිදං මනොසම්මසංපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමපි සාරජ්ජති.

1. යමිදං - මජ්ඣං, පිටු.

3. 5. 7

මහාසලායතනික සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද්දී එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර අනේවඩු පිටුහුගේ දෙවරම්වෙහෙර වැඩවාසය කරන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'මහණෙනි'යි හික්මුන් ඇමැතුසේක. 'වහන්සැ'යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක :

මහණෙනි, තොපට මහාසමායතන පයඨාය දෙසමි. එය අසව, මනාකොට මෙනෙහි කරව, කියමි'යි.

'වහන්ස, එසේ යැ'යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල මහාසමායතනපයඨාය වදළේ.

මහණෙනි, වක්ෂුස ඇති සැටි මාර්ගඤ්ඤායෙන් නො දන්මින් නො දක්මින් රූපයන් ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් වක්ෂුර්විඤ්ඤාය ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් වක්ෂුස්සංස්පර්ශය ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් සුඛ වේවයි දුඃඛ වේවයි උපේක්ෂාසහගත වේවයි වක්ෂුස්සංස්පර්ශ භේතුයෙන් යම් වේදයිතයෙක් උපදනේ නම් එද ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් වක්ෂුසෙහි සංරාග කෙරෙයි, රූපයෙහි සංරාග කෙරෙයි, වක්ෂුර්විඤ්ඤායෙහි සංරාග කෙරෙයි, වක්ෂුස්සංස්පර්ශයෙහි සංරාග කෙරෙයි, සුඛ වේවයි දුඃඛ වේවයි උපේක්ෂාසහගත වේවයි වක්ෂුස්සංස්පර්ශ භේතුයෙන් යම් වේදයිතයෙක් උපදනේ නම් එහිදු ඇලේ.

සංරක්ත වූ සංයුක්ත වූ සම්මුඛ වූ ආස්වාදය දක්මින් විහරණ කරන ඔහුගේ මතු පඤ්චලපාදනස්කන්ධයෝ උපවයට යෙහි. ඔහුගේ සුනර්භවය පිණිස වැටෙන නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ තන්හි අභිනාදන කරන තෘෂ්ණායෙක් ඇද්ද, ඔහුට ඒ තෘෂ්ණා ද වෙසෙසින් වැටෙයි. ඔහුගේ කායදර්ශයෝ ද වැටෙති, චෛතසිකදර්ශයෝ ද වැටෙති. කායික සන්තාපයෝ ද වැටෙති, චෛතසිකසන්තාපයෝ ද වැටෙති. කායිකපරිද්භයෝ ද වැටෙති. චෛතසිකයෝ ද වැටෙති. භේ කායදුඃඛ හා චේතොදුඃඛ විදුනේ යැ.

මහණෙනි, ශ්‍රෝත්‍රය මාර්ගඤ්ඤායෙන් ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් මහණෙනි, ස්‍රාණය ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් මහණෙනි, ජීව්වාච ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් . . . මහණෙනි, කය ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් . . . මහණෙනි, මනස ඇති සැටි නො දන්මින් නො දක්මින් ධර්මයන් යථාභූත වූ නො දන්මින් නො දක්මින් මනෝවිඤ්ඤාය යථාභූත වූ නො දන්මින් නො දක්මින් මනෝසම්ඵස්සය යථාභූත වූ නො දන්මින් නො දක්මින් මනෝසම්ඵස්ස භේතුයෙන් සුව වේවයි දුක් වේවයි නො දුක් නො සුව වේවයි යම් වේදනාවක් උපදී ද, එද යථාභූත ව නො දන්මින් නො දක්මින් මනසෙහි රාග විසින් ඇලෙයි, ධර්මයන්හි ඇලෙයි, මනෝවිඤ්ඤායෙහි ඇලෙයි, මනෝසම්ඵස්සයෙහි ඇලෙයි, මනෝසම්ඵස්ස භේතුයෙන් සුව වේවයි දුක් වේවයි නො දුක් නො සුව වේවයි යම් වේදනාවක් උපදී ද, එහිදු රාග විසින් ඇලේ.

තස්ස සාරත්තස්ස සංයුත්තස්ස සමමුලාස්ස අස්සාදනුපසින්නො විහරතො ආයතීං පඤ්චපාදනකකිං උපවයං ගව්ඡන්ති. තණ්හා වස්ස පොතොහවිකා නන්දිරගගහගතා තත්තත්තාභිනන්දීති, සා වස්ස පවිබ්බන්ති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පවිබ්බන්ති, වේතසිකාපි දරථා පවිබ්බන්ති, කාසිකාපි සන්තාපා පවිබ්බන්ති, වේතසිකාපි සන්තාපා පවිබ්බන්ති, කාසිකාපි පරිලාහා පවිබ්බන්ති, වේතසිකාපි පරිලාහා පවිබ්බන්ති. සො කායදුක්ඛමපි වේතොදුක්ඛමපි පටිසංවේදෙති.

චක්ඛුඤ්ච බො භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභුතං, රූපෙ ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛුවිඤ්ඤාණං ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛුසමථස්සං ජානං පස්සං යථාභුතං, යමපිදං චක්ඛුසමථස්සංපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තමපි ජානං පස්සං යථාභුතං, චක්ඛුසමිං න සාරජ්ජති, රූපෙසු න සාරජ්ජති, චක්ඛුවිඤ්ඤාණෙ න සාරජ්ජති, චක්ඛුසමථස්සෙ න සාරජ්ජති, යමපිදං චක්ඛුසමථස්සං-පච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, තස්මිමපි න සාරජ්ජති.

තස්ස අසාරත්තස්ස අසංයුත්තස්ස අසමමුලාස්ස ආදිනවානුපසින්නො විහරතො ආයතීං පඤ්චපාදනකකිං අපවයං ගව්ඡන්ති. තණ්හා වස්ස පොතොහවිකා නන්දිරගගහගතා තත්තත්තාභිනන්දීති, සා වස්ස පටිගන්ති. තස්ස කාසිකාපි දරථා පටිගන්ති. වේතසිකාපි දරථා පටිගන්ති. කාසිකාපි සන්තාපා පටිගන්ති. වේතසිකාපි සන්තාපා පටිගන්ති. කාසිකාපි පරිලාහා පටිගන්ති. වේතසිකාපි පරිලාහා පටිගන්ති. සො කායසුඛමපි වේතොසුඛමපි පටිසංවේදෙති.

යා තථාභුතස්ස දිට්ඨි, සාස්ස හොති සම්මාදිට්ඨි. යො තථාභුතස්ස සබ්බසො, සාස්ස හොති සම්මාසබ්බසො. යො තථාභුතස්ස වායාමො, සාස්ස හොති සම්මාවායාමො. යා තථාභුතස්ස සති, සාස්ස හොති සම්මාසති. යො තථාභුතස්ස සමාධි, සාස්ස හොති සම්මාසමාධි. සුඛෙව ඛො පනස්ස කායකමමං චිත්තමමං ආර්ථෙ, සුපරිසුද්ධො හොති. ඵම්මස්සායං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපරිපූරිං ගව්ඡති.

තස්ස ඵවං ඉමං අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවයතො චත්තාරෙපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති. චත්තාරෙපි සමමප්පාදනා භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති. චත්තාරෙපි ඉද්ධිපාද භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති. පඤ්චපි ඉන්ද්‍රියානි භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති පඤ්චපි බලානි භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති. සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිපූරිං ගව්ඡන්ති.

තස්මිමෙ දො ධම්මා යුගනදා¹ චත්තනති සමථො ච විපස්සනා ව. යො යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහානබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජ්ඣති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සමජ්ඣානබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සමජ්ඣානෙති.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා: පඤ්චපාදනකකිංචානි වච්ඡිතං. සෙය්‍යථිදං : රූප්පාදනකකිංචා වේදනුපාදනකකිංචා සඤ්ඤාපාදනකකිංචා සංඛාරූපාදනකකිංචා විඤ්ඤාණුපාදනකකිංචා. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා.

1. යුගනකා - මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සංරක්ත වැ සංයුක්ත වැ සම්මුඛ වැ ආස්වාද වශයෙන් දක්මින් වෙසෙන ඔහුට මතු පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයෝ උපවයට යෙති. ඔහුගේ පුනර්භවය පිණිස වැටෙන නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ තන්හි අභිනාදනා කරන තෘෂ්ණායෙක් ඇද්ද, ඔහුට ඒ තෘෂ්ණා ද වෙසෙසින් වැටෙයි. ඔහුට පඤ්චද්වාරික දරථයෝ ද වෙසෙසින් වැටෙති, මනෝද්වාරික දරථයෝ ද වෙසෙසින් වැටෙති, පඤ්චද්වාරික සන්තාපයෝ ද වැටෙති, මනෝද්වාරික සන්තාපයෝ ද වැටෙති, පඤ්චද්වාරික පරිදහයෝ ද වැටෙති, මනෝද්වාරික පරිදහයෝ ද වැටෙති. හේ පඤ්චද්වාරික දුඛය ද මනෝද්වාරික දුඛය ද විඳී.

මහණෙනි, වක්ෂුස යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් රූපයන් යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් වක්ෂුර් විඤ්ජය යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් වක්ෂුසම්ඵස්සය යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් වක්ෂුසම්ඵස්ස හේතූයෙන් සුව චේටයි දුක් චේටයි නො දුක් නො සුව චේටයි යම් චේදනාවක් උපදී ද, එද යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් වක්ෂුසෙහි නො ඇලෙයි. රූපයන්හි නො ඇලෙයි. වක්ෂුර්විඤ්ජයෙහි නො ඇලෙයි. වක්ෂුසම්ඵස්සයෙහි නො ඇලෙයි. වක්ෂුසම්ඵස්ස හේතූයෙන් සුව චේටයි දුක් චේටයි නො දුක් නො සුව චේටයි යම් චේදනාවක් උපදී ද, එහිදු නො ඇලේ.

අසංරක්ත වැ අසංයුක්ත වැ අසම්මුඛ වැ ආදීනව දක්මින් වාස කරන ඔහුට මතු පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයෝ අපවයට යෙති. ඔහුගේ පුනර්භවය ඇති කරන නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ භවයෙහි අභිනාදනා කරන යම් තෘෂ්ණාවක් ඇද්ද, ඔහුට ඒ තෘෂ්ණාව ද ප්‍රභීණ වෙයි. ඔහුට පඤ්චද්වාරික දරථයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති මනෝද්වාරික දරථයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. පඤ්චද්වාරික සන්තාපයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති, මනෝද්වාරික සන්තාපයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. පඤ්චද්වාරික පරිදහයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. මනෝද්වාරික පරිදහයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. හේ පඤ්චද්වාරික සුඛය ද මනෝද්වාරික සුඛය ද විඳී.

එබඳු වුවහුගේ යම් දෘෂ්ටිකෝණයක් ඇද්ද, ඒ දෘෂ්ටිය ඔහුට සමාග්දෘෂ්ටි වෙයි. එබඳු වුවහුගේ යම් සංකල්පයක් ඇද්ද, ඒ සංකල්පය ඔහුට සමාග්සංකල්ප වෙයි. එබඳු වුවහුගේ යම් ව්‍යායාමයක් ඇද්ද, ඒ ව්‍යායාමය ඔහුට සමාග්ව්‍යායාම වෙයි. එබඳු වුවහුගේ යම් ස්මෘතියක් ඇද්ද, ඒ ස්මෘතිය ඔහුට සමාග්ස්මෘති වෙයි. එබඳු වුවහුගේ යම් සමාධියක් ඇද්ද, ඒ සමාධිය ඔහුට සමාග් සමාධි වෙයි. ඒ මහණහුගේ කායකර්මය ද වාක්කර්මය ද ආදීවය ද කැල මැ සුපරිශුද්ධ වේ. මෙසේ ඒ මහණහට මේ ආයුධ්‍යදෘෂ්ටිකෝණය මාර්ගය භාවනායෙන් වැඩීමට යේ.

මෙසේ මේ ආයුධ්‍යදෘෂ්ටිකෝණය මාර්ගය වඩන ඒ මහණහට සතර සතිපට්ඨානගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. සතර සමාග් ප්‍රධානගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති, සතර සෘද්ධිපාදගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. පඤ්චෙන්ද්‍රියගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. පඤ්ච ඛලගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. සප්ත බොධ්‍යාධිගගෝ ද භාවනායෙන් පිරීමට යෙති.

ඔහුට ශමථය ද විදර්ශනා ද යන මේ ධර්මයෝ දෙදෙනා යුග්ගද්ධ වැ පවත්නාහ. හෙතෙම යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ජයෙන් පිරිසිදු දකුණත්තාහු ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ජයෙන් පිරිසිදු දනගනී. යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රභාතවාස වෙත් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ජයෙන් දුරු කෙරෙයි. යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ජයෙන් භාවිතවාස වෙත් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ජයෙන් වඩයි, යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුත්තාහු වෙත් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ජයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කෙරේ.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ජයෙන් පරිඤ්ජය වෙත් ද යත් : 'පඤ්චෝපාදනස්කන්ධයෝ' යයි ඊට පිළිතුරු කියයුතු වෙයි. ඒ මෙසේ යැ. රූපෝපාදනස්කන්ධය වෙදනෝපාදනස්කන්ධය සංඥෝපාදනස්කන්ධය සංස්කාරෝපාදනස්කන්ධය විඤ්ජෝපාදනස්කන්ධය යි. මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ජයෙන් පරිඤ්ජය වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා : අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා : සමජො ච විපස්සනා ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා : විජ්ජා ච විච්ඡිතති ව. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා.

සොකං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභූතං -පෙ- භානං භික්ඛවෙ ජානං පස්සං යථාභූතං -පෙ- ජ්වහං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභූතං -පෙ- කායං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභූතං -පෙ- මනං භික්ඛවෙ, ජානං පස්සං යථාභූතං, ධම්මෙ ජානං පස්සං යථාභූතං, මනෝවිඤ්ඤාණං ජානං පස්සං යථාභූතං, මනෝසම්ප්පාදං ජානං පස්සං යථාභූතං, යම්පිදං මනෝසම්ප්පාදපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා තම්පි ජානං පස්සං යථාභූතං, මනසම් න සාරජ්ජති. ධම්මෙසු න සාරජ්ජති. මනෝවිඤ්ඤාණෙ න සාරජ්ජති. මනෝසම්ප්පාදෙ න සාරජ්ජති. යම්පිදං මනෝසම්ප්පාදපච්චයා උප්පජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා. තසම්පි න සාරජ්ජති.

තස්ස අසාරත්තස්ස අසංයුත්තස්ස අසම්මුලාස්ස අදිනවානුපස්සිනෝ විහරන්තෝ ආයතීං පඤ්චුපාදනකකිකා අපචයං ගම්භන්ති. තණ්හා චස්ස පොනොභවිකා නන්දිරගගගගතා තත්ත තත්තාතිනන්දීති, සා චස්ස පභිසන්ති. තස්ස කායිකාපි දරථා පභිසන්ති. චේතසිකාපි දරථා පභිසන්ති කායිකාපි සන්තාපා පභිසන්ති. චේතසිකාපි සන්තාපා පභිසන්ති. කායිකාපි පරිලාභා පභිසන්ති. චේතසිකාපි පරිලාභා පභිසන්ති. සො කායසුඛම්පි චේතසසුඛම්පි පටිසංවෙදෙති.

යා තථාභූතස්ස දිට්ඨි, සාස්ස භොති සම්මාදිට්ඨි. යො තථාභූතස්ස සම්ඛප්පො, සොස්ස භොති සම්මාසම්ඛප්පො. යො තථාභූතස්ස වායාමො, සොස්ස භොති සම්මාවායාමො. යා තථාභූතස්ස සති, සාස්ස භොති සම්මාසති. යො තථාභූතස්ස සමාධි, සොස්ස භොති සම්මාසමාධි. පුබ්බෙව බො පනස්ස කායකම්මං චචිකම්මං ආජ්චො සුපරිසුද්ධො භොති. එවමස්සායං අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති.

තස්ස එවං ඉමං අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවයන්තො චත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති. චත්තාරොපි සම්මප්පඛානා භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති. චත්තාරොපි ඉද්ධිපාද භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති. පඤ්චපි ඉන්ද්‍රියාති භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති. පඤ්චපි බලාති භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති. සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනාපාරිසුරිං ගම්භන්ති.

තස්සිමෙ ඥා ධම්මා සුගන්ධා චත්තන්ති සමජො ච විපස්සනා ව. සො යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පභාතබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජ්ඣති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතබ්බා, තෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යාපන වෙන් ද යත් : අවිද්‍යාව ද භවතෘෂ්ණාව ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යාපන වෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා භාවිත වෙන් ද යත් : ඔමථය ද විදර්ශනාව ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා භාවිත වෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුත්තාහු ද යත් : විද්‍යාව ද විමුක්තිය ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුත්තාහු වෙත්.

මහණෙනි, ශ්‍රෝත්‍රය යථාභූත කොට දන්මින් දක්මින් මහණෙනි, ස්‍රාණය යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් . . . මහණෙනි, ජිහ්වාව යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් . . . මහණෙනි, කය යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් . . . මහණෙනි, මනස යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් ධර්මයන් යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් මනෝවිඤ්ඤා යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් මනෝසම්මසස්ස යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් මනෝසම්මසස්ස හේතුයෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වේදනාවක් උපදී ද, එ ද යථාභූත වැ දන්මින් දක්මින් මනසෙහි නො ඇලෙයි, ධර්මයන්හි නො ඇලෙයි, මනෝවිඤ්ඤායෙහි නො ඇලෙයි, මනෝසම්මසස්ස යෙහි නො ඇලෙයි. මනෝසම්මසස්ස හේතුයෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වේදනාවක් උපදී ද, එහිදු නො ඇලේ.

අසංරක්ත වැ අසංයුක්ත වැ අසම්මුඛ වැ ආදීනවානුදර්ශී වැ වෙසෙන ඔහුට මතුයෙහි පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ අපවයට යෙහි. ඔහුගේ පුනර්භවික වූ නන්දිරාග සහගත වූ ඒ ඒ භවයෙහි අභිනායකා කරන තෘෂ්ණාවක් ඇද්ද, ඔහුට ඒ තෘෂ්ණාව ද ප්‍රභීණ වෙයි. ඔහුට පඤ්චද්වාරික දරථයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. මනෝද්වාරික දරථයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. පඤ්චද්වාරික සන්තාපයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. මනෝද්වාරික සන්තාපයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. පඤ්චද්වාරික පරිද්‍රවයෝ ද ප්‍රභීණ වෙති. මනෝද්වාරික පරිද්‍රවයෝ ද ප්‍රභීණ වෙත්, හේ පඤ්චද්වාරික සුඛය ද මනෝද්වාරික සුඛය ද විඳී.

එබඳු මහණහු ගේ යම් දෘෂ්ටිකෝණයක් ඇද්ද, එය ඔහුට සමාග්දෘෂ්ටි වෙයි. එබඳු වූවහුගේ යම් සංකල්පයක් ඇද්ද, ඒ සංකල්පය ඔහුට සමාග්සංකල්ප වෙයි. එබඳු වූවහු ගේ යම් ව්‍යායාමයක් ඇද්ද, එය ඔහුට සමාග්ව්‍යායාම වෙයි. එබඳු වූවහුගේ යම් ස්මෘතියක් ඇද්ද, ඒ ඔහුට සමාග්ස්මෘතී වෙයි. එබඳු වූවහුගේ යම් සමාධියක් ඇද්ද, එය ඔහුට සමාග් සමාධි වේ. ඔහුගේ කායකර්මය ද වාක්කර්මය ද ආජීවය ද කැල මැ සුපරිඥා වෙයි. මෙසේ ඔහුට මේ ආයාසී අෂ්ටාංගික මාර්ගය භාවිතයෙන් වැඩීමට යේ.

මෙසේ මේ ආයාසී අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩන ඔහුට සතර සතිපට්ඨානයෝ ද භාවනා යෝනි පිරීමට යෙහි. සතර සමාග් ප්‍රධානයෝ ද වැඩීමෙන් පිරීමට යෙහි. සතර සාද්ධිපාදයෝ ද වැඩීමෙන් පිරීමට යෙහි. පඤ්ච ඉන්ද්‍රියයෝ ද වැඩීමෙන් පිරීමට යෙහි. පඤ්ච බලයෝ ද වැඩීමෙන් පිරීමට යෙහි. සජ්ජ ඛොධාසකයෝ ද වැඩීමෙන් පිරීමට යෙහි.

ඔහුට ඔමථ ද විදර්ශනා ද යන මේ ධර්මයෝ දෙදෙන සුගතාද්ධ වැ වැටෙති. හේ යම් ධර්ම කෙනෙක් ප්‍රඤ්ඤා ප්‍රතිසිද්ධ ද්‍රව්‍යයන් පිරිසිදු ද්‍රව්‍යයන් ප්‍රඤ්ඤා ප්‍රතිසිද්ධ ද්‍රව්‍යයන්. යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යාපන වෙන් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ඤා ප්‍රතිසිද්ධ කෙරෙයි. යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා භාවිත වෙන් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ඤා භාවිත කෙරෙයි. යම් ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුත්තාහු වෙන් ද, ඒ ධර්මයන් අභිඤ්ඤා ප්‍රත්‍යක්ෂ කටයුත්තාහු වෙත්.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා : පඤ්චුපා-
දානකකිකා, තිස්ස වචනීයං සෙය්‍යපීදං : රුක්ඛපාදානකකිකො වෙදනු-
පාදානකකිකො සඤ්ඤාපාදානකකිකො සංඛාරාපාදානකකිකො විඤ්ඤාණු-
පාදානකකිකො. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පහානබ්බා : අවිජ්ජා ච
භවිතණ්හා ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහානබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා : සමථො ච
විපස්සනා ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙනබ්බා.

කතමෙ ච භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානබ්බා : විජ්ජා ච
විලුභතී ච. ඉමෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකානබ්බාති.

ඉදම්චොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං
අභිනන්ඤාති.

මහාසලාස්තනික සූතනං සන්තමං.

—————

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා වෙති යත් : 'පඤ්චෝපාදානස්ස කන්ධයෝ' යයි ඊට කියැවුණු යැ. ඒ මෙසේ යැ : රූපෝපාදානස්ස කන්ධ යැ. වේදනෝපාදානස්ස කන්ධ යැ, සංඥාපාදානස්ස කන්ධ යැ, සංස්කාරෝපාදානස්ස කන්ධ යැ, විඤ්ඤාපාදානස්ස කන්ධයි. මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා වෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා ප්‍රභාතවා වෙති යත් : 'අවිද්‍යාව ද භවතාත්මනාව ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා ප්‍රභාතවා වෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා භාවිතවා වෙති යත් : ඔමට ද විදර්ශනා ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා භාවිතවා වෙති.

මහණෙනි, කවර ධර්ම කෙනෙක් අභිඤ්ඤා සාක්ෂාත් කරතවා වෙති යත් : විද්‍යා ද විමුක්ති ද යන මේ ධර්මයෝ අභිඤ්ඤා සාක්ෂාත් කරතවා වෙත්.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ මහාසමායතනික සූත්‍රය වදළ සේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ වහන්සේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දනා කළේ.

සත් වැනි මහාසමායතනික සූත්‍ර යි,

3. 5. 8

නගරවිනේයය සුභතං

එවං මෙ සුතං : එකං සමයං භගවා කොසලෙසු වාරිකං වරමානෝ මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන නගරවිනේයං නාම කොසලානං බ්‍රාහ්මණගාමෝ, තදවසරි. අස්සොසුං ඛො නගරවිනේයයකා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා : ‘සමිණෝ ඛපු හො ගොතමෝ සක්කාපුතො සක්කාකුලා පබ්බජිතෝ කොසලෙසු වාරිකං වරමානෝ මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං නගරවිනේයං අනුප්පන්නෝ. තං ඛො පන භවිත්තං ගොතමං එවං කල්‍යාණෝ කිත්තිසද්දෙ අබ්‍යුත්තනෝ : ‘ඉතිපි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිද්ද අනුත්තරේ පුරිසදම්මසාරපි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා’ති. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සමුගමකං සසංමිණබ්‍රාහ්මණීං පජං සදෙව-මනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්ථා පච්චෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බස්සුඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති. සාධු ඛො පන තථාරූපානං අරහතං දස්සනං හොති’ති.

අථ ඛො නගරවිනේයයකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා යෙන භගවා, තෙනුපසඛකම්පු. උපසඛකම්පිතා අපොකච්ච භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු, අපොකච්ච භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු. සම්මොදනීයං කථං සාරණීයං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. අපොකච්ච යෙන භගවා, තෙනස්සුචිං පණ්ණාමෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. අපොකච්ච භගවතො සන්තිකෙ නාමගොතනං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසිදිංසු. අපොකච්ච තුණ්හිභුතා එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො නගරවිනේයයකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ භගවා එතදවොච :

සචෙ වො ගහපතයො, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යං : කථංරූපා ගහපතයො, සමිණබ්‍රාහ්මණා න සක්කාතබ්බා න ගරුකා-තබ්බා න මානෙතබ්බා න සුජේතබ්බාති. එවං පුට්ඨා තුමේහ ගහපතයො, තෙහං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං බ්‍යාකරේය්‍යාථ : යෙ තෙ සමිණබ්‍රාහ්මණා චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු අවිතර්භා අවිතදෙසා අවිතමොහා අජ්ඣිත්තං අවුපසන්නවිත්තා සම්භිසම්-වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා, එවරූපා සමිණබ්‍රාහ්මණා න සක්කා-තබ්බා, න ගරුකාතබ්බා, න මානෙතබ්බා, න සුජේතබ්බා. තං කිස්ස හෙතු : මයමපිචි චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු අවිතර්භා අවිතදෙසා අවිතමොහා අජ්ඣිත්තං අවුපසන්නවිත්තා සම්භිසම්-වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙහං නො සම්චරියමපි හෙතං උත්තරිං අපස්සතං. තස්මා ඥෙ හොතොතා සමිණබ්‍රාහ්මණා න සක්කාතබ්බා න ගරුකා-තබ්බා න මානෙතබ්බා න සුජේතබ්බා. යෙ ඥෙ සමිණබ්‍රාහ්මණා,

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 5. 8

නගරවිකේදයා සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහාභික්ෂු සංඝයා සමග කොසොල් ජනපදයෙහි වාරිකා කරන සේක් කොසොල් රට නගරවිත්ද නම් බමුණුගමට වැඩිසේක. නගරවිත්දයෙහි වැසි බමුණු ගැහැවියෝ මේ ඇසූහ : “ භාග්‍ය සූත්‍ර වූ භාග්‍ය කුලයෙන් නික්මැ පැවිදි වූ ශ්‍රමණ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ මහාභික්ෂු සංඝයා සමග කොසොල් ජනපදයෙහි වාරිකා කරන සේක් නගරවිත්දයට පැමිණි සේක. ඒ හවත් ගෞතමයන් වහන්සේගේ මෙබඳු කල්‍යාණ කීර්තිශබ්දය උස් වැ නැඟිණ : ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ අර්භත් වූහ. සමාන්තමුද්ධයහ. අමට්ථිදාය පසළොස් වරණයෙන් සමන්විතයහ. සුගතයහ. ලොකවිද්හ. අනුත්තර පුරුෂදෙව්‍යසාරථීහ. දෙව් මිනිස්නට භාස්තා වූහ. බුද්ධයහ. භාග්‍යවත්හ ’ යි. ඒ භාග්‍යවත්හු සද්දෙවක සමාරක සබ්බමක වූ ශ්‍රමණබ්‍රාහ්මණයන් සහිත පුජාව ඇති දෙව්මිනිසුන් සහිත මේ ලොකය තමන් වහන්සේ විශිෂ්ටඥනයෙන් දූත ප්‍රත්‍යක්ෂ කොට ප්‍රකාශ කරන සේක. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආදි කල්‍යාණ වූ මධ්‍යකල්‍යාණ වූ පශ්චිමසාන කල්‍යාණ වූ සාර්ත්ථ වූ සවාසැප්පන වූ කෙවලපරිපූර්ණ වූ ධර්මය දෙසන සේක. පරිශුද්ධ වූ මාර්ගබ්‍රහ්මවිද්‍යා ප්‍රකාශ කරන සේක. එබඳු වූ රහතුන්ගේ දැක්ම මනා මැ නු ’ යි.

ඉක්බිති නගරවිත්දයෙහි වැසි බමුණුගැහැවියෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹිහ. එළැඹි කිසි කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභිවාදනා කොට එකත්පස් වැ හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කළයුතු කරාව කොට හිමවා එකත්පස් වැ හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙසට පිණිපා කොට එකත්පස් වැ හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමීපයෙහි නම්ගොත් අස්වා එකත්පස් වැ හුන්හ. ඇතැම් කෙනෙක් කුෂ්ණිම භූත වැ එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත්පස් වැ හුන් නගරවිත්දයෙහි වැසි බමුණුගැහැවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදාළ සේක.

ඉදින් ගැහැවියෙහි, අන්තොටු පිරිවැරියෝ තොප මෙසේ පුළුවස්නාහු නම් : “ ගැහැවියෙහි, කෙබඳු පියවි ඇති මහණ බමුණෝ සත්කාර නො කටයුත්තාහු ද ගරුකාර නො කට යුත්තාහු ද බුහුමන් නො කටයුත්තාහු ද නො පිදියයුත්තාහු ද ? යි ” ගැහැවියෙහි, මෙසේ පුළුවස්නාලද තෙපි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරන්නාහු යැ : ‘ යම් මහණබමුණු කෙනෙක් වක්ෂුර්විඥය රූපයෙහි නො පැහුරාග ඇති වැ නො පැහුර දවෙෂ ඇති වැ නො පැහුර මෝහ ඇති වැ තමා තුළ නො සන්හුන් සිත් ඇති වැ කයින් වටසිත් මනසින් සමවිසම කොට හැසිරෙත් ද, මෙවන් මහණ බමුණෝ සත්කාර නො කළයුතු වෙති. ගරුකාර නො කළයුතු වෙති. බුහුමන් නො කළයුතු වෙති. නො පිදියයුතු වෙත්. ඒ කවර හෙයින් යත් : අපිද්‍ර වක්ෂුර්විඥය රූපයෙහි අවිතරාගයමහ, අවිතද්වේෂයමහ, අවිතමෝහයමහ, තමා තුළ නො සන්හුන් සිතැති යමහ, කයින් වටසිත් මනසින් සමවිසම කොට හැසිරෙමහ. මතුයෙහි අනාචාර්‍යවත් නො දක්නා අපට තෙල සමවිද්‍යා මැ වෙයි. එයින් ඒ හවත් මහණ බමුණෝ සත්කාර නො කළයුතු වෙති. ගරුකාර නො කළයුතු වෙති. බුහුමන් නො කළයුතු වෙති. නො

සොභවිඤ්ඤායොසු සද්දෙසු, -පෙ- භානවිඤ්ඤායොසු ගඤ්ඤි, -පෙ- ජ්ඣාභිඤ්ඤායොසු රසෙසු, -පෙ- කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨාබ්බෙසු, -පෙ- මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්කා අවිතද්දො අවිතමොභා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සමවිසමං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරූපා සමණවුහමණා න සක්කාතබ්බා න ගරුකාතබ්බා න මානෙතබ්බා න පුජේතබ්බා. තං කිසං හෙතු : මගමි හි මනෝ- විඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්කා අවිතද්දො අවිතමොභා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සමවිසමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමචරියමි හෙතං උත්තරිං අපස්සාමං. තස්මිං තෙ භොනොතා සමණවුහමණා න සක්කාතබ්බා න ගරුකාතබ්බා න මානෙතබ්බා න පුජේතබ්බාති. ඵං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ.

සථෙ පන වො ගහපතයො අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵං පුච්ඡෙය්‍යං : කථංරූපා¹ ගහපතයො සමණවුහමණා සක්කාතබ්බා, ගරුකාතබ්බා, මානෙතබ්බා, පුජේතබ්බා'ති. ඵං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ : යෙ තෙ සමණවුහමණා චික්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු විතර්කා විතද්දො විතමොභා අජ්ඣන්තං වුපසන්තවිත්තා සමචරියං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරූපා සමණවුහමණා සක්කාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. තං කිසං හෙතු : මගමි හි චික්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු අවිතර්කා අවිතද්දො අවිතමොභා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සමවිසමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමචරියමි හෙතං උත්තරිං පස්සාමං. තස්මිං තෙ භොනොතා සමණවුහමණා සක්කාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. යෙ තෙ සමණ- වුහමණා සොභවිඤ්ඤායොසු සද්දෙසු-පෙ-භානවිඤ්ඤායොසු ගඤ්ඤි -පෙ-ජ්ඣාභිඤ්ඤායොසු රසෙසු-පෙ-කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨාබ්බෙසු -පෙ-මනෝවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු විතර්කා විතද්දො විතමොභා අජ්ඣන්තං වුපසන්තවිත්තා සමචරියං වරන්ති කායෙන වාචාය මනසා. ඵවරූපා සමණවුහමණා සක්කාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා. තං කිසං හෙතු : මගමි හි මනෝ විඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු අවිතර්කා අවිතද්දො අවිතමොභා අජ්ඣන්තං අවුපසන්තවිත්තා සමවිසමං වරුම කායෙන වාචාය මනසා. තෙසං නො සමචරියමි හෙතං උත්තරිං පස්සාමං. තස්මිං තෙ භොනොතා සමණවුහමණා සක්කාතබ්බා ගරුකාතබ්බා මානෙතබ්බා පුජේතබ්බා'ති. ඵං පුට්ඨා තුලෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ.

1. කථංගුතා - මජ්ඣං.

පිදියුතු වෙත්. යම් ඒ මහණ බමුණු කෙනෙක් ශ්‍රෝත්‍රවිද්‍යෙය වූ ශබ්දයෙහි... ස්‍රාණ විද්‍යෙය වූ ගන්ධයෙහි... ජීව්වාචිද්‍යෙය වූ රසයෙහි... කායවිද්‍යෙය වූ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායෙහි... මනෝවිද්‍යෙය වූ ධර්මයෙහි නො පැහැරාග ඇති වැ නො පැහැරාග ද්වේෂ ඇති වැ නො පැහැරාග මොහ ඇති වැ තමා තුළ නො සන්තුන් සිතැති වැ කයින් වටසින් මනසින් සමවිසම කොට හැසිරෙත් ද, මෙවන් මහණ බමුණෝ සත්කාර නො කළයුතු වෙති. ගරුකාර නො කළයුතු වෙති. බුහුමන් නො කළයුතු වෙති. නො පිදියුතු වෙත්. ඒ කවර හෙයින් යත් : අපි මනෝවිද්‍යෙය ධර්මයෙහි නො පැහැරාග ඇතියමහ. නො පැහැරාග ද්වේෂ ඇතියමහ. නො පැහැරාග මොහ ඇතියමහ. තමා තුළ නො සන්තුන් සිත් ඇතියමහ. කයින් වටසින් මනසින් සමවිසමවය්‍යා කරමහ. මතුයෙහි අන්‍යාවය්‍යා නො දක්නා අපට තෙල සමවය්‍යා ද වියහෙයි. එයින් ඒ හවත් මහණබමුණෝ සත්කාර නො කළයුතු වෙති, ගරුකාර නො කළ යුතු වෙති. බුහුමන් නො කළයුතු වෙති. නො පිදියුතු වෙති ' යි. මෙසේ පුළුල්ප්‍රජාලද ගැහැවි වූ කෙපි ඒ අන් කොටු පිරිවැරියනට මෙසේ විභාග කොට කියවු.

ඉදින් ගැහැවියෙහි, අන් කොටු පිරිවැරියෝ 'ගැහැවියෙහි, කෙබඳු මහණ බමුණෝ සත්කාරාර්ථ වෙත් ද ගරුකාරාර්ථ වෙත් ද මානනාර්ථ වෙත් ද පූජනාර්ථ වෙත් ද ? ' යි. කොප මෙසේ පුළුල්ප්‍රජාල නම් ගැහැවියෙහි, මෙසේ පුළුල්ප්‍රජාලද කෙපි ඒ අන් කොටු පිරිවැරියනට මෙසේ විභාග කොට කියව. යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් වක්ෂුර්විද්‍යෙය රූපාලම්බනයෙහි පැහැරාග ඇති වෙත් ද පැහැරාග ද්වේෂ ඇති වෙත් ද පැහැරාග මොහ ඇති වෙත් ද තමා තුළ සන්තුන් සිත් ඇති වෙත් ද කයින් වටසින් මනසින් සමවය්‍යා කෙරෙත් ද මෙබඳු මහණ බමුණෝ සත්කාරාර්ථ වෙති, ගරුකාරාර්ථ වෙති, මානනාර්ථ වෙති, පූජනාර්ථ වෙති. ඒ කවර හෙයින් යත් : අපි වනාහි වක්ෂුර් විද්‍යෙය රූපාලම්බනයෙහි නො පැහැරාග ඇතියමහ, නො පැහැරාග ද්වේෂ ඇතියමහ, නො පැහැරාග මොහ ඇතියමහ, තමා තුළ නො සන්තුන් සිත් ඇතියමහ. කයින් වටසින් මනසින් සමවිසමවය්‍යා කරමහ. මතුයෙහි අන්‍යාවය්‍යා දක්නා අපට තෙල සමවය්‍යා ද විය හෙයි. එයින් ඒ හවත් මහණබමුණෝ සත්කාරාර්ථ වෙති, ගරුකාරාර්ථ වෙති, මානනාර්ථ වෙති, පූජනාර්ථ වෙති. යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ශ්‍රෝත්‍රවිද්‍යෙය ශබ්දාලම්බනයෙහි... ස්‍රාණවිද්‍යෙය ගන්ධාලම්බනයෙහි... ජීව්වාචිද්‍යෙය රසාලම්බනයෙහි... කායවිද්‍යෙය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යාලම්බනයෙහි... මනෝවිද්‍යෙය ධර්මයෙහි විකරාග වෙත් ද විකද්වේෂ වෙත් ද විකමොහ වෙත් ද, තමා තුළ සන්තුන් සිත් ඇති වෙත් ද, කයින් වටසින් මනසින් සමවය්‍යා කෙරෙත් ද, මෙබඳු මහණබමුණෝ සත්කාරාර්ථ වෙති, ගරුකාරාර්ථ වෙති, මානනාර්ථ වෙති, පූජනාර්ථ වෙත්, ඒ කවර හෙයින් යත් : අපි වනාහි මනෝවිද්‍යෙය ධර්මයෙහි අවිකරාගයමහ, අවිකද්වේෂයමහ, අවිකමොහයමහ. තමා තුළ නො සන්තුන් සිත් ඇතියමහ. කයින් වටසින් මනසින් සමවිසමවය්‍යා කරමහ. මතුයෙහි අන්‍යාවය්‍යා දක්නා අපට තෙල සමවය්‍යා ද වෙයි එයින් ඒ හවත් මහණ බමුණෝ සත්කාරාර්ථ වෙති. ගරුකාරාර්ථ වෙති මානනාර්ථ වෙති, පූජනාර්ථ වෙත්' යි. ගැහැවියෙහි, මෙසේ පුළුල්ප්‍රජාලද කෙපි ඒ අන්කොටු පිරිවැරියනට මෙසේ විභාග කොට කියව.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සථෙ පන ථෙ: ගහපතයො, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵලං පුච්ඡෙත්ථ: කෙ පනායසමනතානං ආකාරං කෙ අනියා, යෙන තුමෙහ ආයසමනෙතා ඵලං වදෙථ: අභි: තෙ ආයසමනෙතා විතරුතා වා රුගවිනයාය වා පටිපන්නා, විතදෙසා වා දෙසවිනයාය වා පටිපන්නා, විතමොහා වා මොහවිනයාය වා පටිපන්නා'ති. ඵලං පුට්ඨා: තුමෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵලං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: තථා හි තෙ ආයසමනෙතා අරඤ්ඤා වතපජානි¹ පනතානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති. නත්ථි ඛො පන තත්ථ තථාරූපා චක්ඛුච්ඤ්ඤාය්‍යා රූපා, යෙ දිස්වා දිස්වා අභිරමෙය්‍යං. නත්ථි ඛො පන තත්ථ තථාරූපා සොතච්ඤ්ඤාය්‍යා සඤ්ඤා, යෙ සුත්වා සුත්වා අභිරමෙය්‍යං. නත්ථි ඛො පන තත්ථ තථාරූපා ඝානච්ඤ්ඤාය්‍යා ඝානි, යෙ ඝායිත්වා ඝායිත්වා අභිරමෙය්‍යං. නත්ථි ඛො පන තත්ථ තථාරූපා ජීවහාච්ඤ්ඤාය්‍යා රසා, යෙ සායිත්වා සායිත්වා අභිරමෙය්‍යං. නත්ථි ඛො පන තත්ථ තථාරූපා කායච්ඤ්ඤාය්‍යා ථොට්ඨබ්බා, යෙ චුසිත්වා චුසිත්වා අභිරමෙය්‍යං. ඉමෙ ඛො නො ආවුසො, ආකාරං ඉමෙ අනියා, යෙන මයං ආයසමනෙතා ඵලං වදෙමි. අභි: තෙ ආයසමනෙතා විතරුතා වා රුගවිනයාය වා පටිපන්නා, විතදෙසා වා දෙසවිනයාය වා පටිපන්නා, විතමොහා වා මොහවිනයාය වා පටිපන්නා'ති. ඵලං පුට්ඨා: තුමෙහ ගහපතයො, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵලං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ:ති.

ඵලං වුත්තෙ නගරවිඤ්ඤායකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා හගවන්තං ඵතදවොචු: 'අභික්ඛන්තං හො ගොතම, අභික්ඛන්තං හො ගොතම, සෙය්‍යථාපි හො ගොතම, නික්ඛුජ්ජිතං වා උක්ඛුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලහස්ස වා මහං ආවිකෙඛය්‍ය, අකිකාරෙ වා තෙලපජේ්‍ය:තං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමනෙතා රූපානි දක්ඛීන්ති'ති. ඵවමෙවං හොතා ගොතමෙන අනෙකපරියායෙන ධරෙමා: පකායිතො. ඵතෙ මයං හගවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාම ධරමඤ්ඤා භික්ඛුසම්ඤ්ඤා. උපායකෙ නො හවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජතය්‍යෙ පාණ්‍යපෙතෙ සරණං ගතෙ'ති.

නගර විඤ්ඤා සුත්තං අට්ඨමං.

ගැහැවියෙහි, ඉදින් තොප අතින් අන්තොටු පිරිවැටියෝ මෙසේ විවාරත් ද, (කෙසේද යත් :) ' යම් භෙයෙකින් ඇවැත්ති, තෙපි ඵ්කාන්තයෙන් ඒ ආයුෂ්මත්හු විතරාග හෝ වෙති, රාගවිනය පිණිස හෝ පිළිපත්තාහු වෙති, විතද්වේෂ හෝ වෙති, ද්වේෂවිනය පිණිස හෝ පිළිපත්තාහු වෙති, විතමෝහ හෝ වෙති, මොහවිනය පිණිස හෝ පිළිපත්තාහු වෙති ' යි මෙසේ කියවු ද, ඒ ආයුෂ්මතුන්ගේ තාදශාකාරයෝ කවරහ, අන්වයයෝ කවරහ ' කියා යි. ගැහැවියෙහි, මෙසේ පුළුවස්නාලද තෙපි ඒ අන්තොටු පිරිවැටියනට මෙසේ කියව: ' එසේ මැ යැ. ඒ ආයුෂ්මත්හු අරණ්‍ය වානප්‍රස්ථ ප්‍රාන්ත ශයනාසනයන් සෙවිති. එහි යම් බදු රූපයන් දක දක සිත් අලවත් ද, එවන් වක්ෂුර්විඥය වූ රූපායතනයෝ නැත. එහි යම් බදු ශබ්දයන් අස අසා සිත් අලවත් ද, එබදු ශ්‍රොත්‍රවිඥය ශබ්දයෝ නැත. එහි යම් බදු ගන්ධයන් අසාණ කොට කොට සිත් අලවත් ද එබදු ස්පර්ශ විඥය ගන්ධයෝ නැත. එහි යම් බදු රසයන් ආස්වාද කොට කොට සිත් අලවත් ද, එබදු වූ ජීව්වාචිඥය රසයෝ නැත. එහි යම් බදු ස්ප්‍ර්ෂාවායන් ස්පර්ශ කොට කොට සිත් අලවත් ද, එබදු වූ කායවිඥය ස්ප්‍ර්ෂාවායෝ නැත. ආයුෂ්මත්ති, අපි යම් භෙයෙකින් මෙසේ කියමෝද (කෙසේද යැ යත් :) ' ඵ්කාන්තයෙන් ඒ ආයුෂ්මත්හු විතරාග හෝ වෙති. රාගවිනය පිණිස පිළිපත්තාහු හෝ වෙති. විතද්වේෂ හෝ වෙති, ද්වේෂවිනය පිණිස පිළිපත්තාහු හෝ වෙති. විතමෝහ හෝ වෙති, මොහ විනය පිණිස පිළිපත්තාහු හෝ වෙති යි . ඇවැත්ති, මොහු අප ගත් ආකාරයෝ වෙති. මොහු අන්වයෝ වෙත්. ගැහැවියෙහි, මෙසේ පුළුවස්නාලද තෙපි ඒ අන්තොටු පිරිවැටියනට මෙසේ විභාග කොට කියව යි.

මෙසේ වදාළ කල්හි නගරවිත්ද වැසි බමුණු ගැහැවියෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට තෙල සැල කොළෝ : හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනැව, හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනැව, හවත් ගෝතමයන් වහන්ස, යම් පරිදි යටිහුරු කළ දෙයක් හෝ උඩුහුරු කරන්නේ වේ ද, පිළියන් දෙයක් හෝ විවර කරන්නේ වේ ද, මං මුළු වූවක්හට හෝ මග කියන්නේ වේ ද, ' ඇස් ඇතියෝ රූපයන් දක්නාහ ' යි අදුරෙහි හෝ තෙල් පහනක් දල්වන්නේ වේ ද, එපරිදි හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින් දහම් පැවැසිණ. තෙල අපි හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්මු සංඝයා ද සරණ කොට යම්හ. හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ අද පටන් කොට දිවිහිමියෙන් සරණගිය උපායකයන් කොට අප ධර්ම යි.

අට වැනි නගරවිත්දෙයාක සූත්‍ර යි.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

3. 5. 9

පිණ්ඩපානපාරිසුද්ධි සුභතං

එවං මෙ සුභතං : එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළඳවනෙ කලාදකනිවෘපෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායනගතමයං ජනිතලාභා චූට්ඨිතො යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්. උපසඛකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං භගවා එතදවොච :

විපසන්නාති ඛො තෙ සාරිපුත්ත, ඉන්ද්‍රියානි පරිසුද්ධො ඡ්චිවණ්ණො, පරියොදානො. කතමේන ඛො නිං සාරිපුත්ත, විහාරෙන එතරති බහුලං විහරසිති :

සුඤ්ඤතා විහාරෙන ඛො අහං භනෙත, එතරති බහුලං විහරමිති.

සාඛු සාඛු සාරිපුත්ත, මහාපුරිසවිහාරෙන කිර නිං සාරිපුත්ත, එතරති බහුලං විහරසි. 'මහාපුරිසවිහාරො හෙත සාරිපුත්ත, යදිදං සුඤ්ඤතා. තස්මාතිහ සාරිපුත්ත, හික්ඛු සචෙ ආකඤ්ඤාය, සුඤ්ඤතා විහාරෙන එතරති බහුලං විහරෙය්‍ය'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා ඉති පථිගඤ්චිකම්බබ්බං : 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිඤ්ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. අපී මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡ්ඤෙ වා රාගො වා දොසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජෙන විහාතබ්බං අගොරන්තානුසික්ඛිතා කුතලෙසු ධම්මෙසු.

සචෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චිවේකම්බතො එවං ජානාති : 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිඤ්ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. අපී මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡ්ඤෙ වා රාගො වා දොසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජෙන විහාතබ්බං අගොරන්තානුසික්ඛිතා කුතලෙසු ධම්මෙසු.

සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චිවේකම්බතො එවං ජානාති : යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අචරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමතො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. තපී මෙ තත්ථ චක්ඛුච්ඤ්ඤායොසු රූපෙසු ඡ්ඤෙ වා රාගො වා දොසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුතා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජෙන විහාතබ්බං අගොරන්තානුසික්ඛිතා කුතලෙසු ධම්මෙසු.

3. 5. 9

පිණ්ඩපානපාරිසුද්ධි සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර කල්ත්දකනිවාප නම් වෙළඳවනයෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආරිපුත්‍ර ස්ථවිරයන් වහන්සේ සවස් වෙලෙහි පලසමවතින් නැඟිසිටියාහු භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කරා එළැඹිහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සකසා වැද එකත්පස් වැ හුන්හ. එකත් පස් වැ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවනට තෙල වදළසේක :

ආරිපුත්‍රය, තොපගේ ඉන්ද්‍රියයෝ වෙසෙසින් පහත්හ, සිව්පැහැ පරිඥද්ධ යැ, පයභිච්ඡා යි. ආරිපුත්‍රය, තෙපි මෙකල්හි කවර චිත්තයෙකින් යුක්ත වැ බහුල කොට වාස කරවු ද ? යි.

‘ වහන්ස, මෙකල්හි මම භ්‍යානාචිත්තයෙන් යුක්ත වැ බහුල කොට වෙසෙමි ’ යි.

සාධු සාධු ආරිපුත්‍රය, ආරිපුත්‍රය, තෙපි මෙකල්හි මහාපුරුෂචිත්තයෙන් බහුල කොට වාස කරවු. ආරිපුත්‍රය, යම් භ්‍යානායෙක් ඇද්ද, තෙල මහාපුරුෂචිත්තයෙක. ආරිපුත්‍රය, එහෙයින් මෙහිලා ඉදින් මහණ මෙකල්හි භ්‍යානාචිත්තයෙන් බහුල කොට වසන්නෙමි ’ යි කැමැති වේ නම් ආරිපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු : ‘ මම යම් මහෙකින් ගමට පිඩු පිණ්ඩ පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙක්හි පිඩු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් ගමින් පිඩුවායෙන් පෙරළා ආයෙමි ද, එහි මාගේ වක්ෂුර් විඤ්ඤාදායෙහි ඡන්දයෙක් වෙවයි රාගයෙක් වෙවයි ද්වේෂයෙක් වෙවයි මොහයෙක් වෙවයි චිත්තයාගේ ගැටෙන ක්ලේශයෙක් වෙවයි ඇත්තේ දෝ හෝ ’ යි.

ඉදින් ආරිපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මෙසේ දැනී ද ‘ මම යම් මහෙකින් ගමට පිඩු පිණ්ඩ පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙක්හි පිඩු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් ගමින් පිඩු සිභා පෙරළා ආයෙමි ද, එහි දී මාගේ වක්ෂුර්විඤ්ඤා දායෙහි ඡන්දයෙක් වෙවයි රාගයෙක් වෙවයි ද්වේෂයෙක් වෙවයි මොහයෙක් වෙවයි චිත්තයාගේ ගැටෙන ක්ලේශ ජාතයෙක් වෙවයි ඇතැ ’ යි. ආරිපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ලාමක අකුශලධර්මයන්ගේ මැ ප්‍රභාණය පිණ්ඩ වැයම් කටයුතු යි.

තවද ආරිපුත්‍රය, ඉදින් මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ ‘ මම යම් මහෙකින් ගමට පිඩු පිණ්ඩ පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙක පිඩු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් ගමින් පිඩු සිභා පෙරළා ආයෙමි ද, එහි දී මාගේ වක්ෂුර්විඤ්ඤා දායෙහි ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ද්වේෂයෙක් හෝ මොහයෙක් හෝ සිතෙහි ගැටෙන ක්ලේශජාතයෙක් හෝ නැතැ ’ යි මෙසේ දැනී ද, ආරිපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ප්‍රිතිප්‍රාමොද්‍යයෙන් මැ කුශලධර්මයෙහි රැදෙවෙහි හික්මෙන්නහු වාස කටයුතු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසඤ්චිකම්මබ්බං: 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අවරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමකො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. අපී නු ඛො මෙ තත්ථ සොතවිඤ්ඤායොසු සඤ්ඤා -පෙ- ඝානවිඤ්ඤායොසු ගකෙසු -පෙ- ජීව්ගාවිඤ්ඤායොසු රසෙසු -පෙ- කායවිඤ්ඤායොසු ථොට්ඨබ්බෙසු -පෙ- මනොවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. සථෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: 'යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අවරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමකො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. අපී මෙ තත්ථ මනොවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන් විභාතබ්බං අභොරත්තානුසික්ඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

සථෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: යෙන වාහං මග්ගෙන ගාමං පිණ්ඩාය පාවිසිං, යස්මිං ච පදෙසෙ පිණ්ඩාය අවරිං, යෙන ච මග්ගෙන ගාමකො පිණ්ඩාය පටික්කමිං. නපී මෙ තත්ථ මනොවිඤ්ඤායොසු ධම්මෙසු ඡන්දො වා රුගො වා දෙසො වා මොහො වා පටිඝං වාපි චේතසො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන් විභාතබ්බං අභොරත්තානුසික්ඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසඤ්චිකම්මබ්බං: පභිනා නු ඛො මෙ පඤ්ඤා කාමගුණාති, සථෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: අප්පභිනා ඛො මෙ පඤ්ඤා කාමගුණාති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා පඤ්ඤානං කාමගුණානං පභානාය වායමිතබ්බං. සථෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: පභිනා ඛො මෙ පඤ්ඤා කාමගුණාති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන් විභාතබ්බං අභොරත්තානුසික්ඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසඤ්චිකම්මබ්බං: 'පභිනා නු ඛො මෙ පඤ්ඤා නීවරණා'ති. සථෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: අප්පභිනා ඛො මෙ පඤ්ඤා නීවරණා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා පඤ්ඤානං නීවරණානං පභානාය වායමිතබ්බං. සථෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: 'පභිනා ඛො මෙ පඤ්ඤා නීවරණා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන් විභාතබ්බං අභොරත්තානුසික්ඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසඤ්චිකම්මබ්බං: පරිඤ්ඤානා නු ඛො මෙ පඤ්ඤාපාදනකකිකා'ති. සථෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්ච-වේකම්මානො ඵලං ජානාති: අපරිඤ්ඤානා ඛො මෙ පඤ්ඤාපාදනකකිකා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා පඤ්ඤානං උපාදනකකිකානං පරිඤ්ඤාය වායමිතබ්බං. සථෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චවේකම්මානො ඵලං ජානාති: පරිඤ්ඤානා ඛො මෙ පඤ්ඤාපාදනකකිකා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන් විභාතබ්බං අභොරත්තානුසික්ඛිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

තවද ආර්යපුත්‍රය, අනෙකකි : මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු : යම් මහෙකින් මම ගමට පිටු සිභා පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙකින් පිටු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් පිටු සිභා ගමින් පෙරළා ආයෙමි ද, එහි දී මාගේ ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤා ඔබ්බෙහි . . . ස්‍රාණවිඤ්ඤා ගන්ධයෙහි . . . ජිහ්වා විඤ්ඤා රසයෙහි . . . කායවිඤ්ඤා සපුෂ්ටව්‍යයෙහි . . . මනෝවිඤ්ඤා ධර්මයෙහි ඡන්දයෙක් හෝ රාගයෙක් හෝ ද්වේෂයෙක් හෝ මොහයෙක් හෝ සිතෙහි ගැටෙන ක්ලේශජාතයෙක් හෝ ඇද්ද ? යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ : ' යම් මහෙකින් මම ගමට පිටු පිණිස පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙක පිටු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් පිටු පිණිස හැසිර ගමින් පෙරළා ආයෙමි ද, එහි දී මාගේ මනෝවිඤ්ඤා ධර්මයෙහි ඡන්දයෙක් වේවයි රාගයෙක් වේවයි ද්වේෂයෙක් වේවයි මොහයෙක් වේවයි සිතෙහි ගැටෙන ක්ලේශජාතයෙක් වේවයි ඇතැ ' යි මෙසේ දැනී ද ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ලාමක අකුශල ධර්මයන්ගේ මැ ප්‍රභාණය පිණිස වැයම් කටයුතු යි.

ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ ' යම් මහෙකින් මම ගමට පිටු පිණිස පිවිසියෙමි ද, යම් පෙදෙසෙකින් පිටු සිභා ගියෙමි ද, යම් මහෙකින් පිටු පිණිස හැසිර ගමින් පෙරළා ආයෙමි ද, එහි දී මාගේ මනෝවිඤ්ඤා ධර්මයෙහි ඡන්දයෙක් වේවයි රාගයෙක් වේවයි ද්වේෂයෙක් වේවයි මොහයෙක් වේවයි සිත පිළිබඳ ගැටෙන ක්ලේශ ජාතයෙක් වේවයි නැතැ ' යි මෙසේ දැනගනී ද ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ප්‍රීතිප්‍රාමෝදායෙන් මැ කුශල ධර්මයන්හි රැදෙවෙහි භික්ෂමෝත්තරානු වාස කටයුතු යි.

තවද ආර්යපුත්‍රය, අනෙකක් කියමි. මහණහු විසින් ' මාගේ පඤ්චකාමභූතයෝ ප්‍රභීණ වූවාහු ද ' යි මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මාගේ පඤ්චකාමභූතයෝ අප්‍රභීණයහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් පඤ්චකාමභූතයන්ගේ ප්‍රභාණය පිණිස වැයම් කටයුතු යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මාගේ පඤ්චකාමභූතයෝ ප්‍රභීණ වූහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ප්‍රීතිප්‍රාමෝදායෙන් යුක්ත වැ කුශල ධර්මයන්හි රැදෙවෙහි භික්ෂමෝත්තරානු වාස කටයුතු.

තවද ආර්යපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ : මාගේ පඤ්ච නිවරණයෝ ප්‍රභීණ වූවාහු දෝහෝ ' යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ ' මාගේ පඤ්චනිවරණයෝ අප්‍රභීණයහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් පඤ්චනිවරණයන්ගේ ප්‍රභාණය පිණිස වැයම් කටයුතු යැ. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ (මාගේ සන්තානයෙහි) පඤ්චනිවරණයෝ ප්‍රභීණ වූහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ ප්‍රීතිප්‍රාමෝදායෙන් මැ කුශලධර්මයන්හි රැදෙවෙහි භික්ෂමෝත්තරානු වාස කටයුතු.

තවද ආර්යපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ. මා විසින් පඤ්චොපාදායකත්වයෝ පිරිසිඳ දත්තාලද්දහු ද ' යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මා විසින් පඤ්චොපාදායකත්වයෝ අපරිඤ්ඤායහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් පඤ්චොපාදායකත්වයන්ගේ පරිඤ්ඤා පිණිස වැයම් කටයුතු යැ. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ මා විසින් පඤ්චොපාදාය කත්වයෝ පිරිසිඳ දත්තාලදහ ' යි මෙසේ දැනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමෝදායෙන් යුක්ත වැ කුශලධර්මයන්හි රැදෙවෙහි භික්ෂමෝත්තරානු වාස කටයුතු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්කුනා ඉති පටිසංඝවික්කිතබ්බං: භාවිතා
 හු බො මෙ චත්තාඳෙ සතිපට්ඨානා'ති සචෙ සාරිපුත්ත, හික්කු
 පච්චචෙක්කමානො ඵලං ජානාති: අභාවිතා බො මෙ චත්තාඳෙ
 සතිපට්ඨානා'ති තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා වතුන්නං සතිපට්ඨානානං
 භාවිතාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්කුනා පච්චචෙක්ක-
 මානො ඵලං ජානාති: භාවිතා බො මෙ චත්තාඳෙ සතිපට්ඨානා'ති.
 තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා තෙනෙව පිඨිපාමොජ්ජෙන විහාතබ්බං
 අභොරතතානුසික්කිනා කුසලෙසු ධරෙමසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා ඉති පටිසංඝචික්ඛිතබ්බං: භාවිතා
 හු බො මෙ චත්තාඤ්ඤ සම්මප්පධානා'ති සචෙ සාරිපුත්ත, භික්ඛු
 පච්චචෙක්ඛමානො ඵලං ජානාති: අභාවිතා බො මෙ චත්තාඤ්ඤ
 සම්මප්පධානා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා චතුත්තං සම්මප්පධානානං
 භාවිතාය වායමිතබ්බං සචෙ පන සාරිපුත්ත, භික්ඛු පච්චචෙක්ඛමානො
 ඵලං ජානාති: භාවිතා බො මෙ චත්තාඤ්ඤ සම්මප්පධානා'ති. තෙන
 සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා තෙනෙව පීඨපාමොජ්ජන විහාරබ්බං අභො-
 රත්තානුසික්ඛිතා කුසලෙසු ධරෙමසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්කුනා ඉති පථිගඤ්චිකිත්තබ්බං. භාවිතා
 හු ඛො මෙ චත්තාරෙ ඉද්ධිපාදුතී. සචෙ සාරිපුත්ත, හික්කු පච්චි-
 වෙකිකම්මානො ඵලං ජානාතී. අභාවිතා ඛො මෙ චත්තාරෙ ඉද්ධිපාදුතී.
 තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා චතුත්තං ඉද්ධිපාදුතං භාවනාග වාගමිත්තබ්බං.
 සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්කු පච්චිවෙකිකම්මානො ඵලං ජානාතී. භාවිතා
 ඛො මෙ චත්තාරෙ ඉද්ධිපාදුතී. තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා තෙනෙච්ච
 පිටිපාමොජ්ජෙන විභාතබ්බං. අභොරත්තානුසික්කිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්කුනා ඉති පරිසඤ්ඤිකිතබ්බං. භාවිතා
 හු ඛො මෙ පඤ්ඤිඤියාතීති. සචෙ සාරිපුත්ත, හික්කු පච්චලේකකමානො
 ඵවං ජානාති: අභාවිතා ඛො මෙ පඤ්ඤිඤියාතීති. තෙන සාරිපුත්ත,
 හික්කුනා පඤ්ඤානං ඉඤ්ඤියං භාවිතාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන
 සාරිපුත්ත, හික්කු පච්චලේකකමානො ඵවං ජානාති: භාවිතා ඛො මෙ
 පඤ්ඤිඤියාතීති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන
 විභාතබ්බං අභොරතනාහුසිකිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, හික්කුනා ඉති පටිසංඝාදිකිත්තඛං භාවිතා
 හු ඛො මෙ පඤ්චබලාතිති සචේ සාරිපුත්ත, හික්කු පච්චචේකකම්භො
 එවං ජානාති: අභාවිතා ඛො මෙ පඤ්චබලාති'ති තෙන සාරිපුත්ත,
 හික්කුනා පඤ්චත්තං බලානං භාවනාය වායමිත්තඛං. සචේ පන සාරිපුත්ත,
 හික්කු පච්චචේකකම්භො එවං ජානාති: භාවිතා ඛො මෙ පඤ්චබලාතිති.
 තෙන සාරිපුත්ත, හික්කුනා තෙනෙව පිතිපාමොජ්ජන විභාගඛං
 අභොරතනානුසික්කිනා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ව පරං සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා ඉති පටිසංඝටිකකිත්තබ්බං : භාවිතා
 හු බො මෙ සත්තබ්බොඤ්ඤිකාති : සචේ සාරිපුත්ත, භික්ඛු පච්චචේකක-
 මානො ඵලං ජානාති : අභාවිතා බො මෙ සත්තබ්බොඤ්ඤිකා'ති. තෙන
 සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා සත්තන්තං බොඤ්ඤිකානං භාවිතාස වායමිත්තබ්බං.
 සචේ පහ සාරිපුත්ත, භික්ඛු පච්චචේකකමානො ඵලං ජානාති :
 භාවිතා බො මෙ සත්තබ්බොඤ්ඤිකා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, භික්ඛුනා
 තෙනෙව පිටිපාමොජ්ජන් විහාත්තබ්බං, අභොරන්තානුසිකකිතා කුසලෙසු
 ධරෙමසු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ : මා විසින් සතර සක්තිපට්ඨානයෝ වඩනලද්දහු දෝහෝ' යි ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ' මා විසින් සතර සක්තිපට්ඨානයෝ අභාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගනී ද ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් සතර සක්තිපට්ඨානයන් වැඩීම පිණිස වෑයම් කටයුතු යැ. ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ' මා විසින් සතර සක්තිපට්ඨානයෝ භාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගනී ද, ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ඒ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමෝදායෙන් යුක්ත වැ කුශලධර්මයන්හි දවැඩි භික්ෂමෙන්නහු විසින් වාස කටයුතු.

තවද අනෙකෙක් : ශාරීපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළයුතු යැ : ' මා විසින් සතර සමාක් ප්‍රධානයෝ වඩනලද්දහු දෝහෝ ' යි. ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ' සතර සමාක් ප්‍රධානයෝ මා විසින් අභාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගති ද, ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් සතර සමාක් ප්‍රධානයන් වැඩීම පිණිස වැයම කළ යුතු යැ. ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ මා විසින් සතර සමාක් ප්‍රධානයෝ භාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගති ද ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් එ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමොදායෙන් යුක්ත වැ කුලෙධර්මයන්හි දවර් නික්මෙන්නහු විසියයුතු.

තවද ශාරීරිකය, මනසානු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ, මා විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිත වූවාහු දෝහෝ ' යි ඉදින් ශාරීරිකය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මනස මා විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ අභාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගති ද, ශාරීරිකය, ඒ මනසානු විසින් සතර සෘද්ධිපාදයන්ගේ වැඩීම පිණිස වැයම් කළයුතු යැ. ඉදින් ශාරීරිකය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මනස මා විසින් සතර සෘද්ධිපාදයෝ භාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගති ද, ශාරීරිකය, ඒ මනසානු ඒ මා ප්‍රීතිප්‍රාමෝදයෙන් යුක්ත වැ කුලෙඨර්මයන්හි දවර් භික්ෂමෙන්නහු විසින් විසියයුතු.

තවද ශාරීපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ : ' මා විසින් පඤ්චෙත්‍යයයෝ වධනලද්දහු දෝහො ' යි. ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ' මා විසින් පඤ්චෙත්‍යයයෝ අභාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගනී ද, ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් පඤ්චෙත්‍යයයන්ගේ වැඩීම පිණිස වැයම් කළයුතු යැ. ඉදින් ශාරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ' මා විසින් පඤ්චෙත්‍යයයෝ භාවිතයහ ' යි මෙසේ දනගනී ද, ශාරීපුත්‍රය, ඒ මහණහු එ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමොදායෙන් යුක්ත වැ කුශලධර්මයන්හි දවැ භික්ෂමෝනහු විසින් විධියයුතු.

තවද ආරීපුත්‍රය, මහණු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළයුතු යැ : පඤ්චබලයෝ 'මා විසින් වඩනලද්දු දෝහෝ' යි. ඉදින් ආරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ 'මා විසින් පඤ්චබලයෝ අභාවිතයහ' යි මෙසේ දනගති ද, ආරීපුත්‍රය, ඒ මහණු විසින් පඤ්චබලයන්ගේ භාවනාව පිණිස වැයම් කළයුතු යැ. ඉදින් ආරීපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ 'මා විසින් පඤ්චබලයෝ භාවිතයහ' යි මෙසේ දනගති ද, ආරීපුත්‍රය, මහණු ඵ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමොදායෙන් යුක්ත වැ කුශලධර්මයන්හි දවර් භික්මෙන්නු විසින් වීසියයුතු.

තවද ශාරීරිකය, මහණනු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළයුතු යැ : ‘ මා විසින් සප්තබොධාධිකරණයේ වඩනලද්දු දෝහෝ ’ යි. ඉදින් ශාරීරිකය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ ‘ මා විසින් සප්තබොධාධිකරණයේ අභාවිතයහ ’ යි මෙසේ දැනගනී ද ශාරීරිකය, ඒ මහණනු විසින් සප්තබොධාධිකරණයන් වැඩීම පිණිස වැයම් කටයුතු යැ. ඉදින් ශාරීරිකය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ මා විසින් සප්තබොධාධිකරණයේ භාවිතයහ ’ යි මෙසේ දැනගනී ද, ශාරීරිකය, ඒ මහණනු එ මැ ප්‍රීතිප්‍රාමොදයෙන් යුතු වැ කුශලධර්මයන්හි දවැ භික්ෂෙතූවනු විසින් වාස කටයුතු.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පුන ච පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිතබ්බං : 'භාවිතො නු ඛො මෙ අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො'ති. සචෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'අභාවිතො ඛො මෙ අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස භාවනාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'භාවිතො ඛො මෙ අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිඨිපාමොඥෙන විභාතබ්බං අභොරත්තානුසිකම්මානා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිතබ්බං : 'භාවිතො නු ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා'ති. සචෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'අභාවිතො ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා සමථවිපස්සනානං භාවනාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'භාවිතො ඛො මෙ සමථො ච විපස්සනා වා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිඨිපාමොඥෙන විභාතබ්බං අභොරත්තානුසිකම්මානා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

පුන ච පරං සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා ඉති පටිසංඤ්චිකම්මිතබ්බං : 'සචරිකතා නු ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුත්ති වා'ති. සචෙ සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'අසචරිකතා ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුත්ති වා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා විජ්ජාය ච විමුත්තියා ච සචරිකරියාය වායමිතබ්බං. සචෙ පන සාරිපුත්ත, හික්ඛු පච්චචෙකම්මානො ඵලං ජානාති : 'සචරිකතා ඛො මෙ විජ්ජා ච විමුත්ති වා'ති. තෙන සාරිපුත්ත, හික්ඛුනා තෙනෙව පිඨිපාමොඥෙන විභාතබ්බං අභොරත්තානුසිකම්මානා කුසලෙසු ධම්මෙසු.

යෙ හි කෙච්ඡි සාරිපුත්ත, අතීතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චචෙකම්මිතා පච්චචෙකම්මිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙසුං. යෙපි හි කෙච්ඡි සාරිපුත්ත, අනාගතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චචෙකම්මිතා පච්චචෙකම්මිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙස්සන්ති. යෙපි හි කෙච්ඡි සාරිපුත්ත, එතරහි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙන්නති, සබ්බෙ තෙ ඵලමෙව පච්චචෙකම්මිතා පච්චචෙකම්මිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙන්නති. තෙන හි වො සාරිපුත්ත, ඵලං සිකම්මිතබ්බං : 'පච්චචෙකම්මිතා පච්චචෙකම්මිතා පිණ්ඩපාතං පරිසොධෙස්සාමා'ති. ඵලං හි වො සාරිපුත්ත, සිකම්මිතබ්බන්ති.

ඉදමචොච භගවා. අත්තමනො අයස්මා සාරිපුත්තො භගවතො භාසිතං අභිනන්දීති.

පිණ්ඩපාතපාපිසුඤ්ඤා සුභතං නවමං.

1. විපස්සනා - සිමු.

2. තස්මාතිහ සාරිපුත්ත - සිමු, මජ්ඣං.

තවද ආර්යපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ : 'මා විසින් ආයාච්ඡාදිතමාර්ගය වඩනාලද දෝහො' යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ 'මා විසින් ආයාච්ඡාදිතමාර්ගය අභාවිත යයි' මෙසේ දනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ආයාච්ඡාදිතමාර්ගය වැඩිම පිණිස වැයම් කළයුතු යැ. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන මහණ 'මා විසින් ආයාච්ඡාදිතමාර්ගය වඩනාලද' යි මෙසේ දනගනී ද, ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු එ මැ ප්‍රීතිප්‍රමොදයෙන් යුක්ත වැ කුශලධර්ම යන්හි දවැ හික්මෙනුවහු විසින් වාස කටයුතු.

තවද ආර්යපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කටයුතු යැ : 'මා විසින් ශමපය ද විදර්ශනාව ද වඩනලද්දහු දෝහො' යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ මෙසේ දන්නේ වේ ද : 'මා විසින් ශමපය ද විදර්ශනා ද නො ව වඩනලදහ' යි. ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් ශමපවිදර්ශනා දෙක වඩනු පිණිස ව්‍යායාම කළයුතු යැ. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ මෙසේ දන්නේ වේ ද : 'මා විසින් ශමපය ද විදර්ශනා ද වඩනලදහ' යි. ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු එ මැ ප්‍රීතිප්‍රමොදයෙන් කුශල ධර්මයෙහි දවැ හික්මෙනුවහු විසින් විහරණ කළයුතු යැ.

තවද ආර්යපුත්‍රය, මහණහු විසින් මෙසේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කළයුතු යැ : 'මා විසින් විද්‍යා ද විමුක්ති ද ප්‍රත්‍යක්ෂ කරන ලද්දහු දෝහො' යි. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ මෙසේ දන්නේ වේ ද : 'මා විසින් විද්‍යා ද විමුක්ති ද ප්‍රත්‍යක්ෂ නො කරන ලදහ' යි. ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණහු විසින් විද්‍යාව හා විමුක්තියෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කිරීම පිණිස ව්‍යායාම කළයුතු යැ. ඉදින් ආර්යපුත්‍රය, මහණ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරන්නේ මෙසේ දන්නේ වේ ද : 'මා විසින් විද්‍යා ද විමුක්ති ද ප්‍රත්‍යක්ෂ කරනලදහ' යි. ආර්යපුත්‍රය, ඒ මහණ ඒ මැ ප්‍රීතිප්‍රමොදයෙන් කුශලධර්මයෙහි දවැ හික්මෙනුවහු විසින් විහාර කළයුතු යැ.

ආර්යපුත්‍රය, අතීතකාලයෙහි යම්කිසි ශ්‍රමණ කෙනෙක් හෝ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙක් හෝ පිණ්ඩපාතඉද්ධි කළාහු ද, එ හැම මෙසෙයින් ම පුනපුනා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට පිණ්ඩපාත පරිශෝධනා කළාහු යැ. ආර්යපුත්‍රය, අනාගතකාලයෙහි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ පිණ්ඩපාතපරිශෝධනා කෙරෙත් ද, ඒ හැම මෙසෙයින් මැ පුනපුනා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට පිණ්ඩපාතපරිශෝධනා කෙරෙති. ආර්යපුත්‍රය මෙ වත්මනුයෙහි යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ පිණ්ඩපාතපරිශෝධනා කෙරෙත් ද, එ හැම මෙපරිදි මැ පුනපුනා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට පිණ්ඩපාතපරිශෝධනා කෙරෙති. එකරුණින් ආර්යපුත්‍රය, තොප මෙසේ හික්මෙන්නේ යැ : 'පුනපුනා ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කොට පිණ්ඩපාතපරිශෝධනා කරමින' යි. ආර්යපුත්‍රය, මෙසේ තොප හික්මෙන්නේ මැනව.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ සූත්‍රය වදළසේක. සතුටුසිත් ඇති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අභිනන්දන කළෝ.

නව වැනි පිණ්ඩපාතපාරිසුද්ධි සූත්‍ර යි.

3. 5. 10

ඉන්ද්‍රිභාවනා සුත්තං

එවං මෙ සුත්තං : එකං සමයං භගවා ගජ්ඣකුලායං¹ විහරති මුඛෙඋචතෙ². අථ ඛො උත්තරො මාණවො පාරාසරියතොවොසි³ යෙන භගවා, තෙනුප්පසකම්. උපසකම්මිති භගවතා සග්ගිං සමෙමාදි. සමෙමාදනීයං කථං සාරණීයං විතීසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො උත්තරං මාණවං පාරාසරියතොවොසි භගවා එතදවොච :

දෙසෙති උත්තර, පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රිය-භාවනන්ති.

දෙසෙති හො ගොතම, පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රිය-භාවනන්ති.

යථා කථං පන උත්තර, දෙසෙති පාරාසරියො බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනන්ති.

ඉධ හො ගොතම, චක්ඛුනා රූපං න පස්සති, සොතෙන සග්ගං න සුණාති. එවං ඛො හො ගොතම, දෙසෙති පාරාසරියො⁴ බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනන්ති.

එවං සතො ඛො උත්තර, අකො භාවිතීන්ද්‍රියො භවිස්සති, ඛබ්බරො භාවිතීන්ද්‍රියො භවිස්සති. යථා පාරාසරියස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස වචනං. අකො හි උත්තර, චක්ඛුනා රූපං න පස්සති. ඛබ්බරො සොතෙන සග්ගං න සුණාතිති.

එවං වුත්තො උත්තරො මාණවො පාරාසරියතොවොසි තුණ්හිභුතො මඛකුභුතො පත්තකඛකො අධොමුඛො පඤ්ඤායනො අප්පථිභානො නිසීදි.

අථ ඛො භගවා උත්තරං මාණවං පාරාසරියතොවොසි තුණ්හිභුතං මඛකුභුතං පත්තකඛකං අධොමුඛං පඤ්ඤායනං අප්පථිභානං විදිත්වා, ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි : 'අඤ්ඤථා ඛො ආනන්ද, දෙසෙති පාරාසරියො බ්‍රාහ්මණො සාවකානං ඉන්ද්‍රියභාවනං, අඤ්ඤථා ච පනාතන්ද අරියස්ස විනයො අනුත්තරං ඉන්ද්‍රියභාවනා හොති'ති.

එතස්ස භගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං භගවා අරියස්ස විනයො අනුත්තරං ඉන්ද්‍රියභාවනං දෙසෙත්වා, භගවතො සුත්වා භික්ඛු ධාරෙස්සන්ති'ති.

තෙන'භානන්ද, සුණාති සාධුකං මනසිකරොති භාසිස්සාමිති.

එවං භතොති ඛො ආයසමා ආනන්දො භගවතො පච්චික්ඛොයි. භගවා එතදවොච :

1. ගජ්ඣකුලායං - මජ්ඣං

2. {සුඛෙඋචතෙ - සිමු.
{සුඛෙඵචතෙ - මජ්ඣං.

3. පාරාසරියතොවොසි - මජ්ඣං.

4. පාරාසරියො - මජ්ඣං.

3. 5. 10

ඉන්ද්‍රියභාවනා සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසනලද : එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කප්ඵගලා නම් නිගමයෙහි මුඛෙලු වනයෙහි වාසය කරනසේක. එසමයෙහි පාරාගරිය අතැවැසි උත්තර මාණවක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කළයුතු කරාව නිමවා එකත්පස් වැ හිණ. එකත්පස් වැ හුන් පාරාගරිය අතැවැසි උත්තරමාණවකහට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළහ :

‘ උත්තරය, පාරාගරිය බ්‍රාහ්මණ සච්චනට ඉන්ද්‍රියභාවනාව දෙසා දෑ ’ යි.

‘ හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, පාරාගරිය බ්‍රාහ්මණ සච්චනට ඉන්ද්‍රියභාවනාව දෙසා ’ යයි.

උත්තරය, පාරාගරිය බ්‍රාහ්මණ සච්චනට කියෙයින් ඉන්ද්‍රියභාවනා දෙසා දෑ ’ යි.

හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, මෙහිලා ඇයින් රු නො දකී ද, කනින් ශබ්ද නො අසා ද, හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, මෙපරිද්දෙන් පාරාගරිය බ්‍රාහ්මණ සච්චනට ඉන්ද්‍රියභාවනා දෙසා ’ යයි.

උත්තරය, මෙසේ කල්හි පාරාගරිය බමුණුහුගේ බස් පරිදි අත්ධ තෙම වැඩු ඉඳුරන් ඇති වන්නේ යැ. බධිර තෙම වැඩු ඉඳුරන් ඇති වන්නේ යැ. උත්තරය, යම් භෙයෙකින් අත්ධ තෙම ඇයින් රු නො දකී ද බධිර තෙම කනින් ශබ්ද නො අසා ද එහෙයිනි.

මෙසේ වදළ කල්හි පාරාගරිය අතැවැසි උත්තර මාණවක තුෂ්ඨිමිභූත වූයේ මතු වූයේ බැහු කඳට ඇතියේ අධොමුඛ වූයේ සිහිවිලි සිතමින් වැටහීම් රහිත වැ හිත.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පාරාගරිය අතැවැසි උත්තරමාණවක තුෂ්ඨිමිභූත වූවහු තෙද නැතියහු හෙළ කඳට ඇතියහු අධොමුඛ වූවහු සිහිවිලි සිතනුවහු වැටහීම් රහිත වූවහු දන ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරුන් ඇමතුසේක : ‘ ආනන්දය, පාරාගරිය බ්‍රාහ්මණ අත් පරිදි සච්චනට ඉන්ද්‍රියභාවනා දෙසයි. ආනන්දය, අත් පරිද්දෙකින් ආයථිචනයෙහි අනුත්තර වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා වේ ’ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයථිචනයෙහි යම් අනුත්තර ඉන්ද්‍රිය භාවනාවක් දෙසනසේක් ද, මේ ඊට කලැ. සුගතයන් වහන්ස, මේ ඊට කලැ. හික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වදන් අසා ධරන්නාහ ’ යි.

එසේ වී නම් ආනන්දය, මනා කොට අසව. මනා කොට මෙනෙහි කරව, කියන්නෙමි ’ යි.

‘ එසේ යැ වහන්සැ ’ යි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

කථානුචානද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා හොති : ඉධානද, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : 'උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සංඛිතං ඕළාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං, එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. සෙය්‍යථාපි ආනදද, චක්ඛුමා පුරිසො උම්මිලෙකා වා නිම්මිලෙය්‍ය නිම්මිලෙකා වා උම්මිලෙය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනදද, යස්ස කස්සපි එවං සිඝං එවං තුවටං එවං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. අයං වුච්චතානද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා චක්ඛුමිඤ්ඤාදයොසු රූපෙසු.

පුන ච පරං ආනදද, භික්ඛුනො සොතෙන සංගං සුත්වා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං, උප්පන්නං අමනාපං, උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සංඛිතං ඕළාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. සෙය්‍යථාපි ආනදද, ඛල්වා පුරිසො අප්පකසිරෙනෙව අච්ඡරං පහරෙය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනදද, යස්ස කස්සපි එවං සිඝං එවං තුවටං එවං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. අයං වුච්චතානද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා සොතමිඤ්ඤාදයොසු සංගෙසු.

පුන ච පරං ආනදද, භික්ඛුනො සාතෙන ගතිං සාසිත්වා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජානාති : 'උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ච ඛො සංඛිතං ඕළාරිකං පටිච්චසමුප්පන්නං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. සෙය්‍යථාපි ආනදද, ඊසකපොඤ්ඤා,¹ පදුමනිපතො² උදක-පුසිතානි පටිත්තනානි, න සංඤ්ඤානි.³ එවමෙව ඛො ආනදද, යස්ස කස්සපි එවං සිඝං එවං තුවටං එවං අප්පකසිරෙන උප්පන්නං මනාපං උප්පන්නං අමනාපං උප්පන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඤ්ඤාති. අයං වුච්චතානද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා සාතමිඤ්ඤාදයොසු ගතිෙසු.

1. ඊසකං පොඤ්ඤා - සිමු, මජ්ඣං.
2. පදුමපලාසෙ - මජ්ඣං.
3. සංඤ්ඤානි - මජ්ඣං.

ආනන්දය, කිසෙයින් ආයාචනායෙහි අනුක්‍රමයෙන් ඉන්ද්‍රියභාවනා වෙයි යත් : ආනන්දය, මෙසේනෙහි මහණහට ඇසින් රු දක මනාප උපදී, අමනාප උපදී, මනාපාමනාප උපදී. හේ මෙසේ දනගනී : ' මට මේ මනාපය උපන, අමනාපය උපන, මනාපාමනාපය උපන. හෙ ද සඨංඛ යැ, භාදරික යැ, ප්‍රතික්‍ෂාසමුක්ඛත්ත යි. යම් උපෙක්ෂාවක් ඇද්ද තෙල ඥාත්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට ඒ උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. උපෙක්ෂාව පිහිටා යිවි. ආනන්දය, යම්සේ ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඇස ඇර පියාලන්නේ හෝ වේ ද ඇස පියා ඇරලන්නේ හෝ වේ ද, එසෙයින් මැ ආනන්දය, යම් කිසිවක්හට මෙසේ ශිෂ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙවි වැ මෙසේ නිද්ධිමත් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වේ ද, විදර්ශනාපෙක්ෂාව පිහිටා යිවි ද, ආනන්දය, මේ ආයාචනායෙහි වක්ෂ්‍යවිඥෙය රූප විෂයෙහි අනුක්‍රමය වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා යයි කියනු ලැබේ.

තවද ආනන්දය, මහණහට කනිත් ශබ්ද අසා මනාප උපදී, අමනාප උපදී, මනාපාමනාප උපදී. හේ මෙසේ දනගනී. මට මේ මනාපය උපන, අමනාපය උපන, මනාපාමනාපය උපන. හෙ ද සඨංඛ ය, භාදරික යැ, ප්‍රතික්‍ෂාසමුක්ඛත්ත යි. යම් උපෙක්ෂාවක් ඇද්ද තෙල ඥාත්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට ඒ උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. උපෙක්ෂාව පිහිටා යිවි. ආනන්දය, යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් නිද්ධිමත් මැ අසුර ගසන්නේ ද, එසෙයින් මැ ආනන්දය, යම් කිසිවක්හට මෙසේ ශිෂ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙවි වැ මෙසේ නිද්ධිමත් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වේ ද, විදර්ශනාපෙක්ෂාව පිහිටා යිවි ද, ආනන්දය, මේ ආයාචනායෙහි ශ්‍රොත්‍රවිඥෙය ශබ්ද විෂයෙහි අනුක්‍රමය වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා යයි කියනු ලැබේ.

තවද ආනන්දය, මහණහට ස්‍රාණයෙන් ගන්ධාස්‍රාණය කොට මනාප උපදී, අමනාප උපදී, මනාපාමනාප උපදී. හේ මෙසේ දනගනී : ' මට මේ මනාපය උපන, අමනාපය උපන, මනාපාමනාපය උපන. හෙ ද සඨංඛ යැ. භාදරික යැ, ප්‍රතික්‍ෂාසමුක්ඛත්ත යි. යම් විදර්ශනාපෙක්ෂාවක් ඇද්ද, තෙල ඥාත්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට ඒ උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි, විදර්ශනාපෙක්ෂාව පිහිටා යිවියි. යම්සේ ආනන්දය, මඳක් නැඹුරු කළ පියුම්පතෙහි දියබිඳු පෙරළෙත් ද, පිහිටා නො යිවිත් ද, එසෙයින් මැ ආනන්දය, යම්කිසිවක්හට මෙසේ ශිෂ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙවි වැ මෙසේ නිද්ධිමත් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වේ ද, විදර්ශනාපෙක්ෂාව පිහිටා යිවි ද, ආනන්දය, මේ ආයාචනායෙහි ස්‍රාණවිඥෙය ගන්ධ විෂයෙහි අනුක්‍රමය වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා ' යි කියනු ලැබේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

සුත වී පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො ජ්ඣාය රසං සායනිඤ්ඤා උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං, උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජ්ජානාති: 'උපපන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ඤා ඛො සංඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පාදනං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො ජ්ඣායෙත ඛෙලපිණ්ණං සංයුතින්තා අප්පකසිරෙන වමෙය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵලං සිඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා ජ්ඣා-විඤ්ඤායෙසු රතෙසු.

සුත වී පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො කායෙත ථොට්ඨබ්බං පුග්ගිත්තා උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජ්ජානාති: 'උපපන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ඤා ඛො සංඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පාදනං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤාත්තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤාය්‍ය¹ එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵලං සිඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා කායවිඤ්ඤායෙසු ථොට්ඨබ්බෙසු.

සුත වී පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උපපජ්ඣති මනාපං උපපජ්ඣති අමනාපං උපපජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො ඵලං පජ්ජානාති: 'උපපන්නං ඛො මෙ ඉදං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං. තඤ්ඤා ඛො සංඛිතං ඕලාරිකං පටිච්චසමුප්පාදනං. එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං යදිදං උපෙක්ඛා'ති. තස්ස තං උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද, බලවා පුරිසො දිවසසත්තතෙන² අයොකටාහෙ දො වා තීණී වා උදකපුඤ්ඤා නිපාතෙය්‍ය. දකො ආනන්ද, උදකපුඤ්ඤා නිපාතො, අථ ඛො නං ඛිප්පමෙව පරික්ඛයං පරියාදානං ගවෙජ්ජය්‍ය. එවමෙව ඛො ආනන්ද, යස්ස කස්සපි ඵලං සිඝං ඵලං තුවටං ඵලං අප්පකසිරෙන උපපන්නං මනාපං උපපන්නං අමනාපං උපපන්නං මනාපාමනාපං නිරුජ්ඣති, උපෙක්ඛා සංඝායාති. අයං වුච්චතානන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා මනෝ-විඤ්ඤායෙසු ධම්මෙසු. එවං ඛො ආනන්ද, අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා ගොති.

1. සමමිඤ්ඤාය - මජ්ඣං.

2. දිවසං සත්තතෙන - මජ්ඣං.

තවද ආනන්දය, මහණහට දිවින් රස වීද මනාප උපදී, අමනාප උපදී, මනාපාමනාප උපදී, හේ මෙසේ දනගනී. මට මේ මනාපය උපන, අමනාපය උපන, මනාපාමනාපය උපන, හෙ ද සඨංඛ යැ, ඖදරික යැ, ප්‍රතීතාසමුත්පන්න යි. යම් විදර්ශනොපෙක්ෂාවක් ඇද්ද තෙල ශාන්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට ඒ උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. උපෙක්ෂා පිහිටා යි. යම්සේ ආනන්දය, බලවත් පුරුෂයෙක් දිවග කෙලපිඩක් රැස් කොට නිදුකින් නහන්නේ ද, එසෙයින් මැ ආනන්දය, යම් කිසිවක්හට මෙසේ ශීඝ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙව් වැ මෙසේ නිදුකින් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. උපෙක්ෂාව පිහිටා යි. ආනන්දය, මේ ආයාචිතයෙහි ජිත්වාච්ඤෙය රූප විෂයෙහි අනුත්තර වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා ' යි කියනු ලැබේ.

තවද ආනන්දය, මහණහට කයින් ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යය පැහැස මනාප උපදී, අමනාප උපදී, මනාපාමනාප උපදී. හේ මෙසේ දනගනී. මට මේ මනාපය උපන, අමනාපය උපන, මනාපාමනාපය උපන. හෙ ද සඨංඛ යැ, ඖදරික යැ, ප්‍රතීතාසමුත්පන්න යි. යම් විදර්ශනොපෙක්ෂාවක් ඇද්ද තෙල ශාන්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට උපත් ඒ මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. විදර්ශනොපෙක්ෂාව පිහිටා යි. යම්සේ ආනන්දය, බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුළු බාහුව දිගු කරන්නේ හෝ වේද දිගු කළ බාහුව හකුළන්නේ හෝ වේද, එසෙයින් මැ ආනන්දය, යම් කිසිවක්හට මෙසේ ශීඝ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙව් වැ මෙසේ නිදුකින් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. විදර්ශනොපෙක්ෂාව පිහිටා යි. ආනන්දය, මේ ආයාචිතයෙහි කායච්ඤෙය ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය විෂයෙහි අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා' යි කියනු ලැබේ.

තවද ආනන්දය, මහණහට මනසින් දහම් දන මනාප උපදී, අමනාප උපදී. මනාපා මනාප උපදී. හේ මෙසේ දනගනී : ' මට මේ මනාපය උපන. අමනාපය උපන. මනාපාමනාපය උපන. හෙ ද සඨංඛ යැ, ඖදරික යැ, ප්‍රතීතාසමුත්පන්න යි. යම් විදර්ශනොපෙක්ෂායෙක් ඇද්ද තෙල ශාන්ත යැ, තෙල ප්‍රණීත යැ ' යි කියා යි. ඔහුට ඒ උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. උපෙක්ෂාව පිහිටා යි. යම්සේ ආනන්දය, බලවත් පුරුෂයෙක් දවසක් මොනොවට තැවුණු යකඬලෙක්හි දියබිඳු දෙකක් හෝ තුනක් හෝ හෙළන්නේ ද ආනන්දය, ජලබිත්ඳුන්හේ වැටීම ලැයි වේද, වැළි එය වහාමැ ක්ෂය වීමට ගෙවීමට යන්නේද, එසෙයින් මැ ආනන්දය යම් කිසිවක්හට මෙසේ ශීඝ්‍ර වැ මෙසේ වෙලෙව් වැ මෙසේ නිදුකින් උපත් මනාපය උපත් අමනාපය උපත් මනාපාමනාපය නිරුද්ධ වෙයි. විදර්ශනොපෙක්ෂාව පිහිටා යි. ආනන්දය, මේ ආයාචිතයෙහි මනොච්ඤෙය ධර්ම විෂයෙහි අනුත්තර වූ ඉන්ද්‍රිය භාවනා ' යි කියනු ලැබේ. ආනන්දය, මෙසේ ආයාචිතයෙහි අනුත්තර වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා වේ.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

කථඤ්චානන්ද, සෙබො හොති පාරිපදො. ඉධානන්ද, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දික්ඛා උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො තෙන උප්පන්නෙන මනාපෙන උප්පන්නෙන අමනාපෙන උප්පන්නෙන මනාපාමනාපෙන අවට්ඨති හරයති ජිගුච්ඡති. සොතෙන සග්ගං සුත්ථි -පෙ- භානෙන ගතිං භාගිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාගිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොරිඤ්ඤං පුගිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං, උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො තෙන උප්පන්නෙන මනාපෙන උප්පන්නෙන අමනාපෙන උප්පන්නෙන මනාපාමනාපෙන අවට්ඨති හරයති ජිගුච්ඡති. එවං බො ආනන්ද, සෙබො හොති පාරිපදො.

කථඤ්චානන්ද, අරියො හොති භාවිතීන්ද්‍රියො. ඉධානන්ද, භික්ඛුනො චක්ඛුනා රූපං දික්ඛා උප්පජ්ඣති මනාපං. උප්පජ්ඣති අමනාපං. උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. තො සචෙ ආකඛති : 'පටිකකුලො අප්පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති අප්පටිකකුලෙ පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති. පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : 'පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : අප්පටිකකුලෙ ච පටිකකුලෙ ච පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍ය'නති. පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : 'පටිකකුලං ච අප්පටිකකුලං ච තදුගගං අභිනිවජ්ජෙත්ථි උපෙක්ඛකො විහරෙය්‍යං සනො සම්පජානො'ති. උපෙක්ඛකො තත්ථ විහරති සනො සම්පජානො.

සුත ව පරං ආනන්ද, භික්ඛුනො සොතෙන සග්ගං සුත්ථි -පෙ- භානෙන ගතිං භාගිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සාගිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොරිඤ්ඤං පුගිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උප්පජ්ඣති මනාපං, උප්පජ්ඣති අමනාපං උප්පජ්ඣති මනාපාමනාපං. සො සචෙ ආකඛති පටිකකුලෙ අප්පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : 'අප්පටිකකුලෙ පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති. පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : 'පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලෙ ච අප්පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍ය'නති. අප්පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති සචෙ ආකඛති : 'අප්පටිකකුලෙ ච පටිකකුලෙ ච පටිකකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍ය'නති. පටිකකුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඛති : පටිකකුලඤ්ච අප්පටිකකුලඤ්ච තදුගගං* අභිනිවජ්ජෙත්ථි උපෙක්ඛකො විහරෙය්‍යං සනො සම්පජානො'ති. උපෙක්ඛකො තත්ථ විහරති සනො සම්පජානො. එවං බො ආනන්ද, අරියො හොති භාවිතීන්ද්‍රියො.

1. පටිකුලෙ - මජ්ඣං.
2. තදුගගමපි - මජ්ඣං.

ආනන්දය, කිසිදු දේශයකින් දුරින් පිහිටා ඇත්තේ වෙයි යන්න : ආනන්දය, මේ සත්ත්වයාගේ මහත්ම අභිමතය වූ දේශය වෙයි. අමතයා වෙයි. මනාපාමතය වෙයි. මේ ඒ උපන් මනාපයෙන් උපන් අමතයාගෙන් උපන් මනාපාමතයෙන් දුකට පැමිණෙයි. උප්පාදාට පැමිණෙයි. පුද්ගලයාට පැමිණෙයි. කනිත් භික්ෂු අසා . . . නැතහොත් ගෙ අසායනය කොට . . . දිවිත් රස වීද . . . කනිත් පහසු පැහැය . . . මනසින් දහම් දන මනාප වෙයි. අමතයා වෙයි. මනාපාමතය වෙයි. මේ ඒ උපන් මනාපයෙන් උපන් අමතයාගෙන් උපන් මනාපාමතයෙන් දුක් වෙයි. උප්පාදාවෙයි. පුද්ගලයා කෙරෙයි. ආනන්දය, මෙසේ දේශයකින් දුරින් පිහිටා ඇත්තේ වේ.

ආනන්දය, කිසිදු දේශයකින් දුරින් පිහිටා ඇත්තේ වෙයි යන්න : ආනන්දය, මේ සත්ත්වයාගේ මහත්ම අභිමතය වූ දේශය වෙයි. අමතයා වෙයි. මනාපාමතය වෙයි. ඉදින් මේ ප්‍රතිකූලයෙහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වසන්තෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් අප්‍රතිකූලයෙහි ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි රිසි වේ නම් එහි ප්‍රතිකූල සංඥා ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් ප්‍රතිකූලයෙහි ද අප්‍රතිකූලයෙහි ද අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි රිසි වේ නම් එහි අප්‍රතිකූල සංඥා ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් අප්‍රතිකූලයෙහි ද ප්‍රතිකූලයෙහි ද ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි රිසි වේ නම් එහි ප්‍රතිකූලයෙහි ද අප්‍රතිකූලයෙහි ද අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් ප්‍රතිකූලයෙහි අප්‍රතිකූලයෙහි යන දෙක දුරු කොට පියා උපේක්ෂා ඇති වූ ස්මයාමයන් වූ සමාග්‍රහණ ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි උපේක්ෂා ඇති වූ ස්මයාමයන් වූ සමාග්‍රහණ ඇති වූ වෙසෙයි.

තවද ආනන්දය, මහත්ම කනිත් භික්ෂු අසා . . . නැතහොත් ගෙ අසායනය කොට . . . දිවිත් රස වීද . . . කනිත් පහසු පැහැය . . . මනසින් දහම් දන මනාප වෙයි. අමතයා වෙයි. මනාපාමතය වෙයි. ඉදින් මෙතෙම ප්‍රතිකූලයෙහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් අප්‍රතිකූලයෙහි ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් ප්‍රතිකූලයෙහි අප්‍රතිකූලයෙහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි අප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් අප්‍රතිකූලයෙහි ප්‍රතිකූලයෙහි ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි ප්‍රතිකූලයෙහි ඇති වූ වෙසෙයි. ඉදින් ප්‍රතිකූලය ද අප්‍රතිකූලය ද යන දෙක දුරු කොට පියා උපේක්ෂා වූයෙමි ස්මයාමයන් වූ සමාග්‍රහණ ඇති වූ වෙසෙන්නෙමි ' යි කැමැති වේ නම් එහි උපේක්ෂා වූයෙමි ස්මයාමයන් වූ සමාග්‍රහණ ඇති වූ වෙසෙයි. මෙසේ කිසි ආනන්දය, අයුරු වූ ඉදිරි ඇත්තේ වේ.

* මෙම පොතෙහි පිටු, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ඉති ඛො ආනන්ද, දෙසිතා මයා අරියස්ස විනයෙ අනුත්තර ඉන්ද්‍රියභාවනා. දෙසිතො තෙඛො පාථිපදො. දෙසිතො අරියො භාවි-
තින්ද්‍රියො. යං ඛො ආනන්ද, සත්ථාර කර්ණිකං සාවකානං හිතෙයිතා
අනුක්‍රමපකෙත අනුක්‍රමං උපාදය, කතං වො තං මයා. එතාති
ආනන්ද, රුක්ඛමුලාති, එතාති සුඤ්ඤාභාරතී, ක්‍යායථානන්ද, මා පමාදත්.
මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අනුචත්. අයං වො අමානං අනුසාසතීති.

ඉදමචොච භගවා, අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දො භගවතො භාසිතං
අභිනන්දීති.

ඉන්ද්‍රියභාවනා සූතං දසමං.

සලායතන වග්ගො පඤ්චමො

උපරිපණ්ණාසකං සමන්තං.

තස්ස වග්ගස්ස උද්දානං.

අනාර්ථපිණ්ඩිකො ජතොතා පුණ්ණො නන්ද රුහුලා,
ජ ජකකං සලායතනිකං නගරවිජ්ජෙය්‍ය සුද්ධිකා,
ඉන්ද්‍රියභාවනා වාපි වග්ගො ඔවාද පඤ්චමොති.¹

ඉදං වග්ගානුමුද්දානං.

දෙවදගො* නුසදො ව සුඤ්ඤානො ව විහබ්බකො,
සලායතනොති වග්ගො උපපිපණ්ණාසකෙ සීතාති.

තිති පණ්ණාසකෙති පතිමණ්ඩිතො සකලො
මජ්ඣිමනිකායො සමන්තො.

-
1. අනාර්ථ පිණ්ඩිකො ජතොතා පුණ්ණො නන්ද රුහුල ජකකඤ්ච
සලායතනිකං
නගරවිජ්ජෙය්‍යං සුද්ධිකෙ ඉන්ද්‍රියභාවනඤ්චාපි වග්ගො
ඔවාදපඤ්චමොති-මජ්ඣං.

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

ආනන්දය, මෙසේ මා විසින් ආයාචිතයෙහි අනුන්තර වූ ඉන්ද්‍රියභාවනා දෙසන ලදී. ශෛක්ෂප්‍රතිපද ඇතිසේ දෙසනලද, භාවිතෙන්ද්‍රිය වූ ආයාචිතෙම දෙසන ලද. ආනන්දය, ශ්‍රාවකයනට හිතෙමි වූ අනුකම්පා කරන ශාස්තෘහු විසින් අනුකම්පා පිණිස යමක් කටයුතු ද, මා විසින් තොපට එය කරන ලද. ආනන්දය, තෙල වෘක්ෂමූල සෙනසුන් වෙයි. තෙල ශුන්‍යාගාරයෝ වෙති. ආනන්දය, ධ්‍යාන කරව. නහමක් ප්‍රමාද වව. පසු වැ නහමක් විපිළියර ඇති වව ' යි. මේ තොපට අපගේ අනුසසුන් වේ යයි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ඉන්ද්‍රියභාවනා සූත්‍ර වදළසේක. ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ සතුටු වූවාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතය අනුමෝදනා කොළෝ.

දස වැනි ඉන්ද්‍රියභාවනාසූත්‍ර යි.

පස් වැනි සලායතන වර්ග යි.

උපරිපණ්ණාසකය සමාප්ත යි.

ඒ වර්ගයාගේ උද්දනය :

අනාර්පණධිකොවාද යැ ජන්තොවාද යැ පුණ්ණොවාදය හා නන්දකරාහුලොවාදයෝ යැ ජජ්ජකසූත්‍ර යැ මහාසලායතනසූත්‍ර යැ නගරවින්දෙය්‍යසූත්‍රය හා පිණ්ඩපාතසුද්ධිකසූත්‍ර යැ ඉන්ද්‍රිය භාවනාසූත්‍ර යැ යි පස් වැනි අවවාද වර්ගය වේ.

මේ වර්ගයන්ගේ උද්දනය :

දෙවදහවර්ගය ද අනුපදවර්ගය ද සුඤ්ඤතවර්ගය ද විභව්‍යවර්ගය ද සලායත වර්ගය ද ' යි උපරිපණ්ණාසකයෙහි සිටි වර්ගයෝ යි.

තුන් පනසෙකින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සියලු මධ්‍යමනිකාය සමාප්ත යි.

මජ්ඣිමනිකායෙ උපරිපණණාසකො

අනුකතමණිකා

ගාථාදිපාදානුකතමණිකා	629 - 630
සඤ්ඤානාමානුකතමණිකා	631 - 634
විජ්‍යාසපදානුකතමණිකා	635 - 640
අද්ධිපත්‍රය	641 - 642

ගාථාදිපාදානුකූලමණිකා

	පිටුවකිනි
අ	
අකෙකාවිච්ඡි මං අවිච්ඡි මං	346
අජේව කිච්චං ආනපං	398, 402, 404, 412, 424
අට්ඨවිජ්ඣ පාණහර	346
අතීතං නානාගමෙය්‍ය	398, 400 404, 406, 408, 412, 414, 424, 428, 430
අරිඨො උපරිඨො තගරසිඛි ගසසි	208
ඉ	
ඉදං හි තං ජේතවනං	534
උ	
උපාදනෙ හයං දික්ඛං	296
එ	
එකස්ස චරිතං සෙය්‍යං	346
එතෙ ච අඤ්ඤා ච මහානුභාවො	210
එවං විහාරිං ආනාපිං	398, 402, 404, 412, 424
ක	
කම්මං විජ්ජා ච ධම්මො ච	534
කා	
කාලුපකාලා විජ්ජො ජ්ජො ච	210
කෙ	
කෙතුම්භරුගො ච මාතකො අරියො	210
ච	
චතුක්කණ්ණො චතුඤ්ඤා	366, 392
චො	
චොදිතා දෙවස්සකෙහි	396

	පිටුවකිනි
ඡෙ	
ඡෙතො ඡයනො පදුමො උපාලො ච	210
ඡ	
ඡත්තං හි පණ්ණිනො පොසො	536
ඡත්ත අයොමියා භූමි	366, 392
ඡෙ	
ඡෙ බෙම්භතතා සුඛිනො	396
ඤ	
ඤරන්තයො සබ්බො අපොඨි උච්චයො	210
ඤ	
ඤො ජාලිනො මුනිනො අට්ඨකො ච	208
න	
න හි චේරෙන චේරති	346
නො	
නො චෙ ලහෙඨ නිපක්ඛං සහායං	346
ප	
පච්චුප්පන්නං ච යො ධම්මං	398, 400, 404, 404, 412, 424
පරිමුච්ඡා පණ්ණිතා හාසා	346
පරෙ ච න විජානන්ති	346
පි	
පිටුසඤ්ඤා සම්පන්නො	346
චු	
චුඤ්ඤා අනු මහිකලො විතරුගො	210

පිටුබිකා	පිටුබිකා
බො	ස
බොධිමතානාමො අපොඨි උත්තරෙ 210	සචේ ලභෙඨ නිපකං සහායං 346
සෙ	සත්ථා පච්ඡනා සර්ගබ්බිකා ලොමහංභො 210
සෙ ව බො දෙවදුතෙති 396	
සෙ සත්තසාර් අනිසා නිරසා 208	
සො	සා
සො දුස්සිලො දුස්සිලෙසු දදති දානං 526	සාරිපුත්තොච පඤ්ඤාය 536
සො දුස්සිලො සිලවනොසු දදති දානං 526	
සො විතර්කො විතර්කෙසු දදති දානං 526	සු
සො සිලවා දුස්සිලෙසු දදති දානං 526	සුමොනා සුභො මේථුලො අට්ඨමො ව 208
සො සිලවා සිලවනොසු දදති දානං 526	

සසඳුකරනාමානුකූල මණිකා

පිටපතකා		පිටපතකා	
අ		උ	
අභිත	210	උපතිසා	210
අභිරචන	304	උපනන්ද (පවෙකවුදා)	210
අවෙලකසාප	296	උපනන්ද (සෙනාපති)	110
අවවුත	210	උපනීත	210
අවවුතයාමයාමක	210	උපනෙමිත	208
අජාතසත්ත	100	උපපල	210
අට්ඨක	208	උපපිට්ඨ	208
අට්ඨම	208	උපාසන	208
අනාථපිණ්ඩික 30, 134, 142, 154, 160, 194, 212, 528		උපොසථ	210
අනාසව	210	උසන	210
අනීස	208		
අනුරුද්ධ 224, 334, 348		ක	
අපරුජිත	210	කජ්ඣල	616
අපිට්ඨ	208	කණ්ණ	210
අපිස	210	කපිලවස්තු 272, 424, 520	
අසයා	210	කමමාසදමම	82
අසිත	210		
අනන්ද (පවෙකවුදා)	210	කා	
අනන්ද 52, 88, 100, 194, 224, 264, 272, 286, 404, 444, 520, 528, 552, 616		කාල	210
		කාලබෙමක	272
		කි	
		කිම්බිල	348
		කු	
		කුරු	82
		කුසිණාර	44
		කු	
		කුටාගාරසාරා	66, 110
		කෙ	
		කෙතුමනතු	210
		කෙතුමිරිග	210
		කෙසි	210
		කො	
		කොසමි	344
		කොසල	208, 602

පිටුවකින		පිටුවකින	
බෙ		ජෙ	
බෙමොතිරත	210	ජෙත	210
බ		ජෙතවන	30, 134, 142, 154, 166, 194, 212, 238, 256, 286, 332, 360, 384, 398, 404, 424, 432, 458, 470, 484, 528, 546, 552, 574, 582, 586, 594
ගණකමොග්ගලාන	90		
ගනිර	208		
ගා		ත	
ගාමිකාමික	210	තගරසිති	208
ගි		තථ	208
ගිජකිකුට	206, 538	තද්ධිකුත	210
ගු		තපොදරුම	410
ගුච්ඡිත	210	ති	
ගො		තිසහසාමුග්ග	258
ගොනම්	90	තිසා	210
ගොපකමොග්ගලාන	100	ද	
ගො		දබ්බිල	210
ගොපිතාරුම	344	ද	
ව		දුරතතය	210
වතුසහසාමුග්ග	258	දෙ	
වජුත	424	දෙවදහ	2
වු		දම්	
වුජු	52	ද්විසහසා මුග්ග	258
ජ		න	
ජනන	538	නගරවිජු	602
ජ		නජු (පච්චෙකමුඛ)	210
ජයනත	210	නජුක	552
ජයසෙන	304, 320	නජ්ඣ	348
ජා		නා	
ජාලී	208	නාගරක	264
ජි		ති	
ජිත	210	තිගණ්ඨනාතපුත්ත	8, 52
		තිග්‍රොධාරුම	272, 424, 520
		ති	
		තිත	208
		නෙ	
		නෙමිත	208

පිටුවකිනා		පිටුවකිනා	
ව		සා	
විසා	222	සංගම	52
විසාකාර	102	සංරුප්පන	134, 166, 224, 512, 528, 538, 608
වි		සංවැටි	30, 90, 116, 126, 134, 142, 154, 166, 194, 212, 224, 238, 252, 264, 286, 332, 360, 384, 398, 404, 424, 432, 458, 470, 484, 496, 528, 546, 552, 574, 582, 586, 594
විජිත	210		
විමල	210		
විරජ	210		
වි			
විතර්ක	21	සිඛි	210
වෙ		සි	
වෙසුලු	206	සිදර්	210
වෙහාර	206		
වෙසාලි	66, 100	සු	
වෙච්චන	100, 296, 305, 320, 444, 538, 608	සුතච්ඡන්ද	208
		සුදස්සන	208
		සුද්ධ	208
		සුඤ්ජ	210
		සුප්පනිවේන	210
		සුඛාසු	208
සකක	2, 52, 264, 272, 424	සුභ [පච්චෙකප්පඤ්ඤා]	208
සඛ්ඛ	210	සුභ [මංගල්]	432
සච්ච	208	සුභ	208
සච්චනාම	210	සුමඛල	210
සඤ්ඤ	210	සුමේධ	208
සනතච්ඡන්ද	208		
සභිසකච්චාන	336	සොභිත	210
සමිද්ධි	410, 444	සොරත	210
සයා	210		
සරභඛ	210	සි	
සහස්සප්පනම	258	සිඛ්ඛ	208
		සිඛ්ඛ	208

විශේෂපද්‍රව්‍යකිකමණිකා

අ	පිටපතකිකම
අකිරිතවාද	222
අගදඩහාරං	6
අග්ගඵලකෙ	248
අග්ගිමුකෙකා	194
අභා	294
අච්චනතනිට්ඨං	94
අච්චරියධම්ම	286
අඤ්ඤාචිණ්ණං	58
අඤ්ඤාථිවේ	54
අඤ්ඤානෙ	90
අඤ්ඤා	12, 66
අඤ්ඤාකා	170
අනම්මයකං	466
අනතභාවපටිලාභං	166
අදකිදිට්ඨි	48
අධිකරණසම්ථා	56
අධිපාමොකෙකි	54
අධිමානෙත	66
අධිවුත්තිපදානි	30
අනභිභූතභූත	24
අනභිභූතභූත	18
අනපායො	134
අනවඤ්ඤා	148
අනවඤ්ඤා	2, 54
අනවඤ්ඤා	462
අනඤ්ඤා	144
අනාභොගො	136
අනාවතතිධම්ම	236
අනිකේතනවේදනොසමාධි	278
අනුත්තරං සනතිවිරපදං	42
අනුපදධම්මවිපක්ඛනං	134
අනුපයො	134
අනුපවඤ්ඤා	540
අනුපාදනො	42
අනුපුබ්බපටිපදා	90
අනුපුබ්බපටිපදා	102
අනොධිජිනස්ස	462
අපචයං	596
අපනතකං	332
අපරනතකපටිකා	30
අපවිඤ්ඤා දානං	128
අපසාදනං	484
අපසාදනං	212

අ	පිටපතකිකම
අපමාණවේදනොවිමුත්ති	332
අබ්බන්ධං	134
අබ්බන්ධාභංගං	456
අභිජ්ජා	354
අභිනිරුපණං	212
අභිසංග්ගහිතං	280
අයොකටාගො	620
අරණපටිපදං	494
අරණවිභවං	484
අවකාශාදි	350
අවිජ්ජාචිකාදො	72
අවිජ්ජාභවංගං	228
අවිජ්ජාභවංගං	462
අවිජ්ජාභවංගං	264
අවිජ්ජා	470
අවිජ්ජා	350
අසපුරිසදානං	126
අසපුරිසධම්මං	54
අසංකූපං	400, 424
අසංකීර්ණං	400, 424
අසංකීර්ණං	272

අං	පිටපතකිකම
අංකාරපටිපිටකකා	138
අංගනිකනි	542
අංගමනදිට්ඨිකො	132
අංගිකකා	512
අංගිකමච්චරියකො	424
අංගෙදො	514
අංගාපානසනි	228
අංගෙදොපටිපිටකකා	68
අංගෙදොපටිපිටකකා	82
අංගානිකකො	78
අංගිකමච්චරියකො	106
අංගිකමච්චරියකො	258
අංගකනං	462
අංගකනකුසලො	194
අංගිකමච්චරියකො	92, 314
අංගිකමච්චරියකො	274
අංගිකමච්චරියකො	368

* මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 14 හි ඇතුළත් කර ඇත.

පිටස්වකා		පිටස්වකා	
ඉ		ක	
ඉතිහව්‍යවහෙතු	44	කකබලං	500
ඉන්ද්‍රියභාවනා	610	කච්ඡමානාය	68
ඉක්කපෙඨ	90	කසීනෙ	298
ඉක්කරනිමමාණහෙතු	14	කථාපාභතං	52, 444
		කලාසාණසංඛකිකො	26
		කලං	554
උ		කං	
උකකුල විකුල	266	කාකපෙය්‍යා	250
උකෙකාටන ව්‍යාධි	22	කාමසංකෘතාච්ඡානං	42
උචේදං	30	කායගතාසනී	238
උතතරිමනුස්සධිමමා	350	කාලානුසාරිකං	98
උතතාසව්‍ය	478	කාසාවිකණ්ඨා	524
උදකමණිකො	250		
උදෙහ	292	කි	
උදෙස විහඞ්භ	470	කිව්වාධිකරණං	56
උභංසරා	34	කිඤ්චනතයම්	86
උපචයං	596		
උපධිවෙපකකං	212	කු	
උපධිසංඛයෙ	78	කුභනා	218
උපනිසව්‍යව්‍ය	342		
උපසුපාදනා	144	කෙ	
උපවිජ්ජකුලානි	544	කෙටුභිනො	96
උපසමසුඛං	272		
උපාදනපෙකං	88	කො	
උපාදිනා	500	කොමුදිං වාතුමාසිනිං	224
උබ්බිලං	352	කොලාපං	248, 328
උබ්බිදෙදකො	244		
උභයමනතරෙන	542	ඛ	
උමමනං	446	ඛරිගතං	500
උය්‍යාච්ඡිකපටිසංයුතං	274		
උය්‍යාදනං	484	ඛි	
		ඛිණ්වාදං	490
උඉ		භ	
උරාඤ්ඤං	496	භාලසුපලෙපනෙන	2, 6, 72
		භස්සලබ්භො	36
උ		භි	
උකතත සංකෘතං	32	භිහිපටිසංයුතං	60
උකතතසිතා	464		
උසනිතා	6, 72	භෙ	
		භෙහසිතානි	460
උ		භො	
උධායාපනොදෙ	250	භොත්‍රසුනො	524
උභාසනිමිතං	356	භොවිකනනනෙන	530, 538, 560
උභාසො	350		

	පිටුව
ච	
චතසො: හවුපපතනියො	334
චතුපට්ඨවට්ඨො	204
චතුර්ධිකානා	498
චතුසි ඉද්ධිති	380
චතතාරි අධිකරණානි	56
චතතාරෙ වොහාරා	142
චරති	304
චං	
චංචිතතං	74
චි	
චිචරකාරකමයො	272
චෙ	
චෙතොචිතිචරණ සපායා	280
චෙතොචිත්තනි	562
චෙතොසමාධි	448
ඡ	
ඡ ඡකකානි	582
ඡආතුරෙ	498
ඡ ධාතුයො	196
ඡන්දමුලකා	116
ඡන්දගභ්‍යාපාදෙන	74
ඡ විඤ්ඤාණකායා	582
ඡ විවාදමුලානි	54
ඡ සාරණීයෙ ධම්මෙ	64
ඡි	
ඡිත්තච්ඡුමෙ	286
ඡ	
ඡනපදතිරුතනිං	484
ඡං	
ඡාතිමරණසංඛයෙ	396
ඤා	
ඤානසිලිං	110
ඤා	
ඤාණභාගමත්තමෙව	38
ඨා	
ඨානාඨානකුසලො	194
ඨ	
ඨදම්මාපෙතං	48
ඨදුපාඨිවිතො	32, 40
ඨයො සතිපට්ඨානා	458
ඨසපාපිත්‍යසිකා	56

	පිටුව
ති	
තිණවිජාරකං	56
තිණාගාරෙ	194
තෙ	
තෙරෙවසිකානි	244
ථ	
ථුලලච්ඡං	60
ද	
දනතුලෙහකං	368
දස පසාදනියා ධම්මා	108
දි	
දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරං	344
දිට්ඨධම්මනිබ්බානං	30
දිට්ඨධම්මපක්කම්හෙතු	26
දිට්ඨවාදිනා	142
දිට්ඨිතිස්සානකඩනතිකා	8, 38
දිට්ඨිපට්ඨානං	160
දිට්ඨිපලායො	50
දිට්ඨිසම්පන්නො	198
ඳ	
ඳෙවද්දතං	386
ඳෙවම්මහත්තතා	132
ද්	
දොධිකජානා	52
ධ	
ධනතං	504
ධම්මචක්කං	512
ධම්මනෙතනි	56
ධම්මපටිසරණා	102
ධම්මසමුපාදා	478
ධම්මාදසො	204, 294
ධම්මාධිකරණං	510
ධං	
ධාතුකුසලො	194
ධාරෙපං	490
න	
න ඡිකවාදා	222
නා	
නානත්තසඤ්ඤානං	32
නානත්තසිකා	464

පිටුවකිනා		පිටුවකිනා	
නි		පො	
නිව්වකපාං	542	පොණං	490
නිජ්ඣණං	2, 218	පොථුජ්ඣනසුඛං	492
නිපොසිකතා	218	ථ	
නිබ්බානසප්පායසංඝෙඤ්ඤාවපට්ඨං	42	ථස්සායතනෙසු	78
නිරයපාලා	384	ඛ	
නිසසරණදස්සාවි	32	බහුධාතුකො	204
නි		බා	
නිහවකසාවං	504	බාලලකඛණානි	360
නෙ		බි	
නෙකකම්මසිභානි	460	බිලසො	242
නෙකකම්මසුඛං	272, 492	හ	
නෙමිත්තකතා	218	හගවම්මුලකා	280
නෙලා	170	හණ්ඩනජාතා	52, 344
ප		හඤ්ඤකරතභිසො	400, 410, 424
පඤ්චතතයස්ස	30	හඤ්ඤකරතො	398, 404, 424
පට්ඨිමසම්මුතාදකුසලො	194	හබ්බාහාසං	456
පට්ඨඤ්ඤාතකරණං	58	හච්ඡෙතනී ඩිණං	208
පට්ඨපුට්ඨකථා	552	හවාහවහෙතු	44
පණ්ඩිතලකඛණානි	372	හා	
පණ්ඩුපලාසො	70, 79	හාසිතපරිකතනං	58
පත්තපරියාපණ්ණමත්තවට්ඨි	60	හි	
පභිස්සයමානරූපා	54	හිත්තථුපෙ	52
පරමජ්ඣධම්මෙසු	98	ම	
පරමානුත්තරං සුඤ්ඤාතාවකකනානි	270	මඤ්ඤස්සවි	498
පරානිසජ්ඣනී	170	මනොපට්ඨාර	458, 498
පරිතස්සනා	478	මනොභාවනීයා	534
පරිපක්කවෙදනියං	10	මහග්ගතවෙතොවිමුත්ති	332
පරිපෙඨාසකං	244, 324	මහාකම්මවිහරෙක ඤාණං	452
පච්චිකා	504	මහාචත්තාරීයකධම්මපරියායං	222
පච්චේකසුඛං	272	මහානිරයෙ	366
පච්චිත්තො	70	මහාපුරිසවිහාරෙ	608
පා		මහාසලායතනීකං	594
පාරිපුග්ගලිකා දකඛිණං	522	මහාසෙතෙන	398, 424
පාපසංහිතනීකා	14	මා	
පාරජිකකාමනොත්ත	58	මාරධෙය්‍යං	82
පි		මි	
පිටිලවං	490	මිච්ඡාඤාණං	220
පි		මිච්ඡාවිමුත්ති	220
පුජා	222		
පුටොසෙන	226		
පුබ්බන්තකපටිකා	36		
පුබ්බාපයමානො	410		
පුබ්බෙකතහෙතු	2		

පිටුවකිනා		පිටුවකිනා	
ක		ක	
මිලප්‍රසාද	488	විභවසංකෘතිය	486
මුද්‍රාධාන	90	විමර්ශනකත	134
මුද්‍රාලි	90	විමර්ශනපරිපාටිකා	574
මොසවිම	82, 506	විමර්ශන	560
ය		විමර්ශන	546
යථාභාවය	104	විමර්ශන	580, 592
යථානුසාරය	104	විමර්ශන	532
යථානුසාරය	264	විමර්ශන	212
යමො රජ	386	විමර්ශන	250
යම		විමර්ශන	20, 146, 312
යෙහෙයසකා	56	විමර්ශන	90
යො		විමර්ශන	578
යොගකෙතම	94	විමර්ශන	14, 20
යොග්‍යාචරියාන	458	විමර්ශන	256
ර		විමර්ශන	14
රජපාසක	74	විමර්ශන	398, 424
රහොවාද	484	විමර්ශන	32
ර		විමර්ශන	264
රජපාසක	218	විමර්ශන	160, 166
රො		විමර්ශන	32
රොකාමිසපටිසංග්‍රහනාන	460	විමර්ශන	32
රොකාමිසාධිමුතෙත	68	විමර්ශන	56
ව		විමර්ශන	458
විවිසංභාරය	50	විමර්ශන	42
විසිසක	98	විමර්ශන	154, 162
ව		විමර්ශන	120
විදපටිසාර	8, 160	විමර්ශන	272, 490
වි		විමර්ශන	226
විජ්‍යවිමුතක	236, 600	විමර්ශන	220
විසුද්ධකසික	30	විමර්ශන	220
විසුද්ධකකාය	458	විමර්ශන	56
විසි	490	විමර්ශන	494
විපරිච්ඡේද	52	විමර්ශන	238, 314
		විමර්ශන	490
		විමර්ශන	38
		විමර්ශන	458

පිටුවකින		පිටුවකින	
සා		සෙ	
සාරාංශය, වම්ම:	62	සෙබොපටිපදෙ	624
සි		සෙ හිනෙත	70
සිබරෙන	530, 538	සෙ පවුනෙත	70
සිලාගුලං	248	සෙ වනෙත	70
සි		සෙවිතබබාසෙවිතබබා	166
සිසවෙරතං	530, 538	සෙසා	
සු		සොපාන කලෙබර	90
සුඤ්ඤතාවකකතා	264	ස	
සුඤ්ඤතාවිහාරෙන	608	හඳුන්විලඹකතෙත	306, 350
සුවංශෙහි	242		